

TACHI AK'ÕRE PEDEE

Nuevo Testamento
eperã pedeede

El Nuevo Testamento
en el idioma epena pedee — Saija
de Colombia, S.A.

Primera edición
© 2005, Liga Bíblica Internacional

Segunda Edición
© 2010, Liga Bíblica Internacional

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons

Atribución-No Comercial-No Derivadas 3.0 Unported

Eres libre de:

copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra

Bajo las condiciones siguientes:

- **Atribución** — Debes reconocer la autoría de la obra en los términos especificados por el propio autor o licenciante.
- **No comercial** — No puedes utilizar esta obra para fines comerciales.
- **No Derivadas** — No está permitido que alteres, transformes o generes una obra derivada a partir de esta obra.

Entendiendo que:

- **Renuncia** — Alguna de estas condiciones puede no aplicarse si se obtiene el permiso del titular de los derechos de autor.
- **Otros derechos** — Los derechos siguientes no quedan afectados por la licencia de ninguna manera:
 - Los derechos derivados de *usos legítimos* u otras limitaciones reconocidas por ley no se ven afectados por lo anterior;
 - Los derechos *morales* del autor;
 - Derechos que pueden ostentar otras personas sobre la propia obra o su uso, como por ejemplo *derechos de imagen* o de privacidad.
- **Aviso** — Al reutilizar o distribuir la obra, tiene que dejar bien claro los términos de la licencia de esta obra.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Nuevo Testamento de pema

Libro	Abreviatura	Página
Los Evangelios		
Mateo	Mt.	1
Marcos	Mr	79
Lucas	Lc	130
Juan	Jn	210
Historia		
Hechos	Hch.	268
K'art'a p'ādap'edaa		
Romanos	Ro.	335
1 Corintios	1 Co	372
2 Corintios	2 Co	406
Gálatas	Gá.	430
Efesios	Ef	444
Filipenses	Fil.	457
Colosenses	Col	466
1 Tesalonicenses	1 Ts.	475
2 Tesalonicenses	2 Ts.	483
1 Timoteo	1 Ti	488
2 Timoteo	2 Ti	498
Tito	Tit.	506
Filemón	Flm.	511
Hebreos	He	514
Santiago	Stg	541
1 Pedro	1 P	552
2 Pedro	2 P	563
1 Juan	1 Jn.	570
2 Juan	2 Jn.	580
3 Juan	3 Jn.	582
Judas	Jud	584
Profecía		
Apocalipsis	Ap	588
Apéndices		
Índice Tópico		626
Glosario		641
Mapas		655

Awaraa Abreviaturas Na Librede

v.	versículo
vs.	versículos
cap.	capítulo
caps.	capítulos

Antiguo Testamentodepema

Libro	Abreviatura
Génesis	Gn
Éxodo	Ex
Levítico	Lv
Números	Nm
Deuteronomio	Dt
Josué	Jos
Jueces	Jue
Rut	Rt
1 Samuel	1 S
2 Samuel	2 S
1 Reyes	1 R
2 Reyes	2 R
1 Crónicas	1 Cr
2 Crónicas	2 Cr
Esdras	Esd
Nehemías	Neh
Ester	Est
Job	Job
Salmos	Sal
Proverbios	Pr

Libro	Abreviatura
Eclesiastés	Ec
Cantares	Cnt
Isaías	Is
Jeremías	Jer
Lamentaciones	Lm
Ezequiel	Ez
Daniel	Dn
Oseas	Os
Joel	Jl
Amós	Am
Abdías	Abd
Jonás	Jon
Miqueas	Mi
Nahúm	Nah
Habacuc	Hab
Sofonías	Sof
Hageo	Hag
Zacarías	Zac
Malaquías	Mal

INTRODUCCIÓN

Tachi Ak'õre Ñraa p'ädade jara bi säga Tachi Ak'õrepa ichi k'awapipari eperäarãmaa. Jara bi irua k'ĩsia iru bi o k'achiadeepa eperäarã k'aripa atait'ee, säga ijãadai irude mäik'aapa k'ãata k'inia bi irude ijãapataarãpa oopataadamerã. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã jirit'eraji ichi p'uuru pidaarã p'aneedamerã. Ma p'uuru pidaarã ùk'uruurãmaa k'awapiji ichia oopi k'inia bi eperäarãmaa. Mãpai Tachi Ak'õre Jaurepa k'aripap'eda, ma k'awapida p'äjida librode ãchi t'oruta wedapema pedeede. Mägá Tachi Ak'õre Ñraa p'äda uchijai. Ma libro p'ädap'edaa ùk'uru t'ĩ bijida Antiguo Testamento; ùk'uru Nuevo Testamento. Ma chaachaa libro awara-awaraa paraa: treinta y nueve Antiguo Testamentode mäik'aapa veintisiete Nuevo Testamentode.

Na librode Nuevo Testamento aupai bi. Nägide jara bi Tachi Ak'õre Warra Jesucristode: iru t'oda, bapata, piuda mäik'aapa chok'ai p'irabaida eperäarã k'aripait'ee atuanaadamerã. Ichiaba jara bi irude ijãapataarãpa jarateedap'edaa iru it'aa wãda t'ëepai.

Na ùraa eperã pedeede p'äjida eperäarãpa pia k'awaadamerã pedee pia Tachi Ak'õrepa jara pëida na p'ek'au eujãdepemaarãmaa. Tachi Ak'õrepa jirit'erada eperäarãpa ewaa Nuevo Testamento p'ädak'ari, p'äjida griego pedeede, maapai ma pedee pedeechida perã Jesucristo nipada eujãde. Griego pedee awara bi eperã pedee k'ayaara. Mamida ma griego pedeede p'ã bi eperã pedeede p'äjida k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

Eperäarãpa na ùraa p'äda leedak'ari, Tachi Ak'õre Ñraa jara pëida pedee awara unudait'ee, piara k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi. Libro chaa leedak'ari, naapiara unudait'ee introducción. Made jara bi ùraa unudait'ee ma librode. Libro chaachaa ichiaba título unudait'ee. Chonaarãweda título bipachida Tachi Ak'õre Ñraa p'ädade, chi título leerupa k'awaamerã k'ãaredeta jara bi. Awaraa ùraa ma jiak'a uchiaru pirã awaraa librode, cita p'äjida ma título edaik'a eere, jiridamerã mäik'aapa leedamerã. Ichiaba edaare página edaik'a eere awaraa pedee unudait'ee. Made jara bi k'ãata jara k'inia bi chi pedee letra

chak'e ome ma paginade. Ma awara glosario unudait'ee na ũraa p'āda āpiteik'a eere. Made ichiaba jara bi k'āata jara k'inia bi pedee awara-awaraa na ũraa unurutade. Ichiaba na ũraa p'āda āpiteik'a eere unudait'ee Índice Tópico apata, chi madepema pedee leerupa ũraa awara-awaraa estudiamerā. Made cita jara bi chi waapiara k'awa k'inia bipa jirimerā na ũraa p'ādade.

Na ũraa p'ādade cita unudak'āri, nāga unudait'ee. Naapiara unudait'ee libro abreviatura. Ai eere unudait'ee capítulo. Ai eere unudait'ee versículo. Versículo awara-awaraa jara k'inia bak'āri, ma número chaachaa awara beeit'ee coma ome. Jōdee versículo chok'ara jara k'inia bak'āri, chi naapema número chi último parumaa iru bait'ee guión. Pia jarait'eera, Mt 2.1 jara k'inia bi libro t'ijarapata Mateo, capítulo 2, versículo 1. Jōdee Mt 2.1, 4 jara k'inia bi libro Mateo, capítulo 2, versículo 1 māik'aapa 4. Ma awara Mt 2.1-19 jara k'inia bi libro Mateo capítulo 2, versículo unodeepa 19 parumaa. Cita awara-awaraa unuruta pirā, nāga unudait'ee; punto y coma ome: Mt 2.1; Mr 3.3-5; Jn 3.16. Libro chok'ara-ee p'anide capítulo apai unudait'ee. Māga bak'āri, chi versículo aupai unudait'ee: Flm 17 maa-e pirā Jud 6.

Edaare versículo unudait'ee corchetes [] esajiak'a. Māga bak'āri, jara k'inia bi ma versículo uchia-e paji jōmaweda griego pedeede p'āda copiade, ewaa Nuevo Testamento libro p'e wādak'āri.

SAN MATEO

San Mateopa Pedee Pia P'áda

San Mateopa na pedee pia p'áji. Ichiaba t'ijarapachida Leví. Judío paji. Jesucristo ome nipapachi. Na pedee pia p'ádade Mateopa jara bi Jesús Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atamerã Tachi Ak'õrepa jaradak'a judiorã chonaarãmaa Antiguu Testamento apatade. Audú jara bi Jesupa jarateepatade. Irua eperãarãmaa úraapachi; chi k'õp'áyoorãmaa jarateepachi; nepiripachi ne–inaa jarateeit'ee mãik'aapa jarapachi sãga p'anapataadaipia bi Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anapataarã.

Naapiara Mateopa jara bi Jesús chonaarãwedapema judiorã èreerãdeepa uchiada; iru t'oda mãik'aapa treinta años wãyaap'eda, Juan Bautistapa irude jarateeda (caps. 1.1–3.12). Jara bi Juanpa Jesús poro chooda; Jesús unuda netuara ome eujã pania wëe bide mãik'aapa Jesús ewaa jaratee beek'ári (caps. 3.13–4.25). Jara bi Jesupa jarateepata Galilea eujãde: úraa jarateeda ee bide nipak'ári (caps. 5–7); ne–inaa ooda eperãarãpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa (caps. 8–9); ichi k'õp'áyoorã doce jirit'erada (cap. 10); awaraa úraa jarateeda Galileade (caps. 11–12); awaraa nepirida jarateeit'ee (cap. 13) mãik'aapa Rey Herodepa ooda Jesupa jarateepatade úrik'ári (cap. 14.1–12). Jara bi Jesús nipapata awaraa eujãde (caps. 14.13–17.20); ichia t'ëe ooda Galilea eujãde (caps. 17.21–18.35) mãik'aapa wãda Jerusalendee (caps. 19–20); ichia mama ooda mãik'aapa jarateeda (caps. 21.1–26.13). Jara bi iru jita atadap'eda, ateadap'edaa judiorã poroorã k'irapite mãik'aapa iru peet'aadap'edaa (caps. 26.14–27.66). T'ëepai jara bi iru chok'ai p'irabaida mãik'aapa pedee t'ëe jarada ijãapataarãpa iru úraa jarateenadamerã na p'ek'au eujã jõmaade (cap. 28).

Jesucristo èreerã t'í p'áda (Lc 3.23–38)

1 Jesucristo uchiaji chonaarãwedapema Rey Daviddeepa mãik'aapa Abrahamdeepa. Chonaarãwedapemaarãpa iru èreerã t'í p'ájida ichi t'ëepemaarãpa k'awaadamerã k'airãdeepa uchiaji.

²Abraham Isaac ak'õre paji. Isaac Jacob ak'õre paji. Jacob Judá ak'õre paji mãik'aapa Judá ïpemaarãde ichiaba.

³Judá Fares mãik'aapa Zara ak'õre paji. Ñchi nawe Tamar paji. Fares Hesrón ak'õre paji. Hesrón Aram ak'õre paji.

⁴Aram Aminadab ak'õre paji. Aminadab Nahasón ak'õre paji. Nahasón Salmón ak'õre paji.

⁵Salmón Booz ak'õre paji mãik'aapa Rahab Booz nawe paji. Booz Obed ak'õre paji mãik'aapa Rut Obed nawe paji. Obed Jesé ak'õre paji.

⁶Jesé Rey David ak'õre paji. Rey David Salomón ak'õre paji mãik'aapa Urías wëra pada Salomón nawe paji.

⁷Salomón Roboam ak'õre paji. Roboam Abías ak'õre paji. Abías Asá ak'õre paji.

⁸Asá Josafat ak'õre paji. Josafat Joram ak'õre paji. Joram Ozías ak'õre paji.

⁹Ozías Jotam ak'õre paji. Jotam Acaz ak'õre paji. Acaz Ezequías ak'õre paji.

¹⁰Ezequías Manasés ak'õre paji. Manasés Amón ak'õre paji. Amón Josías ak'õre paji.

¹¹Josías Jeconías, chi ïpemaarã ome ak'õre paji. Mãirã p'anapachida Babilónia p'uurudepemaarãpa Israel pidaarã p'oyaadap'eda, presok'a ateedak'ãri ãchi eujãdee.

¹²Ma Babilónia p'uurudee wãdap'edaa, Jeconías Salatiel ak'õre paji. Salatiel Zorobabel ak'õre paji.

¹³Zorobabel Abihud ak'õre paji. Abihud Eliaquim ak'õre paji. Eliaquim Azor ak'õre paji.

¹⁴Azor Sadoc ak'õre paji. Sadoc Aquim ak'õre paji. Aquim Eliud ak'õre paji.

¹⁵Eliud Eleazar ak'õre paji. Eleazar Matán ak'õre paji. Matán Jacob ak'õre paji.

¹⁶Jacob José ak'õre paji. José María imik'ïra paji. María Jesús nawe paji. Ma Jesús ichiaba t'ïjarapachida Cristo; jara k'inia bi Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã.

¹⁷Abrahamdeepa uchiada catorce uchiadap'edaarã uchiajida Rey David parumaa. Daviddeepa ichiaba uchiada catorce uchiadap'edaarã uchiajida Israel pidaarã ateerutamaa Babilónia p'uurudee. Ichiaba madeepa uchiada catorce uchiadap'edaarã uchiajida Jesucristo t'orumaa.

Jesucristo t'oda

(Lc 2.1-7)

¹⁸Jesucristo t'oda nãga paji. Iru nawe, María, pedeetee baji José ome miak'ãidait'ee. Mamïda araa padai naaweda, Tachi Ak'õre Jaurepa biak'oopiji. ¹⁹Josepa biak'oo bi unuk'ãri, miak'ãi-e pait'ee paji iru ome.

Mamīda José t'āri pia bada perā, María k'īra nejasiapiamaapa k'ūp'ee amaat'aait'ee paji, awaraarāpa k'awaanaadamerā. ²⁰Māga k'īsia bide, k'āimok'araaji it'aripema āngel ome. Māgipa māgaji:

—José, Rey Daviddeepa uchiada, waaweenāaji María ome miak'āiit'ee, Ak'ōre Jaurepata ma warra oopida perā. ²¹Mariapa imik'īra warra t'oit'ee. T'ī biit'eeda aji, Jesús, irua eperāarā k'aripait'ee perā atuanaadamerā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

²²Māga paji Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a chonaarāweda ichi pedee jarapari it'aideepa:

²³ 'Awēra imik'īra ome k'āi—ee bita biak'ooit'ee māik'aapa imik'īra warra t'oit'ee. Iru t'ījaradait'ee Emanuel.' (Is 7.14)

Māgí t'ī jara k'inia bi: "Tachi Ak'ōre tachi ome bapari."

²⁴José ĩrimak'āri, ooji ma angelpa jaradak'a. María ataji ichi wēra pamerā. ²⁵Mamīda miak'āida—e paji, chi warra t'oru misa. T'ok'āri, Josepa t'ī biji Jesús.

K'īsia k'awaa beerā chedap'edaa Jesús ak'ide

2 ¹Jesús t'oji Belén p'uurude* Māgí p'uuru Judea eujāde bi. T'ok'āri, Herodes Judea eujādepema rey paji. Maapai k'īsia k'awaa beerā ak'ōrejīru uchiapari eereepa Jerusalén* p'uurudee chejida. Āchia lucero ak'ipachida k'awaadait'ee ne—ināa p'asait'ee bi. ²Pachedak'āri, eperāarā iidijida:

—¿Sāma bīma ajida, Judiorā Rey t'oda? Iru lucero uchiak'āri ak'ōrejīru uchiapari eere, rey waibia t'oda k'awaajida. Mapa ma lucero t'ēe chejida parā rey jiride. Irumaa it'aa t'īde chejidada ajida.

³Rey Herodepa māga ūrik'āri, p'era pik'a nībeeji, Jerusalén p'uuru pidaarā ichiaba. ⁴Māpai Herodepa t'ī pēiji p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. Iidiji sāmata Tachi Ak'ōrepa pēiit'ee bada t'oit'ee paji. ⁵Māpai p'anaujida:

—Belén p'uurude, Judea eujāde t'oit'ee. Chonaarāweda Ak'ōre pedee jaraparipa nāga p'āji:

⁶ 'Belén p'uuru apema Judea eujādepema p'uuru k'āyaara ek'ariara bi—e, ma p'uurude eperāarā poro waibia t'oit'ee perā. Irua Israel pidaarā ak'īit'ee mi pari.' (Mi 5.2)

⁷Herodepa māga ūrik'āri, ma k'īsia k'awaa beerā mera t'ī pēiji iidit'ee sāaweda ma lucero unujida. ⁸Maap'eda āchi Belendee pēiji. Mamīda māgaji: —Wāti ma warra jiride. Pia iididapāde aji, ma warra pari. Unu atadak'āri, mīmaa jara chedapāde aji, mi jida ichiaba irumaa it'aa t'īde wā k'inia bairā.

*2.1 Belén p'uurude t'oji mīda, wariji Nazaret p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi (Mt 2.23). *2.1 Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, *Jerusalén* Judea eujādepema p'uuru waibiara baji. Mama Tachi Ak'ōre te waibia baji.

⁹Māpai k'isia k'awaa beerã wājida. Ma lucero āchi naa wāpachi. Mata ak'inī banaji ma warra badamāi. ¹⁰Māga unudak'āri, o-īadachida. ¹¹Teeda t'itudak'āri, unujida ma warra chi nawe María ome. Māpai bedabaidap'eda, it'aa t'ijida ma warra k'irapite māik'aapa āchi net'aa aneedap'edaa ewat'idak'āri, teejida nēe, ne-inaa t'ūa bapari bajūbak'a māik'aapa k'era pia t'ijarapatap'edaa mirra. ¹²Maap'eda k'āimok'araade Tachi Ak'ōrepa jaraji waa wānaadamerã Herodema. Mapa awaraa ode wājida āchi eujādee.

María José ome Egipto eujādee mirudap'edaa

¹³K'isia k'awaa beerã wādap'edaa t'ēpai, k'āimok'araade it'aripema angelpa Josemaa māgaji:

—P'irabāiji māik'aapa wāji Egipto eujādee pichi wēra iru warra ome. Mama p'ananadap'ade aji, mia jararumaa, Herodepa na warra jiripiit'ee perã peepit'ee.

¹⁴Aramāgá José p'irabaiji. María māik'aapa chi warra atap'eda, p'arik'ua Egiptodee wājida. ¹⁵Mama p'aneejida Herodes piurumaa. Māga paji Tachi Ak'ōrepa jaradak'a, ichi pedee jarapari it'aideepa:

'Egipto eujādeepa mi warra t'ī pēiji chemerã.' (Os 11.1)

Herodepa imik'ira warrarã peepida

¹⁶Herodepa k'awaak'āri ma k'isia k'awaa beerāpa ichi k'ūrat'aadap'edaa, k'īraudachi. Āchia jaradade k'isiap'eda, ichi soldaorã pēiji Belén p'uurudee māik'aapa p'uuru k'ait'a p'anadap'edaamaa, warrarã año omeedeepa edaa peek'oodamerã. ¹⁷Māgá Tachi Ak'ōre pedee jarapari Jeremiapa* jaradak'a uchijaji:

¹⁸'Rama p'uurude jēpi ororo ūrijida. Jēpi chupiria ūrijida. Raquel jēe nībaji ichi warrarã-it'ee. Apidaapa ichi t'āri o-ī-īapidak'aa paji, chi warrarã k'iniidaidap'edaa perã.' (Jer 31.15)

¹⁹Herodes piuda t'ēpai, Egiptode at'āri p'anide k'āimok'araade angelpa jaraji Josemaa:

²⁰—Wāpāde aji, Israel eujādee pichi wēra, chi warra ome, warra pee k'inia p'anadap'edaarã piudap'edaa perã.

²¹Māgá wājida Ak'ōrepa jara pēidak'a. ²²Mamīda Josepa k'awaak'āri Arquelao rey bi chi ak'ōre Herodes pari Judea eujāde, waawee baji mama banait'ee. Māga nide k'āimok'araade Tachi Ak'ōrepa jaraji Galilea eujādee wādamerã. ²³Mama panadak'āri, Nazaret p'uurude* p'ananajida. Māga paji Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaak'a: "Eperārāpa Jesús t'ijarapataadait'ee Nazaret pida."*

*2.17 *Jeremías* chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari paji. *2.23 *Nazaret p'uuru* Galilea eujāde bi. Jesús ma p'uurude wariji ichi ak'ōrek'aa, José mēpema pada perã.

*2.23 Lc 2.39.

Juan Bautistapa jarateeda

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 ¹Ma t'ēpai eperā t'ijarapatap'edaa Juan Bautista* Tachi Ak'ōrepa jara pēida jara cheji Judea eujāde, eujā pania wēe bimāi. ²Māgaji: —iP'ek'au k'achia oo amáati māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāapatáati! Taarā—e nide Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'e biit'eeda aji, ichi jua ek'ari, ichideerā p'anedamerā.

³Chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa jaraji:

‘Eujā pania wēe bide eperā bia bi: “O pi—ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.” ’ (Is 40.3)

⁴Māgí eperā Juan paji. P'aru camello k'aradee k'ada jīpachi. Chi k'irride jīpari ne—edee ooda paji. K'opachi sisi māik'aapa topachi jirri miéle. ⁵Eperāarā Jerusalén p'uurude p'anadap'edaarā awaraa Judea eujādepemaarā ome māik'aapa Jordán to k'ait'a p'anadap'edaarā ome chejida Juan pedee ūride. ⁶Tachi Ak'ōremaa chupiria iidi chejida áchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Māpai Juanpa áchi poro choo wāpachi Jordán to jāde.

⁷Fariseorā saduceorā ome chok'ara ichiaba chejida Juanmaa poro choopide. Mamīda Juanpa māgaji:

—iParā k'achia—idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! iTaamák'api p'ani! ¿Poro choopi chejida—ek'ā Tachi Ak'ōre juapa mia k'iniada—e p'anadairā? ⁸Māga pirā, p'ek'au k'achia oo amáati māik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. ⁹K'ísiánáati Tachi Ak'ōrepa parāta miapi—e pait'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaa perā. Mia jara bi: Na māudeepa Tachi Ak'ōrepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarā oo atai. ¹⁰Ara chaarapa nejō biiri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'aadait'ee paa jōmerā, māga pik'a taarā—e Tachi Ak'ōrepa jōpiit'ee parā, chi oodaamaa p'anapataarā irua k'inia bik'a. ¹¹Mia parā poro choopari paniapa, ak'ipidamerā pāchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani māik'aapa wāara Tachi Ak'ōrede ijāa p'ani. Mamīda eperā mi t'ēe cheru mi k'āyaara waibiara bi. Mia iru chancla ateeik'araa bi, mi iru k'āyaara ek'ariara bairā. Irua eperāarā nāgá poro chooit'ee. Tachi Ak'ōre Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade. Mamīda ichide ijāadak'aa beerā t'ipitaude jōpiit'ee. ¹²Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Māgipa pala aneek'āri, trigo ewada it'aa jira bat'apari chi tau uchiamerā māik'aapa nāupa chi e āyaa atemerā. Maap'eda ma trigo tau ia bīpari chi iapatamāi. Mamīda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Māgí t'ipitau k'iik'aada aji.

* 3.1 Griego pedeede: *Juan, chi eperāarā poro choopari.*

Jesús poro chooda
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Maapai Jesús wāji Galilea eujādeepa Jordán todee, Juan badamaa poro choopide. ¹⁴Ewaa weda Juanpa iru poro choo–e pait'ee paji. Mapa māgaji:

—Piata mi poro chooipia bi. ¿Sāap'eda mimaa cheruma aji, pi poro choopide?

¹⁵Mamīda Jesupa p'anauji:

—Mi poro choopáde aji, Tachi Ak'õrepa jara bik'a uchiamerā.

Māpai Juanpa poro chooji. ¹⁶Poro choop'eda, Jesús toiduupa uchiak'ari, pajā ewadachi māik'aapa irua unuji Tachi Ak'õre Jaure ichi ñri palomak'a baai cheru. ¹⁷Māpai ùriji it'ariipa nāga pedeeru:

—Nata mi Warra k'inia. Irua mi t'ari o–īapipari.

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baapiit'ee pada
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Maap'eda Tachi Ak'õre Jaurepa Jesús wāpiji eujā pania wēe bimaa, Netuara Poro Waibiapa irumaa ne–inaa k'achia oopi k'inia bada perā.

²Mama k'āima cuarenta nek'o–ee baji. Mapa jarrapisia nībeeji. ³Māga nide Netuara Poro Waibiapa ne–inaa k'achia oopide cheji māik'aapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pirā, na māu pan papit'aapáde aji.

⁴Jesupa p'anauji:

—iOo–eda! aji. Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

'Eperā chik'o k'o bipapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'õre pedee k'awa
bipa ichita chok'ai bapari.' (Dt 8.3)

⁵T'ēepai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji Jerusalendee, Tachi Ak'õrepa jirit'erada p'uurudee. Mama Tachi Ak'õre te waibia ek'arra ñri it'í ateeji

⁶māik'aapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pirā, namāik'aapa jītidaipáde aji, Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bairā:

'Ak'õrepa ichi angeleerā peiit'ee pi k'aripadamerā. Āchia pi jita
atadait'ee māik'aapa pi t'idik'adait'ee, pichi biiri pida māumaa p'u
oopiamaapa.' (Sal 91.11-12)

⁷Jesupa p'anauji:

—iJīti–eda! aji. Ichiaba Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

'Ne–inaa pariatua oonāaji k'awaaait'ee wāara Tachi Ak'õre Waibiapa
tachi ak'ipari wa māga–e.' (Dt 6.16)

⁸Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iara bi nok'ode ateeji. Mama ak'ipiji jōmaweda na p'ek'au eujādepema p'uuru, net'aa pi–ia ome.

⁹Māpai māgaji:

—Pita mi k'irapite bedabaip'eda, mimaa it'aa t'irura, mägara na jōmaweda përe payada aji.

¹⁰Jesupa p'anauji:

—iOo—eda! aji. Ayaa wāpáde aji, Satanás.

Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

‘Tachi Ak'õre Waibiamaa aupai it'aa t'īpatáati māk'aapa jīp'a oopatáati irua jara bik'a.’ (Dt 6.13)

¹¹Māpai Netuara Poro Waibia āyaa wāji. Māga nide angeleerā chejida Jesús k'aripade.

Jesupa naapiara jaratee beeda

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Jesupa ūrik'āri Juan Bautista carcelde t'i nībidap'edaa, wāji Galilea eujādee. ¹³Mamīda Nazaret p'uurude bana—e paji. Ma k'āyara banaji Capernaum p'uurude, lago ik'aawa bi Zabulón, Neftalí ēreerā eujāde.

¹⁴Māgá uchijaji Tachi Ak'õre pedee jarapari Isafapa p'ādak'a:

¹⁵‘Zabulón ēreerā eujāde māk'aapa Neftalí ēreerā eujāde, Jordán to k'īraik'a eere p'usadee o wāparide, Galilea apata eujāde Israel pidaarā—eerā p'anapachida. ¹⁶Māpemaarā p'āriu pik'a bide p'anapatap'edaa, īdaa pi—ia unudait'ee. Tachi Ak'õrepa ma īdaa pēiit'ee chi p'āriu pik'a bide p'anīrāmaa atuanaadamerā.’ (Is 9.1-2)

¹⁷Maadak'āriipa Jesupa jarateemaa beeji:

—P'ek'au k'achia oo amáati māk'aapa Tachi Ak'õrede ijāapatáati. Taarā—e nide Tachi Ak'õrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

Jesupa to—iapataarā k'īmari jirit'erada

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Ewari aba Jesús Galilea Lago ide nipak'āri, unuji ipemaarā omé: Simón; ichiaba t'ījarapatap'edaa Pedro māk'aapa Andrés. To—iapataarā paji. Mapa t'iri t'aamaa p'anajida. ¹⁹Āra unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mi ome nipapatáati māk'aapa óoti mia ooparik'a. Idideepa eperāarā jiridait'ee Tachi Ak'õre—it'ee, to—iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

²⁰Aramata āchi t'iri atabēijida māk'aapa wājida iru ome.

²¹Ipu nok'ode Jesupa awaraa ipemaarā omé unuji: Santiago māk'aapa Juan. Zebedeo warrarā paji. Barcode t'iri pi—ia p'e bīmaa p'anajida chi ak'õre ome. Māga oomaa p'anide Jesupa āchi t'iji ichi ome wādamerā.

²²Aramata chi ak'õre atabēijida barcode māk'aapa wājida Jesús ome.

Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda

(Lc 6.17-19)

²³Maapai Jesús Galilea eujā jōmaade nipaji. Tachi Ak'õre pedee jaratee nipapachi judiorā Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata te bee cha. Pedee pia

jarateepachi k'awaadamerā taarā—e Tachi Ak'õrepa eperāarā p'e biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Ma awara k'ayaa jōmaweda jipa nipapachi. ²⁴Siria eujādepemaarāpa māga ūridak'āri, irumaa aneejida k'ayaa beerā k'ira t'ādo: k'ap'ia p'ira—idaa beerā; netuara k'ap'iae merātia beerā; wawa beerā; k'ap'ia chiwa beerā. Ma k'ayaa jōmaweda Jesupa jipapachi.

²⁵Eperāarā chok'ara iru ome nipapachida: Galilea eujādepemaarā; Decápolis eujādepemaarā; Jerusalén p'uurudepemaarā, awaraa Judea eujādepemaarā ome māik'aapa Jordán to ak'õrejiru uchiapari eerepemaarā.

Jesupa ūraada ee bide bak'āri

(Lc 6.20-23)

5 ¹Jesupa eperāarā chok'ara unuk'āri, su—ak'i banaji ee bide. Ichi ome nipapataarā wājida iru k'ait'a. ²Māpai ichia jarateemaa beej:

³ —T'āri o—īa p'ani chi chupiria chedeerā. Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadairā, ichideerā p'aneedait'ee.

⁴ T'āri o—īa p'ani chi k'isia p'ua p'aniirā, Tachi Ak'õrepa chupiria k'awaait'ee perā.*

⁵ T'āri o—īa p'ani chi audua—ee p'aniirā, atadait'ee perā jōmaweda Tachi Ak'õrepa jarada ichideerāmaa teeit'ee.*

⁶ T'āri o—īa p'ani chi Tachi Ak'õrepa jara bik'a oo k'inia p'aniirā, irua k'aripait'ee perā māga oodamerā.*

⁷ T'āri o—īa p'ani chi awaraarā chupiria k'awaa p'aniirā, Tachi Ak'õrepa āchi jida chupiria k'awaait'ee perā.

⁸ T'āri o—īa p'ani chi t'āri jip'a oopataarā Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, iru unudait'ee perā.*

⁹ T'āri o—īa p'ani chi t'āri auk'a bipataarā awaraarā ome māik'aapa Tachi Ak'õre ome, māirā t'ijaradait'ee perā Tachi Ak'õre warrarā.

¹⁰ T'āri o—īa p'ani eperāarā awaraarāpa āchi jiridak'āri miapidait'ee, Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a oopata perā. Ichia āchi biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

¹¹T'āri o—īa p'ani awaraarāpa parāmaa ik'achia jaradak'āri, maa—e pirā ne—inaa k'achia oodak'āri, maa—e pirā seewadak'āri parā imiateedait'ee, mide ijāapata perā. ¹²Māga oodak'āri, t'āri o—īa, k'āiwee p'anēeti, Tachi Ak'õre truade panadak'āri, irua parāmaa ne—inaa pi—ia teeit'ee perā. Māgá chonaarāweda Tachi Ak'õre pedee jarapataarāmaa ne—inaa k'achia ichiaba oopachida.

*5.4 Is 57.18; 61.2. *5.5 Sal 37.11. *5.6 Eperāpa ne—inaa k'o k'inia bik'a jarrapisia bak'āri māik'aapa pania to k'inia bik'a opisia bak'āri, māga pik'a māgipa audú oo k'inia bi Tachi Ak'õrepa jara bik'a. Pr 9.5; Is 55.1-2. *5.8 Sal 24.3-4.

Jesupa jarateeda Tachi Ak'õredeerã t'ák'a p'ani
mãik'aapa idaa pik'a p'ani
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13—Na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerã—it'ee parã t'ák'api p'ani. K'awa p'ani chik'o warraa bi t'ã ome. Mamïda t'ã k'yaa—edaik'ari, warraa—ee bi. ¿Sãga k'iyapii waya? T'ã k'yaa—ee bak'ari, bat'at'aapata o jãde eperãarã ai ïri t'iadamerã.

14'Ichiaba na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerã—it'ee parã idaa pik'a p'ani. P'uuru ee nok'ode bi p'oyaa meradak'aa, p'arik'ua chi uchiterree t'imiipa unupata perã. 15'Ichiaba lãmpara k'oodak'aa ne—inaa ek'ari mera bidait'ee. Ma k'ãyaara k'oodak'ari, ne—inaa ïri it'f ata bipata jõma te jãde p'aniirãpa idaa unudamerã. 16Mãga pik'a jirfiti jõmaarãpa parã idaa pik'a unudamerã. Mãgã unudak'ari parãpa t'ãri pia ne—inaa pia oomaa p'ani, it'aa t'ïdait'ee parã Ak'õre Waibia it'ari bimaa.

Jesupa Moisepa p'ãdade jarateeda

17—K'ïisianãati mi cheji Moisepa p'ãda maa—e pirã Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaa jõpide. Ma k'ãyaara mi cheji k'awaapiit'ee mãgí pedee p'ãda k'ãata jara k'inia bi. 18Mia wãarata jararu. Pajã bi misa mãik'aapa na p'ek'au eujã bi misa, apidaapa ãyaa atada—e pai ma p'ãdadepema letra biiri chak'e apida, Tachi Ak'õrepa ooit'ee bi p'asarumaa. 19Mapa eperãpa Moisepa p'ãdade jara bik'a oo—e bi pirã, ùraa abapai oo—e pijida, maa—e pirã awaraarãmaa jarateeru pirã ma ùraade jara bik'a oonaadamerã, mãgí apemaarã k'ãyaara ek'ariara bait'ee Tachi Ak'õre k'ïrapite. Jõdee eperãpa ook'ari ma ùraade jara bik'a mãik'aapa awaraarãmaa jarateek'ari mãga oodamerã, ichi apemaarã k'ãyaara waibiara bait'ee Tachi Ak'õre k'ïrapite. 20Mia wãarata jararu. Parãpa Tachi Ak'õrepa jara bik'a pipiara ooda—e pirã Moisepa p'ãda jarateepataarãpa oopataadai k'ãyaara mãik'aapa fariseorãpa oopataadai k'ãyaara, Tachi Ak'õredeerã p'anada—e pai.

Jesupa k'ïrau p'aniirãde jarateeda
(Lc 12.57-59)

21—Parãpa ùridooda pãchi chonaarãpa ùraapatap'edaa:
 'Eperã peenaadapãde apachida, eperã peeru pirã, awaraarãpa
 charraarãmaa ateedait'ee perã.' *(Ex 20.13)*

22Mamïda miata jara bi: Apida ichi auk'aa ome k'ïraudaru pirã, ma k'ïrau bi charraarãmaa ateedait'ee. Ichiaba apidaapa ichi auk'aamaa ik'achia jararu pirã, ma pedee jarada k'aurepa Junta Supremadee ateedait'ee. Ma awara apidaapa ichi auk'aamaa jararu pirã: “iNetuara!” ma pedee k'achia jaradapa atuait'ee tok'arradee.

²³Maperā parādepemapa primisia Tachi Ak'ōre altarde ateek'āri, k'irāparu pirā pichi auk'aapa nepira iru bi pi ome, ²⁴ma primisia altar k'irapite atabēipia bi. Māpai wāipia bi t'āri auk'a bide pichi auk'aa ome. Maap'eda waya chei altarmaa ma primisia teede Tachi Ak'ōremaa.

²⁵Eperā nepira iru bi pirā pi ome māik'aapa pi charramaa atee k'inia bi pirā, wāi naaweda t'āri pia pedeeipia bi iru ome t'āri auk'a bidait'ee. Maa-e pirā charra k'irapite panadak'āri, māgipa pi ata bii jīapataarā juade carcelde t'i nībinadamerā. ²⁶Mia wāarata jararu. Mamāik'aapa uchiala-e pai p'arat'a jōmaweda p'aa-ema.

Jesupa jarateeda miak'āi p'aniirā awaraarā ome k'āidaik'araa bi

²⁷—Parāpa ūridooda naawedapemaarāpa ūraapatap'edaa:

'Miak'āi p'aniirā awaraarā ome k'āinaadapāde apachida.' (Ex 20.14)

²⁸Mamāida miata jara bi: Eperāpa wēra unuk'āri, k'īsiaru pirā ai ome k'āiit'ee, māgī p'ek'au ooji ma wēra ome, ichi t'āridepai ooji mīda.

²⁹Maperā pi tau juaraarepema ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirā, piara bak'aji ma tau ēt'at'aamerā māik'aapa t'imí bat'at'aamerā, ma k'aurepa k'achiade baai k'āyaara. ³⁰Ichiaba pi jua juaraarepemapa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirā, piara bak'aji ma jua t'iap'et'aamerā māik'aapa t'imí bat'at'aamerā, k'achiade baai k'āyaara ma k'aurepa. Piara bi pichi k'ap'iadepema ne-inaa atuamerā, k'ap'ia jōmaweda atuai k'āyaara tok'arradee.

Jesupa jarateeda wēra amaadait'ee k'īsia p'aniirāde

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹—Ichiaba naawedapemaarāpa ūraapachida:

'Wēra amaataak'āri, mia amaada k'art'a irumaa p'ā teeipia bi.'" (Dt 24.1-4)

³²Mamāida miata jara bi: Eperāpa ichi wēra amaataaaru pirā, chi wēra awaraa ome k'āi-ee badata, ma wēramaa p'ek'au oopii, k'āidarii perā awaraa imik'īra ome. Ma awara eperāpa wēra amaataaada ataru pirā ichi wēra pamerā, ma eperāpa p'ek'au oomaa bi awaraa wēra ome Tachi Ak'ōre k'irapite.

Jesupa ne-inaa k'irapite juraapataarāde jarateeda

³³—Ichiaba ūridooda parā chonaarāpa ūraapatap'edaa:

'Ichita oodapāde apachida, parāpa juraadap'edaak'a Tachi Ak'ōre k'irapite.' (Nm 30.2)

³⁴Mamāida miata jara bi: juraanáati ne-inaa apida k'irapite awaraarāpa parā pedee ijāadamerā. Juraanáati Tachi Ak'ōre trua k'irapite, iru mama

* 5.31 Mt 19.7; Mr 10.4.

su-ak'i bapari perã. ³⁵Ichiaba juraanáati na p'ek'au eujã k'irapite, Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujã ooda perã. Ichiaba juraanáati Jerusalén k'irapite, Jerusalén Tachi Ak'õre, Tachi Rey Waibia p'uuru perã. ³⁶Ma awara juraanáati pãchi poro k'irapite, parãpa puda k'ãu apida p'ãimaapida-e pai perã maa-e pirã t'orroopida-e pai perã. ³⁷Mãgã ne-inaa k'irapite juraadak'ãri awaraarãpa ma pedee ijãadamerã, ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Parãpa ne-inaa oodait'ee pak'ãri, jaradaipia bi: "Ooit'eeda" adaipia bi. Jõdee ne-inaa ooda-e pait'ee pak'ãri, jaradaipia bi: "Oo-eda" adaipia bi.

Jesupa k'ira jõ-ee p'aniirãde jarateeda
(Lc 6.29-30)

³⁸—Parãpa ùridooda naawedapemaarãpa ùraapatap'edaa:
‘Sìdapa eperã tau ãriru pirã, chi sìa tau auk'a jiat'aadapãde apachida; ichiaba sìdapa k'ida k'õradaru pirã, chi sìa k'ida auk'a k'õrat'aadapãde ajida.’ (Ex 21.24)

³⁹Mamìda miata jara bi: Awaraapa pìmaa ne-inaa k'achia ooru pirã, k'ira jõ-ee banãaji mãgí ome. Ma k'ãyaara pìchi k'ira tarramaa sìru pirã, t'ãri pia chi apema k'ira tarra ak'ipíji, auk'a sìmerrã. ⁴⁰Ichiaba nepirade bide awaraapa pìchi camisa jãri ataru pirã, t'ãri pia téeji pìchi ìripema p'aru jida. ⁴¹Ichiaba tachi poro waibiapa ne-inaa chik'ia uapiru pirã kilómetro aba, t'ãri pia atéeji kilómetro omé. ⁴²Ma awara apidaapa pìmaa ne-inaa iidiruta pirã, téeji mãik'aapa wãak'anãaji ne-inaa presta k'inia p'anadak'ãri.

Jesupa jarateeda k'ira unuamaa iru p'anapataarãde
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³—Ichiaba ùridooda naawedapemaarãpa ùraapatap'edaa:
‘Awaraarã k'inia iru baparíji (Lv 19.18)
mãik'aapa pi k'ira unuamaa iru p'anapataarã k'ira unuamaa iru baparíji.’ (Sal 139.21-22)

⁴⁴Mamìda miata jara bi: Parã k'ira unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapataati mãik'aapa eperãarãpa parã jiridak'ãri ne-inaa k'achia oodait'ee, it'aa t'ipataati ãra pari. ⁴⁵Mãga ooruta pirã, pãchi it'aripema Ak'õre Waibia warrarã p'anadait'ee. Irua ak'õrejìru jèrapipari jõmaarã ìri; pia beerã ìri, k'achia beerã ìri paara. Ma awara irua k'oi chepipari ichi ùraade jara bik'a oopataarãmaa, ichi ùraade jara bik'a oomaa p'anapataarãmaa paara. ⁴⁶Parãpa k'inia iru p'ani pirã pãchi k'inia iru p'anapataarã aupai, ÷k'ãare-it'ee Tachi Ak'õrepa parã pia ak'iima? Romadepemaarã rey-it'ee impuesto* p'epataarãpa paara k'inia iru

*5.46 *Impuesto* jara k'inia bi p'arat'a tachi poro waibiarãpa p'aapipata ãchi jua ek'ari p'aniirãmaa.

p'ani āchi k'inia iru p'aniirā. ⁴⁷Ma awara parāpa pāchi auk'arā aupai auteebairuta pirā, ¿ne–inaa pipiara oomaa p'anik'ā? Ijāadak'aa beerāpa paara āchi auk'arā auteebaipata. ⁴⁸Māgá eperāarā jīp'arāk'a p'anadai k'āyaara, t'āri pia p'anapatáati ne–inaa k'achia ooda–ee, pāchi it'aripema Ak'öre Waibia baparik'a.

Jesupa jarateeda ne–inaa pia oo k'awaadamerā

6 ¹—K'irak'aupai awaraarā taide ne–inaa pia oodai Tachi Ak'öre–it'ee, āchia t'o p'anadamerā. Māga ooruta pirā, parā it'aripema Ak'öre Waibiapa parāmaa tee–e pait'ee ne–inaa pia ichia k'isia iru bi teeit'ee ichideerāmaa.

²Maperā parādepemapa ne–inaa chupiria beerāmaa teek'āri, jōmaarāmaa pia ooda jaranáaji. Seewata Tachi Ak'örede ijāapatada apataarāpa māga oopata Tachi Ak'öre Ūraa jarateepata tede māik'aapa calle jāde, eperāarāpa āchi t'o p'anadamerā. Mia wāarata jararu. Ma t'o p'aniirā pedee pia aupai iru p'anadait'ee, Tachi Ak'örepa āchimaā tee–e pait'ee perā ne–inaa pia irua k'isia iru bidepema. ³Āchia oopata k'āyaara pia net'aa teek'āri chupiria beerāmaa, jaranáaji, pichi k'öp'āyo piara bimaa paara. ⁴K'īup'ee ooji pi it'aripema Ak'öre Waibiapa unu bairā. Ichiata ne–inaa pia teeit'ee pimaa ichia k'isia iru bidepema.

Jesupa jarateeda it'aa t'ī k'awaadamerā

(Lc 11.2-4)

⁵—Parāpa it'aa t'īdak'āri, oonáati Tachi Ak'örede ijāapatada apataarāpa oopatak'a. Tachi Ak'öre Ūraa jarateepata tede jōmaarā taide āchi ak'inī p'aneepata it'aa t'īdait'ee. Ichiaba p'uuru jāde plaza bee k'idaa māga oopata eperāarāpa unudamerā. Mia wāarata jararu. Eperāarā pia pedee aupai iru p'anadait'ee. ⁶Maperā pi it'aa t'īk'āri, pichi quartode t'īuji māik'aapa chi puerta pia jīaji. Māpai it'aa t'īji pichi Ak'öre Waibiamaa, iru mama bairā pi ome. Irua pia oomaa bi unuk'āri, ne–inaa pia teeit'ee pimaa, ichia k'isia iru bidepema ma ne–inaa ichideerāmaa teeit'ee.

⁷It'aa t'īk'āri, pia–e bi ip'ii ichi ai pedeeta jara nībait'ee. Ijāadak'aa beerāpa māga oopata, k'isiapata perā audú pedee jōnīpa Tachi Ak'örepa audupiara ūriit'ee. ⁸Māirāk'a p'ananáati, Tachi Ak'örepa k'awa bapari perā parāpa falta p'ani, iididai naaweda. ⁹Nāga it'aa t'īdaipia bi:

'Tachi Ak'öre it'ari bi,
pi t'ī awaraa t'ī k'āyaara pipiara bi.

- 10 Eperāarā bīji pichi jua ek'ari pichideerā p'aneedamerā.
Ooji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujāde, it'ari ooparik'a.
- 11 Tai–it'ee chik'o téjeji ewari chaa k'odait'ee.
- 12 Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awáaji māik'aapa perdonáaji

taipa perdonaapatak'a, awaraarāpa taimaa ne–inaa k'achia oodak'āri.

13 Tai k'achiade baaipināaji.

Tai k'aripa atāji Netuara Poro Waibia juadeepa.'

14'Parāpa perdonaaruta pirā awaraarāpa ne–inaa k'achia oopata parāmaa, Tachi Ak'ōre it'ari bipa ichiaba perdonaait'ee parāpa ne–inaa k'achia oopata. 15Mamīda parāpa perdonaada–e p'ani pirā awaraarāpa ne–inaa k'achia oopata parāmaa, māgara Tachi Ak'ōrepa ichiaba perdona–e parāpa ne–inaa k'achia oopata.

Jesupa jarateeda nek'oda–ee it'aa t'ī k'awaadamerā

16—Parā nek'oda–ee p'anadak'āri jīp'a k'īsaiit'ee Ak'ōre net'aade, k'īra pia–ee p'ananāati Ak'ōrede ijāapatada apataarāpa oopatak'a. Māga nipapata awaraarāpa k'awaadamerā nek'oda–ee p'ani, māik'aapa āchi t'o p'anadamerā. Mia wāarata jararu. Māgapai iru p'anadait'ee. 17Pi it'aa t'ī bak'āri nek'o–ee, k'īra sīji māik'aapa t'ī–irūji 18apidaapa k'awanaadamerā pi nek'o–ee bi. Eperāarāpa pi it'aripema Ak'ōre Waibia p'oyaa unuda–e p'ani mīda, irua k'awa bi pia ne–inaa mera oo bi, pi ome bairā. Ma pari iruata ne–inaa pia teet'ee pīmaa ichia k'īsia iru bidepema.

Jesupa it'aripema ne–inaa piade jarateeda

(Lc 12.33-34)

19—P'arat'a, net'aa pia p'enāati na p'ek'au eujāde p'ani misa iru p'anadait'ee, polillapa ma net'aa ārit'aai perā, maa–e pirā mogosiadarii perā taarā ia iru bipa, maa–e pirā nechiapataarāpa chia atadaridai perā. 20Ma k'āyaara jirīti it'aripema ne–inaa iru p'anadait'ee, māpema ne–inaa polillapa ārik'aa perā, mogosiak'aa perā māik'aapa nechiapataarā mama t'īudak'aa perā. 21Na p'ek'au eujādepema ne–inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee ma ne–inaa ome. Jōdee it'aripema ne–inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee māgí ne–inaa ome.

Jesupa tachi taude jarateeda

(Lc 11.34-36)

22—Tachi tau lamparak'a īdaa pik'a bi tachi k'ap'ia–it'ee. Pichi tau pia bak'āri, k'ap'ia jōmaweda īdaa pik'a bide bait'ee. 23Mamīda pichi tau k'achia bi pirā, k'ap'ia jōmaweda p'āriu pik'a bide bait'ee. Māgá pi k'ap'iade īdaa pik'a bi wāara p'āriu pik'a bi pirā, audupīara p'āriu pik'a bide bait'ee.

K'aita tachi chipari

(Lc 16.13)

24—Eperā chipariirā omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. Māga bi pirā, chipari aba k'īra unuamaa iru bai māik'aapa chi apema k'inia iru

bai, maa–e pirā abaapa jara bik'a ooi māik'aapa chi apemapa jara bik'a oomaa bai. Māga pik'a apidaapa ooda–e pai Tachi Ak'ōrepa jara bik'a, p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Tachi Ak'ōrepa ichi warrarā pia ak'i bapari

(Lc 12.22-31)

²⁵—Maperā mia jara bi: K'isia jōnanáati k'āata k'odait'ee maa–e pirā todait'ee, mágá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'isianáati sāga p'aru atadait'ee. Tachi Ak'ōrepa parā k'ap'ia ooji māik'aapa parā chok'ai p'anapiji. Māga bita, ¿p'aru tee–e paik'ā māik'aapa chik'o, ne–inaa toparii tee–e paik'ā parāmaa? ²⁶Ak'íti, ipanaarā it'í wāabai p'ani. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bidak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamīda parā it'aripema Ak'ōre Waibiapa ne–inaa teepari k'odamerā. Īru–it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara! ²⁷Eperā audú k'isia nībipa hora aba pida waa chok'ai ba–e pai.

²⁸Ma awara ¿k'āare–it'ee parā audú k'isiapata p'aru–it'ee? Ak'íti, sāga nep'ono p'ūajara t'āide nībi waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa mágá pi–ia p'anadait'ee. ²⁹Mamīda mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jī bak'āri, eperāarāpa iru pi–iara unuda–e paji nāgí nep'ono k'āyaara. ³⁰Idi na p'ūajara wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa mágá pia ak'i bi pirā nep'ono p'ūajara t'āide nībi, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'iara ijāada–e p'ani mīda. ³¹Tachi Ak'ōrepa mágá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'isia jōnanáati: “¿K'āata k'odait'ee?” maa–e pirā “¿K'āata todait'ee?” maa–e pirā “¿K'āata jīdait'ee?” ³²Mágá k'isiapata ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'ōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne–inaa parāpa falta p'ani. ³³Maperāpi naapiara jiríti iru jua ek'ari p'anapataadait'ee māik'aapa oopataāti irua jara bik'a. Māga ooruta pirā, ma ne–inaa jōma iru p'anadait'ee. ³⁴Audú k'isianáati nupema ne–inaade, nu ne–inaa paraait'ee perā aide k'isiadamerā. Ewari chaa ne–inaa audupai paraa aide k'isiadamerā.

Jesupa jarateeda awaraarāpa oopata ak'inaadamerā

pedee k'achia jaradait'ee

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 ¹—Awaraarāpa ne–inaa oopata ak'ináati jaradait'ee ne–inaa k'achia oomaa p'ani. Māga ooruta pirā, ma jaradap'edaa k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā mágá ak'it'ee. ²Parāpa awaraarāpa oo p'ani ak'ipatak'a, mágá Tachi Ak'ōrepa ak'ipariit'ee parāpa oo p'ani. Ne–inaa k'achia aupai jiriruta pirā pedee k'achia jaradait'ee āra āpīte, Tachi Ak'ōrepa auk'a jiriit'ee parāpa ne–inaa k'achia oopata aupai jarait'ee iru k'irapite

p'anadakāri. ³¿K'āare-it'ee ak'i bima nejarra pichi auk'aa tau jāde bi, mamīda unu-e bi pak'uru pichi tau jāde bi? ⁴Pichi tau jāde pak'uru iru bi pirā, ¿sāga pichi auk'aamaa jaraima: “Mimaa ēepji jā nejarra pichi tau jāde bi”? ⁵Seewata pia chīara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ikāri! Pichi tau jāde bi pak'uruta naapiara ēt'at'āaji. Māpaipi unui nejarra pichi auk'aa tau jāde bi, māgá wāara iru k'aripait'ee.

⁶Net'aa awara bidap'edaa Tachi Ak'ōre-it'ee teeruta pirā usa k'achia beemaa, orradaidap'eda k'aak'oodai. Ma awara ne-inaa ipia perlak'a atabēiruta pirā sinaarā p'animāi, yoorode jaut'aadai.

Jesupa jarateeda Tachi Ak'ōremaa iididamerā
(Lc 6.31; 11.9-13)

⁷—Iidipatāati Tachi Ak'ōremaa. Irua teeit'eeipi. Jiripatāati. Irua k'awapiit'eeipi. Eperāpa t'īparik'a puerta t'aide, Ak'ōremaa t'īpatāati. Irua parā k'aripait'eeipi. ⁸Chi iidi bimaa Tachi Ak'ōrepa teepari; chi jiri bimaa Tachi Ak'ōrepa k'awapipari māik'aapa chi t'ī bimaa ewapari.

⁹¿Parādepemapa māu teek'ā ichi warramaa, irua pan iidik'āri? ¹⁰Maa-e pirā, ¿taama teek'ā irumaa, chik'o iidik'āri? ¹¹!Māga-epi! Parā ne-inaa k'achia oopataarā mīda, pāchi warrarāmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parāpa māga ooruta pirā, iaudupīara pāchi it'aripema Ak'ōre Waibiapa ne-inaa pia teeit'ee chi iidirutaarāmaa!

¹²Maperā, óoti apemaarāmaa parāpa k'inia p'anik'a āchia parāmaa oodamerā, māgata jara bairā Moisepa p'ādade māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade.

Tachi Ak'ōre truadee wāit'ee puerta p'īrup'ee pik'a bi
(Lc 13.24)

¹³—Tachi Ak'ōre truadee wāit'ee puerta p'īrup'ee bide t'īupaták'ata bi. Mapa t'īuti puerta p'īrup'ee bide, chi atua beerā puerta jet'ee bapari perā. Ichiaba āchi o k'achia ewaraa k'obi, chok'ara aide wāpata perā. ¹⁴Wāit'ee eperāarā ichita p'anapatamāi Tachi Ak'ōre ome puerta p'īrup'ee bide t'īupaták'ata bi māik'aapa Ak'ōre o p'īrup'ee bapari, māgide chok'ara-ee wāpata perā.

Pak'uru k'awaadai chi nejōdeepa
(Lc 6.43-44)

¹⁵—K'īrak'aupai ijāadai jōmaweda Tachi Ak'ōre pedee jarapatada apataarāde, māirā ūk'uru seewa-idaa bee perā. Seewata eperā pia beerāk'a parāmaa chepata. Mamīda āchi t'āride k'isia k'achia iru p'anapata. ¹⁶Parāpa māirā k'awaadai āchia oopata pia ak'idak'āri. Pak'uru ĩiri-idaa bide uva chauk'aa; ichiaba māgeede higojō chauk'aa. ¹⁷Ma awara nejō ĩiri pia ĩipa nejō pia chaupari. Mamīda nejō ĩiri k'achia

bipa nejō k'achia chaupari. ¹⁸Nejō k'achia chauk'aa pak'uru pia bide. Ichiaba nejō pia chauk'aa pak'uru k'achia bide. ¹⁹Maperā pak'uru nejō pia chauk'aa bee t'u peepata t'ipitaude bat'at'aadait'ee. ²⁰Māgá ma Ak'ōre pedee jarapatada apataarāpa ne–inaa oopata k'aurepa parāpa k'awaadai wāara Ak'ōrepa pēida wa māga–e.

Jesupa jarateeda jōmaarāta
Tachi Ak'ōre truadee wāda–e pait'ee
(Lc 13.25-27)

²¹—Eperāarā ūk'uruurāpa mimaa: “Tachi Waibia, Tachi Waibia” a p'ani mīda, jōmaweda wāda–e pait'ee Tachi Ak'ōre truadee. Jip'a chi oopataarāpa mi Ak'ōre it'ari bipa oopi bik'a; māgīirāta it'aa wādait'ee. ²²Ak'ōre ewari waibia ewate chok'araarāpa mimaa jaradait'ee: “Tachi Waibia, Tachi Waibia, tai pi ome p'anapji. Taipa pi t'īde jarateejida māik'aapa pi t'īde netuaraarā uchiapik'oojida. Ma awara pi t'īde oojida ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.” ²³Mamīda mia p'anaut'ee: “iMia parā k'awa–e bi! iĀyaa wāti mi ik'aawaapa, ne–inaa k'achia oopataarā!”

Jesupa te oopataarāde jarateeda
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴—Eperā k'isia k'awaa bipa mi ūraa ūripari māik'aapa oopari mia jara bik'a. Māgí eperā ichi te oo bīk'ata bi māu īri. ²⁵K'oi cheji; to chedachi māik'aapa nāu golpe p'uaji ichi temāi. Mamīda t'ee–e paji māu īri oo bada perā. ²⁶Jōdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo–e bipa mia jara bik'a k'isia k'awa–ee bi. Eperā ichi te ipude oodak'a bi. ²⁷K'oi cheji; to chedachi; nāu golpe p'uaji māik'aapa ichi te tudú t'eedachi. Māgá ichi te jōdachi.

²⁸Jesús pedee aupak'āri, eperāarā jōmaweda ak'itrua para beeji irua jarateeda k'aurepa. ²⁹Māga p'anajida irua jip'a jarateeda perā Tachi Ak'ōrepa jarateepidak'a. Ak'ōre Ūraa pipiara jarateeeji Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 ¹Jesús eedeepa edaa chek'āri, eperāarā chok'ara iru t'ēe chejida. ²Māgá che wāde iru k'ait'a cheji eperā leprapa k'ayaa bi. Māgí iru k'īrapite bedabai nība cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'ōre k'īrapite mi pia beemerā.

³Jesupa juapa t'ōbaip'eda, māgaji:

—iK'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.

Aramata jipa beeji. ⁴Māpai Jesupa māgaji:

—iŨrjji! Jaranáaji apidaamaa. Jīp'a p'aaremaa ak'ipináji māk'aapa Moisepa p'ādade jara bik'a ipana omé atéeji teet'ee Tachi Ak'õremaa. Māgá jōmaarāpa pi jīpa beeda k'awadayada aji.

Jesupa Romadepema soldaorā poro mimiapari jipada

(Lc 7.1-10; Jn 4.43-54)

5T'ēepai Jesús Capernaum p'uurude panak'āri, Romadepema soldaorā poro waibiapa irumaa chupiria iidi cheji:

6—Jesús, mi mimiapari k'ayaa bida aji. P'oyaa mimik'a—e bi māk'aapa chupiria nībida aji, p'uapa.

7Jesupa p'anauji:

—Wāit'eeda aji, jipade.

8Mamīda ma soldaorā poro waibiapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi pi k'āyaara ek'ariara bi. Pi mi temaa wā—e pijida, namāk'aapa pedeeru pirā, mi mimiapari jīpa beet'ee. 9Mi jida waibiarā jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorā iru bi michi jua ek'ari. Mia abaamaa wāpáde ak'āri, wāpari; awaraamaa chepáde ak'āri, chepari. Ichiaba mi mimiaparimaa ne—ināa oopáde ak'āri, oonaparida aji.

10Jesupa māga ũrik'āri, p'era pik'a beeji ma soldaorā poropa jara bada k'aurepa. Mapa ichi ome nipapataarāmaa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Israel pidaarā t'āide na eperāk'a apida waide unu—e bi, iru wāara ijāapari perā. 11Eperāarā chok'ara chedait'ee ak'õrejīru uchiapari eereepa māk'aapa ak'õrejīru baaipari eereepa. Māirāta Tachi Ak'õre truade su—ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Abraham ome, Isaac ome māk'aapa Jacob ome.

12Mamīda chi it'ari p'anadaipia biirā Ak'õrepa jërek'ooit'eeda aji, taawaa p'āriudee, atua beerā ome jëedamerā māk'aapa k'ida kierrkierree para bamerā p'uapa.

13Māga jarap'eda, Jesupa ma soldaorā poromaa māgaji:

—Wāpáde aji, pichi temaa pia ijāadak'a uchiada perā.

Aramata chi k'ayaa bada jipadachi.

Jesupa Pedro p'āk'õre jipada

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14Māpai Jesús wāji Pedro temaa. Mama ununaji Pedro p'āk'õre k'ayaa bi k'iamiapa. P'arude baji k'ayaa bada perā. 15Jesupa iru jua t'õbaik'āri, ma k'iamia tuudachi. Māpai ma wēra p'irabaidaip'eda, nek'opiji Jesumaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16K'eudaik'āri, netuara k'ap'iade merātia beerā chok'ara aneejida Jesumaa. Pedee jarada abaapa netuaraarā jōmaweda uchiapik'ooji. Ichiaba k'ayaa beerā jōmaweda jīpak'ooji. 17Māga ooji p'asamerā Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda jaradak'a:

'Irua k'ayaa tachimaa baridap'edaa awara āyaa ataji māik'aapa tachi k'ayaa beerā jipaji.' (Is 53.4)

Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarā

(Lc 9.57-62)

¹⁸Awaraa ewaride Jesupa unuk'ari eperāarā chok'ara ichi wap'ira iru p'ani, chi k'ōp'āyoorāmaa jaraji sīadait'ee lago k'īraik'a eeree. ¹⁹Mamīda wādai naaweda, Moisepa p'āda jarateepari k'ait'a cheji māik'aapa mājaji: —Tachi Jarateepari, pi ome wā k'inia bida aji, chi wārumaa.

²⁰Jesupa p'anauji:

—Usap'á yooro te uria iru bee māik'aapa ipanaarā te iru bee. Mamīda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema* arajāgaa ni, k'āipari wēe. Made k'īsíaji jarai naaweda wāara mi ome nipa k'inia bi wa māga–e.

²¹Awaraa Jesús ome nipadapa mājaji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparii k'inia bi. Mamīda ai naaweda, mi ak'ōre iapipáde aji, iru piuk'āri.

²²Jesupa p'anauji:

—Chepáde aji, mi ome māik'aapa ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā.

Jesupa nāu p'usa ome t'umātipida

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Ma t'ēpai Jesús wāji barcode chi k'ōp'āyoorā ome. ²⁴Māga nide p'usara t'o nībeeji. P'usapa barco pirubaa wā nipaji. Māimisa Jesús k'āi baji. ²⁵Mapa chi k'ōp'āyoorāpa īrimat'aajida māik'aapa mājajida:

—Tachi Waibia, itai k'aripáji! iTachi pirubaa wādapi!

²⁶Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? aji. iParā pia ijāada–e p'anida! aji.

Māga jarap'eda, p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Aweda jōma ip'li ūu beeji. ²⁷Māga unudak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nāgi? Nāu, p'usa paara iru pedee ūripatada ajida.

Eperāarā k'ap'iade netuara merātia bada

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Jesús chi k'ōp'āyoorā ome panadak'āri lago k'īraik'a eere Gadara eujāde, jāira māu te uriade badadeepa uchijida eperāarā omé netuara āchi k'ap'iade merātia bee. Ma eperāarā Jesús k'ait'a chejida. Āchi audú t'āri k'achia–idaa p'anadap'edaa perā, eperāarā ma ode p'oyaa wāyaadak'aa paji. ²⁹Jesumaa bia chejida:

* 8.20 *Chi Eperā Ak'ōre Truadepema* jara k'inia bi *Tachi Ak'ōre mimiapari na p'ek'au eujāde cheda*. Jesucristopa ichi nāga t'ījaraji ak'ipiit'ee ichi Mesías.

—iJesús, Ak'õre Waibia Warra, tai ome t'ĩunáaji! ¿At'ãri—e weda tai miapide cheji—ek'ã? ajida.

³⁰Ma k'ait'a sinaarã chok'ara nek'omaa p'anajida. ³¹Mapa netuaraarãpa Jesumaa chupiria iidijida ma sinaarã k'ap'iade t'ĩupimerã.

³²Aramãgá Jesupa jaraji maaaa wãdamerã. Mãpai ma netuaraarã ma eperãarã k'ap'iadeepa uchiak'oodachida mãik'aapa sinaarã k'ap'iade t'ĩudachida. Aramata sinaarã jõmaweda p'irak'oodachida ee k'õot'ari jira bidee. Mata lagode baainajida mãik'aapa ÿyapa jãak'oodachida.

³³Ma sinaarã jãa p'anadap'edaarãpa mãga unudak'ãri, p'irak'oodachida p'uurudee. Nepirinajida ãchia unudap'edaa ma netuara merãtia p'anadap'edaarã ome. ³⁴Mãpai p'uuru pidaarã jõmaweda chejida mãik'aapa Jesumaa chupiria iidijida ãchi eujãdeepa wãmerã.

Jesupa chiwa bada jipada

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 ¹Ma t'ẽepai, Jesús barcode bataup'eda, wãji lago k'ĩraik'a eeree. Mãgá ichi p'uurude pacheji. ²Mama bide eperãarãpa jira aneejida eperã chiwa bi p'arude. Jesupa k'awaak'ãri ãchia wãara ichide ijãa p'ani, ma chiwa bĩmaa mãgaji:

—Warra, t'ãri o—ĩa bãji pia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wẽpada perã.

³Ûk'uru arii p'anadap'edaa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa mãga ñridak'ãri, k'ĩsiajida: “Jãgipa ik'achia pedeemaa bi Tachi Ak'õre ãpĩte. Tachi Ak'õrepapai p'ek'au k'achia wẽpapiyada” ajida. ⁴Mamĩda Jesupa k'awaji ãchia k'ĩsia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sãap'eda parãpa k'ĩsia k'achia k'ĩsia p'anima? aji. ⁵Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wẽpajipi” maa—e pirã jarai: “P'irabãiji mãik'aapa wãji”. Mamĩda irua maarepida oo—e pai, Tachi Ak'õrepa oopi—e pirã. ⁶Mia ak'ipĩit'ee na p'ek'au eujãde mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'õre Waibiapa wẽpapipari eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata.

Mãpai mãgaji ma eperã chiwa bĩmaa:

—iP'irabãiji! Pichi p'aru atãji mãik'aapa wãji pichi temaa.

⁷Aramãgá ma chiwa bada p'irabaidachi mãik'aapa wãji ichi temaa.

⁸Mãga unudak'ãri, eperãarã p'era pik'a para beeji mãik'aapa Tachi Ak'õremaa o—ĩa it'aa t'ĩjida, irua ma eperãmaa mãga ooda perã.

Jesupa Mateo jirit'erada ichi ome nipapariimerã

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Mamãik'aapa Jesús wãji. Ma wãrude eperã t'ĩjarapatap'edaa Mateo* unuji. Su—ak'i baji Cesar—it'ee impuesto p'aapatamãi. Jesupa mãgaji irumaa:

* 9.9 Mateo ichiaba t'ĩjarapachida Leví. Mateopa na pedee pia p'ãji.

—Mi ome nipaparíji.

Aramāgá bainī beep'eda, Jesús ome wāji.

¹⁰T'ēepai Jesús chi k'ōp'āyoorā ome teeda nek'omaa bak'āri, impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey—it'ee pachejida awaraa eperāarā k'achia—idaa beerā apatap'edaarā ome. Māirā ai mesade su—ak'i p'aneejida Jesús ome. ¹¹Fariseorāpa māga unudak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāmaa iidijida:

—¿Sāap'eda parā jarateepari nek'omaa bima ajida, impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome?

¹²Māirāpa iididap'edaa ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jip'a pēipata k'ayaa beerāmaa.

¹³Parā wādak'āri, k'īsiadapáde aji, nāgí Ak'ōre Ūraa jara k'inia bi:

‘Mia k'iniara bi awaraarā chupiria k'awaadamerā, ne—animalaarā peedap'eda, paadai k'āyaara mi—it'ee.’ (Os 6.6)

Māpai Jesupa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa mi pēi—e paji t'āri pia beerā jiride. Ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jirideta pēiji.

Sāapai nek'oda—ee p'anadaipia bi

(Mr 2.18-20; Lc 5.33-35)

¹⁴Māpai Juan Bautista k'ōp'āyoorā Jesumaa chejida māik'aapa iidijida:

—Edaare tai, fariseorā ome nek'oda—ee p'aneepata jip'a Tachi Ak'ōre net'aade k'īsiadait'ee. ¿Sāap'eda p'i k'ōp'āyoorāpa māga oodak'aama? ajida.

¹⁵Jesupa p'anauji:

—Miak'āipata fiestade t'ī pēidap'edaarā k'īra pia—ee p'anadak'aa chi miak'āiit'ee bi āchi ome bi misa. Mamīda ewari cherude iru ata chedak'āripi, t'āri p'uapa nek'oda—ee p'aneedait'eeda aji.

Ūraa chiwidi māik'aapa chonaarāweda p'ādap'edaa

(Mr 2.21-22; Lc 5.36-39)

¹⁶—Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'īiik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pirā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee māik'aapa ma pite auk'a bee—e pait'ee chi p'aru sore ome. ¹⁷Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne—e* sorede, ma vino baak'ak'āri, ma ne—e sore jīadarii perā māik'aapa chi vino atuadarii perā. Maperā vino ewaa juda t'idaipia bi ne—e chiwidide, ma ne—e chi vino ome atuapiamaapa.

Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru ide t'ōbaida

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Jesús at'āri pedeemaa bide, judiorā poro waibia t'ījarapatap'edaa Jairo Jesús k'īrapite bedabai nība cheji māik'aapa māgaji:

* 9.17 Maapai vino iapachida ne—animal edee oodade.

—Et'ewapai mi k'au jai—idaajida aji. Mamīda mia k'awa bi pi cheru pirā mi ome māik'aapa pi jua biru pirā iru ĩri, waya chok'ai beeyada aji.

¹⁹Māpai Jesús wāji chi k'ōp'āyoorā ome ma eperā temaa. ²⁰Ma wādade wēra doce años bi k'ayaa bi waamiapa Jesús āpiteik'aapa k'ait'a wāp'eda, iru ĩripema p'aru i t'ōbait'aaji. ²¹Māga ooji k'ĭsia bada perā iru p'aru i t'ōbairupapai jipa beei. ²²Mamīda mǎgá t'ōbaik'āri, Jesupa āpītee ak'ĭji māik'aapa mǎgaji ma wēramaa:

—Wēra, t'āri o—ĭa bēeji. Pia mide ijāa bairā, jipa beejida aji.

Aramata ma wēra jipa beeji.

²³Maap'eda Jesús ma judiorā poro waibia temaa panak'āri, unuji siru chaapataarā māik'aapa eperāarā jēepi ororoo nĭbi. ²⁴Māpai Jesupa mǎgaji:

—Taawaa uchĭati. Na wēra k'au jai—idaa—e bi. Jĭp'a k'āita bida aji.

Māga ũridak'āri, arii p'anadap'edaarā ěik'oodachida, Jesús k'ĭra k'awa—ee bi jĭak'aapa. ²⁵Mamīda Jesupa eperāarā uchiapik'ooji māik'aapa jai—idaada badamāi t'ĭup'eda, iru jua jita atanaji. Māpai ma wēra k'au p'ĭrabaidachi. ²⁶Maap'eda ma eujādepemaarā jōmaarāpa k'awaa wājida Jesupa mǎga ooda.

Jesupa tau p'āriu beerā omé jĭpada

²⁷Mamāik'aapa uchĭa wādade, Jesús t'ĕe tau p'āriu bee omé bia che wāpachida:

—ĭRey David Warra, * tai chupĭria k'awaapáde! ajida.

²⁸Jesús teeda t'ĭunak'āri, ma tau p'āriu beerā auk'a t'ĭujida. Māpai Jesupa iidĭji:

—ĭParāpa ijāa p'anik'ā aji, mia jĭpai?

P'anaujida:

—Tachi Waibia, ijāa p'anida ajida.

²⁹Māpai Jesupa taumāi t'ōbaip'eda, mǎgaji:

—Parāpa ijāa p'anik'a, mǎgá p'aneedapáde aji.

³⁰Aweda tau eratik'oodachida. Māpai Jesupa jĭp'a mǎgaji:

—Mĭa ooda chĭaramaa nepĭrinaadapáde aji.

³¹Māga jaraji mĭda, mamāik'aapa uchiarutata Jesupa ooda nepĭri wāpachida ma eujādepemaarāmaa.

Jesupa pedee atua bada jĭpada

³²Ma tau p'āriu p'anadap'edaarā uchiarutade, eperāarāpa aneejida eperā pedee atua bi Jesumaa. Māga bajĭ netuara ichi k'ap'ĭade merātĭa bada perā. ³³Jesupa ma netuara uchiapit'aak'āri, ma eperā pedee beeji.

* 9.27 Jesucristo *David Warra* t'ĭjarapachida, iru chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada perā māik'aapa Mesías pada perā.

Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarāpa ak'itrua para beeji māik'aapa mägajida:

—Israelde waide nāga unudak'aada! ajida.

³⁴Mamīda fariseorāpa mägajida:

—Netuara Poro Waibia juapata jägá netuaraarā uchiapiparida ajida.

Jesupa eperāarā chupiria k'awaada

³⁵Jesús nipapachi p'uuru beede māik'aapa ai ik'aawa p'uuru k'aipee beede. Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te chaá pedee pia jarateepachi k'awaadamerā taarā—e Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'e biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Ma awara k'ayaa k'ira t'ādoó jipapachi.

³⁶Eperāarā chok'ara see nībi unuk'āri, chupiria k'awaaji, āra chupiria, k'ira pia—ee para bada perā, oveja chak'eerā ak'ipari wēe chitoonik'a.

³⁷Māpai chi k'ōp'āyoorāmaa mägaji:

—Eperāarā chok'ara mide waide ijāada—e p'ani. Ne—uu audú chau bík'api p'ani. Mamida mimiapataarā chok'ara—ee p'ani. ³⁸Mapa it'aa iididapáde aji, ma ne—uu chiparimaa, irua awaraa mimiapataarā pēimerā chi chau bi p'ede.

Jesupa k'ōp'āyoorā jirit'erada mimiadamerā ichi ome

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 ¹Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce t'ī p'ejí māik'aapa āchi ichi jua ek'ari biji netuaraarā uchiapidamerā māik'aapa k'ayaa k'ira t'ādoó jipadamerā.

²Nāgí imik'iraarā doce jirit'eraji pēiit'ee ichi ūraa jarateede. Naapiara jirit'eraji Simón, ichiaba t'ījarapatap'edaa Pedro, chi ipema Andrés ome. Ma t'ēepai jirit'eraji Santiago chi ipema Juan ome. Māirā Zebedeo warrarā paji. ³Ichiaba jirit'eraji Felipe; Bartolomé; Tomás; mi, Mateo, chi impuesto p'epari bada Roma pidaarā—it'ee; Alfeo warra, Santiago; Tadeo; ⁴Simón Celote apatap'edaa* māik'aapa Judas Iscariote, ma t'ēepai Jesús traicionaada.

Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida Ak'ōre Ūraa jarateenadamerā

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Jesupa ma k'ōp'āyoorā doce pēiji eperāarā paraamaa. Pēi naaweda jaraji:

—Wānáati judio—eerā p'anapatamaa. Ichiaba wānáati Samaria eujādepema p'uurudee. ⁶Ma k'āyaara wáti Israel eujādepema ovejaarā atua pik'a beerāmaa. ⁷Jaratéeti taarā—e Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari biit'ee ichideerā p'aneedamerā. ⁸K'ayaa beerā jipátí; piudap'edaarā

* 10.4 Roma jua ek'ariipa uchía k'inia p'anadap'edaarā t'ījarapachida *Celote eerepemaarā*.

chok'ai p'irabaipíti; leprapa k'ayaa beerã jipáti mǎik'aapa netuara k'ap'iade merátia bee jipáti. Mia parã michi jua ek'ari bik'ári mǎga oodamerã, p'arat'a maarepida iidi-e paji. Mapa p'arat'a iidináati ma pari.

⁹Ateenáati nēe, p'arat'a, cobre, pǎchi k'irride jīpata. ¹⁰Ichiaba ateenáati muchila, awaraa chancla mǎik'aapa p'aru jīdait'ee, pak'uru jida t'idik'adait'ee, parã mimia pari ma ne-inaa teedaipia p'anadairã.

¹¹P'uurude maa-e pirã te chok'ara-ee beemǎi panadak'ári, eperã t'ári piata jirfíti arii p'aneedait'ee mamǎik'aapa wāruta misa. ¹²Teeda t'iidak'ári, arii p'aniirãmaa pedee pia jaráti. ¹³Ai tede p'aniirãpa parã auteebairuta pirã, ma pedee pia jaradak'a ãramaa uchiat'ee. Mamīda auteebaida-e pirã, ma pedee pia jaradak'a ãramaa uchia-e pait'ee. ¹⁴Parã auteebaida-e pirã mǎik'aapa parãpa jarateepata ũridaamaa p'ani pirã, uchíati ma tedee maa-e pirã ma p'uurudeepa mǎik'aapa biiridepema yooro p'ora nēep'éti ak'ipidait'ee Tachi Ak'õrepa ãra k'aripa-e pait'ee. ¹⁵Mia wārata jararu. Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarã audupiara k'achia ooit'eeda aji, Sodoma p'uurudepemaarã, Gomorra p'uurudepemaarã k'achia ooda k'ãyaara.

Jesupa jarada ichi k'aurepa ijãapataarã miadait'ee

(Lc 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶—iŪrítí! Mia parã pëiru eperãarãmaa jarateede. Pëiru ovejaarã pëik'ajik'a ne-animalaarã k'achia beerã t'ãide. Mapa k'íra k'awaa nipapatáati, taama k'íra k'awaa nipaparik'a. Ichiaba k'ãiwee nipapatáati paloma nipaparik'a. ¹⁷Tauk'a nipapatáati eperãarãpa parã ateedait'ee perã áchi charraarãmaa miapidamerã, maa-e pirã parã p'ua oodait'ee Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede. ¹⁸Ma awara mide ijãapata k'aurepa ateedait'ee áchi poro waibiarãmaa mǎik'aapa áchi reyrãmaa. Mǎgá parãpa mi ũraa jaradai mǎirã k'irapite mǎik'aapa awaraa ijãadak'aa beerã k'irapite. ¹⁹Mamīda mǎirã k'irapite p'anadak'ári, k'isianáati sǎga pedeedait'ee, maa-e pirã k'ãata jaradait'ee, pedeedait'ee pak'ári, Tachi Ak'õrepata pedeeipiit'ee perã. ²⁰Parã pedeeda-e pait'ee pǎchi k'iradoopa. Tachi Ak'õre Jaurepata pedeeit'ee parã k'ap'ia.

²¹Maapai eperãarãpa áchi ipemaarã paara teedait'ee miapidamerã piurutamaa. Ma awara chi ak'õreerãpa áchi warrarã paara mǎgá peepidait'ee; maa-e pirã warrarãpa áchi ak'õreerã peepidait'ee. ²²Jõmaarãpa parã k'íra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijãapata k'aurepa. Mamīda t'ãridepai chooruta pirã, Tachi Ak'õrepa parã k'aripait'ee atuanaadamerã na p'ek'au eujã jõrumaa. ²³P'uuru abaade parã jiri p'aneedak'ári, mirúti awaraa p'uurude. Mia wārata jararu. Parã Israel p'uuru jõmaade jaratee nipadai naaweda, mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, cheit'ee.

²⁴K'irãpáti eperã apida ichi jarateepari k'ãyaara waibiara bi-e. Ichiaba mimiapari apida chipari k'ãyaara waibiara bi-e. ²⁵Chi ne-inaa k'awaa

k'inia bi o-ĩa baipia bi chi jarateepari jĩak'a pait'ee. Ichiaba mimiapari o-ĩa baipia bi chipari jĩak'a pait'ee. Chi te chipari t'ĩjarapata pirã Beelzebú, Netuara Poro Waibia, audupiara irudeerãmaa mǎgí t'ĩ bidait'ee.

Jesupa jarateeda k'aita waaweedaipia bi

(Lc 12.2-7)

²⁶—Mǎga jara p'ani mĩda, eperãrã waaweenáati. Īrá Tachi Akõre net'aa mera pik'a bi mĩda, t'ēepai parãpa jõmaarãmaa jaradait'ee. ²⁷Mia ũraa jarada p'ariu pik'a baji. Mamĩda jõmaarãmaa mǎga jip'a jaradaipia bi. Ma awara mia ũraa mera pik'a jarada, golpe jaradaipia bi terraza ĩriipa biaruk'a. ²⁸Waaweenáati parã jiri p'anĩrã peedait'ee, ĩrapa parã p'oyaa atuapida—e perã tok'arradee. Ma k'ãyaara Tachi Akõre waawéeti. Iruata tachi piupii mǎik'aapa atuapii.

²⁹¿Netopata—ek'ã ipana chak'e omé p'arat'a tau abaa pari? Eperãrãpa mǎga oopata, ipana chak'e mak'iaara vale—e bi jĩak'aapa. Mamĩda ipana chak'e apida eujãde baaidak'aa, parã Akõre Waibiapa mǎga jara—emãi. ³⁰⁻³¹Parã puda paara irua juasia iru bi. Mapa waaweenáati, Tachi Akõrepa parã k'iniara iru bapari perã ipanaarã k'ãyaara.

Jesucristode ijãapatada apataarã awaraarã k'ĩrapite

(Lc 12.8-9)

³²—Eperãpa tau taawa jararu pirã ichi Jesucristode ijãapari, mia pida jarai: “Mǎgí méré” mi Akõre k'ĩrapite it'ari. ³³Mamĩda eperãpa meraru pirã mide ijãapari, mǎgara mia pida merait'ee. “Mǎgí méré—eda” ait'ee mi Akõre k'ĩrapite it'ari.

Jesús k'aurepa ĩreerã t'ãri auk'a p'anada—e

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴—K'ĩsianáati mi cheji na p'ek'au eujãdee eperãrã k'ãiwee p'anapide. Jip'a cheji chõopide. ³⁵Mi cheji

‘warra t'ãri auk'a banaamerã chi akõre ome, wẽra k'au t'ãri auk'a banaamerã chi nawe ome mǎik'aapa āigu t'ãri auk'a banaamerã chi p'ãkõre ome. ³⁶Ma k'aurepa eperãrã t'ãri auk'a para ba—e pait'ee āchi ĩreerã ome.’ *(Mi 7.6)*

³⁷Eperãpa ichi akõre wa chi nawe k'iniara iru bi pirã mi k'inia iru bai k'ãyaara, méré pa—e pai. Ichiaba eperãpa chi warra wa chi k'au k'iniara iru bi pirã mi k'inia iru bai k'ãyaara, mǎgí méré pa—e pai. ³⁸Ma awara mide ijãapari k'aurepa eperã piuamaa bi pirã kurusode piu wãk'a, mǎgí méré pa—e pait'ee. ³⁹Eperã piuamaa bi pirã mide ijãapari k'aurepa, mǎgí piuk'ãri, atuait'ee. Mamĩda eperã piuru pirã mide ijãapari k'aurepa, mǎgí eperã piuk'ãri it'aa wãit'ee.

Jesupa jarada ijãapataarãpa ne—inaa pia atadait'ee

(Mr 9.41)

⁴⁰—Eperãpa parã auteebaik'ãri, mi jida auteebai bi mǎik'aapa mi Akõre, mi pẽida, auk'a auteebai bi. ⁴¹Ma awara eperãpa auteebaik'ãri

Tachi Ak'õre pedee jarapari, Tachi Ak'õrepa pëida perã, ne-inaa pia atait'ee Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa atapatak'a. Ichiaba auteebaik'ãri eperã t'ãri pia, mãgí t'ãri pia bairã, ne-inaa pia atait'ee eperã t'ãri pia beerãpa atapatak'a. ⁴²Ma awara eperãpa teek'ãri pania vaso aba mi ome nipaparimaa mãgí mërë perã, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pia ichiaba teeit'ee ma pania teedamaa.

Juan Bautistapa eperãarã pëida

(Lc 7.18-23)

11 ¹Jesupa chi k'õp'ãyoorã doce ùraap'eda, mamãik'aapa wãji Ak'õrepa jara pëida jarateede ma eujãdepema p'uuru bee chaa.

²Juan carcelde bi misa, ùriji Cristopa oomaa bi. Aramata ichi ome nipapatap'edaarã ùk'uru pëiji Jesumaa. Iidinajida:

³—¿Pik'ã ajida, tai k'aripapari chonaarãpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirã, ¿taipa awaraa nidaipia bik'ã? ajida.

⁴Jesupa p'anauji:

—Wãti Juanmaa mãik'aapa nepirítí parãpa nama unu p'ani mãik'aapa ùri p'ani. ⁵Jarãti tau p'ãriu beeda írá unu p'ani; biiri nik'anik'aa beeda t'ia niutee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani; k'íiri k'í beeda írá ùri p'ani; piudap'edaarã waya chok'ai p'ani mãik'aapa chupiría chedeerãmaa Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida jarateemaa bi. ⁶IT'ãri o-ia bida aji, chi mide ijãa bi, k'awa-e bi mída mia ne-inaa jõma oo bi!

Jesupa Juande pedee pia jarada

(Lc 7.24-35)

⁷Juanpa eperãarã pëida wãdap'edaa t'ëepai, eperãarãmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—¿K'ãata parãpa ak'inajidama aji, eujã pania wëe bimaa wãdak'ãri? ¿K'ísiyajida-ek'ã ak'inadait'ee eperã pariatua k'isia bi, p'ũajara nãupa pariatua nëunëuwaa p'uaparik'a? ⁸Maa-e pirã, ¿k'ísiyajida-ek'ã ak'inadait'ee eperã p'aru pi-ia jĩ bi? Parãpa pia k'awa p'ani eperã p'aru pi-ia jĩ beerã rey tede p'anapata. ⁹Mãga-e pirã ¿k'ísiyajida-ek'ã ak'inadait'ee Ak'õre pedee jarapari? Wãara, iru Ak'õre pedee jarapari k'ãyaara waibiara bi. ¹⁰Na Juandeta Tachi Ak'õre Ùraa p'ãdade jara bi:

‘Mia eperã chok'a pëiit'ee pi naa o pia oonamerã pi, eperãarã poro waibia, chei naaweda.’ (Mal 3.1)

¹¹Mia wãarata jararu. Juan Bautista k'ãyaara eperã apida waibiara bi-e. Mamída chi ek'ariara bita iru k'ãyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'õrepa ma eperã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã ome beemerã.

¹²Juan Bautista chedak'ãriipa, eperãarã chõo pik'a p'ani t'itudait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari, ichideerã p'aneedait'ee mãik'aapa k'achia beerã auk'a chõo pik'a p'ani apida mãga p'ananaadamerã. ¹³Juan jaratee chei

naaweda, Tachi Ak'õre pedee jarapataarâpa jarapachida Tachi Ak'õrepa mǎgá eperáarâ biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerâ p'aneedamerâ. Moisepa p'âdade ichiaba mǎga jara bi. ¹⁴Parâpa k'awaa k'inia p'ani pirâ Juanta Elías* chi cheit'ee bada jara p'anadap'edaa; ichipi. ¹⁵Pia k'îsîati parâpa et'ewa ûridap'edaade k'awaadamerâ k'âata jara k'inia bi.

¹⁶Mia jarait'ee sǎga p'ani parâ, mide ijâadak'aa beerâ. Warrarâ su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'aník'ata p'ani p'uuru jâde. Âchi k'õp'âyoorâmaa biapata:

¹⁷ “Taipa siru chaajida. Mamîda parâ pëirada-e paji. K'ari k'îsia paraa k'arijida. Mamîda parâ jêeda-e paji.”*

¹⁸Mǎga pik'a baji Juan ome. Iru cheji mǎik'aapa nek'ok'aa paji, ne-inaa tok'aa paji, eperâ jîp'aarâpa oopatak'a. Maperâ eperáarâpa: “Netuara iru k'ap'iade merâtia bida” ajida. ¹⁹T'êepai mi, chi Eperâ Ak'õre Truadepema cheji mǎik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperâ jîp'aak'a. Maperâ jara p'ani mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'õp'âyo meraaparida a p'ani, k'achia-idaa beerâ ome mǎik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarâ ome. Mamîda Tachi Ak'õrepa wâarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parâ jõmaarâ pari.

Tachi Ak'õrepa oo bi unuamaa iru p'anapataarâ

(Lc 10.13-15)

²⁰Mǎpai Jesús ijîati pedeemaa beeji awara-awaraa p'uurudepemaarâmaa, âchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'anadap'edaa perâ. Mǎga p'anajida unupachida mîda irua ooda ne-inaa eperáarâpa p'oyaa oodak'aa âchi juadoopa. Jesupa âchimaa mǎgaji:

²¹—iAai, Corazín p'uurudepemaarâ! iAai, Betsaida p'uurudepemaarâ! iTachi Ak'õrepa parâ k'achiadee pëiit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperâpa ooda paara ne-inaa eperáarâpa p'oyaa oodak'aa âchi juadoopa mia parâ p'uurude oodak'a, taarâ-e weda ijâak'ajida. Ârapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jônîpa chupîria iidik'ajida Tachi Ak'õremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'âri p'uapa p'aru p'âimaa jîk'ajida mǎik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida âchi poro îri. ²²Maperâ mia jara bi: Tachi Ak'õre ewari waibiã ewate irua parâ k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarâ k'âyaara mǎik'aapa Sidón p'uurudepemaarâ k'âyaara. ²³Ichiaba parâ Capernaum p'uurudepemaarâ, ðk'îsia p'aník'â parâ p'uuruta awaraa p'uuru k'âyaara waibiãra pait'ee Ak'õre k'îrapite? iMǎga-e! iMa k'âyaara irua parâ p'uuruta

* 11.14 Chonaarâweda *Elías* Ak'õre pedee jarapari paji. Ak'õre Ūraa p'âdade jara bi na p'ek'au eujâ jõi naaweda, Elías waya uchiat'ee Israel pidaarâ t'âide. Mal 4.5. * 11.17 Pia jarait'eera, Tachi Ak'õrepa pëida eperáarâpa oodak'aa paji judiorâ poro waibiãrâpa oopidap'edaak'a. Ma warrarâpa oodap'edaak'a judiorâ chonaarâ poro waibiãrâpa oopachida Ak'õre pedee jarapataarâ ome.

jõt'aait'ee! Sodoma p'uurude eperãpa ooda paara ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa achi juadoopa, mia parã t'ãide oodak'a, ma p'uuru at'ãri bak'aji. ²⁴Mamída mia jara bi: Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parã k'achiaara ooit'eeda aji, Sodoma p'uurudepemaarã k'achia ooi k'ãyaara.

Jesupa eperãarã ñipipari
(Lc 10.21-22)

²⁵Maapai Jesupa mägaji:

—Ak'õre Waibia, pi jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Ne–inaa jõmaweda it'ari nĩbi, na p'ek'au eujãde nĩbi paara pi jua ek'ari bi. Mi t'ãri o–ia bi pia eperãarã jip'aarãmaa k'awapiru perã ne–inaa pia waide k'awapi–e pada k'isia k'awaa beerãmaa mãik'aapa poro wësaa beerãmaa. ²⁶Pia mãga ooji mãga oo k'inia bada perã.

²⁷Mi Ak'õrepa ne–inaa jõma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerã. Tachi Ak'õrepapai wãara mi, ichi Warra k'awa bi. Mãgã ichiaba mi, chi Warrapapai wãara iru k'awa bi. Mamída mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperãarãmaa. ²⁸Maperã mimaa chėti parã jõmaweda sē p'aniirã mimia p'anipa mãik'aapa k'isia jõnipa. Mia parã t'ãri a–tu beepit'ee. ²⁹K'õp'ãyo merãati mi ome. Ūriti mia jaratee bi mãik'aapa óoti mia jara bik'a. Mi t'ãri pia, chupiria k'awaayaa bapari. Mide ijãadak'ãri, k'ãiwee p'anapataadait'ee. ³⁰Mia jara bik'a oodayada aji, mia k'aripak'ãri.

Ñipata ewate trigo k'imi chak'eerã p'edap'edaa
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 ¹Maapai judiorã ñipata ewate Jesús nipaji trigo k'ãide. Chi k'õp'ãyoorã jarrapisia p'anadap'edaa perã, trigo k'imi chak'eerã oro atadap'eda, chi tau jonamaa p'anejida k'odait'ee. ²Arii p'anadap'edaa fariseorãpa mãga unudak'ãri, Jesumaa mägajida:

—iPichá ak'ñji! Pichi k'õp'ãyoorãpa ne–inaa oomaa p'anida ajida, ñipata ewate oodaik'araa bita.

³Jesupa p'anauji:

—¿Parãpa Ak'õre Ūraa p'ãdade leeda–e p'anik'ã aji, Rey Davidpa ooda chonaarãweda jarrapisiadaidak'ãri chi k'õp'ãyoorã ome? ⁴Iru t'ñuji Tachi Ak'õre te ne–edee oodade mãik'aapa ma tedepema pan awara bidap'edaa Tachi Ak'õre–it'ee atap'eda, k'oji chi k'õp'ãyoorã ome. Mãga oojida p'aareerãpapai mägí pan k'odaipia baji mĩda. ⁵Ichiaba Moisepa p'ãdade parãpa leedooda p'aareerãpa ne–inaa k'achia ooda–e paji ñipata ewate, Tachi Ak'õre te waibiade ñida–ee mimiadak'ãri. ⁶Mia jara bi: Nama ne–inaa pipiara paraa Tachi Ak'õre te waibia k'ãyaara. ⁷Wãara parãpa k'awada–e na p'ãdade jara k'inia bi:

'Mia k'inia bi awaraarã chupiria k'awaadamerã, mi–it'ee ne–animalaarã peedap'eda, paadai k'ãyaara.'

(Os 6.6)

Parāpa k'awadap'edaa paara ma pedee jara k'inia bi, ne–inaa k'achia ooda–e p'aniirā peepida–e pak'aji. ⁸Īpata ewate mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperā jua chiwa bada

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹Mamāik'aapa Jesús wāji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedee. ¹⁰Mama baji eperā jua chiwa bi. Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaarāpa iidijida irumaa:

—¿Eperā k'ayaa bi pirā, ĩpata ewate jipaipia bik'ā? ajida.

¹¹Jesupa p'anauji:

—Īpata ewate pichi oveja toidú padarida paara, ¿taawaa uchua ata–e pak'ajik'ā? ¹²¿Eperā pipiara bi–ek'ā oveja k'āyaara? Mapa ĩpata ewate ne–inaa pia oopia bida aji.

¹³Māpai Jesupa ma jua chiwa bimaa māgaji:

—Pichi jua jirupáde aji.

Māpai jua jiruji. Aramata jipa beeji chi apema juak'a. ¹⁴Māpai fariseorā taawaa uchiadak'āri, pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa ooda Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a

¹⁵Jesupa māirā k'isia k'awaak'āri, mamāik'aapa wāji. Eperāarā chok'ara iru t'ēe wājida. Jesupa madepema k'ayaa beerā jōmaweda jipaji.

¹⁶Mamīda jarapachi ichia ooda jōmaarāmaa nepirinaadamerā. ¹⁷Māga jaraji Tachi Ak'ōre pedee jarapari, Isafapa p'ādade jara bik'a uchiamerā:

¹⁸'Nama bi mi mimiapari, mia jirit'erada. Mia iru k'inia iru bi; mi t'āri o–iapipari. Mi Jaure iru ome bapariit'ee. Mi k'ap'ia pari irua eperāarā jōmaarāpa oopata ak'it'ee māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. ¹⁹Aupedee–e pait'ee; ichiaba bia–e pait'ee. Apidaapa iru biapi ūrida–e pait'ee calle jāde. ²⁰Irua yiaraa iru ba–e pait'ee chupiria chitooniirā wa k'ira pia–ee jōniirā. Māga bait'ee Tachi Ak'ōrepa jōmaarāmaa wāarata jara pēida k'awaapirumaa. ²¹Māga pak'āri, jōmaarāpa irude ijāadait'ee.' *(Is 42.1-4)*

Jesús Netuara Poro Waibia jua ek'ari bida apatap'edaa

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²²Jesumaa aneejida eperā tau p'āriu bi māik'aapa pedee atua bi, netuara iru k'ap'iade merātia bada perā. Jesupa iru tau pia unupiji māik'aapa pedeejiji. ²³Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarāpa ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿Nāgí chonaarāwedapema Rey David Warra–ek'ā? ajida.

²⁴Mamīda māga ūridak'āri, fariseorāpa māgajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiparida ajida.

25 Jesupa k'awaji āchia k'isia p'ani. Mapa māgaji:

—P'uuru pidaarāpa maa–e pirā ēreerāpa maa–e pirā te pidaarāpa āchi auk'arā jēreruta pirā, waa araa p'anapataada–e pai māik'aapa āchi p'uuru jōdaridai. 26 Māga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'arā jēreru pirā, waa araa p'anada–e pai māik'aapa āchi itu jōdaridai.

27 Parāpa jara p'ani mia netuaraarā uchiapipari Beelzebú juapa. Māgara, ĩk'ai juapa uchiapipatama parā eere p'aniirāpa? Āchia ak'ipipata parā pia k'isiada–e p'ani. 28 Mia netuaraarā uchiapipari pirā Tachi Ak'ōre Jaurepa, jara k'inia bi ĩrā Tachi Ak'ōredeerā poro waibia nama bi.

29 ĩK'aita t'ũyama aji, eperā juataura bi tede iru net'aa chiade? Naapiara jĩ nĩbi–e pirā, iru net'aa jāri p'e ata–e pai.

30 Eperā mi eere bi–e pirā, mi k'ira unuamaa iru bi. Ichiaba mi k'aripa–e bi pirā awaraarā Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataadamerā, eperāarā āyaa pēipari mi ik'aawaapa.

31 Maperā mia jara bi: Tachi Ak'ōrepa wēpapi eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata jōmaata māik'aapa iru āpite ik'achia jarapata paara. Mamīda iru Jaure āpite ik'achia jarapata wēpapi–e pait'ee. 32 Ichiaba wēpapi ik'achia jarapata mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema āpite. Mamīda wēpapi–e pait'ee ik'achia jararuta pirā iru Jaure āpite. Māgee p'ek'au k'achia oopata wēpapi–e pait'ee chi ma pedee jarapataarā na p'ek'au eujāde p'anide maa–e pirā it'ari iru k'irapite p'anide paara, iru ewari waibia ewate.

Jesupa jarateeda pak'uru k'awapata chi nejōdeepa

(Lc 6.43-45)

33—Nejō biiri pia iru bi pirā, chauk'āri, nejō pia iru bait'ee. Jōdee nejō biiri k'achia iru bi pirā, chauk'āri, nejō k'achia iru p'anadait'ee. Nejō biiri k'awapata chi nejōdeepa. 34 Parā k'achia–idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! ĩTaamák'api p'ani! ĩSāga pedee pia jaradai, parā t'āri k'achia p'anita? Pāchi t'āride k'isia p'anita jarapata pāchi it'aideepa. 35 Eperā t'āri pia bīpa pedee pia jarapari k'isia pia iru bairā ichi t'āride. Jōdee eperā t'āri k'achia bīpa pedee k'achia jarapari k'isia k'achia iru bairā ichi t'āride. 36 Mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia eperā chaachaa k'awapiit'ee āchia pedee k'achia pariatua jaradap'edaa. 37 Ma ewate Tachi Ak'ōrepa ak'iit'ee eperāarāpa pedee jaradap'edaa māik'aapa ichiata jarait'eeda aji, k'achia–idaa bi, maa–e pirā t'āri pia bi.

Ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaarā

(Mr 8.11-12; Lc 11.29-32)

38 Māpai ũk'uru fariseorāpa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa unu k'inia p'anida ajida, pia oo bi ne–inaa Tachi Ak'ōrepapai oopari.

³⁹Jesupa p'anauji:

—Īrapemaarā t'āri k'achia–idaa p'ani, Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa perā. Unu k'inia p'anida a p'ani ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda mia māga oo–e pait'ee. Jīp'a Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichi pedee jarapari Jonás ome oodak'a. ⁴⁰Jonás k'āima ōpee baji chik'o choma bi bide.* Māga pik'a mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'āima ōpee eujā ek'ari bait'ee. ⁴¹Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate Nínive p'uuru pidaarāpa ĩrapemaarā ĩmiatedait'ee, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa Jonás pēik'āri ma Nínive pidaarāmaa, ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaajida. Mamīda ĩrapemaarāpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada–e p'ani, aba Jonás k'āyaara waibiara bipa jara cheji mīda māga oodamerā. ⁴²Ichiaba ma ewate Reina Sur Eerepemapa auk'a ĩrapemaarā ĩmiateit'ee Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda ma reina t'imiipa cheji Rey Salomón k'isia k'awaa bi pedee ūride. Mamīda ĩrapemaarāpa ūridaamaa p'ani, aba Salomón k'āyaara k'isia k'awaara bi pedee bi mīda parā t'āide.

Jesupa jarateeda netuara waya eperā k'ap'iade merātia badade

(Lc 11.24-26)

⁴³—Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, māgipa jiri nipapari eujā p'ūasaa sāma ĩit'ee. Mamīda unu–e pak'āri, k'isiapari: ⁴⁴“Waya merātianait'ee ma eperā k'ap'iade; mī naaweda badamāi.” Chek'āri, unu chepari ma eperā k'ap'ia pi–ia bi; te barrep'eda, siip'eda, pi–ia bik'a. ⁴⁵Māga unuk'āri, jirinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgā ma eperā audupiara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'āyaara. Māga p'asait'eeda aji, ĩrapemaarā t'āri k'achia–idaa beerā ome; audupiara k'achiade p'aneedait'ee.

María Jesús ĩpemaarā ome pachedap'edaa

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Jesús at'āri pedeemaa bide pachejida chi nawe chi ĩpemaarā ome. Pedee k'inia p'anajida iru ome. Mamīda taawa p'aneedap'edaa perā, ⁴⁷eperāpa Jesumaa jaranaji:

—Pi nawe, pi ĩpemaarā ome taawa nimaa p'ani. Pedee k'inia p'anida aji, pi ome.

⁴⁸Māpai Jesupa p'anauji:

—¿K'aima mī nawe? ¿K'áirāma, mī ĩpemaarā?

⁴⁹Māpai juapa iaji chi k'ōp'āyoorāmaa māik'aapa māgaji:

* 12.40 Jon 1.17.

—Nāgiirāta mi nawek'a māik'aapa mi ĩpemaarāk'a. ⁵⁰Chi mi it'aripema Ak'õre Waibiapa jara bik'a oo bi, mata mi ĩpemak'a, mi ĩpewērak'a māik'aapa mi nawek'a.

Net'atau p'oparide nepirida

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Ma ewate Jesús uchijai temāiipa māik'aapa lago ide su-ak'i banaji. ²Eperāarā chedap'edaa irumāi see nĩbada perā, Jesús barcode bataudachi māik'aapa su-ak'i beejī. Jõdee eperāarā ipude para beejī. ³Māpai Jesupa eperāarāmaa nepirīmaa beejī Ak'õre Ūraa jarateeit'ee:

—Eperā wāji net'atau p'ode. ⁴Ma p'o wāk'āri, ũk'uru baaijida o jāde. Māpai ipanaarāpa k'ok'oo chejida. ⁵Ūk'uru baaijida māu-idaade, mak'iara yooro wēe badamāi. Māgĩ isapai t'onojida, mak'iara yooro wēe bada perā. ⁶Mamīda ak'õrejīru jērak'āri, piidachi chi k'arra ĩrii bada perā. ⁷Ūk'uru baaijida ne-ĩiri-idaade. Mamīda ne-ĩiri k'ap'ip'iara waripari perā, māgĩ net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. ⁸Jõdee awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgĩ t'onop'eda, chau nĩbeejī. Ūk'uru net'atau abaadeepa uchijajida cien, sesenta maa-e pirā treinta. ⁹Pia k'ĩsĩfati parāpa et'ewa ũridap'edaade k'awaadamērā k'āata jara k'inia bi.

Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Maap'eda chi k'õp'āyoorā k'ait'aara chejida māik'aapa iidijida:

—¿K'āare-it'ee nepiriparima ajida, jarateeit'ee?

¹¹Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parāmaa k'awapimaa bida aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa; sāga ichideerā p'aneedai. ¹²Parā Ak'õre ũraa pia k'awa beerāmaa waapiara k'awapiit'ee; awaraarā k'āyaara ne-inaa chok'araara k'awarutamaa. Mamīda chi ne-inaa mak'iara k'awa-ee beerāmaa, āchia k'awa p'ani paara irua wēpapiit'ee, waa k'awa k'iniada-e p'anadairā. ¹³Maperāpi mia nepiripari. Āchia ak'i p'ani mīda, wāara unuda-e. Ūri p'ani mīda, k'awada-e. ¹⁴Ārapa oomaa p'ani Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa jaradak'a:

‘Ūri p'ani mīda, k'awada-e. Ak'i p'ani mīda, unuda-e. ¹⁵Na eperāarā k'ĩiri k'isua p'anadairā, mia jara bi ũridaamaa p'ani; mia oo bi unudaamaa p'ani māik'aapa k'awadaamaa p'ani. Māga p'anada-e pada paara, mide ijāak'ajida māik'aapa mia āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiik'aji.’

(Is 6.9-10)

¹⁶Parā t'āri o-ĩa p'ani mia oo bi unu p'anadairā māik'aapa mia jara bi ũri p'anadairā. ¹⁷Mia wāarata jararu. Chonaarāweda Ak'õre pedee jarapataarāpa māik'aapa Tachi Ak'õrede ijāapataarāpa unu k'inia

p'anajida parāpa unu p'ani. Mamīda unuda–e paji. Ichiaba ūri k'inia p'anajida parāpa nama ūri p'ani. Mamīda ūrida–e paji.

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18—Ūrti k'awaadamerā mia nepirida net'atau p'oparide k'āata jara k'inia bi. 19Net'atau ode baaida jara k'inia bi chi ūri p'aniirā Tachi Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda māgiirāpa k'awada–e k'āata jara k'inia bi. Ipanaarā chedap'edaak'a ma net'atau k'ok'oodait'ee, māga pik'a Netuara Poro Waibia chepari ne–inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijāanaadamerā. 20Jōdee chi net'atau māu–idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o–īa ūri p'ani. 21Mamīda chi māu–idaade t'onoda taarā–e weda piidaiarik'a, māga pik'a māgiirāpa ma jara pēida taarā–epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pirā maa–e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijāa amaapata. 22Jōdee chi net'atau ne–iiri–idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda audupiara k'īsiapata ne–inaa netodait'ee maa–e pirā p'arat'a waibia atadait'ee, āchia ūridap'edaa k'īra atuadarutamaa. Māgá p'aneepata ne–uu warip'eda, chauk'aa bik'a. 23Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida ūridap'eda, k'awaa wāpata ma ūraa jara k'inia bi māik'aapa t'āride wāara ijāapata. Net'atau aba p'oda eujā piade pia t'onop'eda, chauparik'a net'atau cien, sesenta wa treinta; māga pik'a ma eperāarāpa oo k'awaa wāpata ma ūraade jara bik'a.

Jesupa nepirida p'ūajara t'onoda trigo p'odade

24Māpai Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Eperāpa trigo tau pia p'oji ichi eujāde. 25Mamīda p'ārik'ua, eperāarā k'āi p'ani misa, ichi k'īra unuamaa iru bipa cheji māik'aapa ma trigo p'odade mera p'oji p'ūajara tau chak'eerā, aidee neera k'achia oopata. Māpai jirabodoji. 26Maap'eda ma eperāpa trigo p'oda t'onop'eda, wari wāji ma p'ūajara ome. 27Māga unudak'āri, ma eujā chipari mimiapataarāpa irumaa jaranajida: “Señor, pia trigo tau p'oda pia badata, ¿sāmāik'aapa uchijima ajida, jāgee p'ūajara?” 28Chiparipa p'anauji: “¿Tachi k'īra unuamaa iru b'pata jāga ooji–ek'ā?” aji. Māpai chi mimiapataarāpa iidijida: “¿Pia k'inia bik'ā ajida, taipa jā p'ūajara ēt'anadamerā?” 29Mamīda chiparipa māgaji: “Nāgaweda ichiak'au bidapāde aji. Īraweda parāpa jā p'ūajara ēt'at'arutara, auk'a ēt'adariit'ee chi trigo k'arra, ai ik'aawa nībi. 30Piara bi ichiak'au bidamerā trigo ewarutamaa. Mamāik'aapata mia ewapataarā naapiara pēiit'ee jā p'ūajara

ēt'ak'oodamerā māik'aapa p'edamerā k'ōrajimade paat'aadait'ee. T'ēepai trigo ewadak'āri, iadait'ee mi ne–inaa iaparide.”

Mostaza taude nepirida
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'anedamerā. Eperāpa mostaza tau uuji ichi eujāde. ³²Chi tau ma–āriara bi awaraa net'atau tachia uupata k'āyaara. Mamīda warik'āri, waibiara waripari awaraa ne–uu k'āyaara pak'uruk'a nībeerumaa. Māgā waibiara waripari perā, chi jua t'aide ipanaarā chepata ĩdait'ee.

Levadurade nepirida
(Lc 13.20-21)

³³Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'anedamerā. Wērapa levadura p'oiraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerā.

Jesupa nepirida chonaarāweda eperāarāpa jaradap'edaak'a
(Mr 4.33-34)

³⁴Jesús jarateek'āri, audú nepiripachi. Nepiri–ee jarateek'aa paji. ³⁵Māga ooji uchiamerā Tachi Ak'ōre chonaarāwedapema pedee jaraparipa irude jaradak'a:

‘Jarateek'āri, mia nepiriit'ee māik'aapa jarait'ee ne–inaa Tachi Ak'ōrepa waide k'awapi–e pada na p'ek'au eujā ooru wedapema.’

(Sal 78.2)

Jesupa k'awapida p'ūajara tau p'oda trigo k'āide

³⁶Ma jōma nepirip'eda, Jesupa eperāarā bēiji māik'aapa t'ūuji chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāi. Māpai āchi iru k'ait'a chedak'āri, iidijida k'āata jara k'inia bi ma nepirida p'ūajara tau p'oda trigo k'āide. ³⁷Jesupa p'anauji:

—Chi eperā net'atau pia p'oda jara k'inia bi Eperā Ak'ōre Truadepema.

³⁸Ma net'atau p'oda eujā jara k'inia bi na p'ek'au eujā. Ma trigo tau pia jara k'inia bi Tachi Ak'ōrede ijāapataarā. Jōdee p'ūajara k'achia jara k'inia bi Netuara Poro Waibia jua ek'ari p'aniirā. ³⁹Ma k'īra unuamaa iru bada, chi ma p'ūajara k'achia p'oda jara k'inia bi Netuara Poro Waibia. Ma ne–inaa p'oda ewadap'edaa ewate jara k'inia bi Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate, ichi angeleerāpa eperāarā p'e ateedak'āri iru k'īrapite. ⁴⁰Mia nepiridade ma p'ūajara k'achia p'edap'edaak'a paat'aadait'ee, māga pik'a oodait'ee na p'ek'au eujā jōt'aak'āri. ⁴¹Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepemapa angeleerā

pëiit'ee mi jua ek'ari p'aniirã t'ãide k'achia beerã jômaweda p'ede; chi awaraarãmaa p'ek'au k'achia oopidap'edaarã, awaraa ne–inaa k'achia ooi awaa p'anapatap'edaarã ome. ⁴²Ma k'achia beerã jômaweda bat'ak'oodait'ee t'ipitau jërajëraa jira bide. Mama jëe para bait'ee mäik'aapa k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. ⁴³Jödee Tachi Ak'örepa jara bik'a oopataarã urua pik'a para beeit'ee ak'örejiruk'a, it'ari p'ani perã ächi ak'öre waibia ome. Pia k'isíati parãpa et'ewa üridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

Jesupa nëe waibia unu atadade nepirida

⁴⁴—Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'örepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Chok'o unuji jau bi nëe ome. Eperãpa mägí unu atak'ãri, waya mera nîbip'eda chi badamãi, t'ãri o–ia wãji jômaweda ichi net'aa iru bada netok'oodo. Mãpai äpítee cheji ma nëe mera bada eujã neto atade.

Jesupa perla unudade nepirida

⁴⁵—Ichiaba nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'örepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Net'aa netoparipa perla jiri nipaji. ⁴⁶Perla ipia unu atanak'ãri, wãji ichi net'aa jômaweda netok'oodo mäik'aapa ma perla pi–ia neto ata cheji.

Jesupa t'iride nepirida

⁴⁷—Ichiaba nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'örepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. To–iapataarãpa t'iri t'aadak'ãri, chik'o k'íra t'ãdo pëejida. ⁴⁸Ma t'iride chik'oradaik'ãri, chipariirãpa jidiu atajida ipudee mäik'aapa jirit'eraamaa p'aneejida chik'o piara bee awara p'edait'ee k'oraade. Jödee chik'o k'achia bee bat'ak'oojida toidaa. ⁴⁹Mãga pik'a pait'ee na p'ek'au eujã jök'ãri. Angeleerã chedak'ãri, jirit'era chedait'ee eperã pia beerã awara p'edait'ee. ⁵⁰Jödee chi k'achia beerã t'ipitau jërajëraa jira bide bat'ak'oodait'ee, mama jëe para bamerã mäik'aapa k'ida kierrkierree para bamerã p'uapa.

Ne–inaa chiwidi mäik'aapa ne–inaa sorede nepirida

⁵¹Mãpai Jesupa chi k'öp'äyoorãmaa iidiji:

—¿Parãpa ma nepirida jômaweda k'awajidak'ã? aji.

Mãpai p'anaujida:

—K'awajidapi.

⁵²Mãpai Jesupa mägaji:

—Moisepa p'ãda jarateeparipa k'awaa wãk'ãri Tachi Ak'örepa eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã, nãga pik'a bi. Eperã te chiparipa ichi net'aa ia p'e iru bidepema net'aa atak'ãri, k'awa bi chisãgí net'aa chiwidi, chisãgí net'aa sore.

Jesús Nazaret p'uurudee wāda

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³Jesupa ma nepirida jaratee aupak'āri, mamāik'aapa wāji ⁵⁴ichi warida p'uurudee. Mama jarateemaa beejī māpema Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Irua jaratee bi ūridak'āri, eperāarā ak'itrua para beejī māik'aapa māgapachida:

—¿Sāma k'awaajima ajida, na jōma irua jarateemaa bi? ¿Sāga ooparima ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa? ⁵⁵¿Jāgí eperā ne–inaa pak'urudee oopari warra–ek'ā? ¿Chi nawe Maria–ek'ā? ¿Santiago, José, Simón, Judas chi ipemaarā–ek'ā? ⁵⁶¿Chi ipewēraarā nama p'anapata–ek'ā? ¿Sāga k'awaajima ajida, na jōma ichia oo bi?

⁵⁷Ma eperāarāpa Jesús ichi te pidaarā ome mǎgá k'awadap'edaa perā, iru pedee ūri k'iniada–e paji.

Mapa Jesupa mǎgaji:

—Jōmaarā t'āide ūri k'inia p'anapata Tachi Ak'ōre pedee jaraparipa jara bi. Mamīda ichi p'uurudepemaarā ichi tedepemaarā ome iru pedee ūridaamaa p'anapata.

⁵⁸Mǎgá mǎpemaarāpa irude ijāada–e p'anadap'edaa perā, mama Jesupa mak'iara oo–e paji ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

Juan Bautista piuda

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 ¹Maapai Galilea eujādepema poro waibia t'ijarapachida Herodes.* Ichia ūrik'āri Jesupa oo bi, ²ichi ek'ariirāmaa mǎgaji:

—¿Mǎgí Juan Bautista–epaa, piup'eda p'irabaida? Maperāpi oopari ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

³Ai naaweda Herodepa Juan jī atapiji mǎik'aapa carcelde t'ipit'aaji. Māga ooji chi ipema Filipino wēra Herodías k'aurepa. ⁴Ai naaweda Juanpa Herodema mǎgaji: “Pia p'ek'au k'achia oomaa bida aji, pi ipema wēra iru bairā pichi wērak'a.”

⁵Māga ūrik'āri, Herodepa Juan pee k'inia bapachi. Mamīda māga oo–e paji eperāarā waawee bada perā. Jōmaarāpa ijāajida Juan Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji.

⁶Mamīda ewari aba Herodepa jara pēiji eperāarā chedamerā ichi t'oda fiesta oode. Ma fiesta o–īa oo jōni misa, Herodías k'au pēirade cheji see nībadaarā taide. Māga unuk'āri, Herodes audupiara o–īadachi. ⁷Maperā jaraji ma awēramaa:

—Tachi Ak'ōre k'irapite mīa juraa bi teeit'ee pichia iidiruta.

* 14.1 Na *Herodes* t'ijarapachida Antipas.

⁸Māpai chi nawepa jaradak'a jaraji:

—Īraweda Juan Bautista poro mi-it'ee p'arat'ude teepáde aji.

⁹Māga ūrik'āri, Rey Herodes k'īra pia-eedachi. Mamīda Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa jōmaweda arii p'anadap'edaarā k'īrapite juraada perā, ¹⁰jaraji chi ek'ariirāmaa Juan poro t'iap'e atanadamerā carcelde. ¹¹Māga oojida. Ma awēra nawepa jaradak'a aneejida p'arat'ude māik'aapa teejida ma awēramaa. Māpai ichia teenaji chi nawemaa.

¹²Juan k'ōp'āyoorāpa ūri atadak'āri iru peedap'edaa, chejida iru k'ap'ia ianadait'ee. Maap'eda jaranajida Jesumaa.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Jesupa Juan piuda ūrik'āri, barcode t'imí wāji eperāarā mak'iaara wēemaa. Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ēe wājida ode. ¹⁴Jesús barcodeepa batauk'āri, eperāarā chok'ara unuji. Mapa āra chupiria k'awaaji māik'aapa ode wādap'edaarāpa k'ayaa beerā ateedap'edaa jipak'ooji. ¹⁵K'eu wāda perā chi k'ōp'āyoorā ichi k'ait'a chedap'eda, mājajida:

—K'eu wāpi; nama te wē-epi. Mapa eperāarā pēipáde ajida, p'uuru beemaa chik'o netonadamerā.

¹⁶Jesupa p'anauji:

—Āra āyaa wādaik'araa bi. Parāpa chik'o téeti k'odamerā.

¹⁷Māpai mājajida:

—Mamīda taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa māik'aapa chik'o omé; mājí aupai.

¹⁸Jesupa p'anauji:

—Mimaa aneedapáde aji.

¹⁹Māpai Jesupa jaraji eperāarā su-ak'i p'aneedamerā eujāde p'ūajara īri. Maap'eda jita ataji ma pan joisomaa chik'o omee ome māik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrak'ook'āri, chok'ara eepadachi. Māpai chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenajida. ²⁰Jōmaweda nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa. Ma pan pite chik'o ome nībeeda p'ejida k'oraa docena aba. ²¹Chi nek'odap'edaarā imik'īraarā cinco mil paji, wēraarā, warrarā juasiada-ee.

Jesús pania īri t'ia nipada

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Ma t'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā barcode bataupiji ichi naa lago sīadamerā. Māga ooji āra k'īraik'a eere panadamerā, ichia eperāarā pēiru misa āchi temaa. ²³Eperāarā erreuk'oodaidak'āri, Jesús ituaba wāji ee nok'odee it'aa t'īde. Mama bide k'eudachi. ²⁴Māimisa chi barcode wādap'edaarā tok'esá panadak'āri, p'usara nībeeeji, āchimaa nāu p'ua

nĩbada perã. ²⁵Taujaaweda Jesús chi k'õp'ãyoorãmaa t'ia wã nipaji pania ïri. ²⁶Chi k'õp'ãyoorãpa mãga unudak'ãri, p'eradachida mãik'aapa ãchobeepa biajida:

—iNetuarada! ajida.

²⁷Mãpai Jesupa mägaji:

—iP'eranáati! iMida! aji.

²⁸Mãpai Pedropa mägaji:

—Tachi Waibia, wãara pi pirã, pimaa mi wãpipáde aji, pania ïri.

²⁹Jesupa:

—Chepáde, aji.

Mãpai Pedro toida bataup'eda, t'ia wãji pania ïri Jesumaa. ³⁰Mamĩda nãu audú p'ua nĩbi unuk'ãri, ãchobeedachi mãik'aapa pirubaai wãji. Mãpai biaji:

—Tachi Waibia, imi k'aripáji!

³¹Aramata Jesupa juade jita ataji mãik'aapa mägaji:

—¿At'ãri pia ijãa—e bik'ã? aji. ¿Sãap'eda pia ijãa—e bima? aji.

³²Barcode bataudak'ãri, nãu p'ua—edachi mãik'aapa p'usa t'umãtidachi. ³³Mãpai ma barcode nipadap'edaarã Jesús k'ĩrapite bedabaik'oodachida mãik'aapa mägajida:

—iWãarada ajida, pi Tachi Ak'õre Warra!

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada Genesaret eujãde

(Mr 6.53-56)

³⁴Mata panajida lago k'ĩraik'a eere mãik'aapa wiibainajida Genesaret eujãde. ³⁵Ariipemaarãpa Jesús pacheru k'awaadak'ãri, ma eujãdepema jõmaarãmaa jara pëijida. Mapa k'ayaa beerã atepachida irumaa ³⁶mãik'aapa chupiria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'õbaipimerã. Mägá chi t'õbaidap'edaarã jipa p'aneejida.

Judiorãpa ãchi k'ĩsiadoopa jarateedap'edaa

(Mr 7.1-13)

15 ¹Maapai ùk'uru fariseorã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã pachejida Jerusalendeepa. Jesumaa iidijida:

²—¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorãpa ooda—e p'anima ajida, tachi chonaarãpa chonaarãweda oopatap'edaak'a? ¿Sãap'eda nek'odai naaweda, ãchi jua siidak'aama ajida, tachi chonaarãpa jarateedap'edaak'a?

³P'anau k'ãyaara, Jesupa iidiji:

—¿Sãap'eda parãpa oodak'aama aji, Tachi Ak'õrepa jara bik'a? Ma k'ãyaara chonaarãweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ⁴Tachi Ak'õrepa jaraji:

'Pichi ak'õre mãik'aapa pichi nawe k'inia iru baparĩiji mãik'aapa ãra

pedee ùriparĩiji.'

(Ex 20.12)

Ma awara jaraji:

‘Warrapa ik'achia jararu pirã ichi ak'õremaa wa ichi nawemaa,
peet'adaipia bi.’ (Ex 21.17)

⁵Mamĩda parãpa jarateepata eperãpa jarai chi ak'õremaa wa chi nawemaa: “Pi p'oyaa k'aripa–epi, jõma mia iru bi primisiak'a teeda perã Tachi Ak'õremaa.” ⁶Eperãpa mãga jarak'ãri, pia bida apata, chi ak'õreerã k'aripanaamerã. Mamĩda parãpa mãga jarateedak'ãri, jarateemaa p'ani piara bi oodait'ee pãchia jarapatak'a, Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a oodai k'ãyaara. iTachi Ak'õre Ũraa yiaraa iru p'ani! ⁷iSeewata Tachi Ak'õrede ijãapataarãda apata! Chonaarãweda Ak'õre pedee jarapari Isaíapa parã ãpíte wãara pedee baji jarak'ãri:

⁸‘Na eperãarãpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa. Mamĩda ãchi t'ãriipa wãara mi k'iniada–e p'ani. ⁹Pãripi mi k'ĩrapite it'aa t'ĩpata, oo k'inia p'anapata perã eperãarãpa jara p'anik'a, mia jara bik'a oodai k'ãyaara.’ (Is 29.13)

Ne–inaa tachi k'achia beepipari Ak'õre k'ĩrapite

(Mr 7.14-23)

¹⁰Maap'eda, Jesupa eperãarã t'ĩ p'e ataji mãik'aapa mãgaji:
—Ũrĩti k'awaadamerã mia jararu. ¹¹Chik'o k'odak'ãri, tachi k'ap'iede edú banapari. Ma chik'o k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'anedak'aa Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Ma k'ãyaara, ne–inaa eperã t'ãrideepa uchiarúpata, k'achia beepiparida aji.

¹²Mãpai chi k'õp'ãyoorã Jesús k'ait'a chedap'eda, iidijida:
—¿K'awa–e bik'ã ajida, fariseorãpa ma pedee ũridak'ãri, k'ĩrau p'anedap'edaa?

¹³Jesupa p'anauji:
—Mi Ak'õre it'ari bĩpa pak'uru uu–e pada èt'ak'oodait'eeda aji, chi k'arra paara. ¹⁴Ichiak'au bĩti ma tau p'ãriu pik'a beerãpa awaraa tau p'ãriu pik'a beerã jarateedamerã. Tau p'ãriu bĩpa awaraa tau p'ãriu bĩmaa o jarateeru pirã, omeeweda uriade baainadait'eeda aji.

¹⁵Mãpai Pedropa Jesumaa mãgaji:
—Pia nepĩrida eperãarãmaa taimaa jarateepãde aji.

¹⁶Jesupa p'anauji:
—¿Parãpa pida k'awada–ek'ã aji, k'ãata jara k'inia bi? ¹⁷Ne–inaa jõmaweda t'ĩuru eperã it'aide bide banapari, maap'eda uchiapari. ¹⁸Mamĩda pedee k'achia it'aideepa uchiaru iru t'ãrideepa uchiada. Mapata eperã k'achia beepipari Tachi Ak'õre k'ĩrapite. ¹⁹Eperã t'ãrideepa nãgee k'ĩsia k'achia uchiaparida aji: chĩara peeit'ee; miak'ãi bi awaraarã ome k'ãiit'ee; pek'au ooit'ee awaraarã ome; nechiait'ee; seewa jarait'ee; ik'achia jarait'ee; jãgee k'ĩsia. ²⁰Mãgee k'ĩsia k'aurepata eperã k'achia beepipari Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Mamĩda nek'oit'ee jua sii–ee

chonaarãweda tachi chonaarãpa oopatap'edaak'a apidaamaa k'achia beepik'aa.

Wëra judio–ee bipa Jesude ijãada
(Mr 7.24-30)

²¹Mamãik'aapa Jesús wãji Tiro p'uuru mãik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a bimaa. ²²Canaán eujãdepema wëra * bapachi ma eujãde. Mãgipa Jesús unuk'ãri, irumaa chupiria iidi cheji:

—Tachi Waibia, Rey David Warra, imi chupiria k'awáaji! iMi k'au k'ap'iade netuara merãtia bida! aji.

²³Mamãda Jesupa p'anau–e paji. Mãpai chi k'öp'ãyoorã k'ait'aara chedap'eda, Jesumaa mägajida:

—Jarapãde ajida, jã wëramaa ãyaa wãmerã, tachi t'ëe bia cheru perã.

²⁴Mãpai Jesupa mägaji:

—Tachi Ak'õrepa mi pëijida aji, k'aripamerã Israel pidaarã, ovejaarã atua p'anik'a p'anadairã.

²⁵Mamãda ma wëra bedabai nãbanaji Jesús k'irapite mãik'aapa mägaji:

—Tachi Waibia, imi k'aripáji!

²⁶Mãpai Jesupa p'anauji:

—Pia–e bi warrarã chik'o jãri atait'ee mãik'aapa usaarãmaa teebaiit'ee. Naapiara judiorãmaa ita–aria chupiria iidipipãde aji.

²⁷Ma wërapa mägaji:

—Wãarapi, Tachi Waibia. Mamãda usaarãpa paara k'opata chipari mesadeepa baaida juajãra. Mapa, mi judio–e mãda, pãmaa chupiria iidi bida aji.

²⁸Mãpai Jesupa mägaji:

—Wëra, ipia wãara ijãa bida! aji. Oojida aji, pichia k'inia badak'a. Aramata ma wërapa k'au iru bada jipa beej.

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada

²⁹Jesús mamãik'aapa uchiak'ãri, wãji Galilea Lago idee. Mama bide ee nok'odee wãji mãik'aapa su–ak'i beej. ³⁰Eperãarã seedachida irumãi. Aneepachida biiri chiwa beerã; tau p'ãriu beerã; jua k'achia beerã; pedee atua beerã; awaraa k'ayaa beerã ome. Ma jômaweda Jesús biirimãi bi chepachida. Mãpai ichia jipak'ooji. ³¹Eperãarã ak'itrua para beej unudak'ãri pedee atua p'anadap'edaarã pedee jãwaa para bee; jua k'achia beeda jipa bee; biiri chiwa beeda ãchi biiripa nãutee; tau p'ãriu p'anadap'edaarã unu bee. Ma jõma unudak'ãri, o–ã it'aa t'ĩ p'aneejida Israel pidaarã Ak'õre Waibiaamaa.*

* 15.22 Jesús na p'ek'au eujãde bapariik'ãri, ma eujã t'ijarapachida Sirofenicia. Mamãda chonaarãweda t'ijarapachida *Canaán*. Ma wëra ak'õchonaarã ma eujãde p'anapachida.

* 15.31 Pia jarait'eera, *Tachi Ak'õremaa*.

Jesupa eperäärā cuatro mil nek'opida

(Mr 8.1-10)

³²Jesupa chi k'öp'äyoorā t'ī p'ēji māik'aapa māgaji:

—Mia na eperäärā chupiria k'awaa bida aji, k'āima ōpee p'anadairā nama mi ome nek'oda—ee. Āyaa pēi k'inia—e bida aji, ewaa ode wādade k'ap'ia t'ūmaadaridai jāk'aapa.

³³Māpai chi k'öp'äyoorāpa māgajida:

—Mamīda ĩsāma taipa unudayama ajida, chik'o na eperäärā chok'ara—it'ee, nama eperäärā wē—e perā taimaa chik'o neto pēidamerā?

³⁴Jesupa āchimaā iidiji:

—ĪPan jōmasaa iru p'anima? aji.

P'anaujida:

—Iru p'anida ajida, pan siete, chik'o chok'ara—ee.

³⁵Māpai Jesupa eperäärāmaa jaraji eujāde su—ak'i p'aneedamerā.

³⁶Maap'eda ma pan siete chik'o ome juade ataji māik'aapa it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrak'ook'āri, chok'ara eepadachi. Māpai chi k'öp'äyoorāpa eperäärāmaa jedenajida.

³⁷Jōmaarāpa k'ojida bi jāwaadarutamaa. Ma pan pite chik'o ome nībeeda p'ejida k'oraa siete. ³⁸Chi nek'odap'edaarā imik'īraarā cuatro mil paji; wēraarā, warrarā juasiada—ee. ³⁹Maap'eda Jesupa eperäärā pēiji āchi temaa māik'aapa barcode bataup'eda, wāji Magadán eujādee.

Ne—ināa eperäärāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 ¹Mama p'anide fariseorā saduceorā ome chejida Jesumaa. Iru imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne—ināa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari ak'ipimerā wāara ichi Tachi Ak'ōrepa pēida.

²Māpai Jesupa p'anauji:

—K'ewaraa parāpa jarapata: “Eu pia wāit'ee, pajā p'oree wā perā.”

³Ichiaba tap'eweda jarapata: “Idi eu k'achia bait'ee pajā p'oree nībairā māik'aapa jārarara nībairā.” Parāpa māgā pajā ak'i p'anipa eu k'achia wa eu pia k'awa p'ani pīrā, ĩsāap'eda ne—ināa nāgaweda p'asamaa bi k'awada—e p'ani? ⁴Īrapemaarā t'āri k'achia—idaa p'ani Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa perā. Iidi p'ani mia oomerā ne—ināa eperäärāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda mia māga oo—e pait'ee. Jīp'a Tachi Ak'ōrepa ooit'eeda aji, ichia oodak'a Jonás ome.*

Māga jarap'eda, āchi atabēiji.

* 16.4 Jon 3.4-5.

Jesupa jarada fariseorāpa oopatak'a oonaadamerā
(Mr 8.14-21)

⁵Lago k'iraik'a eere panadak'ari, k'irāpajida pan aneeda–e padap'edaa.

⁶Ma t'ēpai Jesupa māgaji āchima:

—iŪrítí! K'ira k'awaa nipapatáati fariseorā pan, saduceorā pan k'onaadamerā, āchi levadura k'achia bairā.

⁷Māga ūridak'ari, chi k'ōp'āyoorā āchi pitapai pedee para beejí:

—iPan aneeda–e paji! Māga jarajida irua jara k'inia bada k'awada–e p'anadap'edaa perā.

⁸Jesupa k'awaji ārapa k'isiadap'edaa. Mapa māgaji:

—¿Sāap'eda pan wēe p'anida a p'anima? ¿At'ari ijāada–e p'anik'ā? aji.

⁹¿At'ari k'awada–e p'anik'ā mia jaratee k'inia bi? ¿K'irāpada–e p'anik'ā pan joisomaadeepa imik'iraarā cinco milmaa k'opida māik'aapa parāpa chi beeda k'oraa sietede p'e atadap'edaa? ¹⁰Maa–e pirā ¿k'irāpada–e p'anik'ā pan sietedeepa jedepida imik'iraarā cuatro milmaa māik'aapa parāpa chi beeda k'oraa sietede p'e atadap'edaa? ¹¹¿Sāap'eda mia jarada k'awada–e p'anima? aji. Mia pande pedee–e paji jarak'ari k'onaadamerā fariseorā pan saduceorā pan ome, āchi levadura k'achia bairā.

¹²Māpai k'awaajida Jesupa jara–e baji levadura jip'aade, pan jip'aa k'onaadamerā. Jara baji ijāanaadamerā fariseorāpa jarateepata saduceorāpa jarateepata ome.

Pedropa jarada Jesús Tachi Ak'õre Warra
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Cesarea de Filipo p'uuru k'ait'a panak'ari, Jesupa iidiji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—¿K'aita chi Eperā Ak'õre Truadepema a p'anima aji, eperāarāpa?

¹⁴P'anaujida:

—Ūk'uruurāpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida.

Awaraarāpa jara p'ani pi Elías maa–e pirā Jeremías maa–e pirā awaraa Ak'õre pedee jarapari.

¹⁵Māpai Jesupa iidiji:

—Parāpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

¹⁶Simón Pedropa p'anauji:

—Pi Cristoda aji; Tachi Ak'õrepa pēida eperāarā rey pamerā. Pi Tachi Ak'õre Waibia ichita chok'ai bapari Warra.

¹⁷Māpai Jesupa māgaji:

—iSimón, Juan* warra, pi t'ari o–īa bida aji, eperā apidaapa pīmaa māga k'awapi–e pada perā! Jip'a mi Ak'õre it'ari bipata māga k'awapiji.

* 16.17 Juan ichiaba t'ijarapachida Jonás.

¹⁸Mia jara bi: Pi t'ijaradait'ee Pedro; jara k'inia bi “māu”. Māu ñri te oopatak'a pia beemerã, māga pik'a pia et'ewa jarada eperãarãpa jaradak'ãri, michideerã p'aneedait'ee. Māga p'aneedak'ãri, ichita chok'ai p'anapataadait'ee, piuruta pijida. ¹⁹Llave teepatak'a puerta ewadamerã, māga pik'a mia pi k'aripait'ee eperãarã p'anapimerã Tachi Ak'õre jua ek'ari, mǎgá ichideerã p'aneedamerã mǎik'aapa ichi truadee wādamerã. Na p'ek'au eujãde bi misa, pia ne–inaa oopi–e bi pirã ichideerãmaa, Tachi Ak'õrepa auk'a oopi–e pait'ee. Jõdee ne–inaa oopi bi ichideerãmaa, irua auk'a oopiit'ee.

²⁰Maap'eda Jesupa jaraji chi k'õp'ãyoorãmaa awaraarãmaa nepirinaadamerã ichi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã.

Jesupa ichi peedait'eeda ada

(Mr 8.31-33; Lc 9.21-22)

²¹Maadamãiipa Jesupa jaramaa beeji chi k'õp'ãyoorãmaa ichi wãit'ee Jerusalendee. Mama judiorã poro waibiarãpa, p'aareerã poroorãpa mǎik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa iru miapidait'ee mǎik'aapa peepit'aadait'ee. Mamïda ewari õpeemaa chok'ai p'irabait'ee.

²²Māga ñrik'ãri, Pedropa Jesús awara ãyaa ateeji mǎik'aapa itriamaa beeji:

—iTachi Ak'õrepa māga k'inia–e! iPimaa māga oopi–eda! aji.

²³Māpai Jesús p'irrabaiji mǎik'aapa Pedromaa mǎgaji:

—iMi ik'aawaapa ãyaa wǎji, Satanapa māga jarapida perã! ¿Pia mi wǎpiamaata bik'ã? Mǎgara k'isia–e bi Tachi Ak'õrepa k'isia bik'a. Jïp'a k'isiamaa bida aji, eperãarãpa k'isiapatak'a.

Sāga nipapataadai Jesús ome

(Mr 8.34—9.1; Lc 9.23-27)

²⁴Maap'eda, Jesupa mǎgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Eperã mi ome nipa k'inia bi pirã, k'isiaik'araa bi ichia ne–inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso ãp'aipia bi eperã peenadait'eeek'a. Pia jarait'eera, oopia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa. ²⁵Eperã piuamaa bi pirã mide ijãapari k'aurepa, mǎgi piuk'ãri, atuait'ee. Mamïda eperã mide ijãapari k'aurepa piuru pirã, it'aa wãit'ee ichi piuk'ãri. ²⁶¿K'ãare piata baima eperãpa na p'ek'au eujãde nĩbi jõmaweda ataru pirã, mamïda piup'eda chok'ai p'irabai–e pirã Ak'õre eujãde? Maa–e pirã, ¿k'ãata teeima Tachi Ak'õremaa it'aa wǎpimerã? ²⁷Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemapa mi Ak'õre k'ira wãree unupiiit'ee, it'ariipa chek'ãri iru angeleerã ome. Maapaita ak'iit'ee na p'ek'au eujãdepemaarãpa oopata mǎik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Ne–inaa pia ooiit'ee chi ne–inaa pia oodap'edaarãmaa. Jõdee k'achiadee pëiit'ee chi ne–inaa k'achia oopatap'edaarã. ²⁸Mia wãarata jararu. Nama p'aniirã ñk'uru

piudai naaweda, unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, rey'k'a pacheru.

Jesús k'íra awaradaida
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹K'áima seismaa Jesús wáji ee it'ia bi nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago máik'aapa chi ñpema Juan. ²Mama ãra taide Jesús k'íra awaradachi. Ichi k'íra urua nĩbeeji ak'õrejĩruk'a máik'aapa chi p'aru t'o–t'oo uchiterreedachi. ³Mãga nide chi k'õp'ãyoorãpa unujida chonaarãweda p'anapatap'edaarã Moisés jaure máik'aapa Elías jaure pedeemaa p'ani Jesús ome. ⁴Mãpai Pedropa mágaji Jesumaa:
—iTachi Waibia, pia bi nama p'anadait'ee pi ome! Pia k'inia bi pirã, mia ooyada aji, te chak'eerã õpee; aba pi–it'ee, aba Moise–it'ee, chi apema Elia–it'ee.

⁵Pedro at'ãri mágã pedeemaa bide, jãrara t'o–t'oo ìdaa bipa ãchi aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'õrepa pedeeji:

—Nãgida aji, mi Warra k'inia; mia jirit'erada. Irua mi t'ãri o–ïapipari. Ûrítĩ iru pedee.

⁶Mãga ùridak'ãri, ãchobeepa Jesús k'õp'ãyoorã bedabaik'oodachida tau biiri eujãde t'õbairutamaa. ⁷Mamĩda Jesús ãra k'ait'a chep'eda, t'õbaik'ooji máik'aapa mágaji:

—P'irabáiti. Æchobeenaadapãde aji.

⁸Ak'idak'ãri, ãchi ik'aawa apida unuda–e paji; Jesús aupaita ãchi ome baji.

⁹Eedeeпа cherutade Jesupa mágaji:

—Parãpa unudap'edaa nepirinaadapãde aji, apidaamaa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema piup'eda, chok'ai p'irabai naaweda.

¹⁰Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa Jesumaa iidijida:

—¿Sãap'eda Moisepa p'ãda jarateepataarãpa jarapatama ajida, chonaarãwedapema Elías naapiara cheit'ee, Tachi Ak'õrepa peiit'ee bi chei k'ãyaara?

¹¹Jesupa p'anauji:

—Wãarata jara p'ani Elías naapiara cheit'eeda adak'ãri máik'aapa ne–inaa jõmaweda pia ooit'eeda adak'ãri, eperãarãpa auteebaidamerã iru t'ëe cheru. ¹²Mia jara bi: Elías jĩak'aa cheji. Mamĩda ãchia iru k'awada–e paji. Mapa ãchia oo k'iniata oojida iru ome. Ma awara auk'a oodait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema ome.

¹³Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa k'awaajida Jesús pedee baji Juan Bautistade.

Jesupa netuara merãtia bada uchiapit'aada
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Jesús, Pedro, Santiago máik'aapa Juan pachedak'ãri eperãarã see nĩbadamãi, eperã bedabai nĩba cheji Jesús k'ĩrapite máik'aapa mágaji:

¹⁵—Tachi Waibia, mi warra chupiria k'awáaji. Audú chupiria nîbi. Wawadaipari mâik'aapa at'apai t'ipitaude maa—e pirã toida baainapari. ¹⁶Nama aneejida aji, pi k'öp'äyoorãmaa. Mamída ãrapa p'oyaa jipada—e pajida aji.

¹⁷Māpai Jesupa p'anauji:

—Aai, eperãarã, çat'ãrita mide ijãada—e p'anik'ã? Ijãadak'aarãk'api p'ani! ÇJõmasaa taarãit'ee parã ome ijãarutamaa? Anéeti ma warra.

¹⁸Māpai Jesupa ma netuara itriat'aap'eda, uchiapit'aaji ma warra k'ap'iadeepa. Aweda jipadachi.

¹⁹Maap'eda awaraarã wē—e pak'ãri, chi k'öp'äyoorãpa Jesumaa iidijida:

—ÇSãap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida—e pajima? ajida.

²⁰Jesupa mägaji:

—Parãpa ijãada—e p'anadairã p'oyaa uchiapida—e paji. Mia wãarata jararu. Mostaza tau ma—ãri bik'a, mãga pik'a parãpa ma—ãri pida ijãarutara, jaradai ara bi eemaa: “Jãmãik'aapa uchiap'eda, awara äyaa wájji” mãik'aapa parãpa jaradak'a ma ee äyaa wãi. Mia parã k'aripak'ãri, parãpa ne—inãa jõma oodai. ²¹[Nek'o—ee it'aa t'ĩ bipapai mãgee netuara uchiapiparida aji.]

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²At'ãri ãchi jõmaweda Galilea eujãde nidade, Jesupa mägaji chi k'öp'äyoorãmaa:

—Eperãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, k'achia beerã juade baapiit'ee mãik'aapa ²³ãchia mi peepit'aadait'ee. Mamída ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Mãga üridak'ãri, k'ãra pia—ee para beeji.

Tachi Ak'õre te waibia—it'ee impuesto p'aadap'edaa

²⁴Jesús chi k'öp'äyoorã ome panadak'ãri Capernaum p'uurude, Tachi Ak'õre te waibia—it'ee impuesto p'epataarãpa Pedromaa iidi chejida:

—ÇPì poro waibiapa impuesto* p'aaparik'ã ajida, Tachi Ak'õre te waibia—it'ee?

²⁵Pedropa p'anauji:

—P'aaparida aji.

Maap'eda Pedro t'ïuk'ãri Jesús badamãi, Jesús naapiara pedeeji:

—Simón, çk'ãata k'isia bïma? aji. ÇK'airãmaa impuesto p'aapipatama aji, na p'ek'au eujãdepema reyrãpa; ãchi jua ek'ari p'anïrãmaa wa k'ãra tewaraarãmaa?

* 17.24 Na *impuesto* dracma p'arat'a tau omé paji. Maapai ewari omé mimiapachida dracma ome pari.

²⁶Pedropa p'anauji:

—K'ira tewaraarāmaa.

Māpai Jesupa maaji:

—Māgara āchi jua ek'ari p'aniirāpa impuesto p'aadaik'araa bi.

²⁷Mamīda tachi āpite ik'achia jaranaadamerā, wáji lagodee to–iade. Naapiara chik'o peeru it'aide unuit'ee p'arat'a tau aba.* Ma p'arat'apa impuesto p'aanapáde aji, mi pari māik'aapa pichi k'ap'ia pari.

Chisāgí eperāta waibiara bi Tachi Ak'ōre k'irapite

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 ¹Mama p'anide chi k'ōp'āyoorā Jesumaa chedap'eda, iidijida:
—¿Chisāgí Ak'ōredeerā waibiara bima ajida, iru jua ek'ari?

²Māpai Jesupa warra chai t'ī ataji māik'aapa āchi esajīak'a ak'inī bijī.

³Maap'eda māgaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa awaraa k'īsia atada–e pirā māik'aapa na warra chak'ek'a t'āripa ijāada–e pirā, p'oyaa p'aneeda–e pai Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome. ⁴Chi ijāapari chok'ek'ee bi na warra chak'ek'a; māgí waibiara bi apema Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'aniirā k'āyaara. ⁵Mide ijāa bi k'aurepa nāgí warra chaik'a auteebairu pirā, mi jida auteebaiit'ee.

Jesupa jarada p'ek'au k'achia oonaadamerā

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶—Apidaapa p'ek'au k'achia oopiru pirā nāgee warra chaik'a mide t'āripa ijāa bimaa, piara bak'aji k'ūruma iru otaude jī atadap'eda, to t'ai nāpia bimāi toidú bat'at'aadait'ee, iyapa jīa piumerā. ⁷Na p'ek'au eujādepemaarā k'achiade p'anapata p'ek'au k'achia oopipataarā nama p'anapata perā. Ichita māgeerā paraait'ee. Mamīda iaai, chi eperāpa chīaramaa ne–inaa k'achia oopiru, Tachi Ak'ōrepa miapiit'ee perā!

⁸Mapa pichi juapa maa–e pirā pichi biiripa ne–inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirā, ma k'achia oo amāaji, pichi jua maa–e pirā biiri t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wāit'ee jua mosaa maa–e pirā biiri mosaa, k'ap'ia jōmaweda atuai k'āyaara t'ipitau ichita jērajēraa jira bide. ⁹Ichibi pichi taupa ne–inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirā, ma k'achia oo amāaji pichi tau ēt'ak'ajik'a māik'aapa t'imí bat'at'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wāit'ee tau apai ome, k'ap'ia pia tau omeepa atuai k'āyaara t'ipitau ichita jērajēraa jira bide tok'arradee.

¹⁰Nāgee warrarā apida unuamaa iru p'ananāati. Mia jara bi: It'aripema angeleerā Tachi Ak'ōre k'irapite p'aniirāpa āra chaachaa ak'ipata. ¹¹[Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji atua beerā o k'achiadeepa k'aripa atade.]

* 17.27 Ma p'arat'a tau dracma k'īmari vale baji.

Jesupa oveja atua badade nepirida

(Lc 15.3-7)

12—K'ĩsiati nāgí nepirirude. Eperāpa cien oveja p'e iru bidepema aba atuadaru pirā, ¿atabēi—e paik'ā chi apemaarā noventa y nueve āchi p'anapatamāi, chi atuadaida jirinait'ee? 13Unu ataru pirā, o—ĩara bait'ee ma oveja k'aurepa, chi apemaarā atuada—e p'ani k'āyaara. 14Māga bi ichiaba parā it'aripema Ak'õre Waibia ome. Apida atuapiamaa bi, ma—āriara bi pijida.

Jesupa jarateeda perdonaa k'awaadamerā

(Lc 17.3-4)

15—Awaraa ijāaparipa p'ima ne—inaa k'achia ooru pirā, iru k'ĩrapite pedēji k'awaapiit'ee irua k'achia ooda. Irua pi pedee ūriru pirā, t'āri auk'a bidai. 16Mamīda irua pi pedee ūri k'inia—e bi pirā, t'ĩ atāji eperā omé maa—e pirā õpee, māirā wādamerā pi ome māik'aapa auk'a ūridamerā pia imiateeru.* 17At'āri ūri k'inia—e bi pirā, jarāji ijāapataarā jōmaarāmaa; pi ome chip'epataarā it'aa t'ĩpataadait'ee. Māgiirā pedee paara ūri k'inia—e bi pirā, māgara ichi beeit'ee Ak'õrede ijāak'aa bik'a, maa—e pirā impuesto p'eparik'a Roma pidaarā pari.

18'Mia wāarata jararu. Na p'ek'au eujāde p'ani misa, parāpa ne—inaa oopida—e p'ani pirā, Tachi Ak'õrepa auk'a oopi—e pait'ee. Jōdee ne—inaa oopiruta pirā, irua auk'a oopiit'ee.

19'Waya mia jara bi: Parādepema omé pedeedak'āri, t'āri a—ba ne—inaa it'aa iidiruta pirā, mi Ak'õre it'ari bipa teei. 20Eperāarā omé maa—e pirā õpee chip'edaidak'āri mide ijāapata k'aurepa, mi auk'a bait'ee āchi ome.

21Māpai Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ijāapari awaraapa mīmaa ne—inaa k'achia ook'āri, ma ooda ¿jōmasaa perdonaaipia bīma? aji. ¿Siete k'achia ooda aupai perdonaaipia bik'ā? aji.

22Jesupa p'anauji:

—Mia p'ima sietepai jara—e bi. P'ima setenta ne—inaa k'achia ooda juasiada siete perdonaaipia bida aji.*

Jesupa nepirida rey ek'ari bipa tewe

perdonaa k'inia—e badade

23—Maperā nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Reypa ichi ek'ariirāpa p'arat'a p'aa p'anadap'edaa ak'i k'inia baji k'awaait'ee tewe paraa p'ani wa wēe p'ani ichi ome. 24Māga nīde eperā aneejida. Māgí eperāpa millón

* 18.16 Dt 19.15. * 18.22 Pia jarait'eera, *ichita perdonaadaipia bi*.

chok'ara paraa baji ma reymaa.* ²⁵Ma mimiaparipa p'oyaa p'aa'i wēe bada perā, reypa jaraji netot'aadamerā esclavok'a; chi wēra, chi warrarā ome, jōma ichi net'aa iru bi paara. Māgá chi tewe paraa bada p'aayada aji, reypa. ²⁶Mamīda ma mimiapari rey k'īrapite bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji: “Mi chupiria k'awaapáde aji. Choopáde aji, mi ome mia jōma p'aait'ee perā.” ²⁷Māga ūrik'āri, reypa chupiria k'awaaji. Ma eperā tewe paraa bada perdonaaji māik'aapa pēiji ichi temaa.

²⁸Mamīda ma eperā taawaa uchiarude unuji ichi k'ōp'āyo ome. Māgipa ichimaa mak'iara p'arat'a paraa–e baji. Mamīda ichia chi k'ōp'āyo otaude jita ataji māik'aapa ūyapa jia wāk'āri, māgaji: “iP'aapáde aji, mimaa paraa bi!” ²⁹Māpai chi k'ōp'āyo bedabaidachi ichi k'īrapite māik'aapa chupiria iidiji: “Choopáde aji, mi ome. Mia jōma p'aait'eepi.” ³⁰Mamīda chi apemapa ūri k'inia–e paji. Ma k'āyaara carcelde t'ipit'aaji p'aa jōrumaa chi tewe paraa bada. ³¹Māga unudak'āri, apema rey ek'ari p'anadap'edaarā k'īra pia–ee p'aneejida māik'aapa reymaa ma jōma jaranajida. ³²Māga ūrik'āri, ma reypa chi tewe paraa bada t'ī pēiji. Pachek'āri, reypa māgaji: “iT'āri k'achia–idaa bida! aji. iPia chupiria iidi chek'āri mimaa, mia chupiria k'awaaji māik'aapa pia tewe paraa bada perdonaaji!” ³³¿Sāap'eda pia auk'a oo–e pajima aji, pichi k'ōp'āyo ome?” ³⁴Ma rey audú k'īrau bada perā ma mimiapari ome, carcelde t'ipit'aaji chi tewe p'aa jōrumaa.

³⁵Māpai Jesupa māgaji:

—Māga pik'a ooit'ee mi Ak'ōre it'ari bipa ichiaba parā ome, parāpa awaraarā chupiria k'awaada–e pirā māik'aapa t'āriipa perdonaada–e pirā ārapa parāmaa ne–inaa k'achia ooda.

Jesupa jarateeda miak'āi p'aniirā mia amaanaadamerā

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 ¹Ma pedee jarap'eda, Jesús wāji Galilea eujādepa. Panaji Judea eujāde, Jordán to k'īraik'a eere. ²Eperāarā chok'ara wājida Jesús t'ēe. Māgá irua āchi k'ayaa jipak'ooji.

³Mama fariseorā ūk'uru irumaa chejida. Moisepa p'āda merapii jīak'aapa, iidijida:

—¿Imik'īrapa ichi wēra ichi k'inia amaapia bik'ā? ajida.

⁴Jesupa p'anauji:

—¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā bide parāpa nāga leeda–e p'anik'ā? aji. Na eujā ook'āri,

‘Ooji imik'īra māik'aapa wēra’.

(Gn 1.27)

* 18.24 Ma p'arat'a vale baji diez mil talentos; jara k'inia bi p'arat'a p'aadap'edaa ewari sesenta millones mimiada pari.

⁵ ‘Mapa imik’irapa atabëiit’ee chi ak’õre chi nawe ome, araa p’anapataadait’ee chi wëra ome. Māgá eperā omee weda eperā apai pik’a p’aneedait’ee.’ (Gn 2.24)

⁶ Eperā omé p’anì mīda, jīp’a eperā apai pik’a p’aneepata. Mapa Tachi Ak’õrepa eperāarā omé araa papik’āri, apidaapa amaapidaik’araa bida aji.

⁷ Māpai ma fariseorāpa iidijida:

—Māgara, ¿sāap’eda Moisepa jarajima ajida, wëra amaarū pirā, mia amaada k’art’a p’ā teeipia bi jëret’aadaa naaweda?

⁸ Jesupa p’anauji:

—Māga jaraji parā k’iiri k’isua p’anadairā. Moisepa pāchi wëra amaapiji. Mamīda Tachi Ak’õrepa na eujā ewaa ook’āri, māga–e paji. ⁹ Mia jara bi: Eperāpa amaata’aarū pirā chi wëra awaraa imik’ira ome bi–eeta, maap’eda awaraa wëra ome miak’āiru pirā, p’ek’au oomaa bida aji, ma t’ëepema wëra ome.

¹⁰ Māpai chi k’õp’āyoorāpa māgajida:

—Māga pirā, imik’ira miak’āik’araa bida ajida, wëra ome.

¹¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Jōmaarāpa k’awada–e mia et’ewa jarada. Jīp’a k’awadait’ee Tachi Ak’õrepa k’awapi k’inia biirāmaa. ¹² Edaare imik’iraarā wëra ata k’iniadak’aa. Imik’iraarā ūk’uru āchi t’oruta weda p’oyaa warra oodak’aa. Ūk’uru k’ap’adap’edaa perā p’oyaa warra oodak’aa. Awaraarā miak’āi k’iniadak’aa jīp’a it’aa t’idait’ee Tachi Ak’õremaa māik’aapa oodait’ee irua oopi bik’a, wërade k’isia–ee. Māga p’oyaa ooruta pirā, oodapāde aji.

Jesupa warrarā bendiciada

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Maap’eda eperāarāpa āchi warrarā aneejida Jesumaa iru jua bimerā āra īri māik’aapa it’aa t’imerā āra pari. Mamīda Jesús k’õp’āyoorāpa māga unudak’āri, ma warrarā aneedap’edaarā itriajida. ¹⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—iItrianáati! Ichiak’au mīmaa warrarā chepíti, Tachi Ak’õrepa āra jīak’aarā biit’ee perā ichi jua ek’ari, ichideerā p’aneedamerā.

¹⁵ Māga jarap’eda, ichi jua āra īri bi wāpachi māik’aapa it’aa t’iji āra pari. Maap’eda ichi ode wāji.

K’utrāa p’arat’ara bi pedeeda Jesús ome

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Maapai k’utrāapa Jesumaa iidi cheji:

—Tachi Jarateepari, ¿k’āare ne–inaa piata oopia bima aji, it’aa wāit’ee?

¹⁷ Jesupa p’anauji:

—¿Sāap’eda mīmaa māga iidi bima? aji. Tachi Ak’õre aupaita pia bi. Pi it’aa wā k’inia bi pirā, oopāde aji, Tachi Ak’õrepa Moisemaa p’āpidade jara bik’a.

¹⁸Ma k'útrāapa iidiji:

—¿Chisāgí ūraade jara bik'a oopia bima? aji.

Jesupa p'anauji:

—'Eperā peenáaji; miak'āi bi pirā, awaraarā ome k'āináaji; nechianáaji; seewa jaranáaji chíara k'achiade baaiپیت'ee. ¹⁹Píchi ak'óre māk'aapa píchi nawe k'inia iru baparíji māk'aapa āra pedee ūriparíji.* (Ex 20.12-16)
Awaraarā k'inia iru baparíji píchi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' (Lv 19.18)

²⁰Māpai ma k'útrāapa mágaji:

—Ma jōma ooparida aji. ¿K'āata waa ooyama? aji.

²¹Jesupa p'anauji:

—Ne–inaa jōma oo k'inia bi pirā Tachi Ak'órepa k'inia bik'a, píchi net'aa netok'oonáji māk'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a téji. Māga ooru pirā, ne–inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'óre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²²Ma k'útrāapa māga ūrik'āri, k'īra pia–ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā.

²³Maap'eda Jesupa mágaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia wāarata jararu. Chaaree bait'ee p'arat'ara bi beei'tee Tachi Ak'óre jua ek'ari ichideerā ome. ²⁴Waya jarait'ee. Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beei'tee Tachi Ak'óre jua ek'ari, camello aguja taude wāyaai k'āyaara.

²⁵Chi k'ōp'āyoorāpa māga ūridak'āri, waapiara p'era pik'a para beejí. Māpai iidijida:

—Māgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

²⁶Jesupa āchimaa ak'iji māk'aapa p'anauji:

—Eperāarāpa p'oyaa ooda–e, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'óre–it'ee ne–inaa chaaree wē–eda aji.

²⁷Māpai Pedropa mágaji:

—Tai net'aa jōmaweda atabēijida pi ome nipapataadait'ee. ¿K'āata atadait'eema aji, ma pari?

²⁸Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'órepa k'inia bak'āri, mi, chi Eperā Ak'óre Truadepema, su–ak'i beepiit'ee ichi rey su–ak'i beeparide it'ari ichi k'īra wāreede. Maapai parā mi ome nipapatap'edaarā auk'a mama su–ak'i p'aneadait'ee rey su–ak'i beepari docede. Mama parāpa Israeldepa éreerā doce uchiadap'edaarā iru p'anadait'ee parā jua ek'ari māk'aapa jaradait'ee mairāpa oopatap'edaa pia wa k'achia. ²⁹Eperā mide ijāa bi k'aurepa atabēiru pirā ichi te, ipemaarā, ipewēraarā, ak'óre, nawe, warrarā maa–e pirā eujā, ma k'āyaara māgee ne–inaa pia atada

* 19.19 Dt 5.16-20.

cien atait'ee na p'ek'au eujāde bi misa. Ma awara piuk'āri, it'aa wāit'ee. ³⁰Mamīda ĩrapema waibiara p'aniirā eperāarā k'ĩrapite, ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'ĩrapite. Jōdee ek'ariara p'aniirā eperāarā k'ĩrapite waibiara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'ĩrapite.

Jesupa mimiapataarāde nepirida

20 ¹—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneederā. Tap'eda eujā chipari uchijaji mimiapataarā jiride ichi uva k'āide mimianadamerā. ²Mimiapataarāmaa jaraji ewari aba mimiada pari denario aba p'aait'ee ma mimiapataarā chaachaa. Māpai pēiji mimiade. ³Āstaawa ma eujā chipari waya uchijaji mimiapataarā jiride. P'uuru jāde net'aa netopatamāi unu cheji mimiapataarā mimia wēe para bi. ⁴Māga unuk'āri, māgaji: “Parā ichiaba wādapāde aji, mimiade mi uva k'āide. Mia pia p'aayada aji, parā mimia pari.” Māpai wājida mimiade. ⁵Imat'ipa ma eujā chipari waya uchijaji mimiapataarā jiride, ai naaweda oodak'a. Ichiaba k'ewara auk'a ooji. ⁶Mata waya k'ewaraa uchijaji māik'aapa waya unu cheji awaraa mimiapataarā p'uuru jāde p'ani, mimia wēe para bi. Mapa māgaji: “¿Sāap'eda parā nama mimiada—ee k'eu wādama?” aji. ⁷P'anaujida: “Apidaapa taimaa mimia teeda—e perā, mimiada—e p'anida” ajida. Māpai ma eujā chiparipa māgaji: “Mimianadapāde aji, mi uva k'āide.”

⁸P'āriupodopa ma eujā chiparipa māgaji chi mimiapataarā poro waibiamaa: “T'ĩpāde aji, mimiapataarā jōmaweda. Naapiara p'aapāde aji, chi t'ēe t'ĩudap'edaarāmaa māik'aapa jōmaarā k'āyaara t'ēe p'aapāde aji, chi naapiara t'ĩudap'edaarāmaa.” ⁹Māga ooji. K'ewara t'ĩudap'edaarāmaa p'aaji denario aba, eperā chaachaa. ¹⁰Apemaarāmaa p'aa aupak'āri, pachejida chi naa mimiadap'edaarā. Māgiirāpa k'ĩsajida p'arat'a audupiara jitadait'ee apemaarā k'āyaara. Mamīda māga—e paji. Āchimaā ichiaba denario abapai p'aaji āchi mimiadap'edaa pari. ¹¹Āchi p'arat'a jitadak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma eujā chipari ome: ¹²“Ma t'ēe hora apai mimiadap'edaarāmaa pia denario aba p'aajida ajida. Jōdee tai tap'eda weda ak'ōrejirumaa mimia k'eudap'edaa párita āchi ome auk'a p'aaji. iTaimaa audupiara teeipia bida!” ajida. ¹³Mamīda ma eujā chiparipa āchidepema abaamaa p'anauji: “Mia parā k'ūra—eda aji. ¿Parāpa jarajida—ek'ā aji, ewari aba mimiada pari denario abapai iididait'ee? ¹⁴Pichi p'arat'a jitapāde aji, māik'aapa k'āiwee wāpāde aji. Mia auk'a p'aa k'inia bi p'irā chi t'ēe t'ĩudap'edaarāmaa, māga ooit'eeda aji. ¹⁵¿Mi na eujā chipari—ek'ā? aji. Michi p'arat'a ome ooi michia oo k'inia bik'a, méré perā. ¿Parā t'āri k'achia jōnik'ā aji, mi t'āri pia bairā?”

¹⁶Māga nepirip'eda, Jesupa māgaji:

—Māga bi Tachi Ak'ōre ome. ĩrapema t'ēe chedap'edaarā Tachi Ak'ōrepa āchi bimerā ichi jua ek'ari, naapiara ichideerā p'aneedait'ee ichi k'ĩrapite.

Mamīda chi naapiara chedap'edaarā Tachi Ak'ōrepa āchi bimerā ichi jua ek'ari, māga p'aneeda–e payada aji, t'ēe p'aneedait'ee perā ichi k'irapite.

Jesupa jarada ōpee jarada ichi peedait'ee

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Jesús wārude Jerusalén p'uurudee, chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa māgaji:

¹⁸—Tachi wāruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jita atadait'ee māik'aapa ateedait'ee p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa peepit'aadamerā. ¹⁹Māirāpa mi teedait'ee k'īra tewaraarāmaa mi oo iru p'anadamerā, widamerā, māik'aapa kususode peet'aadamerā. Mamīda ewari ōpeemaa waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Zebedeo wērapa Jesumaa chupiria iidida

(Mr 10.35-45)

²⁰Zebedeo wēra chi warrarā Santiago, Juan ome Jesús k'ait'a chejida. Ma wēra iru k'irapite bedabai nība cheji chupiria iidiit'ee. ²¹Māga unuk'ari, Jesupa iidi:

—¿K'āata k'inia bīma? aji.

Ma wērapa p'anauji:

—Jarapáde aji, pi eperāarā rey beek'ari, mi warrarā su–ak'i p'aneedamerā pi ik'aawa, aba juaraare, aba juabi eere.

²²Māpai Jesupa māgaji ma warrarāmaa:

—Parāpa wāara k'awada–e p'ani k'āata iidi p'ani. ¿Parāpa ne–inaa k'achia choodaik'ā aji, mia chooit'ee bik'a?

P'anaujida:

—iP'oyaadaipi!

²³Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa ne–inaa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bik'a. Mamīda mia p'oyaa jara–e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su–ak'i p'aneedait'ee. Mi Ak'ōrepapai jarayada aji.

²⁴Apemaarā diez k'ōp'āyoorāpa ūridak'ari Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome. ²⁵Mapa Jesupa chi k'ōp'āyoorā jōmaweda t'ī p'e atap'eda, māgaji:

—Parāpa k'awa p'ani ijāadak'aa beerā poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa. Waaweepa āchi jua ek'ari p'aniirāpa oopata āchia jara p'anik'a. ²⁶Mamīda parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara ijāapataarā t'āide chi waibiara pa k'inia bīpa apemaarā chupiria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi. ²⁷Pia jarait'eera, parādepema aba poro waibia pa k'inia bi pirā, awaraarā k'aripaipia bi esclavopa chipari k'aripaparik'a. ²⁸Mi, chi Eperā Ak'ōre

Truadepema mīda, na p'ek'au eujāde che–e paji eperāarāpa mi jīia iadamerā. Jīp'a cheji eperāarā k'aripa atait'ee o k'achiadeepa. Piut'ee eperāarā chok'ara uchiadamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

Jesupa tau p'āriu bee omé jipada

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Jesús chi k'öp'āyoorā ome Jericó p'uurudeepa uchia wādak'āri, eperāarā chok'ara t'ēe nipajida. ³⁰Mama tau p'āriu bee omé o bi ik'aawa su–ak'i p'anajida. Ūridak'āri Jesuta wāyaa wā, biājida:

—iTachi Waibia, Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

³¹Eperāarā auk'a wā nipadap'edaarāpa itriat'aapachida k'ūp'ee p'anedamerā. Mamīda waapiara biapachida:

—iTachi Waibia, Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

³²Māpai Jesús ak'inī beep'eda, t'ī ataji māik'aapa iidiji:

—¿K'āata k'inia p'anima aji, mia oomerā parā ome?

³³P'anaujida:

—Tachi Waibia, tachi taupa pia unu k'inia p'anida ajida.

³⁴Māga ūrik'āri, Jesupa chupiria k'awaaji māik'aapa taumāi t'ōbajji. Aweda tau pia unujida. Māpai wājida Jesús t'ēe.

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 ¹Jerusalendee wādak'āri, panajida Betfagé p'uuru k'idaa. Ma p'uuru Olivo Eede baji, Jerusalén k'ait'a. Mama p'anide Jesupa chi k'öp'āyoorā omé naa pēiji p'uurudee. ²Māgaji:

—Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bima. Jāma ununadait'ee burro wēra jī bainī bi chi warra ome. Ēra atāti māik'aapa anéeti. ³Apidaapa ateepi–e pirā, jarāti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi. Waya tee chedait'eepi.”

⁴Māga paji chonaarāweda Ak'ōre pedee jaraparipa jaradak'a:

⁵Jarāti Sión* p'uurudepemaarāmaa: “iAk'fti! Pāchi Rey cheru, chupiria beerā chepatak'a burro ĩri. Cheru ne–animal ne–inaa uapata warra, burro chak'e ĩri.” ’ (Zac 9.9)

⁶Jesús k'öp'āyoorā wājida māik'aapa oojida irua jaradak'a. ⁷Anejida ma burro wēra chi warra chai ome. Maap'eda ma ĩri ata bijida āchi ĩripema p'aru jīpatap'edaa, Jesús bataup'eda aide su–ak'i beemerā.

⁸Eperāarā ode see nībaji. Ūk'uruurāpa āchi p'aru t'ō jēra bijida o jāde, Jesús aide wāmerā. Awaraarāpa k'iru t'iap'edap'eda, bipachida ma o jāde, āchi rey pai jīak'aapa. ⁹Jesús naa wādap'edaarāpa māik'aapa t'ēe che wādap'edaarāpa o–īa biapachida:

* 21.5 Chonaarāweda *Jerusalén* t'ījarapachida *David P'uuru* maa–e pirā *Sión*.

—‘iHosana!’ iTachi K’aripapari, Rey David Warra cheru! iTachi Ak’õrepa ichita pia ak’i bapariit’ee ichia rey pëida! iK’ira wãree Ak’õre eujãde, Tachi K’aripapari cheru perã! *iHosana!*’ (Sal 118.25-26)

¹⁰Jesús Jerusalén p’uurude panak’ãri, p’uuru pidaarã jõma biuk’a nãbeeji. Chok’araarãpa iidipachida:

—¿K’aima ajida, jãgí?

¹¹Mãpai awaraarãpa p’anaujida:

—Nãgí Jesús, Tachi Ak’õre pedee jaraparipi, Nazaret p’uurudepema. Mãgí p’uuru Galilea eujãde bi.

**Jesupa ne–inaa netopataarã jërek’ooda
Ak’õre te waibiadeepa
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)**

¹²Maap’eda Jesús Tachi Ak’õre te waibiade t’ũju mãik’aapa net’aa netopataarã taawaa jërek’ooji. P’arat’a tau t’erabaipataarã mesa sãa bat’ak’oo wãji, paloma netopataarã banco paara. * ¹³Mãpai mãgaji:

—Tachi Ak’õre Ũraa p’ã jëra bide jara bi:

‘Mi te it’aa t’ĩpata teda apataadait’ee.’ (Is 56.7)

‘Mamída parãpa nechiapataarã ték’ata oo iru p’ani.’ (Jer 7.11)

¹⁴Jesús at’ãri Ak’õre te waibiade bide, irumaa chejida tau p’ãriu beerã mãik’aapa chiwa beerã. Mãpai Jesupa jõma jipak’ooji. ¹⁵Mamída p’aareerã poroorã Moisepa p’ãda jarateepataarã ome k’traudachida unudak’ãri Jesupa ma ne–inaa pia oo bi mãik’aapa ũridak’ãri warrarã nãga bia para bi Tachi Ak’õre te waibiade: “*iHosana!* iTachi K’aripapari, Rey David Warra!” ¹⁶Mãpai Jesumaa mãgajida:

—K’ĩup’ee beepipãde ajida. ¿Ũri–e bik’ã ajida, ãchia jara jõni?

Jesupa p’anauji:

—Ũri bida aji. ¿Parãpa nãgí leeda–e p’anik’ã?

‘Ak’õre, pia warra chak’eerãmaa k’aripipari mãik’aapa jude beerãmaa t’ãri o–ia it’aa t’ĩ k’awapipari.’ (Sal 8.2)

¹⁷Mãpai Jesupa mãirã atabëiji mãik’aapa wãji Betania p’uurudee k’ãide.

**Jesupa higuera biirimaa ijãti pedeeda
(Mr 11.12-14, 20-26)**

¹⁸Tap’eda Jesús waya chek’ãri p’uurudee, jarrapisia nãbeeji. ¹⁹Ma che wãde higuera biiri unuji o bi ik’aawa bainĩ bi, k’iru paraa. Mãpai araa ak’inaji, chau bi jãak’aapa. Mamída chau–ee baji. Chi k’iru aupaita unuji. Mãpai ma higuera biirimaa mãgaji:

* 21.9 *Hosana* jara k’inia bi *Tachi O K’achiadeepa K’aripa Atapari*. * 21.12 Mãga oo–e paji Tachi Ak’õre te waibia edajãde. Ooji chi te ãuk’idaa, judio–eerã t’iudaipia bada t’iak’au badamãi.

—iPi waa chauk'aa pait'eeda! aji.

Aweda ma higuera biiri piidachi. ²⁰Māga unudak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'itrua para beeji māik'aapa māgajida:

—¿Sāap'eda aweda jā higuera biiri jāgá piidachima? ajida.

²¹Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa Tachi Ak'ōrede wāara ijāaruta pirā, iididaipia bi irua ne–inaa oomerā; pāchi t'āridepai k'īsiada–ee: “¿Tachi Ak'ōrepa ooik'ā?” Māgara mia oodak'a jā higuera biiri ome, parāpa oodai. Ma awara ara bi eemaa jararutara “Jāmāik'aapa āyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaināji”, māga oopidaipi. ²²Parāpa ne–inaa jōma iidiruta it'aa t'ī p'anide t'āripa ijāa p'anadairā, ma ne–inaa iru p'anadait'ee.

Tachi Ak'ōrepa Jesús pēida

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³Ma t'ēepai Jesús t'īunaji Tachi Ak'ōre te waibiade. Mama jarateemaa bi misa, p'aareerā poroorāpa judiorā poro waibiarā ome Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'ōrepa tai biji–ek'ā ajida, ichi te waibia ak'idamerā? ¿K'aipa pimaa nāga oopi bima? ajida.

²⁴⁻²⁵Jesupa p'anauji:

—Mia pida parāmaa iidiit'ee: ¿K'aipa pēijima aji, Juan Bautista poro choo chemerā; Tachi Ak'ōrepa maa–e pirā eperāarāpa? Parāpa p'anaurutara, mia pida jarayada aji, k'aipa mimaa nāga oopi bi.

Māpai āchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'ōrepa pēidada aruta pirā, irua iidiit'ee: “Māgara ¿sāap'eda Juan ūraa ijāada–e pajima?” ²⁶Jōdee jararuta pirā “eperāarāpa Juan pēijida”, jōmaweda k'īraudaridait'ee tachi ome, āchia ijāapata perā Juan Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji.

²⁷Mapa p'anaujida:

—K'awada–e p'anida ajida, k'aipa Juan pēiji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara mia pida jara–eda aji, k'aipa mimaa nāga oopi bi.

Jesupa warrarā omeede nepirida

²⁸Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'īsia p'anima aji, parāpa? Eperāpa warrarā omé iru baji. Abamaa jaraji: “Warra, wāpāde aji, mimiade mi uva k'āide.” ²⁹Chi warrapa p'anauji: “iMi wā k'inia–eda!” aji. Mamīda t'ēepai, k'īsia awara ataji māik'aapa wāji mimiade. ³⁰Maap'eda ma eperāpa chi apema warramaa auk'a jaranaji. Ma warrapa p'anauji: “Ak'ōre, mi wāit'eeda aji, mimiade.” Mamīda mimiana–e paji.

³¹Māpai Jesupa iidiji:

—¿Chisāgí warrapa oojima aji, chi ak'ōrepa k'inia badak'a?

P'anaujida:

—Chi naa chok'ada warrapa.

Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Cesar—it'ee impuesto p'epataarā māik'aapa prostitutaarā Tachi Ak'ōredeerā p'aneedit'ee parā naa. ³²¿Sāap'eda? Juan Bautista chek'ari jarateede eperāarāpa p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa t'āri pia p'anapataadamerā, parāpa ijāada—e paji. Jōdee ma Cesar—it'ee impuesto p'epataarā māik'aapa ma prostitutaarāpa ijāajida Juan pedee māik'aapa oojida irua jaradak'a. Mamīda parāpa māga unujida mīda, k'isia awara atada—e paji iru pedee ijāadait'ee.

Jesupa mimiapataarā k'achia beerāde nepirida

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³—Ūrīti mia nepirīru jarateit'ee: Eujā chiparipa uva eujā uuji māik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba bōgo mādeedee ooji uva aide piart'idait'ee. Māpai te it'ia ooji it'iipa uva eujā jōma ak'ī p'anadamerā. Maap'eda ne—uu eujā ak'ipataarā jirīji aide mimiadamerā māik'aapa awara āyaa wāji. ³⁴T'ēepai uva oropata ewari pak'āri, pēiji chi mimiapataarā iidinadamerā ichi eere bee bi chauda tee pēidamerā. ³⁵Mamīda chi eujā ak'ipataarāpa ma mimiapataarā jita atadak'āri, aba sīk'oojida, awaraa jīp'a peejida māik'aapa awaraamaa māupa bat'ajida. ³⁶Maap'eda ma eujā chiparipa awaraa mimiapataarā pēiji. Mamīda ma ne—uu ak'ipataarāpa naaweda oodap'edaak'a oojida māirā ome.

³⁷Maap'eda, chi warra pēiji. K'īsiaji: “Mi warra perā iru waaweedait'ee.” ³⁸Mamīda māgī unudak'āri, māgajida: “Jāgīpa ichi ak'ōre net'aa jōmaweda atait'ee chi ak'ōre piuk'āri. Peet'aadāma ajida. Māgā na eujā jōmaweda tachide payada” ajida. ³⁹Māga k'īsiadap'edaa perā, chi warra atadachida māik'aapa ma uva eujādeepa uchīa atadap'eda, peet'ajida.

⁴⁰Māpai Jesupa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa:

—Chipari wāk'āri ma eujā ak'ipataarāmaa, ¿k'āata k'isia p'anīma aji, irua ooit'ee ma ak'ipataarā ome?

⁴¹P'anaujida:

—Ma eujā ak'ipataarā jōmaweda peek'ooit'ee, chupīria k'awa—ee. Māpai ma uva eujā biyada ajida, awaraarā jua ek'ari, chaujara pak'āri āchia teedamerā ichi eerepema.

⁴²Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parāpa waide nāga leeda—e p'anīk'ā aji, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide?

‘Te oopataarāpa māu k'iniada—e padap'edaa pipiara padachi. Tachi Ak'ōrepa māga ooji, tachīa unudamerā māik'aapa ak'itrua para beemerā.’

(Sal 118.22-23)

⁴³Maperã mia jara bi: Tachi Ak'õrepa parã bi—e pait'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. Ma k'ãyaara awaraarãta ichideerã p'aneedait'ee, ãchia teepata perã ichi eerepema chauru, parãpa teedai k'ãyaara.

⁴⁴'Eperã ma mãu pipiara bi ïri t'ïutiru pirã, mägí p'u oodaipari, p'arat'u mãu ïri baaik'ãri ãridaiparik'a. Jõdee ma mãu eperã ïri baairu pirã, mägí jõt'aait'ee mãu choma p'arat'u ïri baaik'ãri jõdaiparik'a; chi p'ora aupai beeparik'a.' (Is 8.14)

⁴⁵P'aareerã poroorãpa fariseorã ome Jesupa nepirida ïri aupadak'ãri, k'awaajida irua ãchideta jara baji. ⁴⁶Mapa iru jita atapi k'iniadachida. Mamïda waawee p'anajida eperãarãpa ijãa p'anadap'edaa perã Jesús Tachi Ak'õre pedee jarapari.

Miak'ãipata fiestade nepirida

(Lc 14.15-24)

22 ¹Jesupa waya jarateemaa beek'ãri, nepiriji: ²—Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Reypa k'isia iru baji miak'ãipata fiesta ooit'ee ichi warra—it'ee. ³Chi mimiapataarã pëiji ichia eperãarã t'ï pëida p'e atanadamerã. Mamïda che k'iniada—e paji. ⁴Waya awaraa mimiapataarã chok'ak'ãri, mägaji: “Jaranadapãde aji, mia t'ï pëida eperãarã chedamerã chik'o ïpa nïbairã. Peepiji p'ak'a, awaraa ne—animal poreera iru bada ome. Mägí jõma ïpa ak'inï bairã, chedapãde aji, miak'ãipata fiesta oode.” ⁵Mamïda ma eperãarãpa ïri k'iniada—e paji irua jara pëida. Fiesta oode chedai k'ãyaara, aba wãji ichi eujãdee. Jõdee awaraa wãji net'aa netode. ⁶Apemaarãpa eperãarã reypa pëida jita atadak'ãri, p'ua oojida peet'aarutamaa. ⁷Reypa mãga k'awaa atak'ãri, k'ïraudachi. Mapa pëiji ichi soldaorã ma eperãarã peenadamerã mãik'aapa ãchi p'uuru paat'aadamerã. ⁸Maap'eda mägaji chi mimiapataarãmaa: “Miak'ãipata fiesta at'ãri oodait'ee. Mamïda ooda—e ma t'ï pëida eperãarã ome, chedaamaa p'anadap'edaa perã. ⁹Mapa wãdapãde aji, calle jãdee mãik'aapa chi unurutaarãmaa jaradapãde aji, mi ome fiesta oode chedamerã.” ¹⁰Aramãgá chi mimiapataarã wãjida calle jãdee. Chok'ara p'e aneejida; eperãarã pia beerã, k'achia beerã paara. Mãgá ma rey te p'ïu nïbeeji eperãarãpa.

¹¹Mamïda rey t'ïuk'ãri ma p'e aneedap'edaarã ak'ide, unuji eperã miak'ãipata fiestade jïpata p'aru jï—ee bi. ¹²Mapa mägaji: “K'õp'ãyo, ïsãga t'ïujima aji, nama, fiestade p'aru jïpata jï—ee?” Mamïda ma eperã k'ïup'ee beeji. ¹³Maperã reypa jaraji chi mesa ak'ipataarãmaa: “Jã eperã biiri, jua ome jï nïbidapãde aji, mãik'aapa taawaa p'ãriudee ateedapãde aji, mama jëemerã, k'ida kierrkierree para bamerã p'uapa.” ¹⁴Tachi Ak'õrepa chok'ara t'ï pëipari. Mamïda chok'ara—ee jirit'erapari wãpiit'ee ichi truadee.

Impuesto–it'ee reymaa p'arat'a p'aapatap'edaa
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Ma t'ëepai fariseorã chip'edaidap'eda, pedeeteejida Jesús k'üradait'ee. P'anauru pirã, imiateedai mãik'aapa peepit'aadai. ¹⁶Ma–it'ee pëijida áchi eere p'anadap'edaarã, Rey Herodes eere p'anadap'edaarã ome Jesumaa. Mãirãpa mägajida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'ani pia wãarata jarapari mãik'aapa jarateepari p'anapataadamerã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, eperãarãpa áchia k'iniata oopata mïda. K'awa p'ani pia eperãarã ïripai ak'ik'aa; ma k'ãyaara tachi t'ãride iru bi ak'ipari. ¹⁷Maperã k'awa k'inia p'ani pia k'ãata k'ïsia bi. ¿Pia bik'ã ajida, impuesto p'aadait'ee Cesarmaa, wa mãga–e?

¹⁸Jesupa k'awa bada perã mãirãpa k'ïsia k'achia iru p'ani, mägaji:

—iSeewata parãpa Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! ¿Sãap'eda mi k'üra k'inia p'anima? ¹⁹Ak'ipidapãde aji, p'arat'a tau impuesto p'aapata.

Aramägá denario aneejida. ²⁰Mãpai Jesupa iidiji:

—¿K'ai k'ïrata nade bi mãik'aapa k'ai t'ïta p'ã bima? aji.

²¹P'anaujida:

—César k'ïra mãik'aapa ichi t'ïta p'ã bida ajida.

Mãpai Jesupa mägaji:

—Mãgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, mãik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'õremaa irua iidipari.

²²Mãga üridak'ãri, ak'ïtrua para beeji mãik'aapa erreujida.

Chok'ai p'irabaidait'eerãde iididap'edaa
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³Ma ewate weda saduceorã ük'uru Jesumaa chejida. Mãgiirãpa ijãadak'aa tachi piup'eda chok'ai p'irabai. Maperã mägajida:

²⁴—Tachi Jarateepari, Moisepa jaraji eperã miak'ãi bi warra wëe piuru pirã, chi ïpemapa iru wëra atapia bi mãik'aapa ai ome warra oopia bi chi ïpema piuda k'ap'ia pari. * ²⁵Tai t'ãide p'anapachida ïpemaarã siete. Chi naapema miak'ãiji. Mamïda warra wëe piuji. Mãgá chi wëra beeji chi araarepema ïpema ome. ²⁶Mamïda mãgí ichiaba warra wëe piuji. Chi araarepema mãik'aapa araarepema miak'ãijida ma p'ëtrãa ome. Mamïda auk'a warra wëe piujida. Ma t'ëepai chi apemaarã jida miak'ãijida ma p'ëtrãa ome. Mamïda áchi jômaweda warra wëe piujida. ²⁷Maap'eda, ma wëra ichiaba piuji. ²⁸¿K'ãata k'ïsia bima? ajida. Eperãarã piudap'eda chok'ai p'irabaidak'ãri, ¿chisãgí ïpemata ma wëra imik'ïra pait'eema ajida, áchi jômaweda iru ome miak'ãi p'anadap'edaa perã?

* 22.24 Dt 25.5-10.

²⁹Jesupa p'anauji:

—Parāpa pia k'awada—e p'ani Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda māik'aapa k'awada—e p'ani ne—inaa jōmaweda iru juapa oopari. Mapa parāpa pia k'īsiada—e p'ani. ³⁰Eperāarā piudap'eda chok'ai p'irabaidak'āri, imik'īraarā wēraarā ome waa miak'āida—e pait'ee. Angeleerā ichi truade p'aniirāk'api p'anadait'ee. ³¹Ma awara parāpa k'achia k'īsia p'anapata jaradak'āri piudap'edaarā chok'ai p'irabaidak'aa. ¿Parāpa leeda—e p'anik'ā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi?

³²'Mi pi chonaarā Ak'ōre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia.' (Ex 3.6)

¡Tachi Ak'ōre piudap'edaarā Ak'ōre Waibia—epi. Chok'ai p'aniirā Ak'ōre Waibia!

³³Māga ūridak'āri, eperāarā ak'itrua para beeji, Jesupa māgá k'īsia k'awaa jarateeda perā.

Tachi Ak'ōre Ūraa waibiara bi

(Mr 12.28-34)

³⁴Fariseorāpa k'awaa atadak'āri Jesupa ma saduceorā k'īup'eeepik'ooda, chip'ejida. ³⁵Maap'eda Jesús k'ūra k'iniapa Moisepa p'āda jarateeparipa iidiji:

³⁶—Tachi Jarateepari, ¿chisāgí ūraata waibiara bima aji, apema Ak'ōre Ūraa p'ādadepema k'āyaara?

³⁷Jesupa p'anauji:

—'Tachi Ak'ōre Waibia k'inia iru baparíjji pichi t'āriipa māik'aapa ne—inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparíjji. Ewari chaa k'īsfaji irude pichi t'āriipa.' (Dt 6.5)

³⁸Māgita chi ūraa naapiara; awaraa ūraa k'āyaara pipiara bi.

³⁹Araarepema māgik'a bi:

'Awaraarā k'inia iru baparíjji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' (Lv 19.18)

⁴⁰Ma ūraa omeeweda waibiara p'ani, madeepa uchiadap'edaa perā awaraa ūraa jōmaweda Moisepa p'āda māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa.

K'aideepa uchiada Tachi Ak'ōrepa pēida

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹Fariseorā at'āri see nībide, ⁴²Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'īsia p'anima aji, parāpa? ¿K'aideepa uchiayama aji, Tachi Ak'ōrepa pēit'ee bi, Mesías apata?

P'anaujida:

—Rey Daviddeepa uchiait'eeda ajida.

⁴³Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara, ¿sāap'eda Rey Davidpa irumaa: “Tachi Waibia” aji, Tachi Ak'õre Jaurepa nāga jarapik'āri?

44 “Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “P̄i mi ome auk'a waibia bairā, su–ak'i beepáde aji, mi juaraare, mia pi k'īra unuamaa iru p'anapataarā p'oyaarū misa.”^{*}” (Sal 110.1)

45 Davidpa ichi ēreerādeepa uchiat'ee bimaa t'ījaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada–ek'ā aji, Mesías waibiara bi chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

46 Ma fariseorāpa maarepida p'oyaa p'anauda–e paji. Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Jesupa jarada fariseorāde
māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāde
(Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

23 1 Ma t'ēepai Jesupa māgaji eperārāmaā māik'aapa chi k'õp'āyoorāmaā: 2—Moisepa p'āda jarateepataarāpa fariseorā ome jarateepata k'āata jara k'inia bi Moisepa p'āda. 3 Maperā ūr̄iti āchia jarateepata māik'aapa óoti āchia jara p'anik'a. Mam̄ida p'ananaāti āchi p'anapatak'a, ne–inaa jaradap'eda, ne–inaa awaraata oopata perā. 4 Eperārāmaā ne–inaa audú chok'ara oopipata. Mam̄ida chup̄iria k'awaadak'aa ārapa p'oyaa ooda–e pak'āri. 5 Āchia ne–inaa jōma oopata awaraarāpa āchi t'o p'anadamerā. Porode māik'aapa juade p'ārāj̄ipata ne–e jobidee ooda Tachi Ak'õre Ūraa p'āda ome. Ma awara p'aru teesoo sidibai i j̄iichoo j̄ipata awaraarāpa pia unudamerā. 6 Nek'onadak'āri awaraarā ome, su–ak'i p'aneepata jōmaarā taide, poro waibiarā su–ak'i p'aneepatamāi. Ichiaba Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede p'anadak'āri, su–ak'i beepari pipiara bide su–ak'i p'aneepata. 7 Ma awara calle jāde nipadak'āri, k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaā saludaadamerā māik'aapa “Tachi Jarateepari” adamerā.*

8 Parāpa jōdee māga oodaik'araa bi, parā auk'a p'anadairā ipemaarāk'a māik'aapa Jarateepari Waibia apai iru p'anadairā. 9 Ichiaba na p'ek'au eujādepema apidaamaā “Tachi Ak'õre” adaik'araa bi, parāpa Ak'õre apai iru p'anadairā Ak'õre truade. 10 Ichiaba j̄iridaik'araa bi awaraarāpa parā “tachi waibiarā” adamerā mi, Cristo aupaita, parā Poro Waibia perā. 11 Parādepema waibiara bita apemaarā jua ek'ari baipia bi āchi mimiaparik'a. 12 Chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara beeit'ee. Jōdee chi ek'ariara bi m̄ida t'āri o–īa bapari p̄irā, waibiara pait'ee.

Jesupa jarada judiorā waibiarāde
(Mr 12.40; Lc 11.39-52)

13—iAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee p̄iit'ee! iSeewata Tachi Ak'õrede ijāapatada apata! Parā

* 22.44 Griego pedeede: *Pichi biiri ek'ari biru misa.* * 23.7 Hebreo pedeede: *Rabí; jara k'inia bi Tachi Ak'õre Ūraa p'āda jarateepari.*

k'aurepa eperãarã p'anadak'aa Tachi Ak'õre jua ek'ari. Parã jida ichideerã p'aneeda–e pait'ee, eperãarãmaa ijãapi k'iniada–e p'anadairã irua pëidade.

14 [‘iAai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! iSeewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Parãpa p'ëtrãarã te jãri atapata mãik'aapa taarã it'aa t'ipata eperãarãpa parã pia ak'idamerã. iMaperãpi Tachi Ak'õrepa parã k'achiara ooit'ee awaraarã k'achia ooi k'ãyaara!]

15 ‘iAai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! iSeewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! T'imí wãpata parãpa ijãapata jarateede, mägá eperãarã pãchi eere t'itudamerã. Mãpai aba pãchi eere pa atadak'ari, parãpa jaratee jõnipa mägí papipata pãchi k'ãyaara audupiara atuamerã.

16 ‘iAai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! iParã tau p'ãriu beerák'api p'ani, pariatua o ak'ipimaa p'anadairã awaraarãmaa! Parãpa jarapata pipiara bi eperãarãpa juraadamerã Tachi Ak'õre tede nĩbi nêe k'irapite, ichi te waibia k'irapite juraadai k'ãyaara. 17 iK'ira k'awa–ee pik'a p'ani mãik'aapa tau p'ãriu pik'a p'ani! ¿Tachi Ak'õre te waibia piara bi–ekã nêe iru tede awara bida k'ãyaara? 18 Parãpa ichiaba jarapata pipiara bi juraadamerã ne–inaa altar ñri bidap'edaa paadait'ee k'irapite, Tachi Ak'õre tedepema altar k'irapite juraadai k'ãyaara. 19 iTau p'ãriu pik'a p'aniirã! ¿Altar awara bida Tachi Ak'õre–it'ee piara bi–ekã ne–inaa ma altar ñri bida k'ãyaara? 20 Eperãpa ne–inaa ooit'eeda ak'ari Tachi Ak'õre altar k'irapite, ma altar k'irapitepai juraa–e bi. Auk'a juraa bi ne–inaa ma altar ñri bi k'irapite. 21 Ma awara eperãpa ne–inaa ooit'eeda ak'ari Tachi Ak'õre te waibia k'irapite, ma te k'irapitepai juraa–e bi. Auk'a juraa bi Tachi Ak'õre k'irapite, iru ma tede bapari perã. 22 Ichiaba eperãpa ne–inaa ooit'eeda aru pirã ne–inaa it'ari nĩbi k'irapite, ma pedee auk'a jara bi Tachi Ak'õre su–ak'i beepari k'irapite mãik'aapa Tachi Ak'õre k'irapite, iru ma su–ak'i beeparide su–ak'i bapari perã.

23 ‘iAai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! iSeewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata! Tachi Ak'õre–it'ee awara bipata nãgee aliño: menta, anís, comino; mägí diezdepema chaa, aba. Mamída oodak'aa nãgí Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdadepema ũraa waibia jara bik'a: “Awaraarã k'uradaik'araa bi; awaraarã chupiria k'awaadaipia bi; oodaipia bi parãpa oodait'eeda apatak'a.” Mägí ũraa jara bik'ata oodaipia bi, auk'a ne–aliño ome oopatak'a. 24 iParã tau p'ãriu beerák'api p'ani; pariatua o ak'ipimaa p'anadairã awaraarãmaa! iPania nêesipata ne–animal chak'eerã t'ũnaadamerã pania toparide! Mamída parãpa k'awada–ee, camello k'ap'ia jõma mit'aak'ajík'api p'ani.

25 ‘iAai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome k'achiadee pëiit'ee! iSeewata Tachi Ak'õrede ijãapatada apata!

Parāpa vaso māik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipata. Mamīda māgi edajāde ipuru bi ne-inaa k'achiapa, parā t'āri k'achia p'anadairā. Chīara net'aa chiapata māik'aapa chīara k'ūrapata. ²⁶iFariseo, pi tau p'āriu pik'a bi! Naapiara chi vaso edajāde sīji. iMāgá chi taawaik'a eere ichiaba sii beepi!

²⁷iAai, Tachi Ak'ōrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee peiit'ee! iSeewata Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata! Parā nāga pik'a p'ani. Jāiradepema māu te t'o-t'oo p'urupata taawaik'a eere, pi-ia unudamerā. Mamīda ma māu te edajāde paraa piudap'edaarā k'ap'ia mik'ia biiri ome. ²⁸Māga pik'a parāpa ne-inaa k'īra t'ādoo oopata taawaik'a eere pi-ia unudamerā. Mamīda parā edajāde k'ūrayaa, t'āri k'achia-idaa p'ani.

²⁹iAai, Tachi Ak'ōrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee peiit'ee! iSeewata Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata! Parāpa te chak'e pi-ia māudee oopipata chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarā iadap'edaa īri. Ma awara chonaarāwedapema t'āri pia p'anadap'edaarā iadap'edaamāi parāpa pi-ia nep'ono p'irrabai uuk'oopata. Ma jōma oopatada apata ma chonaarā k'irāpadamerā. ³⁰Maap'eda māgapata: “Tai p'anadap'edaa paara tai chonaarāpa Ak'ōre pedee jarapataarā peedak'āri, táipata k'aripada-e pak'ajida” apata. ³¹Māga jaradak'āri, ak'ipipata parāpa k'awa p'ani pāchi chonaarāpa Ak'ōre pedee jarapataarā peedap'edaa. ³²Parā māgá uchiadap'edaa perā Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā peedap'edaardeepa, ¿parāpa auk'a oodai-ek'ā irapema Ak'ōre pedee jarapari ome?

³³iParā k'achia-idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! iTaamák'api p'ani! ¿Sāga uchiadai Tachi Ak'ōre juadeepa? iIrua parā atuapiit'ee! ³⁴Maperā mia peiit'ee Ak'ōre pedee jarapataarā, k'īsia k'awaa beerā, mi ūraa jarateepataarā ome. Mamīda parāpa māirā ūk'uru jīp'a peedait'ee kususode bajjira bidak'āri piurutamaa. Ichiaba ūk'uru p'ua oodait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa ūk'uru p'uuru bee chaa jiri nipapataadait'ee miapi k'inia p'anadairā. ³⁵Parāpa māga oodait'ee perā, Tachi Ak'ōrepa parā k'achia ooit'ee jōmaweda irude wāara ijāapataarā peedap'edaa k'aurepa, Abeldeepa Berequías warra Zacarías parumaa. Pāchi auk'arāpa iru peejida Tachi Ak'ōre tede, te t'ūpata, altarmāi esajīak'a. ³⁶Mia wāarata jararu. Ma peedap'edaa k'aurepa Tachi Ak'ōrepa irapemaarā k'achia ooit'ee.

Jesus jēeda Jerusalén p'uurudepemaarā pari

(Lc 13.34-35)

³⁷—iJerusalén, Jerusalén, pidepemaarāpa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā peepata māik'aapa irua pēida eperāarā māupa bat'a peepata! At'apai mia pidepemaarā araa p'e k'inia bapachi, et'erre wērapa chi

chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. iMamĩda parãpa k'iniada–e paji!
 38 iŪriti! iPãchi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i–e pait'ee
 perã! 39 Mia jara bi: Parãpa mi waa unuda–e pait'ee nãga jararutamaa:
 'i Tachi Ak'õrepa ichia pëida ichita pia ak'i bapariit'ee!' (Sal 118.26)

Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aa chedait'ee

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 1 Jesús uchiak'ãri Tachi Ak'õre te waibiadeepa, chi k'õp'ãyoorãpa
 jara chejida Ak'õre te waibia pi–ia oo k'obi. 2 Mãpai Jesupa
 mågaji:

—¿Parãpa na te jõma pia unu p'ani–ek'ã? aji. Mia wãarata jararu. Ewari
 cherude nama mãu apida bee–e pait'ee awaraa mãu ïri. Na jõmaweda
 t'eeek'oo chedait'eeda aji.

Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

3 Maap'eda wãjida Olivo Eedee. Jesús ituaba su–ak'i beek'ãri, chi
 k'õp'ãyoorãpa iidi chejida:

—Jarãji sãapai Ak'õre te waibia t'eet'aa chedait'ee. ¿Sãga nĩbeeyama
 ajida, pi chei naaweda mãik'aapa Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai
 naaweda?

4 Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatãati apidaamaa k'ũrapiamapa. 5 Mi jãak'a chok'ara
 chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mi Cristopi, Tachi Ak'õrepa pëida.” Mãga
 jara p'anipa eperãarã chok'ara k'ũradait'ee. 6 Mi chei naaweda parãpa
 ũridait'ee nama mãik'aapa awara ãi jura chõo jõni. Mamĩda p'eranáati.
 Ichita mãga p'asait'ee. Mamĩda at'ãri na p'ek'au eujã jõ–e pait'ee. 7 Ai
 naaweda eperãarã awaraarã ome chõodait'ee. Jarra oodait'ee mãik'aapa
 awërachai wãyaapariit'ee, eujã awara–awaraade. 8 Mamĩda mãga
 p'asak'ãri, ewaapi na p'ek'au eujãdepemaarã miamaa p'aneedit'ee.

9 Maapai parã jita atadak'ãri, p'ua oodait'ee mãik'aapa peedit'ee.
 Jõmaarãpa parã k'ĩra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijãapata
 k'aurepa. 10 Mãga oo p'anadak'ãri, eperãarã chok'ara mide ijãa
 amaadait'ee mãik'aapa chik'ĩra unuamaa jõnadait'ee, achi k'õp'ãyoorã
 traicionaarutamaa. 11 Seewa–idaa beerã chok'ara uchiadait'ee Ak'õre
 pedee jarapataarã jãak'a. Mãirãpa eperãarã chok'ara k'ũradait'ee.
 12 Mãgã na p'ek'au eujãdepemaarãpa audú ne–inaa k'achia oodait'ee
 perã, eperãarã chok'araarãpa awaraarã waa k'inia iru p'anada–e
 pait'ee. 13 Mamĩda Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee atuanaadamerã k'ĩra jĩp'a
 nipapataarã Ak'õre ode jai–idaarutamaa. 14 Mia pëiit'ee eperãarãpa
 mãga jaradait'ee na p'ek'au eujã jõmaade, p'uuru pidaarã jõmaarãpa
 k'awaadamerã. Mãpaipi na p'ek'au eujã jõit'ee.

15'Tachi Ak'õre pedee jarapari Danielpa p'ädade jara bi abaapa ne–inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'õre te waibia edajãde.* Chi nãgí leerupa pia k'ísíjaji k'awaait'ee k'ãata jara k'inia bi. 16Mapa Judea eujãde p'aniirãpa mãga unudak'ãri, p'ira mirudaipia bi eera jëra bimaa. 17Ichiaba eperã terrazade bi pirã, teedaa t'úk'araa bi ichi net'aa p'e atade. 18Ma awara eperã ichi ne–uu k'ãide ni pirã, teedaa cheik'araa bi p'aru p'ede pida. Aramata wãipia bi. 19iAai, maapai chupiria jõneedait'ee wëraarã biak'oo bee maa–e pirã warra chak'eerã jude iru bee! 20Chupiria iidíti Tachi Ak'õremaa ma ewari p'asapinaamerã k'oijara nĩbide maa–e pirã ñipata ewate. 21Maapai eperãarã audupiarã chupiria mia jõnadait'ee, na p'ek'au eujã ooru weda chupiria para bada k'ãyaara mãik'aapa ma t'ëepai waa mãgã chupiriara p'anada–e pait'ee. 22Tachi Ak'õrepa ma ewari isapai wãyaapi–e pirã, apida chok'ai p'aneeda–e pai. Mamída isapai wãyaapiit'ee ichia jirit'eradaarã k'aurepa, ãra chupiria k'awaa bapari perã.

23'Maapai apidaapa parãmaa jararuta pirã: “iPichá, ak'íti! iNama bi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida!” maa–e pirã jararuta pirã: “iAra bita Cristo!” ijãanáati. 24Mi jĩak'aarã mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã jĩak'aarã chok'ara chedait'ee. Mamída mãirãpa jara p'ani ijãanáati, seewa–idaa bee perã. Ne–inaa k'ĩra t'ãdo eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa oo p'anipa eperãarã k'üradait'ee, perã Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã k'ürarutamaa. 25Mia parãmaa ùraapari k'awaadamerã mãga p'asai naaweda. 26Mapa parãmaa jararuta pirã: “iAk'íti! Achú bi Tachi K'aripapari, eujã pania wëe bide,” maaaa wãnáati mi jiride. Maa–e pirã jararuta pirã: “iAk'íti! Ichi nama miru bi,” ijãanáati. 27Atu p'anide pa tau jëra t'ĩuparik'a ak'õrejĩru uchiapari eereepa baaiparimaa, mãga pik'a eperãarã atu p'anide mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya cheit'ee. 28Piuda k'ap'ia bimãĩ ãkoso seedaipatada aji.

Jesupa jarateeda Eperã Ak'õre Truadepema waya cheit'ee

(Mr 13.24-27; Lc 21.25-28)

29—Ma chupiria jõnadap'edaa t'ëepai, nãga pait'ee:

‘Tachi Ak'õrepa pajã wërepiit'ee. Ak'õrejĩru p'ãriudariit'ee; atane waa ñidaa–e pait'ee mãik'aapa lucero baaik'oodaridait'ee pajãdeepa.’ (Is 13.10)

30Mãpai pajãde eperãarãpa ne–inaa unudait'ee. Ma k'aurepa k'awaadait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, cheru. Mãpai na p'ek'au eujãdepemaarã jëe para beei'ee ãchobeepa. Unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, jõmaarã k'ãyaara waibiara bi k'ĩra wãree cheru jĩararade. 31Mãpai mia trompeta golpe chaapiit'ee angeleerãmaa, p'e chedamerã eperãarã mia jirit'era iru biirã na p'ek'au eujã jõmaade, t'imí bee pijida.

* 24.15 Dn 11.31; 12.11.

Jesupa higuera biiride jarada

(Mr 13.28-31; Lc 21.29-33)

³²—K'ísíati higuera biiride. Higuera k'iru t'u—k'ua uchía nībeek'āri māik'aapa ewaa t'ono nībeek'āri, k'awaapata eujā wāsia wā. ³³Māga pik'a mia et'ewa jaradak'a unadak'āri, k'awa p'ani taarā—e mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheru. ³⁴Mia wāarata jararu. Īrapemaarā piudai naaweda, ma ne—inaa jōmaweda p'asait'ee. ³⁵Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

K'awada—e p'ani sāapai cheit'ee Eperā Ak'ōre Truadepema

(Mr 13.32-37; Lc 17.26-30)

³⁶—Eperā apidaapa k'awada—e p'ani Eperā Ak'ōre Truadepema cheit'ee ewate; chi hora jida. It'aripema angeleerāpa pida k'awada—e p'ani; mia pida ichiaba. Mi Ak'ōrepapai k'awa bi.

³⁷Noé bada ewaride p'asadak'a māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. ³⁸Maapai na p'ek'au eujā ūui naaweda, eperāarā nek'opachida, ne—inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. ³⁹Mamīda atu p'anide k'oi chedachi, eujā ūudachi māik'aapa jōmaweda k'iniidachida. Māga pik'a p'asait'ee ichiaba mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Atu p'anide cheit'ee. ⁴⁰Ma ewate eperāarā omé mimiamaa p'anadait'ee āchi eujāde. Angeleerāpa aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee. ⁴¹Ichiaba wēraarā omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ūrumade. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee.

⁴²Maperā tauk'a p'anapatāati k'awada—e p'anadairā sāapaita cheit'ee Pāchi Waibia. ⁴³Nāgí pedee pia k'awāati. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora p'ārik'ua ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'īupiamapa. ⁴⁴Māgá parā jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, cheit'ee perā.

Mimiapari pia mimiapari k'achia ome

(Mr 13.34-37; Lc 12.41-48)

⁴⁵—¿Sāgá baparima aji, mimiapataarā poro waibia pia? Māgipa k'ísia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabēida ichi juade māik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarāmaa chik'o tawapari. ⁴⁶O—īa bapari chipari pachek'āri, ichi mimiamaa unu chepari perā. ⁴⁷Mia wāarata jararu. Chiparipa māga unu chek'āri, jōma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari jua ek'ari ak'i bamerā. ⁴⁸Mamīda ma mimiapari t'āri k'achia bi pirā, nāga k'ísiai: “Taarāit'ee mi chipari.” ⁴⁹Mapa apemaarā mimiapataarā wimaa beei māik'aapa tomaa beei,

nek'omaa beei toyaa beerã ome. ⁵⁰Mamĩda ma mimiapari k'achia atu bide chi te chipari pacheit'ee. ⁵¹Mãpai irua ooda k'awaa atak'ãri, iru miapiit'ee mãik'aapa ãyaa pëit'aait'ee mimiapataarã seewata mimiapatada apataarã ome bade. Mama jëe nĩbait'ee mãik'aapa k'ida kierrkierree nĩbait'ee p'uapa.

Jesupa awëraarã diezde nepirida

25 ¹—Nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Diez wëraarã imik'ĩra ome waide k'ãida—ee beerã wãjida miak'ãipata fiestadee. ãchi lámpara atadap'eda, nijida k'ĩrachuudait'ee chi imik'ĩra miak'ãit'ee bi ome, iru k'õp'ãyaadait'ee pada perã fiesta oo p'animã. ²Ma wëraarã diezdepema joisomaa pia k'ĩsiada—e paji, ne—inaa oodai naaweda. Jõdee chi apema joisomaa pia k'ĩsiapachida, ne—inaa oodai naaweda. ³Chi pia k'ĩsiada—e p'anadap'edaarãpa ãchi lámpara atadak'ãri, k'ĩsiada—e paji aceite waapiara ateedait'ee ãchi ome. Mapa ãchi lamparade bada aupai anipajida. ⁴Jõdee chi pia k'ĩsia p'anadap'edaarãpa ãchi lamparade bi awara ateejida aceite botella aba—abaa. ⁵Mamĩda chi miak'ãit'ee bi taarã nĩbada perã cheit'ee, ma wëraarã jõmaweda k'ãidachida ãchia ni p'anadap'edaamã. ⁶Esapite pa wãk'ãri, ùrijida bia cheruta: “iMiak'ãit'ee bi pacheruda! ajida. iUchiadapãde ajida, iru k'ĩrachuude!” ⁷Ma wëraarã k'ãi jõnadap'edaa aramata p'irabaik'oodachida mãik'aapa ãchi lamparadepema mecha t'ĩik'oojida pia unudait'ee. ⁸Mãpai chi pia k'ĩsiada—ee p'anadap'edaarãpa mãgajida apemaarãmaa: “Taimaa aceite ma—ãri teedapãde ajida, tai lámpara k'ĩik'oodaruta perã.” ⁹Mamĩda apemaarãpa p'anaujida: “Taipa teeda—eda ajida, jõmaarã—it'ee araa—e perã. Wãdapãde ajida, aceite netopatamaa pãchi—it'ee netode.” ¹⁰Mamĩda ma wëraarãpa aceite netonaruta misa, pacheji chi imik'ĩra miak'ãit'ee bada. Mãgã ma awëraarã pia k'ĩsiadap'edaarã auk'a t'ũjida iru ome fiesta oodait'eemã. T'ũdak'ãri, irua ma te t'ũpata jã nĩbiji. ¹¹Taarã—e nide pachejida chi aceite netonadap'edaarã. Te taawaik'a eereepa mãgajida: “iTachi Waibia, Tachi Waibia, ewapãde ajida, tai t'ũdait'ee!” ¹²Mamĩda irua p'anauji: “Mia wãarata jararu. Parã k'awa—e bida” aji.

¹³Mãga nepirip'eda, Jesupa mãgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Mãga pait'ee perã, tauk'a p'anapatãati parãpa k'awada—e p'anadairã sãapai mi cheit'ee.

Jesupa p'arat'a teedade nepirida

(Lc 19.11-27)

¹⁴—Ichiaba nãga pik'a pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã. Eperã awara ãyaa wãi naaweda,

* 25.1 Wãdait'ee paji chi wëra miak'ãit'ee bada temaa iru atade mãik'aapa k'õp'ãyaadait'ee chi imik'ĩra miak'ãit'ee bada temaa mama fiesta oodait'ee.

ichi mimiapataarã t'ĩ p'ejí mǎik'aapa p'arat'a teeji áchi chaachaa ak'i p'anadamerã, ichi cheru misa. ¹⁵Mimiapari abaamaa teeji p'arat'a tau cinco mil;* awaraamaa teeji p'arat'a tau dos mil; apemamaa p'arat'a tau mil. Mǎgá p'arat'a tau awara-awaraa teeji, k'awa bada perã áchi auk'a mimiadak'aa. Maap'eda áyaa wǎji. ¹⁶Ma t'ěepai ma mimiapari cinco mil jitadapa ne-inaa netomaa beeji ma p'arat'apa. Mǎgá ne-inaa neto bipa awaraa cinco mil eepa ataji. ¹⁷Mǎgá ichiaba ma p'arat'a tau dos mil jitadapa awaraa dos mil eepa ataji. ¹⁸Mamída ma p'arat'a tau mil jitadapa chi poro waibia p'arat'a eujãde jau nĩbinaji, atuadarii jĩak'aapa.

¹⁹Taarãpai pacheji chi p'arat'a chipari. Juasia k'inia baji ma p'arat'a atabẽida chi mimiapataarã ome. Mapa áchi t'ĩ p'ejji. ²⁰Naapiara pacheji chi mimiapari p'arat'a tau cinco mil jitada. Mǎgipa chi p'arat'a chiparimaa mǎgaji: “Señor, pia mima teejida aji, p'arat'a tau cinco mil. Nama bida aji, waa awaraa cinco mil uchiada ne-inaa neto bipa.” ²¹Chi p'arat'a chiparipa mǎgaji: “iPi pia bida aji, pia mimiapari perã! Mia atabẽida pia ak'iji mǎik'aapa ai ĩri waapiara uchiapiji. Mǎga ooda perã ĩrá pi jua ek'ari biit'eeda aji, ne-inaa audupiara ak'imerã. Teedaa t'ĩupáde aji, o-ia bapariimerã mi ome.” ²²Mǎgí t'ěe pacheji chi mimiapari p'arat'a tau dos mil jitada. Ichia mǎgaji: “Señor, pia mima teejida aji, p'arat'a tau dos mil. Nama bida aji, waa awaraa dos mil, uchiada ne-inaa neto bipa.” ²³Chi p'arat'a chiparipa mǎgaji: “iPi pia bida aji, pia mimiapari perã! Mia atabẽida pia ak'iji mǎik'aapa ai ĩri waapiara uchiapiji. Mǎga ooda perã ĩrá pi jua ek'ari biit'eeda aji, ne-inaa audupiara ak'imerã. Teedaa t'ĩupáde aji, o-ia bapariimerã mi ome.”

²⁴Mamída chi mimiapari p'arat'a tau mil jitada pachek'ári, mǎgaji chiparimaa: “Señor, mia k'awa bida aji, pia eperãarã pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi pichia ne-inaa jõma p'e atapari awaraarã mimiadap'edaa pari. ²⁵Mia waawee baji pichi p'arat'a atuadarii jĩak'aapa. Mapa ma p'arat'a jau iru baji eujãde. Nama bida aji, pichi p'arat'a.” ²⁶Mãpai chi p'arat'a chiparipa mǎgaji: “iPi k'achia bida aji, pia mimiak'aa perã mǎik'aapa k'oo-idaa bapari perã! Wãara k'awa baji pirã mia michi-it'ee ne-inaa jõma p'e atapari awaraarã mimiadap'edaa pari, ²⁷mǎgara ÷sãap'eda mi p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mǎpemaarãpa ai ĩri p'aadamerã, mi p'arat'a taarã iru p'anadap'edaa pari?” ²⁸Mãpai ma p'arat'a chiparipa mǎgaji arii p'anadap'edaarãmaa: “Ma p'arat'a tau mil jãri atadapáde aji, mǎik'aapa teedapáde aji, chi diez mil iru bĩmaa. ²⁹Eperãpa iru bĩmaa waapiara teeit'ee, audupiara iru bamerã. Mamída chi mak'íara wẽe bipa ma-ãri iru bi paara jãri atait'eeda aji. ³⁰Na mimiapari k'achia taawaa ateedapáde aji, p'ãriudee jëenamerã mǎik'aapa k'ida kierrkierree nĩbamerã p'uapa.”

* 25.15 Ma p'arat'a tau cinco mil p'aapachida ewari seis mil mimiada pari.

Tachi Ak'õre ewari waibia ewatede jarateeda

31—Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, chek'ãri mi angeleerã ome, su–ak'i beeit'ee rey su–ak'i beepari k'ira wãreede. 32Na p'ek'au eujãdepemaarã k'ira t'ãdoo cheepurudait'ee iru k'irapite. Mãpai irua eperãarã awara–awaraa biit'ee, ne–animalaarã chiparipa ichi oveja, cabra awara–awaraa biparik'a. 33Ovejaarãk'a bee peiit'ee ichi juaraare; jõdee cabrak'a bee chi juabi eere.

34'Maap'eda Reyra mägait'ee ichi juaraare p'aniirãmaa: “iChéti, mi Ak'õrepa parã pia ak'ida perã! Wãti Tachi Ak'õre truadee, na p'ek'au eujã ewaa oodak'ãriipa irua parã jirit'erada perã. 35Mi jarrapisia nĩbak'ãri, parãpa mimaa nek'opijida mãik'aapa opisia nĩbak'ãri, ne–inaa topijida. Ma awara mi chiãra eujãde nipak'ãri, mi auteebaijida pãchi tede. 36P'aru wëe chidi pak'ãri, parãpa p'aru teejida. K'ayaa bak'ãri, parã wãjida mi ak'ide. Carcelde bak'ãri, ichiaba mi ak'inajida.” 37Mãpai ichi juaraare k'achia wëe p'aniirãpa iididait'ee: “Tachi Waibia, ¿sãaweda unujidama ajida, pi jarrapisia nĩbi mãik'aapa nek'opijida? Maa–e pirã ¿sãaweda unujidama opisia nĩbi mãik'aapa ne–inaa topijida? 38¿Sãaweda unujidama pi chiãra eujãde ni mãik'aapa auteebaijida tai tede maa–e pirã p'aru wëe ni mãik'aapa p'aru teejida pimaa? 39¿Sãaweda pi ak'inajidama ajida, k'ayaa bak'ãri maa–e pirã carcelde bak'ãri?” 40Mãpai Reyra p'anaut'ee: “Mia wãarata jararu. Parãpa mãgee ne–inaa oodap'edaa mi ipemaarã, na chupiria beerãmaa, auk'a mimaa oojida.”

41'Maap'eda Reyra ichi juabi eere p'aniirãmaa mägait'ee: “iParã, chi k'achia–idaa beerã, ayaa wãti mi ik'aawaapa! Wãti t'ipitau ichita jërajëraa jira bidee, ooda Netuara Poro Waibia–it'ee; ichideerã–it'ee. 42Mi jarrapisia nĩbak'ãri, parãpa mimaa nek'opida–e paji mãik'aapa opisia nĩbak'ãri, ne–inaa topida–e paji. 43Ma awara chiãra eujãde t'imí nipak'ãri, mi auteebaida–e paji pãchi tede. P'aru wëe nipak'ãri, parãpa p'aru teeda–e paji. Mi k'ayaa bak'ãri mãik'aapa carcelde bak'ãri, mi ak'inada–e paji.” 44Mãpai mãirãpa iididait'ee: “Tachi Waibia, ¿sãaweda pi unujidama ajida, jarrapisia nĩbi maa–e pirã opisia nĩbi; chiãra eujãde t'imí ni maa–e pirã p'aru wëe ni; k'ayaa bi maa–e pirã carcelde bi, taipa pi k'aripada–eeta?” 45Mãpai Reyra p'anaut'ee: “Mia wãarata jararu. Parãpa mãgee ne–inaa ooda–e p'anadap'edaa eperãarã chupiria beerãmaa, auk'a mimaa ooda–e paji.” 46Mãpai ma k'achia beerã peiit'ee t'ipitau ichita jërajëraa jira bidee. Jõdee chi pia beerã Tachi Ak'õre ome ichita p'anapataadait'ee.

Judiorã poroorãpa pedeeteedap'edaa Jesús jita atapidait'ee

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

26 ¹Ma jõma jara aupak'ãri, Jesupa mägaji chi k'õp'ãyoorãmaa: ²—Parãpa k'awa p'ani k'ãima omeemaa Pascua fiesta pait'ee. Maapaita mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, jita atapidait'ee mãik'aapa kurusode baijira bipidait'ee piumerã.

³Jesupa māga jaradadeepa p'aareerã poroorã judiorã poro waibiarã ome chip'ejida p'aareerã poro waibiara bi, Caifás palaciode.

⁴Mama p'anide pedeeteejida Jesús mera jita atapidait'ee māk'aapa peepit'aadait'ee. ⁵Mamīda mājajida:

—Fiestade ooda–eda ajida, eperāarã k'īrau para beepiamaapa tachi ome.

Mariapa k'era weeda Jesús poro īri

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶Jesús Betania p'uurude bak'āri, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'edaa tede baji. ⁷Māga nide wēra Jesús k'ait'a cheji chok'o chak'ek'a māu pi–ia alabastrodee ooda ome. Ma chok'o chak'e ipuru baji k'era īpiapa. Jesús mesade su–ak'i bide mājǵ wērapa ma k'era weet'aaji iru poro īri. ⁸Chi k'ōp'āyoorāpa māga unudak'āri, k'īraudachida māk'aapa pedee para beejī:

—¿Sāap'eda jā k'era ichi k'inia weemaa bima? ajida. ⁹¿Īpia netot'aak'aji–ek'ā ajida, māk'aapa ma p'arat'a chupiria beerāmaa teek'aji–ek'ā? ajida.

¹⁰Jesupa ma pedee ūrik'āri, mājaji:

—Ita–aria bīti. Irua mimaa oo bi pia bida aji. ¹¹Chupiria beerā ichita paraait'ee parā t'āide. Mamīda mi parā ome ichita ba–e pait'ee. ¹²Na wērapa mi īri k'era weeji, mak'iara taarā–e mi peedap'eda, iadait'ee perā. ¹³Mia wāarata jararu. Na p'ek'au eujāde jarateepata chaa mia ooda eperāarã k'aripait'ee, ichiaba nepiripataadait'ee na wērapa ooda mi–it'ee. Māgá iru ichita k'irāpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Maap'eda Jesús k'ōp'āyoorā docedepema aba, Judas Iscariote, wāji p'aareerã poroorāmaa. ¹⁵Iidiji:

—Parāpa, ¿jōmasaa mimaa p'aadayama aji, Jesús jita teeru pari?

—Teedayada ajida, p'arat'a tau treinta.*

¹⁶Maadak'āriipa Judapa jiri bapachi sāga Jesús āchimaa jitapiit'ee.

Jesús chi k'ōp'āyoorā ome nek'oda

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.1-2, 21-30)

¹⁷Naapema ewaride fiesta pan levadura wēe k'opatade Jesús k'ōp'āyoorāpa irumaa iidi chejida:

—¿Sāma k'inia bima ajida, k'odait'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o?

¹⁸Jesupa p'anauji:

—Wāti p'uurudee parāpa k'awa p'ani tede māk'aapa jaranāti chi te chiparimaa: “Tachi Jarateeparipa jara pēiji: ‘Mi ewari k'ait'a bi. Wāit'ee pi temaa Pascua fiesta ewatepema chik'o k'ode michi k'ōp'āyoorā ome.’ ”

* 26.15 Chonaarāweda esclavo aba p'arat'a tau treinta vale baji (Ex 21.32).

¹⁹Chi k'öp'äyoorãpa oojida Jesupa jaradak'a mäik'aapa mama ne–inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

²⁰P'āriupodopa Jesús mesade nek'omaa baji chi k'öp'äyoorã ome.

²¹Nek'omaa p'anide Jesupa mägaji:

—Mia wāarata jararu. Parādepema abaapa mi traicionaait'eeda aji.

²²Māga ūridak'āri, chi k'öp'äyoorã k'īra pia–ee para beeji mäik'aapa aba–abaa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿mik'ā? apachida.

²³Jesupa p'anauji:

—Mi ome auk'a p'arat'ude pan sã atarupata mi traicionaait'ee. ²⁴Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Mamīda iaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pëit'ee chi mi traicionaait'ee bi! Piara bak'ajida aji, mägí t'o–e pada paara.

²⁵Māpai Judas, chi traicionaait'ee badapa, iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿mik'ā? aji.

Jesupa mägaji:

—Pichia jara bik'ada aji.

Pan k'opata vino ome Jesús piuda k'irāpadait'ee

(Mr 14.22-26; Lc 22.19-20; 1 Co 11.23-26)

²⁶Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji mäik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji mäik'aapa chi k'öp'äyoorāmaa teeji. Māpai mägaji:

—Jitāti mäik'aapa k'óti. Nāgí pan mi k'ap'ia.

²⁷Nek'odap'edaa t'ēepai ichiaba mägá ooji ma vino ome. It'aa t'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa mäik'aapa chi k'öp'äyoorāmaa teeji. Māpai mägaji:

—Nāgí vino mi waa. Todapáde aji, pāchi jōmaarāpa. ²⁸Tachi Ak'ōrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Mi piuk'āri, michi waa bat'ait'ee k'aurepa irua wēpapiit'ee eperāarā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oopata mäik'aapa michideerā papiit'ee. ²⁹Mamīda mia jara bi: Parā ome vino waa to–e pait'eeda aji, it'aripema vino torumaa mi Ak'ōre truade.

³⁰Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema k'ari k'aridap'eda, * Olivo Eedee wājida.

Jesupa jarada Pedropa iru k'awa–e bida ait'ee

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³¹Mama Jesupa mägaji:

—Idi p'ārik'ua parā jōmaweda ijāadaamaa p'anedait'ee mäik'aapa mi ituaba atabēidait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide jara bik'a:

* 26.30 Pascua fiestade Salmos 113–118 k'aripachida.

'Mia oveja ak'ipari peepiit'ee m̄aik'aapa chi ovejaar̄a
j̄ichoodaridait'ee.'

(Zac 13.7)

³²Mam̄ida mi chok'ai p'irabaik'āri, Galilea eujādee w̄ait'ee par̄a naa.

³³Māpai Pedropa m̄agaji:

—Apemaar̄apa pi atabēiruta pijida, mia pi atabēi—eda aji.

³⁴Jesupa p'anauji:

—Mia w̄aarata jararu. Idi p'ārik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada ōpee
pia mi k'awa—e bida ait'ee.

³⁵Waapiara Pedropa m̄agaji:

—Pi ome auk'a piuru pijida, mia jara—eda aji.

Apemaar̄a k'ōp'āyoor̄apa ichiaba auk'a jarapachida.

Jesús it'aa t'īda Getsemanide

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Maap'eda Jesús w̄aji chi k'ōp'āyoor̄a ome Getsemaní ne—uu eujā
apatap'edaamaa. Mama panadak'āri, m̄agaji:

—Nama su—ak'i p'anéeti mi it'aa t'īnaru misa.

³⁷Ichi ome ateeji Pedro m̄aik'aapa Zebedeo warrar̄a omé. Māga nide
Jesús k'īsia paraa n̄ibeeji t'āri p'uapa. ³⁸Mapa m̄agaji āchimaa:

—Mi piut'ee pik'a n̄ibi t'āri p'uapa. Nama p'anéeti, k'āida—ee. Chok'ai
p'anadapāde aji, mi ome auk'a.

³⁹Māpai Jesús waawipai w̄ap'eda, bedabajji tau biiri eujāde
t'ōbairumaa m̄aik'aapa it'aa iidiji:

—Ak'ōre, k'inia bi pir̄a, mi k'arip̄aji na miarit'ee bideepa. Mam̄ida
oonaapāde aji, mia k'inia bik'a. J̄ip'a pia k'inia b̄ik'ata oopāde aji.

⁴⁰Maap'eda, ak'i chek'āri, chi k'ōp'āyoor̄a k'āi jōnita unu cheji. Māpai
Pedromaa m̄agaji:

—¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada—ek'ā aji, k'āida—ee? ⁴¹Chok'ai
p'anāti m̄aik'aapa it'aa t'īti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa. Tachi
Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a t'āriipa oo k'inia p'ani. Mam̄ida p̄achi k'ap'iaapa
chooda—e p'ani.

⁴²Waya w̄aji nāga it'aa iidide:

—Ak'ōre, mi na miarit'ee bita uchua ata—e pir̄a, m̄agara pia bida aji. Pia
oo k'inia b̄ik'ata oopāde aji.

⁴³Waya chek'āri, naa unu chedak'a unu cheji; k'āi jōni tap'ok'eepa.

⁴⁴Māpai ichiak'au biji m̄aik'aapa w̄ada ōpee it'aa t'īnaji. W̄aru chaa
ichi ai pedeeta jarapachi. ⁴⁵Maap'eda waya chek'āri chi k'ōp'āyoor̄a
p'anadap'edaamaa, m̄agaji:

—¿At'āri par̄a k'āi jōnik'ā? aji. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eper̄a
Ak'ōre Truadepema teedait'ee p'ek'au k'achia oopataar̄a juade. ⁴⁶Eper̄a
mi traicionaait'ee bi k'ait'a cheru. iP'irabāiti m̄aik'aapa w̄adāma
apemaar̄amaa!

Jesús jita atapidap'edaa

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesús at'ári pedeemaa bide, ichi k'öp'äyo Judas pacheji eperäärã chok'ara ome. Espada* pak'uru ome anipajida. P'aareerã poroorãpa mãik'aapa judiorã poro waibiarãpa ma eperäärã pëijida ächi pari.

48 Panadai naaweda, Judapa mãirãmaa jaraji:

—Chi mia k'ira ĩruta saludaak'ãri, mägita jita atadapáde aji.

49 Mapa pachedak'ãri Jesumãi, Judas pedee cheji:

—Tachi Jarateepari, ÷k'ap'ia pia bik'ã? aji.

Mãga jarap'eda, k'ira it'aaji. 50 Jesupa p'anauji:

—K'öp'äyo, oopáde aji, pia ne—inãa oode cheda.

Mãpai Judas ome che p'anadap'edaarãpa Jesús jita atadap'eda, mamãik'aapa ateejida.

51 Mãga nide Jesús ik'aawa badapa ichi espada ët'a atap'eda, p'aareerã poro waibia mimiapari k'ĩiri orp'et'aaji. 52 Mãpai Jesupa mägaji:

—iPichi espada ata bĳi ichi badamã! Chi espadapa chöopataarã piupata espadapa.

53 ÷K'awa—e bik'ã aji, mi Ak'öremaa k'aripa iidiru pirã, irua angeleerã setenta y dos mil* ĩraweda pëik'aji? 54 Mamĩda mãga ooru pirã, uchia—e pai Tachi Ak'öre Ũraa p'ã jëra bide nãga p'asait'ee jara bik'a.

55 Mãpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarãmaa:

—÷Sãap'eda parã chejidama aji, espada ome mãik'aapa pak'uru ome mi jita atade, eperã nechiaayaa bi jita atapatak'a? Ewari chaa mi Tachi Ak'öre te waibiade bapari iru pedee jarateemaa. Mamĩda mi jitada—e paji. 56 Na jöma p'asaruda aji, Tachi Ak'öre pedee jarapataarãpa jaradap'edaak'a iru Ũraa p'ädade.

Jesupa mãga jaramaa bide jömaweda chi k'öp'äyoorãpa atabaibëijida mãik'aapa miruk'oodachida.

Jesús Junta Suprema k'ĩrapite

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Jesús jita atadap'edaarãpa ateejida Caifás temaa. Caifás p'aareerã poro waibia paji. Mama Junta Supremadepemaarã see nĳbaji. 58 Pedro t'imiipapai t'ëe wãk'ãti wãji. Mägã wãpa panaji Caifás temãi. Ma te t'iak'au badamãi edũ t'ĩup'eda, Tachi Ak'öre te waibia jĳapataarã ome su—ak'i banaji ak'ĩit'ee sãga oodai Jesús ome.

59 P'aareerã poroorãpa jömaweda Junta Supremadepemaarã ome testigo jiri p'anapachida. Mägã Jesús peepit'aadait'ee. 60 Eperäärã chok'ara

* 26.47 Espada nek'o choma bik'a bi, mamĩda k'ĩraichaa weda p'ewedee bapari. * 26.53 Griego pedeede: *doce legiones*. Maapai legiön apatap'edaa abaade soldaarã seis mil paraaji.

seewa jarade chejida mīda, maarepida unuda—e paji imiateedait'ee. Mamīda seewa—idaa beerā omé pachejida. ⁶¹Māirāpa māgajida:

—Na eperāpa jaraji: “Mia Tachi Ak'ōre te waibia t'et'aap'eda, k'āima ōpeemaa waya oo atai.”

⁶²Māga ūrik'āri, p'aareerā poro waibia bainī beeji māik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wāarak'ā aji, pi k'īrapite jara p'ani pedee? ¿Maarepida p'anau—ek'ā? aji.

⁶³Mamīda Jesupa maarepida p'anau—e paji; k'īup'ee beeji. Māpai p'aareerā poro waibiapa māgaji:

—iTachi Ak'ōre ichita chok'ai bi k'īrapite wāarata jarāji! ¿Pik'ā Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā? ¿Pik'ā aji, Tachi Ak'ōre Waibia Warra?

⁶⁴Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a. Mia jara bi: Parāpa Eperā Ak'ōre Truadepema unudait'ee su—ak'i bi Tachi Ak'ōre Waibia juaraare māik'aapa jīararade cheru.

⁶⁵Māpai Caifapa ichi p'aru jēt'aaji t'āri k'achiapa māik'aapa māgaji:

—iNa eperāpa pedee k'achia jaramaa bida aji, Tachi Ak'ōre āpite! ¿K'āare—it'ee waa jiridayama aji, eperāarāpa ichia ooda jaradamerā? ¿Parāpa ūrijida—ek'ā ichia ma pedee k'achia jarada? ⁶⁶¿K'āata k'īsia p'anima? aji.

P'anaujida:

—Piupia bida ajida, ichia jarada k'aurepa.

⁶⁷Māpai Jesús k'īramaa idujida māik'aapa p'ua oo wājida. Awaraarāpa k'īramaa sījida. ⁶⁸Māga oo jōnide māgajida:

—iPi wāara Tachi Ak'ōre Warra pirā, jarapāde ajida, k'aipata pi sīji!

Pedropa Jesús k'awa—e bida ada

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Māimisa Pedro taawa su—ak'i baji te āuk'idaa. Māga nide awēra mama mimiapari cheji māik'aapa māgaji Pedromaa:

—Pi auk'a nipajida aji, jā eperā Jesús Galileadepema ome.

⁷⁰Mamīda Pedropa meraji jōmaarā taide:

—Mia k'awa—e bida aji, k'āaredeta pia jara bi.

⁷¹Maap'eda Pedro wāji puerta edú t'īupatamāi. Mama awaraa awēra mimiaparipa iru unuk'āri, arii p'anadap'edaarāmaa māgaji:

—Pichá, na eperā nipajida aji, Jesús Nazaretdepema ome.

⁷²Waya Pedropa meraji:

—Tachi Ak'ōre k'īrapite mia juraaru: iJā eperā k'awa—e bida! aji.

⁷³Taarā—e nide arii see nībadaarā Pedro k'ait'a chejida māik'aapa māgajida:

—Wāara pi āchi k'ōp'āyo. Pedeedeepa p'oyaa mera—eda aji, pi Galilea eujādepema.

⁷⁴Māpai Pedropa juraaji Tachi Ak'ōre k'īrapite:

—iMia jā eperā k'awa—e bida! aji. iSeewa jaramaa bi pirā, Tachi Ak'ōrepa mi miapiipia bida! aji.

Aramata et'erre k'ariji. ⁷⁵Māpai Pedropa k'irāpaji Jesupa jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ōpee jarait'ee mi k'awa—e bi.” Māpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nībeeji audú k'īsia p'ua bada perā.

Jesús Romadepemaarā poro waibiamaa ateedap'edaa

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 ¹Tap'eda weda p'aareerā poroorā judiorā poro waibiarā ome pedeteejida Jesús peet'aadait'ee. ²Jidap'eda, ateejida Romadepemaarā poro waibia Poncio Pilatoma. Māgí Romadepema paji. Judea eujā ak'ipari paji.

Judas Iscariote piuda

³Judas, Jesús traicionaadapa unuk'āri Jesús peet'aadait'ee p'anī, t'āri p'uadachi ichia traicionaada perā. Mapa ma p'arat'a tau treinta ichimaa p'aadap'edaa teenaji p'aareerā poroorāmaa māik'aapa judiorā poro waibiarāmaa. ⁴Māgaji:

—Mia pek'au k'achia oojida aji, ma eperāpa k'achia ook'aata peepit'aada perā.

Māpai āchia p'anaujida:

—iTai—it'ee p'ua—e bida ajida, piata ooda perā!

⁵Māpai Judapa ma p'arat'a tau Ak'ōre te waibiade bat'ak'oop'eda, mamāik'aapa uchijai. Maap'eda ichi juadoopa otau jī atap'eda, it'í baijira beejī piurumaa.

⁶Ai naaweda Judas Ak'ōre te waibiadeepa uchiak'āri, p'aareerā poroorāpa ma p'arat'a tau p'e atajida māik'aapa māgajida:

—Na p'arat'a tau bidaik'araa bi p'arat'a ia bipatade Tachi Ak'ōre—it'ee, tachi ūraade jara bairā p'arat'a p'aada eperā peeda pari teenaadamerā Tachi Ak'ōremaa.

⁷Maperā ma p'arat'apa eujā neto atajida aide iadamerā āchi eujāde k'īra tewaraarā piurutaarā. Ai naaweda ma eujā t'ījarapachida Chok'o K'apataarā Eujā. ⁸Mamīda māgá netodap'eda eperā peeda pari p'arat'apa, eperāarāpa t'ī bijida “Waa Eujā.” ⁹Māga paji Ak'ōre pedee jarapari, Jeremiapa chonaarāweda jaradak'a:

'P'arat'a tau treinta jitajida; Israel pidaarāpa bidap'edaak'a. ¹⁰Ma p'arat'apa neto atajida Chok'o K'apataarā apata eujā Tachi Ak'ōrepa mimaa jaradak'a.' (Zac 11.12-13; Jer 18.1-7; 32.6)

* 27.7 Māga t'ījarapachida chok'o k'a k'awaa beerā chepatap'edaa perā ma eujādee yooro atade, ma eujādepema yooro piara bada perā chok'o k'ait'ee.

Jesús Pilato k'irapite*(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)*

¹¹ Jesús Pilato k'irapite ateedak'āri, Pilatopa iidiji:

—¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

¹² Māpai p'aareerā poroorāpa judiorā poro waibiarā ome Jesús imiatee jōnapachida. Mamīda irua maarepida p'anauk'aa paji. ¹³ Mapa Pilatopa iidiji:

—¿Ūri-e bik'ā aji, pi k'irapite jara p'ani?

¹⁴ Mamīda Jesupa pedee apida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa-e paji k'āata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida*(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)*

¹⁵ Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pēipachi, eperāarāpa iidirutata.

¹⁶ Maapai eperā t'ijarapatap'edaa Jesús Barrabás carcelde baji. Eperāarāpa ma eperā t'o p'anajida, irua ne-inaa k'achia ooda k'aurepa. ¹⁷ Jesús at'āri Pilato k'irapite bide, Pilatopa see nībadaarāmaa iidiji:

—¿K'aita k'inia p'anima aji, mia k'ena pēimerā, Jesús Barrabás maa-e pīrā Jesús, Mesías apata?

¹⁸ Pilatopa māga iidiji āchi k'iraupiit'ee, k'awa bada perā Jesús aneedap'edaarāpa iru k'ira unuamaa iru p'anadap'edaa.

¹⁹ Pilato at'āri su-ak'i bide poro waibia su-ak'i beeparimāi, chi wērapa jara pēiji:

—K'irak'aupai ne-inaa k'achia ooi jā eperā ome, irua k'achia ook'aa perā. P'ārik'ua mi k'āimok'araa k'achia nībajida aji, iru ome.

²⁰ Mamīda p'aareerā poroorāpa judiorā poro waibiarā ome eperāarāmaa jarajida iididamerā Pilatopa Barrabata k'ena pēimerā; jōdee Jesús peepit'aamerā. ²¹ Māpai waya Pilatopa iidiji:

—¿Chisāgita k'inia p'anima aji, mia k'ena pēimerā?

Eperāarāpa p'anaujida:

—iBarrabata k'ena pēipáde! ajida.

²² Māpai Pilatopa iidiji:

—Māgara mia ¿k'āata ooyama aji, Jesús, Mesías apata ome?

Jōmaarāpa p'anaujida:

—iKurusode peepit'aapáde! ajida.

²³ Māpai Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima? aji.

Mamīda waya eperāarāpa biajida:

—iKurusode peepit'aapáde! ajida.

²⁴Pilatopa unuk'āri eperāarā māgá audupiara biuk'a nībeeruta, k'awaji āchi ome p'oyaa–e pai. Maperā pania atapiji māik'aapa jōmarā taide jua siiji. Māpai māgaji:

—Mia ne–inaa k'achia oo–e na eperā ome. iPāchia oo k'iniata oodapáde! aji.

²⁵Māpai jōma see nībadaarāpa p'anaujida:

—iIchi tai k'aurepa piuru pirā, auk'a tai warrarā k'aurepa adaipia bida! ajida.

²⁶Māpai Pilatopa Barrabás k'ena pēiji. Maap'eda Jesús soopa wipiji ichi soldaorāmaa māik'aapa pēiji kurusode bajjira bidamerā piurumaa.

Romadepema soldaorāpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mr 15.16-20; Jn 19.2-3)

²⁷Pilato soldaorāpa Jesús ateejida ichi palaciode. Mama soldaorā chok'araara seedachida Jesús ik'aawa. ²⁸Iru p'aru ērat'aadap'eda, p'aru teesoo, p'oree jī bijida. ²⁹Māpai poro jīra pak'uru jua ne–īiri–idaa bidee ooda jī bijida. Ichiaba pak'uru jitapijida reypa jita iru baparik'a. Maap'eda iru oo iru p'aneejida. Iru k'īrapite bedabaidap'eda, māgapachida:

—iAk'īti Judiorā Rey!

³⁰Ichiaba irumaa idupachida māik'aapa juade iru bada pak'urupa wipachida poromaa. ³¹Māgá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ērat'ajida māik'aapa ichi p'aru waya jī bijida. Māpai ateejida kurusode bajjira bidait'ee.

Jesús kurusode bajjira bidap'edaa

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³²P'uurudeepa uchía wādade unujida eperā, t'ījarapatap'edaa Simón. Māgí eperā Cirene p'uurudepema paji. Māgimaa Jesús kuruso ateejijida.

³³Panajida Gólgota apatap'edaamāi. (Gólgota jara k'inia bi “Tachi Poro Biiri.”) ³⁴Mama Jesumaa topijida vino hiel ^{27.34} ome p'oiradap'edaa. Mamīda Jesupa ma–āri to chaap'eda, to–e paji.

³⁵Soldaorāpa Jesús jua māik'aapa chi biiri kurusode merapejida māik'aapa bajjira bijida piumerā. Māgīrāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee. ³⁶Maap'eda, su–ak'ī p'aneejida ak'idait'ee. ³⁷Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merapeji jarait'ee k'āare–it'ee kurusode bajjira bijida piumerā. P'ā baji: NĀGĪ JESÚS; JUDIORĀ REY.

³⁸Ichiaba Jesús ik'aawa nechiapataarā omé kurusode bajjira bijida, aba ichi juaraare, chi apema juabi eere. ³⁹Chi arii wāyaa wā

^{27.34} Jara p'aní chonaarāweda wēraarāpa hiel vinode bipachida kurusode p'anadap'edaarāmaa teedak'āri. Ma hiel k'aurepa p'ua sentidak'aa pajida apachida.

nipadap'edaarāpa irumaa ik'achia jarapachida. Āchi poro p'irap'iraa
40 māgapachida:

—ĪPi—ek'ā ajida, Tachi Ak'ōre te waibia t'eet'aap'eda ewari ōpeemaa waya oo atayada ada? iMāgara pichi itu jāmāik'aapa uchiadar'iji! iPi Tachi Ak'ōre Warra pirā, kurusodeepa irabaidaipáde! ajida.

41 Ichiaba māgá oo iru p'anapachida p'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome, judiorā poro waibiarāpa paara. Māgapachida:

42—Awaraarā k'aripajida ajida. Mamīda ichi itu p'oyaa uchiae nadeepa. Israel pidaarā Rey pirā, irabaidar'iji! iMāgara taipa ijāadaipi!

43 iTachi Ak'ōrede ijāa bida aparī perā, māgara Tachi Ak'ōrepa iru k'aripaipia bi, wāara k'inia iru bi pirā! ĪJaraji—ek'ā ajida, ichi Tachi Ak'ōre Warra?

44 Iru ik'aawa baijira p'anadap'edaarāpa ichiaba irumaa ik'achia jarapachida.

Jesús jai—idaada

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Imat'ipa ak'ōrejīru k'iat'idachi. Na eujā jōma p'āriudachi las tres parumaa. 46 Ma hora Jesupa golpe biaji:

—'Elí, Elí, ĩlemá sabactani?' (Ma pedee jara k'inia bi: 'Mi Ak'ōre, Mi Ak'ōre, ĩK'āare—it'ee mi atabaib'ejjima?') (Sal 22.1)

47 Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa ūridak'āri, māgajida:

—Elías, chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari, t'īmaa bida ajida.

48 Aramata eperā p'ira wāji māik'aapa esponjak'a p'ēsap'ēesaa bi topa ataji vino achuchuade. Sia k'īde jōi bip'eda, sāji māik'aapa Jesús it'aimāi t'i atanaji sōmerā, opisía bi jīak'aapa. 49 Mamīda apemaarāpa māgajida:

—Ichiak'au b'iji. Unu k'inia p'anida aji, Eliapa iru k'aripa chei wa māga—e.

50 Māga nide Jesús waya golpe biaji māik'aapa jai—idaaji. 51 Māimisa Jerusalende Tachi Ak'ōre te waibiade chi edupiara bi cuarto t'īuputamāi p'aru teeso eebai jira bada esajīak'a jēdachi it'īipa edaa. Eujā wēre nībeeji māik'aapa māu tapia t'oop'ek'oodachida. 52 Māu te piudap'edaarā ia jēra bada ewat'ik'oodachida māik'aapa chonaarāwedapema Ak'ōrede ijāapatap'edaarā chok'ara chok'ai p'irabaijida. 53 Āchi ia jēra badamāiipa uchiajida māik'aapa Jesús chok'ai p'irabaip'eda, wājida Tachi Ak'ōrepa jirīt'erada p'uuru Jerusalende. Mama eperāarā chok'araarāpa māirā unujida.

54 Jesús ik'aawa bada soldaorā poro ichi jua ek'ari p'anadap'edaarā ome unudak'āri eujā wēre nībi māik'aapa awaraa ne—inaa p'asa nībi, audū p'eradachida. Māpai māgajida:

—iWāara, na eperā Tachi Ak'ōre Warra paji!

55 Mama t'imiipapai ak'i p'anajida wēraarā chok'ara, Galilea eujādeepa che p'anadap'edaa Jesús ome. Āchia Jesús k'aripapachida. 56 Āra ome

baji María Magdalena. Ichiaba baji Santiago mäik'aapa José nawe t'ijarapatap'edaa María. Ichiaba baji Zebedeo wëra.

Jesús iadap'edaa

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷P'ãriupodopa pacheji eperã p'arat'ara bi, t'ijarapatap'edaa José. Mägfí eperã Arimatea p'uurudepema paji. Ichiaba Jesude ijãapachi. ⁵⁸José wãji Pilatoma Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Pilatopa teepiji. ⁵⁹Mãpai Josepa Jesús k'ap'ia lienzo chiwidide piraji ⁶⁰mäik'aapa bijji mãu te uria k'oropida ichi-it'ee iru badade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. Maap'eda ma mãu te uria t'ai jã bëjji mãu choma bipa mäik'aapa wãji. ⁶¹Mamïda María Magdalena apema María ome su-ak'i p'aneejida ma mãu te uria t'ai k'irapite.

Jesús iadap'edaamã iãpataarã pëidap'edaa

⁶²Ai norema ñipata ewate paji. Ma ewate p'aareerã poroorã fariseorã ome wãjida Pilatoma. ⁶³Mãganajida:

—Señor, taipa k'irãpa p'ani jã seewa-idaa bada chok'ai bak'ari, jaraji ichi piup'eda ewari õpee parumaa chok'ai p'irabaiit'eeda ajida. ⁶⁴Mapa soldaorã péjji jãgfí iadap'edaamã iãade k'ãima õpee paru misa, maa-e pirã chi k'õp'ãyoorã p'arik'ua chedap'eda, atadaridai iru k'ap'ia piuda mäik'aapa eperãarãmaa jaradai iru waya chok'ai bi. Mãga ooruta pirã, eperãarãpa ma seewa audupãara iãadayada ajida, naawedapema k'ãyaara.

⁶⁵Pilatopa p'anauji:

—Acha p'ani soldaorã atéeti mäik'aapa chi iadap'edaamã jã paraa binadapáde aji.

⁶⁶Aramágá mamaa wãdap'eda, ma mãu te uria t'aide mãu choma bipa t'ap'a bijida. Pi-ia sellaa ata bijida. Maap'eda soldaorã jã paraa atabëjjida mama.

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28 ¹Ñipata ewate wãyaap'eda, tomia ewate ta-p'eda weda María Magdalena awaraa María ome wãjida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa iru ak'ide. ²Mãga nide eujã wëre nãbeeji, it'ariipa ángel ma eujãdee cheda perã. Mãgipa Jesús ia bada mãu te uria t'aidepema mãu choma jã bada ãyaa atap'eda, ai ñri su-ak'i beejji. ³Ma ángel idaa ak'i baji, pa tau ëe-ëeparik'a. Chi p'aru audú t'o-t'oo baji nievek'a. ⁴Soldaorãpa mãgfí unudak'ari, k'ap'ia wëree para beejji p'era jõnãpa mäik'aapa piudak'a baip'aneejida eujãde.

⁵Mãga nide angelpa mãgaji ma wëraarãmaa:

—Waaweenáati. Mía k'awa bi parãpa jirimaa p'ani Jesús, chi kurusode bajjira bidap'edaa. ⁶Iru nama wë-e. Chok'ai p'irabaiji ichia jaradak'a.

Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamá. ⁷Maap'eda, isapai wáti máik'aapa chi k'öp'äyoorāmaa jaranáti: “iChok'ai p'irabajipi! Parā naa iru wáit'ee Galilea eujádee. Mama iru unudait'ee.” Mata mia parāmaa jara chejida aji.

⁸Aramata Jesús k'ap'ia iadap'edaamáipa ma wēraarā isapai wājida chi k'öp'äyoorāmaa jarade. Mamáik'aapa áchobee, ma awara t'ári o-ia p'ira wājida. ⁹Mágá wādade Jesús áchi k'irapite uchijai máik'aapa áchimaa saludaaji. Aramata ma wēraarāpa Jesumaa orradachida. Maap'eda iru biiri wēre atajida máik'aapa irumaa it'aa t'ijida. ¹⁰Māpai Jesupa mágaji: —Waaweenáati. Wáti jarade mi k'öp'äyoorāmaa Galileadee wādamerā. Mama mi unudayada aji.

Soldaorāpa nepiridap'edaa

¹¹Ma wēraarā wāruta misa, ma jāmaa p'anadap'edaarā ūk'uru wājida p'uurudee áchi ome p'asada nepiride p'aareerā poroorāmaa. ¹²Māirā wājida pedeeteede judiorā poro waibiarā ome. Maap'eda soldaorāmaa p'arat'a waibia p'aajida máik'aapa ¹³mágajida:

—Jaráti parā k'ai jōni misa, Jesús k'öp'äyoorā chedap'eda, iru k'ap'ia chia atadachida. ¹⁴Pilatopa ma p'asada k'awaa ataru pirā, taipa pededait'ee parā k'ap'ia. Mágá parā k'aripa atadayada ajida.

¹⁵Soldaorāpa ma p'arat'a jitadap'eda, oojida māirāpa jaradap'edaak'a. Ma seewa at'ári jarapata judiorā t'áide.

Jesupa chi k'öp'äyoorāmaa jarada (Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶T'ēpai Jesús k'öp'äyoorā once wājida Galileadee. Panajida irua jarada eemāi. ¹⁷Jesús unudak'ári, irumaa t'ári o-ia it'aa t'ijida. Mamāda ūk'uruurāpa at'ári pia ijāada-e p'anajida iru wāara chok'ai p'irabaida. ¹⁸Māga nide Jesús āra k'ait'a cheji máik'aapa mágaji:

—Tachi Ak'ōrepa jōmaweda ne-inaa it'ari nībi, na p'ek'au eujāde nībi biji mi jua ek'ari. ¹⁹Maperā wáti na p'ek'au eujā eperāarā paraamaa, michi k'öp'äyoorā papide. Āra poro chóoti Tachi Ak'ōre t'ide, ichi Warra t'ide máik'aapa ichi Jaure t'ide. ²⁰Jaratéeti oodamerā mia parāmaa jaradak'a. Mi parā ome bapariit'ee ewari chaa, na p'ek'au eujā jōrumaa.

SAN MARCOS

San Marcopa Pedee Pia P'áda

Marcos, ichiaba t'ijarapatap'edaa Juan Marcos. Māgipa na pedee pia p'āji. Ichiaba judío paji. Tachi Ak'õre Ūraa p'áda k'awaa beerāpa jara p'ani Marcopa Jesús bapata k'awajaji Jesupa jirit'erada, Simón Pedro ome.

Na pedee pia p'ádade Marcopa audú jara bi Jesupa ne–inaa ooda na p'ek'au eujāde bi misa. K'awapi k'inia baji Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māga ak'ipiji, jarak'āri Jesupa Tachi Ak'õre Ūraa p'áda iru bada ichi jua ek'ari; netuaraarā p'oyaada māik'aapa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapida. Ichiaba na p'ádade Marcopa Jesús audú t'ijara bi “Eperā Ak'õre Truadepema” māik'aapa “Tachi Ak'õre Warra”.

Naapiara Marcopa jara bi Juan Bautistapa jarateeda eujā pania wēe bide (cap. 1.1-8); irua Jesús poro chooda (cap. 1.9-11) māik'aapa Jesús unuda netuara ome eujā pania wēe bide (cap. 1.12-13).

Mateopa oodak'a ma eere ichiaba jara bi Jesús nipapata Galilea eujāde jarateede; chi k'õp'āyoorā jirit'erada māik'aapa Capernaum p'uurude ne–inaa ooda maap'eda jarateeda, Galilea eujāde bi misa (caps. 1.14–6.29).

Ma eere jara bi Jesús jaratee nipapata awaraa eujāde (caps. 6.30–9.50); irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujāde māik'aapa Perea eujāde (cap. 10.1-52); iru wāda Jerusalendee māik'aapa irua mama ooda (caps. 11.1–12.44); irua jarateeda Tachi Ak'õre ewari waibia ewatete (cap. 13) māik'aapa k'era weeda iru biiri ĩri (cap. 14.1-11).

Ma eere jara bi Jesupa ūraa t'ēe jarada, iru peet'aadap'edaa māik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 14.12–16.20).

Juan Bautistapa jarateeda eujā pania wēe bide
(*Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28*)

1 ¹Mi, Marcopa p'āru Jesucristode; iru Tachi Ak'õre Warra; Tachi Ak'õrepa eperāarāmaa pedee pia Jesucristode k'awapida.

²Chonaarāweda Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa p'āji:

‘Tachi Ak’õrepa mägaji ichi Warramaa: “Mia eperã chok'a pëiit'ee pî naa o pia oonamerã pi, eperãarã poro waibia, chei naaweda.”
 ,* (Mal 3.1)

3 ‘Eujã pania wëe bide eperã bia bi: “O pi–ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mägã pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.” ’ (Is 40.3)

4-6 Ewari aba Isaíapa p'adãk'a p'asaji. Eperã t'ijarapatap'edaa Juan Bautista* cheji eujã pania wëe bîmaa. P'aru camello k'aradee k'ada jîpachi. Chi k'irride jîpari ne–edee ooda paji. K'opachi sisi mäk'aapa topachi jirri miéle. Judea eujãdepemaarã mäk'aapa Jerusalendepemaarã chok'ara wãpachida iru úraa úride. Irua jarateepachi Tachi Ak'õrede ijãadamerã mäk'aapa poro choopidamerã ak'ipidait'ee áchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani. Mägá Tachi Ak'õrepa áchia p'ek'au k'achia oopata wëpapii.

Mägã úridak'ári, eperãarãpa Tachi Ak'õremaa chupiria iidi chejida áchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mãpai Juanpa poro chooji Jordán to jãde.

7 Ichiaba jarateepachi:

—Eperã mi t'ëe cheru. Mägí waibiara bi mi k'ãyaara p'ek'au k'achia wëe bairã. Mapa ñjaabai'eda, iru chancla jida ëraik'araa bi. 8 Mia parã poro choopari paniapa, mamída irua parã nãgã poro chooit'ee. Ak'õre Jaure ba chepiit'eeda aji, parã k'ap'iade.

Jesús poro chooda

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Maapai Jesús cheji Nazaret* p'uurudeepa. Ma p'uuru Galilea eujãde bi. Cheji Juanpa jaratee badamaa. Mãpai Juanpa Jesús poro chooji Jordán tode. 10 Jesús toiduupa uchiak'ári, unuji pajã ewadaru mäk'aapa Tachi Ak'õre Jaure ichi ñri palomak'a baai cheru. 11 Mãpai it'ariipa Tachi Ak'õrepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'ári o–ïapipari.

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baapiit'ee pada

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Mägã bap'eda, Ak'õre Jaurepa Jesús wãpiji eujã pania wëe bîmaa. 13 Mama ne–animal k'achia paraamãi ituaba baji k'ãima cuarenta. Netuara Poro Waibiapa ne–inaa k'achia oopi k'inia baji, mamída p'oyaa–e paji. Jesupa oo–e pak'ári, angeleerã chejida iru k'aripade.

* 1.2 Irua eperãarãmaa jarateit'ee k'ãata oodaipia bi. * 1.4-6 Griego pedeede: *Juan, chi eperãarã poro choopari.* * 1.9 *Nazaret p'uuru* Galilea eujãde bi. Jesús ma p'uurude wariji ichi ak'õrek'aa, José mápema pada parã.

Jesupa jarateemaa beeda

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Juan Bautista carcelde t'i nībidap'eda, Jesús wāji Galilea eujādee Tachi Ak'ōre pedee pia jarateede. ¹⁵Jarapachi:

—Idi weda eperāarāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa eperārā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mapa k'īsia p'ua bap'eda, p'ek'au k'achia oo amaadapāde aji, māik'aapa ijāadapāde aji, iru pedee pia jara pēidade.

Jesupa to-īapataarā k'īmari jirit'erada

ichi ome nipapataadamerā

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Maap'eda Jesús Galilea Lago ide nide unuji Simón māik'aapa chi ĩpema Andrés. To-īapataarā paji. Mapa t'iri t'aamaa p'anajida. ¹⁷Jesupa māgaji:

—Mi ome nipapatāati māik'aapa óoti mia ooparik'a. Idideepa eperārā jiridait'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, to-īapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹⁸Aramata āchi t'iri atabēijida māik'aapa wājida iru ome.

¹⁹Ipu nok'ode unuji Santiago māik'aapa chi ĩpema Juan. Zebedeo warrarā paji. T'iri pi-ia p'e bīmaa p'anajida barcode. ²⁰Jesupa āra unuk'āri, t'iji ichi ome auk'a nipapataadamerā. Aramata atabēijida āchi mimia barcode āchi ak'ōre chi k'aripapataarā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Eperā k'ap'iade netuara merātia bada

(Lc 4.31-37)

²¹Panajida Capernaum p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Judiorā ĩpata ewate pada perā, Jesús wāji Ak'ōre Ūraa jarateepata tedee. Mama jarateemaa beeji. ²²Jōmaarā taide jīp'a jarateeji Tachi Ak'ōrepa jarateepidak'a. Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara pipiara jarateeji. Mapa eperārā ak'itrua para beeji. ²³Mama t'īuji eperā k'achia bi Tachi Ak'ōre k'īrapite, netuara iru k'ap'iade merātia bada perā. Ma netuarapa biaji:

²⁴—Jesús Nazaret p'uurudepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? iTai ichiak'au bīji! ¿Tai k'emat'aadeta cheruk'ā? aji. Mīa pi k'awa bi. Tachi Ak'ōrepa pi pēiji. Mapa pīde p'ek'au k'achia wēe bida aji.

²⁵Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—iK'īup'ee beepāde aji, māik'aapa uchiapāde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

²⁶Māpai ma netuarapa eperā wawat'aaji māik'aapa golpe biap'eda, k'ap'iadeepa uchiadachi. ²⁷Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa pedee para beeji āchi pitapai:

—¿K'aima na eperã? iEperã poro waibiak'a jaratee bi! Irua jarateeda waide ūridak'aa nama. iMa awara netuaramaa pedeek'ãri, irua jararuk'a auk'a oo p'anida! aji.

²⁸Mapa taarã–e weda Galilea eujãdepemaarãpa Jesús k'awaajida.

Jesupa Simón Pedro p'äk'õre jipada

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹Jesús, Santiago* Juan ome uchiadak'ãri Ak'õre Ūraa jarateepata teedepa, wãjida Simón mãik'aapa Andrés temaa. ³⁰Simón p'äk'õre k'iamiapa p'arude baji. Mapa jaranajida Jesumaa. ³¹Jesús irumaa wãji mãik'aapa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Aramata k'iamia tuudachi. Mãpai chi k'ayaa badapa nek'opiji Jesumaa mãik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa.

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³²K'eudaik'ãri, eperãarãpa k'ayaa beerã chok'ara aneejida Jesumaa. Ichiaba aneejida netuara k'ap'iade merãtia beerã. ³³P'uuru pidaarã chok'ara see nĩbeeki te t'ĩupatamãi. ³⁴Jesupa k'ayaa k'ĩra t'ãdo o iru p'anadap'edaarã jipaji. Ichiaba netuaraarã eperã k'ap'iade merãtia beeda uchiapik'ooji. Ma awara ma netuaraarãmaa pedeepe–e paji, ãchia k'awa p'anadap'edaa perã iru Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã k'aripamerã.

Jesús Galilea eujãde jaratee nipada

(Lc 4.42-44)

³⁵Tap'edapodopa Jesús p'irabaiji mãik'aapa uchijaji p'uurudeepa it'aa t'ĩnait'ee eperãarã p'anadak'aamaa. ³⁶Simón p'irabaik'ãri, iru unu–e paji. Mapa apemaarã k'õp'ãyoorã ome wãji Jesús jiride. ³⁷Unu atadak'ãri, mãgajida:

—Jõmaarãpa pi jiri nidada ajida.

³⁸Mamãda Jesupa mãgajaji:

—Tachi Ak'õrepa mi pëiji ichi ūraa jõmaarãmaa jarateemerã. Mapa wãdáma aji, awaraa p'uuru k'ait'a beemaa.

³⁹Jesús mágá jaratee nipapachi jõma Galilea eujãde chi k'õp'ãyoorã ome. Jarateepachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede p'uuru bee chaa mãik'aapa eperã k'ap'iade netuara merãtia bee uchiapipachi.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰Ewari aba eperã leprapa k'ayaa bi cheji Jesumaa mãik'aapa bedabaip'eda, mãgajaji:

* 1.29 Santiago ichiaba t'ĩjarapachida *Jacobo*.

—K'inia bi pirã, mi k'ayaa wêpapipáde aji, Ak'õre k'irapite mi pia beemerã.

⁴¹Jesupa iru chupiria k'awaaji. Juapa t'õbaiji mãik'aapa mågaji:

—iK'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.

⁴²Aramata ichi k'ap'iadeepa lepra k'ayaa wêpadachi mãik'aapa jipa beeji. ⁴³Jesupa äyaa pëik'ãri, ùraaji:

⁴⁴—iÛrjji! Jaranáaji apidaamaa. Jip'a p'aaremaa ak'ipinãji. Moisepa p'ädade jara bik'a ipana omé atéeji, teeit'ee Tachi Ak'õremaa. Mägã jõmaarãpa pì jipa beeda k'awadayada aji.

⁴⁵Mamïda wãk'ãri, ma eperãpa pariatua jara wãpachi. Maperã Jesús p'oyaa wãk'aa paji p'uurudee. Eperãrã p'anadak'aamãi nipapachi. Mamïda at'ãri p'uuru pidaarã irumaa wãpachida.

Jesupa chiwa bada jipada

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹Ma t'ëepai Jesús waya wãji ichi bapatamaa Capernaum p'uurudee. Mamïda eperãrãpa k'awaadak'ãri iru mama bi, ²taarã—ee eperãrã chok'ara teeda see nïba cheji. T'ïupatamãi pida araa—ee nïbeeji. Irua Ak'õre Ûraa jaratee bi misa, ³eperãrã k'imariirãpa irumaa aneejida eperã chiwa bi. ⁴Mamïda Jesumãi p'oyaa t'ïuda—e paji, chok'ara see nïbada perã ma tede. Maperã terrazade wãjida mãik'aapa uria ewa atajida. Mägí uriadeepa chi chiwa bi irabai atajida ichi p'arude. ⁵Jesupa mãga unuk'ãri, k'awaji wãara ichide ijãa p'ani. Mapa mågaji ma chiwa bimaa:

—Warra, pia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wêpajipi.

⁶Moisepa p'ãda jarateepataarã ùk'uru mama su—ak'i p'anajida. Mãga ùridak'ãri, k'ïsiajida: ⁷“Jã eperã ik'achia pedeemaa bi Tachi Ak'õre ãpïte. Na eujãdepemaarãpa p'ek'au k'achia wêpapidak'aa; Tachi Ak'õrepapaita mãga ooi.”

⁸Mamïda Jesupa ichi t'ãride k'awaji ächia k'achia k'ïsia p'ani. Mapa mågaji:

—¿Sãap'eda parãpa k'ïsia k'achia k'ïsia p'anïma? aji. ⁹Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wêpajipi” maa—e pirã jarai: “P'irabãiji mãik'aapa wãji”. ¹⁰Mi chi Eperã Ak'õre Truadepema. * Mapa Tachi Ak'õre jua ek'ari mia p'ek'au k'achia wêpapipari na p'ek'au eujãde. Parãpa mägí k'awaadamerã mia jarait'ee: ¹¹iP'irabãiji! Pichi p'aru atãji mãik'aapa wãji pichi temaa.

¹²Mãpai ma chiwa bada p'irabaidachi mãik'aapa ichi p'aru atap'eda, uchiadachi jõmaarã taide. Mãpai jõmaarãta ak'itrua para beeji. O—ïapa jarapachida Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi:

* 2.10 *Chi Eperã Ak'õre Truadepema* jara k'inia bi *Tachi Ak'õre mimiapari na p'ek'au eujãde cheda*. Jesucristopa ichi nãga t'ïjaraji ak'ipiit'ee ichi Mesías.

—Waide nāga unudak'aada apachida.

Jesupa Leví jirida ichi ome nipapariimerā

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Maap'eda Jesús waya wāji Galilea Lago idee. Eperāarā irumaa chepachida. Māpai Ak'ōre Ūraa jarateepachi. ¹⁴Wāyaa wāde, unuji Leví.* Māgf Alfeo warra paji. Su–ak'i baji Cesar–it'ee impuesto p'aapatamāi. Jesupa māgaji irumaa:

—Mi ome nipapariiji.

Aramata p'irabaip'eda wāji Jesús ome.

¹⁵Maap'eda chok'ara impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey–it'ee māik'aapa awaraa eperāarā k'achia–idaa beerā apatap'edaa Jesús ome nipapachida. Maapai Jesús nek'onaji Leví tede. Jesús māik'aapa ichi ome nipapataarā su–ak'i p'aneejida mesade. Auk'a māgf eperāarā su–ak'i p'aneejida mama Jesús ome. ¹⁶Moisepa p'āda jarateepataarā, fariseorā eere p'anapatap'edaarāpa māga unudak'āri, iidijida Jesús k'ōp'āyoorāmaa:

—¿Sāap'eda parā jarateepari nek'omaa bima ajida, impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome? Jāga ooik'araa bida ajida.

¹⁷Jesupa āchia jaradap'edaa ūrik'āri, māgaji:

—Médico p'eidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jīp'a p'ēipata k'ayaa beerāmaa. Māga pik'a Tachi Ak'ōrepa mi p'ēi–e paji t'āri pia beerā jiride; ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jirideta p'ēiji.

Sāapai nek'oda–ee p'anadaipia bi

(Mt 9.14-15; Lc 5.33-35)

¹⁸Ewari aba Juan Bautista k'ōp'āyoorā māik'aapa fariseorā it'aa t'īmaa p'anajida nek'oda–ee Tachi Ak'ōre waaweepa. Eperāarā ūk'uruurāpa māga unudak'āri, Jesumaa iidinajida:

—Juan ome nipapataarā māik'aapa fariseorā ome nipapataarā edaare nek'odak'aa. ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorāpa auk'a oodak'aama? ajida.

¹⁹Jesupa p'anauji:

—Eperāarā miak'āipata fiesta oodak'āri, o–īa p'anapata. Mapa k'ōp'āyoorā miak'āidait'ee p'aniirā ome p'ani misa, nek'opata o–īa p'anadairā. ²⁰Mamīda ewari aba miak'āiit'ee bada imik'ira ata chedait'ee chi k'ōp'āyoorā ik'aawaapa. Wāara, ma ewate chi k'ōp'āyoorā nek'oda–e pait'ee t'āri p'uapa.

Ūraa chiwidi māik'aapa ūraa chonaarāwedapema

(Mt 9.16-17; Lc 5.36-39)

²¹—Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'īik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pirā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee

* 2.14 Leví ichiaba t'ijrapachida Mateo.

māik'aapa ma pite auk'a bee–e pait'ee chi p'aru sore ome. ²²Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne–e sorede. Māga ooruta pirā, baak'adaipari māik'aapa ne–e jīadaipari. Vino jida ichiaba atuadaipari. iMaperā vino ewaa juda t'idaipia bi ne–e chiwidi bide!

Trigo k'imi chak'eerā jonadap'edaa ĩpata ewate

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Judiorā ĩpata ewate Jesús nipaji trigo k'āide māik'aapa chi k'öp'āyoorā wāyaa wādak'āri, trigo k'imi chak'eerā oro ata wājida chi tau k'odait'ee. * ²⁴Arii p'anadap'edaa fariseorāpa māga unudak'āri, Jesumaa māgajida:

—iPichā ak'iji! ¿Sāap'eda pi k'öp'āyoorāpa jāga oomaa p'anima? ajida. Chonaarāweda Moisepa jaraji mimiadaik'araa bi ĩpata ewate.

²⁵Jesupa māgaji:

—Parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide pia k'īsiada–e p'ani. Chonaarāweda Rey David chi k'öp'āyoorā ome audú jarrapisia p'anadak'āri, ²⁶ichi t'īuji Tachi Ak'ōre te ne–edee oodade. Abiatar, p'aareerā poro waibiapa, pan k'opiji Davidmaa, ai naaweda Tachi Ak'ōrepa jaraji mīda p'aareerāpa aupai māgee pan k'odamerā. Davidpa ma pan k'op'eda, ichi ome nipapataarāmaa teeji. Tachi Ak'ōrepa āra miapi–e paji māga oodap'edaa k'aurepa. ²⁷Tachi Ak'ōrepa eperāarā oo–e paji ĩpata ewari iadamerā. Naapiara Tachi Ak'ōrepa eperā ooji. T'ēepai ooji ĩpata ewari eperāarā ĩdamerā mimiada–ee. ²⁸ĩpata ewate paara mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperā jua chiwa bada

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Waya Jesús wāji Ak'ōre Ūraa jarateepata tedee. Mama baji eperā jua chiwa bi. ²Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa ak'i para baji, ĩpata ewate jipai jīak'aapa. Māgā āchi charraarāmaa jaranadait'ee. ³Māpai Jesupa jua chiwa bīmaa maaji:

—P'irabāiji māik'aapa jōmaarā esajīak'a ak'inī bēeji.

⁴Māpai apemaarāmaa iidiji:

—¿K'āare p'adata iru p'ani Ak'ōre Ūraade ĩpata ewate oodamerā? ¿Pia oopīa bi wa k'achia? ¿Jīpaipia bi piupiamaapa wa piupiipia bi, k'aripada–ee?

Mamīda āchi k'īrup'ee para beeji k'awa p'anadap'edaa perā piata oopīa bi. ⁵Jesupa k'īrau ak'iji āchīmaa. Ma eperā chupīria k'awaa k'iniada–e p'anadap'edaa perā, Jesús k'īra pia–ee beeji. Māpai ma eperāmaa māgaji:

—Pichi jua jīrupāde aji.

* 2.23 Dt 23.25.

Māpai jua jīruji. Aramata jīpa beeji. ⁶Mapa fariseorā mamāik'aapa uchiadap'eda, Rey Herodes eere p'anadap'edaarā ome pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda lago ide

⁷Galilea eujādepemaarā chok'ara Jesús t'ēe chejida. Mapa iru wāji chi k'ōp'āyoorā ome Galilea Lago idee. ⁸Jesupa ne–inaa pia oopari k'awaadak'āri, eperāarā chok'araara cheepurujida irumaa: Judea eujādepemaarā, Jerusalén p'uurudepemaarā, Idumea eujādepemaarā. Ichiaba chejida Jordán to k'īraik'a eerepemaarā, Tiro p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarā māik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarā. ⁹⁻¹⁰Chok'ara jīpada perā, k'ayaa beerāpa iru p'īsua ata chejida, t'ōbairupa jīpa p'aneedai jīak'aapa. Eperāarā audú chok'ara nībada perā, ichi ome nipapataarā pēiji barco jiride, eperāarā ichimaa chenaadamerā. Māpai jarateeki barcodepa.

¹¹Netuara merātia beerāpa Jesús unudak'āri, iru k'īrapite bedabaik'oodachida māik'aapa biapachida:

—iPi Tachi Ak'ōre Warrapi!

¹²Mamīda Jesupa netuaraarā itriapachi ichia ooda nepirinaadamerā eperāarā k'īrapite.

Jesupa k'ōp'āyoorā jirit'erada

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Maap'eda Jesús ee nok'odee wāji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa jirit'eraji ichi k'īsiade iru bada. ¹⁴Doce jirit'eraji ichi ome nipapataadamerā māik'aapa Ak'ōre Ūraa jarateepataadamerā awara āi. [Māgiirā t'ī biji *apóstoles*.^{*}] ¹⁵Māgiirā ichiaba pēiji netuara merātia bee uchiapidamerā eperāarā k'ap'iadeepa. ¹⁶Nāgiirā paji chi doce jirit'erada: Simón, (Jesupa t'ī bida Pedro); ¹⁷Zebedeo warrarā, Santiago Juan ome; Jesupa ichiaba āra t'ī bida *Boanerges*;^{*} ¹⁸Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Santiago (Alfeo warra); Tadeo; Simón Celote apatap'edaa;^{*} ¹⁹māik'aapa Judas Iscariote; māgipa t'ēepai Jesús traicionaada.

Jesús Netuara Poro Waibia ome

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰Ma t'ēepai Jesús teeda t'īuji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa waya eperāarā chok'ara irumaa chejida. Mapa p'oyaa nek'odak'aa paji. ²¹Jesús ēreerāpa māga k'awaadak'āri, iru ata chejida jaradap'edaa perā k'īra k'awa–ee bi.

^{*} 3.14 Māgí pedee jara k'inia bi *Jesupa pēida*. ^{*} 3.17 Māgí pedee jara k'inia bi *Pa Warrarā*.

^{*} 3.18 Roma jua ek'ariipa uchua k'inia p'anadap'edaarā t'ījarapachida *Celote eerepemaarā*.

²²Moisepa p'āda jarateepataarā che p'anajida Jerusalendeepa. Āchia jarapachida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jǎgá netuaraarā uchiapiarida apachida.

²³Jesupa āchi t'ĩ p'e atap'eda, nepiriji:

—¿Sāga Satanapa uchiapiima ichi auk'arā? ²⁴P'uuru pidaarā chik'ĩra unuamaa p'aneeruta pirā, taarāda—e āchi itu jōdaridait'ee. ²⁵Auk'a te pidaarā awara—awaraadaidak'āri, waa araa p'anapataada—e pait'ee mǎik'aapa jōdaridait'ee. ²⁶Māga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'arā jēreru pirā, āchi itu jōdaridai.

²⁷Ma awara, apida t'ĩudak'aa eperā juataura bimāi iru net'aa jāri atade. Naapiara jī nībi—e pirā, iru net'aa jāri p'e ata—e pai. Mi waibiara bi Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

²⁸Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia jōmaata wēpapii, pedee k'achia jaradap'edaa paara iru āpīte. ²⁹Mamīda ik'achia jararuta pirā iru Jaure āpīte, Tachi Ak'ōrepa perdonaak'aa. Māgee p'ek'au k'achia wēpapi—eda aji.

³⁰Moisepa p'āda jarateepataarāpa jarapachida Jesupa ne—inaa oopachi netuara juapa mǎik'aapa merapachida Tachi Ak'ōre Jaure. Mapa māga jaraji Jesupa.

María Jesús ĩpemaarā ome pachedap'edaa

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Māpai pachejida Jesús nawe chi ĩpemaarā ome. Mamīda taawa p'aneejida mǎik'aapa t'ĩ pēijida Jesús āchima uchiamerā. ³²Jesús ik'aawa su—ak'i p'anadap'edaarāpa jarajida:

—Pi nawe pi ĩpemaarā ome taawa nimaa p'anida ajida. Ārapa pi jiri nidada ajida.

³³Irua p'anauji:

—Parāpa k'awa p'ani mi nawe mǎik'aapa mi ĩpemaarā. Mamīda ĩk'airāta mia k'inia iru bima mi nawek'a mǎik'aapa mi ĩpemaarāk'a?

³⁴Ak'ip'eda ichi ik'aawa su—ak'i p'anadap'edaarāmaa, māgaji:

—Acha p'anirāta mia k'inia iru bi mi nawek'a mǎik'aapa mi ĩpemaarāk'a. ³⁵Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a oopataarāta mi ĩpemak'a, mi ĩpewērak'a p'ani mǎik'aapa mi nawek'a.

Net'atau p'opari nepirida

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Waya Jesús jarateemaa beek'āri lago ide, eperāarā chok'ara chejida. Audú chok'ara chedap'edaa perā, Jesús batauji barco lago jāde badade mǎik'aapa su—ak'i beejī. Jōdee eperāarā jōmaweda p'aneejida lago ide.

²Mamǎik'aapa Jesupa eperāarāmaa nepirīmaa beejī Ak'ōre Ūraa jarateeit'ee:

³—Mia nepiriru pia k'ísíati. Eperã wãji net'atau p'ode. ⁴Ma p'o wãk'ãri, ùk'uru baajida o jãde. Mãpai ipanaarãpa k'ok'oo chejida. ⁵Ûk'uru baajida mãu-idaade mak'iara yooro wêe badamãi. Mãgí isapai t'onojida, mak'iara yooro wêe bada perã. ⁶Mamída ak'õrejiru jêrak'ãri, chi k'iru piidachi, chi k'arra ïrii bada perã. ⁷Ûk'uru baajida ne-ïiri-idaade. Mamída ne-ïiri k'ap'ip'iara waripari perã, mãgí net'atau t'ono wãdap'edaa piuk'oodachida. Maperã chauda-e paji. ⁸Jõdee awaraa net'atau baajida eujã piade. Mãgí t'onojida, warijida mãik'aapa pia chaujida. Ûk'uru net'atau abaadeepa uchijida treinta, sesenta maa-e pirã cien.

⁹Mãpai Jesupa mãgaji:

—iPia k'ísíati parãpa et'ewa ùridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi!*

Sãap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰T'ëepai Jesús ituaba beeji chi k'õp'ãyoorã doce ome, awaraa ichi ome nipapatap'edaarã paara. Mãpai ãchia iidijida:

—¿K'ãata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

¹¹Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parãmaa k'awapimaa bi ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada; sãga ichideerã p'aneedai. Mamída awaraarãmaa mia nepiripari jarateeit'ee, k'awada-ee p'aneedamerã.

¹²'Mia oo bi ak'ì p'ani mída, wãara unuda-e mãik'aapa mia jara bi ùri p'ani mída, k'awada-e. Mia jarateepari pia k'awadap'edaa paara, Tachi Ak'õrede ijãak'ajida mãik'aapa irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapik'aji. Mamída wãara mãga k'iniadak'aa.' (Is 6.9-10)

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Mãpai Jesupa iidiji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—¿Parãpa k'awada-e p'anik'ã mia jaratee k'inia bi ma nepiridade? ¿Sãga k'awaadait'ee awaraa nepirik'ãri jarateeit'ee? Nãga jara k'inia bi:

¹⁴'Ma net'atau p'opari Ak'õre Ùraa jarateeparik'a bi mãik'aapa ma net'atau Ak'õre ùrãak'ata bi. ¹⁵Net'atau baairutamãi eperãarã Ak'õre Ùraa ùripataarãk'ata bi. Mamída ùridap'eda, Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'ãriipa ma pedee ijãanaadamerã. ¹⁶Awaraa eperãarã chi net'atau mãu-idaade baaidap'edãak'api p'ani. Tachi Ak'õre Ùraa o-ia ùripata. ¹⁷Mamída ma net'atau t'onoda taarã-e weda piidaiparik'a, mãga pik'a mãgiiãrãpa ma jara pëida taarã ijãada-e. Maperã ma ùraade ijãadap'edaa k'aurepa awaraarãpa nepira jiri cheruta pirã ãchi ome, maa-e pirã awaraarãpa ãchi jiriruta pirã

* 4.9 Griego pedeede: *iK'ïiri paraa beerã, pia ùrti!*

miapidait'ee, ijāa amaapata. ¹⁸Awaraa eperāarā chi net'atau ne-iiri-idaade baaidap'edáak'api p'ani. Ak'õre Ūraa ūri p'ani. ¹⁹Mamīda āchia na p'ek'au eujādepema net'aa k'isia p'aneepata āchi-it'ee atadait'ee. Tachi Ak'õre Ūraa ūridai k'āyaara, p'arat'a māik'aapa awaraa ne-inaa waapiara k'inia p'anapata. Maperā Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a oodak'aa. ²⁰Jōdee awaraa eperāarā chi net'atau eujā piade baaidap'edáak'api p'ani. Net'atau aba eujā piade uuda chauparik'a tau treinta maa-e pirā sesenta maa-e pirā cien, māga pik'a ma eperāarāpa Ak'õre Ūraa ūridak'āri, t'ārīde ijāa p'aneepata. Māgá Tachi Ak'õre Ūraa waapiara k'awaa wāpata māik'aapa oopata irua k'inia bik'a.

K'āata oodaipia bi
Jesupa jarateeda ūridak'āri
(Lc 8.16-18)

²¹Ichiaba jarateeji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa cajón ek'ari ata bidait'ee maa-e pirā cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodak'āri, it'f ata bipata pia idaamerā.

²²Māga pik'a, irá Tachi Ak'õre net'aa mera pik'a bi mīda, t'ēepai parāpa jōmaarāmaa jaradait'ee. * ²³iPia k'isiatī parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

²⁴Ichiaba jaraji:

—Pia k'isiatī mia jararude. Eperāpa ne-inaa pia ook'āri mia jarateeda pia k'isia bairā, pia oo bi. Tachi Ak'õrepa ichi ūraa audú k'awaapii irumaa, māik'aapa ne-inaa pipiara ooyada aji, iru ome. ²⁵Tachi Ak'õrepa eperā k'isia k'awaa bimaa k'isia k'awaara bapiit'ee, Ak'õre Ūraa Pia ijāapari perā. Jōdee mia jarateeda pia k'isia k'inia-e bak'āri, ichia naaweda k'awa bada k'īra atuapiit'ee.*

Net'atau t'onoda nepirida

²⁶Ichiaba Jesupa nepiriji:

—Tachi Ak'õre jua ek'ari p'aniirā iwapata net'atau eujāde p'odak'a. ²⁷Tachia net'atau p'odap'eda, k'euru chaa k'āiruta pijida māik'aapa ewari chaa p'irabairuta pijida, ma net'atau t'onopari māik'aapa wari wāpari. Tachia k'awada-e sāga māgá waripari. ²⁸Yoorode net'atau ichi itu t'onopari. Naapiara uchiapari chi t'uk'u; mamāik'aapa chi k'iru. Maap'eda uchiapari chi k'imī chak'e; t'ēepai net'atau chok'ara chaupari. ²⁹P'oo bak'āri, ewapata. Māga bi Tachi Ak'õre jua ek'ari p'aniirā ome.

* 4.22 Pia jarait'eera, Tachi Ak'õrepa ooda mera bi eperāarāpa k'awanaadamerā. Ichiaba irua ooda oopachi ununaadamerā. Mamīda irapi irua mera iru bada eperāarā ūk'uruurāpa pia k'awaaruta māik'aapa ūk'uruurāpa irua oopari pia unuruta. * 4.25 Griego pedeede: *Eperāpa iru bimaa waapiara teei't'ee. Jōdee chi mak'īara wēe bimaa maarepida tee-e pait'ee. Irua ma-āri iru bi paara jāri atait'ee.*

Mostaza tau nepirida
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'äärek'a bima aji, Tachi Ak'õrepa eperäärã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã? ¿K'ãata nepiriit'eema pia k'awaadamerã?

³¹Mostaza tau uudák'api bi. Mägí net'atau apemaarã net'atau k'ãyaara ma-ãriara bi. ³²Mamída uup'eda, apemaarã ne-uu k'ãyaara waibiara waripari. Mägá waibia warik'ãri, ipanaarãpa áchi te oopata chi juade.*

Jesupa ooda nepirik'ãri
(Mt 13.34-35)

³³Jesupa mãga nepiri wãpachi Tachi Ak'õrede k'isia p'aneedamerã. Ichia nepirida pia ùridak'ãri, waa nepiripachi. ³⁴Jarateek'ãri, ichita mägã nepiripachi. Nepiri-ee jarateek'aa paji. Mamída chi k'õp'ãyoorã ituaba p'anedak'ãri, ma nepirida jõma jara k'inia bi jarateepachi.

Jesupa nãu p'usa ome t'umãtipida
(Mt 8.23-37; Lc 8.22-25)

³⁵Ma ewate k'eu wãk'ãri, Jesupa maaji ichi ome nipapataarãmaa:

—Wádãma aji, lago k'irak'a eeree.

³⁶Eperäärã atabëijida mãik'aapa bataujida Jesús su-ak'i bada barcode. Awaraarã jida auk'a wãjida awaraa barcode. ³⁷Mägá lago sia wádade nãu golpe p'ua nĩbeeji mãik'aapa p'usara t'o nĩbeeji. Mapa barco pirubaai wã nipaji. ³⁸Mãimisa Jesús k'ãi baji barco trumaa. Su-ak'i beepata ìri porok'au baji. Aramata ìrimat'aajida mãik'aapa mägajida:

—i'Tachi Waibia! iP'irabáiji! iTachi pirubaai wãdapi! ¿Pi-it'ee p'ua-ek'ã ajida, tachi pirubaaidaruta p̃jida?

³⁹Mãpai Jesús p'irabaip'eda, mägaji nãumaa:

—Waa p'uanaapáde aji.

Mãpai nãu waa p'ua-e paji. Ichiaba p'usamaa maaji:

—T'umãti beepáde aji.

Aramata jõmaweda ip'ii ùu beeji. ⁴⁰Mãpai Jesupa maaji ichi ome nipapataarãmaa:

—¿Sãap'eda p'era jõnima? ¿At'ãri ijãada-eeta p'anik'ã? aji.

⁴¹Mamída áchi p'era para beeji, waide mãga unudak'aa pada perã. Áchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima nãgí? Tachi Ak'õrepapaita pedeeperi nãumaa, p'usamaa ip'ii beemerã.

* 4.32 Mãga pik'a Ak'õrede ijãapataarã chok'ara-ee p'ani mída, isapai ìwa wãpata chok'aradarutamaa.

Eperã k'ap'iade netuara merãtia bada
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹Lago k'irai'ka eere panajida Gerasa eujãde. ²Jesús barcodeepa batauk'ãri, irumaa cheji jãiradeepa eperã k'ap'iade netuara merãtia bi. ³Ma eperã ãk'adaa bapachi jãira mãu te uriade. Ichi ome p'oyaadak'aa paji; cadenapa pida. ⁴Edaare cadenapa biiride mãik'aapa juade jĩ nĩbipachida. Mamĩda t'it'aapachi. Mapa p'oyaadak'aa paji. ⁵Åstaawa, p'arik'ua pida bia nipapachi ee beede mãik'aapa jãira bee chaa. Ichi itu p'u oo nipapachi mãupa. ⁶Mamĩda t'imĩ weda mãgĩ eperãpa Jesús unuk'ãri, p'iradachi irumaa mãik'aapa bedabaidachi. ⁷⁻⁸Mãpai Jesupa mãgaji:

—iNetuara, uchiapãde aji, na eperã k'ap'iadeepa!

Biaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibia Warrapi. ¿K'ãata ooit'eema aji, mi ome? Tachi Ak'õre k'irapite jarãji mi k'achia oo–e pait'ee. Mi ichiak'au bipãde aji.

⁹Mãpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'jjarapatama? aji.

—Mi t'jjarapatada aji, Legiõn,* chok'ara nipapata perã.

¹⁰Mãpai Jesumaa chupiria iidipachi awara ãyaa pẽinaamerã. ¹¹Ma ee k'arraya sinaarã chok'ara nek'omaa p'anajida. ¹²Mapa netuaraarãpa chupiria iidijida:

—Awara ãyaa pẽii k'ãyaara, ara p'ani sina k'ap'iade t'ũpipãde ajida.

¹³Mãpai Jesupa netuaraarã mamaa pẽiji. Uchiapiji ma eperã k'ap'iadeepa mãik'aapa t'ũpiji sinaarã k'ap'iade. Mãirã p'irak'oodachida ee k'oot'ari jira bidee mãik'aapa lago jãde baainajida. Mama jõmaweda ãyapa jĩak'oodachida. Sinaarã perã dos mil paji.

¹⁴Ma sina jĩa p'anadap'edaarãpa mãga unudak'ãri, p'era p'irak'oodachida. Åchia unudap'edaa nepirinaajida p'uuru pidaarãmaa mãik'aapa p'uuru k'ait'a beerãmaa. Eperãarãpa Jesupa ooda k'awaa k'inia p'anadap'edaa perã, chejida ak'ide. ¹⁵Jesumãi pachedak'ãri, ma eperã netuaraarã merãtia p'anadap'edaa unujida, p'aru jĩp'eda, su–ak'i bi Jesús ik'aawa mãik'aapa k'ira pia ak'i baji. Mãga unudak'ãri, p'era para beejĩ. ¹⁶Chi unudap'edaarãpa nepirijida apemaarãmaa netuaraarã merãtia p'anadap'edaa mãik'aapa sinaarã k'ap'iade pẽik'ooda. ¹⁷Mãpai waaweepa Jesumaa chupiria iidijida ãchi eujãdeepa wãmerã.

¹⁸Jesús barcode batauk'ãri, ma eperã naaweda netuaraarã merãtia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wãpimerã. ¹⁹Mamĩda Jesupa oo–e paji; jĩp'a jaraji:

—Wãji pichi temaa. Nepirinaapãde aji, jõmaweda Ak'õrepa ooda mãik'aapa pi chupiria k'awaada.

* 5.9 Legiõn jara k'inia bi soldaorã seis mil.

²⁰Māpai nepirī wāpachi Jesupa ooda ichi ome Decápolis eujāde, p'uuru bee chaa. Māga ūridak'āri, eperāarā jōmaweda o-īa ak'itrua para beejī.

Jairo k'au jipada māik'aapa wēra abaapa

Jesús p'aru i t'ōbaida

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹Waya Jesús chek'āri k'īraik'a eerepa barcode, eperāarā chok'ara chejida irumaa lago ide. ²²Māga nide Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro pacheji. Ichi t'ījarapachida Jairo. Jesús unu atak'āri, biirimāi bedabaidachi ²³māik'aapa chupiria iidiji:

—Mi k'au juak'aya nībi. Chupiria k'awāaji. Pi jua binapāde aji iru īri, mágá jipa beemerā māik'aapa chok'ai beemerā.

²⁴Māpai Jesús ichi ome wāji. Ichiaba eperāarā chok'ara wājida Jesús ome. Maperā p'īsua wājida. ²⁵Ma eperāarā see nībide baji wēra bi k'ayaa bi waamiapa. Doce años mágá baji. ²⁶At'apai mia baji. Jōma chi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa, jipa-ee. Waapiara k'ayaa k'erapachi.

²⁷Jesupa ooda ūri bada perā awaraarā it'aideepa, k'ait'a wāji āpiteik'a eerepa iru p'aru t'ōbait'aade. ²⁸Māga ooji k'īsia bada perā iru p'aru i t'ōbairupapai jipa beei. ²⁹T'ōbaik'āri, aramata waamia t'ibaidachi, māik'aapa ichia k'awaaji Jesupa ichi jipada. ³⁰Aweda Jesupa k'awaaji jiparu ichia jara-eeta. Mapa āpitee ak'ip'eda, iidiji:

—¿K'aipa mi p'aru t'ōbajjima? aji.

³¹Ichi ome nipapataarāpa mājajida:

—¿Pia unu-e bik'ā ajida, eperāarā p'īsua nībi? Māga bita iidi bi: “¿K'aipa mi t'ōbajjima?”

³²Mamīda Jesupa tau k'it'aa ak'i nībeeji unui jīak'aapa k'aipa paji. ³³Ma wēra k'ap'ia wēre nībapachi p'era nībipa, k'awa bada perā ichita jipa bi. Mapa bedabaidachi Jesús k'īrapite māik'aapa jōmaweda jaraji. ³⁴Māpai Jesupa mājaji irumaa:

—Wēra, pia mide ijāa bairā, jipa beejida aji. K'āiwee wāpāde aji, pi k'ayaa wēpada perā.

³⁵Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepe eperāarā chejida māik'aapa mājajida Jairomaa:

—Pi k'au jai-idaaji. Mapa ¿k'āare-it'ee Jesús ateedayama ajida, pichi temaa?

³⁶Mamīda Jesupa māga ūrik'āri, mājaji Jairomaa:

—Waaweenāaji; jīp'a mide ijāapāde aji.

³⁷Mamāik'aapa k'ōp'āyapi-e paji apemaarāmaa; aba ateeji Pedro, Santiago māik'aapa chi ipema, Juan. ³⁸Jairo temāi panadak'āri, biuk'a nībaji. Ununajida eperāarā jarajēe para nībi. ³⁹T'īujida teedaa māik'aapa Jesupa mājaji:

—¿Sāap'eda audupai jēe para bīma? aji. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

⁴⁰Māga ūridak'āri, ëik'oodachida. Māpai Jesupa jōmaweda taawaa uchiapik'ooji. Aba t'ŭpiji ma wēra k'au jai-idaada k'ap'ia badamaa, chi ak'ōre, chi nawe māik'aapa Jesús ome wādap'edaarā. ⁴¹Juade jita atap'eda māgaji:

—*Talita, cum*; (jara k'inia bi: “Wēra k'au, p'irabáiji”).

⁴²Aramata p'irabaidachi māik'aapa p'irria beejí. (Ma wēra k'au doce años iru baji.) Māga unudak'āri, eperāarā ak'itrua para beejí. ⁴³Mamīda Jesupa ūraaji apidaamaa nepirinaadamerā. Maap'eda jaraji nek'opidamerā ma wēra k'aumaa.

Jesús Nazaret p'uurudee wāda

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Mamāik'aapa Jesús wāji ichi warida p'uurudee chi k'ōp'āyoorā ome. ²Īpata ewate Ak'ōre Ūraa jarateemaa beejí māpema Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Eperāarāpa Jesupa jarateeda ūridak'āri, p'era pik'a iidi para beejí:

—¿Sāmapí k'awaajima ajida, ichia jarateemaa bi? ¿Sāgapi k'isia k'awaa beejima? Ma awara, ¿Sāga ooparima ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa? ³¿Jāgipa ne-inaa pak'urudee oopari-ek'ā? ¿Ichi María warra-ek'ā? ¿Santiago, José, Judas māik'aapa Simón chi ĩpemaarā-ek'ā? Ichiaba, ¿ichi ĩpewēraarā nama p'anapata-ek'ā ajida, tachi t'āide?

Mapa iru pedee ijāa k'iniadak'aa paji. ⁴Māpai Jesupa maaji:

—Jōmaarā t'āide ūri k'inia p'anapata Tachi Ak'ōre pedee jaraparipa jara bi. Mamīda ichi p'uurudepemaarāmaa jaratee chek'āri, ijāadak'aa. Auk'a ijāadak'aa jarateek'āri ichi ēreerāmaa māik'aapa ichi tedepemaarāmaa.

⁵Mama irua ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oo-e paji, ichide ijāada-e p'anadap'edaa perā. K'ayaa beerā chok'ara-eepai jipaji ichi juapa t'ōbaik'āri. ⁶P'era pik'a beejí ichi p'uurudepemaarāpa ichide pia ijāada-e pada perā.

Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida Ak'ōre Ūraa jarateenadamerā

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Jesús p'uuru bee chaa nipaji jarateede. ⁷Māgá nidade chi k'ōp'āyoorā doce t'ī p'ejí māik'aapa ome-omee pēiji netuara uchiapidamerā ichi t'īde, ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. ⁸Jaraji ne-inaa ateenadamerā; jīp'a ateedamerā pak'uru t'idik'adait'ee ode wādak'āri. Wādaipia bi muchila wēe, chik'o wēe māik'aapa p'arat'a wēe. ⁹Āchi chancla māik'aapa p'aru jīdaipia bi, mamīda awaraa p'aru ateedaik'araa bi jīdait'ee. ¹⁰Māpai māgaji:

—Parā teedaa wādak'āri, ai tede p'anéeti, mamāik'aapa wāruta misa.

¹¹Mamīda eperāarāpa parā auteebaida-e pirā, ichiaba parāpa jarateeruta ūri k'iniada-e pirā, mamāik'aapa uchíati. Uchiadak'āri, biiridepema

yooro p'ora nēep'edapáde aji, ak'ipidait'ee Ak'õrepa m̄aga k'inia–e bi. [Ára k'achiara uchiadait'ee Sodoma pidaarā m̄aik'aapa Gomorra pidaarā k'áyaara Tachi Ak'õre k'irapite panadak'ári, iru ewari waibia ewate.]

¹²Māpai chi k'õp'áyoora wājida jarateede. Eperāarāpa ma jarateeda ūridak'ári, āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaajida m̄aik'aapa Tachi Ak'õrede ijāajida. ¹³Ichiaba netuara chok'ara uchiapipachida eperāarā k'ap'iadeepa m̄aik'aapa aceitepa p'urudak'ári, k'ayaa beerā chok'ara jipapachida.

Juan Bautista piuda

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Awaraarā ideepa Rey Herodepa* ūriji Jesupa ooda, iru t'o p'anadap'edaa perā. Jarapachida:

—Māgí eperā Juan Bautistada apachida, chi piuda chok'ai p'irabaida. Mapa ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oopari.

¹⁵Ūk'uruurāpa jarapachida:

—Jāgí Elías,* chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapari.

Jōdee awaraarāpa jarapachida:

—Ak'õre pedee jarateeparipi, chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapataarā jīak'a.

¹⁶Herodepa eperāarāpa jaradap'edaa ūrik'ári, maaji:

—Māgí Juanpi, mia otau t'iap'epit'aada; m̄aik'aapa írá chok'ai p'irabaida.

¹⁷Ai naaweda Herodepa Juan cadenapa jī atapiji m̄aik'aapa carcelde t'ipit'aaji chi ipema Filipo wēra Herodías k'aurepa. Herodepa ma wēra ataji ichi ome beemerā. ¹⁸Juanpa m̄aga k'awaa atak'ári, māgapachi Herodema: “Pia pichi ipema wēra iru baik'araa bi pichi wērak'a.”

¹⁹Maperā Herodiapa Juan k'íra unuamaa iru beeji m̄aik'aapa peepit'aa k'inia baji Herodema. Mamīda p'oyaa oo–e paji. ²⁰Herodepa Juan waawee baji, irua Ak'õrepa oopi bik'a oopachi perā m̄aik'aapa Tachi Ak'õrepa iru pia ak'i bapachi perā. Maperā Juan jīa paraa iru bapachi. Ma awara Juanpa jaratee bi ūri k'inia bapachi, k'awak'aa paji mīda irua k'áata jara k'inia bi.

²¹Mamīda Herodiapa k'ísia ataji Herodepa ichi t'oda fiesta ook'ári. Ichi ek'ariirā poroorā, soldaorā poroorā, m̄aik'aapa eperāarā waibiarā Galilea eujādepemaarā pachejida ma nek'opari fiesta oode. ²²Ma fiesta oomaa p'anide Herodías k'au t'íuji nek'odap'edaamāi m̄aik'aapa pēiramaa beeji. Rey Herodepa m̄aik'aapa ichi ome p'anadap'edaarāpa ma pēira bada audú k'inia p'anajida. Mapa reypa māgaji ma awēramaa:

*6.14 Nāgí Herodes ichiaba t'ijarapachida Antipas. *6.15 Chonaarāweda Elías Ak'õre pedee jarapari paji. Ak'õre Ūraa p'ádade jara bi na p'ek'au eujā jōi naaweda, Elías waya uchiat'ee Israel pidaarā t'áide. Mal 4.5.

—Mimaa iidíji, pichia iidi k'iniata. Mia teeit'ee. ²³Wāarapi; Tachi Ak'õre k'irapite mia juraa bi, mia teeit'ee pichia iidiruta. Mia eujã ak'i bi esajĩak'a teeit'ee, k'inia bi pirã.

²⁴Ma awēra taawaa uchiap'eda, iidinaji chi nawemaa:

—¿K'ãata iidiyama? aji.

Chi nawepa p'anauji:

—Iidipáde aji, Juan Bautista poro.

²⁵Ma awēra isapai waya t'íuji rey badamã m̃aik'aapa maaji:

—K'inia bida aji, ĩraweda teemerã Juan Bautista poro p'arat'ude.

²⁶Rey Herodes k'ira pia—ee beeji, Juan peepi k'inia—e bada perã. Mamĩda chi che p'anadap'edaarã k'irapite juraada k'aurepa mera k'inia—e paji.

²⁷Aramata p̃eiji soldao Juan poro aneemerã. Soldao wãp'eda carcelde, Juan otau t'iap'et'aaji ²⁸m̃aik'aapa ma awēra nawepa jaradak'a aneeji iru poro p'arat'ude. Ma awēramaa tee cheji. Maap'eda ichia teenaji ichi nawemaa.

²⁹Juan k'õp'ãyoorãpa ũri atadak'ãri iru peedap'edaa, chi piuda k'ap'ia iidinajida iadait'ee.

Mãga paji Juan Bautista peepidap'edaa.

Jesupa eperãarã cinco mil nek'opida

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-15)

³⁰Jesús k'õp'ãyoorã waya araa p'anadak'ãri iru ome, irumaa nepirĩjida jõma ãchia oodap'edaa m̃aik'aapa jarateedap'edaa. ³¹Eperãarã chok'ara wãpachida m̃aik'aapa chepachida. Maperã chi k'õp'ãyoorã ome p'oyaa nek'odak'aa paji. Mapa Jesupa m̃agaji ãchima:

—K'õp'ãyoorã, chéti. T'imí ĩnadãma eperãarã wãdak'aamaa.

³²Mãpai barcode bataujida awara ãyaa wãdait'ee. ³³Mamĩda chok'araarãpa unujida ãra wã nidá m̃aik'aapa k'awaajida Jesús aide wã. Maperã eperãarã jõmaweda p'irajida, naapiara nide. ³⁴Jesús barcodepa batauk'ãri, eperãarã chok'ara unuji. Æra chupiria k'awaaji ovejaarãk'a para bada perã, ak'ipari wēe. Mãpai Jesupa Ak'õre Ũraa jarateemaa beeji. ³⁵K'eupodopa chi k'õp'ãyoorã ik'aawa chejida m̃aik'aapa m̃agajida:

—K'eu wãpi; nama eperãarã p'anadak'aa. ³⁶P̃eipáde ajida, eperãarã wãdamerã te chaa m̃aik'aapa p'uuru bee chaa ne—inãa k'oparii netonadamerã.

³⁷Mamĩda Jesupa p'anauji:

—Parãpa chik'o téeti k'odamerã.

Mãpai m̃agajida:

—¿Pia k'inia bik'ã taipa pan netonadamerã k'opidait'ee ãramaa? ¿K'ãare p'arat'apa netodayama ajida? ¿Atane ocho mimiada valorta* pande netonadaik'ã? ajida.

*6.37 Griego pedeede: *doscientos denarios*. Denario p'arat'a tau p'arat'adee ooda paji. Maapai ewari aba mimiapachida denario abaa pari.

³⁸Māpai Jesupa iidiji:

—¿Pan jōmasaa iru p'anima? aji. Ak'ináti.

K'awaadak'ári, jara chejida:

—Pan joisomaa māk'aapa chik'o omé iru p'anida ajida.

³⁹Māpai jaraji eperāarā su—ak'i p'aneepidamerā awara—awaraa chok'ara, eujāde p'ūajara ĩri. ⁴⁰Su—ak'i p'aneejida awara—awaraa cien māk'aapa cincuenta. ⁴¹Māpai Jesupa pan chik'o ome jitaji ichi juade, maap'eda it'aa ak'iji. It'aa t'ĩp'eda gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa, ma pan k'ōrak'ooji. Māga oop'eda, pan chok'ara teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. Ichiaba chik'o jedejida jōmaarāmaa mǎgí chik'o omé iru p'anadap'edaadepema. ⁴²Jōmaweda nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa. ⁴³Jesús k'ōp'āyoorāpa k'oraa docena aba p'ejida pan pite māk'aapa chik'o nĩbeeda. ⁴⁴Chi mǎgí pan k'odap'edaarā imik'ĩraarā cinco mil paji.

Jesús lago ĩri t'ia nipada

(Mt 14.22-33; Jn 6.16-21)

⁴⁵Ma t'ēpai Jesupa chi k'ōp'āyoorā barcode bataupiji ichi naa lago siadamerā Betsaida p'uurudee ichi eperāarā ome despediiru misa. ⁴⁶Eperāarā erreuk'oodaidak'ári, iru wāji ee nok'odee it'aa t'ĩde. ⁴⁷K'eudaik'ári, chi k'ōp'āyoorā barcode lago esa—auk'a ewaa wā nipajida. Māimisa Jesús truwá bee baji. ⁴⁸Jesupa unu baji chup'iria jōni, āchimaa nāu p'ua nĩbada perā. Māpai taujaaweda wāji āramaa lago ĩri. ⁴⁹Barco k'ait'a wā nipak'ári, unujida māk'aapa k'ĩsiajida netuara. Mapa biajida. ⁵⁰Jōmaweda audú p'eradachida. Mamĩda irua mǎgaji:
—iP'eranáati! iMida! aji.

⁵¹Māpai batauji āra ome māk'aapa nāu p'ua nĩbada t'umātidachi. Ak'itrua para beeji ⁵²āra waide ijāada—e p'anadap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa ne—inaa mǎgá chaaree bee oopipari Jesumaa. Mǎgá p'anajida, unujida mĩda irua pan k'opida eperāarāmaa, pan wēe p'anadak'ári.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

Genesaret eujāde

(Mt 14.34-36)

⁵³Panadak'ári lago k'ĩraik'a eere, wiibainajida Genesaret eujāde. Mama barco jĩ bijida to ide. ⁵⁴Barcodeepa bataurutade, eperāarā mama p'anapataarāpa Jesús k'awa atajida. ⁵⁵Isapai jōmaarāmaa jara wājida. Mapa k'ayaa beerā chok'ara aneejida Jesús wāyaait'ee ũridap'edaamāi. ⁵⁶Iru wārumaa p'uuru beede māk'aapa p'uuru awara āi te beede, ichiaba k'ayaa beerā ateepachida āchi p'arude. Ata bipachida eperāarā ode wāyaapatamāi māk'aapa Jesús wāyaa wāk'ári, chup'iria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'ōbaipimerā. K'ayaa beerāpa t'ōbaidak'ári, jōmaweda jipa p'aneepachida.

Judiorāpa āchi k'isiadoopa jarateedap'edaa

(Mt 15.1-9)

7 ¹Moisepa p'āda jarateepataarā Jerusalendeepa chejida Jesús badamaa fariseorā ome. ²Māirāpa unudak'āri Jesús k'ōp'āyoorā ūk'uru jua siida–ee nek'o p'ani, pedee k'achia jarapachida āra āpīte. ³(Fariseorāpa māik'aapa awaraa judiorā pia bee k'inia p'aniirāpa jua pi–ia siipata. Māga jarateepachida chonaarāweda māik'aapa at'āri māga oopata āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a. Āchi k'isiade judiorā pia beerā nek'odaik'araa bi, māgā āchi jua siida–ee. ⁴Ne–inaa k'oparii netodap'eda p'uurude, nek'odak'aa pia siidai naaweda. Ichiaba oopata nāgee ne–inaa awaraa āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a: nek'odai naaweda ne–inaa mesade siipata; vaso, k'uuru metaldee, chok'o māik'aapa āchi sū–ak'i p'aneepatamāi.) ⁵Māga oopata perā iidijida k'ūradaitee:

—¿Sāap'eda pi ome nipapataarāpa ooda–e p'anima ajida, tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a? Ma k'āyaara jua pia siida–e p'ani nek'odai naaweda.

⁶Jesupa p'anauji:

—Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapari Isaiāpa parā āpīte wāara pedeeji. iSeewata Tachi Ak'ōrede ijāapataarāda apata! Isaiāpa māgaji:

'Na eperāarāpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa. Mamīda āchi t'āriipa wāara mi k'iniadak'aa. ⁷Pāripi mi k'īrapite it'aa t'īpata, oo k'inia p'anapata perā eperāarāpa jara p'anik'a, mia jara bik'a oodai k'āyaara.' (Is 29.13)

⁸Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa audupiāra ijāapata eperāarāpa āchi k'isiadeepa jarateepata. Jōdee Ak'ōre Ūraade p'ā jēra bik'a oodait'ee k'isiadak'aa.

⁹Ichiaba māgaji:

—Ak'ōre Ūraa yiaara iru p'ani. Jōdee chonaarāweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ¿Māga–ek'ā? aji. ¹⁰Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji Moisés it'aideepa:

'Pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji.' (Ex 20.12)

Ma awara jaraji:

'Warrapa ik'achia jararu pirā ichi ak'ōremaa wa ichi nawemaa, peet'adaipia bi.' (Ex 21.17)

¹¹Mamīda parāpa jarateepata eperāpa jarai chi ak'ōremaa wa chi nawemaa: “Pi p'oyaa k'aripa–epi, jōma mia iru bi *Corbán** perā.”

¹²Eperāpa māga jarak'āri, pia bida apata chi ak'ōreerā k'aripanaamerā.

¹³Māgí ūraa uchiapari eperāarā k'isiadeepa. Māgide ijāadak'āri, Tachi

* 7.11 Hebreo pedeede *Corbán* jara k'inia bi *teit'ee* Tachi Ak'ōremaa. Nu 30.2.

Ak'õre Ūraa yiaraa iru p'aneepata. Ichiaba awaraa ūraa jarateepata māik'aapa ma k'aurepa eperāārāpa oodak'aa Tachi Ak'õre Ūraade jara bik'a.

Ne–inaa tachi k'achia beepipari

Tachi Ak'õre k'irapite

(Mt 15.10-20)

¹⁴T'ēepai Jesupa eperāārā t'ī p'e atap'eda, maaji:

—Jōmaarāpa mi pedee ūr'ti, māik'aapa k'awáati mia jararu. ¹⁵Chik'o k'odak'āri, tachi k'ap'iade edú banapari. Ma chik'o k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'aneedak'aa Tachi Ak'õre k'irapite. Ma k'āyaara, ne–inaa eperā t'ārīdeepa uchiarúpata k'achia beepipari. ¹⁶[Pia k'īsiadapáde aji, mia jaradade.]

¹⁷Jesupa eperāārā atabēip'eda, t'īuji teedaa. Mama chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia eperāārāmaa jarateeda?

¹⁸Irua jaraji:

—¿Māgara, parāpa ichiaba k'awada–e p'anik'ā? Chik'o k'odak'āri, tachi k'achia beepik'aa Tachi Ak'õre k'irapite, ¹⁹t'ārīde banak'aa perā. Jīp'a bide banapari, maap'eda uchiapari. (Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'õrede ijāapataarāpa chik'o k'īra t'ādoo k'odaipia bi.)

²⁰Ichiaba jaraji:

—Mamīda ne–inaa k'achia eperā t'ārīdeepa uchiadapa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'õre k'irapite. ²¹Eperā t'ārīdeepa nāgee k'īsia k'achia uchiaparida aji: p'ek'au ooit'ee awaraarā ome; nechiait'ee; chīara peeit'ee; ²²miak'āi bi awaraarā ome k'āiit'ee; chīara net'aa k'īait'ee; chīaramaa ne–inaa k'achia ooit'ee; chīara k'ūrāit'ee; ne–inaa k'achia ooi awaa bapariit'ee; chīara k'īra unuamaa iru bapariit'ee irua ne–inaa iru bi k'aurepa; chīara āpīte seewa jara nipait'ee; audua bapariit'ee māik'aapa ne–inaa pariatua oopariit'ee. ²³Jōmaweda ma ne–inaa k'achia uchiapari eperā t'ārīdeepa. Ma ne–inaa oodak'āri, k'achia p'aneepata Tachi Ak'õre k'irapite.

Wēra judio–ee bīpa Jesude ijāada

(Mt 15.21-28)

²⁴Mamāik'aapa Jesús Tiro p'uuru k'ait'a wāji chi k'ōp'āyoorā ome.

Wāji teedaa ichi unupi k'inia–e bada perā. Mamīda p'oyaa miru–e paji.

²⁵⁻²⁶Māga nide wēra k'au netuara merātia bada nawepa ūriji Jesús mama bi. Ma wēra judio–e paji; Sirofenicia eujādepema paji. * Teedaa wāp'eda, bedabai nībanaji Jesús k'irapite māik'aapa irumaa chupīria iidiji:

* 7.25-26 *Sirofenicia* eujādepemaarāpa griego pedee pedee pachida.

—Mi k'au k'ap'iade netuara merätia bi. Chupiria k'awáaji mǎik'aapa uchiapit'aapáde aji, iru k'ap'iadeepa.

²⁷Mamída Jesupa mǎgaji:

—Judiorāmaa ita—aria naa mimaa chupiria iidipíji. Pia—e bida aji, warrarā chik'o jāri atait'ee mǎik'aapa usaarāmaa tee baibit'ee.

²⁸Ma wērapa p'anauji:

—Māgada aji, Tachi Waibia. Mamída usaarāpa paara k'opata warrarā juadeepa baaida mesa ek'ari. Mapa, mi judio—e mīda, pīmaa chupiria iidi bida aji.

²⁹Māpai Jesupa maaji:

—Pia p'anauji. Wāpáde aji, pi k'au k'ap'iadeepa netuara uchiada perā.

³⁰Ma wēra teedaa panak'āri, chi k'au p'arude k'āiwee ununaji. Netuara uchiadai baji chi k'au k'ap'iadeepa.

Jesupa eperā k'iiri k'i bi mǎik'aapa pedee atua bi jipada

³¹Jesús uchiaji Tiro p'uuru k'ait'a bi eujādeepa chi k'ōp'āyoorā ome. Wāyaaaji Sidón p'uurude panait'ee Decápolis eujāde, Galilea Lago k'ait'a. ³²Mama Jesumaa eperā ateejida. Ma eperā k'iiri k'i baji mǎik'aapa pedee atua baji. Chupiria iidijida Jesumaa iru jua bimerā ma eperā ĩri, jipa beemerā. ³³Jesupa awara āyaa ateeji see nībadamāiipa mǎik'aapa ichi jua chak'epa t'it'aaji ma eperā k'iiri chaa. Ichiaba idubapa t'ōbait'aaji iru k'irame. ³⁴Maap'eda it'aa ak'iji, golpe iyapaaji mǎik'aapa mǎgaji ma eperāmaa:

—*iEfatá!* (Jara k'inia bi: “iK'iiri ēesáaji!”)

³⁵Aramata pedee atua bada pia pedeeji mǎik'aapa k'iiri ēesaadachi.

³⁶Māpai Jesupa jaraji apidaamaa jaranaadamerā. Māga jarapachi mīda, waapiara jara wāpachida. ³⁷Chi ūridap'edaarā o—ia ak'itrua para beejī mǎik'aapa pedee para beejī:

—Jesupa jōma pia oopariپی. iK'iiri k'i bi ūriپیari mǎik'aapa pedee atua bi paara pedeeپیari!

Jesupa eperāarā cuatro mil nek'opida

(Mt 15.32-39)

8 ¹Ewari aba eperāarā chok'ara waya see nībaji Jesús badamāi. Mamída nek'odait'ee wēe p'anadap'edaa perā, chi k'ōp'āyoorā t'ī p'ejī mǎik'aapa mǎgaji:

²—Mia na eperāarā chupiria k'awaa bi, mi ome k'āima ōpee p'anadairā mǎik'aapa ĩrā āchi nek'odait'ee wēe p'ani. ³Māgá pēiru pīrā āchi te chaa, ode k'ap'ia t'ūmaak'oodaridait'ee jarrapa, ūk'uru t'imīipa che p'anadairā.

⁴Chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Mamída ĩsāga nek'opidayama ajida, nama eperāarā wē—e perā chik'o netodait'ee taimaa?

⁵—¿Pan jōmasaa iru p'anima? aji.

Maajida:

—Siete.

⁶Eperāarā su–ak'i beepiji māik'aapa ma pan atap'eda, it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. K'ōrak'oop'eda teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. ⁷Ichiaba chik'o chak'eerā chok'ara–ee iru p'anajida. Jesupa it'aa iidik'āri, chok'araara eepadachi māik'aapa jedepiji. ⁸Jōmaarāpa k'ojida bi jāwaadarutamaa. K'oraa siete ipuru p'ejida pan chik'o ome beeda. ⁹Chi nek'odap'edaarā perá cuatro mil paji. Maap'eda Jesupa āchi temaa pēiji. ¹⁰Māpai Jesús chi k'ōp'āyoorā ome barcode bataup'eda, wāji Dalmanuta eujādee.

Ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mt 16.1-4)

¹¹Mama bide fariseorā pachejida māik'aapa aupedeemaa p'anejida Jesús ome. Imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne–inaa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari, māik'aapa ak'ipimerā wāara Tachi Ak'ōrepa iru pēida. ¹²Jesús golpe iyapaaji māik'aapa mājaji:

—¿K'asaa parā pedeeta? ¿Awaraa ne–inaa unu k'inia p'anik'ā Tachi Ak'ōre juapa ooda? Mia wāarata jararu. Mia oo–e pait'ee parāpa iidi p'anik'a.

¹³Maap'eda mama atabēiji. Barcode bataup'eda, uchijaji lago k'īraik'a ere chi k'ōp'āyoorā ome.

Jesupa ūraada fariseorāpa oopatak'a oonaadamerā

(Mt 16.5-12)

¹⁴Ma wā nidade chi k'ōp'āyoorāpa k'īra atuadai p'anajida ateedait'ee ne–inaa k'oparii. Pan apai iru p'anajida barcode. ¹⁵Jesupa āra ūraaji:

—K'īra k'awaa nipapatāati fariseorā pan, Herodes pan k'onaadamerā, āchi levadura k'achia bairā.

¹⁶Jesús k'ōp'āyoorā pedee para baji āchi pitapai, irua jara k'inia bada k'awada–e p'anadap'edaa perā. Maajida:

—Māga jara bi, tachi pan wēe p'anadairā.

¹⁷Jesupa k'awaji ārapa k'īsiadap'edaa. Mapa mājaji:

—¿Sāap'eda pan wēe p'anida a p'anima? aji. ¿At'āri k'awada–e p'anik'ā mia jaratee k'inia bi? ¿Pandepai k'īsia p'ani–ek'ā? aji. Mapa k'awada–e p'ani. ¹⁸Parā tau iru p'ani mīda, unudak'aa mia oo bi. K'īiri iru p'ani mīda, mia jaratee bi ūridak'aa. ¿Maarepidata k'irāpada–ek'ā? ¹⁹Mia pan joisomaa jedek'āri imik'īraarā cinco milmaa, ¿chi pite beedapa k'oraa jōmasaa ipurujidama? aji.

P'anaujida:

—K'oraa docena aba.

20—Ichiaba pan siete jededak'ãri imik'ĩraarã cuatro milmaa, nek'odap'eda, ¿k'oraa jōmasaa ipurujidama? aji.

Maajida:

—K'oraa siete.

21 Māpai maaji:

—¿Parāpa at'ãri k'awada–ek'ã? aji. K'ĩra k'aupai ijāadai fariseorã pedee māk'aapa Herodes pedee.

Jesupa Betsaida p'uurude tau p'ãriu bada jipada

22 Betsaida p'uurude panadak'ãri, tau p'ãriu bi ateejida Jesumaa chupiria iidide irua t'õbaimerã. 23 Jesupa ma tau p'ãriu bi juade jitap'eda, p'uuru k'idaa ateeji. Māpai ma eperã tau jãde idut'aaji māk'aapa ichi tau wāk'a atap'eda juapa, Jesupa maaji:

—¿ĩrá pia unuruk'ã? aji.

24 Ak'ip'eda, maaji:

—Unu bipi eperāarã pak'uruk'a nĩutee.

25 Jesupa jua waya tau ĩri biji māk'aapa āyaa atak'ãri, ma eperāpa pia unu beejĩ. Mágá jĩpa beejĩ. 26 Māpai Jesupa ichi temaa pējji māk'aapa maaji:

—P'uurudee wānaapáde aji, māk'aapa p'uuru pidaarāmaa maarepida jaranaapáde aji.

Pedropa Jesús Tachi K'aripaparida ada

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-20)

27 Ma t'ēepai, Jesús chi k'õp'āyoorã ome wāji p'uuru k'aipee beedee, Cesarea de Filipo p'uuru k'ait'a bi eujãde. Ode wādade, Jesupa iidiji chi k'õp'āyoorāmaa:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperāarāpa?

28 P'anaujida:

—Ūk'uruurāpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida.

Awaraarāpa jara p'ani Elías. Ichiaba ūk'uruurāpa jara p'ani pi awaraa Ak'õre pedee jarapari.

29—Parāpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Pedropa p'anauji:

—Pi Cristo; Tachi Ak'õrepa pēida tachi k'aripamerã.*

30 Mamĩda Jesupa jaraji:

—Awaraarāmaa māga nepirĩnaadapáde aji.

Jesupa jarada ichi peedait'ee

(Mt 16.21-23; Lc 9.21-22)

31 Jesupa jarateemaa beejĩ:

* 8.29 Mesías.

—Mide ijāadak'aa p'anadairā, tachi judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi miapidait'ee māik'aapa yiarāa iru p'anadait'ee. Maap'eda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'ee.

³²Māgí pedee jaraji jōmaarā k'irapite. Māpai Pedropa Jesús awara āyaa ateeji māik'aapa itriamaa beeji, māgá pedee bada perā. ³³Mamīda Jesús p'irrabaiji māik'aapa chi k'ōp'āyoorā k'ira ak'ip'eda, māgaji Pedromaa:

—iMi ik'aawaapa āyaa wāji, Satanapa māga jarapida perā! Pia k'isia-e Ak'ōrepa k'isia bik'a. Jip'a k'isiamaa bida aji, eperāarāpa k'isiapatak'a.

Sāga nipadai Jesús ome
(Mt 16.24-28; Lc 9.23-27)

³⁴Māga bap'eda, Jesupa chi k'ōp'āyoorā tī p'e ataji awaraarā ome māik'aapa maaji:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'isiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'eeek'a. Ooipia bi mia ooparik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa. ³⁵Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. ³⁶Ma awara ĩk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ōre eujāde?

³⁷Ichiaba, ĩk'āata teeima Tachi Ak'ōremaa, tachi piudap'eda chok'ai p'irabai pimerā? Māga p'oyaa ooda-e. ³⁸Īrapema eperāarā audú p'ek'au oo k'inia p'anapata mide ijāadak'aa perā. Māirā taide eperā k'ira nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa-e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'ira nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'ira wāreede chek'āri iru angeleerā ome.

9 ¹Jesupa ichiaba māgaji:

—Mia wāarata jararu. Nama p'aniirā ũk'uru piudai naaweda unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari ichideerā p'anedamerā.

Jesús k'ira awaradaida
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²K'āima seismaa Jesús wāji ee it'ia bi nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama āra taide Jesús k'ira awaradachi. ³Ichi p'aru t'o-t'oo ĩdaadachi pi-ia t'ōdak'a. ⁴Māga nide chi k'ōp'āyoorāpa unujida chonaarāweda p'anapatap'edaarā Elías māik'aapa Moisés pedeemaa p'ani Jesús ome. ⁵Māpai Pedropa māgaji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari, ipia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'ee te chak'eerā ōpee; aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

⁶Pedropa k'isia-ee māga jaraji, p'era ak'i nībada perā apemaarā ome. ⁷Māga nide j̄ararapa āra aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji: —Nāgida aji, mi Warra k'inia. Ūrítu iru pedee. ⁸Aramata ak'idak'āri, āchi ik'aawa apida unuda-e paji; Jesús aupaita āchi ome baji.

⁹Edeepa cherutade Jesupa* jaraji āchia unudap'edaa nepirinaadamerā, ichi jai-idaap'eda waya chok'ai p'irabai naaweda. ¹⁰Maperā nepirida-e paji āchia unudap'edaa. Mamīda āchi pitapai pedee p'anapachida k'asaa jara k'inia bi “jai-idaap'eda waya chok'ai p'irabaiit'ee”. ¹¹Maap'eda Jesumaa iidijida:

—¿Sāap'eda Moisepa p'āda jarateepataarāpa jarapatama ajida, chonaarāwedapema Elías naapiara cheit'ee Tachi K'aripapari k'āyaara?

¹²Irua p'anauji:

—Wāarata jara p'ani. Elías naapiara cheit'ee māik'aapa ne-inaa jōmaweda pia ooit'ee, eperāarāpa auteebaidamerā iru t'ēe cheru. Mamīda mia jara bi: Ak'ōre Ūraa p'ādade ichiaba jara bi mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, miapidait'ee māik'aapa k'ira unuamaa iru p'anadait'ee. Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade p'ā jera bik'a ichia oopiit'ee. ¹³Mamīda eperā Elías j̄iak'aa chejipi. Māgí t'j̄jarapachida Juan Bautista. Āchia oo k'iniata oj̄jida iru ome Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a.

Jesupa k'ūtrāa k'ap'iadeepa netuara uchiapida

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan pachedak'āri apemaarā k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāi, unu chejida eperāarā chok'araarāpa wap'ira iru p'ani māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā ūk'uru aupedee jōni ma k'ōp'āyoorā ome. ¹⁵Jesús unudak'āri, ak'itrua para beej̄i māik'aapa p'ira wājida irumaa auteebaide. ¹⁶Māpai Jesupa iidiji āchimaa: —¿K'āaredeta aupedee p'anima mi k'ōp'āyoorā ome?

¹⁷Eperāpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, mi warra aneeji p̄imaa netuarapa ichiwa iru bairā. ¹⁸Ma netuarapa wawat'i bat'at'aapari eujāde. Maap'eda it'aidee k'ōp'ep'ee che nībeepari, k'ida kierrkierree nībeepari, ichiaba k'ap'ia ibia nībeepari. Mia chupiria iidiji pi k'ōp'āyoorāmaa ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

¹⁹Māpai Jesupa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mide ijāada-e p'anik'ā? Ijāadak'arāk'ap̄i p'ani! ¿Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

²⁰Māpai aneejida Jesumaa. Mamīda netuarapa Jesús unuk'āri, warra wawat'aaji māik'aapa bat'at'aaji eujāde. It'aideepa k'ōp'ep'ee eujāde p̄irabai nībeej̄i. ²¹Jesupa iidiji ma warra ak'ōremaa:

* 9.9 Jesús p'āi k'āyaara, na versiculode Marcopa p'āji Eperā Ak'ōre Truadepema.

—¿Sāaweda māgá nībima? aji.

Chi ak'õrepa p'anauji:

—Ma—ãri weda. ²²At'apai netuarapa bat'at'aapari t'ipitau urua nībide maa—e pirã toida peet'aait'ee. Mapa p'oyaa ooita bi pirã, tai chupiria k'awáaji māk'aapa k'aripapáde aji.

²³Jesupa p'anauji:

—¿K'asaa pi pedee? ¿P'oyaa ooi'ã a bik'ã? iEperãpa mide ijãa bi pirã, mia ne—inaa jõma oopari!

²⁴Māpai chi warra ak'õrepa golpe pedeeji:

—Ijãa bida aji. iMi k'aripáji waapiara ijãait'ee!

²⁵Jesupa unuk'ãri eperãarã seedaruta, māgaji netuaramaa:

—Netuara, ichiwapipari māk'aapa k'ĩri k'ipipari, uchíaji jã warra k'ap'ia deepa māk'aapa waa iru k'ap'ia de t'ũnaapáde aji.

²⁶Māpai netuara biadachi māk'aapa warra golpe wawat'aaji. Maap'eda uchiadachi warra k'ap'ia deepa. Ma warra piudak'a atabaibeeji. Māpai arii see nībadaarãpa māgajida:

—Piudachida, ajida.

²⁷Mamĩda Jesupa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Māpai ma warra k'ap'ia pia beeji.

²⁸Maap'eda Jesús wãji teedaa chi k'õp'ãyoorã ome. Ituaba bak'ãri, chi k'õp'ãyoorãpa iidijida Jesumaa:

—¿Sāap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida—e pajima? ajida.

²⁹Jesupa p'anauji:

—It'aa t'ĩ bipapai māgee netuara uchiapiparida aji.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰Mamāik'aapa wādak'ãri, Galilea eujãde wãyaajida. Mamĩda eperãarãmaa k'awapi k'inia—e bada perã, ³¹Jesupa ne—inaa oo—e paji mama, chi k'õp'ãyoorãmaa jarateemaa bada perã. Māgapachi:

—Eperãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, baapiit'ee k'achia beerã juade māk'aapa áchia mi peepit'aadait'ee. Mamĩda ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'ee.

³²Chi k'õp'ãyoorãpa k'awada—e paji sāap'eda irua māga jaraji. Mamĩda waawee p'anajida iididait'ee.

Eperã waibiara bi Tachi Ak'õre k'irapite

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Pachejida Capernaum p'uurude. Teeda p'anide, Jesupa iidiji:

—¿Parã k'ãata pedee che wãjidama aji, ode?

³⁴Mamída k'ira nejasiapa k'ũp'ee para beeji, ode aupedee che wādap'edaa perā, āchidepema k'aita waibiara bi. ³⁵Jesús su–ak'i beeji māik'aapa chi k'õp'āyoorā doce t'ĩ p'e atap'eda, maaji:

—Eperā apemaarā k'āyaara waibiara pa k'inia bi pirā, ek'ariara baipia bi māik'aapa t'āri o–īa apemaarā k'aripaipia bi.

³⁶Māpai Jesupa warra chai jua jita atap'eda, ak'i nĩbiji āchi esajĩak'a. Jira atap'eda, wēre ataji jarateeit'ee māik'aapa jaraji:

³⁷—Eperāpa mide ijāa bi k'aurepa nāgĩ warra chaik'a auteebairu pirā, mi jida auk'a auteebaipari. Ma awara mi aupai auteebai–e; ichiaba Tachi Ak'õre auteebai bi, iruata mi pēida perā.

Ak'õrede ijāak'āri, ne–inaa pia oopari

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸Māpai Juanpa maaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperāpa pi t'ĩ jarap'eda, netuara uchiapi bi eperāarā k'ap'iadeepa. Māga unudak'āri, taipa waa oonaapāde ajida, tachi ome nipak'aa perā.

³⁹Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopiti. Eperāpa ne–inaa pia ooru pirā mi t'ĩde eperāarāpa p'oyaa oodak'aa, māga oop'eda, pedee k'achia jara–e pai mi āpíte. ⁴⁰Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida aji. ⁴¹Mia wāarata jararu. Eperāpa parāmaa pania vaso aba pida teeru pirā todamerā, parāpa mi, Cristode ijāapata perā, Tachi Ak'õrepa ma eperāmaa ne–inaa pi–ia teeit'eeda aji.

K'ĩrak'aupai p'ek'au k'achia oodai

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴²—Mamída eperāpa mide ewaa ijāa p'aniirāmaa acha bi warra chaik'a, ijāapiamaa bi pirā, piara bak'aji k'ũruma iru otaude jĩ atadap'eda, p'usa jāde bat'at'aadait'ee. ⁴³⁻⁴⁴Pichi juapa ne–inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirā, ma k'achia oo amáaji, pichi jua t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wāit'ee jua mosaa, k'ap'ia jōmaweda atuai k'āyaara t'ipitau ichita jērajēraa jira bide. ⁴⁵⁻⁴⁶Ichiaba pichi biiripa ne–inaa ooda k'aurepa k'achiade baairu pirā, ma k'achia oo amáaji, pichi biiri t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi Ak'õre ode nik'anik'aa nipait'ee biiri abapai bik'a, k'ap'ia pia tok'arradee bat'a atapēi k'āyaara. ⁴⁷Ichiaba pichi taupa ne–inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirā, ma k'achia oo amáaji pichi tau ēt'ak'ajik'a. Piara bi Tachi Ak'õre ode nipait'ee tau abapai bik'a, tau omeeweda nipai k'āyaara netuara ode tok'arradee.

⁴⁸'Mama ichita miapiit'ee tachi chiara k'opari k'ipa piuk'aa māik'aapa tachi k'ap'ia paapari t'ipitau k'ĩik'aa bide.' (Is 66.24)

⁴⁹—T'ā p'urupata chik'ode mik'iapiamapa. Auk'a Tachi Ak'õrepa ichideerā pia ak'i bapari atuapiamaapa netuara o k'achiade. ⁵⁰Ma awara

chik'o warraara bi t'ã ome. Mamída t'ã k'iyaa–edaik'ãri, ma chik'o warraa–ee bi. ¿Sãga ma t'ã waya k'iyapiima? Ichiaba tachi t'ãri pia p'anada–e pak'ãri, Tachi Ak'õre k'irapite servi–e p'ani. Mapa óoti Ak'õre Úraade jara bik'a. Mãgá k'ãiwee p'anadait'ee apemaarã ome.

Jesupa jarateeda miak'ãi p'aniirã mia amaanaadamerã

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 ¹Jesús uchiap'eda chi k'õp'ãyoorã ome Capernaumdeepa, wãjida Jordán to k'irai'ka eeree, Judea eujãde panarutamaa. Mama p'anide waya Jesús badamã eperãarã cheepurupachida, eperãarãpa oopatap'edaak'a iru wãrumaa. Waya Jesupa jarateemaa beeji naaweda oopatak'a. ²Mãga nide fariseorã ùk'uru irumaa chejida. Moisepa p'ãda merapii jãak'aapa, iidijida:

—¿Imik'irapa ichi wëra amaapia bik'ã? ajida.

³Irua p'anauji:

—¿K'ãata ùraaji Moisepa?

⁴Jarajida:

—Moisepa ùraajida ajida, wëra amaaru pirã, mia amaada k'art'a p'ã teepia bi.*

⁵Mãpai Jesupa maaji:

—Moisepa mãga jaraji parã judiorã k'ãiri k'isua p'anadairã. ⁶Mamída Tachi Ak'õrepa na eujã ook'ãri,

'Ooji imik'ira mãik'aapa wëra.' (Gn 1.27)

⁷'Mapa imik'irapa atabëit'ee chi ak'õre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wëra ome. ⁸Mãgá eperã omee weda eperã apai pik'a p'aneadait'ee.' (Gn 2.24)

Eperã omé p'ani mïda, jip'a eperã apai pik'a p'aneepata Tachi Ak'õre k'irapite. ⁹Tachi Ak'õrepa mãgá eperãarã omé araa papik'ãri, apidaapa amaapidaik'araa bida aji.

¹⁰Ai t'ëepai teeda p'anadak'ãri, Jesús ome nipapataarãpa pedee p'aneejida fariseorãpa iididap'edaade. ¹¹Jesupa jaraji:

—Eperãpa chi wëra amaata'aru pirã, awaraa wëra ataik'araa bi. Mãga ooru pirã, pek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite mãik'aapa chi wëra k'irapite, Tachi Ak'õre Úraa p'ãdade jara bairã wëra iru bak'ãri, awaraa ome k'ãik'araa bi.

¹²Ichiaba wërãpa chi imik'ira amaata'aru pirã, awaraa imik'ira ataik'araa bi. Mãga ooru pirã, auk'a pek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite.

Jesupa warrarã bendiciada

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Warrarã aneejida Jesumaa iru jua bimerã ãra ñri. Mamída Jesús k'õp'ãyoorãpa ma warrarã aneedap'edaarã itriajida. ¹⁴Jesupa mãga unuk'ãri, t'ãri ãriidachi chi k'õp'ãyoorã ome. Mãpai mãgaji:

* 10.4 Dt 24.1-4.

—iHrianáati! Ichiak'au mimaa warrarã chepíti, Tachi Ak'õrepa ãra jïak'arã biit'ee perã ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã. ¹⁵Mia wãarata jararu. Warra chak'eerãpa waawee—ee ijãapata t'ãri o—ia Tachi Ak'õrede. Auk'a tachi chonaarãpa pida ijãadaipia bi p'aneedait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome.

¹⁶Warra chak'eerã jira atap'eda, ichi jua ãra ïri bi wãpachi mãik'aapa bendicia wãpachi.

Eperã p'arat'ara bi Jesús ome pedeeda

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Jesús wãit'ee arude, eperã p'ira chep'eda, iru k'irapite bedabaidachi mãik'aapa mägaji:

—Tachi Jarateepari t'ãri pia, ðk'ãata mia oopia bima aji, it'aa wãit'ee?

¹⁸Jesupa p'anauji:

—¿Sãap'eda mimaa t'ãri pia bida a bima? aji. T'ãri pia apaita bi; mägí Tachi Ak'õre. ¹⁹Pia k'awa bi Tachi Ak'õrepa Moisemaa úraa p'ãpida:
 'Eperã peenãaji; miak'ãi bi pirã, awaraarã ome k'ainãaji; nechianãaji; seewa jaranãaji chãara k'achiade baapiit'ee; ichiaba chãara k'úranãaji; pichi ak'õre mãik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíji mãik'aapa ãra pedee úriparíji.'* (Ex 20.12-16)

²⁰Mãpai ma eperãpa maaji:

—Tachi Jarateepari, mia ma jõma ooparida aji, k'útrãa weda.

²¹Jesupa irumaa k'inia ak'iji mãik'aapa mägaji:

—Ne—inaa aba waide oo—e bi. Pichi net'aa jõmaweda netok'oonãji mãik'aapa chupiria beerãmaa ma p'arat'a téeji. Mãga ooru pirã, ne—inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'õre eujãde. Mãga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²²Ma eperãpa mãga úrik'ãri, k'isia paraadachi mãik'aapa k'ira pia—ee wãji, p'arat'a audú k'inia bada perã.

²³Jesupa ichi ik'aawa p'anadap'edaarãmaa ak'ip'eda, mägaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—iChaaree bait'ee p'arat'ara beerã p'aneedait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome!

²⁴Jesús k'õp'ãyoorã ak'itrua para beeji mãga úridak'ãri. Mãpai waya Jesupa maaji:

—Aai, warrarã, ichaaree bi p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome! ²⁵Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari, camello aguja taude wãyaa k'ãyaara.

²⁶Chi k'õp'ãyoorãpa mãga úridak'ãri, waapiara p'era pik'a para beeji mãik'aapa ãchi pitapai iidi para beeji:

—Mãgara, ðk'aita p'oyaa it'aa wãyama? ajida.

* 10.19 Dt 5.16-20.

²⁷Jesupa āchimaa ak'iji māik'aapa p'anauji:

—Eperāarāpa p'oyaa ooda–e, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'ōre–it'ee ne–inaa chaaree wē–eda aji.

²⁸Māpai Pedropa māgaji:

—Tai net'aa jōmaweda atabēijida pi ome nipapataadait'ee.

²⁹Jesupa maaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa atabēijida pāchi te, ipema, ipewēra, nawe, ak'ōre, warrarā māik'aapa eujā, mi k'aurepa māik'aapa mia pedee pia jaratee bi k'aurepa. ³⁰Mamīda net'aa atabēidap'edaarāpa ma k'āyaara na p'ek'au eujāde p'ani misa, na ne–inaa atada cien audú atadait'ee: te, ipemaarā, ipewēraarā, naweerā, warrarā māik'aapa eujā, chīrapa āra miapi iru p'ani jida mi k'aurepa. Ma awara piuk'ari, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ³¹Mamīda irapema waibiara p'aniirā eperāarā k'irapite, ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'irapite. Jōdee ek'ariara p'aniirā eperāarā k'irapite waibiara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'irapite.*

Jesupa jarada ōpee jarada ichi peedait'ee

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Ai t'ēepai Jesús apemaarā naa wāji Jerusalendee. Chi k'ōp'āyoorā p'era pik'a iru t'ēe wājida. Awaraarā ichiaba iru t'ēe waaweede wājida. Māpai Jesupa waya chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa nepiriji ichi p'asait'ee bi:

³³—Tachi wāruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jita atadait'ee māik'aapa ateedait'ee p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa. Āchia iididait'ee k'īra tewaraarāmaa mi peet'aadamerā. ³⁴Mi oo iru p'anadait'ee; k'īramaa idudait'ee; soopa widait'ee māik'aapa peet'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Santiago Juan ome chupiria iididap'edaa

(Mt 20.20-28)

³⁵Zebedeo warrarā, Santiago māik'aapa Juan, Jesús k'ait'a chejida māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa ne–inaa audú k'inia p'ani. Mapa chupiria iidi p'ani māga oomerā.

³⁶Irua iidiji:

—¿K'āata k'inia p'anima aji, mia oomerā parā ome?

³⁷Māgajida:

* 10.31 Griego pedeede: *Mamīda irā chi naa p'aniirā t'ēe p'anedait'ee; jōdee irā chi t'ēe p'aniirā naapiara p'anadait'ee.*

—Pi truade jōmaarā poro waibia pak'āri, tai auk'a poro waibiarā pi ek'ari p'anee k'inia p'ani; aba su—ak'i beei pi juaraare, apema pi juabi eere.

³⁸Māpai Jesupa p'anauji:

—Parāpa wāara k'awada—e p'ani k'āata iidi p'ani. ¿Parāpa ne—ināa k'achia choodaik'ā aji, mia chooit'ee bik'a? Maap'eda ¿parā piu k'iniadaik'ā aji, mi piut'ee bik'a?

³⁹Āchia p'anaujida:

—iP'oyaadaipi!

Jesupa maaji:

—Parāpa ne—ināa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bik'a. Ma awara piudait'ee mi piut'ee bik'a. ⁴⁰Mamīda mia p'oyaa jara—e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su—ak'i p'aneedait'ee. Tachi Ak'ōrepapai māga jarai.

⁴¹Apemaarā diez k'ōp'āyoorāpa ūridak'āri Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome. ⁴²Mapa Jesupa t'ī p'e ataji māik'aapa maaji:

—Parāpa k'awa p'ani ijāadak'aa beerā poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa. Waawepa āchi jua ek'ari p'aniirāpa oopata āchia jara p'anik'a. ⁴³Mamīda parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara ijāapataarā t'āide chi waibiara pa k'inia bīpa apemaarā chupīria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi. ⁴⁴Pia jarait'eera, parādepema aba poro waibia pa k'inia bi pīrā, awaraarā k'aripaipia bi, esclavopa chipari k'aripaparik'a. ⁴⁵Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema mīda, na p'ek'au eujāde che—e paji eperāarāpa mi jīia iadamerā. Jīp'a cheji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Piut'ee eperāarā chok'ara uchiadamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

Jesupa tau p'āriu bada Bartimeo jīpada

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Jesús wāyaa wāk'āri Jericó p'uurude chi k'ōp'āyoorā ome, eperāarā chok'ara auk'a chejida āra ome. Ma p'uurudeepa uchua wādade, o bi ik'aawa eperā tau p'āriu bi su—ak'i baji p'arat'a iidimaa. Ma eperā t'ījarapachida Bartimeo. * Māgí Timeo warra paji. ⁴⁷Ūrik'āri Jesús Nazaretdepema ichi ik'aawa wāyaa wā, ma tau p'āriu bīpa golpe biamaa beji:

—iJesús! iRey David Warra, * mi chupīria k'awáaji!

⁴⁸Ma ode p'anadap'edaarāpa itriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mamīda waapiara biapachi:

—iRey David Warra, mi chupīria k'awáaji!

* 10.46 Bar jara k'inia bi warra. Mapa Bartimeo jara k'inia bi: Timeo Warra. * 10.47 Jesús t'ījarapachida David Warra, iru uchiada perā chonaarāwedapema Rey Daviddeepa māik'aapa Mesías pada perā.

49 Māpai Jesús ak'inĩ beeji māik'aapa mägaji:

—Tĩ atanáti.

Māpai t'ĩ atanajida tau p'āriu bi:

—Isapai, p'irabáji. Pi t'ĩ bipi. iWaaweenáaji!

50 Māpai chi poroba āyaa bat'at'aap'eda, p'inajiti bainĩ beeji māik'aapa Jesumaa cheji. 51 Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'inia bima aji, mia oomerã pi ome?

Tau p'āriu bipa p'anauji:

—Jesús, Tachi Waibia, michi taupa pia unu k'inia bida aji.

52 Jesupa mägaji:

—Jipajipi mide ijāada perã. Wāipia bida aji.

Aweda tau p'āriu badapa pia unuji māik'aapa Jesús t'ēe wāji ode.

Jesús Jerusalén p'uurude

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 1 Jesús Jerusalén p'uuru k'ait'a wāk'āri, Olivo Ee k'īrapite panaji chi k'ōp'āyoorã ome. Mama p'ani Betfagé māik'aapa Betania p'uuru. Jesupa chi k'ōp'āyoorã omé naa pëik'āri, mägaji:

2—Wáti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bima. Ará panadak'āri, ununadait'ee burro jĩ bainĩ bi, waide apida batauda—e p'ani iru ĩri. Ēra atáti māik'aapa anéeti. 3 Apidaapa iidiruta pirã, k'āare—it'ee ēramaa p'ani, jaráti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi. Waya tee chedait'eepi.”

4 Chi k'ōp'āyoorã wādak'āri, ununajida burro jĩ bainĩ bi o bi ik'aawa te āuk'idaa. Māpai ēra atajida.

5 Mamída arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿K'āata oomaa p'anima parāpa? ¿K'āare—it'ee ēra ataruta jã burro?

6 Māpai Jesupa jaradak'a p'anaudak'āri, ichiak'au pëijida.

7 Burro ateadap'eda Jesumaa, āchi ĩripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai ĩri māik'aapa Jesús batauji. * 8 Jesús mägá wāyaa wāk'āri, chok'araarāpa āchi p'aru t'ō jēra bijida o jāde Jesús k'īrapite; ichiaba ũk'uruurāpa t'ō jēra bijida k'iru t'iap'edap'edaa, āchi rey pai jīak'aapa. 9 Jesús naa wādap'edaarāpa māik'aapa t'ēe che wādap'edaarāpa o—ia biapachida:

—*'Hosana!** iK'īra wāree! iTachi Ak'ōrepa pia ak'ī bapari ichia pëida ichi pari nipamerã na eujāde! iK'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari cheru perã! (Sal 118.25-26)

10 iTachi Ak'ōrepa pia ak'ī bapariit'ee ichia rey pëida! iDavid tachi rey padak'a waya rey iru p'anadait'ee! Tachi Ak'ōrepa nāgĩ

* 11.7 Ez 9.9. Eperāarã ũk'uruurāpa k'īsiapata rey waibia chek'āri burro ĩri, jara k'inia bi iru jua ek'ari p'anirã t'āri pia ak'ipariit'ee. * 11.9 Hosana jara k'inia bi iTachi O K'achiadeepa K'aripa Ataparí!.

auk'a pia ak'i bapariit'ee. *iHosana!* iK'ira wāree Ak'öre eujāde, Tachi K'aripapari cheru perā!

¹¹ Jesús Jerusalende pachek'āri, wāji Ak'öre te waibiadee. Aide eperāarāpa oo para bi unup'eda, waya wāji Betania p'uurudee chi k'öp'āyoorā ome, k'ewara bada perā.

Jesupa higuera biirimaa ijāti pedeeda

(Mt 21.18-19)

¹² Ai norema, Betania p'uurudeepa uchiadak'āri, Jesús jarrapisia nībeeji. ¹³ T'imīpa unuji higuera biiri baini bi k'iru paraa. Māpai araa ak'inaji chau bi jīak'aapa. Mamīda chau—ee baji. Chi k'iru aupaita unuji, chaujara—e pada perā. * ¹⁴ Māpai ma higuera biirimaa māgaji:

—iPi waa chauk'aa pait'eeda! aji.

Chi k'öp'āyoorā irua jarada ūrijida.

Jesupa ne—ināa netopataarā jerek'ooda Ak'öre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Ai norema waya Jerusalende pachedak'āri, Jesús Ak'öre te waibiade t'ūji māik'aapa net'aa netopataarā taawaa jerek'ooji. P'arat'a tau t'erabaipataarā mesa sia bat'ak'oo wāji, paloma netopataarā banco paara. ¹⁶ Ak'öre te waibiadee wāyaapik'aa paji net'aa aterutaarā. ¹⁷ Māpai jarateemaa beeji:

—Tachi Ak'öre Ūraa p'ā jēra bide jara bi:

'Mi te it'aa t'īpata teda apataadait'ee, jōma na eujādepemaarā—it'ee.'

(Is 56.7)

'Mamīda parāpa nechiapataarā ték'ata oo iru p'ani.'

(Jer 7.11)

¹⁸ Māga ūridak'āri, p'aareerā poroorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome k'īsia p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee. Iru waawee p'anajida, eperāarāpa ak'itrua para bada perā irua jaratee bi k'aurepa. ¹⁹ K'ewaraa Jesús chi k'öp'āyoorā ome uchijida p'uurudeepa.

Higuera biiri p'oodarida

(Mt 21.20-22)

²⁰ Ai norema tap'eda waya Jesús chi k'öp'āyoorā ome wāyaajida higuera biiri badamāi. Unujida chi k'arra jōmaweda p'oo ak'inī bi. ²¹ Māpai Pedropa k'irāpaji Jesupa jarada māik'aapa jaraji Jesumaa:

—iTachi Jarateepari, ak'īji! Pia higuera biirimaa ijāti pedeeda p'oodachida aji.

²² Jesupa p'anauji:

—Ijāapatāati Tachi Ak'ōrede. ²³ Mīa wāarata jararu. Eperā wāara Tachi Ak'ōrede ijāa bi pirā, iidiipia bi ne—ināa oomerā, ichi t'āridepai k'īsia—ee:

* 11.13 Mamīda, ma atanede higojō chik'aa aba—abaa chaupari.

“¿Ooik'ã wa oo–e pai?” Mägá Tachi Ak'õrepa irua jaradak'a ooit'ee. Jararu pirã eemaa: “Jãmãik'aapa ãyaa wáji mãik'aapa p'usa jãde baaináji,” Tachi Ak'õrepa mãga ooit'ee. ²⁴Mägá it'aa iididak'ãri, naapiara ijãati Tachi Ak'õrepa ooru parãpa k'iniata, pãchi t'ãri auk'a p'anì perã iru ome. Mägá p'anadairã irua ooit'ee parãpa it'aa iididap'edaa. ²⁵Parã it'aa t'ĩdak'ãri, k'ĩsianáati apemapa k'achia ooda parãmaa. It'aa t'ĩdai naaweda, iru chupiria k'awáati mãik'aapa perdonáati irua k'achia ooda. Mãga ooruta pirã, Tachi Ak'õre it'ari bipa perdonait'ee parãpa p'ek'au k'achia oopata. ²⁶[Mamĩda awaraarãpa k'achia oodap'edaa parãmaa perdonada–e pirã, mägara Tachi Ak'õrepa ichiaba perdonaa–e parãpa ne–inaa k'achia oopata.]

Tachi Ak'õrepa Jesús pëida

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Ma t'ẽepai waya chejida Jerusalendee. Jesús Tachi Ak'õre te waibiade ni misa, irumaa chejida p'aareerã poroorã, Moisepa p'ãda jarateepataarã mãik'aapa judiorã poro waibiarã. ²⁸Iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepa tai biji–ek'ã ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pimaa nãga oopi bima? ajida.

²⁹⁻³⁰Jesupa p'anauji:

—Mia pida parãmaa iidiit'ee: ¿K'aipa pëijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepa maa–e pirã eperãarãpa? P'anauruta pirã, mia pida ichiaba jarait'ee k'ai juapa mia nãgí ne–inaa oo bi. P'anaudapãde aji.

³¹Mãpai ãchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pirã, irua iidiit'ee: “Mägara, ¿sãap'eda Juan ũraa ijãada–e pajima?” Mapa mãga p'oyaa jarada–e. ³²Ma awara ¿tachia sãga jaradaima eperãarãpa Juan pëidap'edaa? Mãga jararuta pirã eperãarã k'ĩraudaridait'ee tachi ome.

Áchia waawee p'anapachida k'awa p'anadap'edaa perã jõmaarãpa ijãa p'anapachida Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji. ³³Mapa p'anaujida:

—K'awada–e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji.

Mãpai Jesupa mägaji:

—Mägara mia pida jara–eda aji, k'aipa mimaa nãga oopi bi.

Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Jesupa nepirimaa beeji ãchima:

—Eperãpa uva eujã uuji mãik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba bõgo mãudee ooji uva piart'idait'ee. * Ma awara te it'ia ooji ma ãriipa ak'idait'ee.

* 12.1 Is 5.1-2.

Māga oop'eda, ne–uu eujā ak'ipataarā jiriji mimiadamerā ichi–it'ee. Maap'eda awara āyaa wāji. ²T'ēpai uva oropata ewari pak'āri, ma eujā chiparipa ichi mimiapari pēiji mimiapataarāmaa iidinamerā ichi eere bee bi chuda tee pēidamerā. ³Mamīda āchia iru jita atadak'āri, sīk'oojida maap'eda jua arajāa pēit'aajida chiparimaa. ⁴Māpai chi eujā chiparipa waya awaraa mimiapari pēiji. Mamīda māgí poro k'ōop'et'aajida māk'aapa waajarak'oojida. ⁵Pēiji awaraa mimiapari; māgí peet'aajida. Māpai awaraarā chok'ara pēiji. Māgīrādepema ūk'uru wik'oojida, apemaarā peek'oojida.

⁶Mamīda at'āri ichi ome iru baji ichi warra k'inia iru bada. K'īsiaji: “Mi mimiapataarā ome k'achia oojida. Mamīda acha bi mi warra perā, waawedait'ee. Mapa mia iru pēiit'ee.” ⁷T'imí weda iru warra unudak'āri, ma mimiapataarā pedee para beeji: “Jāgipa ichi ak'ōre net'aa jōmaweda atait'ee chi ak'ōre piuk'āri. Peet'aadāma ajida, tachi eujā chiparik'a p'aneedait'ee.” ⁸Māpai iru pachek'āri, jita atajida māk'aapa peet'aajida. Maap'eda chi k'ap'ia ma uva eujādeepa bat'at'aanajida. Māgapai paji.

⁹Mamīda, ma nepiri aupak'āri, iidiji:

—iK'īsīati! ĩK'āata ooit'ee chiparipa? Mia jarait'ee. Wāk'āri, ma eujā ak'ipataarā peek'oonait'ee māk'aapa awaraa mimiapataarā jirinait'ee chi ne–uu eujā ak'ipataadamerā.

¹⁰ĩParāpa Ak'ōre Ūraa p'āda leeda–e p'anik'ā?

‘Te oopataarāpa māu k'iniada–e padap'edaa pipiara padachi. ¹¹Tachi Ak'ōrepa māga ooji, tachia unudamerā māk'aapa ak'itrua para beemerā.’

(*Sal 118.22-23*)

Māgara k'īsīadapāde aji, pia k'awaadait'ee mia jarateeda.

¹²Māpai judiorā poroorāpa Jesús jita atapidait'ee paji, k'awadap'edaa perā irua āchideta pedee baji. Mamīda eperāarā chok'ara paraaji Jesús eere. Ma k'aurepa waawee p'anajida jitapidait'ee. Mapa ichiak'au atabēijida; maap'eda wājida.

P'arat'a p'aapatap'edaa reymaa impuesto–it'ee

(*Mt 22.15-22; Lc 20.20-26*)

¹³T'ēpai waya judiorā poroorāpa pēijida fariseorā māk'aapa Rey Herodes* eere p'anadap'edaarā Jesús imiateedamerā māk'aapa peepit'aadamerā. ¹⁴Wājida māk'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'ani pia wāarata jarapari. Ma awara pariatua ijāak'aa awaraarā k'īsīadeepa jara p'ani. Ichiaba pia auk'a jarateepari eperāarā waibiarāmaa māk'aapa chi chupiria beerāmaa. Pia jarateepari tachi p'anapataadamerā Ak'ōrepa k'inia bik'a. Maperā

* 12.13 *Rey Herodes* judio–e paji. Roma eujādepema reypa ichi chok'a pēiji jāpema poro waibia pait'ee.

taipa iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ã tachia impuesto p'aadait'ee Cesarmaa? ¿P'aadaipia bik'ã irua jara bik'a wa p'aadaik'araa bi?

¹⁵Mamïda Jesupa k'awaji ãchia Tachi Ak'õrede ijãapatada apata mïda, wãara ijãadak'aa. Maperã mägaji:

—¿Sãap'eda mi k'ûra k'inia p'anima? aji. Denario p'arat'a tau anéeti mia ak'iit'ee.

¹⁶Jesupa p'arat'a tau ak'ik'ãri, iidiji:

—¿K'ai k'irata nade bi, mãik'aapa k'ai t'ïta p'ã bima? aji.

P'anaujida:

—César k'ïra mãik'aapa ichi t'ïta p'ã bida ajida.

¹⁷Mãpai Jesupa mägaji:

—Mägara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, mãik'aapa téeti Tachi Ak'õremaa irua iidipari.

Iru pedee ùridak'ãri, ak'itrua para beeji.

Iididap'edaa piudap'edaarã chok'ai p'irabaipatade

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Mãpai saduceorã ùk'uru wãjida Jesumaa ne-inaa iidide iru k'uradait'ee. Mãirãpa jarateepata piudap'edaarã chok'ai p'irabaidak'aa. Maperã iidijida:

¹⁹—Tachi Jarateepari, Moisepa nãga p'ã bëiji tachi-it'ee: Eperã miak'ãi bi warra wëe piuru pirã, chi ïpemapa iru wëra ataipia bi mãik'aapa ai ome warra oopia bi chi ïpema piuda k'ap'ia pari.* ²⁰Mapa çpia k'ãata k'ïsia bi nãgide? ïpemaarã siete p'anajida. Chi naapema miak'ãiji. Mamïda warra wëe piuji. ²¹Mãpai araarepema ïpema miak'ãiji ma p'ëtrãa ome. Mamïda ichiaba warra wëe piuji. Ichiaba mãga p'asaji chi araarepema ïpemaarã ome. ²²Jõmaweda miak'ãijida mïda ma wëra ome, warra ooda-e paji. Maap'eda ichiaba ma wëra piuji. ²³Mãpai wãara pirã piudap'edaarã chok'ai p'irabaipata, waya chok'ai p'aneeruta ewate, ¿k'ai wëra pait'eema ajida, jõmaweda iru ome miak'ãi p'anadap'edaa perã?

²⁴Jesupa p'anauji:

—Ak'õre Ûraa pia k'awada-e p'anadairã, parãpa awara k'ïsia iru p'ani. Ichiaba k'awada-e Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda oopari. ²⁵Eperãarã piudap'eda chok'ai p'irabaidak'ãri, imik'ïraarã wëraarã ome waa miak'ãida-e pait'ee. Angeleerã ichi truade p'aniirãk'api p'anadait'ee. ²⁶Ma awara parãpa k'achia k'ïsia p'anapata jaradak'ãri piudap'edaarã chok'ai p'irabaidak'aa. ¿Waide parãpa Ak'õre Ûraade pia k'ïsiada-e p'anik'ã? Abraham, Isaac mãik'aapa Jacob jai-idaajida mïda, Tachi Ak'õrepa maaji Moisemaa pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a:

‘Mi pi chonaarã Ak'õre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijãadap'edaa

Ak'õre Waibia.’

(Ex 3.6)

* 12.19 Dt 25.5-10.

27 Jara-e paji: “Mi āra Ak'õre paji.” Mapa Tachi Ak'õredeerā jai-idaajida mīda, at'āri chok'ai p'ani. iIru piu beerā Ak'õre-epi! Ma k'āyaara iru chok'ai beerā Ak'õrepi. Maperā parāpa ne-inaa awaraata k'isia p'ani, Tachi Ak'õrepa jarada k'āyaara.

Tachi Ak'õre Ūraa waibiara bi

(Mt 22.34-40)

28 Māgá pedee jōni misa, cheji Moisepa p'āda jarateepari. Āchi pedee ūrii beejī. Jesupa apemaarāpa iididap'edaa pia p'anauk'āri, māgí jarateeparipa iidiji:

—Tachi Ak'õre Ūraa jōmaweda p'ādadepema, ĩchisāgita waibiara bima aji, apemaarā k'āyaara?

29 Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õre Ūraa waibiara bide jara bi:

‘Ūriti Israel pidaarā. Tachi Ak'õre Waibia apaita bi. Tachi Ak'õre awara wē-e. 30 Tachi Ak'õre Waibia wāara k'inia iru baparíji pichi t'āripa māik'aapa ne-inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparíji.

Ewari chaa k'isfaji t'āripa irude. T'āri o-īa ooparíji irua jara bik'a.’
(Dt 6.4-5)

31 Araare jara bi:

‘Awararā k'inia iru baparíji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)
Ak'õre Ūraa waibiara wē-eda aji, māgí omé jara aupada k'āyaara.

32 Māpai Moisepa p'āda jarateeparipa māgaji:

—Pia bi, Jesús. Wāarapi pia jara bi:

‘Tachi Ak'õre Waibia abapai bi. Awaraa wē-e iruk'a. 33 Tachi Ak'õre wāara k'inia iru baipia bi t'āripa. Iru k'inia iru baipia bi ne-inaa jōma iru bi k'āyaara. Ewari chaa k'isiaipia bi t'āripa irude māik'aapa irua jara bik'a oopia bi t'āri o-īa.’
(Dt 6.4-5)

‘Ichiaba awaraarā k'inia iru baparíji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’
(Lv 19.18)

Māgata oodaipia bi awaraa ne-inaa oodai k'āyaara; net'atau bida altarde wa ne-animal peeda altarde paadai k'āyaara Ak'õre-it'ee.

34 Māgá Moisepa p'āda jarateeparipa pia p'anauru ūrik'āri, Jesupa maaji:

—Pia Ak'õre Ūraade ewaa ijāa wāda aji, Ak'õrepa k'inia bik'a ichi jua ek'ari o-īa nipamerā iru ode.*

Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Tachi K'aripapari waibiara bi Rey David k'āyaara

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Jesupa jarateemaa bide Ak'õre te waibia āuk'idāa, iidiji:

* 12.34 Griego pedeede: *Pi mak'iaara t'imia-e bida aji, Ak'õre truadeepa.*

—¿K'áata jara k'inia p'ani Moisepa p'áda jarateepataarāpa jaradak'ári Mesías David éreerādeepa uchiait'ee? ¿David poro waibiara bi—ek'ā, iru éreerādeepa uchiait'ee bi k'āyaara? ³⁶iPia k'ísíati! Tachi Ak'óre Jaurepa p'ápiji Rey David éreerādeepa uchiait'ee badade:

“Tachi Ak'órepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairā, su—ak'i beepáde aji, mi juaraare, mia pi k'íra unuamaa iru p'anapataarā p'oyaaru misa.” ^{*} (Sal 110.1)

³⁷Davidpa ichi éreerādeepa uchiait'ee bimaa t'íjaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada—ek'ā aji, Mesías waibiara bi chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

Eperāarā chok'ara mama p'anadap'edaarāpa Jesús pedee úridak'ári, o—iádachida.

Jesupa jarada k'írak'aupai Moisepa p'áda jarateepataarā ome
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Jesupa jaratee bi misa, māgaji:

—K'írak'aupai p'anapataadai Moisepa p'áda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā, p'aru teesoo jī awaa p'anapata māik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchima saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopatak'a.

³⁹Ichiaba su—ak'i p'aneepata su—ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'óre Ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'ári, chi su—ak'i beepari pipiara bide su—ak'i p'aneepata. ⁴⁰Ma awara, p'ētrāa chupiria beerā te jāri atapata māik'aapa seewata taarā it'aa t'ipata eperāarā k'írapite. Tachi Ak'óre ewari waibia ewate ichia āchi audupiara miapiit'ee.

P'ētrāa chupiria k'iripa p'arat'a tau teeda Tachi Ak'ōremaa
(Lc 21.1-4)

⁴¹Ewari aba Jesús su—ak'i baji primisia p'arat'a p'epata k'ait'a, ak'ímaa eperāarāpa eda ata bidak'ári. P'arat'ara beerāpa waibia ata bi chepachida. ⁴²Māga nide p'ētrāa chupiria k'iri pacheji. Ata bi cheji p'arat'a tau omé cobrede. Māgi p'arat'a tau mak'iaara ipia—e paji. ⁴³Māga unuk'ári, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa maaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'óre k'írapite na p'ētrāapa primisia waibiara teejida aji, apemaarā k'āyaara. ⁴⁴Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupiria k'iri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'ōremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'óre te waibia t'eedariit'ee
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Jesús uchiak'ári Tachi Ak'óre te waibiadeepa chi k'ōp'āyoorā ome, abaapa maaji:

^{*} 12.36 Griego pedeede: *Pichi biiri ek'ari biru misa.*

—i Tachi Jarateepari, ak'íji, acha bi mǎu ta–pia p'ani mǎik'aapa Tachi Ak'õre te waibia pi–ia oo k'obi!

²Jesupa maaji:

—Wāara, acha p'ani te pi–ia p'ani. Mamīda ewari cherude mǎu apida bee–e pait'ee awaraa mǎu íri. Na jǒmaweda t'EEK'oo chedait'ee.

Na p'ek'au eujǎ jǒi naaweda, eperāarǎ miadait'ee

(Mt 24.3-14; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³T'ēepai wājida Olivo Eedee; Ak'õre te waibia k'irapite beepari. Jesús ituaba su–ak'í beek'ári, Pedro, Santiago, Juan mǎik'aapa Andrés iru k'ait'a wājida mǎik'aapa iidijida:

⁴—¿Sāapai p'asait'ee pia jarada Ak'õre te waibiade? ¿Sāga taipa k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'ári p'asait'ee pia jaradak'a?

⁵Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatáati apidaamaa k'urapiamaapa. ⁶Mi jǎak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mita Ak'õre Warra, Tachi Ak'õrepa pēida.” Māga jara p'anipa eperāarǎ chok'ara k'uradait'ee.

⁷Parāpa úridak'ári nama mǎik'aapa awara āi jura chōo jōni, p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee. Mamīda at'ári na p'ek'au eujǎ jō–e pait'ee. ⁸Āi naaweda eperāarǎ awaraarǎ ome chōodait'ee. Jarra oodait'ee mǎik'aapa awērachai wāyaapariit'ee eujǎ awara–awaraade. Mamīda māga p'asak'ári, ewaapi na p'ek'au eujǎdepemaarǎ miamaa p'aneedait'ee.

⁹i Tauk'a nipapatáati! Mi k'íra unuamaa iru p'anapataarāpa parǎ atapidait'ee judiorǎ poroorāmaa, mide ijǎapata k'aurepa. P'ua oodait'ee Ak'õre Úraa jarateepata tede. Ateedait'ee āchi poro waibiarāmaa mǎik'aapa āchi reyrāmaa. Mǎirǎ k'irapite parāpa jaradai Tachi Ak'õrepa ooda parǎ–it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁰Mamīda na eujǎ jǒi naaweda, Ak'õrepa ooda eperāarǎ k'aripait'ee ichita nepiridait'ee eperāarāmaa awara āi t'ímí na eujǎde. ¹¹Mi k'íra unuamaa iru p'anapataarāpa parǎ charraarǎ k'irapite ateedak'ári, k'ísianáati k'áata jaradai. Maapai jarapatáati Ak'õrepa jarapi bik'a. Ak'õre Jaurepata k'awapipariit'ee k'áata jaradai.

¹²Maapai ípemaarāpa peepidait'ee āchi ípemaarǎ. Ak'õreerāpa peepidait'ee āchi warrarǎ. Ichiaba warrarǎ k'íraudaridait'ee āchi ak'õreerǎ ome peepirutamaa. ¹³Jōmaarāpa parǎ k'íra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijǎapata k'aurepa. Mamīda Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee atuanaadamerǎ k'íra jíp'a nipapataarǎ Ak'õre ode jai–idaarutamaa.

Ak'õre ewari waibia ewate jarada

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴—Ewari cherude abaapa ne–inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'õre te waibia edupiara bi cuartode ichi baik'araa bimāi. Mǎgí Tachi Ak'õrepa

yiaraa iru bapari, k'ira unuamaa iru bairã. Mãga unudak'ãri, Judea eujãde p'aniirã p'ira mirudaipia bi ee nok'odee. (Acha bi pedee p'ãda leerupa pia k'awaipia bi, miapiamaapa.)* ¹⁵Maapai eperã ichi terrazade bi pirã, teedaa t'ũk'araa bi ichi ne-inaa p'e atade. ¹⁶Eperã ne-uu k'ãide ni pirã, teedaa cheik'araa bi ichi p'aru atade pida. Aramata wãipia bi. ¹⁷IAai, maapai chupiria jõneedait'ee wëraarã biak'oo bee maa-e pirã warra chak'eerã jude iru bee! ¹⁸Mãga wãyaai naaweda, chupiria iiditi Tachi Ak'õremaa ma ewari p'asapinaamerã k'oijara nĩbide. ¹⁹Mãgĩ ewate jõmaarãta chupiria mia jõnadait'ee. Ak'õrepa na eujã oodak'ãriipa mãga ook'aa paji, ma awara t'ëepai waa mãga oo-e pait'ee. ²⁰Mamida Tachi Ak'õrepa k'ĩsaiit'ee: "Mia eperãarã taarã miapi-e pait'ee." Mãga pada paara, eperã apida bee-e pak'aji. Ak'õrepa audú chaaree miapi-e pait'ee ichia jirit'eradaarã k'inia p'e iru bapari perã.

²¹Maapai apidaapa parãmaa jararuta pirã: "iPichá, ak'íti! iNama bi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida!" maa-e pirã jararuta pirã: "iAra bita Cristo!" ijãanáati. ²²Mi jãak'aarã mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã jãak'aarã chok'ara chedait'ee. Mamida mãirãpa jara p'ani ijãanáati, jip'a seewa-idaa bee perã. Ne-inaa k'ira t'ãdoo eperãarãpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa oo p'anipa eperãarã k'üradait'ee, perã Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã k'ürarutamaa.

²³Jesupa ichi ome nipapataarãmaa waya maaji:

—iTauk'a p'anapatáati! Mia mãga jaraji parãpa k'awaadamerã mãga p'asai naaweda.

Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

²⁴—Ichiaba maapai mia p'anadap'eda,

'Ak'õrejiru p'ãriudariit'ee; atane waa idaa-e pait'ee ²⁵mãik'aapa lucero baaik'oodaridait'ee pajãdeepa. Tachi Ak'õrepa pajã wërepiit'ee.' (Is 13.10)

²⁶Mãpai eperãarãpa unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jõmaarã k'ãyaara waibiara bi, k'ira wãree cheru jãrarade. ²⁷Pëiit'ee mi angeleerã Ak'õre truadeepa mia jirit'eradaarã chip'e atadamerã, jõmaweda áchi p'anapatamãiipa. T'imí bee jida na p'ek'au eujãde, p'e atanadait'ee.

Higuerade jarateeda

(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

²⁸—K'ĩsãtati higuera biĩride. Higuera k'iru t'u-k'ua uchua nĩbeek'ãri mãik'aapa ewaa t'ono nĩbeek'ãri, k'awaapata eujã wãsia wã. ²⁹Mãga pik'a

* 13.14 Dn 11.31; 12.11.

mia et'ewa jaradak'a unudak'āri, k'awa p'ani taarā–e mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheru. ³⁰Mia wāarata jararu. Īrapemaarā piudai naaweda, ma ne–inaa jōmaweda p'asait'ee. ³¹Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

K'awada–e sāapai pait'ee Ak'ōre ewari waibia ewate

(Mt 24.36-44; Lc 17.26-30)

³²—Eperā apidaapa k'awada–e p'ani Eperā Ak'ōre Truadepema cheit'ee ewate, chi hora jida. It'aripema angeleerāpa pida k'awada–e p'ani; mia ichiaba k'awa–e, Tachi Ak'ōre Warra mīda. Mi Ak'ōrepapaita k'awa bi.

³³'Maperā tauk'a p'anapatāati, parāpa k'awada–e p'anadairā sāapai mi waya na eujādee cheit'ee.

Mimiapari pia

(Mt 24.45-51; Lc 12.41-48)

³⁴—Oopatāati te chiparipa oodak'a. Māgí tedeepa awara āyaa wāi naaweda, ichi mimiapataarāmaa jara bēiji te pia ak'idamerā. Āchi chaachaa mimia teeji māik'aapa chi te t'ūpata ak'iparimaa ūraaji tauk'a bamerā. ³⁵Chi mimiapataarāpa k'awada–e sāapaita chi te chipari waya cheit'ee ichi temaa. Māga pik'a bi parā ome. Tauk'a p'anapatāati k'awada–e p'anadairā sāapai pāchi Chipari Waibia waya cheit'ee. Chei p'āriupodopa, esapite, et'erre k'arik'āri, maa–e pirā tap'edapodopa. iParāpa k'awada–epi!
³⁶Tachi Ak'ōre mimiapataarā, k'īrak'aupai k'awada–e p'anadairā pariatua mimia p'ani pirā, k'īra nejasia p'anadait'ee Tachi Chipari Waibia chek'āri.
³⁷Mia parāmaa ūraada, auk'a jōmaarāmaa jararu: i'Tauk'a p'anapatāati!

Jesús jita atadait'ee pedeetedap'edaa

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 ¹K'āima omé falta baji Pascua fiesta pait'ee. Māgí fiestade pan levadura wēe k'opata. P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome jiripachida sāga Jesús k'ūrat'aadait'ee. Māgá jita atadait'ee paji māik'aapa peepit'aadait'ee paji. ²Mamīda ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa maapachida:

—Fiestade ooda–eda ajida, eperāarā k'īrau para beepiamaapa tachi ome.

Mariapa Jesús poro ĩri k'era weeda

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Jesús Betania p'uurude bak'āri, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'edaa tede baji. Jesús su–ak'i beep'eda, * nek'omaa baji. Māga nide

* 14.3 Judiorā mesade su–ak'i p'aneedak'āri, sīu–ak'i p'aneepachida āk'auk'a bee ĩri, āchi mesa biiri k'ak'at'ua bada perā.

wēra pacheji. Ateeji chok'o chak'ek'a māu pi-ia alabastrodee ooda. Māgí ipuru baji k'era ĩpia nardodee oodapa. Chok'o t'ap'a ewa ataji māik'aapa weeji Jesús poro ĩri. ⁴Ūk'uru arii p'anadap'edaarā k'ĩraudachida māik'aapa pedee para beeji āchi pitapai:

—¿Sāap'eda jā k'era ichi k'inia weejima? ajida. ⁵Jā wērapa netot'aada paara, trescientos denarios* iru bak'aji chupiria beerā k'aripait'ee.

Mapa ma wēra itriapachida. ⁶Mamīda Jesupa māgaji āchima:

—Ita-aria bítí; ¿K'āare-it'ee ik'achia jara jōnima? Irua ooda pia bipi. ⁷Chupiria beerā nama p'anapata parā t'āide ewari chaa. Āchi k'aripa k'inia p'ani pirā, chupiria k'awaadai māik'aapa āchima ne-inaa pia oodai. Mamīda mi parā ome ichita ba-e pait'ee. Na ewari parāpa waa mi unuda-e pait'ee. ⁸Na wērapa ooji ichia p'oyaarutapai mi-it'ee; mi p'urut'aaji k'erapa mi k'ap'ia iadai naaweda. ⁹Mia wāarata jararu. Mia ooda eperāarā k'aripait'ee, māga jarateepata chaa na p'ek'au eujāde, ichiaba nepiripataadait'ee na wērapa ooda mi-it'ee. Māgá iru ichita k'irāpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Judas Iscariote, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema aba, wāji p'aareerā poroorāmaa. Jaraji ichia āchi k'aripait'ee Jesús jitadamerā. ¹¹Māga ūridak'āri, o-īadachida māik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. Māpai Judapa jirima beeji sāga Jesús āchima jitapiit'ee.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-18; Jn 13.1-2, 21-30)

¹²Perá Pascua fiesta ewari pait'ee baji. Ma fiestade oveja chak'e peepata māik'aapa pan levadura wēe k'opata. Fiesta pai naaweda Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida irumaa:

—¿Sāma k'oit'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o tai ome? Mama taipa ne-inaa oodait'ee nek'odai naaweda.

¹³Māpai Jesupa pēiji chi k'ōp'āyoorā omé:

—Wāti p'uurudee. Mama ununadait'ee eperā pania chok'ode ateeru. T'ēe wāti. ¹⁴Teedaa wāk'āri, chi te chiparimaa jarāti: “Tachi Jarateeparipa iidi pēiji: ‘¿Chisāgí quartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'ōp'āyoorā ome?’ ” ¹⁵Irua ak'īpiit'ee it'ipema pisode cuarto waibia pia oo bi. Mama ne-inaa jōma óoti tachi nek'odait'ee.

¹⁶Chi k'ōp'āyoorā wājida p'uurudee. Jōmaweda ununajida Jesupa jaradak'a māik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

* 14.5 Trescientos *denarios* jitapachida año aba mimiadap'edaa pari. * 14.8 Judiorāpa puida k'ap'ia iadai naaweda, p'urupachida k'erapa.

¹⁷P'áriupodopa Jesús pacheji chi k'öp'áyoora doce ome. ¹⁸Mesade nek'omaa p'anide, Jesupa mägaji:

—Mia wāarata jararu. Mia k'awa bi parādepema abaapa mi traicionaait'ee. Iru mi ome nama nek'omaa bi.

¹⁹Māpai chi k'öp'áyoora k'ira pia—ee para beeki māik'aapa aba—abaa iidijida Jesumaa:

—¿Mik'ā? apachida.

²⁰Māpai Jesupa p'anauji:

—Parā docedepema aba mi ome auk'a p'arat'ude pan sā atarupata mi traicionaait'ee. ²¹Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Mamīda, iaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'ee chi mi traicionaait'ee bi! Piara bak'aji mägí t'o—e pada paara.

Pan k'opata vino ome Jesús k'irāpadait'ee
(Mt 26.26-30; Lc 22.19-20; 1 Co 11.23-26)

²²Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'öp'áyooraamaa teeji. Māpai mägaji:

—Jitāti māik'aapa k'óti. Nāgí pan mi k'ap'ia.

²³Maap'eda mägá ooji ma vino ome. It'aa t'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa māik'aapa chi k'öp'áyooraamaa teeji. Jōmaarāpa aidepema vino tojida. ²⁴Māpai mägaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri chok'araarā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee eperāarā chok'araarāpa pek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee.* ²⁵Mia wāarata jararu. Vino waa to—e pait'eeda aji, parā ome it'aripema vino torumaa Tachi Ak'ōre truade.

²⁶Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema k'ari k'aridap'eda,* Olivo Eedee wājida.

Jesupa jarada
Pedropa iru k'awa—e bida ait'ee
(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷Mama Jesupa mägaji:

—Parā jōmaweda ijāadaamaa p'aneedait'ee māik'aapa mi ituaba atabēidait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide jara bik'a:

‘Mia oveja ak'ipari peepiit'ee māik'aapa chi ovejaarā
jīchoodaridait'ee.’

(Zac 13.7)

²⁸Mamīda mi chok'ai p'irabaik'āri, Galilea eujādee wāit'ee parā naa.

²⁹Māpai Pedropa mägaji:

* 14.24 Ex 24.8. * 14.26 Pascua fiestade Salmos 113–118 k'aripachida.

—Apemaarāpa pi atabëiruta pijida, mia pi atabëi—eda aji.

³⁰Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Idi p'arik'ua et'erre k'arida omé k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa—e bida ait'ee.

³¹Mamīda Pedropa waapiara māgapachi:

—Pi ome auk'a piuru pijida, mia jara—eda aji.

Apemaarāpa ichiaba māga jarapachida.

Jesús it'aa t'īda Getsemanide

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Maap'eda wājida Getsemaní ne—uu eujā apatap'edaamaa. Mama panadak'āri, Jesupa māgaji chi k'õp'āyoorāmaa:

—Nama su—ak'i p'anéeti mi it'aa t'īnaru misa.

³³Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Jesús k'isia paraa nībeeji t'āri p'uapa. ³⁴Mapa māgaji āchima:

—Mi piut'ee pik'a nībi t'āri p'uapa. Nama p'anéeti, k'āida—ee.

³⁵Māpai Jesús waawipai wāp'eda, bedabajji tau biiri eujāde t'õbairumaa māik'aapa Ak'õremaa chupiria iidiji k'inia bi pirā, iru māgí miapi p'asapinaamerā. ³⁶It'aa t'īji:

—*Abbá*, * Mi Ak'õre, pia jōma p'oyaapari. K'aripáji na mīait'ee bideepa. Mamīda oonáaji mia k'inia bik'a. Jip'a pia k'inia bik'ata óoji.

³⁷Maap'eda, ak'i chek'āri, chi k'õp'āyoorā k'āi jōnita unu cheji. Māpai māgaji Simón Pedromaa:

—Simón, ¿k'āi nībik'ā? aji. ¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada—ek'ā k'āida—ee? ³⁸Chok'ai p'anáti māik'aapa it'aa t'īti pek'au k'achiade baapiamaapa. Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a t'āriipa oo k'inia p'ani. Mamīda pāchi k'ap'iapa chooda—e p'ani.

³⁹Waya wāji it'aa t'īde naaweda oodak'a:

—K'aripáji na mīait'ee bideepa. Mamīda oonáaji mia k'inia bik'a; jip'a pia oo k'inia bik'ata oopáde aji.

⁴⁰Waya chek'āri, naa unu chedak'a unu cheji; k'āi jōni tap'ok'eepa. Īrimadap'eda, k'īup'ee p'anapachida, k'awada—e pada perā k'āata jaradai. ⁴¹It'aa t'īda õpeemaa waya chek'āri, Jesupa māgaji:

—¿At'āri k'āi jōnik'ā? Jāgapaipi. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eperā Ak'õre Truadepema teedait'ee pek'au k'achia oopataarā juade. ⁴²Eperā mi traicionaait'ee bi k'ait'a cheru. iP'irabáiti māik'aapa wādāma apemaarāmaa!

* 14.36 *Abbá* arameo pedeede jara k'inia bi *Mi Ak'õre* wa *Tate*.

Jesús jita atadap'edaa
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³Jesús at'ári pedeemaa bide ichi k'öp'āyo Judas pacheji eperāarā chok'ara ome. Espada pak'uru ome anipajida. P'aareerā poroorāpa, Moisepa p'āda jarateepataarāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa ma eperāarā pëijida āchi pari. ⁴⁴K'awaadamerā chisāgita Jesús, panadai naaweda, Judapa jaraji mairāmaa:

—Chi mia k'ira íruta saludaak'āri, māgita pia jita atadap'ade aji, māik'aapa atadaridap'ade aji.

⁴⁵Mapa pachedak'āri Jesumāi, Judas pedee cheji:

—iTachi Jarateepari!

Māga jarap'eda, k'ira it'ajaji. ⁴⁶Māpai Jesús jita atajida māik'aapa ateejida.

⁴⁷Mamīda eperā Jesús k'ait'a badapa ichi espada ēt'a atap'eda, p'aareerā poro waibia mimiapari k'iri orp'et'ajaji. ⁴⁸Māpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarāmaa:

—¿Sāap'eda parā chejidama aji, espada ome māik'aapa pak'uru ome mi jita atade eperā nechiyayaa bi jita atapatak'a? ⁴⁹Ewari chaa mi Tachi Ak'ōre te waibiade bapari iru pedee jarateemaa. Maapai mi jitada—e paji. Mamīda nāga p'asaru Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a.

⁵⁰Jesupa māga jaramaa bide, jōmaweda chi k'öp'āyoorāpa atabëijida māik'aapa miruk'oodachida. ⁵¹Mamīda k'ūtrāa aba Jesús t'ēe nipaji. Chi k'ap'ia pira baji sabanapa, āk'adaa nipada perā. Judas ome nipadap'edaarāpa ma k'ūtrāa jita atajida. ⁵²Mamīda, waaweepa sabana k'emat'ajaji māik'aapa āk'adaa p'ira uchiadachi.

Jesús Junta Suprema k'irapite bada
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³Māpai āchia Jesús ateejida Caifás temaa. Ichi p'aareerā poro waibia paji. Mama ichiaba see nībaji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. ⁵⁴Pedro t'imiipapai t'ēe wāk'āti wāji. Māgá wāpa Caifás te t'iak'au badamāi edú t'ūuji. Mama t'ipitau ik'aawa su—ak'i beejī k'ara p'aiit'ee Ak'ōre te jīapataarā ome.

⁵⁵P'aareerā poroorāpa jōmaweda Junta Supremadepemaarā ome testigo jiri p'anapachida. Māgá Jesús peepit'aadait'ee. Mamīda maarepida unuda—e paji imiateadait'ee, ⁵⁶ma eperāarā chok'araarāpa wāra jaradak'aa pada perā māik'aapa auk'a pedeedak'aa pada perā. ⁵⁷Ūk'uru chi poroorā k'irapite p'irabajida māik'aapa seewa jarajida:

⁵⁸—Taipa ūrijida irua jararu: “Chonaarāweda eperāarāpa Tachi Ak'ōre te waibia oojida. Mia māgí te t'eet'aap'eda, k'āima ōpeemaa waya oo atai. Mamīda eperāarāpa oopatak'a oo—e pait'eeda” aji.

⁵⁹Māga jarajida mīda, at'āri auk'a pia pedeeda—e paji tachi judiorā ūraade jara bik'a.

⁶⁰Māga ūrik'āri, p'aareerā poro waibia Caifás bainī beeji jōmaarā k'īrapite māik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wāarak'ā aji, pi k'īrapite jara p'ani pedee? ¿Maarepida p'anau—ek'ā? aji.

⁶¹Mamīda Jesupa maarepida p'anau—e paji; k'īup'ee beeji.

Waya māgaji:

¿Pik'ā Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā? ¿Pik'ā aji, Tachi Ak'ōre Waibia Warra?

⁶²Jesupa p'anauji:

—Mida aji. Parāpa mi unudait'ee Ak'ōre Waibia juaraare su—ak'i bi. Ichiaba mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri, unudait'ee jīararade cheru.

⁶³Māpai Caifapa ichi p'aru jēt'aaji t'āri k'achiapa māik'aapa māgaji:

—¿K'āare—it'ee waa jiridaima eperāarāpa jaradamerā ichia ooda?

⁶⁴¿Parāpa ūrijida—ek'ā ichia pedee k'achia jarada Tachi Ak'ōre āpīte? ¿K'āata k'īsia p'anima? aji.

Jōma auk'a bia para beeji:

—Ichia jarada k'aurepa piupia bida ajida.

⁶⁵Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa idujida māik'aapa tau p'ārajī atadap'eda, sijida. Māga oo jōnide māgajida:

—iPi wāara Tachi Ak'ōre Warra pīrā, jarapāde aji, k'aipata pi siji!

Ichiaba Ak'ōre te jīapataarāpa k'īramaa sīpachida.

Pedropa Jesús k'awa—e bida ada

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶Māimisa Pedro tuda baji te āuk'idaa. Māga nide Caifás mimiapari awēra irumaa cheji. ⁶⁷Ma wērapa Pedro unuk'āri k'ara p'aimaa bi t'īpītau ik'aawa, pi—ia ak'īji māik'aapa māgaji:

—Pi auk'a nipajida aji, jā eperā Jesús Nazaretdepema ome.

⁶⁸Mamīda Pedropa meraji:

—iSeewa! Mia iru k'awa—e bi. Ichiaba k'awa—e bida aji, pia k'āaredeta pedee bi.

Maap'eda mamāik'aapa uchijai chi cercao edú t'īupatamaa. Māga nide et'erre k'arīji. ⁶⁹Ma wērapa waya unu atak'āri, māgaji arii p'anadap'edaarāmaa:

—Pichá, jāgí Jesús k'ōp'āyo.

⁷⁰Mamīda Pedropa waya meraji. Taarā—e nide chi arii p'anadap'edaarāpa waya māgajida:

—Wāara, pi āchi k'ōp'āyo. Ma awara, pi Galilea eujādepemak'a pedee bida ajida.

⁷¹Māpai Pedropa juraaji:

—iSeewa! iK'awa–e bi parāpa jara p'ani eperā! Mia seewa jaramaa bi pirā, Tachi Ak'õrepa mi miapiipia bida aji.

⁷²Aramata et'erre waya k'ariji. Māpai Pedropa k'irāpaji Jesupa jarada: “Et'erre k'arida omé k'arii naaweda, pia jarada õpee jarait'ee mi k'awa–e bi.” Māga k'isiap'eda, Pedro jeedachi t'ari puapa.

Jesús Pilato k'irapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 ¹Tap'eda weda p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, māgí Junta Supremadepemaarā chip'edaidap'eda, pedeteejida k'awaadait'ee k'āata oodait'ee Jesús ome. Jesús jua jī atapidap'eda, teenajida Pilato temaa. Ichi Romadepemaarā poro waibia paji.

²Pilatopa iidiji Jesumaa:

—¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

³P'aareerā poroorāpa audupai imiatee jōnadap'edaa perā, ⁴Pilatopa waya iidiji:

—¿Maarepida p'anau–ek'ā aji, imiatee jōnita?

⁵Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa–e paji k'āata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

⁶Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pēipachi, eperāarāpa iidirutata.

⁷Eperā t'ijarapatap'edaa Barrabás carcelde baji awaraa k'õp'āyoorā ome, Roma pidaarā juadeepa uchia k'iniapa chíara pee p'anadap'edaa perā.

⁸Eperāarāpa iidinadak'āri Pilatoma preso k'ena pēimerā ichia ooparik'a, ⁹irua p'anauji:

—¿K'inia p'anik'ā aji, mia Judiorā Rey apata k'ena pēimerā?

¹⁰Māga iidiji k'awa bada perā judiorā p'aareerā poroorāpa Jesús k'ira unuamaa iru p'anadap'edaa. ¹¹Mamīda p'aareerā poroorāpa eperāarāmaa jarajida iididamerā Pilatopa Barrabata k'ena pēipimerā. ¹²Mapa Pilatopa iidiji:

—¿Sāga oopi k'inia p'anima aji, parāpa Judiorā Reyda a p'ani ome?

¹³Māpai biajida:

—iKurusode peepit'āaji!

¹⁴Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima? aji.

Mamīda waya eperāarāpa biajida:

—iKurusode peepit'áaji!

¹⁵Pilato pia bee k'inia bada perã eperãarã ome, Barrabata k'ena peiji. Jesús soopa wipip'eda, peiji kurusode baijira bidamerã piurumaa.

Soldaorãpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

¹⁶Soldaorãpa Jesús ateejida Pilato palaciode, t'ijarapatap'edaa *pretorio*. Mama tuda soldaorã chok'araara seedachida. ¹⁷Oo iru p'anapachida. Rey p'aruk'a p'oree k'ira p'ãimap'ãimaa jĩ bidap'eda, poro jĩra pak'uru jua ne-iiri-idaa bidee oojida mãik'aapa jĩ bijida. ¹⁸Maap'eda bia ëipachida:

—iAk'iti Judiorã Rey!

¹⁹Poromaa wipachida pak'urupa. Idupachida mãik'aapa bedabaidaipachida iru k'irapite it'aa t'ĩ pik'adait'ee. ²⁰Mãgá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ërat'aajida mãik'aapa ichi p'aru waya jĩ bijida. Maap'eda ateejida kurusode baijira bidait'ee.

Cirene p'uurudepemamaa

Jesús kuruso ateepidap'edaa

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Uchia wãdak'ãri Jerusalendeepa, unujida eperã Cirene p'uurudepema t'ijarapatap'edaa Simón. Ewaa p'uurude panaji. Mãgí eperã Alejandro mãik'aapa Rufo ak'õre paji. Simón ik'aawa wãyaa wãdak'ãri, soldaorãpa kuruso ateejida Jesús pari.

Jesús kurusode baijira bidap'edaa

²²Jesús ateejida *Gólgota* apatap'edaamaa. (Gólgota jara k'inia bi: “Tachi Poro Biiri”.) ²³Maap'eda teejida vino mirra* ome p'oirada, mamĩda Jesupa to-e paji. ²⁴Mãpai soldaorãpa Jesús jua mãik'aapa chi biiri merap'ejida mãik'aapa kurusode baijira bijida piumerã. Mãgiãrãpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

²⁵Mãga oojida tap'eweda, las nueve. ²⁶Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merap'ejí, jarait'ee k'ãare-it'ee kurusode baijira bijida piumerã. P'ã baji: JUDIORã REY. ²⁷Mama ichiaba nechiapataarã omé kurusode baijira bijida, aba Jesús juaraare, chi apema juabi eere. ²⁸[Mãga p'asaji Tachi Ak'õre Ūraa jaraparipa p'ãdak'a chonaarãweda:

‘Iru p'ek'au k'achia oopataarã ome auk'a ata bijida.’] (Is 53.12)

²⁹Chi arii wãyaa wã nipadap'edaarãpa irumaa ik'achia jarajida. Āchi poro p'irap'iraa mãgapachida:*

* 15.23 *Mirra* neera asia bi. Ūk'uruurãpa k'isiapata *mirra* teejida Jesumaa p'uapiamaapa.

* 15.29 Āchi poro p'irap'iraaak'ãri, jara k'inia bi oo iru p'ani.

—iAai, pia Tachi Ak'õre te waibia jõmaweda t'et'aait'ee paji
mãik'aapa waya oo atait'ee paji ewari õpeemaa! ³⁰Pia jarada wãara pirã,
ijãmãik'aapa irabãiji piunaamerã!

³¹Ichiaba mágá oo iru p'anapachida p'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda
jarateepataarã ome:

—iAwararã k'aripajida ajida. Mamãda ichi itu nadeepa p'oyaa uchia—e!
³²iAk'fti! ¿Jãgí Tachi Ak'õrepa pëida tachi k'aripamerã, Israel pidaarã Rey
poro waibiak'ã? iJãmãik'aapa irabãiji ñraweda tai k'irapite! Mãga ooru
pirã, taipa ichiaba pide ijãadait'eepi.

Kurusode iru ik'aawa bajjira p'anadap'edaarãpa ichiaba irumaa ik'achia
jarapachida.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Imat'ipa ak'õrejiru k'iat'idachi. Na eujã jõma p'ãriudachi las tres
parumaa. ³⁴Ma hora Jesupa golpe biaji:

—*Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?* (Ma pedee jara k'inia bi: 'Mi Ak'õre,
Mi Ak'õre, ¿K'ãare-it'ee mi atabëijima?') (Sal 22.1)

³⁵Ûk'uru arii p'anadap'edaarãpa ùridak'ãri, maajida:

—iÛrítí! Elías, chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari t'ĩmaa
bida ajida.

³⁶Eperã p'ira wãji mãik'aapa esponjak'a p'ëesap'ëesaa bi topa ataji vino
achuchuade. * Sia k'ide jõi bi'p'eda, Jesús it'aimãi t'i atanaji sõmerã, opisia
bi jïak'aapa mãik'aapa maaji:

—Írá, ichiak'au bidait'ee. Unu k'inia p'ani Elías cheru pirã ichi
irabai atade.

³⁷Mamãda Jesús golpe biaji mãik'aapa jai-idaaji. ³⁸Mãimisa
Jerusalende Tachi Ak'õre te waibiade chi edupiara bi cuarto
t'ïuputamãi p'aru teesoo eebai jira bada esajïak'a jëdachi it'ïipa
edaa. ³⁹Jesús k'irapite ak'i nïbada soldaorã poropa iru mágá piu
wã unuk'ãri, mágaji:

—iWãara, na eperã Tachi Ak'õre Warra paji!

⁴⁰T'imiiipapai ùk'uru wëraarã p'anadap'edaarãpa ak'i p'anajida:
María Magdalena; María, Santiago (chi t'ëepema) * mãik'aapa
José nawe; ichiaba Salomé. * ⁴¹Jesús Galilea eujãde nipak'ãri,
ma wëraarãpa iru chi k'õp'ãyoorã ome k'aripa nipapachida.
Mama ichiaba wëraarã chok'ara p'anajida iru ome Jerusalendee
chedap'edaarã.

* 15.36 Eperãarãpa vino achuchua topachida opisia wëpamerã. Ma vino ichiaba edaa baji.

* 15.40 Santiago ichiaba t'ïjarapachida *Jacobo*. * 15.40 *Salomé* Zebedeo wëra paji.

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²Ma ewate p̄āriupodopa jōmaweda ne–inaa aupa jēra bait'ee paji iipata ewate pai naaweda.^{*15.42} ⁴³José Arimatea p'uurudepema waawee–ee wāji Pilatoma a Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Māgí Junta Supremadepema paji māik'aapa apemaarā judiorāpa iru pia ak'ipachida. Ma awara irua unu k'inia baji Tachi Karipaparipa ichita eperāarā pia ak'ipari. ⁴⁴Pilatopa Jesús piuda k'awaak'āri, p'eraji isapai piuda perā. Mapa soldaorā poro t̄i ataji māik'aapa iidiji:

—¿Wāara piujik'ā? aji.

⁴⁵Māpai Jesús piu bida ak'āri, Pilatopa teeji iru k'ap'ia Josemaa.

⁴⁶Māpai Josepa neto ataji p'aru lienzodee māik'aapa Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, aide pira bijji. Maap'eda binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade māik'aapa chi t'ai t'ap'a bēiji māu choma bipa.

⁴⁷María (José nawe), María Magdalena ome ak'i p'anajida sāma iaruta.

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 ¹iipata ewate wāyaap'eda, p'ārik'ua María Magdalena, María (Santiago nawe) māik'aapa Salomepa neto atajida k'era Jesús k'ap'iade p'urudait'ee. ²Tomia ewate, * tap'eda weda ak'ōrejīru uchiaruta wājida iru k'ap'ia iadap'edaamaa. ³Pedee wājida:

—¿K'aipa āyaa ata biyama ajida, māu choma chi t'aide j̄a bi?

⁴Mamīda t'imí weda ak'inadak'āri, unujida māu p̄iradai bi awara āi. ⁵Māu te uriade edú t'itudak'āri, ununajida k'ūtrāa su–ak'i bi āchi juaraare. Chi p'aru j̄i bada t'o–t'oo teesoo baji. Māgí ángel Tachi Ak'ōre truadepema paji. Ma wēraarāpa māga unudak'āri, p'eradachida. ⁶Mamīda mägipa mägaji:

—P'eranáati. Parāpa jiri p'ani Jesús Nazaretdepema kurusode baijira bidap'edaa. iiru nama wē–e! iChok'ai p'irabaijipi! Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamāi. ⁷Wáti jarade Pedromaa ichiaba chi apemaarā k'ōp'āyoorāmaa: “Iru wāit'ee Galilea eujādee parā naa. Mama iru unudait'ee irua jaradak'a.”

⁸Māpai wēraarā k'ira k'awa–ee pik'adachida p'era jōnadap'edaa perā. P'ira uchijida Jesús k'ap'ia iadap'edaamāiipa. K'ap'ia wēree jōnajida waaweepa. Mapa maarepida p'oyaa jarada–e paji.

Jesupa María Magdalenamaa chok'ai unupida

(Jn 20.11-18)

⁹[Tomia ewate Jesús chok'ai p'irabaiji. Naapiara unupiji María Magdalenamaa. Ma wēra naaweda netuara siete merātia baji ichi

^{*15.42} Judiorā–it'ee k'eudaik'āri, ai norema paji. ^{*} 16.2 Āchi–it'ee tomia ewate naapema ewari paji.

k'ap'iade. Mamĩda Jesupa jōmaweda āyaa uchiapik'ooji. ¹⁰Jesús unup'eda, María Magdalenapa jaranaji iru ome nīpatatap'edaarāmaa. Āra k'ĩsia paraa jarajēe p'anajida Jesús k'ap'ia-it'ee. ¹¹Māga nide Mariapa jara cheji: —iMia Jesús chok'ai unujida! aji.

Mamĩda ārapa māga ūridak'āri, ijāada–e paji.

Jesupa awaraa k'ōp'āyoorā omeemaa chok'ai unupida
(Lc 24.13-35)

¹²T'ēpai, Jesupa k'ĩra awara unupiji chi k'ōp'āyoorā omeemaa ode nidade. ¹³Āchia iru k'awa atadak'āri, aramata āpītee nepiride wājida apemaarāmaa. Mamĩda ārapa pida ijāada–e paji.

Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa chok'ai unupida
(Mt 18.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴T'ēpai, Jesupa chok'ai unupiji chi k'ōp'āyoorā oncemaa, nek'omaa p'anide. Iru chok'ai bi pia ijāadak'aa paji k'ĩiri k'isua p'anadap'edaa perā. Ma awara apemaarāpa māga nepiridap'edaa jida ijāada–e paji. Mapa irua ik'ĩati pedeeji. ¹⁵Ichiaba jaraji āramaa:

—Wāti na p'ek'au eujā eperāarā paraamaa māik'aapa jaratēeti Tachi Ak'ōre pedee pia mia k'awapida parāmaa. ¹⁶Apidaapa ma ūraa chiwidide ijāa bi pirā, poro choopiipia bi k'awapiit'ee mi ome araa bi. Māgá it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. Jōdee mide ijāa–e pirā, tok'arradee mianait'ee ichia p'ek'au k'achia ooda k'aurepa. ¹⁷Mide ijāa p'anīrāpa oodak'āri ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa, awaraarāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'ōre āchi ome bi. Mi t'īde netuara uchiapidait'ee; awaraa pedee k'awada–e p'ani mīda, Ak'ōre Jaurepa pedeepiit'ee; ¹⁸taama k'achia jitadait'ee āchi juapa; māik'aapa neera k'achia todait'ee. Mamĩda māgee ne–inaapa āchi maarepida k'achia ooda–e pait'ee. Jōdee āchi juapa k'ayaa beerā t'ōbaidak'āri, k'ayaa jipadait'ee.

Jesús Tachi Ak'ōre eujādee wāda
(Lc 24.50-53)

¹⁹Tachi Waibia Jesús pedee'eda chi k'ōp'āyoorā ome, Tachi Ak'ōrepa iru it'aa ateeji ichi eujādee. Mama su–ak'i beeji Ak'ōre juaraare, ijāapataarā poro waibia perā. ²⁰Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Ak'ōre Ūraa chiwidi o–īa jarateenajida awara āi eperāarā paraamaa. Jesupa ne–inaa pia oopachi āchi k'ap'ia pari. Māgá āchia ne–inaa eperāarāpa oodak'aa oodak'āri, awaraarāpa k'awaajida Jesús ūraa wāra.]

SAN LUCAS

San Lucapa Pedee Pia P'áda

San Lucapa na pedee pia p'áji. Lucas judio–e paji. Macedonia eujádepema médico paji. Jesucristopa jirit'erada Pablo k'öp'áyo paji. Na pedee pia p'á pëiji chi k'öp'áyo Teofilomaa, auk'a Jesucristode ijāamerā. K'awapi k'inia baji Jesupa judio–eerā o k'achiadeepa ichiaba k'aripa atapari. Na pedee p'ái naaweda, Lucapa pi–ia ak'iji ne–inaa jōmaweda p'á bada Jesude. Pedeeepachi Jesús bapata k'awadap'edaarā ome, Jesús nipapata pia nepiri k'inia bada perā. Na p'ádade audú jara bi chupiria beerāde; it'aa t'ipatade; Tachi Ak'ōre Jaurede; Cristo piuda k'aurepa Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiparide māik'aapa wēraarā mimiade Tachi Ak'ōre–it'ee.

Naapiara Lucapa jara bi ichia k'awaada na pedee pia p'ái naaweda (cap. 1.1-4). Mateopa p'áda k'áyaara pedee chok'araara jara bi Jesús t'odade (caps. 1.5–2.52) māik'aapa Juan Bautistapa jarateedade (cap. 3.1-20). Awaraarāk'a Lucapa jara bi Jesús poro choodate māik'aapa iru netuara ome unuda (caps. 3.21–4.13); irua jaratee nipada Galilea eujāde (caps. 4.14–9.9) māik'aapa awaraa eujāde (cap. 9.10-50); iru Judea eujādee wāda (caps. 9.51–13.21) māik'aapa irua jarateeda Perea eujāde (caps. 13.22–19.27). Ma jōmaade Lucapa pedee chok'araara jara bi, awaraa pedee pia p'ádap'edaarā k'áyaara. T'ēpai jara bi Jesús peedap'edaa (caps. 19.28–23.56); iru chok'ai p'irabaida; chi k'öp'áyoorāmaa unupida māik'aapa āra taide it'aa wāda (cap. 24).

Teofilomaa naapiara p'áda

1 ¹Eperāarā poro waibia Teófilo, mi naa awaraarāpa p'ájida ne–inaa p'asada tachi t'áide. ²P'ájida Jesús āchi taupa unudap'edaa māik'aapa tachimaa irude nepiridap'edaa. Tachi Ak'ōrepa āra jirit'eraji mágá irua ooda jarateepataadamerā. ³Mia ma p'ádap'edaa pia ak'iji. Ma awara āramaa māik'aapa Jesús unudap'edaarā awaraarāmaa iidi wāji. Mágá Jesús t'odadeepa p'asada pia k'awaaji. Eperāarā poro waibia Teófilo, ⁴ma jōmaade k'ísiap'eda, mia nāga p'á bi, pia ma wāra pedee jarateedap'edaa pipiara k'awaamerā.

Tachi Ak'õrepa jara pëida Juan Bautista t'oit'ee

⁵Jesús t'oi naaweda Herodes rey paji Judea eujãde. Mama bapachi p'aare t'ijarapatap'edaa Zacarías. Iru p'aare Abías eere p'anadap'edaarãdepema paji. Chi wëra, Isabel, ichiaba chonaarãwedapema p'aareerã poro waibia Aarondeepa uchiada paji. ⁶Zacarías chi wëra ome k'achia wëe p'anapachida Tachi Ak'õre k'irapite, iru ùraade jara bik'a oopachida perã. Maperã apidaapa ãra p'oyaa imiateedak'aa paji. ⁷Mamïda ãra warra wëe p'anajida, Isabel warra t'ok'aa pada perã. Ma awara ãchi omee weda audú chonaa p'anajida warra oodait'ee.

⁸Ewari aba p'aareerã poroorãpa jarajida Abías eerepema p'aareerã mimia p'anedamerã Tachi Ak'õre te waibiade. ⁹P'aareerãpa oopatak'a suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aita t'it'ee Tachi Ak'õre te waibia edupema cuartode ne–inaa t'úa bapari paade. Mãgá Zacariata uchijaji. ¹⁰T'íuji ma ne–inaa t'úa bapari paade. Mãga oomaa bi misa, eperãarã jômaweda taawa it'aa t'í para baji. ¹¹Zacarías mama te jãde bide it'aripema angelpa ichi unupiji. Bainí baji ma ne–inaa t'úa bapari paapata altar juaraare. ¹²Zacariapa mãga unuk'ãri, p'eradachi. ¹³Mamïda ma angelpa mãgaji:

—Zacarías, waawenaapãde aji. Tachi Ak'õrepa pia it'aa iidida ùrijipi. Pí wëra Isabelpa warra t'oit'ee. T'í biit'eeda aji, Juan. ¹⁴Parã o–i–ia p'anadait'ee iru ome. Ichiaba eperãarã chok'ara o–ia p'anadait'ee iru t'oda k'awaadak'ãri. ¹⁵Pí warra waibia pait'ee Tachi Ak'õre k'irapite. Maarepida it'ua, vino jida tok'aa pait'ee. Iru t'oi naaweda, Tachi Ak'õre Jaure bapariit'ee iru ome. ¹⁶Irua Israel pidaarã* chok'araarãmaa waya ijãapiit'ee Tachi Ak'õrede. ¹⁷Na Juanpa Ak'õre pedee jaranait'ee, Tachi Waibia chei naaweda. Audú Ak'õrede ijãapariit'ee. Ne–inaa ooit'ee Tachi Ak'õre juapa mãik'aapa sôcharra bait'ee Ak'õre pedee jarapari Elías chonaarãweda bapatak'a. Ak'õreerãmaa k'ísiapiit'ee ãchi t'ãri auk'a bidamerã ãchi warrarã ome. T'ãri k'achia beerãmaa jarateit'ee oo k'awaa wãdamerã Ak'õrepa oopi bik'a. Mãga oo bipa Israel pidaarã k'aripait'ee Tachi Waibia k'awaadamerã mãik'aapa irude ijãapataadamerã.

¹⁸Mãga ùrik'ãri, Zacariapa ma angelmaa iidiji:

—¿Sãga mia pí pedee ijãayama? aji. Mi audú chonaa bida aji, warra ooit'ee; mi wëra jida.

¹⁹Mãpai angelpa mãgaji:

—Mi Gabrielda aji. Tachi Ak'õrepa jararuk'a mia ooparida aji. Irua mi pëiji pí ome pedeede mãik'aapa pímaa ma pedee pia jarade. ²⁰Mamïda pia mi pedee ijãa–e pada perã, ïraweda pí p'oyaa pedee–ee beeit'eeda aji, mãia jaradak'a parumaa.

* 1.16 Piara jarait'eera, *judiorã*.

²¹Zacarías mǎgá edú bi misa, eperǎarǎ taawa it'aa t'í para badaarǎpa k'ísia p'aneejida: “¿Sǎgap'edapí taarǎruma?” apachida. ²²Zacarías uchiak'ári, p'oyaa pedeek'aa paji. Jíp'a juapa jarapachi. Mapa ma eperǎarǎpa k'awaajida irua k'áimok'araa pik'a bide ne–inaa unuda Ak'óre te waibiade.

²³Zacariapa ichi mimia Ak'óre te waibiade aupak'ári, ichi temaa wǎji. ²⁴T'ēepai chi wēra Isabel biak'oo beejí. Atane joisomaa wǎyaaru misa, uchia–e paji ichi tedeepa. ²⁵K'ísiaji: “Tachi Ak'órepa mimaa ne–inaa pia ooji. Mi k'íra nejasia bapachi, biak'ook'aa pada perǎ. Mamída irua mi chupiria k'awaada perǎ, írǎ mi biak'oo bida” aji.

Tachi Ak'órepa jara pēida Jesús t'oit'ee

²⁶Atane seismaa Isabel biak'ooda, Tachi Ak'órepa ichi ángel Gabriel pēiji Galilea eujǎdepema p'uuru Nazaretdee. ²⁷Mama bapachi awēra waide imik'íra ome k'ái–ee. T'íjarapachida María. Mama ichiaba bapachi imik'íra t'íjarapatap'edaa José. Ichi chonaarǎwedapema Rey Daviddeepa uchiada paji. María José ome pedeetee p'anajida miak'áidait'ee. ²⁸Gabriel cheji Mariamaa mǎik'aapa mǎgaji:

—iPia baparíji! Tachi Ak'órepa pí piara ak'ipari awaraarǎ k'ǎyaara. Iru pí ome bida aji.

²⁹Mǎga úrik'ári, María p'era pik'a beejí mǎik'aapa k'ísiaji: “¿Sǎap'edata mimaa mǎga jara cheruma?” aji. ³⁰Mǎpai Gabrielpa mǎgaji:

—María, waaweenaapáde aji. Tachi Ak'órepa pí jirit'eraji k'inia iru bairǎ. ³¹Pí biak'oo beeit'ee mǎik'aapa imik'íra warra t'oit'ee. T'í biit'ee Jesús. ³²Iru Tachi Waibia pait'ee. Tachi Ak'óre Warrada adait'ee. Tachi Ak'óre Waibiapa iru rey papiit'ee, iru chonaarǎwedapema Rey Davidk'a. ³³Iru ichita Jacobdeepa uchiadap'edaarǎ rey pait'ee, na p'ek'au eujǎ jōru pijida.

³⁴Mǎpai Mariapa iidiji ma angelmaa:

—Mamída, ¿sǎga biak'ooyama aji, mi imik'íra ome k'ái–ee bita?

³⁵Gabrielpa p'anauji:

—Pí biak'oo–e pait'ee awaraa wēraarǎk'a. Ak'óre Jaure pí ome bait'ee. Tachi Ak'órepa ne–inaa jōmaata oopari. Iru Jaurepa pí aneu pik'a cheit'ee jǎrarak'a. Mǎgá imik'íra wēe bí mída, biak'oo beeit'ee. Ak'órepa mǎga ooit'ee perǎ, pí warra k'achia wēe bapariit'ee. Iru Tachi Ak'óre Warrada apataadait'ee. ³⁶Ma awara pichi éreerǎ Isabel, chōtrǎa k'íri mída, atane seis iru bí biak'ooda. Iru warra t'ok'aada apachida mída, imik'íra warrata t'oit'eeda aji. ³⁷Tachi Ak'órepa mǎga ooi, wē–e perǎ ne–inaa irua p'oyaa oo–e pai.

³⁸Mǎpai Mariapa mǎgaji:

—Mi Tachi Ak'óre jua ek'ari bapari. Irua jara bik'a oopia bida aji, mi ome.

Maap'eda Gabriel wāji.

María Isabelmaa wāda

³⁹Ma t'ēepai María wāji Isabel bada p'uurudee ee jēra bimāi Judea eujāde. ⁴⁰Zacarías temāi panak'āri, Mariapa Isabelmaa saludaaji. ⁴¹Isabelpa María pedee ūrik'āri, chi chai o-īapa jīti jira beeji iru bide. Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Isabel ome. ⁴²Mapa golpe pedeeji: —Tachi Ak'ōrepa pita pipiara ak'i bida aji, awaraa wēraarā k'āyaara. Irua pi warra bide bi pia ak'i bapariit'eeda aji. ⁴³Mi ek'ariara bi mīda Tachi Ak'ōre k'īrapite, mi o-īa bi, pi, Michi Waibia nawepa mi ak'i cheda perā. ⁴⁴Pi salude ūriruta mi warra o-īapa jīti jira beeji mi bide. ⁴⁵iPi o-īa bi ijāada perā Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jara pēidak'a!

Mariapa pedee pia jarada Tachi Ak'ōrede

⁴⁶Māpai Mariapa māgaji:

—T'āripa mia jara bi: Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

⁴⁷ Michi t'āride o-īa nībi, Tachi Ak'ōrepa mi o k'achiadeepa k'aripa atapari perā.

⁴⁸ Mi chupiria k'irī mīda iru esclavak'a, irua mi jirit'eraji māik'aapa t'āri o-īapiji. Mapa iraweda jōmaarāpa mi t'ījaradait'ee chi Tachi Ak'ōrepa t'āri o-īapida.

⁴⁹ iTachi Ak'ōre Waibia t'ījarapata Chi K'achia Wēe Bapari! Iruata ne-inaa pi-ia ooji mi ome.

⁵⁰ Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awaapari ichide ijāapataarā; āchi warrarā; āichak'eerā paara.

⁵¹ Ne-inaa pi-ia oodoo ichi juapa. T'āride audua beerā jerek'ooji.

⁵² Reyrā uchiapiji āchi mimiadeepa māik'aapa āra k'āyaara audua-ee beerā poro waibiarā papiji.

⁵³ Jarrapisia beerā irumaa chedak'āri, ne-inaa pia teeji k'āiwee nipadamerā ichi ode. Jōdee net'aa piara iru p'anadap'edaarā arajāga wāpiji āchi ode.

⁵⁴ Tachi Israel pidaarā, ichi eperāarā k'aripapachi ichia oopi bik'a oopatap'edaa perā. Āra ichita chupiria k'awaaji ⁵⁵māga ooit'eeda ada perā tachi chonaarāmaa; Abrahammaa māik'aapa irudeepa uchiadait'eerāmaa.*

⁵⁶María Isabelmāi atane ōpee beeji. Maap'eda cheji ichi temaa.

Juan Bautista t'oda

⁵⁷Isabel warra t'ok'āri, imik'īra warrata t'o ataji. ⁵⁸Āchi te k'ait'a p'anapatap'edaarāpa māik'aapa āchideerāpa k'awaadak'āri Tachi Ak'ōrepa

* 1.55 Gn 17.7.

māgá āchi k'aripada, āramaa chejida pedee pia jarade. ⁵⁹Warra t'op'eda, k'āima ocho pak'āri, iru k'ap'iade tauchaa bipijida. Arii p'anadap'edaarāpa t'ī bidait'ee paji Zacarías, chi ak'ōrek'a. ⁶⁰Mamīda chi nawepa māgaji:

—Māga—e. Iru t'ī bidait'ee Juan.

⁶¹Māpai māgajida:

—Parādeerā apidaamaa ma t'ī bida—e paji.

⁶²Māpai juapa jarajida chi ak'ōremaa, chi warra t'ī k'awaadait'ee. ⁶³Māpai Zacariapa juapa jaraji ichi—it'ee tabla pite aneedamerā māik'aapa aide p'āji: *Iru t'ī biit'ee Juan*. Māga unudak'āri, eperāarā jōmaweda ak'itrua para beejī.

⁶⁴Aramata Zacarías pedee uchiaji māik'aapa Tachi Ak'ōrede pia pedeeji.

⁶⁵Jōmaweda iru k'ait'a p'anapatap'edaarā ak'itrua para beejī māik'aapa māgī p'asada pia t'opachida jōmaweda eperāarā eede p'anapataarāmāi Judea eujāde. ⁶⁶Māga ūridak'āri, jōmaarāpa k'īsia p'anapachida āchi t'āridepai: “Ķ'āata ooit'eeapaama ajida, ma warrapa?” Ķ'Chonaa pak'āri, eperā waibia pait'ee—epaa? Ķ'Wāara Tachi Ak'ōre iru ome bapariit'ee—epaa?

Zacariapa Tachi Ak'ōremaa jarada

⁶⁷Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Zacarías ome. Mapa māgaji:

⁶⁸ —Ķ'Tachi Ak'ōre, tachi Israel pidaarā Ak'ōre Waibia t'āri pia bapari, ichi p'uuru pidaarā k'aripa cheda perā!

⁶⁹ Ichi mimiapari Daviddeepa uchiada pēji Tachi K'aripa Atapari bamerā. Māgī jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

⁷⁰ Chonaarāweda māgīde pedee pachi ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari.

⁷¹ Jaraji māgīpa tachi k'aripa atait'ee tachi k'īra unuamaa iru p'anapataarā juadeepa.

⁷² Ichiaba jaraji māgīpa tachi chonaarā chupiria k'awaait'ee māik'aapa ooit'ee irua jaradak'a āra poro waibiarāmaa.

⁷³ K'irāpaji ichi pedee jarada ichi t'ī waibiade tachi ak'ōchona Abrahammaa:

⁷⁴ K'aripait'ee tachi k'īra unuamaa iru p'anapataarā juadeepa, waawee—ee oopataadamerā irua oopi bik'a iru jua ek'ari p'anide.

⁷⁵ K'aripait'ee chok'ai p'anide k'achia wēe p'anapataadamerā iru k'īrapite. *

⁷⁶ Mamīda warra, pi t'ījaradait'eeda aji, Ak'ōre Waibia pedee jarapari. Tachi Waibia naa jarateenait'ee, eperāarāpa iru pedee ūri k'inia p'anapataadamerā.

⁷⁷ Jarait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapipari māik'aapa āra o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā.

* 1.75 Gn 22.17, 18.

- 78 Tachi Ak'õrepa tachi chupiria k'awaapari perã, aba ak'õrejiruk'a urua bi it'ariipa pëit'ee.
- 79 Māgí ìdaa pik'a bait'ee na pek'au eujãdepema p'ãriu pik'a p'aniirã atuadait'eerã t'ãide. Tachi Ak'õre o ak'ipiit'ee, aide tachi nipapataadamerã māk'aapa k'ãiwee p'anapataadamerã.

⁸⁰Zacarías warra wari wāji māk'aapa audú ijāa beeji Tachi Ak'õrede. K'ũtrāa pak'ãri, banaji eujã pania wēe bide Israel pidaarāmaa jarateemaa beerumaa.

Jesús t'oda
(Mt 1.18-25)

2 ¹⁻²Juan at'ari ma-ãri bak'ãri, César Augusto Romadepema reyrã poro waibia paji Romadepemaarã eujãde, ichiaba awaraa eujã iru jua ek'ari badade. Cirenio ichi jua ek'ari baji. Māgipa Siria eujã ak'ipachi. Maapai eperãarã ichi truadepema jōmaweda t'ĩ p'ãpiji k'awaait'ee jōmasaa p'ani. Māgí chi naapema t'ĩ p'ãpida paji. ³Māgá eperãarã juasiadak'ãri, jōmaweda wāpijida āchi chonaarã p'uurudee t'ĩ p'ãpide.

⁴Maperã José uchiaji Galilea eujãdepema Nazaret p'uurudeepa wāit'ee Judea eujãdee. Ichi chonaarãwedapema Rey Daviddepa uchiada perã, wāji David t'oda p'uuru Belendee. ⁵Mamaa wāji ichi t'ĩ p'ãpide María ome, ichi wēra pait'ee bada perã. Uchiadak'ãri, María warra t'oyama baji. ⁶Belende panadak'ãri, María bi p'ira nībeeji chi warra t'oit'ee. ⁷Mamīda te unuda-e paji, araada-e pada perã jōmaweda t'ĩ p'ãpi chedap'edaarã-it'ee. Mapa mama Belende chi warra naapema t'oji, ne-animalaarã nek'opata tede. Chi warra p'arude pira atap'eda, bijī ne-animalaarã nek'opatade k'ãimerã.

Angelpa oveja ak'ipataarāmaa unupida

⁸Ma p'arik'ua Belén* k'ait'a p'ūajara paraamāi eperãarāpa āchi ovejaarã ak'īmaa p'anajida. ⁹Māga nide angelpa ichi unupiji māk'aapa Tachi Ak'õre k'ĩra wāree ìdaadachi āchi ik'aawa. Mapa p'eradachida. ¹⁰Mamīda ma angelpa māgaji:

—P'eranaadapáde aji, mia pedee pia jara cheru perã. Mia nepiriru k'aurepa eperãarã jōmaweda audú o-īa p'aneedait'ee. ¹¹Idi p'arik'ua Rey David t'oda p'uurude t'oji eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atapari. Iru Tachi Waibia, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã. ¹²Jirīnadapáde aji. Ununadak'ãri imik'ĩra warra p'arude pira bi ne-animalaarã nek'opatade, k'awadayada aji, mia wāarata jarada.

¹³Aramata unujida it'aripema angeleerã cho-k'ara chi apema ik'aawa para bi. Jōmaarāpa o-īa it'aa t'ĩ para beeji. Māgapachida:

* 2.8 Belén p'uuru Judea eujãde bi. Ma p'uurude Jesucristo t'oji mīda, wariji Nazaret p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujãde bi (Mt 2.23).

14 —i'Tachi Ak'õre it'ari bita jõmaarã k'ãyaara waibiara bi! iIrua pia ak'i biirã t'ãri o-ia p'anapata mãik'aapa k'ãiwee p'anapata!

15 Ma angeleerã jõmaweda wãdak'ãri Ak'õre eujãdee, ma oveja ak'ipataarãpa mãga jõnapachida:

—Wãdãma apachida Belendee, Ak'õrepa jara pëida ak'ide.

16 Mãpai isapai wãjida. Wãara ununajida María José ome mãik'aapa María warra k'ãi bi ne-animalaarã nek'opatade. 17 Mãga unudap'eda, nepirinajida ma angelpa jarada ma warrade. 18 Jõmaweda ãra pedee ùridap'edaarã ak'itrua para beeji. 19 Mamãda ma jõmaade Mariapa ichi t'ãridepai k'ĩsijaji. K'ĩra atuak'aa paji ãrapa jaradap'edaa. 20 Jõdee ma oveja ak'ipataarã o-ia wãjida ãchi p'anadap'edaamaa. Wãk'ãti wãdapa mãgapachida:

—Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Iru t'ãri pia bi. Jõma unujida irua jara pëidak'a.

Jesús ak'õreerãpa iru ateedap'edaa Tachi Ak'õre te waibiade

21 Ma warra t'op'eda, ewari ochomaa iru k'ap'iade tauchaa bijida mãik'aapa t'ĩ bijida Jesús, María biak'oo beei naaweda, angelpa jaradak'a.

22-24 Ewari cuarenta wãyaak'ãri, wãjida Jerusalendee oodait'ee Moisepa p'ãdade jara bik'a, t'ũu pia p'aneedait'ee Ak'õre te waibiade. María k'ap'ia pari oojida Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bik'a wëraarãpa oodamerã warra t'op'eda:

'Peepidap'eda, paapidaipia bi tortola omé maa-e pirã paloma
chak'eerã omé.' (Lv 12.6-8)

Ichiaba chi warra awara bijida Tachi Ak'õre-it'ee Moisepa p'ãdade jara bik'a:

'Israel pidaarãpa ãchi warrarã naapemaarã awara bidaipia bi Tachi
Ak'õre-it'ee.' (Ex 13.2, 12)

25 Maapai Jerusalende bapachi chonaa aba t'ĩjarapatap'edaa Simeón. Iru Tachi Ak'õrede ijãapachi mãik'aapa oopachi irua oopi bik'a. Ijãapachi Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã k'aripait'ee ãchi k'ĩra unuamaa iru p'anapatap'edaarã juadeepa. Tachi Ak'õre Jaure bapachi Simeón ome. 26 Iruata k'awapiji Simeón piu-e pait'ee unui naaweda Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã. 27 Ma ewate Ak'õre Jaurepa iru wãpiji Tachi Ak'õre te waibiadee. Mãga nide Jesús ak'õreerã wãjida maaaa. Oomaa p'anajida Moisepa p'ãdade jara bik'a oodamerã ãchi warra ewaa t'oda ome. 28 Simeónpa ãra unuk'ãri, ma warra chai jira ataji mãik'aapa t'ãri o-ia mãgaji Tachi Ak'õremaa:

29 —Ak'õre, jõmaarã Ak'õre Waibia, írá mi, pi mimiapari, k'ãiwee piut'ee, pia eperã jaradak'a unuru perã.

30 Michi taupa unuru Tachi K'aripapari.

31 Pia na imik'ĩra warra pëiji pi o ak'ipimerã na p'ek'au eujãdepemaarãmaa.

32 Iru ñdaa pik'a bi k'aurepa judio–eerāpa paara pi o k'awaadait'ee māk'aapa iru k'aurepa eperāarāpa Israel pidaarā t'o p'anadait'ee.

33 Simeón pedee ūridak'āri, Jesús ak'ōreerā p'era pik'a p'aneejida.

34 Māpai Simeónpa iidiji Ak'ōrepa āra pia ak'i bapariimerā māk'aapa Mariamaa mājaji:

—Pi warra k'aurepa Israel eujādepemaarā chok'ara it'aa wādait'ee māk'aapa chok'ara atuadait'ee. Ichiaba chok'araarāpa jaradait'ee Tachi Ak'ōrepa iru pēi–e paji. 35 Māgá Tachi Ak'ōrepa k'awaapiit'ee eperāarāpa k'ñsiapata āchi t'āridepai; wāara irude ijāa p'ani maa–e pirā ijāada–e p'ani. Mamīda ma jōmaade pi t'āri p'ua nībait'ee, espadapa* pi t'āride su atarutak'a.

36 P'ētrāa t'ijarapatap'edaa Ana ichiaba mama baji. Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji. Chi ak'ōre Aser ēreerādepema paji. T'ijarapachida Penuel. Awēra weda Ana miak'āiji. Mamīda siete añopai baji chi imik'īra ome.

37 Mamāk'aapa p'ētrāa beeji ochenta y cuatro años parumaa. Ak'ōre te waibiade bapachi. Ewari chaa it'aa t'īpachi. Edaare nek'ok'aa paji it'aa t'ī k'iniapa. 38 Simeón pedee auparude Ana uchijai. José māk'aapa María unuk'āri ma warra ome, Tachi Ak'ōremaa gracias jaraji iru pari. Māpai arii p'anadap'edaarāmaa jarapachi:

—Na warrata tachi Jerusalén* pidaarāpa ni p'ani tachi k'aripait'ee.

Waya chedap'edaa Nazaret p'uuruudee

39 José María ome ne–inaa jōma oo aupadak'āri Moisepa p'ādade jara bik'a, waya chejida Galilea eujādee āchi p'uuru Nazaretde. 40 Āchi warra juatau chaareera wari wāpachi māk'aapa k'ñsia k'awaara wāpachi. Ichiaba Tachi Ak'ōre o–īa baji iru ome.

Jesús warra weda Ak'ōre te waibiade

41 Año chaa Jesús ak'ōreerā wāpachida Jerusalén p'uuruudee Pascua fiesta oode. 42 Jesús doce años iru bak'āri, māga oojida māk'aapa iru auk'a wāji āra ome. 43 Ma fiesta jōdaik'āri, eperāarā erreujida āchi te chaa. Mamīda Jesús Jerusalende beeji, chi ak'ōreerāpa k'awada–ee. 44 Ode wādade chi ak'ōreerāpa k'awada–e paji, chok'ara cheepuru wādap'edaa perā. K'ñsia p'anajida Jesús cheru apemaarā ome. Mapa k'ewara iidipachida āchi ēreerāmaa māk'aapa k'īra k'awaarāmaa. 45 Mamīda unuda–e pak'āri, āpítee jirinajida Jerusalende.

46 K'āima ōpeemaa āchi warra unu atajida Ak'ōre te waibiade. Su–ak'i baji Moisepa p'āda jarateepataarā esajīak'a. Māirāpa jaratee p'ani ūrii

* 2.35 Espada nek'o choma bik'a bi, mamīda k'īraichaa weda p'ewedee bapari. * 2.38 Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, Jerusalén Judea eujādepema p'uuru waibiara baji. Mama Tachi Ak'ōre te waibia baji.

bap'eda, iidipachi. ⁴⁷Arii p'anadap'edaarã jōmaarāpa iru pedee ũridak'āri, ak'itrua para beepachi, poro wēsaa bada perã māk'aapa pia p'anaupata perã. ⁴⁸Mamīda chi ak'ōreerāpa iru mǎgá unudak'āri, p'era pik'a p'aneejida. Māpai chi nawepa mǎgaji:

—Warra, ¿sāap'eda nāga oojima? aji. Taipa pi unuda—e pak'āri, k'īsia p'ua jōnajida.

⁴⁹Māpai Jesupa mǎgaji:

—¿Sāap'eda mi jiri p'anima? aji. ¿K'awada—eta p'anik'ā aji, mi Ak'ōre tede ichita bait'ee?

⁵⁰Mamīda ārapa k'awada—e paji ma pedee k'āata jara k'inia baji.

⁵¹Māpai iru wǎji āra ome Nazaret p'uurudee. Mama āra ome chok'ek'ee bapachi. Mamīda Mariapa irua ooda k'īra atuak'aa paji. Ichi t'āridepai ma ne—inaa jōmaweda audú k'īsiapachi. ⁵²Mǎgá Jesús wari wǎpachi. Ichiaba k'īsia k'awaapiara wǎpachi, Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bada perã, eperāarāpa pida ichiaba.

Juan Bautistapa jarateeda

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 ¹César Tiberio quince años rey bide, ichi ek'ari bada Poncio Pilato Judea eujā ak'ipari paji. Jōdee judiorā Tiberio ek'ari reyrāk'a p'anadap'edaarāpa eujā awara—awaraa ak'ipachida. Herodepa Galilea eujā ak'ipachi. Chi ĩpema Filipopa Iturea māk'aapa Traconite eujā ak'ipachi. Jōdee Lisaniapa Abilene eujā ak'ipachi. ²Anás māk'aapa Caifás p'aareerā poro waibiarā paji. Maapai Tachi Ak'ōrepa ichi pedee jara cheji Zacarías warra Juanmaa eujā pania wēe bide. ³Maap'eda Juanpa Tachi Ak'ōre pedee jaratee nipapachi jōma Jordán tode. Jarateepachi eperāarāpa ichimaa poro choopidamerā ak'ipidait'ee āchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'anī māk'aapa wāara Tachi Ak'ōrede ijāa p'ani. Mǎgá ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapii. ⁴Māga p'asaji Ak'ōre pedee jarapari Isaiapa chonaarāweda jaradak'a:

‘Eujā pania wēe bide eperā bia bi: “O pi—ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mǎga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda. ⁵Iru k'aurepa eujā joobai beeda jewedaa beeit'ee māk'aapa ee nok'o jida jewedaak'oodariit'ee. O jōmaweda jĭp'a beeit'ee māk'aapa eujā māu—idaa bi k'ak'ayaa beeit'ee. ⁶Maapai jōmaarāpa k'awaadait'ee iru k'aurepa Ak'ōrepa eperāarā k'aripait'ee atuanaadamerā.” ’ (Is 40.3-5)

⁷Juanpa mǎgá jaratee bide eperāarā chok'ara chejida irua poro choomerā. Mamīda Juanpa āramaa mǎgaji:

—iParā k'achia—idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! iTaamák'api p'ani! ¿Poro choopi chejida—ek'ā, Tachi Ak'ōre juapa mia k'iniada—e p'anadairā? ⁸Māga pirā, p'ek'au k'achia oo amáati māk'aapa p'anapatáati

Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. K'isianáati Tachi Ak'õrepa parâta miapi-e pait'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaa perâ. Mia jara bi: Na mãudeepa Tachi Ak'õrepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarâ oo atai. ⁹Ara chaarapa nejõ biiri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'aadait'ee paa jõmerâ, mãga pik'a taarâ-e Tachi Ak'õrepa jõpiit'ee parâ, chi oodaamaa p'anapataarâ irua k'inia bik'a.

¹⁰Mãga ùridak'ãri, eperãarãpa Juanmaa iidipachida:

—Mãgara, ðk'ãata oodaipia bima apachida, ak'ipidait'ee tai Ak'õre ode nipapata?

¹¹Juanpa p'anauji:

—Chi p'aru omé iru bipa aba chi wêe bima teeipia bida aji. Auk'a chik'o jede k'odaipia bida aji, chi wêe beerâ ome.

¹²Cesar-it'ee impuesto p'epataarâ ichiaba chejida poro choopide. Mãgajida:

—Tachi Jarateepari, ðk'ãata oodaipia bima ajida, ak'ipidait'ee taipa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'ani?

¹³Juanpa p'anauji:

—P'aapináati Romadepemaarãpa jarapata impuesto ñri.

¹⁴Soldaorãpa ichiaba iidijida:

—¿Mãgara taipárama? ajida. ðK'ãata oodaipia bima taipa ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'ani?

Juanpa p'anauji:

—Ichi k'inia chíara p'arat'a jãri atanáati mãik'aapa seewa jaranáati chíara k'achiade baaipidait'ee. K'ãiwee p'anapatáati parãmaa p'arat'a p'aapata ome pãchi mimiapata pari.

¹⁵Eperãarãpa Juanpa jarateeda ùridak'ãri, áchi t'ãridepai k'isia p'aneejida: “¿Juan Cristopaa ajida, Tachi Ak'õrepa pëida tachi rey pamerâ?” ¹⁶Mamïda Juanpa jõmaarãmaa mãgaji:

—Mia wãara parâ poro chooparida aji, paniapa. Mamïda eperã mi t'êe cheru mi k'ãyaara waibiara bi. Mia iru chancla jida ãraik'araa bi, iru k'ãyaara ek'ariara bairã. Irua eperãarã nãgá poro chooit'ee. Tachi Ak'õre Jaure ba chepiit'ee parâ k'ap'iade. Mamïda ichide ijãadak'aa beerã jõpiit'ee t'ipitaupa. ¹⁷Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Mãgipa pala aneek'ãri, trigo ewada it'aa jira bat'apari, chi tau uchiamerã mãik'aapa nãupa chi e áyaa ateemerã. Maap'eda ma trigo tau ia bipari chi iapatamã. Mamïda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Mãgí t'ipítãu k'íik'aada aji.

¹⁸Mãgá awaraa úraa chok'ara ome, Juanpa jarateepachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida. ¹⁹Mamïda mãga jaratee ni misa, itriaji Romadepemaarãpa rey bidap'edaa, Herodes. Mãga ooji Herodepa chi ñpema wëra Herodías iru bada perâ ichi wërak'a mãik'aapa awaraa ne-inaa k'achia k'íra t'ãdo oopachi perâ. ²⁰Ma t'êepai Herodepa awaraa ne-inaa k'achia ooji. Juan carcelde t'í nãbipiji.

Jesús poro chooda
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Mamída ai naaweda, Juanpa at'āri eperāarā poro choomaa bide ichiaba Jesús poro chooji. Poro choopip'eda, Jesús it'aa t'ik'āri, pajā ewadachi ²²māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaure iru ĩri palomak'a baai cheji. Māga nide it'ariipa Tachi Ak'ōrepa jaraji:
—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'āri o-īapipari.

Jesucristo ěreerā t'ĩ p'āda
(Mt 1.1-17)

²³Jesupa mágá ne-inaa oo beek'āri eperāarā taide, treinta años iru baji. Eperāarāpa jip'a k'isia p'anapachida iru José warra.

José ak'ōre paji Elí.

²⁴Elí ak'ōre paji Matat. Matat ak'ōre paji Leví. Leví ak'ōre paji Melquí. Melquí ak'ōre paji Janai. Janai ak'ōre paji José.

²⁵José ak'ōre paji Matatías. Matatías ak'ōre paji Amós. Amós ak'ōre paji Nahúm. Nahúm ak'ōre paji Eslí. Eslí ak'ōre paji Nagai.

²⁶Nagai ak'ōre paji Máhat. Máhat ak'ōre paji Matatías. Matatías ak'ōre paji Semeí. Semeí ak'ōre paji Josec. Josec ak'ōre paji Joiadá.

²⁷Joiadá ak'ōre paji Johanán. Johanán ak'ōre paji Resá. Resá ak'ōre paji Zorobabel. Zorobabel ak'ōre paji Salatiel. Salatiel ak'ōre paji Nerí.

²⁸Nerí ak'ōre paji Melquí. Melquí ak'ōre paji Adí. Adí ak'ōre paji Cosam. Cosam ak'ōre paji Elmadam. Elmadam ak'ōre paji Er.

²⁹Er ak'ōre paji Jesús. Jesús ak'ōre paji Eliézer. Eliézer ak'ōre paji Jorim. Jorim ak'ōre paji Matat.

³⁰Matat ak'ōre paji Leví. Leví ak'ōre paji Simeón. Simeón ak'ōre paji Judá. Judá ak'ōre paji José. José ak'ōre paji Jonam. Jonam ak'ōre paji Eliaquim.

³¹Eliaquim ak'ōre paji Meleá. Meleá ak'ōre paji Mená. Mená ak'ōre paji Matatá. Matatá ak'ōre paji Natán.

³²Natán ak'ōre paji David. David ak'ōre paji Jesé. Jesé ak'ōre paji Obed. Obed ak'ōre paji Booz. Booz ak'ōre paji Salmón. Salmón ak'ōre paji Nahasón.

³³Nahasón ak'ōre paji Aminadab. Aminadab ak'ōre paji Admín. Admín ak'ōre paji Arní. Arní ak'ōre paji Hesrón. Hesrón ak'ōre paji Fares. Fares ak'ōre paji Judá.

³⁴Judá ak'ōre paji Jacob. Jacob ak'ōre paji Isaac. Isaac ak'ōre paji Abraham. Abraham ak'ōre paji Térah. Térah ak'ōre paji Nahor.

³⁵Nahor ak'ōre paji Serug. Serug ak'ōre paji Ragau. Ragau ak'ōre paji Péleg. Péleg ak'ōre paji Éber. Éber ak'ōre paji Sélah.

³⁶Sélah ak'ōre paji Cainán. Cainán ak'ōre paji Arfaxad. Arfaxad ak'ōre paji Sem. Sem ak'ōre paji Noé. Noé ak'ōre paji Lámeç.

³⁷Lámec ak'õre paji Matusalén. Matusalén ak'õre paji Enoc. Enoc ak'õre paji Jared. Jared ak'õre paji Mahalaleel. Mahalaleel ak'õre paji Cainán.

³⁸Cainán ak'õre paji Enós. Enós ak'õre paji Set. Set ak'õre paji Adán māk'aapa Adán ak'õre paji Tachi Ak'õre.

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baapiit'ee pada

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Ak'õre Jaure Jesús ome bapachi māk'aapa irua Jesús wāpiji Jordán todeepa eujā pania wēe bimaa. ²Mama baji k'āima cuarenta. Māga nide Netuara Poro Waibiapa ne–inaa k'achia oopi k'inia baji Jesumaa. Mama bide Jesús nek'o–ee bada perā, jarrapisia nībeeji. ³Māpai Netuara Poro Waibiapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pirā, na māu pan papit'aapáde aji.

⁴Jesupa p'anauji:

—iOo–eda! aji. Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

'Eperā chik'o k'o bīpapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'õre pedee k'awa bīpa ichita chok'ai bapari.' (Dt 8.3)

⁵Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iaara bī nok'ode ateeji. Jōmaweda na p'ek'au eujādepema p'uuru ak'ipiji māk'aapa māgaji:

⁶—Mia pi jā p'uurudepemaarā poro waibia papiyada aji. Achi net'aa pia jōmaweda péré papii. Méré perā chi tee k'inia bimaa teei. ⁷Mi k'irapite bedabaip'eda, mīmaa it'aa t'irura, jōmaweda péré payada aji.

⁸Jesupa p'anauji:

—iOo–eda! aji. Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

'Tachi Ak'õre Waibiamaa aupai it'aa t'īpatáati māk'aapa jīp'a oopatáati irua jara bik'a.' (Dt 6.13)

⁹T'ēepai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji Jerusalén p'uurudee. Mama Tachi Ak'õre te waibia ek'arra ĩri it'f ateeji māk'aapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pirā, namāk'aapa jītidaipáde aji,

¹⁰Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bairā:

'Ak'õrepa ichi angeleerā pēit'ee pi k'aripadamerā. ¹¹Āchia pi jita atadait'ee māk'aapa pi t'idik'adait'ee, pīchi bīiri pida māumaa p'u oopiamaa.' (Sal 91.11-12)

¹²Jesupa p'anauji:

—iJīti–eda! aji. Ichiaba Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

'Ne–inaa pariatua oonáaji k'awaait'ee wāara Tachi Ak'õre Waibiapa tachi ak'ipari wa māga–e.' (Dt 6.16)

¹³Netuara Poro Waibiapa p'oyaa–e pak'āri Jesús ome, atabēiji awaraa ewaride cheit'ee.

Jesupa naapiara jarateeda Galilea eujāde

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Jesús wāji Galilea eujāde. Ne–inaa jōmaweda oopachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Maperā iru t'opachida ma eujā jōmaade. ¹⁵Irua jarateepachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede p'uuru bee chaa. Maapai jōmaarāpa iru pia ak'ipachida.

Jesús Nazaret p'uurudee wāda

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Maapai Jesús wāji ichi warida p'uuru Nazaretdee. Ichia oopatak'a ĩpata ewate pak'āri, t'iuji Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Ma ewate bainĭ beeji Ak'ōre Ūraa p'āda leeit'ee. ¹⁷Irumaa teejida Ak'ōre pedee jarapari Isaĭapa p'āda. Ewat'i atap'eda unuji na pedee māik'aapa leeji:

¹⁸—‘Tachi Ak'ōre Jaure mi ome bapari, Ak'ōrepa mi jirit'erada perā pedee pia jarateemerā chupiria beerāmaa. Mi pēiji jaramerā carcelde pik'a beerā uchiapiit'ee māik'aapa tau p'āriu beerāmaa unupiit'ee; ma awara chupiria beerā k'aripait'ee māik'aapa ichi eperāarā pia ak'i bapariit'ee. ¹⁹Māga mimaa jarapiji irua eperāarā pia oo k'inia bairā na año irua jirit'eradade.’ (Is 61.1-2)

²⁰Māga pedee'eda, Jesupa ma p'āda pirat'i ataji māik'aapa teeki Ak'ōre Ūraa jarateepata te ak'iparimaa. Māpai su–ak'i beeji jarateeit'ee. Jōma arii p'anadap'edaarāpa irumaa ak'i para beeji. ²¹Māpai irua māgaji:

—Idi weda parā t'āide p'asamaa bi ma ūraa p'ādade jara bik'a.

²²Māga ūridak'āri, arii p'anadap'edaarāpa iru t'o p'anajida māik'aapa ak'itrua para beeji, irua pedee pia jarapachi perā. Āchi pitapai iidi para beeji:

—¿Sāga jarayama ajida, ma p'ādade jara bik'a idi p'asaru? ¿Na José warra–ek'ā? ajida.

²³Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parāpa na pedee jarapata jara k'inia p'ani–ek'ā? aji. Eperāpa mi medicoda ak'āri, k'awa p'ani wāara pedee jara bi ichi k'ayaadaip'eda, jĭpa beeru pirā ichi juadoopa. Mapa pi wāara Tachi Ak'ōrepa pēida pirā pia jara bik'a, māgara nama pichi warida p'uurude ne–inaa pia óoji pia oodak'a Capernaum p'uurude.

²⁴Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru pedee ūridaamaa p'anapata. Mapa parāpa mi pedee ijāa k'iniada–e p'ani.

²⁵Ichiaba māga paji chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapari Elĭas ome. K'oi che–e bide año ōpee ap'eda esa–auk'a, jarra oojida Israel eujā jōmaade.

²⁶Mamĭda parā chonaarāpa Tachi Ak'ōrede ijāada–e p'anadap'edaa perā, irua Elĭas pēi–e paji Israel eujādepema p'ētrāarā k'aripade. Ma k'āyaara

pëiji Sarepta p'uurudee, Sidón p'uuru k'ait'a, mǎpema p'êtrǎa * k'aripamerǎ. ²⁷Ichiaba Ak'õre pedee jarapari Eliseo chok'ai bak'ãri, Israel eujǎde leprapa k'ayaa beerǎ chok'ara paraaji. Mamïda irua apida jïpa–e paji. Aba Siria eujǎdepema k'ayaa bada t'ïjarapatap'edaa Naamán * jïpa beeji iru juapa.

²⁸Mǎga ùridak'ãri, ma Ak'õre Ûraa jarateepata tede p'anadap'edaarǎ jômaweda k'ïraudachida Jesús ome. ²⁹Jita atajida mǎik'aapa jidi babataa atadachida p'uurudeepa. Ateejida ee nok'ode ira bada eere mǎik'aapa sïa bat'at'aanadait'ee paji piudaimerǎ. ³⁰Mamïda Jesús ãchi juadeepa uchiadaip'eda, wǎyaaji ãchi esajiak'a.

Netuara eperǎ k'ap'iade merǎtia bada

(Mr 1.21-28)

³¹Maap'eda Jesús wǎji Capernaum p'uurudee. Mǎgí p'uuru Galilea eujǎde bi. ïipata ewate Tachi Ak'õre Ûraa jarateemaa beeji Ak'õre Ûraa jarateepata tede. ³²Mǎpemaarǎpa iru pedee ùridak'ãri, ak'ïtrua para beeji irua jïp'a jarateeda perǎ Tachi Ak'õrepa jarateepidak'a.

³³Mama baji imik'ïra netuara merǎtia bada iru k'ap'iade. Jesús jarateeda ùrik'ãri, netuarapa golpe biapiji:

³⁴—Aai, Jesús Nazaretdepema, ÷k'ãata oo chejima aji, taimaa? iTai ichiak'au bïji! ÷Tai k'emat'aadeta cheruk'ã? ajida. Mia pi k'awa bida aji. Pïta chi k'achia wêe bapari, Ak'õre Waibiapa pëida.

³⁵Mǎpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—iK'ïup'ee beepáde aji mǎik'aapa uchiapáde aji, na eperǎ k'ap'iadeepa!

Mǎpai ma netuarapa ma eperǎ te jǎde baaiþiji jômaarǎ k'ïrapite mǎik'aapa uchiadachi, iru p'ua oo–ee. ³⁶Mǎga unudak'ãri, jômaweda ak'ïtrua para beeji mǎik'aapa ãchi pitapai pedee para beeji:

—iAai, irua jarateeda waide nama ùridak'aada! ajida. iEperǎ poro waibiak'a jaratee bi! Netuaraarǎpa pida iru pedee ùri p'ani mǎik'aapa uchiapata, iru Tachi Ak'õre k'ap'ia pari pedeeþari perǎ.

³⁷Jesupa mǎga ooda perǎ, irude nepiripachida p'uuru bee chaa Galilea eujǎde.

Jesupa Simón Pedro p'ǎk'õre jïpada

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸Jesús uchiak'ãri Ak'õre Ûraa jarateepata tedeeþa, wǎji Simón Pedro temaa. Simón p'ǎk'õre k'ayaa baji k'iamiapa. Mapa chup'iria iidijida Jesumaa iru jïpamerǎ. ³⁹Iru ik'aawa ak'inï banaji mǎik'aapa ma k'iamia itriat'aaji. Aramata tuudachi. Mǎpai chi k'ayaa bada p'irabaip'eda, nek'opiji Jesumaa mǎik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa.

* 4.26 Ma p'êtrǎa eujǎdepemaarǎ mǎik'aapa Naamán eujǎdepemaarǎ Israel pidaarǎ–e paji. 1 R 17.1, 8-16. * 4.27 2 R 5.1-14.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰K'eudaik'āri, k'ayaa k'īra t'ādoos iru beerā aneejida Jesumaa. Iru jua bik'āri māirā īri, jipak'oodachida. ⁴¹Ichiaba eperāarā chok'ara k'ap'iadeepa netuara merātia beeda bia uchiak'oodachida:

—Pita Tachi Ak'ōre Warrada ajida.

Mamīda Jesupa itriak'ooji pedeepiamaapa, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā.

Jesupa Judea eujāde jaratee nipada

(Mr 1.35-39)

⁴²Taujaaweda Jesús uchijai ma p'uurudeepa wāit'ee eperāarā p'anadak'aamaa. Mamīda p'uuru pidaarāpa jirinajida māik'aapa chupiria iidijida wānaamerā awara āyaa. ⁴³Mamīda Jesupa mājaji:

—Awaraa p'uurudee ichita wāit'ee pedee pia jarateede, ichiaba k'awaadamerā Tachi Ak'ōrepa āra bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma-it'eepi irua mi pēiji.

⁴⁴Māgá Jesupa jaratee nipapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa judiorā p'anapata eujāde.

Jesupa chik'ora peepida

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 ¹Ewari aba Jesús Genesaret Lago ide baini bak'āri, eperāarā chok'ara p'īsua seedachida irumāi, Tachi Ak'ōre Ūraa ūri k'iniapa. ²Māga nide Jesupa barco omé unuji to ide. Chipariirāpa āchi t'iri siimaa p'anajida ipu ide. ³Jesús Simón Pedro barcode bataup'eda, iidiji tok'esaapai ateemerā. Māpai ma barcode su-ak'i beeji jarateeit'ee. ⁴Jaratee aupak'āri, Simonmaa mājaji: —Nāpiadee wādāma māik'aapa jāma pāchi t'iri t'aadapāde aji.

⁵Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, t'iri t'aamaa ewarijidada aji, maarepida peeda-ee. Mamīda pia jara bairā, t'iri t'aanait'eeda aji.

⁶Māgá t'aadap'eda, jira atadak'āri, chik'ora nībaji t'iri jāde. Perá jēdachi. ⁷Māga unurutata juapa t'ijida apema barco pidaarāmaa k'aripa chedamerā. Chejida māik'aapa ma chik'ora pee aupadak'āri, barco omee weda perá pirubaaidachida. ⁸Māga unuk'āri, Simón Pedro Jesús k'īrapite bedabaidachi māik'aapa mājaji:

—Tachi Waibia, mi ik'aawaapa āyaa beepāde aji, mi p'ek'au ooyaa bairā. Pia-e bi pi mi k'ait'a bamerā.

⁹Simón awaraa arii p'anadap'edaarā ome ak'itrua para beeji māgá chik'o cho-k'ara peedap'edaa perā. ¹⁰Auk'a p'anajida Simón k'ōp'āyoorā, Zebedeo warrarā Santiago Juan ome. Māpai Jesupa mājaji Simonmaa:

—Waaweenaapáde aji. Idideepa pia eperãarã jiriit'ee Tachi Ak'õre-it'ee, to-iapataarãpa chik'o jiripatak'a.

¹¹Mãpai barco ipu ide binadap'eda, jômaweda áchi net'aa atabëijida áchi ak'õreerã ome mãik'aapa wãjida Jesús ome.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²Ewari aba Jesús p'uurude nide eperã leprapa k'ayaa bipa ununaji. Jesumaa chep'eda, bedabaidachi tau biiri eujãde t'õbairumaa mãik'aapa chupiria iidiji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirã, mi k'ayaa wëpapipáde aji, Ak'õre k'irapite pia beemerã.

¹³Jesupa juapa t'õbajji mãik'aapa mägaji:

—K'inia bida aji. Jipa beepáde aji.*

Aramata chi lepra k'ayaa wëpaji. ¹⁴Mãpai Jesupa mägaji:

—Jaranãaji apidaamaa. Jip'a p'aaremaa ak'ipinãji. Moisepa p'ädade jara bik'a ipana omé atéeji teelit'ee Tachi Ak'õremaa. Mägá jõmaarãpa pi jipa beeda k'awadayada aji.*

¹⁵Jesupa mäge jarapachi mïda, audupiara pedeechida irua oodade. Ma awara eperãarã chok'araara cheepuruujida iru pedee ùridait'ee mãik'aapa áchi k'ayaa jipapidait'ee. ¹⁶Ma k'aurepa Jesús wãpachi eperãarã p'anadak'aamaa it'aa t'ide.

Jesupa chiwa bada jipada

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Ewari aba Jesupa jarateemaa bi misa, iru k'ait'a su-ak'i p'anajida fariseorã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã. Che p'anajida jômaweda Galilea eujãdepema p'uurudeepa, ichiaba Judea eujãdeepa mãik'aapa Jerusalén p'uurudeepa. Tachi Ak'õre baji Jesús ome, k'ayaa beerã jipamerã.

¹⁸Mãga nide pachejida eperãarã eperã chiwa bi ome. Jira aneejida ichi p'arude. T'iu ata k'inia p'anajida teedaa, Jesús k'irapite bidait'ee. ¹⁹Mamïda unudak'aa paji sãmãik'aapa t'itudai, eperãarã chok'ara see nĩbada perã.

Maperã it'í ateejida terraza ïri mãik'aapa uria ewa atajida. Mãpai ma chiwa bi ichi p'arude irabai atajida jõmaarã taide Jesús k'irapite. ²⁰Jesupa k'awaak'ãri áchia wãara ichide ijãa p'ani, ma chiwa bimaa mägaji:

—K'õp'ãyo, pia pek'au k'achia oopata jômaweda wëpajipi.

²¹Mãga ùridak'ãri, Moisepa p'ãda jarateepataarãpa mãik'aapa fariseorãpa k'isia p'aneejida: “Jã eperã nãga pedeeik'araa bi. Tachi Ak'õrepapaita pek'au k'achia wëpapipari. Jã eperã Tachi Ak'õre ãpiteme ik'achia pedeemaa bi jarak'ãri ichiata mãgee ne-inaa oopari.”

* 5.13 Griego pedeede: *Wëpajipi*. * 5.14 Lv 14.1-7.

²²Mamída Jesupa k'awaji áchia k'ísia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa k'ísia k'achia k'ísia p'anima? aji. ²³Mia irumaa jarai: “Pia pek'au k'achia oopata wēpajipi” maa–e pirā jarai: “P'irabáiji māk'aapa wáji”. Mamída irua maarepida oo–e pai Tachi Akōrepa oopi–e pirā. ²⁴Mia ak'ipiit'ee na pek'au eujāde mi, chi Eperā Akōre Truadepema* k'ap'ia pari, Tachi Akōre Waibiapa wēpapipari eperāarāpa pek'au k'achia oopata.

Māpai mágaji ma eperā chiwa bimaa:

—Mia jara bi: iP'irabáiji! Pichi p'aru atáji māk'aapa wáji pichi temaa.

²⁵Aramata chiwa bada p'irabaidachi jōmaarā taide māk'aapa ichi p'aru jēra bada atap'eda, Akōre ome o–ia wáji ichi temaa. ²⁶Māga unudak'ari, jōmaweda ak'itrua para beeji māk'aapa o–īapa jarapachida Tachi Akōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māgá p'era pik'a jōnipa mágajida:

—Idi ne–inaa pia unujidada ajida, Tachi Akōre juapa ooda.

Jesupa Leví jirit'erada ichi ome nipapariimerā

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷T'ēpai, Jesús mamāk'aapa uchiap'eda, ununaji eperā t'ījarapatap'edaa Leví. * Māgí Cesar–it'ee impuesto p'epari paji. Su–ak'í baji ma impuesto p'epataarā su–ak'í p'anapatamāi. Jesupa irumaa mágaji:

—Mi ome nipaparíji.

²⁸Māpai Leví p'irabaip'eda, ichi net'aa p'e atabēiji māk'aapa wáji Jesús ome.

²⁹Ma t'ēpai, Levipa fiesta ooji ichi tede Jesu–it'ee. Impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey–it'ee t'ī pēiji awaraa k'ōp'āyoorā ome. Ma fiesta oo p'anide Jesús chi k'ōp'āyoorā ome su–ak'í p'anajida mesade, nek'omaa apemaarā ome. ³⁰Mamída fariseorāpa māk'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa k'ísia p'anadap'edaa perā áchi chonaarāpa oopatap'edaade, aupedeemaa p'aneejida Jesús k'ōp'āyoorā ome. Iidijida:

—¿Sāap'eda nek'omaa p'anima māk'aapa ne–inaa tomaa p'anima jāgee impuesto p'epataarā ome māk'aapa awaraa pek'au k'achia oopataarā ome? Parāpa jāga oodaik'araa bida ajida.

³¹Jesupa p'anauji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jip'a pēipata k'ayaa beerāmaa. ³²Tachi Akōrepa mi pēi–e paji t'āri pia beerā jiride. Ma k'āyaara pek'au k'achia oopataarā jirideta pēiji, pek'au k'achia oo amaadamerā māk'aapa irude ijāpataadamerā.

Sāapai it'aa t'īdaipia bi nek'oda–ee

(Mt 9.14-15; Mr 2.18-22)

³³Jesumaa mágajida:

*5.24 Chi Eperā Akōre Truadepema jara k'inia bi Tachi Akōre mimiapari na pek'au eujāde cheda. Jesucristopa ichi nāga t'ījaraji ak'ipiit'ee ichi Mesías. *5.27 Leví ichiaba t'ījarapachida Mateo.

—Juan Bautista* k'öp'äyoorã mäik'aapa fariseorã audú it'aa t'ipata nek'oda—ee. ¿Säap'eda pi k'öp'äyoorã ichita nek'opata mäik'aapa ne—ináa topatama? ajida.

³⁴Jesupa p'anauji:

—Miak'äipata fiestade t'ĩ pëidap'edaarã pachedak'ári, ma fiesta o—ia oopata chi miak'äiit'ee bi ome. Mama p'anide ¿parãpa nek'opida—e paik'ã aji, ãramaa? ³⁵Ewari cherude chi miak'äiit'ee bi wē—e pak'ári ãra ome, fiesta ooda—e pait'ee t'ári puupa. Ma ewatepi nek'oda—e pait'ee.*

**Moisepa p'áda mäik'aapa Jesucristopa jarateeda
auk'a ak'idaik'araa bi**

³⁶Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee ichi úraa p'oiradaik'araa bi Moisepa p'áda ome:

—Eperã apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'iiik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Mãga ooru pirã, chi p'aru chiwidi ãrindariit'ee mäik'aapa ma pite auk'a bee—e pait'ee chi p'aru sore ome. ³⁷Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne—e sorede. Mãga oodak'aa ma vino baak'ak'ári, ma ne—e sore jïadarii perã mäik'aapa chi vino atuadarii perã. ³⁸Maperã vino ewaa juda t'idaipia bi ne—e chiwidide. ³⁹Eperãpa vino chona bi tok'ári, to k'inia—e chi ewaa juda jarapata perã: “Chi chonata warraara bida” apata. Mãga pik'a parãpa chonaarãwedapema úraa k'iniara iru p'anida aji, mia úraa jaratee bi k'ayaara.

**Īipata ewate trigo k'imi chak'eerã p'edap'edaa
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)**

6 ¹Judiorã ĩipata ewate Jesús nipaji trigo k'áide. Ma wãyaa wãde chi k'öp'äyoorãpa trigo k'imi chak'eerã oromaa p'aneejida. Jua jãde sirat'idap'eda, chi trigo tau chak'eerã k'opachida. ²Mãga unudak'ári, ũk'uru arii p'anadap'edaa fariseorãpa iidijida:

—¿Säap'eda parãpa oo p'anima ajida, tachi úraade jara bi oonaadamerã? ĩipata ewate mimiadaik'araa bida a bi.

³Jesupa k'awaji chi k'öp'äyoorãpa ne—ináa k'achia ooda—e paji ma trigo tau k'odak'ári. Mapa p'anauji:

—¿Parãpa Ak'õre Úraa p'ádade leeda—e p'anik'ã aji, Rey Davidpa ooda chonaarãweda jarrapisiadaidak'ári chi k'öp'äyoorã ome? ⁴T'ĩuji Tachi Ak'õre te ne—e dee oodade mäik'aapa ataji pan awara bidap'edaa Tachi Ak'õre—it'ee. Mãgí pan ũk'uru k'oji mäik'aapa teeji chi k'öp'äyoorãmaa auk'a k'odamerã. Mãga oojida, p'aareerãpapai mãgí pan k'odaipia baji mĩda. Tachi Ak'õrepa ãra miapi—e paji mãga oodap'edaa k'aurepa.

*5.33 Griego pedeede *Bautista* jara k'inia bi *chi eperãarã poro choopari*. *5.35 Jesupa mãga jaraji ewari cherude ichi wē—e pait'ee pada perã chi k'öp'äyoorã ome.

⁵Jesupa ichiaba mägaji:
—Īpata ewate mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperã jua chiwa bada
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Awaraa ĩpata ewate Jesús t'ĩuji Tachi Ak'õre Ũraa jarateepata tede m̄aik'aapa jarateemaa beeji. Mama baji eperã jua juaraarepema chiwa bi. ⁷Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome Jesús imiatee k'inia p'anajida. Mapa ak'ĩ p'anajida Jesupa ma k'ayaa bi jipai maa—e pirã jipa—e pai ma ewate. ⁸Mamĩda Jesupa k'awaji ārapa k'ĩsiadap'edaa. Mapa ma jua chiwa bimaa jaraji:

—P'irabãiji m̄aik'aapa jōmaarã esajĩak'a ak'inĩ bēeji.

Aramãgá ma eperã it'a ak'inĩ beeji. ⁹Māpai Jesupa mägaji apemaarãmaa:

—Mia parãmaa ne—inãa iidit'ee. ¿K'ãata oodaipia bima aji, ĩpata ewate; ne—inãa pia maa—e pirã ne—inãa k'achia? ¿Eperã k'aripadaipia bik'ã piunaamerã maa—e pirã piupidaipia bik'ã? aji.

¹⁰T'ēepai m̄airãmaa ak'iji. Maap'eda ma eperã jua chiwa bimaa mägaji:

—Pichi jua jĩrupãde aji.

Māpai jua jĩruji. Aramata jipa beeji. ¹¹Mamĩda m̄airãpa m̄aga unudak'ãri, audú k'ĩraudachida m̄aik'aapa pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa k'õp'ãyoorã doce jirit'erada ichi ome nipapataadamerã
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Maapai Jesús ee nok'odee wãji it'aa t'ĩde. Mama ewariji it'aa t'ĩmaa. ¹³Āstaawa pak'ãri, ichi ome nipapataarã t'ĩji. M̄airãdepema jirit'eraji doce m̄aik'aapa āra t'ĩ biji *apóstoles*. * ¹⁴Nãgiirã paji: Simón, Jesupa ichiaba t'ĩ bida Pedro; chi ĩpema Andrés; Santiago; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵Mateo; Tomás; Alfeo warra Santiago; Simón Celote apatap'edaa; * ¹⁶Santiago warra Judas m̄aik'aapa Judas Iscariote; ma t'ēepai Jesús traicionaada.

Jesupa eperãarã chok'araarãmaa jarateeda
(Mt 4.23-25)

¹⁷Ma k'õp'ãyoorã jirit'erap'eda, Jesús edaa cheji ma ee it'ia bideepa āra ome m̄aik'aapa pachejida eujã jewedaade. Mama chip'e p'anajida iru ome nipapatap'edaarã m̄aik'aapa awaraa eperãarã chok'ara: Judea eujãdepemaarã, Jerusalén p'uurudepemaarã, p'usa ide p'ani Tiro

*6.13 Mägí pedee jara k'inia bi: *Jesupa pēida*. *6.15 Roma jua ek'ariipa uchua k'inia p'anadap'edaarã t'ĩjarapachida *Celote eepemaarã*.

p'uurudepemaarã Sidón p'uurudepemaarã ome. ¹⁸Che p'anajida Jesús pedee ūridait'ee mǎik'aapa irua āchi k'ayaa jipamerã. Mama bide Jesupa netuara merǎtia iru beerã ichiaba jipak'ooji. ¹⁹Eperãarã jōmaarāpa Jesús k'ap'ia t'ōbai k'inia p'anapachida, iru juapa āchi jōmaweda jipak'ooda perã.

Jesupa jarateeda t'āri o-ia p'anapataadamerã

(Mt 5.1-12)

- ²⁰Maap'eda Jesupa ichi ome nipapataarāmaa ak'iji mǎik'aapa māgaji:
—T'āri o-ia p'ani, parã chi chupiria chedeerã. Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadairã, irudeerã p'anadait'ee.
- ²¹ T'āri o-ia p'ani, parã chi jarrapisia jōniirã, parāmaa Tachi Ak'õrepa nek'opiit'ee perã. Ichiaba t'āri o-ia p'ani, parã chi ĩraweda jēe jōniirã t'āri p'uapa, t'ēepai Tachi Ak'õrepa parã ēipiit'ee perã.
- ²² T'āri o-ia p'ani eperãarāpa parã k'ĩra unuamaa iru p'aneedak'āri; yiaraa iru p'aneedak'āri; parāmaa ik'achia pedeedak'āri, maa-e pirã parã āpite pedee k'achia jaradak'āri mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemade ijāapata perã.
- ²³Māga oodak'āri, t'āri o-ia, k'āiwee p'anēeti, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pi-ia teeit'ee perã, parã iru truade panadak'āri. Chonaarāweda ichiaba māgã ne-inaa k'achia oopachida Tachi Ak'õre pedee jarapataarāmaa.
- ²⁴ Mamĩda iaai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pēiit'eeipi parã, chi p'arat'ara beerã, na p'ek'au eujādepai o-ia p'anadait'ee perã!
- ²⁵ iAai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pēiit'eeipi parã, chi ĩraweda bi jāwaa p'aniirã, t'ēepai jarrapisia p'aneedait'ee perã!
iAai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pēiit'eeipi parã, chi ĩraweda ēi jōniirã, t'ēepai jēe jōnadait'ee perã t'āri p'uapa!
- ²⁶ iAai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pēiit'eeipi parã, chi jōmaarāpa t'o p'anapataarã! iMāga oopachida Judea eujādepemaarã chonaarāpa, seewata Tachi Ak'õre pedee jarapatada apatap'edaarã ome!

Jesupa jarateeda k'ĩra unuamaa iru p'anapataarāde

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷—Mamĩda parã, mi pedee ūri p'aniirāmaa mia jara bi: Parã k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapatáati mǎik'aapa āramaa ne-inaa pia óoti. ²⁸Pia óoti ārapa parã k'achia oopata pari. It'aa t'ĩpatáati pāchimaa ik'achia jarapataarã pari. ²⁹Eperāpa pi k'ĩra tarramaa síru pirã, auk'a oonáaji irumaa. Ma k'āyaara chi apema k'ĩra tarra ak'ipíji, auk'a símerã. Ichiaba eperāpa pichi ĩripema p'aru jĩ bi jāri ataru pirã, ichiaba pichi camisa t'āri pia téjeji. ³⁰Apidaapa pĩmaa ne-inaa iidiruta pirã, téjeji.

Ichiaba pi net'aa jāri ataruta pīrā, iidināaji waya pīmaa teemerā. ³¹Ōoti apemaarāmaa parāpa k'inia p'anik'a āchia parāmaa oodamerā.

³²Parāpa k'inia iru p'ani pīrā pāchi k'inia iru p'anapataarā aupai, ĩne–inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia ooyaa beerāpa paara māga oopata. ³³Parāpa ne–inaa pia oo p'ani pīrā pāchi pia oopataarāmaa aupai, ĩne–inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia oopataarāpa paara māga oopata. ³⁴Ichiaba pāchi net'aa presta pēiruta pīrā, ma pari awaraa net'aa jītait'ee aupai, ĩne–inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia oopataarāpa pida prestapata āchi pitapai, ma pari ne–inaa jītadait'ee. ³⁵Parāpa pāchi k'īra unuamaa iru p'anapataarā k'inia iru p'anapataadaipia bi māik'aapa āra pia oopataadaipia bi. Āramaa net'aa prestadaipia bi, nida–ee ne–inaa jītadait'ee ma pari. Māga ooruta pīrā, Tachi Ak'ōrepa ne–inaa pia teeit'ee parāmaa māik'aapa parā Ak'ōre Waibia warrarā p'anadait'ee. Iruata ne–inaa pia oopari gracias jaradak'arāmaa māik'aapa t'ari k'achia–idaa beerāmaa paara. ³⁶Maperā awaraarā chupiria k'awāati pāchi Ak'ōre Waibiapa ooparik'a.

Awaraarāpa oopata āpīte ik'achia jaradaik'araa bi
(Mt 7.1-5)

³⁷—Awaraarāpa ne–inaa oopata ak'ināati jaradait'ee ne–inaa k'achia oomaa p'ani. Māgá Tachi Ak'ōrepa auk'a oo–e pait'ee parā ome. Ne–inaa k'achia aupai jirināati pedee k'achia jaradait'ee awaraarā āpīte, maa–e pīrā Tachi Ak'ōrepa auk'a jiriit'ee parāpa ne–inaa k'achia oopata aupai jarait'ee, p'anadak'ari iru k'īrapīte. Chīarapa parāmaa ne–inaa k'achia ook'ari, perdonāati. Māgá Tachi Ak'ōrepa parāpa ne–inaa k'achia oopata perdonait'ee. ³⁸Awaraarāmaa téeti. Māgá Tachi Ak'ōrepa parāmaa teeit'ee. T'ari pia teedak'ari awaraarāmaa, ma pari irua audupiara teeit'ee parāmaa. Irua parāmaa ooit'ee parāpa oopatak'a awaraarāmaa.

³⁹Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee, chi k'ōp'āyoorāpa k'awaa wādamerā oodait'ee irua jara bik'a.

—P'ananāati chi wāara k'awada–e p'aniirāk'a. Māgiirā tau p'āriu beerák'api p'ani awaraa tau p'āriu beerā atee k'inia p'anadak'ari awara āyaa. ĩĀchi omee weda uriade baainada–e paik'ā? ⁴⁰Mi ūraa k'awaa wādak'ari, pia p'anapataadait'ee. Estudiante apida ichi jarateepari k'āyaara k'awaara bi–e. Mamīda jōmaweda estudia aupak'ari, ichi jarateepari jīak'a uchiai.

⁴¹ĪK'āare–it'ee ak'i bīma nejarra pīchi auk'aa tau jāde bi, mamīda unu–e bi pak'uru pīchi tau jāde bi? ⁴²Pīchi tau jāde pak'uru iru bi pīrā, ĩsāga pīchi auk'aamaa jaraima: “Īpema, mīmaa ēepīji jā nejarra pīchi tau jāde bi”? iSeewata pia chīara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'ari! Naapiara ēt'aipia bi ma pak'uru pīchi tau jāde bi. Māpaipi pia unui ma nejarra pīchi auk'aa tau jāde bi māik'aapa māgá iru k'aripai.

Pak'uru k'awaapata chi nejōdeepa

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43—Nejō biiri pia bīpa nejō k'achia chauk'aa. Jōdee nejō biiri k'achia bīpa nejō pia chauk'aa. 44Nejō biiri chaa k'awapata chi nejōdeepa. Eperāarāpa higojō odok'aa pak'uru iiri–idaa bideepa. Ichiaba uva odok'aa māgee pak'urudeepa. 45Māga pik'a eperā t'āri pia bīpa pedee pia jarapari, k'īsia pia iru bairā ichi t'ārīde. Jōdee eperā t'āri k'achia bīpa pedee k'achia jarapari, ichi t'ārīde k'īsia k'achia iru bairā. Ma k'īsia jōma uchiaru ichi t'ārīdeepa ichi it'aipa jarapari.

Jesupa te oopataarāde nepirida

(Mt 7.24-27)

46—¿K'āare–it'ee parāpa mi t'ījarapatama: “Tachi Waibia, Tachi Waibia”, mamīda ooda–e p'anī mia jara bik'a? 47Mia jarait'ee k'aik'a bi chi mimaa cheru ūriit'ee mi pedee māik'aapa oopariit'ee mia jara bik'a. 48Māgī eperā te oo bīk'ata bi. Naapiara irua edū k'orop'eda, chi te biiri māu īri bipari. Maap'eda to chek'āri, wee jira beepari ma te biiri sudamāi. Mamīda p'oyaa mimik'api–e, basa māu īri bida perā. Māgī eperāpa ichi te māgā basa māu īri pia oopari perā, jō–e pait'ee. 49Jōdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo–e bīpa mia jara bik'a nāga pik'a bi. Ichi te ook'āri, te biiri pariatua supari ipu nāusaade, basa wēe. Maap'eda to chek'āri māik'aapa wee jira beek'āri ma te biiri sudamāi, ma te t'eedaipari māik'aapa jōmaweda jōdaipari, chi te chipari paara.

Jesupa Romadepema soldaorā poro waibia esclavo jīpada

(Mt 8.5-13; Jn 4.43-54)

7 1Jesupa ma eperāarāmaa māga jara aupap'eda, wāji Capernaum p'uurudee. 2Mama bapachi Romadepema soldaorā poro waibia. Ichi esclavo k'inia iru bapachi. Mamīda māgī juak'aya nībaji. 3Ma soldaorā poro waibiapa ūrik'āri Jesús mama ni, pēiji judiorā poro waibiarā Jesumaa chupīria iidide, ichi esclavo jīpa chemerā. 4Āra Jesumaa wājida māik'aapa chupīria iidijida:

—Na capitán t'āri pia baparida ajida, tachi ome. Mapa pia k'aripaipia bida ajida. 5Irua tachi judiorā k'inia iru bapari. Oopijida ajida, namapema Ak'ōre Ūraa jarateepata te.

6Māpai Jesús wāji āra ome. Mamīda ma soldaorā poro waibia te k'ait'a panadak'āri, irua jara pēiji chi k'ōp'āyoorā ome:

—Tachi Waibia, mi temaa chenaapāde aji, mi pi k'āyaara ek'ariara bairā. 7Maperā michi itu wā–e paji pi jirīde. Mamīda k'awa bi ne–inaa jōmaweda pi jua ek'ari nībi. Jīp'a jarapāde aji, mi esclavo jīpa beemerā. 8Mi jida waibiarā jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorā iru bi michi jua

ek'ari. Mia abaamaa wāpáde ak'āri, wāpari; awaraamaa chepáde ak'āri, chepari. Ichiaba mi esclavomaa ne–inaa oopáde ak'āri, oonapari. Mi jua ek'ari p'aniirāpa māga oopata perā, mia k'awa bi pia jararupapai mi esclavo jipait'ee.

⁹Māga jaranadak'āri, Jesús p'era pik'a beeji. Mapa ichi ome nipapataarāmaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Māgara mi wā–eda aji. Mia wāarata jararu. Tachi Israel pidaarā t'āide mia apida unu–e bida aji, ma eperāk'a; Tachi Ak'ōrede wāara ijāa bi.

¹⁰Ma pēidap'edaarā capitán temaa pachedak'āri, chi esclavo jipa bita unu chejida.

Jesupa p'ētrāa warra piuda chok'ai p'irabaipida

¹¹Ma t'ēepai, Jesús wāji Naín p'uurudee. Chi k'ōp'āyoorā māik'aapa awaraa eperāarā chok'ara wājida iru ome. ¹²P'uuru k'ait'a panadak'āri, unujida eperāarāpa jai–idaada atee wāruta iade. Māgí p'ētrāa warra apai iru bada paji. Ai ome chi p'uurudepemaarā chok'ara wā nipajida.

¹³Jesupa māgí p'ētrāa unuk'āri, chupiria k'awaaji māik'aapa māgaji:

—Jēenaapáde aji.

¹⁴Aramata araa wāp'eda, Jesupa t'ōbait'aaji ma k'ap'ia atee wādap'edaa p'aru. Chi atee wā nipadap'edaarā ak'inī p'anedak'āri, Jesupa māgaji ma jai–idaa badamaa:

—K'ūtrāa, p'irabáiji.

¹⁵Māpai chi jai–idaa bada su–ak'i beeji māik'aapa pedemaa beeji. Maap'eda, Jesupa chi nawemaa māgaji:

—Acha bida aji, pi warra.

¹⁶Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'adachida māik'aapa Tachi Ak'ōrede pia pedee para beeji:

—Ak'ōre pedee jarapari waibia tachi t'āide uchijida ajida.

Ichiaba māgajida:

—Tachi Ak'ōre che bi tachi p'uuru pidaarā k'aripade.

¹⁷Māgá Jesupa ooda k'awaajida Judea eujādepemaarāpa māik'aapa ma ik'aawapemaarāpa.

Juan Bautistapa chi k'ōp'āyoorā pēida

(Mt 11.2-19)

¹⁸Juan Bautista ome nipapatap'edaarā wājida iru badamāi carcelde ma jōma nepiride. Māga ūrik'āri, omé t'ī pēiji wādamerā Jesumaa. ¹⁹Māirā pēiji Jesumaa iididamerā iru chi cheit'ee bada eperāarā k'aripait'ee maa–e pirā awaraa nidaipia bi. ²⁰Jesús k'ait'a panadap'eda, māgajida:

—Juan Bautistapa tai pēijida ajida, iidide: “¿Pik'ā tai k'aripapari chonaarāpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa–e pirā, ¿awaraa nidaipia bik'ā?” ajida.

²¹Māga iidi p'anadak'āri, Jesupa eperāarā chok'ara jipaji: k'ayaa beerā; k'ap'ia p'ira beerā; netuara k'ap'iade merātia beerā māik'aapa tau p'āriu beerā. ²²Maap'eda ma Juanpa eperāarā pēidamaa p'anauji:

—Wāti Juanmaa māik'aapa nepirīti parāpa nama unu p'ani māik'aapa ūri p'ani. Jarāti tau p'āriu beeda ĩrá unu p'ani; nik'anik'aa beeda t'ia nīutee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani āchi k'ayaadeepa; k'īiri k'ī beeda ĩrá ūri p'ani; piudap'edaarā waya chok'ai p'ani māik'aapa chupiria chedeerāmaa Ak'ōrepa pedee pia jara pēida jarateemaa bi. ²³iT'āri o-īa bida aji, chi mide ijāa bi, k'awa-e bi mīda mia ne-inaa jōma oo bi!

²⁴Juanpa eperāarā pēida wādap'edaa t'ēepai, eperāarāmaa Jesupa pedee pia jaramaa beejī Juande:

—ĶK'āata parāpa ak'inajidama aji, eujā pania wēe bimaa wādak'āri? ĶK'īsiajida-ek'ā ak'inadait'ee eperā pariatua k'īsia bi, p'ūajara nāupa pariatua nēunēuwaa p'uaparik'a? ²⁵Maa-e pirā, Ķk'īsiajida-ek'ā ak'inadait'ee eperā p'aru pi-ia jī bi? Parāpa pia k'awa p'ani eperā p'aru pi-ia jī beerā rey tede p'anapata. ²⁶Māga-e pirā Ķk'īsiajida-ek'ā ak'inadait'ee Ak'ōre pedee jarapari? Wāara, iru Ak'ōre pedee jarapari k'āyaara waibiara bi. ²⁷Na Juandeta Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Mia eperā chok'a pēiit'ee pi naa o pia onamerā pi, eperāarā poro waibia, chei naaweda.' (Mal 3.1)

²⁸Mia jara bi: Eperā apida Juan k'āyaara waibiara bi-e. Mamīda chi ek'ariara bita iru k'āyaara waibiara pait'ee, Tachi Ak'ōrepa ma eperā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā ome beemerā.

²⁹Jōmaweda Juan pedee ūridap'edaarā, Cesar-it'ee impuesto p'epataarā paara, irumaa poro choopijida. Māga oodak'āri, ak'ipijida Tachi Ak'ōre wāarata jara baji Juan k'ap'ia pari. ³⁰Mamīda fariseorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome Juanmaa poro choopida-e pak'āri, ak'ipijida āchia k'iniada-e p'ani Tachi Ak'ōrepa āchimaā pia oo k'inia bada.

³¹'Mia jarait'ee sāga p'ani parā, mide ijāadak'aa beerā. ³²Warrarā su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'anik'ata p'ani p'uuru jāde. Āchi k'ōp'āyoorāmaa biapata:

“Taipa siru chaajida. Mamīda parā pēirada-e paji. K'ari k'īsia paraa k'arijida. Mamīda parā jēeda-e paji.”*

³³Juan Bautista chek'āri, pan k'o-e paji eperāarā jīp'aarāk'a māik'aapa vino tok'aa paji. Maperā parāpa jarajida: “Netuara iru k'ap'iade merātia bida” ajida. ³⁴T'ēepai mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji māik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperā jīp'aak'a. Maperā jara p'ani mi nek'oyaa, ne-

* 7.32 Pia jarait'eera, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarāpa oodak'aa paji judiorā poro waibiarāpa oopidap'edaak'a. Ma warrarāpa oodap'edaak'a judiorā chonaarā poro waibiarāpa oopachida Ak'ōre pedee jarapataarā ome.

inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'öp'äyo meraaparida a p'ani k'achia–idaa beerã ome mäik'aapa Cesar–it'ee impuesto p'epataarã ome. ³⁵Mamïda Tachi Ak'õrepa wãarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parã jõmaarã pari.

Jesús Simón tede

³⁶Fariseo t'ijarapatap'edaa Simonpa Jesús t'ĩ peiji nek'o chemerã ichi ome. Mägá Jesús wãji iru temaa. Su–ak'i beeji mesade. ³⁷Ma p'uurude wëra p'ek'au k'achia ooyaa bapachi. Mägipa k'awaak'ãri Jesús wãda nek'ode ma fariseo tede, ataji chok'o chak'ek'a mãu pi–ia alabastrodee ooda ipuru bi k'erapa mäik'aapa wãji irumaa. ³⁸Jëe wãpa su–ak'i banaji Jesús biirimãi mäik'aapa iru biiri siimaa beeji ichi taubapa. Maap'eda ichi pudapa p'ooji. Mãpai Jesús biiri wëre atap'eda, ït'aaji mäik'aapa ma k'era weet'aaji ai ïri ak'ipiit'ee Jesús k'inia iru bi. ³⁹Simonpa mãga unuk'ãri, k'ĩsiaji: “Na eperã wãara Ak'õre pedee jarapari pada paara, k'awak'ajida aji, k'ãare eperãpa ichi t'õbaimaa bi mäik'aapa mãga oopi–e pak'aji, ma wëra p'ek'au k'achia ooyaa bairã.”

⁴⁰Mãpai Jesupa Simonmaa mägaji:

—Simón, mia pïmaa ne–inaa jara k'inia bida aji.

Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, jaráji.

⁴¹Jesupa nepiriji:

—Eperãarã omé p'arat'a paraa p'anajida p'arat'a prestapatamãi. Abaapa paraa baji quinientos denarios; chi apemapa cincuenta denarios. ⁴²P'oyaa p'aada–e pak'ãri, chi p'arat'a presta pëidapa ãra chupirã k'awaaji mäik'aapa omeerãmaa p'aapi–e paji. Ìrá mimaa jaráji: çhisãgipa ma p'arat'a prestapari audú k'iniara iru bait'eema? aji.

⁴³Simonpa p'anauji:

—¿Chi p'arat'a waibiara paraa bada–ek'ã? aji.

Jesupa mägaji:

—Wãarada aji.

⁴⁴Mãpai Jesupa ma wëramaa ak'iji mäik'aapa Simonmaa mägaji:

—¿Na wëra unu bik'ã? aji. Mi t'ïuk'ãri pi tede, pia mi pia auteebai–e paji. Pania tee–e paji mi biiri siimerã. Jõdee na wërapa mi biiri siiji ichi taubapa mäik'aapa p'ooji ichi pudapa. ⁴⁵Mi t'ïuk'ãri, pia mi k'ïra ï–e paji. Mamïda mi nama t'ïuru weda na wërapa mi biiri ïmaa bi. ⁴⁶Pia mi poro ïri aceitepa p'uru–e paji. Mamïda irua k'era weeji mi biiri ïri. ⁴⁷Mapa mia jara bi: Irua p'ek'au k'achia chok'ara oopata wëpapiji, mi audú k'inia iru bairã. Mamïda eperãpa k'isia bi pirã ichia mak'ïara p'ek'au k'achia oo–e bi, mägara ma eperãpa mi mak'ïara k'inia–e bi.

⁴⁸T'ëepai Jesupa mägaji ma wëramaa:

—Pia p'ek'au k'achia oopata wëpajida aji.

⁴⁹Māpai apemaarã arii p'anadap'edaarãpa iidi para beejii:
—¿K'aima ajida, jãgí? ¿Eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata paara wẽpapi bik'ã? ajida.

⁵⁰Māpai Jesupa waya jaraji ma wẽramaa:
—Pi wãara Ak'õrede ijãa bairã, irua pi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaamerã. K'ãiwee wãpãde aji.

Wẽraarãpa Jesús k'aripapatap'edaa

8 ¹Ma t'ẽepai Jesús nipapachi p'uuru beede mãik'aapa ai ik'aawa p'uuru k'aipee beede. Jaratee nipapachi Ak'õrepa pedee pia jara pẽida; irua eperãarã bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneederã. Chi k'õp'ãyoorã doce auk'a nipapachida iru ome. ²Ichiaba wẽraarã nipapachida iru ome. Ai naaweda ma wẽraarã ùk'uru netuara k'ap'iaide merãtia p'anajida mãik'aapa ùk'uru k'ayaa p'anajida. Mamida Jesupa ma jõmaweda jipaji. Mãirãdepema paji María, ichiaba t'fjarapatap'edaa Magdalena. Iru k'ap'iaideepa Jesupa netuara siete uchiapiji. ³Ichiaba baji Cuza wẽra t'fjarapatap'edaa Juana. Ma Cuza Rey Herodes tedepema mimiapataarã poro waibia paji. Ichiaba baji Susana, awaraa wẽraarã chok'ara ome. Ma wẽraarãpa Jesús chi k'õp'ãyoorã ome k'aripapachida; teepachida net'aa mãik'aapa p'arat'a.

Net'atau p'oparide nepirida

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴Maapai eperãarã chok'ara uchijida p'uurudeepa Jesús ak'ide. Mãgã eperãarã chok'ara chip'edachida. Mãga nide Jesupa na pedee nepiriji Ak'õre Ūraa jarateit'ee:

⁵—Eperã wãji net'atau p'ode. Ma p'o wãk'ãri, ùk'uru baajida o jãde. T'ẽepai mama eperãarã biiripa t'iak'oojida mãik'aapa ipanaarãpa k'ok'oo chejida. ⁶Ùk'uru baajida mãu-idaade mãik'aapa t'onojida mida, taarã-e weda piik'oodachi, pania wẽede baaidap'edaa perã. ⁷Ùk'uru baajida ne-iiri-idaade mãik'aapa auk'a t'onojida. Mamida ne-iiri k'ap'ip'iaara waripari perã, mãgí net'atau t'ono wãdap'edaa piuk'oodachida. ⁸Jõdee awaraa net'atau baajida eujã piade. Mãgí t'onojida, warijida mãik'aapa pia chaujida. Ùk'uru net'atau abaadeepa tau cien uchijida.

Nepirip'eda, Jesupa golpe pedeeji:

—iPia k'ĩsĩati parãpa et'ewa ùridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi!

Sãap'eda Jesupa nepiripachi jarateit'ee

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Ma t'ẽepai Jesús k'õp'ãyoorãpa iidijida:

—¿K'ãata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

¹⁰Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parāmaa k'awapimaa bida aji, ne–inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa: sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa mia nepiripari jarateit'ee:

'Ārapa mia oo bi ak'i p'ani mīda, wāara unuda–e māik'aapa mia jara bi ūri p'ani mīda, k'awada–ee p'aneedamerā.' (Is 6.9)

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Māpai Jesupa māgaji:

—Mia nepirida net'atau p'oparide nāga jara k'inia bi. Ma net'atau p'oda jara k'inia bi Tachi Ak'õre Ūraa jara pēida. ¹²Chi o jāde baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida ūripata. Mamīda Netuara Poro Waibia chepari ne–inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijāanaadamerā māik'aapa wānaadamerā Ak'õre eujādee. ¹³Jōdee chi net'atau māu–idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o–ia ūri p'ani. Mamīda chi māu–idaade t'onoda taarā–e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgīrāpa ma jara pēida taarā–epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pirā, maa–e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijāa amaapata. ¹⁴Jōdee chi net'atau ne–īri–idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda t'ēepai k'isia p'aneeruta piara bi p'arat'a atadait'ee maa–e pirā āchia ne–inaa audú oo k'inia p'ani oodait'ee, Ak'õrepa k'inia bik'a oodai k'āyaara. Māgá p'aneepata ne–uu warip'eda chauk'aa bik'a. ¹⁵Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida wāara ijāapata āchi t'āride. Māpai p'anapata ma ūraade jara bik'a māik'aapa choopata āchi ijāa p'anide. Māgá p'aneepata ne–uu pia chauparik'a.

Jesupa lamparade nepirida

(Mr 4.21-25)

¹⁶Maap'eda Jesupa awaraa nepiriji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa ata bidait'ee ne–inaa edajāde maa–e pirā cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodap'eda, it'í ata bipata pia idaamerā te jāde p'aniirā–it'ee. ¹⁷Māga pik'a Tachi Ak'õrepa oo bi mera pik'a bi eperāarāpa k'awanaadamerā. Mamīda t'ēepai irua jōmaarāmaa k'awaapiit'ee k'āata jara k'inia bi. Ichiaba ĩrá irua oo bi jōmaarāmaa k'awapi–e. Mamīda t'ēepai k'awaapiit'ee.

¹⁸Maperā pia ūriti. Chi k'awa bīmaa Tachi Ak'õrepa audupiara k'awaapiit'ee. Mamīda chi ne–inaa k'awaara k'isia bīpa k'awa bi paara wēpapiit'ee.

María Jesús ĩpemaarā ome

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹Jesús nawe chi ĩpemaarā ome wājida irumaa. Mamīda iru k'ait'a p'oyaa wāda–e paji eperāarā see nībada perā. ²⁰Māpai eperāpa jaranaji Jesumaa:

—Pi nawe pi ñpemaarã ome taawa nĩmaa p'anĩda aji, pi ak'idait'ee.
 21 Mãga ũrik'ãri, ichia mägaji:
 —Ak'õre Ũraa ũripataarã mãik'aapa oopataarã Ak'õrepa jara bik'a,
 mãirãta mi nawek'a bi mãik'aapa mi ñpemaarãk'a.

Jesupa nãu p'usa ome t'umãtipida

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Ewari aba Jesupa mägaji chi k'õp'ãyoorãmaa:
 —Wãdãma aji, lago k'iraik'a eeree.
 Mãpai barcode bataujida mãik'aapa wãjida. 23 Sĩa wãdade Jesús
 k'ãidachi. Mãimisa p'usara t'o nĩbeeji. Mapa barco pirubaaĩ wã nipaji.
 24 Mapa Jesús irimat'aajida mãik'aapa mägajida:
 —i'Tachi Jarateepari, pirubaaĩ wãdapi!
 Jesús p'irabaidachi mãik'aapa pedeeji nãumaa mãik'aapa p'usamaa.
 Jõmaweda t'umãtidachi mãik'aapa ip'ii ũu beeji. 25 Mãpai Jesupa chi
 k'õp'ãyoorãmaa iidiji:
 —¿Sãap'eda parãpa ijãada—e p'anima aji, mia parã ak'it'ee?
 Mamĩda ãchi jõmaweda p'era jõnipa ak'itrua para beeji mãik'aapa ãchi
 pitapai iidi para beeji:
 —¿K'aima ajida, nãgĩ? Iru pedeepe nãu, p'usa paara t'umãtiparida
 ajida.

Eperã k'ap'iade netuara merãtia bada

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 T'ẽepai panajida Gerasa eujãde lago k'iraik'a eere, Galilea eujã
 k'irãpĩte. 27 Jesús batauk'ãri, eperã netuara merãtia bi iru k'ait'a cheji.
 P'uurudepema paji mĩda, taarã p'aru jĩ—e baji; ichiaba teeda bak'aa paji.
 Bapachi jãira mãu te uriade. 28 Mãgĩ eperãpa Jesús unuk'ãri, iru k'irãpĩte
 sinapotepa bia baainaji:
 —Jesús, Ak'õre Waibia Warra, mi ome t'ĩunãaji. iMi chupiria k'awãaji!
 iIchiak'au bĩji!
 29 Mãga jaraji Jesupa jara bada perã uchiamerã ma eperã k'ap'iadeepa.
 Taarã baji ma netuara merãtia bi iru k'ap'iade. At'apai ma netuarapa
 irumaa ne—inaa pariatua oopiji. Mãimisa eperãarãpa iru jua biĩri ome
 cadenapa jĩ nĩbĩjida ãyaa wãnaamerã. Mamĩda ma netuara juapa irua ma
 cadena t'it'aapachi mãik'aapa jirabodoji t'imĩ eperãarã p'anadak'aamaa.
 30 Mãpai Jesupa iidiji:
 —¿Pĩ, k'asaa t'ĩjarapatama? aji.
 Ichia p'anauji:
 —Mi t'ĩjarapatada aji, Legiõn.*

* 8.30 Legiõn jara k'inia bi soldaorã seis mil.

Māga jaraji netuara chok'ara ichi k'ap'iade t'itudap'edaa perā. ³¹Māpai ma netuaraarāpa Jesumaa chupiria iidipachida āchi pēinaamerā uria audú nāpia bidee. ³²Ma k'ait'a ee k'arraya sinaarā chok'ara nek'omaa p'anajida. Mapa netuaraarāpa chupiria iidijida ma sinaarā k'ap'iade t'ūpimerā. Māpai Jesupa māga ooji. ³³Aramāgá netuaraarā uchijida eperā k'ap'iadeepa māik'aapa t'ūjida ma sinaarā k'ap'iade. Aramata sinaarā p'irak'oodachida ee k'ōot'ari jira bidee. Toida baainadap'eda, iyapa jīak'oodachida.

³⁴Ma sinaarā jīa p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, p'irak'oodachida p'uurudee nepiridait'ee p'uuru pidaarāmaa māik'aapa ma p'uuru k'ait'a beerāmaa. ³⁵Mapa eperāarā uchijida ak'ide. Jesumāi pachedak'āri, unujida ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada su–ak'i bi Jesús biiri k'ait'a. P'aru jīp'eda, k'āiwee su–ak'i baji. Māga unudak'āri, ma eperāarā p'era para beeji. ³⁶Māpai chi unudap'edaarāpa nepirijida sāgapī Jesupa jipaji ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada. ³⁷Maap'eda ma Gerasa eujādepemaarāpa Jesumaa chupiria iidijida āyaa wāmerā mamāik'aapa, audú nejasia p'anadap'edaa perā. Māpai Jesús barcode bataup'eda, wāji. ³⁸Wāi naaweda, ma eperā netuara k'ap'iade merātia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wāpimerā. Mamīda Jesupa jaraji beemerā. Māgaji:

³⁹—Wāpāde aji, pichi temaa māik'aapa nepiripāde aji, Tachi Ak'ōrepa pī ome ooda.

Aramāgá ma eperā wāji ma p'uurudepema jōmaarāmaa nepiride Jesupa ichi ome ooda.

Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru i t'ōbaida

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Jesús lago k'īraik'a eere pachek'āri, eperāarāpa iru o–īa auteebaijida, jōmaarāpa iru ni p'anadap'edaa perā. ⁴¹Māga nide pacheji eperā t'ījarapatap'edaa Jairo. Ichi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro paji. Jesús biirimāi bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ⁴²chi k'au jīpade, juak'aya nībada perā. K'au apai iru baji; mágí doce años iru baji.

Jesús wārude Jairo temaa, iru ome nipapataarā see nībada k'aurepa p'īsua baji. ⁴³Ma eperāarā ome baji wēra bi k'ayaa bi. Doce años waamiapa k'ayaa baji. Ichi p'arat'a jōdai baji jīpapataarā juade nipa. Mamīda apidaapa p'oyaa jīpadak'aa paji. ⁴⁴Ma wēra Jesús āpīteik'aapa k'ait'a wāji māik'aapa iru īripema p'aru i t'ōbait'aaji. Aramata ma waamia t'ībaidachi. ⁴⁵Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'aipa mi t'ōbaijima? aji.

Chi k'ōp'āyoorā jōmaarāpa āchia–e pajida apachida.

Māpai Pedropa māgaji:

—Tachi Jarateepari, eperāarāpa pī t'isīa wārutada aji.

46 Mamída Jesupa mǎgaji:

—Eperǎ k'ayaa bipa mi t'ǒbajida aji. Mideepa uchajida aji, Ak'ǒre juapa ma eperǎ jipait'ee.

47 Mǎpai ma wǎrapa unuk'ǎri p'oyaa miru—e paji, biiri wǎrewǎree wǎji mǎik'aapa bedabaidachi Jesús biirimǎi. Jǒmaarǎ taide jaraji k'ǎare—it'ee t'ǒbait'aaji mǎik'aapa sǎgǎ jipa beeji. 48 Mǎpai Jesupa mǎgaji irumaa:

—Wǎra, pia mide ijǎa bairǎ, jipa beejida aji. K'ǎiwee wǎji.

49 At'ǎri Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa pǎida pacheji mǎik'aapa mǎgaji ma Ak'ǒre Ūraa jarateepata tedepema poromaa:

—Pi k'au jai—idaajipi. Tachi Jarateepari ichiak'au bipǎde aji.

50 Mamída Jesupa mǎga ūrik'ǎri, mǎgaji Jairomaa:

—Waaweenaapǎde aji. Jip'a ijǎapǎde aji. Pi k'au jipa beeit'ee.

51 Temǎi panadak'ǎri, Jesupa chi k'ǒp'ǎyoorǎ jǒmaweda t'ĩupi—e paji. Aba t'ĩupiji Pedro, Santiago, Juan mǎik'aapa chi k'ayaa nawe chi ak'ǒre ome. 52 Eperǎarǎ taawa p'anadap'edaarǎ jǒmaweda jǎe para baji t'ǎri p'uapa. Mamída Jesupa mǎgaji:

—Jǎenǎati. Na wǎra k'au jai—idaa—e bi. Jip'a k'ǎita bida aji.

53 Mǎga ūridak'ǎri, jǒmaarǎta ěidachida iru—it'ee, k'awa p'anadap'edaa perǎ jai—idaa bi. 54 Mamída Jesupa ma wǎra k'au juade jita atap'eda, golpe pedeeji:

—Wǎra chai, ip'irabǎiji!

55 Aweda chok'ai beeji mǎik'aapa aramata p'irabaidachi. Mǎpai Jesupa jaraji nek'opidamerǎ. 56 Chi ak'ǒreerǎ p'era pik'a jǒneejida. Mamída Jesupa jaraji ma p'asada awaraarǎmaa nepirinaadamerǎ.

Jesupa chi k'ǒp'ǎyoorǎ pǎida jarateenadamerǎ

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 1 Jesupa chi k'ǒp'ǎyoorǎ doce tĩ p'e atap'eda, jaraji Tachi Ak'ǒre juapa netuara uchiapidamerǎ mǎik'aapa k'ayaa k'ĩra t'ǎdoos jipadamerǎ. 2 Mǎpai ǎra pǎiji k'ayaa beerǎ jipadamerǎ mǎik'aapa jarateedamerǎ Tachi Ak'ǒrepa eperǎarǎ biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerǎ p'aneedamerǎ. 3 Mǎgǎ pǎirude Jesupa mǎgaji:

—Ode wǎrutade ateenǎati pak'uru t'ĩdik'a wǎdait'ee, muchila, pan, p'arat'a, maa—e pirǎ awaraa p'aru jidait'ee. 4 K'eudaik'ǎri, parǎpa unuruta tede p'anǎeti, mamǎik'aapa wǎruta misa. 5 P'uuru abaade parǎ auteebaida—e pirǎ mǎik'aapa parǎpa jarateepata ūridaamaa p'ani pirǎ, uchíati ma p'uurudeepa mǎik'aapa biiridepema yooro p'ora nǎep'ǎti ak'ipidait'ee Tachi Ak'ǒrepa ǎra k'aripa—e pait'ee.

6 Mǎpai chi k'ǒp'ǎyoorǎ wǎjida p'uuru bee chaa. Tachi Ak'ǒre pedee pia jara pǎida jaratee wǎpachida mǎik'aapa k'ayaa beerǎ jipapachida.

Rey Herodepa k'ĩsia bada

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7 Rey Herodepa ūrik'ǎri Jesupa mǎgee ne—inaa jǒmaweda oo bi, k'awa—e paji k'ǎata k'ĩsiait'ee. Eperǎarǎ ũk'uruurǎpa jarapachida

Juan Bautista, chi piuda chok'ai p'irabajida apachida. ⁸Ūk'uruurāpa jarapachida iru chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapari Elías. Jõdee awaraarāpa jarapachida awaraa chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida. ⁹Mamīda Herodepa mägaji:

—Taarāru mia jara pëida Juan Bautista otau t'iap'et'aadamerā. ¿K'aipaa mägí eperā? Mia ūridoo irua oopari ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

Mapa Herodepa Jesús k'īra unu k'inia baji.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰Jesús k'õp'āyoorā pachedak'āri āchia jaratee nipadap'edaamaapa, irumaa nepirijida jōma āchia oodap'edaa. Māpai irua āra āyaa ateeji Betsaida p'uurudee. ¹¹Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ēe wājida. Māirā pacheruta unuk'āri, Jesupa āra auteebaiji māik'aapa jarateji Ak'õrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma awara āra k'ayaa beerā jipaji.

¹²K'eupodopa chi k'õp'āyoorā Jesumaa chejida māik'aapa mägajida:

—Eperāarā pëipāde ajida, ñinadamerā māik'aapa chik'o jirinadamerā p'uuru beemaa maa–e pirā ai ik'aawa eperāarā beemaa, nama wē–e perā nek'odait'ee.

¹³Māpai Jesupa mägaji:

—Parāpa chik'o téeti k'odamerā.

Āchia p'anaujida:

—Taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa māik'aapa chik'o omé. Mägí araa–e pait'ee wāda–e pirā chik'o netode na eperāarā chok'ara para biirā–it'ee.

¹⁴Imik'īraarā cinco mil paji. Mamīda Jesupa mägaji chi k'õp'āyoorāmaa:

—Su–ak'i p'aneepidapāde aji, cincuentacincuentaa.

¹⁵Aramāgá jōmaarāta su–ak'i p'aneepijida. ¹⁶T'ēepai, Jesupa jitaji ma pan joisomaa chik'o omee ome māik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa ma chik'o pari. Māpai k'õrak'oop'eda, teeji chi k'õp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. ¹⁷Eperāarā nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa. Maap'eda Jesús k'õp'āyoorāpa p'ejida k'oraa docena aba, ma chik'o pan pite ome nibeeda.

Pedropa jarada Jesús Tachi Ak'õrepa pëida

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Ewari aba Jesús it'aa t'īmaa bak'āri chi k'õp'āyoorā ome, āramaa iidiji:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperāarāpa?

¹⁹P'anaujida:

—Ūk'uruurāpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarāpa jara p'ani pi chonaarāwedapema Elías. Jōdee awaraarāpa jara p'ani pi chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

²⁰Māpai Jesupa iidiji:

—Parāpārama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Māpai Pedropa p'anauji:

—Pi Cristo, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā.

**Jesupa jarada ijāadak'aa beerāpa
ichi peedait'ee**

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹Mamīda Jesupa jīp'a jaraji māga nepirinaadamerā awaraarāmaa.

²²Māpai māgaji:

—Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ichita chupiria nībait'ee. Judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi k'īra unuamaa iru p'anadait'ee māik'aapa mi peepit'adait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

**Sāga eperāarā nipadaipia bi
Jesús ome**

²³T'ēpai Jesupa māgaji jōmaweda ichi ome nipapataarāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īsiaik'araa bi ichia ne–inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'eeek'a. Pia jarait'eera, ewari chaa oopia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa. ²⁴Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri, atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. ²⁵Ma awara ¿k'āare piata baima eperāpa ne–inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai–e pirā Ak'ōre eujāde? Ichia net'aa iru bi atuait'ee māik'aapa banait'ee tok'arradee. ²⁶Eperā k'īra nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa–e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome. ²⁷Mia wāarata jararu. Nama p'aniirā ūk'uru piudai naaweda, unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari, ichideerā p'anedamerā.

**Jesús k'īra awaradaida
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)**

²⁸Tomiamaa māga jarada t'ēpai, Jesús wāji ee nok'odee. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama iru it'aa t'īmaa beeji.

²⁹Māgā it'aa t'īmaa bide ichi k'īra awaradachi māik'aapa chi p'aru t'o–t'oo uchiterreedachi. ³⁰Māga nide eperāarā jaure omé chejida māik'aapa

pedee p'aneejida iru ome. Chonaarãwedapemaarã Moisés Elías ome paji. ³¹Ächi ik'aawa ïdaa pia urua nïbaji. Chejida Jesumaa jarade taarã-e nide chupiria nïbait'ee mäik'aapa piut'ee Jerusalende. ³²Mama ee nok'ode Pedro chi k'öp'äyoorã ome tap'ok'ee jönajida mïda, k'ãida-ee p'anajida. Maperã unujida Jesús mägã k'ïra wãree mäik'aapa ma eperãarã omé. ³³Ma eperãarã Jesús ik'aawaapa uchiarutade Pedropa mägaji:

—Tachi Jarateepari, ipia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'eeda aji, te chak'eerã õpee, aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

Mamïda Pedropa k'ïsia-ee mãga jaraji. ³⁴Iru pedee nïbide jïararapa ächi jömaweda aneu ata cheji. Mägã jïarara esajïak'a ächi unudak'ãri, nejasiadachida. ³⁵Mãpai ma jïararadeepa Tachi Ak'õrepa pedeeji:

—Nãgida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. iÛrïti iru pedee!

³⁶Ma pedee ùridap'eda, Jesús ituaba beeji ära ome. Mãpai k'ïup'ee p'aneejida. Ma t'ëepai ächia unuda ma ewate apidaamaa nepirida-e paji.

Jesupa netuara uchiapida warra k'ap'iadeepa

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Ai norema Jesús, Pedro, Santiago mäik'aapa Juan ee nok'odeepa edaa chedak'ãri, eperãarã chok'ara chejida Jesús ome unudait'ee.

³⁸Mãirãdepema eperã abaapa golpe pedeeji:

—Tachi Jarateepari, mi chupiria k'awaapãde aji. Mi warra apai iru bi ak'inapãde aji. ³⁹Netuarapa iru jita atak'ãri, biapipari, wawapipari mäik'aapa iduba k'öp'ep'ee uchiapipari iru it'aideepa. Iru ichiak'au bik'aa. Maperã piupit'eeda aji. ⁴⁰Mia pi k'öp'äyoorãmaa chupiria iidiji ma netuara uchiapit'aadamerã. Mamïda p'oyaada-e paji.

⁴¹Jesupa p'anauji:

—Aai, eperãarã, ïat'ãrita mide ijãada-e p'anik'ã? Ijãadak'arãk'api p'ani! ïJõmasaa taarãit'ee parã ome ijãarutamaa? Anéeti ma warra.

⁴²Ma warra Jesús k'ait'a chek'ãri, netuarapa eujãde bat'at'aaji mäik'aapa waya wawat'aaji. Mamïda Jesupa ma netuara itriat'aaji mäik'aapa uchiapit'aaji. Ma warra mägã jipap'eda, teeji chi ak'õremaa. ⁴³Arii p'anadap'edaarã jömaweda p'era pik'a para beeji, Ak'õrepa ne-inaa pia ooda unudap'edaa perã.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Eperãarã ak'itrua para beeru misa Jesupa ooda k'aurepa, irua mägaji chi k'öp'äyoorãmaa:

⁴⁴—Na pedee pia ùrïti mäik'aapa k'ïra atuanáati: eperãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema baapiit'ee k'achia beerã juade.

⁴⁵Mamïda ächia k'awada-e paji irua jara k'inia bada. Tachi Ak'õrepa äramaa at'ãri mägã k'awapi k'inia-e baji. Ma awara ächia waawee p'anajida iididait'ee k'ãata jara k'inia baji.

Eperā waibiara bi Ak'õre k'irapite

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶Maapai Jesús k'õp'ãyoorã aupedee p'aneejida k'awaadait'ee ãchidepema k'aita waibiara bi. ⁴⁷Jesupa k'awaak'ãri ãrapa k'isia p'ani, warra chai ataji mãik'aapa ak'inĩ biji ichi ik'aawa ⁴⁸mãik'aapa mägaji: —Eperãpa mide ijãa bi k'aurepa nãgĩ warra chaik'a auteebairu pirã, mi jida auteebaipari. Ma awara chi mi auteebairupa mi pëida auk'a auteebaipari. Mapa chi parãdepema ek'ariara pik'a bi audua—ee bairã, mägita waibiara pait'ee Ak'õre k'irapite.

Jesús ome nipak'aa bipa netuara uchiapida

(Mr 9.38-40)

⁴⁹Mãpai Juanpa mägaji: —Tachi Jarateepari, taipa unujida eperãpa pi tĩ jarap'eda, netuara uchiapi bi eperãarã k'ap'iadeepa. Mäga unudak'ãri, taipa onaapãde ajida, tachi ome nipak'aa perã.

⁵⁰Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopiti. Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida aji.

Samaria eujãdepemaarãpa Jesús yiarãa iru p'anadap'edaa

⁵¹Ewari k'ait'a pa wãk'ãri Jesús it'aa wãit'ee, sõcharra wãji Jerusalén ode. ⁵²Ichi naa eperãarã chok'a pëiji Samaria eujãdepema p'uuru k'aipee bima, te jiridamerã aide k'ãidait'ee. ⁵³Mamĩda ma Samaria eujãdepemaarãpa iru auteebai k'iniada—e paji, k'awa p'anadap'edaa perã judiorã p'uuru Jerusalendee wãru. ⁵⁴Chi k'õp'ãyoorã Santiago Juan ome mäga k'awaa atadak'ãri, Jesumaa mägajida:

—Tachi Waibia, ñk'inia bik'ã ajida, taipa pa it'iipa baaipidamerã mãirã ñri, jõdaidamerã?

⁵⁵Mamĩda Jesupa ãra itriak'ooji, mägã k'achia k'isiadap'edaa perã. ⁵⁶Mãpai wãjida awarãa p'uuru k'aipeedee.

Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarã

(Mt 8.19-22)

⁵⁷Ode wãdade eperãpa Jesumaa mägaji:

—Tachi Waibia, pi ome wã k'inia bida aji, chi wãrumaa.

⁵⁸Jesupa p'anauji:

—Usap'ã yooro te uria iru bee mãik'aapa ipanaarã te iru bee. Mamĩda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema arajãgaa ni, k'ãipari wëe. Made k'isãji, jarai naaweda wãara mi ome nipa k'inia bi wa mäga—e.

⁵⁹Mãpai Jesupa mägaji awarãa eperãmaa:

—Mi ome nipa chëji.

Irua p'anauji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparii k'inia bi. Mamīda ai naaweda mi ak'õre iapipáde aji, iru piuk'ári.

⁶⁰Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā. Pi, jōdee, nipa chéji mi ome māik'aapa jaratéeji Tachi Ak'õrepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

⁶¹Māpai awaraa eperāpa mājaji:

—Tachi Waibia, pi ome nipa k'inia bida aji. Mamīda ai naaweda wāpíji mi tedepemaarā ak'ide.

⁶²Jesupa p'anauji:

—Eperāpa eujā p'ëirat'ímaa bi pirā aradopa, jip'a nok'ooore ak'iipia bi. Āpíte ak'iru pirā, pia ba–e pait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerā ome.

Jesupa eperāarā setenta y dos pëida jarateenadamerā

10 ¹Maap'eda Jesupa chi k'õp'āyoorā awara setenta y dos jirit'eraji ichi ome nipapataarādepema. Āra ome–omee pëiji ichi naa wādamerā p'uuru bee chaa ichi wāit'ee badamaa. ²Āra pëik'ári, mājaji:

—Eperāarā chok'ara mīde waide ijāada–e p'ani. Ne–uu audú chau bík'api p'ani. Mamīda mimiapataarā chok'ara–ee p'ani. Mapa iidipatáati Tachi Ak'õre, ma ne–uu chiparimaa awaraa mimiapataarā pëimerā chi chau bi p'ede. ³Wáti eperāarāmaa jarateede. Mīa parā pëiru oveja chak'eerā pëik'ajik'a ne–animalaarā k'achia beerā t'āide. ⁴Na wārutade ateenáati muchila, p'arat'a maa–e pirā awaraa chancla. Ichiaba taarā ak'inī p'aneenáati pedeedait'ee chi unurutaarā ome. ⁵Eperā tede t'īudak'ári, naapiara jarapatáati: “Na te pidaarā pia p'anapatáati.”

⁶Māgá eperā t'ári pia paraa pirā ma tede, iru k'āiwee beeit'ee. Mamīda iru t'ári pia–e bi pirā parā ome, Tachi Ak'õrepa iru k'āiwee bapi–e pait'ee. ⁷Ma tede p'anéeti. Ārapa teeruta k'óti māik'aapa tóti, parā, mi mimiapataarāpa māga atadaipia bairā pāchi mimia pari. Te awara–awaraa nipanáati; te abaadepai p'anéeti.

⁸P'uurude panadak'ári, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebairuta pirā, k'óti ārapa teeruta. ⁹Ma p'uurudepema k'ayaa beerā jipak'óoti māik'aapa māirāmaa jaráti: “Tachi Ak'õrepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.” ¹⁰Mamīda awaraa p'uurude panadak'ári, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebaida–e pirā, calle jāde wāyaarutade nāga jaráti: ¹¹“iPāchi p'uurudepema yooro p'ora tai biiride beeda paara nēep'eruta, parā t'ári k'achia p'anadairā tai ome! K'awáati Tachi Ak'õrepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda parāpa māga k'iniada–e.” ¹²Mīa jara bi: Ak'õre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audupiara k'achia ooit'ee, chonaarāweda Sodoma pidaarā k'achia ooda k'āyaara.

P'uuru pidaarāpa Ak'õre Ūraa ūridaamaa p'anadap'edaa
(Mt 11.20-24)

¹³—iAai, Corazín p'uurudepemaarã! iAai, Betsaida p'uurudepemaarã! iTachi Ak'õrepa parã k'achiadee peiit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mia parã p'uurude oodak'a, taarã–e weda ijāak'ajida. Ārapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jōnīpa chupīria iidik'ajida Tachi Ak'õremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa jik'ajida māik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro ĩri. ¹⁴Maperã mia jara bi: Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parã k'achiara ooiit'ee ma Tiro p'uurudepemaarã k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarã k'āyaara. ¹⁵Ichiaba parã Capernaum p'uurudepemaarã, ĩk'īsia p'anik'ã parã p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'õre k'irapite? iMa k'āyaara irua parã p'uuruta jōt'aait'ee! ¹⁶'K'õp'āyoorã, eperāpa parã pedee ūrik'āri, mi pedee k'a ūriit'ee. Jōdee chi parã yīraa iru bīpa mi jida yīraa iru bi. Ma awara mi yīraa iru bi pīrã, ichiaba mi Ak'õre, mi pēida, yīraa iru bi.

Setenta y dos āpītee chedap'edaa

¹⁷Ma setenta y dos pēida eperāarã āpītee chedak'āri, t'āri o–ī–īa p'anajida. Māgapachida:

—Tachi Waibia, itaipa pi k'ap'ia pari pedeedak'āri, netuaraarāpa paara oopachida taipa jaradap'edaak'a!

¹⁸Jesupa p'anauji:

—Wāara. Mia Satanás unuji it'ariipa baaik'āri pa baaiparik'a. ¹⁹Mia parã k'aripaji t'iadamerã taamaarã ĩri māik'aapa tusõre ĩri, parāmaa maarepida k'aada–ee. K'aripaji chōopataadamerã Netuara Poro Waibia ome; irua parã p'ua oo–ee. ²⁰Maperã parã t'āri o–īa p'anadaipia bi. Mamīda ma k'āyaara o–īara p'anadaipia bi Tachi Ak'õrepa parã t'ī p'ã iru bairã it'ari ichideerã t'ī p'ã jera bi librode.

Jesús t'āri o–īa bada
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹Māgã pedee bīde Tachi Ak'õre Jaurepa iru audú t'āri o–īapīji. Māpai irua māgaji:

—Ak'õre Waibia, pi jōmaarã k'āyaara waibiara bi. Ne–inaa jōmaweda it'ari nībī, na p'ek'au eujāde nībī paara pi jua ek'ari bi. Mi t'āri o–īa bi pia eperāarã jīp'aarāmaa k'awapiru perã ne–inaa pia waide k'awapi–e pada k'īsia k'awaa beerāmaa māik'aapa poro wēsaa beerāmaa. Māga ooji māga oo k'inia bada perã.

²²'Mi Ak'õrepa ne–inaa jōma bīji mi jua ek'ari mia ak'īpariimerã. Tachi Ak'õrepapai wāara mi, ichi Warra k'awa bi. Māgã ichiaba mi, chi

Warrapapai wāara iru k'awa bi. Mamīda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperāarāmaa.

²³Māpai Jesupa ak'iji chi k'ōp'āyoorāmaa māik'aapa māgaji:

—Parā, chi na ne–inaa unu p'aniirā, wāara t'āri o–īa p'ani. ²⁴Mia jara bi: Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa māik'aapa reyrāpa unu k'inia p'anajida parāpa unu p'ani. Mamīda unuda–e paji. Ichiaba ūri k'inia p'anajida parāpa nama ūri p'ani. Mamīda ūrida–e paji, ewari ma–it'ee waide pa–e bada perā.

Jesupa nepirida Samariadepema t'āri pia badade

²⁵Ewari aba Moisepa p'āda jarateepari pedeenaji Jesús ome.

K'awaaitee Jesupa wāara Ak'ōre Ūraa k'awa bi wa māga–e, māgipa iidiji:

—Tachi Jarateepari, ĩk'āata ooyama aji, mi it'aa wāit'ee?

²⁶Jesupa p'anauji:

—ĩK'āata jara bi Moisepa p'ādade? ĩK'āata unu bima aji, aide?

²⁷Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—‘Tachi Ak'ōre Waibia k'inia iru baparīji pichi t'āripa māik'aapa ne–inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparīji. Ewari chaa k'īsājaji irude pichi t'āripa;’ (Dt 6.5)

‘ma awara awaraarā k'inia iru baparīji, pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)

²⁸Māpai Jesupa māgaji:

—Pia p'anaujipi. Māga ooru pīrā, ichita bapariitee Ak'ōre eujāde.

²⁹Mamīda ma Moisepa p'āda jarateeparipa waapiara k'awaa k'inia baji.

Mapa iidiji:

—Pia awaraarāda ak'āri, ĩk'aita jara k'inia bima? aji.

³⁰Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperā Jerusalén ode wāji Jericó p'uurudee. Māgá ode wāde nechiapataarā uchiajida. Ma eperā p'ua oojida māik'aapa iru p'aru paara chia atajida. Perá peet'ajida. ³¹Bii–ap'eda, p'aare cheji ma ode. Mamīda ma eperā eujāde bi unuk'āri, jīp'a wāyaaji ichi ode. ³²T'ēepai Leví éreerādepema uchiada ichiaba ma ode che wāji. Mamīda ma eperā māgá unuk'āri, ichiaba jīp'a ichi ode wāyaaji. ³³Ma t'ēepai Samariadepema ^{10.33} ichiaba ma ode cheji. Māgipa ma eperā unuk'āri, iru chupiría k'awaaji. ³⁴Iru k'ait'a wāp'eda, aceite vino ome p'uruji iru k'ap'ia p'ua bimāi māik'aapa p'aru sorede beda ataji. Māpai ma eperā su–ak'ī binaji ichi burrode māik'aapa ateeji eperāarā temaa ak'ī p'anadamerā. ³⁵Ai norema ma Samariadepemapa p'arat'a tau omé* ēt'a atap'eda, teeji ma te chiparimaa māik'aapa māgaji: “Jā eperā ak'ī baparīji mi cheru misa. Na p'arat'a awara faltaru pīrā, mia p'aait'eeda” aji.

^{10.33} Judiorāpa Samariadepemaarā k'ira unuamaa iru p'anapachida. * 10.35 Maapai p'arat'a tau omé p'aapachida ewari omé mimiada pari.

³⁶Māga nepirip'eda, Jesupa iidiji ma Moisepa p'āda jarateeparimaa:
—¿K'āata k'isia bima? aji. ¿Ma õpeedepema chisāgipa ma eperā ak'ijima
ichi k'ap'ia ak'iparik'a?

³⁷Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—Chi chupiria k'awaadapa pajida aji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Pia auk'a oopāde aji, chupiria chedeerāmaa.

Jesús Marta tede p'asianada

³⁸Maap'eda ma ode Jesús waya wā nipaji Jerusalendee. Panaji p'uuru
k'aipeede. Mama wēra t'ijarapatap'edaa Martapa iru auteebaiji ichi
tede. ³⁹Marta ipewēra María mama baji. Ichi Jesús biiri ik'aawa su-ak'i
beeji ūriit'ee irua jararu. ⁴⁰Mamīda Marta ne-inaa audú oomaa beeji
nek'opiit'ee Jesumaa māik'aapa chi k'õp'āyoorāmaa. Mapa Jesús k'ait'a
cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, ¿pi-it'ee p'ua-e bik'ā aji, mi ipewērapa mi k'aripa-e bi?
Mia ne-inaa chok'ara iru bi ooit'ee. Mapa jarāji irua k'aripamerā.

⁴¹Mamīda Jesupa p'anauji:

—Marta, Marta, pi audú k'isia nībida aji, ne-inaa pi-ia oo k'iniapa.

⁴²Mamīda Mariapa ne-inaa piara jiriji ooit'ee, mi nama bi misa.
Apidaapa jarada-e pait'ee irua māga oonaamerā.

Jesupa jarateda it'aa t'ĩ k'awaadamerā

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹Ewari aba Jesús it'aa t'ĩ aupak'āri, k'õp'āyo abaapa māgaji:
—Tachi Waibia, jaratéjei taipa it'aa t'ĩ k'awaadamerā, Juan
Bautistapa chi k'õp'āyoorāmaa jarateedak'a.

²Māpai Jesupa māgaji:

—Parā it'aa t'ĩdak'āri, nāga jarāti:

Tachi Ak'õre it'ari bi,

pi t'ĩ awaraa t'ĩ k'āyaara pipiara bi.

Eperāarā bji pichi jua ek'ari pichideerā p'aneedamerā.

[Óoji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujāde, it'ari ooparik'a.]

³Tai-it'ee chik'o téjei ewari chaa k'odait'ee.

⁴Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awāaji māik'aapa perdonáaji
taipa perdonaapatak'a, awaraarāpa taimaa ne-inaa k'achia
oodak'āri.

Tai k'achiade baaipináaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.

⁵Ichiaba Jesupa māgaji:

—K'ĩsiadáma nāgide. Parādepemapa k'õp'āyo iru bai. Esapite pi wāi
iru temaa māik'aapa jarai: “K'õp'āyo, mi-it'ee pan õpee téjei, ⁶k'õp'āyo

aba et'ewapai t'imiiipa pacheda perã mi temã. Maarepida wëe bi teeit'ee k'omerã.” ⁷Mãga p'asada paara, irua jara–e pai: “Mi ichiak'au bji. Puerta jãa iru bi. Mi warrarã mi ome nama k'ai p'anipi. Mapa p'irabai–eda a–e pai, pima ne–inaa teede.” ⁸Mia jara bi: Mãgí k'öp'ãyo p'irabai–e pirã ne–inaa teeit'ee pi ichi k'öp'ãyo perã, mãgara p'irabaiit'ee waa iidi nãbanaamerã. Teeit'ee ne–inaa jõma pia falta bi. ⁹Maperã mia nãga jara bi. Iidipataati Tachi Ak'õremaa. Irua teeit'eepi. Jiripataati. Irua k'awapiit'eepi. Eperãpa puerta t'aide t'iparik'a, Ak'õremaa t'ipataati. Irua parã k'aripait'eepi. ¹⁰Chi iidi bimaa Tachi Ak'õrepa teepari; chi jiri bimaa Tachi Ak'õrepa k'awapipari mãik'aapa chi t'i bimaa ewapari.

¹¹'ÛParãdepema ak'õrepa taama teek'ã ichi warramaa, irua chik'o iidik'ãri? ¹²Maa–e pirã, ÷tusõre teek'ã irumaa, ne–imi iidik'ãri? ¹³iMãga–epi! Parã, ne–inaa k'achia oopataarã mïda, pãchi warrarãmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parãpa mãga ooruta pirã, iaudupiaara pãchi it'aripema Ak'õre Waibia ichi Jaure teeit'ee chi iidirutaarãmaa!

Jesús Netuara Poro Waibia jua ek'ari bida adap'edaa

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Ewari aba Jesupa netuara uchiapimaa baji eperã pedee atua bi k'ap'iadeepa. Ma netuara uchiak'ãri, ma eperã pedee beeji. Mãga unudak'ãri, arii p'anadap'edaarã ak'itrua para beeji. ¹⁵Mamïda ÷k'uruurãpa mãgajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jãgã netuaraarã uchiapiparida ajida.

¹⁶Mãpai awaraarãpa Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaa perã, iidijida ne–inaa oomerã Tachi Ak'õrepapai oopari. Mãga ooruu pirã, k'awadayada ajida, Tachi Ak'õre juapa ooda. ¹⁷Mamïda Jesupa k'awaji achia k'isia p'ani. Mapa mãgaji:

—P'uuru pidaarãpa ãchi auk'aarã jëreruta pirã, waa araa p'anapataada–e pai. Æchi itu jõdaridait'ee mãik'aapa ãchi te ãri baibeit'ee. ¹⁸Mãga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarã jëreru pirã, ãchi itu jõdaridai. Parãpa jara p'anik'a mi Beelzebú eere bada paara, ichideerã jëre–e pak'aji. ¹⁹Ma awara mãga pada paara ÷k'ai juapa parã eere p'aniirãpa netuaraarã uchiapipatama? iNetuara juapa–epi! Achia ak'ipipata parã pia k'isiada–e p'ani. ²⁰Jõdee mia netuaraarã uchiapipari pirã Tachi Ak'õre Waibia juapa, jara k'inia bi írã Tachi Ak'õredeerã poro waibia nama bi.

²¹'Eperã juataura bipa ichi te jãak'ãri espada ome, k'isia bi apida t'ïuda–e pai ichi net'aa chiade. ²²Mamïda eperã iru k'ãyaara juataura bi cheru pirã mãik'aapa iru p'oyaaru pirã, iru espada jãri atai mãik'aapa iru net'aa p'e atadari. Mi waibia bi Netuara Poro Waibia k'ãyaara. Mapa netuaraarã mi jua choodak'aa.

23'Eperã mi eere bi–e pirã, mi k'ira unuamaa iru bi. Ichiaba mi k'aripa–e bi pirã awaraarã Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anapataadamerã, eperãarã äyaa pëipari mi ik'aawaapa.

Netuara eperã k'ap'iade waya merätia bada

(Mt 12.43-45)

24—Eperã k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'ãri, mägipa jiri nipapari eujã p'üasaa sãma ïit'ee. Mamïda unu–e pak'ãri, k'ïsiapari: “Waya merätianait'ee ma eperã k'ap'iade, mi naaweda badamãi.” 25Chek'ãri, unu chepari ma eperã k'ap'ia pi–ia bi; te barrep'eda, siip'eda pi–ia bik'a. 26Mäga unuk'ãri, jirinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'äyaara mäik'aapa ma eperã k'ap'iade merätia chepata. Mägá ma eperã audupiara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'äyaara.

Wãara t'ãri o–ia p'aniirã

27Jesupa mägá pedeemaa bide arii p'anadap'edaarãdepema wërapa mägaji:

—iT'ãri o–ia bapari pi nawe, chi pi t'oda mäik'aapa warida!

28Jesupa p'anauji:

—iMa k'äyaara t'ãri o–iara bapari chi Tachi Ak'õre pedee ürip'eda, ooparipa ma jara bik'a!

Ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29Mägá pedee bide eperãarã cho–k'ara chepachida iru ik'aawa seedarutamaa. Mãpai ichia jaramaa beeji äramaa:

—Parã ïrapemaarã t'ãri k'achia–idaa p'anida aji. Iidipata mia oomerã ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ächi juadoopa. Mamïda Tachi Ak'õrepa ooit'ee chonaarãweda Jonás ome oodak'a. 30Tachi Ak'õrepa Jonás pëidak'a Nínive p'uurudepemaarãmaa ichi pedee jaramerã, mäga pik'a mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema pëiji ichi pedee jaramerã parã ïrapemaarãmaa. 31Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parã ïrapemaarãpa oopatap'edaa ak'ik'ãri jarait'ee pia wa k'achia, Reina Sur Eerepemapa parã imiateeit'ee Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda ma reina t'imïipa cheji Rey Salomón k'ïsia k'awaa bi pedee üride. Mamïda nama bi aba waibiara bi Salomón k'äyaara. 32Ma ewate ichiaba Nínive p'uuru pidaarãpa parã ïrapemaarã imiateedait'ee, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Jonás pëik'ãri Nínive pidaarãmaa, ärapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaa wäjida. Mamïda parã ïrapemaarãpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada–e, aba Jonás k'äyaara waibiara bïpa jara cheji mïda mäga oodamerã.

Jesupa tachi taude jarateeda

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³—Lámpara k'oodak'aa mera bidait'ee ne–inaa ek'ari. Ma k'áyaara k'oodak'ári, ne–inaa ñi it'í ata bipata, jōma te jāde p'aniirāpa ĩdaa unudamerā. ³⁴Tachi tau lamparak'a ĩdaa pik'a bi tachi k'ap'ia–it'ee. Pichi tau pia bak'ári, k'ap'ia jōmaweda ĩdaa pik'a bide bait'ee. Mamīda pichi tau k'achia bi pirā, k'ap'ia jōmaweda p'āriu pik'a bide bait'ee. ³⁵K'irak'aupai pi ĩdaa pik'a bi p'āriu pik'a padarii. Pia jarait'eera, k'irak'aupai k'isiai pia Tachi Ak'ōre wāara k'awa bi, mi ūraade ijāa–e bi mīda. ³⁶Mi ūraade ijāa bi k'aurepa pi k'ap'ia jōmaweda ĩdaa pik'a bide bi pirā, Tachi Ak'ōre wāara k'await'ee, lámpara uruade ne–inaa pia unupatak'a.

Jesupa jarada fariseorāmaa

māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷Jesús pedee aupak'ári, fariseo abaapa jaraji ichi ome wāmerā ichi temaa nek'ode. Ma tede t'īup'eda, Jesús mesade su–ak'í beejí. ³⁸Ma fariseo p'era pik'a baji Jesupa ichi jua sii–e pada perā nek'oi naaweda, fariseorāpa oopatak'a. ³⁹Mamīda Jesupa mājaji:

—Parā fariseorāpa vaso māik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi–ia siipatada aji. Mamīda mājí edajāde ipuru bi ne–inaa k'achiapa, parā t'āri k'achia p'anadairā. Chīara net'aa chiapata māik'aapa chīara k'ūrapata. ⁴⁰iParā k'isia k'awada–ee p'ani! ¿K'awada–e p'anik'ā chi parā k'ap'ia oodapa parā t'āri ichiaba ooda? ⁴¹Eperāarā chup'iria k'awáati māik'aapa t'āripa āchīmaa ne–inaa téeti. Māpai Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'ipariit'ee.

⁴²'iAai, Tachi Ak'ōrepa parā fariseorā k'achiadee pēiit'ee! Tachi Ak'ōre–it'ee nāgee aliño awara bipata: menta, ruda, awaraa ne–inaa k'arra ome; mājí diezdepema chaa, aba. Mamīda parā–it'ee p'ua–e bi ne–inaa oodait'ee Ak'ōrepa oopi bik'a, iru k'inia iru p'anadairā. Māgata oodaipia bi parāpa ne–inaa oopata ome.

⁴³'iAai, Tachi Ak'ōrepa parā fariseorā k'achiadee pēiit'ee! Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede p'anadak'ári, su–ak'í beepari pipiara bide su–ak'í p'aneepata, k'inia p'anapata perā eperāarāpa parā ak'idamerā āchi waibiarāk'a. Ma awara calle jāde nipadak'ári, k'inia p'anapata jōmaarāpa parāmaa saludaadamerā, āchi poro waibiarā ome oopatak'a.

⁴⁴'iAai, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēiit'ee! Eperāarā pariatua jāira ñi t'iapata, k'awada–ee aide eperā piuda bi. Parā ma jāirák'ata p'ani, pāchi t'āride k'isia k'achia iru p'anadairā.

⁴⁵Māpai Moisepa p'āda jarateeparipa mājaji:

—Tachi Jarateepari, pia ma pedee jarak'ári, ichiaba taimaa ik'achia jara bida aji.

46 Mamīda Jesupa māgaji:

—iAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā ichiaba k'achiadee peiit'ee! Eperāarāmaa audú ne–inaa chok'ara oopipata tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a. Mamīda ārapa ma jōma p'oyaa ooda–e pak'āri parāpa jarapatak'a, maarepida k'aripada–e.

47 iAai, Tachi Ak'õrepa parā k'achiadee peiit'ee! Pi–ia oopata chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapataarā iadap'edaamāi, eperāarāpa āra k'irāpadamerā. iMamīda parā chonaarāpata āra peek'oojida!

48 Parāpa māga oodak'āri, ak'ipipata auk'a ook'ajida pāchi chonaarāpa oodap'edaak'a, parā irapemaarāpa auk'a ūridaamaa p'anapata perā Ak'õre pedee jarapataarāpa jara p'ani. Āchia ma Ak'õre pedee jarapataarā peek'oojida māik'aapa parāpa māgiirā iadap'edaamāi pi–ia oopata.

49 Mapa Tachi Ak'õrepa na k'isia k'awaa pedee jaraji: “Mi pedee jarapataarā peiit'eeda aji, mi ūraa jarateepataarā ome. Mamīda ūk'uru peedait'ee; jōdee awaraarā jiridait'ee miapidait'ee.” 50 Parā chonaarāpa māga oopachida. Ak'õre pedee jarapataarā peepachida. Maperā irā Tachi Ak'õrepa parā k'achia ooit'ee. 51 Na eujā oodak'āriipa iru pedee jarapataarā peepata; Abeldeepa Zacarías parumaa. Ma Zacarías peejida Tachi Ak'õre tede, te t'ūpata altarmāi esajiak'a. Maperāpi mia jara bi: Tachi Ak'õrepa irapemaarā k'achia ooit'ee ma oopatap'edaa pari.

52 iAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā k'achiadee peiit'ee! Eperāarāpa llave iru p'anapatak'a puerta ewadait'ee, māga pik'a parāpa Tachi Ak'õre Ūraa iru p'anapata. Mamīda ma ūraade jara bi awaraarāmaa k'awapidaamaa p'ani. K'iniadak'aa awaraarāpa ma pedee ūridamerā māik'aapa oodamerā irua jara bik'a.

53–54 Jesupa ma jōma jarap'eda, ma Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa fariseorā k'iraudachida. Iidida chok'ara iidi p'aneejida iru k'achiade baaipidai jīak'aapa irua p'anauda k'aurepa. Mamīda p'oyaa imiateeda–e paji.

Jesupa ūraada fariseorāk'a p'ananaadamerā

12 ¹ Jesús at'āri mama bide eperāarā audupiara see nība cheji iru badamāi. Audú cho–k'ara ^{*}nībada perā, awaraarā biiri iri paara t'iak'oo wāpachida. Māpai Jesupa jarateemaa beeji chi k'õp'āyoorāmaa:

—K'irak'aupai fariseorā levadura ome; pia jarait'eera, āchia jarateepata ome. Jarateepatada apata Tachi Ak'õrepa k'inia bi eperāarāpa oodamerā. Mamīda āchia māga oodak'aa, t'āri k'achia p'anadairā. ²Tachi Ak'õrepa āchi k'isia t'āridepai k'awaapiit'ee māik'aapa āchia ne–inaa mera oopata unupiiit'ee. ³Wāara ne–inaa jōmaweda parāpa mera jarapata irua tau taawa k'awaapiit'ee. Pāchi puerta jīadap'eda pedee mera jaradap'edaa paara tau taawa k'awaapiit'ee terraza iriipa biaruk'a.

* 12.1 Griego pedeede: *miles y miles*.

K'aita waaweedaipia bi*(Mt 10.26-31)*

4—Michi k'öp'äyoorã, mia nãga jara bi. Waaweenáati parã jiri p'aniirã peedait'ee, ãrapa parã p'oyaa atuapida—e perã tok'arradee. 5Jarait'ee k'aita waaweedaipia bi. Tachi Ak'õre waawéeti iruata tachi piupii perã mãik'aapa atuapii perã. Wãara iruta waaweedaipia bi.

6¿Netopata—ek'à ipana chak'e joisomaa p'arat'a tau omeé pari? Eperãarãpa mãga oopata ipana chak'e mak'iaara vale—e bi jãak'aapa. Mamída Tachi Ak'õrepa ma ipana chak'eerã pia ak'ipari. 7Parã jida mägá ak'ipari. Parã puda paara irua juasia iru bi. Mapa waaweenáati, Tachi Ak'õrepa parã k'iniara iru bapari perã ipanaarã k'ãyaara.

Jesucristode ijãapatada apataarã awaraarã k'irapite*(Mt 10.32-33; 10.19-20; 12.32)*

8—Mia nãga jara bi. Eperãpa tau taawa jararu pirã ichi Jesucristode ijãapari, mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemapa pida jarait'ee: “Mägí méré” Tachi Ak'õre angeleerã k'irapite. 9Mamída eperãpa meraru pirã mide ijãapari, mägara mia pida merait'ee. “Mägí méré—eda” ait'ee Tachi Ak'õre angeleerã k'irapite.

10Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wëpapik'ãri, wëpapii áchia ik'achia jarapata paara Eperã Ak'õre Truadepema ápite. Mamída ik'achia jararuta pirã iru Jaure ápite, mãgee p'ek'au k'achia wëpapi—e pait'ee.

11Parã mide ijãapata k'aurepa eperãarãpa parã ateedak'ãri Ak'õre Ūraa jarateepata tede maa—e pirã charraarãmaa mãik'aapa poro waibiarãmaa imiateedait'ee, k'isianáati sãga p'anaudait'ee maa—e pirã k'ãata jaradait'ee. 12Mãirã k'irapite panadak'ãri mãik'aapa pedeedait'ee pak'ãri, Tachi Ak'õre Jaurepa jarateeit'ee, p'anau k'awaadamerã.

Jesupa nepirida p'arat'a paraa bi, k'isia k'awa—ee bide

13See nĩbadadepema abaapa Jesumaa mãgaji:

—Tachi Jarateepari, jaráji mi ñpemamaa tai ak'õrepa net'aa bëida t'oomerã mi ome.

14Jesupa p'anauji:

—K'öp'äyo, ¿k'aipa mi bijima aji, parã charrak'a mãga jaramerã?

15Ichiaba mãgaji:

—K'irak'aupai net'aa k'ĩadai. Eperãarã t'ãri o—ĩa p'anadak'aa net'aara p'e iru p'anadairã.

16Mãpai Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee ma et'ewa jaradade:

‘Eperã p'arat'ara bi bapachi. Ne—uu waibia iru bada perã, net'atau waibia ewapachi. 17Mapa k'isia beej: “¿K'ãata ooyama? aji. Te wëe bi michi

net'atau jōmaweda iait'ee.”¹⁸ Māpai ma p'arat'ara bipa k'īsia ataji. “K'awa bida aji, k'āata ooit'ee. Mi net'atau iapata te wārait'ee māik'aapa awaraa te waibiara oo atait'ee. Māgá michi net'atau net'aa iru bi ome, jōmaweda iayada aji, ma tede.”¹⁹ Maapai mia jarai michi t'āridepai: ‘Mia net'aara iru bi. Nāgí ome año chok'ara pia bapariit'ee. Īrá ĩit'ee, nek'oit'ee, ne–inaa toit'ee māik'aapa o–ia bapariit'eeda' aji.”²⁰ Mamīda ma p'arat'ara bipa māga k'īsia bide Tachi Ak'ōrepa irumaa māgaji: “iPi k'īsia k'awa–ee bi! Idi weda p'arik'ua pi piut'ee. Maap'eda, ĩk'aipa atait'eema aji, pia net'aara ia iru bi?”

²¹ Ma nepiri aupak'āri, Jesupa māgaji:

—Māgá uchait'eeda aji, eperāpa net'aara p'e atak'āri ichi–it'ee, Tachi Ak'ōrede ijāa–ee.

Tachi Ak'ōrepa chi warrarā pia ak'ipari

(Mt 6.25-34)

²² Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia jara bi: K'īsia jōnanáati k'āata k'odait'ee māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'īsianáati sāga p'aru atadait'ee.²³ Tachi Ak'ōrepa tachi chok'ai p'anapipari. Iruata tachimaa chik'o teeit'ee. Ma awara irua tachi k'ap'ia ooda parā, tachimaa p'aru teeit'ee.²⁴ Pichá, ak'íti jā ipanaarā. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bidak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ne–inaa teepari k'odamerā. ĩru–it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara!²⁵ Eperā audú k'īsia nībipa hora aba pida waa chok'ai ba–e pai.²⁶ Ma ne–inaa ma–āri p'oyaa oodak'aa pirā, ĩsāap'eda k'īsia jōnima awaraa ne–inaa p'oyaa ooda–e p'anadak'āri?

²⁷ Ak'íti sāga nep'ono waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa māgá pi–ia p'anadait'ee. Mamīda mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jā bak'āri, eperāarāpa iru pi–iara unuda–e paji nāgí nep'ono k'āyaara.²⁸ Tachi Ak'ōrepa na p'ūajara pia t'onopipari. Idi wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bi pirā nep'ono p'ūajara t'āide nībī, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'iaara ijāada–e p'ani mīda.²⁹ Tachi Ak'ōrepa māgá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'īsia jōnanáati jiridait'ee ne–inaa k'odait'ee maa–e pirā ne–inaa todait'ee.³⁰ Māga k'īsiapata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'ōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne–inaa parāpa falta p'ani.³¹ Maperāpi jiríti p'anapataadait'ee iru jua ek'ari. Māga ooruta pirā, ma ne–inaa jōma iru p'anadait'ee.

It'aripema ne–inaa pia

(Mt 6.19-21)

³²—K'ōp'āyoorā, parā michi ovejaarāk'a p'ani. Mapa waaweenáati. Parā chok'ara–ee p'ani. Mamīda Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bi. Mapa

parā biji ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneederā. ³³ Maperā parāpa net'aa iru p'ani netok'ooti māik'aapa chupiria beerāmaa téeti. Na p'ek'au eujādepema muchila atadai k'āyaara, ooti Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. Māgá atadai it'aripema ne–inaa, sore pak'aa. Ma ne–inaa pi–ia bimāi nechiapataarā p'oyaa t'ūdak'aa māik'aapa polillapa p'oyaa āridak'aa. ³⁴ Na p'ek'au eujādepema ne–inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee ma ne–inaa ome. Jōdee it'aripema ne–inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee māgí ne–inaa ome.

**Jesupa jarateeda
ijāapataarā poro waibia waya cheit'ee ewatede**

³⁵—Mi parā poro waibia perā, mi waya cheit'ee nidaipia bi, mimiapataarāpa p'aru jīdap'eda lámpara k'oopatak'a āchi chipari cheru misa. ³⁶ Mimiapataarāpa nīpatak'a chipari teedaa cheru misa miak'āipata fiesta oop'eda, puerta ewadait'ee iru t'īk'āri, māga pik'a parā nidaipia bi parā poro waibia cheit'ee ewate. ³⁷ Ma mimiapataarā chiparipa āra pia ak'ipariit'ee, chok'ai p'anaruta pīrā iru pachek'āri. Mia jara bi: Irua āra māgá unuk'āri, jarait'ee su–ak'i p'aneederā mesade, ichia āchimaa chik'o teeru misa. ³⁸ Ichia ma mimiapataarā pia ak'ipariit'ee māgá chok'ai p'anadak'āri, ichi esapite maa–e pīrā idatīpodopa cheru pijida. ³⁹ Mamīda nāga k'awāati parāpa. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'īupīamaapa. ⁴⁰ Māgá parā jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, cheit'ee perā.

**Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mt 24.45-51; Mr 13.34-37)**

⁴¹ Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿ma pedee nepirijik'ā aji, tai–it'ee aupai, wa jōmaarā–it'ee?

⁴² Jesupa nāga nepiriji: ¿Sāgá baparima aji, mimiapataarā poro waibia pia? Māgīpa k'īsia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabēida ichi juade māik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarāmaa chik'o tawapari. ⁴³ O–īa bapari chipari pachek'āri, ichi mimiamaa unu chepari perā. ⁴⁴ Mia wāarata jararu. Chiparipa māga unu chek'āri, jōma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari jua ek'ari ak'i bamerā. ⁴⁵ Mamīda ma mimiapari t'āri k'achia bi pīrā, nāga k'īsiai: “Taarāit'ee mi chipari.” Mapa apemaarā mimiapataarā wīmaa beei māik'aapa tomaa beei, nek'omaa beei toyaa beerā ome. ⁴⁶ Mamīda ma mimiapari k'achia atu bīde, chi te chipari pacheit'ee. Māpai irua ooda k'awaa atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa āyaa pēit'aait'ee awaraa ijāadak'aa beerā chupiria chitoonimaa.

47'Mimiaparipa k'awaak'āri chiparipa oopi bi, mamīda chipari ni–e māik'aapa oo–e irua k'inia bik'a, chiparipa ma mimiapari wima chok'ara wipiit'ee. 48Mamīda mimiaparipa māgee ne–inaa k'achia ooru pirā k'awa–eeta, mak'iara wipi–e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa eperāmaa k'isia k'awaapik'āri ne–inaa oo k'awaamerā, k'inia bi ma eperāpa māga oomerā, ma ne–inaa chaaree bi mīda. Ma awara eperāarā bik'āri ma eperā jua ek'ari, k'inia bi irua āra pia ak'i bapariimerā, chaaree bi mīda.

Jesús k'aurepa tachi ēreerā ome t'āri auk'a p'anada–e pait'ee

(Mt 10.34-36)

49—Mi cheji na p'ek'au eujādee t'ipitauk'a k'oodo, aide ijāadak'aa beerā miapiit'ee. iMāga oo aupada paara, mi o–ia bak'aji! 50Mamīda ai naaweda mimaa ne–inaa k'achia p'asait'ee. Chupiria nībait'ee māga parumaa. 51¿Parāpa k'isia p'anik'ā mi cheji eperāarā k'aiwee p'anapide? Māga–e. K'isia awara–awaraa papideta cheji. 52Idideepa te pidaarā joisomaadepema opeerāpa mide ijāadait'ee; jōdee omeerāpa ijāada–e pait'ee. Maa–e pirā omeerāpa ijāadait'ee; jōdee opeerāpa ijāada–e pait'ee. Mi k'aurepa t'āri auk'a p'anada–e pait'ee. 53Ak'ōre t'āri auk'a ba–e pait'ee chi warra ome maa–e pirā chi warra t'āri auk'a ba–e pait'ee chi ak'ōre ome. Nawe t'āri auk'a ba–e pait'ee chi k'au ome maa–e pirā chi k'au t'āri auk'a ba–e pait'ee chi nawe ome. P'āk'ōre t'āri auk'a ba–e pait'ee chi āigu ome maa–e pirā chi āigu t'āri auk'a ba–e pait'ee chi p'āk'ōre ome.

Ewari k'awa p'aniirā

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54Jesupa ichiaba māgaji eperāarā arii p'anadap'edaarāmaa:

—Parāpa unudak'āri jīarara uchiaruta ak'ōrejīru baaipari eere, jarapata k'oi cheit'ee. Māga p'asapari parāpa jarapatak'a. 55Ichiaba nāu p'uak'āri sur eereepa, jarapata wāsia nībait'ee. Māga p'asapari. 56iK'isia atua p'aniirā! Parāpa māgá pajā māik'aapa eujā ak'i p'anipa eu k'achia wa eu pia k'awa p'ani pirā, śsāap'eda ne–inaa mia oomaa bi k'awada–e p'anima? aji.

T'āri auk'a p'anapataadaipia bi

(Mt 5.25-26)

57'Mia oo bi māik'aapa jaratee bi ak'iti k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bi wa māga–e. Māpai parā t'āri auk'a bīti iru ome. 58Eperā nepira iru bi pirā pi ome māik'aapa pi charramaa atee k'inia bi pirā, wāi naaweda t'āri pia pedeeipia bi iru ome t'āri auk'a bidait'ee. Maa–e pirā charra k'īrapite panadak'āri, māgipa pi ata bii jīapataarā juade carcelde t'i nībinadamerā. 59Mia wāarata jararu. Mamāik'aapa uchīa–e pai p'arat'a jōmaweda p'aa–emaa.

P'ek'au k'achia oo amaadaipia bi

13 ¹Maapai eperäärã ùk'uru wājida Jesús ak'ide. Nepirijida Pilatopa Galilea eujãdepema imik'ïraarã peepida, ārãpa p'aareerãmaa ne–animalaarã peepidap'eda, paapidak'ari. Māgã ma eperäärã waa p'oirã beejì ma ne–animalaarã waa ome. ²Māga ùrip'eda, Jesupa mājaji: —¿Parāpa k'ïsia p'anik'ã aji, Tachi Ak'õrepa māga p'asapiji ma Galilea eujãdepemaarāpa p'ek'au k'achiara oodap'edaa perã ma eujãdepemaarã awaraarã k'āyaara? ³Māga–e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada–e pirã, ichiaba piudait'ee. ⁴Māga–e pirã ¿k'ïsia p'anik'ã dieciocho piudap'edaarã Siloé torre t'ee'ãri, māgã piujida ne–inaa k'achiara oopachida perã awaraa Jerusalendepemaarã k'āyaara? ⁵Māga–e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada–e pirã, ichiaba piudait'ee.

Jesupa nepirida higuera biiride

⁶Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:
—Eperāpa higuera biirì uu iru bajì ichi uva k'āide. Ewari aba ak'inaji, higojō chau bi jìak'aapa. Mamīda chau–ee bajì. ⁷Mapa jaraji eperã chi ne–uu ak'ì baparimaa: “Año õpee iru bida aji, higojō jirì che bi nama. Mamīda unuk'aada aji. T'iap'et'aapãde aji. ¿K'āare–it'ee ichi k'inia jāma bainī bayama aji, eujã jīamaa?” ⁸Mamīda ma eujã ak'iparipa p'anauji: “Señor, ichiak'au bipãde aji, na año aupai. Yooro p'oirait'ee ujāra ome māk'aapa arii p'e binait'eeda aji. ⁹Māga ook'ãri, ¿chau–e paik'ã? aji. Mata chau–e pirã, t'iap'et'aait'eeda” aji.

Jesupa wēra eburuk'uk'ua bada jìpada

¹⁰Ewari aba ñipata ewate Jesupa jarateemaa bajì Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede. ¹¹Mama bajì wēra dieciocho años k'ayaa bi. Netuarapa ma wēra eburuk'uk'uapiji. Mapa jìp'a p'oyaa bainī beek'aa paji. ¹²Jesupa ma wēra unu atak'ãri, t'ì ataji māk'aapa mājaji:

—Wēra, pi jìpa bida aji.

¹³Māpai ichi jua bijì ma wēra ek'arra ñri. Aramata jìp'a bainī beejì māk'aapa Ak'õremaa it'aa t'ìmaa beejì o–ìapa. ¹⁴Mamīda ma Ak'õre Ūraa jarateepata tedepema poro waibia k'ïraudachi, ñipata ewate Jesupa jìpat'aada perã. Mapa eperäärãmaa mājaji:

—Ewari seis paraada aji, mimiadait'ee. Chedapãde aji, mājì ewate jìpapide. Ñipata ewate chenaadapãde aji.

¹⁵Māpai Tachi Waibiapa p'anauji:

—iMamīda parāpa paara oodak'aa pāchia jarateepatak'a! ñipata ewate ichiaba mimiapata! ¿Ñipata ewate pāchi p'ak'a maa–e pirã burro ērapata–ek'ã aji, ateedait'ee pania topide? ¹⁶Na wēra Abrahamdeepa uchiada Satanapa dieciocho años k'ayaa iru bajì. ¿Ñipata ewate p'oyaa jìpaik'araa bajì–ek'ã? aji.

¹⁷Jesupa māga jarak'āri, ichi k'īra unuamaa iru p'anadap'edaarā k'īra nejasia p'anejida eperāarā k'īrapite. Mamīda arii p'anadap'edaarā o-īa para baji Jesupa ne-inaa pia ooda k'aurepa.

Mostaza taude nepirida
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:
—¿K'āarek'a bima aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ¿K'āare ome auk'a bima? aji. ¹⁹Mostaza tau p'isi k'edéek'ata bida aji, eperāpa uuda ichi te āuk'idaa. Wari wāpachi pak'uruk'a nībeerumaa. Waibia nībeek'āri, chi jua t'aide ipanaarā chepata iidait'ee.

Levadurade nepirida
(Mt 13.33)

²⁰Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:
—¿K'āarek'a bima aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ²¹Wērapa levadura p'oiraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerā.

Tachi Ak'ōre truadee wāit'ee puerta p'īrup'ee pik'a bi
(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Jerusalén ode wādade Jesupa jarateiji p'uuru bee chaa māik'aapa ai ik'aawa eperāarā p'anapatamāi. ²³Maapai eperāpa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿eperāarā chok'ara-ee Ak'ōre eujādee wādait'eeek'ā? aji. Jesupa p'anauji:

²⁴—Tachi Ak'ōre truadee wāit'ee puerta p'īrup'ee bide t'īupatak'ata bi. Mia jara bi: Eperāarā chok'ara wā k'inia p'anadait'ee Tachi Ak'ōre truadee. Mamīda p'oyaa wāda-e pait'ee. ²⁵Te chipari p'irabai'eda, ichi puerta jīa nībiparik'a, māga pik'a ewari cherude mi, parā poro waibiapa Ak'ōre truadepema puertak'a bi jīait'ee. Māpai parā taawa p'aniirāpa māgadait'ee: “Tachi Waibia, ewapāde adait'ee tai t'īudait'ee.” Mamīda mia p'anaut'ee: “Mia parā k'awa-e bi. Mapa parā t'īupi-e pait'ee. Parā michideerā-eda ait'ee.” ²⁶Māpai parāpa jara p'aneedait'ee: “Tai pi ome nek'opachida māik'aapa ne-inaa topachida. Tai p'uuru jāde pia jaratee nipapachida” adait'ee. ²⁷Mamīda mia p'anaut'ee: “¿Mia jara-e pajik'ā parā michideerā-e? iĀyaa wāti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarā!” ²⁸Parāpa unudak'āri Abraham, Isaac, Jacob, jōmaweda Ak'ōre pedee jarapataarā ome Tachi Ak'ōre truade, k'awaadait'ee parā taawa p'ani. Māpai jēdait'ee māik'aapa pāchi k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. ²⁹Eperāarā chedait'ee norte eereepa, sur eereepa, ak'ōrejīru uchiapari eereepa māik'aapa ak'ōrejīru baipari eereepa. Māirāta su-ak'i p'ana

chedait'ee nek'ode Tachi Ak'õre ome ichi truade. ³⁰Maapai chi ïrapema ek'ariara beerã Tachi Ak'õrepa waibiara papiit'ee. Jõdee ïrapema waibiara beerã irua ek'ariara papiit'ee.

Jesús jëeda Jerusalén p'uuru pidaarã pari

(Mt 23.37-39)

³¹Mãpai fariseorã ûk'uru chejida mãik'aapa mägajida Jesumaa:

—Wãji namãik'aapa, Herodepa pi peet'aa k'inia bairã.

³²Irua p'anauji:

—Wãti jarade jã ik'awaa bimaa: “Idi mãik'aapa nu uchiapik'ooit'ee netuara merãtia bee eperãarã k'ap'iadeepa mãik'aapa k'ayaa beerã jipak'ooit'ee. Maap'eda nunorema parumaa aupait'ee.” ³³Mamïda idi, nu mãik'aapa nunorema ichita wãit'ee michi ode, pia–e bairã Ak'õre pedee jarapari Jerusalén p'uurudeepa taawa piumerã.

³⁴ïJerusalén, Jerusalén, pidepemaarãpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepata mãik'aapa irua pëida eperãarã mãupa bat'a peepata! At'apai mia pidepemaarã araa p'e k'inia bapachi, et'erre wërapa chi chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. Mamïda parãpa k'iniada–e paji.

³⁵ïÛriti! iPãchi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i–e pait'ee perã! Mia jara bi: Parãpa mi waa unuda–e pait'ee ewari cherude nãga jararutamaa:

‘iTachi Ak'õrepa ichia pëida ichita pia ak'i bapariit'ee!’ (Sal 118.26)

Jesupa eperã k'ap'ia ooro bada jipada

14 ¹Ewari aba ïipata ewate Jesús wãji nek'ode fariseorã poro waibia temaa. Mama bide awaraa fariseorãpa iru ak'i p'anajida, imiatee k'inia p'anadap'edaa perã. ²Mama ichiaba baji eperã aba k'ap'ia ooro bi k'ayapa. Mãgi Jesús k'ïrapite baini ba cheji. ³Mãpai Jesupa iidiji Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa mãik'aapa fariseorãmaa:

—Ëïipata ewate k'ayaa bi jipaipia bik'ã aji, maa–e pirã jipaik'araa bi?

⁴Mamïda ãchi k'ïup'ee para beeji. Mãpai irua chi k'ayaa bi jita atap'eda, jipat'aaji mãik'aapa jaraji wãmerã. ⁵Mãpai fariseorãmaa mägaji:

—Pichi warra maa–e pirã p'ak'a toidú padarida paara, ÷isapai jitana–e pak'ajik'ã aji, ïipata ewate mïda?

⁶Mamïda maarepida p'anauda–e paji.

Eperãarã miak'ãipata fiesta oode t'ï pëida

⁷Jesupa unuk'ãri ma fariseopa awaraarã t'ï pëida su–ak'i p'aneeruta su–ak'i beepari piara bide, nãga nepiriji jarateeit'ee:

⁸—Eperãpa pi t'ï pëik'ãri miak'ãipata fiesta oode, su–ak'i beenãaji su–ak'i beepari piara bide, eperã pi k'ãyaara waibiara bi t'ëe chei perã.

⁹Mãgara chi t'ïdapa pimaa mägai: “Téeji pi su–ak'i beepari na eperãmaa.”

Māpai pi k'ira nejasia bai māik'aapa su-ak'i banai su-ak'i beepari t'imipiara bide. ¹⁰Ma k'āyaara pi t'ī pëidak'āri, su-ak'i banāji su-ak'i beepari t'imiaara bide, pi t'īdapa māga chemerā: “K'ōp'āyo, su-ak'i ba chéji su-ak'i beepari piara bide.” Māgara pi o-īa su-ak'i banai apemaarā waawí mesade. ¹¹Tachi Ak'ōrepa chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara papiit'ee. Jōdee chi audua-ee bi waibiara papiit'ee.

¹²Ichiaba Jesupa māgaji ma fariseorā poro waibiamaa:

—Eperāarā t'ī pëik'āri nek'o chedamerā pichi temaa, t'ī pëináaji pichi k'ōp'āyoorā, ipemaarā, èreerā, wa pi te k'ait'a p'ani p'arat'ara beerā, ma pari ārapa ichiaba pi t'īdai perā nek'ode āchi temaa. ¹³Ma k'āyaara fiesta ook'āri, t'ī pëipia bi chupiria chedeerā, p'oyaa t'ia-ee beerā, biiri nik'anik'aa beerā māik'aapa tau p'āriu beerā. ¹⁴Māgá o-īa bait'ee, ma pari ārapa ne-inaa oodait'ee wēe p'anadairā. Ma awara ma pari Tachi Ak'ōrepa pima ne-inaa pia ooit'ee, ichia pia ak'i biirā jai-idaadap'eda p'irabairuta ewate.

Nek'opata fiesta waibiade nepirida

(Mt 22.1-10)

¹⁵Māga ūrik'āri, ma mesade su-ak'i p'anadap'edaadepema abaapa māgaji Jesumaa:

—iO-īa bait'ee pi chi nek'oru nek'opata waibiade Ak'ōre truade!

¹⁶Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa chik'o waibia joojiji māik'aapa eperāarā chok'ara t'ī pëiji. ¹⁷Chik'o aupa nībak'āri, pëiji chi chok'apari jarade ma t'ī pëida eperāarāmaa: “Chéti, jōma aupa jēra bairā.” ¹⁸Mamīda jōmaarāpa: “P'oyaa wāda-eda” ajida. Chi naapemapa māgaji: “Et'ewapai mia eujā neto ataji. Ichita wāit'ee ak'ide. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.” ¹⁹Awaraapa māgaji: “Et'ewapai p'ak'a diez neto atajida aji, mimiapinait'ee michi eujāde. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.” ²⁰Jōdee awaraapa māgaji: “Ewaa miak'āiji. Mapa p'oyaa wā-eda” aji. ²¹Chi chok'a pëida āpítee cheji chiparimaa jarade. Māpai ma te chipari k'īraudachi māik'aapa māgaji chi chok'aparimaa: “Wáji p'uuru jādee māik'aapa p'e anéjei chupiria chedeerā, p'oyaa t'iak'aa beerā, tau p'āriu beerā māik'aapa biiri nik'anik'aa beerā.” ²²Bi-āp'eda, māgaji chi chok'a pëidapa: “Señor, mia ooji pia jaradak'a. Mamīda su-ak'i beepari at'āri pari jēra bida” aji. ²³Māpai ma te chiparipa māgaji chi chok'aparimaa: “Māgara wáji o bee chaa eperāarā jiride, mi te p'iu nība chemerā. ²⁴Mia jara bi: Chi eperāarā naa t'ī pëida apidaapa k'oda-e pait'ee mi chik'o.”

Cristo ome nipapataarā nāga p'asadait'ee

(Mt 10.37-38)

²⁵Eperāarā chok'ara nipajida Jesús t'ēe. Mapa irua āpítee ak'iji māik'aapa māgaji:

26—Mi ome niparupa mi k'iniara iru ba—e pirã chi ak'õre, chi nawe, chi wëra, chi warrarã, chi ïpemaarã, chi ïpewëraarã, ichi paara k'inia bai k'ãyaara, mägí p'oyaa méré pa—e pai. 27Ichiaba eperã piuamaa bi pirã mide ijãa bi k'aurepa, mägí méré pa—e pai. 28Parãdepema abaapa te it'ia oo k'inia bi pirã, naapiara juasia—e paik'ã k'awaait'ee jõmasaa p'arat'a falta bi ma te oo aupait'ee. 29Mäga oo—e pirã, ma te basa oop'eda, p'oyaa oo aupa—e pak'ãri, chi unurutarãpa pi oomaa iru p'aneedai. 30Jarapataadai: “Na eperãpa te oomaa beeji. Mamída p'oyaa oo aupa—e paji.” 31Maa—e pirã, rey wã k'inia bak'ãri jura chõode awaraa rey ome, naapiara chi soldaorã juasiapari k'awaait'ee diez mil soldaorãpa p'oyaadai wa p'oyaada—e pai soldaorã veinte mil ãra ïri chõo cherutaarã. 32P'oyaa—e paita bi pirã, ¿chi apema rey t'imí cheru weda jara pëiit'ee—ek'ã k'ira jip'a p'aneedait'ee chõoda—ee? 33Mäga pik'a parãdepemapa k'isiap'eda mide ijãait'ee, ma k'aurepa ichia ne—inaa jõmaweda iru bi atuaamaa beeru pirã, mägara p'oyaa méré pa—e pai.

Jesupa jarateeda t'ã k'iyaa—ee pik'a p'aniirãde

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34—T'ã pia bi. Mamída k'iyaa—edaru pirã, ¿sãga waya k'iyaaipiima? aji. 35Pia—e bi eujã—it'ee pijida. Ichiaba ne—uu k'arra ik'aawa p'eit'ee pida pia—e bi. Jip'a bat'at'aaipia bida aji. Pia k'isfati parãpa et'ewa ùridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

Oveja atua badade nepirida

(Mt 18.10-14)

15 1Ma t'ëepai Cesar—it'ee impuesto p'epataarã mäik'aapa awaraa k'achia oopataarãda apatap'eda k'ait'a chejida Jesús pedee ùride. 2Mapa fariseorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome iru ãpíte ik'achia pedeejida: —Jãgipa p'ek'au k'achia oopataarã auteebaipari mäik'aapa nek'opari ãra ome. 3Mãpai Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee: 4—Parãdepema abaapa cien oveja iru bi pirã mäik'aapa madepema aba atuadaru pirã, ¿atabëi—e paik'ã aji, chi apemaarã noventa y nueve ãchi p'anapatamã chi atuadaida jirinait'ee unu atarumaa? 5Unu atak'ãri, o—ïapa pi ik'ia ïri jira atap'eda, 6aneeit'ee mäik'aapa pachek'ãri teeda, pichi k'õp'ãyoorã t'ï p'e atait'ee. Mãpai mägait'ee: “O—ïa p'anadãma mi oveja atua bada unu atada perã.” 7Mia jara bi: Ak'õre truade mägá ichiaba audú o—ïadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ãri mäik'aapa Tachi Ak'õrede ijãa beek'ãri. O—ïara p'anapata ma k'ap'ia, o—ïa p'anadai k'ãyaara noventa y nueve t'ãri pia beerã k'ap'ia.

P'arat'a tau atua badade nepirida

8—Wërapa p'arat'a tau diez iru bïpa madepema aba atuadaru pirã, ¿lãmpara k'oo atap'eda, piak'ãa te jã barremaa bee—e paik'ã unu

atarumaa? ⁹Unu atak'ari, chi k'öp'äyoorā t'ĩ p'e atait'ee mäik'aapa māgait'ee: “O-īa p'anadáma mia unu atada perā p'arat'a tau atuadaida.”
¹⁰Mia jara bi: Angeleerāpa ichiaba māgá o-īadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ari mäik'aapa Tachi Ak'orede ijāa beek'ari.

Eperāpa chi warrapa k'achia ooda perdonaada

¹¹Jesupa ichiaba nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa warrarā omé iru baji. ¹²Ewari aba chi k'ütrāara badapa māgaji chi ak'oremaa: “Ak'ore, teepáde aji, mi eerepema net'aa pi piuk'ari atabēiit'ee bidepema.” Māga ooji chi ak'orepa. Ma k'ütrāa eerepema net'aa teeji irumaa. ¹³Maap'eda ma warra t'ēepemapa ichi eerepema net'aa p'e atap'eda, netok'ooji mäik'aapa ma p'arat'apa t'imí wāji awarāa todee. Mama p'arat'a pariatua gasta wāpachi mäik'aapa jōt'aaji ichia oo k'iniata oo bipa. ¹⁴Ma awara p'arat'a jōma jōdaik'ari, at'apai jarra oojida ma eujāde. Maperā jarra choomaa beeji. ¹⁵Mapa wāji mimia jiride ma eujādepema eperāmaa. Ma eperāpa pēiji sinaarā jīade. ¹⁶Audú jarrapa bi jāwaa k'inia bapachi sinaarā chik'opa. Mamīda apidaapa nek'opidak'aa paji. ¹⁷Māpai k'isia beeji: “Mī ak'ore tede mimiapataarā chok'araarāpa nek'odait'ee iru p'anida aji. iJōdee mī nama jarrapa piu wā! ¹⁸Mī ak'oremaa wāit'eeda aji. Panak'ari, nāga jarait'eeda aji: Ak'ore, mia p'ek'au k'achiata ooji Tachi Ak'ore k'irapite mäik'aapa pi āpīte. ¹⁹Waa pichi warrak'a mī iru banāaji. Jīp'a pichi mimiaparik'a iru bāji anait'ee.”
²⁰Maap'eda cheji chi ak'ore temaa.

'At'ari t'imí cheru weda, chi ak'orepa unu ataji mäik'aapa chupiria k'awaaji. P'iraji chi warramaa mäik'aapa wēre atap'eda, k'ira ĩt'aaji.
²¹Māpai chi warrapa māgaji: “Ak'ore, mia p'ek'au k'achiata oojida aji, Tachi Ak'ore k'irapite mäik'aapa pi āpīte. Waa pichi warrak'a iru banāaji. Jīp'a pichi mimiaparik'ata iru bāji.” ²²Mamīda chi ak'ore audú o-īa bada perā, māgaji chi mimiapataarāmaa: “P'aru pipiara bita atanāti mäik'aapa jī bīti. Ichiaba ichi juade sortija jī bīti mäik'aapa ichi biiride chancla jī bīti. ²³Anēeti p'ak'a poreera bita mäik'aapa peet'āati. iK'odait'ee mäik'aapa pēiradait'ee! ²⁴iMī warra piu pik'a bada waya chok'ai bi! iChi atua pik'a bada unu atajidapi!” Māpai fiesta oojida.

²⁵Māimisa chi warra naapema ne-uu k'āide baji. Teedaa chek'ari, ūri cheji o-īa pēira para bi. ²⁶Mapa mimiapari aba t'ĩ ataji mäik'aapa iidiji: “¿Sāga jōnīma?” aji. ²⁷Māpai ma mimiaparipa māgaji: “Pī ĩpema pachejida aji. Pī ak'orepa p'ak'a poreera bita peepiji, iru k'ap'ia k'ayaa wēe pacheda perā.” ²⁸Māga ūrik'ari, chi ĩpema ne-uu k'āideepa cheda k'īraudachi mäik'aapa teedaa t'īuamaa beeji. Maperā chi ak'ore taawaa uchijai enenee pedeede t'īumerā. ²⁹Mamīda chi warrapa māgaji chi ak'oremaa: “Pīa k'awa bida aji, mī taarā mimiadoo. Ichita k'ira jīp'a oodoo pīa

jaradak'a. Mamīda mimaa tee–e paji cabra chak'e pida, o–īa nek'omerā michi k'ōp'āyoorā ome. ³⁰Jōdee pi warra pacheda–it'eeta peepiji p'ak'a poreera bi, jōma pichi p'arat'a teeda jōt'aaji mīda prostitutaarā ome.”

³¹Māpai chi ak'ōrepa p'anauji: “Warra, pi ichita mi ome bapari. Net'aa jōmaweda mia iru bi pērē. ³²Mamīda ĩrā o–īa p'anadaipia bi pi ĩpema piu pik'a bada chok'ai bairā; chi atua bada unu atadap'edaa perā.”

Mimiapataarā poro waibiade nepirida

16 ¹Jesupa ichiaba nāga nepiriji chi k'ōp'āyoorāmaa jarateeit'ee: —Eperā p'arat'ara bi bapachi. Ichia iru baji mimiapataarā poro waibia ichi jua ek'ari. Ewari aba māgí imiateejida irua net'aa pariatua atuapi bada perā. ²Mapa chi mimia chiparipa t'ĩ atap'eda, māgaji: “¿Wāarak'ā aji, pi āpīte jara chedap'edaa? ĩraweda p'ā tēēji jōmaweda mi net'aa iru bi, pi waa mi mimiapataarā poro waibia pa–e pait'ee perā.” ³Māga ũrik'āri, ma mimiapataarā poro waibiapa k'ĩsiaji: “ĩrā ũsāgapi ooit'eema mi mimia chiparipa mi mimia wēe bik'āri? Juatau wēe bi mimia chaaree ooit'ee māik'aapa k'ĩra nejasia bi ne–iidipariit'ee. ⁴K'awa bida aji, sāga ooit'ee eperāarāpa mi auteebaidamerā mimia wēe beek'āri.” ⁵Māpai t'ĩpiji aba–abaa chedamerā chi paraa p'anadap'edaarā chi mimia chiparimaa. Chi naa chedamaa iidiji: “Pia ũjōmasaa paraa bima aji, michi poro waibiamaa?” ⁶P'anauji: “Aceite olivodee ooda ochocientos galones paraa bida” aji. Māpai ma mimiapataarā poro waibiapa māgaji: “Acha bida aji, pia paraa bada p'āda. Nāgí jēt'āaji māik'aapa awaraata oo atapāde aji, cuatrocientos pari.” ⁷Maap'eda iidiji awaraamaa: “¿Pia jōmasaa paraa bima?” aji. Ma eperāpa p'anauji: “Trigo bulto cien paraa bida” aji. Māpai mimiapataarā poro waibiapa māgaji: “Acha bida aji, pia paraa bada p'āda. Nāgí jēt'aap'eda, awaraata oo atapāde aji, ochenta bulto pari.” ⁸Chi mimia chiparipa k'awaji ma mimiapataarā poro waibia k'achia bada ik'awaa bi. Mapa ĩtria–e paji. Ichiaba māga pik'a p'ani na p'ek'au eujādepema ijāadadak'aa beerā. Ik'awaara p'anapata Tachi Ak'ōredeerā k'āyaara.

⁹Maperā mia parāmaa ũraait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa iru p'ani tēeti k'ōp'āyoorā atadait'ee mi–it'ee. Māga ooruta pirā, ma net'aa jōdaik'āri, Tachi Ak'ōrepa parā auteebaiit'ee ichi truade.

Chisāgita tachi chipari; Tachi Ak'ōre wa p'arat'a

¹⁰—Chi t'āri jīp'a bipa net'aa chok'ara–ee iru bi pijida, awaraarāmaa teeru pirā, auk'a teepariit'ee net'aa chok'ara iru bak'āri. Jōdee chi k'ūrayaa bipa teemaa bi pirā net'aa chok'ara–ee iru bīdepema, auk'a teemaa bapariit'ee net'aara iru bak'āri. ¹¹Mapa parā t'āri jīp'a p'anada–e pirā na p'ek'au eujādepema net'aa, p'arat'a ome, ¿k'aipa it'aripema net'aa parā jua ek'ari biima? ¹²Ichiaba na p'ek'au eujāde p'anide chīara net'aa t'āri jīp'a ak'ida–e pirā, ¿k'aipa parāmaa it'aripema net'aa pia teeima?

¹³Eperã chipariirã omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. Māga bi pirã, chipari aba k'ira unuamaa iru bai māk'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pirã abaapa jara bik'a ooi māk'aapa chi apemapa jara bik'a oomaa bai. Māga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'orepa jara bik'a; p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Jesupa fariseorāmaa jarada

¹⁴Fariseorāpa ma ūraa ūridak'āri, Jesús oo iru p'aneejida, p'arat'a k'inia p'anadap'edaa perã. ¹⁵Mapa Jesupa mājaji:

—Parã t'āri pia beerāk'a p'anapata eperāarã k'irapite. Mamīda Tachi Ak'orepa k'awa bi k'isia k'achia parã t'āride iru p'ani. Ne-inaa parāpa audupiara k'inia iru p'ani; ma ne-inaa Tachi Ak'orepa unuamaa iru bapari.

Jesupa jarada Moisepa p'ādade

¹⁶—Moisepa ūraa p'ādak'āriipa māk'aapa Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa ūraa p'ādak'āriipa Juan Bautistapa ūraa jarada parumaa, eperāarāpa jiripachida Tachi Ak'oredeerã p'anedait'ee ma ūraade jara bik'a oo p'anipa. Mamīda ma ūraa jōru. Juan badak'āriipa mia pedee pia jarateepari, eperāarāpa k'awaadamerã mi k'aurepa Tachi Ak'orepa eperāarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã.

¹⁷Pajā māk'aapa na p'ek'au eujã jōdaridai, jōma Tachi Ak'orepa ūraa p'āpidade jara bik'a p'asai naaweda.

Jesupa jarateeda miak'āi p'aniirã mia amaanaadamerã

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸—Eperāpa ichi wēra amaata'aru pirã māk'aapa miak'āiru pirã awaraa ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'ore k'irapite. Ichiaba eperã miak'āiru pirã wēra amaata'ada ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'ore k'irapite.

P'arat'ara bada māk'aapa Lázaro, chupiria chada

¹⁹—Eperã p'arat'ara bi bapachi. Māgí p'aru pi-ia jīpachi māk'aapa ewari chaa fiesta waibia oopachi. ²⁰Ichiaba mama bapachi eperã chupiria chi t'ijarapatap'edaa Lázaro. Māgí k'ap'ia jōma aida-idaa baji. Eujāde su-ak'i beepachi ma p'arat'ara bi te t'ūpatamāi. ²¹Māga oopachi ma p'arat'ara bi mesadeepa chik'o baaida k'o k'inia bada perã. Mama bide usaarāpa iru aida senepachida. ²²Ewari aba ma chupiria chi jai-idaaji māk'aapa angeleerāpa iru jaure it'aa ateejida Abraham ome bade. Ichiaba ma p'arat'ara bada piuji māk'aapa iajida.

²³Ma p'arat'ara bada jaure chupiria nībaji piudap'edaarāmāi. Mamāk'aapa it'aa ak'ik'āri, t'imīpa unuji Abraham Lázaro ome. ²⁴Māpai

biaji: “Michi chonaarã ak’õchona Abraham, imi chupiria k’awáaji! Lázaro jua k’í paniade beepíji mãik’aapa péiji mi k’írame k’urátipide, na t’ipitaude chupiria nĩbairã.” ²⁵Mamĩda Abrahampa p’anauji: “Warra, k’irãpáji pí pia bapachi chok’ai bak’ãri; jõdee Lázaro chupiria bapachi. Írã iru ñimaa bi nama; jõdee pí chupiria nĩbi. ²⁶Ma awara tachi p’ani esajĩak’a waibia k’õot’ari jira bi. Mapa chi nãik’aapa wã k’inia p’aniirã p’oyaa wãda–e jãmaa. Ichiaba chi jãik’aapa che k’inia p’aniirã p’oyaa cheda–e namaa.”

²⁷Mãpai ma p’arat’ara badapa mãgaji: “Mãgara ak’õchona Abraham, mi chupiria k’awáaji. Péiji Lázaro michi ak’õre temaa. ²⁸Mama michi ñpemaarã joisomaa p’anapata. Jara péiji chenaadamerã namaa, mi mia nĩbimaa.” ²⁹Mamĩda Abrahampa p’anauji: “Ãrapa iru p’anida aji, Moisepa p’ãda mãik’aapa Tachi Ak’õre pedee jarapataarãpa p’ãdap’edaa. Mãgí ùraa ùridaipia bi mãik’aapa Ak’õrede ijãadaipia bi.” ³⁰Mamĩda ma p’arat’ara badapa p’anauji: “Wãarada aji, ak’õchona Abraham. Mamĩda piuda chok’ai p’irabaip’eda, wãru p’irã ãramaa, mãgara wãara ãchia p’ek’au k’achia oopata oo amaadait’ee mãik’aapa Ak’õrede ijãadait’ee.” ³¹Mamĩda Abrahampa mãgaji ma p’arat’ara badamaa: “Moisepa p’ãda mãik’aapa Ak’õre pedee jarapataarãpa p’ãdap’edaa ùri k’iniada–e p’ani p’irã, ichiaba ijãada–e pait’ee eperã piuda p’irabaip’eda, wãru pijida ãramaa jarade.”

Jesupa jarateeda p’ek’au k’achiade baainaadamerã

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Jesupa mãgaji chi k’õp’ãyoorãmaa:

—Na p’ek’au eujãde ichita p’ek’au k’achia paraait’ee. ¹Mamĩda Tachi Ak’õrepa k’achiadee p’eiit’eeipi chi eperãpa p’ek’au k’achia oopi bi awaraarãmaa! ²Piara bak’aji k’ùruma iru otaude jĩ atadap’eda, p’usa jãde bat’at’aadait’ee, ichia na warrarãmaa p’ek’au k’achia oopii k’ãyaara. ³iK’irak’aupai parãpa mãga oodai!

’Awaraa ijãaparipa p’ek’au k’achia ooru p’irã, itrĩati. Mamĩda irua p’ek’au k’achia oo amaa bi p’irã, chupiria k’awáati mãik’aapa ma k’achia ooda perdonáati. ⁴Ewari abaade pĩmaa ne–inaa k’achia ooda siete ooru pijida, jarada siete irua jara cheru p’irã mãga waa oo–e, ichita chupiria k’awáaji mãik’aapa ma k’achia ooda perdonáaji.

Ijãapataarãpa wãara ijãadak’ãri

⁵Mãpai chi k’õp’ãyoorãpa Jesumaa iidijida:

—Taimaa waapiara ijãapíji Tachi Ak’õrede.

⁶Jesupa p’anauji:

—Mostaza tau p’isi k’edee mĩda, waibiadaipari pak’uruk’a. Mãga pik’a írã parãpa wãara ijãaruta p’irã, ma–ãri pida, ne–inaa oodai Ak’õrepa k’inia bik’a. Waapiara ijãadak’ãri, ne–inaa waibiara oodai iru–it’ee. Mãga

p'anadak'āri, na nejō biirimaa jaradai: “Jāmāik'aapa āyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaināji.” Māgá wāara ijāarutara, ma nejō biiripa ooi parāpa jararutak'a.

Ichita oodaipia bi Ak'ōrepa oopi bik'a

7—Parādepemapa chok'apari aba iru bi ne—uu k'āide mimia bap'eda maa—e pirā oveja ak'ideepa cheru pirā, ĩnāga jarak'ajik'ā? “Su—ak'i bēeji māik'aapa nek'ōji.” 8Māga—e. Ma k'āyaara nāga jarai: “Mi—it'ee nejōoji māik'aapa mia iidiruta anēeji, mi nek'omaa, ne—ināa tomaa bi misa. T'ēepai pi nek'oi māik'aapa ne—ināa toi.” 9Ma awara pia gracias jara—e pait'ee ma chok'aparipa ooda pari pia jaradak'a. 10Māga pik'a parāpa oodap'eda jōmaweda Ak'ōrepa jaradak'a, irumaa nāga jaradaipia bi: “Piata tai chok'apari. Jīp'a oojida pia jaradak'a.”

Jesupa leprapa k'ayaa beerā diez jipada

11 Jesús ode wāde Jerusalende, wāyaaji Samaria eujāde māik'aapa Galilea eujāde. 12Panaji p'uuru chak'ede. Mama irumaa chejida diez imik'īraarā leprapa k'ayaa p'ani. Mamīda t'imí p'aneejida māgá k'ayaa p'anadap'edaa perā. 13Māga nide bijajida:

—Jesús, Tachi Jarateepari, itai chupīria k'awáaji!

14Jesupa āchi unuk'āri, māgaji:

—P'aareerāmaa wāti jarade Tachi Ak'ōre juapa pāchi k'ap'ia jipak'ooda.

Māgá wārutade, jipa p'aneejida. 15Ma diezdepema abaapa unuk'āri ichi k'ap'ia jipada, āpītee o—ia cheji. Tachi Ak'ōremaa golpe pedee pia jara cheji. 16Māpai Jesús k'īrapite bedabaidachi ichi tau biiri eujāde t'ōbairumaa. Māga ooji gracias jarait'ee ichi jipada perā. Ma eperā judio—e paji. Samaria eujādepema paji. 17Māpai Jesupa māgaji:

—¿Diez paji—ek'ā aji, jipa p'anedap'edaarā āchi k'ayaadeepa? ¿Sāma p'anima apemaarā nueve? 18¿Na k'īra tewaraa aupaita chejik'ā aji, gracias jarade Tachi Ak'ōremaa?

19Māpai Jesupa māgaji ma eperāmaa:

—P'irabáiji māik'aapa wāji. Pia wāara ijāada perā, jipa beejida aji.

Sāga pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichideerā papik'āri

(Mt 24.23-28, 36-41)

20Fariseorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāapaita Tachi Ak'ōrepa ichia pēida rey papiit'ee na eujāde?

Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa pēida rey papi—e pait'ee eperāarā taide. 21Eperāarāpa jarada—e pait'ee: “Iru nama bi” maa—e pirā “iru jāma bi”. Māga p'oyaa jarada—e iru parā ome bapari perā, unuda—e p'ani mīda.

22Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Ewari cherude parāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, audú unu k'inia jōnadait'ee. Mamīda unuda–e pait'ee. ²³Eperāarā ūk'uruurāpa jaradait'ee: “Iru nama bi” maa–e pirā “iru jāma bi”. Mamīda wānāati āchia jara p'animaā māik'aapa ijāanāati āchi pedee. ²⁴Atu p'anide pa tau p'orep'orek'āri pajā jōmaweda īdaa ataparik'a, māga pik'a atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, waya cheit'ee. ²⁵Mamīda māga pai naaweda īrapemaarāpa mi chupiria papidait'ee māik'aapa yiarāa iru p'anadait'ee. ²⁶Noé bada ewaride p'asadak'a, māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. ²⁷Maapai eperāarā nek'opachida, ne–inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. Māpai k'oi che nībeeji, na p'ek'au eujā ūudachi māik'aapa eperāarā jōmaweda k'iniidachida. ²⁸Māga paji ichiaba Lot bapariik'āri. Eperāarā nek'o para bapachi, to para bapachi, ne–inaa neto para bapachi, ne–uu para bapachi māik'aapa te oo para bapachi. ²⁹Mamīda Lot Sodoma p'uuruudepa uchiak'āri, ma ewate it'ariipa k'oi tau baaiparik'a, azufre māuk'a baaiji t'ipitau ome ma p'uuru iri. Mapa ma p'uurudepemaarā jōmaweda k'iniidachida. ³⁰Māga pik'a pait'ee Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Eperāarāpa Tachi Ak'ōrede k'īsiada–e p'anadait'ee.

³¹Ma ewate eperā terrazade bi pirā, mamāik'aapa irabaik'āri, teedaa t'īuk'araa bi ichi net'aa p'e atade. Ma awara eperā ichi ne–uu k'āide ni pirā, teedaa cheik'araa bi ichi net'aa atade. ³²K'irāpāti Lot wēra p'asada. ³³Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí eperā piuk'āri, it'aa wāit'ee.

³⁴Mia jara bi: Ma ewate p'ārik'ua mi waya cheit'ee. Omé araa p'aru abaade k'āi p'anide angeleerāpa aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee. ³⁵Ichiaba wēraarā omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ūrumade. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee. ³⁶[Ichiaba imik'īraarā omé ne–uu k'āide mimiamaa p'anadait'ee. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee.]

³⁷Māpai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿sāma māga p'asait'eema? ajida.

P'anauji:

—Piuda k'ap'ia bimāi, ākoso seedaipatada aji.

Jesupa p'ētrāade māik'aapa charrade nepirida

18 ¹Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa nāga nepiriji jarateeit'ee ichita sēda–ee it'aa t'ipataadamerā. ²Māgaji:

—P'uuru abaade charra bapachi. Māgipa Tachi Ak'ōre, eperāarā paara waaweek'aa paji. ³Ma p'uuru ichiaba bapachi p'ētrāa. Māgí nepira iru baji awaraa eperā ome. Mapa wāpachi ma charramaa irua ma nepira

ak'imerã. ⁴Ewari chaa ma charrapa iru pedee ũripachi mĩda, k'aripa k'iniak'aa paji. Mamĩda t'ẽepai k'ĩsajai: “Mia Tachi Ak'õre waaweek'aa, eperãarã jida. ⁵Mamĩda na p'ẽtrãapa mi itu bi–e bairã, mi t'ãri k'achiada naaweda, k'aripait'ee waa chenaamerã.”

⁶Mãpai Jesupa ichiaba mågaji:

—Ma charra k'achia bipa mãga ooji pirã ma p'ẽtrãa ome, ⁷audupiara Tachi Ak'õrepa ichia jirit'eradaarã k'aripait'eeda aji, ãrapa it'aa iidipata perã ãstaawa, p'ãrik'ua pida. Ĩãramaa taarã nipiik'ã? ⁸Mia jara bi: Taarã–e weda ãra k'aripait'ee. Mamĩda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri, ĩunu cheik'ã aji, na p'ek'au eujãde p'ani ijãapataarã at'ãri mide wãara ijãapata?

Jesupa nepirida fariseode mãik'aapa impuesto p'eparide

⁹Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee chi awaraarã ek'ariara ak'ĩ aniirãmaa, ãchi t'ãri piara p'ani jĩak'aapa:

¹⁰—Ĩmik'ĩraarã omé wãjida Tachi Ak'õre te waibiadee it'aa t'ĩde. Aba fariseo paji. Jõdee chi apemapa Cesar–it'ee impuesto p'epachi. ¹¹Ma fariseo ak'inĩ beep'eda, nãga it'aa t'ĩpachi: “Aai, Ak'õre, pĩmaa gracias jarapari, mi apemaarãk'a bak'aa perã. Mi nechiyaa bak'aa; k'achia ooyaa bak'aa; chĩara wẽra ome k'ãik'aa mãik'aapa ook'aa jã impuesto Cesar–it'ee p'eparipa ooparik'a. ¹²Tomia chaa k'ãima omé nek'ok'aa it'aa t'ĩit'ee mãik'aapa mia jitaru ne–inaa diezdepema chaa aba pĩmaa teepari.” ¹³Mamĩda ma Cesar–it'ee impuesto p'epari t'ĩmĩ bainĩ baji, audú p'ek'au k'achia ooyaa bi jĩak'aapa. Mapa it'aa pida ak'ik'aa paji. Jĩp'a t'ũa t'aap'e nĩbapachi mãik'aapa it'aa t'ĩpachi: “Aai, Ak'õre, mi chupirĩa k'awãaji p'ek'au k'achia ooyaa bairã.” ¹⁴Mia jara bi: Ma impuesto p'epari k'ãiwee wãji ichi temaa, Tachi Ak'õrepa irua p'ek'au k'achia oopata wẽpapida perã. Jõdee mãga–e paji ma fariseo ome. Tachi Ak'õrepa irua p'ek'au k'achia oopata wẽpapi–e paji. Chi awaraarã k'ãyaara waibiara pa k'inia bi ek'ariara bait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Jõdee chi audua–ee bi awaraarã k'ãyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite.

Jesupa warrarã bendiciada

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵Ichiaba eperãarãpa warra chak'eerã aneejida Jesumaa iru jua bimerã ãra ĩri mãik'aapa bendiciamerã. Mamĩda chi k'õp'ãyoorãpa mãga unudak'ãri, ma warrarã aneedap'edaarã itriajida. ¹⁶Mãpai Jesupa chi k'õp'ãyoorã t'ĩ p'ejĩ mãik'aapa mågaji:

—Ichiak'au mĩmaa warrarã chepĩti, Tachi Ak'õrepa ãra jĩak'aaarã biit'ee perã ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. ¹⁷Mia wãarata jararu. Warra chaipa t'ãripa wãara ijãapari. Eperãpa mágã Tachi Ak'õrede ijãa–e pirã, p'oyaa ba–e pai iru jua ek'ari ichideerã ome.

Eperā p'arat'ara bada Jesús ome pēdeeda

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸Eperāarā poro waibiapa iidiji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari t'āri pia, ĩk'āata mia oopia bima aji, it'aa wāit'ee?

¹⁹Jesupa p'anauji:

—ĭSāap'eda mimaa t'āri pia bida a bima? aji. T'āri pia apaita bi: māgí Tachi Ak'ōre. ²⁰Pia k'awa bi Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ũraa p'āpida: 'Eperā peenāaji; miak'āi bi pirā, awaraarā ome k'āināaji; nechianāaji; seewa jaranāaji chīara k'achiade baapiit'ee; pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparīiji māik'aapa āra pedee ũriparīiji.' (Ex 20.12-16)

²¹Māpai ma eperāpa māgaji:

—Mia ma jōma ooparida aji, k'ūtrāa weda.

²²Māga ũrik'āri, Jesupa p'anauji:

—Ne–inaa aba waide oo–e bi. Pichi net'aa jōmaweda netok'oonāji māik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a tēeji. Māga ooru pirā, ne–inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'ōre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²³Mamīda māga ũrik'āri, ma eperā k'īra pia–ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā. ²⁴Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—ĭChaaree bi p'arat'ara beerā p'aneedait'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome! ²⁵Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beeiit'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari, camello aguja taude wāyaa k'āyaara.

²⁶Māpai chi ũri p'anadap'edaarāpa iidijida:

—Māgara, ĩk'aita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

²⁷Jesupa p'anauji:

—Eperāarā p'oyaa it'aa wāda–eda aji, āchi k'īradoopa, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'ōre–it'ee ne–inaa chaaree wē–eda aji.

²⁸Māpai Pedropa māgaji:

—Tachi Waibia, tai net'aa jōmaweda atabēijida pī ome nipapataadait'ee.

²⁹Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā mide ijāa bi k'aurepa atabēiru pirā ichi te, wēra, ĩpemaarā, ak'ōreerā maa–e pirā warrarā, ³⁰māgí eperāpa waapiara atait'ee na p'ek'au eujāde bi misa, māik'aapa piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome.

Jesupa jarada ōpee jarada k'achia beerāpa ichi peedait'ee

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹T'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa māgaji:

—Īrā tachi Jerusalendee wādait'ee. Mama jōmaweda chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaak'a p'asait'ee

mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema ome. ³²K'achia beerãpa mi k'ira tewaraarãmaa teedait'ee. Mãgiirãpa mi oo iru p'anadait'ee, ik'achia jaradait'ee mimaa mãik'aapa k'iramaa idudait'ee. ³³Maap'eda mi widait'ee mãik'aapa peet'aadait'ee. Mamida ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

³⁴Jesús k'õp'ayoorãpa maarepida k'awada–e paji irua jarada. Ichiaba k'awada–e paji k'ãaredeta pedee baji. Irua jara k'inia bada p'oyaa k'awadak'aa paji.

Jesupa tau p'ãriu bi jipada Jericó p'uurude

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Jesús Jericó p'uuru k'ait'a pak'ãri, unuji tau p'ãriu bi o bi ik'aawa su–ak'i bi. Mãgi chupiria chipa chi wãyaarutaarãmaa p'arat'a iidimaa baji.

³⁶Ûrik'ãri eperãarã chok'ara wãyaa wãruta ichi ik'aawa, iidiji:

—¿K'aita nama wãyaa wãdama? aji.

³⁷P'anaujida:

—Jesús Nazaret p'uurudepemata wãyaa wãda ajida.

³⁸Mãga ùrik'ãri, ma tau p'ãriu bipa biaji:

—iJesús, Rey David Warra, * mi chupiria k'awáaji!

³⁹Chi naa wãdap'edaarãpa itriat'aapachida k'up'ee beemerã. Mamida waapiara biapachi:

—Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji.

⁴⁰Mãpai Jesús ak'inĩ beejì mãik'aapa jaraji aneedamerã. K'ait'a pachek'ãri, Jesupa iidiji:

⁴¹—¿K'ãata k'inia bima aji, mia pi ome oomerã?

Tau p'ãriu bipa p'anauji:

—Tachi Waibia, michi taupa pia unu k'inia bida aji.

⁴²Mãpai Jesupa mãgaji:

—iUnúji! Pia ijãada perã, jipa beejida aji.

⁴³Aramãgã ma tau p'ãriu badapa pia unu beejì mãik'aapa Jesús t'ëe wãji. O–ãapa pia pedeeji Tachi Ak'õremaa. Ichiaba Jesupa ooda unudap'edaarãpa o–ãapa pia pedee p'aneejida Tachi Ak'õremaa.

Jesús Zaqueo ome

19 ¹Jesús Jericó p'uurude panak'ãri, nipaji calle jãde. ²Mama bapachi eperã p'arat'ara bi, t'ijarapatap'edaa Zaqueo. Mãgi Cesar–it'ee impuesto p'epataarã poro waibia paji. ³Ma eperãpa Jesús k'awa k'inia baji. Mamida p'oyaa unuk'aa paji, eperãarã audú chok'ara nipadap'edaa perã iru ome. Ma awara ichi audú jep'eda baji. ⁴Mapa

* 18.38 Jesús t'ijarapachida *David Warra*, iru uchiada perã chonaarãwedapema Rey Daviddeepa mãik'aapa Mesías pada perã.

Jesús naa p'iraji māik'aapa it'í padachi pak'uru o bi ik'aawa badade Jesús wāyaait'eemāi. ⁵Māpai Jesús Zaqueo badamāi wāyaa wāk'āri, it'aa ak'iji māik'aapa mägaji:

—Zaqueo, isapai irabáiji jāmāik'aapa, idi mi pi tede beeit'ee perā.

⁶Aramāgá Zaqueo irabaidachi māik'aapa t'āri o-īa Jesús ateeji ichi temaa. ⁷Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā jōmaarāpa ik'achia pedee p'aneejida Jesús āpite, iru wāda perā p'ek'au k'achia ooyaa bida apata tede. ⁸T'ēepai teeda p'anadak'āri, Zaqueo bainī beejī māik'aapa mägaji:

—Tachi Waibia, mia net'aa p'e iru bidepema esa–auk'a chupiria beerāmaa teeit'eeda aji. Ichiaba chīara p'arat'a chiadoo pirā, ma chiada aba chaachaa pari k'imari teeit'eeda aji.

⁹Māpai Jesupa mägaji:

—Idi Tachi Ak'ōrepa na te chipari k'aripa ataji iru o k'achiade wādadeepa, auk'a Tachi Ak'ōrede ijāapari perā, ichi chonaarāwedapema ak'ōchona Abrahampa ijāadak'a. ¹⁰Ma–it'eepi mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji; atua beerā jiriit'ee māik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Jesupa p'arat'ade nepirida

(Mt 25.14-30)

¹¹Eperāarāpa ūrimaa p'anajida Jesupa māga jarak'āri. Jerusalén k'ait'a bada perā, āchia k'īsiajida taarā–ee Tachi Ak'ōrepa iru rey papiit'ee. Mapa Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee.

¹²—P'arat'ara beerādepema aba bapachi. Māgí t'imí wāji awaraa eujādee, Cesarpa ichi rey bimerā māik'aapa t'ēepai ichi āpitee chemerā ichi eujā ak'ide. ¹³Mamīda wāi naaweda, t'ī p'ejī ichi mimiapataarā diez māik'aapa p'arat'a waibia* teeji āchi chaachaa. Māpai mägaji: “Na p'arat'apa net'aa neto p'e atāti māik'aapa netóti awaraarāmaa waapiara eepadamerā, mi cheru misa.” ¹⁴Mamīda ichi eujādepemaarāpa iru k'īra unuamaa iru p'anapachida. Mapa iru t'ēe eperāarā pēijida jaradamerā: “K'iniada–e jā eperā tai rey pamerā.”

¹⁵Māga jara pēijida mīda, Cesarpa iru rey bijī. Ma t'ēepai waya cheji ichi eujādee. Pachek'āri, t'ī pēijī ichi mimiapataarā, māgí p'arat'a teedaarāmaa, k'awaa k'inia bada perā jōmasaa eepa iru p'ani āchi chaachaa. ¹⁶Chi naa chedapa mägaji: “Señor, pia p'arat'a teeda mīmaa, ma p'arat'a tau chaa waa diez eepa wājida” aji. ¹⁷Reypa mägaji: “iPi pia bida aji, pia mimiapari perā! Mia atabēida pia ak'iji māik'aapa ai īri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā īrá mia pi eperāarā poro waibia papiit'ee p'uuru diez ak'ipariimerā.” ¹⁸Araarepema mimiapariapa ichiaba

* 19.13 Hebreo pedeede jara k'inia bi mina. Mina aba vale baji p'arat'a p'aadap'edaa ewari cien mimiada pari.

jara cheji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa joisomaa eepa wājida” aji. ¹⁹Ichiaba māgimaa reypa māgaji: “Māgara pia p'uuru joisomaa ak'ipariit'eeda” aji.

²⁰Mamīda awaraa mimiapari chedapa māgaji: “Señor, acha bida aji, pia p'arat'a mimaa teeda. P'arude pia jī bip'eda, ia iru bajida aji. ²¹Mia pi waawee bapari, k'awa bairā pia eperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi pichia ne–inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari.” ²²Māpai ma reypa māgaji: “iMimiapari k'achia! Pia jaradak'a ooit'eeda aji, pi ome. K'awa bida a bi, mia pia chupiria k'awak'aa māik'aapa mia ne–inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari. ²³Māgara ĩsāap'eda pia mi p'arat'a iana–e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mi chek'āri, māpemaarāpa mimaa waya teedamerā ai ĩri eepadap'edaa ome?” ²⁴Māpai ma reypa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa: “Jāri atāti mia p'arat'a teeda irumaa māik'aapa tēeti ma p'arat'a tau chaa waa diez eepadamaa.” ²⁵Māpai āchia māgajida: “Mamīda tachi poro waibia, iirua ma tau chaa waa diez eepada iru bida!” ajida. ²⁶Māpai ma reypa māgaji: “Mia jara bi: Chi iru bimaa waapiara teeit'ee. Mamīda chi mak'iara wēe bipa ma–āri iru bi paara jāri atait'eeda aji. ²⁷Ma awara jirināti mi k'iniada–ee p'anadap'edaarā āchi rey pamerā. Anēeti mi k'īrapite māik'aapa peek'ōoti.”

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸Ma pedee jara aupap'eda, Jesús wāji Jerusalén ode. ²⁹Olivo Eede, Betfagé māik'aapa Betania p'uuru k'ait'a panadak'āri, chi k'ōp'āyoorā omē naa pēiji. ³⁰Āramaa māgaji:

—Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bimaa. Panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bi, waide apida batauda–e p'ani iru ĩri. Ēra atāti māik'aapa anēeti. ³¹Apidaapa iidiruta pirā k'āare–it'ee ēramaa p'ani, jarāti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi.”

³²Māpai Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa ununajida jōma irua jaradak'a. ³³Ma burro ēramaa p'ani misa, chipariirāpa iidijida:

—ĭK'āare–it'ee ēramaa p'anima? ajida.

³⁴P'anaujida:

—Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bida ajida.

³⁵Māpai ma burro Jesumaa ateedap'eda, āchi ĩripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai ĩri māik'aapa bataupijida. ³⁶Wāruta misa, eperāarāpa āchi ĩripema p'aru t'ō jēra bijida o jāde, āchi rey pai jīak'aapa. ³⁷Māpai Olivo Eedeepa irabaipata o k'ait'a pa wādak'āri, jōmaweda iru ome nipapataarā o–īapa biuk'a para beeji, taarā–ee āchi rey pai jīak'aapa. O–īapa Tachi Ak'ōremaa pedee pia pedee pachida, āchia unudap'edaa perā Jesupa oo bi; ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ³⁸Māgapachida:

—‘iK’ira wãree Ak’õre eujãde, Tachi K’aripapari reyk’a cheru perã!
iĩrã Tachi Ak’õre k’ãiwee bapariit’ee ichi eperãarã ome! iIru
jõmaarã k’ãyaara waibiara bi!’ *(Sal 118.26)*

³⁹Mãpai ùk’uru fariseorã ma eperãarã t’ãide p’anadap’edaarãpa
Jesumaa mågajida:

—Tachi Jarateepari, pi ome nipapataarã itriapãde ajida, mãga
jaranaadamerã.

⁴⁰Mamĩda Jesupa p’anauji:

—Na eperãarã k’ùp’ee p’aneeruta pirã, mãu paara mãga biadait’eeda aji.

Jesús Jerusalen–it’ee jëeda

⁴¹Jerusalén p’uuru k’ait’a parutade Jesupa araa ak’ik’ãri, jëedachi.

⁴²Mãpai mågaji:

—iPidepemaarãpa mide ijãadap’edaa paara, idi weda mia parã
k’ãiwee p’aneepik’aji! Mamĩda mãga k’awada–e p’anadairã, parã–it’ee
mera pik’a bi. Mapa p’oyaa unuda–e Tachi Ak’õrepa oo bi. ⁴³Jerusalén,
ewari cherude pĩmaa ne–inaa k’achia p’asait’ee. Pi k’ira unuamaa
iru p’anapataarãpa muralla yoorodee oodait’ee pi ik’aawa. Pi wap’ira
atadait’ee mãik’aapa ma muralladeepa pi k’idaa chaa wawadait’ee.

⁴⁴Pi muralla jõma t’ee’taadait’ee, edajãdepema te jëra bi paara. Aide
p’aniĩrã chok’ara peedait’ee. Mãu apida bee–e pait’ee awaraa mãu ïri,
pidepemaarãpa ùridaamaa p’anadap’edaa perã mia parã k’aripa chek’ãri.

Jesupa ne–inaa netopataarã jërek’ooda Ak’õre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵Jerusalén p’uurude panadak’ãri, Jesús Tachi Ak’õre te waibiade t’ũji
mãik’aapa jëremaa beeji aide ne–inaa netomaa p’anadap’edaarã. ⁴⁶Mågaji:

—Tachi Ak’õre Ùraa p’ã jëra bide jara bi:

‘Mi te it’aa t’ĩpata teda apatadait’ee.’ *(Is 56.7)*

‘Mamĩda parãpa nechiapataarã ték’ata oo iru p’ani.’ *(Jer 7.11)*

⁴⁷Ewari chaa Jesupa jarateepachi Tachi Ak’õre te waibiade. Maapai
p’aareerã poroorã, Moisepa p’ãda jarateepataarã mãik’aapa Jerusalén
p’uuru pidaarã poro waibiarãpa jiripachida Jesús peepit’aadait’ee.

⁴⁸Mamĩda p’oyaadak’aa paji, eperãarãpa iru pedee audú ùri k’inia
p’anadap’edaa perã.

Tachi Ak’õrepa Jesús pëida

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Ewari aba Tachi Ak’õre te waibiade Jesupa jarateemaa bajì
pedee pia Ak’õrepa jara pëida. Mãga nide pachejida p’aareerã
poroorã, Moisepa p’ãda jarateepataarã mãik’aapa judiorã poro waibiarã.

²Mãirãpa Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepa tai biji-ek'ã ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pîmaa nãga oopi bima? ajida.

³Jesupa p'anauji:

—Mia pida parãmaa iidiit'eeda aji. P'anãuti p'oyaa p'anaudai pirã.

⁴¿K'aipa pëjjima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepa maa-e pirã eperãarãpa?

⁵Mãpai ãchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pirã, irua iidiit'ee: “Mãgara, ¿sãap'eda Juan ùraa ijãada-e pajima?” ait'ee. ⁶Ichiaba jaradaik'araa bi: “eperãarãpa Juan pëjjida”. Mãga jararuta pirã, na eperãarã k'iraudaridait'ee tachi ome mãik'aapa tachi mãupa bat'a peedai. Jõmaarãpa ijãa p'ani Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji.

⁷Mapa ãchia p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëjji poro choo chemerã.

⁸Mãpai Jesupa mägaji:

—Mãgara mia pida jara-eda aji, k'aipa mîmaa nãga oopi bi.

Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Maap'eda Jesupa nãga nepirîmaa beeji jarateeit'ee eperãarãmaa:

—Eperãpa uva eujã uuji. Maap'eda ne-uu eujã ak'ipataarã jiriji aide mimiadamerã. Mãpai awara ãyaa t'imí wãji. ¹⁰T'ëepai uva oropata ewari pak'ãri, ma eujã chiparipa ichi mimiapari pëjji ma ne-uu ak'ipataarãmaa, ichi eere bee bi chauda tee pëidamerã. Mamîda ãchia ma mimiapari sîk'oojida mãik'aapa pëit'aajida waya chiparîmaa, maarepida net'aa wëe. ¹¹Mãpai ma ne-uu chiparipa awaraa mimiapari pëjji. Mamîda mägîmaa ichiaba ik'achia jaradap'eda, p'ua oot'aajida mãik'aapa jua arajãgaa pëit'aajida. ¹²Ma t'ëepai awaraa mimiapari pëjji. Mamîda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru auk'a p'ua oojida mãik'aapa taawaa pëjjida.

¹³Mãpai ma ne-uu chiparipa mägaji: “Írã, ¿k'ãata ooyama? aji.

Pëiit'eeda aji, mî warra k'inia iru bi. Taawa iru waaweedayada” aji.

¹⁴Mamîda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru warra t'imí cheru unu atadak'ãri, ãchi pitapai mägapachida: “Jãgîpa ichi ak'õre net'aa jõmaweda atait'ee chi ak'õre piuk'ãri. Peet'aadãma ajida, tachi-it'ee na ne-uu eujã beemerã.”

¹⁵Mapa ma uva eujãdeepa uchîa atajida mãik'aapa peet'aajida.

Mãpai Jesupa mägaji:

—Parãpa, ¿k'ãata k'ísia p'anîma aji, ma uva eujã chiparipa ooit'ee ma eujã ak'ipataarã ome? ¹⁶Mia jarait'ee. Wãk'ãri, ma eujã ak'ipataarã peek'ooit'eeda aji, mãik'aapa chi eujã teeit'eeda aji, awaraarãmaa ãchia ak'ipataadamerã.

Mãga ùridak'ãri, eperãarãpa mägajida:

—iMãga p'asa-e pait'eeda! ajida.*

* 20.16 Mãga jarajida k'awadap'edaa perã Jesupa judiorãdeta nepiri baji. K'inîada-e paji ãra k'ãyaara Tachi Ak'õrepa judio-eerã papimerã ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã.

¹⁷Mamīda Jesupa āramaa ak'iji māik'aapa mägaji:

—Mägara, ¿k'āata jara k'inia bima aji, na pedee Tachi Ak'õre Ūraa p'ādadepema?

'Te oopataarāpa māu k'iniada—e padap'edaa pipiara padachi.' (Sal 118.22)

¹⁸Eperā ma māu pipiara bi ĩri t'ūturu pirā, chupiria nābeet'ee. Jōdee ma māu eperā ĩri baairu pirā, iru peet'aait'ee.

¹⁹P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome ma nepirida ūri aupadak'āri, k'awaajida Jesupa āchideta pedee baji. Mapa aramata jita atapi k'inia p'anajida. Mamīda māga ooda—e paji eperāarā waawee p'anadap'edaa perā.*

Judiorāpa Cesar—it'ee impuesto p'aapatap'edaa

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰Maperā t'ēepai ma judiorā poroorāpa pēijida t'āri jīp'a pik'a beerā Jesús ome pedeede. K'inia p'anapachida ma eperāarāpa iidi p'anipa Jesupa pedee k'achia jarapidai Romadepemaarā poro waibiarā āpite. Māgā ma eujā ak'ipari, Romadepemaarā poro waibiapa iru atapii. ²¹Ma—it'ee ma pēida eperāarāpa Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anida ajida, pia pedee wāara jarapari māik'aapa jarateepari eperāarāpa ne—inaa pia oo k'awaadamerā. Eperāarā maarepida k'ūrak'aa. Ichita jara bi eperāarā k'īra jīp'a p'anapataadamerā Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ²²Māga bita, nāga iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ā ajida, taipa Cesarmaa impuesto p'aadait'ee wa māga—e?

²³Jesupa k'awa bada perā māirāpa k'īsia k'achia iru p'ani, mägaji:

²⁴—Ak'ipiti denario p'arat'a tau. ¿K'ai k'īrata nade bi māik'aapa k'ai t'īta p'ā bima? aji.

P'anaujida:

—César k'īra māik'aapa ichi t'īta p'ā bida ajida.

²⁵Māpai Jesupa mägaji:

—Mägara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'õremaa irua iidipari.

²⁶Māga ūridak'āri, k'awaajida Jesumaa pedee k'achia p'oyaa jarapida—e pai eperāarā taide. Mapa ak'itrua para beeji māik'aapa k'īup'eeek'oodachida.

Piudap'edaarā chok'ai p'irabaipatade

iididap'edaa

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Maap'eda saduceorā ūk'uru wājida Jesumaa. Saduceorāpa ijāadak'aa eperā piup'eda waya chok'ai p'irabaii. Maperā iidijida:

* 20.19 Dn 2.34, 44; Is 8.14.

28—Tachi Jarateepari, Moisepa nãga p'ã bëijida ajida. Eperã miak'ai bi warra wêe piuru pirã, chi ipemapa iru wêra atapia bi mãik'aapa ai ome warra oopia bi chi ipema piuda k'ap'ia pari.* 29Mãga jaradap'eda, ma saduceorãpa nãga nepirijida. P'anajida ipemaarã siete. Chi naapema miak'aiji. Mamida warra wêe piuji. 30Chi araarepema 31mãik'aapa araarepema miak'aijida ma p'êtrãa ome. Mamida auk'a warra wêe piujida. Ma t'êepai chi apemaarã jida miak'aijida ma p'êtrãa ome. Mamida achi jômaweda warra wêe piujida. 32Maap'eda ma wêra ichiaba piuji. 33Îrã taipa nãga k'awa k'inia p'ani. Piudap'edaarã waya chok'ai p'irabaidak'ari, ÷chisãgí ipemata ma wêra imik'ira pait'eema ajida, achi jômaweda iru ome miak'ai p'anadap'edaa perã?

34Jesupa p'anauji:

—Na p'ek'au eujãde imik'iraarã mãik'aapa wêraarã miak'aiipata. 35Mamida Ak'õrepa jirit'eradaarã ichi eujãde p'anadak'ari, imik'iraarã wêraarã paara waa miak'aida—e pait'ee, 36waa piuda—e pait'ee perã. Angeleerãk'a p'anadait'ee mãik'aapa Tachi Ak'õre warrarã padait'ee, chok'ai p'irabaidap'edaa perã. 37Moisepa paara tachimaa k'awapipari piudap'edaarã chok'ai p'irabaidait'ee. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa irumaa pedee'ari pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a, jaraji ichi Abraham, Isaac, Jacob ijãadap'edaa Ak'õre Waibia.* 38iTachi Ak'õre piudap'edaarã Ak'õre Waibia—e! iChok'ai p'aniirã Ak'õre Waibia, iru—it'ee eperãarã jaureerã jõma chok'ai p'anadairã!

39Mãpai ùk'uru Moisepa p'ãda jarateepataarãpa mägajida:

—Tachi Jarateepari, pia p'anaujida ajida.

40Maadamãiipa waawee p'anejida waa iididait'ee.

Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41Mãpai Jesupa iidiji:

—¿Sãap'eda jara p'anima aji, Mesías chonaarãwedapema Rey Daviddeepa uchiat'ee? 42Salmos p'ãdade Rey Davidpa paara jara bi:

‘Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairã, su—ak'i beepãde aji, mi juaraare, 43mia pi k'ira unuamaa iru p'anapataarã p'oyaru misa.” ’* (Sal 110.1)

44Davidpa ichi èreerãdeepa uchiat'ee bimaa t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada—ek'ã aji, Mesías waibiara bi chonaarãwedapema Rey David k'ãyaara?

Jesupa Moisepa p'ãda jarateepataarã imiateeda

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45Eperãarã jõmaarãpa ùrimaa p'anajida, Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa mägak'ari:

* 20.28 Dt 25.5-10. * 20.37 Ex 3.6. * 20.43 Griego pedeede: *pichi biiri ek'ari biru misa*.

46—K'irak'aupai p'anapataadai Moisepa p'āda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā p'aru teesoo jīi awaa p'anapata māik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchima saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopatak'a. Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'āri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. 47Ma awara p'ētrāarā k'aripadai k'āyaara, āra te jāri atapata māik'aapa taarā it'aa t'īpata, eperāarāpa āchi t'o p'anadamerā. Māga p'anapata perā, Tachi Ak'ōrepa āra audupiara miapiit'ee, k'achia beerā miapik'āri ichi ewari waibia ewate.

P'ētrāa chupiria k'iripa primisia teeda

(Mr 12.41-44)

21 1Jesupa ak'imaaji, p'arat'ara beerāpa primisia ata bi p'ani misa p'arat'a p'epatade Tachi Ak'ōre te waibiade. 2Māpai ichia unuji p'ētrāa chupiria k'iripa ata bi cheru p'arat'a tau omé cobrede. 3Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Na p'ētrāa chupiria k'iripa primisia waibiara teejida aji, apemaarā k'āyaara. 4Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupiria k'iri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'ōremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'ōre te waibia t'eet'aait'ee

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5Eperāarā ūk'uru pedeemaa p'anajida Tachi Ak'ōre te waibiade. Jarapachida māu pi-iadee oo k'obi māik'aapa k'ira wāree bainī bi eperāarāpa net'aa tee p'anadap'edaa k'aurepa. Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

6—Ewari cherude parāpa na jōma unu p'ani unuda-e pait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu īri, na jōmaweda t'eeek'oo chedait'ee perā.

Ne-inaa p'asait'ee na p'ek'au eujā jōi naaweda

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7Māpai Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāapaita māga p'asait'eema? ajida. ¿Sāga k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

8Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatāati apidaamaa k'ūrapiamapa. Mi jāak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mīta Ak'ōre Warra; īrapī paji chi cheit'ee bada.” Mamīda āchia jara p'ani ijāanāati. 9Ūridak'āri eperāarāpa jura chōo jōni māik'aapa oodaamaa p'ani āchi poro waibiarāpa jara p'anik'a,

p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee naapiara. Mamīda Tachi Ak'õre ewari waibia ewate at'āri pa–e pait'ee.

¹⁰Ichiaba Jesupa māgaji:

—Eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. ¹¹Awērachai wēre nībeeit'ee; jarra oodait'ee māik'aapa k'ayaara paraait'ee eujā awara–awaraade. Ma awara pajāde ne–inaa waide unudak'aa unupataadait'ee; ne–inaa tachi p'erapipari.

¹²Mamīda māga p'asai naaweda, ijāadak'aa beerāpa parā jiripataadait'ee miapidait'ee māik'aapa jita atadap'eda, ateedait'ee Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede. Mama parā ak'idait'ee jaradait'ee eperāarā pia wa k'achia. Ichiaba carcelde t'i nībinadait'ee māik'aapa ateedait'ee reyrā k'īrapite maa–e pirā eperāarā poro waibiarā k'īrapite. Ma jōma parāmaa oopataadait'ee, mide ijāapata k'aurepa. ¹³Māga oodak'āri, āchi k'īrapite parāpa jarapataadai Tachi Ak'õrepa ooda parā–it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁴Maapai k'īsianāati k'āare pedeeta jaradai. ¹⁵Mia k'īsia k'awaa pedee jarapiit'ee, parā k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa p'anaupiamapa māik'aapa jarapiamaapa parāpa seewa jara jōni. ¹⁶Mamīda pāchi ak'õreerāpa, ipemaarāpa, ēreerāpa māik'aapa k'õp'āyoorāpa paara parā traicionaadait'ee. Maapai parā ūk'uru peepidait'ee. ¹⁷Jōmaarāpa parā k'īra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. ¹⁸Mamīda parā puda k'āu apida atuada–e, mia parā ak'i bapariit'ee perā. ¹⁹Mapa it'āripa choopataāti! Māgá parā it'aa wādait'ee.

Jerusalén p'uuru jōdariit'ee

²⁰—Unudak'āri soldaorāpa Jerusalén p'uuru wap'ira iru p'ani, k'awáati taarā–e jōdariit'ee. ²¹Maapai Judea eujāde p'aniirā mirudaipia bi eera jēra bidee. Jōdee Jerusalén p'uurude p'aniirā mamāik'aapa uchiadaipia bi. Ichiaba chi taawa p'aniirā chedaik'araa bi p'uurudee. ²²Māga oodaipia bi ma ewate Tachi Ak'õrepa mide ijāadak'aa beerā k'achia ooit'ee perā. Eperāarā chupiria chitoonadait'ee, Tachi Ak'õrepa āra k'achia ooit'ee perā ichi ūraa p'ādade jara bik'a. ²³iAai, ma ewate chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa–e pirā warra chak'eerā jude iru bee, isapai p'oyaa wāda–e pait'ee perā! Ma eujāde audú chupiria jōnadait'ee māik'aapa Tachi Ak'õrepa ne–inaa k'achia ooit'ee na p'uurudepemaarāmaa. ²⁴Ūk'uru piudait'ee espadapa; awaraarā ateedait'ee awaraa eujādee esclavoorāk'a p'aneedamerā. Maapai Tachi Ak'õrede ijāadak'aa beerāpa Jerusalén p'uuru iru p'anadait'ee āchi jua ek'ari, Tachi Ak'õrepa ewari awara bida parumaa āra k'achia ooit'ee.

Eperā Ak'õre Truadepema waya chek'āri

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵—Maapai ne–inaa eperāarāpa waide unudak'aa unudait'ee ak'õrejirude, atanede māik'aapa lucerode. Na p'ek'au eujādepemaarāpa

māga unudak'āri, k'awada–e pait'ee k'āata k'īsiadai māik'aapa p'eradait'ee, audú p'usa t'o jīwaa nībait'ee perā. ²⁶Eperāarā k'īra k'īdaipataadait'ee p'era jōnīpa, k'īsiadak'āri na p'ek'au eujā p'asarude, pajā wēre nībait'ee perā. ²⁷Māpai eperāarāpa unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jōmaarā k'āyaara waibiara bi, k'īra wāree cheru jīrarade. ²⁸Māga p'asak'āri, sōcharra p'anapatāati māik'aapa t'āri o–īa para bāti, taarā–e nide mi cheit'ee perā parā k'aripade atuanaadamerā.

Jesupa higuera biiride jarateeda

²⁹Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ichi waya cheit'ee pak'āri: —K'īsīati higuera biiride maa–e pirā awaraa nejō biiride. ³⁰Unudak'āri k'īru t'uk'ua uchīa nībeeru, parāpa k'awaapata eujā wāsīa wā. ³¹Māga pik'a unudak'āri māgī ne–īnaa p'asaruta, k'awaadait'ee Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate k'ait'a bi.

³²Mia wāarata jararu. Īrapemaarā piudai naaweda, ma ne–īnaa jōmweda p'asait'ee. ³³Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

³⁴K'īrak'aupai k'īiri k'īsua p'aneedai pāchi k'īnia ne–īnaa oo k'īniapa; it'ua to k'īniapa maa–e pirā audú k'īsīa jōnīpa na p'ek'au eujādepema ne–īnaade. Maa–e pirā atu bide ³⁵ne–animal trampade baaiparik'a, māga pik'a parā atu p'anide mi waya cheit'ee. Ma ewate ne–īnaa k'achia p'asait'ee jōmweda na p'ek'au eujādepemaarāmaa. ³⁶Mapa tauk'a nipapatāati māik'aapa ichita it'aa t'īpatāati. Māgā baaida–e pait'ee ma ne–īnaa k'achia p'asait'ee bi juade māik'aapa panadait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'īrapite.

³⁷Ewari chaa āstaawa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ōre te waibiade. Jōdee p'ārik'ua beepachi Olivo Eede. ³⁸Maperā tap'eda weda eperāarā wāpachida Tachi Ak'ōre te waibiadee iru pedee ūride.

Jesús jita atapidait'ee pedeeteedap'edaa

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 ¹K'ait'a baji fiesta pan levadura wēe k'opata t'ījarapatap'edaa Pascua. ²P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome eperāarā waawee p'anadap'edaa perā, āra taide Jesús jita atapida–e paji. Mamīda ichita jiripachida sāga iru peepit'aadait'ee.

Judapa Jesús traicionaada

³Māpai Satanás Judas k'ap'īade t'īuji. Māgī Judas Jesús k'ōp'āyoorā docedepema paji. Ichiaba t'ījarapachida Iscariote. ⁴Māgī wāji p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarāmaa. Mama pedeeji āchi ome sāga Jesús atapii. ⁵Māpai āchi o–īadachida māik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. ⁶Ichia ma p'arat'a jitap'eda, jirīmaa beejī sāga Jesús āchīmaa atapii, eperāarā wē–e misa.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷Fiesta pan levadura wëe k'opata ewate pak'ari, oveja chak'e peepata Pascua fiesta-it'ee. ⁸Mapa Jesupa jaraji Pedro Juan ome Pascua fiestadepema chik'o jiridamerã mãik'aapa awaraa ne-inaa oodamerã, nek'odai naaweda.

⁹Mãpai áchia iidijida:

—¿Sãma mãga oodaipia bima? ajida.

¹⁰Jesupa p'anauji:

—Parã p'uurude panadak'ari, unudait'ee eperãpa pania chok'ode ateeru. Iru t'ëe wãti ichi temãi t'iurumaa. ¹¹Mãpai chi te chiparimaa jarãti:

“Tachi Jarateeparipa iidi pëiji: ‘¿Chisãgí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'öp'ãyoorã ome?’ ” ¹²It'ipema pisode irua ak'ipiit'eeda aji, cuarto waibia ne-inaa jõmaa ome. Mama ne-inaa jõma óoti tachi nek'odait'ee.

¹³Áchi wãdak'ari, jõmaweda ununajida Jesupa jaradak'a mãik'aapa mama ne-inaa jõma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁴Nek'odait'ee pak'ari, Jesús chi k'öp'ãyoorã ome mesade su-ak'i p'anejida. ¹⁵Mãpai ichia mãgaji:

—iWãara mi piu naaweda, parã ome na Pascua fiestadepema chik'o audú k'o k'inia baji! ¹⁶Mia jara bi: Parã waa nãgã nek'oda-e pait'ee mi ome, Tachi Ak'õre truade p'anadai naaweda.

¹⁷Mãpai copa jitap'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa mãik'aapa mãgaji:

—Jitãti na copa mãik'aapa jedéti pãchi pitapai. ¹⁸Mia jara bi: Mia vino waa to-e pait'eeda aji, Tachi Ak'õre truade pai naaweda.

Pan vino ome k'odap'edaa

¹⁹Maap'eda Jesupa pan ataji mãik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'orat'aaji mãik'aapa chi k'öp'ãyoorãmaa teeji. Mãpai mãgaji:

—Nãgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee parã k'aripait'ee. Nãgã pan k'odak'ari, k'opatãati k'irãpadait'ee mi piuda parã pari.

²⁰Nek'odap'edaa t'ëepai, ichiaba mãgã ooji ma vino ome. Mãgaji:

—Nãgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perã mi piuk'ari eperãrã pari. Tachi Ak'õrepa nãgí úraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wëpapiit'ee parãpa p'ek'au k'achia oopata mãik'aapa michideerã papiit'ee.

²¹Mamãda chi mi traicionaait'ee bi jua na mesa ñri bi michi jua ome. ²²Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema ichita piut'ee Ak'õrepa oopi bik'a. Mamãda, iaai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'ee chi mi traicionaait'ee bi!

²³Mãpai áchi pitapai iidi para beji k'aipata traicionaait'ee.

K'aita Jesús k'öp'ãyo pipiara bi

²⁴Mãpai chi k'öp'ãyoorã aupedee para beji k'awaadait'ee k'aita pipiara bi apemaarã k'ãyaara. ²⁵Mapa Jesupa mãgaji:

—Ijāadək'aa beerã t'ãide reyrãpa ãchia oo k'iniata oopipata eperãarãmaa mãik'aapa mãirã poro waibiarãpa ãchi jua ek'ari p'aniirã pia ak'i p'anida apata. ²⁶Mamĩda parã mǎgá p'anadaik'araa bi. Ma k'ãyaara parã t'ãidepema waibiara bi warra chok'ek'ee baparik'a baipia bi. Ma awara parã t'ãidepema poro waibiara bi mimiapari jip'aak'a beeipia bi parã k'aripait'ee. ²⁷¿Chisǎgí eperã waibiara bi; chi mesade su–ak'i bi nek'oit'ee maa–e pirã chi chik'o jedepari? ¿Chi mesade su–ak'i bi–ek'ã? Jõdee mi nama bi parã t'ãide chi chik'o jedeparik'a.

²⁸'Parã ichita mi ome p'ani, nepirade wa ne–inaa k'achiade p'anajida mĩda. ²⁹Mapa mia parã reyrã papiit'ee mi Ak'õrepa mi rey papidak'a. ³⁰Parã nek'odait'ee Ak'õre truade mãik'aapa ne–inaa todait'ee mi ome mi it'aripema mesade. Ma awara su–ak'i p'aneedait'ee rey su–ak'i beeparide. Israeldeepa ãreerã doce uchiadap'edaarã iru p'anadait'ee parã jua ek'ari mãik'aapa jaradait'ee mãirãpa oopatap'edaa pia wa k'achia.

Jesupa jarada Simón Pedropa ichi k'awa–e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹Ichiaba Jesupa mǎgaji:

—Simón, Simón, Satanapa parã iididoo oo k'inia bairã trigo ome oopatak'a néesidak'ãri chi tau ãyaa atadait'ee. ³²Mamĩda mi it'aa t'ĩpari pi pari mide ijãa bapariimerã. Waya mi ome nipak'ãri, k'aripáji pichi ipemaarã mi k'ap'ia, ichita ijãapataadamerã.

³³Mãpai Simonpa mǎgaji:

—Tachi Waibia, mi pi ome nipa k'inia bida aji, mi carcelde t'i nĩbiruta pijida maa–e pirã piuru pijida.

³⁴Jesupa p'anauji:

—Pedro, mia jara bi: Idi p'ãrik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa–e bida ait'ee.

Jesús chupiria nĩbait'ee hora k'ait'a pak'ãri

³⁵Maap'eda Jesupa iidiji:

—Mia parã pëik'ãri muchila wëe, p'arat'a te wëe, chancla wëe, ¿net'aa apida faltajidak'ã? aji.

P'anaujida:

—Maarepida faltada–e pajida ajida.

³⁶Mãpai irua mǎgaji:

—Írá, jõdee, chi muchila iru bipa ateeipia bi ichi p'arat'a te ome; chi espada wëe bipa ichi ãripema p'aru jĩ bi netoipia bi mãik'aapa espada aba neto ataipia bi. ³⁷Mia mǎga jara bi ichita uchiat'ee perã mide jara bik'a Ak'õre Ũraa p'ãdade:

'Eperã t'ãri k'achia–idaak'a iru p'anajida.'

(Is 53.12)

Jõma ma p'ãdade jara bi mide ichita p'asait'eeda aji.

³⁸Māpai āchia māgajida:

—Tachi Waibia, nama espada omé iru p'anida ajida.

Māpai irua p'anauji:

—Jāgapaiipi.

Jesús Getsemaní ne-uu k'áide it'aa t'ída

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Maap'eda Jesús wāji Olivo Eedee ichi wāpatak'a māik'aapa chi k'ōp'āyoorā t'ēe wājida. ⁴⁰Mama panadak'āri, ichia āramaa māgaji:

—It'aa t'íti p'ek'au k'achiade baaiipamaapa.

⁴¹Maap'eda Jesús waawipai wāji chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāiipa. Mama bedabaiji it'aa t'íit'ee. ⁴²Māgaji:

—Ak'ōre, pichia k'inia bi pirā, k'aripáji na mait'ee bideepa. Mamīda onnapáde aji, mia k'inia bik'a. Jīp'a pia k'inia b'k'ata oopáde aji.

⁴³[Māga nide it'aripema ángel iru ik'aawa baini ba cheji iru k'aripait'ee. ⁴⁴Jesús audú t'āri p'ua nībada perā, audupiara it'aa t'īpachi, ichi jia eujāde baairumaa waa t'eut'ewaak'a.]

⁴⁵It'aa t'ī aupak'āri, chi k'ōp'āyoorā atabēidamaa wāji. Mamīda ununaji k'āi para bi, audú t'āri p'ua jōnīpa. ⁴⁶Māpai irua māgaji āramaa:

—¿Sāap'eda k'āi jōnīma? aji. P'irabáiti māik'aapa it'aa t'íti p'ek'au k'achiade baaiipamaapa.

Jesús jita atadap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷Jesús at'āri pedeemaa bide, eperāarā chok'ara pachejida. Ma eperāarā chok'ara chedap'edaa naa che wāji Judas, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema. Māgi Jesús k'ait'a chek'āri k'īra it'aait'ee, ⁴⁸Jesupa māgaji:

—Judas, ¿mi k'īra īrupa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema traicionaaruk'ā? aji.

⁴⁹Jesús ome p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, iidijida:

—Tachi Waibia, ¿espadapa chōodaipia bik'ā? ajida.

⁵⁰Aramata āradepema abaapa p'aareerā poro waibia mimiapari juaraarepema k'īiri orp'et'aaji espadapa. ⁵¹Māpai Jesupa māgaji:

—Ichiak'au bítī; jāgapaiipi.

Māpai Jesupa ma eperā k'īiri orp'et'aadamāi t'ōbait'aaruta, anidachi. ⁵²Māpai māgaji ichi ata chedap'edaa p'aareerā poroorāmaa, Tachi Ak'ōre te waibia jāpataarāmaa māik'aapa judiorā poro waibiarāmaa:

—¿Sāap'eda parā espada ome māik'aapa pak'uru ome chejidama aji, mi jita atade, nechiyaa bi jita atapatak'a? ⁵³Ewari chaa mi Tachi Ak'ōre te waibiade bapari parā ome. Maapai parāpa mi jita atada—e paji. Mamīda hora pajipi parāpa ne—inaa k'achia oodamerā mīmaa, Netuara Poro Waibiapa k'inia bik'a.

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada*(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴Jesús mǎgá jita atadap'eda, ateejida p'aareerǎ poro waibia temaa. Mǎimisa Pedro t'imiipapai t'ée wǎk'ǎti wǎji. ⁵⁵Mama te taawaik'a eere t'iak'au bimǎi t'ipi oro iru p'anajida mǎik'aapa ai ik'aawa eperǎarǎ su-ak'i p'anajida. Pedro jida ichiaba su-ak'i beeji ǎra ome. ⁵⁶Mǎga nide ariipema mimiapari awērapa Pedro unuji, t'ipitau ik'aawa su-ak'i bi. Ma mimiaparipa pi-ia ak'iji mǎik'aapa mǎgaji: —Nǎgí jida auk'a jā eperǎ ome bajida aji.

⁵⁷Mamída Pedropa meraji:

—Mia iru k'awa-e bida aji.

⁵⁸Taarǎ-e nide awaraapa Pedro unu atak'ǎri, ichiaba mǎgaji:

—Pi auk'a jā eperǎ k'ǒp'ǎyoorǎdepemada aji.

Pedropa p'anauji:

—iMi iru k'ǒp'ǎyo-eda! aji.

⁵⁹Hora abaamaa awaraapa ichiaba mǎgaji:

—Wǎara na eperǎ ichiaba bajida aji, jǎgí ome. Ma awara ichi Galilea eujǎdepemada aji.

⁶⁰Pedropa p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, k'ǎaredeta pedee bi.

Aramata Pedro at'ǎri pedeemaa bide, et'erre k'ariji. ⁶¹Mǎpai Jesupa ǎpíte ak'iji Pedromaa mǎik'aapa Pedropa k'irǎpaji irua jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ǒpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” ⁶²Mǎpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nǐbeeji audú t'ǎri p'ua nǐbada perǎ.

Jesús oo iru p'anadap'edaa*(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

⁶³Jesús jǎa p'anadap'edaarǎpa iru oo iru p'aneepachida mǎik'aapa sǐpachida. ⁶⁴Iru tau p'ǎrajǐ atadap'eda, mǎgapachida:

—iPi wǎara Tachi Ak'ǒre Warra pirǎ, jarapáde aji, k'aipata pi siji!

⁶⁵Ichiaba awaraa ik'achia pedee jarapachida.

Jesús Junta Suprema k'irapite*(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶Tap'eda weda judiorǎ poro waibiarǎ, p'aareerǎ poroorǎ mǎik'aapa Moisepa p'ǎda jarateepataarǎ, pia jarait'eera, chi Junta Supremadepemaarǎ chip'ejida. Mǎpai Jesús aneejida ǎra k'irapite. Irumaa iidijida:

⁶⁷—¿Pik'ǎ ajida, Mesías, Tachi Ak'ǒrepa pēida eperǎarǎ rey pamerǎ?

Ichia p'anauji:

—Mia mǎgada aru pirǎ, parǎpa ijǎada-eda aji. ⁶⁸Jǒdee mia parǎmaa ne-inaa iidiru pirǎ, p'anauda-e. ⁶⁹Mamída mia jara bi: ĩraweda mi, chi Eperǎ Ak'ǒre Truadepema Tachi Ak'ǒre Waibia juaraare su-ak'i banait'ee.

⁷⁰Māpai jōmaarāpa iidijida:

—¿Māgara pi Tachi Ak'õre Warrak'ã? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Pāchia jara p'anik'a, māgada aji.

⁷¹Māpai āchia mājajida:

—¿K'āare–it'ee eperāarā waa jiridayama ajida, irua ooda jaradamerā?
Tachi k'irīpa ūrijidada ajida, ma pedee k'achia ichi it'aideepa jarada
Ak'õre Waibia āpite.

Jesús Pilato k'irapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 ¹Ma judiorā poro waibiarā p'irabaik'oodaidap'eda, Jesús ateejida
Pilato k'irapite. ²Mama iru k'irapite imiateemaadachida:
—Taipa na eperā unujidada ajida, tai p'uuru pidaarāmaa k'isia awara–
awaraa papimaa bi. Jara bi taipa Cesarmaa impuesto p'aadaik'araa bi. Ma
awara jara bi ichi Mesías, Tachi Ak'õrepa pēida rey pamerā.

³Māpai Pilatopa iidiji:

—¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

⁴Māpai Pilatopa mājaji ma p'aareerā poroorāmaa māik'aapa arii
p'anadap'edaarāmaa:

—Mia unu–e bida aji, na eperāpa ne–inaa k'achia ooda.

⁵Mamīda audupiara golpe pedeejida:

—Ichia jaratee bi k'aurepa tai p'uuru pidaarā jōmaweda chōo pik'a para bi.
Naa Galilea eujāde jaratee nipa beeji. Írá nama Judea eujāde auk'a oomaa bi.

Jesús Herodes k'irapite

⁶Māga ūrik'āri, Pilatopa iidiji:

—¿Na eperā Galilea eujādepemak'ã? aji.

⁷Ichida adak'āri, Pilatopa pēiji Herodema. Māgí Galilea eujā ak'ipari
paji. Auk'a baji Jerusalende. ⁸Herodepa Jesús unuk'āri, o–īadachi ai
naaweda iru k'ira unu k'inia bada perā māik'aapa ūrida perā nepiri
p'ani irua oopari ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.
Mapa unu k'inia baji ichi taide irua māgee ne–inaa oomerā. ⁹Ma–it'ee
iidida chok'ara iidiji Jesumaa. Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa
paji. ¹⁰Mama ichiaba p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda
jarateepataarā p'anajida. Āchiata audú Jesús imiateepachida. ¹¹Mapa
Herodes ichi soldaorā ome Jesumaa ik'achia pedee jarajida māik'aapa
reyra jīpari p'aru pi–iara bita jī bijida iru oo iru p'anadait'ee. Maap'eda
Herodepa waya āpitee pēit'aaji Pilatoma. ¹²Ma ewate Pilato k'õp'āyo
meraaji Herodes ome, ai naaweda chik'ira unuamaa p'anapachida mīda.

Pilatopa Jesús peepida*(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)*

¹³Pilatomaĩ panadak'ári, irua waya tĩ p'eji p'aareerã poroorã, judiorã poro waibiarã mãik'aapa p'uuru pidaarã. ¹⁴Maap'eda mägaji:

—Parãpa mimaa jara chejida na eperãpa p'uuru pidaarã k'isia awara-awaraa papik'oomaa bi. Mamĩda parã k'ĩrapite irumaa mia iidida chok'ara iidiji mãik'aapa unu-e ne-inaa k'achia apida ichia oo bida a p'ani. ¹⁵¿Ichiaba Herodepa iru mąga unu bi-ek'ã? aji. Maa-e pirã waya namaa p̄i-e pak'aji. Parãpa k'awa p'ani irua ne-inaa k'achia oo-e bi ma k'aurepa iru peepimerã. ¹⁶Mapa wipip'eda, ichiak'au wãpiit'eeda aji.

¹⁷[Mągĩ fiestade Pilatopa k'ena p̄ipachi carceldepema preso; chi iidirutata p'uuru pidaarãpa.] ¹⁸Mamĩda arii p'anadap'edaarã jomaweda biuk'adachida:

—iJągĩ ąyaa atąji! iBarrabata k'ena p̄iji!

¹⁹Ma Barrabás carcelde baji oomaa bada perã Romadepemaarãpa oopipatak'a ma p'uurude; ma awara chiara peet'aada perã. ²⁰Mąpai Pilatopa Jesús uchia p̄i k'inia bada perã, waya pedeeji. ²¹Mamĩda ąchi waapiara biuk'a nĩbeeji:

—iKurusode peepit'ąaji! iKurusode peepit'ąaji!

²²Mąpai waya jarada ọpee Pilatopa mägaji:

—¿K'āare k'achiata oojima aji, irua? Mia unu-e bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee. Wipip'eda, ichiak'au k'ena p̄iit'eeda aji.

²³Mamĩda audupiara biapachida Jesús kurusode bajjira bipimerã. Mągĩ bia jōnĩpa ąchia k'inia p'anadap'edaak'a oopijida. ²⁴Pilatopa ooji ąchia iidi p'anadap'edaak'a. ²⁵K'ena p̄iji Barrabás, ąchia k'inia p'anadap'edaa, ma oomaa bada Romadepemaarãpa oopidap'edaak'a mãik'aapa chiara peeda. Jōdee Jesús ateejiji kurusode bajjira binadamerã, ąchia k'inia p'anadap'edaak'a.

Jesús kurusode bajjira bidap'edaa*(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶Jesús ateedak'ári kurusode bajjira bidait'ee, jita atajida eperã aba p'uurudee che wā nipada, Cirene p'uurudepema t'įjarapatap'edaa Simón. Mągĩmaa kuruso ateejijida Jesús t'ee.

²⁷Ma wādade eperāarā chok'ara ichi t'ee wā nipapachida. Māirā ome wādap'edaarā wēraarā chok'ara jēe wāpachida mãik'aapa biuk'a wāpachida t'āri p'uapa, Jesús mągĩ atee wādap'edaa perã. ²⁸Mamĩda Jesupa ąchimaa ak'įji mãik'aapa mägaji:

—Jerusalendepema wēraarā, jēenāati mi pari. Jēeti pāchi pari mãik'aapa pāchi warrarā pari, ewari cherude audú chupiria chitoonadait'ee perã. ²⁹Tachi Ak'ōrepa na eujādepemaarā k'achia ook'āri,

māgadait'ee: “O-ĩa p'ani chi ju tawadak'aa beerã warra t'odak'aa perã.”

³⁰Ma ewate eperãarãpa eemaa jaradait'ee:

‘iTai ïri irak'oodariti!’ m̄aik'aapa: ‘iTai t'ap'a atãti!’ (Os 10.8)

³¹Eperãarãpa pak'uru ödoo bi t'ipitaude bat'at'aapata pirã, ¿audupiara pak'uru p'üasaa bi bat'at'aada-e paik'ã, taarã-ee paa jödaipari perã?

Eperãarã Jesús ik'aawa kurusode bajjira bidap'edaa

³²Ichiaba Jesús ome atee wã nipajida k'achia beerã omé auk'a kurusode bajjira bidait'ee. ³³Panadak'ãri eujã “Tachi Poro Biiiri”^{*} apatap'edaamã, Jesús ma k'achia beerã ome kurusode bajjira bijida; aba juaraare, chi apema juabi eere. ³⁴[Māpai Jesupa m̄agaji:

—Ak'öre, mi nãgã oo p'aniirã perdonãaji, k'awada-e p'anadairã ne-inaa k'achiata oomaa p'ani.]

Māpai soldaorãpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee. ³⁵Mãimisa arii p'anadap'edaarãpa Jesumaa ak'i para bapachi m̄aik'aapa judiorã poroorãpa iru nãga oo iru p'anapachida:

—Awaraarã k'aripadak'a, pichi k'ap'ia jida k'aripa atãji, wãara Tachi Ak'örepã pi pëida pirã, maa-e pirã irua jirit'erada pirã.

³⁶Soldaorãpa ichiaba Jesús oo iru p'anapachida. Iru k'ait'a wãdap'eda, vino achuchua teepachida ³⁷m̄aik'aapa m̄agapachida:

—iPi wãara Judiorã Rey pirã, jãm̄aik'aapa uchiadarji!

³⁸Ichiaba Jesús poro it'aik'a eere letrero bijida: NĀGĪ JUDIORĀ REY.

³⁹Ma awara iru ik'aawa bajjira badapa ik'achia jarapachi:

—iPi wãara Tachi Ak'örepã pëida pirã, jãm̄aik'aapa uchiadaipãde apachi, m̄aik'aapa tai jida auk'a k'aripapãde! apachi.

⁴⁰Mamãda chi apemapa m̄agĩ pedee bada itriat'aaji:

—¿Pia Tachi Ak'öre waawee-e bik'ã aji, nama auk'a bajjira bita? ⁴¹Tachi nama chupiria chitooi ne-inaa k'achia oodap'edaa perã. Mamãda na eperãpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴²Maap'eda, m̄agaji:

—Jesús, pi Ak'öre Waibia truade rey beek'ãri, mi k'irãpãji.

⁴³Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Idi pi mi ome bapariit'eeda aji, Ak'öre Waibia eujãde.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴Imat'ipa ak'örejiru k'iat'idachi. Na eujã jöma p'ãriudachi las tres parumaa. ⁴⁵Ak'örejiru k'iat'idachi m̄aik'aapa Tachi Ak'öre te waibiadepema cuarto edupiara t'ũpatamã p'aru eebai jira bada esajiak'a jëdachi. ⁴⁶Māpai Jesús golpe biaji:

^{*} 23.33 Ichiaba t'ijarapata *Calavera*.

—‘iAkõre, michi jaure pi juade biru!’

(Sal 31.5)

Māga jarap'eda, jai-idaaji.

⁴⁷Romadepema soldaorā poropa ma jōma unuk'āri, pedee pia jaraji Tachi Ak'õremaa māik'aapa māgaji:

—Wāara na eperāpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴⁸Eperāarā jōmaweda mama see nībadaarāpa māga unudak'āri, āchi t'ūa t'aap'e erreudachida t'āri p'uapa. ⁴⁹Mamīda Jesús ome nipapatap'edaarā, imik'īraarā māik'aapa wēraarā iru ome chedap'edaa Galilea eujādeepa, ma ne-inaa p'asada t'imiipa ak'īmaa p'aneejida.

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰Ma eujāde eperā t'āri pia bapachi. Ne-inaa k'achia ook'aa paji. Māgí t'ījarapachida José. Iru Arimatea p'uurudepema paji. Māgí p'uuru Judea eujāde bi. ⁵¹Ni baji Tachi Ak'õrepa pēida eperāarā rey pamerā. Junta Supremadepema paji. Mamīda ijāa-e paji māirāpa oodap'edaade Jesús ome. ⁵²Mapa wāji Pilatoma Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. ⁵³T'ēepai Jesús k'ap'ia kususodeepa irabai atap'eda, pīrat'aaji lienzone māik'aapa binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. ⁵⁴Ma ewate judiorā ĩpata noreweda paji. P'āriupodopa pada perā, ne-inaa waa oolk'araa baji, ĩpata ewate wāyaaru misa.

⁵⁵Ma wēraarā Jesús ome Galilea eujādeepa chedap'edaa ichiaba wājida ma māu te uriade iru bidap'edaamaa māik'aapa ak'ijida sāga Jesús k'ap'ia ata bijida. ⁵⁶Maap'eda teedaa chedak'āri, k'era oojida ne-inaa awaraa t'ūa bee ome Jesús k'ap'ia ĩri bidait'ee, judiorāpa oopatak'a āchi auk'aarā piudak'āri. ĩpata ewate ma wēraarā ĩjida Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bik'a.

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 ¹Tomia ewate tap'eweda ma wēraarā wājida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Ateejida k'era ne-inaa t'ūa ome āchia oodap'edaa. ²Panadak'āri, unujida chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara āi bi. ³T'īudak'āri, Tachi Waibia Jesús k'ap'ia unuda-e paji. ⁴K'awadak'aa paji k'āata oodait'ee. Māga nide unujida imik'īraarā omé p'aru t'o-t'oo uchiterree ĩi bainī p'ani āchi ik'aawa. ⁵Māpai āchobeepa bedabaidachida tau biiri eujāde t'ōbairutamaa. Mamīda māirāpa māgajida:

—¿Sāap'eda jāiramāi jiri p'anīma ajida, iru chok'ai bita? ⁶Iru nama wē-e. iChok'ai p'irabaiji! K'irāpāti iru at'āri Galilea eujāde bak'āri, ⁷jaraji ichi, chi Eperā Ak'õre Truadepema, k'achia beerā juade bidait'ee; ārapa kususode bajjira bidait'ee piumerā māik'aapa ewari ōpeemaa ichi chok'ai p'irabaiit'ee.

⁸Māga ūridak'āri, ma wēraarāpa Jesupa jarada k'irāpajida. ⁹Māpai iru k'ap'ia iadap'edaamāiipa wādak'āri, ma jōmaweda nepirinajida Jesús k'ōp'āyoorā oncemaa māik'aapa awaraarāmaa. ¹⁰Chi māga nepirinadap'edaarā paji María Magdalena, Juana, Santiago nawe María māik'aapa awaraa wēraarā. ¹¹Mamīda ārapa nepiridap'edaa ūridak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa k'īsiajida pariatua pedeemaa p'ani. Mapa ijāa k'iniada–e paji.

¹²Māga jarajida mīda, Pedro p'iradachi Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa māik'aapa edajāde ak'ik'āri, chi k'ap'ia lienzode beda bada unu–e paji. Jīp'a chi p'aru aupai unuji. Māpai p'era pik'a teedaa cheji. K'awa–e paji k'āata ooit'ee.

Jesús unudap'edaa
ode wādade Emaús p'uurudee
(Mr 16.12-13)

¹³Ma ewate weda Jesús ome nipapatap'edaarā omé wā nipajida Emaús p'uurudee. Ma p'uuru Jerusalendeeperá once kilometros bi. ¹⁴Ma ode wādade āchi pedee wā nipajida ma jōma Jesús ome p'asadade. ¹⁵Māgá pedee wādade, Jesús cheji āchi ik'aawa māik'aapa auk'a t'ia wāji. ¹⁶Unu p'anajida mīda auk'a wāru awaraa eperā āchi ome, k'awada–e paji k'aita māga bi. ¹⁷Māpai Jesupa iidiji āramaa:

—¿K'āaredeta parā pedee wādama? aji.

Māpai āchi k'īra pia–ee bainī p'aneejida ¹⁸māik'aapa āchidepema Cleofás apatap'edaapa p'anauji:

—¿Pī Jerusalende badata k'awa–e bik'ā aji, mama p'asada?

¹⁹Māpai ichia iidiji:

—¿K'āata p'asajima? aji.

Āchia māgajida:

—Jesús Nazaretdepema Ak'ōre pedee jarapari paji. Ne–inaa pi–ia oopachi māik'aapa pedee pia jarateepachi Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa p'uuru pidaarā k'īrapite. ²⁰P'aareerā poroorāpa māik'aapa tachi poro waibiarāpa iru ateejida Romadepema poro waibia Pilatoma kurusode peepit'aamerā. ²¹Taipa ijāa p'anajida ma Jesupata tachi Israel pidaarā uchiapiit'ee Romadepemaarā juadeepa. Mamīda ewari opee paru māgí ne–inaa jōma p'asada. ²²Ma awara wēraarā tai ome nipapataarāpa tai p'erapijida. Taujaaweda wājida Jesús iadap'edaamaa. ²³Mamīda iru k'ap'ia unuda–e pak'āri, āpītee chejida teedaa māik'aapa taimaa nepirijida angeleerā unudap'edaa. Māirāpa jarajidada ajida, Jesús chok'ai bi. ²⁴Māga ūridak'āri, tai k'ōp'āyoorā ūk'uru wājida iru iadap'edaamaa māik'aapa ununajida ma wēraarāpa jaradap'edaak'a. Mamīda iru unuda–e paji.

²⁵Māpai Jesupa māgaji:

—iParã k'isia k'awada—ee p'ani! ¿Ijãada—e p'anik'ã Ak'õre pedee jarapataarãpa chonaarãweda jaradap'edaa? ²⁶¿Tachi Ak'õrepa pëida mägã chupiria nãbait'ee paji—ek'ã aji, Ak'õrepa iru ateei naaweda ichi truadee?

²⁷Mãpai Jesupa jarateemaa beeji ichi p'asait'ee bada Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bik'a. Jarateeji Moisepa p'ãdadeepa, Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade jara bi parumaa.

²⁸Chi p'uuru wãdap'edaamaa panadak'ãri, Jesús k'ïra jiwaa wãyaait'ee paji, p'uurude bee—ee. ²⁹Mamïda ãchia mägajida:

—Tai ome béeeji k'ewara bairã mãik'aapa p'ãriu wã perã.

Mãpai Jesús auk'a teedaa wãji ãra ome. ³⁰T'ëepai mesade su—ak'i p'anedak'ãri nek'odait'ee, Jesupa ichi juade pan ataji. Mãpai it'aa t'ïji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa mãik'aapa t'oop'eda ãramaa teeji.

³¹Mata Tachi Ak'õrepa aweda ãra tau eratik'oopiji mãik'aapa ãramaa Jesús k'awapiji. Mamïda mamãik'aapa iru wëpadachi. ³²Mãpai mägajida:

—¿Wãara—ek'ã? ajida. Ìru paji! Tachi t'ãriipa mägã jara nãbaji, ode Ak'õre Ūraa p'ãda tachimaa jaratee che wã nipak'ãri.

³³Aramata waya ãpítee chejida Jerusalendee. Mama unu chejida iru k'õp'ãyoorã once awaraa nipapatap'edaarã ome see nãbi. ³⁴Mãgã see nãbadaarãpa mägajida:

—Wãarada ajida, Jesús chok'ai bi. Simón Pedromaa ichiaba unupijida ajida.

³⁵Mãpai ãchi omeerãpa nepirijida ode p'asada mãik'aapa Jesupa pan t'oop'eda, jedek'ãri k'awaadap'edaa.

Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa unupida
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-8)

³⁶At'ãri mägã nepirimaa p'anide, Jesús ãra esajãak'a baini ba cheji mãik'aapa mägaji:

—K'ãiwee p'anapatãati.

³⁷Jesús unudak'ãri, ãchi p'eradachida, iru jaureta unu p'ani jãak'aapa. ³⁸Mamïda Jesupa mägaji:

—¿Sãap'eda pera jõnima? aji. ¿Sãap'eda pãchi t'ãride at'ãri ijãada—e p'anima? aji. ³⁹Ak'ïti mi jua, mi biiri ome. Mipi. Mi k'ap'ia t'õbãiti mãik'aapa ak'ïti. Eperã jaure chiara wëe bi, biiri jida mia iru bik'a.

⁴⁰Mãgã jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi jua mãik'aapa ichi biiri. ⁴¹Mamïda at'ãri pia ijãada—e p'anajida, audú o—ia p'anadap'edaa perã mãik'aapa pera pik'a p'anadap'edaa perã. Jesupa ichi k'awapi k'inia bada perã, iidiji:

—¿Nama ne—inaa k'oparii iru p'anik'ã? aji.

⁴²Mãpai ãchia chik'o paada esajãak'a teejida. ⁴³Irua jitaji mãik'aapa ãchi taide k'ot'aaji. ⁴⁴Maap'eda mägaji:

—Mimaa p'asajida aji, mia jaradak'a, at'ãri parã ome bak'ãri. Jaraji ne—inaa jõmaweda p'asait'ee paji Moisepa p'ãdade jara bik'a mãik'aapa Tachi

Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade jara bik'a, Salmos libro p'ãdade jara bik'a paara.

⁴⁵Mãpai jarateeki Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bi Mesiade. ⁴⁶Mãgaji: —Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bi Mesías ichita piut'ee mãik'aapa ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee. ⁴⁷Ak'õrepa k'aripap'eda, Jerusalendee pa na p'ek'au eujã eperãarã paraamaa jarateenãti p'ek'au k'achia oo amaadamerã mãik'aapa Tachi Ak'õrede ijãapataadamerã. Mãgá irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wẽpapiit'ee. ⁴⁸Parãpa mi p'asada jõmaweda k'awa p'ani, unudap'edaa perã. ⁴⁹Mapa parãmaa mia ne-inaa pẽiit'ee mi Ak'õrepa jaradak'a. Mamida mãga ooruu misa, nama p'anãeti Jerusalén p'uurude. T'ẽepai it'ariipa Tachi Ak'õrepa ichi jaure pẽiit'ee parã ome bapariimerã.

Jesús Ak'õre eujãdee wãda

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰Maap'eda Jesupa ãra ateeji ma p'uurudeepa Betania p'uuru k'ait'a. Mama ichi jua it'aa iap'eda, ãra bendiciaji. ⁵¹Mãpai mãgá pedemaa bide Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ãra ik'aawaapa. ⁵²T'ẽepai chi k'õp'ãyoorãpa it'aa t'ĩdap'eda, pedee pia jarajida irude mãik'aapa t'ãri o-ia ãpĩtee chejida Jerusalendee. ⁵³Maadamãiipa ewari chaa Tachi Ak'õre te waibiade p'anapachida it'aa t'ĩmaa mãik'aapa pedee pia jaramaa Tachi Ak'õremaa.

SAN JUAN

San Juanpa Pedee Pia P'ãda

Juan, Zebedeo warrapa na pedee pia p'ãji. Judío paji. Nipapachi Jesucristo ome. Na p'ãdade Juanpa jara bi Jesupa jarada mãik'aapa ooda, mak'ïara uchìa-e bi awaraarãpa p'ãdade. Na p'ãdade chi Jesús k'õp'ãyo k'iniara iru bida apachi. Jesús ome nipapachi perã pia k'awaji iru bapata. Na p'ãdade k'awapi k'inia baji k'aita paji Jesús; Tachi Ak'õre na eujãdee cheda. Jara bi Jesús pank'a bi; ìdaa pik'a bi; puertak'a bi; ovejaarã ak'iparik'a bi; uva k'arrak'a bi; eperãarã chok'ai p'anapipari; piudap'edaarã chok'ai p'irabaipipari; Tachi Ak'õre o ak'ipipari; wãarata jarapari; chi ichita bapari.

Naapiara Juanpa jara bi Jesús Tachi Ak'õre pedee, na pek'au eujãdee cheda (cap. 1.1-18). Jara bi Juan Bautistapa jarateeda mãik'aapa Jesupa k'õp'ãyoorã ùk'uru jirit'erada (cap. 1.19-51). Mamïda mak'ïara jara-e bi Jesús nipada Galilea eujãde. Ma k'ãyaara jara bi irua ooda mãik'aapa jarateeda Judea eujãde bak'ãri mãik'aapa judiorã fiesta awara-awaraade bak'ãri (caps. 2.1-10.42). Jara bi Jesupa Lázaro chok'ai p'irabaipida (cap. 11) mãik'aapa Mariapa Jesús biiri ìri k'erapa weeda (cap. 12.1-11). Ichiaba jara bi Jesús p'asada Jerusalendee wãk'ãri (cap. 12.12-50). Jara bi Jesupa jarada nek'ok'ãri chi k'õp'ãyoorã ome (caps. 13.1-14.14); irua jarateeda Tachi Ak'õre Jaurede (caps. 14.15-16.33) mãik'aapa irua it'aa t'ïda ijãapataarã pari (cap. 17); iru jita atadap'edaa mãik'aapa ateedap'edaa poro waibiarã k'irapite (caps. 18.1-19.16). Jara bi Jesús piuda mãik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 19.17-21.14). Juanpa t'ëepai Pedrode p'ãda uchìa-e awaraarãpa pedee pia p'ãdade (cap. 21.15-25). Maperã jara p'ani Juanpa pedee pia p'ãda awara uchijaji apemaarãpa p'ãdap'edaa k'ãyaara.

Jesús na pek'au eujãdee cheda

1 ¹Na pek'au eujã bai naaweda Jesucristo, Tachi Ak'õre Pedee apata, bapachi. Mãgí bapachi Tachi Ak'õre ome. Iru ichita Tachi Ak'õre bapari. ²Tachi Ak'õre ome bapachi. ³Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda ooji. Iru wëe Tachi Ak'õrepa ne-inaa maarepida oo-e paji.

4 Irua chok'ai bapipachi ne–inaa jōmaweda chok'ai bi. Īdaa pik'a bapachi eperāarā t'āide, ma k'aurepa eperāarāpa Tachi Ak'ōre k'awapataadamerā.
5 At'āri irua Tachi Ak'ōre k'awapimaa bi eperāarāmaa. Apidaapa p'oyaa jarada–e irua māga oonaamerā.

6 Bapachi eperā, t'ijarapatap'edaa Juan Bautista.* 7 Tachi Ak'ōrepa māgí eperā jirit'eraji jamerā ma ĩdaa pik'a bide, jōmaarāpa Ak'ōrede ijāadamerā ma jarateeda k'aurepa. 8 Juan ĩdaa pik'a ba–e paji. Jīp'a cheji jarateede 9 ma wāara ĩdaa pik'a bi na p'ek'au eujādee cheji, Tachi Ak'ōre eperāarāmaa k'awapiit'ee.

10 Māgí Pedee, Jesucristo ba cheji na p'ek'au eujāde, ichia eujā oodade. Mamīda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awada–e paji iru Tachi Ak'ōre Warra. 11 Cheji mīda ichi auk'arā t'āide, āchia auteebaida–e paji. 12 Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa iru auteebaijida māik'aapa wāara irude ijāajida. Irua māgiirā Tachi Ak'ōre warrarā papiji. 13 Tachi Ak'ōre warrarā māgá padait'ee, māgí eperāarā t'oda–e paji warra jīp'arā t'opatak'a, eperāpa warra oo k'inia ooparik'a. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōrepata māgiirā ichi warrarā papiji, irude ijāa p'aneedap'edaa perā.

14 Māgí Pedee, Jesucristo Tachi Ak'ōrepa pēida. T'oji eperā k'ap'iade māik'aapa tachi t'āide bapachi. Iru Tachi Ak'ōre Warra pada perā, Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupiji tachimaa. Eperāarā k'inia iru bapachi māik'aapa Tachi Ak'ōre wāarata āchimaa k'awapipachi.

15 Juan Bautistapa k'awaji māgí Pedee Tachi Ak'ōrepa pēida. Mapa jarapachi:

—Nāgide mīa jara baji jarak'āri eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, mi t'oi naaweda iru bapachi perā.

16 Ma eperā t'āri pia bapari tachi jōmaarā ome māik'aapa tachi ichita k'aripapari. 17 Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa k'awapiji eperāarāmaa Moisés k'ap'ia pari. Mamīda eperāarā k'inia iru baji māik'aapa ichi wāarata k'awapiji āramaa Jesucristo k'ap'ia pari. 18 Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unudak'aa. Mamīda Jesucristo, iru Warra apai iru bi, iru ome auk'a bairā, iru eperāarāmaa k'awapiji.

Juan Bautistapa Jesucristode jarada (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Judiorā poroorāpa Jerusalendeepa pēijida p'aareerā Leví ereerādepemaarā ome, māirāpa Juanmaa iididamerā:

—¿Pī k'aima? ajida.

20 Juan Bautistapa wāarata p'anauji:

—Mī Tachi Ak'ōrepa pēida–epi, eperāarā rey pamerā.

21 Māpai iidijida:

* 1.6 Griego pedeede: *Juan, chi eperāarā poro choopari.*

—Māgara, ¿pi Tachi Ak'õre pedee jarapari Eliak'ã? ajida.

—Māga—eda aji.

Mamīda waya iidijida:

—¿Pi Tachi Ak'õre pedee jaraparik'ã ajida, tachia ni p'ani?

—Māga—eda aji.

²²Māpai māgajida:

—Māgara, ¿pi k'aima? Jarapáde ajida. Tai pëidap'edaarāmaa jaranadait'ee. ¿K'ãata jara pëiit'eema? ajida.

²³Juanpa p'anauji Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa* chonaarāweda p'ādade jara bik'a:

—Mi ni eujā pania wēe bide māik'aapa bia bi:

‘O pi—ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.’ (Is 40.3)

²⁴Ma fariseorāpa pëidap'edaarāpa ²⁵Juanmaa iidijida:

—Pi Tachi Ak'õrepa pëida—e pirā eperāarā rey pamerā, Elia—e pirā wa Tachi Ak'õre pedee jarapari—e pirā, ¿k'āare—it'ee eperāarā poro chooparima? ajida.

²⁶Juanpa māgaji:

—Mia parā poro choopari paniapa. Mamīda pāchi t'āide bida aji, awaraa eperā, parāpa k'awada—e p'ani. ²⁷Māgí mi t'ēepai parāmaa jaratee cheru. Iru mi k'āyaara waibiara bi. Mia iru chancla jida ēraik'araa bida aji, mi iru k'āyaara ek'ariara bairā.

²⁸Māga p'asaji Betania p'uurude Jordán to k'īraik'a eere, Juanpa poro choomaa badamāi.

Jesús Tachi Ak'õrepa pëida eperāarā pari piumerā

²⁹Ai norema Juanpa unuk'āri Jesús ichi k'ait'a cheru, māgaji:

—iAk'íti! Nāgí eperā oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'õrepa pëida perā piumerā eperāarā pari. Nāgipa wēpapiit'ee eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata. ³⁰Nāgí eperāde mia pedee baji nāga jarak'āri: “Eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, iru mi t'oi naaweda bapachi perā.”

³¹Ai naaweda mia pida k'awa—e baji iru Tachi Ak'õrepa pëida tachi k'aripamerā. Mamīda ma—it'ee mia eperāarā poro choo cheji; māgá Israel pidaarāpa iru k'awadamerā.

³²Māpai Juanpa jaraji ichia unuda:

—Mia Tachi Ak'õre Jaure unuji iru ĩri palomak'a baai chek'āri. ³³Mia k'awa—e bak'aji iru Tachi Ak'õre Warra. Mamīda ai naaweda mi pëidapa eperāarā paniapa poro choomerā, mīmaa jaraji: “Pia unuit'eeda aji, mi Jaure baai cheru eperā ĩri, ichita iru ome bapariit'ee. Māgí eperāpa mi Jaure ba chepiit'eeda aji, eperāarā ome.” ³⁴Tachi Ak'õrepa jaradak'a mia

* 1.23 P'aji Jesucristo cheit'ee bi Tachi Ak'õrede ijāapataarā o k'achiadeepa k'aripa atade.

māga unuji. Maperāpi mia parāmaa jara bi: Nāgí Jesús, Tachi Ak'õre Warra.

Jesús ome nipapatap'edaarā

³⁵Ai norema Juan Bautista waya mama baji chi k'õp'āyoorā omeerā ome. ³⁶Jesús wāyaa wā unuk'āri, māgaji:

—iAk'iti! Jāgita chi oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'õrepa pēida.

³⁷Chi k'õp'āyo omeerāpa māga ūridak'āri, Jesús t'ēe wājida. ³⁸Jesús āpītee p'irraaik'āri, unuji ichi t'ēe cheruta māik'aapa māgaji:

—¿K'āata k'inia p'anima? aji.

Māgajida:

—*Rabuni* (jara k'inia bi Tachi Jarateepari), ¿pi, sāma baparima? ajida.

³⁹Jesupa p'anauji:

—Chéti k'awaadamerā.

Māgá wājida iru baparimaa māik'aapa ma ewate p'anejida iru ome k'ewara las cuatro pada perā.

⁴⁰K'õp'āyo abaapa Juan pedee ūrida māik'aapa Jesús t'ēe wāda Andrés paji. Iru Simón Pedro ĩpema paji. ⁴¹Māgí Jesús ome bap'eda, ne–inaa awaraa ooi naaweda, isapai wāji chi ĩpema jiride. Unu atak'āri, māgaji:

—Mesías unujidada aji. (Māgí t'ĩ jara k'inia bi Cristo, Tachi Ak'õrepa pēida eperāarā rey pamerā.)

⁴²Māpai Andrepa chi ĩpema aneeji Jesumaa. Jesupa iru unuk'āri, māgaji:

—Pi Simón, Juan warra. Mamīda pi t'ĩjaradait'eeda aji, Cefas.* (Māgí t'ĩ griego pedeede jara k'inia bi Pedro.)

Jesupa Felipe Natanael ome jirit'erada

⁴³Ai norema Jesús wāji Galilea eujādee. Mama unuji eperā t'ĩjarapatap'edaa Felipe. Māpai māgaji:

—Mi ome nipaparíji.

⁴⁴Māgí Felipe, Andrés māik'aapa Pedro Betsaida p'uurudepemaarā paji. ⁴⁵Felipepa Natanael jirinaji māik'aapa unu atak'āri, māgaji:

—Unujidada aji, eperā Moisepa jarada Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade.

Māgí ichiaba Tachi Ak'õre pedee jarapataarāpa chonaarāweda āchi p'ādap'edaade jaradap'edaa. Māgí eperā José warra; t'ĩjarapata Jesús Nazaretdepema.

⁴⁶Natanaelpa māgaji:

—iNazaretdepema! ¿Nazaret p'uurudeepa eperā pia uchialk'ā? aji.

Felipepa māgaji:

* 1.42 Arameo pedeede *Cefas* jara k'inia bi *māu*. Griego pedeede *Pedro* ichiaba jara k'inia bi *māu*.

—Wādáma aji, ak'ide.

⁴⁷Jesupa Natanael ichi k'ait'a cheru unuk'ári, mágaji:

—Na Israel pida wāara t'ári pia bapari. Apida k'ürak'aa.

⁴⁸Natanaelpa Jesumaa iidiji:

—¿Sāga pia mi k'awa bima? aji.

Jesupa p'anauji:

—Felipepa pi atanai naaweda, mia pi unuji higuera k'arra ek'ari.

⁴⁹Māpai Natanaelpa mágaji:

—Tachi Jaratepari, pi Tachi Ak'öre Warra. Pi Israel pidaarā Rey, chi cheit'ee bada.

⁵⁰Jesupa mágaji:

—¿Ijāa bi—ek'ā aji, mia jarada perā pi unuji ma pak'uru ek'ari? Pia unuit'ee ne—ināa awara ma k'āyaara pi—iara. ⁵¹Mia wāarata jararu. Parāpa unudait'ee Tachi Ak'öre eujā ewaraa k'obi māik'aapa angeleerā it'aa wāruta māik'aapa edaa cheruta mi, chi Eperā Ak'öre Truadepema,* k'aripade.

Caná p'uurude miak'áidak'ári, fiesta oodap'edaa

2 ¹Natanael ome pedee'eda, k'áima ōpeemaa miak'áipata fiesta oojida Caná p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Jesús nawe mama baji. ²Jesús chi k'öp'āyoorā ome ichiaba t'ī peijida chedamerā ma fiestade. ³Mama p'anide vino jōdachi. Maperā Jesús nawepa mágaji:

—Vino jōdachida aji.

⁴Māpai Jesupa mágaji:

—Nawe, ¿sāap'eda pia mimaa māga jara bima? aji. Waide ewari pa—eeta mia Ak'öre jua ak'ipimerā.

⁵Māpai chi nawepa mágaji vino jedepataarāmaa:

—Óoti jōma irua jara bik'a.

⁶Mama bainī p'anajida chok'o seis, māudee ooda. Judiorāpa māgee chok'o iru p'anapachida aide pania t'idait'ee. Māgá siidai āchi jua, biiri maa—e pirā net'aa Tachi Ak'öre Ūraa p'ādade jaradak'a. Chok'o abaade cincuenta wa setenta litros araapachi. ⁷Jesupa vino jedepataarāmaa mágaji:

—Paniapa na chok'o ipuruk'óoti.

Pania atanajida māik'aapa ma chok'o ipuruk'oojida. ⁸Māpai Jesupa mágaji:

—Írá ma—āri joi atadapáde aji, māik'aapa teepáde aji, na fiesta chiparimaa.

Māga oojida. ⁹Ma fiesta chiparipa pania vino padai bada tok'ári, k'awa—e paji sāmāik'aapa uchijai ma vino. Ma vino jedepataarāpapai

* 1.51 *Chi Eperā Ak'öre Truadepema* jara k'inia bi *Tachi Ak'öre mimiapari na p'ek'au eujādee cheda*. Jesucristopa ichi nāga t'ījaraji ak'ipiit'ee ichi Mesías.

k'awajida, áchia ma vino chok'odeepa joidap'edaa perã. Mágá top'eda, ma fiesta chiparipa chi imik'íra miak'áit'ee bada t'í ataji ¹⁰máik'aapa mágaji:

—Fiesta oodak'ári, jōmaarāpa naapiara vino piara bita jedepata. Maap'eda, waibia to p'anadap'eda, jedepata chi vino mak'iara pia—e bi. Mamída pia ia nībijida aji, chi vino piara bita ĩraweda todamerã.

¹¹Mágí ooda Jesupa Galilea eujādepema Caná p'uurude paji irua naapiara ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa. Māga ook'ári, unupiji ichi wāara Tachi Ak'ōrepa pēida. Ma ooda unudak'ári, chi k'ōp'āyoorāpa audupiara irude ijāa p'aneejida.

¹²Ma t'ēepai Jesús wāji Capernaum p'uurudee chi nawe ome, chi ĩpemaarã ome máik'aapa chi k'ōp'āyoorã ome. K'áima chok'ara—ee mama p'anajida.

Jesupa ne—ināa netopataarã jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Judiorã Pascua fiesta ĩri pa wāda perã, Jesús wāji Jerusalendee. ¹⁴Mama Tachi Ak'ōre te waibia áuk'idāa t'iak'au bide ununaji p'ak'a netopataarã, oveja netopataarã máik'aapa paloma netopataarã. Ichiaba unuji p'arat'a tau t'erabaipataarã mama su—ak'í p'aní. ¹⁵Māga unuk'ári, Jesupa soo oo ataji máik'aapa ma jōmaweda taawaa jērek'ooji áchi p'ak'a, oveja ome. Ma p'arat'a tau t'erabaipataarã mesa eujāde sia bat'ak'oop'eda, áchi p'arat'a eujāde p'ok'ooji ¹⁶máik'aapa paloma netopataarāmaa mágaji: —iPáchi net'aa atēeti namáik'aapa! iMi Ak'ōre te net'aa netopata tek'a papináati!

¹⁷Jesupa māga oo bide chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

‘Mia pi te k'inia iru bapari perã, mi peet'aadait'ee.’ (Sal 69.9a)

¹⁸Māpai judiorã poroorã, arii p'anadap'edaarāpa mágajida Jesumaa: —Wāara Tachi Ak'ōrepa nāga oopiru pirã pīmaa, ĩk'āata ooit'eema ajida, taipa ijāadamerã wāara Ak'ōrepa pi pēida?

¹⁹Jesupa p'anauji:

—Na te t'eet'aruta pirã, ewari ōpeemaa mia waya baik'o biit'eeda aji.

²⁰Māpai judiorāpa mágajida:

—Cuarenta y seis años mimiajidada ajida, na te oodait'ee. ĩT'eep'eda pia ewari ōpeede baik'o biit'eek'ã? ajida.

²¹Mamída Jesupa “na te” ak'ári, jara k'inia baji ichi k'ap'ia. ²²Mapa ai t'ēepai, iru piup'eda, chok'ai p'irabaik'ári, chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida irua ma ewate jarada. Māpai wāara ijāajida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jarada máik'aapa Jesupa jarada.

Jesupa jōmaarã t'ári k'awapari

²³Jesús Jerusalende bide Pascua fiesta wāyaaru misa, eperāarã chok'araarāpa irude ijāajida, unudak'ári irua ne—ināa oomaa bi eperāarāpa

p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ²⁴Mamīda Jesupa k'awaji wāara ijāada–e p'anajida, āchi t'āri pia k'awada perā. ²⁵Faltak'aa paji apidaapa eperāarā k'isia k'awaapidamerā irumaa, irua eperāarā t'āri k'awa bada perā.

Jesús Nicodemo ome

3 ¹Bapachi fariseo t'ijarapatap'edaa Nicodemo. Judiorā poro waiñarādepema paji. ²P'ārik'ua māgf eperā Jesumaa p'asiade wāji māik'aapa māgaji:

—Tachi Jarateepari, k'awa p'anida aji, Tachi Ak'ōrépata pi pēida taimaa jarateede. Pia p'oyaa oo–e pak'ajida aji, nāgee ne–inaa pia pia ooparik'a, Tachi Ak'ōre pi ome ba–e pada paara.

³Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Eperā waya t'o–e pirā, p'oyaa ba–e pai Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome.

⁴Māpai Nicodemopa iidiji:

—Mamīda źsāga waya t'oyama aji, eperā chona bita? iP'oyaa t'ūk'aa chi nawe bide waya t'oit'ee!

⁵Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā paniapa t'o–e pirā māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaurepa t'opi–e pirā, p'oyaa ba–e pai Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome.

⁶Eperādeepa uchiapari eperā. Mamīda Tachi Ak'ōre Jauredeepa uchiapari Tachi Ak'ōredeerā. ⁷P'era pik'a banāaji mia jarada perā eperāarā waya t'odaipia bi.

⁸Nāu puapari chi p'ua k'iniamaa. Pia ma nāu ūriru mīda, k'awak'aa sāmāik'aapa cheru wa sāmaa wā. Māga pik'a bi ichiaba eperā Tachi Ak'ōre Jaurepa t'opida.

⁹Māpai Nicodemopa waya iidiji:

—Mamīda źsāga māga payama? aji.

¹⁰Jesupa p'anauji:

—Pi Israeldeepa uchiadap'edaarā jarateepari. źK'awa–e bik'ā aji, mia jara bi? ¹¹Mia wāarata jararu. Taipa jarapata ne–inaa k'awa p'ani māik'aapa unudap'edaa. Mamīda parāpa ijāadak'aa taipa jarapata.

¹²Parāpa ijāada–e p'ani pirā mia na eujādepema ne–inaa jarak'āri, źsāga ijāadayama aji, mia it'aripema ne–inaa jarak'āri?

¹³Apida Ak'ōre eujādee wāda–e p'ani. Jōdee aba, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, Ak'ōre eujādeepa cheji. ¹⁴Moisés eujā pania wēe bide Israel pidaarā ome nipak'āri, taama broncedee ooda pak'urude jiraji eperāarāpa māgf ak'idamerā. Māgá piuda–e paji. Māga pik'a ichiaba chi Eperā Ak'ōre Truadepema pak'urude ichita jiradait'ee ¹⁵eperāarāpa iru ak'idamerā. Māgá jōmaarāpa irude ijāapata ichita iru ome it'ari p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'ōrepa eperāarā jōmaweda k'inia iru bapari

¹⁶—Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā audú k'inia iru bada perā, ichi warra apai iru bada pēiji piumerā eperāarā pari. Eperāpa

iru Warrade ijāa bi pirā, atua–e. Jai–idaak'āri, Ak'ōre eujāde banait'ee. 17 Tachi Ak'ōrepa ichi Warra pēi–e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Jīp'a pēiji eperāarā o k'achiade wādap'edaadeepa k'aripa atade atuanaadamerā.

18 Mapa Tachi Ak'ōrepa atuapi–e ichi Warrade ijāa bi. Mamīda atuapiit'ee chi ijāa–ee bi, māgīpa ijāak'aa perā Tachi Ak'ōre Warra apai iru badade. 19 Chi īdaa pik'a bi cheji na p'ek'au eujādee. Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa ma īdaa pik'a bi k'iniadak'aa paji, p'āriu pik'a bide p'anee k'inia p'anadap'edaa perā ne–inaa k'achia oodait'ee. 20 Chi k'achia ooyaa beerāpa ma īdaa pik'a bi unuamaa iru p'anapata. Iru k'awa k'iniadak'aa. Māga p'ani k'iniadak'aa perā irua unupimerā āchia ne–inaa k'achia oopata. 21 Jōdee chi oopataarāpa Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a, ma īdaa pik'a bi k'awa k'inia p'anapata. Māga p'anapata jōmaarāmaa k'awapi k'inia p'anadairā āchia ne–inaa pia oo p'ani Tachi Ak'ōrepa oopiparik'a.

Juan Bautistapa waya Jesude jarada

22 Ma t'ēepai, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome wājida Judea eujādee. Mama taarāji āchi ome, āchia eperāarā poro choodamerā. 23 Juanpa ichiaba eperāarā poro choomaa baji Enonde, Salim k'ait'a, mama paniara paraada perā. Mama eperāarā chepachida poro choopidait'ee. 24 (Māga paji Herodepa Juan carcelde t'ipit'aai naaweda.)

25 Ewari aba Juan k'ōp'āyoorā aupedeemaa p'aneejida awaraa judío ome, eperāarā poro choopata k'ap'ia. 26 Juanmaa chejida māik'aapa māgajida: —Tachi Jarateepari, ma eperā pi ome bada Jordán to k'īraik'a eere māik'aapa pia jarada taimaa, māgīpa eperāarā poro choomaa bida ajida. Ma awara jōmaarāta irumaa wā p'ani poro choopide.

27 Māpai Juanpa p'anauji:

—Apidaapa māgee ne–inaa ooda–e pak'ajida aji, Tachi Ak'ōrepa oopi–e pada paara. 28 Pāchia pia ūrijida mia jarak'āri mi Tachi Ak'ōrepa pēida–e eperāarā rey pamerā. Iru pēi naaweda, Tachi Ak'ōrepa mi pēiji. 29 K'īsiadāma nāgide. Miak'āidak'āri, wēra chi imik'īra wēra paru. Mamīda ma imik'īra k'ōp'āyo k'ait'a bainī beepari māik'aapa o–īdaipari ūrik'āri ma imik'īrapa jararu chi wēramaa. Māga pik'a mi ma poro choomaa bi k'ōp'āyok'a bi. Maperāpi mi o–īa bi. 30 Iru mi k'āyaara waibiara pait'ee eperāarā k'īrapite. Jōdee mi iru ek'ariara pait'ee.

Juan Bautistapa eperā it'ariipa chedade jarada

31 —Eperā it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Eperā na p'ek'au eujādepema na eujāde bapari perā, ichita jarapari na eujādepema ne–inaa. Jōdee chi it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. 32 Irua jarapari ichia unuda māik'aapa ūrida it'ari, apidaapa ijāa k'iniada–e p'ani pījida irua jara

bi. ³³Mamīda eperāpa irua jara bi ijāak'āri, k'awa bi Tachi Ak'ōrepa ichita wāarata jarapari. ³⁴Tachi Ak'ōrepa pēidapa jarapari Tachi Ak'ōre pedee, Ak'ōrepa ichi Jaure pēipari perā iru ome bapariimerā. ³⁵Tachi Ak'ōrepa ichi Warra k'inia iru bapari. Ne–inaa jōmaweda iru jua ek'ari biji irua ak'imerā. ³⁶Eperāpa iru Warrade wāara ijāak'āri, ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. Mamīda eperāpa iru Warrade ijāa k'inia–e bi pirā, Ak'ōre trua unu–e pait'ee. Tachi Ak'ōre ichita k'īrau bait'eeda aji, māgí eperā ome.

Jesús Samaria eujādepema wēra ome pedeeda

4 ¹Fariseorāpa ūrijida Jesupa Juan k'āyaara k'ōp'āyoorāra p'e wā māik'aapa eperāarā chok'araara poro choopachi. ²(Māga ūrijida Jesupa poro chook'aa paji mīda. Chi k'ōp'āyoorāpata poro choopachida.) ³Jesupa māga k'awaa atak'āri, waya uchijai Judea eujādeepa Galilea eujādee wāit'ee.

⁴Ma wādade wāyaaji Samaria eujāde. ⁵Māgá Jesús pacheji Sicar p'uurude. Māgí p'uuru Samaria eujāde bi. Chonaarāweda ma p'uuru Jacobpa ichi warra Josemaa eujā teeda k'ait'a baji. ⁶Ma eujāde Jacob pozo baji. Ma che wādade ode cherupa Jesús iyapaa cheda perā, ma pozo ik'aawa su–ak'i beej. Imat'ipa pa wā nipaji. ⁷⁻⁸(Chi k'ōp'āyoorā p'uurudee wā p'anajida chik'o netode.) Māga nide Samariadepema wēra cheji ma pozodee pania joide. Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Mimaa pania teepāde aji.

⁹Mamīda judiorā, Samariadepemaarā ome pedeedak'aa pada perā, māgí wērapa māgaji:

—Mi Samaria eujādepemapi. ¿Sāap'eda pi, judío bita mimaa pania iidi cheruma? aji.

¹⁰Jesupa p'anauji:

—Pia k'awada paara jōma Tachi Ak'ōrepa oo k'inia bi eperāarā k'aripait'ee māik'aapa k'awada paara k'aipata pīmaa pania iidimaa bi, mimaa iidik'aji teemerā pania eperāarā ichita chok'ai p'anapipari.

¹¹Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, na pozo nāpia bida aji. Pia ne–inaa wēe bi pania joi atait'ee. ¿Sāma māgee pania atayama? aji. ¹²Na pozo tachi chonaarāwedapema Jacobpa bēida. Irua na pozodepemata pania topachi, ichi warrarā ome māik'aapa chi ne–animalaarā ome. ¿Pi iru k'āyaara waibiara k'isia bik'ā? aji.

¹³Jesupa p'anauji:

—Eperāarāpa na pozodepema pania toruta waya opisiadaridait'eeda aji. ¹⁴Mamīda mīa pania teerudepema todak'āri, waa opisiada–e pait'ee. Ma k'āyaara ara pania poatri uchiaparik'a eujādeepa, māga pik'a mīa pania teeru uchit'ee āra t'ārideepa māik'aapa ma k'aurepa k'awaadait'ee ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome.

¹⁵Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, mi-it'ee teepáde aji, māgí pania, mi waa opisía-e pait'ee, ichiaba waa che-e pait'ee pania joide na pozode.

¹⁶Jesupa p'anauji:

—Wāpáde aji, pichi imik'ira atade māik'aapa waya namaa chepáde aji.

¹⁷Māgí wērapa p'anauji:

—Mi imik'ira wēe bida aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarata jaraji imik'ira wēe bida ak'ari. ¹⁸Imik'iraarā joisomaa iru badoo māik'aapa chi irá iru bi pēre-e. Mapa wāarada aji, pia jara bi.

¹⁹Māga ūrik'ari, ma wērapa māgaji:

—Señor, pia pedee jarada k'aurepa mia k'awaa wāda aji, pi Tachi Ak'ore pedee jarapari. ²⁰Tai chonaarā nāgí eede it'aa t'īpachidada aji. Mamīda parā judiorāpa jarapata Jerusalende eperāarāpa it'aa t'īpataadaipia bi.

²¹Māpai Jesupa māgaji:

—Wēra, mia jararu ijāaji. Ewari paruda aji, parāpa wāara it'aa t'īpataadait'ee Tachi Ak'oremaa. Mamīda māga ooda-e pait'ee nāgí eede wa Jerusalende. ²²Parāpa it'aa t'īpata Tachi Ak'oremaa. Mamīda iru pia k'awada-e p'ani. Jōdee táipata iru pia k'awa p'ani, tai judiorā k'ap'ia pari irua jara pēida perā sāga eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ²³Mamīda ewari pait'ee māik'aapa iraweda paru wāarata it'aa t'īpataarā Tachi Ak'oremaa it'aa t'īpataadait'ee iru Jaure k'ap'ia pari, Tachi Ak'ore wāara k'awapata perā. Tachi Ak'orepa māgeerā jiripari māgá ichimaa it'aa t'īpataadamerā. ²⁴Tachi Ak'oreta, Jaure. P'aareerā irumaa it'aa t'īpataadaipia bida aji, iru Jaure k'ap'ia pari, iru wāarata k'awapata perā.

²⁵Māpai māgí wērapa māgaji:

—Mia k'awa bi Mesías (ichiaba t'ījarapata Cristo) cheit'eeda aji. Iru chek'ari, tachimaa ne-inaa jōmaata jarateit'ee.

²⁶Jesupa māgaji:

—Māgí mida aji, pi ome pedeemaa bi.

²⁷Māgá pedeemaa bide chi k'ōp'āyoorā pachejida. Āchi t'aridepai k'īsiajida: “¿Sāap'eda Jesús pedeemaa bi jā wēra ome?” Mamīda apidaapa iidida-e paji ma wērapa k'āata k'inia baji, maa-e pirā k'āare-it'ee iru pedeemaa baji ma wēra ome. ²⁸Māpai māgí wērapa ichi chok'o atabēip'eda, wāji p'uurudee māik'aapa jaranaji eperāarāmaa:

²⁹—iAk'i chéti! Eperāpa mīmaa nepiriji ne-inaa jōma mia oopari. ¿Māgí Mesia-epaama? aji.

³⁰Māpai eperāarā wājida Jesumaa. ³¹Māgá cherutade, Jesús k'ōp'āyoorāpa enenee jōnajida nek'omerā:

—Tachi Jarateepari, nek'óji, ma-āri pijida.

³²Mamīda irua māgaji:

—Parāpa k'awada-e p'anida aji, chik'o mia iru bi k'oit'ee.

³³Chi k'öp'äyoorã ächi pitapai pedee pachida:

—¿Apidaapa chik'o aneejida—epaama? aji.

³⁴Mamïda Jesupa mägaji:

—Mi—it'ee chik'o nãga pik'a bi: ooit'ee mi pëidapa k'inia bik'a mäik'aapa aupait'ee mimia irua k'ïsia iru bi mi—it'ee. ³⁵¿Parãpa jarapata—ek'ã? “Atane k'ïmari falta bi ne—uuda ewadait'ee.” iAk'ïti parã ik'aawa! Unudait'ee ne—uuda chiwari nïbi. Mapa ewadaipia bi. ³⁶Ne—uuda ewaparipa ma ne—uuda ewak'ãri, o—ïadaipari p'arat'a jitait'ee perã ichi mimia pari. Mãga pik'a mi, Tachi Ak'õre Ûraa jarateepari, o—ïadaipari parãpa eperãrã p'e atadak'ãri mide ijãapataadamerã, ma k'aurepa ichita p'anapataadait'ee perã Tachi Ak'õre ome. Maperã chi ne—uupari chi ne—uu ewapari ome o—ïa para beepari. ³⁷Nãgí pedee eperãrãpa jarapata wãara bi. “Abaapa uupari mäik'aapa awaraapa ewapari.” ³⁸Mia parã pëiji ne—uu ewanadamerã, parãpa uuda—e paji mïda. Awaraarã parã naa mimiajida eperãrãpa mide ijãadamerã. Maap'eda parãpa ära mimia aupajida.

³⁹Samariadepemaarã chok'ara Jesude ijãajida mägí Samariadepema wërãpa jarada perã:

—Jõma mia ne—inaa ooda jarajida aji.

⁴⁰Maperãpi ma Samariadepemaarã Jesumãi pachedak'ãri, chupiria iidijida iru ächi ome beemerã. Mapa iru mama beeji k'ãima omé. ⁴¹Mama bide chok'araarãpa irua jarateeda ùridak'ãri, ijãajida. ⁴²Mãpai mãirãpa mägí Samariadepema wëramaa mägajida:

—Ïrapí ijãada—eda ajida, pia taimaa nepirida k'aurepapai. Ichiaba ijãapata irua jarateeda ùridap'edaa perã. Maperãpi k'awa p'ani wãara nãgí eperã cheji na p'ek'au eujãdepemaarã o k'achiadeepa k'aripa atade.

Jesupa rey mimiapataarã poro waibia warra jipada

(Mt 8.5-13; Lc 7.1-10)

⁴³K'ãima omé wãyaap'eda, Jesús uchiaji Samaria eujãdeepa mäik'aapa wãji Galilea eujãdee. ⁴⁴Ichi ome nipapatap'edaarãpa k'ïsiajida mãpemaarãpa ächi auteebaida—e pai, ichia jarada perã Tachi Ak'õre pedee jarapari p'uurudepemaarãpa iru waaweedak'aa. ⁴⁵Mamïda Galileade panadak'ãri, ma eujãdepemaarãpa iru auteebaijida. Mãirãpa irua ooda Jerusalende unujida, mama p'anadap'edaa perã Pascua fiesta oodait'ee.

⁴⁶Jesús waya cheji Caná p'uurudee, ichia pania vino papidamãi. Maapai Capernaum p'uurude bapachi rey mimiapataarã poro waibia. Mägí warra k'ayaa baji. ⁴⁷Mãgipa k'awaa atak'ãri Jesús cheda Judea eujãdeepa Galileadee, wãji iru ak'ide mäik'aapa chupiria iidiji wãmerã ichi temaa ichi warra jipade, chi warra juak'aya bada perã. ⁴⁸Mãga ùrik'ãri, Jesupa mägaji:

—Parāpa unuda—e pirā mia ooru ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mide ijāadak'aa pait'eeda aji.

⁴⁹Mamīda māgí poro waibiapa māgaji:

—Tachi Waibia, chepáde aji, mi warra jai—idaai naaweda.

⁵⁰Māpai Jesupa māgaji:

—Wāpáde aji, pichi temaa. Pi warra jipa beeit'eeda aji.

Ma eperāpa Jesupa jarada ijāaji māik'aapa wāji. ⁵¹Ichi temaa wāru, ichi mimiapataarāpa unu chejida māik'aapa māgajida:

—Pi warra jipa beejida ajida.

⁵²Ichia iidik'āri chisāgí horade jipa beejí, p'anaujida:

—Nuweda la una k'iamia tuu beejida ajida.

⁵³Chi ak'ōrepa k'awaji māgí hora paji Jesupa jarak'āri: “Pi warra jipa beeit'ee.” Mapa ichia māik'aapa ichi te pidaarāpa Jesude ijāajida.

⁵⁴Ma cheda omeede Judea eujādeepa Galilea eujādee, Jesupa ichiaba ooji ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

Betzatá pozode Jesupa chiwa bi jipada

5 ¹Ma t'ēepai Jesús cheji Jerusalendee judiorā fiesta oode. ²Jerusalén p'uuru* murallade t'ūpata aba Ovejaarā T'ūpata apachida. Māgí k'ait'a baji eperāarā k'uiptamāi, hebreo pedeede t'ijarapata Betzatá. Māgí pozo wap'ira baji joisomaa tarimbak'a bipa. Māgí wāk'a beejí te k'irupa. ³Mama eujāde k'ayaa beerā chok'ara p'aneepachida: tau p'āriu beerā, nik'anik'aa t'ia beerā māik'aapa chiwa beerā. [Nipachida pania p'ērebai jira beerumaa. ⁴Māga oopachida edaare angelpa pania p'ērebai jira beepik'āri, chi naa t'ūru aide jipa beepachi perā.] ⁵Mama baji eperā treinta y ocho años k'ayaa bada. ⁶Jesupa iru mama jēra bi unuk'āri māik'aapa k'awaa atak'āri taarā weda ichi māgá che bapachi, irumaa iidiji:

—¿Jipa bee k'inia bik'ā? aji.

⁷Chi k'ayaa bipa p'anauji:

—Eperā wē—eda aji, mi toida ata bimerā jā pozode pania p'ērebai jira beek'āri. Mi t'ūdariiit'ee pak'āri, awaraata mi naa t'ūdaiparida aji.

⁸Māpai Jesupa māgaji:

—iP'irabáiji! Pichi p'aru atáji māik'aapa wāji pichi temaa.

⁹Aramata ma eperā jipa beejí. Bainí beep'eda māik'aapa ichi p'aru atap'eda, t'ia wāji. Mamīda ĩpata ewate pada perā, ¹⁰arii p'anadap'edaa judiorā poro waibiarāpa chi jipa beedamaa māgajida:

—Idi tachi ĩpata ewate. Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi ĩpata ewate mimia oodaik'araa bi. Jā p'aru pia ateeik'araa bida ajida.

*5.2 Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, Jerusalén Judea eujādepema p'uuru waibiara baji. Mama Tachi Ak'ōre te waibia baji.

¹¹Māpai māgí eperāpa p'anauji:

—Mi jipadapa jarajida aji: “Pichi p'aru atáji māik'aapa wáji.”

¹²Āchia iidijida:

—¿K'aipata pīmaa māga jarajima? ajida.

¹³Mamīda ma k'ayaa badapa k'awa—e paji k'aipata ichi jipataada, Jesús tau atuat'aada perā t'ūk'āri eperāarā chok'ara see nībide.

¹⁴Ma t'ēpai, Tachi Ak'ōre te waibiade Jesupa ma eperā unuk'āri, irumaa māgaji:

—iŪrjji! Īrá pi jipa bida aji. P'ek'au k'achia oo amáaji ne—inaa k'achia p'asanaamerā.

¹⁵Maap'eda māgí eperāpa judiorā poroorāmaa nepirinaji Jesupa ichi jipada. ¹⁶Īpata ewate Jesupa māgá jipapachi perā, judiorā poro waibiarāpa iru jiripachida peedait'ee. ¹⁷Mamīda Jesupa p'anaupachi ichi imiatee p'anadap'edaarāmaa:

—Mi Ak'ōre ichita mimiapari māik'aapa ĩraweda mimiamaa bi. Mi jida māgá mimiaparida aji.

¹⁸Māga ūridak'āri, ma judiorāpa audupāra peet'aa k'inia p'anapachida, ĩpata ewate mimiapachi perā māik'aapa Tachi Ak'ōre ome auk'a bida ada perā. Māga jaraji Tachi Ak'ōre ichi Ak'ōreda ak'āri.

Tachi Ak'ōre Warrapa oopari Tachi Ak'ōrepa ooparik'a

¹⁹Āchia imiateeda ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Warrapa ne—inaa p'oyaa oo—eda aji, ichi k'Īradoopa. Ma k'āyaara irua unupari chi Ak'ōrepa oo bi māik'aapa auk'a oopari. Jōmaweda chi Ak'ōrepa oo bi ichiaba oopari chi Warrapa. ²⁰Māga bi chi Ak'ōrepa ichi Warra k'inia iru bapari perā. Mapa jōma ichia oo bi ak'Īpipari chi Warramaa. Wāara na ewari ne—inaa pi—iara ak'Īpiit'ee chi warramaa. Māga unudak'āri, parā p'era pik'a para beeit'ee. ²¹Chi Ak'ōrepa piu beerā p'irabaipiparik'a ichita chok'ai p'anapataadamerā, chi Warrapa auk'a ichia k'inia biirā p'irabaipiparida aji, ichita chok'ai p'anapataadamerā. ²²Chi Ak'ōrepa jara—e chisāgí na p'ek'au eujādepemaarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Ma—it'ee chi Warra pēiji. ²³K'inia baji jōmaarāpa ichi Warra waaweedamerā iru waawepatak'a. Eperā iru Warra waawee—ee bĪpa ichiaba waawee—e Tachi Ak'ōre, chi Warra pēida.

²⁴Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Waibiapa mi pēiji. Mi pedee ūri bĪpa māik'aapa irude ijāa bĪpa it'aa wāit'eeda aji. Māgí eperā atua—e pait'ee. Irua ijāadak'āriipa ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁵Mia wāarata jararu. Ewari pait'ee māik'aapa ĩraweda paru piu pik'a beerāpa ūridait'ee Tachi Ak'ōre Warra pedee. Chi ma pedee ijāarutaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁶Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichita chok'ai p'anapiparik'a, ichi Warra bĪji auk'a oomerā. ²⁷Ma awara ichi

Warra biji ichik'a jōmaarā k'āyaara waibiara bamerā. Māgá irua jarai chisāgí eperāarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māk'aapa chisāgí atuadait'ee. Tachi Ak'ōrepa iru māga biji iru Eperā Ak'ōre Truadepema perā. ²⁸P'era pik'a p'ananaati mia jararu ūridak'āri. Ewari cherude jōmaweda jāirade p'anihāpa mi pedee ūridait'ee. ²⁹Chok'ai p'irabaidait'ee māk'aapa jāiradeepa uchiadait'ee. Ne–inaa pia oopatap'edaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. Mamīda chi ne–inaa k'achia oopatap'edaarā atuadait'ee.

Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi

³⁰—Mia ne–inaa p'oyaa oo–eda aji, michi k'iradoopa. Mia ūripari mi Ak'ōrepa jara bi māk'aapa irua jara bik'a oopari. Mapa mia eperāarāpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia. Mia māga jarak'āri, wāarata jarapari, michia oo k'iniata oo k'iniak'aa perā. Jīp'a oo k'inia bi mi pēidapa k'inia bik'a. ³¹Michi k'īsidoopapai na pedee jarada paara, māgara eperāarāpa wāarata jara–e bida ak'ajida. ³²Mamīda awaraapa jara bi mi ichi Warra. Mia k'awa bi irua ichita wāarata jarapari. ³³Parāpa eperāarā pēidak'āri Juan Bautistamaa iidide, irua p'anauda wāarata paji. ³⁴Mia p'ua–e bida aji, eperāpa jarada. Mamīda māga jaraji parāpa k'irāpadamerā Juanpa jarada māk'aapa mide ijāadamerā. Māgá mia parā o k'achiadeepa k'aripa atai. ³⁵Juan urua pik'a bapachi lamparak'a na p'ek'au eujā p'āriu pik'a bide. Maapai parā o–ia p'anapachida iru ome ma urua pik'a bide. ³⁶Mamīda ne–inaa piara paraa Juanpa jarada k'āyaara. Mia ne–inaa jōma oopari mi Ak'ōrepa k'isia iru bik'a. Māga ook'āri, ak'ipipari wāara irua mi pēiji. ³⁷Irua pida ak'ipidoo mi pēiji, parāpa jara p'ani mīda waide iru pedee ūridak'aa māk'aapa iru k'ira unudak'aa. ³⁸Ma awara parāpa ak'ipipata iru pedee jara pēida wāara ijāadak'aa, irua pēidade ijāada–e p'anadairā. ³⁹Parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pi–ia ak'ipata, ijāapata perā ma k'aurepa it'aa wādait'ee. Māgí ūraade mideta jara bi. ⁴⁰Mamīda parāpa mide ijāa k'iniada–e p'ani, mia parā it'aa wāpimerā.

⁴¹'Mia māga jara–e paji k'inia bairā eperāarāpa mi ak'idamerā eperā t'āri piak'a. ⁴²Ma awara mia parā k'awa bida aji. Wāara Tachi Ak'ōre k'inia iru p'anada–e. ⁴³Mi chejida aji, mi Ak'ōre pari. Mamīda parāpa mi auteebaida–e paji. Jōdee awaraa eperā ichi k'inia cheru pīrā, mata parāpa auteebaipata. ⁴⁴¿Sāga mide ijāadayama? aji. Jiripata eperāarāpa parā ak'idamerā judiorā pia beerāk'a, jiridai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa parā ak'imerā ichideerāk'a. iIru aupaita Ak'ōre Waibia! ⁴⁵K'isianāati mia parā imiateeit'ee mi Ak'ōre k'irapite. Ma k'āyaara Moisepa p'ādapa parā imiateepari, ma ūraade ijāa p'ani mīda. ⁴⁶Parāpa wāara Moisepa p'āda ijāadap'edaa paara, ichiaba mide ijāak'ajida, irua mide p'āda perā. ⁴⁷Mamīda wāara irua p'āda ijāada–e p'anadairā, audupiara mi pedee ijāada–e pai.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹Ma t'ēepai, Jesús wāji Galilea Lago k'īraik'a eeree. Māgí lago ichiaba t'ījarapata Tiberias. ²Eperāarā chok'ara iru t'ēe nipapachida, irua k'ayaa beerā jipada perā māik'aapa ārapa unudap'edaa perā irua oo bi ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ³Māpai Jesús wāji ee nok'odee māik'aapa su–ak'i banaji chi k'ōp'āyoorā ome. ⁴Judiorā Pascua fiesta īri pa baji. ⁵Jesupa unuk'āri ma eperāarā chok'ara ichi t'ēe che wāda, Felipemaa māgaji: —¿Sāma chik'o netodait'eema aji, na eperāarā jōmaweda nek'odamerā? ⁶Jesupa k'awa baji k'āata ooit'ee. Mapa iidiji k'awaait'ee k'āata p'anau Felipepa. ⁷Felipepa p'anauji: —Doscientos denariopa* pida araa–e pak'aji, pan netodait'ee ma–āri ma–āria pida k'odamerā. ⁸Māpai Jesús k'ōp'āyo Andrés, Simón Pedro ipemapa māgaji: ⁹—Nama bida aji, warra aba. Ichia iru bida aji, pan cebadadee ooda joisomaa māik'aapa chik'o omé. Mamīda, ĩk'āata araayama aji, na eperāarā see nībi–it'ee? ¹⁰Jesupa p'anauji: —Jarāti jōmaweda su–ak'i p'aneedamerā. Mama p'ūajara jep'eda paraaji. Mama su–ak'i p'aneejida. Āchi imik'īraarā cinco mil paji. ¹¹Jesupa ma pan jita atap'eda, it'aa t'īji gracias jarait'ee māik'aapa jōmaarāmaa jedepiji. Ichiaba māga ooji chik'o ome. ¹²Jōmaweda bi jāwaa p'aneedak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji: —Chi nībeeda p'e adapapáde aji, maarepida ārinaamerā. ¹³Ārapa ipurujida k'oraa docena aba ma pan joisomaadeepa. ¹⁴Eperāarāpa unudak'āri Jesupa oo bi ma ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, jarapachida: —Wāara nata Ak'ōre pedee jarapari tachia ni p'anadap'edaa chemerā na p'ek'au eujādee. ¹⁵Mamīda Jesupa k'awa bada perā ichi rey papi k'inia p'ani, ee nok'odee waya wāji, ituaba ba k'inia bada perā.

Jesús pania īri t'ia nipada
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶P'āriupodopa Jesús k'ōp'āyoorā lago idee chejida ¹⁷māik'aapa barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida. P'āriudaik'āri, waide Jesús pache–e baji. ¹⁸Māgá āchi ituaba wārutade p'usara t'o nībeeji, nāu golpe p'ua nībada perā. ¹⁹Tok'esaa wā nidade kilometro joisomaa maa–e pīrā seis, unujida Jesús barco k'ait'a t'ia cheru pania īri. Māpai āchi p'eradachida. ²⁰Māpai irua māgaji:

* 6.7 Maapai atane ocho mimiapachida *doscientos denarios* pari.

—iP'eranáati! iMida! aji.

²¹Áchia mǎga ūridak'ári, o-ía iru batau atajida. Taarã-ee panajida áchi wã nipadap'edaamaa.

Eperääräpa Jesús jiridap'edaa

²²Ai norema eperäärã lako k'iraik'a eere p'anadap'edaaräpa k'awaajida Jesús k'öp'äyoorã wädap'edaa barco mama badade. Ichiaba k'awaajida Jesús ära ome wã-e pada. ²³Mǎga nide barco pachejida Tiberias p'uurudeepa, Jesupa Ak'õremaa gracias jarap'eda, eperääräpa pan k'odap'edaa k'ait'a. ²⁴Mǎgá eperääräpa Jesús chi k'öp'äyoorã ome mama unuda-e pak'ári, ma barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wäjida iru jiride.

Eperã Jesude ijãa bi ichita chok'ai bapariit'ee

²⁵Ma eperäärã lako k'iraik'a eere panadak'ári, Jesús ununajida mǎik'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sãaweda pachejima? ajida.

²⁶Jesupa mǎgaji:

—Mia wäärata jararu. Paräpa mi jiri nidada aji, mia parã bi jäwaa netawada perã, jiridai k'äyaara k'awaadait'ee mia ne-inaa pi-ia oopari eperääräpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa. ²⁷Mimianáati chik'o k'odait'ee aupai, mǎgee chik'o jõpari perã. Ma k'äyaara mimíati k'awaadamerã mi, chi ne-inaa jök'aa. Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'aurepata parã ichita p'anapataadai Tachi Ak'õre ome. Irua ak'ipi bi mi pia ak'i bapari, iru juapa mia ook'ári ne-inaa eperääräpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa.

²⁸Mǎpai arii p'anadap'edaaräpa Jesumaa iidijida:

—¿K'ãata oodayama ajida, Tachi Ak'õrepa tai pia ak'ipariimerã?

²⁹Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa k'inia bida aji, ijãadamerã eperã irua na eujádee pëidade.

³⁰Mǎpai iidijida:

—¿K'ãata pia ooit'eema ajida, taipa ijãadamerã pi Tachi Ak'õrepa pëida? ¿K'ãata pia taimaa ak'ipiit'eema? ³¹Eujã pania wëe bide tachi chonaaräpa it'aripema chik'o *maná*, k'ojidada ajida, Tachi Ak'õre Ūraa p'ädade jara bik'a:

‘Tachi Ak'õrepa äramaa it'aripema chik'o teeji nek'odamerã.’ (Ex 16.4)

³²Jesupa p'anauji:

—Mia wäärata jararu. Moisepa parãmaa mǎgí chik'o tee-e paji. Mi Ak'õre it'aripemapata chik'o jõmaweda teepari. Mǎgí chik'o chi pipiara bi-e paji. ³³Chi pipiara bita it'ariipa cheji na p'ek'au eujádepemaarã chok'ai p'anapiit'ee ichita p'anapataadamerã.

³⁴Áchia mǎgajida:

—Tai-it'ee māgí chik'ota teeparíji.

³⁵Māpai Jesupa māgaji:

—Mida aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. Eperā ewaa nek'oda jarrapisia—e bik'a māik'aapa chi ewaa ne—ināa toda opisia—e bik'a, māga pik'a eperā mide ijāa bi o—īa bapariit'ee. ³⁶Mamīda mia parāmaa et'ewa jaradak'a, parāpa mide ijāada—e p'ani, mi unupata mīda. ³⁷Jōmaweda eperāarā mi Ak'ōrepa mi jua ek'ari bida mimaa chedait'ee. Chi cherutaarāmaa mia k'inia—eda a—e pait'ee. ³⁸Mi it'ariipa che—e paji ooit'ee michia oo k'iniata. Ma k'āyaara cheji ooit'ee mi Ak'ōrepa k'inia bik'a. ³⁹Ma—it'ee mi pēiji; jōmaweda mi jua ek'ari bidaarā ak'i bamerā apida atuanaamerā. Māgá Ak'ōre ewari waibia ewate āra chok'ai p'irabaidait'ee. ⁴⁰Mi Ak'ōrepa k'inia bi jōmaweda ichi Warra k'awa p'aniirā māik'aapa irude ijāa p'aniirā it'aa wādamerā. Ak'ōre ewari waibia ewate miata māgiirā p'irabaipit'ee.

⁴¹Māpai judiorā poro waibiarāpa Jesús āpīte pedee k'achia pedee p'anejida irua jarada perā: “Mida aji, chi chik'o it'ariipa cheda”.

⁴²Maperā māgajida:

—¿Nāgi—ek'ā Jesús, José warra? Taipa k'awa p'anida ajida, chi ak'ōre māik'aapa chi nawe. ¿Sāgapi it'ariipa chejida a bima? ajida.

⁴³Māpai Jesupa māgaji:

—iPedee k'achia pedee amāati! ⁴⁴Mi Ak'ōrepa mi pēiji. Eperā apida mimaa p'oyaa cheda—eda aji, irua anee—emāi. Ak'ōre ewari waibia ewate irua aneeda eperāarā mia p'irabai atait'eeda aji. ⁴⁵Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi:

‘Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa ichi ūraa jarateeit'ee.’ (Is 54.13)

Mapa jōmaarāpa iru ūraa ūri p'ani māik'aapa k'awaa wāda mimaa chedait'ee.

⁴⁶Mia māga jarak'āri, jara k'inia—e bi eperāarāpa Tachi Ak'ōre unupata. Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unuda—e p'ani. Irua it'ariipa pēidapapaita iru unupari. ⁴⁷Mia wāarata jararu. Eperāpa mide ijāa bi it'aa wāit'ee. ⁴⁸Mida aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. ⁴⁹Parā chonaarā eujā pania wēe bide wāyaadak'āri, *maná* k'ojidada aji. Mamīda ma chik'opa āra ichita chok'ai p'anapi—e paji, ai t'ēepai āchi piudap'edaa perā. ⁵⁰Mia “chik'o” ak'āri, jara k'inia bi chik'o it'ariipa cheda. Eperāpa māgí chik'o k'oru pīrā, atua—e. ⁵¹Mida aji, ma chik'o it'ariipa cheda eperāarā chok'ai p'anapiit'ee. Chi nāgí chik'o k'o bīpa ichita chok'ai bapariit'ee. Nāgí chik'o mi k'ap'ia, miā teeit'eeda aji, piumerā jōmaarā pari, ichita chok'ai p'anapataadamerā.

⁵²Māga ūridak'āri, judiorā aupedee para beejī:

—¿Sāga na eperāpa tachimaa ichi k'ap'ia k'opiit'eema? ajida.

⁵³Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa Eperā Ak'ōre Truadepema k'ap'ia k'oda—e pīrā māik'aapa iru waa toda—e pīrā, it'aa wāda—e pai. ⁵⁴Chi mi k'ap'ia

k'o bipa māk'aapa mi waa to bipa Ak'õre eujāde banait'ee. Ak'õre ewari waibia ewate miata iru chok'ai p'irabai atait'ee. ⁵⁵Mapa mi k'ap'iata chi chik'o pipiara bida aji. Ichiaba mi waata chi ba pipiara bida aji. ⁵⁶Chi mi k'ap'ia k'o bipa, ichiaba mi waa to bipa mi ome araa bapariit'eeda aji. ⁵⁷Mi Ak'õre ichita chok'ai bapari; mi jida auk'a. Irua mi pëiji mi k'ap'ia k'opataarā ichita chok'ai p'anapimerā. ⁵⁸Mia jara bida aji, chik'o it'ariipa chedade. Nāgí chik'o parā chonaarāpa *maná* k'odap'edaak'a bi–e. Ārapa *maná* k'ojida. Mamīda ma chik'opa āra ichita chok'ai p'anapi–e paji, ai t'ēpai piudap'edaa perā. Jōdee chi nāgí chik'o k'o bipa ichita chok'ai bapariit'ee.

⁵⁹Jesupa ma jōma jara aupada jarateeki Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede Capernaum p'uurude.

Jesupa jarada sāga eperāarā it'aa wādaí

⁶⁰Jesupa jarateemaa bi ūridak'āri, iru ome nipapataarāpa māgajida:

—Pia jara bi p'oyaa k'awada–eda ajida. ¿K'aipa ijāyama? ajida.

⁶¹Jesupa k'awa bada perā ichi āpíte māgá pedeemaa p'ani, iidiji:

—¿Na pedee parāpa k'achia ūri p'anik'ā? aji. ⁶²Māgara audupiara ijāada–e pai, parāpa Eperā Ak'õre Truadepema unuruta pirā it'aa wāru ichi badamaa. ⁶³Tachi Ak'õre Jaurepa eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. Tachi k'iradoopa apida ichita chok'ai p'anada–e pai. Mia jaradak'a parāpa mi k'ap'ia k'oruta pirā, pia jarait'eera, mide wāara ijāaruta pirā, Tachi Ak'õre Jaure cheit'ee parā ichita chok'ai p'anapide. ⁶⁴Mamīda waide parā ūk'uru ijāada–e p'ani.

Jesupa māga jaraji ai naaweda k'awa bada perā k'airāpa ijāada–e p'ani māk'aapa k'aipa ichi traicionaait'ee. ⁶⁵Ichiaba māgaji:

—Mapa mia parāmaa jaraji eperā apida mimaa p'oyaa cheda–eda aji, mi Ak'õrepa anee–e pirā.

⁶⁶Maadamāiipa chok'ara Jesús ome nipadap'edaarāpa iru atabaibëijida.

⁶⁷Māpai Jesupa iidiji chi k'õp'āyoorā docemaa:

—¿Parā jida ichiaba wā k'inia p'anik'ā? aji.

⁶⁸Simón Pedropa p'anauji:

—Tachi Waibia, pik'a awaraa wē–e. Pi ūraa k'aurepa k'awa p'ani it'aa wādait'ee. ⁶⁹Taipa pide ijāa p'anida ajida, māk'aapa k'awa p'ani pi chi k'achia wēe bapari, Tachi Ak'õrepa pëida.

⁷⁰Jesupa p'anauji:

—Mia parā doce weda jirit'erajida aji. Mamīda parādepema aba netuara eere bida aji.

⁷¹Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji Simón Iscariote warra Judapa ichi traicionaait'ee, chi k'õp'āyoorā docedepema paji mīda.

Jesús ipemaarāpa irude ijāada–e padap'edaa

7 ¹Ma t'ēpai Jesús nipaji Galilea eujāde. Judea eujāde ba k'inia–e paji, judiorā poro waibiarāpa iru jiri p'anadap'edaa perā peepit'aadait'ee.

²Mamīda judiorã fiesta Rancho Oopata ïri p'anadap'edaa perã, ³Jesús ïpemaarãpa mägajida:

—Nama beenaapáde ajida. Wãpáde ajida, Judea eujádee, arapemaarã pide ijãapataarãpa ichiaba pia ne–inaa oo bi ak'idamerã. ⁴Eperãpa ichia oo bi merak'aa ma oo bi k'awapi k'inia bi pirã. Mapa pia ne–inaa oo bi nama jõmaarãmaa ak'ïpinapáde aji.

⁵Mãga jarajida chi ïpemaarãpa pida ijãada–e p'anadap'edaa perã iru Tachi Ak'õrepa pëida. ⁶Mãpai Jesupa mägaji:

—Ewari Tachi Ak'õrepa awara bida ma–it'ee waide pa–e bida aji. Mamīda parã wã k'inia p'anadak'ãri, wãdaipia bi. ⁷Na p'ek'au eujãdepemaarãpa parã k'ïra unuamaa iru p'anadak'aada aji. Mamīda mi k'ïra unuamaa iru p'anapata, mia jarapari perã áchia k'achia oopata. ⁸Wãti fiestadee. Mi wã–eda aji, waide mi ewari pa–e perã.

⁹Mãga jarap'eda, beeji Galilea eujãde.

Jesús fiesta Rancho Oopatade bada

¹⁰Mamīda chi ïpemaarã wãdap'edaa t'ëepai, Jesús ichiaba wãji ma fiestadee. Mamīda awaraarã ome wã–e paji. Ituaba miru wãji, chi k'õp'ãyoorã ome. ¹¹Mãmisa judiorã fiestade p'anadap'edaarãpa Jesús jiripachida mãik'aapa mägapachida:

—¿Sãma bima apachida, jã eperã?

¹²Eperãarã chok'ara áchi pitapai osausawaa pedeepachida iru ãpite. Ûk'uruurãpa mägapachida:

—Jã eperã t'ãri pia bapari.

Mamīda awaraarãpa mägapachida:

—Jã eperãpa eperãarã k'üramaa nipapari.

¹³Mamīda judiorã poroorã waidoopa, jõmaarã taide apidaapa mãga jarada–e paji.

¹⁴Ma fiesta tomia esa–auk'a wãyaa wãde Jesús t'ïuji Ak'õre te waibiade mãik'aapa jarateemaa beeji. ¹⁵Arii p'anadap'edaa judiorã ak'ïtrua para beeji mãik'aapa iidijida:

—¿Sãgapi na eperãpa Tachi Ak'õre Ûraa audú k'awa bima ajida, estudia–e padata awaraarãk'a?

¹⁶Jesupa p'anauji:

—Michi k'ïsiadoopa jaratee–e bida aji. Mia jaratee bi mi pëidapa jarateepi bik'a. ¹⁷Eperãpa oo k'inia bi pirã Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, ma eperãpa k'awaait'ee mia wãara jarateemaa bi Ak'õre Ûraa, maa–e pirã wãara jarateemaa bi michi k'ïsiadoopa. ¹⁸Eperãpa ichi k'ïsiadoopa jarateek'ãri, mãga oopari awaraarãpa ichi t'o p'anadamerã. Mamīda eperãpa jarateek'ãri awaraarãpa Tachi Ak'õre Ûraa pia ak'ï p'anapataadamerã, mägipa wãarata jarateepari. Seewa jarak'aa mãik'aapa eperãarã k'ürak'aa.

¹⁹Moisepa parã chonaarãmaa Ak'õre Ūraa p'ã teeji. ¿Wãara-ek'ã? Mamïda apidaapa ichita oodak'aa ma ūraade jara bik'a. ¿Sãap'eda parãpa mi peet'aa k'inia p'anima? aji.

²⁰Arii p'anadap'edaarãpa mägajida:

—¿Netuara pi k'ap'iade merãtia bi-ek'ã? ajida. ¿K'aipa pi jiri bima ajida, peet'aaitee?

²¹Jesupa mägaji:

—Parãpa ijãa p'ani ñipata ewate mimiadaik'araa bida aji, Moisepa p'ädade mãga jara bairã. Mapa parã jõmaweda p'era pik'a para baji, ñipata ewate mia ook'ãri ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa.

²²Mamïda ñipata ewate parãpa paara ne-inaa oopata. Pãchi imik'ira warrarã k'ap'iade tauchaa bipata. Mãga oopata Moisepa jarada perã mãga oodamerã. (Wãara Moisepa naapiara mãga oopi-e paji. Iru t'oi naaweda, parã chonaarãpa mãga oopachida.) ²³Ñipata ewate parãpa mãga oopata, oo k'inia p'anadairã Moisepa p'ädade jara bik'a. Mãga bita, ¿sãap'eda k'irau p'anima aji, ñipata ewate mia eperã jipada perã? ²⁴Mia oo bi ñiripai ak'ináati jaradait'ee pia wa k'achia. Ak'íti Tachi Ak'õrepa mi ak'iparik'a, iruapai jarapii perã chisãgí pia mãik'aapa chisãgí k'achia.

Jesús it'ariipa pëida

²⁵Maapai Jerusalén p'uurudepemaarãpa iidi para beeji:

—¿Nãgí eperã-ek'ã ajida, tachi poroorãpa jirimaa p'ani peet'aadait'ee?

²⁶Jãma jõmaarã taide pedeemaa bi. Mamïda apidaapa jarada-e p'ani iru pedenaamerã. ¿Tachi poroorãpa ijãa p'anik'ã na eperã Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida tachi k'aripamerã? ²⁷Taipa k'awa p'ani sãmapema na eperã. Mamïda Mesías chek'ãri, apidaapa k'awada-e pait'ee iru sãmapema.

²⁸Mãimisa Tachi Ak'õre te waibiade Jesupa jarateemaa baji. Mãirã pedee ñirik'ãri, Jesupa golpe mägaji:

—Wãara parãpa mi k'awa p'ani mãik'aapa k'awa p'ani mi sãmapema. Mamïda michi k'iradoopa che-e bida aji. Abaapa mi pëiji. Mãgí wãara bapari. Mamïda parãpa iru k'awada-e p'ani. ²⁹Jõdee mia iru k'awa bi, iru baparimãiipa cheda perã. Iruata mi pëijida aji.

³⁰Mãga ñiridak'ãri, Jesús jita atadait'ee paji. Mamïda p'oyaada-e paji, at'ãri iru ewarimaa pa-e bada perã. ³¹Mãga baji mïda judiorã poroorã ome, eperãarã chok'ara Jesude ijãajida mãik'aapa mägapachida:

—Mesías chek'ãri, ¿ne-inaa piara ooi'ã ajida, na eperãpa oo bi k'ãyaara?

Fariseorãpa Jesús jita ata k'inia p'anadap'edaa

³²Fariseorãpa ñirijida eperãarã mãgá pedee p'ani. Mapa ma fariseorãpa p'aareerã poroorã ome pëijida Tachi Ak'õre te waibia jãapataarã Jesús jita atadamerã. ³³Mamïda Jesupa mägaji:

—Mi parā ome mak'iaara taarā—eda aji. Ma t'ēepai mi waya wāit'ee mi pēida baparimaa. ³⁴Parāpa mi jiridayada aji. Mamīda mi unuda—e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mi wāit'ee bimaa.

³⁵Māpai judiorā poroorā pedee para beeji:

—¿Sāmapi wāit'eema ajida na eperā, tachia p'oyaa unuda—e pait'ee? ¿Tok'esaa wāit'ee—epaa jarateede judiorāmaa, k'ira tewaraarā p'uurudepemaarāmaa, maa—e pirā judio—eerāmaa? ³⁶¿K'āata jara k'inia bima ajida, irua jarak'āri: “Parāpa mi jiridait'ee. Mamīda mi unuda—e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mi wāit'ee bimaa”?

Ak'ōre Jaurepa eperāarā chok'ai p'anapipari

³⁷Fiesta Rancho Oopata jō wāda ewate, ma ewari waibiara paji. Ma ewate Jesús bainī beeji māik'aapa golpe pedeeji:

—Apida opisia bi pirā, mimaa chepāde aji, tode. ³⁸Chi mide ijāa bi bait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

‘Eperā t'ārideepa to chak'ek'a jichooyada aji, paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparik'a.’ (Is 55.1)

³⁹Ma pedee “paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparida” ak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōre Jaure, māgí pēit'ee bada perā irude ijāapataarāmaa. Mamīda Jesupa māga jarak'āri, waide Ak'ōre Jaure pēi—e paji, ichi waide it'aa wā—e bada perā.

Eperāarā k'isia awara—awaraadaidap'edaa

⁴⁰Ma pedee ūridak'āri, eperāarā ūk'uruurāpa māgapachida:

—Wāara, na eperā Ak'ōre pedee jarapari.

⁴¹Awaraarāpa māgapachida:

—Na Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Māga—epi. ¿Sāga Mesías adaima? Iru Galilea eujādepema. Galilea eujādeepa Mesías uchia—e pait'ee. ⁴²¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi—ek'ā ajida, Mesías uchiat'ee Rey David ēreerādeepa māik'aapa t'oit'ee Belén p'uurude* Rey David t'odamāi?

⁴³Mapa eperāarā k'isia awara—awaraadachida. Ūk'uruurāpa ijāajida Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida; ūk'uru ijāadak'aa paji. ⁴⁴Māirāpa Jesús jita ata k'inia p'anajida. Mamīda apidaapa p'oyaa ooda—e paji.

Judiorā poroorāpa Jesude ijāada—e p'anadap'edaa

⁴⁵Māpai Tachi Ak'ōre te waibiā jīapataarā āchi pēidap'edaarāmaa chejida. Pachedak'āri, fariseorāpa māik'aapa p'aareerā poroorāpa iidijida:

* 7.42 *Belén p'uuru* Judea eujāde bi. Ma p'uurude Jesucristo t'oji mīda, wariji Nazaret p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi (Mt 2.23).

—¿Sāap'eda Jesús aneeda—e pajima? ajida.

⁴⁶Ma Ak'öre te waibia j̄apataarāpa p'anaujida:

—iEperā apida pedeeda—eda ajida, māgí eperāk'a!

⁴⁷Māpai fariseorāpa māgajida:

—¿Parāpa pida irumaa k'ürapijidak'ā? ajida. ⁴⁸¿Sāma tachi poroorāpa maa—e pirā tai fariseorāpa irude ijāa p'anima? ajida. iMāga oodak'aa!

⁴⁹Jā eperāarāpa k'awadak'aa Tachi Ak'örepa Moisemaa ūraa p'āpida, irude ijāadak'aa perā. Mapa Ak'örepa āra k'achia ooit'ee.

⁵⁰Māpai fariseo Jesumaa naaweda wā bada, Nicodemopa māgaji:

⁵¹—¿Tachi Ak'öre Ūraa p'ādade nāga jara bi—ek'ā? aji. Ūridaipia bi eperāpa jara bi māik'aapa k'awaadaipia bi irua oo bi, jaradai naaweda ma eperā pia wa k'achia.

⁵²Āchia p'anaujida:

—¿Pi jida ichiaba Galilea eujādepemak'ā? ajida. Tachi Ak'öre Ūraa p'āda pia léeki. Māga ooru pirā, k'awaait'ee Tachi Ak'öre pedee jarapataarā Galilea eujādeepa uchiadak'aa.

⁵³[Māpai jōmaweda wājida āchi te cha.

8 ¹Mamīda Jesús wāji Olivo Eedee. ²Ai norema tap'eda, waya cheji Tachi Ak'öre te waibiadee. Mama pachek'āri, eperāarā chok'ara chejida irumaa. Mapa iru su—ak'i beeki māik'aapa jarateemaa beeki.

Wēra chi k'ima—ee ome k'āida

³Moisepa p'āda jarateepataarāpa fariseorā ome aneejida wēra unu atadap'edaa p'ek'au oomaa bi. Eperāarā taide ata bijida ⁴māik'aapa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa na wēra miak'āi bita unujidada ajida, awaraa ome nībi. ⁵Ak'öre Ūraa p'ādade Moisepa jaraji nāgee wēraarā māupa bat'a peet'aadamerā. * Mamīda taipa k'awaa k'inia p'ani ĩpia k'āata jara bi?

⁶Āchia māga iidijida Jesupa Moisepa p'āda merai j̄iak'aapa. Māgā imiateek'ajida. Mamīda Jesupa made t'īupi—e paji. Edaa ĩjaabaip'eda, p'āmaa beeki yooro p'orade ichi jua k'īpa. ⁷Māpai āchia iidi jōnide Jesús j̄ip'a su—ak'i beeki māik'aapa māgaji:

—Naapiara ichimaa māupa bat'apāde aji, parādepema chi p'ek'au k'achia wēe bīpa.

⁸Maap'eda waya edaa ĩjaabaip'eda, yooro p'orade waya p'āmaa beeki ichi jua k'īpa. ⁹Māgí pedee ūridak'āri, jōmaweda aba—abaa uchua wādapa erreudachida. Naapiara wājida chonaarā, maap'eda apemaarā. Jesús ituaba beeki māgí wēra ome. ¹⁰Mapa Jesús j̄ip'a su—ak'i beep'eda, irumaa iidiji:

—¿Sāma p'anima? aji. ¿Apidaapa pi pee k'iniada—e pajik'ā? aji.

* 8.5 Lv 20.10; Dt 22.22-24.

¹¹Ma wērapa māgaji:

—Apidaapa, Tachi Waibia.

Jesupa māgaji:

—Mia pida pi pee k'inia—eda aji. Īrá wāpáde aji, māik'aapa ĩraweda p'ek'au k'achia oo amáaji.]

Jesús ĩdaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā—it'ee

¹²Māpai Jesupa waya jarateema beeji eperāarāmaa:

—Mida aji, ĩdaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā—it'ee, mia āramaa Tachi Ak'ōre o ak'ipipari perā. Mide ijāa bi p'āriu pik'a bide nipa—e pait'ee, Tachi Ak'ōre k'awa—ee. Ma k'āyaara ichita chok'ai bapariit'ee, ĩdaa pik'a bide Tachi Ak'ōre ode nipapari perā.

¹³Māpai fariseorāpa irumaa māgajida:

—Pichi k'ĩsiadoopa māgí pedee jaramaa bida ajida. Awaraa wē—e perā auk'a jarait'ee, pari pi pedeemaa bida ajida.

¹⁴Jesupa p'anauji:

—Mi pedeek'āri, wāarata jarapari. Mia k'awa bida aji, sāmāik'aapa cheda māik'aapa sāmaa wāit'ee. Jōdee parāpa māga k'awada—e p'ani. ¹⁵Awaraarāpa oo p'ani ĩripai ak'ipata jaradait'ee pia wa k'achia. Jōdee mia māgá ak'i—epi. ¹⁶Mamīda eperāpa oo bi ak'ik'āri, mia jararu pirā pia wa k'achia, wāarata jarait'ee, mi pēidapa mi k'aripapari perā. Michi ituabaapa eperāarāpa oopata māgá ak'ik'aa. ¹⁷Pāchi ūraa p'ādade jara bi eperā omeerāpa ne—inaa unudap'edaa auk'a jaradak'āri, ma jarada wāara. Auk'a bi mi ome. ¹⁸Michia oo bi jarapari māik'aapa mi Ak'ōre, mi pēidapa, auk'a jarapari.

¹⁹Māpai āchia iidijida:

—¿Sāma bima ajida, pi Ak'ōre?

Jesupa p'anauji:

—Parāpa mi wāara k'awada—eda aji. Mi Ak'ōre jida wāara k'awada—e. Mi wāara k'awa p'anadap'edaa paara, mi Ak'ōre jida wāara k'awa p'anak'ajidada aji.

²⁰Jesupa māga jaraji, Tachi Ak'ōre te waibiade primisia iapatamāi jaratee bi misa. Eperāarā chok'ara mama wāyaa wājida mīda, apidaapa iru jitada—e paji irua jarateeda k'aurepa, ewari Tachi Ak'ōrepa awara bida ma—it'ee waide pa—e bada perā.

Jesupa ichi wāit'ee bimaa p'oyaa wāda—eda ada

²¹Māpai waya Jesupa māgaji:

—Mi āyaa wāit'eeda aji. Parāpa mi jiridait'ee. Mamīda mi unuda—e pait'ee. Atuadait'ee pāchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mapa mi wāit'ee bimaa parā p'oyaa wāda—eda aji.

²²Māga ūridak'āri, judiorā poroorā pedee para beeji:

—Tachi p'oyaa wāda—eda a bi, iru wāit'ee bimaa. ¿Ichi juadoopa piut'ee—epaama? aji.

²³Māpai Jesupa āchimaā māgaji:

—Parā ek'aripemaarāda aji. Mamīda mi it'aripema. Parā na p'ek'au eujādepema. Mamīda mi na p'ek'au eujādepema—e. ²⁴Mapa mia jaraji parā atuadait'ee pāchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Wāara māgā atuadait'eeda aji, ijāada—e p'ani pirā Mita jōmaarā Ak'ōre Waibia. Mia aupaita eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

²⁵Māpai irumaa iidijida:

—Pi, ¿k'aima? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Mi chedak'ariipa, parāmaa māga jaraparida aji. ²⁶Mia unupari pāchia ne—inaa k'achia oopata māik'aapa pedee chok'araapa parā imiateek'aji. Mamīda māga oo—e pait'ee. Jīp'a jarait'ee mi pēidapa jarapi bik'a na p'ek'au eujādepemaarāmaa. Irua ichita wāarata jaraparida aji.

²⁷Mamīda āchia k'awada—e paji, Jesupa jarak'ari ichi Tachi Ak'ōrepa pēida. ²⁸Mapa Jesupa māgaji:

—Parāpa Eperā Ak'ōre Truadepema kurusode jiradak'ari peedait'ee, k'awaadait'ee Mita Tachi Ak'ōrepa pēida. Ma awara k'awaadait'ee mia ne—inaa jōma oopari irua oopi bik'a māik'aapa jōma jarapari irua jarapi bik'a. ²⁹Mi pēida na p'ek'au eujādee mi ome baparida aji. Mi ituaba atabēi—epi, irua k'inia bik'a oopari perā.

³⁰Jesupa māga jarak'ari, eperāarā chok'ara irude ijāajida.

Abrahamdeepa uchiadap'edaada apatap'edaarā

³¹Māpai Jesupa judiorā irude ijāadap'edaarāmaa māgaji:

—Parāpa oo p'ani pirā mia ūraa bik'a, wāara mi k'ōp'āyoorā. ³²Māga ooruta pirā, k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida māik'aapa ma k'aurepa waa esclavoorā p'anada—e pait'eeda aji.

³³Āchia p'anaujida:

—Tai Abrahamdeepa uchiadap'edaarā. Mapa tai esclavoorā—epi. Apidaa jua ek'ari p'anadak'aa. Tachi Ak'ōre juadepai p'anapata. ¿Sāap'eda taimaa jara cheruma ajida, waa esclavoorā p'anada—e pait'ee?

³⁴Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Jōmaweda p'ek'au k'achia oopataarā esclavoorāk'a p'anida aji, p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata perā. ³⁵K'īsiadāma nāgide. Esclavo ichita ba—e chipari tede. Jōdee ma te chipari warra ichita bapari ma tede, ichi ak'ōrede perā. ³⁶Mapa Tachi Ak'ōre Warrapa parā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa uchia ataru pirā, wāara uchiadait'ee. ³⁷Mia k'awa bi parā Abrahamdeepa uchiadap'edaarā. Mamīda mi peet'aa k'inia p'ani, mi ūraa wāara ijāa k'iniada—e p'anadairā. ³⁸Mia jaraparida aji, mi Ak'ōrepa mīmaa ak'ipida. Jōdee parāpa oopata pāchi ak'ōrepa jarateedak'a.

³⁹Māpai āchia māgajida:

—iTai ak'ōre Abrahamda! ajida.

Mamīda Jesupa p'anauji:

—Parā wāara Abraham warrarā pada paara, irua oodak'a ook'ajidada aji. ⁴⁰Mamīda māga ooda–e p'ani. Mia parāmaa Tachi Ak'ōre wāarata jaraji, irua mimaa māga jarada perā. Mamīda írā parāpa mi peet'aa k'inia p'ani. Abrahampa māga oo–e paji Ak'ōre pedee jarapataarā ome.

⁴¹Parāpa ne–inaa k'achia oomaa p'anida aji, pāchi ak'ōrepa ooparik'a.

Āchia māgajida:

—iTai awaraa ak'ōredeepa uchiada–e pajida! ajida. iAk'ōre abapaita iru p'anida! ajida. iMāgí Tachi Ak'ōre!

⁴²Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōre wāara parā ak'ōre pada paara, mi k'inia iru p'anak'ajidada aji, mi Tachi Ak'ōremāiipa cheda perā. Mapa mi nama bi. Michi k'iradoopa nama che–e paji. Tachi Ak'ōrépata mi pēiji. ⁴³¿Parāpa mia jaratee bi at'āri k'awada–e p'ānik'ā? Parāpa mi ūraa ūri k'iniada–e p'ani. Maperāpi mia jara bi k'awada–e p'ani. ⁴⁴Parā ak'ōre Netuara Poro Waibia. Ichideerā perā ichia oopi k'iniata oo k'inia p'ani. Na eujā beedak'āriipa ichia eperāarā peeyaa bapari. Ma awara ne–inaa wāara unuamaa iru bapari, wāarata k'awak'aa perā. Seewa jarapari wāarak'a; māga bapari. Ichi seewa–idaa beerā ak'ōre, seewa–idaa bapari perā. ⁴⁵Mamīda mia Tachi Ak'ōre wāarata jarak'āri, parāpa mi pedee ijāadak'aa. ⁴⁶¿K'aipa ak'ipii mia p'ek'au k'achia aba pida ooda? iMāga p'oyaa ooda–e! Māga bita, mia wāarata jarak'āri, ¿parāpa sāap'eda mi pedee ijāada–ema? ⁴⁷Tachi Ak'ōredeerāpa iru Ūraa ūri k'inia p'anapata. Mamīda parā Ak'ōredeerā–e p'anadairā, iru ūraa ūri k'iniadak'aada aji.

Abraham t'oi naaweda, Jesús bapachi

⁴⁸Māpai judiorā poroorāpa Jesumaa māgajida:

—¿Pí Samariadepema–ek'ā? * ajida. Ma awara pichi k'ap'iade netuara merātia bida ajida.

⁴⁹Jesupa p'anauji:

—Mi k'ap'iade netuara wēe bida aji. Ma k'āyaara mia mi Ak'ōre waawee bapari. Mamīda parāpa mi waaweedak'aa. ⁵⁰Mia jiri–e bi eperāarāpa mi t'o p'anadamerā, mi Ak'ōrepa māga k'inia bi mīda. Iruata ak'i bi parāpa oopata māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. ⁵¹Mia wāarata jararu. Eperāpa mi ūraa ūrip'eda, ooru pīrā ma ūraade jara bik'a, piu–e pait'eeda aji.

⁵²Māpai ma judiorāpa māgajida:

—Írapí k'awa p'ani wāara pí k'ap'iade netuara merātia bi! Abraham māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā jōmaweda piujida. Mamīda

*8.48 Āchia māga jarajida Jesús oo iru p'anadap'edaa perā. Judiorāpa Samaria pidaarā k'ira unuamaa iru p'anapachida.

pia jara bi pi ũraa jara bik'a oopari piu-e pait'ee. ⁵³Māgara, ¿pi waibiara bik'ã tai chonaarãwedapema piuda Abraham k'ãyaara? ¿Waibiara bik'ã Tachi Ak'õre pedee jarapataarã piudap'edaa k'ãyaara? ¿K'ãata k'inia bima ajida, taipa k'ĩsiadamerã pide?

⁵⁴Jesupa p'anauji:

—Mia jarada paara mi waibiara bi awaraarã k'ãyaara, pari m̃ga jarak'aji. Mam̃da mi Ak'õrẽpata m̃ga jarapari. M̃gĩ Ak'õre parãpa “Tachi Ak'õre” apata. ⁵⁵Mam̃da parãpa Tachi Ak'õre k'awada-e p'ani. Jõdee mia iru wãara k'awa bi. Mia iru k'awa-e bida ada paara, seewa-idaa bak'aji parã jãak'a. Mam̃da m̃ga-e. Mia wãara iru k'awa bi m̃aik'aapa oopari irua jara bik'a. ⁵⁶Pãchi chonaarãwedapema Abraham o-ĩadachi mi na eujãdee cheda unuit'ee bada perã. Wãara m̃ga unuji m̃aik'aapa o-ĩa beejida aji.

⁵⁷Mãpai ãchia m̃agajida Jesumaa:

—Pi waide cincuenta años w̃ee bi. M̃ga bita, ¿Abraham unujida a bik'ã? ajida.

⁵⁸Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Abraham t'oi naaweda, Mita bapachida aji.

⁵⁹M̃ga ũridak'ãri, ãchia m̃au p'e atajida bat'adait'ee Jesumaa, ichi Tachi Ak'õreda ada perã. Mam̃da Jesús mirudachi m̃aik'aapa Ak'õre te waibiadeepa uchiadachi.

Jesupa tau p'ãriu bada jipada

9 ¹Maap'eda Jesús awara ãi wã nide unuji eperã tau p'ãriu bi ichi t'oru weda. ²Ma eperã unudak'ãri, Jesús ome nipapataarãpa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãare k'aurepata na eperã tau p'ãriu t'ojima? ajida. ¿Ichia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa pajik'ã ajida, maa-e pirã chi ak'õreerãpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa?

³Jesupa p'anauji:

—Ichi k'aurepa-epi; ichiaba ichi ak'õreerã k'aurepa-epi. Tachi Ak'õrepa m̃ga t'opiji eperãarãpa ak'idamerã iruata ne-inaa pia ooi ma eperã k'ap'iaide. ⁴Åstaawa tachia oodaipia bi mi p̃eidapa oopi bik'a, p'ãrik'ua pak'ãri, apidaapa m̃ga p'oyaa oodak'aa perã. ⁵Mi na p'ek'au eujãde bi misa, ĩdaa pik'a bi na eujãdepemaarã-it'ee.

⁶M̃ga jarap'eda, Jesupa eujãde idut'aaji m̃aik'aapa yooro p'ora ome p'oirat'aap'eda, tau p'ãriu bi taude p'urut'aaji. ⁷Mãpai m̃gajaji:

—Wãpãde aji, pichi tau siide pania t'ipata *Siloé* apatamaa. (Siloé jara k'inia bi “P̃eida”.)

Mãpai tau p'ãriu bi wãji ichi tau siide. ãp̃itee chek'ãri, pia unu beejí. ⁸T'ẽepai ma eperã k'ait'a p'anadap'edaarãpa m̃aik'aapa iru ne-ĩidimaa unudap'edaarãpa m̃agapachida:

—¿Ñgĩ chi ne-inaa iidimaa su-ak'ĩ bapariida-ek'ã? apachida.

⁹Ūk'uruurāpa māgapachida:

—Jā ichipi.

Awaraarāpa māgapachida:

—Jā iru—epi, iru k'ira papaa bi mīda.

Mamīda ichia p'anauji:

—Mipi.

¹⁰Māpai iidijida:

—¿Sāga írá pia unu bima? ajida.

¹¹Ichia p'anauji:

—Eperā t'ijarapata Jesupa iduba yooro p'ora ome p'oirap'eda, mi taude p'urut'ajida aji, māik'aapa māgaji: “Wáji pichi tau siide pania t'ipata Siloé apatamaa.” Aramāgá mi wājida aji, māik'aapa michi tau siit'aak'āri, unuji.

¹²Māpai āchia iidijida irumaa:

—¿Sāma bima ajida, ma eperā?

Ichia p'anauji:

—K'awa—e bida aji.

Fariseorāpa tau p'āriu badamaa iididap'edaa

¹³⁻¹⁴Jesupa ma yooro ook'āri p'uruit'ee tau p'āriu bada taude, ĩipata ewate paji. Maperā judiorā poro waibiarāpa ma tau p'āriu bada ateejida fariseorāmaa. ¹⁵Māpai āchia iidijida:

—¿Sāga írá unu bima? ajida.

Ichia p'anauji:

—Yooro mi taude p'urujida aji. Maap'eda mia siit'aaji. Mapa írá pia unu bida aji.

¹⁶Fariseorā ūk'uruurāpa māgajida:

—Jāgí eperā Tachi Ak'ōrepa pēida—eda ajida, ĩipata ewate māga ooda perā. ¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi—ek'ā ajida, ĩipata ewate mimiadaik'araa bi?

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—¿Sāgá eperā p'ek'au k'achia ooparipa nāgee ne—inaa pia ooyama? ajida.

Māgá āchi k'isia awara—awaraadachida māik'aapa āchi k'öp'āyoorā ome aupedee jōnapachida. ¹⁷Maap'eda waya iidijida naaweda tau p'āriu badamaa:

—Pia ¿k'āata k'isia bima ajida, jā eperāpa pi tau jipadade?

Ichia p'anauji:

—Mi—it'ee iru Ak'ōre pedee jaraparida aji.

¹⁸Mamīda ma judiorāpa ijāada—e paji ma eperā wāara naaweda tau p'āriu baji māik'aapa írá pia unu bi. Mapa chi ak'ōre chi nawe ome t'ĩ pēijida. ¹⁹Māpai iidijida:

—¿Na parā warrak'ā? ajida. ¿Parāpa jaradaik'ā ichi tau p'āriu t'oda? ¿Sāga ĩrá pia unu bima? ajida.

²⁰Chi ak'ōreerāpa p'anaujida:

—Taipa k'awa p'anida ajida, nāgí tai warra māik'aapa k'awa p'ani ichi tau p'āriu t'oda. ²¹Mamīda k'awada—e ĩrá sāga ichi taupa unu bi. Ichiaba k'awada—e k'aipa ichi taupa unupiji. Iidíti irumaa. Iru chona bairā, ichi itu jarayada ajida.

²²Chi ak'ōreerāpa māga jarajida judiorā waidoopa. Ai naaweda judiorā poro waibiarāpa pedeetejida chi eperā Jesús Mesías aru pirā, waa t'ūpida—e pait'ee Tachi Ak'ōre Ũraa jarateepata tede. ²³Mapa chi ak'ōreerāpa jarajida: “Ichimaa iidíti. Iru chona bida” ajida.

²⁴Maperā judiorā poro waibiarāpa waya t'ĩ pëjida ma naaweda tau p'āriu bada māik'aapa mājajida:

—Wāara jarapáde ajida, Tachi Ak'ōre k'īrapite. Taipa k'awa p'anida ajida, jā eperā p'ek'au k'achia ooyaa bapari.

²⁵Ichia p'anauji:

—Mia k'awa—e bida aji, ma eperāpa p'ek'au k'achia oopari wa māga—e. Nāgapai k'awa bi. Mi tau p'āriu baji. Mamīda ĩrá pia unu bida aji.

²⁶Waya iidijida:

—¿K'āata oojima? ajida. ¿Sāga pi tau pia unupijima? ajida.

²⁷Ichia p'anauji:

—Mia parāmaa jarajida aji. Mamīda mi pedee ijāada—e p'ani. ¿Waya jarapi k'inia p'anik'ā? ¿Parāpa ichiaba irude ijāa k'inia p'anik'ā? aji.

²⁸Māga ũridak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma tau p'āriu badamaa:

—iPiata jā eperāpa jaratee bide ijāa bida! ajida. iJōdee taipa Moisepa p'ādade ijāapata! ²⁹Taipa k'awa p'anida ajida, Tachi Ak'ōrepa Moisemaa pedeeda. Mamīda k'awada—eda ajida, sāmāik'aapa cheji jā eperā.

³⁰Ichia p'anauji:

—¿Sāga? iParāpa k'awada—eda a p'ani sāmāik'aapa cheji! iMamīda irua mi tau unupiji! ³¹Jōmaarāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia ooyaa beerā pedee ũrik'aa. Mamīda ũripari ichimaa it'aa t'īpataarā pedee, māirāpa irua k'inia bik'a oopata perā. ³²Na p'ek'au eujā beedak'āriipa waide ũridak'aa eperāpa tau p'āriu bee pia unupida. ³³Ma eperā Tachi Ak'ōrepa pëi—e pada paara, nāgee ne—inaa oo—e pak'ajida aji.

³⁴Māpai ma fariseorā k'īraudachida māik'aapa mājajida:

—Pichi t'oru weda p'ek'au k'achia ooyaa bapari. Māga bita, ¿tamaa jaratee k'inia bik'ā? ajida.

Maap'eda taawaa jëret'aajida.

Tau p'āriu pik'a p'aniirāpa Tachi Ak'ōre k'awada—e

³⁵Jesupa k'awaaji māgí tau p'āriu bada taawaa jëret'aadap'edaa. T'ëepai iru ome unuk'āri, iidiji:

—¿Pia Eperã Ak'õre Truadepemade ijãa bik'ã? aji.

³⁶Ichia p'anauji:

—Mimaa jarapáde aji, k'aita pia jara bi. Mia irude ijãait'ee.

³⁷Jesupa mägaji:

—Pia mägí unuda; mida aji, pi ome pedeemaa bi.

³⁸Mãpai Jesús k'irapite bedabaiji mãik'aapa mägaji:

—Tachi Waibia, mia ijãa bida aji.

³⁹Ma t'ëepai Jesupa mägaji:

—Mi na p'ek'au eujáde chejida aji, eperãarã ak'ide, k'awaaitee wãara ijãa p'ani wa ijãada—e p'ani. Chejida aji, Tachi Ak'õre k'awapiit'ee tau p'ãriu pik'a beerãmaa, ãchia iru k'awaadamerã. Ichiaba cheji ak'ipiit'ee tau ìdaa pik'a beerãmaa, ãchia Tachi Ak'õre wãara k'awada—e p'ani.

⁴⁰Fariseorã ùk'uruurãpa mãga ùridak'ãri, iidijida:

—¿K'ãata jara k'inia bima? ajida. ¿Tai jida Tachi Ak'õre k'awada—e p'anik'ã? ajida.

⁴¹Jesupa p'anauji:

—Parã mãga p'anadap'edaa paara, apidaapa parã imiateeda—e pak'aji. Mamída parãpa jarapata Tachi Ak'õre wãara k'awa p'ani. Mãga jaradak'ãri, p'ek'au k'achia oomaa p'ani, seewa jara p'ani perã.

Ovejaarã ak'ipari nepirida

10 ¹Mãpai Jesupa mägaji:

—Mia wãarata jararu. Eperãarã oveja k'ãipatamã t'itudak'ãri, puerta eere t'ìupata. Maperã eperã ma puerta eere t'ìu—e pirã, mägí nechiyaa bi. ²Mamída chi eperã puerta eere t'ìupari; mägí chi ovejaarã ak'ipari. ³Puerta jãaparipa ewapari mägí oveja ak'ipari t'ìumerã. Mãpai irua ichi ovejaarã aba—abaa t'ìpari. Ma ovejaarãpa iru pedee k'awapata perã, ãchi k'ãipatamãiipa uchiadak'ãri, iru t'ëe k'ìup'ee wãpata. ⁴Ichi ovejaarã jômaweda uchia atak'ãri, ãra naa wãpari mãik'aapa chi ovejaarã iru t'ëe wãpata, chipari pedee k'awapata perã. ⁵Mamída awaraa eperãpa ma ovejaarã atee k'inia bi pirã, wãdak'aa mägí ome. Æyaa wãpata, mägí pedee k'awadak'aa perã.

⁶Jesupa mãga nepiriji jarateeit'ee ma fariseorãmaa. Mamída ãchia k'awada—e paji irua k'ãata jara k'inia bada.

Jesupa ichideerã pia ak'ipari

⁷Mapa Jesupa ãchimaa waya mägaji:

—Mia wãarata jararu. Mida aji, ma puertak'a, ovejaarã t'ìupatamã.

⁸Jõmaarãpa mi naa jara chedap'edaa ãchita Tachi Ak'õrepa pëida, nechiyaa beerãk'a p'anajidada aji. Mapa michi ovejaarã, pia jarait'eera, michideerãpa mãirã pedee ijãada—e paji. ⁹Mida aji, puertak'a bi. Mia eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atapari t'itudamerã michi jua ek'ari

michideerã ome. Oveja ak'ipari pia bipa ichi ovejaarã ak'iparik'a, mãga pik'a mia michideerã ak'ipari mãik'aapa k'aripapari pia p'anapataadamerã.

¹⁰Chi nechiapari chepari nechiait'ee aupai mãik'aapa peeit'ee aupai; ichiaba ne–inaa jõma p'e atadariit'ee aupai. Jõdee mi nama cheji eperãarã pia p'anapiit'ee mãik'aapa ichita p'anapiit'ee Tachi Ak'õre ome.

¹¹Mi chi ovejaarã ak'ipari t'ãri piara bik'a mãik'aapa eperãarã mi ovejaarãk'a. Ovejaarã ak'ipari t'ãri pia bak'ãri, chi ovejaarã pia ak'ipari, mãga oo bi k'aurepa piuru pijida. ¹²Mamĩda mãga–e mimiapari jip'aa ome. Chiãra ovejaarã ak'i bide, mãgĩpa ne–animal k'achia cheru unuk'ãri, mirudaipari ma ovejaarã k'iniak'aa perã. Maperãpi ne–animal k'achia bipa ma ovejaarã ùk'uru ata chepari mãik'aapa apemaarã awara ãyaa jichoopipari. ¹³Ma eperã mirudaipari ma ovejaarã ak'ipari–e perã mãik'aapa ma ovejaarã ichide–e perã.

¹⁴⁻¹⁵Ovejaarã ak'ipari t'ãri piara bipa ichi ovejaarã pia ak'iparik'a, mãga pik'a mia michideerã pia ak'ipari. Mi Ak'õrepa mi t'ãri k'awa bi; ichiaba mia pida mi Ak'õre t'ãri k'awa bi. Mãgã ichiaba mia michi ovejaarã t'ãri k'awa bi mãik'aapa ãrapa pida mi t'ãri k'awa p'ani. Michi k'ap'ia peepiit'ee ãra k'aripait'ee. ¹⁶Mia ichiaba awaraa ovejaarã iru bi. Mãgĩ ovejaarã nãpemaarã–e, judiorã–e perã. Mamĩda mia ichiaba ãra k'aripa k'inia bi. ãrapa ichiaba mi pedee ùripataadayada aji. Mapa mia ãra p'e biit'ee apemaarã michideerã, judiorã mide ijãapataarã ome, jõmaweda ak'ipari apai jua ek'ari p'anapataadamerã.

¹⁷Mi Ak'õrepa mi k'inia iru bapari michi k'ap'ia peepiit'ee perã eperãarã pari. Mamĩda waya chok'ai p'irabaiit'ee. ¹⁸Awaraarãpa mi k'ap'ia peepida–e pai. Ma k'ãyaara miata ãchima michi k'ap'ia peepiit'ee. Mia mãga ooit'ee mãik'aapa waya chok'ai p'irabaiit'ee, mi Ak'õrepa mãga jara bairã. Iru jõmaarã k'ãyaara waibiara bi.

¹⁹Ma pedee ùridak'ãri, judiorã waya k'ĩsia awara–awaraa p'aneejida. ²⁰Ùk'uruurãpa mãgapachida:

—¿Sãap'eda parãpa jã eperã pedee ùri p'anima? ajida. Iru k'ap'iade netuara merãtia bi mãik'aapa k'ĩra k'awa–ee bi.

²¹Mamĩda awaraarãpa mãgapachida:

—Eperã k'ap'iade netuara merãtia bak'ãri, mãga pedeek'aada ajida. ¿Netuarapa tau p'ãriu beerã pia unupiik'ã? ajida.

Judiorãpa Jesús yiaara iru p'anadap'edaa

²²Ma t'ẽepai k'oijara pak'ãri, * judiorãpa fiesta oojida Jerusalén p'uurude. Ma fiesta oopachida k'irãpadait'ee chonaarãwedapema ewari Tachi Ak'õre te waibia awara bidap'edaa iru–it'ee. ²³Jesús mama nipaji Ak'õre te ãuk'idaa, Salomón Pórtico apatap'edaamã. ²⁴Maperã judiorã poro waibiarãpa iru wap'ira ata chejida mãik'aapa iidijida:

* 10.22 Ma eujãde invierno pak'ãri, eujã k'ũrasaa bapari.

—¿At'āri tai audú k'ĩsiapimaa iru bait'eek'ā? ajida. Pi Tachi Ak'õrepa pëida, Mesías pirā, aweda jaráji.

²⁵Jesupa p'anauji:

—Naaweda mia parāmaa māga jarajida aji. Mamīda ijāada—e paji. Mia oopari mi Ak'õrepa oopi bik'a. Oopari ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Ma k'aurepata ijāadaipia bi mi Tachi Ak'õrepa pëida.

²⁶Mamīda parāpa ijāada—e p'ani, michideerā—e perā. ²⁷Michideerāpa mi pedee k'awapata māik'aapa mia āchi k'awapari. Mapa āchi mi t'ēe nipapata. ²⁸Mia āchi o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā; jīp'a ichita chok'ai p'anapataadamerā Tachi Ak'õre ome. Apidaapa āchi p'oyaa jāri atada—e pai mi juadeepa. ²⁹Mi Ak'õrepa āchimaa mide ijāapiji. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Maperāpi apidaapa āchi p'oyaa jāri atada—e pai iru juadeepa. ³⁰Mi, mi Ak'õre ome abapai.

³¹Māga ūridak'āri, ma judiorāpa māu p'e atajida iru bat'a peedait'ee.

³²Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi Ak'õrepa mimaa oopiparida aji, ne—inaa pia chok'ara eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¿Chisāgí k'aurepata mi bat'a pee k'inia p'anima aji, māupa?

³³Ma judiorāpa p'anaujida:

—Pia ne—inaa pia oo bi k'aurepa pi bat'a pee k'iniada—eda ajida. Māga oodait'ee pia Tachi Ak'õre āpīte ik'achia pedeeda perā. Jaraji pi Tachi Ak'õre ome auk'a, pi eperā bi mīda taik'a.

³⁴Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parā ūraa p'ādade Tachi Ak'õrepa jara bi—ek'ā:

‘Mia jaraji parā mik'a; ak'õre waibiarā?’ (Sal 82.6)

³⁵Tachi Ak'õre Ūraa jōk'aa. Maperā p'oyaa merada—e. Ma ūraa p'ādade Ak'õrepa t'ījaraji ‘ak'õre waibiarā mik'a’ iru pedee ūridap'edaarāmaa, parā chonaarāpa māirā awara bidap'edaa perā iru—it'ee. ³⁶Tachi Ak'õrepa mi auk'a awara biji māik'aapa pēiji na p'ek'au eujādee. Māga bita, ¿sāga parāpa jaradai mia ik'achia pedee baji Tachi Ak'õre āpīte, jarak'āri mi Tachi Ak'õre Warra? ³⁷Oo—e pirā mi Ak'õrepa oopi bik'a, māgara ijāanāati. ³⁸Mamīda oo bi pirā mi Ak'õrepa oopi bik'a, mia jara bi ijāada—e p'ani mīda, ijāati mia ooda k'aurepa. Māgá parāpa wāara k'awaadai mi Tachi Ak'õre ome abapai.

³⁹Māga ūridak'āri, waya iru jita atadait'ee paji. Mamīda Jesús mirudachi.

⁴⁰Maap'eda Jesús wāji Jordán to k'īraik'a eeree. Mama Juanpa naaweda poro choopatamāi beeji. ⁴¹Mama bide eperāarā chok'ara irumaa wājida māik'aapa āchi pitapai māgapachida:

—Juanpa oo—e paji ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, na eperāpa ooparik'a. Mamīda irua wāarata jarapachi na eperāde.

⁴²Maperāpi mama eperāarā chok'ara Jesude ijāajida.

Lázaro jai-idaada

11 ¹Eperã, t'ijarapatap'edaa Lázaro k'ayaa baji. Ma eperã chi ipewëraarã María, Marta ome Betania p'uurudepema paji. ²(T'ëepai mägí Mariapa k'era weeji Jesús biiri ïri mäik'aapa Jesús biiri p'ooji ichi pudapa.) ³Lázaro k'ayaa bada perã, chi ipewëraarãpa jara pëijida Jesumaa:

—Tachi Waibia, pi k'öp'äyo k'inia Lázaro k'ayaa bi.

⁴Jesupa mäge urik'ãri, mägaji chi k'öp'äyoorãmaa:

—Ma k'ayaapa jai-idaaru pijida, chok'ai p'irabaiit'ee. Iru k'ayaa bi eperãarãpa k'awaadamerã Tachi Ak'öre jömaarã k'äyaara waibiara bi mäik'aapa k'awaadamerã Tachi Ak'öre Warrapa ne-inaa jöma ooi ichi Ak'orepa oopi bik'a. Mäge ook'ãri, jarapataadait'ee Tachi Ak'öre t'ãri pia bapari eperãarã ome; chi Warra jida auk'a.

⁵Jesupa k'inia p'e iru bapachi Marta, María mäik'aapa Lázaro.

⁶Jesumaa jara pëijida mïda, ichi badamäi k'äima omé beeji. ⁷Maap'eda mägaji chi k'öp'äyoorãmaa:

—Waya wädãma aji, Judea eujãdee.

⁸P'anaujida:

—Mamïda Tachi Jarateepari, mak'iara taarã-e bida ajida, judiorã poro waibiarãpa pi mäupa peedait'ee p'anadap'edaa. ¿Waya jãmaa wã k'inia bik'a? ajida.

⁹Jesupa p'anauji:

—¿Ewari doce hora ïdaa nïbapari-ek'ã? aji. Eperã ästaawa nipak'ãri, t'ïutik'aa, ïdaa nïbairã. * ¹⁰Mamïda eperã p'arik'ua ni pirã, t'ïutipari ïdaa-e bairã.*

¹¹Mäge jarap'eda, Jesupa mägaji:

—Tachi k'öp'äyo Lázaro k'ãi bi. Mamïda mia ïrimat'aanait'ee.

¹²Chi k'öp'äyoorãpa p'anaujida:

—Tachi Waibia, iru k'ãi bi pirã, jipait'eeda ajida.

¹³Jesupa jara k'inia baji Lázaro jai-idaa bi. Mamïda ãrapa k'awada-e p'anajida. K'ïsiajida jïp'a k'ãi bi. ¹⁴Mãpai Jesupa jïp'a mägaji:

—Lázaro jai-idaajida aji. ¹⁵Pia bi mi naaweda wã-e paji, ma k'aurepa ïrá parãpa waapiara ijãadait'ee perã Tachi Ak'orede. ïrá wädãma aji, Lazaromaa.

¹⁶Mãpai Tomapa (ichiaba t'ijarapatap'edaa Me-iso) apemaarãmaa mägaji:

—Wädãma aji, iru ome, tachi peek'ooruta pijida.

* 11.9 Mäge jarak'ãri, Jesupa jara k'inia baji at'ãri aupa-ëmaa ichi pëidapa oopi bik'a, pia nipapariit'ee. * 11.10 Jesupa jara k'inia baji ichia aupak'ãri ichi pëidapa oopi bik'a, k'achia beerã juade baaiit'ee.

Jesude ijāapataarā chok'ai p'irabaidait'ee jai-idaaruta pijida

¹⁷Jesús pachek'āri Lázaro bapatamāi, k'āima k'īmari baji iadap'edaa. ¹⁸Jerusalendepa Betania p'uuru perá kilometro ōpee baji. ¹⁹Mamāik'aapa judiorā chok'ara cheepuru p'anajida Marta māik'aapa María k'ōp'āyaadait'ee, āra ipema jai-idaa bada perā. ²⁰Martapa k'awaak'āri Jesús cheru, wāji iru k'īrachuude. Mamīda María teeda beeji. ²¹Jesús unuk'āri, Martapa mājaji:

—Tachi Waibia, pi cheda paara, mi ipema jai-idaa—e pak'ajida aji.

²²Mamīda mia k'awa bi at'āri pia iidiruta Tachi Ak'ōrepa ooit'ee.

²³Jesupa mājaji:

—Pi ipema p'irabaiit'eeda aji.

²⁴Martapa p'anauji:

—Mia k'awa bi na p'ek'au eujā jōdaik'āri, iru chok'ai p'irabaiit'ee māik'aapa it'aa wāit'ee.

²⁵Māpai Jesupa mājaji:

—Mia piu beerā waya chok'ai p'anapiparida aji. Chi jai-idaada Ak'ōre eujāde ichita chok'ai bapariit'eeda aji, mide ijāa bapachi perā. ²⁶Ma awara chi chok'ai bi jida atua—e. Ichita it'ari banait'eeda aji, ijāa bapari perā. ¿Pia māga ijāa bik'ā? aji.

²⁷Martapa mājaji:

—Ijāa bīpi. Pita Mesías, chi na p'ek'au eujādee cheit'ee bada eperāarā k'aripade. Pita Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús Lázaro iadap'edaamāi jēeda

²⁸Māga jarap'eda, Marta wāji ichi ipewēra Mariamaa māik'aapa k'iiri ik'aawa māganaji:

—Tachi Waibia nama bi. Pi t'ī bida aji.

²⁹Mariapa māga ūrik'āri, isapai Jesumaa wāji. ³⁰Jesús waide pana—e baji p'uurude; at'āri Marta ome unudamāi baji. ³¹Judiorā María ome p'anadap'edaarāpa ichi isapai uchiaru unudak'āri, iru t'ēe wājida, wāit'ee jīak'aapa jēede Lázaro iadap'edaamāi.

³²Mamīda Mariapa Jesús unuk'āri, bedabaidachi māik'aapa mājaji:

—Tachi Waibia, pi nama bada paara, mi ipema jai-idaa—e pak'ajida aji.

³³Jesupa unuk'āri María chi che p'anadap'edaarā ome jēe para nībi, t'āri p'ua nībeeji. ³⁴Māpai iidiji:

—¿Sāma iajidama? aji.

P'anaujida:

—Chepáde ajida, ak'ide.

³⁵Jesús jēedachi. ³⁶Māga unudak'āri, judiorāpa mājajida:

—iAk'ít! iMāgara Lázaro k'inia iru baji!

³⁷Mamīda māirā ūk'uruurāpa mājajida:

—Na Jesupa tau p'ãriu beerã pia unupipari. Maperã ¿Lázaro jipak'aji-ek'ã ajida, jai-idaanaamerã?

Lázaro chok'ai p'irabaida

³⁸Lázaro piuda k'aurepa Jesús at'ari t'ãri p'ua nĩbide, panaji Lázaro iadap'edaamã. Mãu te uria baji mãik'aapa chi t'ai jĩa nĩbaji mãu choma bipa. ³⁹Mapa Jesupa mägaji:

—Jã mãu ãyaa ata binadapáde aji.

Mãpai Marta, chi piuda ipewērapa mägaji:

—Mamĩda Tachi Waibia, irá iru k'ap'ia mik'ia jo nĩbida aji, k'aima k'ĩmari bairã iadap'edaa.

⁴⁰Mãpai Jesupa mägaji:

—¿Mia pimaa jaraji-ek'ã? aji. Ijã bi pirã, Ak'õrepa ne-inaa pia ooit'ee eperãarãpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa.

⁴¹Mãpai chi mãu ãyaa ata bijida. Maap'eda Jesús it'aa ak'iji mãik'aapa mägaji:

—Ak'õre, gracias mia chup'iria iidida ũrida perã. ⁴²K'awa bi mia iidipari chaa pia ũripari. Mamĩda na pedee jararu na eperãarãpa ũridamerã mãik'aapa ijãadamerã pia mi pëiji.

⁴³Mãga jarap'eda, Jesupa golpe biaji:

—iLázaro, uchíaji jãmãik'aapa!

⁴⁴Mãpai chi jai-idaa bada uchijaji. Ichi k'ap'ia jõma at'ari p'ira baji p'arupa; chi jua, jĩru paara. Ichiaba ichi poro p'ira baji p'arupa. Mapa Jesupa mägaji:

—Iru ia bada p'aru ērat'aadapáde aji.

Jesús jita atadait'ee pedeeteedap'edaa

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵Jesupa ooda unudak'ãri, judiorã chok'ara María ome wã p'anadap'edaarãpa irude ijãajida. ⁴⁶Mamĩda mãirãdepema ũk'uru fariseorãmaa wãjida Jesupa ooda nepiride. ⁴⁷Mapa ma fariseorã p'aareerã poroorã ome t'ĩ pëijida Junta Supremadepemaarã mãik'aapa mägajida:

—¿K'ãata oodait'eema? ajida. Jã eperãpa oomaa bi ne-inaa chok'ara eperãarãpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa. ⁴⁸Ita-aria birutara, jõmaarãpa irude ijãadai. Mãgara Romadepemaarã chedayada ajida, Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aade mãik'aapa tachi auk'aarã jõt'aade.

⁴⁹Judío t'ĩjarapatap'edaa Caifás p'aareerã poro waibia paji ma añode. Ichia mägaji:

—Parãpa maarepida k'awada-e p'anida aji. ⁵⁰Piara bi eperã aba piumerã tachi p'uuru pidaarã pari, tachi p'uuru pidaarã jõmaweda piudai k'ãyaara.

⁵¹Mamĩda Caifapa mãga jara-e paji ichi k'ĩsiadoopa. Ma añode p'aareerã poro waibia pada perã, Tachi Ak'õrepa ne-inaa p'asait'ee bada

ichimaa jarapiji. Maperãpi ichia jaraji Jesús piut'ee áchi p'uuru pidaarã pari. ⁵²Mamída wāara ma eujãdepemaarã–it'ee aupai piu–e pait'ee paji. Ichiaba piut'ee paji eperāarã jōmaarã pari, chi Tachi Ak'õrede ijāapataadait'eerã awara–awaraa eujãde p'anapataarã pari. ⁵³Caifapa māga jarada ewatedeepa judiorã poroorāpa pedeeteepachida Jesús peedait'ee.

⁵⁴Maperã Jesús judiorã t'áide tau taawa nipak'aa paji naawedapemak'a. Mamāik'aapa wāji eujã pania wēe bi k'ait'a, eperāarã mak'iaara p'anadak'aa p'uurude. Māgí p'uuru t'ijarapachida Efraín. Mama beejí chi k'õp'āyoorã ome.

⁵⁵Ma t'ēepai judiorã Pascua fiesta ñri pak'ari, eperāarã chok'ara awara āiipa chejida Jerusalendee Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bik'a oodait'ee māik'aapa pia p'anadait'ee iru k'irapite. ⁵⁶Mama p'anide ma eperāarã Jesús jiri nipapachida māik'aapa Tachi Ak'õre te waibiade pedee para baji áchi k'õp'āyoorã ome:

—¿K'áata k'isia p'anima? ajida. ¿Iru cheipaa na fiestade wa māga–e?

⁵⁷Mamída fariseorāpa māik'aapa p'aareerã poroorāpa Jesús jita atapi k'inia p'anapachida. Mapa jarajida apidaapa Jesús unuruta pirã, áchimaa jara chedamerã.

Mariapa k'era weeda Jesús biñri ñri

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

12 ¹Ewari seis falta bak'ari Pascua fiesta oodait'ee, Jesús wāji Betania p'uurudee, Lázaro bapatamāi. Ma Lázaro paji Jesupa chok'ai p'irabaipida. ²Mama bide k'ewara Jesumaa nek'opijida. Martapa jedepachi. Jōdee Lázaro Jesús ome nek'omaa baji. ³Māimisa Mariapa aneeji k'era ñpia nardodee ooda. Litro k'audaa baji. Ma k'era Jesús biñri ñri weet'aaji māik'aapa ichi pudapa p'oot'aaji. Te jā t'ūa jo nibeji k'erapa. ⁴Māpai Jesús k'õp'āyo, Judas Iscariote, Jesús traicionaait'ee badapa māgaji:

⁵—Jã k'era ichi k'inia weemaa bida aji. Netot'aak'aji trescientos denarios pari māik'aapa chupiria beerã k'aripak'aji.

⁶Mamída Judapa māga jara–e paji chupiria beerã k'aripa k'inia bada perã. Ma k'āyaara māga jaraji nechiayaa bada perã. Ichia āra p'arat'a anipapachi māik'aapa aidepema chia atapachi. ⁷Māpai Jesupa māgaji:

—Ita–aria bñji. Irua nāgí k'era ia iru bajida aji, mi iaruta ewatepema–it'ee. ⁸Chupiria beerã ichita paraait'ee parã t'áide. Mamída mi parã ome ichita ba–e pait'eeda aji.

Judiorã poroorāpa Lázaro jiridap'edaa peet'aadait'ee

⁹Ūridak'ari Jesús Betania p'uurude bi, judiorã chok'ara wājida iru ak'ide. Ichiaba wājida Lázaro ak'ide, Jesupa iru chok'ai p'irabaipida perã. ¹⁰Maperã p'aareerã poroorāpa pedeeteejida Lázaro ichiaba peet'aadait'ee. ¹¹K'isiajida Jesupa iru p'irabaipida k'aurepa judiorã chok'ara áchi ūraade ijāadaamaa p'aneeruta Jesude ijāadait'ee.

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12Ai norema eperāarā chok'ara, chi wā p'anadap'edaarāpa k'awaajida Jesús Jerusalendee Pascua fiesta oode cheru. 13Mapa t'ap'uru k'iru t'iap'edap'eda, wājida iru auteebaidait'ee māik'aapa biapachida:

—'Hosana!' iTachi K'aripapari cheru Tachi Ak'ōre k'ap'ia pari!
iTachi Ak'ōrepa iru pia ak'iji māik'aapa pēiji Israel pidaarā
Rey pamerā!' (Sal 118.25-26)

14Jesupa burro chak'e atapiji māik'aapa bataudachi ai ĩri, Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

15 'Sión p'uurudepemaarā, waweenáati. iAk'íti! Pāchi Rey cheru burro
chak'e ĩri.' (Zac 9.9)

16Chi k'ōp'āyorāpa k'awada—e paji ma pedee p'āda k'āata jara k'inia bi. Mamīda Jesús it'aa wāda t'ēpai k'irāpajida ma pedee māik'aapa Jesús p'asada. Māpai k'awaajida ma pedee p'āda irude jara baji.

17Jesupa Lázaro p'irabaipida unudap'edaarāpa irua ooda jōmaarāmaa nepiripachida. 18Mapa eperāarā chok'ara wājida Jesús ome unudait'ee. Māgá wā k'inia p'anajida ūridap'edaa perā irua ne—ināa ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. 19Fariseorā ūk'uruurāpa māga unudak'āri, āchi k'ōp'āyorāmaa māgajida:

—¿Parāpa unu p'anik'ā? ajida. iIru maarepida p'oyaada—e pai!
iJōmaarāta irude ijāa wādada! ajida.

Judio—eerāpa Jesús unu k'inia p'anadap'edaa

20Pascua fiesta pai naaweda, eperāarā wāpachida Jerusalendee it'aa t'īde Tachi Ak'ōremaa. Ma wādap'edaarā t'āide p'anajida judio—eerā, judiorā ūraade ijāadap'edaarā. 21Māirā Felipemaa wājida. Māgí Felipe Betsaida p'uurudepema paji. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Ma judio—eerāpa māgajida irumaa:

—Señor, taipa Jesús unu k'inia p'anida ajida.

22Māpai Felipepa nepirinaji Andreemaa. Maap'eda āchi omé wājida Jesumaa nepiride.

23Ūrik'āri judio—eerāpa iru jirīmaa p'ani, Jesupa māgaji:

—Ewari paruda aji, Eperā Ak'ōre Truadepema it'aa wāit'ee. 24Mia wāarata jararu. Eperāpa trigo tau apai iru bita, māgí tau uu—e pirā, tau apai iru bait'ee. Jōdee māgí tau uuru pirā, baap'eda yoorode piu pik'a bi mīda, madeepa trigo k'arra chiwidi t'onopari māik'aapa warip'eda, chaupari. Māgá tau apaideepa chok'ara uchiadait'ee. 25Na p'ek'au eujāde bi misa, eperāpa jiriru pirā ooit'ee ichia oo k'iniata, ichi piuk'āri atuait'ee.

* 12.13 Hosana jara k'inia bi Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari.

Mamída na p'ek'au eujāde bi misa, eperāpa jiriru pirā ooit'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, ma k'aurepa ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁶Apidaapa oo k'inia bi pirā mia oopi bik'a, māgí nipaipia bi mi ome mi wārumaa. Māga ooru pirā, mi Ak'ōrepa iru pia ak'iit'ee.

Jesupa ichi piut'eeda ada

²⁷—Īrá mi t'āri p'ua nībida aji. ¿K'āata jaraima? ¿Nāga jaraik'ā: “Ak'ōre, mi k'aripáji nāgá banaamerā”? Ma—it'ee mi cheji, chupiria chait'ee. Mapa mia jara bi mi Ak'ōremaa: ²⁸“Ak'ōre, ak'ipíji wāara pi jōmaarā k'āyaara waibiara bi. iÓoji pichia oo k'iniata!”

Māpai arii p'anadap'edaarāpa ūrijida it'ariipa jara bi:

—Mia māga ak'ipidoo pi k'ap'ia pari māik'aapa waya māga ak'ipiit'ee.

²⁹Eperāarāpa māgí pedee ūridak'āri, k'isiajida pata k'īrau nībi. Mamída māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—It'aripema ángel paji. Māgí pata pedeejida ajida.

³⁰Māpai Jesupa māgaji:

—Jā pedee ūridap'edaa, mi—it'ee—e pajida aji. Parā—it'eeta paji. ³¹Īrapí Tachi Ak'ōrepa k'awapiit'ee na p'ek'au eujādepemaarāpa k'achia oopata. Īrapí Tachi Ak'ōrepa p'oyaa it'ee na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia Satanás. ³²Mamída michi k'ap'ia kurusode jira atadak'āri eujādepa, eperāarāpa mide ijāa p'anedait'eeda aji.

³³Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji ichi sāgá piut'ee. ³⁴Māpai eperāarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bi Mesías ichita bapariit'ee. ¿Sāga pia jaraima Eperā Ak'ōre Truadepema kurusode jiradait'ee? ¿K'aima ma Eperā Ak'ōre Truadepema?

³⁵Jesupa māgaji:

—Mi, chi ĩdaa pik'a bi mak'iara taarā—e parā ome. Nipapatáati mi ĩdaa pik'a bide p'āriu pik'a bide t'īunaadamerā. Chi p'āriu pik'a bide nipaparipa k'awa—e bi sāmaa wāru. ³⁶Mi, chi ĩdaa pik'a bi parā ome bi misa, mide ijāapatáati. Mia Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida jarateepari, parāpa ma pedee ijāadap'eda, iru warrarā p'anedamerā.

Māga jarap'eda, Jesús āyaa wāji ichi ununaadamerā.

Judiorāpa Jesude ijāada—e p'anadap'edaa

³⁷Jesupa ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi taide oopachi mīda, judiorā chok'araarāpa irude ijāadak'aa paji. ³⁸Māga paji wāara uchiamerā nāgí pedee Ak'ōre pedee jarapari Isaiāpa p'ādade jara bik'a:

“Tachi Ak'ōre, ¿k'aipa ijāajima aji, taipa jarateedap'edaa? ¿K'aimaa pia ooda ak'ipijima?” (Is 53.1)

³⁹Isaiāpa p'ādade ichiaba jara bi āchia p'oyaa ijāadak'aa paji nāga perā:

⁴⁰Tachi Ak'ōrepa āchi tau p'āriu pik'apiji irua ooda ak'i p'ani mīda, ununaadamerā. Ma awara k'īri k'isua pik'apiji irua jarada ūri

p'ani mīda, k'awanaadamerā māik'aapa irumaa chenaadamerā,
irua āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapimerā.' (Is 6.10)

⁴¹Isaíapa māga jaraji, k'āimok'araa pik'a bide Jesús unuda perā Tachi Ak'ōre k'īra wāree eujāde. Maperāpi Jesude pedee baji.

⁴²Isaíapa jaradak'a wāara uchijai mīda chok'araarā ome, judiorā ūk'uruurāpa Jesude ijāajida; ichiaba āchi poroorā ūk'uruurāpa pida ijāajida. Mamīda fariseorā waidoopa māirāpa ijāadap'edaa eperāarā taide jaradak'aa paji. Waawee p'anajida fariseorāpa āchi t'ūpida—e pai jīak'aapa Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ⁴³Audupiara k'inia p'anapachida āchi auk'arāpa āchi ak'idamerā judiorā pia beerāk'a, k'inia p'anadai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa āchi ak'imerā ichideerāk'a.

Tachi Ak'ōrépata eperāarāpa oopata ak'iit'ee

⁴⁴Maap'eda Jesupa golpe pedeeji judiorā arii p'anadap'edaarāmaa:
—Chi mide ijāa bi midepai ijāa—e bida aji. Ichiaba mi Ak'ōrede ijāa bi, iruata mi na p'ek'au eujādee pēida perā. ⁴⁵Chi mi unu bīpa ichiaba mi pēida unu bi. ⁴⁶Mīta chi īdaa pik'a bi. Mi cheji na p'ek'au eujādee mide ijāapataarā p'ananaadamerā p'ek'au oopataarā p'anapatak'a p'āriu pik'a bide. ⁴⁷Eperāpa mi ūraa ūrip'eda, made jara bik'a oo—e pirā, mia jara—e ma eperā atuait'ee. Mi che—e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Ma k'āyaara mi cheji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atade. ⁴⁸Eperāpa mi yīraa iru bi pirā mi ūraa ūri k'inia—e bairā, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia māg' eperā miapiit'ee. Mia jarada k'aurepa irua eperāarāpa oopata ak'iit'ee k'awaait'ee ijāapachida wa ijāadak'aa paji. ⁴⁹Mīchi k'īsiadoopa pedee—e bajida aji. Mi Ak'ōre, mi na eujādee pēidapa ma pedee jōma mimaa jarapiji. Irua jaraji mia pedeeit'ee māik'aapa jarateeit'ee. ⁵⁰Mīa k'awa bi jōmaweda mi Ak'ōrepa mimaa jarapiru, māga jara bi eperāarāpa ijāadamerā māik'aapa it'aa wādamerā.

Jesupa chi k'ōp'āyoorā biiri siida

13 ¹Pascua fiesta ewate pai naaweda, Jesupa k'awa baji ewari awara bida ichi na p'ek'au eujādeepa uchiat'ee māik'aapa ichi Ak'ōremaa wāit'ee; māg' ewari paru. Ichia chi k'ōp'āyoorā na p'ek'au eujāde p'ani k'inia iru bapachi. Māgā āchi k'inia iru bapachi ichi piurumaa.

²Ai k'ewara Pascuadepema chik'o jedei naaweda, Netuara Poro Waibiapa k'īsia k'achia k'īsiapiji Judas, Simón Iscariote warramaa, ichia Jesús traicionaamerā.

³Mamīda Jesupa k'awa baji ichi Tachi Ak'ōredeepa cheda māik'aapa Ak'ōremaa wāit'ee. Ichiaba k'awa baji Tachi Ak'ōrepa ne—inaa jōmaweda biji ichi jua ek'ari.

⁴Mapa nek'omaa p'anide Jesús bainī beejī māik'aapa ichi īripema p'aru jī bada ērat'aap'eda, āyaa biji. Maap'eda toalla jī nībiji ichi k'irride, mimiapataarāpa oopatak'a chīara biiri siidait'ee pak'āri. ⁵Māpai jarrade pania wee atap'eda, chi k'ōp'āyoorā biiri siimaa beejī. Maap'eda ma toallapa p'ook'ooji.

⁶Mamída Simón Pedro biiri siinait'ee pak'ári, irua mägaji:

—Tachi Waibia, ¿mi biiri paara siit'eeek'ã? aji.

⁷Jesupa p'anauji:

—Írá pia k'awa—e bida aji, mia oomaa bi. Mamída t'ëepai k'awayada aji.

⁸Māpai Pedropa mägaji:

—iMi biiri siipi—eda! aji.

Jesupa p'anauji:

—Pi biiri siipi k'inia—e bi pirã, mägara waa nipanaapáde aji, mi ome.

⁹Māpai Simón Pedropa mägaji:

—iTachi Waibia, mägara mi biiri aupai siinaapáde aji. Ichiaba mi jua mäk'aapa poro paara siipáde! aji.

¹⁰Mamída Jesupa p'anauji:

—Eperã ewaa k'ui'peda mäk'aapa taawaa uchiap'eda, waya k'ui—eda aji. Chi biiri aupaita siipari, k'ap'ia jōma t'ãu—ee bairã. Mäga pik'a parã t'ãu—ee pik'a p'ani pek'au k'achiapa. Mamída parã jōmaweda mäga p'ani—eda aji.

¹¹Jesupa mäga jaraji k'awa bada perã k'aipa ichi traicionaait'ee bi.

¹²Chi k'öp'äyoorã biiri siip'eda, waya ichi iripema p'aru jī beejī.

Maap'eda mesade su—ak'i beejī mäk'aapa mägaji:

—¿Parãpa k'awa p'anikã aji, k'ãata jara k'inia bi mia et'ewa ooda? ¹³Parãpa mimaa “Jarateepari” mäk'aapa “Tachi Waibia” apata. Mäga jaradak'ári, wãarata jara p'ani. ¹⁴Mi parã Waibia mäk'aapa parã Jarateepari bi mīda, parã biiri siiji. Mapa parãpa pida pãchi k'öp'äyoorã biiri siidaipia bi. ¹⁵Mia mäga ooji parãpa auk'a oodamerã. ¹⁶Mia wãarata jararu. Mimiapari ichi poro waibia k'ãyaara waibiara bi—e. Ichiaba chok'a pēida iru pēida k'ãyaara waibiara bi—eda aji. ¹⁷Parãpa mia et'ewa jarada ūrijida. Ma jaradak'a ooruta pirã, t'ãri o—ia p'anadait'ee.

¹⁸Mamída mäga—e pait'ee parã jōmaarã ome. Mia k'awa bi mi k'öp'äyoorã jirit'erada. Mapa ichiaba k'awa bi wãara p'asait'ee Tachi Ak'õre Ūraa p'ädade jara bik'a:

‘Mi ome nek'orupa mi peepit'aait'ee.’ (Sal 41.9)

¹⁹Írá mia mäga jara bi mäga p'asak'ári, parãpa wãara ijãadamerã Mita, Tachi Ak'õrepa pēida eperãarã k'aripamerã. ²⁰Mia wãarata jararu. Chi mia pēida auteebairupa mi jida auteebai bi. Mäga pik'a chi mi auteebairupa mi Ak'õre, mi pēida, auk'a auteebai bi.

Jesupa jarada k'aipa ichi traicionaait'ee

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Mäga jarap'eda, Jesús t'ãri p'ua nībeejī. Māpai mägaji:

—Mia wãarata jararu. Parãdepema abaapa mi traicionaait'eeda aji.

²²Jesupa mäga jarak'ári, chi k'öp'äyoorã ak'i trua para beejī, k'awada—e p'anadap'edaa perã k'aita jara bi. ²³Mãirãdepema aba, Jesupa audú k'inia iru bada, iru ik'aawa siu—ak'i baji. ²⁴Mapa Simón Pedropa taupa jarapachi mägimaa iidimerã k'aipata Jesús traicionaait'ee.

²⁵Māpai māgí k'öp'âyopa k'iiri ik'aawa iidiji Jesumaa:

—Tachi Waibia, ¿k'aaima? aji.

²⁶Jesupa p'anauji:

—Nāgí pan pite sã atak'ãri, mia teeit'eeda aji, māgimaa.

Aramata Jesupa ma pan pite sã ataji māk'aapa teeji Judamaa. Māgí Judas Simón Iscariote warra paji. ²⁷Judapa māgí pan jitak'ãri, Satanás iru t'ãride t'itudachi. Māpai Jesupa māgaji:

—Pichia ooit'ee bi isapai oopáde aji.

²⁸Mamída Jesús ome nek'omaa p'anadap'edaarāpa k'awada—e paji sãap'eda māga jaraji. ²⁹Judapa āchi p'arat'a anipapachi perā, ūk'uruurāpa k'ĩsijida Jesupa jara baji ne—ināa netonamerā fiesta—it'ee, maa—e pirā chupiria beerāmaa ne—ināa teenamerā.

³⁰Judapa ma pan jitap'eda, uchiadachi taawaa. P'arik'ua paji.

Ūraa chiwidi eperāarā—it'ee

³¹Judas taawaa uchiada t'ēepai, Jesupa māgaji:

—Īrā Tachi Ak'õrepa ichi k'ĩra wāree unupiit'ee, mi chi Eperā Ak'õre Truadepema k'ap'ia pari. Mi k'aurepa jōmaarāpa wāara k'awaadait'ee Tachi Ak'õre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. ³²Mia māga ak'ipik'ãri, taarā—e nide Tachi Ak'õrepa ichiaba ak'ipiit'ee mi wāara irua pēida.

³³Warrarā, naapai mi taarā—e parā ome. Parāpa mi jiridayada aji. Mamída unuda—e pait'ee. Mia judiorā poro waibiarāmaa jaradak'a parāmaa auk'a jarait'ee; p'oyaa wāda—e mi wārumaa. ³⁴Parāmaa ūraa chiwidi jararu. Chik'inia p'anapatáati. Mia parā k'inia iru baparik'a, māgá parā jida chik'inia p'anapatáati. ³⁵Māgá chik'inia p'anaruta pirā, jōmaarāpa k'awadayada aji, parā mi k'öp'ayoorā.

Jesupa jarada Pedropa ichi k'awa—e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Māpai Simón Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿sāmaa wāit'eema? aji.

Jesupa p'anauji:

—Mi wārumaa waide pi p'oyaa wā—eda aji. Mamída t'ēepai wāit'eeda aji.

³⁷Pedropa māgaji:

—Tachi Waibia, ¿sãap'eda mi pi t'ēe wā—e payama? aji. iPi ome wā k'inia bi, pi k'aurepa piuru pijida!

³⁸Māpai Jesupa p'anauji:

—¿Wāara pichi k'ap'ia peepit'aaik'ã aji, mi k'aurepa? Mia wāarata jararu. Et'erre k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa—e bida ait'ee.

Jesupa jarada ichi Tachi Ak'õre ok'a bi

14 ¹—K'isia paraa p'ananaati. Ma k'āyaara ijāapatáati Tachi Ak'õrede māk'aapa mide. ²Mi Ak'õre eujāde te chok'ara paraada aji,

ichideerã-it'ee. Māga-e pada paara, mia jarak'aji. Parã naa wãit'ee te pi-ia oode parã-it'ee. ³Ma t'ēpai mi waya cheit'ee parã atade, mi ome p'ananadamerã mi baparimaa. Māgá parã ichita p'anapataadait'ee mi ome. ⁴Mi wārumaa parāpa k'awa p'anida aji, chi o k'awa p'anadairã.

⁵Māpai Tomapa māgaji Jesumaa:

—Tachi Waibia, k'awada-e p'anida aji, pi sāmaa wāru. ¿Sāga chi o k'awadayama? aji.

⁶Jesupa p'anauji:

—Mita Tachi Ak'öre truadee wāpari ok'a bi. Miata Tachi Ak'öre wāarata jarapari. Miata eperāarã chok'ai p'anapipari ichita p'anapataadamerã Tachi Ak'öre ome. Mi awara apidaapa eperāarã wāpida-e pai Tachi Ak'oremaa. Mapa midapai ijāadak'ari, mi Ak'oremaa wādait'ee. ⁷Parāpa wāara mi k'awada paara, ichiaba mi Ak'öre k'awak'ajida. Wāara, iraweda iru k'awadait'ee, iru unupata perã.

⁸Māpai Felipepa māgaji:

—Tachi Waibia, Ak'öre Waibia k'ira taimaa ak'ipipáde aji. Māgapaita k'inia p'anida aji.

⁹Jesupa p'anauji:

—Felipe, mi taarã nipapari parã ome. Māga bita, ¿waide mi k'awa-e bik'ã? aji. Chi mi unuparipa ichiaba Ak'öre Waibia unupari. ¿Sāga pia “Ak'öre Waibia k'ira ak'ipipáde” ayama? aji. ¹⁰¿Ijāa-e bik'ã aji mi, Ak'öre Waibia ome araa bapari? Mi araa bapari iru Jaure ome; jōdee iru araa bapari mi k'ap'ia ome. Mia jaramaa bi michi k'isiadoopa jara-e bida aji. Mi Ak'orépata māga jarapi bi. Ma awara mia ne-inaa oo bi ook'aa michi juadoopa. Mi Ak'orépata māga oopi bi, mi ome bapari perã. ¹¹Ijāati mia jarak'ari mi, Ak'öre Waibia ome araa bapari. Maa-e pirã ijāati mia ne-inaa ooda k'aurepapai, oopari perã ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¹²Mia wāarata jararu. Chi mide wāara ijāa bipa auk'a ooyada aji, mia ne-inaa oo bik'a. Ma awara ne-inaa pi-ia ooyada aji, mi wãit'ee perã mi Ak'öre bimaa. ¹³Mia oopariit'ee jōmaweda parāpa it'aa iidiruta mi t'ide michideerã perã. Māgá iru Warra k'aurepa jōmaarāpa unudai Tachi Ak'öre jōmaarã k'āyaara waibiara bi. ¹⁴Parã michideerã perã, mi t'ide it'aa iididak'ari, mia nejōmaata oopariit'eeda aji, parāpa iidi p'anik'a.

Jesupa jarada ichia Tachi Ak'öre Jaure pēit'ee ichideerāmaa

¹⁵—Parāpa mi k'inia iru p'ani pirã, oopataadait'eeda aji, mi ūraade jara bik'a. ¹⁶Māpai mia chupiria iidiit'ee mi Ak'oremaa, irua awaraa K'aripapari pēimerã mi pari, māgí ichita parã ome bapariimerã. ¹⁷Māgí Tachi Ak'öre Jaure. Ichia wāara aupaita jarateepari. Ijāadak'aa beerã ome iru ba che-e, iru unuda-e p'anadairã māik'aapa k'awada-e p'anadairã. Mamīda parápata iru k'awa p'ani, parã ome bapari perã māik'aapa parã t'āride bapariit'ee perã.

¹⁸Mia parã chupiria atabēi-eda aji. Waya cheit'ee. ¹⁹Taarã-e na pek'au eujādepemaarāpa mi waa unuda-e pait'ee. Mamīda parápata mi unudait'ee. Mi ichita chok'ai bapari perã, parã jida auk'a ichita chok'ai p'anapataadait'ee.

²⁰Maapai parāpa wāara k'awaadait'ee mi, Tachi Ak'ōre Waibia ome araa bapari māik'aapa parā mi ome ichiaba araa p'anapataadait'ee, t'āri a-ba.

²¹Chi mi ūraa ūri bīpa māik'aapa oo bīpa ma ūraade jara bik'a wāara mi k'inia iru bi. Mi Ak'ōrepa māgí eperā ichiaba k'inia iru bapariit'ee. Ma awara mia pida iru k'inia iru bapariit'ee māik'aapa irumaa unupiit'ee.

²²Māpai Judas, chi Simón Iscariote warra-ee badapa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿sāap'eda pia taimaa unupiit'eema aji, mamīda ijāadadak'aa beerāmaa unupi-e pait'ee?

²³Jesupa p'anauji:

—Eperāpa mi k'inia iru bi pirā, mi ūraade jara bik'a oopariit'eeda aji. Mi Ak'ōrepa māgí eperā k'inia iru bapariit'ee māik'aapa mi Ak'ōre mi ome chedait'ee iru ome p'anapataade. ²⁴Jōdee chi mi k'inia-e bīpa oo k'inia-e bi mi ūraade jara bik'a. Na pedee parāpa ūri p'ani mēre-eda aji; mi Ak'ōrede. Iruata mi pēiji.

²⁵Mia na ūraa jara bida aji, parā ome bi misa. ²⁶Mamīda mi uchiada t'ēepai, Ak'ōre Waibiapa pēiit'ee awaraa K'aripapari mi pari; māgí iru Jaure. Māgīpa ne-inaa jōmaata jarateit'ee parāpa oodamerā mia oopi bik'a. Ma awara irua k'aripait'ee mia jarada jōmaweda k'irāpadamerā.

²⁷Mi wāi naaweda, parā t'āri k'āiweepi k'inia bi. T'āri k'āiwee p'anapatāati. Mia arak'atiapai k'āiwee p'anapi-e, na p'ek'au eujādepemaarāpa oopatak'a. Mapa t'āri p'ua p'ananaāti māik'aapa p'eranaāti. ²⁸Parāpa ūrijida mia jarak'āri: “Mi wāit'ee, maap'eda waya cheit'ee.” Parāpa wāara mi k'inia iru p'anadap'edaa paara, t'āri o-īa p'anak'ajida mia nāga jarak'āri. O-īa p'anadaipia bi mi wāru perā Ak'ōre Waibiamaa; mi k'āyaara waibiara bimaa. ²⁹Ma jōma p'asai naaweda, mia māga jaraji, p'asak'āri, parāpa mi pedee ijāadamerā.

³⁰Waa mak'iara pedee-e pait'ee parā ome, Satanás, na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia, cheru perā. Ichia mi p'oyaa chok'ak'aa.

³¹Mamīda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadamerā mia Ak'ōre Waibia k'inia iru bapari, ooit'ee irua jara bik'a.

'P'irabaidapāde aji. Āyaa wādāma namāik'aapa.

Jesús uva k'arrak'a bi

15 ¹Uchiadai naaweda, Jesupa māgaji:

—Mi uva k'arrak'a pipiara bida aji. Jōdee mi Ak'ōre chi uva uuda ak'iparik'a bi. ²Mi k'arradepema jīk'ara chau-e bi pirā, irua māgí jīk'ara t'iap'et'aapari. Jōdee chi jīk'ara chauparidepema jua chak'eerā jarit'aapari māgí jīk'ara waapiara chaumerā. ³Parā māgí jīk'ara jaridák'ata p'ani mia ūraa jarada ijāadap'edaa perā. ⁴Mi ome araa p'anapatāati mi parā ome araa baparik'a. Uva jīk'ara ichi itu chauk'aa chi k'arra ome araa ba-e pirā. Māga pik'a pāchi k'iradoopa mia oopi bik'a p'oyaa ooda-e, mi ome araa p'anapataada-e pirā.

⁵Mida aji, uva k'arrak'a bi. Jōdee parā chi jīk'arák'ata p'ani. Uva jīk'ara pia chauparik'a araa bak'āri chi k'arra ome, māga pik'a parā mi ome

araa p'anapataadak'āri, ne–inaa chok'ara mia oopi bik'a oopataadait'ee. Mamīda mi wēe parāpa maarepida ooda–e pai mia oopi bik'a. ⁶Uva jik'ara chauk'aa bak'āri, t'iap'ek'oodap'eda, p'e nībipata ak'ōrejīrumaa p'ook'oodaimerā. Maap'eda t'ipitaude bat'ak'oopata paak'oodaimerā. Māga pik'a pait'ee chi mi wēe beerā ome.

⁷Mamīda parā araa p'anaruta pirā mi ome māik'aapa mi ūraade jara bik'a ooruta pirā, it'aa iidipataāti pāchia iidi k'iniata. Mi Ak'ōrepa ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ⁸Parāpa ne–inaa chok'ara mia oopi bik'a oodak'āri, ak'ipipata wāara mi k'ōp'āyoorā. Māga unudak'āri, awaraarāpa “Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bida” adait'ee. ⁹Mi Ak'ōrepa mi k'inia iru baparik'a, mia auk'a parā k'inia iru bapari. Mi ome chik'inia p'anapataāti. ¹⁰Mi, mi Ak'ōre ome chik'inia bapari, mia oopari perā irua jara bik'a. Māgā parā mi ome chik'inia p'anapataadait'ee, mia jara bik'a ooruta pirā.

¹¹Mia māga jaraji mik'a parā t'āri o–īa p'anapataadamerā. K'inia bi parā t'āri o–īa p'anapataadamerā. ¹²Mia nāga jara bi: Chik'inia p'anapataāti, mia parā k'inia iru baparik'a. ¹³Eperāpa chi k'ōp'āyo audú k'inia iru bak'āri, iru k'aripapari ma k'aurepa piuru pijida. Ma k'āyaara apidaapa awaraa eperā audupiara k'inia iru p'anada–e pai. ¹⁴Parā wāara mi k'ōp'āyoorā, mi ūraa jara bik'a oo wāruta pirā. ¹⁵Waa mia parā t'ijara–e “mimiapataarā”, mimiaparipa k'awa–e bairā ne–inaa jōmaweda chi poropa oo bi. Ma k'āyaara t'ijara bi “michi k'ōp'āyoorā” mia k'awapida perā jōmaweda mi Ak'ōrepa mīmaa jarada. ¹⁶Parāpa mi jirit'erada–e paji. Miata parā jirit'eraji māik'aapa awara biji mi ūraa jarateenadamerā. Māgā parā k'aurepa eperāarāpa ma ūraa ūridap'eda, mide ijāadai māik'aapa ichita p'anapataadai mi ome. Ma awara ma jarateenadap'edaa k'aurepa parāpa mi t'īde ne–inaa iididak'āri mi Ak'ōremaa michideerā perā, irua ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ¹⁷Waya mia jara bi: chik'inia p'anapataāti.

Ijāadak'aa beerāpa Jesús ichideerā ome k'īra unuamaa iru p'anapata

¹⁸—Mide ijāadak'aa beerāpa parā k'īra unuamaa iru p'ani pirā, k'irāpāti mīta naapiara k'īra unuamaa iru p'anapachida. ¹⁹Parā p'anadap'edaa paara āchi p'anapatak'a, āchia parā k'inia iru p'anak'ajida āchideerāk'a. Mamīda parā āchideerā–e. Miata parā jirit'eraji āchi k'āyaara awara p'anapataadamerā. Maperāpi āchia parā k'īra unuamaa iru p'anapata. ²⁰K'irāpāti mia jarada: “Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiara bi–e.” Mi jiri nipapatap'edaak'a ichiaba parā jiri nipapataadait'ee. Jōdee mia jarateeda ijāajida pirā, parāpa jaratee p'ani ichiaba ijāadait'ee. ²¹Mamīda ma k'āyaara audupiara parā jiri nipapataadait'ee, michideerā perā. Māga oodait'ee k'awada–e p'anadairā k'aipata mi pēiji.

22'Mia Ak'õre net'aa jara che–e pada paara, ārapa k'ĩsiada–e p'anak'ajida āchia p'ek'au k'achia oopata. Mamīda mi Ak'õrepa jara pēida jara cheji. Mapa ĩrā “taipa k'awada–e p'anida” adaik'araa bi. 23Mi k'ĩra unuamaa iru p'aniirāpa mi Ak'õre jida k'ĩra unuamaa iru p'ani. 24Unuda–e pada paara mia ne–inaa ooda awaraarāpa p'oyaa oodak'aa, āchia p'ek'au k'achia ooda–e pak'aji Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Mamīda āchia māga unujida mīda, at'āri mi, mi Ak'õre ome k'ĩra unuamaa iru p'ani. 25P'asaji āchi ũraa p'ādade jara bik'a:

‘Āchi k'inia mi k'ĩra unuamaa iru p'anapachida.’ (Sal 35.19)

26'Mamīda mia awaraa K'aripapari pēiit'eeda aji. Māgipa wāara aupaita jarapariit'ee. Māgí uchiapari Tachi Ak'õredeepa, iru Jaure perā. Māgí chek'āri, irua mi k'awapiit'ee eperāarāmaa. 27Parāpa pida mi k'awapidait'ee awaraarāmaa, mide ijāadak'āriipa mi ome p'anapatap'edaa perā.

16 1'Mia ma jōma jaraji parāpa mide ijāapataadamerā. 2Tachi Ak'õre Ũraa jarateepata tedeepa parā jēret'aapataadait'eeda aji. Ma awara parā peet'aadait'eeda aji. Māga oodak'āri, āchia k'ĩsiadait'ee māgata pia oomaa p'ani Tachi Ak'õre–it'ee. 3Māga oodait'ee mi, mi Ak'õre ome wāara k'awada–e p'anadairā. 4Mapa ma jōma jaraji parāmaa, māga p'asak'āri, k'ĩrapadamerā. Naaweda māga jara–e paji, parā ome bada perā.

Tachi Ak'õre Jaurepa oo bi

5—Īrā mi wāit'ee mi pēida baparimaa. Mamīda parādepema apidaapa iidida–e p'ani mi sāmaa wāit'ee. 6Ma k'āyaara parā k'ĩra pia–ee p'ani, mia māga jarada perā. 7Mia wāarata jararu. Parā–it'ee piara bi mi wāmerā. Mi wā–e pirā, Ak'õre Jaure, Tachi K'aripapari, che–e pait'ee parā ome bapariit'ee. Mamīda mi wāru pirā, mia iru pēiit'ee parāmaa. 8Iru chek'āri, na p'ek'au eujādepemaarāmaa k'awapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata. Ichiaba āchimaa k'awapiit'ee Tachi Ak'õredeerāpa ne–inaa pia oopata irua k'inia bik'a. Ma awara k'awapiit'ee Tachi Ak'õre ewari waibia ewate ichia ak'ĩit'ee eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. 9K'awapiit'ee eperāarāpa mide ijāada–e p'anadak'āri, k'achia oomaa p'ani. 10K'awapiit'ee mia oopachi Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, mi irumaa wāru perā. Māga ook'āri, parāpa mi waa unuda–e pait'ee. 11K'awapiit'ee Tachi Ak'õrepa pia ak'i–e na p'ek'au eujādepemaarā poro waibiapa oo bi. Mapa iru, iru eere p'aniirā ome miapiit'ee.

12'Mia k'ĩsia chok'ara iru bida aji, parāmaa jarait'ee. Mamīda ĩrā waa jara–e, parāpa ma jōma k'ĩrāpada–e pai perā. 13Mamīda Ak'õre Jaure chek'āri, ne–inaa wāarata jōma k'awapiit'ee parāmaa, ichia wāara aupaita jarapari perā. Ichi k'ĩsiadoopa pedee–e pait'ee. Tachi Ak'õrepa jara bi ũrip'eda, māga jarapariit'ee māik'aapa jarapariit'ee ne–inaa waide p'asa–e bi. 14Ak'ipiiit'ee mi apemaarā k'āyaara waibiara bi, mia ne–inaa k'awa

bi parāmaa k'awapik'āri. ¹⁵Jōma mi Ak'ōrepa k'awa bi mia pida k'awa bi. Maperāpi mia jaraji Ak'ōre Jaurepa k'awapiit'ee jōma mia ne–inaa k'awapi k'inia bi parāmaa.

¹⁶'Na ewari mi waa unuda–e pait'ee. Mamīda ai t'ēepai taarāpai waya unudait'eeda aji.

K'ira pia–ee p'anadap'eda, t'āri o–īa p'aneedait'ee

¹⁷Māga ūridak'āri, chi k'ōp'āyoorā ūk'uru āchi pitapai pedee para beeji: —Ķ'āata jara k'inia bima, ajida, na pedee: “Na ewari mi unuda–e pait'ee, mamīda ai t'ēepai waya unudait'ee”? Ķchiaba k'āata jara k'inia bima nāgí pedee: “mi Ak'ōremaa wāru perā”? ¹⁸Ķ'āata jara k'inia bima na pedee: “taarāpai”? K'awada–e p'anida ajida, irua k'āata jara k'inia bi.

¹⁹Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa k'āata iidi k'inia p'ani. Mapa māgaji: —Mia jarajida aji, na ewari parumaa mi waa unuda–e pait'ee, mamīda ai t'ēepai waya unudait'ee. Ķmata parāpa iidi para bi–ek'ā? aji. ²⁰Mia wāarata jararu. Parā jarajēedait'ee māik'aapa t'āri p'ua p'aneedait'ee. Jōdee na p'ek'au eujādepema ijāadak'aarā o–īa p'aneedait'ee. Mamīda parā k'ira pia–ee p'anadap'eda, o–īa p'aneedayada aji. ²¹K'īsiadāma nāgide. Wēra warra t'oit'ee pak'āri, p'ua nībeepari, t'oit'ee perā. Mamīda chi warra t'o atak'āri, k'ira atuadaipari p'ua nībada māik'aapa o–īa nībeepari warra chai t'o atada perā. ²²Māga pik'a bi parā ome. Īrá parā k'ira pia–ee p'ani mi wāru perā. Mamīda mia parā waya unuit'ee. Maapai parā t'āri o–īa p'aneedak'āri, apidaapa ma o–īa wēpapida–e pait'ee.

²³Maapai parāpa mīmaa maarepida iidida–e pait'ee. Mia wāarata jararu. Mi t'īde mi Ak'ōremaa ne–inaa iidiruta pirā, irua parāpa iidi p'ani teepariit'ee, michideerā perā. ²⁴Waide mi t'īde parāpa maarepida it'aa iidida–e p'ani. Iidíti mi Ak'ōrepa teemerā parāpa iidi p'ani. Māgá parā wāara t'āri o–īa p'anapataadait'ee.

²⁵Ma et'ewa jarada mia imeraa pik'a jarateeki. Mapa parāpa pia k'awada–e paji. Mamīda na ewari māgá jaratee–e pait'eeda aji. Jīp'a pedeeit'ee Ak'ōre net'aa pia k'awaadamerā. ²⁶Maapai parāpa mi t'īde it'aa iididait'ee, michideerā perā. Mapa mia jara–e chupiria iidiit'ee parā pari Tachi Ak'ōremaa. ²⁷Ak'ōrépata parā k'inia iru bapari parāpa mi k'inia iru p'anapata perā māik'aapa ijāapata perā mi wāara cheji iru baparimāiipa. ²⁸Cheji na p'ek'au eujādee eperā jīp'aak'a bapariit'ee. Īrá jōdee na p'ek'au eujā atabēiit'eeda aji, māik'aapa waya irumaa wāit'ee.

²⁹Māpai chi k'ōp'āyoorāpa māgajida:

—Īrapí jīp'a pedee bida ajida. Imeraa pik'a jaratee–e bida ajida. ³⁰Īrapí k'awa p'ani pia ne–inaa jōmaata k'awa bi. Apidaapa pīmaa iidida–e pait'ee, taipa iididai naaweda, pia k'awa bairā taipa iidi k'inia p'ani. Mapa ijāa p'anida ajida, pī wāara cheji Tachi Ak'ōre baparimāiipa.

³¹Jesupa p'anauji:

—¿Māgara írá wāara ijāa p'anik'ā? aji. ³²Ewari k'ait'a pa wā, parā jichoodait'ee pāchi te chaa māik'aapa mi ituaba atabēidait'ee. Mamīda wāara mi ituaba bi—eda aji, mi Ak'ōre mi ome bairā. ³³Ma jōma jaraji parā t'āridepai choodamerā mide ijāa p'anide māik'aapa parā k'aiwee p'anapataadamerā. Na p'ek'au eujāde p'ani misa, nepirade baaidait'ee parā jiridait'ee perā. Mamīda sōcharra p'anapatāati. Miata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā āchi poro waibia ome p'oyajida aji.

Jesús ichi pari it'aa t'ida

17 ¹Ma pedee jarap'eda, Jesupa it'aa ak'iji māik'aapa māgaji: —Ak'ōre, mi ewari pajida aji. Ak'ipiji mi wāara pichi Warra, māgá mia ak'ipimerā pi wāara jōmaarā k'āyaara waibiara bi. ²Pia eperāarā jōmaweda biji mi jua ek'ari, chi mide ijāa p'aniirā jōmaweda ichita p'anapataadamerā pi ome. ³Māgá ichita p'anapataadait'ee pi ome, k'awaadak'āri pi aupaita wāara Tachi Ak'ōre māik'aapa k'awaadak'āri mi, Jesucristo, pichia pēida eperāarā k'aripamerā. ⁴Na p'ek'au eujāde bi misa, mia ak'ipiji pi aupaita Tachi Ak'ōre, ook'āri pia mimaa oopidak'a. ⁵Írá Ak'ōre, ak'ipiji mi wāara pichi Warra. Mi atēeji pimaa bapariit'ee pichi k'íra wāreede, na p'ek'au eujā bai naaweda badak'a.

Jesús it'aa t'ida chi k'öp'āyoorā pari

⁶—Mia pi k'íra unupipachi mi ome nipapatap'edaarāmaa, ma—it'ee pia āra jirit'era atada perā na p'ek'au eujādepemaarā t'āideepa. Péré paji māik'aapa pia michideerā papiji. Pi ūraade ijāa p'anipi. ⁷Írá ārapa k'awa p'ani ne—ināa jōmaweda mia k'awa bi piata mimaa k'awapida. ⁸Mia jōma jarateeji pia jarapidak'a. Ārapa ma pedee ijāajida, ijāa p'anadap'edaa perā wāara piata mi pēida.

⁹Mia chupiria iidimaa bi āra pari. Na p'ek'au eujādepemaarā jip'aarā pari chupiria iidi—e bi. Pia jirit'eradaarā mide ijāadamerā, māirā párita chupiria iidimaa bi, āra pichideerā perā. ¹⁰Michideerā pichideerā auk'a. Ichiaba pichideerā michideerā auk'a. Ārapa ne—ināa oodak'āri mia oopi bik'a, ak'ipipata mi waibiara bi apemaarā k'āyaara.

¹¹Mi na p'ek'au eujāde waa ba—e pait'ee. Mamīda āra p'aneedait'ee, mi pi ome banaru misa. Mapa Ak'ōre, pi jōmaarā k'āyaara t'āri piara bairā, āra ak'i bapariiji pichi juapa pia mimaa teeda juapa, āra t'āri a—ba, chik'inia p'anapataadamerā, pi mi ome baparik'a. ¹²Mi na p'ek'au eujāde āra ome bak'āri, āra ak'i bapachi pi k'ap'ia pari, apida atuanaadamerā. Aba chi atuait'ee bita atuait'ee, p'asamerā pi ūraa chonaarāweda p'ādade jaradak'a.

¹³Írá mi wāit'ee pimaa. Na p'ek'au eujāde bide mia nāgí pedee jara bi, ārapa o—ia ūridamerā māik'aapa t'āri o—īadaidamerā, mi

t'ári o-ia bik'a. ¹⁴Mia áramaa pi úraa jarateeji. Mide ijãadak'ári, na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerãpa ára k'íra unuamaa iru p'aneejida, mik'a mãirã eere p'ani-e perã. ¹⁵Mia iidi-e bi pia ára na p'ek'au eujãdeepa uchía atamerã. Ma k'áyaara iidi bi ára chi k'achía ooyaa bi juadeepa k'aripa atamerã. ¹⁶Mi mágí jua ek'ari bak'aak'a, ára jida mágí jua ek'ari p'anada-e, iru eere p'ani-e perã. ¹⁷Mapa ára awara bíji pi wáarata bide t'ári pia p'anapataadamerã pi baparik'a. Mága p'anapataadai pi úraa k'awaadak'ári, wáara bairã. ¹⁸Pia mi na p'ek'au eujãdee pëidak'a, mágá ichiaba mia ára na p'ek'au eujãdepemaarãmaa pëiji. ¹⁹Ára k'aurepa mia ne-inaa jöma oopari pia oopi bik'a, michi k'ap'ia piuru pijida mága oo k'iniapa. Mia mága oopari árapa pida auk'a wáara ne-inaa jöma pia oopi bik'a oopataadamerã.

Jesús it'aa t'ída ichideerã jömaarã pari

²⁰—Ára-it'ee aupai mia iidi-e bida aji. Ichiaba iidimaa bi jömaarã eperãarã pari, chi t'ëepai mide ijãadait'eerã árapa jarateepata k'aurepa. ²¹Ak'öre, mia iidi bi mágí ijãapataarã ichiaba t'ári a-ba, chik'inia p'anapataadamerã, pi mi ome t'ári a-ba, chik'inia baparik'a. Mágá p'anapataadak'ári, jömaarãpa ijãadait'ee wáara pia mi pëiji na p'ek'au eujãdee. ²²Pia mimaa pia oodak'a mia ichiaba áramaa pia ooji, t'ári a-ba p'anapataadamerã, pi mi ome t'ári a-ba baparik'a. ²³Mi t'ári a-ba bapari ára ome, pi mi ome baparik'a, ára mágá t'ári a-ba p'anapataadamerã áchi k'öp'áyoora ome. Mágapi na p'ek'au eujãdepemaarãpa k'awaadait'ee wáara pia mi pëiji mãik'aapa pia ára auk'a k'inia iru bapari, mi k'inia iru baparik'a.

²⁴Ak'öre, pia ára jirit'eraji mide ijãapataadamerã. Mia k'inia bi ára p'ananadamerã mi ome, mi wárumaa. Mágá jöma mi k'íra wáree unudait'ee, pia mimaa teeda mi k'inia iru bapachi perã na p'ek'au eujã bai naaweda. ²⁵Ak'öre, pi jömaarã k'áyaara t'ári piara bi. Na p'ek'au eujãdepemaarãpa pi k'awada-e p'ani mída, mia pi k'awa bi mãik'aapa nãgiirãpa pida k'awa p'ani pia mi pëida. ²⁶Mia pi áramaa k'awapiji mãik'aapa at'ári k'awapiit'ee, mi ára t'áride bapariit'ee perã. Mágá pia mi k'inia iru baparik'a, ára jida ichiaba k'inia iru bapariit'eeda aji, árapa jödee awaraarã k'inia iru p'anapataadamerã.

Jesús jita atapidap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Mágá it'aa t'í'p'eda, Jesús chi k'öp'áyoora ome Cedrón to chak'e sãjida. Mama t'újida olivo k'áide.

²Judas, Jesús traicionaait'ee badapa k'awa baji ára t'íudap'edaamã, Jesús chi k'öp'áyoora ome mama chip'epatap'edaa perã. ³Mapa Judapa maaaa ateeji

Romadepema soldaorã chok'ara mãik'aapa Tachi Ak'õre te waibia jãpataarã, judiorã p'aareerã poroorãpa pëidap'edaa; ichiaba fariseorãpa pëidap'edaa. Espada* pak'uru ome, lámpara, ìpirã paara anipajida. ⁴Jesupa k'awa baji ichi p'asait'ee bada. Mapa mãirã cheruta unu atak'ãri, uchijaji ma ne—uu k'ãideepa mãik'aapa iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

⁵Ächia p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

Jesupa mägaji:

—Mida aji.

Judas, chi traicionaait'ee bada mama baini baji ma chedap'edaarã ome. ⁶Jesupa “mida” ak'ãri, ächi jõma äpítee jítijida mãik'aapa eujãde baainajida.

⁷Mãpai Jesupa waya iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

Waya p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

⁸Mãpai Jesupa mägaji:

—Mia jaraji mi Jesús Nazaretdepema. Mita jiri p'ani pirã, mi ome p'aniirã ichiak'au wãpfti.

⁹Jesupa mæga jaraji p'asamerã ichia naaweda jaradak'a. “Pia mi juade bidaarã apida atuada—e pait'ee.” ¹⁰Mãpai Simón Pedropa espada iru bada êe atap'eda, t'ujji mãirãdepema aba, t'jarapatap'edaa Malco. Mägí k'ãiri juaraarepema orp'et'aaaji. Mägí p'aareerã poro waibia esclavo paji. ¹¹Mãpai Jesupa mægaji Pedromaa:

—iPichi espada ata baji ichi badamã! ¿Mia choo—e paik'ã aji, mi Ak'õrepa miapiru?*

Jesús p'aareerã poro waibia Anás k'irapite bada

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Mãpai ma soldaorã see nibada ächi poro ome mãik'aapa judiorã, chi Tachi Ak'õre te waibia jãpataarã paara, Jesús jita atadachida. Mãpai jã nibijida. ¹³Naapiara ateejida Anás temaa, ichi Caifás chãure pada perã. Ai naaweda Anás p'aareerã poro waibia paji. Mamida ma año Caifás ächi poro waibia paji. ¹⁴Caifás paji chi jarada: “Piara bi eperã aba piumerã tachi judiorã p'uuru pidaarã pari.”*

Pedropa naapiara Jesús k'awa—e bida ada

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Jesús jita atadak'ãri, Simón Pedro awaraa k'õp'ãyo ome ära t'ëe wãjida. P'aareerã poro waibiapa mägí k'õp'ãyo k'awa bada perã, t'ïupiji ma te t'iak'au badamã Jesús ome. ¹⁶Mamida Pedro taawa baini beej

* 18.3 Espada nek'o choma bik'a bi, mamida k'ãraichaa weda p'ewedee bapari. * 18.9 Jn 6.39; 10.28; 17.12. * 18.11 Griego pedeede: *¿Mia to—e paik'ã aji, mi Ak'õrepa ne—inaa asia topiru?* * 18.14 Jn 11.49-50.

puerta t'aide. Mapa chi apema k'öp'äyo* Caifás k'awa badapa pedeenaji awēra puerta jāpari ome Pedro ichiaba t'ūpimerā. Māgá Pedro ichiaba t'īuji. ¹⁷Ma puerta jāparipa Pedromaa iidiji:

—¿Pi jā eperā k'öp'äyo—ek'ā? aji.

Māpai Pedropa p'anauji:

—Mi—eda aji.

¹⁸Jīsua nībada perā, p'aareerā poro waibia mimiapataarāpa māik'aapa te jāpataarāpa t'ipi orojida māik'aapa k'ara p'aimaa p'aneejida. Bainī p'anide t'ipitau ik'aawa, Pedro ichiaba āchi ome k'ara p'aimaa beejī.

P'aareerā poro waibiapa Jesumaa iidida

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-65; Lc 22.66-71)

¹⁹Māimisa p'aareerā poro waibiapa Jesumaa iidiji:

—¿K'áirāma aji, pi k'öp'äyoorā? Pia, ¿k'āata jarateeparima? aji.

²⁰Jesupa p'anauji:

—Mi jīpa pedeparida aji, jōmaarā taide Akōre te waibiade māik'aapa Tachi Akōre Ūraa jarateepata te beede. Judiorā chepatamāi mia jarateepari. Maarepida chíara āpíte pedee—e bi. ²¹¿Sāap'eda mimaa māga iidi bima? aji. Mi pedee ūridap'edaarāmaa iidināji. Ārapa jaradaipi, k'awa p'anadairā mia jarapari.

²²Jesupa māga jarak'āri, te jāparipa iru k'īramaa siji māik'aapa mājaji:

—¿Jāgata p'anauparik'ā aji, p'aareerā poro waibiamaa?

²³Jesupa mājaji:

—Mia pedee k'achia jaraji pīrā, jarapáde aji, k'āare pedee k'achia baji. Mamīda mia jarada wāara pīrā, ¿sāap'eda mi sījima? aji.

²⁴Māpai Anapa Jesús jua jīp'eda, Caifamaa pēiji. Maapai Caifás p'aareerā poro waibia paji.

Pedropa waya Jesús k'awa—e bida ada

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵Māimisa taawa Simón Pedro bainī baji t'ipitau ik'aawa k'ara p'aimaa. Arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿Pi jā eperā k'öp'äyo—ek'ā? ajida.

Pedropa meraji:

—iMi iru k'öp'äyo—eda! aji.

²⁶Mamīda awaraa eperāpa Pedro k'īra k'awa ataji. Māgí p'aareerā poro waibia mimiapari paji. Ēreerā paji Pedropa k'īri orp'et'aada ome. Māgīpa mājaji:

—¿Pi—ek'ā mia ne—uu k'āide Jesús ome unuda?

²⁷Māpai Pedropa waya meraji. Aramata et'erre k'arīji.

* 18.16 Na pedee pia p'āda, Juan, chi apema k'öp'äyo paji.

Jesús Pilato k'irapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Tap'eda weda judiorã poro waibiarãpa Jesús ateejida Caifás tedeepe Pilato palaciodee. Pascua fiesta ïri pada perã, ai tede t'ïuda–e paji. K'awa p'anajida judio–eerã tede t'ïudap'edaa paara, Pascua chik'o p'oyaa k'oda–e pak'aji. Måga k'awajida åchi ïraade jara bairã. ²⁹Maperã Pilato uchijaji pedeede åchi ome:

—¿K'åare k'aurepata na eperã nãgá iru p'anima? aji.

³⁰P'anaujida:

—Na eperã t'ari k'achia–idaa–e bada paara, pimaa aneeda–e pak'ajida ajida.

³¹Måpai Pilatopa mågaji:

—Mågara pãchia atadaríti mãik'aapa iru ak'iti pãchi ïraade jara bik'a. Maap'eda óoti pãchia oo k'iniata.

Mamïda ma judiorãpa p'anaujida:

—Pãchi Romadepemaarã ïraade jara bi tai judiorãpa chïara peedaik'araa bi irua ne–inaa k'achia ooda k'aurepa.

³²Måga jarajida uchiamerã Jesupa ai naaweda jaradak'a, irua jarak'ari sãga ichi piut'ee. ³³Pilato waya ichi palaciode t'ïup'eda, Jesús t'ï ataji mãik'aapa iidiji:

—¿Pik'ã aji, Judiorã Rey?

³⁴Jesupa mågaji:

—¿Pichi k'ïradoopapai mãga iidi bik'ã, maa–e pirã awaraarãpa pimaa mãga jaradap'edaa perã?

³⁵Pilatopa p'anauji:

—iMi judio–epi! Pichi auk'aarãpata mãik'aapa p'aareerã poroorãpata pi mimaa aneejida. ¿Pia k'åata oojima? aji.

³⁶Jesupa p'anauji:

—Mi rey–eda aji, na p'ek'au eujãdepema reyrãk'a. Åchik'a pada paara, mi ome nipapataarã chõok'ajida, judiorã poro waibiarãpa mi jïtanaadamerã. Mamïda mi rey–e na p'ek'au eujãdepema reyrãk'a.

³⁷Måpai Pilatopa iidiji:

—¿Wåara pi rey'ã? aji.

Jesupa p'anauji:

—Pichia jarajipi. Mi reypi. Ma–it'ee mi t'oji mãik'aapa cheji na p'ek'au eujãdee; Tachi Ak'õre wåarata jarait'ee. Wåarata k'awa k'inia p'anïirã jõmaarãpa mi pedee ïripatada aji.

³⁸Måpai Pilatopa mågaji:

—¿K'aipa wåarata k'awayama? aji.

Jesús pëida peedamerã

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Måga jarap'eda, Pilato taawaa uchijaji waya pedeede ma judiorã poro waibiarã ome:

—Mia maarepida k'achia unu—eda aji, na eperāde. ³⁹Mamīda k'irāpāti año chaa Pascua fiestade mia preso aba k'ena pëipari. Mapa ÷k'inia p'anik'ā aji, mia Judiorā Rey apata k'ena pëimerā?

⁴⁰Māpai arii p'anadap'edaarā jōmaweda waya bijida:

—iJāgí k'ena pëināaji! iBarrabata k'ena pëiji!

Barrabás nechayaa bapachi māk'aapa chōoyaa bapachi Romadepemaarā ome, āchi jua ek'ariipa uchía k'inia bada perā.

19 ¹Māpai Pilatopa Jesús wipiji soldaorāmaa. ²Soldaorāpa poro jīra pak'uru jua ne—iri—idaa bidee oodap'eda, Jesús porode jī bijida māk'aapa p'aru p'oree teesoo, k'īra p'āimap'āimaa bi, jī bijida. ³Maap'eda irumaa chejida māk'aapa mājajida:

—iAk'íti Judiorā Rey!

māk'aapa k'īramaa sīpachida.

⁴Pilato waya tedee pa uchiak'āri, mājaji:

—Ak'íti. Mia iru nama aneeru parā taide. K'awapi k'inia bi parāmaa mia maarepida ne—inaa k'achia unu—e na eperāde.

⁵Jesús uchiak'āri, ma poro jīra jī baji māk'aapa p'aru teesoo. Māpai Pilatopa mājaji:

—iNama bi chi eperā!

⁶Jesús unu atadak'āri, p'aareerā poroorāpa māk'aapa Tachi Ak'ōre te waibia jāpataarāpa biapachida:

—iKurusode peepit'āaji! iKurusode peepit'āaji!

Mamīda Pilatopa mājaji:

—Māgara pāchia atadaidapāde aji, māk'aapa peet'aanadapāde aji. Mia maarepida unu—e bi ne—inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee.

⁷Mamīda ma judiorā poro waibiarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bi eperāpa ichi Tachi Ak'ōre Warrada aru pirā, piupia bi. Māga ooji jāgí eperāpa.

⁸Māga ūrik'āri, Pilato waapiara p'eradachi. ⁹Waya ichi palaciode t'ūji māk'aapa Jesumaa iidiji:

—¿Pí, sāpemama? aji.

Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. ¹⁰Māpai Pilatopa mājaji:

—¿Mi pedee p'anau—ek'ā? aji. ¿K'awa—e bik'ā aji, mia pi kurusode peepi k'inia bait'eera peepit'aai, maa—e pirā peepi k'inia—e bait'eera k'ena pëi?

¹¹Māpai Jesupa p'anauji:

—Pia mīmaa maarepida oo—e pak'aji, it'ari baparipa pi eperāarā poro waibia papi—e pada paara. Maperā chi eperā mi nama pëidapa ne—inaa k'achiara oo bida aji, pi k'āyaara.

¹²Maadak'āriipa Pilatopa k'īsiapachi sāga Jesús k'ena pëii. Mamīda judiorāpa biapachida:

—iJāgí eperā peepi—e pirā, pi César k'ōp'āyo—eda! apachida. iEperāpa ichi reyda a bi pirā, mājipa César k'īra unuamaa iru bida! ajida.

¹³Pilatopa mǎga ũrik'ári, Jesús taawaa ateepeji mǎik'aapa ichi su-ak'i beeji charra su-ak'i beeparimái, hebreo pedeede Gabatá apatap'edaa, griego pedeede “Mǎu Choma P'ep'edee Bimái”. ¹⁴Mǎgí ewate Pascua fiesta norema paji. Imat'ipa Pilatopa mǎgaji ma judiorǎ poro waibiarǎmaa:

—iAk'ítí! iNama bida aji, pǎchi rey!

¹⁵Mamída áchia biapachida:

—iÁyaa ateepejii! iÁyaa ateepejii! iKurusode peepit'áaji!

Pilatopa iidiji:

—¿K'ínia p'anik'ǎ aji, mia pǎchi rey peepimerǎ?

P'aareerǎ poroorǎpa p'anaujida:

—iTaipa rey awaraa wée p'anida ajida, César k'áyaara!

¹⁶Mǎpai Pilatopa Jesús teeji ichi soldaorǎmaa kurusode peet'aanadamerǎ.

Jesús peet'aadap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷Jesumaa kuruso ateepeidap'eda, uchijida p'uurudeepa taawaa wādait'ee “Tachi Poro Biiri” apatap'edaamaa. (Hebreo pedeede Gólgota apachida.) ¹⁸Mama merap'edap'eda, ma kurusode baijira bijida piumerǎ. Iru ik'aawa bijida awaraarǎ omé, aba juaraare, aba juabi eere.

¹⁹Pilatopa letrero p'áji Jesús kurusode bidamerǎ. Nǎga p'áji: JESÚS NAZARETDEPEMA, JUDIORǎ REY. ²⁰Judiorǎ chok'araarǎpa leejida ma p'áda, Jesús peedap'edaamái p'uuru k'ait'a bada perǎ. Ma p'áda p'ǎ baji hebreo pedeede, latín pedeede mǎik'aapa griego pedeede. ²¹Ma p'áda leedak'ári, p'aareerǎ poroorǎpa mǎgajida Pilatoma:

—P'ánáaji *Judiorǎ Rey*. Ma k'áyaara nǎga p'ápáde ajida. *Na eperǎpa jaraji ichita Judiorǎ Rey.*

²²Mamída Pilatopa p'anauji:

—Mia p'áda perǎ jǎgǎ p'ǎ beeit'eeda aji.

²³Soldaorǎpa Jesús kurusode baijira bidap'eda mǎik'aapa iru p'aru atadap'eda, áchi k'ímariirǎmaa jedet'aajida. Mamída chi edupema p'aru teesoo baji, k'aat'í-ee; jǐp'a k'a baji. ²⁴Mapa mǎgajida:

—Jēnaadáma. Ma k'áyaara suerte jemenedáma k'awaadait'ee k'aipata atait'ee.

Mǎga oojida uchiamerǎ Tachi Ak'óre Ũraa p'ádade jara bik'a:

‘Michi p'aru jedejida mǎik'aapa suerte jemenedap'eda, michi p'aru jitajida’. (Sal 22.18)

²⁵Soldaorǎpa mǎga oo p'ani misa, kuruso k'ait'a bainí p'anajida Jesús nawe chi nawe ipewēra ome, awaraa María, mǎgí Cleofás wēra pada, mǎik'aapa María Magdalena. ²⁶Jesupa unuk'ári chi nawe k'ait'a bainí bi mi, chi k'öp'áyo k'inia iru bada ome, chi nawemaa mǎgaji:

—Nawe, já pichi warrapí.

²⁷Maap'eda mimaa mǎgaji:

—Jã pichi nawepi.

Maadak'ãriipa mia María iru bapachi mi tede michi nawek'a.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Ma t'ëepai Jesupa k'awaak'ãri jômaweda ichia ooit'ee bada auparu, mägaji:

—'Opisia nĩbida aji.' (Sal 69.21)

Mãga jaraji uchiamerã Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a. ²⁹Mama iru p'anajida vino achuchua chok'ode. Aide esponjak'a p'ëesap'ëesaa bi topa atadap'eda, jõi bijida hisopo k'ide mãik'aapa it'aimãi t'i atajida.

³⁰Söp'eda, Jesupa mägaji:

—Írá jõma aupajida aji,
mãik'aapa ichi poro ijaabaip'eda, jai-idaaji.

Miasupa Jesús orro sudap'edaa

³¹Ma ewate Pascua fiesta iipata ewate norema paji. Judiorãpa mägí ewate iapata perã, k'iniada-e p'anajida piuda k'ap'ia kurusode p'anedamerã. Maperã iidijida Pilatoma kurusode p'anadap'edaarã jiru k'õrapik'oomerã, mägá isapai piudamerã. Mägá chi piuda k'ap'ia kurusodepa irabai atapidai. ³²Pilatopa ooji áchia iididap'edaak'a. Romadepema soldaorã wãdap'eda, Jesús ik'aawa baijira p'anadap'edaarã jiru k'õrak'oonajida, waide piuda-e p'anadap'edaa perã. ³³Mamĩda Jesús k'ait'a panadak'ãri, piu bi unujida. Maperã iru jiru k'õrada-e paji.

³⁴Ma k'ãyaara soldaopa Jesús orrode miasupa sut'aaji. Aramata uchijaji waa pania ome. ³⁵Mi, chi mãga unudapa nepirimaa bi mia unuda. Mia k'awa bi wãarata jara bi, mia mãga unuda perã. Mia nãga jara bi parãpa pida ichiaba ijãadamerã. ³⁶Mãga p'asaji uchiamerã Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a:
'Iru biiri apida biada-e paji.* (Sal 34.20)

³⁷Ichiaba mãga p'asaji uchiamerã pedee awaraa Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a:

'Ak'idait'ee eperã áchia sut'aadap'edaa'. (Zac 12.10)

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Ma t'ëepai Josepa Pilatoma Jesús k'ap'ia iidinaji, ichimaa iapimerã. Ichi Arimatea p'uurudepema paji mãik'aapa Jesude ijãa bapachi. Mamĩda judiorã poro waibiarã waidoopa, awaraarãmaa k'awapi-e paji. Pilatopa Josemaa jaraji Jesús k'ap'ia atanamerã. ³⁹José ome cheji Nicodemo, chi naaweda Jesús ome p'ãrik'ua pedeenada. Mägipa aneeji treinta kilos

* 19.36 Ex 12.46; Nm 9.12.

mirra k'era áloe k'era ome p'oirada Jesús piuda k'ap'ia ñri p'odait'ee. ⁴⁰Judiorãpa oopatak'a piuda iadak'ãri, áchia Jesús k'ap'ia ma k'era ome pi-ia pirat'ajida lienzone. ⁴¹Jesús peedap'edaamãi ne-uu eujã k'ait'a baji. Mama baji mãu te uria ewaa k'orodap'edaa piuda iadait'ee. Mamãda waide apida iada-e p'anajida. ⁴²Jesús k'ap'ia mama binajida, ma mãu te uria k'ait'a bada perã mãik'aapa judiorã ñpata ewate ñri bada perã.

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Tomia ewate tap'eweda, María Magdalena wãji Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Panak'ãri, unuji chi mãu te uria t'ai mãupa t'ap'a bada awara ãi bi. ²Mapa p'ira cheji Simón Pedromaa mãik'aapa mi, chi apema k'õp'ãyo Jesupa k'inia iru badamaa. Mãpai mägaji:

—iTachi Waibia k'ap'ia ateejidada! aji. iK'awada-e p'ani sãma ata binajida!

³Mãga ñridak'ãri, Pedro mi ome araa wãjida ak'ide. ⁴Omeeweda auk'a p'ira wãjida. Mamãda mi Pedro k'ãyaara isapaira p'iradachi. Mapa naapiara panaji Jesús iadap'edaamãi mãu te uriade. ⁵Ñjaabaik'ãri ak'it'ee edaa, chi p'aru aupai unuji. Mamãda t'ũ-e paji. ⁶Mãga ñide Simón Pedro pacheji mãik'aapa t'ũji edú. Ma lienzo ichiaba unuji. ⁷Ma awara unuji Jesús poro p'ira bada p'aru, bedap'eda awara ãi bi. ⁸Mãpai mi auk'a t'ũji. Ak'ik'ãri, ijãaji Jesús chok'ai p'irabaida, ai naaweda taipa ijãada-e paji mĩda. ⁹Waide k'awada-e paji Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdada jara k'inia bi Jesús piup'eda, chok'ai p'irabait'eeda ak'ãri. ¹⁰Maap'eda tai omeeweda temaa wãjida.

María Magdalenapa Jesús unuda

(Mr 16.9-11)

¹¹Mamãda María beeji mãu te uria k'ait'a jẽemaa. Mãgã jẽe ñbide ñjaabaiji edaa ak'it'ee. ¹²Unuji angeleerã omé p'aru t'o-t'oo jĩ p'ani. Su-ak'i p'anajida Jesús k'ap'ia badamãi, aba chi poro bada eere, aba chi jĩru bada eere. ¹³Áchia iidijida Mariamaa:

—Wẽra, ¿sãap'eda jẽemaa bima? ajida.

Mãpai Mariapa mägaji:

—Michi Waibia k'ap'ia ateejidada aji. K'awa-eda aji, sãmaapi binajida.

¹⁴Mata ãpĩtee ak'ik'ãri, unuji Jesús mama bainĩ bi. Mamãda iru k'ira k'awa-e paji. ¹⁵Mãpai Jesupa iidiji:

—Wẽra, ¿sãap'eda jẽe ñbĩma? aji. ¿K'aita jiri bima? aji.

Mariapa k'ĩsijaji ma eperã chi jãiradepema ne-uu ak'ipari. Mapa mägaji:

—Mi chupiria k'awãaji. Pia Jesús k'ap'ia ateeji pirã, jarãji sãma iru bi.

Mia atanait'eeda aji.

¹⁶Mãpai Jesupa mägaji:

—iMaría!

Ichi t'ijarak'ári, waya ãpítee ak'iji mãik'aapa hebreo pedeede mãgaji:
—*iRabuni!* (Jara k'inia bi “Tachi Jarateepari”).

¹⁷Jesupa mãgaji:

—Mi k'ena p'èiji waide mi Ak'õremaa wã—e bairã. Jaranapáde aji, mi k'õp'ãyoorãmaa: “Mi wãit'ee mi Ak'õremaa; iru ichiaba parã Ak'õre. Mi wãit'ee mi Ak'õre Waibiamaa; iru ichiaba parã Ak'õre Waibia.”

¹⁸Mãpai María Magdalena wãji Jesús k'õp'ãyoorãmaa nepiride ichia unuda mãik'aapa Jesupa jarada.

Jesús chi k'õp'ãyoorãmaa cheda

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Mãgí ewate tomia ewate paji. K'eupodopa Jesús k'õp'ãyoorã teeda p'anajida. Puerta jãa iru p'anajida judiorã poro waibiarã waidoopa. Mãga nide Jesús ãra esajãak'a bainĩ ba cheji mãik'aapa mãgaji:

—P'eranáati. K'ãiwee p'anapatáati.

²⁰Mãga jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi jua mãik'aapa ichi orro. Jesús k'awaadak'ári, t'ãri o—iãdachida. ²¹Waya Jesupa mãgaji:

—iK'ãiwee p'anapatáati! Mi Ak'õrepa mi p'èidak'a, mia parã jida auk'a p'èiru.

²²Mãga jarap'eda, jãrap'uaji ãchi ãri mãik'aapa mãgaji:

—Ak'õre Jaure auteebãiti, parã ome ba chemerã. ²³Eperãarãpa ãchia p'ek'au k'achia oopata oo amaaruta pirã mide ijãadait'ee, parãpa ãramaa jaradai: “Tachi Ak'õrepa pãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee,” mãik'aapa Ak'õrepa ooit'ee parãpa jaradap'edaak'a. Jõdee eperãarãpa mide ijãadaamaaruta pirã, parãpa ãramaa jaradai: “Tachi Ak'õrepa pãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapi—e pait'ee,” mãik'aapa Ak'õrepa ooit'ee parãpa jaradap'edaak'a.

Tomapa Jesús unuda

²⁴Tomás, ichiaba t'ijarapatap'edaa Me—iso, Jesús k'õp'ãyoorã docedepema paji. Mamĩda mãgí wë—e paji Jesús chek'ári apemaarãmãi.

²⁵Mapa chi k'õp'ãyoorãpa irumaa mãgajida:

—Taipa Tachi Waibia unujidada ajida.

Mãga ùrik'ári, Tomapa mãgaji:

—Mia unuk'ári clavopa merap'edap'edaamãi iru juade mãik'aapa aide mi jua k'ĩ t'ik'ári, maap'eda iru orrode sudamãi mi jua t'ik'ári, ijãayada aji, Jesús chok'ai bi. Mãga—e pirã, ijãa—eda aji.

²⁶Tomia abaamaa waya Jesús k'õp'ãyoorã ma tede p'anadak'ári, Tomás jida baji. Puerta jãa baji mĩda, Jesús ãchi t'ãide bainĩ ba cheji mãik'aapa mãgaji:

—iK'ãiwee p'anapatáati!

²⁷Mãpai Tomamaa mãgaji:

—Ak'i chéji mi jua, mãik'aapa pichi jua k'ĩ t'it'áaji. Ichiaba pichi jua mi orrode t'it'áaji. Ijãa—eda ai k'ãyaara, ijãa bida aparĩiji!

²⁸Māpai Tomapa māgaji:

—iMichi Waibia, ĩrá mia ijāa bipi. Pi Tachi Ak'õre Waibia!

²⁹Māpai Jesupa māgaji:

—Pia ijāa bi mi unuda perā. iT'āri o-ĩa p'ani chi mide ijāa p'aniirā, mi unuda-e p'ani mīda!

Sāap'eda nāgí p'āda

³⁰Wāara chi k'õp'āyoorā taide Jesupa awaraa ne-inaa chok'ara ooji, ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mia na p'ādade ma jōma p'ā-e paji. ³¹Mamīda nāgí p'āji parāpa ijāapataadamerā Jesús Tachi Ak'õre Warra; irua pēida eperāarā k'aripamerā. Jesude ijāa p'ani pirā, it'aa wādait'ee jai-idaadak'āri.

Jesupa chi k'õp'āyoorā ũk'uruurāmaa unupida

21 ¹Ma t'ēepai Jesupa ichi waya unupiji chi k'õp'āyoorāmaa, Tiberias Lago ik'aawa. Nāga paji. ²Ma lago ik'aawa p'anajida Simón Pedro; Tomás ichiaba t'ĳjarapatap'edaa Me-iso; Natanael, Caná p'uurudepema Galilea eujāde bi; Zebedeo warrarā omé māik'aapa Jesús k'õp'āyoorā awaraarā omé. ³Mama p'anide Simón Pedropa māgaji:

—Mi to-ianait'eeda aji.

Apemaarāpa p'anaujida:

—Tai jida wādait'eeda ajida, pi ome.

Māgá wājida māik'aapa barcode batauk'oodachida. Mamīda ma ewate p'ārik'ua maarepida peeda-e paji. ⁴Taujaaweda unujida Jesús bainī bi lago ide. Mamīda iru k'awada-e paji. ⁵Māpai Jesupa iidiji:

—Warrarā, ¿Peeda-ek'ā? aji.

Āchia p'anaujida:

—Maarepida peeda-eda ajida.

⁶Māpai Jesupa māgaji:

—Barco juaraare t'iri t'aadapáde aji. Māgara peedayada aji.

Irua jaradak'a oodak'āri, ma t'iri p'oyaa jirada-e paji chik'o chik'iapa.

⁷Māpai mi, chi k'õp'āyo Jesupa audú k'inia iru badapa Pedromaa māgaji:

—iJāgí Tachi Waibia!

Simón Pedropa “Tachi Waibia” ũriruta, ichi ĩripema p'aru ĳĳ beeji, ma p'aru ĩrapachi perā ma mimia ook'āri. Māpai toidú ĳĳtidachi. ⁸Jōdee chi apemaarā k'õp'āyoorā barcode chejida. T'iri jidiu aneejida chik'o ome, mak'ĳara t'imia-e bada perā lago ideepa; cien metropai baji. ⁹Ipude bataudak'āri, unujida ok'ok'ĳira urua nĳbi chik'o ome māik'aapa pan. ¹⁰Māpai Jesupa māgaji:

—Chik'o ũk'uru anēeti parāpa et'ewa peedap'edaadepema.

¹¹Simón Pedro barcode bataudaip'eda, t'iri ipu idee jidiu aneeji. Aide ciento cincuenta y tres chik'o waibia bee p'aneejida. Mamīda ma t'iri jē-e paji. ¹²Jesupa māgaji:

—Nek'o chéti.

Chi k'öp'äyoorã apidaapa iididak'aa paji k'aita iru, Jesuta k'awa p'anadap'edaa perã. ¹³Mãpai Jesús ãra k'ait'aara cheji. Ma pan chik'o paada ome atap'eda, ãramaa jedet'ajji.

¹⁴Ma Jesupa unupida õpee paji chi k'öp'äyoorãmaa, iru chok'ai p'irabaida t'ëepai.

Jesupa Simón Pedromaa iidida

¹⁵Nek'odap'edaa t'ëepai, Jesupa Simón Pedromaa iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ã aji, apemaarãpa mi k'inia iru p'anapata k'ãyaara?

Pedropa p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Mia pi k'inia iru bi.

Mãpai Jesupa mägaji:

—Ewaa ijãa p'aniirã ak'ipariipãde aji, oveja ak'iparipa oveja chak'eerã ak'iparik'a.

¹⁶Jesupa waya iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ã? aji.

Pedropa p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Mia pi k'inia iru bi.

Jesupa mägaji:

—Mide ijãapataarã ak'ipariipãde aji, oveja ak'iparipa ovejaarã ak'iparik'a.

¹⁷Waya iidida õpee iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru bik'ã? aji.

Pedro k'ira pia—ee baji Jesupa iidida õpee mägá iidida perã. P'anauji:

—Tachi Waibia, pia jõma k'awa bi. K'awa bida aji, mia pi k'inia iru bi.

Jesupa mägaji:

—Mide ijãapataarã ak'ipariipãde aji, oveja ak'iparipa ichi ovejaarã ak'iparik'a. ¹⁸Mia wãarata jararu. Pi k'utrãa bak'ãri mãik'aapa ayaa wãit'ee pak'ãri, pichi p'aru pichi juadoopa jã beepachi. Mamãda pi chonaa pak'ãri, pichi jua eratiit'ee mãik'aapa awaraapa pi p'aru jã biit'ee, maap'eda pi ateeit'ee pi wã k'inia—e bimaa.

¹⁹Jesupa mãga jarak'ãri, jara k'inia baji sãgá Pedro piut'ee paji, mãga p'asak'ãri, eperãarãpa jaradamerã Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Mãga jarap'eda, Jesupa Pedromaa mägaji:

—Mãga p'asait'ee mĩda, mide ijãaparĩji.*

Jesús k'öp'äyo k'inia iru bada

²⁰Ãpĩtee ak'ik'ãri, Pedropa unuji mi, chi k'öp'äyo Jesupa audú k'inia iru bada. (Pascua chik'o k'odak'ãri, mi Jesús ik'aawa baji iru k'öp'äyoorã ome.

* 21.19 Griego pedeede: *Mi ome nipapartiji*.

Mi paji chi iidida: “Tachi Waibia, ðk'áipapí pí traicionaait'eema?” ada.)^{*}

²¹ Pedropa mi unuk'ári, Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ðk'áata p'asait'eema aji, iru ome?

²² Jesupa p'anauji:

—Mia k'inia bi pírá iru chok'ai bamerã mi waya cherumaa, pí-it'ee p'ua–e bida aji. Mide ijãaparíji.

²³ Jesupa mãga jarada perã irude ijãapataarãpa k'ísiapachida mãgí k'öp'áyo píu–e pait'ee. Mamída Jesupa mãga jara–e paji. Jíp'a jaraji: “Mia k'inia bi pírá iru bamerã mi waya cherumaa, pí-it'ee p'ua–e bida” aji.

²⁴ Mãgí “k'öp'áyo” et'ewa jarada mi, Juanpa nãgí pedee nepirímaa bi parãmaa. Na jōma mia p'ãji. Mapa k'awa p'ani jōma nepirida na p'ãdade wãara.

²⁵ Jesús na p'ek'au eujãde bak'ári, awaraa ne–inaa chok'ara oopachi. Ma ne–inaa jōma aba–abaa p'ãdap'edaa paara, mia k'isia bi ma p'ada jōmaweda araa–e pak'aji na eujãde.

^{*} 21.20 Jn 13.25.

HECHOS

Jesucristopa Jirit'eradaarãpa Oodap'edaa

San Lucapa na historia p'aji. Irua pedee pia p'ada ome oodak'a p'ã pëiji ichi k'öp'äyo Teofilomaa, nepiri aupait'ee Jesús bapata mäik'aapa ichideerã p'anapatap'edaa iru it'aa wãda t'ëepai. Na p'ädade Lucapa jara bi Ak'öre Jaure chep'eda, sãga Jesude ijãapataarãpa iru ũraa jaratee wãpachida judiorãmaa mäik'aapa judio-eerãmaa paara. Audú jara bi Jesús ome nipapatap'edaarã p'anapata mäik'aapa Pablo bapata.

Naapiara jara bi Jesús it'aa wãda chi k'öp'äyoorã taide mäik'aapa angeleerãpa iru waya cheit'eeda adap'edaa (cap. 1.1-11). Jara bi Matías jirit'eradap'edaa Judas Iscariote pari (cap. 1.12-26); Tachi Ak'öre Jaure ba cheda Jesude ijãapataarã ome mäik'aapa ãrapa jarateedap'edaa judiorã t'ãide (cap. 2); Pedro Juan ome jaratee nipapata (caps. 3.1-4.31); Cristode ijãapataarã p'anapatap'edaa (caps. 4.32-5.11) mäik'aapa irua jirit'eradaarã carcelde t'i nãbidap'edaa (cap. 5.12-42); siete k'aripapataarã bidap'edaa (cap. 6.1-7); Esteban jita atadap'edaa mäik'aapa peedap'edaa (caps. 6.8-7.60); ijãapataarã erreudap'edaa Israel eujã jõmaade mäik'aapa Felipepa jaratee nipapata (cap. 8.1-40); Saulo Jesude ijãa beeda (cap. 9.1-31); Pedropa jaratee nipapata (caps. 9.32-11.18); judio-eerã chip'epatap'edaa Antioquía p'uurude (cap. 11.19-30); Herodepa ooda mäik'aapa piuda (cap. 12); Pablo naapiara wãda Jesús ũraa jarateede judio-eerãmaa (caps. 13.1-14.28); ijãapataarã poro waibiarã chip'edaidap'edaa Jerusalende (cap. 15.1-35); Pablo waya wãda judio-eerãmaa jarateede (caps. 15.36-18.22); Pablo t'ëepai wãda judio-eerãmaa (caps. 18.23-21.16) mäik'aapa ijãadak'aa beerãpa Pablo carcelde t'i nãbidap'edaa Jesude ijãa bada k'aurepa (caps. 21.17-28.31).

Tachi Ak'õrepa jarada ichi Jaure pëiit'ee

1 ¹Teófilo, naapiara k'art'a p'ädade pĩmaa mia p'aji Jesupa ne-inaa ooda mäik'aapa jarateeda it'aa wãrumaa. ²Wãi naaweda, Ak'õre

Jaure k'ap'ia pari jaraji ichia jirit'eradaarāmaa k'āata oopataadait'ee. ³Piuda t'ēepai chi k'ōp'āyoorāmaa cheji māik'aapa unupiji wāara ichi chok'ai bi. K'āima cuarenta wāyaaru misa, ichi k'ap'ia unupipachi māik'aapa jarateepachi Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi ichide jīapataarāmaa.

⁴Ewari aba chi k'ōp'āyoorā ome bak'āri, māgaji:

—Wānaadapāde aji, Jerusalendeepa awara āyaa. Nidapāde aji, mi Ak'ōrepa jarada oorumaa, mia parāmaa jaradak'a ooit'ee perā. ⁵Juan Bautistapa* poro choopachi paniapa. Mamīda taarā—e Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade.

Jesús it'aa wāda

⁶Ma t'ēepai Olivo Eede p'anadak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Tachi Waibia, ĩraweda Israel pidaarā p'uuru waibia papiit'eeek'ā ajida, ai naawedapemak'a, chíara jua ek'ari p'anada—ee?

⁷Irua p'anauji:

—Parāpa k'awadaik'araa bida aji, sāapai Tachi Ak'ōrepa ne—inaa ooit'ee, parā—it'ee—e perā. Irua aupaita māgee net'aa k'awa bi. ⁸Mamīda Tachi Ak'ōre Jaure parā ome ba chek'āri, ichia k'aripait'ee nejōmaata oodamerā Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a. K'awapiit'eeda aji, jōmaweda mia ooda eperāarā k'aripait'ee, parāpa jarateenadamerā Jerusalén p'uurude, Judea eujāde, Samaria eujāde, awaraa eujā t'imí beede paara.

⁹Māga jarap'eda, Tachi Ak'ōrepa iru it'aa ateeji. Āchia ak'i jōnide jīararade t'īudachi māik'aapa waa unuda—e paji.

¹⁰Māgá it'aa ak'i jōni misa, angeleerā omé āchi ik'aawa bainī p'ana chejida. P'aru t'o—t'oo jī p'anajida. ¹¹Māirāpa māgajida:

—Galilea pidaarā, ĩsāap'eda it'aa ak'i jōnima? ajida. Jāgí Jesús parā ome bada māik'aapa it'aa wāda waya cheit'eeda ajida, parāpa iru it'aa wāru unudap'edaak'a.

Matías jirit'eradap'edaa Judas Iscariote pari

¹²Maap'eda Olivo Eedeepa Jesús ome nipapatap'edaarā waya chejida Jerusalendee. ĩpata ewate paji māik'aapa āchi ũraade jara bi ma ewate t'imí wādaik'araa bi. Mamīda t'imia—e bada perā, chejida. ¹³P'uurude panadak'āri, wājida āchi p'anapatap'edaamaa it'ipema pisode. Ma chedap'edaarā paji Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo warra Santiago, Simón Celote apatap'edaa māik'aapa Santiago warra Judas. ¹⁴Mama āchi it'aa t'īpachida Jesús ĩpemaarā ome māik'aapa Jesús nawe María ome, ichiaba awaraa wēraarā ome.

* 1.5 Griego pedeede *Bautista* jara k'inia bi: *chi eperāarā poro choopari*.

¹⁵Ewari aba Jesucristode ijāapataarā ciento veinte see nībide Pedro bainī beejī māik'aapa māgaji:

¹⁶—Īpemaarā Cristo k'aurepa, chonaarāweda Ak'ōre Jaurepa jarajida aji, Rey David it'aideepa eperā abaapa Jesús peepiit'ee. Māga jara bi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade. Īrā Davidpa jaradak'a uchijai Judas ome. ¹⁷Judas tachi k'ōp'āyo paji māik'aapa tachi ome auk'a mimiapachi. ¹⁸Mamīda k'achia ooda pari p'arat'a p'aadap'edaapa irua eujā neto ataji. Mama iru baaidachi māik'aapa chi jīsi chedachi. ¹⁹Jerusalende p'anapatap'edaarāpa iru piuda k'awaadak'āri, ma eujā t'ī bijida *Hacēldama*, āchi pedeede jara k'inia bi “Waa Eujā”. ²⁰Māga p'asada perā Judas ome, awaraa jiridaipia bi iru mimia oomerā. Māga oodaipia bi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema Salmode jara bairā:

‘Pī tede apida p'anada–e. Mapa ichita te tuma bait'ee.’ (Sal 69.25)
māik'aapa awara āi ichiaba jara bairā:

‘Awaraapa pī mimia atait'ee.’ (Sal 109.8)

²¹'Nama p'anida aji, eperāarā tachi ome nipapatap'edaarā, Jesús tachi ome niparu weda. ²²Juan Bautistapa iru poro choodak'āriipa it'aa wārumaa māgā nipapachida. Judas pari āchidepema jiridaipia bi aba tachi ome auk'a Jesús unuda chok'ai p'irabaip'eda.

²³Māpai madepema omé jirijida aba jirit'eradait'ee. Aba paji José. Māgī ichiaba t'ijarapachida Barsabás, maa–e pirā Justo. Chi apema t'ijarapachida Matías. ²⁴Ma omé jiridap'eda, it'aa t'ijida:

—Tachi Waibia, pia jōmaarā t'āri k'awa bida ajida. Maperā k'awap'iji na omeedepema k'aita pia k'inia bi. ²⁵Māgīpa pī ūraa jarateenait'eeda aji, Judas pari, irua k'achia ooda k'aurepa ichi wāit'ee padamaa wāda perā.

²⁶Māga it'aa t'īdap'eda, suerte jemenejida jirit'eradait'ee. Māpai Matiata uchijai. Ma ewate weda apemaarā once Cristopa jirit'eradaarā ome mimiamaa beejī.

Tachi Ak'ōre Jaure cheda

2 ¹Jerusalén p'uurude Pentecostés fiesta ewate pak'āri, jōmaweda Cristode ijāapataarā abaamaa see nībaji. ²Māga nide nāumia pururua jīwaaparik'a ūrijida it'ariipa cheru āchima. ³Māpai unujida t'ipitauk'a jērajēraa cheru āchi ĩri. Maap'eda āchi chaachaa ĩri urua jērajēraa nībeejī. ⁴Jōmaweda Ak'ōre Jaure ome p'aneejida māik'aapa Ak'ōre Jaurepa pedeejiji ichia k'inia badak'a. Pedeejichida āchia ai naaweda k'awada–e p'anadap'edaa pedeede.

⁵Maapai Jerusalende p'anajida judiorā Tachi Ak'ōrede ijāapataarā fiesta–it'ee chedap'edaarā awara āiipa. ⁶Āchia māgī nāu pururua jīwaaparik'a ūridak'āri, jōmaweda seedachida ma ciento veinte ijāapataarā p'anadap'edaamāi. K'awadak'aa paji k'āata k'īsiadai, ūripachida perā āchi t'odap'edaa pedeede. ⁷Mapa āchi ak'itrua para beejī māik'aapa māgapachida:

—¿Jömaweda na eperäärã pedee para bi Galileadepemaarã—ek'ã?
 8 ¿Sãgapi k'ira t'ãdoo pedee para bima ajida, eperäärã nama para bi pedee chaa? 9 Nama eperäärã p'ani Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto mãik'aapa Ásia eujãdepemaarã. 10 Ma awara chejida Frigiadepemaarã, Panfiliadepemaarã, Egiptoddepemaarã, ichiaba Libiadepemaarã Cirene p'uuru k'ait'a p'anapataarã. Ichiaba Roma p'uuruddepemaarã ùk'uru chejida. 11 Judiorã ùk'uru mãga t'odap'edaa perã mãik'aapa ùk'uru judiorã pak'oodaidaarã, judiorã ùraade ijãadap'edaa perã. Ichiaba chejida Creta isladepemaarã mãik'aapa Arabia eujãdepemaarã. Nãgiirã Galilea eujãdepemaarã mïda, tachi chaachaa t'odap'edaa pedeede tuchia ùri p'anida ajida. Ìchia pedee para bida ajida, jaradait'ee Tachi Ak'õrepa ne—inaa pia ooda.

12 Mãgã ãchi t'odap'edaa pedeede ùridap'edaa perã, jõmaarãta ak'itrua para beejì mãik'aapa k'awadak'aa paji k'ãata k'isiadaì. Ìchi pitapai mãgapachida:

—Na ÷k'ãata jara k'inia bima? apachida.

13 Mamïda ùk'uru, chïara oo k'iniapa, mãgapachida:

—iVinopata piu para bi! iMapa pariatua pedee p'anida! apachida.

Pedropa jarada Jerusalende p'anadap'edaarãmaa

14 Mãpai Pedro, it'a ak'inì beep'eda chi k'õp'ãyoorã once ome, golpe pedeeji:

—Tachi auk'aarã mãik'aapa jömaweda nama Jerusalende p'aniirã, mia jararu pia ùriti. 15 At'ãri tap'eda nïbairã tai vinopa piuda—e p'anida aji, parãpa k'isia p'anik'a. Parãpa pia k'awa p'ani tai judiorã tap'eda weda todak'aa. 16 Parãpa nama unu p'ani chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari Joelpa nãga jaradak'a:

17 'Tachi Ak'õrepa jara bi: Na ewari na eujã jõi naaweda, eperäärã chok'araarãmaa mi Jaure peiit'eeda aji. Parã warrarã mãik'aapa parã k'aurãpa jaradait'ee mia jarapiruk'a. K'ùtrãarãpa k'ãimok'araa pik'a bide mia ooru unudait'ee mãik'aapa chonaarã k'ãimok'araadait'ee mi ome. 18 Wãara, maapai mia oopi bik'a oopataarãmaa mi Jaure peiit'ee; imik'iraarãmaa, wëraarãmaa auk'a. Mia ooru ãrapa jarapataadait'ee. 19 Pajãde mãik'aapa eujãde ne—inaa eperäärãpa waide unudak'aa unupiit'ee: waa, t'ipitau mãik'aapa nari jïrak'awaa nïbi. 20 Ak'õrejïru k'iidariit'ee mãik'aapa atane k'ira p'oree waak'a padariit'ee. Mãgã pait'ee Ak'õre ewari waibia ewate, na eujã jõi naaweda. 21 Mamïda ai naaweda Tachi Ak'õrepa ichimaa chupiria iidirutaarã k'aripa atait'eeda aji, atuanaadamerã.' (Jl 2.28-32)

22 Mãpai Pedropa mãgaji:

—K'awa p'anida aji, Joelpa jaradak'a wãara uchiaru idi, Tachi Ak'õrepa ichi Jaure taimaa peida perã. Israel pidaarã, ùriti mia jararu. Tachi

Ak'õrepa Jesús Nazaretdepema pëiji tachi t'ãide. Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa irumaa oopipachi perã ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa. ²³Mamïda Tachi Ak'õrepa k'isia iru badak'a, parãpa iru jita atadachida, maap'eda ijãadak'aa beerãmaa peepijida. Mãirãpa kurusode baijira bijida mama piumerã. ²⁴Mamïda Tachi Ak'õrepa chok'ai p'irabai ataji. Mãgã chok'ai p'irabai atada perã, waa piu-e; ichita chok'ai bait'ee. ²⁵Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Jesús ome ooit'ee bada jaraji Rey David it'aideepa:

'Ichita mi Ak'õre Waibia unupachida aji, mi k'irapite. Ichi mi ome bairã, maarepida mi waawee-e. ²⁶Mapa mi t'ãri o-ia nïbi, mãik'aapa k'ari k'inia bi, k'awa bairã Tachi Ak'õrepa mi k'aripapari. ²⁷Ak'õre, pia mi k'ap'ia beraupi-e pait'ee mi iarutamã, mia oopari perã pia oopi bik'a. ²⁸Ak'õre eujãdee wãpari o mimaa ak'ipiji. Mapa mi o-ia bait'eeda aji, pi k'irapite.' (Sal 16.8-11)

²⁹Maap'eda Pedropa mägaji:

—Tachi auk'aarã nama see nïbi, ùriti. Tachi chonaarãwedapema Rey David jai-idaaji mãik'aapa iajida. Iru k'ap'ia at'ãri jãirade bi tachi t'ãide. ³⁰K'awa p'ani David chok'ai bak'ãri, Ak'õre pedee jarapari paji. Mapa irua k'awa baji Tachi Ak'õrepa jarada irumaa, irudeepa rey uchiapiit'ee.* ³¹Mãgã, wãara Davidpa unu pik'aji mãik'aapa jaraji sãga Cristo p'irabaiit'ee iru iadap'edaamãiipa mãik'aapa iru k'ap'ia berau-e pait'ee.* ³²K'awa p'ani na pedee Jesudeta jara bi, Tachi Ak'õrepa iru p'irabai atada perã mãik'aapa taipa unudap'edaa perã. ³³Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ichi juaraare ak'i banamerã. Maap'eda ichia jaradak'a ichi Jaure teeji Jesumaa, irua pëimerã irude ijãapataarãmaa. Mãgita parãpa et'ewa unujida mãik'aapa ùrijida. ³⁴Tachi Ak'õrepa Rey David k'ap'ia piuda chok'ai p'irabaipi-e paji it'aa ateeit'ee. Mamïda Davidpa jaraji:

'Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: "Pi mi ome auk'a waibia bairã, su-ak'i beepãde aji, mi juaraare, ³⁵mia pi k'ira unuamaa iru p'anapataarã p'oyaarua misa." ' (Sal 110.1)

³⁶Israel pidaarã, pia k'awãati mägí Jesús parãpa kurusode peepidap'edaa Tachi Ak'õrepa Tachi Waibia papiji. Iruta Tachi Ak'õrepa pëijida aji, tachi rey pamerã.

³⁷Mãga ùridak'ãri, arii p'anadap'edaarã k'isia p'uadachida. Mapa iidijida Pedromaa mãik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa:

—¿K'ãata oodayama ajida, taipa?

³⁸Pedropa p'anauji:

—P'ek'au k'achia oo amãati, Tachi Ak'õrepa parã p'ek'au k'achia wëpapak'oomerã mãik'aapa Jesucristo t'ide poro choopíti. Mãga ooruta pirã, Ak'õrepa ichi Jaure pëiit'ee parã ome bapariimerã. ³⁹Mãgí jarada

* 2.30 Sal 132.11-12. * 2.31 Sal 16.10.

parā-it'ee aupai-eda aji; ichiaba pāchi warrarā-it'ee māik'aapa t'imí p'aniirā-it'ee; pia jarait'eera, Tachi Ak'õre Waibiapa ichi odee atee k'inia biirā-it'ee.

⁴⁰Māgí pedee jōma jarap'eda, Pedropa ũraaji:

—P'ananáati Jesús peedap'edaarāk'a; jīp'a ijáati māik'aapa óoti Tachi Ak'õrepa oopi bik'a.

⁴¹Ma ewate weda Pedro pedee ijāadap'edaarāpa poro choopijida māik'aapa apemaarā Cristode ijāapataarā ome t'ũjida. Ma ijāadap'edaarā Pedro k'aurepa eperāarā tres mil paji. ⁴²Mamāik'aapa āchia ũri k'inia p'anapachida Cristopa jirit'eradaarāpa jarateepata māik'aapa jedepachida āchia ne–inaa iru bee. Ichiaba jōmaweda cheepurupachida it'aa t'ĩdait'ee māik'aapa ne–inaa jedek'odait'ee, māgá k'irāpadait'ee Cristo piuda āchi pari.

Chi naa ijāadap'edaarā

⁴³Maapai eperāarā p'era pik'a para bapachi, Tachi Ak'õrepa oopipachi perā Cristopa jirit'eradaarāmaa ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa.

⁴⁴Ma awara Cristode ijāapataarā chik'inia para bapachi māik'aapa chi wēe beerāmaa āchi ne–inaa jedepachida. ⁴⁵Pia jarait'eera, netopachida āchi net'aa iru p'ani māik'aapa ma p'arat'a t'oopachida teedait'ee chi wēe beerāmaa. ⁴⁶Ewari chaa cheepurupachida Ak'õre te waibiade it'aa t'ĩdait'ee māik'aapa t'āri o–īapa ne–inaa jedek'opachida āchi tede. ⁴⁷Ak'õremaa it'aa t'ĩpachida jaradait'ee iru t'āri pia bi. Jerusalén pidaarāpa pia pedepachida āra āpíte. Maperā ewari chaa chok'araara o k'achiadeepa uchiapachida āchi k'aurepa.

Pedropa eperā chiwa bi jipada

3 ¹Ewari aba Pedro Juan ome wājida Tachi Ak'õre te waibiadee a las tres, ma hora judiorā it'aa t'ĩpatap'edaa hora pada perā. ²Mama Ak'õre te waibiade baji eperā chiwa bi, ichi t'oru weda. Ewari chaa eperāarāpa māgí atepachida māik'aapa binapachida Ak'õre tede chi T'ĩupata Pi–ia apatamāi, p'arat'a iidipariimerā chi mama t'ĩurutaarāmaa.

³Māgí eperāpa unuk'āri Pedro māik'aapa Juan Ak'õre tede t'ũ wāda, p'arat'a iidiji. ⁴Māpai āchia ak'ijida irumaa māik'aapa Pedropa māgaji:

—Taimaa ak'ipáde aji.

⁵Māgí eperāpa ak'ijji, p'arat'a teedai jīak'aapa. ⁶Mamīda Pedropa māgaji:

—Mia wēe bida aji, p'arat'a, nēe jida. Mamīda mia pi k'aripait'ee. Jesucristo Nazaretdepemapa mīmaa nāga oopi bairā, iru t'ĩde mia jararu: p'irabáiji māik'aapa wáji.

⁷Māga jararuta, Pedropa juaraarepema juade jitap'eda, p'irabai ataji. Aramata ma chiwa bada biiri pia beeji ⁸māik'aapa p'inajiti baini beeji.

Maap'eda p'irria beeji. Ma t'ēpai ichi biiripa t'ūji Ak'õre tede āchi ome. Jitijitia wāji māik'aapa o-īapa it'aa t'ī wāji Ak'õremaa. ⁹Māga unudak'āri, jōmaweda arii p'anadap'edaarā ¹⁰p'era pik'a para beeji. Māgá p'anajida ai naaweda āchia unupatap'edaa perā ma eperā su-ak'i bi p'arat'a iidimaa Ak'õre tede, chi T'ūpata Pi-ia apatamāi.

Pedropa jarada Tachi Ak'õre tede p'anadap'edaarāmaa

¹¹Māgí chiwa bada jipa beeda perā, Pedro māik'aapa Juan ik'aawaapa āyaa wāk'aa paji. Āchi p'anajida Ak'õre te waibia āuk'idaa, Salomón Pórtico apatap'edaamāi. Āchimaa eperāarā jōmaweda p'era pik'a p'ira erreujida. ¹²Pedropa māga unuk'āri, māgaji:

—Israel pidaarā, ¿sāap'eda parā p'era para bima? aji. ¿Sāap'eda tai k'īra ak'i jōnima? ¿Parāpa k'isia p'anik'ā taipa tachi juadoopa na eperā jipajida? ¹³Tachi chonaarā Abraham, Isaac māik'aapa Jacob ijāadap'edaa Ak'õre Waibiapa ichi Warra Jesús waibiara papiji jōmaarā k'āyaara, ichia oopi badak'a oopachi perā. Mamīda parāpa māgí Jesús jita atadap'eda, charraarāmaa teenajida. Maap'eda Pilatopa uchua pēiit'ee pak'āri, parāpa k'iniada-e paji. ¹⁴Eperā t'āri pia bi p'ek'au k'achia wēe k'ena pēidai k'āyaara, chíara peeparita parāpa uchiapit'aajida. ¹⁵Māgá peepit'aajida Tachi Ak'õre o ak'ipipari. Mamīda parāpa peepidap'eda, Tachi Ak'õrepa chok'ai p'irabai ataji. Taipa māga unujida tachi taupa. ¹⁶Nāgí eperā jipa beeji ichia ijāada perā Jesupa jipai. Maperāpi jipa beeji, parāpa unu p'anik'a. Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, k'ayaa beerā jipai.

¹⁷Michi auk'arā, mia k'awa bi pāchi poroorāpa māik'aapa parāpa Jesús peepidak'āri, k'awada-e paji iru Tachi Ak'õrepa pēida tachi k'aripamerā. ¹⁸Mamīda parāpa māga oo p'anipa Tachi Ak'õrepa uchiapiji ichia jaradak'a, ichi pedee jarapataarā it'aideepa: ichia pēida piut'ee. ¹⁹Māpai Tachi Ak'õrepa k'isia iru badade pia k'isiadap'eda, k'achia oo amāati māik'aapa irude ijāati, irua pāchi p'ek'au k'achia wēpapik'oomerā. ²⁰Māga ooruta pirā, Ak'õrepa parā k'āiwee p'anapiit'ee māik'aapa pēiit'ee Jesucristo, ichia jirit'erada parā k'aripapariimerā. ²¹Mamīda Jesús at'āri Ak'õre eujāde bait'ee, Ak'õrepa ne-inaa jōmaweda chiwidi pik'a ooru misa, chonaarāweda ichi pedee jarapataarā it'aideepa jaradap'edaak'a. ²²Maapai Moisepa tachi chonaarāmaa māgaji:

'Ak'õrepa ichi pedee jarapari uchiapiit'ee parā t'āide mi jāak'a.

Oopatāati irua jara bik'a. ²³Māgí Ak'õre pedee jarapariipa jara bi pedee ūri k'iniada-e p'aniirā Ak'õre eperāarā p'animāiipa āyaa jērek'ooit'ee māik'aapa peek'ooit'ee.' (Dt 18.15-19)

²⁴Ichiaba Samuel beedak'āriipa jōma apemaarā Ak'õre pedee jarapataarāpa jarapachida tachia írá unu p'ani. ²⁵Mapa parāpa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa jarada chonaarāweda ichi pedee jarapataarā it'aideepa parā írapemaarā-it'ee. Ichiaba ichia jarada Abrahammaa parā írapemaarā-it'ee. Māgaji Abrahammaa:

'Mia na p'ek'au eujãdepemaarã jômaweda k'aripait'eeda aji, pideepa uchiadait'eerã k'ap'ia pari.' (Gn 22.18)

²⁶Ichia jaradak'a Abrahammaa Tachi Ak'õrepa parã pia ooji, ichi Warra piup'eda chok'ai p'irabai atak'ãri parã t'ãide. Mãga ooji k'inia bada perã parãpa naapiara ijãadamerã mãik'aapa pãchia k'achia oopata oo amaadamerã.

Pedro Juan ome judiorã poroorã k'irapite

4 ¹At'ãri Pedro Juan ome pedeemaa p'ani misa, judiorã p'aareerã pachejida Ak'õre te waibia jãapataarã poro ome. Ichiaba ãchi ome chejida saduceorã. ²K'irau p'anajida Pedropa mãik'aapa Juanpa jaratee p'anadap'edaa perã eperãarã piudap'eda chok'ai p'irabaidai, Jesús p'irabaidak'a. ³Mapa jita atadachida. K'ewara bada perã, carcelde t'it'aanajida, ai norema ma nepira ak'idait'ee. ⁴Mãga oojida mïda, eperãarã chok'araarãpa Cristode ijãajida, ãrapa jarateedap'edaa k'aurepa. Ijãapataarã jômaweda imik'iraarã aupai cinco mil paji.

⁵Ai norema Jerusalende abaamaa see nĩbaji judiorã poro waibiarã, ãchi chonaarã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã. ⁶Mama baji ichiaba Anás, judiorã p'aareerã poro waibia pada. Ichiaba baji p'aareerã poro waibia Caifás, Juan, Alejandro mãik'aapa Anás ãreerã awaraarã. ⁷Pedro Juan ome atapijida mãik'aapa ãchi k'irapite bainĩ beepidap'eda, iidijida:

—¿K'ai juapa parãpa jãgee net'aa oo p'anima? maa—e pirã ¿k'aipa jãgá oopi bima? ajida.

⁸Ak'õre Jaure Pedro ome bada perã, pia p'anauji:

—Judiorã poro waibiarã mãik'aapa chonaarã, ⁹parãpa taimaa iidiruta, sãga nãgi k'ayaa bada k'aripajida mãik'aapa sãga jipa beeji. ¿Mãga—ek'ã? aji. ¹⁰Pia bi. Taipa parã k'irapite jaradait'ee, jômaweda Israel pidaarãpa k'awaadamerã. Nãgi eperã parã jõmaarã k'irapite bainĩ bi, jipa beeji Jesucristo Nazaretdepema juapa, parãpa kurusode peepidap'edaa mãik'aapa Tachi Ak'õrepa chok'ai p'irabai atada. ¹¹Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bi:

'Te oopataarãpa mãu k'iniada—e padap'edaa pipiara padachi.' (Sal 118.22)

¹²Mapa Jesucristodepai ijãa p'ani pirã, it'aa wãdait'ee, maarepida awaraa eperã wẽ—e perã iruk'a na p'ek'au eujãde, tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

¹³Judiorã poroorã arii p'anadap'edaarãpa unudak'ãri Pedro mãik'aapa Juan jĩp'a pedeemaa p'ani waaweeda—ee, mãik'aapa k'awaadak'ãri ãchi eperã jĩp'arã, mak'iara k'art'a tau k'awada—ee, ak'itrua para beeji.

* 4.1 *Saduceorãpa* ijãadak'aa paji eperã piup'eda waya chok'ai p'irabai.

K'awaajida Jesús ome nipapatap'edaa perã, mãga pedeejida. ¹⁴Ma awara chiwa bada ãchia jipadap'edaa arii baji. Mapa judiorã poroorãpa p'oyaa p'anaudak'aa paji. ¹⁵Mãpai ãchia Juan, Pedro, ma chiwa bada ome taawaa uchiapijida. Maap'eda pedee para beeji ãchi pitapai:

¹⁶—¿K'ãata oodait'eema ajida, jã eperãarã ome? Jõmaweda Jerusalendepemaarãpa k'awa p'ani ãrapa ne–inaa pia oodap'edaa, eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Tachia p'oyaa merada–e. ¹⁷Mamĩda írã jaradáma ajida, ma eperãarãmaa jarateenaadamerã Jesupa ne–inaa oopata, mãga–e pirã miapidai.

¹⁸Mãpai waya t'ĩ p'e atajida mãik'aapa jarajida waa jarateenaadamerã Jesupa ne–inaa oopata. ¹⁹Mamĩda Pedropa Juan ome p'anaujida:

—Pia k'ĩsĩati parãpa. ¿K'ãare piata bayama ajida, Ak'õrepa jara bi ooda–e pait'ee, parã pedee ùri k'iniapa? ²⁰Taipa unudap'edaa mãik'aapa ùridap'edaa p'oyaa nepiri amaada–eda ajida.

²¹Judiorã poroorã arii p'anadap'edaarãpa ãchi juade iru p'anajida mĩda miapidait'ee, arajãgaa peijida eperãarã waidoopa. Jõmaweda eperãarã o–ia it'aa t'ĩmaa p'anapachida Tachi Ak'õremaa, ²²Jesús Jaurepa ma eperã jipat'aada perã, cuarenta años audú iru bita.

Ijãapataarãpa Tachi Ak'õremaa k'aripa iididap'edaa

²³K'ena peĩdap'eda, Pedro Juan ome chejida ãchi k'õp'ãyoorã p'anadap'edaamaa. Nepirijida judiorã p'aareerã poroorãpa mãik'aapa awaraa judiorã poro waibiarãpa ãchimaajaradap'edaa. ²⁴Mãgĩ pedee ùridap'eda, jõmaweda auk'a it'aa t'ĩjida:

—Tachi Waibia, pia pajã, na eujã, p'usa mãik'aapa ne–inaa jõmaweda aide nibi ooji. ²⁵Pi Jaurepa tachi chonaa Davidmaa nãga pedeeji irua pide ijãa bada perã:

¿K'ãare–it'ee awaraa eujãdepemaarã k'ĩrau p'anapatama? Michi eperãarã paara pariatua k'ĩsiapata. ²⁶Na p'ek'au eujãdepema reyrã mãik'aapa poro waibiarã audua p'anadairã, pedeeteepata k'achia oodait'ee. Pedee k'achia jarapata Tachi Ak'õre ãpĩte mãik'aapa ichia rey peĩda ãpĩte.' (Sal 2.1–2)

²⁷Tachi Waibia, pia jaradak'a David it'aideepa, mãga uchijai. Rey Herodes, Poncio Pilato mãik'aapa awaraarã judio–eerã na p'uurude pedeeteejida Israel pidaarã ome k'achia oodait'ee Jesús, pia peĩda oo chemerã pia oopi k'inia bi. ²⁸Mãga oojida pia naaweda k'ĩsia iru badak'a. ²⁹Írã Tachi Waibia, ak'ĩji pi ãpĩte k'achia pedee p'aniirã mãik'aapa taimaa waapiara pi ùraa waawee–ee jarateepĩji, taipa oo k'inia p'anadairã pia oopi bik'a. ³⁰Ichiaba tai k'aripãji k'yaa beerã jipapataadamerã mãik'aapa ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa oopataadamerã Jesús t'ĩde. Iruata pichia oopi bik'a ichita oopari.

³¹It'aa t'ĩ aupadak'ãri, ãchi p'anadap'edaamãi wirriwirria nĩbeeji. Mãpai jõmaweda Ak'õre Jaurepa oopi bik'a oo k'inia p'aneejida mãik'aapa Tachi Ak'õrepa ooda Jesús piuda k'aurepa waawee–ee jarateepachida.

Ijāapataarāpa āchi net'aa jedepatap'edaa

³²Maapai ijāapataarā jōmaweda auk'a k'īsiapachida māik'aapa chik'aripa p'anapachida. Apidaapa āchi net'aa iru p'ani āchi—it'ee aupaida adak'aa paji. Jīp'a jōmaarā—it'ee paji. ³³Mapa Ak'ōrepa āchi pia oopachi. K'aripaji Cristopa jirit'eradaarāpa jarateedamerā Jesús chok'ai p'irabaida māik'aapa oodamerā ne—ināa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ³⁴Āchi chupiria p'anadak'aa paji. Chi eujā iru beerāpa māik'aapa ne—ināa awaraa iru beerāpa netot'aapachida. ³⁵Māpai ma p'arat'a Cristopa jirit'eradaarāmaa teepachida, jedenadamerā wēe beerāmaa. ³⁶Māga ooji Leví ēreerādepema Josepa. Māgí eperā Chipre isladepema paji. Māgimaa Cristopa jirit'eradaarāpa pedida t'ī bijida Bernabé (jara k'inia bi “T'āri O—īapipari”). ³⁷Māgí eperāpa eujā iru bada netot'aaji māik'aapa ma p'arat'a Cristopa jirit'eradaarāmaa teeki.

Ananías chi wēra Safira ome ne—ināa k'achia ooda

5 ¹Mamīda Bernabepa oodak'a ooda—e paji Ananías chi wēra Safira ome. Māgiirāpa āchi eujā netot'aajida. ²Mamīda māgí eperā chi wēra ome pedeeteejida p'arat'a jōma teeda—e pait'ee Cristopa jirit'eradaarāmaa. Ananiapa māgí p'arat'a ūk'urupai teenak'āri, ³Pedropa māgaji:

—Ananías, ¿pi seewa cheruk'ā aji, Ak'ōre Jauremaa, p'arat'a jōma tee che—ee? ¿Sāap'eda oojima Satanapa oopi bik'a? ⁴¿Jā eujā pichide paji—ek'ā netot'aai naaweda? ¿Ma p'arat'a pichide paji—ek'ā netot'aap'eda? ¿Sāap'eda nāga oo k'iniadachima? Pia eperāarāmaa seewa—e paji. Ak'ōremaata seewajida aji.

⁵Māga ūriruta, Ananías eujāde piu baainaji. Arii p'anadap'edaarāpa unudak'āri, p'erak'oodachida. ⁶Māpai k'ūtrāarā ūk'uruurāpa chi piuda beda atajida māik'aapa ateejida iade.

⁷Hora opeemaa Ananías wēra t'īuji, chi imik'īra piuda k'awa—ee. ⁸Māpai Pedropa irumaa iidiji:

—¿Wāara nāgí p'arat'a pari eujā netot'aajidak'ā? aji.

Ichia p'anauji:

—Netot'aajidapi.

⁹Pedropa māgaji:

—¿Sāap'eda parā pedeeteejida Ak'ōre Jauremaa seewadait'ee? Ara cherutada aji, pi imik'īra iadeepa. Naade pi jida auk'a ateedait'eeda aji.

¹⁰Aramata Safira piu baainaji Pedro biiri ik'aawa. K'ūtrāarā t'īudak'āri, unujida piu bi. Maap'eda ianajida chi imik'īra ik'aawa. ¹¹Jōmaweda ijāapataarā māik'aapa awaraarā māga k'awadap'edaarā p'era para beeki.

Ak'ōre Jaurepa k'aripap'eda, Cristopa jirit'eradaarāpa oopatap'edaa

¹²At'āri Jerusalende p'anide Cristopa jirit'eradaarāpa oopachida ne—ināa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Maapai jōmaweda

Cristode ijāapataarā cheepurupachida Salomón Pórtico apatap'edaamāi, Tachi Ak'ōre te waibia āuk'idāa. ¹³Apemaarā judiorā Tachi Ak'ōre te waibiade t'ūpataarā waaweepa araa p'anada—e paji āchi ome. Mamīda pia pedeeepachida āchi āpite, apemaarā Jerusalendepemaarā ome. ¹⁴Māirā māgá t'ūda—e paji mīda āchi ome, Cristode ijāapataarā īwajida, wēraarā māik'aapa imik'iraarā. ¹⁵Cristopa jirit'eradaarāpa ne—ināa pia oo p'anadap'edaā perā, eperāarāpa āchi k'ayaa beerā calle jā ik'aawa uchīa atapachida joip'aruk'a bi īri, Pedro wāyaa wāk'ari, chi jaurepa pida āra t'ōbaimerā māik'aapa jipamerā. ¹⁶Ichiaba p'uuru k'ait'a beerāpa Jerusalendee k'ayaa beerā chok'ara aneeepachida māik'aapa ichiaba eperā netuara merātia bee aneeepachida. Tachi Ak'ōrepa jōmaweda jipak'oopachi Cristopa jirit'eradaarā juapa.

Cristopa jirit'eradaarā jiridap'edaā miapidait'ee

¹⁷Unudak'ari jōmaweda Cristopa jirit'eradaarāpa oopata, judiorā p'aareerā poro waibia māik'aapa ūk'uru saduceorā iru ome nipapatap'edaarāpa Cristopa jirit'eradaarā k'īra unuamaa iru p'aneejida.

¹⁸Mapa Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarāmaa atapijida carcelde t'ik'oonadamerā. ¹⁹Mamīda p'ārik'ua angelpa carcelde t'ūpata ewat'aa cheji. Maap'eda āchi taawaa uchiapik'ooji. Māpai māgaji:

²⁰—Wāti Tachi Ak'ōre te waibiadee māik'aapa arii p'anīrāmaa jaratēeti Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee it'aa wādamerā.

²¹Māgá ai norema tap'eweda t'ūjida Ak'ōre tede māik'aapa jarateemaa p'aneejida.

Māimisa ma p'aareerā poro waibiapa māik'aapa ichi ome p'anadap'edaarāpa t'ī pēijida Junta Supremadepemaarā jōmaweda. Ichiaba carceldeepa Cristopa jirit'eradaarā atapijida. ²²Mamīda Ak'ōre te jīapataarāpa carcelde jirinadak'ari, unuda—e paji. Maperā nepiri chejida:

²³—Ununajidada ajida, carcel te pia jīa nībi, māik'aapa chi jīapataarā ai t'aide jīa p'ani. Mamīda ewa atadak'ari, apida unuda—e paji.

²⁴Māga ūridak'ari, ma p'aareerā poro waibia apemaarā p'aareerā poroorā ome māik'aapa Ak'ōre te jīapataarā poropa k'awada—e paji k'āata oodai. ²⁵Māga nide eperā pacheji māik'aapa māgaji:

—Parāpa carcelde t'ik'oodap'edaarā Ak'ōre te waibiade eperāarāmaa jarateemaa p'anida aji.

²⁶Aramata Ak'ōre te waibia jīapataarā poro apemaarā jīapataarā ome wājida jita p'e atade. Mamīda k'īra jīp'a p'e aneejida, eperāarāpa āchīmaa māupa bat'adai jīak'aapa. ²⁷Pachedak'ari, ak'inī p'aneepijida Junta Suprema k'īrapite. Māpai ma p'aareerā poro waibiapa māgaji:

²⁸—Taipa parāmaa jarajida waa jarateenaadamerā jā eperāpa oopata. Mamīda māga ooda—e p'ani. Waapiara jōmaweda Jerusalén pidaarāmaa jarateemaa p'ani. Ma awara táipata jā eperā peet'aajidada a jōni.

²⁹Apemaarã pari Pedropa p'anauji:

—Taipa ichita Ak'õrepa oopi bik'a oodait'eeda aji, eperãpa jara bik'a oodai k'ãyaara. ³⁰Tachi chonaarãwedapema Ak'õrépata Jesús, parãpa kurusode peepidap'edaa, chok'ai p'irabaijiji. ³¹Tachi Ak'õrepa iru p'irabai atap'eda, su–ak'i biji ichi juaraare, jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã. Mama biji eperãarã ak'ipariimerã mãik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atamerã. K'inia baji Jesús piuda k'aurepa Israel pidaarãpa p'ek'au k'achia oopata oo amaadamerã. Mágá irua wëpapik'ooi arapa p'ek'au k'achia oopata. ³²Tachi Ak'õre Jaurepa ma jõma k'awa bida aji. Taipa pida ichiaba mãga k'awa p'anida aji, Cristode ijãadak'ari, Ak'õrepa ichi Jaure taimaa pëida perã.

³³Judiorã poroorãpa mãga úridak'ari, Cristopa jirit'eradaarã peek'oo k'iniadachida. ³⁴Mamída ára t'ãide baji fariseo* t'jjarapatap'edaa Gamaliel. Mágí Gamalielpa Moisepa p'ãda pia k'awaa baji. Mapa eperãarãpa iru t'o p'anapachida. Mágí bainí beep'eda, Cristopa jirit'eradaarã arak'atia taawaa uchía atap'iji. ³⁵T'ëepai mágaji apemaarã judiorã poroorãmaa:

—Israel pidaarã, pia k'isíati ne–inaa oodai naaweda já eperãarãmaa.

³⁶K'irãpáti mak'iara taarã–e bi eperã Teudas apatap'edaapa k'isíaji ichita jõmaarã k'ãyaara waibiara pai. Mágí eere cuatrocientos imik'iraarã p'anajida. Mamída mágí peet'aadak'ari, iru ome nipapatap'edaarã j'ichoodachida. Mágá áchia k'isia iru p'anadap'edaa jödachi. ³⁷Ai t'ëepai, Romadepemaarãpa eperãarã t'í p'ãpimaa p'anadak'ari, ichiaba Judas Galileadepemapa mãga k'isíaji. Eperãarã úk'uruurãpa iru pedee ijãajida. Mamída ichiaba peet'aadak'ari, iru ome nipapatap'edaarã áyaa erreudachida. ³⁸Mapa mia parãmaa úraait'ee já eperãarã k'achia oonaadamerã. Áchia jaratee p'ani pirã áchi k'isíadeepa mãik'aapa ne–inaa oo p'ani pirã áchi juadoopa, áchia oopata jödariyada aji. ³⁹Mamída Tachi Ak'õrépata áchimaa mãga oopi bi pirã, parãpa p'oyaada–eda aji. K'irak'aupai, Tachi Ak'õre ome chõomaa p'aneedai.

Áchia Gamaliel úraa ijãajida. ⁴⁰Maap'eda Cristopa jirit'eradaarã t'í p'e atajida mãik'aapa wik'oojida. Jarajida waa jarateenaadamerã Jesupa ooda. Maap'eda k'ena pëijida. ⁴¹Mamída Cristopa jirit'eradaarã judiorã poroorã k'irapiteepa o–ia uchíajida, Ak'õrepa áchi ita–aria miapida perã Jesús k'aurepa. ⁴²Maap'eda ewari chaa jarateepachida Jesucristota Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã k'aripamerã. Mãga jaratee wãpachida Tachi Ak'õre te waibiade mãik'aapa te bee chaa.

Ijãapataarã siete jirit'eradap'edaa Cristopa jirit'eradaarã k'aripadamerã

6 ¹Maapai ijãapataarã chok'arapiara iwjajida. Judiorã griego pedee pedeepataarãpa imiateejida judiorã hebreo pedee pedeepataarãmaa,

* 5.34 Fariseorãpa ijãa p'anapachida tachi piup'eda waya Tachi Ak'õrepa p'irabaijiji.

ãchia griego pedee pedeepataarã p'êtrãarã pia ak'idak'aa pada perã ewari chaa ne–inaa jededak'ãri k'aripadait'ee. ²Maperã chi doce jirit'eradaarãpa t'ĩ pëjjida jômaweda Cristode ijãapataarã cheepurudamerã. See nãbeek'ãri, mägajida:

—K'öp'ãyoorã, tai jua araada–e ijãapataarã jômaweda ak'idait'ee. Pia–e bida ajida, taipa waa jarateeda–e pait'ee Ak'õrepa jara pëida Jesucristo k'ap'ia pari, chi ne–inaa wëe beerã ak'i k'iniapa. ³Mapa eperãarã siete jirit'erãti ma mimia oodamerã. Jiridaipia bi nãgee eperãarã: k'isia k'awaa beerã; t'ãri pia beerã mãik'aapa Ak'õre Jaurepa oopi bik'a oo k'inia beerã. ⁴Tai jõdee it'aa t'ĩmaa p'anadait'ee mãik'aapa Ak'õrepa jara pëida jarateedait'eeda ajida.

⁵Mãpai ãchia p'anaujida:

—Pia bida ajida.

Maap'eda jirit'erajida Esteban. Ma eperã Cristode pia ijãaji mãik'aapa Ak'õre Jaurepa oopi bik'a oopachi. Ichiaba jirit'erajida Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas mãik'aapa Nicolás Antioquiadepema. Naaweda mägí Nicolás Tachi Ak'õrede ijãak'aa bap'eda, judiorãpa ijãapatade ijãa baji. ⁶Ma t'ëepai ateejjida Cristopa jirit'eradaarã p'anadap'edaamaa. Mägíirã it'aa t'ijida ãchi pari mãik'aapa jua bijida ãchi ãri. Mãga oojida ak'ipidait'ee ma mimia ãchima teeruta.

⁷Ma t'ëepai, Ak'õrepa ooda Cristo piuda k'aurepa waapiara jarateepachida mãik'aapa ijãapataarã waapiara ãwapachida Jerusalende. Judiorã ùk'uru, p'aareerã jida ichiaba Cristode ijãajida.

Judiorã poroorãpa Esteban jita atadap'edaa

⁸Maapai Jerusalendepemaarã t'ãide Estebanpa oopachi ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Mãga oopachi Tachi Ak'õrepa iru k'aripa bada perã. ⁹Mamãda ewari aba pachejjida judiorã Tachi Ak'õre Ûraa jarateepata tedepema. Ma te t'ijarapachida Esclavoorã P'anadap'eda Uchiadap'edaa. Mãirãpa nepira jiri chejjida Estebanmaa. ãchi ome chejjida auk'a Cirene p'uurudepemaarã, Alejandría p'uurudepemaarã, Cilicia eujãdepemaarã mãik'aapa Ásia eujãdepemaarã. ¹⁰Mamãda aupedeedak'ãri, Esteban p'oyaa k'ĩup'eePIDAK'aa paji, Ak'õre Jaurepa iru k'isia k'awaapida perã ãchia iidida p'anaut'ee. ¹¹Mapa awaraarãmaa p'aajida seewa jaradamerã ichia pedee k'achia pedeemaa bi Moisés ãpíte mãik'aapa Tachi Ak'õre ãpíte. ¹²Mãgá p'uuru pidaarã, judiorã poro waibiãrã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã k'ĩraupik'oojjida Esteban ome. Mãirãpa Esteban jita atadap'eda, atadachida Junta Suprema k'ĩrapite Tachi Ak'õre te waibiãde. ¹³Mãpai ma p'aadap'edaarã aneejjida seewa jaradamerã. Mãirãpa mägajida:

—Nãgí eperãpa ik'achia pedeePARIDA ajida, Tachi Ak'õre te ãpíte mãik'aapa Moisepa p'ãda ãpíte. ¹⁴Jara bi Jesús Nazaretdepemapa nãgí

te t'eet'aait'ee m̄aik'aapa tachimaa waa oopi–e pait'ee Moisepa p'ādade jaradak'a, tuchia oodamerā.

¹⁵Judiorā poroorāpa m̄aik'aapa arii p'anadap'edaarāpa Esteban ak'idak'āri, chi k'īra ángel k'īrak'a unujida.

Estebanpa p'aare poro waibia k'īrapite p'anauda

7 ¹Māpai p'aareerā poro waibiapa iidiji Estebanmaa:
—ĉWāarak'ā aji, na eperāarāpa jara p'ani?

²Irua p'anauji:

—Michi auk'arā m̄aik'aapa chonaarā, ūrīti. Tachi Ak'ōre k'īra wāree bipa ichi unupijida aji, tachi ak'ōchona Abrahammaa Mesopotamia eujāde bak'āri, Harande banai naaweda. ³Ak'ōrepa jaraji:

'Atabēipāde aji, pi eujā pi ēreerā ome m̄aik'aapa wāpāde aji, mia ak'īpiit'ee eujāmaa.' (Gn 12.1)

⁴Māpai Abraham uchiaji Caldea eujādeepa m̄aik'aapa banaji Harande. T'ēpai chi ak'ōre piuk'āri, Tachi Ak'ōrepa Abraham aneeji na eujādee tachi īrā p'anīmāi. ⁵Mamīda na eujā maarepida waide tee–e paji irumaa; biiri aba t'iait'ee pida. Jip'a jaraji teeit'ee irudeepa uchiadait'eerāmaa iru piuda t'ēpai, Abraham waide warra wēe baji mīda. * ⁶Ma awara Ak'ōrepa jaraji:

'Pideepa uchiadait'eerā p'anapataadait'eeda aji, awaraa eujāde mimiamaa chiāra–it'ee. Mama esclavoorā p'anadait'ee m̄aik'aapa jāpemaarāpa āra miapi iru p'anadait'ee cuatrocientos años.' (Gn 15.13)

⁷Mamīda Ak'ōrepa ichiaba jaraji:

'Mia k'achia ooit'eeda aji, āra esclavoorā papirutaarā. T'ēpai āra mam̄aik'aapa uchiadait'ee m̄aik'aapa mimaa it'aa t'īdait'eeda aji, na eujāde.' (Gn 5.14)

⁸Māgá pedee nībide Abraham ome, Ak'ōrepa jaraji Abrahampa tauchaa bimerā ichi warra k'ap'iade. Tachi Ak'ōrepa k'inia baji māga oodamerā ichi eperāarāpa ak'īpidait'ee ichide ijāa p'ani. Mapa Abraham warra Isaac t'ok'āri, k'āima ocho parumaa iru k'ap'iade tauchaa bijī. Isaacpa māga ooji ichi warra Jacob ome. Ichiaba Jacobpa māga ooji chi warrarā doce ome. Māirādeepa Israel pidaarā ēreerā doce uchiajida.

⁹Māgí Jacob warrarā pada, tachi chonaarāpa, āchi īpema José k'īra unuamaa iru p'anapachida. Maperā netot'aajida esclavok'a Egiptodee wāyaa wādap'edaarāmaa. Mamīda Tachi Ak'ōre José ome baji. ¹⁰Maperā k'aripa ataji jōmaweda ne–inaa k'achiadeepa. Ma awara k'īsia k'awaapiji m̄aik'aapa k'inia iru bapiji rey Egiptodepema Faraonmaa. Māgīpa José Egiptodepemaarā poro waibia papiji ichi palaciode.

* 7.5 Gn 17.8.

¹¹'Ma t'ēepai jarra oojida Egipto eujāde māik'aapa Canaán eujāde. Maperā mak'iara nek'odait'ee wē-e paji. ¹²Mamīda Jacobpa k'awaak'āri Egiptode ne-inaa k'oit'ee paraa, jāmaa pēiji ichi warrarā, ne-inaa netode. Māgf paji tachi chonaarā naapiara wādap'edaa. ¹³Ai t'ēepai wādak'āri, Josepa ichi ipemaarāmaa k'awaapiji. Madeepa Faraónpa José ēreerā k'awaji. ¹⁴T'ēepai, Josepa jara pēiji chi ak'ōre Jacob māik'aapa chi ēreerā jōmaweda chedamerā Egiptodee. Āchi setenta y cinco paji. ¹⁵Māgapi Jacob banaji Egiptode. Mama jai-idaaji. Ichiaba mama tachi chonaarā jai-idaajida. ¹⁶Jacob biiri māik'aapa chi warrarā biiri ateejida Siquem p'uurudee māik'aapa mama iajida Abrahampa Hamor ēreerā juak'aawa netoda jāirade.

¹⁷'Ewari k'ait'a pak'āri Tachi Ak'ōrepa uchiapiit'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaarā Egiptodeepa ichia jaradak'a, āchi chok'ara p'anajida, iwa p'anadap'edaa perā. ¹⁸Maapai Egiptodepema reypa José k'awa-e pada Faraón paji. ¹⁹Māgf reypa tachi chonaarā k'ūrāji waa iwanaadamerā. Āchi chupiria ooji. Jaraji āchi warrarā ewaa t'o k'edeerā ita-aria piupidamerā. ²⁰Maapai t'oji Moisés. Tachi Ak'ōrepa māgf warra chai pia ak'iji. Mapa chi ak'ōreerāpa atane opee warimaa iru p'anajida āchi tede. ²¹Mamīda p'oyaa waa merada-e paji. Mapa ituaba atabēidak'āri, Faraón k'aupa unu ataji māik'aapa wari ataji ichi warrak'a. ²²Māgapi Moisés wariji Egipto pidaarā t'āide māik'aapa k'awaa wāji ne-inaa k'īra t'ādo Egiptodepemaarāpa k'awa p'anadap'edaak'a. Māpai jōmaarāpa iru k'awajida, irua pedeeda k'aurepa māik'aapa ooda k'aurepa.

²³'Cuarenta años iru bak'āri, k'īsijaji wāit'ee Israel pidaarā ak'ide, ichi auk'arā pada perā. ²⁴Mamīda unuk'āri Egiptodepemapa ichi auk'aa sīmaa bi, Moisepa k'aripanjaji māik'aapa ma Egipto pida pee atapēiji.' (Ex 2.11-12)

²⁵Moisepa k'īsijaji ichi auk'arāpa ijāadai Tachi Ak'ōrepa ichi pēida āchi k'aripamerā. Mamīda āchia māga ooda-e paji.

²⁶'Ai norema unuji Israel pidaarā omé chōomaa p'ani. Māgá chōonaadamerā māgaji: "¿Pāchi auk'arā-ek'ā aji, jāgá chōo jōnadait'ee?" ²⁷Māpai chi k'ōp'āyo sīmaa badapa Moisés sīat'aaji māik'aapa māgaji: "¿K'aipa pi tai porok'a bijima aji, taipa oopata ak'imerā?" ²⁸¿Mi peet'aa k'inia bik'ā aji, nuweda Egipto pida peet'aadak'a?" ' (Ex 2.13-14)

²⁹Māga ūrik'āri, Moisés mirudachi. Maap'eda t'imí wāji Madián eujādee. Mama banaji k'īra tewaraak'a. Ariipema wēra atap'eda, warrarā omé paraaji.

³⁰'Cuarenta años wāyaap'eda, ewari aba Moisés bajī eujā pania wēe bimāi Sinaí ee k'ait'a. Mama bīde unuji pak'uru jep'eda t'ipitauk'a urua

* 7.18 Ex 1.8.

nĩbi, angelpa aide ichi unupi bada perã. ³¹Mãgá urua unuk'ãri, Moisés k'ait'aara wãji pi–iara ak'iit'ee k'ãata mãga bi. Mãga nide ũriji Tachi Ak'õrepa mãgaru:

³²'Mi pi chonaarã Ak'õre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijãadap'edaa Ak'õre Waibia.' (Ex 3.6)

Mãga ũrik'ãri, Moisés biiri wëre nĩbeeji p'era nĩbipa mãik'aapa p'oyaa ak'ik'aa paji ma pak'urumaa. ³³Mãpai Tachi Ak'õrepa mãgaji:

'Pichi chancla ěrat'aapãde aji, nama pi mi k'ĩrapite bainĩ bairã. ³⁴Mia k'awa bi mi eperãarã chupĩria chitooni Egiptode. Ũri bi āchi bia chitooni. Mapa cheji k'aripait'ee. Pia auk'a k'aripanãji. Mia pi Egiptodee pëiit'eeda aji.' (Ex 3.5-10)

³⁵'Aĩ naaweda āchia Moisés pedee ũri k'iniada–e paji nãga p'anaua perã:

'¿K'aipa pi tai porok'a bijima ajida, taipa oopata ak'imerã?' (Ex 2.14)

Mãgá yiaraa pik'a iru p'anajida mĩda, Tachi Ak'õrepa ichi ángel pak'uru iiri–idaade unupida k'ap'ia pari Moisés pëiji āchi porok'a. Tachi Ak'õrepa k'inia baji Moisepa āchi uchua atamerã Egipto pidaarã juadeepa. ³⁶Mãgá Moisepa tachi chonaarã uchua p'e ataji Egiptodeepa. Ichia ne–inaa ooji eperãarãpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa mãgĩ eujãde, Mar Rojode mãik'aapa cuarenta años wãyaaruta misa eujã pania wëe bide. ³⁷Mãgĩ Moisepa jaraji Israel pidaarãmaa:

'Parãdeepa Ak'õrepa uchiapiit'ee ichi pedee jarapari mi jãak'a.' (Dt 18.15)

³⁸P'anadak'ãri eujã pania wëe bide, Israel pidaarã pari Moisepa pedeeji ángel ome Sinaí eede. Ichiata Ak'õrepa jarada naapiara p'ãji, tachi chonaarãpa mãik'aapa tachia mãgĩ ũraa ijãadap'eda, ichita p'anapataadamerã.

³⁹'Mamĩda tachi chonaarãpa iru pedee ijãa k'iniada–e paji. Ma k'ãyaara waya Egiptodee wã k'iniadachida. ⁴⁰Mapa Moisés wë–e pak'ãri, ichi ĩpema Aaronmaa mãgajida:

'Tachi–it'ee ak'õre waibiarã oopãde ajida, tachi naa o jaratee wãdamerã, k'awada–e p'anadairã sãgataji jã Moisés ome, Egiptodeepa tai āyaa aneeda.' (Ex 32.1)

⁴¹Mãpai oojida p'ak'a chak'ek'a ai k'ĩrapite it'aa t'ĩdait'ee. Ne–animalaarã peejida ai k'ĩrapite paadait'ee mãik'aapa fiesta oojida o–ĩapa, ma p'ak'a chak'ek'a ooda–it'ee. ⁴²Maperãpi Tachi Ak'õre āchi ik'aawaapa āyaa wãji. Mapa pajãde nĩbi ne–inaamaa it'aa t'ĩpachida, Tachi Ak'õremaa it'aa t'ĩdai k'ãyaara. Oojida Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade jara bik'a:

'Israel pidaarã, parã cuarenta años eujã pania wëe bide p'anadak'ãri, ĩmi–it'ee ne–animalaarã peedap'eda, paapachidak'ã, mide ijãa p'anadap'edaa perã? ⁴³Ma k'ãyaara parãpa it'aa t'ĩpachida Canaandepemaarã ak'õre waibia Molocmaa mãik'aapa

Egiptodepemaarã ak'õre waibia Refanmaa. Mia mãga k'awa bi ne–inaa pãchi juapa oodap'edaa atee p'anadap'edaa perã pãchi wãrutamaa. Mapa mia parã ãyaa jërek'ooit'eeda aji, Babilónia p'uuru k'ãyaara t'imiara.' (Am 5.25-27)

44'Tachi chonaarã eujã pania wëe bide p'anadak'ãri, atee pachida Tachi Ak'õre te ne–edee ooda, k'irãpadait'ee Tachi Ak'õre arii bi ãchi ome. Mãgí te oojida Tachi Ak'õrepa Moisemaa ak'ipidak'a. Oojida aide it'aa t'ipataadait'ee Tachi Ak'õremaa. 45Ma t'ëepai tachi chonaarã mãgí tede it'aa t'ipachida ãchi chonaarãpa oodap'edaak'a. Mapa Tachi Ak'õrepa awaraa p'uuru ome jura chõo p'oyaapik'ãri, Josué ome chedap'edaarãpa ãchi ome aneejida mãgí te ne–edee ooda. Mãgá iru p'anapachida David rey parumaa. 46Tachi Ak'õrepa Rey David k'inia iru bapachi. Mapa Davidpa iidiji Tachi Ak'õremaa te waibia oo teeit'ee, te pia oo k'inia bada perã Jacobpa ijãadap'edaa Ak'õre–it'ee. 47Mamïda David warra Salomonpa Tachi Ak'õre te waibia ooji. 48Salomonpa mãgí te ooji mïda, k'awa p'ani Tachi Ak'õre Waibia bak'aa te eperãarã juapa oodade. Mãga k'awa p'ani Ak'õre pedee jaraparipa jarada perã:

49 'Mí, Jõmaarã Rey, it'arita baparida aji, mãik'aapa eujã mi jua ek'ari bi. ¿Te k'ãaredeeta mïmaa oo teedait'eema? ¿Sãmata mi ñinait'eema? 50 ¿Michi juadoopa jõmaweda ooji–ek'ã? aji.' (Is 66.1-2)

51Mãpai Estebanpa mãgaji:

—Parãpa Tachi Ak'õrede ijãa p'anida apata mïda, t'ãri k'achia–idaa p'anapatada aji, ijãadak'aa beerãk'a. Ma awara k'ïiri k'isua p'anapata, oo k'iniadak'aa perã Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Pãchi chonaarãk'api p'ani. 52Parã chonaarãpa ichita Tachi Ak'õre pedee jarapataarã jirijida peedait'ee. Peejida chi p'ek'au k'achia wëe bi cheit'ee bida apatap'edaarã. Maap'eda chi p'ek'au k'achia wëe bi chek'ãri Tachi Ak'õrepa oopi bik'a ooit'ee, iru ichiaba jita atapidap'eda, peepijida parãpa. 53Parãpata Ak'õre Ûraa iru p'anapata angeleerã k'aurepa. Mamïda at'ãri ooda–e p'anida aji, mãgí ùraa jara bik'a.

Esteban peedap'edaa

54Mãga ùridak'ãri, t'ãri k'achiapa Esteban peet'aa k'inia p'aneejida. 55Mamïda Ak'õre Jaure ichi ome bada perã, it'aa ak'iji mãik'aapa unuji Ak'õre k'ïra wãree mãik'aapa Ak'õre juaraare Jesús bainí bi. 56Mãpai mãgaji:

—Ak'idapáde aji. Mia unu bi pajã ewa nĩbi mãik'aapa unu bi Eperã Ak'õre Truadepema Ak'õre Waibia juaraare.

57Mamïda ãchi k'ïiri t'ap'ak'oodachida mãik'aapa golpe biadap'eda, jõmaweda iru ñri wãjida. 58Jerusalén p'uurudeepa uchua atapidap'eda, mãupa bat'amaa p'aneejida iru peet'aadait'ee. Auk'a k'aripajida Esteban

imiatedap'edaarāpa. Āchi ĩripema p'aru jĩpatap'edaa ata bijida eperā Saulo apatap'edaa biiri ik'aawa irua ak'imerā, āchia māu bat'aruta misa.

⁵⁹Māupa bat'amaa p'anide Esteban it'aa t'ĩji:

—Tachi Waibia Jesús, mi jaure pichimaa atéeji.

⁶⁰T'ēepai bedabajji māk'aapa golpe it'aa t'ĩji:

—Tachi Waibia, āchi chupiria k'awāaji, mi nāgá k'achia oo p'ani mīda.

Māga jarap'eda, piuji.

Saulopa ijāapataarā miapiit'ee jirida

8 ¹⁻²Esteban peedak'āri, Saulo mama baji ak'it'ee, ichi judiorā poroorā eere bada perā. Esteban piup'eda, ũk'uru Tachi Ak'ōrede ijāapataarāpa iajida; ichiaba audú jēejida iru—it'ee.

Ma ewatedeepa Jerusalende Cristode ijāadak'aa beerāpa irude ijāapataarā jirijida peedit'ee. Mapa jōmaweda miruk'oodachida Judea eujādee māk'aapa Samaria eujādee. Cristopa jirit'eradaarā aupai miruda—e paji. ³Māgá jiri p'ani misa, Saulopa Cristode ijāapataarā auk'a jiripachi. Te chaa t'iu wāpachi wēraarā imik'iraarā ome jita p'eit'ee. Maap'eda carcelde t'ipik'oopachi.

Samariade jarateedap'edaa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee

⁴Saulopa māga oo baji mīda, chi Jerusalendeepa mirudap'edaarāpa jaratee wāpachida Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee āchi wārutamaa.

⁵Felipe wāji Samaria eujādee māk'aapa Cristopa ooda jarateepachi.

⁶Arii p'anadap'edaarāpa māga ũridak'āri māk'aapa unudak'āri irua ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, waapiara k'awa k'inia p'anajida. ⁷Mama Felipepa uchiapik'oopachi netuaraarā merātia bee eperāarā chok'ara k'ap'iadeepa. Māgí netuaraarā āra k'ap'iadeepa bia uchua wāpachida. Ma awara Felipepa jipak'oopachi eperāarā chok'ara chiwa beerā māk'aapa p'oyaa āchi biiripa pia nipadak'aarā. ⁸Maperā ma p'uurudepemaarā o—īa p'anapachida.

⁹Mamīda mama bapachi eperā t'ĩjarapatap'edaa Simón. Māgipa petau tau k'awaa baji māk'aapa ma eujādepemaarā k'ūra p'e iru bapachi ichia oo bi k'aurepa. Mapa āchi t'āide eperā waibiak'a bapachi. ¹⁰Waibiara beerā, ek'ariara beerāpa paara iru pedee ũri k'inia p'anapachida māk'aapa māgapachida:

—Tachi Ak'ōrépata irumaa nāga oopi bi.

¹¹Irua jararu ijāapachida, ichi petau taupa k'ūrapp'e iru bada perā. Taarāji ma k'apite bi. ¹²Mama bide Felipepa jarateejji: Jesucristo Tachi Ak'ōrepa pēida māk'aapa iru k'aurepa Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'ek'au k'achia wēpapak'oopari. Māga ijāadak'āri, māpema imik'iraarā māk'aapa wēraarā poro choopijida. ¹³Simonpa pida ijāaji. Maap'eda poro choopiji māk'aapa nipaji Felipe ome. Unuk'āri Felipepa ne—inaa oo bi eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, ichia k'awa—e bapachi sāga k'ĩsiai.

¹⁴Cristopa jirit'eradaarã Jerusalende p'anadap'edaarãpa ũridak'ãri Samaria pidaarãpa ijãaruta Ak'õrepa ooda Cristo piuda k'aurepa, mamaa pëijida Pedro Juan ome. ¹⁵Arii panadak'ãri, it'aa t'ijida Samaria pidaarã Cristode ijãapataarã pari, Tachi Ak'õre Jaure ãra ome ba chemerã, ¹⁶waide Ak'õre Jaure ãra k'ap'iade ba che–e bada perã. Jip'a poro choopijida Tachi Waibia Jesús t'ide, ak'ipidait'ee irude ijãadap'edaa. ¹⁷Mãpai Pedropa mãik'aapa Juanpa jua bidak'ãri ãra ïri, mãgã Ak'õre Jaure ba cheji ãra ome.

¹⁸Simonpa unuk'ãri Ak'õre Jaure che bi Cristopa jirit'eradaarãpa jua birutade eperãarã ïri, p'arat'a teeit'ee paji, ichia auk'a mãga ooit'ee.

¹⁹Mãgaji:

—Mimaa k'awaapidapãde aji, ichiaba mia jua bik'ãri eperã ïri, Ak'õre Jaure iru ome ba chemerã.

²⁰Mãpai Pedropa p'anauji:

—iPichi p'arat'a ome atua baibeepãde aji, k'isia bairã neto atai Tachi Ak'õrepa oopipari ichi jirit'eradaarãmaa! ²¹Pia na mimia p'oyaa oo–e, Ak'õre k'irapite k'ira jip'a k'isia–e bairã. ²²Mãgã k'isia amãaji mãik'aapa Tachi Ak'õremaa chupiria iidji. Mãga oorura, Tachi Ak'õrepa perdonaapi pia k'achia oo k'inia bi. ²³Mia mãga jara bi k'awa bairã pi t'ãride tai ome k'irau bi, waibiara paruta perã pi k'ãyaara nãpemaarã k'irapite. Wãara pi at'ãri p'ek'au k'achia jua ek'ari bi.

²⁴Mãpai Simonpa p'anauji:

—Parãpa Ak'õremaa chupiria iididapãde aji mi pari, mi baainaamerã parãpa mimaa jaradap'edaade.

²⁵Maap'eda Pedropa Juan ome ma p'uurudepemaarãmaa jarajida ãchia unudap'edaa Jesús ome nipadak'ãri. Ichiaba Tachi Ak'õrepa jara pëida jarateejida. Ma t'ëepai chejida Jerusalendee. Mamãda ode Samariade p'uuru bee chaa jaratee che wãpachida Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida Cristode.

Felipe Etiopía eujãdepema poro ome unuda

²⁶Ma t'ëepai, Tachi Ak'õrepa ichi ángel pëiji Felipemaa jaramerã:

—Wãji barree, Jerusalendee pa chonaarãwedapema Gaza p'uurudee wãpari ode. Mãgí o wãyaapari eujã pania wëe bide.

²⁷Mãpai Felipe wãji mãik'aapa ode unuji eperã Etiopía eujãdepema. Mãgí Etiopiadepemaarã poro waibiara paji. Æchi reina p'arat'a jãpari paji. Ichi wã baji Jerusalendee Tachi Ak'õremaa it'aa t'ide. ²⁸Mata waya che wãji ichi eujãdee. Su–ak'i baji ichi caballopa jidiupata carrode mãik'aapa lee wãji chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari Isaíapa p'ãda.

²⁹Mãgã wãde, Ak'õre Jaurepa mãgaji Felipemaa:

—Wãji jã carro k'ait'a.

³⁰Felipe ma carro ik'aawa pak'ãri, ũriji Etiopiadepemapa Isaíapa p'ãda leemaa bi. Mãpai iidiji:

—¿K'awa bik'ã aji, k'ãata jara k'inia bi pia leemaa bi?

³¹Etiopiadepemapa p'anauji:

—¿Sãga mia k'awaayama aji, apidaapa mimaa jarateeda-eeta?

Mãpai Felipemaa chupiria iidiji bataumerã mãik'aapa ichi ik'aawa su-
ak'i beemerã. ³²Isaíapa p'ãdadedepema ichia leemaa badade nãga p'ã baji:

'Iru ateejida oveja ateeptak'a chi peepatamaa. Ara oveja k'iup'ee
baparik'a chi k'ara t'iimaa p'anadak'ãri, mãga pik'a iru k'iup'ee baji.

³³Iru k'ira nejasiapijida mãik'aapa maarepida chupiria k'awada-e
paji. ãchi audú t'ãri k'achia-idaa p'anadap'edaa perã, pee
atapëijida. Maperã irudeepa warra apida uchiada-e paji. Mãgã iru
peedak'ãri, uchiapijida na p'ek'au eujãdeepa.' (Is 53.7-8)

³⁴Mãpai Etiopiadepemapa Felipemaa iidiji:

—Mi chupiria k'awãaji. ¿K'aideta pedemaa bima aji, na Ak'õre pedee
jaraparipa; ichide wa awaraa eperãde?

³⁵Mãpai Felipepa ma Etiopiadepemamaa mãgaji:

—Pia leemaa bi Tachi Ak'õre Warrade; Jesús p'asada.

Mãpai Felipepa jarateemaa beejí jõma Jesupa ooda eperãarã
k'aripait'ee. ³⁶Maap'eda waawipai ode wãyaadak'ãri pania paramãi, mãgí
eperãpa mãgaji:

—Nama pania paraa. ¿Sãap'eda mi poro choo-ema? aji.

³⁷[Felipepa p'anauji:

—Pia wãara Jesucristode ijãa bi pirã, pia bida aji.

Ma eperãpa mãgaji:

—Mia ijãa bida aji, Jesucristo Tachi Ak'õre Warra.]

³⁸Ma carro t'ibaipip'eda, ãchi omee weda irabaijida mãik'aapa wãjida
pania paraamaa. Mama Felipepa poro chooji. ³⁹Paniadeepa uchiadak'ãri,
Felipe wëpadachi Tachi Ak'õre Jaurepa ateeda perã. Ma Etiopiadepemapa
waa unu-e paji. Mamïda ichi o-ïa wãji ichi eujãdee. ⁴⁰Mãimisa Ak'õre
Jaurepa Felipe uchiapiji Azoto p'uurude. Mamãik'aapa p'uuru bee chaa
Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee jaratee wãpachi Cesarea p'uurude
panarumaa.

Saulopa Cristode ijãada

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

9 ¹Felipepa mãga oo bi misa, Saulopa Cristode ijãapataarã
peek'ooit'eeda apachi. Mapa wãji judiorã p'aareerã poro waibiaamaa
²mãik'aapa iidiji k'art'a p'ã teedamerã. K'isia iru baji wãit'ee Damasco
p'uurudee Tachi Ak'õre Ode P'anirãda apata jiride, imik'ïraarã wëraarã
ome, mãgiirã jita p'e ateeit'ee Jerusalendee. Ma k'art'a p'ãdap'edaade
jaraji Saulopa oo k'inia bi, judiorã poroorãpa Tachi Ak'õre Ûraa
jarateepata te bee chaa k'awaadamerã mãik'aapa k'aripadamerã. ³Ma
k'art'a p'ãdap'edaa atap'eda, Saulo wãji. Damasco k'ait'a pa wãk'ãri,

it'ariipa ichi ñri ñdaa jëra t'itudachi. ⁴Māga unuk'āri, Saulo eujāde baainaji. Maap'eda pedee ūriji:

—Saulo, Saulo ¿sāap'eda michideerā jiri nima? aji.

⁵Saulopa iidiji:

—¿Pi, k'aima? aji.

Chi pedee badapa p'anauji:

—Mi Jesupi, pia jiri ni eperāarā poro waibia. ⁶P'irabáiji māik'aapa wáji p'uurudee. Mama jaradai pia k'āata ooit'ee.

⁷Saulo ome wā nipadap'edaarā pedee wēe ak'inĩ p'aneejida p'era jōnipa, ārapa pedee ūridap'edaa perā. Mamīda unuda—e paji k'aipata pedee bi.

⁸Ma t'ēpai Saulo p'irabaidachi. Mamīda tau ēek'āri, maarepida unuk'aa paji. Māgá juade jitadap'eda, ateejida Damascoddee. ⁹K'āima ōpee mama baji tau p'āriu; maarepida ne—ināa to—ee māik'aapa nek'o—ee.

¹⁰Ma p'uurude bapachi eperā Cristode ijāpari, t'ijarapatap'edaa Ananías. Saulo māga bi misa, Ak'ōrepa k'āimok'araa pik'a bide Ananías t'ijaraji. Ichia p'anauji:

—Tachi Waibia, mi nama bida aji.

¹¹Ak'ōrepa māgaji:

—Wáji calle t'ijarapata Derechamaa māik'aapa Judas tede iidiji Tarso pida, t'ijarapata Saulo. Māgipa mimaa it'aa t'īmaa bida aji. ¹²Māgimaa k'āimok'araa pik'a bide mia unupijida aji, eperā t'ijarapata Ananías wāru irumaa māik'aapa jua biru iru ñri, waya pia unumerā.

¹³Māga ūrik'āri, Ananiapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia ūridooda aji, jā eperāpa pide ijāapataarā miapida Jerusalende. ¹⁴Írā nama che bi p'aareerā poroorāpa k'aripa k'inia p'anadairā. Maperā pēijidada aji, pide ijāapataarā jita p'e atade.

¹⁵Mamīda Ak'ōrepa p'anauji:

—Wāpáde aji, mia iru jirit'erada perā mi ūraa jarateenamerā awaraa eujādepemaarāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa, ichiaba Israel pidaarāmaa. ¹⁶Mia irumaa k'awapiit'eeda aji, sāgapɪ iru mia iru p'anapataadait'ee, mia ooda jaratee k'inia bi k'aurepa.

¹⁷Maap'eda Ananías wáji Saulo badamaa. Teeda panap'eda, jua biji iru ñri māik'aapa māgaji:

—K'ōp'āyo Saulo, pia unuda ode che wāk'āri, Tachi Waibia Jesupata mi pēijida aji, pia waya unumerā māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaure ome beemerā.

¹⁸Aramata Saulo taudeepa chik'o escamak'a baaijida māik'aapa waya pia unu beej. Maap'eda poro choopiji Ananiamaa. ¹⁹T'ēpai nek'oji waya juatau paraait'ee. Ewari chok'ara—ee beej Damascodpemaarā Cristode ijāapataarā ome.

Saulopa Damasco p'uurude jarateeda

²⁰Saulopa jarateenapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Jarapachi Jesuta Tachi Ak'ōre Warra. ²¹Māga ūridak'āri, jōmaarāpa ak'itrua para beepachi māik'aapa māgapachida:

—¿Nāgí paji–ek'ā ajida, Jerusalende jiri nipapata peeit'ee jōmaweda Jesude ijāapataarā? ¿Ichiaba nama cheji–ek'ā ajida, ijāapataarā jita p'e ateede p'aareerā poroorāmaa?

²²Māga jarapachida mīda, Saulopa ewari chaa waapiara jarateepachi Jesuta Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā. Mapa judiorā Damascode p'anapatap'edaarāpa k'awadak'aa paji k'āata k'īsiadai.

Saulo judiorā juadeepa uchiada

²³Ma t'ēepai taarā pak'āri, judiorāpa pedeteejida Saulo peet'aadait'ee. ²⁴Mamīda ichia k'awaa ataji. Āstaawa māik'aapa p'ārik'ua p'uuru t'īupata chaa ot'ewa p'anapachida uchiak'āri jita atadait'ee. ²⁵Mamīda ijāapataarāpa k'oraa choma bide t'i atajida māik'aapa chi p'uuru ik'aawa t'iak'au jēra bi īriipa irabai pēijida. Māgá mirudachi.

Saulo Jerusalende

²⁶Mamāik'aapa Saulo Jerusalendee wāji. Mama ijāapataarā ome k'ōp'āyo meraa k'inia baji. Mamīda jōmaarāpa iru waawee p'anapachida. Ijāadak'aa paji wāara irua Cristode ijāa bi. ²⁷Awaraa ijāapataarā māga p'anajida mīda, Bernabepa ateeji Cristopa jirit'eradaarāmaa. Nepiriji Saulopa Tachi Waibia unuda Damasco ode māik'aapa Jesupa irumaa pedeeda. Maap'eda nepiriji Saulo Damascode bak'āri, waawee–ee jarateemaa bada Jesupa ooda. ²⁸Māgá Saulo beeji Jerusalende māik'aapa nipapachi Cristode ijāapataarā ome. Mama bide Cristopa ooda waawee–ee jarateepachi judiorāmaa. ²⁹Ichiaba aupedeepachi judiorā griego pedee pedeepataarā ome. Mapa ārapa iru peet'aa k'inia p'anapachida. ³⁰Cristode ijāapataarāpa māga k'awaadak'āri, ateejida Cesarea p'uurudee. Mamāik'aapa pēijida Tarso p'uurudee.

³¹Maapai ijāapataarā Judeadepemaarā, Galileadepemaarā māik'aapa Samariadepemaarā k'āiwee p'anapachida. Ak'ōre Jaurepa āchi k'aripapachi perā, waapiara oo k'awaa wāpachida Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi māik'aapa chok'araara īwa wāpachida.

Pedropa eperā t'ījarapatap'edaa Eneas jipada

³²Maapai Pedropa Cristode ijāapataarāmaa p'asia nipak'āri, panaji Lida p'uurude. ³³Mama ununaji eperā t'ījarapatap'edaa Eneas. Māgí ocho años iru baji chiwa bi. ³⁴Ma eperā unuk'āri, Pedropa irumaa māgaji:

—Eneas, Jesucristopa pi jiparupi. P'irabaipáde aji, māik'aapa pichi p'aru bedáji.

Aramata Eneas p'irabaidachi. ³⁵Chok'ara Lida p'uurude p'anapatap'edaarāpa māik'aapa Sarón eujāde p'anapatap'edaarāpa Eneas jīpa bi unudak'āri, Jesucristode ijāajida.

Dorcás piup'eda, chok'ai p'irabaida

³⁶Maapai Jope p'uurude baji wëra Cristode ijãapari, t'ijarapachida Tabita; griego pedeede Dorcas* apata. Mãgí wërapa awaraarã k'aripapachi mãik'aapa chupiria beerãmaa ne–inaa teepachi. ³⁷Ma wëra k'ayaadachi mãik'aapa jai–idaaji. Judiorãpa oopatap'edaak'a iru k'ap'ia k'uit'aadap'eda, te it'ipema pisode binajida. ³⁸Maapai Pedro Lida p'uurude baji. Lida Jope p'uuru k'ait'a bada perã, ijãapataarãpa eperãarã omé pëijida irumaa. Mãganajida:

—Isapai chepáde ajida, Jopedee.

³⁹Pedro wãji áchi ome mãik'aapa panadak'ari, ateejida piuda bimaa. Jõmaweda p'ëtrãarã jëe para baji iru ik'aawa mãik'aapa Pedromaa ak'ipijida Dorcapa p'aru k'aat'ida chok'ai bak'ari. ⁴⁰Pedropa jõmaweda taawaa uchiapik'ooji. Mãpai bedabaip'eda, it'aa t'iji. T'ëepai jai–idaa badamaa ak'iji mãik'aapa mägaji:

—iTabita, p'irabáiji!

Iru tau ëeji mãik'aapa Pedro unuk'ari, su–ak'i beeji. ⁴¹Pedropa juadeepa p'irabai ataji mãik'aapa t'í p'ëji chi p'ëtrãarã mãik'aapa awaraa ijãapataarã, áchimaa ak'ipiit'ee chok'ai bi. ⁴²Jopedepemaarãpa mãga k'awaadak'ari, chok'ara Cristode ijãajida. ⁴³Maperã Pedro k'ãima chok'ara beeji ma p'uurude, ne–e p'oopari t'ijarapatap'edaa Simón tede.

Corneliopa Pedro t'í pëida

10 ¹Pedro Jope p'uurude bi misa, Cesarea p'uurude baji eperã t'ijarapatap'edaa Cornelio. Mãgí Romadepema soldaorã batallondepema poro paji. Ma batallón t'ijarapachida Italiadepema. ²Mãgí eperã t'ari pia bapachi. Ichi tedepemaarã ome Tachi Ak'õrede ijãapachida. Ichiaba p'arat'a teepachi judiorã k'aripait'ee mãik'aapa Tachi Ak'õremaa it'aa t'ipachi.

³Ewari aba a las tres, k'ãimok'araa pik'a bide taawapemak'a unuji it'aripema ángel ichimãi t'íuru mãik'aapa jararu:

—iCornelio!

⁴Corneliopa waaweede mägí ángel k'íra ak'i nibeep'eda, iidiji:

—¿K'ãata k'inia bima? aji.

P'anauji:

—Tachi Ak'õrepa ùrijida aji, pia it'aa iidida mãik'aapa unu bi pia p'arat'a teepari chupiria beerãmaa. Pia pia oo bi iru k'irapite. ⁵Eperã pëiji Jope p'uurudee aneemerã Simón Pedro apata. ⁶Irua pimaa Ak'õre net'aa jarateit'ee. Awaraa Simón, ne–e p'oopari tede bi. Mãgí p'usa ide baparida aji.

* 9.36 Ma t'í jara k'inia bi: “Bigi”.

7Ma ángel ichi ome pedeemaa bada wāk'āri, Corneliopa t'ĩ pëiji ichi mimiapataarã omé māk'aapa Romadepema soldao aba Ak'õrede ijāa bada. 8Ichia k'āimok'araa pik'a bide unuda nepirip'eda, āchi pëiji Jopedee.

9Ai norema imat'ipa āchi Jope p'uuru k'ait'a wārutade, Pedro wāji terrazade it'aa t'ide. 10Mama bide jarrapisia nībeeji. Nejoomaa p'ani misa, ichia k'āimok'araa pik'a bide 11unuji pajā ewadaru. Madeepa it'ariipa che wāji lienzoek'a bi. Ma k'ĩ chaa jī beeji. 12Māgí p'arude ne-animalaarã k'ĩra t'ādoo p'anajida: biiripa nūteepata, bipa nūteepata māk'aapa wāabaipata. 13Pedropa māga ak'ĩ bide pedee ūriji:

—Pedro, p'irabáiji. Péeji māk'aapa k'opáde aji.

14Pedropa p'anauji:

—Tachi Waibia, k'o-eda aji, michi t'oru weda waide k'ok'aa perã jāgee ne-animalaarã, pia k'oik'araa bida ada.

15Waya pedee ūriji:

—Ak'õrepa k'oipia papida k'oik'araa bida anaapáde aji.

16Jarada õpee māga jarap'eda, māgí lienzoek'a bi waya it'aa wāji.

17Pedropa k'ĩsia beeji k'āata jara k'inia baji ichia unuda māgí k'āimok'araa pik'a badade. Māga nide Simón te iidi wādapa Cornelio mimiapataarã pachejida te t'ūpata t'aide. 18Arii panadak'āri, iidijida:

—¿Nama bik'ā ajida, eperã t'jjarapata Simón Pedro?

19At'āri Pedro k'ĩsiamaa bide ichi k'āimok'araa pik'a badade, Ak'õre Jaurepa māgaji irumaa:

—Eperã õpeerāpa pi jiri nidada aji. 20P'irabáiji māk'aapa irabáiji. Wāji āra ome k'ĩsia-ee, miata āra pëida perã.

21Pedro irabaip'eda, māgaji ma eperāarāmaa:

—Mida aji, parāpa jiri p'ani. ¿K'āata oo che p'anima? aji.

22P'anaujida:

—Tai chejida Cornelio, Romadepema soldaorã poropa pëida perã. Iru Tachi Ak'õrede ijāapari māk'aapa t'āri pia bapari. Mapa jōmaweda Cesareadepema judiorāpa iru k'inia iru p'anapata. It'aripema angelpa jaraji irumaa tai pëimerã pi atade, pi iru temaa wāmerã jarateede.

23Māpai Pedropa teeda t'ūpip'eda, nek'opiji māk'aapa p'aru teeki k'āidamerã. Ai norema, Pedro wāji āchi ome. Jopedepema ijāapataarã ūk'uruurāpa iru k'õp'āyanajida.

24Ai norema panajida Cesareade, Corneliopa nīmaa badamāi, ichi te pidaarã ome māk'aapa ichia t'ĩ pëida k'õp'āyoorã k'iniarã ome. 25Pedro ai temaa panak'āri, Cornelio taawaa cheji māk'aapa Pedro k'irapite bedabaidachi, irumaa it'aa t'īt'ee. 26Mamīda Pedropa p'irabaipiji, māk'aapa māgaji:

—Mi jida pik'a, eperã jīp'aada aji.

27Maap'eda pedee wādapa teeda t'ūjida eperārã see nībadamāi.

28Māpai Pedropa māgaji:

—Parāpa k'awa p'anida aji, tai judiorā t'īudaik'araa bi judio—eerā tede māik'aapa k'ōp'āyo meraadaik'araa bi parā ome. Mamīda Tachi Ak'ōrepa mimaa k'awapijida aji, jōmaarā ome k'ōp'āyo meraaipia bi. ²⁹Maperā jararutata mi cheji, k'īsia—ee. Īrā k'awa k'inia bida aji, ɔk'āare—it'eeta mi t'ī pēiji?

³⁰Corneliopa p'anauji:

—K'āima k'imari paruda aji, na horak'a k'ewara, mi it'aa t'īmaa bi misa, eperā p'aru uchiterree jī bi mi k'īrapite bainī ba cheji. ³¹Jaraji ma eperāpa: “Cornelio, Ak'ōrepa ūrijida aji, pia it'aa iidida māik'aapa unu bida aji, pia p'arat'a teepari chupiria beerāmaa. Pia pia oo bi iru k'īrapite. ³²Eperā pēipāde aji, Jope p'uurudee eperā t'ījarapata Simón Pedro atade. Iru baparida aji, awaraa Simón ne—e p'oopari tede p'usa ide.” ³³Maperā mia isapai pēiji pi jiride māik'aapa pi t'āri pia bairā, cheji. Īrā nama jōmaweda p'ani misa Ak'ōre k'īrapite, taipa ūri k'inia p'anida aji, jōma Tachi Ak'ōrepa pīmaa jarapiru.

Pedropa Cornelio tede jarada

³⁴Māpai Pedro pedeemaa beji:

—Īrā wāara mia k'awaaruda aji, Tachi Ak'ōrepa mi auk'arā apemaarā k'āyaara pipiara ak'ī—e bi. ³⁵Awaraa eujādepemaarā jida k'inia iru bapari ichide ijāadakarī māik'aapa ne—inaa pia oodakarī. ³⁶Tachi Ak'ōrepa k'awapiji Israeldepa uchiadap'edaarāmaa ichia āchi k'āiwee p'anapiit'ee Jesucristo k'aurepa, iru jōmaarā Waibia perā. ³⁷Parāpa pia k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ooda Galilea eujāde māik'aapa Judea eujāde, Juanpa poro choopia bida a nipada t'ēepai. ³⁸Ichiaba k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa Jesús Nazaretdepema pēida ichia oopi bik'a oomerā, ichi Jaurepa k'aripap'eda. Māgī Jesupa ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa oo nipaji māik'aapa jipapachi eperāarā netuara merātia beerā. Māga oopachi Tachi Ak'ōre iru ome bada perā. ³⁹Tai iru ome nipapatap'edaarāpa unujida jōmaweda irua ooda Judea eujāde māik'aapa Jerusalén p'uurude. Ichiaba p'anajida iru kususode peedakarī. ⁴⁰Mamīda Tachi Ak'ōrepa iru chok'ai p'irabai ataji k'āima ōpeemaa, maap'eda taimaa unupiji. ⁴¹Judiorā jōmaarāmaa unupī—e paji. Jīp'a taimaapaita unupiji, Tachi Ak'ōrepa ai naaweda tai jirit'erada perā iru unudamerā. Chok'ai p'irabaida t'ēepai iru tai ome nek'oji ak'īpiit'ee wāara chok'ai bi. ⁴²Ai t'ēepai irua tai pēiji judiorāmaa jaranadamerā taipa unudap'edaa māik'aapa jarateenadamerā iruta Tachi Ak'ōrepa bida jōmaarā Waibia. Ak'ōre ewari waibia ewate chok'ai p'anīrāpa oopata māik'aapa piudap'edaarāpa oopatap'edaa ak'īit'ee. ⁴³Jōmaweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa irua ooit'ee bada k'awa p'anajida māik'aapa jarapachida Tachi Ak'ōrepa iru k'aurepa wēpapariit'ee irude ijāarutaarāpa p'ek'au k'achia oopata.

Tachi Ak'ōre Jaure judio—eerāmaa cheda

⁴⁴At'āri Pedro pedeemaa bide, Ak'ōre Jaure cheji chi ūrimaa p'anadap'edaarāmaa. ⁴⁵Judiorā ijāapataarā Pedro ome chedap'edaarā

ak'itrua para beeji, Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepida perã judio–eerã k'ap'iade. ⁴⁶Ûripachida pedee para bi ãchia k'awada–e p'ani pedeede mãik'aapa Ak'õremaa it'aa iidi para bi. ⁴⁷Mãpai Pedropa mägaji:

—Tachi Ak'õrepa na eperãarãmaa ichi Jaure pëiru taimaa pëidak'a. Mäga bita, ¿k'aipa poro choonaapáde adayama? aji.

⁴⁸Mãpai Pedropa jaraji Jesucristo t'ide poro choopidamerã. Maap'eda Corneliopa chupiria iidiji Pedromaa ãchi ome taarã beemerã.

Pedropa nepirida ijãapataarã Jerusalende p'anadap'edaarãmaa

11 ¹Cristopa jirit'eradaarã mãik'aapa apemaarã ijãapataarã Judea eujãde p'aniirãpa ùrijida judio–eerãpa Tachi Ak'õrepa jara pëida ùridap'eda, ichiaba Cristode ijãadap'edaa. ²Mapa Pedro waya chek'ãri Jerusalendee, ùk'uru judiorã Cristode ijãa p'anadap'edaarã k'irau p'anajida irua ooda k'aurepa judio–eerã t'ãide. ³Iidijida:

—¿Sãap'eda judio–eerã ak'inajima? ajida. ¿Sãap'eda ãra ome nek'ojima? ajida.

⁴Mãpai Pedropa nepirima a beeji jõmaweda Tachi Ak'õrepa ichimaa k'awapida:

⁵—Mi bajida aji, Jope p'uurude. It'aa t'ĩmaa bide k'ãimok'araa pik'a bide unuji lienzok'a bi it'ariipa mimaa che wã. Ma k'ĩ chaa jĩ beeji. ⁶Pi–ia ak'iji k'awaait'ee k'ãata edajãde paraaji. Unuji ne–animalaarã k'ira t'ãdo, biiripa niuteepata, k'achia beepata, bipa niuteepata mãik'aapa wãabaipata. ⁷Maap'eda pedee ùriji: “Pedro, p'irabãiji. Peep'eda, k'õji.”

⁸Mãpai mia p'anauji: “Waide jãgee ne–animalaarã pia k'oik'araa bida adadepema k'ok'aada” aji.

⁹Mãpai it'ariipa waya pedeeji: “Ak'õrepa k'oipia papida k'oik'araa bida anãaji.” ¹⁰Jarada õpee mäga jaraji. Maap'eda ma lienzok'a bi waya it'aa jidiu ataji. ¹¹Aramata eperãarã õpee pëidap'edaa Cesareadeepa mi jiri chejida mi te badamã. ¹²Tachi Ak'õre Jaurepa mimaa jaraji wãmerã ãra ome, k'ĩsia–ee. Na k'õp'ãyoorã seis wãjida ichiaba mi ome. Jõmaweda t'ũjida ma eperã ichi mimiapataarã pëi bada temã. ¹³Ma eperãpa taimaa nepiriji ichia ángel unuda mãik'aapa ma angelpa jarada: “Eperã pëipáde aji, Jope p'uurudee eperã t'ijarapata Simón Pedro atanadamerã. ¹⁴Irua jarayada aji, sãga Ak'õrepa pi o k'achiadeepa k'aripa atai pichi te pidaarã ome.”

¹⁵Mi pachep'eda, pedeemaa beek'ãri, Ak'õre Jaure ãramaa cheji, naaweda tachi judiorãmaa chedak'a. ¹⁶Mäga pak'ãri, mia k'irãpaji Tachi Waibiapa jarada: “Wãara Juan Bautistapa poro choopachi paniapa. Mamida Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepiit'ee parã k'ap'iade.” ¹⁷Mägã mia k'awaaji Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepi k'inia bi ãra ome tachi ome ba chepidak'a, auk'a ijãapata perã Tachi Waibia Jesucristode. Mäga bita ¿sãga mia Tachi Ak'õrepa ooda k'achia bida ayama? aji.

¹⁸Jerusalendepema ijāapataarāpa māga ūridak'āri, k'ūp'ee para beeji. Maap'eda it'aa t'ijida Tachi Ak'ōremaa. Māgajida:

—iMāgara Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure judio—eerā k'ap'iade ichiaba ba chepiit'ee, k'achia oodaamaa p'anedak'āri māik'aapa Jesucristode ijāadak'āri! iMāgā ichita iru ome chok'ai p'anapataadait'ee!

Ijāapataarā Antioquía p'uurude chip'epatap'edaa

¹⁹Esteban piuda t'ēpai, Jesucristode ijāapataarā jirimaa p'anadak'āri peedait'ee, ūk'uru miruk'oodachida Fenicia eujādee, Chipre isladee māik'aapa Antioquía p'uurudee. Āchi wādap'edaa chaa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateepachida judiorāmaa aupai. ²⁰Mamīda Cristode ijāapataarāpa Chipreddepemaarā māik'aapa Cirene p'uurudepemaarā chedap'eda Antioquía p'uurude, Jesupa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateepachida judio—eerāmaa. ²¹Tachi Ak'ōrepa āra k'aripaji. Mapa judio—eerā chok'ara Jesucristode ijāa p'aneejida.

²²Ijāapataarā Jerusalendepemaarāpa māga ūridak'āri, Bernabé peijida Antioquiadee. ²³Panak'āri, Bernabepa unuji Tachi Ak'ōrepa āra k'aripada. Mapa o—iādachi. Ūraaji t'āripa Cristode ijāadamerā māik'aapa irua oopi bik'a oodamerā. ²⁴Bernabé eperā t'āri pia bapachi. Cristode pia ijāapachi māik'aapa oopachi Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Maperā eperāarā chok'ara Cristode ijāajida iru k'aurepa.

²⁵Ma t'ēpai Bernabé wāji Tarso p'uurudee Saulo jirīde. ²⁶Unu atak'āri, ateeji Antioquiadee. Mama p'aneejida año aba ijāapataarā ome jarateema Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Eperāarā chok'araarāpa āchia jarateeda ūripachida. Antioquía p'uurude naapiara Cristode ijāapataarā t'ī bijida Cristodeerā.*

²⁷Maapai Ak'ōre pedee jarapataarā ūk'uru wājida Jerusalendeepa Antioquiadee. ²⁸Mama p'anide mairādepema aba t'ijarapatap'edaa Agabo, ijāapataarā k'īrapite bainī beep'eda, Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapiji jarra oodait'ee jōmaweda Roma jua ek'ari p'aniirā eujāde. Wāara, ai t'ēpai māgīpa jaradak'a p'asaji César Claudio Romadepema reyrā poro waibīa bak'āri. ²⁹Antioquiadepema Cristode ijāapataarāpa māga ūridak'āri, pedeteiejida Judeadepema ijāapataarā k'aripadait'ee, āchia p'arat'a teedai pitapai. ³⁰Māgí p'arat'a p'edap'eda, Judeadepema ijāapataarā ak'ipataarāmaa tee peijida Bernabé ome māik'aapa Saulo ome.

Santiago peedap'edaa māik'aapa Pedro carcelde t'ī nībidap'edaa

12 ¹Bernabé Saulo ome Antioquía p'uurude at'āri p'ani misa, Rey Herodepa* Cristode ijāapataarā ūk'uru jirimaa beeji miapiit'ee.

* 11.26 Cristodeerā jara k'inia bi Cristode ijāapata māik'aapa oopata iru ūraade jara bik'a.

* 12.1 Na *Herodes* t'ijarapachida Agripa I.

2Jaraji Juan ñpema, Santiago espadapa peet'aadamerã. 3Herodepa k'awaak'ãri judiorã o-ã p'ani ichia oo bi unudap'eda, ichiaba Pedro jita atapiji. Mãga ooji judiorãpa fiesta pan levadura wêe k'opata oo p'anide. 4Pedro jita atadap'eda, Herodepa carcelde t'i nĩbipiji. Mama Romadepema soldaorã dieciséis p'epachida k'ĩmarik'ĩmarii carcel jĩadamerã. Herodepa k'ĩsia iru baji Pedro imiateeit'ee eperãarã taide Pascua fiesta t'ẽepai. 5Mãgá Pedro baji carcelde jĩapari paraa. Mamĩda awaraa Cristode ijãapataarãpa ewari chaa it'aa t'ĩpachida iru pari.

Tachi Ak'õrepa Pedro uchiapida carceldeepa

6Herodepa Pedro imiateeit'ee pada ewate ai noreweda p'arik'ua, Pedro jua cadenapa soldao jua k'ĩraichaa jĩp'eda, k'ãi baji ãchi esajĩak'a. Mãmisa apemaarã soldaorã taawa jĩamaa p'anapachida chi t'ĩputamãi. 7Mãga nide Pedromãi ãdaadachi mãik'aapa it'aripema ángel bainĩ ba cheji. Mãgĩpa Pedro orromãi t'õbajji mãik'aapa mágaji:

—İsapai p'irabáiji!

Mãga jararuta, cadena baaik'oodachida Pedro juadeepa. 8Mãpai ma angelpa mágaji:

—P'aru jĩ beep'eda, pichi chancla jĩ béeeji.

Mãga ooji Pedropa. Maap'eda mágaji angelpa:

—Pichi ñripema p'aru jĩ beep'eda, mi ome chéji.

9Pedro uchiaji iru t'êe, k'awa-ee wãara wa seewa angelpa oo bi. Ichi k'ĩsia-it'ee k'ãimok'araa pik'a baji. 10Mamĩda wãyaajida chi jĩapari naapema, maap'eda araarepema ichiaba. Carcel puerta hierrodee ooda badamãi pachedak'ãri calle jãdee uchiadait'ee, ma puerta ichi itu ewadachi. Uchiadap'eda, calle jãde wãjida mãik'aapa ma angelpa ituaba atabẽiji.

11Mãpai Pedropa k'awaaji k'ãimok'araa-e bi. Mapa mágaji:

—İrá mia k'awa bida aji, wãara Tachi Ak'õrepa ichi ángel pẽiji mi k'aripait'ee Herodes juadeepa mãik'aapa judiorã poroorã k'achia oodait'ee padadeepa.

12Mãga k'awaak'ãri, Pedro wãji María temaa. Mãgĩ Juan nawe paji. Ma Juan ichiaba t'ĩjarapachida Marcos. Arii ijãapataarã chok'ara it'aa t'ĩmaa p'anajida Pedro pari. 13Ma te t'ĩputa taawaik'a eereepa Pedropa t'ĩji. Mãpai te ak'ipari awẽra Rode apatap'edaapa ak'i cheji k'awaait'ee k'aita mãga ni. 14Pedro otau k'awaak'ãri, o-ĩadachi. O-ĩapa puerta ewa-ee, edaa p'iradachi jarade Pedro taawa bi. 15Mãga ùridak'ãri, mágajida:

—¿K'ĩra k'awa-ee nĩbik'ã? ajida.

Mamĩda ichia wãarada ak'ãri, ãchia mágapachida:

—Iru-epi, Tachi Ak'õre angelpi; iru ome nipaparida ajida.

16Mãmisa Pedropa taawaik'a eereepa t'ĩmaa bapachi. Mãpai puerta ewadap'eda, unudak'ãri, p'eradachida. 17Mamĩda ichi juapa jaraji k'ĩup'ee

p'anedamerã mãik'aapa nepiriji sãga Tachi Ak'õrepa ichi carceldeepa uchua atada. Maap'eda mägaji:

—Nepiride wãti Santiagomaa mãik'aapa apemaarã Cristode ijãapataarãmaa. T'ëepai Pedro wãji awara äyaa.

¹⁸Ewarik'ãri, carcelde k'ïraupik'a para beejì, k'awada—e pada perã sãmaa wãji Pedro. ¹⁹Herodepa k'awaa atak'ãri, jaraji jirinadamerã. Mamïda p'oyaa unuda—e pada perã, chi soldaorã jã p'anadap'edaarãmaa iidip'eda, jita p'e atapiji mãik'aapa peepik'ooji. Ma t'ëepai Herodes uchijai Judeadeepa mãik'aapa Cesarea p'uurude banaji.

Herodes piuda

²⁰Maapai Herodes k'ïrau baji Tiro p'uurudepemaarã ome mãik'aapa Sidón p'uurudepemaarã ome. Mapa ächi wãjida iru ome pedeede. Mamïda panadak'ãri, p'aajida Herodes mimiapataarã poro aba, Blastomaa, irua naapiara chupiria iidinamerã ächi pari, chõoda—e pait'ee. Mãga oojida ächia ne—inaa k'odait'ee netonapachida perã Herodes jua ek'ari p'anadap'edaarã eujãde. ²¹Ma eperãpa iidinak'ãri, Herodepa jaraji ichia jararu ewate chedamerã. Ma ewate pak'ãri, ichi p'aru pia jì beep'eda, rey su—ak'ì beeparide su—ak'ì banaji mãik'aapa pedeemaa beejì. ²²Ichi pedeemaa ùridak'ãri, eperãarã biuk'a nìbeejì mãik'aapa mägapachida: —Nãgí eperã nama pedeemaa bì eperã—eda ajida. Ak'õre waib'ak'ata bida apachida.

²³Aramata, angelpa Herodes k'ayaapit'aaji, irua ìtria—e pada perã mãga jaradak'ãri. Mapa mok'it'a k'ida p'uapa piuji.

²⁴Maapai ijãapataarã chok'araara ìwa wãpachida. T'imìpiara jaratee wãpachida Tachi Ak'õrepa ooda Cristo piuda k'aurepa.

²⁵Bernabé Saulo ome Jerusalendepema ijãapataarãmaa tee chejida ma p'arat'a ijãapataarãpa teedap'edaa Antioquiade. Maap'eda waya wãjida Antioquiadee. Ächi ome ateejida Juan. Mãgí ichiaba t'ïjarapachida Marcos.

Tachi Ak'õre Jaurepa Bernabé Saulo ome awara bida

13 ¹Antioquiadepema Cristode ijãapataarã t'ãide paraaji Ak'õre pedee jarapataarã mãik'aapa jarateepataarã. Mãgiiãrã paji Bernabé, Simón (ichiaba t'ïjarapata Nerro), Lucio Cirene p'uurudepema, Menahem (auk'a warida Galilea pidaarã poro Herodes ome) mãik'aapa Saulo.

²Ewari aba mãirã it'aa t'ïmaa p'anide nek'oda—ee, Ak'õre Jaurepa mägaji: —Awara bidapáde aji, Bernabé mãik'aapa Saulo, mia ãra jirit'erada perã oodamerã mimia mia k'ïsia iru bì ächi—it'ee.

³It'aa t'ïdap'eda nek'oda—ee, mãgiiãrã ìri jua bijida, maap'eda pëijida.

Saulo Bernabé ome Chipre islade

⁴Tachi Ak'õre Jaurepa mägá pëida perã, Bernabé Saulo ome wãjida Seleucia p'uurudee. Mama barcode bataudap'eda, Chipre isladee wãjida.

⁵Salamina p'uurude panadak'āri, Tachi Ak'ōrepa ooda Cristo piuda k'aurepa judiorāmaa jarateemaa p'aneejida, Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Ichiaba Juan Marcos mama nipaji āchi ome k'aripait'ee.

⁶Chipre isla jōmaweda biiripa wāyaa wādapa, jaratee wājida Pafos p'uurude panarutamaa. Mama ununajida judío t'ijarapatap'edaa Barjesús. Māgipa petau tau k'awaa baji. Seewa–idaa bapachi, ichia Tachi Ak'ōre pedee jaraparida apachi perā. ⁷Māgí Romadepema poro Sergio Paulo k'ōp'āyo paji. Sergio Paulo k'īsia k'awaa baji. Mapa t'ī pēiji Bernabé māik'aapa Saulo, ūri k'inia bada perā āchia jarateepata Tachi Ak'ōrepa ooda Cristo piuda k'aurepa. ⁸Mamīda āchia jarateemaa p'ani misa, māgí petau tau k'awaa bipa, (griego pedeede Elimas apatap'edaa) jarapachi Romadepema poromaa irua ijāanaamerā āchia jaratee p'ani. ⁹Māpai Saulo, ichiaba Pablo apatap'edaapa, Ak'ōre Jaure iru ome bapachi perā, māgí petau tau k'awaa bi k'īra pia ak'iji māik'aapa māgaji:

¹⁰—iSeewa–idaa, netuara warra! iK'achia ooyaa bi! ¿Chīara k'ūra k'inia bi–ek'ā seewa jara bipa? ¿Sāap'eda Ak'ōrepa jarateepida pia seewada aparima? ¹¹Īraweda Ak'ōrepa pi k'achia ooit'ee. Pi tau p'āriu baibeeit'ee. Taarā māgá nipait'eeda aji, ak'ōrejīru unu–ee.

Aramata Elimas tau p'āriudachi māik'aapa pariatua jiri nipapachi ichi juadeepa jidibai atedamerā. ¹²Romadepema poropa māga unuk'āri māik'aapa āchia jaratee p'ani ūrik'āri, k'awaaaji wāarata pedee p'ani. Mapa Cristode ijāaji.

Pablo Bernabé ome Antioquía p'uurude

¹³Pablo māik'aapa ichi ome nipapatap'edaarā Pafos p'uurudeepa barcode wājida Perge p'uurudee. Māgí p'uuru Panfilia eujāde bi. Mama p'anide Juan Marcopa āchi atabēiji māik'aapa āpītee wāji Jerusalendee. ¹⁴Mamīda āchi Pergedeepa wājida Antioquía p'uurudee. Māgí p'uuru Pisidia eujāde bi. Mama p'anide ĩpata ewate t'ūjida judiorā Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa su–ak'i p'aneejida. ¹⁵Māgí tedepema judiorā poroorāpa Moisepa p'āda māik'aapa Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa pedeedap'eda, jara pēijida Pablomaa māik'aapa Bernabemaa: —Tachi auk'arā, parāpa eperāarāmaa pedee pia jara k'inia p'ani pirā, ĩraweda jaradapāde aji.

¹⁶Māpai Pablo it'a ak'inī beep'eda māik'aapa juapa jarap'eda k'īup'ee p'aneedamerā, māgaji:

—Ūrīti Israel pidaarā māik'aapa parā awaraa eujādepemaarā, Tachi Ak'ōrede ijāa p'anīrā. ¹⁷Tai Israel pidaarāpa ijāa p'anida aji, chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa tai chonaarā jirit'eraji ichi–it'ee. Āchi ĩwapiji Egiptode, at'āri awaraa eujādepemaarāk'a p'anajida mīda. Ichi juapa āchi mamāik'aapa uchiapiji, ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. ¹⁸Ma awara āchi ak'ipachi cuarenta años eujā pania wēe bide

wāyaadak'āri. ¹⁹Canaán eujāde panadak'āri, ichia Canaandepema awara–awaraa to pidaarā siete k'iniipiji, āra eujā tai judiorā chonaarāpa atadamerā. ²⁰Ak'ōrepa tai judiorā jirit'eradak'āriipa mǎgí eujā Canaánde atarutamaa cuatrocientos cincuenta años paji.

'Ma t'ēepai Tachi Ak'ōrepa eperāarā charraarāk'a biji aba–abaa, āchi ak'ipataadamerā, ichi pedee jarapari Samuel āchi poro waibia parumaa. ²¹Māpai āchia iidijida Samuelmaa rey bimerā āchi ak'ipari. Mapa Tachi Ak'ōrepa Saúl āchi rey papiji cuarenta años. Mǎgí Quis warra paji, Benjamín ēreerādepema. ²²Ai t'ēepai Saúl uchiapip'eda, Tachi Ak'ōrepa Rey David biji iru pari. Mǎgaji:

'Mia Jesé warra David unujida aji, mia k'inia bik'a. Ichiaba mia k'awa bida aji, irua ooit'ee mia oopi k'inia bik'a.' (1 S 13.14)

²³Rey David ēreerādeepa uchiaji Tachi K'aripapari. Mǎgí Jesús, Tachi Ak'ōrepa pēida Israel pidaarā k'aripamerā, ichia naaweda jaradak'a ichi pedee jarapataarā it'aideepa. ²⁴Mǎgí Jesús chei naaweda, Juan Bautistapa jarateepachi jōmaweda Israel pidaarāmaa āchi p'ek'au k'achia oo amaadamerā mǎik'aapa poro choopidamerā. ²⁵Māpai Juanpa, ichi mimia aupa wāk'āri, mǎgaji:

'Mi parā poro waibia–e, parāpa k'īsia p'anik'a. Mamīda mi t'ēepai cheit'eeda aji, eperāarā poro waibiara bi. Mia iru chancla jida ēraik'araa bida aji, iru mi k'āyaara waibiara bairā.' (Mr 1.7)

²⁶'Michi auk'arā, Abrahamdeepa uchiadap'edaarā, ichiaba parā judio–eerā, iūrítí! Tachi Ak'ōrepa tachi jōmaarāmaa jara pēi bi sāga ichia tachi o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bi. ²⁷Eperāarā Jerusalende p'anapatap'edaarāpa mǎik'aapa āchi poroorāpa k'awada–e p'anajida Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā. Ichiaba k'awadak'aa paji Tachi Ak'ōrepa jara k'inia bada chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade, iipata ewari chaa judiorāpa mǎgí leepata mīda Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Maperā āchiata oojida ma ūraade jaradap'edaak'a Jesús peepidak'āri. ²⁸Irua maarepida k'achia oo–e paji. Mamīda āchia iru pee k'inia p'anajida. Mapa Pilatomaā iidinajida peepit'aamerā. ²⁹Maap'eda jōma oodap'eda iru ome Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara badak'a, awaraarāpa kurusodeepa irabai atadap'eda, ianajida. ³⁰Mamīda Tachi Ak'ōrēpata chok'ai p'irabaiipiji. ³¹Ai t'ēepai iru ome chedap'edaarāpa Galileadeepa Jerusalendee unuda chok'ara unupachida, mǎik'aapa írá tai auk'arāmaa āchia unudap'edaa jara p'ani.

³²'Mapa taipa parāmaa nǎgí pedee pia jara k'inia p'ani. Tai judiorā chonaarāmaa Tachi Ak'ōrepa jaraji ³³aba pēiit'ee eperāarā k'aripade. Mamīda ichia mǎgí pēi–e paji tai chonaarā chok'ai p'ani weda. Jīp'a pēiji āchideepa uchiadap'edaarā, tachi írapemaarā chok'ai p'anide. Mǎgí pēida paji ichi Warra Jesús, ichia chok'ai p'irabaipida. K'awa p'ani ichi Warra pēiji ichi ūraa p'ādadepema Salmode jara bairā:

‘Mia idi jōmaarāmaa jara bi pi mi Warra.’ (Sal 2.7)

³⁴Tachi Ak’ōrepa jaraji ichi Warra chok'ai p'irabaipiit'ee, waa piu-e pait'ee ichi ūraa p'ādade jara bik'a:

‘Rey Davidmaa jaradak'a mia ooit'ee, mia wāarata jarapari perā.’ (Is 55.3)

³⁵Ichiaba jara bi awaraa Salmo p'ādade:

‘Pia mi k'ap'ia beraupi-e pait'ee, mia oopari perā pia mimaa oopi bik'a.’ (Sal 16.10)

³⁶Wāara na eujāde bak'āri, Rey Davidpa ooji Tachi Ak’ōrepa k'isia iru badak'a. Maap'eda jai-idaaji. Iajida chi ak'ōreerā ik'aawa māik'aapa ichi k'ap'ia beraudachi. ³⁷Mamīda Tachi Ak’ōrepa Jesús chok'ai p'irabaipida k'ap'ia berau-e paji. ³⁸Maperāpi, tachi auk'aarā, k'awaadaipia bi Tachi Ak’ōrepa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapipari Jesús piuda k'aurepa. ³⁹Ma k'aurepa ichide ijāapataarā p'ek'au k'achia wēe p'ani Tachi Ak’ōre k'īrapite. Moisepa p'ādak'a oodap'edaa k'aurepa p'ek'au k'achia wēpak'aa paji mida, Tachi Ak’ōrepa Jesude ijāapataarā p'ek'au k'achia wēpapipari, Jesupa ooda k'aurepa. ⁴⁰K'īrak'aupai p'anadai Tachi Ak’ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a:

⁴¹‘Ūrīti parā chi oo iru p'anapataarāpa Tachi Ak’ōrepa jara bi. Ak'īti māik'aapa ak'itrua para bāti. Parā at'āri chok'ai p'anide mia ooit'ee ne-inaa parāpa ijāada-e pai, ai naaweda abaapa parāmaa māga jararu p'ijida.’ (Hab 1.5)

⁴²Pablo Bernabé ome judiorā Ak’ōre Ūraa jarateepata tedeepa uchiadak'āri, chi waa k'awa k'inia p'anadap'edaarāpa chup'iria iidijida ĩipata ewate pak'āri waya jaratee chedamerā. ⁴³Judiorā māik'aapa judio-eerā Tachi Ak’ōrede ijāapataarā uchiadap'eda, chok'ara wājida Pablo māik'aapa Bernabé t'ēe. Maperā āchia ma Ak’ōrede ijāapatap'edaarāmaa ūraajida k'irāpadamerā Tachi Ak’ōrepa āchi k'aripada Cristo piuda k'aurepa.

⁴⁴Apema tomiade ĩipata ewate, perā jōmaweda p'uuru pidaarā cheepurujida Ak’ōrepa jarapida ūride. ⁴⁵Mamīda judiorāpa unudak'āri eperāarā chok'ara see nībi, k'īraudachida māik'aapa Pablomaa ik'achia jaramaa p'aneejida, Cristo āpīte paara. ⁴⁶Māpai Pablopā Bernabé ome waawee-ee p'anaujida:

—Tachi Ak’ōrepa tai naapiara pēijida ajida, parā judiorāmaa ichia jara pēida Cristode jarateedamerā. Mamīda parāpa ūri k'iniada-e p'anadairā, pāchi k'iradoopa atuadait'ee. Māga p'anadairā, tai wādait'ee judio-eerāmaa jarateede. ⁴⁷Māga oodait'ee Tachi Ak’ōre Ūraa p'ādade jara bairā:

‘K'ōp'āyoorā ome lāmpara pēipatak'a idaamerā ode p'ārik'ua nipadak'āri, māga pik'a mia pi pēiru mi o ak'īpimerā na p'ek'au eujādepemaarāmaa. Mia māgá pēiru k'inia bairā pia chi t'imiara beerā paara o k'achiadeepa k'aripa atamerā.’ (Is 49.6)

⁴⁸Judio—eerāpa māga ūridak'āri, o—īa para beeji māik'aapa Tachi Ak'ōrepa jara pēida pia bida apachida. Māpai Cristode ijāajida chi Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bada ichita chok'ai p'anapataadamerā. ⁴⁹Māgiirāpa Tachi Ak'ōrepa ooda jaratee wāpachida āchi wārutamaa. Cristo piuda k'aurepa irua tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji. ⁵⁰Mamīda judiorāpa pedeejida wēraarā āchik'a Tachi Ak'ōre waawepataarā ome. Pablo Bernabé ome āpite ik'achia pedeejida. Maperā ma p'arat'ara beerāpa māik'aapa imik'īraarā chi p'uuru pidaarā poroorāpa Pablo Bernabé ome ma eujādeepa jēret'aajida. ⁵¹Māirāpa māga oodak'āri, Pablo Bernabé ome āchi biiri p'ora nēep'ejida ak'īpidait'ee waa jarateeda—e pait'ee ma judiorāmaa, Cristode ijāadak'aa p'anadap'edaa perā. Maap'eda wājida Iconio p'uurudee. ⁵²Pablo Bernabé ome māgá jerek'oojida mīda, chi Cristode ijāapataarā ma eujāde o—īa p'anajida, Tachi Ak'ōre Jaure āchi ome bada perā.

Pablo Bernabé ome Iconio p'uurude

14 ¹Iconiode panadak'āri, oojida Antioquiade oodap'edaak'a. T'ūjida judiorā Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa jarajida Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapidak'a. Mapa judiorā chok'ara Cristode ijāajida, judio—eerā jida ichiaba. ²Mamīda judiorā Cristode ijāa k'iniada—ee p'anadap'edaarāpa pedee k'achia jaramaa p'aneejida Pablo māik'aapa Bernabé āpite. Mapa judio—eerā k'īraudachida āra ome. ³Māga p'anajida mīda, āchi omé arii taarājida māik'aapa waawee—ee jarateepachida Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a, Cristopa āchi k'aripa bapachi perā. Jarateepachida Tachi Ak'ōrepa eperāarā pia ooda Cristo piuda k'aurepa. Maperā Ak'ōrepa āchīmaa oopiji ne—īnaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ⁴Mamīda, māga oo p'anajida mīda, ma p'uuru pidaarā k'īsia awara—awaraa p'anajida. Ūk'uru judiorā eere p'anajida, jōdee chi apemaarā Cristopa jirit'eradaarā eere. ⁵Maapai ūk'uru judiorā māik'aapa judio—eerā pedeeteejida āchi poroorā ome miapidait'ee; māupa bat'a peedait'ee. ⁶Mamīda Pablopa Bernabé ome k'awaadak'āri, mirudachida Licaonia eujādee, Listra p'uurude māik'aapa Derbe p'uurude, ichiaba ma p'uuru ik'aawa. ⁷Mama ichiaba Jesupa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateepachida.

Listrade Pablomaa māupa bat'adap'edaa

⁸Listra p'uurude p'anide unujida eperā p'oyaa t'iak'aa bi, ichi t'oru weda chiwa bada perā. Ma eperā su—ak'i baji ⁹ūrimaa Pablopa jarateemaa bi. Pablopa irumaa ak'ik'āri māik'aapa unuk'āri wāara ijāa bi, k'awaji jīpaipia bi. ¹⁰Mapa ma eperāmaa golpe pedeeji:

—P'irabáiji māik'aapa jīp'a bainī béeji.

Aramata ma eperā p'inajiti bainī beeji māik'aapa p'irria beeji. ¹¹Pablopa ooda unudak'āri, arii p'anadap'edaarā biuk'a nībeeji Licaonia pidaarā

pedeede. Mamīda Pablopa Bernabé ome ārapa jara p'ani k'awada—e paji. Ārapa māgajida:

—iNāgiirā ak'ōre waibiarā, it'ariipa edaa che p'ani tachi t'āide eperāarāk'a!

¹²Māpai Bernabé t'ī bijida Greciadepemaarā ak'ōre waibia Zeus. Jōdee Pablo t'ī bijida Hermes, ichiata pedee bapachi perā. ¹³Ma p'uuru t'īupata k'ait'a Zeumaa it'aa t'īpata te iru p'anajida. Maperā atapijida Zeus p'aaremaa aneemerā p'ak'a imik'īra, paadait'ee Pablo māik'aapa Bernabé k'īrapite; ma awara nep'ono aneemerā teedait'ee Pablomaa māik'aapa Bernabemaa, āchi ak'ōre waibiarā jīak'aapa. ¹⁴Mamīda Bernabé Pablo ome k'awaadak'āri māgá oo p'ani it'aa t'īdait'ee āchi k'īrapite, āchi p'aru jēt'aajida t'āri p'uapa. Maap'eda nāga bia t'īudachida eperāarā t'āide:

¹⁵—Eperāarā, źsāap'eda nāga oorutama? ajida. Tai ichiaba eperāarāpi parāk'a. Ma—it'ēepi tai che p'ani jaradait'ee nāgee net'aa vale—ee baibide ijāa amaadamerā; ma k'āyaara Tachi Ak'ōrede ijāadamerā, iru ichita bapari perā. Tachi Ak'ōrepa ooji pajā, na eujā, p'usa māik'aapa ne—ināa jōmaweda aide nībi. ¹⁶Naaweda Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarāmaa ita—aria āchia oo k'iniata oopiji. ¹⁷Mamīda ichia āra ak'i baji. Māga oo bīpa ak'ipiji ichi Tachi Ak'ōre. Ichiata parā—it'ee k'oi chepipari ne—uu pia chaumerā. Māgá iru p'ani nek'odait'ee māik'aapa o—īa p'anadait'ee.

¹⁸Pablopa Bernabé ome ma jōma jarajida mīda, perā p'oyaada—e paji eperāarā p'ak'a imik'īra peenaadamerā māik'aapa it'aa t'īnaadamerā āchi k'īrapite.

¹⁹Ai t'ēepai pachejida judiorā Antioquía p'uurudeepa māik'aapa Iconio p'uurudeepa. Eperāarā āchi eere pa atadap'eda, Pablomaa māupa bat'ajida peet'aadait'ee. Piu bi jīak'aapa, p'uuru k'īdaa jidiu baibinajida. ²⁰Mamīda Cristode ijāapataarā Pablomāi seedaidak'āri, waya p'irabajji. Maap'eda waya wāji p'uurudee māik'aapa ai norema wāji Bernabé ome Derbe p'uurudee.

²¹Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateedak'āri Derbede, eperāarā chok'ara ijāajida. Mama bap'eda, āpītee chejida Listradee, Iconiodee māik'aapa Antioquiadee. ²²Ma nipadap'edaa chaa ūraajida Cristode ijāapataarā waapiara ijāa p'aneedamerā māik'aapa māgajida:

—It'aa wā dai naaweda, tachi ichita miadait'eeda ajida, Cristode ijāapata perā.

²³Ichiaba ijāapataarā para bee chaa ūk'uru jirit'eraajida ijāapataarā ak'i p'anapataadamerā. Māpai it'aa t'īdap'eda nek'oda—ee, ijāapataarā jōmaweda Ak'ōre juade bijida.

Pablo Bernabé ome Antioquía p'uurudee wādap'edaa

²⁴Maap'eda Pisidia eujāde wāyaajida Panfilia eujāde panarutamaa. ²⁵Mama bide Ak'ōrepa jarapidak'a jarateejida Perge p'uurudee.

Mamäik'aapa wājida Atalía p'uurudee. ²⁶Mama barcode bataudap'eda, wājida Antioquía p'uurudee, chi ijāapataarāpa Ak'ōre juade bidap'edaamāi, irua āchi pia ak'i bapariimerā. Māgá irua k'aripapachi perā, āchia oojida jōma irua k'inia badak'a oodamerā ma wādade. ²⁷Pachedak'āri Antioquiade, Cristode ijāapataarā t'ī p'ejida māk'aapa nepirijida Tachi Ak'ōrepa āchi pari ooda. Ichiaba nepirijida Ak'ōrepa judio–eerāmaa ijāapida. ²⁸Maap'eda Pablo Bernabé ome mama taarā p'aneejida Cristode ijāapataarā ome.

Ijāapataarā Jerusalende chip'edaidap'edaa

15 ¹Maapai eperāarā Judeadeepa chejida Antioquiadee. Māgiirāpa Jesude ijāapataarāmaa jarateemaa p'aneejida. Māgajida:

—Pāchi imik'īraarā k'ap'iade tauchaa bida–e pirā Moisepa p'ādade jara bik'a, it'aa wāda–e pait'eeda ajida.

²Māpai Pablo Bernabé ome ijāti pedeejida āchi ome. Maap'eda Jesude ijāapataarāpa Pablo, Bernabé māk'aapa awaraarā pēijida Jerusalendee māgí jarateeda iidinadamerā Cristopa jirit'eradaarāmaa māk'aapa Jerusalendepema ijāapataarā ak'ipataarāmaa.

³Antioquiadepema ijāapataarāpa āchi pēidap'eda, Fenicia eujāde māk'aapa Samaria eujāde wāyaajida. Nepirijida judio–eerāpa Cristode ijāa p'anadap'edaa. Māga ūridak'āri, māpema Cristode ijāapataarā o–īadachida.

⁴Pablo Bernabé ome Jerusalende pachedak'āri, awaraa ijāapataarāpa āra auteebaijida Cristopa jirit'eradaarā ijāapataarā ak'ipataarā ome. Chip'edaidap'eda āra ome, Pablo māk'aapa Bernabé nepirijida jōma Tachi Ak'ōrepa ooda āchi pari. ⁵Mamīda ūk'uru fariseorā Cristode ijāapataarā, p'irabaijida māk'aapa māgajida:

—Judio–eerā ijāa p'aniirāmaa tauchaa bipidaipia bi āchi imik'īraarā k'ap'iade māk'aapa oopidaipia bida ajida, Moisepa p'ādade jara bik'a.

⁶Māpai seedachida Cristopa jirit'eradaarā māk'aapa ijāapataarā ak'ipataarā k'īsiadait'ee ma pedee jaradade. ⁷Taarā aupedee jōnide, Pedro p'irabaiji māk'aapa māgaji:

—Īpemaarā Cristo k'aurepa, parāpa k'awa p'anida aji, taarāru Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jaranamerā judio–eerāmaa, āchia auk'a Jesude ijāadamerā. ⁸Tachi Ak'ōrepa āchi t'āride iru p'anadap'edaa k'awa bada perā, ak'ipiji ichia āchi jida k'inia iru bi, tachi k'inia iru bik'a. Māga ak'ipiji āchimaā pēik'āri ichi Jaure, tachimaā pēidak'a. ⁹Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a ak'ipari tachik'a. Māga k'awa p'ani āchia p'ek'au k'achia oopata auk'a wēpapik'ooda perā Cristode ijāadak'āri, tachi ome oodak'a. ¹⁰Írā, ¿tachia sāga oodaima? ¿Oodaipia bik'ā Tachi Ak'ōrepa jara–e padata? ¿Jōma ijāapataarāmaa oopidaik'ā māgeē ne–inaa chaaree Moisepa p'ādade jara bik'a? Tachia māk'aapa

tachi chonaarāpa māgee ne–inaa jōmaweda p'oyaa ooda–e paji. ¹¹ Maperā māga oodaik'araa bi. Tachia ijāa p'ani Tachi Waibia Jesucristo tachi ome t'āri pia bairā, tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee it'aa wādamerā. Āchia auk'a māga ijāa p'anida aji.

¹² Maap'eda jōma k'īup'ee para beeji Bernabé Pablo ome nepirimaa p'aneedak'āri Tachi Ak'ōrepa oopida āchimaā judio–eerā t'āide, eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¹³ Pedee aupadak'āri, Santiagopa māgaji:

—Īpemaarā, mi pedee ūriti. ¹⁴ Simón Pedropa et'ewa nepirijida aji, Tachi Ak'ōrepa judio–eerā k'aripada. Tachi Ak'ōrepa āchi jida jiripari ichideerā p'aneedamerā. ¹⁵ Māga bi iru pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a:

¹⁶ 'Nāga bap'eda, mia Rey David trua waya papiit'ee irudeepa uchiada jua ek'ari. Mia ooit'ee Israel pidaarā t'āidepema te k'arawapataarāpa oopatak'a. Te t'eedaik'āri, ārapa t'eedeechoo jēra bada araa p'epata te chiwidik'a bainī bidait'ee. ¹⁷ Māga pik'a Rey Daviddeepa uchiadap'edaarā mide ijāa p'ani mia araa p'eit'ee apemaarā mide ijāa p'aniirā ome. Maap'eda ma jōmaweda michideerā papiit'ee mi Warra k'aurepa. Māga ooit'ee chi mide ijāa p'aniirā, Daviddeepa uchiada–e paji mīda. ¹⁸ Chonaarāweda mia k'awapidak'a eperāarāmaa, māga ooit'ee. Mi, Tachi Ak'ōre Waibiapa māga jara bi.' (Am 9.11-12)

¹⁹ Māpai Santiagopa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa māga jara bairā, mia nāga k'īsia bida aji. Tachia Moisepa p'ādade jara bik'a oopidaik'araa bi judio–eerāmaa, māgiirā Tachi Ak'ōrede ijāadak'āri. ²⁰ Ma k'āyaara k'art'a p'ā pēidāma jaradait'ee k'onaadamerā nechiarā ata bidap'edaa ne–inaa juapa ooda k'īrapite, ai k'īrapite it'aa t'īpata; wēra apai ome p'anadamerā; ne–animal īyapa jīa piuda chiara k'onaadamerā, aide waa paraa perā māik'aapa ne–animal waa k'onaadamerā. ²¹ Māgi ūraa aupai pēidaipia bi. Awaraa ūraa k'awa k'inia p'ani pīrā, īipata ewari chaa ūridai Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Chonaarāweda Moisepa p'āda jarateepachidada aji, māgee tede māik'aapa īrā at'āri māga oopata.

Judio–eerāmaa k'art'a p'ādap'edaa

²² Māpai Cristopa jirit'eradaarā, ijāapataarā ak'ipataarā māik'aapa jōmaweda Jerusalendepema ijāapataarāpa pedeetejida ūk'uru jirit'eradait'ee māik'aapa pēidait'ee Antioquiadee Pablo ome māik'aapa Bernabé ome. Nāgi eperāarā jirit'erajida: Judas, ichiaba t'īpatap'edaa Barsabás māik'aapa Silas. * Apemaarā ijāapataarāpa māgi omé pia ak'i p'anapachida āchi poroorāk'a. ²³ K'art'a p'ādap'edaade nāga jara pēijida:

* 15.22 Ichiaba t'ījarapachida *Silvano*.

Tai, Cristopa jirit'eradaarāpa, ijāapataarā ak'ipataarā ome na k'art'ade salude pëiruta parā judio–eerāmaa Cristode ijāa p'aniirā Antioquía p'uurudepema, Siria eujādepema māik'aapa Cilicia eujādepemaarā–it'ee.

²⁴Taipa ūrijida nāpemaarā ūk'uru parāmaa wādap'edaa, mamīda taipa pëida–eeta. Māgiirāpa pariatua āchi k'iradoopa jaratee nipajida. Maperā parāpa k'awada–e paji ijāadait'ee Moisepa p'ādade wa Pablopa jarateedade. ²⁵Mapa taipa pedeteejida taidepemaarā ūk'uru jirit'eradait'ee māik'aapa pëidait'ee parāmaa tai k'öp'āyoorā k'iniarā Bernabé Pablo ome. ²⁶Taipa k'awa p'ani Pablo Bernabé ome waaweedak'aa piudait'ee Tachi Waibia Jesucristode ijāa p'ani k'aurepa. ²⁷Mapa āchi ome parāmaa pëiruta Judas Silas ome. Āchia parāmaa jōma taipa k'isiadap'edaa na p'ādade jara bik'a nepiridait'ee. ²⁸Tachi Ak'ōre Jaurepa tai k'aripaji parāmaa ne–inaa audú chaaree oopinaadamerā. Nāgapai jara k'inia p'ani parāpa oodamerā. ²⁹K'onáati nechiarā ata bidap'edaa ne–inaa juapa ooda k'irapite, ai k'irapite it'aa t'ipata. Ne–animal iyapa jā piuda chiara k'onáati māik'aapa ne–animal waa k'onáati. Ma awara p'ek'au oonáati. Taipa jara p'anik'a ooruta pirā, pia oodait'ee.

Māgapai paji.

³⁰Māpai ma k'art'a p'adap'eda, pëjjida Antioquiadee wādap'edaarā ome. Mama panadap'eda, ijāapataarā jōmaweda t'ī p'ejida māik'aapa ma k'art'a āchima teejjida. ³¹Ijāapataarāpa ma k'art'a leedak'āri, o–iādachida, āchi–it'ee ūraa pia bada perā. ³²Judas Silas ome Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapiru jarapataarā pada perā, ichiaba ma ijāapataarāmaa ūraajida t'āri o–iā p'anedamerā. ³³Mama p'anadap'eda, ijāapataarāpa āchi despediijida k'āiwee wādamerā. ³⁴[Mamīda Silas arii beeji.] ³⁵Pablo Bernabé ome ichiaba p'aneejida awaraa ijāapataarā ome Antioquiade, Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pëida Cristode jarateedait'ee.

Pablo waya wāda ichi naaweda wāda ode

³⁶Māga p'anadap'eda, ewari aba Pablopa māgaji Bernabemaa:

—Waya wādāma aji, ijāapataarā ak'ide, Tachi Ak'ōrepa jara pëida Cristode jaratee nipadap'edaa p'uuru chaa. Ak'idait'eeda aji, at'āri ijāa p'ani wa māga–e.

³⁷Bernabepa ichiaba atee k'inia baji Juan; māgí Juan ichiaba t'ijarapatap'edaa Marcos. ³⁸Mamīda Pablopa atee k'inia–e paji, āchi ik'aawaapa uchiada perā Panfilia eujāde, āchi mimia at'āri aupada–eeta. ³⁹Ijāti pedeedap'eda, āchi o chaachaa jitak'oodachida. Bernabé wāji Chipre isladee Marcos ome. ⁴⁰Jōdee Pablopa jirit'eraji Silas ichi k'öp'āyo pamerā. Ijāapataarāpa āchi omé Ak'ōre juade bijida irua āchi pia ak'ī bapariimerā. Māpai Pablo ichi k'öp'āyo ome wāji. ⁴¹Wāyaajida Siria

eujāde māik'aapa Cilicia eujāde. Ijāapataarā ūraa wājida āchi para bee chaa.

Timoteopa Pablo Silas ome k'öp'āyaada

16 ¹Mamāik'aapa Pablo Silas ome panajida Derbe p'uurude māik'aapa Lистра p'uurude. Mama unujida ijāapari t'ijarapatap'edaa Timoteo. Chi nawe judío wēra Cristode ijāapari paji. Jōdee chi ak'ōre Greciadepema paji. ²Ijāapataarā Listradepemaarā māik'aapa Iconiodepemaarāpa Timoteo pia t'o p'anadap'edaa perā, ³Pablopa ichi ome ateeji mamāik'aapa. Mamīda uchiadai naaweda, iru k'ap'iade tauchaa bijī māpemaarā judiorā k'aurepa. Ma eujādepema jōmaarāpa k'awajida Timoteo ak'ōre Greciadepema paji māik'aapa ārapa tauchaa bidak'aa paji āchi warrarā k'ap'iade. ⁴P'uuru bee chaa wāyaa wādak'āri, jara bēi wāpachida Cristopa jirit'eradaarāpa māik'aapa ijāapataarā ak'ipataarāpa jara pēidap'edaa Jerusalendeepa. ⁵Māgá ijāapataarāpa pipiara k'awaajida Cristopa oopi k'inia bi āchimaā māik'aapa waapiara ijāajida irude. Ma awara ewari chaa ijāapataarā chok'araara īwa wājida.

Pablo k'āimok'araa pik'a bada Troas p'uurude

⁶Ma wārutade wāyaajida Frigia eujāde māik'aapa Galacia eujāde, Tachi Ak'ōre Jaurepa jarateepi—e pada perā Ásia eujāde. ⁷Misia eujāde panadak'āri, wādait'ee paji Bitinia eujādee. Mamīda Jesús Jaurepa wāpi—e paji. ⁸Mapa Misia eujāde wāyaajida Troas p'uurude parutamaa. ⁹Panadap'edaa ewate p'ārik'ua, Pablo k'āimok'araa pik'a bide unuji Macedonia eujādepema imik'īra bainī bi. Māgīpa chupiria iidiji Pablo wāmerā ichi eujādee. Māgaji:

—Chéji Macedoniadee tai k'aripade.

¹⁰Pablo māgá k'āimok'araa pik'a bap'eda, aramata net'aa p'e atajida wādait'ee Macedoniadee, k'īsia p'anadap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa jarateepi k'inia bi Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee ma eujāde. Ma wādap'edaade mi jida auk'a wāji.

Pablo Silas ome Filipos p'uurude

¹¹Troas p'uurudeepa tai barcode bataujida. Mata Samotracia islade panajida. Mamāik'aapa ai norema Neápolis p'uurude panajida. ¹²Neapolideepa wājida Filipodee. Māgí p'uuru waibia Macedonia eujāde bi. Ma p'uurude Romadepemaarā chok'ara p'anapachida. Mama k'āima chok'ara—ee p'anajida. ¹³Īpata ewate tai wājida p'uurudeepa to idee, ma p'uurudepema judiorā it'aa t'īpatamāi unudai jīak'aapa. Unu atadak'āri, su—ak'i p'aneejida māik'aapa jarateemaa p'aneejida wēraarā cheepurudap'edaarāmaa. ¹⁴Ma wēraarā t'āide baji aba t'ijarapatap'edaa Lidia. Ma wēra Tiatira p'uurudepema paji. Māgīpa netopachi p'aru pia

t'ida p'up'uchia. Māgí wērapa Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īpachi. Maperā Ak'ōrepa irumaa ūripiji Pablopa jaratee bi. Pia ūrik'āri, Cristode ijāa beeji.

¹⁵Iru poro choopip'eda ichi te pidaarā ome, taimaa māgaji:

—Parāpa unu p'ani pirā mi wāara ijāa bi Jesucristode, mi tede p'ana chéti.

Māga jara bipa wājida ichi temaa.

Filipos p'uurude carcelde p'anadap'edaa

¹⁶Ewari aba tai waya it'aa t'īde wādak'āri it'aa t'īpatap'edaamaa, unujida awēra. Māgí awēra esclava paji. Māgipa ne–inaa p'asait'ee bi jarapachi, ichi k'ap'iade netuara merātia bada perā. Mapa ma awēra chiparipa p'arat'ara jitapachi ichi k'aurepa. ¹⁷Māgí awēra tai t'ēe bia wāpachi:

—Nāgí eperāarā Tachi Ak'ōre Waibiapa pēida jarateedamerā sāga eperāarā it'aa wādaí.

¹⁸Ewari chok'ara māga oopachi tai wārutamaa. Mata ewari aba Pablopa ūriamaadaik'āri, āpítee ak'iji māik'aapa māgaji ma netuara k'ap'iade merātia badamaa:

—Jesucristo jōmaarā poro waibia perā, ichi t'īde mia pīmaa jara bi uchiadamerā jā wēra k'ap'iadeepa.

Aramata ma netuara uchiadachi.

¹⁹Ma awēra chipariirāpa māga unudak'āri, k'awaajida āchi p'arat'a waa p'oyaa jitada–e iru k'ap'ia. Mapa Pablo Silas ome jita atadap'eda, ateejida āchi p'uurudepema poroorāmaa, māgiirā chip'edaipatap'edaamāi. ²⁰Ma Romadepema poroorāmaa ateedap'eda, māgajida:

—Na judiorāpa tachi p'uuru pidaarā k'īraupirutada ajida, ²¹māik'aapa ne–inaa jarateemaa p'ani tachi Romadepemaarāpa oopata awara. Taipa māga ūri k'iniada–e p'anida ajida.

²²Māpai p'uuru pidaarā chok'ara seedachida. Āchi poroorāpa Pablo Silas ome p'aru ērapijida māik'aapa wipijida pak'urupa. ²³Pia wipit'aadap'eda, carcelde t'it'aajida māik'aapa carceldepema jāaparimaa jarajida pia jāamerā, carceldeepa uchiapiamaapa. ²⁴Chi jāaparipa māga ūrik'āri, calabozo edupiara badade t'i nībiji māik'aapa āchi biiri t'ik'ooji cepode.

²⁵Māgá iru p'anajida mīda, Pablo Silas ome it'aa t'īmaa māik'aapa k'arimaa p'anajida Tachi Ak'ōremaa. Jōdee chi apemaarā carcel pidaarāpa ūrii p'anajida. ²⁶Esapite pak'āri, awērachai golpe wēre nībeeji. Ma carcel perá t'eedachi. Aramata chi puerta jōmaweda ewak'oodachida. Presoorā juade nībada cadena māik'aapa cepo ichiaba jōma ēt'ak'oodachida. ²⁷Ma carceldepema jāaparipa unuk'āri chi puerta jōma ewa jēra bi, ichi espada ēt'a ataji ichi juadoopa piudariit'ee, carcel pidaarā jōma uchiadai p'ani jāak'aapa. ²⁸Mamīda Pablopa biaji ichi badamāiipa māgí jāaparimaa:

—iJāgá oonáaji! iTai jōma nama p'anipi!

²⁹Māpai carceldepema jāparipa lámpara aneepip'eda, t'itudachi Pablo māik'aapa Silas p'anadap'edaamāi. Āchi k'īrapite wirriwirria bedabai nībanaji p'era nībipa. ³⁰Uchia p'e atap'eda calabozo edupiara bideepa, māgaji:

—Jarateepataarā, ĩk'āata ooipia bima aji, mi it'aa wāit'ee?

³¹Māpai p'anaujida:

—Jesucristode ijāaji. Māgara pi, pichi tedepemaarā ome it'aa wādayada ajida.

³²Māpai Tachi Ak'ōrepa jara pēida Cristode jarateejida ma jāparimaa māik'aapa ichi tede p'anadap'edaarāmaa. ³³Aramata ma carceldepema jāparipa Pablo Silas ome ateeji siik'ooit'ee āchi k'ap'iade t'udak'a jēra bada. Maap'eda iru ichi tedepemaarā ome poro choopijida. ³⁴Māpai teedaa p'e atee'eda, nek'opiji. Ma carcel jāpari ichi tedepemaarā ome o-īa p'anajida Tachi Ak'ōrede ijāadap'edaa perā.

³⁵Ai norema tap'eda Romadepema poroorāpa āchi jāpataarā pēijida ma carceldepema jāparimaa, Pablo Silas ome uchua pēimerā. ³⁶Maperā carceldepema jāparipa māgaji Pablomaa:

—Mi poroorāpa jara pēi p'anida aji, parā uchua pēimerā. Mapa k'aiwee wātī namāik'aapa.

³⁷Mamīda Pablopā māgaji Romadepema poroorāpa pēidap'edaarāmaa:

—Tai auk'a Romadepemaarā p'anita, wījidada aji, jōmaarā k'īrapite, charramaa ateeda-ee. Maap'eda carcelde t'ipijida. Īrá jōdee, ĩmerā uchiapi k'inia p'ani-ek'ā? iMāga-epi! Namāik'aapa wāda-eda aji, āchia uchua pēi cheda-emāi āchi k'īradoopa.

³⁸Pablopā jarada āchi poroorāmaa jaranadak'āri māik'aapa jā eperāarā auk'a Romadepemaarāda adak'āri, māirā poroorā p'eradachida, āchia wīpidap'edaa perā māik'aapa carcelde t'i nībidap'edaa perā. ³⁹Mapa chedap'eda, chupiria iidijida Pablomaa Silas ome perdonaadamerā āchia oodap'edaa. Māpai uchiapijida carceldeepa māik'aapa p'uurudeepa.

⁴⁰Pablo Silas ome ma carceldeepa uchiadap'eda, wājida Lidia temaa. Mama ijāapataarā jōmaarāmaa ūraajida t'āri o-īa p'aneedamerā. Maap'eda wājida ma p'uurudeepa.

Tesalónica p'uuru pidaarā k'īrauk'oodaidap'edaa Pablo Silas ome

17 ¹Mamāik'aapa āchi wādade Pablo Silas ome wāyaajida Anffópolis p'uurude māik'aapa Apolonia p'uurude. Maap'eda Tesalónica p'uurude panajida. Māgí p'uurude baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te. ²Maperā Pablo ichia oopatak'a p'uurude panak'āri, jāmaa wāji. Mama beeji tomia ōpee māik'aapa īipata ewari chaa aupedeeji arii p'anadap'edaarā ome. ³Ak'ōre Ūraa p'ādade ak'īpipachi sāga Cristo chupiria nībait'ee māik'aapa piup'eda, p'irabaiit'ee. Jarapachi:

—Nāgí Jesús parāmaa mia jaratee bi Cristota, Tachi Ak'õrepa pëida eperāarā k'aripamerā.

⁴Māga ūridak'āri, judiorā ūk'uru Cristode ijāajida māik'aapa araa nipapachida Pablo māik'aapa Silas ome. Ichiaba ijāajida judio–eerā; Tachi Ak'õrede ijāa p'anadap'edaarā chok'ara māik'aapa wēraarā p'arat'ara beerā. ⁵Judiorā Cristode ijāada–ee p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, k'īraudachida. Mapa jirijida eperāarā mimiadak'aa p'anadap'edaarā, p'uuru pidaarā k'īraupit'aadamerā Pablo māik'aapa Silas ome, pedee jōnīpa āra āpīte. Māgá p'uuru pidaarā jōma k'īraupit'aadap'eda, Jasón tede t'ūdachida, Pablo Silas ome uchua atadap'eda, p'uuru pidaarāmaa teedait'ee. ⁶Mamīda māgí tede āra unuda–e pak'āri, uchua atajida Jasonta māik'aapa awaraa ijāapataarā. Maap'eda āchi p'uurudepema poroorāmaa ateejida. Mama panadak'āri, biapachida:

—īfrá eperāarā Roma jua ek'ari p'aniirā k'īsia awarapipataarā nama che p'anida! ajida. ⁷Ma awara māgiirā Jasonpa ichi tede auteebaiji. Māirāpa oodak'aa Cesarpa oopi bik'a. Jīp'a jara p'ani ichi k'āyaara rey aba waibiara bida ajida, t'ījarapata Jesús.

⁸Māga ūridak'āri, ma p'uuru pidaarā māik'aapa āchi poroorā k'īraupik'a para beeji. ⁹Mamīda Jasonpa apemaarā ijāapataarā ome p'ajida āchi uchua pëidamerā. Māpai k'ena pëijida.

Pablo Silas ome Berea p'uurude

¹⁰Ma p'ārik'ua weda ijāapataarāpa Pablo Silas ome Berea p'uurudee pëijida. Mama panadak'āri, t'īujida judiorā Ak'õre Ūraa jarateepata temāi. ¹¹Māpema judiorā Tesalonicadepema k'āyaara k'īsia k'awaara p'anajida. Mapa Pablopa jaratee bi ūri k'inia p'anajida. Māga ūridap'eda, ewari chaa Tachi Ak'õre Ūraa p'āda ak'īpachida k'awaadait'ee wāara jara bi Pablopa jara bik'a maa–e pirā awara jara bi. ¹²K'awaadak'āri wāarata jara bi, māgīdepemaarā judiorā chok'ara ijāajida. Ichiaba judio–eerā wēraarā p'arat'ara beerā chok'ara ijāajida, imik'īraarā jida ichiaba. ¹³Mamīda Tesalonicadepema judiorāpa ūridak'āri Pablopa Tachi Ak'õrepa jara pëida jarateemaa bi Bereade, wājida ma p'uuru pidaarā k'īraupit'aade. ¹⁴Aramata māpema ijāapataarāpa Pablo pëijida k'ōp'āyoorā ūk'uru ome p'usa idee. Jōdee Silas Timoteo ome Bereade p'aneejida. ¹⁵Chi Pablo ome wādap'edaarāpa iru ateejida Atenas p'uurudee. Waya āpītee uchiadait'ee pak'āri, Pablopa jara pëiji Silamaa Timoteo ome taarā–ee chedamerā ichimaa.

Pablo Atenas p'uurude

¹⁶Atenas p'uurude Pablopa Silas māik'aapa Timoteo nīmaa beeji. Mama bide unuk'āri chok'ara ne–inaa iru p'ani eperā juapa ooda ai k'īrapite it'aa t'īpata, t'āri āriidachi. ¹⁷Mapa aupedeepachi judiorā ome māik'aapa judio–

eerā Tachi Ak'õre waawepataarā ome Ak'õre Ūraa jarateepata temāi. Ichiaba māga oopachi ewari chaa chi unuru ome ma p'uuruude net'aa netopatamāi. ¹⁸Mama ūk'uru poro wēsaa beerā t'ījarapatap'edaa Epicúreo eerepemaarā māik'aapa Estoico eerepemaarā aupedee p'aneejida Pablo ome. Māirā ūk'uruurāpa māgapachida:

—¿K'āata jara k'inia bima apachida, na pedee–idaa bipa?

Awaraarāpa māgapachida:

—Awaraa eujādepemaarā ak'õre waibiapa ooda jaratee bida apachida.

Māga jarapachida Pablopa jarateemaa bada perā Tachi Ak'õrepa ooda Jesús piuda k'aurepa māik'aapa jarateepachi perā tachi piuda t'ēpai waya chok'ai p'irabaidait'ee. ¹⁹Māpai āchia Pablo ateejida Areopagomaa, āchi poro wēsaa beerā cheepurupatamaa ūraa ūride. Mama iidijida:

—¿Taipa pia jaratee bi k'awaadaik'ā? ajida. ²⁰Taipa waide ūrida–e p'anida ajida, pedee pia jaratee bik'a. Mapa k'awa k'inia p'anida ajida.

²¹Ma Atenas pidaarā māik'aapa awaraarā arii p'anadap'edaarā mimiada–e p'anadak'āri, p'anapachida ne–inaa chiwidi pedeemaa māik'aapa ūrimaa.

²²Māpai Pablo bainī beeji āchi k'īrapite Areopagode māik'aapa māgaji:

—Atenas p'uuru pidaarā, mia unu bi parāpa ak'õre waibia k'īra t'ādoowaweepata. ²³Mi wāyaak'āri parā it'aa t'īpatamāi, unuji net'aa chok'ara iru p'anī ai k'īrapite it'aa t'īpata. Mama bide unuji parā altar bide p'ā bi: *Tachi Ak'õre Waibia k'awada–e p'anī–it'ee*. Parāpa k'awada–eda a p'anī Ak'õrepa ooda mia jaratee bi.

²⁴Nāgí Ak'õrépata ooji na eujā māik'aapa jōma aide nībi. Nāgita, Tachi Ak'õre, jōmaarā Waibia na p'ek'au eujāde māik'aapa pajāde. Nāgí Ak'õre eperāarāpa te oodade bak'aa, ²⁵ichi–it'ee p'ua–e bairā ne–inaa eperāarāpa oopata ichi–it'ee. Ichiata eperāarā chok'ai p'anapipari, īyapaapipari māik'aapa tachimaa ne–inaa jōmaata teepari pia p'anapataadamerā.

²⁶Eperā abaadeepa eperāarā k'īra t'ādoowachiapiji, na p'ek'au eujā jōmaade p'anapataadamerā. Ai naaweda k'īsia iru baji sāapai uchiapiit'ee māik'aapa sāmaata p'anapiit'ee. ²⁷Tachi Ak'õrepa māga ooji eperāarāpa iru jiridamerā. Tachi taupa nāgí Ak'õre unuda–e p'anī mīda, iru k'awadai, wāara tachimāiipa t'imīa–ee bairā. ²⁸Iru k'aurepa tachi chok'ai p'anī; p'irriapata māik'aapa na eujāde p'anapata. Pāchi k'arik'a p'āpataarāpa jaradap'edaak'a māga bi: “Tachi, Tachi Ak'õre Waibiapa ooda”. ²⁹Maperā k'īsiadaik'araa bi Tachi Ak'õre santok'a bi, eperāarāpa k'īsiadap'eda oopatak'a nēedee, p'arat'adee maa–e p'irā māudee. ³⁰Naaweda Tachi Ak'õrepa miapi–e paji māgee k'īrapite it'aa t'īpatap'edaarā, iru waide k'awada–e p'anadap'edaa perā. Mamīda irā jōmaarāmaa jara bi p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa ichide ijāadamerā. ³¹Ichia māga jara bi na ewari na p'ek'au eujādepemaarāpa oopata jōmaweda ak'īit'ee perā,

k'awaait'ee pia wa k'achia. Māga ooit'ee ichia pëida Jesucristopa. Cristopa eperāarāpa oopata māgá ak'ii, ichia k'achia ook'aa pada perā na eujāde nipak'āri. Tachia k'awa p'anida aji, Ak'ōrepa iru jirit'eraji, iru piup'eda, chok'ai p'irabaipida perā.

³²Arii p'anadap'edaarāpa ūridak'āri eperā piup'eda chok'ai p'irabaida, ūk'uru ēi para beeji māik'aapa ūk'uruurāpa māgajida:

—Na ewari waya ūridayada ajida, pi pedee.

³³Māpai Pablo uchijai mamāik'aapa. ³⁴Mamīda ūk'uruurāpa ijāajida Pablopa jarada māik'aapa Cristode ijāa p'aneejida. Ma ijāadap'edaarā t'āide baji imik'ira t'ijarapatap'edaa Dionisio. Māgí Areópago poro wēsaa beerā cheepurupatadepema paji. Ichiaba baji wēra t'ijarapatap'edaa Dámaris māik'aapa awaraarā.

Pablo Corinto p'uurude

18 ¹Ma t'ēepai Pablo wāji Atenas p'uurudeepa Corinto p'uurudee. ²Mama ununaji judío t'ijarapatap'edaa Áquila. Māgí Ponto eujādepema paji. Ewaa pache baji chi wēra Priscila ome Italia eujādeepa, César Claudiopa judiorā jōmaweda jerek'ooda perā Roma p'uurudeepa.

³Pablo p'asiade wāk'āri ma judío badamaa, k'awaa ataji ichi jāak'a Aquilapa carpa oopari. Mapa Pablo āra ome beeji ma mimia oomaa.

⁴Mama bide iipata ewari chaa wāpachi Ak'ōre Ūraa jarateepata temaa jarateede judiorāmaa māik'aapa judio—eerāmaa Cristode ijāadamerā.

⁵Silas Timoteo ome pachedak'āri Macedoniadeepa, Pablopa ewari chaa Tachi Ak'ōrepa jara pëida Cristode jarateemaa bapachi, judiorāpa ijāadamerā Jesuta Cristo, Tachi Ak'ōrepa pëida. ⁶Mamīda judiorā, ichi pedee ijāa k'iniada—ee p'anadap'edaarāpa ik'achia jaramaa p'aneejida. Mapa Pablopa ichi p'aru jī bada jāap'ēji ak'ipiit'ee āchimaa waa jaratee—e. Maap'eda māgaji:

—Pāchi k'iradoopa atuadait'eeda aji, piudak'āri. Idideepa mi wāit'eeda aji, judio—eerāmaa Tachi Ak'ōrepa jarapi bi jarateede.

⁷Māga jarap'eda, Pablo wāji Ticio Justo apatap'edaa temaa jarateede. Māgí eperāpa Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ipachi. Ichi te baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te ik'aawa. ⁸Pablopa mama jarateemaa bide, Cristode ijāaji ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro, t'ijarapatap'edaa Crispo. Chi te pidaarā jida auk'a ijāajida māik'aapa apemaarā Corinto pidaarā chok'ara Pablopa jarateeda ūridap'edaarā ichiaba ijāajida. Mapa māirā jōma poro choopijida. ⁹At'āri Corinto p'uurude p'anide ewari aba p'arik'ua k'āimok'araa pik'a bide Tachi Ak'ōrepa māgaji Pablomaa:

—Waawee—ee jaratēēji na p'uurude ¹⁰michideerā nama chok'ara nībairā. Mi pi ome bairā, apidaapa pi k'achia ooda—e.

¹¹Tachi Ak'ōrepa māga jarada perā, Pablo mama beeji año aba ap'eda esa—auk'a, Tachi Ak'ōrepa jara pëida Cristode jarateemaa.

¹²Mamída, mama bide, Romadepema Galión apatap'edaa Acaya eujádepema poro waibia bak'ári, judiorã chok'ara pedeteejida m̄aik'aapa Pablo jita ateejida iru k'irapite. ¹³Mama m̄agajida:

—Na eperãpa jaratee bi Tachi Ak'õrede ijãadamerã m̄aik'aapa irumaa it'aa t'ipataadamerã. Mamída jaratee—eda ajida, Moisepa p'ädade jara bik'a oodamerã.

¹⁴Mãpai Pablo pedeeit'ee arude, Galionpa m̄agaji ma judiorãmaa:

—Na eperãpa ne—inaa k'achia oo bada paara maa—e pirã chïara pee bada paara, mia ak'ik'ajida aji. ¹⁵Mamída jara p'anadairã chïara t'ï m̄aik'aapa parãpa ũraa p'ädade, pãchi pitapai ma nepira ak'idapáde aji. Mia parã nepira ak'i k'inia—eda aji.

¹⁶Aramata jërek'ooji ichimãiipa. ¹⁷Mãpai arii ak'i p'anadap'edaarãpa Tachi Ak'õre ũraa jarateepata tedepema poro Sóstenes jita atadap'eda, wïjida Galión k'irapite. Mamída iru—it'ee maarepida p'ua—e paji.

Pablo waya Antioquía p'uurudee wãda

¹⁸Ai t'ëepai Pablo taarã beeji Corinto p'uurude. Mãpai ijãapataarãmaa despediip'eda, Siria eujádee wãji Priscila m̄aik'aapa Áquila ome. Cencrea p'uurude barcode batau naaweda, Pablopa ichi poro bi—si wët'aaji. Mãga ooji ak'ipiit'ee ichia Tachi Ak'õremaa ooit'eeda ada ooda. ¹⁹Ma wãrutade Éfeso p'uurude panadak'ári, Pablo t'ïunaji Tachi Ak'õre ũraa jarateepata tede judiorã ome pedeeit'ee. ²⁰Ichia jarateeda ũridak'ári, chupirã iidijida áchi ome taarã beemerã. Mamída Pablopa k'inia—e paji. ²¹Mãgaji:

—Írã wãit'eeda aji. Mamída waya cheit'eeda aji, Tachi Ak'õrepa k'inia bi pirã.

Mãpai Pablo batauji m̄aik'aapa wãji. Jõdee Priscila Áquila ome mama p'aneejida. ²²Pablo Cesarea p'uurude panak'ári, mam̄aik'aapa wãji Jerusalendee ijãapataarã ak'ide. Maap'eda wãji Antioquía p'uurudee. Mãgí p'uuru Siria eujáde bi.

²³Antioquiade bap'eda, wãji ijãapataarã para bee chaa áchi ak'ide m̄aik'aapa ũraade. Mãga oo wãji Galacia eujáde m̄aik'aapa Frigia eujáde.

Apolopa Éfeso p'uurude jarateeda

²⁴Maapai judío t'ïjarapatap'edaa Apolo pacheji. Mãgí Alejandría p'uurudepema paji. Mãgí p'uuru Egipto eujáde bi. Mãgí judiopa Tachi Ak'õre ũraa p'áda pia k'awa baji. Ma awara pia jarateepachi. ²⁵Mãgipa o—ï—ïa jarateepachi Juan Bautistapa jarateedak'a, eperãarãpa áchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadamerã m̄aik'aapa poro choopidamerã ak'ipidait'ee Tachi Ak'õrede ijãa p'ani. Ichiaba jarateepachi Jesucristo Tachi Ak'õrepa pëida. ²⁶Apolo Éfeso p'uurude pachek'ári, waawee—ee jarateemaa beeji judiorã Ak'õre ũraa jarateepata temã. Mãga ũridak'ári, Priscila Áquila ome áchi temaa ateejida. Mãpai Apolomaa jarateejida

jōma āchia k'awadap'edaa, Tachi Ak'ōrepa ooda Jesucristo k'aurepa. ²⁷Maap'eda, Apolo Acaya eujādee wā k'inia bak'āri, Efesodepema ijāapataarāpa k'art'a p'ājida jāpemaarāmaa iru auteebaidamerā. Māgá mama panak'āri, irua k'aripai Cristode ijāapataarā waapiara ijāadamerā. Tachi Ak'ōre t'āri pia bapari perā, āchimaā Cristode ijāapiji, Apolo mamaa wāi naaweda. ²⁸Apolo mama bide jōmaarā taide Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda ak'ipachi māik'aapa jarateepachi Jesucristo Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā. Mapa judiorāpa maarepida p'oyaa p'anauda–e paji.

Pablo Éfeso p'uurude

19 ¹Apolo Corinto p'uurude bi misa, Pablo wāyaaji Galacia māik'aapa Frigia eujāde Éfeso p'uurude parumaa. Mama Cristode ijāapataarā ununaji. ²Māpai Pablopa iidiji:

—Parāpa Cristode ijāadak'āri, ¿Tachi Ak'ōre Jaure parā k'ap'iade ba chejik'ā? aji.

P'anaujida:

—Taipa k'awada–eda ajida, Tachi Ak'ōre Jaure ba chepari ijāapataarā k'ap'iade.

³Māpai Pablopa iidiji:

—Parāpa poro choopidak'āri, ¿k'āare–it'ee poro choopijidama? aji.

P'anaujida:

—Juanpa jaradak'a poro choopijida ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oo amaa k'inia p'ani.

⁴Māpai Pablopa mājaji:

—Juanpa wāara poro choojida aji, waa p'ek'au k'achia oo k'iniada–e p'anadap'edaarā. Mamīda Juanpa ichiaba jarapachi ijāadamerā ichi t'ēe cheru eperāde. Māgí eperā Jesucristo.

⁵Ma eperāarāpa māga ūridak'āri, aramata āchi poro choopijida Tachi Waibia Jesús t'īde ak'ipidait'ee irude ijāa p'ani. ⁶Maap'eda Pablopa jua biji ma poro choodap'edaarā īri. Māgá bik'āri, Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure āra k'ap'iade ba chepiji. Māgīpa āramaa pedeeipachi k'awada–e p'ani pedeede. Māgá jarajida Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a. ⁷Chi māgá poro choodap'edaa eperāarā doce paji.

⁸Maap'eda Pablo wāji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedee. Mama īipata ewari chaā atane ōpee Tachi Ak'ōre Ūraa waawee–ee jarateepi. Jaraji Tachi Ak'ōrepa pia ooda Jesucristo pēik'āri, judiorāpa irude ijāadamerā. ⁹Mamīda ūk'uruurāpa ijāa k'iniada–e paji Pablopa jaratee bada māik'aapa waapiara pedee k'achia jarajida Tachi Ak'ōre Ode P'aniirā āpīte. Maperā Pablo mamāik'aapa āyaa wāji ijāapataarā ome. Jaratee banaji eperā t'ījarapatap'edaa Tirano escuelade. Mama ewari chaā jarateepachi. ¹⁰Irua Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepi año omé. Māgá judiorā māik'aapa judio–eerā Ásia eujāde p'anapatap'edaarāpa ūrijida Tachi Ak'ōrepa jara pēida Jesude.

11 Ichiaba Tachi Ak'õrepa Pablomaa oopipachi ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. 12 Pablo k'ap'iade p'aru t'õbaidapapai, k'ayaa beerã jipapachida. Ichiaba netuara eperãarã k'ap'iade merãtia bee uchiapachida.

Netuarapa Esceva warrarãmaa ooda

13-14 Mãpema judiorã ùk'uru Cristode ijãada–e p'anadap'edaarãpa netuara merãtia bee eperãarã k'ap'iadeepa uchiapik'oopachida. Mãga oo nipajida judiorã p'aareerã poro Esceva warrarã. Åra siete paji. Mãirãpa k'awaadak'ãri netuaraarã uchìa p'ani Pablo k'aurepa ichìa Tachi Waibia Jesús t'ĩ jarak'ãri, auk'a oo k'inia p'aneejida. Mapa jarajida netuara merãtia bimaa:

—iPablopa jara bi Jesús t'ĩde uchíati!

15 Mamída mãga oodak'ãri, ma netuara eperã k'ap'iade merãtia badapa mågaji:

—Mia k'awa bida aji, Jesús. Ichiaba k'awa bi k'aita Pablo. Mamída parã ðk'airãma? aji.

16 Mãpai ma netuara k'ap'iade merãtia bada eperãpa ãchi ñri cheji mãik'aapa ãchi jõmaweda s'ik'ooji. Mãgá p'u oop'eda, chi netuara uchiapi chedap'edaarã mamãik'aapa ãk'adaa p'ira uchiak'oodachida. 17 Éfeso p'uurude p'anapataarã, judiorã mãik'aapa judio–eerãpa mãga ùridak'ãri, jõmaarãta p'erajida mãik'aapa Tachi Waibia Jesús t'ĩ pia t'o p'anajida.

18 Mãpemaarã ùk'uru Cristode ijãa p'aneejida. Maap'eda Pablomaa jara chepachida ãchia k'achìa oopatap'edaa, ai naaweda ijãa p'anadap'edaa perã petau tau k'awaa beerãpa oo p'anadap'edaade. 19 Ichiaba ùk'uru petau tau k'awaa beerãpa aneepachida ãchi libro jõmaarã taide paak'oodait'ee. Mãgí libro valor p'arat'ade juasiadak'ãri, uchiaji p'arat'a tau cincuenta mil. 20 Ma jõma oo p'anadap'edaa k'aurepa ma eujãdepemaarãpa waapiara ijãapachida Tachi Ak'õrepa jarapidade.

21 Ma t'ẽepai, Tachi Ak'õre Jaurepa Pablomaa k'ĩsiapiji wãit'ee Jerusalendee, wãyaap'eda Macedonia eujãde mãik'aapa Acaya eujãde. Ichiaba Jerusalendee pa Pablo wã k'inia baji Romadee. 22 Mãga k'ĩsiap'eda, Pablopa chi k'õp'ãyoorã Timoteo Erasto ome naa pëiji Macedonia eujãdee. Jõdee ichi Ásia eujãde jarateemaa beeji. Maap'eda wãji ãra t'ẽe.

Éfeso p'uurudepemaarã k'ĩraudaidap'edaa

23 Maapai Tachi Ak'õre Ode P'aniirã k'aurepa, Éfeso p'uurudepemaarã jõma k'ĩraupik'a para baji 24 ne–inaa p'arat'adee oopari Demetrio apatap'edaapa ãra ãpíte pedee k'achìa jarada perã. Mãgí eperãpa ne–inaa ma–ãri santok'a p'arat'adee oopachi, ãchi it'aa t'ĩpata nawe Artemisa te waibia k'irãpapataadamerã. Mãga oo bipa ichìa mãik'aapa apemaarã ne–inaa oo k'awaa beerãpa p'arat'a waibia jitapachida. 25 Maperãpi

Demetriopa mägiiirã mäik'aapa awaraa ne–inaa oo k'awaa beerã t'ĩ p'e atap'eda, mägaji:

—K'öp'äyoorã, parãpa k'awa p'anida aji, nãgí mimia oo p'anipa tachi p'arat'a jitapata. ²⁶Ma awara parãpa unu p'ani mäik'aapa ũri p'ani Pablopa jaratee bi, ne–inaa ooda eperãarãpa ai k'ĩrapite it'aa t'ĩpata ak'õre waibiarã–e. Mãga jara bipa eperãarã chok'ara ichi eere ũraa p'e iru bi. Mãga jara–e bi nama Éfeso p'uurudepai. Ichiaba mãga jara bi jõma Ásia eujãde. ²⁷Iru pedee ijãaruta pirã, tachia ooda neto amaadai mäik'aapa tachia p'arat'a waa jitada–e pai. Ma awara tachi nawe Artemisade ijãada–e pai mäik'aapa ichiaba waa iru ïgrete ak'ida–e pai. Mãgí tede na Ásia eujãdepemaarã mäik'aapa jõmaweda Roma jua ek'ari p'aniirã irumaa it'aa t'ĩpata. ¿Wãara–ek'ã aji, mia jara bi?

²⁸Arii p'anadap'edaarãpa mãga ũridak'ãri, k'ĩraudachida mäik'aapa biuk'a nĩbeeji:

—iArtemisa Waibia; tachi Éfeso pidaarã nawe!

²⁹Mãpai eperãarã waapiara cheepuru nĩbeeji mäik'aapa p'uuru pidaarã jõma k'ĩraupik'a para beeji. Mãpai Gayo, Aristarco ome jita atajida mäik'aapa atadachida ãchi chip'edaipatamaa. Ma eperãarã omé Macedonia eujãdepemaarã paji. Ichiaba Pablo ome nipapachida. ³⁰Pablo wãit'ee paji ma p'uuru pidaarã k'ĩrapite pedeede. Mamída ijãapataarãpa wãpida–e paji. ³¹Ichiaba Asiadepema poroorã ũk'uru Pablo ome k'öp'äyo meraadap'edaa perã, jara pëjjida wãnaamerã ma eperãarã k'ĩraupik'a para bima. ³²Mãimisa, chi cheepurudap'edaarã waapiara k'ĩraupik'a para beeji. Ũk'uruurãpa ne–inaa jarapachida; awaraarãpa biapachida. Mapa biuk'a nĩbaji. Ũk'uruurãpa k'awada–e p'anajida sãap'eda cheepurudap'edaa. ³³Judiorã arii p'anadap'edaarãpa Alejandromaa nepiridap'eda, jõmaarã taide ateejjida. Mãpai Alejandropa juapa jaraji k'ĩup'ee p'anedamerã, ãchi k'ap'ia pedeeit'ee perã. ³⁴Mamída eperãarã k'ĩraupik'a para badaarãpa ichi judío k'awaadak'ãri, perã hora omé waapiara biuk'a nĩbeeji. Mãgapachida:

—iArtemisa Waibia; tachi Éfeso pidaarã nawe!

³⁵Mãpai ai p'uurudepema secretariopa eperãarã k'ĩup'ee p'anapiji mäik'aapa mägaji:

—Éfeso pidaarã, jõmaarãpa k'awa p'anida aji, na p'uuru pidaarãpata tachi nawe Artemisa jãak'a it'ariipa baaida ichi ïgrestede jãapata. ³⁶Apidaapa nãgí p'oyaa merada–e perã, k'ĩra jĩp'a p'anéeti, ne–inaa k'achia pariatua ooda–ee. ³⁷Na eperãarã parãpa anee p'ani tachi ïgrestedepema net'aa maarepida chiada–e p'ani mäik'aapa tachi nawe ãpíte pedee k'achia jarada–e p'ani. ³⁸Demetrio wa chi k'öp'äyoorã nepira iru p'ani pirã awaraa ome, Romadepema charraarãmaa wãti. Árapa ak'idaipi, ma–it'ee p'anadairã. ³⁹Mamída jõmaarãpa awaraa nepira iru p'ani pirã, k'ĩra jĩp'a cheepurudak'ãri, ma nepira jõ pëidai. ⁴⁰Idipema

oodap'edaa k'aurepa Romadepemaarãpa k'isiadait'ee tachi chõoyaa p'ani. Nãga bide ãchia iidi p'ani pirã sãap'eda idi nãga oojida, ¿sãga p'anaudayama? aji.

⁴¹Mãga jarap'eda, eperãarã jõmaweda ãchi te chaap'eejõji.

Pablo Macedonia eujãdee mãik'aapa Grecia eujãdee wãda

20 ¹Eperãarã ãchi te chaap'edaa t'ẽepai, Pablopa ijãapataarã t'ĩ p'ejõ ãraait'ee. Maap'eda wãji Macedonia eujãdee. ²Mama ijãapataarã ãraa nipap'eda, panaji Grecia eujãde. ³Atane õpee mama beeji. Mamãik'aapa barcode wãit'ee bide Siria eujãdee, k'awaaji judiorãpa ichi peedait'ee ot'ewa p'ani. Mapa waya ãpĩtee p'irrabaidachi. Mata wãyaaji Macedonia eujãde. ⁴Ma wãdade iru k'õp'ãyaajida nãg'ĩ ijãapataarãpa: Pirro warra Sópatro, Berea p'uurudepema; Aristarco mãik'aapa Segundo, Tesalónica p'uurudepema; Gayo, Derbe p'uurudepema; Timoteo, Tíquico mãik'aapa Trófimo, Ásia eujãdepema. ⁵Mãirã tai naa wãjida mãik'aapa ninajida Troas p'uurude. ⁶Ma t'ẽepai tai wãjida Filipos p'uurudepa, fiesta pan levadura wẽe k'opata wãyaap'eda. Barcode wã nipadap'edaa perã, k'ãima joisomaamaa panajida Troas p'uurude. K'ĩrachuunadap'eda apemaarã ome, mama k'ãima siete p'aneejida.

Pablopa ooda Troas p'uurude

⁷Tomia ewate tai chip'ejida apemaarã ijãapataarã ome nek'odait'ee mãik'aapa Cristo piuda k'irãpadait'ee. Pablopa ijãapataarãmaa jarateemaa baji esapite parumaa, ichi ai norema wãit'ee pada perã. ⁸Te piso it'ipema cuartode chip'e p'anajida mãik'aapa lamparara idaa nĩbaji. ⁹Pablo jarateemaa bi misa, k'ũtrãa Eutico apatap'edaa su-ak'i baji ventanade ãrimaa. Mamãida Pablopa taarã jarateeda perã, ma k'ũtrãa k'ãidaip'eda, tudú padachi piso õpeedeepa. Aramata piu jira atanajida. ¹⁰Mãpai Pablo irabaip'eda, ma k'ũtrãa k'ap'ia wẽre ataji mãik'aapa mãgaji chi k'õp'ãyoorã arii p'anadap'edaarãmaa:

—iP'eranáati! iiru chok'ai bipi!

¹¹Mãpai Pablo waya teedaa wãk'ãri, nek'ojida mãik'aapa Cristo piuda k'irãpajida. Mata waya ichi jarateemaa beeji ewarirumaa. Ewarik'ãri, wãji ichi ode. ¹²Ma k'ũtrãa piu bada chok'ai ateadap'edaa perã ichi temaa, ijãapataarã o-ãa p'aneejida.

Troas p'uurudeepa Mileto p'uurudee wãda

¹³Pablo ode wã k'inia baji. Mapa tai naa wãjida barcode Aso p'uurudee. Mama nĩjida iru batau atadait'ee. ¹⁴Aso p'uurude unudak'ãri, batauji tai ome mãik'aapa wãjida Mitilene p'uurudee. ¹⁵Mamãik'aapa uchiadap'eda, ai norema Quío isla k'irãpĩte wãyaajida. Ma norema Samos p'uurude panajida. Mamãik'aapa panajida Mileto p'uurude. ¹⁶Mãgã oojida Pablo

waa wã k'inia–e bada perã Ásia eujãdee. Ma awara Éfeso p'uurude wiibai k'inia–e paji, Jerusalende isapai pana k'inia bada perã, Pentecostés fiesta ewate pai naaweda.

Pabloa jarada Éfeso p'uurudepema ijãapataarã ak'ipataarãmaa

¹⁷Mãgá Éfeso p'uurude wiibai k'inia–e paji taarãi jĩak'aapa. Mamída Mileto p'uurude pachedak'ãri, Pabloa t'ĩ pëiji Efesodepema ijãapataarã ak'ipataarã. ¹⁸Ãchi pachedak'ãri, ichia mägaji:

—Parãpa k'awa p'anida aji, sãgata mi nipapari parã t'ãide, na Ásia eujãde ewaa pachedak'ãriipa. ¹⁹Taarãru parã ome Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oomaa bi, chupiria nĩbide mãik'aapa nepirade nĩbide judiorã juapa. ²⁰Mamída jõmaarã taide waawee–ee jarateegi, parã te chaa paara. Mãga ooji parã ũraait'ee mãik'aapa k'aripait'ee. ²¹Auk'a jarateegi judiorãmaa mãik'aapa judio–eerãmaa, ãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'anedamerã mãik'aapa Tachi Waibia Jesucristode ijãadamerã. ²²Írá wãru Jerusalende, Tachi Ak'õre Jaurepa mãga k'inia bairã. Wãit'ee k'awa–e bi mida k'ãata mi ome oodait'ee mama. ²³Nãgapai k'awa bi. P'uuru bee chaa wãyaarude Tachi Ak'õre Jaurepa mimaa k'awapiru mi miãit'ee mãik'aapa carcelde chupiria nĩbanait'ee. ²⁴Mamída mia p'ua–e bi, piuru pijida Jesupa oopi bik'a oo k'inia bairã. Jĩp'a jaratee k'inia bi na pedee pia: Tachi Ak'õrepa eperãarã k'inia iru bairã, tachi k'aripaji Jesucristo piuda k'aurepa.

²⁵Mãga jarateegi parã t'ãide. Ma awara Tachi Ak'õrepa parãmaa jarateegi ichia oopi k'inia bi Cristode ijãapataarãmaa. Mia k'awa bi parãpa mi k'ĩra waa unuda–e pait'ee. ²⁶Mapa idi weda Tachi Ak'õre k'ĩrapite mia jara bi: parãdepema aba piuk'ãri atuaru pirã, mi k'aurepada ada–e pait'ee. ²⁷Mãga jara bi mia jarateeda perã jõmaweda Tachi Ak'õrepa jarapidak'a. ²⁸Mapa ipemaarã, chik'aripa p'anapatãati mãik'aapa ijãapataarã pia ak'i p'anapatãati, ma–it'ee Tachi Ak'õre Jaurepa parã jirit'erada perã. Tachi Waibiapa k'inia bi parãpa ak'idamerã ichide ijãapataarã, ichia ãra o k'achiadeepa k'aripa atada perã, ichi waa bat'ada k'aurepa. ²⁹Mia k'awa bi ne–animal k'achia beerã atu chepatak'a eperãarã peede, mãga pik'a mi nãik'aapa wãda t'ẽepai awaraarã chedait'ee Cristode ijãapataarã ijãa amaapide. ³⁰Ichiaba pãchi t'ãideepa pida uchiadait'ee seewa jarapataarã. Mãgiirãpa ijãapataarã ãchi eere atee k'inia p'anadait'ee. ³¹Mapa k'ĩra ibia p'anãti mãik'aapa k'irãpãti sãga mi chupiria nĩbaji año õpee, parã ũraa bi misa p'ãrik'ua mãik'aapa ãstaawa.

³²Írá ipemaarã, mia parã biru Tachi Ak'õre juade, ichia parã pia ak'i bapariimerã ichi ũraa p'ãdade jara bik'a. Ichi aupaita parãmaa oopii ichia oopi k'inia bik'a, mãgã iru–it'ee p'anapataadamerã chi apemaarã awara bidaarãk'a. ³³Mia chĩara p'arat'a, nẽe mãik'aapa p'aru k'ĩa–e bi. ³⁴Parãpa pia k'awa p'ani michi juadoopa mimiapari mãik'aapa ne–inaa

atapari michi–it'ee m̄aik'aapa mi ome p'aniir̄a–it'ee. ³⁵Mia par̄amaa at'apai jarateedoo, auk'a mimiadamer̄a m̄aik'aapa chik'aripa para bamer̄a. K'ir̄ap̄ati Tachi Waibia Jesupa jarada: “Pipiara bi teeit'ee, jitai k'āyaara.”

³⁶M̄aga jarap'eda, Pablo bedabaidachi m̄aik'aapa it'aa t'iji Tachi Ak'õremaa jõmaar̄a ome. ³⁷M̄apai jõmaweda j̄ejida t'ari p'uapa m̄aik'aapa Pablo w̄ere atapachida. ³⁸K'ira pia–ee para baji, Pablopa ichi k'ira waa unuda–eda ada per̄a. Maap'eda, barco badamaa k'õp'āyanajida.

Pablo Jerusalendee w̄ada

21 ¹M̄agá despēdiidap'eda, barcode tai bataujida m̄aik'aapa w̄ajida Cos isladee. Ai norema w̄ajida Rodas isladee. Mam̄aik'aapa panajida Pátara p'uurude. ²Mama barco Fenicia euj̄adee w̄a nipadade bataujida m̄aik'aapa w̄ajida. ³Ma w̄adade Chipre isla unujida tai juabi eere. Mata w̄ajida Siria euj̄ade Tiro p'uurude panarutamaa, mama net'aa barcode atee w̄adap'edaa atab̄eidait'ee pada per̄a. ⁴Mama ij̄āpataar̄a jiridak'ari, unu atajida m̄aik'aapa ewari siete p'aneejida āra ome. Mama bide Tachi Ak'õre Jaurepa ma ij̄āpataar̄amaa k'awapiji Pablo Jerusalende p'asait'ee. Mapa irumaa jarajida w̄anaamer̄a. ⁵M̄aga jarajida m̄ida, tomiamaa tai mam̄aik'aapa uchijida. M̄apai ij̄āpataar̄a āchi w̄era m̄aik'aapa chi warrar̄a ome p'uurudeepa taawaa tai k'õp'āya tee chejida p'usa ide. Ma ipude bedabajida m̄aik'aapa jõmaweda Tachi Ak'õremaa it'aa t'ijida. ⁶Maap'eda, despēdiidap'eda, tai w̄ajida barcode. Jõdee, ma ij̄āpataar̄a āchi te chaa erreujida.

⁷Tiro p'uurudeepa tai w̄ajida. Mata panajida Tolemaida p'uurude. Mama ij̄āpataar̄a ome ewari aba p'aneejida. ⁸Ai norema uchiadak'ari, panajida Cesarea p'uurude. Mama panadak'ari, w̄ajida Tachi Ak'õre Ūraa jarateepari Felipe temaa. M̄agí Felipe Cristopa jirit'eradaar̄a k'aripapataar̄a sietedepema paji. Mama p'aneejida. ⁹Felipepa k'au k'imari iru baji, at'ari imik'ira w̄ee. M̄air̄apa jarapachida Tachi Ak'õre Jaurepa jarapidak'a. ¹⁰Mama taar̄a p'anide Judea euj̄adeepa cheji Tachi Ak'õre pedee jarapari, t'ijarapatap'edaa Agabo. ¹¹Taimaa pachek'ari, Pablo k'irride j̄ipari ēra ataji. M̄apai Agabopa ichi jua b̄iri ome p'āraj̄i ak'i beej̄i m̄aik'aapa m̄agaji:

—Tachi Ak'õre Jaurepa jara bi: “Jerusalende judior̄apa n̄agá oodait'ee n̄agí k'irride j̄ipari chipari ome, iru judio–eer̄a poroor̄a jua ek'ari bidak'ari.”

¹²Taipa m̄aik'aapa Cesaredepema ij̄āpataar̄apa m̄aga ūridak'ari, Pablomaa enenee j̄oneejida Jerusalendee w̄anaamer̄a. ¹³Mam̄ida irua m̄agaji:

—¿K'āare–it'ee j̄ak'iara j̄ee p'anima? aji. Mi t'ari p'uapit'aaruta. Ichita mi w̄ait'ee Jerusalendee j̄i n̄ibiruta p̄ijida, ma awara peet'aaruta p̄ijida, mia Cristopa ooda jaratee bi k'aurepa.

¹⁴Tai pedee ūri—e pada perā, ichiak'au bijida. Jīp'a Tachi Ak'ōre juade bijida, Tachi Ak'ōrepa ichiak'au oomerā ichia oo k'iniata.

¹⁵Maap'eda, net'aa p'e atadap'eda, wājida Jerusalendee.

¹⁶Cesareadepema ijāapataarā ūk'uru wājida tai ome, ateedait'ee Chipre isladepera Mnason apatap'edaa temaa, Jerusalende bi. Māgí eperā taarā weda Cristode ijāa bapachi.

Pablo Santiagomaa p'asiade wāda

¹⁷Jerusalende panadak'ari, ijāapataarāpa o—ia tai auteebaijida. ¹⁸Ai norema Pablo tai ome Santiagomaa wāji. Mama ichiaba ijāapataarā ak'ipataarā p'anajida. ¹⁹Pablopa saludaap'eda, nepiriji jōma Tachi Ak'ōrepa ooda ichi k'ap'ia pari judio—eerā t'āide. ²⁰Māga ūridak'ari, o—ia para beeji māik'aapa it'aa t'ijida Tachi Ak'ōremaa jaradait'ee iruta jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māpai Pablomaa māgajida:

—Īpema Pablo, pia k'awa bida ajida, nāpema judiorā cho—k'ara Cristode ijāa p'ani. Mamīda at'ari k'isia p'ani Moisepa p'ādade jara bik'a oodaipia bi. ²¹Māgiirāpa ūri p'ani pia judiorā awaraa eujāde p'aniirāmaa jaratee ni Moisepa p'ādade jara bik'a oonaadamerā, māik'aapa warra k'ap'iade tauchaa binaadamerā, ma awara ne—inaa chonaarāweda oopatap'edaa oonaadamerā. ²²Maperā, čtaipa sāga oodaima? Ārapa pi nama che bi k'awaa atadait'ee. ²³Mapa nāga oopāde aji: nama ijāapataarā k'īmariirāpa Tachi Ak'ōremaa jaradap'edaak'a ewaa oodait'ee, waya iru tede t'iu pia p'aneadamerā. ²⁴Pichi ome p'e atepāde aji, māik'aapa p'aapāde aji, āchimaa p'aapipataarāpa iidi p'ani. Oodapāde aji, Tachi Ak'ōre Ūraade jara bik'a; puda t'ii pidamerā māik'aapa Tachi Ak'ōre tede t'iu pia p'aneadamerā. Māgá ooru pirā, jōmaarāpa k'awaadai pi āpīte seewa nepiri p'ani. Ma awara pia māgá āramaa ak'ipii Moisepa p'ādade jara bik'a ichiaba oopari. ²⁵Jōdee māga oopi k'iniada—e judio—eerāmaa, ichiaba Cristode ijāadak'ari. Jīp'a taipa āramaa p'ā pēi p'ani: k'onaadamerā nechiarā ata bidap'edaa ne—inaa eperāpa ooda k'īrapite, ai k'īrapite it'aa t'īpata; k'onaadamerā ne—inaa waa maa—e pirā ne—animal iyapa jīa piuda chiara māik'aapa pariatua p'ek'au oonaadamerā.

Pablo Tachi Ak'ōre te waibiade jita atadap'edaa

²⁶Ai norema Pablopa ma eperāarā k'īmari ateeji Tachi Ak'ōre temaa. Oojida Moisepa p'ādade jara bik'a t'iu pia p'anadamerā Tachi Ak'ōre te waibiade. Maap'eda Pablo t'iuji Tachi Ak'ōre tede jarait'ee sāapaita Tachi Ak'ōremaa āchia jaradap'edaa jōdait'ee māik'aapa sāapaita āchia ne—animalaarā ateedait'ee p'aareerāmaa peedap'eda, paadamerā Tachi Ak'ōre—it'ee.

²⁷Ewari siete jōit'ee nībīde ma eperā k'īmari jōdait'ee paji āchia oodait'ee bada t'iu pia p'aneadamerā Tachi Ak'ōre te waibiade. Mama

p'anide Ásia eujãdepema judiorãpa Pablo unu atajida Tachi Ak'õre te waibiade. Mapa ãchia arii p'anadap'edaarã k'ïraupik'oojida. Pablo jita atadap'eda, biajida:

²⁸—Israel pidaarã, tai k'aripãti. Nãgí eperãpa p'uuru bee chaa ne–inaa k'achia jaratee ni tachi judiorã ãpíte. Jaratee bi Moisepa p'ãdade jara bik'a oonaadamerã mãik'aapa pedee k'achia jara bi na te ãpíte. Ma awara judio–eerã t'ïupiji nama, mãgeerã Tachi Ak'õrepa t'ïupiik'araa bida a bi mïda. Mãgá Tachi Ak'õre te waibia k'achia oomaa bi.

²⁹Mãga biapachida ai naaweda Pablo unudap'edaa perã p'uuru jãde ni Trófimo ome. Mãgí Éfeso p'uurudepema paji. Ma omé unudap'edaa perã mãgá, judiorãpa k'ïsiajida Pablopa ma eperã auk'a t'ïupiji Tachi Ak'õre tede.

³⁰Ma k'aurepata p'uuru pidaarã jõmaweda k'ïrau para beejí. Mãpai eperãarã p'ïsua cheepuru nïbeejí. Pablo jita atajida mãik'aapa jidi babataa atadachida Tachi Ak'õre temãiipa. Aramata Tachi Ak'õre te jãpataarãpa chi t'ïupata jõmaweda jãjida. ³¹Mãga nide taawa Pablo peet'aadait'ee pak'ãri, Romadepema soldaorã poro waibiamaa jaranajida p'uuru pidaarã jõma k'ïrau para nïbi. ³²Aramata ichi soldaorã p'e atap'eda, awaraa poroorã ome p'ira chejida see nïbadamaa. Ma soldaorã poro waibia chi soldaorã ome cheruta unudak'ãri, eperãarãpa Pablo ichiak'au bijida.

³³Mãpai ma soldaorã poro waibia chep'eda, Pablo jita ataji mãik'aapa cadena omeepa jï nïbipiji. Maap'eda eperãarãmaa iidiji k'asaa t'ïjarapata jã eperã mãik'aapa k'ãare k'achiata ooji. ³⁴Biuk'a nïbeejí; abaapa ne–inaa jarapachi, awaraapa ne–inaa awara. Mapa chi soldaorã poro waibiapa p'oyaa k'awa–e paji k'asaa jara para bi. Maperã jaraji soldaorãmaa ãchi temaa ateedamerã. ³⁵Soldaorã temãi tomede panadak'ãri, Pablo it'í jira ateejida eperãarã waidoopa, ³⁶eperãarã t'ëe bia wãdap'edaa perã:

—iPeet'áati!

Pablopa judiorãmaa jarada

³⁷Mamïda teeda panadai naaweda, griego pedeede Pablopa mãgaji ma soldaorã poro waibiamaa:

—Mí pi ome arak'atia pedee k'inia bida aji.

Mãpai mãgí poro waibiapa p'anauji:

—¿Pia griego pedee k'awa bi–ek'ã? aji. ³⁸¿Mãgara pi–ek'ã aji, jã Egipto pidapa mēepemaarã cuatro mil ateeda eujã pania wēe bïmaa?

³⁹Pablopa p'anauji:

—Mãga–eda aji. Mí judiopi Tarso p'uurudepema. Mãgí p'uuru Cilicia eujãde bi. Mí ma p'uuru pipiara bidepemapi. Mí chupiria pedeepipãde aji, eperãarãmaa.

⁴⁰Mãpai mãgí soldaorã poro waibiapa pedeejiji. Pablo tomede bainí beep'eda, juapa eperãarãmaa jaraji k'ïup'ee p'aneedamerã. Eperãarã k'ïup'ee para beek'ãri, Pablo hebreo pedeede pedeejiji.

22 ¹Māgaji:

—Míchi auk'aarā māik'aapa chonaarā, ūrítí mia jararu.

²Hebreo pedeede pedeeru ūridak'āri, eperāarā k'īup'ee para beeji. Māpai Pablopa māgaji:

³—Mi judiopi, Tarso p'uurude t'oda. Māgí p'uuru Cilicia eujāde bi. Mamída mi nama Jerusalende estudiaji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepari Gamaliel ome. Iru k'aurepa mia k'awaaji Moisepa p'āda, tachi chonaarāpa bēidap'edaa. Ma awara mia oo k'inia bapachi Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a, parāpa idi oo p'anik'a. ⁴Mapa naaweda mia Tachi Ak'ōre Ode P'anirā apata miapipachi. Āchi jita atap'eda, carcelde t'i nībipachi. Wēraarā māik'aapa imik'īraarā auk'a māgá oopachi. ⁵P'aareerā poro waibiapa māik'aapa jōma nāpema poro waibiarāpa k'awa p'ani na jara bi wāara. Ārapa k'art'a p'ājida māik'aapa mi ome pēijida judiorāmaa Damascode, mia ijāapataarā mama p'ani p'e aneemerā nama miapiit'ee. Mamída mi k'isia awara k'īsiaji.

Pablopa jarada sāga ichi Cristode ijāada

(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶—Mi Damasco k'ait'a pa wāde, imat'īpa it'ariipa īdaa jēra t'īudachi mi īri. ⁷Māpai mi eujāde baainaji māik'aapa ūriji pedeeru: “Saulo, Saulo, ¿sāap'eda michideerā jiri nima?” aji. ⁸Māpai mia iidiji: “¿K'aima pi?” P'anauji: “Mí Jesús Nazaretdepema, pia jiri ni eperāarā poro waibia.” ⁹Mi ome wādap'edaarāpa ma īdaa jēra t'īuda unujida. Mamída ūrida—e paji mi ome pedeemaa bada. ¹⁰Māpai mia māgaji: “Tachi Waibia, ¿mia k'āata oopīa bima?” aji. Māpai ichia p'anauji: “P'irabáiji māik'aapa wáji Damasco p'uurudee. Jāma jaradai pia k'āata ooit'ee.” ¹¹Ma īdaa jēra t'īudapa mi tau p'āriudachi. Mapa mi k'ōp'āyoorāpa juadeepa jidiu ateejida Damascodee.

¹²Mama baji eperā t'ījarapatap'edaa Ananías. Māgīpa oopachi Moisepa p'ādade jara bik'a. Mapa Damascodepema judiorāpa iru pia unupachida. ¹³Irua mi ak'i chek'āri, māgaji: “Īpema Saulo, waya unupáde” aji. Aramāgá tau eratidachi māik'aapa mia iru unuji. ¹⁴Māpai irua māgaji: “Tachi chonaarā Ak'ōre Waibiapa pi jirit'eraji k'awaamerā ichia pīmaa oopi k'inia bi. Ma awara pi jirit'eraji unumerā Jesucristo, chi p'ek'au k'achia wēe bi māik'aapa ūrimerā pedee ichi it'aideepa. ¹⁵Māga ooji pīta jōmaarā taide irua jararu jarateepari pait'ee perā, jarak'āri na unuda māik'aapa ūrida. ¹⁶Mapa ĩraweda poro choopipáde aji, māik'aapa Jesumaa it'aa t'īpáde aji, irua pichi p'ek'au k'achia wēpapimerā.”

Tachi Ak'ōrepa Pablo jirit'erada judio—eerāmaa jarateenamerā

¹⁷—Waya Jerusalendee chek'āri, wāji Tachi Ak'ōre te waibiadee it'aa t'īde. Mama k'āimok'araa pik'a bīde unuji Jesús. ¹⁸Ichia mimaa

māgaji: “Isapai uchiapáde aji, Jerusalendeepa, nama pia jarateek'ári mia ooda, ūri k'iniada–e pait'ee perā.” ¹⁹Māpai mia p'anauji: “Mamīda jōmaarāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te chaa wāk'ári, mia ijāapataarā p'e aneepachi carcelde t'ik'oodo māik'aapa p'u oopide. ²⁰Ma awara pi mimiapari Esteban peedak'ári, mi arii baji māik'aapa iru peedap'edaarā p'aru ak'i baji. Īrá pide ijāa bita, ĩrídaik'ā mia āramaa nepirik'ári mi pi ome unuda?” ²¹Mamīda ichia mīmaa māgaji: “Namāik'aapa uchiapáde aji, mia pi pēiit'ee perā awaraa eujādee judio–eerāmaa jarateenamerā.”

²²Māgapai eperāarāpa Pablo pedee ūrijida. Māpai ma ūri para badaarāpa biamaa p'aneejida:

—iJā eperā chok'ai baik'araa bida! ajida. iPeet'aadapáde! ajida.

²³Eperāarā waapiara biuk'a nībeeji. Āchi p'aru jīap'ejida māik'aapa eujā p'ora it'aa bat'apachida, k'īrau para bada perā.

Pablo soldaorā poro waibia juade

²⁴Māpai chi soldaorā poro waibiapa jaraji Pablo ateedamerā soldaorā temaa māik'aapa widamerā. Māga ooji ichia ūri–e pada perā Pablopa jarada judiorā pedeede. K'īsiaji Pablo widak'ári, jarapidai sāap'eda eperāarā jāga k'īrau para bi iru ome. ²⁵Mamīda jīmaa p'anide widait'ee, Pablopa iidiji chi widait'ee p'anadap'edaarā poromaa:

—Mi Romadepema. * ĩPia wīpiipia bik'ā aji, eperā Romadepema, ateedai naaweda charraarāpa ak'idamerā?

²⁶Māgi capitanpa māga ūrik'ári, isapai wāji āchi poro waibiamaa māik'aapa māgaji:

—ĩPia, k'āata ooit'eema aji, jā eperā Romadepema ome?

²⁷Māpai āchi poro waibia chek'ári, Pablomaa iidiji:

—ĩWāara pi Romadepemak'ā? aji.

Pablopa p'anauji:

—Wāarada aji.

²⁸Māpai soldaorā poro waibiapa māgaji:

—Mia p'arat'a waibia p'aajida aji, eperā Romadepema pait'ee.

Māpai Pablopa p'anauji:

—Mi Romadepema, mi ak'ōre māga bada perā.

²⁹Māpai chi widait'ee p'anadap'edaarāpa ichiak'au bijida. Āchi soldaorā poro waibia jida p'eraji Pablo jīpi bada perā wīpiit'ee, Romadepema bita.

* 22.25 Pablopa māga jarak'ári, jara k'inia–e baji ichi Romade t'oda. Jara k'inia baji ichi ciudadano Romano paji; pia jarait'eera, Romadepema reyrā poro waibia jua ek'ari t'oji chi ak'ōreerāk'a.

Pablo Junta Suprema k'irapite

³⁰Ai norema soldaorã poro waibiapa Pablo cadenapa jĩ bada ěrapiji m̄aik'aapa uchía ataji carceldeepa, k'awa k'inia bada perã s̄aap'edata judiorãpa Pablo perã peejida. Mapa p'aareerã poroorã m̄aik'aapa Junta Supremadepemaarã j̄omaweda t'ĩ p'e atap'eda, Pablo uchiapiji áchi k'irapite.

23 ¹Pablopa Junta Supremadepemaarã see nĩbadamaa ak'iji m̄aik'aapa m̄agaji:

—Michi auk'arã, mi at'ãri k'isia p'ua-ee ni Tachi Ak'õre k'irapite, mia oo k'inia bairã irua oopi bik'a.

²Mãga ũrik'ãri, p'aareerã poro waibia Ananiapa Pablo it'aimaa wipiji iru k'ait'a p'anadap'edaarãmaa. ³Mamĩda Pablopa m̄agaji:

—iTachi Ak'õrẽpata pi k'achia ooyada aji, t'ãri k'achia-idaa bairã! Pi jãma su-ak'i bi mia ooda ak'it'ee Moisepa p'ãdade jara bik'a. Mamĩda irua p'ãdak'a oo-e bi. Moisepa p'ãdade jara bi chupiria k'awaamerã. Mamĩda pia mi chupiria k'awa-e bi. iMa k'ãyaara mi it'ai wipiru!

⁴Mãpai arii p'anadap'edaarãpa m̄agajida:

—¿Jãgata ik'achia jararuk'ã ajida, Tachi Ak'õre p'aareerã poro waibiamaa?

⁵Mãpai Pablopa p'anauji:

—Michi auk'arã, mia k'awa-e pajida aji, iru p'aareerã poro waibia. Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bi:

'Pedee k'achia jaranãati pãchi p'uuru pidaarã poroorã ãpite.' (Ex 22.28)

⁶Maap'eda Pablopa unuk'ãri ma see nĩbide para bi saduceo eerepemaarã m̄aik'aapa fariseo eerepemaarã, ichi t'ãridepai k'isiaji. Maap'eda golpe pedeeji:

—Michi auk'arã, mi fariseopi; fariseorãdeepa uchiada. Mia ijãa bi tachi piup'eda, chok'ai p'irabaidait'ee. Maperãta nãgã parã k'irapite mi anee p'ani, mia ijãapari ak'idait'ee.

⁷Pablopa m̄aga jarak'ãri, fariseo eere p'anadap'edaarã m̄aik'aapa saduceo eere p'anadap'edaarã áchi pitapai aupedee para beeji. ⁸Mãga oojida saduceorãpa jarapata perã piudap'edaarã chok'ai p'irabaida-e, angeleerã wẽ-e m̄aik'aapa tachi jaure wẽ-e. Jõdee fariseorãpa ijãapachida m̄agĩ jõma paraa. ⁹Maperãpi biuk'a nĩbeeji. Ũk'uru Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseo eere p'anadap'edaarãpa m̄agajida:

—Na eperãpa ne-inaa k'achia oo-e bida ajida. ¿Eperã jaurepa maa-e pirã angelpa irumaa pedeeji-ek'ã? ajida.

¹⁰Audupai biuk'a nĩbeek'ãri, soldaorã poro waibiapa, ewaa Pablo peet'aadai jãak'aapa, t'iji chi soldaorã iru uchía atadamerã ma biuk'a nĩbadadeepa m̄aik'aapa ateedamerã áchi temaa.

¹¹ Ai norema p'arik'ua Tachi Waibia Jesús Pablo ik'aawa bainī ba cheji māik'aapa mägaji:

—iWaaweenáaj! Mia ooda eperāarā k'aripait'ee pia jarateedak'a Jerusalende, jágá ichiaba jarait'ee Roma p'uurude.

Judiorāpa pedeeteedap'edaa Pablo peet'aadait'ee

¹² Ai norema judiorā ūk'uruurāpa pedeeteējida Pablo peet'aadait'ee. Māgiirāpa Tachi Ak'ōre k'irapite nek'oda—eda ajida, Pablo peet'aarutamaa. ¹³ Māgí pedeeteedap'edaarā cuarenta imik'iraarā audú paji. ¹⁴ Āchi wājida p'aareerā poroorāmaa māik'aapa judiorā poro waibiarāmaa māik'aapa mägajida:

—Taipa Tachi Ak'ōre k'irapite jurajida nek'oda—e pait'ee Pablo peeda—emāi. ¹⁵ Īrá parāpa māik'aapa awaraa Junta Supremadepemaarāpa jara péiti soldaorā poro waibiamaa nu Pablo aneedamerā, seewata parāpa pipiara k'awa k'inia p'anadairā k'āare k'achiata oo bi irua. Ma aneerutade taipa ode peet'aadayada ajida.

¹⁶ Mamīda Pablo ipewēra warrapa k'awaak'āri māga pedeeteeruta, wāji soldaorā temaa jarat'aade Pablomaa. ¹⁷ Maap'eda Pablopa soldaorā poro t'iji māik'aapa mägaji:

—Atéjei nāgí warra p'ichi poro waibiamaa, ne—inaa jara k'inia bairā.

¹⁸ Mapa ma soldaorā poropa ateeji ichi poro waibiamaa māik'aapa mägaji:

—Pablo preso bipa mi t'iji na warra pīmaa aneemerā ne—inaa jara k'inia bairā.

¹⁹ Chi soldaorā poro waibiapa warra juade jita atap'eda, āyaa ateeji māik'aapa iidiji:

—¿K'āata mīmaa jara k'inia bima? aji.

²⁰ Māpai ma warrapa mägaji:

—Judiorāpa pedeeteējida pīmaa iididait'ee Pablo nu ateemerā Junta Suprema k'irapite, pipiara k'awaadait'ee iru nepira. ²¹ Mamīda ijāanaapáde aji, imik'iraarā cuarenta audú ot'ewa p'anadait'ee perā. Ma awara āchia Tachi Ak'ōre k'irapite jurajida nek'oda—e pait'ee Pablo peet'aarutamaa. Mapa taarā—e māga iidi chedait'ee, pia Pablo āchimaa ateepimerā.

²² Māpai soldaorā poro waibiapa mägaji:

—K'irak'aupai chīaramaa jarai pia mīmaa nepiri cheda.

Maap'eda ma warra pēiji ichi temaa.

Pablo Romadepema poro Félix k'irapite pēida

²³ Aramata soldaorā poro waibiapa t'ī p'ēji soldaorā poro omé. Māirāmaa mägaji:

—P'e atadapáde aji, doscientos soldaorā biiripa wādamerā, ma awara setenta caballo ĩri wādamerā, ma awara doscientos miasu

ome, uchiadamerã p'arik'ua a las nueve. Wãdait'ee Cesarea p'uurudee. ²⁴Ichiaba Pablo—it'ee caballo aneeti ai ïri wãmerã. K'ïra jïp'a ateedapáde aji, Roma jua ek'ari eujã ak'ipari Felixmaa.

²⁵Ma soldaorã poro waibiapa ichiaba k'art'a p'ã tee pëiji. Made jara pëiji:

²⁶“Claudio Lisiapa nãga p'ãru Felixmaa.

Mia salude pëiru pïmaa. Pi Roma jua ek'ari eujã ak'ipari pipiara bi. Mapa na nepïra mia jara k'inia bi pïmaa.

²⁷Na eperã mia pëiru pïmaa judiorãpa jita atajida mãik'aapa perã peet'ajida. Mamïda mia k'awaak'ãri iru Romadepema, michi soldaorã ome wãdap'eda, ãra juadeepa k'aripa ataji. ²⁸Mia k'awa k'inia baji k'ãare—it'eeta ãrapa iru imiatee p'anajida. Mapa iru ateeji judiorã nepïra ak'ipataarã k'ïrapite. ²⁹Mamïda mama bide k'awaaji na eperã ne—inã k'achia oo—e bi. Jïp'a ãra chonaarãwedapema ùraa p'ãdade jara p'anajida. Pedee k'achia jarajida iru ãpïte. Mamïda irua ne—inã k'achia oo—e bada perã, mia k'awaji iru peepiik'araa bi, ma awara carcelde pida baik'araa bi. ³⁰Ai t'ëepai mia k'awaaji judiorãpa pedeetedap'edaa iru peet'aadait'ee. Mapa pïmaa pëiru. Jara pëiji iru imiatee p'anadap'edaarãmaa pi k'ïrapite wãdamerã ãchi nepïra jarade.

Mãgapai paji.”

³¹Mãpai ma soldaorãpa Pablo p'arik'ua ateejida Antípatris p'uurudee ãchi poro waibiapa jaradak'a. ³²Ai norema soldaorã biiripa wãdap'edaarã chejida ãchi temaa. Jõdee chi caballo ïri wãdap'edaarã wãjida Pablo ome. ³³Cesarea p'uurude panadak'ãri, ma Roma jua ek'ari eujã ak'ipari Felixmaa ma k'art'a teejida, ichiaba Pablo teenajida. ³⁴Felixpa k'art'a leep'eda, iidiji Pablomaa sãmapema mãik'aapa k'awaak'ãri Cilicia eujãdepema, ³⁵mãgaji:

—Pi pedee ùriyada aji, pi imiateepataarã chedak'ãri.

Maap'eda preso jïapataarãmaa jaraji jïa paraa bidamerã Rey Herodepa oopida palaciode.

Pablopa Felixmaa ichia ooda nepirida

24 ¹K'ãima joisomaa t'ëepai, p'aareerã poro waibia Ananías pacheji Cesarea p'uurude judiorã poro waibiarã ome. Æchi ome cheji Romadepemaarã abogado t'ïjarapatap'edaa Tértulo. Ma jõmaweda Roma jua ek'ari eujã ak'iparimaa chejida Pablo imiateedait'ee. ²Mãpai Pablo ma see nïbadamãi anedak'ãri, Tertulopa jõmaarã k'ïrapite Felixmaa mãgaji:

—Aai, tachi waibia, pi k'aurepa tai k'ãiwee p'anapata na eujãde mãik'aapa ïrã ne—inã pipiara jëra bi na eujãde, pi k'isia k'awaa bairã. ³Tai o—ïa p'anï pi ome, ne—inã jõma pipiara oo bairã. ⁴Mak'ïara taarã pedee k'inia—e bairã, pi ewari atuapiamaapa, chupïria k'awáaji

mi pedee ūrimerā. ⁵Jāgí eperā nepira jiriyaa bapari ichi wārumaa na eujāde, judiorā chōopi nipapari perā āchi auk'aarā ome. Ma awara ichi nazareno eere p'aniirā poro. ⁶Ichiaba Tachi Ak'ōre te waibiade ne–inaa k'achia ooit'ee paji. [Mapata taipa iru jita atapijida ateedait'ee tai nepira ak'ipataarāmaa. ⁷Mamīda soldaorā poro waibia Lisias pachek'āri, tai juadeepa jāri ataji, māik'aapa jaraji pi k'īrapite chedamerā.] ⁸Īrá pia jā eperāmaa iidiipia bi k'awaait'ee taipa seewa jarada–e p'ani.

⁹Judiorā arii see nībadaarāpa wāarada ajida. ¹⁰Maap'eda ma Roma jua ek'ari eujā ak'iparipa Pablomaa juapa jaraji pedeemerā. Māpai Pablopa māgaji:

—Mi o–īa bida aji, pi k'īrapite pedeeit'ee perā michi k'ap'ia pari. Mia k'awa bi pi taarāru na eujādepemaarā charra. ¹¹Pichia k'awa k'inia bi pirā, iidīji sāaweda mi pache bi. Mi k'āima docepai iru bi Jerusalende pacheda Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īde. ¹²Judiorāpa mi unuda–e paji chīara ome aupedee pedeemaa wa eperāarā chōopimaa Tachi Ak'ōre te waibiade. Ichiaba māga unuda–e paji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede pida, wa awara āi. ¹³Na eperāarāpa pīmaa p'oyaa ak'ipida–e āchia wāarata jara p'ani. ¹⁴Wāara mia ijāa bi Tachi Ak'ōre Ode P'aniirā apata ijāa p'anik'a. Mi it'aa t'īpari tachi chonaarāwedapema Ak'ōremaa māik'aapa ijāa bi Moisepa p'ādade jara bi, ichiaba Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi. Nata mia k'achia ooda a p'ani nama p'aniirāpa. ¹⁵Mia ijāa bi āchik'a; Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā chok'ai p'irabaiipiit'ee, eperā t'āri pia beerā māik'aapa eperā t'āri k'achia–idaa beerā. ¹⁶Mapa mia jōma oopari k'īsia p'ua–ee bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa eperāarā k'īrapite.

¹⁷Mamīda taarā nipap'eda* to bee chaa, cheji michi auk'aarāmaa Jerusalende, teeit'ee p'arat'a p'edap'edaa chupiria beerā k'aripait'ee. Ma awara cheji ne–animalaarā teeit'ee p'aareerāpa peedap'eda, paadamerā Tachi Ak'ōre–it'ee. ¹⁸Māpai jōma oop'eda Tachi Ak'ōre tede t'īu pia beei'tee, mama t'īuji. Maap'eda Tachi Ak'ōre–it'ee ne–inaa teemaa bide, Asiadepema judiorāpa mi unujida. Mamīda chīara ome pida chōo–e paji. ¹⁹Maperā āchita pi k'īrapite chek'ajida mi imiateede, wāara k'achia oo baji pirā. ²⁰Maa–e pirā nama see nībiirāmaa iidīji k'āare k'achiata unujida mi wāk'āri Junta Suprema k'īrapite Jerusalende. ²¹¿K'achia ooji–epaama aji, āchi k'īrapite mia golpe pedee'āri: “Idipema ewari parā k'īrapite mi aneeruta ijāa bairā tachi piup'eda chok'ai p'irabaidait'ee?”

²²Felixpa māga ūrik'āri, jaraji ma nepira ichiak'au bidait'ee soldaorā poro waibia Lisias cheru misa. Māga jaraji pia k'awa bada perā sāga p'anapata Tachi Ak'ōre Ode P'aniirā.

²³Māpai Felixpa soldaorā poromaa jaraji Pablo jīa paraa bidamerā, mamīda ichiak'au ak'ī chepipataadamerā chi k'ōp'āyoorāmaa.

* 24.17 Pia jarait'eera, *Año chok'ara–e nipap'eda*.

²⁴Maap'eda taarāpai Félix waya pacheji chi wēra Drusila ome. Māgí judío wēra paji. Pachedak'āri, Felixpa Pablo t'ī pēiji k'awaait'ee irua ijāada Jesucristode. ²⁵Mamīda Pablopa jaramaa bide t'āri pia nipapariimerā Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa k'īra jīp'a bapariimerā, ichiaba tachi piuda t'ēepai Tachi Ak'ōrepa ak'īit'ee tachia pia oodap'edaa māik'aapa k'achia oodap'edaa, Félix p'eradachi. Māpai māgaji:

—Jāgapai pia bida aji. Na ewari jua pari bak'āri, waya pi t'ī pēiit'eeda aji.

²⁶Ma t'ēepai, Felixpa Pablo ip'ii t'ī pēipachi, k'isia bada perā Pablopa p'arat'a p'aa, ichi juadeepa uchua pēimerā. ²⁷Año omé māgá wāyaaji. Ma t'ēepai Félix pari t'īuji awaraa eujā ak'ipari, t'ījarapatap'edaa Porcio Festo. Mamīda Félix judiorā ome pia bee k'inia bada perā, Pablo preso bēiji.

Pablo Festo k'īrapite

25 ¹Festo pachek'āri Cesarea p'uurude ma eujā ak'ipari bade, k'āima ōpee mama baji, Jerusalendee wāi naaweda ma p'uuru k'awade.

²Mama bide p'aareerā poroorāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa Pablo āpite pedeejida. ³Chup'iria iidijida Festomaa Pablo Jerusalendee pēimerā. Māga oojida pedeete p'anadap'edaa perā ode peet'adait'ee.

⁴Mamīda Festopa māgaji:

—Pablo preso bida aji, Cesarea p'uurude. Taarā—ee mi araa wāit'ee.

⁵Mapa parā poro waibiarā mi ome pēiti. Māgá ma eperāpa ne—ināa k'achia ooji pirā, iru k'īrapite āchi nepira jaradayada aji.

⁶Festo Jerusalende baji tomia aba maa—e pirā k'āima diez. Maap'eda cheji Cesarea p'uurudee. Ma pacheda norema charra mimiapari tede su—ak'i beeji māik'aapa Pablo atapiji. ⁷Pablo pak'āri, judiorā Jerusalendee cheepurudap'edaarāpa imiateejida Festomaa. Mamīda āchia jara p'anadap'edaa p'oyaa ak'ipida—e paji. ⁸Jōdee Pablopa p'anauji:

—Mia pedee k'achia jara—e bida aji, judiorā ūraa Moisepa p'āda āpite maa—e pirā Tachi Ak'ōre te waibia āpite. Ma awara César āpite pedee k'achia jara—e bida aji.

⁹Mamīda Festo, judiorāpa ichi t'o p'anadamerā, Pablomaa māgaji:

—¿Wā k'inia bik'ā aji, Jerusalendee, mia jāma pi nepira ak'imerā?

¹⁰Pablopa p'anauji:

—Nama mi nepira ak'idaipia bida aji, nama mi César charra k'īrapite bairā. Pia k'awa bi mia judiorāmaa ne—ināa k'achia oo—e bi. ¹¹K'achia oo bi pirā, mi peedaipia bi. Waawee—ee piut'ee. Mamīda k'achia oo—e bi pirā, apidaapa mi āchima teedaik'araa bi. Mapa mia k'inia bida aji, Cesarpa mi nepira ak'imerā.

¹²Māpai Festo pedeeji ichi ūraapataarā ome māik'aapa māgaji Pablomaa:

—Cesarmaa wā k'inia bairā, pi irumaa wāit'ee.

Festopa Pablo nepira jarada Rey Agripamaa

¹³Maap'eda, taarāpai Rey Agripa chi ipewēra Berenice ome Festomaa p'asiade wājida Cesarea p'uuruudee. ¹⁴Taarā p'anadap'edaa perā, Festopa Pablo nepira nepiriji reymaa:

—Nama bida aji, Felixpa preso bëida. ¹⁵Jerusalende nipak'āri, p'aareerā poroorāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa mimaa jarajida Pablo ome nepira iru p'ani. Maap'eda jarajida peepit'aamerā. ¹⁶Mamīda mia p'anauji Romadepema charraarāpa chīara peepidak'aa, ma presopa ichi k'ap'ia pedee—emaa ichi imiateepataarā k'irapite. ¹⁷T'ēpai āra nama pachedak'āri, ai norema mi charra tede wāji maap'eda aneepiji ma preso. ¹⁸Mamīda iru imiateepataarāpa p'oyaa wāarada ada—e paji ma preso k'irapite. Mia k'isia baji Pablopa k'achia oo bi. Mamīda māga—e paji. ¹⁹Jip'a jara p'anapachida āchia ijāa p'ani Ak'ōre Waibiapa ooda māik'aapa Jesuda a p'ani piuda; māgita Pablopa chok'ai bida a bi. ²⁰Mia k'awa—e pada perā sāga ooi, Pablomaa iidiji wā k'inia bi pirā Jerusalende, jama mia na nepira waya pia ak'imerā. ²¹Mamīda ichia chupiria iidiji Tachi Rey Waibia Cesarpa na nepira ak'imerā. Mapa mia jaraji at'āri preso bamerā, Romadee pëiru misa.

²²Māga ūrik'āri, Rey Agripapa māgaji Festomaa:

—Mia ma eperā pedee ūri k'inia bida aji.

Māpai Festopa p'anauji:

—Nu iru pedee pia ūriyada aji.

²³Ai norema Agripa Berenice ome, reyrā chi—oo jōmaweda jīdap'eda, t'ūjida eperāarā chip'edaipata tede. Ichiaba t'ūjida soldaorā poroorā māik'aapa ma p'uurudepema poro waibiarā. Māpai Festopa Pablo aneepiji āchi k'irapite. ²⁴Festopa māgaji:

—Rey Agripa māik'aapa k'ōp'āyoorā nama see nībi, pāchi k'irapite na eperā unu p'ani. Judiorā jōmaarāpa ichi imiatee chepata Jerusalendeepa māik'aapa Cesarea p'uurudeepa. Jōmaarāta biuk'adaipata mia ichi peepit'aamerā. ²⁵Mamīda mi—it'ee irua k'achia oo—e bi piumerā. Ma awara ichia chupiria iidida perā Cesarpa ichi nepira ak'imerā, mapa mia maaaa pëiit'ee. ²⁶Ichi nepirade mia ne—inaa k'achia unu—e pada perā, p'ā pëiit'ee wēe bi michi poro waibia Cesarmaa. Mapata mia aneeru na eperā parā k'irapite māik'aapa ma k'āyaara pi k'irapite, Rey Agripa. Taipa k'awaadak'āri k'āare k'achiata oo bi, mia p'ā pëiit'ee reyrā poro waibiamaa. ²⁷Mi—it'ee pia—e pik'a bi pëiit'ee preso, jara—ee k'āare k'achiata ooji.

Pablopa Rey Agripamaa jarada

26 ¹Māpai Agripapa Pablomaa māgaji:
—Pedéjeji pichi k'ap'ia pari.

Pablopa ichi jua it'aa iaji m̄aik'aapa m̄agaji:

²—Tachi Rey Waibia Agripa, mi o-ia bida aji, idi pi k'irapite pedeeru perā. Wāarata jarait'ee michi k'ap'ia pari, judiorāpa mi āpīte seewa jara jōnapata perā. ³O-ia bi pedeeit'ee pi k'irapite, pia k'awa bairā tai judiorā p'anapata m̄aik'aapa k'īsiapata. Mapa pīmaa chupiria iidit'ee ūrimerā mi pedeeru misa.

Pablo bapata Cristode ijāi naaweda

⁴—Judiorā jōmaarāpa k'awa p'ani mi bapata āra ome michi tode m̄aik'aapa Jerusalende. ⁵Ichiaba k'awa p'ani mi k'ūrāa weda fariseorā eerepema paji, m̄airāpa jōmaarā k'āyaara pipiara oopata perā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Ārapa māga jara k'inia p'ani pirā, wāarada adai. ⁶Maperāta mi parā k'irapite anee p'ani, ijāa bairā Tachi Ak'ōrepa jaradade tai chonaarāmaa. ⁷Tai Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā docedepemaarāpa ni p'ani Tachi Ak'ōrepa oomerā ichia jaradak'a. Maperāta ewari chaa tai Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ipata m̄aik'aapa oopata iru ūraa p'ādade jara bik'a. Mia auk'a ijāa bi mīda, mi imiatee p'ani judiorāpa, imichi auk'arāpa pida! ⁸¿K'āata k'īsia p'anima? ¿Eperā piup'eda, Tachi Ak'ōrepa p'oyaa p'irabaipi-e paik'ā?

Pablopa nepirida ichia Cristode ijāapataarā peepida

⁹—Naaweda mia pida k'īsia baji judiorāpa k'īsia p'anik'a. Mapa Jesús Nazaretdepema t'īde ijāapataarā miapipachi. ¹⁰Māga oopachi Jerusalende. Ijāapataarā chok'ara carcelde t'ī nībipachi, p'aareerā poroorāpa māga oopidap'edaa perā. Ma awara ārapa ijāapataarā peepidak'āri, mi o-ia beepachi. ¹¹Ichiaba at'apai mia ijāapataarā miapipachi Cristode ijāa amaadamerā. Māga oopachi Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te chaa, āra unuamaa p'e iru bada perā. P'uuru t'imí beemaa, judio-eerā t'āide paara, āra jiri nipapachi.

Pablopa waya jarada ichia sāga Cristode ijāada

¹²—Māga ooit'ee paji mi wāk'āri Damasco p'uurudee, p'aareerā poroorāpa mi k'aripadap'eda. ¹³Mamīda ode wāde imat'ipa unuji it'ariipa īdaa jēra t'īudaru ak'ōrejīru k'āyaara īdaara, mi īri m̄aik'aapa mi ome wādap'edaarā īri. ¹⁴Tai jōmaweda eujāde baainajida. Māpai mia ūriji tai hebreo pedeede pedeeru: “Saulo, Saulo ¿sāap'eda michideerā jiri nima? aji. Pichi k'iradoopa k'achia oomaa bi, p'ak'apa ooparik'a āpītee t'iak'āri chipari nek'ida misuamaa.”

¹⁵Māpai mia iidiji: “¿Pī, k'aima?” aji. P'anauji: “Mi Jesupi, pia eperāarā jiri ni poro waibia. ¹⁶P'irabaipāde aji, mi mimiapari pait'ee perā. Eperāarā k'irapite pia jarait'ee mi idi unuda m̄aik'aapa ichiaba jarait'ee mia ne-inaa na ewari ak'ipiit'ee pīmaa. ¹⁷Ma-it'ee pi pēiit'eeda

aji, judiorāmaa māik'aapa judio–eerāmaa. Mamīda pi k'aripa atait'ee āchi juadeepa. ¹⁸Āchimaā pēiit'eeda aji, k'awaadamerā sāga uchiadai o k'achia p'āriu pik'a bideepa māik'aapa Satanás juadeepa. Māgá nipadai ĩdaa pik'a bide Tachi Ak'ōre juade. Mide ijāa p'ani pirā, Tachi Ak'ōrepa āchi pek'au k'achia wēpapiit'eeda aji, māik'aapa āchia it'ari iru p'anadait'ee jōma Tachi Ak'ōrepa k'ĭsia iru bi ichia awara bidaarā–it'ee.”

Pablopa ooda Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a

¹⁹—Mapa Rey Agripa, mia ooji mi ome pedee badapa jaradak'a. ²⁰Naapiara jaranaji Damasco p'uurude, maap'eda Jerusalende māik'aapa Judea eujāde. Ichiaba judio–eerāmaa jarateeki. Ma jōmaarāmaa jaraji k'achia oo amaadamerā māik'aapa oodamerā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, māgá awaraarāmaa ak'ipidait'ee wāara Tachi Ak'ōrede ijāa p'ani. ²¹Maperāpi judiorāpa mi jita atajida māik'aapa perá peejida Tachi Ak'ōre te waibiade. ²²Tachi Ak'ōrepa mi k'aripapari perā, at'āri nama ak'inī bi jarateeki'ee k'ĭra jĭp'arāmaa māik'aapa waibiarāmaa. Mia jarateepari Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa māik'aapa Moisepa jarada, māgí aupai. ²³Ārapa jarajida Cristo piut'ee māik'aapa naapiara chok'ai p'irabaiit'ee. Māgá p'irabai'āri, ak'ipiji judiorāmaa māik'aapa judio–eerāmaa āchi ichiaba it'aa wāda, māgá āchi uchiadamerā p'āriu pik'a bideepa ĩdaa bidee.

Pablopa Rey Agripamaa jarada Cristode ijāamerā

²⁴Pablopa at'āri māga jaramaa bide, Festopa golpe pedeeji:
—Pablo, pi k'ĭra k'awa–ee baibida aji, audú estudia bipa.
²⁵Māpai Pablopa p'anauji:
—iMāga–epi, tachi poro waibia Festo! Mi k'ĭra pia bida aji. K'ĭra jĭp'a nepirīmaa bi māik'aapa wāarata jara bi. ²⁶Rey Agripapa pia k'awa bi mia jara bi. Mapa waawee–ee mia nepirīmaa bi ichi k'ĭrapite, k'awa bairā nāgí net'aa mera ooda–e paji. ²⁷Tachi Rey Waibia Agripa, pia ijāa bida aji, Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa. ¿Māga–ek'ā?
²⁸Māpai Agripapa māgaji:
—¿Taarā–e weda mi Cristode ijāapi k'inia bik'ā? aji.
²⁹Pablopa p'anauji:
—Taarā pederupa maa–e pirā mak'iara pedee–eepa, Tachi Ak'ōremaa miā chupiria iidi bi pi pari māik'aapa nama jōma see nībi pari, parā mi'k'a papimerā, mamīda na cadena wēe.
³⁰Māpai Rey Agripa māik'aapa eujā ak'ipari Festo p'irabaidap'eda, uchiajida Berenice māik'aapa awaraa mama su–ak'ĭ p'anadap'edaarā ome.
³¹Maap'eda āchi pitapai māgapachida:
—Na eperāpa k'achia oo–e bi piumerā maa–e pirā carcelde bamerā.
³²Māpai Rey Agripapa māgaji Festomaa:

—Iru carceldeepa uchua pëik'ajida aji, César k'irapite wã k'inia—e bida ada paara.

Pablo Romadee pëida

27 ¹Pedeetedap'eda, tai pëijida Italiadee. Pablo awaraa presoorã ome bijida soldaorã poro juade, Julio apatap'edaa. Mägí baji soldaorã batallonde t'ijarapatap'edaa Reyrã Poro Waibiadeerã. ²Bataujida Adramitio p'uurudepema barcode, mägí wãit'ee pada perã Ásia eujádee, p'usa ide p'uuru bee chaa. Tai ome ichiaba nipaji Aristarco, Tesalónica p'uurudepema. Mägí p'uuru Macedonia eujáde bi. ³Tai uchiadap'edaa norema Sidón p'uurude wiibainajida. Mama soldaorã poro Juliopa Pablo chupiria k'awaap'eda, ichiak'au chi k'öp'äyoorãmaa p'asiapiji, ärapa iru ak'idamerã mäik'aapa k'aripadamerã. ⁴Waya bataudak'äri, uchijida Sidón p'uurudeepa. Mata Chipre isla äpíte wäyaajida, taimaa nãu p'ua nĩbada perã. ⁵P'usa jãde wäyaajida Cilicia mäik'aapa Panfilia eujã k'irapite. Mata panajida Mira p'uurude. Mägí p'uuru Licia eujáde bi.

⁶Mama soldaorã poropa unuji barco Alejandría p'uurudepema wãru Italiadee. Mapa tai jöma ma barcode bataupiji. Mägá wäjida tai wãdap'edaa ode. ⁷Mamĩda nãu golpe p'ua nĩbada perã, taaräjida piak'ãa wãdapa. Mata panajida Cnido p'uuru k'irapite. At'äri nãu taimaa p'ua nĩbada perã, Creta isla äpíte wãdada wäyaajida punto Salmona k'irapite. ⁸Mägá isla k'ait'a piak'ãa wãdapa, t'ijida Buenos Puertos bahiade. Mägí Lasea p'uuru k'ait'a baji.

⁹Maapai judiorã fiesta nek'odak'aa ewari wäyaa baji. Ewari chok'ara atuadai baji nãu k'aurepa. Maperã k'achia baji p'usa jãde wäyaadait'ee, p'usa t'ojara pait'ee nĩbada perã. Mapa Pablopä ũraaji:

¹⁰—K'öp'äyoorã, iraweda uchiaruta pirã namäik'aapa, k'achia wãdait'eeda aji. Net'aa, barco mäik'aapa eperãarã paara atuadariita unu bida aji.

¹¹Mamĩda ma soldaorã poropa Pablo pedee ũri k'inia—e paji. Ma k'äyaara barco chipari pedee mäik'aapa barco p'erapari pedeeta ũriji. ¹²Ächi panadap'edaamã pia—e bada perã p'usa t'ojara wäyaait'ee, perã jömaarãpa k'isiajida wäyaanadait'ee Fenice p'uurude. Mägí puerto baji Creta islade. Mägideepa unupachi noroeste mäik'aapa suroeste.

Nãumiapa p'usa jãde atuapit'aada

¹³Ewari aba baarek'aapa nãu p'ua nĩbeeji. Mapa ancla jira atajida mäik'aapa uchijida, ächia k'isia p'anadap'edaak'a. Isla k'ait'a wäjida tok'esaa wãdaamaapa. ¹⁴Mamĩda taarã—e nide nãumia golpe p'ujaji barcomaa, nok'ooreepa mäik'aapa ak'örejĩru uchiapari eereepa. ¹⁵Mapa barco t'imí atadachi. Chi p'erapataarãpa p'oyaa k'irapa nãumaa bida—e paji. Maperã ichiak'au nãumaa atee pijida. ¹⁶Mägá wãdapa Cauda isla

āpīte wāyaajida. Māpai waa nāu golpe p'ua–e pak'āri, barco ātauwaare japa jī ateadap'edaa, it'í barcode jidiu atajida āripiamaapa. ¹⁷Māgí japa it'í jira atadap'eda, barcode mimiapataarāpa barco ek'ari p'irrabai jī nībijida jīk'arapa, barco t'oop'epiamaapa. Ma awara waawee p'anajida, p'ooni p'ananadai jīak'aapa p'usa jāde ipu t'ijarapatap'edaa Sirte īri. Maperā chi vela pirat'aajida. Maap'eda, ichiak'au nāumaa atee pijida. ¹⁸Ai norema at'āri p'usa waapiara t'o nībada perā nāumiapa, barcode mimiapataarāpa net'aa nībada bat'amaa p'aneejida. ¹⁹Ai norema k'āima ōpeemaa ma nāumia p'ua nībide, vela, jīk'ara, pak'uru paara toidaa āchi juadoopa bat'amaadachida. ²⁰K'āima chok'ara ak'ōrejīru māik'aapa lucero unuda–e paji, eu k'achia nībada perā. Mapa k'īsia p'anajida tai k'iniidait'ee.

²¹Barco pidaarā jua araadak'aa paji nek'odait'ee pida, audú mimia p'anadap'edaa perā. Mapa Pablo bainī beep'eda āchi esajīak'a, jōmaarāmaa māgaji:

—K'ōp'āyoorā, mia jarajida aji, uchiada–e pait'ee Creta isladeepa. Mi pedee ūridap'edaa paara, nāga p'asada–e pak'aji. Net'aa chok'ara āridai wā māik'aapa atuadai wā. ²²Mamīda k'īsia p'uanāati. Tachi nama p'aniirādepema apida piuda–e. Mamīda tachi barco atuadait'ee. ²³Mia māga k'awa bi Tachi Ak'ōrepa mimaa jarada perā ichi ángel it'aideepa. Māga ooji mi ichide ijāapari perā māik'aapa ichia oopi k'inia bik'a oopari perā. P'ārik'ua mimaa ichi ángel pēiji. ²⁴Māgipa mimaa māgaji: “Pablo, p'eranaapāde aji, ichita pi César k'irapite wāit'ee perā. Tachi Ak'ōre t'āri pia bairā, ūriji pia chupīria iidida na barcode p'aniirā pari. Mapa maarepida piuda–eda” aji. ²⁵Maperā k'ōp'āyoorā, k'īsia p'uanāati mia ijāa bairā Tachi Ak'ōrepa jaradak'a uchiat'ee. ²⁶P'usapa isla bimaa tachi jira bat'ak'ooit'eeda aji.

²⁷Māgá wādapa k'āima catorcema tai p'anajida Adriático p'usa jāde. Ma ewate p'ārik'ua esapite barco p'erapataarāpa k'īsiajida eujā k'ait'a pa p'ani. ²⁸Mapa chaajida chi nāpia. Chaadak'āri, juachama veinte baji chi nāpia. Ma waapai waya chaadak'āri, juachama quince baji. ²⁹Barcode mimiapataarāpa māu īri p'ooni p'ananadai jīak'aapa, barco ātauwaare ancla k'īmari t'aak'oojida. Maap'eda it'aa t'ijida Tachi Ak'ōrepa isapai ewaripimerā. ³⁰Mamīda k'īsia atajida barcodepa jirabododait'ee. Mapa japa jira atajida māik'aapa toidaa bat'at'aajida, seewata k'īmaapema ancla toidú bat'arutak'a. ³¹Mamīda Pablopa māga k'awaak'āri, māgaji soldaorā poromaa māik'aapa chi soldaorāmaa:

—Jā eperāarā barcode p'aneeda–e pirā, parā nāik'aapa chok'ai uchiada–eda aji.

³²Mapa soldaorā japa jīk'ara t'īit'aajida māik'aapa toidú bat'at'aajida, eperā wēe.

³³Tap'eda pa wāk'āri, Pablopa jaraji nek'odamerā.

—Tomia omé paruta pia nek'oda–ee, k'īsia jōnīpa. ³⁴Mapa nek'óti ma–āri pida, juatau paraadamerā. Mamīda k'īsia p'uanāati, apida piuda–e pait'ee perā.

³⁵Māga jarap'eda, Pablopa pan ichi juade atap'eda, jōmaarā taide Tachi Ak'ōremaa it'aa t'iji māik'aapa ma pan t'ook'oop'eda, k'oji. ³⁶Māpai ma jōma barcode nipadap'edaarāpa māga unudak'āri, auk'a k'ojida. ³⁷Tai ma barcode wādap'edaarā doscientos setenta y seis paji. ³⁸Jōmaweda nek'odap'eda, bi jāwaadaidak'āri, barcode atee wādap'edaa trigo toidú bat'ak'oojida barco wēsaatimerā.

Barco t'oop'edarida

³⁹Ewarik'āri, barco pidaarāpa ma eujā k'awada–e paji mīda, unujida ipu i joojai nībi. Mapa k'īsiajida barco ipude p'oo atadait'ee. ⁴⁰Māpai ancla jī bada jōmaweda t'īik'oodap'eda, toida atabaibeejida. Ichiaba chi timón jī nībada ērat'aajida māik'aapa chi vela k'īmaapema bainī bijida. Māpai barco to idee sirria nībeeji. ⁴¹Mamīda barco p'oo nībanaji ipu at'āri p'oo–ee badamāi. Barco k'ī pia p'oo nībeeji ipude, p'oyaa āyaa mimik'a–ee. Māpai chi tru t'odoohook'oodachi p'usapa.

⁴²Aramata soldaarāpa k'īsiajida presoorā jōma peek'oodait'ee, ipudee mirudaridai jīak'aapa k'ui wādapa. ⁴³Mamīda āchi poropa māga oopi–e paji, Pablo peepimaa bada perā. Ma k'āyaara jaraji chi k'ui k'awaa beerā toidú jīchoodamerā, mágá to idee naapiara panadamerā. ⁴⁴Jōdee jaraji chi k'ui atua beerā tabla īri maa–e pirā barco pak'uru pite īri wādamerā. Mágá tai jōma pia to ide panajida.

Pablo Malta islade

28 ¹Tai jōma ipude panadak'āri, k'awaajida ma isla t'ījarapata Malta. ²Ariipema eperāarāpa tai pia ak'ijida. K'oi che nībada perā māik'aapa jīsua nībada perā, t'ipītau oro jira bijida. Maap'eda taimaa jarajida t'ipītau ik'aawa k'ara p'ai chedamerā. ³Pablopa t'ipi jua p'ūasaa p'e atap'eda, t'ipītaude oromaa baji. Māga nide t'ipi wāsiapa taama uchiadaip'eda, Pablo juade k'aa jira ba cheji. ⁴Māga unudak'āri, ma isladepema eperāarāpa āchi pitapai mágajida:

—¿Na eperā chīara peepari–ek'ā? ajida. P'usa jādeepa uchiami mīda, tachi eperāarāpa oopata ak'iparipa chok'ai bapi–e pajida ajida.

Māga jarajida Pablo piudariit'ee jīak'aapa. ⁵Mamīda Pablopa taama t'ipītaude jīap'et'aaji māik'aapa k'āiwee beeji. ⁶Jōmaarāpa ni jōnapachida sāapaita Pablo jua oorodarii maa–e pirā piudarii. Mamīda maarepida māga p'asa–e pak'āri, k'īsia awara k'īsidadachida. Jarajida Pablo ak'ōre waibiak'a.

⁷Tai p'anadap'edaa k'ait'a baji ma isladepemaarā poro waibiā eujā. Mágá poro waibiā t'ījarapachida Publio. Mágápa tai pia ak'iji ichi tede k'āima ōpee. ⁸Tai mama p'anide Publio ak'ōre k'ayaa baji k'iamiapa māik'aapa amipa. Mapa Pablopa ak'īnak'āri, it'aa t'iji māik'aapa ichi jua biji ma k'ayaa bada īri. Mágá jīpa beeji. ⁹Māga k'awaadak'āri, ma

isladepemaarāpa āchi k'ayaa beerā p'e ateejida māik'aapa Pablopa jōma jipak'ooji. ¹⁰Māgá jīpa p'anedap'edaa perā, māpema eperāarāpa tai pia ak'ijida māik'aapa ne–inaa tee chejida tai–it'ee. Ichiaba mamāik'aapa barcode uchiadak'āri, net'aa jōmaata taimaa teejida ateedamerā.

Pablo Romade panada

¹¹Atane ōpee ma islade p'anadap'eda, bataujida barco p'usa t'ojara wāyaapimaa badade. Māgá barco Alejandría p'uurudepema paji. Ma barco k'īmaa baji santok'a, Romadepemaarā ak'ōre waibiarā Cástor māik'aapa Pólux* apatap'edaa. ¹²Ma barcode wājida Siracusa p'uurudee. Mama k'āima ōpee p'aneejida. ¹³Ma p'uurudeepa wājida to i k'ait'a. Mata wiibainajida Regio p'uurude. Ai norema tai āpiteik'a eereepa nāu p'ua nībeeji. Mapa ma norema wiibainajida Pozzuoli p'uurude. ¹⁴Mama unujida ijāapataarā. Māirāpa tai āchi temaa ateejida p'anade tomia aba. Maap'eda, wājida Romadee. ¹⁵Romadepema ijāapataarāpa k'awa p'anajida tai wā nidá. Mapa tai k'īrachuu chejida Romadeepa, ūk'uru Foro de Apio apatap'edaamāi, jōdee ūk'uru Tres Tabernas apatap'edaamāi. Pablopa āchi unuk'āri, Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īp'eda, o–īadachi. ¹⁶Roma p'uurude panadak'āri, Pablo te jīp'aade bijida jīapari abaa ome.

Pablo judiorā ome Romade unuda

¹⁷Mama panadap'eda, k'āima ōpeemaa Pablopa Roma p'uurudepema judiorā poroorā t'ī p'eji. Jōma pachedak'āri, māgaji:

—Michi auk'arā, maarepida mia ne–inaa k'achia oo–e bida aji, judiorā k'īraupiit'ee maa–e pīrā tachi chonaarāpa oodap'edaak'a oo amaadamerā. Mamīda Jerusalende mi jita atadap'eda, Romadepemaarā juade bijida. ¹⁸Romadepemaarāpa mimaa iididak'āri k'āare k'achiata oo bi, k'ena pēidait'ee paji, maarepida k'achia oo–e pada perā mi peedait'ee. ¹⁹Mamīda judiorāpa k'iniada–e paji mi uchua pēidamerā. Mapa mia chupiria iidiji Cesarpa mi nepīra ak'īmerā. Māga ooji michi auk'arā āpite jarai wēe bi mīda. ²⁰Írā parā t'ī pēiji jara k'inia bairā mi nāgá cadenapa jī nībi, tachi Israel pidaarāpa ijāa p'ani k'aurepa.

²¹Māpai ma judiorāpa p'anaujida:

—Taipa k'art'a p'āda apida waide jitada–e p'anida ajida, Judea pidaarāpa tee pēidap'edaa. Ichiaba araapa pache p'anadap'edaarāpa pi āpite maarepida k'achia jarada–e p'ani. ²²Mamīda taipa k'awa k'inia p'anida ajida, pia k'īsia bi, k'awa p'anadairā jōmaarāpa pedee k'achia jara p'ani pichi eere p'anīrā āpite.

²³Māpai ewari aba bijida Pablo pedee ūridait'ee. Ma ewate pak'āri, eperāarā cheepurujida Pablo badamāi. Tap'eda weda k'ewara parumaa

* 28.11 Romadepemaarāpa Cástor māik'aapa Pólux iru p'anapachida āchi ak'ōre waibiarāk'a. K'īsiapachida māgiirāpa barcode wāpataarā jīapata.

Pablopa jarateeki Tachi Ak'õrepa jarapidak'a, k'awaadamerã sãga Tachi Ak'õredeerã p'aneedai. Jarateeki k'aita Jesús, Moisepa p'ãdadeepa mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaadeepa. ²⁴Mãga ùridak'ãri, ùk'uruurãpa ijãajida Pablopa jarateeda Jesude. Mamãda ùk'uru ijãada–e paji. ²⁵Ãchi pitapai k'ĩsia auk'a p'anada–e paji. Mãpai erreudait'ee pak'ãri, Pablopa mãgaji:

—Wãarata jarajida aji, Tachi Ak'õre Jaurepa ichi pedee jarapari Isaías it'aideepa parã chonaarãmaa jarak'ãri:

²⁶ 'Jã eperãarãmaa jaranapãde aji: Parãpa ùridait'ee mi pedee. Mamãda k'awada–e pait'ee k'ãata jara k'inia bi. Mia oo bi unudai mïda, k'awada–e pait'ee. ²⁷Na eperãarã k'iiri k'isua p'anadairã, pia ùridak'aa. Ma awara tau p'ãrajĩ pik'a jëra bi ununaadamerã; k'iiri jida t'ap'a pik'a jëra bi ùrinaadamerã. Maperãpi mimaa chedak'aa, mia ãchi t'ãri pia p'anapimerã mãik'aapa ãchi o k'achiadeepa k'aripa atamerã.' (Is 6.9-10)

²⁸Mãpai Pablopa mãgaji:

—Idi wãara uchijida aji, ma et'ewa jarada, parãpa ijãa k'iniada–e p'anadairã Ak'õrepa mimaa jarapida. K'awãati Tachi Ak'õrepa it'aa wãpiit'ee judio–eerã, ãrapa parã k'ãyaara ùridait'ee perã Tachi Ak'õrepa jara pëi bi.

²⁹[Pablopa mãga jarap'eda, judiorã uchijida. Aupedee erreu wãjida ãchi pitapai.]

³⁰Pablo año omé beeki Romade, te alquilaa ata badade. Mama bide irumaa p'asianarutaarã jõmaweda auteebaipachi. ³¹Jarateepachi Tachi Ak'õrepa jara pëida ijãadamerã Tachi Waibia Jesucristode, mãgã it'aa wãdait'ee. Maapai apidaapa irumaa jarateenaapãde ada–e paji.

ROMANOS

San Pablopa K'art'a P'ãda Romade P'ani Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Pablo judío paji. Tachi Ak'õrepa Moisémaa ũraa p'ãpida pia k'awa baji, fariseo pada perã. Irua na k'art'a p'ã pëiji Romade p'ani ijãapataarãmaa; judiorã, judio–eerãmaa paara. Na k'art'a p'ãdade Pablopa jara bi ichia k'isia iru bi wãit'ee Romadee mãik'aapa Españadee. Jesucristopa jirit'eraaraã waide mamaa wãda–e pada perã jarateede, na k'art'ade Pablopa jara bi sãga eperãarã ijãapataadaipia bi Jesucristode, irua ãra o k'achiadeepa k'aripa atamerã. Ichiaba jaratee bi judiorãpa ijãapataa judio–eerãpa ijãapataa ome; sãga p'anapataadaipia bi Cristode ijãadak'ãri.

Naapiara Pablopa jara bi ichi Jesupa jirit'erada; ichia it'aa t'ĩpari Romadepema ijãapataarã pari mãik'aapa sãap'eda na k'art'a p'ãji ãramaa (cap. 1.1-17). Jara bi eperãarã jõmaweda p'ek'au k'achia oopata jua ek'ari p'anapata perã, atuadait'ee. Maperãpi chupiria iididaipia bi Jesupa ãra ma o k'achiadeepa k'aripa atamerã (caps. 1.18–3.20). Jara bi sãga Jesude ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wëpapipari mãik'aapa ichi t'ãri auk'a bipari ãchi t'ãri ome (caps. 3.21–5.11); Adán k'aurepa p'ek'au k'achia oopata; jõdee Cristo k'aurepa p'ek'au k'achia oo amaadai (caps. 5.12–6.23); ijãapataarã araa p'anadak'ãri Cristo ome, Tachi Ak'õre Jaure jua ek'ari p'anapata (caps. 7–8); judiorãpa Jesucristode ijãa k'iniada–e pada perã, Tachi Ak'õrepa ichi ũraa chiwidi k'awapiji tachi judio–eerãmaa, mamãda judiorã jida auk'a Ak'õre truadee wãdai Cristode ijãaruta pirã (Caps. 9–11). Jara bi sãga Cristode ijãapataarã p'anapataadaipia bi: chik'inia p'anapataadaipia bi mãik'aapa oodaipia bi Ak'õrepa k'inia bik'a; ãchi poro waibiarã waawee p'ani; k'ira jĩp'a nipa p'ani awaraarã ome (caps. 12.1–15.13). T'ëepai na k'art'a p'ã aupa wãk'ãri, Pablopa salude pëiru ichi k'ira k'awa p'aniirãmaa (caps. 15.14–16.27).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablopa oopari Jesucristopa oopi bik'a. Mapa nāgí k'art'a p'āru. Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji māik'aapa awara biji jarateemerā irua pedee pia jara pëida Jesucristode.

²Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji ma pedee pia jara pëida ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari, ārapa māgí p'ādamerā māik'aapa jīadamerā awaraa ūraa p'āda ome. ³Ma jara pëidade Ak'ōrepa jaraji ichi Warra uchiat'ee chonaarāwedapema Rey Daviddeepa, eperā jīp'aa uchiaparik'a. ⁴Mamīda ichi warra eperā jīp'aa–e paji. Tachi Ak'ōre Warra paji. Ak'ipiit'ee Jesucristo wāara ichi Warra, Tachi Ak'ōrepa iru jōmaarā k'āyaara waibiara papiji, iru piup'eda, chok'ai p'irabaipik'āri. Māga ooji jōmaarāpa k'awaadamerā wāara Jesucristota Tachi Waibia.

⁵Cristopa mi pia ooji mi pëik'āri māga jarateenamerā. Mapa mia jarateepari judio–eerā jōmaarāmaa, irude ijāadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. ⁶Parāpa ichiaba ma jarateeda ijāajida. Tachi Ak'ōrepa parā jida jiriji Cristodeerā* papiit'ee.

⁷Maperā mia na k'art'a p'āru parā Roma p'uurudepemaarāmaa k'irāpapiit'ee Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bi māik'aapa parā awara bi k'inia bi ichideerā p'anedamerā. Mia it'aa iidi bi irua māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Pablo Romadee wā k'inia bada

⁸Naapiara mia jara k'inia bi Jesucristo k'aurepa mia gracias jarapari mi Ak'ōre Waibiamaa parā jōmaarā pari. Mia māgá gracias jarapari, ijāapataarā para bee chaa nepiripata perā parāpa wāara Jesucristode ijāa p'ani. ⁹Tachi Ak'ōrēpata k'awa bi mi ichita it'aa t'īpari parā pari, t'āripa oo k'inia bairā irua oopi bik'a. Mapa jarateepari iru Warrapa ooda eperāarā k'aripait'ee. ¹⁰Enenee nībi Tachi Ak'ōremaa mi k'aripamerā wāit'ee parā ak'ide, irua māga k'inia bi pirā. Taarāru mi wā k'inia bi. ¹¹Parā k'īra ak'i k'inia bi, parāmaa waapiara k'awaapiit'ee Ak'ōre Jaurepa oopi bi. Māgá parāpa pipiara oodai Ak'ōrepa k'inia bik'a. ¹²Ma awara māgá tachi jōmaweda chik'aripa p'anadai pipiara Cristode ijāadait'ee.

¹³Īpemaarā Cristo k'aurepa, mia parāmaa k'awapi k'inia bi mi wā k'inia bada parā ak'ide. Mamīda p'oyaa–e paji. Parā auk'a k'aripa k'inia bi apemaarā judio–eerā k'aripaparik'a. K'inia bi parā t'āidepemaarā ichiaba Cristode ijāadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. ¹⁴Wāara Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji ichia jara pëida jarateenamerā jōmaarāmaa: Grecia eujādepema pedee pedeeapataarāmaa; ai pedee pedeedak'aarāmaa

* 1.6 *Cristodeerā* jara k'inia bi Cristode ijāapata māik'aapa oopata iru ūraade jara bik'a.

ichiaba; k'isia k'awaa p'aniirāmaa māik'aapa k'isia k'awa-ee p'aniirāmaa paara. ¹⁵Maperā parā Roma p'uurudepemaarāmaa ichiaba mia jaratee k'inia bi Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee.

¹⁶Mi k'ira nejasia-ee jarateeit'ee Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, Tachi Ak'öre, ichi juapa aide ijāapataarā k'aripait'ee perā atuanaadamerā. Naapiara māga jara pëiji judiorāmaa māik'aapa írā māga ichiaba jara pëiru judio-eerāmaa. ¹⁷Māgí jara pëida k'aurepa k'awa p'ani eperāarāpa k'awaadak'ari Cristopa ooda āchi-it'ee māik'aapa irude ijāadak'ari, Tachi Ak'örepā āchi p'ek'au k'achia wëe ak'ipariit'ee. Tachia māga k'awa p'ani Tachi Ak'öre Ūraa p'ādade jara bairā:

'Eperā Tachi Ak'örede wāara ijāapari ichita bapariit'ee iru ome,
p'ek'au k'achia wëe bairā iru k'irapite.' (Hab 2.4)

P'ek'au k'achia oopata k'aurepa atuadait'ee

¹⁸It'ariipa Tachi Ak'örepā ijāapataarā māgá p'ek'au k'achia wëe ak'i bi mīda, ichia jōmaarāmaa k'awapi k'inia bi māgá ak'i-e ichide ijāadak'aa beerā. K'irau bi āchi ome p'ek'au k'achia ooi awaa p'anapata perā māik'aapa ne-inaa k'achia oopata perā apemaarāpa ijāanaadamerā irua wāarata jara pëidade. ¹⁹Āchia māga oopata, āchi t'āride pia k'awa p'ani mīda Tachi Ak'öre bapari. Māga k'awa p'ani ichi jua at'apai āchimaā ak'ipidoo perā. ²⁰Tachi Ak'örepā na eujā, pajā māik'aapa ne-inaa jōma aide nībi oodak'ariipa, eperāarāpa ma ooda ak'í p'anapachida. Māgá k'awaa wāpachida iru ichita bapari māik'aapa jōmaweda irua ooda, eperāarāpa p'oyaa oodak'aa perā māgee net'aa āchi juadoopa. Māga k'awa p'anajida mīda, āchi k'inia p'ek'au k'achia oo wāpachida. ²¹Māgá Tachi Ak'öre k'awa p'anide at'ari irude ijāa k'iniadak'aa paji māik'aapa it'aa t'í k'iniadak'aa paji gracias jaradait'ee, irua āchi pia ak'í bapachi mīda. Ak'öre net'aade k'isiadak'aa paji. Maperāpi eperāarā k'ira k'awa-ee pik'a p'anapachida, pia māik'aapa k'achia k'awada-ee. ²²“Tachia ne-inaa jōma k'awa p'anida” apachida. Mamīda wāara k'isia k'awadak'aa paji, Ak'örede ijāadak'aa paji perā. ²³Unupachida Tachi Ak'örepā ne-inaa k'ira wāree ooda. Mamīda it'aa t'īdai k'āyaara Ak'öre k'ira wāreemaā, irua oodadepema ne-inaa māgee jīak'a juapa oopachida ai k'irapite it'aa t'īpataadait'ee. Māgá it'aa t'í p'aneepachida eperā jīak'a ooda k'irapite; ipana, ne-animal maa-e pirā eujāde bipa nūteepata, māgee jīak'aa ooda k'irapite. Māga oopachida māgee net'aa chook'aa mīda, eperāpa ooda perā. Jōdaipari eperāk'a. Mamīda Tachi Ak'öre ichita bapari.

²⁴Māga oo k'inia p'anapachida perā, Tachi Ak'örepā ichiak'au bëiji k'achia oodamerā chīara ome. Māgá āchia k'achia oo k'iniata oo wāpachida, k'ira nejasia-ee. ²⁵Tachi Ak'örepā wāara ne-inaa jōmaweda ooji mīda, ma wāarata ijāadai k'āyaara, seewa ijāapachida. Mapa it'aa t'īpachida irua oodamaā, irumaa it'aa t'īdai k'āyaara. iMamīda tachi ooda ichita Ak'öre Waibia pait'ee! iMāgita Tachi Ak'öre Waibia! Amén.

²⁶Āchia māgá Tachi Ak'õrepa oodamaa it'aa t'ĩ p'anadap'edaa perã irua ichiak'au bẽiji āchia oo k'iniata oodamerã. Māgá ne–inaa k'achia k'ĩra t'ãdo o wāpachida. Wēraarã awaraa wēraarã ome k'āi k'inia p'anapachida, wēra chi imik'ĩra ome k'āiparik'a. ²⁷Ichiaba imik'ĩraarāpa awaraa imik'ĩraarã audú jiripachida āchi ome auk'a araa k'āidait'ee, wēraarã ome k'āidai k'āyaara. Māga oo p'anipa k'ĩra nejasia wēe, āchi k'ap'ia miapipachida, Ak'õrepa oopi k'inia bik'a eperāarāmaa oodaamaa p'anadap'edaa perã.

²⁸Ma awara Tachi Ak'õre k'awadaamaa p'anadap'edaa perã, irua āchi ichiak'au atabẽiji ne–inaa k'achia k'ĩra t'ãdo k'ĩsiadamerã māk'aapa oodamerã. ²⁹Māgá p'ek'au k'achia k'ĩra t'ãdo oo p'aneepachida. Māgee eperāarã nāgá p'anapata: pariatua awaraarã jiripata ai ome k'āidait'ee; ik'awaa ne–inaa k'achia oodait'ee; chĩara net'aa k'ĩyaa; chĩara k'achia ooyaa; chĩara k'ĩra unuamaa iru bee ne–inaa k'aurepa; chĩara jiriyaa peedait'ee; chõo jiriyaa; chĩara k'ũrayaa; t'āri k'achia–idaa; chĩara āpíte k'achia pedeeyaa; ³⁰ik'achia jarayaa; Tachi Ak'õre k'ĩra unuamaa; auduayaa; āchia oopata nepiriyaa awaraarāpa āchi t'o p'anadamerã; ne–inaa k'achia oodait'ee k'ĩsiayaa; āchi ak'õreerã pedee ūridaamaa; ³¹k'ĩsia k'awadak'aa; oodak'aa āchia oodait'eeda apatak'a; āchideerã paara k'ĩra unuamaa; k'ĩra jōdak'aa; chupiria k'awaadak'aa. ³²Māgeerāpa āchi t'aridepai k'awapata p'ek'au k'achia oo p'ani Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Ma awara k'awapata Tachi Ak'õrepa atuapiit'ee māgee p'ek'au k'achia ooi awaa beerã. Mamĩda ichi k'inia māgee ne–inaa k'achia oo wāpata māk'aapa pia ak'ipata awaraarã āchi ome auk'a oo wāpataarã.

Tachi Ak'õre ewari waibia ewate

2 ¹Māgee k'achia oopataarã ak'ik'āri, parādepema abaapa k'ĩsiai: “Mia māga oo–e pak'aji”. Mamĩda pia pida ne–inaa k'achia oopari Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Maperã k'ĩrak'aupai jarai Tachi Ak'õrepa māgee k'achia oopataarã miapiipia bi. Auk'a Ak'õrepa pi miapii, pia k'achia oopata k'aurepa. ²Wāara, tachia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa ne–inaa k'achia chook'aa ichi bĩmāi. Maperāpi ichia ne–inaa pia oopari, jarak'āri māgeerã miapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ³Māga bita ¿k'ĩsia bik'ā irua pi miapi–e pait'ee, auk'a ne–inaa k'achia oopari mĩda? ⁴Maa–e pĩrã ¿nāga k'ĩsia bik'ā? “Tachi Ak'õre audú t'āri pia bairã, chooit'ee mia ne–inaa k'achia ook'āri.” ¿K'awa–e bik'ā Tachi Ak'õre t'āri pia bapari pi ome, k'inia bairã pia p'ek'au k'achia oo amaamerã? ⁵Mamĩda pia oo–e bi Ak'õrepa k'inia bik'a, k'ĩiri k'isua bapari perã. Maperã Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua pi audupiara miapiit'ee awaraa k'achia oopataarã k'āyaara. Māga ook'āri, ne–inaa pia ooit'ee, Tachi Ak'õrepa ichita ne–inaa pia oopari perã. ⁶Ma ewate Tachi Ak'õrepa ak'ĩit'ee eperāarã jōmaarāpa oopatap'edaa jarait'ee pia wa k'achia. ⁷Ichi trudee

wāpiit'ee nāgee eperāarā: ne–inaa pia oopataarā, k'inia p'anadairā Tachi Ak'ōrepa āchi pia ak'imerā, māik'aapa ichita p'ana k'inia p'anapataarā iru ome iru trua k'ira wāreede. ⁸Jōdee nāgee eperāarā atuapiit'ee: audua p'anapataarā māik'aapa ooda–e p'aniirā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a, ma k'āyaara ne–inaa k'achia oo k'inia p'anadairā. Māirāpa Tachi Ak'ōre k'iraupipata. Mapa ma ewate irua āchi k'achia ooit'ee. ⁹Ma ewate jōmaweda p'ek'au k'achia oopataarā miadait'ee māik'aapa chupiria chitoonadait'ee, naapiara judiorā, maap'eda judio–eerā. ¹⁰Jōdee pia oopataarā k'āiwee p'anadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āchi pia ak'iit'ee perā māik'aapa ichi trua k'ira wāreede wāpiit'ee perā. Māga p'anadait'ee naapiara judiorā, maap'eda judio–eerā. ¹¹Tachi Ak'ōrepa judiorāpa oopatap'edaa, judio–eerāpa oopatap'edaa auk'a ak'iit'ee.

¹²Mia māga jara bi Ak'ōrepa judio–eerā atuapiit'ee perā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Moisepa p'āda k'awada–e p'ani mīda. Jōdee judiorā auk'a atuapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Moisepa p'āda k'awa p'ani mīda, ooda–e p'anadairā jōmaweda ma p'ādade jara bik'a. ¹³Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida ūirirutapapai, eperā p'ek'au k'achia wēe bee–e pai Tachi Ak'ōre k'irapite. Mamīda eperā p'ek'au k'achia wēe beei Tachi Ak'ōre k'irapite, ooru pirā jōmaweda ma p'ādade jara bik'a. ¹⁴K'awa p'ani judio–eerāpa ichiaba oodai Moisepa p'ādade jara bik'a, ma p'āda k'awada–e p'ani mīda. Māga oodai oodak'āri Tachi Ak'ōrepa k'isia pia bēidak'a eperāarā t'āride, ewaa weda eperāarā ook'āri. ¹⁵Māgā pia oodak'āri, jōmaarāmaa ak'ipipata āchi t'āride bēida auk'a bee Ak'ōrepa p'āpida ome. Ma k'isia pia bēida k'aurepa ne–inaa pia k'awapata. Mapa ne–inaa pia oodak'āri, k'āiwee p'anapata. Jōdee ne–inaa k'achia oodak'āri, k'isia p'ua p'anapata. ¹⁶Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji jarateemerā ichi Warra Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Irua ak'iit'ee eperāarāpa oopatap'edaa Ak'ōre ewari waibia ewate. Iruata k'awapari jōmaarāpa āchi t'āride oo k'inia p'ani, pia wa k'achia. Mapa k'await'ee chisāgiirā wāpii Ak'ōre truadee māik'aapa chisāgiirā atuapii.

Judiorāpa Moisepa p'āda iru p'ani

¹⁷Parāpa jarapata: “Tai judiorā.” Mamīda parā audua p'ani Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi eperāarāmaa k'awa p'anida apata perā. Māga jarapata pāchi auk'aarāpa Moisepa p'āda iru p'anadairā. ¹⁸Wāara Moisepa p'āda k'aurepa k'awa p'ani sāga oodaipia bi māik'aapa sāga oodaik'araa bi, Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'i bamerā. Ma awara ijāa p'ani Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a wāara oodaipia bi jōmaarāpa, ma p'ādade jara bi ūraa pia bairā. ¹⁹K'isia p'ani parāpata Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi eperāarāmaa jarateedai Moisepa p'āda k'awa–ee beerāmaa, āchia Ak'ōre Ūraa k'awada–e p'anadairā. ²⁰Parā–it'ee āchi k'isia k'awa–ee beerāk'a p'ani maa–e pirā warra chak'eerāk'a p'ani. Parā judiorāpa āchima

jarateeda–e p'ani pirā, ¿sāga k'awaadama Ak'õrepa oopi k'inia bi āchima? ¿Parāpa wāarata k'awa p'ani–ek'ā, Ak'õre Ūraa k'awa p'anapata perā? ²¹Parāpa awaraarāmaa jarateepata Ak'õre Ūraa p'ādade jara bik'a oodaipia bi. ¿Māga–ek'ā? Mamīda parāpa pida ooda–e p'ani ma p'ādade jara bik'a. Ūraapata awaraarāmaa nechianaadamerā. Mamīda edaare parāpa māga oopata. ²²Jarapata tachi wēra omepai k'āipia bi. Mamīda parādepema ūk'uruurāpa chiara wēra jiripata, ai ome k'āidait'ee. K'īra unuamaa iru p'anapatada apata ne–inaa k'īra t'ādoō juapa ooda, ai k'īrapite it'aa t'īpata. Mamīda parādepemaarā ūk'uru t'īupata māgee ne–inaa iru p'ani tede nechiadait'ee. ²³Jara p'ani: “Tāipata Tachi Ak'õre Ūraa k'awa p'anida” apata. Mamīda wāara ooda–e p'ani Ak'õrepa jara bik'a ma ūraade. Mapa parā k'aurepa awaraarāpa pedee k'achia jarapata Tachi Ak'õre āpīte, ²⁴Ak'õre Ūraa p'ādade nāga jara bik'a:

‘Parā k'aurepa Tachi Ak'õrede ijāadak'aa beerāpa k'achia pedeepata iru āpīte.’ (Is 52.5)

²⁵Tachi Ak'õrepa oopidak'a chonaarāweda, tauchaa bijida parādepema imik'īraarā k'ap'iade, ak'īpidait'ee parā Tachi Ak'õre eperāarā. Mamīda parāpa Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bik'a wāara ooda–e p'ani pirā, auk'a p'aneepata tauchaa wēe beerā ome. ²⁶Jōdee, ma tauchaa wēe beerāpa wāara oo p'ani pirā Ak'õre Ūraade jara bik'a, Tachi Ak'õrepa ichideerā papiit'ee, tauchaa wēe p'ani mīda. ²⁷Māgá Tachi Ak'õre k'īrapite māirā pipiara uchiadait'ee parā judiorā k'āyaara. Ak'õrepa oopi bik'a oo p'anīpa ārapa ak'īpipata Ak'õrepa parā miapiipia bi, irua oopi bik'a oo k'iniada–e p'anadairā. Māga p'anapata, parā judiorāpa iru ūraa p'āda k'awa p'ani mīda māik'aapa pāchi k'ap'iade tauchaa iru p'ani mīda. ²⁸Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa ichideerā papi–e judiorāda apataarā, ne–inaa oopata perā irua ūraa p'ādade jara bik'a maa–e pirā āchi k'ap'iade tauchaa bipata perā. ²⁹Ma k'āyaara ichideerā papipari chi t'āriipa irude wāara ijāapataarā. Jaradai āchia tauchaa pik'a iru p'ani āchi t'āride, k'ap'iade iru p'anadai k'āyaara. Māgá t'āriipa wāara ijāadak'āri, Ak'õre Jaure āchi ome ba chepari. Māgí pipiara bi Ak'õre Ūraa p'ādade iru p'anadai k'āyaara, iruata k'awapipari perā jōma Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bi. Tachi Ak'õrepa māgee wāara ijāapataarā pia ak'īpari, awaraarāpa āra māgá ak'ida–e p'ani mīda.

Tachi Ak'õrepa ichita oopari ichia jara bik'a

3 ¹Māgara, ¿k'āare–it'ee eperā k'ap'iade tauchaa bii judío pamerā? ¿Pipiara bi–ek'ā judío–ee bait'ee, judío pai k'āyaara? ²¿Māga–epi! Tachi Ak'õrepa judiorāta naapiara jirīt'eraji ichia jarada jīadamerā māik'aapa awaraarāmaa jarateedamerā. ³Made Ak'õrepa ichi ūraa jaraji judiorāmaa. Mamīda āchidepema ūk'uruurāpa ma ūraa ijāada–e p'anapachida. Maperā ooda–e paji irua oopi k'inia bik'a. Ārapa māgá ijāada–e p'anadap'edaa perā,

¿Ak'õrepa oo amaa beejik'ã ichia jaradak'a ma ũraa p'ãdade? ⁴iMãga–e! Ak'õrepa seewa jarak'aa eperãarãk'a. Jĩp'a oopari ichia jara bik'a. Ichi ũraa p'ãdade chonaarãwedapema Rey David it'aideepa jaraji:

'Ak'õre, mia ne–inaa k'achia oopata ak'ip'eda, pia wãarata jarapari "k'achia bida" ak'ãri. Pi imiateepataarã ichita p'oyaapariit'ee, pia aupaita ak'iit'ee perã eperãarãpa oopata jarait'ee pia wa k'achia.'

(Sal 51.4)

⁵Mamĩda tai judiorãpa ne–inaa k'achia oo p'anadak'ari, ak'ipipata Tachi Ak'õre pipiara bi eperãarã k'ãyaara, irua maarepida k'achia ook'aa perã. Mãgara ¿k'ãata jaradaima? "¿Tachi Ak'õre, tachi ooda t'ãri k'achia bik'ã, k'achia oopataarã atuapiit'ee perã?" (Mia mãga iidik'ari parãmaa, pedeemaa bi eperã k'isia k'awa–ee bik'a.) ⁶iTachi Ak'õre t'ãri k'achia–epi! Mãga bada paara tachi ome, ¿sãga ak'ik'ajima na p'ek'au eujãdepemaarãpa oopata jarait'ee pia wa k'achia?

⁷Mia mãga k'isia bada paara, eperã k'isia k'awa–ee bipa jarak'ajik'a ichiaba mia mãga jarai: "Mia seewa jarak'ari, ak'ipimaa bi Tachi Ak'õre pipiara bi mi k'ãyaara, irua seewa jarak'aa perã." Mãgara mia k'isiak'aji seewa jara bipa jõmaarãpa Tachi Ak'õre pipiara ak'idait'ee, irua wãarata jarapari perã. Mãga pada paara ¿sãap'eda Ak'õrepa mi atuapiima ma seewa jarada k'aurepa? ⁸Wãara judiorã ũk'uruurãpa mi ãpĩte jara p'anida a p'ani, mia jarateepari ne–inaa k'achia oodaipia bi, jõmaarãpa Tachi Ak'õre pipiara ak'idamerã. iMia mãga jarateek'aapi! Ak'õrepa k'awa bi k'airãpa mãga jarateepata mãik'aapa ichia mãgiirã miapiit'ee ma k'aurepa.

Jõmaarãpa p'ek'au k'achia oopata

⁹Ma jõma jara aupadade k'isiadak'ari, k'awa p'ani tai judiorã pipiara p'ani–e judio–eerã k'ãyaara, Ak'õrepa ichi ũraa p'ãda tai ome bẽida perã. Et'ewa mia ak'ipiji parãmaa tachi jõmaarãpa p'ek'au k'achia oopata, p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata perã; judiorã, judio–eerã auk'a.

¹⁰Ichiaba Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bi:

'Eperã apida p'ek'au k'achia wẽe bi–e Tachi Ak'õre k'ĩrapite. ¹¹Eperã apidaapa wãara k'awa–e bi ne–inaa pia ooit'ee. Eperã apidaapa jiri–e bi Tachi Ak'õre wãara k'awaait'ee. ¹²Jõmaarãta o k'achiade p'ani ãchia oo k'iniata oo p'anapata perã. Apidaapa oodak'aa Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a, ne–inaa pia wãara p'oyaa oodak'aa perã.' (Sal 14.1-3; 53.1-3)

¹³'Nãga pik'a p'ani. Ara piuda k'ap'ia pia iada–e pak'ãri, mik'ia uchiaparik'a ma iadap'edaamãiipa, mãga pik'a pedee k'achia uchiapari ãchi it'aideepa, t'ãri k'achia–idaa p'anapata perã. Æchi it'aideepa seewa aupai uchiapari.' (Sal 5.9)

'Ara taamapa neera mera iru baparik'a chi k'idade eperã k'aait'ee, mãga pik'a ãchi imeraa pedee eperãarã k'ũrapata ne–inaa k'achia oopidait'ee.' (Sal 140.3)

14 'Ik'achia pedeepata t'ári k'achia p'anapata perã.' (Sal 10.7)

15 'Chĩara audú pee k'inia p'anapata. 16 Mãirã wãrutamaa ne–inaa k'achia oo wãpata awaraarãmaa mãik'aapa awaraarã t'ári p'uapipata. 17 K'ãiwee p'anadak'aa mãik'aapa k'awadak'aa awaraarã mágá p'anapidait'ee.' (Is 59.7-8)

18 'Tachi Ak'õre waawedak'aa, irude ijãadak'aa perã.' (Sal 36.1)

19 Tachia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa p'ãpiji ma et'ewa pedeeda judiorã–it'ee, ichia bëida perã ichi ũraa p'ãda tai chonaarã ome. Ma ũraa p'ãpiji apidaapa jaranaadamerã “miata ne–inaa k'achia oo–e” mãik'aapa jõmaweda na p'ek'au eujãdepemaarãpa k'awaadamerã achia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa Tachi Ak'õrepa ãchi atuapiit'ee. 20 Maperã k'awa p'ani eperã apida p'ek'au k'achia wëe bait'ee Tachi Ak'õre k'irapite Moisepa p'ãda k'awapari perã maa–e pirã ma p'ãdade jara bik'a oopari perã. Jĩp'a ma ũraa p'ãda k'aurepa k'awapata tachia k'achia oopata.

Eperãarã o k'achiadeepa uchiapata Cristode ijãadak'ári

21 Mamĩda írã eperãarãmaa Tachi Ak'õrepa ak'ipimaa bi p'ek'au k'achia wëe p'aneedai iru k'irapite, ooda–e p'ani mĩda jõmaweda irua jara bik'a ichi ũraa p'ãdade. Mãga k'awa p'ani irua mãga ak'ipida perã tai chonaarãmaa, Moisepa p'ãdade mãik'aapa Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade. 22 Tachimaa ak'ipimaa bi ichia naaweda k'ĩsia iru bada: jõmaarãta wãara Jesucristode ijãa p'aniirã p'ek'au k'achia wëe p'anapata Tachi Ak'õre k'irapite, judiorã mãik'aapa judio–eerã paara. 23 Jõmaarãpa p'ek'au k'achia oopata. Eperã apida wë–e wãara ne–inaa jõmaweda oopari Ak'õrepa oopi bik'a. 24 Mamĩda Tachi Ak'õre audú t'ári pia bapari perã mãik'aapa eperãarã k'inia iru bapari perã, pëiji ichi warra Jesucristo p'ek'au k'achia oopataarã o k'achiadeepa k'aripa atamerã, p'ek'au k'achia wëe ichita p'anapataadamerã iru k'irapite. 25 Jesucristopa eperãarã mágá k'aripai Tachi Ak'õrepa iru piupida perã eperãarã pari. Chonaarãweda eperãarãpa p'ek'au k'achia oodak'ári, Tachi Ak'õrepa choopachi mãik'aapa irua ma k'achia ãyaa bipachi. Mamĩda ma k'achia wëpapi–e paji. Jõdee eperãarã taide ichi warra kurusode piuk'ári, iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarã p'ek'au k'achia jõmaweda wëpapiji, chonaarãpa chonaarãweda oopatap'edaa paara. 26 Mãga ooji ak'ipiit'ee ichi wãara t'ári pia bapari. Maperãpi eperã Cristode wãara ijãa bi p'ek'au k'achia wëe bapari Tachi Ak'õre k'irapite.

27 Mamĩda eperãpa jarai: “Tachi Ak'õrepa mĩta pia ak'i bapariit'ee mĩa ne–inaa pia oopari perã”. Mamĩda mãga–e. Tachi Ak'õrepa pia ak'i bapariit'ee chi wãara Jesucristode ijãa bi aupai. 28 Ma jõma jara aupadade k'ĩsiadak'ári, k'awa p'ani eperãarã p'ek'au k'achia wëe p'oyaa p'anadak'aa oo p'anadairã Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bik'a. Jĩp'a p'ek'au k'achia wëe p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'irapite, Jesucristode ijãa p'anadairã.

²⁹Tachi Ak'õre jõmaarã Ak'õre Waibia; judiorã Ak'õre Waibia, ichiaba judio-eerã Ak'õre Waibia. ³⁰Tachi Ak'õre apai. Maperã k'awa p'ani judiorã p'ek'au k'achia, judio-eerã p'ek'au k'achia auk'a wëpapiipari, Cristode wãara ijãadak'ari. ³¹Mãga jaradak'ari, çjara k'inia p'anik'ã Ak'õre Ûraa p'ãda vale-ee pik'a bi? iMãga-e! Tachia Cristode wãara ijãadak'ari, oopata ma ùraa p'ãdade jara bik'a.

Abrahampa ijãada

4 ¹K'ĩsiadáma tai judiorã chonaarãwedapema Abrahampa oodade. çK'ãata oojima Tachi Ak'õrepa iru pia ak'imerã? ²Tachi Ak'õrepa jaradak'a jõmaweda ooda paara Abrahampa, ichia jarak'aji awaraarãmaa: "Tachi Ak'õrepa mi pia ak'ipari ne-inaa oopari perã iru-it'ee." Mamida Tachi Ak'õre-it'ee mãga jara-e pak'aji, ne-inaa jõmaweda oo-e pada perã Ak'õrepa k'inia badak'a. Mãga bita, çsãap'eda Tachi Ak'õrepa Abraham pia ak'ijima? ³Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'õrepa jarada ijãaji. Maperã Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ipachi.' (Gn 15.6)

⁴K'ĩsiadáma nãgide. Eperã mimiak'ari awaraa pari, ma mimia aupap'eda, ichi p'arat'a iidinapari mimia chiparimaa. Mãgã tachia oopata p'arat'a jítadait'ee. ⁵Mamida mãga-e Tachi Ak'õre ome. Irua eperã pia ak'i-e, ma eperãpa mãga iidi bairã ichia ne-inaa pia oopari k'aurepa. Jip'a p'ek'au k'achia oopataarã pia ak'ipari, mãirãpa wãara ijãadak'ari irua achia p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee. ⁶Chonaarãweda Rey Davidpa ichiaba k'awaji Ak'õrepa eperã p'ek'au k'achia wëe ak'ipari, ne-inaa pia oo-e bi mida iru-it'ee. Jaraji mãgee eperã t'ari o-ia bapari, Ak'õrepa iru mãgã k'aripapari perã. Mãgaji:

⁷'P'ek'au k'achia oopataarã o-ia p'anapata Tachi Ak'õrepa achi p'ek'au k'achia ayaa bik'ari mãik'aapa wëpapiik'ari. ⁸Mãgee eperã o-ia bapari Tachi Ak'õrepa iru p'ek'au k'achia wëe ak'ik'ari.' (Sal 32.1-2)

⁹Davidpa mãga jarada perã, çk'ãata jaradaima? çTachi Ak'õrepa wëpapiik'ã tauchaa iru beerãpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa aupai? Tauchaa wëe beerãpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa auk'a wëpapiit'ee, o-ia p'anapataadamerã Davidpa jaradak'a. Waya pedeedãma Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'õrepa jarada ijãaji. Maperã Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ipachi.' (Gn 15.6)

¹⁰Tachi Ak'õrepa mãga jarak'ari, Abrahampa at'ari ichi k'ap'iade tauchaa bi-e baji. ¹¹Ma t'ëepaita Abrahampa mãga ooji. Mãga ook'ari, ak'ipiji ichia wãara ijãa bi Tachi Ak'õrepa iru k'achia wëe ak'ida, ma ijãa bi k'aurepa. Tachi Ak'õrepa Abraham mãgã ak'ida perã ma tauchaa bii naaweda, k'awa p'ani tauchaa wëe beerã auk'a p'ek'au k'achia wëe p'aneedai Tachi Ak'õre k'irapite, ijãadak'ari Abrahampa ijãadak'a. Mãgã

ijāadak'āri, Abraham warrarāk'a padaipata, āchi k'ap'iade tauchaa wēe p'ani mīda. ¹²Jōdee tauchaa iru beerā ichiaba Abraham warrarā. Māga p'ani—e tauchaa iru p'anadairā āchi k'ap'iadepai. Jīp'a māga p'ani ijāapata perā tai judiorā chonaarāwedapema Abrahampa ijāadak'a, ichi waide tauchaa wēe bide.

Tachi Ak'ōrepa jaradak'a oopari ijāapataarā ome

¹³Ak'ōrepa ichi ūraa p'āpii naaweda, Abrahammaa jaraji irudeepa uchiadap'edaarāpa Tachi Ak'ōrepa ooda jōmaweda iru p'aneedit'ee āchi jua ek'ari, māik'aapa āchi k'aurepa Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā pia ak'iit'ee. Ak'ōrepa māga jara—e paji Abrahampa ne—inaa oo bada perā iru ūraade jaradak'a. Māga jaraji Abrahampa irude ijāa bada perā. Maperāpi Abraham p'ek'au k'achia wēe baji iru k'īrapite. ¹⁴Tachi Ak'ōrepa māga jarada paara ichi ūraa p'ādade jara bik'a oopataarāmaa aupai, ĩk'āare—it'ee irude ijāadaima? Māga bada paara, oo—e pak'aji ichia jaradak'a Abrahammaa. Mamīda māga—e. Tachi Ak'ōrepa k'awa bi eperā apidaapa p'oyaa ooda—e jōmaweda iru ūraa p'ādade jara bik'a. ¹⁵Ma awara eperāarāpa ooda—e pak'āri ma ūraa p'ādade jara bik'a, ne—inaa k'achia oopata. Māgá Tachi Ak'ōre k'īrapipata māik'aapa ma k'aurepa atuapata. Ma ūraa wē—e pada paara, k'awada—e pak'aji āchia ne—inaa k'achia oo p'ani.

¹⁶Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa jaradak'a, ichia Abrahamdeepa uchiadap'edaarā pia ak'ipariit'ee, ārapa ijāapata perā Abrahampa ijāadak'a; ma k'aurepapai. Maperā k'awa p'ani Abraham jōmaarā ak'ōchona, judiorā ak'ōchona māik'aapa judio—eerā ak'ōchona, ijāadak'āri irua ijāadak'a. ¹⁷Tachi Ak'ōrepa Abrahammaa jara bi ichi ūraa p'ādade:

'Mia pi eujā awara—awaraadepemaarā ak'ōchona papiit'ee.' (Gn 17.5)
Māgá k'awa p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite Abraham tachi ijāapataarā ak'ōchona, irudeepa uchiada—e paji mīda. Abrahampa ijāapachi Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari. Ichiaba ijāapachi Ak'ōrēpata jarak'āri ichia ooit'ee bi, māga ooit'ee, waide oo—e bi mīda.

¹⁸⁻¹⁹Abraham perá cien años iru baji Tachi Ak'ōrepa jarak'āri:

'Pideepa uchiadait'eerā cho—k'ara pait'ee.' (Gn 15.5)

Māgá taarā—ee piut'ee baji māik'aapa chi wēra Sara, chōtrāa bita, warra t'ok'aa paji mīda, Abrahampa ijāaji Tachi Ak'ōrepa jarada; chi wērapa warra t'oit'ee. Māga ijāaji k'awa bada perā Tachi Ak'ōrepa ichita oopari ichia jara bik'a. Māgá ijāada perā, Ak'ōrepa Abraham awara—awaraa eujādepemaarā ak'ōchona papiji. ²⁰Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāa amaa—e paji māik'aapa awaraa ne—inaa k'īsia—e paji. Jīp'a ijāaji Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jaradak'a. Maperā Abraham it'aa t'iji Tachi Ak'ōremaa ²¹jarait'ee iruta jōmaarā k'āyaara waibiara bi. K'awaji ne—

inaa wẽ-e Tachi Ak'õrepa p'oyaa ook'aa. ²²Maperãpi Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'õrepa jarada ijãaji. Maperã Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ipachi.' (Gn 15.6)

²³Tachi Ak'õrepa mãga jara-e paji Abraham-it'ee aupai. ²⁴Ichiaba mãga jaraji tachi-it'ee, irude ijãapata perã. Iruata Tachi Waibia Jesucristo chok'ai p'irabaijiji. ²⁵Tachi Ak'õrepa Jesucristo pëiji piumerã tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Maap'eda iru chok'ai p'irabaijiji tachi p'ek'au k'achia wẽe p'anadamerã iru k'irapite.

Cristode ijãapataarã k'ãiwee p'anapata Tachi Ak'õre ome

5 ¹Tachi Cristode ijãapataarã mägá p'ek'au k'achia wẽe p'anapata perã Tachi Ak'õre k'irapite, k'ãiwee p'anapata, k'awaa p'anadairã Tachi Ak'õrepa tachi atuapi-e pait'ee. Ma k'ãyaara tachi pia ak'ipari Tachi Waibia Jesucristo k'aurepa. ²Irude ijãapata k'aurepata Tachi Ak'õrepa tachi k'aripapari. Maperã t'ãri o-ã p'anapata. K'awa p'ani irua ichi k'ira wãree unupii't'ee tachimaa. ³Ma awara ñraweda t'ãri o-ã p'anapata, mia p'ani pijida. Mãga p'anadai k'awa p'anadairã mägá miadak'ãri, k'awaa wãpata choodait'ee. ⁴Mägá choodak'ãri, k'awaapata Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'ipari mãik'aapa waapiara ijãapata ewari cherude iru k'ira wãree unudait'ee. ⁵K'awa p'ani ma ewate irua tachi k'ura-e pait'ee, ichi Jaure pëida perã tachi ome ba chemerã. Mãgipa tachi t'ãride k'awapipari Tachi Ak'õrepa tachi k'inia iru bi.

⁶Naaweda tachia p'ek'au k'achia p'oyaa oo amaada-e paji tachi k'iradoopa. Maperã Ak'õrepa ewari aba jirit'eraji Cristo piumerã k'achia beerã pari.

⁷Eperã jip'aapa mãga oo-e pak'aji awaraa pari. ¿K'aita chíara t'ãri k'achia-idaa bi pari piuk'ajima? Piu-e pak'aji pia oopataarã pari pijida. Piuk'ajisk'a eperã t'ãri pia bi pari. ⁸Mamída Tachi Ak'õrepa ak'ipiji ichiata tachi audú k'inia iru bi, Cristo pëik'ãri piumerã p'ek'au k'achia oopataarã pari.

⁹Ichia mãga ooda perã tachi-it'ee, ijãapata Cristo waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa ijãapataarã p'ek'au k'achia wẽe papipari ichi k'irapite. Ma awara k'awapata Cristo k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachi miapi-e pait'ee ichi ewari waibia ewate. ¹⁰Naaweda tachi jida Tachi Ak'õre k'ira unuamaa iru p'anapataarãk'a p'anajida, o k'achiade p'anapachida perã. Mamída Cristo piuda k'aurepa tachi pari, Tachi Ak'õrepa ichi t'ãri auk'a biji tachi t'ãri ome. Ma awara Cristo piup'eda chok'ai p'irabaida perã, ñrá audupiara tachi k'aripapari ichi ode wãrutade, mãik'aapa mägá k'aripapariit'ee tachi wãrutamaa ichi truadee. ¹¹Tachi Waibia Jesucristopa tachi mägá k'aripapari perã, ñrá tachi t'ãri auk'a p'anapata Tachi Ak'õre ome. Maperãpi tachi t'ãri o-ã p'anapata.

Adán badak'ãriipa Cristo parumaa

¹²Adanpa oodade k'ĩsiadáma. Chi naapema eperãpa naapiara p'ek'au k'achia ooji, oo-e pada perã Tachi Ak'õrepa jaradak'a. Piuji ma

k'achia ooda k'aurepa. Ma k'achia oodak'áriipa jómaweda ichideepa uchiadap'edaarāpa p'ek'au k'achia oo p'aneejida. Māgá Adanpa naapiara k'achia ooda k'aurepa, maadamāiipa eperāarā piupata. ¹³Māga paji Ak'ōrepa ichi ūraa p'āpii naaweda Moisemaa. Ma ūraa p'āpida k'awada—e p'anapachida mīda, eperāarāpa pariatua p'ek'au k'achia oopachida Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mamīda Tachi Ak'ōrepa āchi miapi—e paji āchia ne—ināa k'achia oopatap'edaa k'aurepa. ¹⁴Jīp'a piujida Adanpa ne—ināa k'achia ooda k'aurepa, auk'a ooda—e paji mīda irua oodak'a. Īrá k'īsiadāma Adanpa oodade māik'aapa Cristo, chi cheit'ee bada apatapa oodade.

¹⁵Tachi Ak'ōrepa eperāarā chupiria k'awaada māik'aapa pia ooda Cristo k'aurepa, Adanpa oodak'a bi—e. Adanpa ooda k'aurepa na p'ek'au eujādepemaarā jómaweda piupata māik'aapa pia—ee p'anapata Tachi Ak'ōre k'īrapite. Māga p'anapata mīda Ak'ōre k'īrapite māik'aapa p'ek'au k'achia oopata mīda, Cristode ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa eperāarā chupiria k'awaapari māik'aapa ārapa p'ek'au k'achia oopata wēpapipari. Māgá Cristopa ooda k'aurepa Ak'ōrepa ma eperāarā p'ek'au k'achia wēe ak'ipari. ¹⁶Ma awara Adanpa k'achia ooda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā pia ak'i—e paji māik'aapa ma k'aurepa āra atuapiit'ee paji. Jōdee Cristopa pia ooda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa na eujādepemaarā pia ak'ipari irude ijāadak'āri. ¹⁷Ma et'ewa jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani Adanpa ooda k'aurepa na p'ek'au eujādepemaarā piupata. Mamīda ma k'āyaara Jesucristopa ooda pipiara bi. Ma k'aurepa Tachi Ak'ōrepa eperāarā k'aripapari, p'ek'au k'achia wēe ichita p'anapataadamerā iru truade, ārapa irude ijāapata perā.

¹⁸Ichiaba Adanpa k'achia ooda k'aurepa, jómaweda atuadait'ee paji. Jōdee Jesucristopa pia ooda k'aurepa jómaweda p'ek'au k'achia wēe p'anadai Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa iru truadee wā dai. ¹⁹Māpa jaradai eperā abaapa oo—e pada perā Ak'ōrepa jaradak'a, eperāarā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oo p'aneejida. Jōdee chi apemapa ooda perā Ak'ōrepa jaradak'a, eperāarā chok'ara p'ek'au k'achia wēe p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite.

²⁰Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa Moisemaa p'āpiji ak'īpiit'ee eperāarāmaa āchia ne—ināa k'achia oopata. Ma ūraa k'awaadak'āri, audupiara k'achia oopachida. Mamīda Tachi Ak'ōrepa māgee eperāarā audú k'inia iru bada perā, āchi ma o k'achiadeepa k'aripa ataji. ²¹Waide Tachi Ak'ōrepa māgá k'aripa—e bak'āri, tachi eperāarā piudap'eda, atuapachida tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa tachi p'ek'au k'achia oopataarā k'aripak'āri Jesucristo k'aurepa, p'ek'au k'achia wēe p'aneejida iru k'īrapite māik'aapa iru ode p'aneejida. Ma ode p'anadak'āri, tachi k'ap'ia piuruta pijida, Ak'ōre truade p'anadait'ee.

Cristodeerāpa p'ek'au k'achia oodaamaa p'anapata

6 ¹Parādepemapa iidii: “Tachi Ak'ōrepa Cristode ijāapataarā p'ek'au k'achia wēe ak'i bi pirā, ip'ek'au k'achia waapiara oodaipia bi—

ek'ã, mǎgá Ak'õrepa waapiara tachi pia ak'imerã?" ²iMǎga—e! Cristode ijãadak'ãri, tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'aji. Mǎga bita, ¿sǎga waapiara p'ek'au k'achia oodaima? ³¿K'awada—e p'anik'ã? Jesucristode ijãadak'ãri, poro choopijida ak'ipidait'ee iru ome araa p'ani. Mǎgá araa p'anadairã iru ome, iru piuk'ãri tachi p'ek'au k'achia wēpapiit'ee, tachi jida auk'a piu pik'ajida. ⁴Ma awara tachi ijãapataarãpa poro choopidak'ãri mǎgá ak'ipidait'ee tachi piu pik'adap'edaa Cristo ome, jaradai tachi auk'a ia pik'ajida iru ome. Ichiaba jaradai Tachi Ak'õre Waibiapa tachi auk'a p'irabai pik'apiji iru p'irabaipidak'a, mǎgá awara p'anapataadamerã irua k'inia bik'a.

⁵Cristo ome araa p'ani k'aurepa, tachi auk'a piu pik'ajida pirã iru ome, mǎgara auk'a p'irabaidait'ee mǎik'aapa iru ome p'ek'au k'achia wēe p'anapataadait'ee, irua k'inia bik'a. ⁶K'awa p'ani Cristode ijãadai naaweda p'ek'au k'achia ooyaa p'anapachida. Mamĩda ijãadak'ãri mǎik'aapa araa p'aneedak'ãri iru ome, ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia kurusode piu pik'aji iru k'ap'ia ome. Mǎgá uchiyajida ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa, waa tachimaa k'achia oopinaamerã. ⁷Tachi eperã k'ap'ia piuk'ãri, ne—inã waa tachimaa oopi—e pai, pia wa k'achia. Mǎga pik'a tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'ak'ãri Cristo k'ap'ia ome, ne—inã k'achia waa tachimaa oopi—e pai. ⁸Tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia mǎgá piu pik'ada perã Cristo k'ap'ia ome, ijãa p'ani Cristopa tachi k'aripait'ee p'anapataadamerã irua k'inia bik'a, auk'a p'irabai pik'adap'edaa perã iru ome. ⁹Tachi ijãapataarãpa k'awa p'ani Cristo piup'eda chok'ai p'irabaida perã, waa piu—e pait'ee. ¹⁰Piuda apai piuji p'ek'au k'achia jōmaweda wēpapiit'ee. Ma piudak'ãriipa ichita chok'ai bapari ooit'ee Ak'õrepa oopi bik'a. ¹¹Parã ichiaba mǎgá p'anapataadaipia bi, parã p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'ada perã Jesucristo k'ap'ia ome. Mapa ichita iididaipia bi Jesucristomaa, irua parã k'aripamerã oodait'ee Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Mǎgá ne—inã k'achia oo amaadaipi.

¹²Oonáati ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iaapa oopi k'inia bik'a parãmaa. Mǎgá k'aurepa ne—inã k'achia k'ĩra t'ãdoo oopata. Mamĩda ma k'ap'ia jōit'eepi. ¹³Ne—inã k'achia oopináati pãchi juamaa, biirimaa, it'aimaa, taumaa. Jĩp'a pãchi k'ap'ia bĩti Tachi Ak'õre jua ek'ari, irua ne—inã pia oopimerã ma k'ap'iamaa. P'anapatáati k'ap'ia chiwidi iru p'anik'a, parã auk'a p'irabai pik'adap'edaa perã Cristo ome, iru k'ap'ia chiwidi p'irabaik'ãri. ¹⁴Mǎga ooruta pirã, waa p'ana k'iniada—e pait'ee pãchia p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ari. Cristopa parã uchiapidak'a Tachi Ak'õre Ũraa p'ãda jua ek'ariipa, auk'a uchiapii ma k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa. Mǎgá Tachi Ak'õrepa parã k'ariipa k'inia bi, parã k'inia iru bapari perã.

Pi, k'ai esclavo

¹⁵Parãdepemapa jarai: “Mǎgara, Cristopa ooda k'aurepa it'aa wãdait'ee pirã, oonaadáma Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a. Oodáma tachia oo

k'iniata.” iMāga–e! ¹⁶¿K'awada–e p'anik'ã esclavopa oopari chiparipa oopi bik'a? Ne–inaa k'achia oopiru pirã, k'achia oopari m̄aik'aapa k'achiade baaipari. Māga pik'a bi parã p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ari p'anadak'ãri. Jōdee ma esclavo chiparipa chi esclavomaa ne–inaa pia oopiru pirã, pia oopari m̄aik'aapa chiparipa k'achia w̄ee ak'ipari. Māga pik'a bi Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anadak'ãri. Pi ¿k'ai esclavoma; p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia esclavo wa Tachi Ak'õre esclavo? ¹⁷Mia gracias jarapari Tachi Ak'õremaa, ñrã irua oopiparik'a oo k'inia p'anadairã pãchi t'ãriipa. Māga oo k'inia p'ani Tachi Ak'õrepa pedee pia jara p̄eida Cristode ùridap'edaa perã iru mimiapataarã it'aideepa m̄aik'aapa irude ijãadap'edaa perã. ¹⁸Māgã uchijida ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa m̄aik'aapa Tachi Ak'õre jua ek'ari p'aneejida. ¹⁹(Nāgí jarateerude mia “esclavo” jara bi parãpa pipiara k'awaadamerã k'ãata mia jara k'inia bi.) Naaweda pãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ari esclavoorãk'a p'anapachida. Mam̄ida ñrã pãchi k'ap'iamaa oopidaipia bi ne–inaa pia k'ïra t'ãdoo, Tachi Ak'õrepa k'iniata, ma–it'ee Ak'õrepa parã awara bida perã.

²⁰Parã at'ãri pãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ari esclavoorãk'a p'anadak'ãri, ùridaamaa p'anapachida Ak'õrepa oopi k'inia bada parãmaa. Jip'a oo k'inia p'anapachida k'achia beerãpa oopatak'a. ²¹¿K'ãare piata atajidama māga p'anadap'edaa pari? Māga p'anadap'edaa paara pãchi piurutamaa, atuak'ajida k'achia beerã atuapatak'a. Ma awara ñrã ijãapata perã, k'ïra nejasia p'ani k'ïsiadak'ãri ma k'achia oopatap'edaade. ²²Mam̄ida Tachi Ak'õrepa parã ichideerã papiji m̄aik'aapa parã uchia ataji ma p'ek'au k'achia jua ek'ariipa, waa esclavoorãk'a p'ananaadamerã. Ichia parã māgã awara bida perã, ichia k'inia bik'a p'anapataadai m̄aik'aapa it'aa wãdai pãchi jai–idaadak'ãri. ²³Wãara p'ek'au k'achia oopataarã piudak'ãri, atuadait'ee. Mam̄ida Cristode ijãapataarã it'aa wãdait'ee m̄aik'aapa ichita p'anapataadait'ee Tachi Waibia Jesucristo ome, Tachi Ak'õrepa māga k'inia bairã.

Chonaarãwedapema ùraa m̄aik'aapa Cristode ijãapataarã

7 ¹Ïpemaarã Cristo k'aurepa, parãpa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa Moisemaa ùraa p'ãpida. K'awa p'ani tachi ma ùraa jua ek'ari p'anapata chok'ai p'ani misa. ²K'ïsiadãma nãgide. Tachi Ak'õre Ùraade jara bi w̄erapa awaraa imik'ïra jiriik'araa bi, ichi imik'ïra chok'ai bi misa. Mam̄ida chi imik'ïra jai–idaak'ãri, chi w̄era uchiai m̄agí ùraa jara bi jua ek'ariipa. Awaraa imik'ïra atai. ³Pia jarait'eera, chi imik'ïra chok'ai bide, araa beeru pirã awaraa imik'ïra ome, p'ek'au oo bi Tachi Ak'õre k'ïrapite. Mam̄ida chi k'ima jai–idaap'eda, awaraa ome araa paru pirã, p'ek'au oo–e bi Tachi Ak'õre k'ïrapite.

⁴Māga pik'a bi parã ome, michi ñpemaarã Cristo k'aurepa. Parã p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia kurusode piu pik'ak'ãri Cristo k'ap'ia ome,

Moisepa p'áda ũraa jara bideepa uchijida. Parāpa Cristode ijāadak'āri, araa p'aneejida iru ome, ichideerā p'aneedamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. ⁵Araa p'anadai naaweda Cristo ome, ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa ne–inaa k'achia k'ira t'ādoo oopipachi tachimaa, oo k'inia bada perā Ak'ōre ũraa p'ādade jara bi eperāarāpa oonaadamerā. Māga oopida perā, Tachi Ak'ōrepa tachi atuapiit'ee paji. ⁶Mamīda Cristode ijāadak'āri māik'aapa ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'ak'āri Cristo ome, tachi uchijida ma ũraa jara bi jua ek'ariipa oodait'ee Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Naaweda ma ũraa tachi chipari pik'a baji. Mamīda Cristo ome araa p'aneedak'āri, Tachi Ak'ōre Jaure tachi chipari beeji p'anapataadamerā Ak'ōrepa k'inia bik'a.

**Chonaarāwedapema ũraa
māik'aapa tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia**

7Māgá Tachi Ak'ōre Jaure tachi chipari beeji pirā, ĵjaradaik'ā, Tachi Ak'ōrepa ũraa p'āpida k'achia bi? iMāga–e! Ma ũraa wē–e pada paara, mia k'awa–e pak'aji k'āare net'aata k'achia bi Ak'ōre k'irapite. Ma ũraade jara–e pada paara:

‘Chīara net'aa k'īanāaji’,

(Ex 20.17)

mia k'īsia–e pak'aji chīara net'aa k'īait'ee. ⁸Mamīda tachia Ak'ōre ũraa p'āda iru p'ani. Maperā mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa waapiara mimaa chīara net'aa k'īapipari, māgipa oopi k'inia bairā ma ũraade jara bi eperāarāpa oonaadamerā. Ma ũraa wē–e pada paara, ĵsāga oopik'ajima ma ũraade jara bi oonaadamerā? iMaarepida oopi–e pak'aji! ⁹Mia ma ũraade jara bi waide k'awa–e bak'āri, k'īsia p'ua wēe bapachi Ak'ōre k'irapite. Mamīda ma ũraa k'awaadak'āriipa k'īsia p'ua beeji, k'awada perā chīara net'aa k'īa bi k'aurepa mi atuait'ee. ¹⁰Ak'ōrepa ma ũraa p'āpiji ak'īpiit'ee sāga iru ode t'īudai. Mamīda mia ma ũraa ooi'araa bida adade ook'āri, iru ode t'īu k'āyaara, o k'achiade t'īuji. ¹¹Mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa mi k'ūrat'aaji. Oopii k'āyaara Ak'ōrepa ũraa p'āpidade jara bik'a, oopiji ma ũraade jara bi oonaadamerā, māgá mi atuapiit'ee.

¹²Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ũraa p'āpida pia bi, ichia ũraa jarada chaa. Mia māga jara bi ma ũraa uchiada perā Tachi Ak'ōre t'āri pia bideepa. Iru k'achia wēe bapari. Mapa ma ũraa k'aurepa Ak'ōrepa ak'ii eperāarāpa oopata k'awaait'ee pia wa k'achia.

¹³Māga pirā, ĵjaraik'ā Tachi Ak'ōre ũraa k'aurepa mi atua baji? iMāga–e! Mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa mi atuapiji oopik'āri Ak'ōre ũraa pia jara bi eperāarāpa oonaadamerā. Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru baji ichi ũraa k'aurepa mia k'awaamerā wāara mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia audú k'achia bi.

¹⁴Tachia k'awa p'ani Ak'ōre ũraa jōmaweda uchijai ichi Jauredeepa. Mamīda mia p'oyaa oo–e ma ũraade jara bik'a, mi p'ek'au k'achia ooyaa

bi k'ap'ia mi chiparik'a bairã. Mägipa mimaa ichita k'achia oopipari. ¹⁵K'awa-e sägap'eda oopari mägipa oopi bik'a. Mia oo-e wãara michi t'ãripa oo k'inia bik'a. Ma k'ãyaara oopari ne-inaa mia ooamaa bi. ¹⁶Mãga ook'ãri, ak'ipi bi Tachi Ak'õre Ūraade wãarata jara bi. ¹⁷Oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a. Mamïda mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa ne-inaa k'achia mimaa oopipari. ¹⁸K'awa bi na p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iade pia wẽ-e, michi k'iradoopa pia p'oyaa oo-e bairã, mãga oo k'inia bi mïda. ¹⁹Oo-e ne-inaa pia, mia oo k'inia bi. Jïp'a oopari ne-inaa k'achia, mia oo k'inia-e bi. ²⁰Mãga oopari perã, k'awa bi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa mimaa mãga oopipari.

²¹Ne-inaa pia oo k'inia bak'ãri Ak'õrepa oopi k'inia bik'a, ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa mãga oopi k'inia-e. ²²Mi t'ãri o-ia bi Tachi Ak'õre Ūraa k'awa bairã. T'ãripa oo k'inia bapari made jara bik'a. ²³Mamïda mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia presok'a bi. Mägí chõo pik'a bi michi t'ãri ome, at'ãri mi chipari ba k'inia bairã.

²⁴¿Sãgapi ooima? iMi chupiria chi! ¿K'aipa mi k'aripa ataima na p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa? Mägipa mi waya o k'achiade t'ïupi k'inia bi. ²⁵iMamïda mia gracias jarapari Tachi Ak'õremaa, Tachi Waibia, Jesucristopata, mi k'aripa atada perã mi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa! Michi t'ãripa oo k'inia bi Ak'õre ūraade jara bik'a. Mamïda mi k'achia ooyaa bi k'ap'iapa at'ãri k'achia oopi k'inia bi.

Sãga p'anapata Tachi Ak'õre Jaure ome

8 ¹Ma jõma jara aupadade k'ĩsiadak'ãri, tachia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa Jesucristo ome araa p'aniirã atuapi-e pait'ee. ²Cristode wãara ijãadak'ãri, Tachi Ak'õre Jaure ba chepari tachi ome. Iruata tachi uchiapipari tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa, ma k'aurepa atuanaadamerã. ³Tachi Ak'õre Ūraa Moisémaa p'ãpidapa eperãarã p'oyaa k'aripa ata-e paji, eperãarãpa p'oyaa ooda-e p'anadairã ma ūraade jara bik'a, ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ari p'ani misa. Mapa Tachi Ak'õrepa ichi Warra pëiji eperã jïp'aak'a bapariimerã mãik'aapa piumerã tachi pari, tachia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wëpapiit'ee. Mãgapi Cristopa tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia p'oyaaaji. ⁴Mãga ooji tachi ijãapataarã p'anapataadamerã Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bik'a. Mãgã p'anadai oodak'ãri Ak'õre Jaurepa oopi bik'a, tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopii k'ãyaara.

⁵Chi oo k'inia p'anapataarãpa ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a, mãga oopata jiripata perã ãchia oo k'inia p'ani aupai. Mamïda chi oo k'inia p'anapataarãpa Tachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a, mãga oopata jiripata perã Tachi Ak'õrepa k'inia bi. ⁶Ma awara chi oo k'inia p'anapataarãpa ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a o k'achia jiripata. Mãgã atuadait'ee. Mamïda chi oo k'inia p'anapataarãpa Ak'õre

Jaurepa oopi bik'a, k'áiwee p'anapata Ak'öre k'irapite, iru ode p'anadairã mäik'aapa it'aa wädait'ee perã. ⁷Mãgee oo k'inia p'anapataarãpa ächi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia oopi bik'a Tachi Ak'öre k'ira unuamaa iru p'anapata. Mapa oo k'iniadak'aa iru ũraa p'ädade jara bik'a. Wãara mägá p'oyaa oodak'aa, Ak'öre Jaure wëe p'anadairã. ⁸Ma awara ne-inaa wë-e mägee eperãarãpa oodai Tachi Ak'örepa ächi pia ak'imera.

⁹Jödee Ak'öre Jaure pächi t'äríde baparída a p'ani. Mäga pirã, parãpa oo k'inia p'anapataadaipia bi iru Jaurepa oopi bik'a. Tachia k'awa p'ani Cristo Jaure wëe beerã Cristodeerã-e. ¹⁰Mamída Cristo pächi t'äríde bapari pirã, parã jaure ichita chok'ai bapariit'ee. Maperã parã k'ap'ia piudaruta pijida p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Cristo k'aurepa Tachi Ak'örepa parã p'ek'au k'achia wëe ak'ipari. ¹¹Ma awara Tachi Ak'öre Jaure pächi t'äríde bapari pirã, parã jai-idaadak'ári, irua parã k'ap'ia chok'ai p'irabapiit'ee ichita p'anapataadamerã. Mäga k'awa p'ani Tachi Ak'örepa mäga ooda perã Cristo ome, iru piup'eda p'irabapiik'ári.

¹²Mãpai ipemaarã, Tachi Ak'örepa tachi Cristode ijãapataarã mägá k'aripapari perã ichi Jaure k'ap'ia, p'anapataadaipia bi iru Jaurepa p'anapi bik'a. Írã tachi ijãapataarã Cristo jua ek'ari p'anapata. Mäga bita ÷sãga oodaima tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia oopi bik'a? ¹³Parã p'anaruta pirã mägí p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia p'anapi k'inia bik'a, atuadait'ee. Mamída mägípa oopi bik'a oo amaaruta pirã mäik'aapa Ak'öre Jauremaa oopiruta pirã irua oopi bik'a, parã p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia p'oyaadait'ee mäik'aapa Ak'öre truade p'ananadait'ee.

¹⁴Jömaweda Tachi Ak'öre Jaurepa p'anapi bik'a p'anapataarã Tachi Ak'öre warrarã. ¹⁵Cristode ijãadak'ári, Tachi Ak'örepa ichi Jaure pëi-e paji parã p'era p'anapataadamerã esclavoorãk'a, irua parã miapii jãak'aapa. Jìp'a pëiji ichi warrarã padamerã. Maperãpi Tachi Ak'öremaa it'aa t'ídk'ári, jarapata: "¡Abbá!" iMi Ak'öre!" ¹⁶Mäga jaradai Ak'öre Jaurepa tachi t'ärímaa k'awapipari perã wãara Tachi Ak'öre warrarã. ¹⁷Mägá Tachi Ak'öre warrarã p'anadairã, iru p'anadait'ee jömaweda irua k'ísia iru bi ichideerã-it'ee it'ari p'ananadak'ári. Ne-inaa iru p'anadait'ee iru Warra Cristopa iru bik'a. Iru na eujãde bi misa, ijãadak'aa beerãpa iru jiripachida miapidait'ee. Mägá tachi auk'a jiripata. Mapa it'ari panadak'ári, Tachi Ak'örepa tachi Cristok'a papiit'ee, auk'a iru k'ira wãreede p'anapataadamerã.

Tachi Ak'öre k'ira wãree unudait'ee

¹⁸Michi t'äríde mia nãga k'awa bi. Na p'ek'au eujãde p'ani misa, tachi mak'íara miada-e p'ani k'ísiadak'ári jöma Tachi Ak'örepa tachimaa unupiiit'ee ichi k'ira wãree eujãde. ¹⁹Na p'ek'au eujãde mägá mia jöni

* 8.15 *Abbá* arameo pedeede jara k'inia bi *Mi Ak'öre* wa *Tate*.

jida, o-ia ni p'ani iru ewari waibia ewate. Jōma ne-inaa Tachi Ak'ōrepa ooda jida nimaa bi irua ak'ipimerā ichi warrarā Cristo cheru ewaride. ²⁰Chi naapema eperāpa oo-e pak'ari Tachi Ak'ōrepa jaradak'a, k'achiade baaiji. Maperā Ak'ōrepa ichia ooda jōmaweda auk'a k'achiade baaiji, ma ne-inaa Ak'ōrepa ooda māga k'inia-e baji mīda. ²¹Mamīda irā ma ooda jōmaweda nimaa bi ma ewari cherude ma k'achia baaidadeepa auk'a uchiat'ee perā Tachi Ak'ōre warrarā ome. Iru warrarā waa piuda-e pait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre k'ira wāree eujāde p'ananadait'ee. ²²K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ooda jōmaweda at'ari mia nībi, wēra mia nībaparik'a ichi warra ewaa t'oit'ee pak'ari. ²³Tachi ijāapataarā jida mia chitooni na p'ek'au eujāde p'ani misa, ne-inaa pipiara bi iru p'ani mīda, Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bidepema teet'ee Cristode ijāapataarāmaa. Māgi iru Jaure. Māgā iru Jaure tachi ome iru p'ani mīda, tachi t'āride k'isia paraa p'anapata na p'ek'au eujāde p'ani misa. Auk'a o-ia nipata Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'ia chiwidi p'irabaipimerā māik'aapa it'ari tachi ichi warrarāk'a p'anapimerā. ²⁴Ichia tachi o k'achiadeepa k'aripa atadak'ariipa, k'awajida ewari cherude wāara māgā k'ap'ia chiwidide p'anapataadait'ee iru k'ira wāree truade. Ma k'ap'ia chiwidi iru p'anadap'edaa paara, nida-e pak'ajida k'ap'ia chiwidi iru p'anadait'ee. ²⁵Mamīda wāara ijāa p'ani p'irā ma k'ap'ia chiwidi iru p'anadait'ee, waide unuda-e p'ani mīda, choodait'ee tachia ni p'anide.

²⁶Māgā choodai Tachi Ak'ōre Jaurepa tachi k'aripapari perā, audū k'isia paraa p'anadak'ari maa-e p'irā tachi t'āride juatau wēe pik'a p'anadak'ari. Māga p'anide tachi k'iradoopa p'oyaa it'aa t'ida-e pak'ari Ak'ōremaa, iru Jaurepa enenee nībi tachi pari iyapaa bidepai, pedee wēe. ²⁷Māpai Tachi Ak'ōrepa tachi ijāapataarā t'āride iru bi k'awapari perā, ūripari ichi Jaurepa jara k'inia bi tachi k'ap'ia pari. Ichi Jaurepa ichita iidipari irua k'inia bik'a.

²⁸Mapa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa pia uchiapiit'ee jōmaweda ne-inaa p'asaru ichi k'inia iru p'anirāmaa. Māga ooit'ee ichiata māirā jirida perā Cristode ijāadamerā. ²⁹Eperāarā ooi naaweda, Tachi Ak'ōrepa k'awaji māirāpa iru k'inia iru p'anadait'ee. Mapa k'isia iru baji māirā ichi warra jīak'a papiit'ee. Cristo chi Warra naapema paji. Maap'eda irude ijāapataarā iru ipemaarāk'a p'aneejida. ³⁰Pia jarait'eera, naaweda Tachi Ak'ōrepa k'awaji eperāarā ūk'uruurāpa iru k'inia iru p'anadait'ee. Mapa māirā jiripari Cristode ijāadamerā. Māpai, ijāadak'ari, irua āchi p'ek'au k'achia wēe ak'ipari ichi warra Cristo ak'iparik'a. Maperāpi āra p'anapiit'ee ichi trua k'ira wāree bide.

Cristode ijāapata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa tachi k'inia iru bapari

³¹K'isiadak'ari jōmaweda Tachi Ak'ōrepa ooparide tachi ijāapataarā k'aripait'ee, ĩk'āata waa jaradaima? Tachi Ak'ōrepa tachi māgā

k'aripapari pirã, ðk'aipa tachi k'achia ooima? ³²Tachi Ak'õrepa wãak'a-e paji pirã ichi Warra piupik'ãri tachi pari, audupiara wãak'a-e pait'ee ne-inaa awaraa ichia jara bi teeit'ee tachi Cristode ijãapataarãmaa. ³³ðK'aipa Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã imiateeima, irua ãra pia-ee ak'imerã? Tachi Ak'õrépata tachi p'ek'au k'achia wêe ak'ipari Cristopa ooda k'aurepa. ³⁴Mãga-e pirã, ðk'aipa Cristode ijãapataarã atuapiima? Jesucristo piuji mãik'aapa chok'ai p'irabaiji tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Maap'eda it'ari Tachi Ak'õre juaraare banaji chupiria iidit'ee Ak'õremaa tachi pari. ³⁵Mãga-e pirã, ðk'aipa tachi ãyaa ataima Cristo juadeepa, irua tachi k'inia-ee iru bamerã? Mãgã ãyaa wãda-e pai nepirade baairuta pijida maa-e pirã audú k'isia jõni pijida maa-e pirã awaraarãpa tachi k'achia ooruta pijida Cristode ijãapata perã maa-e pirã jarrapisia jõni pijida maa-e pirã p'aru wêe p'ani k'aurepa chupiria chitooi pijida maa-e pirã awaraarãpa tachi jiriruta pijida miapidait'ee wa peedait'ee. iNe-inaa apidaapa tachi ãyaa wãpida-e Cristo juadeepa! ³⁶Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:

'Ak'õre, taipa pi k'inia iru p'anapata perã, k'achia beerãpa tai ip'ii jiripata peedait'ee. Oveja peepataarãpa oveja iru p'anapatak'a ateedak'ãri peedait'ee, mãga pik'a mãgee k'achia beerãpa tai iru p'ani.' (Sal 44.22)

³⁷K'achia beerãpa tachi ijãapataarã at'ãri mãgã iru p'ani mãda, tachia ne-inaa jõmaade ãchi p'oyaaapata, tachi k'inia iru baparipa k'aripapari perã. ³⁸Cristopa tachi mãgã k'inia iru bapari perã, michi t'ãriipa mia nãga ijãa bi. Ayaa wãda-e iru juadeepa piuruta pijida maa-e pirã mia jõni pijida na eujãde p'ani misa. Cristo juadeepa tachi ãyaa wãpida-e pai angeleerãpa, netuaraarãpa, na p'ek'au eujãdepemaarã waibiarãpa pida. Apidaapa mãgã wãpida-e pai ne-inaa ïrapema wa t'ëepema ewari cherude. ³⁹It'ipiara wãruta pijida pajãde maa-e pirã edupiara wãruta pijida eujã ek'ari maa-e pirã t'imipiara wãruta pijida na p'ek'au eujãde, ãyaa wãda-e pai iru juadeepa. Mia mãga jara bi wê-e perã ne-inaa tachi ãyaa wãpiit'ee Tachi Ak'õre juadeepa Tachi Waibia, Jesucristopa, tachi k'inia iru bapari perã.

Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã jirit'erada

9 ¹Mi Cristode ijãadak'ãriipa, araa bi iru ome. Tachi Ak'õre Jaurepa k'awapipari mia wãarata jararu. Ma awara michi t'ãriipa ichiaba k'awa bi seewa jara-e nãga jarak'ãri. ²Mi audú t'ãri p'ua nĩbi michi auk'aarã, judiorãpa Cristode ijãadak'aa perã. ³Piara bak'aji Cristopa mi yiarã iru bada paara, michi auk'aarã atuadai k'ãyaara. ⁴Åra Israeldeepa uchijida. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa ãra jirit'eraji ichideerã p'anedamerã. Mãgã ichi warrarãk'a p'anejida. Iru bapachi ãra chonaarã t'ãide. Mãga nide iru k'ĩra wãree unujida. Åra chonaarãmaa jaraji ichia ooit'ee Abrahamdeepa

uchiadap'edaarã k'ap'ia pari. Ichi ũraa p'ãpiji ãra chonaarãmaa mãik'aapa mãirãdepema ũk'uru awara biji mimiadamerã ichi-it'ee. Jaraji ãra chonaarãmaa sãga it'aa iidipataadaipia bi. ãra chonaarãmaa jarada chok'ara jaraji ãra pia ak'i bapariit'ee mãik'aapa eperã pëiit'ee ãra k'aripade. ⁵ãra uchiãjida tai chonaarã Abrahamdeepa, Isaacdeepa, Jacobdeepa. Maap'eda Tachi Ak'õre Waibia Jesucristo, chi ne-inaa jõmaweda ak'ipari t'ok'ari eperã k'ap'iade, ãchi auk'aa paji, ichiaba ma chonaarãdeepa uchiada perã. iMaperã ichita gracias jaradãma irumaa! iAmén!

⁶Mãgara ÷k'ãata jaraima? ÷Tachi Ak'õrepa oo-e pajik'ã ichia ooit'eeda adak'a Israel pidaarã ome? iMãga ooji! Mamida ichi-it'ee jõmaweda Israeldeepa uchiadap'edaarã wãara Israel pidaarã-e. ⁷Ichiaba ichi-it'ee jõmaweda Abrahamdeepa uchiadap'edaarã wãara Abraham warrarã-e. Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bi:

'Mia Isaacdeepa uchiadait'erã pia ak'iit'ee, pi mide ijãapari perã.' (Gn 21.12)

⁸Ak'õrepa mãga jarada perã, k'awa p'ani iru-it'ee Isaacdeepa uchiadap'edaarã aupai Abraham warrarã, Abrahampa awaraa warrarã ooji mida. Tachi Ak'õrepa Isaacdeepa uchiadap'edaarã mãga ak'ipachi, ãra uchiadap'edaa perã irua Abrahammaa jarada k'aurepa. ⁹Tachi Ak'õrepa mãgaji Abrahammaa:

'Añomaa mi waya cheit'ee mãik'aapa Sarapa warra t'oit'ee.' (Gn 18.10)

¹⁰Ma awara ai t'ëepai tai judiorã chonaa Isaacpa me-iso ooji chi wëra Rebeca ome. ¹¹Mamida ma me-iso t'odai naaweda, Tachi Ak'õrepa k'isia iru baji aba jirit'erait'ee mãik'aapa waibiara papiit'ee chi apema k'ãyaara. Ak'õrepa mãga ooji ma warrarãpa waide ne-inaa pia wa k'achia ooda-e p'anajida mida. Mãga ook'ãri, k'awapiji ichiata eperã jirit'erapari oomerã ichia oopi bik'a. ¹²Jirit'era-e ma eperãpa ne-inaa pia oopari perã. Jip'a jirit'erapari ichia k'inia bik'a. Mãga k'awa p'ani Ak'õrepa Rebecamaa nãga jarada perã:

'Chi naapema chi t'ëepema jua ek'ari bait'ee.' (Gn 25.23)

¹³Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade ichiaba jara bi:

'Jacob jirit'eraji. Jõdee Esaú unuamaa iru baji.' (Mal 1.2-3)

¹⁴Mãgara ÷k'ãata jaradaima? ÷Tachi Ak'õrepa pia oo-e bik'ã, aba pipiara ak'ipari perã chi apema k'ãyaara? iMãga-e! ¹⁵Mia mãga jara bi Tachi Ak'õrepa Moisemaa nãga jarada perã:

'Mia chupiria k'awaait'ee mia chupiria k'awaa k'inia biirã. Pia ak'iit'ee mia pia ak'i k'inia biirã.' (Ex 33.19)

¹⁶Mãga jarada perã, k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa eperãarã jirit'erapari k'aripait'ee, ichia ãchi chupiria k'awaa k'inia bairã. Jirit'era-e ãchia mãga k'inia p'anadairã maa-e pirã ne-inaa pia wa k'achia oo p'anadairã. ¹⁷Ichiaba Ak'õrepa ichi ũraa p'ãdade jaraji Egiptodepemaarã poro waibia Faraonmaa:

‘Mia pi rey papiji m̄aik'aapa pi k'irapite ooji ne–inaa eper̄aar̄apa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. M̄aga ooji mia pi nepirade baaipida k'aurepa, na p'ek'au euj̄adepemaar̄apa k'awaadamer̄a Mita, j̄omaar̄a Ak'ōre Waibia.’ (Ex 9.16)

18 M̄aga jarada per̄a, k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awaapari ichia chupiria k'awaa k'inia biir̄a m̄aik'aapa k'iiri k'isuapipari ichia m̄aḡa oopi k'inia biir̄amaa.

19 Mam̄ida par̄adepemapa mimaa iidii: “M̄aga pir̄a, ĩs̄agap'eda Tachi Ak'ōrepa k'iiri k'isua p'aniir̄a miapiit'eema? ĩru k'aurepa m̄aḡa p'anapata–ek'ā?” 20 Mia ma iidida n̄aga p'anaut'ee. Pi na p'ek'au euj̄adepema. M̄aga bita, ĩTachi Ak'ōrepa ne–inaa oopari iidiipia bik'ā?

‘Ma awara pi, Ak'ōrepa ooda, iidiipia bik'ā: “ĩS̄aap'eda mi n̄aḡa oojima?”’ (Is 29.16; 45.9)

21 K'ĩs̄faji n̄aḡide. Chok'o k'aparipa ichi yooro p'e iru bidee chok'o k'ira t'ādoos̄ k'apari, ichia k'inia bik'a. Ma yoorodee k'ai chok'o pi–ia fiestadee ateeit'ee m̄aik'aapa ai yoorodee k'ai chok'o j̄ip'aa teeda iru bait'ee.

22 Tachi Ak'ōrepa m̄aga pik'a oopari na p'ek'au euj̄adepemaar̄a ome. Ichia k'ĩsia iru bi m̄ida p'ek'au k'achia ooyaa p'aniir̄a j̄opiit'ee, choopari āra ome ichi ewari waibia ewate paru misa. M̄aḡa choo k'inia bi pir̄a, ĩk'āata jaradaima? 23 M̄aḡa chooru pir̄a k'ĩsia iru bada per̄a eper̄aar̄amaa ichi k'ira w̄aree unupiit'ee, ĩk'āata jaradaima? Irua m̄aga ooji tachi chupiria k'awaak'ari m̄aik'aapa tachi k'ap'ia ichi k'ira w̄aree unupik'ari awaraar̄amaa. 24 Tachi Ak'ōrepa tachita jiriji judior̄a t'āideepa m̄aik'aapa judio–eer̄a t'āideepa, tachi j̄omaweda auk'a Cristode ij̄aadamer̄a. 25 K'awa p'ani Ak'ōrepa m̄aga k'ĩsia iru baji, iru pedee jarapari Oseamaa jarapida per̄a:

‘Michi eper̄aar̄a–ee p'anadap'edaar̄a t'ij̄aradait'ee “michi eper̄aar̄a” m̄aik'aapa eper̄aar̄a mia k'inia–e badaar̄a t'ij̄aradait'ee “eper̄aar̄a mia k'inia iru biir̄a”.’ (Os 2.23)

26 Awara āi Ak'ōre Ūraa p'ādade Oseapa ichiaba jaraji:

‘Mia eper̄aar̄amaa jara badam̄ai: “par̄a michi p'uuru pidaar̄a–e”, m̄agiir̄am̄ai āchideepa uchiadap'edaar̄amaa “Ak'ōre ichita chok'ai bapari warrar̄ada” adait'ee.’ (Os 1.10)

27 Ma awara Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa jaraji:

‘Israel pidaar̄a ipu tau n̄ausaak'a p'usa ide chok'ara p'ani m̄ida, Tachi Ak'ōrepa āra chok'ara–ee uchiapiit'ee k'achia beer̄a juadeepa. 28 Taar̄a–e nide Tachi Ak'ōrepa eper̄aar̄a chok'ara j̄opiit'ee.’ (Is 10.22-23)

29 Mam̄ida ai naaweda Isaíapa ichiaba jara baji:

‘J̄omaar̄a Ak'ōre Waibiapa tachi warrar̄a chok'ara–ee p'aniir̄a k'aripa–e pada paara, k'iniik'ajida Sodoma pidaar̄ak'a m̄aik'aapa Gomorra pidaar̄ak'a.’ (Is 1.9)

Judiorā Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaa

³⁰Tachia ñk'āata k'awaadaima k'ĩsiadak'āri Ak'õrepa mǎga oodade Israel pidaarǎ ome? K'awa p'ani judio–eerǎpa Tachi Ak'õre jirida–e p'anajida. Mamĩda ĩrǎ p'ek'au k'achia wēe p'anapata Tachi Ak'õre k'ĩrapite, Cristode ijāapata perǎ. ³¹Jõdee Israel pidaarǎpa Tachi Ak'õre jiri p'anajida mǎik'aapa oo k'inia p'anajida iru ũraa p'ādade jara bik'a, irua āchi pia ak'imerǎ. Mamĩda p'oyaa ooda–e paji jõmaweda ma ũraade jara bik'a. ³²¿Sǎgap'eda mǎga p'anajida? Cristode ijāa p'aneedai k'āyaara Tachi Ak'õrepa āchi pia ak'imerǎ, Ak'õre Ũraa Moisemaa p'āpidak'a oo k'inia p'anapachida. Mamĩda Ak'õrepa Cristo pēiji ichi o ak'ipimerǎ. Mapa irude ijāa k'iniada–e pak'āri, ma o atuajida. ³³Oojida Ak'õrepa jaradak'a chonaarǎweda ichi ũraa p'ādade:

'Judiorǎ t'āide Sión p'uurude* mia eperǎ mǎu pipiara bik'a papiit'ee.

Ara eperǎ t'ĩutiparik'a mǎumaa, mǎga pik'a eperǎarǎ chok'ara t'ĩuti pik'adait'ee ma mǎu pipiara bi k'aurepa. Mamĩda chi irude ijāa bi t'āri o–ia bapariit'ee Ak'õre k'ĩrapite.' (Is 8.14; 28.16)

10 ¹Īpemaarǎ Cristo k'aurepa, t'āriipa mia k'inia bi judiorǎpa Cristode ijāadamerǎ. It'aa t'ĩpari Tachi Ak'õremaa āra chupiria k'awaamerǎ, mǎgǎ o k'achiadeepa uchiadamerǎ. ²Michi taupa unu bi ārapa Ak'õre net'aa k'awa k'inia p'ani. Mamĩda wāara iru k'awadak'aa. ³K'awa k'iniadak'aa Ak'õrepa Cristode ijāapataarǎ p'ek'au k'achia wēe beepipari. K'ĩsiapata ne–inaa pia oo p'anĩpa Tachi Ak'õrepa āchi pia ak'it'ee. Maperǎ Cristode ijāa k'iniada–e. ⁴Mamĩda Cristopata ichideerǎ uchiapipari Tachi Ak'õre Ũraa p'ādade jara bi jua ek'ariipa, oopataadamerǎ irua jara bik'a. Maperǎ Tachi Ak'õrepa Cristode ijāapataarǎ p'ek'au k'achia wēe ak'ipari.

⁵Moisepa p'ādade jara bi:

'Eperǎpa ook'āri jõmaweda Ak'õre Ũraade jara bik'a, ichita bapariit'ee ma ũraade jara bik'a.' (Lv 18.5)

⁶Mamĩda p'ek'au k'achia wēe beerǎ Cristode ijāa p'ani k'aurepa, mǎgiirǎpa auk'a jaradai Moisepa jaradak'a Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadap'edaarǎmaa: 'K'ĩsianáati pǎchi t'āridepai: “¿K'aita wāima Ak'õre eujǎdee irua k'inia bi k'awaade?”' (Dt 30.12)

(pia jarait'eera, Cristo chemerǎ Ak'õre eujǎdeepa.) ⁷Maa–e pirǎ: '“¿K'aita piudap'edaarǎmaa wāima Ak'õrepa k'inia bi k'awaade?”' (Dt 30.13)

(pia jarait'eera, Cristo chemerǎ iru iadap'edaamāiipa.) ⁸Mǎga k'ĩsiadai k'āyaara, jaradaipia bi Ak'õre Ũraade jara bik'a:

'Nǎgaweda Tachi Ak'õrepa jara pēida k'awa p'ani, mǎgĩ pǎchi it'aideepa jarapata perǎ mǎik'aapa pǎchi t'āride k'awapata perǎ.' (Dt 30.14)

* 9.33 Chonaarǎweda *Jerusalén* t'ĩjarapachida *David P'uuru* maa–e pirǎ *Sión*.

Māgí pedee Moisepa p'ādadepemak'a ichiaba taipa jarateepata jōmaarāmaa: t'āripa Cristode ijāapataadamerā. ⁹Eperāpa jara bi pirā: “Jesucristo Michi Waibia” māik'aapa t'āripa wāara ijāa bi pirā Tachi Ak'ōrepa Cristo chok'ai p'irabaipiji, Tachi Ak'ōrepa ma eperā wāpiit'ee ichi truadee. ¹⁰T'āripa Cristode wāara ijāadak'āri, p'ek'au k'achia wēe p'aneepata Ak'ōre k'īrapite. Ma awara tachi it'aideepa jaradak'āri, “Jesucristo Michi Waibia”, ak'īpipata irua tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji.

¹¹K'irāpāti Ak'ōre Ūraa p'ādade ichiaba jara bi:

‘Eperā Cristode ijāa bi k'īra pia–ee ba–e pait'ee Ak'ōre k'īrapite.’ (Is 28.16)

¹²Māga jara bairā k'awa p'ani judiorā, judio–eerā ome auk'a p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite, Cristode ijāadak'āri. Iruta Jōmaarā Waibia. Auk'a k'aripapari chi chupiria iidirutaarā ichimaa, āchi auk'a k'inia iru bapari perā. ¹³Maperā k'awa p'ani na Ak'ōre Ūraa wāarata jara bi:

‘Tachi Ak'ōrepa ichimaa chupiria iidirutaarā k'aripa atait'eeda aji, atuanaadamerā.’ (Jl 2.32)

¹⁴Mamīda śsāga chupiria iididaima, irude ijāada–e p'ani pirā? Ichiaba śsāga irude ijāadaima, irua ooda āchi–it'ee ūrida–e p'ani pirā? Ma awara śsāga ūridaima irua ooda āchi–it'ee, eperāpa māga jara–e pirā āchimaa?

¹⁵Māgí eperā, śsāga wāima jarateede, awaraarāpa iru pēida–e p'ani pirā? Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

‘Eperāarā o–īadaipata awaraarāpa pedee pia āchimaa jara chedak'āri.’ (Is 52.7)

¹⁶Mamīda jōmaarāpa ūri k'iniada–e p'ani, Ak'ōre pedee pia jara chedak'āri. Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isafapa p'ādade jara bairā:

‘Tachi Ak'ōre, śk'aipa ijāajima aji, taipa jarateedap'edaa?’ (Is 53.1)

¹⁷Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani eperāarāpa ūridak'āri Cristopa ooda āchi–it'ee, māgapī irude ijāapata.

¹⁸Māga pirā, śsāgap'eda judiorāpa ijāada–e paji? śŪrida–e pajik'ā Cristopa ooda āchi–it'ee? iŪrijidapi! Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

‘Tachi Ak'ōrepa ooda jarateepachida jōmaarāmaa; na p'ek'au eujādepema t'imí beerāmaa paara k'awapijida irua ooda.’ (Sal 19.4)

¹⁹Māga pirā, waya iidit'ee: śsāgap'eda ijāada–e pajima? śK'awada–e pajik'ā āchia ūridap'edaa? iK'awajidapi! Naapiara mia k'irāpapi k'inia bi Moisepa p'ādade jara bi:

‘Tachi Ak'ōrepa nāga jara bi ichi eperāarāmaa: Mia parā k'īra unuamaa iru p'anapiit'ee michi eperāarā–eerāmaa, āra mide ijāa k'inia p'anadairā. Ma awara parā k'īraupit'ee māgiirā ome, chi parāpa k'īsiapata k'īsia k'awa–ee beerā.’ (Dt 32.21)

²⁰Ichiaba Isafapa p'ādade jīp'a jara bi:

‘Mi jirida–e p’anadap’edaarāpa mi unujida. Mia unupiji mi k’awa k’iniada–eerāmaa.’ (Is 65.1)

²¹ Jōdee Israel pidaarā āpīte jara bi:

‘Ichita mia Israel pidaarā k’aripa k’inia baji. Mamīda āchia oodaamaa p’anapachida mia jara bik’a, mide ijāa k’iniada–e p’anadap’edaa perā.’ (Is 65.2)

Tachi Ak’ōrepa Israel pidaarā jirit’erada

11 ¹ Israel pidaarā māgá p’anadap’edaa perā, ¿Tachi Ak’ōrepa ichi eperāarā yiarāa iru bik’ā? ¡Māga–e! ¡Mita Israel pida, Abrahamdeepa uchiada, Benjamín ēreerādepema! Tachi Ak’ōrepa mi yiarāa–e bi. ² Irua Israel pidaarā naaweda jirit’eraji ichi eperāarā papiit’ee. ¿Īrā sāga āchi yiarāa iru baima? ¿K’irāpa p’ani–ek’ā Ak’ōre Ūraa p’ādade jara bi iru pedee jarapari Elías it’aideepa? Israel pidaarā āpīte māgīpa Tachi Ak’ōremaa jaraji:

³ ‘Ak’ōre, tai poro waibiarāpa pī pedee jarapataarā peepachida. Ichiaba pia altar oopida ārik’oojida. Mi aupai pīde ijāapari māik’aapa ĩrā mi jida jiri p’ani peedait’ee.’ (1 R 19.10, 14)

⁴ Mamīda Tachi Ak’ōrepa Eliamaa p’anauji:

‘Mi jua ek’ari eperāarā siete mil iru bi, at’āri mīmaa aupai it’aa t’īpata. Pik’a, āra jida bedabaidak’aa jā ne–inaa juapa ooda Baal k’īrapite.’ (1 R 19.18)

⁵ Tachi Ak’ōrepa ichi eperāarā ūk’uru ichi jua ek’ari iru badak’a Elías na p’ek’au eujāde bak’āri, auk’a ĩrapema Cristode ijāa p’aniirā jirit’eraji ichi jua ek’ari iru bapariit’ee. Māga oopari āchi k’inia iru bapari perā.

⁶ Maperāpi ma ijāapataarā jirit’eraji. Eperāarā jirit’erada paara āchia ne–inaa oopata k’aurepa, āchia Tachi Ak’ōremaa jirit’erapik’ajida ma ne–inaa oo p’ani pari. Mamīda māga–e. Irua āchi jirit’erapari āchi k’inia iru bapari perā.

⁷ Māgara ¿k’āata k’īsiadaima Israelde? Jōmaweda Israel pidaarāpa unuda–e paji āchia jiridap’edaa. Jiripachida Tachi Ak’ōrepa āchi pia ak’imerā, p’ek’au k’achia wēe. Mamīda ūk’urupai, chi Tachi Ak’ōrepa jirit’eradaarā Cristode ijāadamerā, wāara māga p’aneejida iru k’īrapite. Jōdee chi apemaarā k’īiri k’isua p’aneepachida. ⁸ Mapa Ak’ōre Ūraa p’ādade jara bi:

‘Tachi Ak’ōrēpata āchi t’āri chaareepiji. Tau iru p’anajida mīda, unuda–e paji Tachi Ak’ōrepa āchīmaa unupida. Ichiaba k’īiri iru p’anajida mīda, ūrida–e paji Tachi Ak’ōrepa āchīmaa jarapida. At’āri māga p’anapata.’ (Dt 29.4)

⁹ Ichiaba Ak’ōre Ūraa p’ādade Rey David it’aideepa jara bi:

‘Ak’ōre Waibīa, pī eperāarāpa k’īsiapata Ak’ōre ewari ia p’anipapai pia āchi pia ak’īpariit’ee. Māga k’īsia p’anadairā, taawa pia āchi

k'achiade baaiipii mäik'aapa miapii. ¹⁰Ichita ne–inaa oopata pi–it'ee áchia k'ísia p'anik'a, pia wāara oopi k'inia bi k'āyaara. Maperā taawa pia áchi tau p'āriu pik'apii ununaadamerā pia oo bi mäik'aapa áchi eburuk'uk'ua pik'adaidamerā áchia ne–inaa k'achia oopata k'aurepa.' (Sal 69.22-23)

Tachi Ak'õrepa judio–eerā k'aripada

¹¹Waya iidit'ee: ¿Tachi Ak'õrepa ichi eperāarā yiarāa iru bik'ā? iMāga–e! Wāara ijāada–e pada perā Tachi Ak'õrepa k'inia badak'a, k'achiade baaijida. Mamīda áchia mágá ijāada–e pada k'aurepa judio–eerā Cristode ijāa p'aneejida mäik'aapa Ak'õre ode t'íujida. Ak'õrepa mágá judio–eerā o k'achiadeepa k'aripa ataji. Māga ooji judiorāpa mairā ijāa p'ani unudak'āri, auk'a Cristode ijāadamerā mäik'aapa ichi ode t'íudamerā. ¹²Judiorā Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaa perā, na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadai Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee mäik'aapa judio–eerāpa iru p'anadai jōma Tachi Ak'õrepa k'ísia iru bi Cristode ijāapataarā–it'ee. Judiorāpa auk'a Cristode ijāadak'āri, ijāapataarā jōmaweda audupiara o–īa p'anadait'ee.

¹³Írā parā judio–eerāmaa ne–inaa jarait'ee. Tachi Ak'õrepa mi jirit'eraji parā judio–eerāmaa jarateemerā irua pedee pia jara pēida Cristode. Mi o–īa bi ma–it'ee Ak'õrepa mi jirit'erada perā. ¹⁴Na mimia oo bīpa Tachi Ak'õre–it'ee, k'inia bi michi auk'arāpa parā ijāapata unudak'āri, auk'a Cristode ijāadamerā mäik'aapa Ak'õre ode t'íudamerā. ¹⁵Mamīda Cristode ijāada–e p'anadap'edaa perā, na p'ek'au eujādepemaarā awaraarāpa írude ijāadai mäik'aapa t'āri auk'a p'anapataadai Tachi Ak'õre ome. Tachi Ak'õrepa ma judiorā at'āri p'oyaa pia ak'ī–e, māga ijāada–e p'anadairā. Mamīda ijāadak'āripi, Ak'õrepa áchi pia ak'ipariit'ee. Ak'õrepa chok'ai p'irabaipidaarāk'a p'anadait'ee.

¹⁶K'ísiadáma nāgide. Judiorāpa trigo naapiara ewadak'āri, mágí awara bipata aīdee masa oodap'eda, pan oodait'ee Tachi Ak'õre–it'ee. Mamīda Ak'õrepa trigo jōmaweda waripipari perā, wāara ma masa jōmaweda ichi–it'ee. Māga pik'a Tachi Ak'õrepa judiorā chonaarāwedapema Abraham awara bīji ichi–it'ee, Abrahampa ijāa bada perā irua jarada. Mamīda wāara Abrahamdeepa uchiadap'edaarā jōmaweda ichi–it'ee, māga ijāadak'āri.

¹⁷Abraham pak'uru k'arrak'a bi judiorā–it'ee. Mamīda olivo biiri uupataarāpa chi jua t'iap'epatak'a ma pak'uru pipiara chaumerā, māga pik'a Tachi Ak'õrepa Israel pidaarā ũk'uru t'iap'e pik'aji, Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaa perā. Māpai pak'uru ak'ipataarāpa ma pak'uru jua t'iap'edap'edaamāi awaraa pak'uru jua t'ī bipatak'a māgee jida chaumerā, māga pik'a Tachi Ak'õrepa parā judio–eerā t'ī pik'a bīji judiorā k'āyaara, Cristode ijāapata perā. ¹⁸Tachi Ak'õrepa parā judio–eerā ome

māgá ooji mīda, k'ĩsiadaik'araa bi parā pipiara p'ani judiorā k'āyaara. Āra parā naaweda ma pak'uru k'arradepema juak'a p'anajida. Ma pak'uru k'arrak'a bi chok'ai–e bi parā, chi jua t'i pik'a bida k'aurepa. Parā chok'ai p'ani ma pak'uru k'arrak'a bi k'aurepa. Judiorā k'aurepata parāpa Tachi Ak'õre k'awa p'ani.

¹⁹Parādepemapa jarai: “Mamīda Tachi Ak'õrepa mi t'i pik'a biji ma k'arrak'a bide judiorā k'āyaara.” ²⁰Pia bi. Mamīda k'irāpāji Ak'õrepa ma judiorā t'iap'e pik'aji Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaa perā. Pi Cristode ijāapari perāta, t'i pik'a biji. Audua bai k'āyaara, jīp'a Tachi Ak'õre waaweeipia bi. ²¹Tachi Ak'õrepa ichi eperāarā t'iap'e pik'aji pirā Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaa perā, audupiara parā t'iap'e pik'ait'ee ijāa amaadaruta pirā. ²²Tachi Ak'õre t'ari pia bapari Cristode ijāapataarā ome. Mamīda Cristode ijāadaamaa p'aniirā pia ak'i–e. Maperā pi ijāa beeru pirā, t'ari pia bapariit'ee pi ome. Mamīda ijāa amaru pirā, waa pia ak'i–e. Pi t'iap'e pik'ait'ee ijāadak'aa beerā ome ooparik'a. ²³Jõdee, naaweda Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaarāpa ijāaruta pirā, Tachi Ak'õrepa āchi pia ak'it'ee Cristodeerā ak'iparik'a. Āra waya t'i pik'a biit'ee āra naaweda p'anadap'edaak'a. Māga ooi Tachi Ak'õre–it'ee ne–inaa audú chaaree wē–e perā. ²⁴Irua pi, judio–ee bita, o k'achiadeepa k'aripa ataru pirā Cristode ijāapari perā, audupiara judiorā māgá k'aripait'ee, Cristode ijāadak'ari. Māga ooit'ee āchi uchiadap'edaa perā irua eperā jirit'erada Abrahamdeepa.

Tachi Ak'õrepa Israel pidaarā k'aripait'ee

²⁵Īpemaarā Cristo k'aurepa, ĩrā mia parā judio–eerāmaa ne–inaa awaraarāpa waide k'awadak'aa k'awapi k'inia bi, k'ĩsianaadamerā judiorā k'āyaara pipiara p'ani. Tachi Ak'õrepa Israel pidaarā ũk'uru k'ĩiri k'isuapiji judio–eerāpa irua jara pēida pia ũridap'eda, Cristode ijāadamerā māik'aapa Tachi Ak'õre ode t'ĩudamerā. Mamīda ichita māga–e pait'ee. Jīp'a māga p'asait'ee ijāarutamaa jōma judio–eerā irua k'ĩsia iru bi ijāadamerā. ²⁶Ma t'ēepai, Israel pidaarā chok'ara auk'a Cristode ijāadait'ee māik'aapa Ak'õrepa āra o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, iru ũraa p'ādade jara bik'a:

‘Tachi K'aripapari uchiit'ee Israel pidaarā t'āideepa, Sión p'uurudeepa. Jacobdeepa uchiadap'edaarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ²⁷Maapai mia jaradak'a Jacobmaa, ichideerā pia ooit'ee āchi p'ek'au k'achia wēpapak'ari.’
(Is 59.20-21)

²⁸Parā judio–eerā k'aurepa ĩrā Tachi Ak'õrepa Israel pidaarā yiaraa iru bi, āchi ijāada–e p'anadairā irua pedee pia jara pēida Cristo k'ap'ia pari. Mamīda Ak'õrepa naaweda Israel pidaarā jirit'eraji. Mapa at'ari āchi k'inia iru bapari māik'aapa pia ak'i bapari. Māga oopari māga ooit'eeda ada perā āchi chonaarāmaa. ²⁹Tachi Ak'õrēpata ichita oopari

ichia jara bik'a. Mapa ichi eperãarã atabëi–e pait'ee. Ichita ãchi pia ak'i bapariit'ee ichia jaradak'a ãchi chonaarãmaa. ³⁰Naaweda parã judio–eerãpa oodaamaa p'anapachida Tachi Ak'õrepa jara bik'a. Mamïda judiorã Ak'õre Waibiapa ichi Warra pëidade ijãadaamaa p'anadap'edaa perã, Tachi Ak'õrepa parã judio–eerã chupiria k'awaaji. ³¹Ërapema judiorã at'ãri oodaamaa p'anapata Ak'õrepa jara bik'a. Mamïda Tachi Ak'õrepa parã judio–eerã chupiria k'awaadak'a Cristode ijãadak'ãri, auk'a chupiria k'awaait'ee judiorã, mägá ijãadak'ãri. ³²Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujãdepemaarã judiorã mãik'aapa judio–eerã ichiak'au biji ãchia oo k'iniata oodamerã. Mäga ooji ak'ipiit'ee ichia chupiria k'awaapari p'ek'au k'achia oopataarã, judiorã, judio–eerã paara.

Pedee pia jarada Tachi Ak'õrede

- 33 iWãara Tachi Ak'õre k'isia k'awaa bapari! Jõmaweda pia oopari ichia ne–inaa jõma k'awapari perã. Tachi eperãarãpa k'awada–e irua k'isia iru bi. Ichiaba k'awada–e sãgap'eda irua eperãarãmaa ne–inaa oopipari.
- 34 ¿Ak'õre Ûraa p'ãdade nãga jara bi–ek'a? ¿K'aipa k'awaaima Tachi Ak'õre k'isia mãik'aapa k'aipa iru ùraaima? Iruata ne–inaa jõma k'awapari.' *(Is 40.13)*
- 35 ¿K'aipa ne–inaa teeima Tachi Ak'õremaa, irua jõdee ma pari ne–inaa awara teemerã? *(Job 41.11)*
- 36 Eperãpa mägá p'oyaa tee–e, Tachi Ak'õre juadeepa ne–inaa jõmaweda uchiapari perã. Ichiata ne–inaa jõmaweda ak'i bapari. Ne–inaa jõmaweda nïbi ichi–it'ee. Mapa ichita jaradaipia bi: “Ak'õre, ipi jõmaarã k'ãyaara waibiara bi! ¡Amén!”

Cristodeerã sãga p'anapataadaipia bi

12 ¹Ëpemaarã, mia nãga ùraait'ee: Tachi Ak'õrepa eperãarã chupiria k'awaapari perã, at'ãri chok'ai p'ani misa, oopiti Tachi Ak'õremaa irua k'inia bik'a pi ome. Mägá pãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia p'oyaadai, p'anapataadait'ee Ak'õrepa k'inia bik'a. Ichiaba mägá ak'ipidai parãpa wãara Tachi Ak'õre k'inia iru p'ani. ²Oonãati na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerãpa oopatak'a. Mãirãpa k'isiapata ãchia oo k'inia p'anidepai. Parã jõdee, k'isiadaipia bi Ak'õrepa k'inia bik'a. Mägá k'awaadait'ee Ak'õrepa k'inia bi ne–inaa pia, k'achia wëe; ne–inaa irua pia ak'ipari.

³Tachi Ak'õrepa mi pia ooji mi jirit'erak'ãri parãmaa jarateemerã. Maperã mia ùraait'ee parãdepema apidaapa k'isianaadamerã: “Mi pipiara bi awaraarã k'ãyaara”. Ma k'ãyaara k'ira jip'a jiriipia bi Ak'õrepa oopi k'inia bi mãik'aapa t'ãriipa mäga oopia bi, it'aa iidi bi misa irua

k'aripamerã. ⁴Tachi k'ap'iade nãgee ne–inaa chok'ara iru bi; biiri t'iat'ee; jua ne–inaa jitait'ee; mãgee ne–inaa. Ma chaachaa ne–inaa awara–awaraa oopari. Auk'a oodak'aa. ⁵Mãga pik'a bi tachi Cristode ijãapataarã. Tachi jõma araa p'ani iru ome. Mapa auk'a araa p'ani apemaarã ijãapataarã ome k'ap'ia apai bik'a.

⁶Mamĩda Tachi Ak'õrepa k'aripak'ãri, ne–inaa awara–awaraa oopata, irua oopi k'inia bik'a tachi chaachaa.

Ichi ũraa jarapiru pirã tachidepema abaamaa, mãgipa mãga oopia bi t'ãriipa, Ak'õremaa k'aripa iidi bi misa. ⁷Awaraamaa ijãapataarã k'aripapiru pirã, mãga oopia bi. Awaraamaa jarateepiru pirã, ichiaba mãga oopia bi. ⁸Awaraa k'ariparu pirã chĩara t'ãri o–ĩapiit'ee, mãga oopia bi. Awaraamaa p'arat'arapiru pirã, t'ãri pia p'arat'a waibia teepia bi chupiria beerã k'aripait'ee. Awaraamaa eperã waibia papiru pirã, pia ak'iipia bi ijãapataarã ichi jua ek'ari p'aniirã. Awaraa k'ariparu pirã chĩara chupiria k'awaamerã, t'ãri o–ĩa mãga oopia bi.

Cristode ijãapataarã chik'inia p'anapataadaipia bi

⁹Awaraarã t'ãri jĩp'a k'inia iru p'anadaipia bi. Ne–inaa k'achia k'ĩra t'ãdoo oodaik'araa bi. Mãgee ne–inaa unuamaa iru p'anapatãati. Pia aupaita jiridaipia bi oodait'ee. ¹⁰Chik'inia p'anapataadaipia bi, tachi ãreerã ome p'anapatak'a. Audua p'anadaik'araa bi. Ma k'ãyaara awaraa ijãapataarã pipiara ak'idaipia bi tachi k'ãyaara.

¹¹K'oo–idaa p'anadaik'araa bi. T'ãriipa oodaipia bi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Mãgã oodait'ee Tachi Waibia Jesucristopa oopi k'inia bik'a.

¹²O–ĩa p'anadaipia bi ni p'ani misa Tachi Ak'õre eujãdee wãdait'ee. Choodaipia bi nepirade baaidak'ãri. Ichita it'aa t'ĩpataadaipia bi Tachi Ak'õremaa.

¹³Awaraa ijãapataarã chupiria k'awaadaipia bi mãik'aapa ne–inaa wẽe p'ani pirã, ãramaa teedaipia bi. Awaraarã pãchi t'ãide p'asia chedak'ãri, t'ãri pia auteebaidaipia bi. K'ãidait'ee wẽe p'ani pirã, pãchi tede k'ãipíti.

Awaraarã ome k'ãiwee p'anapataadaipia bi

¹⁴Awaraarãpa parã jiridak'ãri ne–inaa k'achia oodait'ee, it'aa iidíti Ak'õrepa ãra chupiria k'awaamerã mãik'aapa bendiciamerã. Iidinãati Ak'õrepa ãra maldiciamerã.

¹⁵Awaraarã o–ĩa p'anadak'ãri, auk'a o–ĩa p'anadaipia bi. Jõdee t'ãri p'ua p'anadak'ãri, auk'a jẽedaipia bi.

¹⁶T'ãri auk'a p'anadaipia bi awaraa ijãapataarã ome. Jĩp'a jiridaipia bi Ak'õrepa parãmaa oopi k'inia bi. K'ĩsiadaik'araa bi parã awaraarã k'ãyaara pipiara p'ani. Auk'a k'õp'ãyo meraadaipia bi chupiria beerã ome mãik'aapa p'arat'ara beerã ome. Audua p'anadaik'araa bi.

¹⁷Awaraarāpa parā k'achia oodak'āri, auk'a oonáati. Ichita ne–inaa pia óoti awaraarāpa unudamerā Cristo k'aurepa parāpa ne–inaa pia oopata. ¹⁸Awaraarā nepira jiriyaa p'ani mīda, parā jōdee k'āiwee p'anapatáati chíara ome. ¹⁹Īpemaarā k'inia, k'ira jō–ee p'ananaáati. Ma k'āyaara ichiak'au bíti, Tachi Ak'orepa ārapa oodap'edaa ak'imerā māik'aapa miapimerā ichia k'inia bik'a. Mia māga jara bi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bairā:

'Mia aupaita eperāarāpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia.

Miata p'ek'au k'achia oopataarā miapiit'ee.' (Dt 32.35)

²⁰Awara āi ichiaba jara bi:

'Eperāpa pi k'ira unuamaa iru bi pirā, nāgá oopia bi. Māgí jarrapisia bak'āri, nek'opíji māik'aapa opisia bak'āri, ne–inaa topíji. Māgá ooru pirā, iru k'ira nejasiapiit'ee māik'aapa irua pīmaa k'achia oo k'inia bi oo–e pai.' (Pr 25.21-22)

²¹K'irak'aupai ne–inaa k'achia oodai. Ma k'āyaara k'achia p'oyáati ne–inaa pia oo p'anipa.

Tachi poro waibiarāpa jara p'anik'a oodaipia bi

13 ¹Īrá mia ūraait'ee parā jōmaarāpa pāchi poro waibiarā waaweedamerā. Oopataáti charraarāpa jara p'anik'a. Māga oodaipia bi Tachi Ak'orepa pāchi waibiarā papida perā parā ak'idamerā. Tachi Ak'orepa eperāarā poro waibiarā jōmaweda māga papipari. ²Maperā ooda–e pirā ārapa jara p'anik'a, ichiaba ooda–e pai Tachi Ak'orepa oopi k'inia bi parāmaa. Ma awara ma charraarāpa parā miapidait'ee, māga ooda–e pirā. ³Tachi charraarāpa ne–inaa pia oopataarā p'erapida–e. Ne–inaa k'achia oopataarāta p'erapipata. Maperā k'āiwee p'ana k'inia p'ani pirā charraarā ome, pia óoti. Māgá ārapa parā pia ak'ipataadait'ee. ⁴Tachi Ak'orepa ma charraarā biji parā k'aripadamerā k'achia beerā juadeepa. Mamída pia ne–inaa k'achia ooru pirā, wāara waaweedaipia bi, ma charraarāpa pi ome oodait'ee perā k'achia beerā ome oopatak'a. Āchi jua ek'ari p'aniirā p'aidait'ee pi atade. Ma–it'ee espada anipapata. Māpai pi atadak'āri, miapide ateedait'ee, māga oopi k'inia bairā Tachi Ak'orepa k'achia oopataarāmaa. ⁵Maperā óoti pāchi poro waibiarāpa jara p'anik'a. Māga oodaipia bi k'isia p'ua wēe p'anadait'ee āra k'irapite māik'aapa Tachi Ak'ore k'irapite. Ichiaba māga oodaipia bi ārapa parā miapinaadamerā. ⁶Parāpa impuesto p'aapataadaipia bi māgí poro waibiarāmaa, āra mimia oopata pari, Ak'orepa mairā māgá bida perā parā k'aripadamerā. ⁷Pāchi poro waibiarā jōmaweda waaweedaipia bi. Parāmaa impuesto p'aapiruta pirā, p'áati. Parāmaa ne–inaa aneedap'edaa pari awaraa eujādeepa p'aapiruta pirā, ichiaba p'áati, aupedeeda–ee.

Cristode ijāapataarā chik'inia p'anapataadaipia bi

⁸Tewe paraa p'ananaáati. Ma k'āyaara, chik'inia p'anapataadaipia bi. Māga p'anaruta pirā, oodait'ee Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bik'a:

⁹ ‘Miak’āi p’aniirā k’āināati awaraarā ome; eperā peenāati; chīara net’aa chianāati; chīara te, wēra, mimiapataarā, ne–animal wa net’aa k’ianāati.’ (Ex 20.13-17)

Ūraa awaraa ichiaba paraa ak’ipii’t’ee sāga p’anapataadaipia bi chīara ome. Mamīda ma jōmaweda uchiapata ūraa abaade:

‘Awaraarā k’inia iru p’anapatāati, pāchi k’ap’ia k’inia iru p’anapatak’a.’ (Lv 19.18)

Māga ooruta pirā, oodait’ee jōma Tachi Ak’ōre Ūraa p’ādade jara bik’a.

¹⁰ Māgá awaraarā k’inia iru p’anadak’āri, maarepida āramaa k’achia ooda–e. Maperāpi māga oodak’āri, oopata jōma Ak’ōre Ūraa p’ādade jara bik’a.

Īdaa pik’a bide p’anapataarā

¹¹ Ma jōma oo p’ani misa, k’irāpāti jōmasaa taarāru tachi Cristode ijāadap’edaadeepa. Īrā naawedapema k’āyaara k’ait’aara p’ani it’aa wādait’ee. Maperā k’āi pik’a p’ananaadāma. Ma k’āyaara oodāma Tachi Ak’ōrepa k’inia bik’a. ¹² Na p’ek’au eujāde p’ani misa, tachi p’āriu pik’a bide p’ani. Mamīda taarā–ee Cristo waya chek’āri, ewari chiwidi pik’a unudait’ee. Mapa oo amaadāma ne–inaa k’achia k’īra t’ādo, na p’ek’au eujādepemaarāpa oopata māik’aapa soldaopa armadura jīparik’a chōode wāi naaweda, māga pik’a oodāma Cristopa oopi bik’a. ¹³ P’anadāma Ak’ōre ĩdaa pik’a bide p’anapataarā p’anapatak’a, ne–inaa k’achia ooda–ee. Oonaadāma p’āriu pik’a bide p’anapataarāpa oopatak’a. Āchi piudaipata it’uapa māik’aapa pariatua pedee nipapata. Ichiaba pariatua wēraarā jiripata ai ome k’āidait’ee. Ma awara chōo jiripata chīara ome māik’aapa net’aa k’aurepa chīara k’īra unuamaa iru p’anapata. ¹⁴ Parā, jōdee, Tachi Waibia Jesucristode ijāapata perā, p’anapatāati iru na p’ek’au eujāde badak’a. K’īsanāati parā p’ek’au k’achia ooyaa bi k’ap’iapa oo k’inia bide.

Awaraa ijāapataarā āpīte pedee k’achia jaradaik’araa bi

14 ¹ Cristode ijāapari auk’a parāk’a ijāa–e bi pirā, pia ak’īti, awaraa ijāapataarā ak’ipatak’a. ¿Irua māgá ijāa–e bipaa at’āri Ak’ōre Ūraa pia k’awa–e bairā? Mapa iru ome aupedeedaik’araa bi. ² Abaapa ijāai chik’o k’īra t’ādo k’oipia bi. Jōdee chi pia k’awa–e bipa k’īsiai nechiarā k’oik’araa bi, ma k’aurepa Tachi Ak’ōrepa iru pia ak’i–e pai jīak’aapa. ³ Maperā ma chik’o k’īra t’ādo k’oparipa pia–ee ak’īik’araa bi ma nechiarā k’ok’aa bi. Jōdee ma nechiarā k’ok’aa bipa k’achia pedeeik’araa bi chi apema āpīte. Māga oodaik’araa bi Tachi Ak’ōrepa āchi auk’a pia ak’ipari perā Cristode ijāa p’ani k’aurepa. ⁴ ¿K’aipa pi bijima chīara mimiapari ak’imerā jarait’ee irua oopata pia wa k’achia? Mimia chiparipapai ichi jua ek’ari mimiapataarā māgá ak’īpia bi. Māga pik’a bi

Cristo ichideerã ome. Tachi Waibia Cristopata ichideerãpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia. Ichiata ichideerãmaa ne–inaa pia oopipari.

⁵Ne–inaa awaraa jarait'ee parãpa aide k'ĩsiadamerã. Ijãapari abaapa ijãai ewari aba iaipia bi apema k'ãyaara. Jõdee awaraapa ijãai ewari chaa auk'a bi. Tachi ijãapataarã chaachaa jiridaipia bi tachi t'ãride ijãa p'ani, k'awaadait'ee wãara mãga ijãa p'ani wa mãga–e. ⁶Ma ewari aba iaparipa apema k'ãyaara, mãga oopari Tachi Ak'õre–it'ee. Ichiaba ma chik'o k'ĩra t'ãdoo k'oparipa mãga oopari Tachi Ak'õre–it'ee, gracias jarapari perã Ak'õremaa ma chik'o k'ok'ãri. Jõdee ma nechia k'ok'aa bipa auk'a mãga oopari Tachi Ak'õre–it'ee, ichiaba gracias jarapari perã Ak'õremaa nek'ok'ãri.

⁷Tachi ijãapataarã apida ituaba p'anadak'aa tachia oo k'iniata oodait'ee. Ichiaba apida ituaba piudak'aa, ak'ipari wëe. ⁸Chok'ai p'ani misa, p'anapata oodait'ee Cristopa oopi bik'a, irua tachi ak'ipari perã. Mamida jai–idaaruta pijida, at'ãri Cristopa tachi ak'ipari. Mapa jaradai tachi chok'ai p'ani misa, Cristo Tachi Waibia. Ichiaba jai–idaa p'ani misa, Cristo Tachi Waibia. ⁹Ma–it'ee Cristo piuji mãik'aapa chok'ai p'irabaiji, jõmaweda ijãapataarã Ak'õre Waibia pait'ee; chi chok'ai p'aniirã, jai–idaadap'edaarã paara.

¹⁰Mãga bita ÷sãap'eda pia, Ak'õre Ūraa pia k'awa–e bita, pedee k'achia pedee bima awaraa ijãapataarã ãpíte? Maa–e pirã, ÷sãap'eda pia, Ak'õre Ūraa k'awa bita, pia–ee ak'iparima ma ijãapari pia k'awa–e bi? Tachi jõmaweda p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite Ak'õre ewari waibia ewate.

¹¹Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bairã:

‘Mi ichita chok'ai baparida a bi Tachi Ak'õrepa. Eperã chaa bedabaidait'ee mi k'ĩrapite mãik'aapa jaradait'ee: “Pita Jõmaarã Ak'õre Waibia.” ’ (Is 45.23)

¹²Mapa k'awa p'ani tachi chaachaa panadait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite mãik'aapa jaradait'ee tachia k'ĩsiadap'edaa, jaradap'edaa mãik'aapa oodap'edaa na p'ek'au eujãde p'ani misa.

Ne–inaa k'achia oopinãati awaraa ijãapataarãmaa

¹³Maperã ak'inaadãma awaraa ijãapataarãpa oopata pedee k'achia pedeedait'ee ãra ãpíte. Ma k'ãyaara jõma óoti awaraa ijãapataarã pipiara ijãadamerã, mãik'aapa oodamerã Cristopa oopi k'inia bik'a. ¹⁴Mi jida araa bi Cristo ome. Ijãa bi chik'o k'ĩra t'ãdoo k'oipia bi, Ak'õrepa ma chik'o k'oit'ee ooda perã. Mamida awaraapa ijãa bi pirã chik'o k'ĩra aba k'oik'araa bi, ichi–it'ee k'oik'araa bi. ¹⁵Maperã k'ĩrak'aupai pi ãpema Cristo k'aurepa t'ãri p'uupii. Iru k'ĩrapite pia k'oru pirã ne–inaa irua k'ok'aa, iru t'ãri ãrii beei pi ome maa–e pirã Tachi Ak'õre ome, Cristode ijãa amaadarumaa. Cristo ichiaba piuji ma eperã k'aripait'ee. Mapa chik'inia p'anapatãati. ¹⁶K'ĩrak'aupai awaraarãpa pedee k'achia jaradai

pia ne-inaa pia oopata āpīte, pia ijāa bairā chik'o k'īra t'ādoō k'oīpia bi. ¹⁷Tachi Cristode ijāada-e p'ani irua chik'o k'īra t'ādoō k'opipari perā wa chik'o k'īra apai k'opipari perā. Ijāada-e ne-inaa topipari perā wa topik'aa perā. Jīp'a tachi Cristode ijāapata māik'aapa iru jua ek'ari p'anapata, iru Jaurepa k'aripak'āri, oopataadai perā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a māik'aapa k'āiwee p'anapataadai perā. ¹⁸Tachi Ak'ōrepa pia ak'ipari māgá ijāa p'aniirā, oo k'inia p'anadairā Cristopa oopi k'inia bik'a. Māga oodak'āri, k'achia ooda-e p'ani. Mapa āra ik'aawa p'aniirāpa ichiaba āra pia ak'ipata.

¹⁹Maperā ne-inaa pia oodāma k'āiwee p'anapataadait'ee awaraa ijāapataarā ome. Chik'aripa p'anadāma, tachi jōmaweda pipiara Cristode ijāadait'ee. ²⁰K'irak'aupai awaraarā t'āri āriipii Tachi Ak'ōre ome, parāpa ne-inaa k'opata k'aurepa. K'irāpāti Tachi Ak'ōrepa chik'o jōmaweda ooji k'odamerā. Mamīda pia chik'o k'īra t'ādoō k'o bīpa awaraa ijāapari k'achiade baaipiru pirā, Tachi Ak'ōre k'īrapite ne-inaa k'achia oomaa bi. ²¹Piara bi chik'o k'īra t'ādoō k'o-e pait'ee maa-e pirā ne-inaa k'īra t'ādoō to-e pait'ee maa-e pirā ne-inaa awaraa oo-e pait'ee, ma k'aurepa k'achiade baaipii k'āyaara pi ipema Cristo k'aurepa.

²²Maperā pia ijāa bi pirā chik'o k'īra t'ādoō k'oīpia bi, māga ijāa bēēji pichi t'āridepai. Māpai awaraa ijāapari māga ijāa-e bi ome nipak'āri, jaraik'araa bi pichi t'āride iru bi. Tachi Ak'ōrepa k'awa bi ne-inaa jōma pia ijāa bi pichi t'āride. Chi māga oo p'aniirā o-īa p'ani Ak'ōre k'īrapite, k'īsia p'ua-ee. ²³Mamīda pia ijāa bi pirā chik'o k'īra aba k'oik'araa bi, k'īsia p'uadarii ma chik'o k'ok'āri. Māgá k'īsia p'uadaik'āri, ne-inaa k'achia oomaa bi Ak'ōre k'īrapite ma chik'o k'oru pirā. Mapa mia ūraapari ijāaparipa k'awa-e bi pirā ne-inaa ooi wa oo-e pai, ooi k'araa bi, ichi t'āriipa ijāarumaa ooi pia bi.

Tachia k'aripadaipia bi Tachi Ak'ōre Ūraa pia k'awada-e beerā

15 ¹Tachi Ak'ōre Ūraa pia k'awaa beerāpa choodaipia bi Ak'ōre Ūraa pia k'awada-e beerā ome ne-inaa awara ijāadak'āri. Tachia oo k'iniata oodai k'āyaara, oodaipia bi ārapa k'inia p'anik'a. ²Māga ooruta pirā, āchi t'āri āriipida-e pait'ee. Jīp'a āchi k'aripadait'ee waapiara k'awaadamerā Cristopa āchima oopi k'inia bi. ³Oodaipia bi Cristopa oodak'a. Ne-inaa oo-e paji irua māga oo k'inia bada perā. Jīp'a oopachi Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, nepirade baaipachi mīda māga ooda k'aurepa. Choopachi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

‘Ak'ōre, k'achia beerāpa ik'achia jaradap'edaak'a pi āpīte, auk'a mimaa jarajida, mia ooda perā pia oopidak'a.’ (Sal 69.9b)

⁴Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa p'āpiji, ma k'aurepa tachi īrapemaarāpa irua jara pēida k'awaadamerā. Māga k'awaa wādak'āri, t'āri o-ī-īadaipata tachia ijāa p'anide, choo k'awaa wāpata nepirade p'anide māik'aapa nipata Ak'ōrepa tachi k'aripamerā ichi ūraade jara bik'a.

⁵Mia it'aa iidi bi Ak'õrepa parã mägá k'aripamerã mãik'aapa choopimerã nepirade jõnide. Ichiaba iidi bi irua parã k'aripamerã t'ãri a-ba p'anapataadamerã apemaarã ijãapataarã ome, Jesucristopa mãga oopi k'inia bairã. ⁶Mägá t'ãri a-ba p'anadak'ãri, otau aba pik'a parã jõmaweda o-ã it'aa t'ipataadait'ee mãik'aapa k'aripataadait'ee. Mägá ak'ipidait'ee wãara ijãa p'ani Tachi Waibia Jesucristo Ak'õrede.

⁷Maperã awaraa ijãapataarã pia ak'íti, Cristopa parã pia ak'iparik'a. Cristopa mãga ooda perã na eujãde bi misa, awaraarãpa pia jarapachida Tachi Ak'õre ãpite. Auk'a pia jaradai iru ãpite, parãpa mãga oo p'ani pirã. ⁸Tachi Ak'õrepa Cristo pëiji tai judiorã k'aripade, ichia jaradak'a tai chonaarãmaa. Mãga ooji ak'ipiit'ee wãara ichia oopari ichia jara bik'a. ⁹Ichiaba Ak'õrepa Cristo pëiji ak'ipiit'ee ichia judio-eerã auk'a k'aripa k'inia bi. Ichia ãchi mägá chupiria k'awaa bapari perã, judio-eerã auk'a irumaa it'aa t'ĩ k'inia p'ani, iru ùraa p'ãdade jara bik'a:

'Maperã awaraa eujãdepemaarã t'ãide mi it'aa t'it'ee mãik'aapa pima k'ariit'ee.' (2 S 22.50; Sal 18.49)

¹⁰Awara ãi Ak'õre Ûraa p'ãdade ichiaba jara bi:

'Awaraa eujãdepemaarã, o-ã it'aa t'íti Tachi Ak'õre eperãarã ome.' (Dt 32.43)

¹¹Awara ãi ichiaba jara bi:

'Parã jõmaarã eujãdepemaarã, it'aa t'íti mãik'aapa k'aríti Tachi Waibiaamaa.' (Sal 117.1)

¹²Tachi Ak'õre pedee jarapari Isafapa p'ãdade ichiaba jara bi:

'Eperã uchiat'ee Jesedee. Mägí jõmaarã ak'ipari pait'ee. Israel pidaarã-eerãpa pida ijãadait'ee irua ãchi k'aripait'ee atuanaadamerã.' (Is 11.10)

¹³Mia it'aa iidi bi parã pari auk'a ijãadamerã. Mägá ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa parã o-ã p'anapiit'ee mãik'aapa k'ãiwee p'anapiit'ee. Iidi bi Tachi Ak'õre Jaurepa parãmaa k'awaapimerã Ak'õrepa k'isia iru bi Cristodeerã-it'ee, t'ãri o-ã ni p'anadamerã irumaa wãrutamaa.

Pablo judio-eerã ome mimiada

¹⁴Ipemaarã, mia k'awa bi parã Cristode wãara ijãa p'ani. Ne-inaa pia oopata awaraarã k'aripadait'ee. Ak'õre net'aa pia k'awapata mãik'aapa ùraa para bapari, chik'aripa p'ani misa. ¹⁵Mãga p'anapata mĩda, na p'ãdade mia ne-inaa ùk'uru jip'a jaraji Tachi Ak'õrepa jarapidak'a. Mägá jaraji parãpa k'irãpadamerã Ak'õrepa ichideerãmaa oopi k'inia bi. Ma-it'ee pi Ak'õrepa mi jirit'eraji, mi chupiria k'awaap'eda. ¹⁶Mi jirit'eraji judio-eerãmaa jarateenamerã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Ma-it'ee mi Jesucristo mimiapari papiji. P'aareerã awara bĩdak'a iru mimia oopataadamerã, mãga pik'a mi awara biji iru pedee pia jara pëida Cristode jarateepariimerã judio-eerãmaa. Mia mãga jarateepari ãrapa

ijãadak'ãri, primisiak'a p'aneedamerã Tachi Ak'õre-it'ee mãik'aapa irua ãra pia ak'ipariimerã Cristode ijãapata k'aurepa. Mãgapì ichi Jaurepa ãra ichideerã papiit'ee.

¹⁷Mi mãgá mimiapari perã Tachi Ak'õre-it'ee, o-ïa jara bi Cristopa oomaa bi michi k'ap'ia pari. ¹⁸Ne-inaa ooda michi k'iradoopa jara-e. Jesucristopa mimaa oopi bi Tachi Ak'õre Jaure k'ap'ia pari jarait'ee; mimaa ne-inaa jarapiru mãik'aapa ne-inaa oopiru judio-eerã ijãadamerã. ¹⁹Ãrapa mãgá ijãajida, unudak'ãri Tachi Ak'õre Jaurepa mimaa oopi bi ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Mãpai iru Jaurepa mi t'imí wãpiji judio-eerãmaa jarateenamerã. Jerusalén p'uuruudepa Iliria eujãde parumaa, p'uuru bee chaa mia Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee jaratee nipapachi, Ak'õrepa mimaa oopidak'a. ²⁰Mãgá mia jaratee k'inia bi. Wã k'inia bi Cristo at'ãri k'awada-e p'aniirãmaa, jarateede irua ooda eperãarã k'aripait'ee. Eperãpa te chiwidi ook'ãri, oo-e awaraapa te biiri suda ïri. Mãga pik'a mia jaratee k'inia-e Cristopa ooda chi ùridap'edaarãmaa awaraa jarateepari it'aideepa. ²¹Jip'a mia jaratee k'inia bi k'awada-e p'aniirãmaa, ãra p'anadamerã Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bik'a:

'Waide irua ooda ùrida-e p'aniirãpa iru unudait'ee mãik'aapa waide irude ùrida-e p'aniirãpa iru k'awaadait'ee.' (Is 52.15)

Pablo wã k'inia bada Romadepema ijãapataarã ak'ide
(1 Co 16.5-9)

²²Mi mãgá t'imí wãpari perã awaraarãmaa jarateede, waide p'oyaa wã-e paji parã ak'ide, ichita wã k'inia baji mïda. ²³Mamïda írá, waa wẽ-e perã na tode at'ãri Cristopa ooda ùrida-ee mãik'aapa año chok'ara paru mi wãit'ee bada parã ak'ide, írá wãit'ee. ²⁴Españadee wãk'ãri, parãmã wiibaiit'ee. Parãpa mi k'ariparuta pirã, jãma panait'ee, p'asia nipap'eda parã t'ãide. O-ïa bi parã unuit'ee perã, mak'ïara p'oyaa taarã ba-e mïda parã ome. ²⁵Mamïda wã naaweda parã ak'ide, mi wãit'ee Jerusalén p'uuruudee. P'arat'a ateeit'ee ijãapataarã mama p'aniirãmaa. ²⁶Mãga ooit'ee Macedonia eujãdepema mãik'aapa Acaya eujãdepema ijãapataarãpa k'aripa k'inia p'anadairã Jerusalendepema ijãapataarã chup'iria chitooniirã. Ma-it'ee p'arat'a p'ejida tee pëidait'ee mi ome. ²⁷Judio-eerã paji mïda, ãchi k'iradoopa mãga oojida t'ãri pia p'anadap'edaa perã. Mamïda mãga ooda-e pada paara ãchi k'iradoopa, k'aripadaipia p'anak'ajida, judiorã k'aurepa ãchia Ak'õre net'aa k'awa p'anadairã. Maperãpi ãchi net'aa teedaipia bi chi wẽe p'aniirãmaa judiorã t'ãide. ²⁸Mãpai mia ãchi p'arat'a p'edap'edaa Jerusalendee atee'eda mãik'aapa teep'eda ma chup'iria beerãmaa, mi wãit'ee Españadee mãik'aapa ma wãrude wiibaiit'ee parã ak'it'ee. ²⁹Mãgá unudak'ãri, mia k'awa bi parã o-ïa p'anadait'ee, mia jarait'ee perã ne-inaa pia Cristopa oo k'inia bi ichideerãmaa.

³⁰Mamída, ñpemaarã, mǎga paru misa, mia k'inia bi parǎpa it'aa t'ĩpataadamerã mi pari. K'ĩra jĩp'a it'aa iidipataáti Ak'õrepa mi k'aripamerã, mi unuk'ari Cristopa ooda ũridaamaa p'aniirã ome. Tachi Waibia Jesucristopa k'inia bi tachi mǎgá chik'aripa p'anadamerã. Mapa Ak'õre Jaurepa Cristodeerã jõmaweda chik'inia p'anapipari. ³¹Maperã it'aa t'ĩpatáati Tachi Ak'õrepa mi baaipinaamerã Judeadepema Cristode ijáadak'aa beerã juade, mǎirãpa mi k'ĩra unuamaa iru p'anapata perã, mia jaratee bi k'aurepa. Ichiaba it'aa t'ĩpatáati Jerusalendepema judiorã Cristode ijáapataarãpa t'ãri o-ĩa jitadamerã ma p'arat'a mia ateeru teeit'ee áramaa. ³²Mǎgá it'aa t'ĩpatáati mi parã t'áide o-ĩa panamerã, Ak'õrepa mǎga k'inia bi pirã. Jãma panak'ari, ñiit'ee mǎik'aapa pedee sia pedeeit'ee parã ome. ³³Mǎga paru misa, mia it'aa iidit'ee Ak'õrepa parã jõma k'áiwee p'anapimerã. Amén.

Pablopa salude pëida

16 ¹Mia k'inia bi parǎpa auteebaidamerã tachi ñpewëra Cristo k'aurepa, t'ĩjarapata Febe. Irua Cencrea p'uurudepema ijáapataarã ak'ipataarã k'aripapari. ²Iru parã t'áide panak'ari, pia óoti Cristopa oopi bik'a jõmaweda ichideerãmaa. Febe k'aripáti parãmaa ne-inaa iidiru pirã, irua ijáapataarã chok'ara k'aripadoo perã, mi paara.

³Mia salude pëiru Priscilamaa mǎik'aapa Aquilamaa. Mi ome ára auk'a mimiapata Jesucristo-it'ee. ⁴Perá piujida mi k'aripadait'ee. Maperã mia gracias jara k'inia bi áramaa mǎik'aapa ijáapataarã jõmaweda judio-eerã t'áidepemaarãpa pida.

⁵Ichiaba salude pëiru jõmaweda ijáapataarãmaa, ára tede it'aa t'ĩ chepata. Salude pëiru mi k'õp'áyo k'inia, Epenetomaa. Iru awaraarã k'áyaara naapiara Cristode ijáaji Ásia eujáde.

⁶Salude pëiru Mariamaa. Pia oopari Cristopa oopi bik'a parã t'áide.

⁷Salude pëiru michi auk'arã Andronicomaa mǎik'aapa Juniamaa. Ára carcelde p'anajida mi ome. Árapa mi k'áyaara naapiara ijáajida. Jõmaweda Cristopa jirit'eradaarãpa ára pia t'o p'ani, pia mimiapata perã Cristo-it'ee.

⁸Salude pëiru mi k'õp'áyo k'inia Ampliatomaa. Tachi ome auk'a ijãa bi Cristode.

⁹Salude pëiru Urbanomaa. Irua tachi jõma k'aripapari mimia p'ani misa Cristo-it'ee. Ichiaba salude pëiru mi k'õp'áyo k'inia, Estaquimaa.

¹⁰Salude pëiru Apelemaa. Nepirade baaiji mĩda Cristode ijáapari perã, choopari ijãa bide. Ichiaba salude pëiru Aristóbulo te pidaarãmaa, ára ichiaba Cristode ijáapata perã.

¹¹Salude pëiru michi auk'aa Herodionmaa mǎik'aapa Narciso tedepema ijáapataarãmaa.

¹²Salude pëiru Trifenamaa mǎik'aapa Trifosamaa. Ma wëraarãpa pia oopata Cristopa oopi bik'a. Ichiaba salude pëiru mi ñpewëra Cristo

k'aurepa Persidemaa. Mia iru k'inia iru bi. Irua ichiaba pia oopari Cristopa oopi bik'a.

¹³Salude pëiru Rufomaa. Ak'õrepa iru jirit'eraji parã t'ãide waibia papiit'ee. Auk'a salude pëiru iru nawemaa. Mãgí wërapa mi ak'ipari michi nawek'a.

¹⁴Salude pëiru Asincritomaa, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, mãgiirãmaa mãik'aapa apemaarã ìpemaarãmaa, ãra ome it'aa t'ĩ chepata.

¹⁵Ichiaba salude pëiru Filologomaa Julia ome, Nereamaa iru ìpewëra ome, Olimpamaa mãik'aapa apemaarã ìjãapataarãmaa, ãra ome it'aa t'ĩ chepata.

¹⁶Salude tee para bãti pãchi pitapai ak'ìpidait'ee chik'inia p'anapata Cristopa k'inia bik'a. Nãpema ìjãapataarãpa parãmaa auk'a salude pëiruta.

¹⁷Ìpemaarã, mia enenee nìbi parã k'ìirichaa p'anadamerã, ùk'uru seewa jarateepata paraa perã. Mãirãpa awara jarateepata Tachi Ak'õre Ùraa wãara jarateepataarãpa parãmaa jarateedap'edaa k'ãyaara mãik'aapa ìjãapataarã k'ìsia awara-awaraa papipata. Maperã Cristode ìjãapataarã ùk'uru ìjãa amaadaipata ãchi k'aurepa. ãyaa p'anéeti mãirã ik'aawaapa. ¹⁸Mãgeerãpa oodak'aa Cristopa oopi bik'a. Jìp'a ãchi-it'ee aupai mimiapata. Pedee sia, iwarraa pedee jaratee p'anipa k'ùrapata ìjãapataarã, chi pia k'ìsia k'awada-e p'anìirã. ¹⁹Jõmaarãpa jara p'ani parã Cristode pia ìjãapata mãik'aapa p'anapata irua pëida eperãarãpa jarateepatak'a. Mãga ùrik'ãri, mi o-ìadaipari. Mãgá ne-inaa pia k'awaa wãk'ãti wãti. Mamìda k'ìrak'aupai ne-inaa k'achia oodai. ²⁰Parãpa ma seewa jarateepataarãpa jara p'ani ùrida-e pirã, Tachi Ak'õrepa isapai p'oyaa Satanás, chi ãchìmaa mãga oopi bi. Mãgá parã k'ãiwee p'anadai, k'ìsia awara-awaraa p'anadai k'ãyaara. Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesupa made parã k'aripamerã.

²¹Timoteopa parãmaa ichiaba salude pëiru. Ichia mi k'aripapari na mimia ome. Ichiaba salude pëiruta michi auk'aarã Luciopa, Jasonpa mãik'aapa Sosipatropa.

²²Mi, Terciopa na k'art'a p'ãmaa bi Pablo k'ap'ia pari. Mia pida Tachi Waibiade ìjãa bi. Mapa parãmaa ichiaba salude pëi k'inia bi.

²³Gayopa parãmaa ichiaba salude pëiru. Irua tai auteebaiji ichi tede mãik'aapa tai pia ak'ìmaa bi. Mãga oopari jõma Cristode ìjãapataarã ome nama chedak'ãri. Erasto, na p'uurudepema p'arat'a jãaparipa ichiaba salude pëiru. Ma awara tachi ìpema Cristo k'aurepa, Cuartopa salude pëiru.

²⁴[Mi, Pablopa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parã pia ak'ì bapariimerã.]

²⁵Ìrá it'aa t'ìdãmaa Tachi Ak'õremaa jaradait'ee iruta jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Irua parã k'aripapariit'ee Cristopa oopi k'inia bik'a oodamerã. Mia mãga jõmaarãmaa jara bi jarateek'ãri Tachi Ak'õre Ùraa Pia jara

pëida. Ma ũraade jara bi jōmaweda Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Ma pedee Ak'õrepa chonaarãweda k'awapi–e paji. ²⁶Mamĩda Tachi Ak'õre ichita baparipa, ma k'ĩsia iru bada ĩrã k'awapimaa bi michi it'aideepa mãik'aapa awaraa jarateepataarã it'aideepa. Taimaa k'awaapiji ichia wãarata jara k'inia bada ichi ũraa p'ãdade chonaarãweda, ma pedeeta jara bairã Cristopa ooit'ee bada jōmaarã k'aripait'ee. Mãga k'awaapida perã taimaa, jōmaweda taipa jarateepata ũri p'aniirãpa Cristode ijãadai mãik'aapa oodai irua oopi bik'a.

²⁷Tachi Ak'õre aupaita wãara k'ĩsia k'awaa bapari. Ichia Jesucristo pëiji tachi o k'achiadeepa k'aripa atamerã. iMapa ichita it'aa t'ĩdáma irumaa! Amén.

Mãgapai paji.

1 CORINTIOS

San Pablopa K'art'a Naapiara P'ãda Corinto P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji, Éfeso p'uurude bak'ári. P'ã pëiji Corinto p'uurudepema ijãapataarãmaa. Pablo Jesucristo ùraa jaratee nipak'ári judio–eerã t'ãide Corinto p'uurude, mãirã ùk'uru Cristode ijãa p'aneejida. Corinto p'uuru waibia baji Grecia eujãde. Mama eujã k'ÿra t'ãdoodeepa net'aa aneedap'edaa netopachida. Ichiaba mama p'anapachida awaraa ak'õre waibia apatade ijãapataarã k'ÿra t'ãdoo. Maperã Cristode ijãapataarã nepira k'ÿra t'ãdoode baaipachida. Pablopa na k'art'a p'ãji ãra ùraait'ee, jÿp'a Jesucristode ijãapataadamerã; ãchi p'ek'au k'achia oo amaadamerã mãik'aapa chik'inia p'anapataadamerã Cristopa k'inia bik'a.

Naapiara Pablopa gracias jara bi Tachi Ak'õremaa ma Corintodepemaarã pari, Jesucristode wãara ijãapata perã (cap. 1.1-9). Mamïda t'ëepai ãra itria bi k'ÿsia awara–awaraa p'anapata perã, chik'inia p'anada–ee (caps. 1.10–4.21). Ichiaba ãra itria bi ãchi t'ãide p'ek'au oopataarã ichiak'au bipata perã mãik'aapa charraarãmaa nepira ateeppata perã, t'ãri auk'a bidai k'ãyaara Cristopa k'inia bik'a (caps. 5–6). Jara bi sãga miak'ãi p'aniirã p'anapataadaipia bi (cap. 7) mãik'aapa sãga p'anapataadaipia bi ijãadadak'aa beerã ãchi ik'aawa p'anapataarã ome (caps. 8.1–11.1). P'anau bi Corintodepemaarãpa iidi pëidap'edaa, k'awa k'inia p'anadak'ãri sãga oodaipia bi chip'edaidak'ãri it'aa t'ÿpataadait'ee (cap. 11.2-16). Ichiaba jara bi ijãapataarã nek'opatade Cristo piuda k'irãpadak'ãri (cap. 11.17-34); sãga p'anapata wãara chik'inia iru p'anapataarã (cap. 13) mãik'aapa Tachi Ak'õre Jaurepa ijãapataarãmaa ne–inaa oopiparide (caps. 12 y 14). Jara bi k'ãata jara k'inia bi Jesús piup'eda chok'ai p'irabaida irude ijãapataarã–it'ee (cap. 15). T'ëepai jara bi sãga p'arat'a p'edaipia bi awaraa ijãapataarã k'aripadait'ee mãik'aapa ichia k'ÿsia iru bi ooit'ee (cap. 16).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablo, tachi ñpema Cristo k'aurepa Sóstenes ome na k'art'a p'āruta. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa pëimerã ichi ũraa jarateede. ²Mia na k'art'a p'āru parã ijāapataarāmaa Corinto p'uurude p'ani. Parāpa Jesucristode ijāa p'aneedak'āri, Tachi Ak'õrepa parã awara biji ichideerã p'aneedamerã. Māga oopari jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarã ome, Jesucristomaa it'aa t'īdak'āri. Māgá Tachi Poro Waibia Jesucristo āra Poro Waibia pai ichiaba. ³Mia k'inia bi Tachi Ak'õrepa māk'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parã pia ak'i p'anadamerã. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'õrepa Cristode ijāapataarã pia ak'i bapari

⁴Ichita Tachi Ak'õremaa it'aa t'ī bak'āri parã pari, mia jarapari: “Ak'õre, pi t'āri pia bi Jesucristode ijāapataarã pia ak'ipari perã.”

⁵Cristode ijāa p'ani k'aurepa Tachi Ak'õrepa ne–inaa jōmaade parã Corinto pidaarã k'aripaji. Pia pedeeji iru ũraa jarateedamerã. Ichiaba poro wēsaapiji k'awaadamerã irua oopi k'inia bi ichide ijāapataarāmaa. ⁶Tachi Ak'õrepa māga ooda perã, parāpa waapiara Cristode ijāajida, taipa naaweda jarateedap'edaa k'āyaara. ⁷Ma awara Tachi Ak'õrepa ma jōma ooda perã parã–it'ee, parāpa oodai ne–inaa jōmaweda iru Jaurepa oopi bik'a ichideerāmaa, Tachi Waibia Jesucristo cheit'ee ewari ni p'ani misa. ⁸Tachi Ak'õrepa parã pia ak'i bapariit'ee Cristo cherumaa, ma ewate iru k'aurepa parã k'achia wēe p'anadamerã. ⁹Māga ooit'ee ichia jaradak'a oopari perã. Parã jiriji ichi Warra Jesucristo ome araa p'anapataadamerã.

Ijāapataarã k'isia awara–awaraa p'anadap'edaa

¹⁰⁻¹¹Ma jara aupada jōmaweda wāara mīda, Cloe tedepemaarāpa mimaa k'awapijida parã nepirade para bi, auk'a k'isiada–e p'anadairã. Ñpemaarã, Tachi Waibia Jesucristopa mi pëida perã, iūríti mi ũraa! T'āri auk'a p'anapatáati, aupedeeda–ee, Cristode ijāapata perã. Óoti irua oopi bik'a ichideerāmaa. ¹²Nāga mimaa nepirijida. Ijāapataarã ũk'uruurāpa māgapata: “Mi Pablo eere bi”; awaraarāpa: “Mi Apolo eere bi”; awaraarāpa: “Mi Pedro* eere bi”; jōdee apemaarāpa: “Mi Cristo eere bida” apata. ¹³Cristopa ichide ijāapataarāmaa māgá awara–awaraa k'isiapik'aa. Mi, Pablo kurasode piu–e paji parã pari, p'ek'au k'achia wēpapiit'ee. Parã poro choopidak'āri, mi t'īde poro chooda–e paji. ¹⁴Mi o–ia bi Tachi Ak'õre k'īrapite parādepema Crispo māk'aapa Gayo aupai poro chooda perã. ¹⁵Māgá mia chok'ara–ee poro chooda perã, parādepema apidaapa p'oyaa jarada–e mi t'īde poro choopiji. ¹⁶Ichiaba Estéfanos te pidaarã

* 1.12 Arameo pedeede *Pedro* jara k'inia bi *Cefas*.

poro chooji. Māgīrā awara mia waa k'irāpa–e. ¹⁷Cristopa mi pēi–e paji poro choode. Jīp'a ichia ooda māik'aapa ūraada jarateedeta pēiji. Māgī ūraa mia k'isia k'awaa pik'a jaratee–e, ijāadamerā mi pedee wēsaa jaratee bipa. Ma k'āyaara t'āri pia jarateepari k'awaadamerā Jesucristo kurusode piuji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara k'isia k'awaara bi

¹⁸Māgī jarateeda maarepida ūri k'iniada–e p'ani Cristode ijāadak'aa beerāpa, āchi–it'ee māgī jarateepataarā pariatua pedee p'anadairā. Mamīda tachi ijāapataarāpa māgī jarateeda ūridak'āri, p'ek'au k'achia oo k'iniada–e p'anapata, k'awa p'anadairā Cristopata tachi ma o k'achiadeepa k'aripa atapari. ¹⁹Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bairā:
'Mia ak'ipiit'ee na p'ek'au eujādepema k'isia k'awaa beerāda apata wāara māga p'ani–e, āchia k'isia iru p'anik'a mia oopi–e pak'āri.'

(Is 29.14)

²⁰Tachi Ak'ōrepa māgī p'ādade nāga jara k'inia bi. Eperāarā īrapemaarāk'a, poro wēsaa p'ani jida māik'aapa pedee wēsaa pedee p'ani jida, k'isia k'awada–ee pik'a p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite, iru jōmaarā k'āyaara k'isia k'awaara bapari perā. ²¹Tachi Ak'ōre māga bapari perā, na p'ek'au eujādepemaarāpa iru p'oyaa k'awada–e āchi k'isiadoopa. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee taimaa jarateepiji, ūk'uruurāpa k'isia p'ani mīda tai k'isia k'awada–ee p'ani. Mamīda chi ijāarutaarā taipa jarateepatade o k'achiadeepa uchiadait'ee.

²²Judiorāpa taipa jarateepata ūri k'iniada–e p'ani, ak'i k'inia p'anadairā ne–inaa Tachi Ak'ōrepa ooru eperāarāpa p'oyaa oodak'aa. Jōdee judio–eerāpa ūri k'iniada–e p'ani, k'isia k'awaa bipa jarateedata jiri p'anadairā. ²³Mamīda tāipata jarateepata Cristo kurusode piuda p'ek'au k'achia wēpapiit'ee, judiorāpa ijāadaamaa p'ani pījida māik'aapa judio–eerāpa ichiaba ijāa k'iniada–e p'ani pījida, tachi k'isiadeepa pariatua jarateedai jīak'aapa. ²⁴Taipa māga jarateepata k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōrepa jīrimaa bi judiorā māik'aapa judio–eerā paara Cristode ijāadamerā. Irude ijāadak'āri, k'awa p'aneepata iruata k'awapipari Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi māik'aapa oopipari Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a eperāarāmaa. ²⁵Tachi Ak'ōrepa māga k'isia iru baji na p'ek'au eujādepemaarāpa k'isia p'ani mīda irua ne–inaa pariatua ooji Cristo piupik'āri. Tachi Ak'ōrepa Cristo peedap'edaarā ome p'oyaa–e pajida apata. Mamīda irua māga oopik'āri, ak'ipiji ichi wāara jōmaarā k'āyaara k'isia k'awaara bapari māik'aapa ak'ipiji ne–inaa jōma p'oyaa, māgā tachi o k'achiadeepa k'aripa atada perā.

Tachi Ak'ōrepa eperāarā jirit'erada

²⁶Īpemaarā Cristo k'aurepa, k'isīati parā p'anapatap'edaade, Tachi Ak'ōrepa parā jīrii naaweda. Parā t'āide Tachi Ak'ōrepa eperāarā jīrik'āri

ichide ijāadamerā, chok'ara jiri–e paji nāgee: k'isia k'awaa beerā na p'ek'au eujādepemaarāpa jiripatak'a; p'arat'ara beerā maa–e pirā eperāarā poro waibiarā. ²⁷Māgeerā jirit'era i k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa jirit'eraji eperāarā mak'iaara k'isia k'awada–ee beerā, na p'ek'au eujādepema k'isia k'awaa beerā k'ira nejasia p'aneedamerā ūridak'āri irua jarapida mairāmaa. Ichiaba jirit'eraji eperā jip'arā, na p'ek'au eujādepema poro waibiarā k'ira nejasia p'aneedamerā ūridak'āri irua oopi bi mairāmaa. ²⁸Jirit'eraji na p'ek'au eujādepema eperāarā chupiria beerāda apata. Māga ooji ak'ipiit'ee pipiara bi Cristode ijāaru, k'isia k'awaa bai k'āyaara, p'arat'ara bai k'āyaara māik'aapa eperā waibia bai k'āyaara. ²⁹Māga ooji Tachi Ak'ōrepa, apida audua p'ananaadamerā ichi k'irapite. ³⁰Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara k'isia k'awaa bapari perā, tachimaa k'awaapiji Cristopa ooda tachi k'aripait'ee atuanaadamerā. Cristopa tachi neto pik'a ataji uchiadamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa. Māpai irude ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa tachi awara biji araa p'anapataadamerā iru ome. Māgá p'ek'au k'achia wēe p'aneejida Tachi Ak'ōre k'irapite. Ma awara māgá Cristopa tachimaa k'awapiji Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi. ³¹Maperāpi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Eperāpa jara k'inia bi pirā ichiata ne–inaa k'awaaara bi awaraarā k'āyaara, māga jaraipia bi ichia k'awaa bairā Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bapari.' (Jer 9.23-24)

K'isia k'awaa bipa ichi k'iradoopa apida Cristode ijāapi–e pai

2 ¹Īpemaarā, mi parāmaa wāk'āri, jarateji Tachi Ak'ōrepa jara pēida; irua naaweda k'isia iru bada ooit'ee Cristo piuda k'ap'ia. Māga jaratee–e paji poro wēsaa bipa jarateeparik'a maa–e pirā k'isia k'awaa bipa jarateeparik'a. ²Ma k'āyaara jarateji Jesucristo kurusode piuda tachi p'ek'au k'achia wēpapiit'ee. ³Māga jaratee bide mi p'era baji, parāpa mia jararu ūri k'iniada–e pai jīak'aapa. ⁴Jaratee–e paji k'isia k'awaa bipa jarateeparik'a, ichi pedee ijāadamerā. Māga–e. Tachi Ak'ōre Jaurepata mia jarateeda parāmaa ijāapiji, ichia jōmaweda p'oyaapari perā. ⁵Ak'ōre Jaurepa māga ooji parāpa k'isianaadamerā eperāpa jarateeda k'aurepa ijāa p'ani. Jip'a ijāa p'ani Tachi Ak'ōre Jaurepata ijāapida perā.

Tachi Ak'ōre Jaurepata k'awapari ichia k'isia iru bi

⁶Taipa parāmaa jarateeda–e paji k'isia k'awaa beerāpa jarateepatak'a. Mamīda māgá jarateepata Tachi Ak'ōre pipiara k'awa k'inia p'anīrāmaa. Jarateedak'aa ijāadak'aa beerā k'isia k'awaa beerāk'a maa–e pirā ijāadak'aa beerā waibiarāk'a. Āchi piudak'āri, āchia jarateedap'edaa mak'iaara k'irāpadak'aa. ⁷Āchia jarateepatak'a jarateedai k'āyaara, taipa jarateepachida Tachi Ak'ōrepa k'awapida taimaa; ai naaweda ne–inaa eperāarāmaa k'awapi–e pada. K'awapiji ichia k'isia iru bada ooit'ee

Jesucristo k'ap'ia pari na eujã ooi naaweda. Ichiaba k'awapiji jõma ichia k'isia iru bi tachi-it'ee, it'ari panadak'ari. ⁸Tachi Ak'õrepa ichia k'isia iru bada k'awapi-e paji eperã waibia beerãmaa, mägiiirãpa ijãada-e pada perã. ãchia mãga k'awadap'edaa paara, Tachi Waibia kurusode peeda-e pak'aji. K'awak'ajida iru cheji Tachi Ak'õre k'ira wãree unupide na p'ek'au eujãdepemaarãmaa. ⁹Ma awara tachia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa mägiiirãmaa k'awapi-e paji ichia k'isia iru bi ichide ijãapataarã-it'ee, iru ũraa p'ãdade jara bairã:

'Tachi Ak'õrepa nãgí ne-inaa k'isia iru bi teeit'ee ichi k'inia iru p'aniirãmaa: ne-inaa eperãarãpa waide unudak'aa; waide ũridak'aa; mäk'aapa waide k'isiadak'aa.' (Is 64.4)

¹⁰Chonaarãweda Tachi Ak'õre ũraa p'ãdak'ari, k'awada-e p'anapachida irua k'isia iru bada. Mamïda Tachi Ak'õre Jaurepa ne-inaa jõma k'awapari perã, mägí k'isia paara tachimaa k'awapii.

¹¹Eperãpa ichi k'isia k'awapari ichi t'ãridepai. Mãga pik'a Tachi Ak'õre Jaurepa k'awapari Tachi Ak'õre k'isia. ¹²Mapa tachi ijãapataarãpa Ak'õrede ijãadak'arãpa k'isiapatak'a k'isiadak'aa. Tachi Ak'õrepa ichi Jaure pëiji tachimaa k'awapimerã ne-inaa jõma irua ooi't'ee bi tachi-it'ee Jesucristo k'ap'ia pari. Ak'õrepa mãga oo-e paji tachia ne-inaa pia oopata perã. Jïp'a ooji tachi k'inia iru bapari perã. ¹³Maperã taipa jarateedak'aa tachi k'isiadoopa. Jïp'a Tachi Ak'õre Jaurepa jarateepi bik'a jarateepata. Mãga ũridak'ari, ijãapataarãpa k'awaa wãpata Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi ãchi-it'ee, ichi Jaure ãchi ome bapari perã.

¹⁴Mamïda ijãadak'aa beerãpa mãga ũri k'iniadak'aa, ãchi-it'ee tachi k'isiadoopa pariatua pedee p'anadairã. Ma awara ãchia Tachi Ak'õre k'isia p'oyaa k'awadak'aa, Tachi Ak'õre Jaure wëe p'anapata perã. ¹⁵Tachi Ak'õre Jaure iru p'aniirãpa ne-inaa jõma ak'idai k'awaadait'ee pia wa k'achia Tachi Ak'õre k'irapite. Mãga oodai Ak'õre Jaurepa ãra k'aripapari perã. Jõdee Tachi Ak'õre Jaure wëe beerãpa mägá p'oyaa ooda-e. Ma awara ãchia p'oyaa k'awada-e p'ani Tachi Ak'õre Jaure tachi ijãapataarã ome bapari wa mãga-e, iru Jaure wëe p'anadairã. ¹⁶Tachia k'awa p'ani ijãadak'aa beerãpa Tachi Ak'õre net'aa p'oyaa k'awadak'aa, iru ũraa p'ãdade jara bairã:

'K'aipa k'awaaima Tachi Ak'õre k'isia mäk'aapa k'aipa iru ũraaima? Iruata ne-inaa jõma k'awapari.' (Is 40.13)

Mamïda mãga-e tachi ijãapataarã ome. Tachiata k'awaadai Tachi Ak'õre k'isia, iru Jaurepa tachi k'isiapipari perã Cristopa k'isia bik'a.

Tachi Ak'õre ũraa jarateepataarã auk'a mimiapata iru-it'ee

3 ¹Ïpemaarã, k'irãpãti mia jaratee nipada parã ome bak'ari. Ara nawepa ichi warra chai ewaa t'odamaa chik'o k'opi-e bik'a, chik'o waide p'oyaa k'o-e bairã, mãga pik'a mia jaratee-e paji Tachi Ak'õre

Jaure taarã iru beerãmaa jarateeparik'a. Mãga oo–e paji parã at'ãri pia ijãada–e p'anadap'edaa perã. ²Maperãpi nawepa ichi warra chai jutopiparik'a chik'o waide p'oyaa k'o–e bairã, mãga pik'a mia jïp'a jarateepachi Cristo piuda eperãarãpa pek'au k'achia oopata wëpapiit'ee. Jaratee–e paji jõma irua k'isia iru bi tachi–it'ee, k'awa bada perã parãpa waide mãga p'oyaa k'awada–e pai. ³Mãga p'ani pãchia oo k'iniata oo p'anadairã, Tachi Ak'õre Jaurepa oopi k'inia bi ooda–ee. Iru Jaurepa jarateepi bik'a oodai k'ãyaara, aupedeepata, Tachi Ak'õrepa jarateepataarã pëida audú k'ia p'anadairã. ⁴¿Jara p'ani–ek'ã: “Mi Pablo eere bi” maa–e pirã “Mi Apolo eere bi”? ¡Parã ijãadak'arãk'api k'isia p'ani!

⁵Mi, Pablo Apolo ome eperãarã poro waibiarã–epi; jïp'a Tachi Ak'õre mimia oopataarã, parãmaa jarateedap'edaa Cristode ijãadamerã. Taipa Cristopa oopidak'a jarateejida. ⁶Eperãpa ichi eujãde ne–uuparik'a, mia naapiara parãmaa jaranaji Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Mãpai ne–uu ak'iparipa ooparik'a, Apolopa waapiara jarateepachi k'awaadamerã Tachi Ak'õrepa parãmaa oopi k'inia bi. Mamïda Tachi Ak'õrepa ne–uu jõmaata waripiparik'a, iruata taipa jarateedap'edaa parãmaa ijãapiji. ⁷Ne–uuparipa mãik'aapa ne–uu ak'iparipa ma ne–uuda p'oyaa waripidak'aa. Maperã ma ne–uuda waripipari ãra k'ãyaara waibiara bi. Mãga pik'a Tachi Ak'õre waibiara bi tai jarateepataarã k'ãyaara, irua aupaita eperãarãmaa ijãapipari perã. ⁸Ma ne–uupari ma ne–uu ak'ipari ome auk'a mimiapachida chaumerã. Mãga pik'a tai mimiapataarãpa auk'a jarateepata eperãarãpa Tachi Ak'õrede ijãadamerã. Mamïda Tachi Ak'õrepa tai chaachaa p'aait'ee ichia k'inia bik'a, taipa oodap'edaa pari. ⁹Tai ma mimiapataarãk'ata p'ani. Jõdee parã ma ne–uudák'ata p'ani. Mamïda Tachi Ak'õreta ma eujã chipari. Parã ijãapataarã ichiaba te choma pik'a bi; te Tachi Ak'õrepa oopimaa bi ichi mimiapataarãmaa. ¹⁰Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi pëiji ma te choma ewaa oomerã. Maap'eda awaraarã mi t'ëe chejida ne–inaa awaraa parãmaa jarateede. Mamïda pia jarateedaipia bi. ¹¹Mia mãga jara bi Tachi Ak'õrepata ichi Warra Jesucristo bida perã ma te choma te basak'a bamerã. Irua aupaita tachi o k'achiadeepa k'aripa atai. Mapa apidaapa awaraa basa jiridaik'araa bi. ¹²Ma basade te oodai nãgí net'aa pi–ia bidee: nëedee, p'arat'adee, wa mãu pi–iadee. Maa–e pirã ma te oodai pak'urudee, p'üajara p'oo bidee wa siadee. * ¹³Mamïda Ak'õre ewari waibia ewate irua ma te oopataarãpa oodap'edaa ak'iit'ee mãik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Pia jarait'eera, irua

* 3.12 Pablopa nãga jara k'inia baji: Te jïp'aade basa pi–ia bi mïda, ma te oopataarãpa made net'aa pia–ee biruta pirã, ma te choo–e pait'ee. Mãga pik'a Tachi Ak'õre Úraa jarateepataarãpa irua jarapi bik'a jarateeda–e p'ani pirã, ãchia jarateepata choo–e pait'ee. Jõdee net'aa pia biruta pirã, ma te chooit'ee. Mãga pik'a Ak'õre Úraa jarapataarãpa jaratee p'ani pirã Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a, ãchia jarateepata chooit'ee. Maperãpi jarateepataarãpa pia jarateedaipia bi.

taipa oodap'edaa chaa m̄aik'aapa jarateedap'edaa chaa ak'iit'ee. Ma ewate ma ne–inaa j̄omaweda t'ipitaude w̄yaaait'ee. ¹⁴Cristopa taimaa oopida m̄aik'aapa jarateepida paa–e pait'ee. Chooit'ee. Tachi Ak'õrepa m̄agí pia ak'iit'ee m̄aik'aapa m̄agí pari teeit'ee ichia k'isia iru bi teeit'ee Cristopa oopidak'a oodap'edaarāmaa. ¹⁵Mam̄ida eper̄aarāpa āchi k'isiadoopa oodap'edaa maa–e pirā jarateedap'edaa j̄oma paait'ee w̄eparumaa. Mam̄ida net'aa ēt'a atadak'a t'ipitaudeepa, ma jarateepari atua–e pait'ee. J̄ip'a beeit'ee Tachi Ak'õre ome. Mam̄ida Ak'õrepa ne–inaa teeit'ee pada ichimaa w̄ee bait'ee.

Tachi Ak'õrede ij̄apataarā iru ték'api p'ani

¹⁶Tachi Ak'õre ichi te waibiade baparik'a, ichi Jaure bapari parā ome. Maperā parā iru ték'api p'ani. ¹⁷Maperā apidaapa parāmaa ij̄a amaapiruta pirā Cristode maa–e pirā oo amaapiruta pirā Cristopa parāmaa oopi k'inia bi, Tachi Ak'õrepa m̄agí k'achia ooit'ee. Māga ooit'ee, parā jirit'era atada perā ichi–it'ee, ichi te waibiak'a p'anadamerā.

Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a p'anapataadaipia bi

¹⁸Pāchi itu k'urapināati. Parādepema apidaapa k'isiadaik'araa bi āchi k'isia k'awaa p'ani na p'ek'au eujādepema k'isia k'awaa beerāk'a. Ma k'āyaara k'isia k'awa–ee pik'a p'anadaipia bi na eujādepemaarā k'itrapite, Tachi Ak'õrepa ichi k'isia parāmaa k'awapimerā. ¹⁹Na p'ek'au eujādepema k'isia k'awaa beerāpa jaradak'ari āchia ne–inaa k'awa p'ani, Tachi Ak'õre–it'ee āchi k'isiadoopa pariatua pedeepata. Tachia māga k'awa p'ani iru Ūraa p'ādade jara bairā:

'Tachi Ak'õrepa k'awa bi na p'ek'au eujādepema k'isia k'awaa beerāpa k'isia iru p'ani chīara k'uradait'ee.' (Job 5.13)

²⁰Ichiaba iru Ūraa p'ādade jara bi:

'Na p'ek'au eujādepema k'isia k'awaa beerāpa j̄omaweda k'awa p'ani choo–e pait'ee.' (Sal 94.11)

²¹Tachi Ak'õrepa māga jara bairā, apida audua p'anadaik'araa bi k'isia p'anadairā āchi eerepema jarateeparita pipiara bi apemaarā jarateepataarā k'āyaara. J̄omaarāpa parā auk'a k'aripapata, ma–it'ee Ak'õrepa āra p̄ida perā parāmaa. ²²Irua mi, Pablo, Apolo m̄aik'aapa Pedro p̄eiji taipa Cristopa ooda jarateedamerā. Māga ooji parā awaraa Cristode ij̄apataarā ome pipiara p'anapataadamerā Cristopa k'inia bik'a. Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujā ooji tachi aide p'anapataadamerā. Tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji it'aa wādamerā jai–idaadak'ari m̄aik'aapa pipiara p'anapataadamerā na eujāde p'ani misa. ²³Ma j̄oma ooji tachi–it'ee, tachi Cristodeerā perā m̄aik'aapa Cristo iru Warra perā.

Tachi Ak'õre Ūraa jarateepataarā ichiaba Cristo–it'ee mimiapata

4 ¹Parāpa tai Cristo–it'ee mimiapataarāk'a iru p'anadaipia bi, iruata tai jarateede p̄ida perā Tachi Ak'õrepa k'isia iru bada; ne–inaa

eperãarãmaa naaweda jara–e pada. ²Irua tai mǎgá pǐida perǎ, chok'ek'ee p'anadaipia bi. ³Parǎ maa–e pirǎ awaraarǎpa mia ooda mǎik'aapa jarateeda ak'i k'inia p'ani pirǎ k'awaadait'ee pia wa k'achia, ak'idaipia bi. Mia p'ua–e bi. Mamǐda michia pida mia ooda mǎgá ak'i–e bi. ⁴Cristopa jarateepidak'a parǎ t'ǎide jarateepachi perǎ, k'isia p'ua–e bi Tachi Ak'õre k'irapite. Mǎga jarak'ǎri, jara k'inia–e mia maarepida ne–inaa k'achia ook'aa. Tachi Waibiapata mia oopata ak'iit'ee mǎik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. ⁵Mǎgá mia ooda Cristopata ak'iit'ee perǎ, ¿sǎap'eda taipa oopata ak'i k'inia p'anima parǎpa, Cristo cheit'ee ewate pai naaweda? Ma ewate ichiata k'awapiit'ee ne–inaa jõma eperãarǎpa waide k'awada–e p'ani; ne–inaa eperãarǎpa áchi t'ǎridepai k'isia p'anadap'edaa paara, na p'ek'au eujǎde nipadak'ǎri. Maap'eda ne–inaa pia oodap'edaa pari teeit'ee ichia k'isia iru bi.

⁶Ïpemaarǎ Cristo k'aurepa, ma jara aupadade k'isiadak'ǎri, k'awa p'ani mi Apolo ome ak'idaipia bi Tachi Ak'õre Ûraa p'ǎdade jara bik'a, pǎchi k'iradoopa ak'idai k'ǎyaara. Mia mǎga jara bi parǎpa pedee audua pedenaadamerǎ pǎchi jarateepari ápíte, pedee k'achia pedee p'ani misa awaraarǎ jarateepari ápíte. ⁷¿K'aipa parǎ bijima chíara ak'ipataarǎ? Tachi Ak'õrepata parǎ k'isia k'awaapipari mǎik'aapa ne–inaa oo k'awaapipari. Pǎchi k'iradoopa mǎga oodak'aa. Mǎga bita, ¿sǎap'eda audua pedeeapatama?

⁸Parǎ audua p'anadaik'araa bi. Mamǐda mǎgá p'ani. Mi–it'ee parǎ p'arat'ara beerǎk'ata p'ani, ne–inaa jõma iru p'anadairǎ; maarepida faltada–ee. Ma awara nǎgaweda reyrǎk'ata p'ani Cristo ome. Mapa iru jarateepataarǎpa jarateeruta waa ùri k'iniadak'aa. iTaawa reyrǎk'a p'anak'ajida, tai jida mǎga p'anadait'ee auk'a! ⁹Mamǐda mǎga–e. Mi–it'ee Tachi Ak'õrepa tai, ichia jirit'eradaarǎ, ek'ariara papiji. Eperãarǎpa awaraarǎ peedait'ee p'anik'a jõmaarǎ taide, mǎga pik'a p'ani tai. Jõmaarǎpa ak'i k'inia p'anapata jǎgí eperãarǎ miapiruta. Mǎga pik'a na p'ek'au eujǎdepema jõmaarǎpa tai chupiria jõni ak'ipata, angeleerǎpa paara. ¹⁰Tai k'ira k'awa–ee pik'a p'ani, Cristo–it'ee mimiapata perǎ. Jõdee parǎ k'isia k'awaara pik'a p'ani Cristode ijǎa p'anida apata perǎ. Taipa mak'iarara k'awada–e p'ani Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi, tai k'isiadoopa k'isia p'anadairǎ. Mamǐda parǎpa jõmaweda k'awa p'anida apata. Jõmaarǎpa parǎ k'inia iru p'ani, t'ǎri pia p'anadairǎ. Jõdee tai k'ira unuamaa iru p'ani, jõmaarǎ ek'ariara p'anadairǎ. ¹¹Taipa Tachi Ak'õre Ûraa jaratee p'aneedak'ǎriipa, mata at'ǎri jarra oopata mǎik'aapa opisía choopata; p'aru sore jǐpata. Ma awara ijǎadak'aa beerǎpa tai p'ua oopata. Te jida wǐe p'ani, awara ái jarateede nipapata perǎ. ¹²Tachi juadoopa mimiapata, ïida–ee. Awaraarǎpa taimaa ik'achia jaradak'ǎri, chíõ jiridak'aa. Jǐp'a Tachi Ak'õremaa it'aa t'ǐpata áchi pari. Tai jiridak'ǎri miapidait'ee, taipa choopata. ¹³Tai ápíte pedee k'achia jaradak'ǎri, áchimaat'ǎri pia

pedeepata. Mamída tai k'ira unuamaa iru p'anapata. Āchi-it'ee tai ne-inaa mik'iak'a p'ani. Māgá tai iru p'anajida. Mata at'āri māgá iru p'ani.

¹⁴Ma et'ewa jarada p'ā-e paji parā k'ira nejasiapiit'ee. Ūraait'eeta p'āji ak'ōrepa ichi warra k'inia iru bi ūraaparik'a. ¹⁵Mia māga jara bi mi-it'ee parā mi warrarāk'a p'anadairā. Jarateepataarā chok'araarāpa jarateedai Cristopa parāmaa oopi k'inia bi. Mamída mia naapiara jarateenaji Cristo parā pari piuda. Māgá irude ijāajida. Maperāpi mi parā ak'ōrek'a bi. ¹⁶Maperā oodaipia bi mia oo bik'a.

¹⁷Mapa Timoteo pēiru parā k'aripanamerā. Iru mi warra k'iniak'a ichiaba, mia naapiara jarateeda perā Cristo iru pari piuda. Irua oopari Cristopa oopi bik'a. Mapa iru parāmaa pēiru, k'irāpapimerā mi sāga bapari Cristo jua ek'ari. Mia oopari Cristopa oopi bik'a māik'aapa ijāapataarā para bee chaa jarateepari jōmaarāpa māga oodamerā.

¹⁸Parādepema ūk'uru audua p'ani k'isia p'anadairā mi waa parāmaa wā-e. Mamída māga-e. ¹⁹Ak'ōrepa k'inia bi pirā, mak'iara taarā-e jāmaa wāit'ee. Pak'āri, mia k'awaait'ee māgí audua beerāpa jara jōni. Mamída ma k'āyaara waapiara mia nāga k'awa k'inia bi. Āchia oo p'anik'ā wa ooda-e p'ani Cristopa oopi bik'a? ²⁰Parāpa k'awadaipia bi Cristode ijāa p'anida apataarāpa oodaipia bi irua oopi bik'a. Māga oodak'āri, ak'ipipata pedeepapai ijāa k'iniada-e. Jīp'a p'ana k'inia p'anapata Cristo jua ek'ari. ²¹Mi parāmaa wāk'āri, ĩk'āata k'inia p'anima; itriamerā wa pedee sia pedeemerā?

K'āata oodaipia bi pariatua p'ek'au oopataarā ome

5 ¹Īrā mia jarait'ee mimaa nepiridap'edaa. Parā t'āide abaapa ichi nawek'aa chi wērak'a iru bi. Ijāadak'aa beerāpa pida māgee k'achia oodak'aa! ²Mamída parā at'āri audua p'ani, k'isia p'anadairā Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a oo p'ani. Audua p'anadai k'āyaara, k'isia p'ua p'anadaipia bi māgí k'achia oomaa bairā parā ijāapataarā t'āide. Ma eperā pāchi ik'aawaapa āyaa pēidaipia bi. ³Mi parā ome ba-e pait'ee mīda, mi k'isia parā ome bait'ee. Tachi Waibia Jesupa mimaa k'awapiji k'āata oodaipia bi ma eperā ome. ⁴Mapa mi k'isia aupai bait'ee mīda parā ome, irua auk'a māga k'awapiit'ee parāmaa chip'edaidak'āri irumaa it'aa t'īdait'ee. ⁵Jōma ijāapataarā see nībak'āri, ma eperā pāchimāiipa āyaa wāpīti, Satanapa iru k'ap'ia k'achia ooyaa bi miapimerā maa-e pirā piupimerā. Māgá Tachi Ak'ōrepa iru jaure it'aa ateei Tachi Waibia Jesús cheit'ee ewate.

⁶Audua p'anadaik'araa bi ma k'achia oomaa bi misa parā t'āide. Jōmaarāpa nāgí pedee k'awa p'ani: “Levadura ma-āriipa pan masa jōmaweda waridaipari.” ⁷Tai judiorāpa Pascua fiesta oodai naaweda, levadura jōmaweda iru p'ani tai tede bat'ak'oopata, ma fiestade pan levadura wēe k'odait'ee. Māga pik'a parāpa p'ek'au k'achia jōmaweda

unu p'ani parā t'āide oo amaadaipia bi, k'achia wēe p'anadait'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. Wāara parā p'ek'au k'achia wēe p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite, Cristo piuda perā pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. Pascua fiestadepema oveja chak'ek'a bi piuji Tachi Ak'ōrepa tachi miapinaamerā tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ⁸Cristo mǎgá piuda perā, p'anadáma irua oopi bik'a. Apidaapa k'achia oodaik'araa bi Cristode ijāadai naaweda oopatap'edaak'a. Ma k'āyaara k'īra jīp'a p'anapataadaipia bi mǎik'aapa wāarata jarapataadaipia bi.

⁹Mia naaweda k'art'a p'ādade jaraji k'ōp'āyo meraanaadamerā wēraarā maa–e pirā imik'īraarā pariatua p'ek'au ooyaa beerā ome. ¹⁰Māga jarak'āri, jara k'inia–e baji āyaa p'aneedamerā nāgee ijāadak'aa beerā ik'aawaapa: pariatua p'ek'au oopataarā; p'arat'a waapiara iru p'ana k'inia p'aniirā; nechiapataarā maa–e pirā awaraa ak'ōre waibia apatade ijāapataarā. Māgeerā ik'aawaapa āyaa p'anedap'edaa paara, ichita uchiadait'ee paji na p'ek'au eujādeepa. ¹¹Nǎgí p'ārūpa mia jarait'ee k'āata jara k'inia baji apema k'art'ade. K'ōp'āyo meraanáati ijāapataarāda apata mīda, nāga oopataarā ome: pariatua p'ek'au ooyaa beerā; p'arat'a waapiara iru p'ana k'inia p'aniirā; awaraa ak'ōre waibia apatamaa it'aa t'īpataarā; awaraarā āpīte ik'achia jarapataarā; it'ua toyaa beerā maa–e pirā nechiapataarā ome. Māgeerāmaa p'asianáati mǎik'aapa pāchīmaa chepináati. Nek'ode paara t'ūdaik'araa bi māgeerā ome. ¹²⁻¹³Māga jara bi Tachi Ak'ōrepa tachi bi–e pada perā ijāadak'aa beerāpa oo p'ani ak'idamerā. Ichiata mǎirāpa oopatap'edaa ak'īit'ee mǎik'aapa āchi miapiit'ee. Mamīda tachia ak'idaipia bi awaraarāpa oo p'ani tachi ijāapataarā t'āide, ijāadak'aa beerāk'a p'anaruta pirā. Maperāpi parāpa chi k'achia ooyaa beerā āyaa wāpidaipia bi pāchi ik'aawaapa, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

‘Jēret'áati chi k'achia ooyaa beerā pāchi ik'aawaapa.’ (Dt 17.7)

Ijāapataarā nepirade p'anadak'āri

6 ¹Īrá mia jarait'ee k'āata oodaipia bi parā nepirade p'anadak'āri. Parādepema nepira iru bak'āri awaraa ijāapari ome, ijāadak'aa beerā charraarāmaa wǎik'araa bi. Ma k'āyaara ijāapataarāmaa wāipia bi. ²¿Parāpa k'awada–e p'anik'ā tachi Cristo ome araa p'aniirāpa iru pari ak'idait'ee ijāadak'aa beerāpa ne–inaa oopatap'edaa jaradait'ee pia wa k'achia? Māga bīta, ¿sāap'eda p'oyaa ak'ida–ema ijāapataarā nepira mak'īara waibia–e bīta parā t'āide? ³¿K'awada–e p'anik'ā tachia ichiaba angeleerā ak'idait'ee? Māga pirā, īrapema nepira pāchi pitapai ak'idai! ⁴Mǎgá parā awaraa ijāapataarā ome nepirade baaidak'āri, charraarā ijāadak'aa beerāmaa wādaik'āyaara, wādaipia bi charraarā ijāapataarāmaa. ⁵⁻⁶Nǎgí jararūpa parā k'īra nejasiapi k'inia bi. ¿Pia bik'ā chōopik'a para bait'ee pāchi pitapai, ma awara māgee charraarā k'īrapite wādait'ee? ¿Apida parādepemapa ijāapataarā nepira p'oyaa ak'ida–ek'ā?

7 iParã mágá chõo pik'a para bairã, k'achia oomaa p'ani! Ma k'ãyaara piara bak'aji awaraarãpa parã nepirade baaipidamerã. Maa–e pirã piara bak'aji awaraarãpa parã k'üradamerã. 8 Mamïda mãga–e. iParãpata nepira jiripata awaraarã ome mãik'aapa awaraarã k'ürapata, parã ipemaarã mïda Cristo k'aurepa!

9 ¿Parãpa k'awada–e p'anik'ã k'achia oopataarã wãda–e pait'ee Ak'õre eujãdee ichideerã ome? K'irak'aupai ijãadak'aa beerãk'a p'anadai, nãgeerã wãdak'aa perã Tachi Ak'õre eujãdee: prostitutaarã; it'aa t'ipataarã awaraa ak'õre waibia apatamaa; miak'ãi p'aniirã awaraarã ome k'ãipataarã; imik'iraarã awaraa imik'iraarã ome k'ãipataarã, imik'ira wëra ome k'ãi bik'a; 10 nechiapataarã; p'arat'a waapiara iru p'ana k'inia p'aniirã; it'ua toyaa beerã; ik'achia jarapataarã awaraarã ãpите maa–e pirã k'ürayaa beerã awaraarã net'aa atadait'ee. 11 Ijãadai naaweda, parã ùk'uru mágá p'anapachida. Mamïda Tachi Waibia Jesucristode ijãadak'ãri, iru piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa wëpapiji parãpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa. Ichiaba parã awara biji ichi–it'ee, ichi Jaure pëik'ãri parã ome bapariimerã mãik'aapa oopimerã Cristopa oopi k'inia bik'a. Mãga ooji parã ichi k'irapite p'ek'au k'achia wëe p'anadamerã.

Tachi Ak'õrepa ijãapataarã k'ap'ia awara bida ichi–it'ee

12 Eperãarãpa jarapata: “Ne–inaa jõma ooi michia oo k'inia bik'a.” Mamïda ma ne–inaa k'achia bi pirã, maarepida mi k'aripa–e pait'ee. Ne–inaa jõma ooi. Mamïda mãga oo k'inia bi k'aurepa mia oo–e pirã Cristopa oopi bik'a, ma ne–inaa jua ek'ari bapariit'ee, Cristo jua ek'ari bai k'ãyaara. 13 Ichiaba jarapata: “Chik'o iru p'ani k'odait'ee mãik'aapa bi iru p'ani ma chik'o aide banamerã.” Mamïda na ewari Tachi Ak'õrepa ma omee weda jõpiit'ee. Wãara Tachi Ak'õrepa bi ooji chik'o aide banamerã. Mamïda tachi k'ap'ia oo–e paji pariatua p'ek'au oodamerã. Jip'a ooji ichi Jaure ma k'ap'iade bapariimerã mãik'aapa tachia oodamerã Cristopa oopi bik'a. 14 Maperãpi Tachi Ak'õrepa tachi k'ap'ia jõpi–e pait'ee. Ma k'ãyaara ichi ewari waibia ewate tachi k'ap'ia chok'ai p'irabaiipit'ee Jesucristo k'ap'ia p'irabaiidak'a. Mágá ooi jõmaarã k'ãyaara waibiara bapari perã.

15 ¿Parãpa k'awada–e p'anik'ã tachi ijãapataarã araa p'aneepata Cristo ome irude ijãadak'ãri? Tachi Ak'õrepa tachi k'ap'ia ooji ichi Jaure aide bapariimerã. Mapa tachi k'ap'ia araa p'anapidaik'araa bi prostitutaarã ome. 16 ¿K'awada–e p'anik'ã eperã araa paru pirã prostituta ome, mágá wëra ome eperã apai pik'a paru? Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õre Ùraa p'ãdade jara bairã:

‘Mágá eperã omee weda eperã apai pik'a p'anedait'ee.’ (Gn 2.24)

17 Jõdee eperã Cristode ijãak'ãri, araa beepari iru ome mãik'aapa ma eperã jaure apai pik'a beepari Tachi Ak'õre Jaure ome. T'ãri a–ba p'anapata.

¹⁸Maperãpi p'ek'au oonáati awaraarã ome. Eperãpa awaraa p'ek'au k'achia ook'ári, ichi k'ap'ia araa bapik'aa awaraa eperã k'ap'ia ome. Mamída awaraa ome p'ek'au ook'ári, ichi k'ap'ia k'achiade baaipipari, ichi k'ap'ia araa bi Cristo ome bïpari perã awaraa eperã jua ek'ari, Cristo jua ek'ari bii k'áyaara. ¹⁹¿K'awada–e p'anik'ã Cristode ijãadak'áriipa Ak'öre Jaure tachi k'ap'iade bapari, Tachi Ak'öre ichi te waibiade baparik'a? Mapa Tachi Ak'õreta tachi k'ap'ia chipari. ²⁰Iruata tachi neto pik'a ataji ichi Warra apai iru bada pëik'ári piumerã tachi pari. Mapa parã ichideerã perã, k'achia oo amáati. Mägá ooruta pirã, ak'ipidai wãara oo k'inia p'ani irua oopi bik'a.

Ûraa miak'áidait'ee k'ísia p'aniirã–it'ee

7 ¹Írá mia p'anaut'ee parãpa k'art'a p'ãdap'edaade iidi pëidap'edaa. Naapiara iidijida chisãgita pipiara bi ijãapari–it'ee, miak'áit'ee maa–e pirã tuu bait'ee. Mi–it'ee piara bi tuu bait'ee. ²Mamída imik'íra tuu bak'ári, wëraarã ome pariatua p'ek'au oo nipaí. Maperã imik'írapa ichi wëra iru baipia bi; wërapa pida ichi imik'íra iru baipia bi. ³Imik'írapa ichi k'ap'ia wãak'aik'araa bi chi wëramaa; wërapa pida ichiaba ichi k'ap'ia wãak'aik'araa bi chi imik'íramaa. ⁴Mägá p'anapataadaipia bi wëra k'ap'ia chi imik'íra–it'ee perã mãik'aapa imik'íra k'ap'ia chi wëra–it'ee perã. ⁵Jip'a Tachi Ak'õremaa it'aa t'í k'iniapa pedeteeruta pirã, ma ewate araa k'áida–e pait'ee. Mäga p'anadak'ári, ära k'ap'ia wãak'adai. Mamída ai t'ëepai waya k'áidaipia bi, Satanapa k'achia oopiamaapa awaraa ome, p'oyaa chooda–e p'anadairã.

⁶Mia mäga k'ísia bi. Pächia jiridaipia bi Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bi parãmaa. ⁷Mi–it'ee pipiara bak'aji jömaweda mik'a p'anadamerã. Mamída k'awa bi Tachi Ak'õrepa k'aripai ijãapari chaa k'awaamerã miak'áipia bi wa mäga–e.

⁸Mia ùraait'ee imik'íra tuu beerãmaa, wëra tuu beerãmaa mãik'aapa p'ëtrãa tuu beerãmaa mik'a p'anadamerã. ⁹Mamída miak'ái k'inia p'ani pirã, miak'áiti, p'ek'au oo k'inia p'anadai k'áyaara.

¹⁰⁻¹¹Ichiaba Tachi Waibiapa jarapi bik'a mia jara bi: wërapa ichi imik'íra amaaik'araa bi. Auk'a imik'írapa ichi wëra amaaik'araa bi. Mamída mäga ooruta pirã, miak'áidaik'araa bi awaraarã ome. Ma k'áyaara waya araa padaipia bi áchi naaweda p'anadap'edaak'a.

¹²Írá mia ùraait'ee ijãapataarã miak'ái p'anadap'edaa ijãadak'aa beerã ome, Cristode ijãadai naaweda. Cristopa jaratee–e paji k'áata oodaipia bi. Mamída mia nãga ùraait'ee. Eperã Cristode ijãaparipa wëra ijãak'aa bi iru bi pirã, amaaik'araa bi, chi wëra iru ome ba k'inia bi pirã. ¹³Ichiaba wërapa imik'íra ijãak'aa bi iru bi pirã, amaaik'araa bi, chi imik'írapa iru ome ba k'inia bi pirã. ¹⁴Ijãapari araa bak'ári ijãak'aa bi ome, eperã apai pik'a p'ani. Mäga bita, Tachi Ak'õrepa chi ijãak'aa bi pia ak'ipari

ma ijāapari k'aurepa. Māgá ichiaba Ak'õrepa āchi warrarā pia ak'ipari ma ijāapari k'aurepa. ¹⁵Mamīda ma ijāak'aa bipa chi Cristode ijāapari amaa k'inia bi pirā, māga oonaapāde adaik'araa bi, iru k'ira unuamaa iru bapiamaapa. Tachi Ak'õrepa k'inia bi ichideerā k'āiwee p'anapataadamerā. ¹⁶Jōdee ma ijāaparipa chi ijāak'aa bi pēi k'inia–e bi pirā, chooipia bi. Māga ooru pirā, ai t'ēpai iru k'aurepa māgipa Cristode ijāai. Parā ijāapataarāpa k'awada–e p'ani chisāgí ijāadak'aa beerāpa ijāadai parāpa k'aripapata perā. Tachi Ak'õrepapai k'awa bi.

Sāga p'anapataadaipia bi ijāada t'ēpai

¹⁷Írá mia nāga ūraait'ee. Parāpa jiridak'ari Cristopa oopi k'inia bi parāmaa, p'anadaipia bi parā p'anadap'edaak'a Tachi Ak'õrepa ijāapik'ari. Mia māga jarateepari ijāapataarā jōmaarāmaa. ¹⁸Tachi Ak'õrepa Cristode ijāapiru pirā imik'ira tauchaa iru bi ichi k'ap'iade, ma eperāpa meraik'araa bi ma tauchaa iru bi. Jōdee ichi k'ap'iade tauchaa wēe bi pirā ijāak'ari, tauchaa bipiik'araa bi. ¹⁹Mia māga jara bi Tachi Ak'õre–it'ee p'ua–e bairā eperāpa tauchaa iru bi wa wēe bi. Jīp'a Ak'õrepa k'inia bi tachia oodamerā ichia jara bik'a. ²⁰Maperā awara baik'araa bi pichi naaweda bada k'āyaara, Tachi Ak'õrepa ijāapik'ari. ²¹Esclavo paji pirā ijāa beek'ari, k'isianāaji pi eperā jua ek'ari bi perā. Jōdee chiparipa pi pēi k'inia bi pirā, k'āiwee uchíaji. ²²Esclavopa Cristode ijāak'ari, at'ari chipari iru bi mīda, esclavo–ee pik'a beepari, Cristopa iru uchia atada perā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa. Jōdee esclavo–ee bipa Cristode ijāak'ari, Cristo esclavok'a beepari, irua oopi bik'a oopari perā. ²³Cristopa parā neto pik'a ataji ichi waa kurusode bat'ak'ari. Māgá ichi piuji parāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee māik'aapa parā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee atuanaadamerā. Maperāpi parā ichideerā. Maperā óoti irua oopi bik'a, oodai k'āyaara eperāarāpa oopi k'inia p'anik'a. ²⁴Mapa ipemaarā, mia et'ewa jaradak'a p'anadaipia bi pāchi ijāadai naaweda p'anadap'edaak'a.

Tuu beerāpa iidi pēidap'edaa p'anauada

²⁵Írá mia p'anaut'ee tuu beerāpa iidi pēidap'edaa. Mia p'oyaa jara–e Cristopa jarapida, irua nāgí jaratee–e pada perā. Mamīda Tachi Ak'õrepa mi chupiria k'awaap'eda, Cristode ijāapiji māik'aapa iru ūraa mimaa jarateepiji. Maperā parāpa na ūraa ūridaipia bi. ²⁶Írapema ijāapataarā miapi iru p'anadairā, mi–it'ee pipiara bi tuu bait'ee. ²⁷Wēra iru bi pirā, yiarāa iru baik'araa bi. Jōdee wēe bi pirā, jiriik'araa bi. ²⁸Mamīda miak'airu pirā, p'ek'au k'achia oo–e bi Tachi Ak'õre k'irapite. Ichiaba wēra tuu bipa imik'ira ataru pirā, p'ek'au k'achia oo–e bi. Mamīda chi miak'airutaarā audú miadait'ee na p'ek'au eujāde p'ani misa. Mapa mia jara bi pipiara bi tuu bait'ee.

²⁹Īpemaarā, mia māga jara bi k'isia bairā taarā–e Cristo cheit'ee. Māga ni p'anide miak'āi p'aniirā p'anadaipia bi tuu beerāk'a; chi Cristopa oopi bik'a oo p'aniirāk'a. ³⁰Ma awara t'āri p'ua p'aniirā maa–e pirā o–īa p'aniirāpa k'isiadaipia bi Cristopa āchima oopi k'inia bi, āchi k'isiade iru p'ani k'āyaara. Ichiaba ne–inaa neto atapataarāpa k'irāpadaipia bi āchia net'aa atada ateeda–e pait'ee Tachi Ak'ōre eujādee. ³¹Ma awara ne–inaa netopataarāpa k'irāpadaipia bi āchia p'arat'a jitadap'edaa ne–inaa neto pēidap'edaa pari it'aa ateeda–e pait'ee. Ma p'arat'a māik'aapa net'aa jiridai k'āyaara, Cristopa oopi k'inia bi jiridaipia bi, na p'ek'au eujā māik'aapa jōma aide nībi Tachi Ak'ōrepa jōpiit'ee perā.

³²Mia nāga ūraait'ee k'isia jōnanaadamerā. Imik'ira tuu bīpa jiripari ooit'ee Cristopa oopi k'inia bik'a. ³³Mamīda miak'āi bi k'isia nībapari na p'ek'au eujādepema net'aade māik'aapa chi wēra o–īa bapiit'ee. ³⁴Māgí imik'irapa auk'a oo k'inia bairā Cristopa oopi k'inia bi māik'aapa chi wērapa oopi k'inia bi, audú k'isia nībi chi tuu bi k'āyaara. Ichiaba wēra imik'ira wēe bīpa k'awa k'inia bi Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi ooit'ee ichi ome. Mamīda chi miak'āi bīpa k'awa k'inia bi chi imik'irapa oopi k'inia bi, māga ooit'ee chi k'ima o–īa bamerā.

³⁵Māga jaraji parā k'aripait'ee pia p'anapataadamerā māik'aapa pāchi t'āriapa Cristopa oopi bik'a oodamerā.

³⁶Imik'ira tuu bīpa pedeeru pirā miak'āiit'ee māik'aapa k'ap'iapa choo–e bi pirā wēra wēe bait'ee maa–e pirā ma wēra pedeeteeda t'āri p'uapi k'inia–e bi pirā, miak'āipia bi. Māga ooru pirā, p'ek'au k'achia oo–e bi. ³⁷Mamīda ichi t'āride miak'āi k'inia–e bi pirā māgí wēra ome māik'aapa k'ap'iapa choo bi pirā, miak'āik'araa bi. ³⁸Māpai ma miak'āi k'inia bīpa pia k'isia bi. Mamīda ma miak'āi k'inia–e bīpa pipiara k'isia bi.

³⁹Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi wēra miak'āi bīpa awaraa jiriik'araa bi, ichi imik'ira chok'ai bi misa. Jōdee ichi k'ima piuk'āri, pia bi waya jirimerā, mamīda Cristode ijāapari jiriipia bi. ⁴⁰Mamīda mia k'isia bi ma p'ētrāa t'āri o–īara bai miak'āi–ee beeru pirā. Māga k'isia bi mia. Mīmaa Tachi Ak'ōre Jaurepa ichiaba k'isiapipari.

Nechiara ata bidap'edaa ne–inaa juapa ooda k'irapite

8 ¹Īrā mia p'anaut'ee parāpa iidi pēidap'edaa k'awaadait'ee k'odaipia bi wa k'odaik'araa bi nechiera ata bidap'edaa primisiak'a awaraa ak'ōre waibīa apata k'irapite. Mamīda māgí p'anau naaweda, k'inia bi parāpa k'irāpadamerā audua p'anadaik'araa bi k'awa p'anadairā ne–inaa ooda ai k'irapite it'aa t'ipata Tachi Ak'ōre–e. Audua p'anadai k'āyaara, tachia k'inia iru p'anadaipia bi māgee net'aade at'āri ijāa p'aniirā, Tachi Ak'ōre pia k'awada–e p'anadairā. Māgá oo p'ani pirā, āchi k'aripadai Tachi Ak'ōre pipiara k'awaadamerā. ²Eperāpa k'isia bi pirā ichiata ne–inaa k'awa bi, wāra mak'īara k'awa–e bi Tachi Ak'ōrepa ichimaa k'awapi

k'inia bi. ³Mamīda eperāpa Tachi Ak'ōre k'inia iru bi pirā, Tachi Ak'ōrepa k'awa bi ma eperā wāara irude ijāapari.

⁴Māgara ÷k'odaipia bik'ā wa k'odaik'araa bi nechiarā ata bidap'edaa ne–inaa ak'ōre waibia apata k'irapite? Tachi ijāapataarāpa pia k'awa p'ani māgee ne–inaa juapa ooda Tachi Ak'ōre–e, ai k'irapite eperāarā it'aa t'i p'ani mīda, āchi ak'ōre waibia jīak'aapa. K'awa p'ani māgee ne–inaa Tachi Ak'ōre–e, iru apai perā. ⁵Ijāadak'aa beerāpa ijāapata atanede maa–e pirā ak'ōrejīrude maa–e pirā awaraa ne–inaade, na p'ek'au eujādepema wa pajādepema, āchi ak'ōre waibiarā jīak'aapa. (Māga pada paara, “ak'ōre waibiarā” chok'ara paraak'aji.) ⁶Mamīda tachi ijāapataarā–it'ee Tachi Ak'ōreta Ak'ōre Waibia. Ijāapata irua ne–inaa jōmaweda ooji, eperāarā paara. Ma jōmaweda oopiji ichi Warra Jesucristomaa, tuchia irude ijāadamerā māik'aapa irua oopi bik'a oodamerā.

K'irak'aupai ne–inaa k'achia oopidai ewaa ijāa p'aniirāmaa

⁷Tuchia k'awa p'ani ne–inaa ai k'irapite it'aa t'ipata Tachi Ak'ōre–e. Mamīda awaraarāpa waide pia k'awada–e p'ani. Ewaa ijāa p'aniirāpa māgee ne–inaa at'ari iru p'ani āchi naawedapema iru p'anapatap'edaa ak'ōre waibia k'a. Maperā āchidepemapa k'oru pirā nechiarā awaraarāpa bidap'edaa māgee ne–inaa k'irapite, māgí k'isia p'uadarii, ma nechiarā k'orupa māgí ak'ōre waibia apata at'ari waawee bai jīak'aapa. Ma awara k'isia p'ua bai waide k'awa–e bairā Cristode ijāa bide pia wa k'achia k'oit'ee māgee nechiarā. ⁸Parā, chi k'awa beerāpa māgee ne–inaa Tachi Ak'ōre–e, k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ma nechiarā k'o beerā pipiara beerāk'a ak'i–e pait'ee. Ichiaba ma nechiarā k'oamaa beerā ek'ariara beerāk'a ak'i–e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa tachi ijāapataarā jōmaweda auk'a ichideerāk'a ak'ipari. ⁹Mamīda, māga k'awa p'anide, k'irak'aupai k'isia p'uapidai maa–e pirā ne–inaa k'achia oopidai chi māga waide pia k'awada–e p'aniirāmaa. ¹⁰K'isiatī nāgide. Chi māga pia k'awa–e bipa parā unuru pirā māgee ne–inaa bimāi nek'omaa p'ani, auk'a k'o k'iniadarii. Māpai k'oru pirā, k'achiade baaii, k'isia bairā ne–inaa k'achia oomaa bi. ¹¹Māgá parāpa ak'ipi k'inia p'anadairā k'awa p'ani māgee ne–inaa Tachi Ak'ōre–e, chi waide māga pia k'awa–e bi k'achiade baapidai. K'irak'aupai pāchi ipemamaa ne–inaa k'achia oopidai, Cristo ichiaba piuda perā iru k'aripait'ee. ¹²Māgá pāchi ipemaarāmaa ne–inaa k'achia oopidak'āri, k'achia oomaa p'ani Cristo k'irapite. ¹³Maperā mi ipema k'achiade baairu pirā ne–inaa k'oparii k'aurepa, māgara mia waa nechiarā k'o–e pait'ee. Ne–inaa k'achia oopi k'inia–e bi michi ipemaarāmaa mia nechiarā k'o bi k'aurepa.

Pablo pedee ūripataarāpa iru k'aripadaipia bi

9 ¹Ne–inaa jōmaweda ooi michia oo k'inia bik'a. Mamīda jip'a oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a, irua mi ichi ūraa jarateede pēida perā.

Awaraa Cristopa jirit'eradaarāk'a, mia ichiaba Tachi Waibia Jesús unuji michi taupa. Parāpa pida Cristode ijāapata, mia parāmaa jarateenada perā irua ooda parā k'aripait'ee. ²Ūk'uruurāpa ijāada–e p'ani mi Cristopa pēida. Māirāpa ak'i k'inia p'ani mia oopata māik'aapa jarateepata mi imiateedait'ee. Mamīda parā t'āidepema mia jarateeda ijāadap'edaarāpa k'awa p'ani Cristopa mi pēiji, mi k'aurepa Cristo ome araa p'anapata perā. ³Chi ijāada–e p'aniirāpa k'awa k'inia p'ani pirā Cristopa mi pēida wa māga–e, parā p'anapata ak'idaipia bi.

⁴Cristopa mi wāara pēida perā, irude ijāapataarāpa chik'o māik'aapa pania mimaa teedaipia bi. ¿Wāara–ek'ā? ⁵Awaraa Cristopa pēida eperāarā, Pedropa māik'aapa Cristo ipemaarāpa āchi wēraarā Cristode ijāa p'ani ateeapata awara āyaa wādak'āri. Māga wādak'āri, ijāapataarāpa āra k'aripapata. ¿Parāpa auk'a mi ome māgā ook'ajida–ek'ā, wēra iru bada paara? ⁶¿Pia bik'ā mi Bernabé ome mimiadamerā chik'o iru p'anadait'ee? ¿Pia–e bak'ajik'ā taipa jarateepata ūrirutaarāpa k'aripadamerā?

⁷iK'īsati! Eperā soldao pak'āri, chik'o māik'aapa awaraa net'aa irumaa pari teepata. Ichiaba eperāpa ne–uuda chauk'āri, ichia madepema pari k'opari. Ichiaba ne–animalaarā wariparipa k'opari ichia wari bidepema. Māgapi p'ani tai jida ichiaba. ⁸Michi k'īsidoopa māga jara–e bi. Tachi Ak'ōre Ūraa Moisemaa p'āpidade ichiaba māga jara bi:

⁹'Pak'a it'ai jīnāati trigo t'īamaa bak'āri. Ita–aria k'opíti.' (Dt 25.4)

Tachi Ak'ōrepa māga jarak'āri, pak'a aupai ichi k'īsidade iru ba–e paji.

¹⁰Jīp'a tai, ichi mimia oopataarāta, ichi k'īsidade iru baji, k'inia bairā awaraa ijāapataarāpa tai k'aripadamerā ne–inaa wēe p'anadak'āri.

Ne–uupataarāpa ne–uu chauda p'epataarā ome auk'a jita k'inia p'ani āchi mimia pari. ¹¹Māga pik'a taipa jarateedak'āri Cristopa ooda parā k'aripait'ee, auk'a jita k'inia p'ani chik'o māik'aapa pania parā juadepema.

¹²Awaraarāmaa tee p'ani pirā, ¿ichiaba taimaa teedaipia bi–ek'ā?

Mamīda tachi juadoopa mimiapata, parāmaa ne–inaa iidida–e pait'ee.

Māga oopata parāpa k'īsianaadamerā taipa jarateepata ne–inaa falta p'ani atadait'ee. ¹³Parāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōre te waibiadepema altarmāi mimiapataarāpa māik'aapa ne–animalaarā paapataarāpa k'opata eperāarāpa aneepatadepema paapidait'ee Tachi Ak'ōre–it'ee. ¹⁴Māga pik'a Cristopa jaraji ichi ūraa jarateepataarāpa ne–inaa jitadaipia bi awaraa ijāapataarā juadeepa.

¹⁵Mamīda mia parāmaa maarepida iidi–e paji māik'aapa at'āri iidi–e bi. Ma k'āyaara piu baibeei jarrapa parāmaa k'īsipi k'āyaara mia Cristo mimia oo bi ne–inaa atait'ee.

¹⁶Mamīda mi pipiara bi–e apemaarā pēida eperāarā k'āyaara, ne–iidi–e bairā. Cristopata mi pēiji ichi ūraa jarateede. Maperāpi mia jarateepari. Waawee bak'aji, jaratee–e pada paara irua oopi bik'a, irua mi miapii jīak'aapa. ¹⁷Ma awara michi k'inia jarateeda paara, ne–inaa

ata k'inia bak'aji na mimia pari. Mamīda māga–e. Mia na mimia oopari Cristopa oopi bik'a. Mapa maarepida mimaa teeda–e p'ani mīda, jīp'a jarateeit'ee, ma–it'eeta Cristopa mi jirit'erada perā. ¹⁸Mia maarepida parāmaa teepi–e pait'ee. Nāgapai mia k'inia bi. Michi t'āripa na mimia oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a.

¹⁹Mia jōmaweda ooi Cristopa oopi bik'a, eperāarā esclavo–e perā. Mamīda mi eperāarā esclavok'a padaipari nāga perā. Ba k'inia bi mia jaratee bi ūri p'aniirā p'anapatak'a, ma jaratee bi ūridak'āri, Cristode ijāadamerā. ²⁰Judiorā t'āide jaratee nipak'āri, ārapa oopatak'a oopari. Ichiaba Moisepa p'ādade jara bik'a oopari. Cristode ijāadak'āriipa mi māgí ūraa p'āda jua ek'ari bi–e mīda, māga oopari ārapa irude ijāadamerā. ²¹Jōdee judio–eerā t'āide jaratee nipak'āri, oopari ārapa oopatak'a. Mamīda Cristopa oopi k'inia bik'a oopari, ārapa ichiaba Cristode ijāadamerā. ²²Ma awara Cristode pia ijāada–e p'aniirā jarateek'āri, jarateek'aa k'isia k'awaa bipa jarateeparik'a. Ārapa k'isia p'anik'a mia k'isiapari māik'aapa jīp'a jarateepari, ārapa Tachi Ak'ōre pipiara k'awaadamerā māik'aapa waapiara Cristode ijāadamerā. Michi wārumaa māga oo bi, k'inia bairā mia jaratee bi ūrirutaarāpa Cristode ijāadamerā. ²³Ma k'aurepa ijāa p'ani pirā, mi ome auk'a k'awaadai jōmaweda Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi ichideerā–it'ee.

²⁴Parāpa k'awa p'ani p'irapataarā p'iradak'āri, jōmaweda isapai p'irapata, ata k'inia p'anadairā ne–inaa teepata chi naapiara panarumaa. Māga pik'a parā p'anadaipia bi, ne–inaa oomaa p'anide Cristopa oopi bik'a. Māgá atadai Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi teeit'ee Cristode ijāapataarāmaa. ²⁵Eperā p'irait'ee pak'āri, ichi k'ap'ia pia ak'ipari. Ewari chaa p'irapari iyapaa–e pait'ee apemaarā ome p'irak'āri. P'irapataarā jōmaarāpa māgá oopata, naapiara pana k'inia p'anadairā atadait'ee poro jīra k'irudee ooda; taarā chook'aa bita. Māga pik'a tachia oo k'inia p'ani oo amaapata māik'aapa Cristopa oopi bik'a oopata atadait'ee it'aripema poro jīra; Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi teeit'ee ichideerāmaa; māgí ne–inaa jōk'aa bi. ²⁶Mapa mia ook'aa p'irapari pariatua p'iraparik'a maa–e pirā boxeo chōoparik'a nāu aupai sīk'āri. Jīp'a t'āripa mia oopari Cristopa oopi bik'a. ²⁷Michi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa ne–inaa oo k'inia bak'āri, māga oopik'aa nāga perā. Michi k'iniapai ooru pirā, k'ira nejasia bait'ee it'ari panak'āri Tachi Ak'ōre k'irapite. Ma awara māga ooru pirā, Cristopa ne–inaa k'isia iru bi teeit'ee ichideerāmaa mimaa tee–e pait'ee, mia awaraarāmaa jaratee bajī mīda na p'ek'au eujāde bi misa.

**Ūraa it'aa t'inaadamerā
awaraa ak'ōre waibia apatamaa**

10 ¹Īrá ĩpemaarā, k'irāpapiit'ee sāga chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa tachi judiorā chonaarā ak'ipachi. Jīraradeepa āra jōmaweda

ak'i bapachi Egiptodeepa uchiadak'ári. Ma awara ára jómaweda sīapiji Mar Rojo esajīak'a p'oodade. ²Ma jīararadeepa Tachi Ak'ōrepa o jara wāji āramaa Moisés k'ap'ia pari māik'aapa iru k'ap'ia pari ára k'aripaji Mar Rojo sīadamerā. Māgá Tachi Ak'ōrepa ára jómaweda Moisés jua ek'ari bijī, tachi ijāapataarā Cristo jua ek'ari biparik'a ijāadap'eda, poro choopidak'ári. ³Ma awara Tachi Ak'ōrepa *maná* pēida it'ariipa jōmaarāmaa k'opipachi ⁴māik'aapa topiji pania māudeepa uchiapida. Cristo māgí máuk'ata baji, ichideepa uchiapachi perā Tachi Ak'ōre Jaure k'aripade ára wārutamaa. ⁵Tachi Ak'ōrepa ma jōma oopachi mīda ára k'aripait'ee, ooda–e p'anapachida irua oopi k'inia badak'a. Mapa Tachi Ak'ōrepa perā jómaweda piupiji, eujā pania wēe bide wāyaarutade.

⁶Tachia māgí chonaarāpa oodap'edaade k'īsīadak'ári, k'awaadaipia bi ārapa oodap'edaa k'achia baji Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mapa k'īrak'aupai māgá oodai ārapa oodap'edaak'a. iOonaadāma tachia ne–inaa k'achia k'īra t'ādoo oo k'inia p'anik'a! ⁷It'aa t'īnāati ne–inaa juapa ooda k'īrapite, chonaarā ūk'uruurāpa oopatap'edaak'a. Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi: 'Eperāarāpa fiesta oojida ne–inaa juapa ooda k'īrapite, ai k'īrapite it'aa t'īpata. Ma–it'ee nek'ojida, ne–inaa tojida, maap'eda pēirajida.'
(Ex 32.6)

⁸Ichiaba pariatua p'ek'au oonāati, ma k'aurepa ewari abaade Tachi Ak'ōrepa āradepemaarā veintitrés mil k'iniipida perā. ⁹Ichiaba Tachi Ak'ōre k'īraupināati āradepemaarāpa oodap'edaak'a, jaradak'ári Tachi Ak'ōrepa ára p'oyaa pia ak'i–e paji. Maperā Tachi Ak'ōrepa taamaarā pēiji k'aak'oodamerā. Mapa chok'ara piujida. ¹⁰Ichiaba Tachi Ak'ōre āpīte ik'achia pedeenāati āradepemaarāpa oodap'edaak'a. Māga oodap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa it'ariipa ichi ángel pēiji; māgipa chok'ara peemerā.

¹¹Tachi chonaarā māgá p'anadap'edaa perā, pia ak'idaipia bi ārapa oodap'edaa, Tachi Ak'ōrepa māgí oodap'edaa p'āpida perā ichi ūraa p'ādade, tachia k'awaadamerā māik'aapa auk'a oonaadamerā, ni p'ani misa na p'ek'au eujā jōru. ¹²Māpai parā t'āidepemapā k'īsia bi pirā ichiata oopari Cristopa oopi bik'a, k'īrak'aupai ne–inaa k'achia ooi. ¹³Edaare tachi t'āridepai k'īsia p'aneepata ne–inaa k'achia oodait'ee. Ma awara netuarapa k'īsīapipari ne–inaa k'achia oodamerā. Māga p'asapari jōmaarā ome. Mamīda māga p'asak'ári parā ome, ijāadaipia bi Tachi Ak'ōrepa k'aripait'ee choodamerā, k'achia ooda–ee.

¹⁴Maperā, ipemaarā k'iniarā, parāpa k'īsīaruta pirā wādait'ee awaraa ak'ōre waibīa apata k'īrapite it'aa t'īde, imāgá oonāati! ¹⁵Parā k'īsia k'awaa p'ani. Mapa k'īsīadaipia bi mia jara bide k'awaadait'ee seewa maa–e pirā wāra. ¹⁶iK'īsīati! ¿K'āata jara k'inia bīma tachia oopata, vino todak'ári māik'aapa pan k'odak'ári k'īrāpadait'ee Jesucristo piuda tachi pari? Todai naaweda māik'aapa k'odai naaweda, it'aa t'īpata Tachi Ak'ōremaa jaradait'ee iru t'āri pia bi Cristo tachi pari piupida perā. Ma

vino todak'āri, k'irāpa p'ani Cristo waa bat'ada k'aurepa, tachi araa p'anapata iru ome. Ichiaba ma pan k'odak'āri, k'irāpa p'ani Cristo k'ap'ia piuda k'aurepa tachi araa p'anapata apemaarā Cristode ijāapataarā ome. ¹⁷Tachi chok'ara p'ani mīda, māgí pan k'odak'āri, eperā apai pik'a p'anapata Cristo piuda k'aurepa, iru ome tachi chaachaa araa p'anapata perā.

¹⁸¡K'ísíati! Israel pidaarāpa ne–animalaarā ateedak'āri paapidait'ee Tachi Ak'ōre altarmāi, ak'ipipata irude ijāa p'ani. Ma awara māgí ne–animalaarādepema k'odak'āri, ak'ipipata āchi Tachi Ak'ōredeerā. ¹⁹Ma jaradapa mia jara k'inia–e bi ne–inaa ai k'irapite it'aa t'ipata Tachi Ak'ōrek'a bi. Ichiaba jara k'inia–e bi nechiara ata bidap'edaa ma k'irapite pipiara bi awaraa nechiara k'āyaara. ²⁰Ma k'āyaara jara k'inia bi Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa beerāpa nechiara k'odai naaweda, biruta pirā ne–inaa juapa ooda k'irapite, ak'ipipata māgide ijāa p'ani, tachia Cristode ijāapatak'a. Mamīda māga oodak'āri, wāara ooda–e āchi ak'ōre waibia apata–it'ee. Jip'a oopata netuaraarā–it'ee, māgee ne–inaa juapa ooda k'irapite it'aa t'ipata netuarade perā. Maperā parā wānāati māgí ne–inaa ai k'irapite it'aa t'ipatamaa k'odait'ee nechiara ata bidap'edaa ma ne–inaa k'irapite. Māga ooruta pirā, ak'ipi p'ani araa p'ana k'inia p'ani netuaraarā ome. ¡Mia māga k'inia–e bi! ²¹¿Parā araa p'anadaipia bik'ā netuara ome? ¡Māgá oodaik'araa bi, Cristo waa bat'ada k'aurepa iru ome araa p'anapata perā! ¿Netuara eere p'aniirā ome k'odaipia bik'ā nechiara netuaramaa teeda? Māga oodaik'araa bi, Cristode ijāapataarā ome araa p'anapata perā iru piuda k'aurepa.

²²¡Tachi Ak'ōre k'irapināati omee weda oo k'inia p'anipa! ¿K'ísia panik'ā Tachi Ak'ōre p'oyaadai, irua parā miapinaamerā?

Apemaarā ijāapataarā ijāa amaapidai'araa bi

²³“Michia oo k'iniata ooit'eeda” apata. Mamīda ma ne–inaa k'achia bi pirā, tachia apida k'aripada–e pait'ee. Tachia ne–inaa oodaipia bi jōmaarāpa Tachi Ak'ōre Ūraa pipiara k'awaadamerā māik'aapa oodamerā Cristopa oopi bik'a. ²⁴Apidaapa ne–inaa oodaik'araa bi ichi–it'ee aupai. Ichiaba oopia bi awaraarā k'aripait'ee.

²⁵Nechiara netodak'āri chi netopatamāi, iidināati māgí nechiara ata bijida ne–inaa k'irapite wa māga–e. K'awaa ataruta pirā ma nechiara ata bidap'edaa ne–inaa k'irapite, k'ísia p'uadariit'ee. ²⁶Māga iididaik'araa bi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bairā:

‘Na p'ek'au eujā māik'aapa jōmaweda aide nībi Tachi Ak'ōre–it'ee,
ichiata ooda perā.’ (Sal 24.1)

²⁷Tachi Ak'ōre Ūraade māga jara bairā, Cristode ijāak'aa bipa parādepema aba atee k'inia bi pirā ichi temaa nek'ode, māik'aapa pi wā k'inia bi pirā, wāji māik'aapa k'óji ārapa teeruta. K'ísianāaji māik'aapa

iidináaji ma nechiara ata bijida ne–inaa k'irapite wa m̄aga–e. ²⁸Mam̄ida mama bide awaraapa p̄imaa jarai: “N̄aḡi nechiara ata bijida ne–inaa juapa ooda k'irapite, ai k'irapite it'aa t'ip̄ata”. M̄aga jararu pir̄a, pia ma nechiara k'oik'araa bi, m̄aḡi eper̄a k'isia p'uapiamaapa. ²⁹Mia m̄aga jara–e bi pi k'isia p'ua bai j̄iak'aapa; j̄ip'a chi apemamaa k'isiapiamaapa par̄apa k'achia oodai m̄aḡi nechiara k'oruta pir̄a.

Mam̄ida pia iidii: “¿K'aaare–it'ee mia oopia bima awaraar̄apa oopi k'inia p'anik'a, āchi k'isia p'ua p'anadair̄a? ³⁰¿Pia–e bik'ā, Tachi Ak'ōremaa gracias jarap'eda k'oit'ee ne–inaa k'ira t'ādo? Pia bi pir̄a, ¿mia, s̄ap'eda ooma awaraapa oopi k'inia bik'a?” Mia jarait'ee s̄ap'eda m̄aga oodaipia bi. ³¹Tachia ne–inaa k'odak'ari maa–e pir̄a todak'ari maa–e pir̄a ne–inaa awaraa oodak'ari, j̄omaweda oodaipia bi Tachi Ak'ōre–it'ee, j̄omaar̄apa iru waaweedamer̄a. ³²Mapa par̄apa piata oodaipia bi judior̄a k'irapite m̄aik'aapa judio–eer̄a k'irapite m̄aik'aapa awaraa ij̄apataar̄a k'irapite, ne–inaa k'achia oo k'inia p'ananaadamer̄a par̄a k'aurepa. ³³Mia jiripari m̄aga ooit'ee. Ne–inaa oo–e michi–it'ee aupai. J̄oma oopari awaraar̄a k'aripait'ee, ārapa Cristode ij̄aadamer̄a. M̄aḡa irua āra o k'achiadeepa k'aripa atai.

11 ¹Óoti mia ooparik'a, mia oopari per̄a Cristopa jarateedak'a na p'ek'au euj̄ade nipak'ari.

S̄aga oodaipia bi ij̄apataar̄a it'aa t'īdait'ee pak'ari

²Ír̄a mia jara k'inia bi par̄apa pia oo p'ani, k'ir̄apa p'anadair̄a mi s̄aga bapari par̄a ome bak'ari. Mi o–ia bi par̄a ome, at'ari oopata per̄a mia jarateedak'a. ³Mam̄ida k'inia bi par̄apa pipiara k'awaadamer̄a Tachi Ak'ōre j̄omaar̄a k'āyaara waibiara bi. Cristo iru jua ek'ari bi m̄aik'aapa imik'iraar̄a Cristo jua ek'ari p'ani m̄aik'aapa w̄eraar̄a āchi imik'iraar̄a jua ek'ari p'ani. ⁴Maper̄a par̄a ij̄apataar̄a chip'edaidak'ari, imik'irapa ichi poro w̄ak'aik'araa bi it'aa t'īmaa bak'ari maa–e pir̄a Tachi Ak'ōrepa jarapiru jaramaa bak'ari. Ichi poro w̄ak'aru pir̄a, ak'ipiit'ee ichia waawee–e ichi poro waibia Cristo. ⁵J̄odee w̄erapa ne–inaa ichi porode j̄iipia bi, it'aa t'īk'ari maa–e pir̄a Tachi Ak'ōrepa jarapiru jarak'ari. Ichia w̄ak'apari j̄i–e bi pir̄a, ak'ipii ichi imik'ira waawee–e bi. Ma awara awaraar̄apa m̄aḡi w̄era ak'idak'aa pait'ee w̄era piak'a, w̄era poro w̄epida pia ak'idak'aa per̄a. ⁶M̄aḡi ij̄apari w̄erapa ichi porode ne–inaa w̄ak'apari j̄i k'inia–e bi pir̄a, ¿pipiara bak'aji–ek'ā ichi puda jida t'īpit'aamer̄a maa–e pir̄a w̄epit'aamer̄a, w̄era k'achia beer̄a ome oopatak'a? Mam̄ida k'ira nejasia bi pir̄a m̄aḡa bait'ee j̄omaar̄a k'irapite, m̄agara puda t'īpiik'araa bi. Ma k'āyaara ne–inaa w̄ak'apari ichi porode j̄iipia bi.

⁷Pia jarait'eera, imik'irapa ichi poro w̄ak'aik'araa bi ichi Tachi Ak'ōre k'irak'a bair̄a m̄aik'aapa ichi Tachi Ak'ōrepa bida per̄a na p'ek'au euj̄ade n̄ibi poro waibia bamer̄a. J̄odee w̄erapa ichi poro w̄ak'aipia bi ak'ipiit'ee imik'ira ichi

poro waibia. ⁸Mia m̄aga jara bi Tachi Ak'õrepa eperã ook'ãri, imik'ira naapiara ooda perã, maap'eda w̄era ooji m̄agí imik'ira orrodeepa. ⁹Tachi Ak'õrepa m̄agí imik'ira oo–e paji w̄era k'aripamerã; j̄ip'a w̄erata ooji imik'ira k'aripamerã. ¹⁰Maperã w̄era Cristode ij̄aapari pirã, ichi poro wãk'aipia bi. M̄aga ook'ãri, ak'ipipari Tachi Ak'õre k'irapite m̄aik'aapa iru angeleerã k'irapite, ichi bapari imik'ira jua ek'ari m̄aik'aapa Cristo jua ek'ari.

¹¹Mam̄ida Cristode ij̄aadak'ãri, w̄era imik'ira ome auk'a p'ani Tachi Ak'õre k'irapite. Mapa chik'aripa p'anapataadaipia bi. ¹²Tachia k'awa p'ani m̄agá auk'a p'ani omee weda uchiadap'edaa perã Tachi Ak'õre juadeepa. Chi naapema w̄era uchiaji chi naapema imik'iradeepa. Mam̄aik'aapata imik'iraarã uchiapata w̄eraarãdeepa t'odak'ãri.

¹³M̄apai, parãpata ak'idaipia bi k'awaadait'ee pia bi wa pia–e bi ij̄aapari w̄era ne–inaa wãk'apari w̄ee porode it'aa t'imerã Tachi Ak'õremaa. ¹⁴Ma awara pãchia oopatade k'isiadak'ãri, k'awa p'ani pia–e bi imik'ira puda waree bamerã. ¹⁵Jõdee w̄era puda waree bak'ãri, k'ira wãree unupata. Mam̄ida Tachi Ak'õrepa m̄agá waripi–e paji k'ira wãree aupai ak'idamerã; j̄ip'a ak'ipiit'ee w̄era ichi imik'ira jua ek'ari bi. ¹⁶Apidaapa mia jara aupada ij̄aa k'iniada–e p'ani pirã, ij̄aanãati. Mam̄ida k'awaadaipia bi taipa jõmaarãmaa m̄aga jarateepata. Ma awara ij̄aapataarã apemaarãpa oopata ma jarateepatak'a.

Sãga oodaipia bi Jesucristo piuda k'irãpadait'ee

¹⁷Írã úraait'ee sãga oodaipia bi parã ij̄aapataarã cheepurudak'ãri Cristo piuda k'irãpadait'ee. Ai naawedapemak'a p'oyaa jara–e pãchia pia oomaa p'ani, m̄agá ooda–e p'anadairã. Cristopa oopi k'inia bik'a odai k'ãyaara, ne–inaa k'achia oomaa p'ani. ¹⁸M̄aga jara bi m̄imaa nepiridap'edaa perã parãdepema ùk'uru cheepurudak'ãri, ne–inaa jedek'odak'aa auk'a k'isiada–e p'anadairã. Mapa awara–awaraa nek'opata. K'isia bi wãara ùk'uru m̄imaa nepiridap'edaa. ¹⁹Mam̄ida m̄agá parãdepema ùk'uruurãpa pãchia oo k'iniata ooda–e pada paara, k'awa–e pak'aji chisãgiirãpa wãara oopata Cristopa oopi bik'a, iru k'inia iru p'anapata perã. ²⁰M̄agá pariatua k'o p'anik'a k'odaik'araa bi. iM̄agá Cristo piuda k'irãpadak'aa! ²¹M̄imaa nepirijida parãdepemaarã ùk'uru cheepurudak'ãri ne–inaa jedek'odait'ee, apemaarã ij̄aapataarã nida–ee. Maperãpi ij̄aapataarã ùk'uru jarra oopata. Jõdee awaraarãpa k'opata bi jãwaadarutamaa m̄aik'aapa vino topata piu p'aneerutamaa. ²²Chi m̄aga oopataarãmaa iidi k'inia bi: ¿Pãchi te w̄ee p'anik'ã nek'odait'ee m̄aik'aapa todait'ee? ¿Waaweeda–e p'anik'ã pãchi ìgreste, chi araa che p'aniirã jida ichiaba? ¿Chupiria chedeerã k'ira nejasiapi k'inia p'anik'ã? ¿K'ãata parãmaa jaraima? ¿Pia oo p'anik'ã? iM̄aga–epi!

Jesupa ooda k'irãpapiit'ee ichide ij̄aapataarãmaa

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³Jesucristopa m̄imaa jarateeda, mia jõdee parãmaa jarateeji. Ai ewate p'arik'ua Jesús traiconadai naaweda, nek'omaa p'anide ichia pan ataji

24 māik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'õrat'aaji jedeit'ee māik'aapa mägaji:

—Nāgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee perā parā k'aripait'ee. Nāgá pan k'odak'ári, k'opatáati k'irāpadait'ee mi piuda parā pari.

25 Māgá ichiaba, nek'o aupadap'eda, Jesupa vino copa jitaji māik'aapa mägaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'ári eperāarā pari. Tachi Ak'õrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee parāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee. Nāgá vino todak'ári, topatáati k'irāpadait'ee mia ooit'ee bi eperāarā pari.

26 Māga jarada perā Jesucristopa, tachia ma pan k'odak'ári māik'aapa ma vino todak'ári, k'irāpapata Cristo piuda tachi pari. Māgá oo p'anadait'ee, iru waya cheru misa.

K'irak'aupai pan vino ome pariatua k'odai

27 Māga jōmaarāmaa ak'ipipata perā, eperāpa ma pan pariatua k'oru pirā maa—e pirā ma vino pariatua toru pirā, k'achia oomaa bi, ichi—it'ee p'ua—e bairā Cristo piuda jōmaarā pari. 28 Maperāpi Cristode ijāapari chaa ma pan k'oi naaweda māik'aapa ma vino toi naaweda, ichi t'aridepai k'isiaipia bi k'awaait'ee wāara k'oru māik'aapa toru k'irāpait'ee Cristo piuda ichi pari wa māga—e. 29 Māgá oopia bi Tachi Ak'õrepa miapiit'ee perā ma pan pariatua k'opataarā māik'aapa ma vino pariatua topataarā, chik'o jip'aa k'opatak'a. 30 Parādepema chok'ara māgá pariatua k'opata perā, k'ayaa p'ani māik'aapa ūk'uru jai—idaa p'ani. 31 Mamida māgí k'odai naaweda māik'aapa todai naaweda, k'isiaruta pirā oo amaadait'ee tachia p'ek'au k'achia oopata, Tachi Ak'õrepa tachi miapi—e pait'ee. 32 Māga oodak'ári, pariatua k'oda—e pait'ee. Tachi Ak'õrepa miapipari ma pan pariatua k'opataarā māik'aapa ma vino pariatua topataarā, āchia k'awaadamerā irua oopi k'inia bi. Māga k'awaadak'ári māik'aapa oodak'ári, irua āchi k'aripait'ee atuanaadamerā ijāadak'aa beerāk'a, eperāarā jōmaweda panadak'ári iru k'irapite.

33 Mapa ipemaarā, cheepurudak'ári pan k'odait'ee māik'aapa vino todait'ee Cristo piuda k'irāpadait'ee, nipatáati jōmaweda cherutamaa, chik'inia ne—inaa jedek'odait'ee. 34 Apida jarrapisia bi pirā, chei naaweda, ichi temāi nek'oipia bi. Parāpa māga ooruta pirā, Tachi Ak'õrepa miapi—e pait'ee pariatua k'o p'ani k'aurepa.

Mi parāmaa wāk'ári, waapiara jarateit'ee.

Tachi Ak'õre Jaurepa ne—inaa oopipari Cristode ijāapataarāmaa

12 1 Īrá ipemaarā, p'anaut'ee parāpa iidi pēidap'edaa. Iidijida k'āata oopipari Tachi Ak'õre Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa. Nāgí jarateit'ee pia k'awaadamerā.

²K'irāpa p'ani parā p'anapatap'edaa Cristode ijāadai naaweda. Tachi Ak'ōre k'irapite k'achia oopachida it'aa t'īpatap'edaa perā ne–inaamaa, Tachi Ak'ōre awara. Māga oopachida māgee ne–inaa pedeedak'aa beemaa, chok'ai–e p'ani mīda. ³Māga oopachida pia k'awadak'aa pada perā sāga Cristode ijāadait'ee māik'aapa sāga oodait'ee irua parāmaa oopi k'inia bik'a. K'awapatāati Tachi Ak'ōre Jaurepa eperāarāmaa nāga jarapik'aa: “Jesús Tachi Ak'ōre Warra–e”. Jīp'a jarapipari: “Jesús Tachi Poro Waibia.”

⁴Parāpa k'awaadaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa ne–inaa k'ira t'ādo oopipari chik'aripa p'anapataadamerā. Māga oopari ne–inaa pia oo k'inia bairā ijāapataarā–it'ee. ⁵Ichia ma ne–inaa jōma oopipari Cristo, Tachi Poro Waibiapa oopi k'inia bik'a. ⁶Ijāapari chaa ma ne–inaa awara ooi ichi k'ōp'āyo k'āyaara. Mamīda Tachi Ak'ōrēpata ma ne–inaa ichita āramaa oopipari. ⁷Māgá Tachi Ak'ōre Jaurepa ma ne–inaa awara–awaraa oopipari Cristode ijāapataarāmaa, āchi chik'aripa p'anapataadamerā. ⁸Abaamaa k'īsia k'awaapipari jarateemerā ne–inaa Tachi Ak'ōrepa k'awapi k'inia bi. Awaraarāmaa pipiara k'awapipari Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida, māga jarateemerā. ⁹Ichiba Tachi Ak'ōre Jaurepa waapiara ijāapipari Cristode ijāa bimaa, k'awaamerā wāara uchiat'ee Tachi Ak'ōrepa jara bik'a, waide unu–e bi mīda. Ichiba awaraarāmaa k'ayaa beerā jipapipari. ¹⁰Ma awara awaraarāmaa ne–inaa oopipari eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Awaraarāmaa jarapipari Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a. Awaraarāmaa k'awapipari eperāpa wāara jaratee bi Cristopa oopi bik'a wa netuarapa oopi bik'a. Awaraarāmaa pedeeipari irua k'awa–e bi pedeede, jarateemerā Tachi Ak'ōre Ūraa māgá pedee bipa. Awaraarāmaa k'awapipari k'āata jara bi ma eperāpa, pedee irua k'awa–e bita pedee k'āri, jōmaarāpa k'awaadamerā irua jara k'inia bi. ¹¹Māgá oopari Tachi Ak'ōre Jaurepa. Irua aupaita k'awapipari Cristopa oopi k'inia bi ichide ijāapataarāmaa.

Cristode ijāadak'āri, tachi k'ap'ia apai pik'a p'ani

¹²Írā jarait'ee sāap'eda Tachi Ak'ōre Jaurepa māgá ne–inaa awara–awaraa oopipari Cristode ijāapataarāmaa. Tachi k'ap'ia apai bi mīda, aide nāgee paraa: biiri, poro, jua, t'āri; jāga bee chok'ara. Māga pik'a Cristo apai bi mīda, irude ijāapataarā araa p'anapata iru ome. K'ap'ia apai pik'a p'ani, chok'ara p'ani mīda. ¹³Tachi ijāapataarā māga p'ani ijāapari chaa Cristode ijāa beek'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa iru araa bapipari perā apemaarā ijāapataarā ome. Auk'a oopari judiorā ome, judio–eerā ome, esclavoorā ome, esclavo–eerā ome. Māga oopari, chok'ara p'ani mīda, apai pik'a p'anadamerā Cristo ome. Mapa tachia poro choopipata ak'īpidait'ee araa p'ani Cristo ome Tachi Ak'ōre Jaure k'aurepa.

¹⁴Tachi eperā k'ap'iade bi poro, jua, biiri māik'aapa t'āri. Jāgee jōmaarāpa k'aripapata tachia ne–inaa oodamerā. Māga pik'a tachi

ijāapataarā chok'ara p'ani mīda, chik'aripa p'anapata Cristo-it'ee ne-inaa oodait'ee. ¹⁵K'īsiadāma nāgīde. Tachi biiri pedeeda paara, jarak'aji: “Juapa mi k'āyaara ne-inaa chok'araara oopari perā, mi mak'iara servi-e bi na k'ap'iade.” Māga jarak'aji mīda, at'āri tachi k'ap'iade bi. ¹⁶Maa-e pirā tachi k'iiri pedeeda paara, jarak'aji: “Tau mi k'āyaara pipiara bairā, mi mak'iara servi-e bi na k'ap'iade.” Māga jarak'aji mīda, at'āri tachi k'ap'iade bi. ¹⁷Tachi k'ap'ia jōma tau pada paara, k'iiri wē-e pak'aji ūridait'ee māik'aapa jōma k'iiri pada paara, k'ī wē-e pak'aji idait'ee. ¹⁸Mamīda māga-e. Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'iade nībi jōmaweda biji māgī bimāi, ichia k'īsia iru badak'a. ¹⁹Tachi k'ap'ia jōmaweda biiri maa-e pirā jua maa-e pirā tau pada paara, k'ap'ia wēe p'anak'ajida. ²⁰Mamīda māga-e. Ne-inaa k'īra t'ādo paraa mīda, ichita k'ap'ia apai bi.

²¹Tachi k'ap'ia māga bi perā, tachi tau pedee k'awaa bada paara, p'oyaa jara-e pak'aji juamaa: “Mia pi k'inia-e”. Poropa pida p'oyaa jara-e pak'aji biirima: “Mia pi k'inia-e.” ²²Ma k'āyaara ne-inaa jōma tachi k'ap'iade, mak'iara p'oyaa ooda-e pik'a k'edee paara, auk'a k'aripapata tachi k'ap'ia chok'ai bamerā māik'aapa k'ap'ia pia bamerā. ²³Ma awara tachi k'ap'iade nībi ūk'uru pia chi-oopata tachi piara unudamerā. Mamīda ūk'uru awaraarāmaa unupi k'iniadak'aa. Mapa wāk'apata p'arupa. ²⁴Jōdee chi unupi k'inia bita taawa iru p'anapata. Māga oopata Tachi Ak'ōrépata tachi k'ap'ia māga ooda perā, pipiara iadamerā aide nībi mak'iara p'oyaa oo-e pik'a k'edee māik'aapa pia-e pik'a k'edee. ²⁵Māga ooji tachi k'ap'iade nībi jōma chik'aripa p'anadamerā. ²⁶Tachi k'ap'iade bi apida p'ua nībeeru pirā, k'ap'ia jōmaweda miapari ma k'aurepa. Jōdee tachi k'ap'iade nībi apida pi-ia unuruta pirā, k'ap'ia jōmaweda o-īadaipari.

²⁷Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani tachi ijāapataarā Cristo k'ap'iak'a p'ani, iru ome araa p'anapata perā. ²⁸Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'iade nībi chaa mimia awara-awaraa biji tachi k'aripamerā māik'aapa k'ap'ia pia p'anadamerā. Māga pik'a ichi Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa mimia awara-awaraa bipari, ma mimia oo p'anide chik'aripa p'anapataadamerā. Naapiara bipari Jesucristopa jirit'eradaarā pēiit'ee ichi ūraa jarateede; ai eere bipari Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarapataarā; māgī t'ēe bipari Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepataarā; maap'eda ne-inaa oopataarā eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa; k'ayaa beerā jipapataarā; ijāapataarā k'aripapataarā; ijāapataarā ak'ipataarā; pedeeapataarā āchia k'awada-e p'ani pedeede. ²⁹Tachi Ak'ōrepa ijāapataarā jōmaweda jirit'era-e Cristopa pēimerā ichi ūraa jarateede. Ichiaba jōmaarāmaa ichia jarapi bik'a jarapi-e; jōmaarāpa iru ūraa jarateeda-e; jōmaarāpa ne-inaa ooda-e eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa; ³⁰jōmaarāpa k'ayaa beerā jipada-e; jōmaarāpa pedeeda-e āchia k'awada-e p'ani pedeede; jōmaarāpa k'awada-e chi pedeerupa jara k'inia bi ma k'awada-e p'ani pedeede. ³¹Maperā parāpa iididaipia

bi Tachi Ak'õre Jaurepa parãmaa madepema pipiara bita bimerã. Mägá pipiara p'anapataadait'ee.

Mägá oo p'ani mïda, mia ak'ipiit'ee sãga wãara pipiara p'anapataadai.

Chik'inia p'anapataadaipia bi

13 ¹Pipiara p'ana k'inia p'ani pirã, chik'inia p'anapataadaipia bi. Tachia eperãarã pedee k'ira t'ãdoo pedee p'ani mïda mãik'aapa angeleerã pedee paara pedeeruta pijida, pari mãga oopata t'ãripa awaraarã k'inia iru p'anada–e p'ani pirã. Mãga p'anaruta pirã, tachi ma pedeede pedeedak'ãri, awaraarãpa ùridai campana pariatua chaaparik'a. ²Ichiaba Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jara p'ani mïda mãik'aapa k'awa p'ani mïda ne–inaa k'ira t'ãdoo, Tachi Ak'õrepa waide jara–e bi paara eperãarãmaa, páripì p'anapata awaraarã k'inia iru p'anada–e p'ani pirã. Ma awara audú ijãaruta pijida ee äyaa birutamaa tachia jararutapa; awaraarã t'ãripa k'inia iru p'anada–e p'ani pirã, ichi k'inia mãga oo p'ani. ³Ma awara tachia net'aa iru p'ani jõmaweda tee p'ani mïda chupiria chedeerãmaa mãik'aapa tachi k'ap'ia paara paapeepiruta pijida Cristode ijãa p'ani k'aurepa, t'ãripa awaraarã k'inia iru p'anada–e p'ani pirã, tachi–it'ee wë–e pait'ee Tachi Ak'õrepa k'isia iru bidepema, it'ari panadak'ãri.

⁴Tachia wãara awaraarã k'inia iru p'anadak'ãri, nãga p'anapata. T'ãridepai choopata. Awaraarãmaa ne–inaa pia oopata. Awaraarã unuamaa iru p'anadak'aa, ãrapa ne–inaa iru p'ani k'aurepa. Ichiaba tachia ooda jõmaarãmaa jaradak'aa, ãrapa k'isiadamerã tachia ne–inaa oo k'awaa p'anapata. Audua p'anadak'aa. ⁵Chãara k'iraupidak'aa mãik'aapa k'ira nejasiapidak'aa. Tachi–it'ee ne–inaa pipiara jiridak'aa. Isapai k'iraudak'aa. K'ira p'u–ua p'anadak'aa tachimaa chãarapa ne–inaa k'achia ook'ãri. ⁶O–ia p'anadak'aa unudak'ãri awaraapa ne–inaa k'achia oomaa bi. Jip'a o–iadaipata irua ook'ãri Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidak'a. ⁷Ma awara chãarapa tachi miapidak'ãri, choopata ijãapata perã Ak'õrepa tachi k'aripait'ee. Ijãapata k'achia p'oyaadai. T'ãride ichita choopata awaraarã k'inia iru p'anadairã.

⁸Mägá awaraarã k'inia iru p'anadak'ãri Cristopa oopi bik'a, ichita chik'inia para bait'ee. K'awãati na ewari Tachi Ak'õrepa jarapi bi waa wë–e pait'ee. Ma awara chi pedee bïpa k'awada–e p'ani pedee waa ùrida–e pait'ee. Ichiaba k'isia k'awaa p'aniirãpa jarateepata auk'a waa wë–e pait'ee. ⁹Mägí jõma na ewari wë–e pait'ee, jõdait'ee perã. Tachia waide k'awada–e p'ani jõmaweda Tachi Ak'õrepa jarapi bi mãik'aapa k'isia k'awaa beerãpa jaratee p'ani. ¹⁰Mamïda Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi jõmaweda oo aupak'ãri, waa k'awa k'iniada–e p'anadait'ee irua jarapi bi mãik'aapa k'isia k'awaa beerãpa jaratee p'ani, jõmaweda Cristok'a k'awadait'ee perã.

¹¹Warra weda mi pedeeji mãik'aapa k'isia iru baji ne–inaa ooit'ee warrarãpa oopatak'a. Mamïda chona pak'ãri, oo amaaji mãgee warra

weda ne–inaa oopata. ¹²Na p'ek'au eujāde p'ani misa, jīp'a espejo k'ira t'awaa bide ak'i p'anik'a bi, jōmaweda Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi k'awada–e p'anadairā. Mamīda Cristo ome p'ananadak'āri, jōmaweda k'awadait'ee Cristopa k'awa bik'a, k'awadait'ee perā Tachi Ak'ōrepa tachi k'awa bik'a.

¹³Maperā ichita ijāadaipia bi Tachi Ak'ōrepa oopari ichia jara bik'a. Ichita ijāadaipia bi Tachi Ak'ōrepa tachimaa teet'ee ne–inaa jōmaweda ichia k'isia iru bi tachi–it'ee, it'ari panadak'āri. Ichita awaraarā k'inia iru p'anadaipia bi Tachi Ak'ōrepa k'inia iru baparik'a. Tachi Ak'ōre–it'ee ma jarada ōpeedepema chi t'ēe jara aupadata pipiara bi jōma apema jara aupada k'āyaara.

**Chik'aripa p'anadaipia bi
Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a oodait'ee**

14 ¹Māga pipiara bairā Tachi Ak'ōre–it'ee, parāpa awaraarā k'inia iru p'anadaipia bi. Māga oo p'ani misa, iididaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa jarapimerā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a. ²Ma k'āyaara, iidiruta pīrā Tachi Ak'ōre Jaurepa parā pedeepimerā k'awada–e p'ani pedeede, mǎgá jarateedak'āri, chi ūrirutaarāpa k'awada–e p'anadai mǎgí jarateeruta. Tachi Ak'ōrepapai k'await'ee. ³Jōdee Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapiru pīrā irua jarapi bik'a, chi ūrirutaarāpa pia k'awaadait'ee, āchi pedeede ūridait'ee perā. Mapa oo k'inia p'anadait'ee mǎgí jarateeruta jara p'anik'a māik'aapa t'āri o–īa p'anadait'ee oodak'āri Cristopa oopi bik'a. ⁴Chi pedee bīpa ichia k'awa–e bi pedeede pia oo bi ichi–it'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jaraparipa apemaarā ijāapataarā k'aripapari. ⁵Parā jōmaweda pedeeda paara k'awada–e p'ani pedeede, pia bak'aji. Mamīda pipiara bi Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jaradamerā, wē–e pīrā apidaapa mǎgí pedee ūridamerā māik'aapa k'awapidamerā apema ijāapataarāmaa.

⁶Mapa ipemaarā, mi parāmaa wāru pīrā jarateede k'awa–e bi pedeede, parā k'aripa–e pait'ee. Jōdee wāru pīrā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarade maa–e pīrā Cristo ūraa jarateeru pīrā, mǎgá k'awaadai Cristopa oopi k'inia bi.

⁷Parāpa k'awa p'ani siru chaa k'awaa beerāpa māik'aapa arpa chaa k'awaa beerāpa pia chaapata chi ūri p'aniirāpa k'awaadamerā chisāgí sirupa chaada māik'aapa chisāgí arpapa chaada. Mamīda pia chaa k'awa–e bīpa chaak'āri, k'achia ūridai māik'aapa pia k'awada–e pai chisāgí siru wa chisāgí arpa. ⁸Ichiba soldaorāpa trompeta atepata jura chōonadak'āri. Chi chaa k'awaa bīpa chaapari soldaorā chōode uchiadamerā. Mamīda mǎgīpa pia chaa–e pīrā, soldaorā chōode uchiada–e pai, k'awada–e p'anadairā āchia ūri p'ani k'āata jara k'inia bi. ⁹Māga pik'a bi parā ome. K'awada–e p'ani pedeede pedee p'anadak'āri,

chi ūrirutaarāpa k'awada—e pai parāpa jaratee k'inia p'ani. Papiara bak'aji pāchi ituaba pedeedap'edaa paara. ¹⁰Wāara na p'ek'au eujāde eperāarā pedee chok'ara awara—awaraa pedee p'ani. Ma pedee pedeeapataarāpa pia k'awapata āchi pedee ūridak'āri. ¹¹Mamīda mia māgf pedee ūri—e bi pirā, k'īra tewaraak'a bai māgf pedeeperi ome, p'oyaa ūri—e bairā māgf pedee. ¹²Māga bi parā ome ichiaba. Maperāpi iidi k'inia p'ani pirā Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa ne—inaa oopimerā, iididaipia bi ne—inaa k'aripadait'ee apemaarā ijāapataarā.

¹³Mamīda iidi k'inia p'ani pirā Ak'ōrepa pedeeperimera k'awada—e p'ani pedeede, māgara ichiaba iididaipia bi k'awapimerā k'āata jara k'inia bi māgf pedee. Māgā awaraarāmaa jarateedai. ¹⁴Mia it'aa t'īru pirā k'awa—e bi pedeede, mi jaurepapai k'awa bi k'āata jara k'inia bi, araa bapari perā Tachi Ak'ōre Jaure ome. Mamīda michi k'īsiade k'awa—e bi. ¹⁵Māgara mia ūsāga ooma? Jaurepapai it'aa t'īit'ee māik'aapa k'ariit'ee mia k'awa—e bi pedeede. Mamīda ma k'āyaara pipiara it'aa t'īpariit'ee māik'aapa k'aripariit'ee mia k'awa bi pedeede. ¹⁶Pia pida māga ooru pirā, eperā pi ik'aawa su—ak'i bipa auk'a k'await'ee pia gracias jara bi māik'aapa k'ari bi. Māgā pi ome auk'a iru it'aa t'īi gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. ¹⁷Jōdee pia it'aa t'īru pirā k'awa—e bi pedeede, pia bi mīda Tachi Ak'ōre k'īrapite, pi ik'aawa p'aniirā maarepida k'aripa—e bi.

¹⁸Tachi Ak'ōre k'īrapite mi o—ia bi, mia parā k'āyaara pedee chok'araara pedeeperi perā, mia k'awa—e bi pedeede. Māga ooi Tachi Ak'ōre Jaurepa māga oopipari perā. ¹⁹Mamīda apemaarā ijāapataarā ome bak'āri it'aa t'īit'ee Tachi Ak'ōremaa, mi—it'ee pipiara bi pedeeit'ee pedee joisomaapai arii p'aniirā pedeede, pedee diez mil pedeei k'āyaara ārapa k'awada—e p'ani pedeede.

²⁰Maperā ipemaarā, warra chak'eerāk'a k'īsianāati. Ārak'a p'ana k'inia p'ani pirā, p'anadaipia bi warra ewaa t'odak'a; audua—ee. Pia k'īsiāti chonaarāpa k'īsiapatak'a. ²¹K'īrāpāti Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

‘Tachi Ak'ōrepa jara bi: “Mia Israel pidaarāmaa pedeeit'ee k'awada—e p'ani pedeede k'īra tewaraarā it'aideepa. Mamīda ma Israel pidaarāpa k'awa p'anadait'ee mīda mia māga oopi bi, at'āri mi pedee ūri k'iniada—e p'anadait'ee.” ’ (Is 28.11-12)

²²Tachi Ak'ōrepa māga jarada perā, nāga k'awaadai. Ijāadak'aa beerāpa unuruta pijida Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa pedeeprima bi pāchia k'awada—e p'ani pedeede, ma Israel pidaarāk'a ārapa ūri k'iniada—e pait'ee. Jōdee ijāapataarāpa māga unudak'āri, ūridait'ee, k'awada—e p'ani mīda k'āata jara k'inia bi. Mamīda ma k'āyaara parāpa jararuta pirā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a āchi pedeede, audupiara ūri k'inia p'anadait'ee, ūridait'ee perā āramaa Cristopa oopi k'inia bi. Māga bi ijāadak'aa beerā ome ichiaba. ²³K'īsiāti nāgide. Parā cheepurudak'āri it'aa t'īdait'ee, parādepema ūk'uru pedeeama p'aneeruta pirā k'awada—e p'ani pedeede

māik'aapa māga p'anide t'ĩuru pirā eperā ijāak'aa bi maa–e pirā Tachi Ak'õre Ūraa waide k'awa–e bi, ichia k'ĩsiai parā jõmaweda k'ĩra k'awa–ee para bi. ²⁴Jõdee eperā ijāak'aa bi maa–e pirā Ak'õre Ūraa waide k'awa–e bi t'ĩuru pirā Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jara p'anide, ũrii ichia p'ek'au k'achia oopari Tachi Ak'õre k'ĩrapite. ²⁵Maap'eda mǎgide k'ĩsiak'āri, t'āri p'uadarii māik'aapa ijāai, wa ijāa–e pai. Maap'eda bedabaidarii Tachi Ak'õremaa it'aa t'ĩit'ee māik'aapa jarait'ee: “Wāara Tachi Ak'õre nama parā ome bapari.”

Chip'edaidak'āri, ne–inaa jõma k'ĩra jĩp'a oodaipia bi

²⁶Māpai ĩpemaarā, nāga oodaipia bi chip'edaidak'āri it'aa t'ĩdait'ee. Ūk'uruurāpa Ak'õre k'ari k'aridaipia bi. Awaraarāpa Cristo ũraa jarateedaipia bi maa–e pirā Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jaradaipia bi. Awaraarāpa k'awada–e p'ani pedeede pedeedaipia bi Tachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Awaraarāpa mǎgĩ pedee jara k'inia bi jõmaarāmaa k'awapidaipia bi Tachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Ma jõmaweda oodaipia bi ijāapataarā chik'aripa p'anadamerā. ²⁷Ma k'awada–e p'ani pedeede pedeepataarā pedeedaipia bi aba–abaa, omé maa–e pirā õpee pedee aumarutamaa. Maap'eda mǎgĩ pedee k'awapataarāpa jõmaarāmaa k'awapidaipia bi ārapa jaradap'edaa. ²⁸Apida wē–e pirā mǎgĩ pedee k'awaapiit'ee k'āata jara k'inia bi, mǎgara chi mǎgá pedee bi waa pedeeik'araa bi. Ma k'āyaara ichi t'āridepai pedeeipia bi ichi–it'ee māik'aapa Tachi Ak'õre–it'ee. ²⁹Mǎgá ichiaba Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jarapataarāpa pedee k'inia p'ani pirā, pedeedaipia bi aba–abaa, omé maa–e pirā õpee pedee aumarutamaa. Apemaarāpa ũridaipia bi ārapa jararuta, k'awaadait'ee wāara Tachi Ak'õrepa jarapida wa māga–e. ³⁰Abaapa Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jara bi misa, awaraapa pedee k'inia bi pirā jarapida awara, mǎgara ma naa pedee badapa chi t'ēepemamaa pedeeipiipia bi. ³¹Māga oo p'ani pirā, jõmaarā pedee k'inia p'aniirā pedeedait'ee, apemaarā ijāapataarāpa k'awaadamerā jõmaweda Tachi Ak'õrepa āramaa jara k'inia bi. ³²Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jara bipa pariatua pedeeik'araa bi. Jĩp'a pedeeipia bi Tachi Ak'õre Jaurepa māga oopi bak'āri. ³³Māga oodaipia bi Tachi Ak'õrepa ne–inaa pariatua oopik'aa perā. Oodaipia bi awaraa p'uurudepema ijāapataarāpa oopatak'a.

³⁴Mapa ichiaba chip'edaidak'āri it'aa t'ĩdait'ee, wēraarā k'ĩup'ee p'anadaipia bi, jarateepataarā māik'aapa Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jarapataarā pedee p'ani misa, Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bairā āchi imik'ĩraarā jua ek'ari p'anapataadaipia bi. ³⁵Mapa ārapa ne–inaa iidi k'inia p'ani pirā, iididaipia bi āchi imik'ĩramaa teeda panadak'āri. Pia–e bi pariatua pedeedamerā, awaraarā pedee p'ani misa.

³⁶Auk'a k'ĩsiada–e p'ani pirā, k'ĩrāpāti parāmaa ijāapii naaweda Tachi Ak'õrepa awaraarāmaa ijāapiji māik'aapa k'awapiji ichia oopi k'inia bi

chip'edaidak'āri. Maperā k'irak'aupai pāchia oo k'iniata oodai, Tachi Ak'ōrepa k'awapida oodai k'āyaara. ³⁷Apida k'isia bi pirā ichiata Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarapari, maa–e pirā ne–inaa awara oopari Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, k'awaaipia bi Tachi Ak'ōrepa mimaa jarapiji jōma na p'ādade jara bi. Mapa ooipia bi na ūraade jara bik'a. ³⁸Mamīda māgf eperāpa jara bi pirā mia na p'ā bide jarateemaa bi michi k'isiadoopa, irua jara bi ūridaik'araa bi.

³⁹Māpai ipemaarā, audupiara iididaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapimerā Ak'ōrepa jara k'inia bi ijāapataarāmaa. Māga nide abaapa pedee k'inia bi pirā ichia k'awa–e bi pedeede, pedeenapāde adaik'araa bi. ⁴⁰Mamīda ne–inaa jōma oodaipia bi Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, pariatua oodai k'āyaara.

Jesucristo piup'eda, chok'ai p'irabaida

15 ¹Īrā ipemaarā, k'irāpapiit'ee mia naaweda jarateeda; jōma Jesucristopa ooda tachi k'aripait'ee atuanaadamerā. Parāpa māgf jarateeda ijāajida; māgita at'āri ijāa p'ani. ²Ma jarateeda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā o k'achiadeepa k'aripa ata wā. Mapa aide ijāapataadaipia bi. Māga–e pirā, pāchi k'inia ijāajida.

³Ma jarateeda k'awaap'eda, mia parāmaa jarateeki, jarateeda pipiara bairā. Nāga bi: Cristo piuji tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. ⁴Ma piuda t'ēepai, māu te uriade iajida māik'aapa ewari ōpeemaa chok'ai p'irabaiji, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. ⁵Ma t'ēepai ichia unupiji Pedromaa, maap'eda chi apemaarā k'ōp'āyoorāmaa, ichi ome nipapatap'edaa na p'ek'au eujāde bi misa. ⁶Ai t'ēepai unupiji quinientos audú see nībada ijāapataarāmaa. Māgidepema ūk'urupai jai–idaa p'ani, mamīda chi apemaarā at'āri chok'ai p'ani. ⁷Ai t'ēepai unupiji Santiagomaa. Maap'eda unupiji ichia ūraa jarateede pēida eperāarāmaa.

⁸Maap'eda, jōmaarā t'ēe, mimaa ichiaba unupiji, ai naaweda mi k'achia baji mīda. ⁹Māga ooji mi jōmaweda apemaarā pēida k'āyaara ek'ariara bi mīda. Mi–it'ee piara bak'aji Tachi Ak'ōrepa mi jirit'era–e pada paara, mia Cristode ijāapataarā miapipachi perā. ¹⁰Mamīda Tachi Ak'ōre t'āri pia bapari perā, mi k'aripaji. Maperā mi apemaarā pēida k'āyaara mimiara bapari. Mimiak'aa michi k'iradoopa. Jīp'a Tachi Ak'ōrēpata mimaa nāgf mimia oopipari Cristo–it'ee. ¹¹Mi āra k'āyaara audú mimiapari mīda, taipa auk'a jarateepata, ma–it'ee Cristopa tai pēida perā. Māgf jarateedata parāpa ijāajida.

Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari

¹²Parāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa Cristo chok'ai p'irabaipiji, taipa māga jarateedap'edaa perā. Māga bita, ūsāap'eda ūk'uru parā t'āide

p'aniirāpa jara p'anima eperāarā piudap'eda chok'ai p'irabaidak'aa?
 13 iK'isiati! Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'oyaa p'irabaipi–e pirā, māgara
 Cristo jida p'irabaipi–e pak'aji. 14 Māgara pāripi taipa jarateepata
 Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Parāpa pida pāchi k'inia irude
 ijāa p'ani. 15 Ma awara māirāpa jara p'ani wāara pirā, tai seewa–idaa
 p'ani, parāmaa jarateedap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa Cristo p'irabaipiji.
 16 Māirāpa k'isia p'anik'a Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'oyaa p'irabaipi–e pirā,
 māgara Cristo jida p'oyaa p'irabaipi–e pak'aji. Māgara Cristo at'ari piu
 bak'aji. 17 Ma awara Tachi Ak'ōrepa Cristo p'irabaipi–e paji pirā, māgara
 parāpa pāripi ijāa p'ani Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa pāchia
 p'ek'au k'achia oopata wēpapii. 18 Māgara awaraa Cristode ijāapataarā
 jai–idaadap'edaarā auk'a atuak'ajida. 19 Ma jōma wāara pirā māik'aapa
 na p'ek'au eujādepai Cristode ijāa p'ani pirā, itachi jōmaarā k'āyaara
 chupiriara p'ani!

20 Mamīda māga–e. iTachi Ak'ōrepa wāara Cristo chok'ai p'irabaipiji!
 Cristo naapiara ichita chok'ai bapariit'ee, piup'eda māik'aapa
 p'irabaip'eda. Ma awara Tachi Ak'ōrepa māga ooda perā Cristo ome,
 k'awa p'ani tachi jida ichiaba chok'ai p'irabaipiit'ee, Cristode ijāapata
 perā. 21 K'isiadāma nāgide. Eperāpa k'achia ooda k'aurepa, na p'ek'au
 eujādepemaarā jōmaweda piupata. Jōdee Tachi Ak'ōrepa awaraa eperā
 chok'ai p'irabaipida k'aurepa, jōmaweda irude ijāapataarā auk'a chok'ai
 p'irabaipiit'ee. 22 Pia jarait'eera, Adán k'aurepa jōmaarāta piupata. Jōdee
 Cristo k'aurepa jōmaweda irude ijāapataarā jai–idaadap'eda, chok'ai
 p'irabaidait'ee. 23 Mamīda p'irabaidait'ee Tachi Ak'ōrepa k'isia iru
 bik'a. Cristo naapiara p'irabaipiji. Maap'eda Cristo cheru ewate irude
 ijāapataarā auk'a p'irabaipiit'ee. 24 Ma t'ēepai na p'ek'au eujā jōit'ee.
 Cristopa netuaraarā māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īra unuamaa iru p'aniirā,
 chi na p'ek'au eujādepema poro waibiarā jōmaweda p'oyaak'āri, māgiirā
 ichi Ak'ōre jua ek'ari biit'ee. 25 Māga pait'ee Cristo na eujā poro waibia
 pait'ee perā, Tachi Ak'ōre k'īra unuamaa iru p'aniirā jōma birumaa
 ichi Ak'ōre jua ek'ari. 26 Māgá ook'āripi, eperāarā waa piuda–e pait'ee.
 27 K'awa p'ani Cristota na p'ek'au eujā poro waibia, Tachi Ak'ōrepa ichi
 ūraa p'ādade jara bairā:

'Ne–inaa jōmaweda pi jua ek'ari bijji: eperāarā, angeleerā māik'aapa
 netuaraarā paara.' (Sal 8.6)

Tachi Ak'ōre aupaita Cristo jua ek'ari ba–e. 28 Māgá Tachi Ak'ōre
 k'īra unuamaa iru p'aniirā p'oyaap'eda, Tachi Ak'ōre Warrapa ooit'ee
 ichi Ak'ōrepa oodak'a ichi ome, nejōmaata iru jua ek'ari bik'āri. Irua
 nejōmaata biit'ee ichi Ak'ōre jua ek'ari, ichi k'ap'ia paara, Tachi Ak'ōre
 jōmaarā k'āyaara waibiara beemerā.

29 Ichiaba nāga k'awa p'ani Cristode ijāapataarā jai–idaadap'eda,
 chok'ai p'irabaidait'ee. P'irabaida–e pirā, ¿sāap'eda eperāarā ūk'uruurāpa

poro choopipatama ijāapataarā jai-idaadap'edaarā pari, chi araada-e padap'edaarā poro choopidait'ee jai-idaadai naaweda? iMāgí jai-idaadap'edaarā p'irabaida-e pirā, páripi āra pari poro choopipata! ³⁰Ma awara ijāapataarā p'irabaida-e pirā, ísāap'eda tai jarateede wāpatama, chi wārutamaa tai k'íra unuamaa iru p'ani mīda? ³¹Wāara ewari chaa mi peedait'ee iru p'ani, jarateepari perā Cristopa ooda jōmaarā k'aripait'ee. Mamīda wāara mi o-īa bi k'awa bairā parāpa Jesucristode ijāa p'ani. ³²Ma awara Cristode ijāapataarā p'irabaida-e pirā, páripi mi perá piuji Éfeso p'uurudepemaarā juapa. Māgiirā ne-animalaarā k'achiarák'api p'ani. Wāara chok'ai p'irabaida-e pirā, mágara p'anadáma nāgí jarapatak'a:

'Nek'odáma, ne-inaa todáma māk'aapa tachia oo k'iniata oodáma, taarā-e perā jōdait'ee.' (Is 22.13)

³³iMāga-e! Apidaamaa k'ūrapináati. Wāara jara p'ani nāga jaradak'āri: "K'ōp'āyo meraa bi pirā k'achia oopataarā ome, auk'a oodai." ³⁴iPia k'ísíati māk'aapa ak'íti k'ísia k'awaa pik'a p'aniirā parā t'āide! P'ek'au k'achia oonáati áchia oo p'anik'a jaradak'āri Cristode ijāapataarā p'irabaida-e pait'ee. iMāga jaratee p'aniirāpa waide Cristode ijāada-e p'ani! Mia māga jara bi parā k'íra nejasipiit'ee.

Sāga Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā p'irabaipiit'ee (2 Co 5.1-5)

³⁵¿Nāga iidi k'inia p'ani-ek'ā? "¿Sāga Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā p'irabaipiit'eema? ¿Sāga baima chi k'ap'ia p'irabaida?" ³⁶Wāara māga iidi k'inia p'ani k'ísia k'awada-e p'anadairā. ¿Parāpa nāgí k'awada-e p'anik'ā? Trigo tau maa-e pirā awaraa net'atau uudak'āri, eujāde beraudaipari, t'ono wāru misa. ³⁷Chi k'arra uudak'aa. Jíp'a chi tauta uupata, trigodee wa awaraa net'ataudee. ³⁸Māgí uup'eda, Tachi Ak'ōrepa t'onopipari trigo k'arra wa ne-inaa awaraa, ichia k'ísia iru badak'a net'atau k'íra t'ādoe ewaa ook'āri. ³⁹Māga ooji awaraa ne-inaa chok'ai bee ome ichiaba. Ichia k'ísia iru badak'a k'ap'ia k'íra t'ādoe ooji eperāarāde, ne-animalaarāde, ipanaarāde māk'aapa chik'ode, mágá áchi k'ap'ia awara-awaraa iru p'anadamerā. ⁴⁰Ichiaba biji ne-inaa pajāde ichia k'ísia iru badak'a, na p'ek'au eujādepema ne-inaa awara. Māgí chaachaa ichi k'íra wāree biji. Mamīda auk'a bi-e paji. ⁴¹Ma k'íra wāree awara-awaraa biji nāgá: ak'ōrejīru urua awara bi atane ídaa ome māk'aapa atane ídaa lucero ídaa ome awara bi. Ichiaba lucero chaa urua awara bee.

⁴²Māgá Tachi Ak'ōrepa ne-inaa awara-awaraa oodak'a na eujādepema māk'aapa pajādepema, māga pik'a ichiaba awara ooit'ee eperā piuda k'ap'ia chok'ai p'irabaipik'āri. Piuda k'ap'ia iadak'āri, mik'iadaipari. Jōdee chok'ai p'irabaida k'ap'ia waa piuk'aa. ⁴³Ma awara māgí piuda k'ap'ia k'achia bapari mik'iadaipari perā. Jōdee chi chok'ai p'irabaida k'ap'ia k'íra wāree bait'ee.

Piuda k'ap'ia p'oyaa mimik'ak'aa. Jōdee chok'ai p'irabaida k'ap'iapa ne–inaa k'īra t'ādoo ooit'ee, Cristopa chok'ai p'irabaida t'ēe oodak'a. ⁴⁴Eperāpa k'ap'ia iru bairā na p'ek'au eujāde bi misa, māgara ichiaba k'ap'ia iru bait'ee Ak'ōre truade. Na eujādepema k'ap'ia piuk'āri, iapata mik'iadaimerā. Mamīda t'ēepai Tachi Ak'ōrepa p'irabaipik'āri, it'aripema k'ap'ia papiit'ee.

⁴⁵Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Tachi Ak'ōrepa eperā ook'āri, iru k'īde jārap'uaji chok'ai beemerā.'

(Gn 2.7)

Ma eperā Adán paji. Mamīda Cristo jida t'ījarapata Adán chi t'ēepema, Tachi Ak'ōrepa ichiaba iru chok'ai p'irabaipida perā ichi truade ichita bapariimerā. Ma awara Tachi Ak'ōrepa Cristo biji irude ijāapataarā chok'ai p'anapariimerā. ⁴⁶Tachi k'ap'ia naapema Adán k'ap'iak'a bi, na p'ek'au eujādepema perā. Jōdee tachi t'ēepema k'ap'ia bait'ee chi t'ēepema Adán apata k'ap'iak'a, Ak'ōre truadepema perā. ⁴⁷Chi naapema Adán yoorodee ooda paji. Mapa na p'ek'au eujādepema paji. Jōdee chi t'ēepema Adán it'aripema paji. Mata cheji na p'ek'au eujādee. ⁴⁸Na p'ek'au eujādepemaarāpa k'ap'ia iru p'ani naapema Adanpa iru badak'a, irudeepa uchiadap'edaa perā. Jōdee it'aa wārutaarāpa k'ap'ia iru p'anadait'ee Cristopa iru bik'a, ichideerā perā. ⁴⁹Māgá na eujādepema k'ap'iade p'ani misa, Adán bapatak'a p'anapata. Mamīda it'aripema k'ap'iade p'anadak'āri, Cristo baparik'a p'anapataadait'ee.

⁵⁰Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, parāpa k'awaadaipia bi na p'ek'au eujādepema k'ap'ia p'oyaa t'īuk'aa Tachi Ak'ōre eujāde, ne–inaa mik'iadaipari mama t'īuk'aa perā.

⁵¹Mamīda ūrīti, mia jarait'ee perā ne–inaa Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa waide jara–e bi. Ijāapataarā jōmaweda piuda–e pait'ee. Mamīda wāara jōmaweda k'ap'ia awara padait'ee. ⁵²Māgá padait'ee isapai, tachi tau p'inaru jīak'aata. Māga nide it'aripema trompeta jīwaak'āri, Cristode ijāa jai–idaadap'edaarā jōmaweda p'irabaidait'ee māik'aapa tachi chok'ai p'aniirā k'ap'ia jida awara pak'oodaridait'ee. ⁵³Māga pait'ee na p'ek'au eujādepema k'ap'ia p'oyaa wā–e perā Tachi Ak'ōre eujādee. Mapa māgá it'aripema k'ap'iata padait'ee, aide uchiadamerā iru eujāde. ⁵⁴Māgá tachi k'ap'ia jōmaweda it'aripema k'ap'ia padaik'āri, unudait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Tachi Ak'ōrepa jōmaweda p'oyaaaji. Maperāpi ichia chok'ai p'irabaipidaarā waa piuda–e pait'ee.'

(Is 25.8)

⁵⁵Mapa ijāapataarāpa jōmaweda jaradaipia bi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi, tachi chok'ai p'anapipari perā, waa piuda–e pait'ee. Ma awara waa k'īsia p'ua k'īsiadak'aa, waaweeda–e p'anadairā miadait'ee tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.'

(Os 13.14)

⁵⁶Māga jaradaipia bi eperāarā piupata perā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. K'awa p'ani jōmaweda p'ek'au k'achia eperāarāpa oopata, ma jōma jara bairā Tachi Ak'ōre Ūraa Moisemaa p'āpidade. ⁵⁷Mamīda Jesucristo piuda perā tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee, māik'aapa chok'ai p'irabaida perā, tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji. Maperā it'aa t'īpata Tachi Ak'ōremaa gracias jaradait'ee. iIruta jōmaarā k'āyaara waibiara bi, irua k'īsia iru bada perā Tachi Waibia Jesucristo pēiit'ee tachi k'aripade!

⁵⁸Maperā īpemaarā k'iniarā, mia jarateeda ijāa p'anapatāati. Ma awara ichita óoti Cristopa oopi bik'a, k'awa p'anadairā māga oodak'āri, pari ne-inaa ooda-e pait'ee.

Ijāapataarā-it'ee p'arat'a p'edap'edaa

16 ¹Īrá jarait'ee sāga p'arat'a p'edaipia bi pēidait'ee apemaarā ijāapataarā-it'ee. Óoti mia jaradak'a Galacia eujādepema ijāapataarāmaa, āchi it'aa t'īpata chaa. ²Tomia ewate parā chaachaa p'arat'a awara bidaipia bi, parāmaa p'aa p'anidepema. P'arat'a waibia p'aa p'ani pirā, waibia awara bīti. Mamīda mak'iara p'aada-e p'ani pirā, ma jāak'a awara bidai. Māga oodaipia bi ewaa p'arat'a p'enaadamerā mi panak'āri. ³Ma awara jirit'eradaipia bi parā t'āidepemaarā, ma p'arat'a p'edap'edaa ateedamerā Jerusalendee. Māpai mi parāmāi panak'āri, k'art'a p'ā pēiit'ee āra ome Jerusalendee, ijāapataarāpa k'awaadamerā wāara mairā parāpa jirit'erada. ⁴Māga-e pirā, mi jida auk'a āra ome wāi.

Pablopa k'īsia iru bada Corinto p'uurudee wāit'ee

⁵Mi wāit'ee Macedonia eujādee ijāapataarā ak'ide. Ma t'ēepai wā k'inia bi Corinto p'uurudee parā ak'ide. ⁶K'īsia bi taarāit'ee parā ome p'usa t'ojara wāyaarumaa. Māga ooru pirā, k'inia bi mi k'aripadamerā jāmāik'aapa wāk'āri. ⁷Arak'atia wiibai k'inia-e parāmāi. Jīp'a taarā bee k'inia bi, Tachi Ak'ōrepa māga k'inia bi pirā. ⁸Nāgaweda k'īsia bi beeiit'ee nama Éfeso p'uurude Pentecostés fiesta* parumaa. ⁹Nama at'āri bee k'inia bi nāpema chok'araarāpa mia jaratee bi ūri k'inia p'anadairā. Mapa jaratee nībait'ee, chok'ara Tachi Ak'ōre k'īra unuamaa iru p'aniirāpa māgā jaratepi k'iniada-e p'ani mīda.

¹⁰Timoteo panak'āri parāmaa, auteebai pedēeti iru ome, iru mi ome auk'a Cristo mimia oopari perā. ¹¹Iru oo iru p'anadaik'araa bi. Ma k'āyaara pia ak'i p'anāti māik'aapa k'aripāti, o-īa chemerā apemaarā ijāapataarā ome mia nimaa bimāi.

* 16.8 Judiorāpa *Pentecostés fiesta* oopachida āchia naapiara ne-uudap'edaa ewadak'āri. Chi naa ewadap'edaa tee chepachida Tachi Ak'ōre temaa gracias jaradait'ee, irua ma ne-uū waripida perā māik'aapa chaupida perā.

¹²Parāpa iidi pëjjida sāapai tachi ñpema Cristo k'aurepa Apolo parāmaa wāit'ee. Mía jaraji wāmerā apemaarā ome parā ak'ide. Mamīda na wādade wā k'inia–e paji. Jua pari bak'árita wāit'ee.

Pablopa jarada na k'art'a p'ā auparude

¹³K'irak'aupai apidaapa parā k'achiade baaipidai. Cristode ijāapatáati mia jarateedak'a māk'aapa oopatáati Cristopa oopi bik'a. Pia choopatáati Cristode ijāa p'anide. ¹⁴Ma awara parāpa oo p'aní jōmaweda chik'inia oopatáati.

¹⁵K'awa p'aní Estéfnas ichi te pidaarā ome naapiara Cristode ijāajida Acaya eujāde. Ārapa apemaarā ijāapataarā k'aripapata. ¹⁶Maperā mia k'inia bi āra pāchi poroorāk'a iru p'anadamerā māk'aapa mágá ichiaba iru p'anadamerā apemaarā ijāapataarā ārak'a k'aripapata.

¹⁷Mi o–īa bi chedap'edaa perā Estéfnas, Fortunato māk'aapa Acaico mi k'aripade parā pari. ¹⁸Ārapa mi o–īapi chejida parā o–īapidap'edaak'a. Mapa āra pari Tachi Ak'ōremaa gracias teedáma.

¹⁹Ásia eujādepema ijāapataarāpa salude pëiruta. Ichiaba salude pëiruta Aquilapa Priscila ome māk'aapa āchi tede cheepurupata ijāapataarāpa. ²⁰Nāpema ijāapataarāpa auk'a salude pëiruta. Parā saludaadak'āri, chik'inia saludaapatáati.

²¹Mi, Pablopa nāgí salude p'āru michi juadoopa.

²²Eperā apidaapa Jesucristo k'iniada–e p'aní pirā, Tachi Ak'ōrepa mágí k'achia ooit'ee. Tachi Waibia Cristo, iisapai chéji!*

²³Mia k'inia bi Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i bapariimerā.

²⁴Parā jōmaweda k'inia iru bi Jesucristodeerā perā.

Māgapai paji.

* 16.22 Griego pedeede: *Maranata*.

2 CORINTIOS

San Pablopa K'art'a T'ëepema P'ãda Corinto P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Na k'art'a p'äk'ari Corintodepema ijãapataarãmaa, Macedonia eujãde baji. Na k'art'a p'ãji k'awaak'ari Corintodepema ijãapataarã t'ãide pedee k'achia jaradap'edaa iru ãpite. K'irãpapi bi ichi Cristopa jirit'erada mäik'aapa k'ira jip'a nipada ära t'ãide jaratee nipak'ari. Awaraa k'art'a p'ãda k'äyaara, na k'art'ade Pablopa jip'a jara bi ichi t'ãridepai k'isia iru bada.

Naapiara jara bi ichi chupiria nĩbada, Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee jarateepari k'aurepa (cap. 1.1-11). Jara bi säap'eda audú itria pedee p'ãji äramaa (caps. 1.12-2.4); irã säga o-ia bi äradepemapa ne-inaa k'achia oopata oo amaada perã mäik'aapa iru üraadak'a oodap'edaa perã (cap. 2.5-17). Jara bi Ak'õrepa üraa chiwidi jara pëida Cristo k'ap'ia pari (caps. 3.1-4.6); säap'eda ijãapataarãpa waaweedaik'araa bi piudait'ee (caps. 4.7-5.10); säga Ak'õrepa ichi t'ari auk'a bipari ijãapataarã t'ari ome (caps. 5.11-6.13) mäik'aapa Corinto p'uurudepemaarãpa ijãadap'edaa (caps. 6.14-7.16). Ma Corintodepema ijãapataarã nepirade p'anadak'ari, k'isiada-e paji awaraa ijãapataarã k'aripadait'ee. Maperã Pablopa jara bi p'arat'a p'e atadamerã tee pëidait'ee Judeadepema chupiria beerãmaa (caps. 8-9). Ma eere Pablopa p'anau bi ichi imiateedap'edaarã. Jara bi säga Cristopa ichi jirit'eraji mäik'aapa säap'eda Corintodepema ijãapataarãpa iru üraa üridaipia bi, ächi t'ãidepema seewa jarateepataarã üridai k'äyaara (caps. 10.1-13.10). T'ëepai jara bi ichia k'inia bi ära k'äiwee, chik'inia p'anapataadamerã (cap. 13.11-14).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablo na k'art'a p'ã pëiru Jesucristode ijãapataarãmaa, Corinto p'uurude p'ani mãik'aapa jõma Acaya eujãde p'ani. Tachi ïpema Cristo k'aurepa, Timoteopa ichiaba salude pëiru parãmaa. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa mi pëimerã jarateede ichia oopi k'inia bi eperãarãmaa. ²Mapa mia k'inia bi Tachi Ak'õrepa Tachi Waibia Jesucristo ome parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgã parã k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'õrepa Cristode ijãapataarã k'aripapari

³iWãara, Tachi Ak'õre, Tachi Waibia Jesucristo Ak'õre, jõmaarã k'ãyaara waibiara bi! Ichia tachi chupiria k'awaapari mãik'aapa ichiata tachi t'ãri o-ïapipari. ⁴Mãgã oopari tai jarateepataarãmaa, chupiria jõnide. Ichia tai mãgã k'aripapari, taipa, jõdee, awaraarã auk'a k'aripadamerã ãra chupiria jõnadak'ãri. ⁵Eperãarã ùk'uruurãpa Cristo k'ira unuamaa iru p'anajida irua jarada k'aurepa. Mãgã ïrá awaraarãpa tai auk'a k'ira unuamaa iru p'ani taipa jarateepata k'aurepa. Mamïda Cristopa tai k'aripapari choodamerã. Waapiara ãchia tai mãga iru p'ani pirã, waapiara Cristopa tai t'ãri o-ïapiit'ee. ⁶Wãara, chupiria jõneeruta pïjida Cristopa jarada jarateepata k'aurepa parãmaa, tai o-ïa p'ani. Tai mãgã p'anadai ma jarateepata k'aurepa parã o k'achiadeepa uchiadap'edaa perã. Ma awara Tachi Ak'õrepa tai t'ãri o-ïapi bik'a chupiria jõnide, auk'a parã t'ãri o-ïapiit'ee parã auk'a chupiria jõneedak'ãri. Irua mãga ooit'ee parãpa choodak'ãri taipa choopatak'a. ⁷Mapperã taipa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa tai k'aripaparik'a chupiria jõnide, parã auk'a k'aripait'ee mãgã jõnadak'ãri. ⁸Ïpemaarã, parãmaa mia k'irãpapi k'inia bi mi chupiria nïbada Ásia eujãde. Mãga nïbak'ãri, perã choo-e paji. T'ãri ma-ãri nïbaji. ⁹Wãara, k'isïaji madeepa chok'ai uchïa-e pai. Mamïda ïrá k'awa bi mãga paji mia ijãanaamerã michi k'iradoopa chupiria nïbideepa uchïai. Jïp'a Tachi Ak'õrepata uchiapii. Ichia mãgã k'aripai ichi jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã. Irua aupaita piudap'edaarã chok'ai p'irabaipipari! ¹⁰Wãara, mi piudak'a baji. Mamïda Ak'õrepa mi k'aripa ataji madeepa. Mapa mia k'awa bi waya mãgadaru pirã, waya mi k'aripait'ee, mi k'õp'ãyoorã jida auk'a. ¹¹Parãpa ichiaba tai k'aripadai, it'aa t'iruta pirã tai pari. Mãga ooruta pirã, chok'araarãpa o-ïa gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa, unudak'ãri irua ne-inaa pia ooru tai k'aripait'ee parãpa it'aa t'ipata k'aurepa.

Pablo p'oyaa wã-e pada Corinto pidaarã ak'ide

¹²Parãdepema ùk'uruurãpa jara p'ani taipa eperãarã k'ura nipapata. Mamïda mãga-e. Tai o-ïa p'ani jõmaarã t'ãide jaratee nipadak'ãri, k'ira jïp'a nipapata perã.

Mágá nipajida parã t'áide. Audua nipadak'aa paji parãpa k'isiadamerã tai k'isia k'awaara p'ani awaraarã k'áyaara. Mága–e. Parã t'áide t'ári pia p'anapachida, Tachi Ak'õrepa tai k'aripa bada perã. Mága ooji ichia tai k'inia iru bapari perã. ¹³Taipa parãmaa k'art'a p'ã pëidak'ári, jip'a p'ãpata taipa jara k'inia p'ani aupai. Mágá p'ãpata parãpa tai k'art'a leedamerã mãik'aapa pia k'awaadamerã jómaweda aide jara bi. ¹⁴Wãara parãdepema ùk'uruurãpa mága k'awapata. Mamída mia k'inia bi parã jõmaarãpa k'awa k'inia p'anadamerã taipa oopata mãik'aapa jarateepata. Mágá Tachi Waibia Jesús waya chek'ári, tachi jõma o–ia p'anadait'ee iru k'irapite. Tai o–ia p'anadait'ee parãpa taipa jarateeda ijãadap'edaa perã. Jõdee parã o–ia p'anadait'ee tai it'aideepa ùridap'edaa perã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee.

¹⁵Mia k'isijai parãpa pedeejida taipa k'art'a p'ã pëidap'edaa mãik'aapa ijãajida wãara Cristopa tai pëiji jarateedamerã irua oopi k'inia bi eperãarãmaa. Mapa wãit'ee paji parã ak'ide. Wãda omé wãit'ee paji parã o–ia p'anadamerã mi unudak'ári. ¹⁶Naapiara Macedonia eujãdee wãk'ári, mi parãmái wiibaiit'ee paji mãik'aapa waya ãpítee chek'ári, auk'a parãmaa p'asianait'ee paji. Ma t'ëe wãdade parãpa mi k'aripak'ajida Judea eujãdee wãit'ee. ¹⁷Mamída parãpa k'awa p'ani mi parãmaa wã–e paji. ¿Mapa parã t'áidepema ùk'uruurãpa jara p'ani–ek'ã mi t'ári auk'a bi–e parã ome? ¿K'isia p'ani–ek'ã michia oo k'iniata oopari awaraarãpa oopatak'a? ¡Mia mága ook'aapi! ¹⁸Tachi Ak'õrãpata k'awa bi tai jarateepataarã mágá p'anadak'aa. Ichiaba mágá jarateedak'aa, jarateedak'ári iru Warra, Jesucristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Jip'a taimaa jarateepata irua jarapi bik'a. Tachi Ak'õrepa ichita oopari ichia jara bik'a. Mága oopata tai jida ichiaba, ichideerã perã. ¹⁹Parã t'áide Silvano,* Timoteo mi ome jarateedak'ári Jesucristo Tachi Ak'õre Warra, tai k'isiadoopapai jarateedak'aa paji. Jip'a jarateepachida Tachi Ak'õrepa taimaa jarapidak'a. Jesucristo mágá bapachi. Ichita ooji ichi ak'õrepa jaradak'a. ²⁰Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa jaraji Jesucristopa ooit'ee bada. Mága jaraji Cristo t'oi naaweda. Mãpai iru t'op'eda, wãara ooji jómaweda Ak'õrepa jaradak'a. Maperã k'awa p'ani Cristo wãara Tachi Waibia. Mágá Cristode ijãapata perã, tachia “Amén” apata Tachi Ak'õre Úraa ùridak'ári. ²¹Tachi Ak'õrãpata tai Cristode ijãapipari, parã jida auk'a. Ichiata tachi jirit'eraji ichideerã papiit'ee. ²²Tachia k'awaadamerã wãara ichideerã p'ani, ichia tauchaa pik'a biji tachi t'áride. Ichi Jaure pëiji tachi ijãapataarã ome bapariimerã. Mága ook'ári, tachimaa ak'ipiji ichia wãara tachi pia ak'it'ee mãik'aapa t'ëepai teet'ee jómaweda ichia k'isia iru bi tachi–it'ee.

**Pabloja jarada sãap'eda wã–e paji
Corintodepema ijãapataarã ak'ide**

²³Ak'õre k'irapite mia jara k'inia bi sãap'edata wã–e paji parã ak'ide. Tachi Ak'õrepa k'awa bi michi t'áride iru bi mãik'aapa mi miapii sewa

* 1.19 Ichiaba t'ijjarapachida *Silas*.

jararu pirã. Mi waa wã–e paji Corinto p'uurudee parã itriade, parã t'ãri p'uapiamaapa. ²⁴Tai, chi jarateepataarãpa, parãmaa ijãapi k'iniada–e taipa k'inia p'anik'a. Parãpa auk'a Cristode ijãapata. Iruata parãmaa ichia k'inia bik'a oopii. Taipa jödee parã k'aripa k'inia p'ani waapiara ijãapataadamerã mäik'aapa t'ãri o–ia p'anapataadamerã.

2 ¹Naaweda mi parã ak'ide wãk'ãri, parã t'ãri p'uapiji. Maperã waya wãit'ee pak'ãri, nãga k'isiaji: “Mi naapai waya wã–e ãra t'ãri p'uapide.” ²Mia parã t'ãri p'uapiru pirã, parãdepema apida wẽ–e pai mi t'ãri o–iapit'ee. ³Mapa wãi k'ãyaara, k'art'a p'ã pëiji parãpa aide jara bi ùridamerã mäik'aapa oodamerã mia ùraadak'a. Mi parãmaa wãru pirã parãpa mãga oodai naaweda, audupiara parã t'ãri p'uapii. Waya unudak'ãri, mia k'inia bi parãpa mi t'ãri p'uapii k'ãyaara, t'ãri o–iapidamerã. Mia nãga k'awa bi: mi t'ãri o–ia bak'ãri, parã jida mãga p'ani. ⁴Ma k'art'a p'ãk'ãri, michi t'ãride k'isia nĩbaji, parã mãgã itria k'inia–e pada perã. Jëedachi parã t'ãri p'uapi k'inia–e bada perã. Ma k'art'a p'ãk'ãri, mia jip'a ak'ipi k'inia baji parã audú k'inia iru bi.

Pablopa ùraada perdonaa k'awaadamerã

⁵Wãara parã t'ãidepemapa, k'achia oo k'iniapa, mi t'ãri p'uapiji mäik'aapa parã ùk'uru audupiara mãgapiji. Ichia tachimaa mãgã ooji mĩda, mia iru waa imiatee k'inia–e. ⁶Parã chok'araarãpa iru t'ãri p'uapimaa p'ani, iru yiaraa iru p'anadairã. Jãgapaiji. Waa mãgã yiaraa iru p'anadaik'araa bi. ⁷Ma k'ãyaara, irua ooda perdonaadaipia bi mäik'aapa t'ãri o–iapidaipia bi waya t'ũmerã awaraa ijãapataarã ome. Parãpa mãga ooda–e pirã mäik'aapa iru at'ãri yiaraa iru p'anaruta pirã, iru audupiara t'ãri p'ua bai, Ak'õrede ijãa–edarumaa. ⁸Maperã irã mia parãmaa enenee nĩbi ak'ipidamerã wãara iru k'inia iru p'ani. ⁹Ma–it'ee ma k'art'a p'ãji. K'inia baji irua ma k'achia oo amaamerã. Mamĩda ma k'ãyaara waapiara mia k'awa k'inia baji parãpa oodai wa ooda–e pai mia jaradak'a. ¹⁰Parãpa ma eperãpa k'achia ooda perdonaa p'anik'a, mia pida perdonaa bi. Wãara, Cristopa k'awa bi abaapa mi ome nepira jiri baji pirã, mia ma nepira perdonaaji. Mia mãga ooji parã waya t'ãri o–ia p'anadamerã. ¹¹Tachi jõmaarãpa chiãrapa k'achia ooda mãgã perdonaaruta pirã, Netuara Poro Waibia juade baaida–e pait'ee ne–inaa k'achia oo k'iniapa ma eperãmaa. Ma awara ma ne–inaa k'achia ooda k'aurepa netuara juade baai–e pait'ee, audú k'isia p'ua nĩbairã. Tachia pia k'awa p'ani netuarapa oopari ichi juade baaidamerã.

Pablo Troas p'uurude nipada

¹²Mia jaradak'a mi wã–e paji parã ak'ide. Ma k'ãyaara Troas p'uurudee wãji jarateede. Mama nipak'ãri, Tachi Waibiapa k'aripaji mãpemaarãpa ùri k'inia p'anadamerã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. ¹³Mamĩda,

mama bide mi k'isia nĭbeeji unu–e pada perā Tito, tachi ĩpema Cristo k'aurepa, mia pĕida parā ak'ide. Iru parāmāiipa chep'eda, mama tai unudait'ee paji. Māgá unuda–e pada perā, mia Troadepemaarā atabĕiji māk'aapa cheji Macedonia eujādee, nama Tito ome unui jĭak'aapa.

Pablopa jarada Titopa nepirida ũrip'eda

¹⁴Taipa gracias jarapata Tachi Ak'õremaa, iruata Netuara Poro Waibia p'oyaapari perā Cristo juapa. Maperāpi netuara apidaapa tai Cristodeerā p'oyaada–e pai. Māgá ichideerā perā irua tai k'aripapari jarateedamerā jōmaarā t'āide. ¹⁵Ara k'era t'ũa aubaiparik'a ewat'aak'āri, māga pik'a tai ijāapataarā t'imí wāpata jarateede Cristopa oopi k'inia bi eperāarāmaa. Tachi Ak'õrepa unuk'āri taipa māga jarateemaa p'ani, o–ia beepari. Cristopa tai jarateepataarā pĕipari jarateedamerā chi ũri k'inia p'aniirāmaa māk'aapa chi ũridaamaa p'aniirāmaa paara. ¹⁶Taipa jarateepata mik'ia pik'a bi chi ũridaamaa p'aniirā–it'ee, ma k'aurepa āra atuadait'ee perā. Mamĭda chi ũri k'inia p'aniirā–it'ee ne–inaa t'ũa baparik'a bi, ma jarateeda k'aurepa āra wādait'ee perā Ak'õre truadee. Māga bita, ĩk'aipa jarateeima chi ũri p'aniirāpa wāara k'awaadamerā Cristopa oopi k'inia bi eperāarāmaa? ¹⁷Taipata māga jarateedai. Ma–it'ee Tachi Ak'õrepa tai jirit'eraji. Tai k'ĩsiadoopa jarateedak'aa. Tachi Ak'õrepa ichi ũraa taimaa jarapipari. Tai nipadak'aa awaraarāk'a. Āchi k'ĩsiadoopa Ak'õre net'aa jaratee nipapata, eperāarāpa āchi pia ak'idamerā māk'aapa āchima p'arat'a teedamerā. Taipa jōdee māga oodak'aa. Tachi Ak'õrepa tai ichita ak'ipari perā, k'ĩra jĭp'a jarateepata irua oopi bik'a. Māgá jarateedai Cristo tai ome bapari perā.

Tachi Ak'õrepa ũraa chiwidi Pablomaa k'awapida

3 ¹Mia jarak'āri tai k'ĩra jĭp'a jarateepata, jara k'inia–e bi taita pipiara ak'idaipia bi awaraa jarateepataarā k'āyaara. Taipa k'art'a p'āda iididak'aa ijāapataarāpa parāmaa jara pĕidamerā táipata pia jarateepata, jarateepataarā ũk'uruurāpa oopatak'a. Ichiaba iidida–e parāpa māgee k'art'a awaraa ijāapataarāmaa pĕidamerā. ²Awaraarāpa k'awa k'inia p'ani pirā tai wāara Jesucristopa pĕida jarateede wa māga–e, āchia parā ijāapataarā ak'idaipia bi. Parā taipa k'art'a p'ādák'ata p'ani, Cristode ijāapata perā taipa jarateedap'edaa k'aurepa. Michi t'ārĭde k'awa bi mia wāarata jara bi. ³Jōmaarāpa k'awaadai Cristopa tai pĕiji parā ak'idak'āri, sāga p'anapata Cristode ijāadak'āriipa. Awaraarāpa oo k'inia p'anapata Tachi Ak'õre ũraa māude p'ādade jara bik'a. Tachi Ak'õrepa k'inia–e baji mĭda eperāarāpa ichita ijāadamerā ma ũraa Moisemaa p'āpidade, ũk'uru aide at'āri ijāa p'ani. Mamĭda parā māga p'anadak'aa. Ma k'āyaara pipiara parāpa oo k'inia p'ani Cristopa oopi bik'a, Tachi Ak'õre Jaure parā t'ārĭde bapari perā. Ma awara Ak'õrepa māga ichita oopiit'ee, ichita bapari perā.

⁴Taipa ak'idak'ari parāpa oomaa p'ani Cristopa oopi bik'a, k'awa p'ani wāara Tachi Ak'orepa taimaa jarapi baji. ⁵Tai k'isiadoopa eperāarā p'oyaa Cristode ijāapidak'aa. Tachi Ak'orepapai māga ooi. Ichia aupaita tai k'aripapari iru ūraa pia jarateedamerā. ⁶Ichia taimaa nāgí ūraa chiwidi k'awapiji. Cristopa p'ek'au k'achia oopataarā o k'achiadeepa k'aripa atai. Māga k'awapiji taipa jōmaarāmaa jarateenadamerā. Na ūraa chiwidi awara bi chi naawedapema ūraa k'āyaara. Eperāarāpa ma naawedapema ūraa p'ādade ijāaruta pirā, atuadait'ee. Jōdee na ūraa chiwidide ijāaruta pirā, Ak'ore Jaurepa āchi Ak'ore ode t'ūpiit'ee.

Ūraa chiwidi piara bi naawedapema ūraa k'āyaara

⁷K'isiadāma nāgide. Chonaarāweda Tachi Ak'orepa ichi ūraa māude p'āpiji Moisemaa. Na eujāde bi misa, Moisés Tachi Ak'ore ome unuk'ari, Tachi Ak'ore k'ira wāree iru ome beeji. Mapa Moisés waya chek'ari Israel pidaarāmaa, ārapa iru k'ira p'oyaa ak'idak'aa paji, audú ĩdaa bada perā. Māga baji mīda, taarā–e nide ma ĩdaa wēpa wāji. Ak'orepa ichi k'ira wāree māgá āchima unupiji mīda, ma ūraa p'āda k'aurepa eperāarāpa k'awaa p'aneejida āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa atuadait'ee. ⁸Īrā jōdee, ma k'āyaara pipiara Tachi Ak'orepa ūraa chiwidi jara pēida k'aurepa tachi ijāapataarāpa k'awapata Cristode ijāadak'ari, wāda Tachi Ak'ore truadee. Māga k'awapata Ak'ore Jaure k'aurepa, iru tachi ome bapari perā. ⁹Māpai nāga jaradai. Pia baji Tachi Ak'orepa eperāarāmaa k'awapik'ari ichi ūraa p'āda, māgide jaraji mīda āchi atuadait'ee p'ek'au k'achia oopata perā. Mamīda ma k'āyaara pipiara bi ichia ūraa chiwidi jara pēida. Māgí ūraade ichi Jaurepa tachi ijāapataarāmaa k'awapipari Cristo k'aurepa tachi p'ek'au k'achia wēe p'ani Ak'ore k'irapite. ¹⁰Maperāpi k'awa p'ani pipiara bi ijāadait'ee Tachi Ak'orepa ūraa chiwidi jara pēidade, ijāadai k'āyaara māgí chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bide. ¹¹Wāara Ak'ore Ūraa p'āda pia baji, Ak'orepa māgí jarada perā. Mamīda ichia k'inia–e paji eperāarāpa ichita aide ijāadamerā. Mapa ūraa chiwidi jara pēiji. Nāgí ūraa pipiara bi chi naawedapema k'āyaara, jōk'aa perā.

¹²K'awa p'anadairā Ak'orepa ūraa chiwidi jara pēida māgá pipiara bi chi naawedapema jarada k'āyaara, taipa māgí ūraa jīp'a jarateepata, waaweeda–ee. ¹³Mamīda māga–e paji Moisés ome. Moisepa ichi k'ira wāk'aji Israel pidaarāpa ununaadamerā Tachi Ak'ore k'ira wāree wēpa wāk'ari. Māgá ma ĩdaa Moisés k'irade wēpa wādak'a, ma chonaarāwedapema ūraa wēpa pik'a wāji. ¹⁴Mamīda ma Israel pidaarāpa māga ijāa k'iniada–e paji, k'īiri k'isua p'anadap'edaa perā. At'ari māga p'ani Moisepa p'āda leepataarā ūridak'ari. Moisepa ichi k'ira wāk'a iru badak'a, āchi t'ari wāk'a pik'a iru p'ani ūraa chiwidide ijāa k'iniada–e p'anadairā. At'ari āchia ijāapata Ak'ore ode t'ūdai ma

chonaarãwedapema ũraa p'ädade jara bik'a oo p'anipa. Mäga ijãapata Tachi Ak'õrepa ãchimaai ichi ũraa chiwidi k'awapi bi mïda. Nãgã k'ïsia awara k'ïsiadai: Cristode ijãadak'ãri mãik'aapa ichideerã padaidak'ãri. ¹⁵Mãgã Ak'õre ũraa Moisepa p'ädade ijãapata perã, idi ewate at'ãri ma ũraa ũridak'ãri, ãchi t'ãri wãk'a pik'a iru p'ani. ¹⁶Mamïda ãchidepemapa ma ũraa chiwidi ũrik'ãri mãik'aapa Cristode ijãak'ãri, ma t'ãri wãk'a pik'a bada wëpait'ee. ¹⁷Mãga p'anedait'ee Cristode ijãadak'ãri, eperãarã uchiapata perã Ak'õrepa naawedapema ũraa p'ãda jua ek'ariipa. Mãga oodai Cristo ãra ome bapari perã ichi Jaure k'ap'ia pari. Cristo ichi Jaure ome apai, auk'a Tachi Waibia perã. ¹⁸Mãgã ma naawedapema ũraa jua ek'ariipa tachi uchiadap'edaa perã, tachi t'ãri waa wãk'a pik'a p'ani–e. Ara espejode tachi k'ïra unuparik'a, mãga pik'a Tachi Ak'õre k'ïra wãree unupata iru ũraa chiwidi jara pëidade Cristo k'ap'ia pari. Ma awara Cristo Jaurepa oopi bik'a oodak'ãri, t'ãri pia padaipata iruk'a. Waapiara iru Jaurepa oopi bik'a oodai, waapiara t'ãri pia padaridai iruk'a.

Pablopa pedee pia jarateeda

4 ¹Tachi Ak'õrepa tai chup'iria k'awaa bairã, ichi ũraa chiwidi taimaa jarateepi bi. Maperãpi waaweeda–ee p'anapata, awaraarãpa tai ome nepira jiri p'ani mïda. ²Taipa oodaamaa p'anapata ne–inaa k'achia awaraarãpa mera oopata; ne–inaa eperãarã jip'arã k'ïra nejasia p'anapata oodait'ee. Madepema ũk'uruurãpa imeraa jarateepata chiara k'uradait'ee. Maa–e pirã ãchi k'ïsia p'oirapata Ak'õrepa jarapi bi ome, irua jara k'inia bi awara uchiamerã. Mamïda taipa mãga ooda–e. Ak'õrepa wãarata jara pëida k'ïra jip'a jarateepata. Mãga oo p'anipa k'inia p'ani jõmaarãpa k'awaadamerã Tachi Ak'õre k'ïrapite taipa wãarata jarateepata. ³Wãara, Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee jarateedak'ãri, ũk'uru eperãarã–it'ee ma jarateepata wãk'a pik'a bi, mãirãpa ma wãarata k'awadaamaa p'anapata perã. Mapa o k'achiadee wãruta. ⁴Ãchi mãga p'ani na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerã ak'õre, Netuara Poro Waibiapa, ãchi tau p'ãriu pik'a iru bairã ichi jua ek'ari. Ichia k'inia–e ãchia k'awaadamerã t'ïudai ïdaa pik'a bide k'awaadak'ãri Cristopa ooda ãchi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Ichia k'awa bi mãga ijãaruta pirã, unudai Cristo k'ïra wãree, iru Tachi Ak'õre k'ïrak'a bairã. ⁵Mapa taipa jarateedak'ãri, jarateeda–e tachi k'ïsiadeepa tai ak'idamerã pãchi poroorãk'a. Jip'a jarateepata Jesucristo, Tachi Waibiapa oopi k'inia bi eperãarãmaa. Taipa irua oopi bik'a oo k'inia p'anapata perã, tai mimiapata parã–it'ee. ⁶K'awa p'ani Jesucristo tachi jõmaarã waibia nãga perã. Ewaa weda jõma p'ãriu nïbak'ãri, Tachi Ak'õrepa jaraji ïdaamerã. Mãpai ïdaa beejì. Mãga pik'a ijãadai naaweda, tai p'ãriu pik'a bide p'anapachida, k'awada–e p'anadap'edaa perã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Mamïda Tachi Ak'õrepa taimaa mãga k'awapik'ãri, tai t'ãride

ĩdaa pik'apiji. Mapa Cristode ijāa p'aneejida māik'aapa k'awaa p'aneejida Tachi Ak'õre k'ĩra wāree.

Tachi Ak'õrepa wāarata jarateepataarā k'aripapari

7Tachi k'ap'ia chok'o sorek'ap'i bi. Mamĩda Tachi Ak'õrepa aide nēe bidák'ap'i bi ichi k'ĩra wāree taimaa unupik'ari māik'aapa tai jirit'erak'ari Cristopa ooda jarateedamerā eperāarā k'aripait'ee. Māgá eperāarāpa ijāadak'ari taipa jarateepata k'aurepa, jōmaarāpa k'awaadai Tachi Ak'õrépata taimaa jarapi bi. iRuta tai k'āyaara waibiara bi! 8Māga jaratee p'ani misa iru–it'ee, tai wārutamaa ijāadak'aa beerāpa nepira jiripata tai ome. Mamĩda āramaa p'oyaa pidak'aa. Māga p'anadai Tachi Ak'õrépata tai k'aripapari perā choodamerā. Edaare k'awada–e sāgapi oodai. Mamĩda ijāa p'ani Ak'õrepa taimaa ichia k'inia bi k'awapiit'ee. 9Edaare awaraarāpa tai k'ĩra unuamaa iru p'anapata. Mamĩda Tachi Ak'õrepa tai atabai bēik'aa. Ichiaba edaare tai p'ua oopata. Mamĩda Tachi Ak'õrepa tai k'aripapari chok'ai uchiadamerā āchi juadeepa. 10Tai wārutamaa jiripata peedait'ee Jesús peedap'edaak'a. Mamĩda Tachi Ak'õrepa tai k'aripapari āchi juadeepa, eperāarāpa k'awaadamerā irua aupaita tai k'aripapari. Māga oopari Jesucristo Jaure tai ome bapari perā. 11Wāara, na p'ek'au eujāde p'ani misa, tai māgá pee k'inia p'anadait'ee taipa jarateepata perā Jesucristopa oopi k'inia bi eperāarāmaa. Mamĩda māga p'oyaa ooda–e, irua ak'ipi k'inia bairā ichi wāara chok'ai p'irabaiji māik'aapa at'ari tai t'āride chok'ai bi. 12Māpai tai māgá jiri p'ani mĩda, taipa jarateepata Ak'õrepa jarapi bik'a, parā awaraarā ome Cristode ijāadap'eda, Tachi Ak'õre truade ichita p'anapataadamerā.

13Taipa auk'a jaradai Tachi Ak'õre chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bik'a:

'Ijāaji Tachi Ak'õrepa mi k'aripai. Maperā irumaa jaraji michi t'āride k'ĩsia bada.' (Sal 116.10)

Taipa ichiaba māga ijāapata. Maperāpi jarateepata Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a. 14K'awa p'ani Tachi Ak'õrepa Jesucristo chok'ai p'irabai pidak'a, tai jida auk'a p'irabai piit'ee parā ome māik'aapa tachi ateeit'ee Jesucristo bimaa ichi truade. Māga ooi't'ee tachi Cristodeerā perā. 15Māga k'awa p'anadairā, choopata parā māik'aapa awaraarā k'aripadait'ee Cristode ijāadamerā. Māgá chok'araarāpa k'awaadait'ee Ak'õrepa āchi k'inia iru bi māik'aapa o k'achiadeepa uchiapi k'inia bi. Māpai mairāpa Cristode ijāadak'ari, gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa māik'aapa āchi it'aa t'ĩ p'anide ak'ipidait'ee wāara irude ijāapata.

16Maperāpi tai chupiria jōneedak'ari, k'ĩsia p'ua jōnadak'aa. Tai k'ap'ia jōdaruta pijida, ewari chaa t'āride audupiara Tachi Ak'õrede ijāapata. 17Ma awara na eujāde p'ani misa, taarādak'aa chupiria jōnide. Tai–it'ee mak'iaara p'ua–e. Jōdee taipa ne–inaa unudait'ee Tachi Ak'õre truade p'oyaa jarada–e,

audú pi-ia bairã. ¡Ichita p'anapataadait'ee iru ome! ¹⁸Maperã tai audú k'ĩsia jõnada-e na p'ek'au eujãde unu p'ani k'aurepa. Jĩp'a k'ĩsiapata ne-inaa waide unuda-e p'anide; it'aripema net'aade. Na eujãdepema net'aa taarã-ee jõpari. Mamĩda it'aripema net'aa ichita bapariit'ee.

Ijãapataarã it'aripema k'ap'ia chiwidade
p'anapataadait'ee
(1 Co 15.35-58)

5 ¹Taipa k'awa p'ani tachi eperã k'ap'ia piuru pijida Cristo chei naaweda, Tachi Ak'õrepa tai p'anapiit'ee ichia ooit'ee bi it'aripema k'ap'ia chiwidade. Na p'ek'au eujãdepema k'ap'ia jõpari. Mamĩda chi it'aripema k'ap'ia jõk'aa, Tachi Ak'õrepa mägã oopari perã. ²Na p'ek'au eujãdepema k'ap'iade p'ani misa, chupiria jõnapata mãik'aapa audú k'ĩsia jõnapata, ma it'aripema k'ap'iade p'ana k'inia p'anadairã. ³Eperãpa p'aru jĩ k'inia bik'a, mãga pik'a tai p'ana k'inia p'ani ma it'aripema k'ap'iade. Eperã ak'adaa ba k'inia-e bik'a, tai k'ap'ia wẽe p'ana k'iniadak'aa. ⁴Maperãpi piu k'iniada-e Cristo chei naaweda. Iru mägã cheru misa, na p'ek'au eujãdepema k'ap'iade p'anide, k'ĩsia jõnapata ne-inaa k'achia p'asai jãak'aapa. Mägã na p'ek'au eujãdepema k'ap'ia chupiria nĩbairã, atabẽi k'inia p'ani Tachi Ak'õre ome p'ananadait'ee. ⁵Ma-it'ee Tachi Ak'õrepa it'aripema k'ap'ia ooit'ee ichideerã-it'ee, aide p'anapataadamerã iru truade. Mãga k'awa p'ani irua ichi Jaure pẽida perã tachi chaachaa bapariimerã. Ichi Jaurepata k'awapipari ichia k'ĩsia iru bi ichideerã-it'ee.

⁶Tachi Ak'õrepa mägã ne-inaa k'ĩsia iru bapari perã ichideerã-it'ee, na p'ek'au eujãde p'ani misa, tachi k'ãiwee p'anapataadai. Wãara k'awa p'ani na p'ek'au eujãdepema k'ap'iade p'ani misa, Tachi Waibia ik'aawaapa t'imí pik'a p'ani. ⁷Tachi taupa iru unuda-e p'ani mĩda, irude ijãapata. ⁸Maperãpi k'ãiwee p'anapata. Piara bak'aji aweda uchiadait'ee na p'ek'au eujãdepema k'ap'iadeepa mãik'aapa iru truade p'ananadait'ee tachi it'aripema k'ap'iade. ⁹Mamĩda at'ãri wãda-e. Mapa nãga k'ĩsiapata. Na p'ek'au eujãdepema k'ap'iade p'ani misa, oo k'inia p'ani Cristopa oopi bik'a mãik'aapa na eujãdeepa uchiadak'ãri, auk'a oo k'inia p'anadait'ee irua oopi bik'a nãga perã. ¹⁰Ewari cherude tachi ijãapataarã jõmaweda iru k'ĩrapite panadait'ee irua ak'imerã tachia oopatap'edaa na p'ek'au eujãde p'ani misa. Eperã Cristopa oopi k'inia bik'a oodapa atait'ee Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'ĩsia iru bi ichideerã-it'ee. Ma awara Cristopa mägĩmaa pedee pia jarait'ee. Mamĩda chi mãga oo-e badapa maarepida ata-e pait'ee mãik'aapa Cristopa irumaa pedee pia jara-e pait'ee.

Cristo k'aurepa Tachi Ak'õre k'awadai
(Ro 5.9-11; Col 1.19-22)

¹¹Cristopa tachia oopata mägã k'ãit'ee perã, iru waawee p'anapata. Mapa taipa eperãarãmaa jarateepata Cristode ijãadamerã mãik'aapa tai

p'anapata k'awaadamerã. Taipa ne–inaa oodak'ãri wa ne–inaa jaradak'ãri, mãga oopata eperãarã k'aripadait'ee. Tachi Ak'õrepa k'awa bi tai t'ãride iru p'ani. Mia k'inia bi parãpa tai ichiaba mãgã k'awaadamerã. ¹²Mia mãga jarak'ãri, jara k'inia–e bi tai pipiara ak'idamerã awaraarã k'ãyaara. Jĩp'a k'inia bi parã o–ĩa p'anadamerã taipa ne–inaa pia oopata k'aurepa. Mãgã o–ĩa p'anaruta pirã, parãpa p'anaudai chi audua beerãpa tai ãpĩte jara jõni. Ma jarateepataarãpa k'ĩsiapata ãchia aupaita pia jarateepata. ¹³¿Mãirãpa jara p'ani–ek'ã tai parã t'ãide nipadak'ãri, oojida k'ira k'awa–ee p'aniirãpa oopatak'a? Mamĩda mãga–e paji. Taipa mãga oojida awaraarãpa unudak'ãri, k'awaadamerã Tachi Ak'õre jõmaarã waibia. Ma awara tai k'ira jĩp'a nipadak'ãri, mãga oopata parã k'aripadait'ee, auk'a Tachi Ak'õre pipiara k'awaadamerã. ¹⁴Jesucristopa tai k'inia iru bapari. Maperãpi tai jaratee nipapata irua oopi k'inia bik'a. Wãara na p'ek'au eujãdepemaarã jõmaweda k'inia iru bapari perã, kurusode piuji tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mãgã piuji jõmaarã k'ap'ia pari. Ara Cristo piudak'a jõmaarã pari, iru k'ap'ia pari eperã chaachaa piu pik'aji. ¹⁵Cristo piuji eperãarã pari mãik'aapa chok'ai p'irabaiji, k'inia bada perã ichide ijãa p'aniirã p'anapataadamerã irua k'inia bik'a. Tachi mãga p'anadak'ãri, oodait'ee irua oopi k'inia bik'a, tachia oo k'iniata oodai k'ãyaara.

¹⁶Mãga k'awaadak'ãriipa, taipa eperãarã unudak'aa, Cristode ijãadai naaweda unupatap'edaak'a. Maapai Cristo jida eperã jĩp'aak'a unupachida. iMamĩda irã iru mãgã unuda–e p'ani! Ichideerã ichiaba mãgã unuda–e nãga perã. ¹⁷Eperã araa bak'ãri Cristo ome ijãapari perã irude, mãgã eperã t'ãri awaradaipari. iPia k'ĩsfati! Cristode ijãai naaweda, ma eperã k'achiade nipapachi. Mamĩda irude ijãadak'ãriipa waa mãgã nipa k'inia–e. Jĩp'a nipa k'inia bi Cristopa oopi bik'a.

¹⁸Mãgã nipai Tachi Ak'õrepa mãga oopipari perã. Tachi auk'a p'anapachida ma eperãk'a. Cristode ijãadai naaweda, taipa Tachi Ak'õre pia k'awa k'iniada–e p'anapachida. Ichiaba maapai Tachi Ak'õrepa tachi pia–ee ak'ipachi. Mamĩda ijãadak'ãri, Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa ichi t'ãri auk'a biji tachi t'ãri ome. Maperãpi tai jirit'eraji jõmaarãmaa jarateenadamerã. Mãgã taipa jarateepata ùirutaarãpa Cristode ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa ichi t'ãri auk'a bipari ãchi t'ãri ome ichiaba. ¹⁹Pia jarait'eera, Cristo piuda k'aurepa eperãarã pari, Tachi Ak'õrepa ichi t'ãri auk'a bi k'inia bi ãchi t'ãri ome. Ma awara ãchia p'ek'au k'achia oopata wẽpapi k'inia bi. Ma pedeeta Tachi Ak'õrepa taimaa jarapi bi. ²⁰Ma–it'ee Cristopa tai pẽiji, ichi k'ap'ia pari taipa jaradamerã irua jara k'inia bi. Mapa taipa parã jõmaarãmaa enenee jõni: Ijãati Jesucristode, Tachi Ak'õrepa ichi t'ãri auk'a bimerã parã t'ãri ome. ²¹Cristopa p'ek'au k'achia maarepida ook'aa paji. Mamĩda kurusode bak'ãri tachi p'ek'au k'achia oopataarã pari, Tachi Ak'õrepa iru pia–ee

unuji. P'ek'au k'achia oopataarã unuparik'a unuji. Īrá jōdee, ma piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachi pia unupari.

6 ¹Māpa tai Tachi Ak'õre ome mimia p'anide, parã ũraa k'inia p'ani k'ĩsiadamerã Tachi Ak'õrepa parãmaa pia ooda. Parã ijãadak'ari, Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa ichi t'ari auk'a biji parã t'ari ome. Maperã k'irak'aupai Tachi Ak'õre yiarã iru p'anadai awaraarãpa jarateepata ũri k'iniapa. ²Ma k'ãyaara óoti Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bik'a:

‘Mia pide k'isia bak'ari, ũriji pia mimaa it'aa iidida. Pia chupiria iidida ewate, mia pi o k'achiadeepa k'aripa ataji.’ (Is 49.8)

Corinto pidaarã, iūrítí! Nãgaweda Tachi Ak'õrepa ũriit'ee parãpa chupiria iidiruta. Nãgaweda parã k'aripait'ee ichide wãara ijãadamerã.

Pablopa ne–inaa k'achia chooda

³Tai parã t'ãide jaratee nipadak'ari, maarepida ne–inaa oo k'iniada–e paji parãpa ma jarateepata oo iru p'anadamerã, wa Cristode ijãadaamaa p'anadamerã taipa oopata k'aurepa. ⁴Mãga–e. Jĩp'a oo k'inia p'anapachida jõmaweda Tachi Ak'õrepa oopidak'a, parãpa tai pia ak'idamerã, Ak'õrepa tai pia ak'iparik'a. Tai jõmaarã t'ãide mágá nipapata. Mãmisa, t'aridepai choopata audú k'isia jõnide; ne–inaa wëe chitoonide; nepirade jõnide; ⁵awaraarãpa tai wimaa p'anide; carcelde chitoonide; tai pee k'iniapa awara ayaa jëret'aa jõnide; mimia chaaree oo jõnide; k'ai–ee ewari jõnide; jarra oo jõnide. ⁶Ichiaba ak'ipipata tai Tachi Ak'õrepa pëida nãga oo p'anipa. K'ira jĩp'a nipapata, ne–inaa k'achia ooda–ee. Taipa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa ichi ũraa wãarata jara k'inia bi tai it'aideepa. K'irau–ee choopata awaraarãpa taimaa ik'achia jaradak'ari maa–e pirã tai oo iru p'anadak'ari. T'ari pia p'anapata awaraarã ome, Tachi Ak'õre Jaure tai ome bapari perã. Mapa t'aripa awaraarã k'inia iru p'ani Tachi Ak'õrepa ichideerã k'inia iru baparik'a. ⁷Jarateedak'ari, chi ũri p'aniirã maarepida k'uradak'aa. Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oopata. Mapa irua tai pia ak'ipari. Iruata tai k'aripapari waaweeda–ee jarateedamerã mãik'aapa taimaa k'isia k'awaapipari pia p'anaudamerã awaraarãpa tai imiateedak'ari. ⁸Eperãarã ũk'uruurãpa tai pia ak'ipata. Jōdee awaraarãpa tai k'ira unuamaa iru p'anapata. Ichiaba eperãarã ũk'uruurãpa tai ãpíte ik'achia pedeeepata. Jōdee awaraarãpa tai ãpíte pia pedeeepata. Eperãarã ũk'uruurãpa jara p'ani taipa seewa jarateepata. Mamĩda mãga–e. Taipa wãarata jarateepata. ⁹Eperãarã ũk'uruurãpa jara p'ani: “Jã Pablo eperã jĩp'aa. ¿K'ãare–it'ee iru pedee ũridaima?” Mamĩda Tachi Ak'õrepa mi k'ira Cristodeerãmaa pia k'awapipari. Taipa k'awa p'ani atu p'anide piudai k'achia beerã juapa. Mamĩda at'ari chok'ai p'ani. Awaraarãpa tai p'ua oopata mãik'aapa miapipata. Mamĩda tai peeda–e. ¹⁰Wãara, edaare tai k'ira pia–ee p'ani. Mamĩda Tachi Ak'õrepa ichita waya tai t'ari o–ĩapipari.

Ma awara tai net'aa mak'iara wēe p'ani. Mamīda ne–inaa pia teepata awaraarāmaa jarateedak'āri Cristopa ooda āchi k'aripait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa wēe chitooni mīda, iru p'ani jōma Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi ichideerā–it'ee.

¹¹Īpemaarā Corinto p'uurude p'aniirā, taipa parāmaa jīp'a jaramaa p'ani jōma tai t'āride iru p'ani. ¹²At'āri taipa parā k'inia iru p'ani. Jōdee parāpa tai k'inia iru p'anada–e naawedapemak'a. ¹³Mia parā ūraait'ee ak'ōrepa ichi warra ūraaparik'a. T'āriipa tai k'inia iru p'anapatāati taipa parā k'inia iru p'anapatak'a.

Ijāadak'aa beerā ome k'ōp'āyo meraadaik'araa bi

¹⁴K'ōp'āyo meraanāati Cristode ijāadak'aa beerā ome. Eperāpa Cristode ijāak'āri, ne–inaa pia oo k'inia bapari. Mamīda Cristode ijāa–e bak'āri, ne–inaa k'achia oo k'inia bapari. Auk'a p'anadak'aa. Chi pia oo k'inia bīpa māga oopari k'awa bairā Cristopa māga oopipari. Mamīda chi k'achia oo k'inia bīpa māga oopari Tachi Ak'ōre k'awa–e bairā. Īdaa pik'a bide p'aniirā auk'a nipadak'aa p'āriu pik'a bide p'aniirā ome. ¹⁵Cristo k'ōp'āyo–e Netuara Poro Waibia Belial' apata ome. P'oyaa auk'a nipadak'aa. Ichiaba Cristode ijāapari p'oyaa auk'a nipak'aa ijāadak'aa beerā ome. ¹⁶Tachi Ak'ōre ichita chok'ai bapari. Iru Cristode ijāapataarā ome bapari. Mapa tachi iru tēk'api p'ani. Iru ba k'iniak'aa ne–inaa ai k'īrapite it'aa t'īpata tede, ma te ijāadak'aa beerāde perā. Ba k'iniak'aa ijāadak'aa beerā ome. Maperāpi āra ome k'ōp'āyo meraadaik'araa bi. Tachia k'awaadai Ak'ōrepa māga k'inia bi ichi chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bairā:

'Mi āra t'āide āra t'āri chaa bapariit'ee. Mi āra Ak'ōre pait'ee.

Jōdee āra michideerā padait'ee.' (Lv 26.12)

¹⁷Tachi Ak'ōre wāara māgā bapari perā ichideerā ome, ichiaba jara bi awara āi ma ūraa p'ādade:

'Āyaa wāti ijāadak'aa beerā ik'aawaapa. Oonāati āchia ne–inaa

k'achia oopatak'a. Māpaipi mia parā pia ak'ipariit'ee.' (Is 52.11)

¹⁸'Mi parā Ak'ōre pait'ee. Jōdee parā mi warrarā padait'ee.' (2 S 7.14)
Māga jara bi Tachi Ak'ōre Waibiapa.

7 ¹Īpemaarā k'iniarā, Tachi Ak'ōrepa māga jarada perā, oo amaadāma ne–inaa k'achia k'īra t'ādo; tachi k'ap'īapa oopata māik'aapa t'āridepai k'īsiapata oodait'ee. Ma k'achia oodai k'āyaara, ne–inaa jōmaweda oodāma Ak'ōrepa oopi bik'a. Māga oodak'āri, Tachi Ak'ōremaa ak'īpidai iru wāara waawee p'ani.

Corinto pidaarāpa Pablo pedee ūridap'edaa

²Taimaa k'awapīti wāara tai k'inia iru p'ani. Parā t'āide nipadak'āri, taipa apidaamaa ne–inaa k'achia ooda–e paji. Ichiaba apidaamaa

jarateedak'aa paji Ak'õrepa jarapida awara, mägide ijaadamerã. Ma awara eperã apida k'uradak'aa paji. ³Mia mãga jarak'ãri, jara-e bi parã k'isia p'uapiit'ee. Mia et'ewapai jaradak'a na k'art'a p'ã bide, t'ãriipa taipa parã k'inia iru p'ani. Tai chok'ai p'ani misa mãik'aapa piuruta pijida, parã mägã k'inia iru p'anadait'ee, parã tai ome auk'a Cristodeerã perã. ⁴T'ãriipa mia nãga jara k'inia bi. Mi t'ãri o-ia bi parã ome, k'awa bairã parãpa oo k'inia p'ani mia ùraa bik'a. Tachi Ak'õrepa mi mägã o-ia bi, tai at'ãri chupiria chitooni mïda.

⁵Nama Macedonia eujãde pachedak'ãri, p'oyaa k'ãiwee p'anadak'aa paji. Tai wãrutamaa awaraarãpa tai ome nepira jiripachida. Ma awara t'ãridepai tai k'isia jõnapachida. ⁶Mamïda Tachi Ak'õrepa chi k'isia jõniirã t'ãri o-ia pipari pipiara bi. Mägã tai t'ãri o-ia pipi Tito nama pachek'ãri. ⁷Ichiaba tai t'ãri o-ia pipi Titopa nepirida ùridak'ãri. Irua taimaa jaraji parãpa iru t'ãri o-ia pipidap'edaa parã t'ãide bak'ãri. Jaraji parãpa mi unu k'inia jõni. Ichiaba jaraji parã k'isia p'ua jõni, parãdepema ùk'uruurãpa mi ãpïte pedee k'achia jaradap'edaa perã. Maap'eda Titopa jarak'ãri parãpa mia ùraadak'a wãara oo k'inia p'ani, mi audupiara o-ia beji.

⁸Mia k'awa bi chi awaraa k'art'a parãmaa p'ã pëidade parã k'isia p'uapiji. Mãga ooji mïda, mi k'isia p'ua-e. Wãara ma k'art'a pëik'ãri, mi k'isia p'ua bak'aji, k'awada perã ma k'aurepa parã k'isia p'ua p'anadai, taarã-e mägã p'anajida mïda. ⁹Mamïda irã k'isia p'ua bai k'ãyaara, mi o-ia bi. O-ia-e bi parã mägã k'isia p'ua p'anadap'edaa perã. Mi o-ia bi parãpa ma k'isia k'achia mi ãpïte iru p'anadap'edaa irã k'ira atuadap'edaa perã. Wãara mia parã k'isia p'uapi-e paji. Ak'õrëpata mimaa mãga p'ãpiji parãpa oodamerã irua oopi k'inia bik'a. ¹⁰Wãara Tachi Ak'õrepa eperãarã k'isia p'uapik'ãri, mãga oopari ãchia ne-inaa k'achia oo amaadamerã mãik'aapa Cristode ijaadamerã. Mägã irude ijaadak'ãri, k'isia p'ua p'anada-e. Jõdee awaraarã, ãchia pek'au k'achia oopata k'aurepa k'isia p'ua jõni mïda, ma pek'au k'achia oo amaada-e. Maperãpi atuadait'ee. ¹¹Taipa k'awa p'ani wãara Tachi Ak'õrëpata parã k'isia p'uapi baji, parãpa tai ome isapai t'ãri auk'a bi k'inia p'anadap'edaa perã. Ichiaba jõma k'awapijida taimaa, parã pia ak'idamerã. Ichiaba parã k'irau p'anajida chi nepira jiri p'aniirã ome. Ma awara waawee p'anajida, mãgiirã k'aurepa Tachi Ak'õrepa parãmaa ne-inaa k'achia ooi jïak'aapa. Ichiaba iidijida mia waya parã ak'inamerã. Parãpa ne-inaa pia oo k'inia p'ani Ak'õrepa oopi bik'a, yiaara iru ba k'inia p'anadairã chi nepira jiridap'edaarã. Ma jõma oo p'anipa taimaa k'awapi p'ani parã wãara ma nepirade t'iu k'iniada-e paji. ¹²Ma k'art'a parãmaa p'ãk'ãri, k'isia-e paji chi k'achia oo badade. Ichiaba k'isia-e paji chi apema ma k'achia oodapa t'ãri p'uapidade. Ma k'art'a p'ãk'ãri, mia k'inia baji Tachi Ak'õre k'irapite k'awaadamerã parãpa tai wãara pia ak'ipata Ak'õrepa pëidak'a. ¹³K'awaadak'ãri parãpa tai wãara mägã ak'ipata, tai t'ãri o-ia p'aneejida.

Mamída audupiara o-ĩa p'ani Tito auteebaidap'edaa perã iru parãmaa wãk'ãri. Mãga oodak'ãri, iru ichiaba t'ãri o-ïapijida. ¹⁴Tito nãik'aapa parãmaa wã naaweda, mia irumaa jaraji parãpa mãga oodai. Wãara oojida mia jaradak'a. Mi k'ïra nejasiapida-e paji. Mia wãarata parãmaa jaraji ma p'ãdade mãik'aapa parãpa wãara oojida mia Titomaa jaradak'a. ¹⁵Mãga oodap'edaa perã, Titopa parã audupiara k'inia iru bi naawedapema k'ãyaara. K'irãpa bi parãpa oojida jômaweda irua oopidak'a. Mãga oojida waawee p'anadap'edaa perã, pãchia oo k'iniata oodait'ee. Jïp'a oo k'inia p'anajida Ak'õrepa jarapidak'a Tito it'aideepa. ¹⁶Maperãpi mi o-ĩa bi. Mia k'awa bi ne-inaa jõmaade parãpa mia jara bik'a oo k'inia p'ani.

**Cristode ijãapataarãpa p'arat'a teedaipia bi
awaraarã k'aripadait'ee**

8 ¹Ïpemaarã, parãmaa mia nepiri k'inia bi Tachi Ak'õrepa ne-inaa pia ooda Macedoniadepema ijãapataarã t'ãide. ²Nepirade p'anajida mïda, Tachi Ak'õrepa ãra o-ïapipachi. Mãgã o-ĩa p'anapachida mak'ïara p'arat'a wëe chitoonajida mïda. Mãgã chitoonide ãchi p'arat'a iru p'anidepema waibia teejida awaraarã k'aripadait'ee. ³Teejida ãchia p'oyaarutapai mãik'aapa ai ïri waa teejida. Mia mãga jara bi michi taupa mãga unuda perã ãra t'ãide nipak'ãri. Eperã apidaapa ãramaa jarada-e paji mãgã teedamerã. Teejida t'ãripa tee k'inia p'anadap'edaa perã. ⁴Mãgã k'aripa k'inia p'anadap'edaa perã, taimaa enenee jõnajida ãchia p'e aneedap'edaa jitadamerã mãik'aapa ateedamerã ijãapataarã Judea eujãde chupiria beerãmaa. ⁵Mamída ma teedap'edaa k'ãyaara ne-inaa piara oojida. Taipa k'ïsiada-e paji mãga oodai. It'aa t'ïjida Tachi Waibiamaa jaradait'ee ãchia oo k'inia p'ani irua oopi bik'a. Mãpai jarajida taimaa ãchia oo k'inia p'ani taipa oopirutak'a. Mãga oojida ijãa p'anadap'edaa perã ãramaa Ak'õrepa mãga oopi baji.

⁶Macedoniadepemaarãpa oo p'ani unudap'eda, taipa Titomaa chupiria iidijida iru waya parã k'aripade wãmerã, t'ãri piapa parãpa p'arat'a ichiaba p'eruta misa tee pëidait'ee. Irua naaweda k'aripadak'a ewaa ma p'arat'a p'e wãdak'ãri, ïrá auk'a k'aripait'ee jõma p'e aupadamerã. ⁷Parãpa Cristode pia ijãapata. Ichiaba awaraarãmaa pia jarateepata Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Pia k'awapata Cristopa oopi k'inia bi parãmaa mãik'aapa pia k'ïsiapata awaraarã k'aripadait'ee. Ma awara taimaa pia ak'ïpipata tai k'inia iru p'ani. Ma jõma ne-inaa pia oopatak'a taipa k'inia p'ani auk'a chupiria beerã pia k'aripadamerã pãchi p'arat'a tee p'anipa.

⁸Mãga jarak'ãri, mia jara k'inia-e: “Waibia téeti.” Jïp'a nepiriji Macedoniadepema ijãapataarãpa oodap'edaa parãpa auk'a teedamerã, t'ãripa mãga oo k'inia p'anadairã. Mãgã teeruta pirã, jõmaarãmaa ak'ïpidait'ee awaraa ijãapataarã auk'a k'inia iru p'ani, ãra k'ïra k'awada-e

p'ani mīda. ⁹Parāpa k'awa p'ani Tachi Waibia Jesucristopa ooda ak'ipiit'ee parā k'inia iru bi. It'ari Tachi Ak'ōre k'ira wāreede bapachi mīda, eperāarā chupiria k'awaa bapachi. Maperā ichia Ak'ōre eujāde iru bada jōmaweda atabēiji chupiria nība cheit'ee na p'ek'au eujāde. Māga ooji parā o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bada perā, irude ijāadap'eda, Ak'ōre truede iru ome p'ananadamerā.

¹⁰Írá mia parā ūraait'ee apema año p'arat'a p'e wādap'edaa p'e aupadamerā. Parāpa apemaarā ijāapataarā k'āyaara naapiara k'isia iru p'anajida p'arat'a p'e teedait'ee chupiria beerāmaa. O-ia p'anajida mágá k'aripa k'inia p'anadap'edaa perā. ¹¹Mágá t'āripa tee k'inia p'anadap'edaak'a, írá auk'a t'āri o-ia tee k'inia p'anadaipia bi, p'arat'a mak'iaara wēe p'ani jida pēidait'ee. ¹²Tachi Ak'ōrepa ak'ipari tachi t'āride iru bi. Ichia k'inia bi t'āripa tee k'inia p'anadamerā. Ma-āri iru p'ani pirā, ma-āri teedai t'āri piapa. Jōdee waibia iru p'ani pirā, waibia teedai t'āri piapa. Teedait'ee wēe p'ani pirā, ĩsāga teedai?

¹³Mia k'inia-e parā chupiria p'aneedamerā awaraarā k'aripa k'iniapa. ¹⁴Nāgapai mia k'inia bi: auk'a iru p'anadamerā te, chik'o māik'aapa p'aru. Írá parāpa awaraarā k'āyaara waapiara iru p'ani pirā, teedai āra k'aripadait'ee. Jōdee parā chupiria jōnadak'āri, ārapa parāmaa teedai. ¹⁵K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ichia jirit'erada eperāarāmaa teepari mágá jededamerā, iru chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bairā:

'Chi maná waibiara p'edap'edaarāpa waibiara jitada-e paji. Jōdee ma-āriara p'edap'edaarāpa ma-āriara jitada-e paji. Jededak'āri, auk'a jita wājida.' (Ex 16.18)

Pablo Tito Corinto p'uurudee pēiit'ee bada

(1 Co 16.1-4)

¹⁶Mia gracias jara bi Tachi Ak'ōremaa irua parā k'aripamaa bairā Titopa oo bi k'aurepa. Mia ooparik'a Titopa auk'a parā k'aripa k'inia bi. ¹⁷Mia māga k'awa bi iru o-ia bada perā chupiria iididak'āri irumaa parā ak'ide wāmerā. Audú wā k'inia nībaji. Wāara taipa māga iididai naaweda, k'isia iru baji wāit'ee. Mapa wāit'ee māga k'inia bairā.

¹⁸Tito ome awaraa ĩpema auk'a pēidait'ee. Ijāapataarā bee chaa nama Macedonia eujāde jōmaarāpa mágí k'awa p'ani, Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee pia jarateepari perā. ¹⁹Ma ijāapataarāpa mágí jirit'erajida auk'a tai ome nipamerā, p'arat'a p'e atee wārutade Judeadepema chupiria beerāmaa. Ma p'arat'a tee pēi p'anīpa tachia jōmaarāmaa ak'ipidai oo k'inia p'ani Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Irua ne-inaa tachimaa teepari, tachia jōdee teedamerā chupiria beerā k'aripadait'ee, ma awara ak'ipidait'ee ma ijāapataarā chupiria beerāmaa tachia wāara āra k'aripa k'inia p'ani. ²⁰Ma ĩpema mágá Tito ome pēidait'ee irua k'aripamerā ma p'arat'a waibia p'e ateeru misa. Mágá tai ĩmiateepataarāpa pedee

p'anada-e pai tai ãpíte, p'arat'a ũk'uru chiadai jãak'aapa. ²¹Ichita ne-inaa k'ĩra jĩp'a oo k'inia p'ani Ak'õre k'ĩrapíte mãik'aapa eperãarã k'ĩrapíte.

²²Ïpema awaraa ichiaba pëidait'ee ãra ome. Irua tai ichita k'aripa k'inia bi mãik'aapa ne-inaa pia oopari taipa oopipatak'a. Irua k'awaak'ãri Tito parãmaa wãru mãik'aapa parã t'ãri piapa auk'a p'arat'a tee pëidait'ee, o-ia auk'a wã k'inia baji. ²³Parã t'ãidepemapa Tito k'awa-e bi pirã, jarãti iru mi k'õp'ãyo pia na mimiade. Mi ome mimiapari parã k'aripait'ee. Iidiruta pirã apema omé nidaarã pari, jarãti nãpema ijãapataarãpa ãchi pari pëidap'edaa, ichiaba auk'a k'aripadamerã. Mãirã wãrutamaa k'awapipata jõmaarãmaa Cristota Tachi Waibia. ²⁴Mãirã araa panadak'ãri, ak'ipĩti ãra k'inia iru p'ani tai k'inia iru p'anik'a. Mãgã waya wãdak'ãri ãchi p'anapatamaa, nepiridai parãpa ãra pia ak'i p'anadap'edaa. Mãgã ãra pëidap'edaarãpa k'awaadai wãara taipa jaradak'a parãpa wãara nejõmaata pia oo k'inia p'ani.

Ijãapataarãpa awaraarãmaa p'arat'a teedaipia bi

9 ¹Wãara na p'ãdade mia parãmaa waa jara-e pijida, k'awa bi parãpa ma p'arat'a p'e tee pëidait'ee ijãapataarã chupiria beerãmaa. ²Mãga k'awa bi parãpa wãara chupiria beerã k'aripa k'inia p'anadairã. Año aba paru parã Acaya eujãdepema ijãapataarãpa ma p'arat'a p'ema p'aneedap'edaa. Mãga oo p'aneedak'ãri, taipa o-ia nepirijida na Macedoniadepema ijãapataarãmaa. Mãga ũridak'ãri, ãrapa auk'a k'aripa k'inia p'aneejida. ³Maperãpi taipa Macedoniadepema ïpemaarã omé auk'a pëiruta Tito ome, parãpa ãramaa ak'ipidamerã wãara oojida taipa jaradak'a. Mia k'inia bi ma p'arat'a p'e iru p'anadamerã, aramãgã tee pëidait'ee. ⁴Mi jãma panak'ãri, awaraa Macedoniadepema ïpemaarã auk'a cheruta pirã mi ome mãik'aapa parãpa waide ooda-e pirã taipa jaradak'a ãchima, tai k'ĩra nejasia p'aneedai; parã jida ichiaba. ⁵Mapa mia chupiria iidiji Titomaa iru chi apema ïpemaarã ome mi naa wãdamerã. Mãgã ãrapa parã k'aripadai parãpa k'ĩsia iru p'anadap'edaak'a; p'arat'a jõmaweda p'e iru p'anadamerã mi panaru misa. Mãgã ichiaba apidaapa jarada-e pai mia parãmaa teepida. Mia k'inia bi parãpa t'ãri pia teedamerã pãchia tee k'iniata.

⁶iK'irãpãti! Eperãpa eujã ma-ãriide ne-uuk'ãri, mak'ãra ewa-e. Jõdee chi eujã waibiade ne-uu bĩpa waibia ewapari. ⁷Eperã chaachaa teepia bi ichi t'ãride k'ĩsia bĩk'a. Teeik'araa bi teemaa bide wa awaraapa irumaa teepi bairã. Tachi Ak'õrepa chi t'ãri pia teepari k'inia iru bi. ⁸Parãpa mãgã t'ãri piapa teeruta pirã, Tachi Ak'õrãpata parã k'aripai iru

*9.6 Mãga pik'a bi ijãapataarã ome ofrenda teedak'ãri. Chi ma-ãri tee bĩpa ãtau p'ãimaa bairã ma-ãripai jitait'ee Tachi Ak'õre juadeepa. Jõdee chi waibia tee bĩpa t'ãri pia bairã waibia jitait'ee Tachi Ak'õre juadeepa.

p'anadamerã te, chik'o mãik'aapa p'aru. Ma awara irua k'aripai audupiara iru p'anadamerã k'aripadait'ee awaraarã parã k'ãyaara chupiriara chedee.

⁹Tachi Ak'õre chonaarãwedapema ùraa p'ãdade jara bi:

'Eperã t'ãri pia bipa ne–inaa pia oopari chupiria beerãmaa t'ãri pia bairã. Maperãpi Tachi Ak'õrepa mägí ichita pia ak'ipariit'ee.' (Sal 112.9)

¹⁰Tachi Ak'õre, chi net'atau oodapa ne–uu chaupipari, jõmaarãpa iru p'anadamerã k'odait'ee. ¿Audupiara teei–ek'ã chi t'ãri pia p'aniirãmaa ãchia awaraarã k'aripadamerã? ¹¹Tachi Ak'õrepa mãga oopari perã, parãmaa auk'a teeit'ee, parã auk'a t'ãri pia p'anadairã. Mägá parãpa waibia iru p'anadait'ee tai ome tee pëidait'ee Judeadepema chupiria beerãmaa. Mãpai o–iãpa ãchia gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa ma p'arat'a tai juadepema jitadak'ãri. ¹²Mägá parãpa k'aripadait'ee ãrapa iru p'anadamerã k'odait'ee mãik'aapa jïdait'ee. Mamïda ichiaba k'aripadait'ee ãrapa Tachi Ak'õremaa gracias jaradamerã. ¹³Ma awara nãgá pia tee p'anipa awaraarãmaa mãik'aapa ãramaa, k'awaadait'ee parãpa Jesucristode wãara ijãapata mãik'aapa oo k'inia p'ani irua oopi bik'a. ¹⁴Ichiaba ãrapa parã k'awa k'inia p'anadait'ee mãik'aapa it'aa t'ï k'inia p'anadait'ee parã pari, Tachi Ak'õrepa parã mägá k'aripapari perã. ¹⁵Gracias jaradãma Tachi Ak'õremaa irua jõmaarã k'ãyaara ne–inaa pipiara bi teeda perã, ichi warra pëik'ãri tachi k'aripade. Pedee wëe pik'a p'ani ma pari irumaa gracias jaradait'ee.

Pablopa jarada ichi wãara Cristopa pëida

10 ¹Ïrá mi, Pablopa parã ùraait'ee Cristopa ùraadak'a na eujãde nipak'ãri. Irua t'ãri pia, k'ïrau–ee ùraaji. Mia k'awa bi parã t'ãidepema ùk'uruurãpa jara p'ani mi waawee pik'a bi parã k'ïrapite bak'ãri, jõdee k'art'a p'ãk'ãri, audú itria pedee jarapari. ²¿Mãirãpa jara p'ani–ek'ã michi k'ïsiadoopapai jaratee nipapari, jarateepataarã jïp'aarãpa oopatak'a? Mapa parãmaa mia enenee nïbi mãirã ik'aawaapa uchiadamerã mi jãma pai naaweda. Mãga jara bi mia wãara ãchi itriait'ee perã, Ak'õrepa mimaa mägá pedeepiru pirã. ³Wãara, tai na eujãde p'anapata eperãarã jïp'aarãk'a. Mamïda mãirãk'a tai aupedeedak'aa. ⁴Mãirã pedee wësaa, imeraa pedeeapata. Mamïda tai jïp'a pedeeapata Ak'õrepa pedeepi bik'a. Mägá jõpipata jõma ãchia k'ïsia iru p'ani Cristode ijãapataarã ijãa amaapidait'ee. ⁵Taipa jõpipata ãchia seewa jarapata, Ak'õrepa tai it'aideepa wãarata jarak'ãri. Ma awara Ak'õrepa tai k'aripapari p'anaudamerã jõma ãchia Cristo ãpíte seewa jarapata. Mägá ãchia wãara k'awaadai Ak'õrepa k'ïsia iru bada ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. Ichiaba taipa Cristopa ooda ãchi–it'ee jarapata, ãchia auk'a wãara irude ijãadamerã. ⁶Mamïda mägá ijãa k'iniada–e p'ani pirã, ãchi t'ãri p'uapidai Ak'õrepa oopi bik'a. Taipa mãga oodait'ee parãpa ak'ïpidak'ãri wãara oo k'inia p'ani taipa jara p'anik'a.

⁷Parã Corintodepemaarãpa eperãarã ñiripai ak'ipata. Ñchi k'ira ak'ipata mãik'aapa ñchia audua pedee jara jõni ñiripata, ñchi t'ãride iru p'ani k'awa k'inia p'anadai k'ãyaara. ¿Mãga-ek'ã? Parã t'ãidepemapa k'isia bi pirã ichita wãara Cristopa pëida jarateemerã, auk'a k'awaaipia bi tai jida Cristopa pëida. ⁸K'ira nejasia-ee mia nãga jarait'ee. Tachi Waibiapa wãara jarapari tai it'aideepa mãik'aapa parã biji tai jua ek'ari, taipa parã k'aripadamerã iru pari. Mapa taipa maarepida parãmaa ijãa amaapidak'aa. Jip'a k'aripapata pipiara Cristode ijãadamerã. ⁹Mia parã p'erapi k'inia-e bi k'art'a p'adade pedee bipa. ¹⁰¿Mi ãpíte pedeepataarãpa jara p'ani-ek'ã: “Pablopa k'art'a parãmaa p'ãk'ãri, audú itria pedee jarapari. Mamída ichi parã k'irapite bak'ãri, waawee pik'a nãbeeparida” a jõni-ek'ã? ¹¹Mãirãpa k'awaadaipia bi ñchia jaradak'a, mia wãara itria pedee jarait'ee, mamída ñchi k'irapite panak'ãri.

¹²Taipa ooda-e ñchia oopatak'a. Ñchia mägapata: “Taipa jara p'anik'a, Cristopa pëida eperãarã mägá p'anadaipia bida” apata. Mãpai ñchi pitapai mägapata: “Táipata jõmaarã k'ãyaara Ak'õre net'aa pipiara k'awa p'anida” apata. Mãirãpa awaraarã ak'ida-e Tachi Ak'õrepa ak'iparik'a. Irua k'awapari eperã t'ãride iru bi. Jõdee ñchia ñiripai ak'ipata. Chi mägá oo p'aniirã k'isia k'awada-e p'ani. ¹³Tachi Ak'õrepa k'awa bi tai t'ãride iru p'ani. Taipa pida ichiaba k'awa p'ani. Iruata tai pëiji judio-eerã t'ãidee Cristopa ooda jarateede chi waide ñrida-ee p'aniirãmaa. Maperãpi parã t'ãide jaratee nipajida. Oojida Ak'õrepa oopidak'a. ¹⁴Ak'õrepa tai parãmaa pëi-e pada paara, maarepida jarateeda-e pak'aji. Mamída mägá-e paji. Irua tai naapiara pëiji parã t'ãidee, jarateedamerã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. ¹⁵Mamída ¿mi ãpíte pedeepataarãpa jara jõni-ek'ã ñchiata Ak'õre net'aa pia jarateepata? Mãga jarapata parãpa ñchi mi k'ãyaara pipiara ak'idamerã. Taipa mägá oodak'aa. Jip'a taipa k'inia p'ani parãpa pipiara k'awaa k'inia p'anadamerã Cristopa parãmaa oopi k'inia bi. Mãga k'awaadak'ãri mãik'aapa wãara oodak'ãri irua oopiparik'a, parãpa tai audupiarã k'aripadai na mimia ome. ¹⁶Tai mägá k'ariparuta pirã, parã t'ãideepa t'imipiara wãdai jarateede. T'iu k'iniada-e awaraa jarateepataarã mimia p'animãi, tai nipada-e perã awaraa jarateepataarã nipapatak'a. Ñchia ne-inaa ooda-eeta jara nipapata ne-inaa oodak'a.

¹⁷Tachi Ak'õre Ñraa p'adade jara bi:

‘Eperãpa jara k'inia bi pirã ichiata ne-inaa k'awaara bi awaraarã k'ãyaara, mãga jaraipia bi ichia k'awaa bairã Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ipari.’
(Jer 9.23-24)

¹⁸Parãpa chi pedee audua pedeeperi pia ak'idaik'araa bi. Jip'a pia ak'idaipia bi eperã Tachi Ak'õrepa pia ak'ipari.

Pablopa jarada ichi ãpíte pedeepataarã Cristopa pëida-e

11 ¹Ñrá mia k'inia bi parãpa choodamerã mi k'isia k'awa-ee pik'a pedee bi misa. Mi chupiria k'awáati. Mamída mägá pedeei

naaweda, mia nāga jara k'inia bi. ²Tachi Ak'õrepa parã k'inia iru bik'a, mia pida parã k'inia iru bi. Ara eperāpa ichi k'au jiwaaparik'a iru araa pai naaweda chi imik'ira ome, māga pik'a mia parã jiwaa pik'apari. K'inia bi Cristodepai ijāadamerã mia parāmaa jarateedak'a. ³Mamīda mia waawee bi Netuara Poro Waibiapa chi naapiara wēra Eva k'ūrada k'a, parã jida auk'a k'ūrai jīak'aapa. Irua imeraa pedeeji Evamaa taama it'aideepa, Evapa Tachi Ak'õrepa jarada ijāa amaamerã. Īrá auk'a parāmaa imeraa pedee bi mi āpīte pedeeptaarã it'aideepa, parã Cristode ijāa amaa wādamerã. ⁴Jarateepari tai awara parã t'āide panak'āri, ¿parã k'iiri ēesaa p'ani-ek'ā ūridait'ee māgipa jara bi? Parã māga p'ani, māgipa jaratee ni mīda Jesús awara bi taipa jarateedap'edaa k'āyaara. Ichiaba māgá ūri k'inia p'ani, māgipa jaratee bi mīda Tachi Ak'õre Jaure awara bi taipa jarateedap'edaa k'āyaara. ¿Taipa parāmaa jarateeda-e pajik'ā Cristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa atapari iru piuda k'aurepa? Māga bita, ¿sāap'eda parāpa ūri k'inia p'anima māgipa jaratee bi? ⁵Parāpa māgí 'Cristopa pēida pipiara bi' chi k'õp'āyoorã ome pipiara ak'i p'ani mīda Ak'õrepa pēida k'āyaara, mia āchi māga ak'i-e. Mi āchi k'āyaara ek'ariara bi-e, Ak'õrepa mi na mimia oode pēida perã. ⁶Wāara, mia pedee wēsaa pedee k'aa āchia oopatak'a. Mamīda pia k'awa bi mia jaratee bi. Parāpa pia k'awa p'ani taipa ichita ne-inaa jōmaweda k'ira jīp'a jarateepata.

Pabloa Corinto pidaarã juadepema p'arat'a jita k'inia-e pada

⁷¿Parāpa k'īsia p'anik'ā mia ne-inaa k'achia ooji parã juadepema p'arat'a jita-e pak'āri? Parã t'āide bak'āri, michi juadoopa mimia bapachi p'arat'a jitait'ee chik'o-it'ee. Jōdee mia Tachi Ak'õre pedee pia jarateepi parāpa pipiara k'awaadamerã Cristopa parāmaa oopi k'inia bi. Jaratee-e paji parã p'arat'a jita k'iniapa. ⁸Ma k'āyaara p'arat'a jitaji awaraa ijāapataarã juadepema. Āra p'arat'a jāri pik'a ataji parã k'aripait'ee. ⁹Ma awara parã t'āide bak'āri, p'arat'a wa ne-inaa wē-e pak'āri, mia parāmaa maarepida iidi-e paji. Macedoniadepema ĩpemaarã mimaa chedak'āri, mi k'aripajida. Mamīda mia parāmaa iidi-e paji māik'aapa iidi-e pait'ee waya parã ak'ide wāk'āri. ¹⁰Mia wāarata jara bi Cristopa wāarata jaradak'a. Acaya eu jādepema apidaapa mia jarada awara mimaa oopida-e pait'ee. ¹¹K'īsianāati mia parã p'arat'a jita k'inia-e paji, parã k'inia-e bada perã. Tachi Ak'õrēpata k'awa bi mia parã k'inia iru bi. ¹²Mia parã p'arat'a jita k'inia-e nāga perã. ¿Mi āpīte pedeeptaarāpa jara p'ani-ek'ā āchi wāara Cristopa parāmaa pēida, parāpa p'arat'a p'aapata perã āchi mimia pari? P'arat'a iidi wāpata āchi wārutamaa. Mamīda taipa māga oodak'aa. ¿Jara p'ani-ek'ā āchi auk'a p'ani tai ome? Mamīda taipa p'arat'a iididak'aa tai jarateepata pari.

¹³Māgee eperāarã Cristopa pēida-e. Āchita Cristopa pēidada a p'ani mīda, māga p'ani-e. Jīp'a k'ūrayaa p'ani. Seewata jaratee nipapata

Cristopa pëida eperāarāk'a. ¹⁴Parā p'era pik'a p'anadaik'araa bi k'awaadait'ee āchia māgá k'ūra nipapata. Netuara Poro Waibia seewata it'aripema ángel k'ıra wāree pik'a padaipari eperāarā k'ūrait'ee. ¹⁵Māgá ichi mimiapataarā auk'a seewata Cristopa pëidak'a padaipata. Māga oopata eperāarāmaa ijāapidait'ee āchia jara p'anik'a oodaipia bi Ak'ōre eujādee wādait'ee. Mamīda ma jara p'ani k'aurepa Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua māgiirā miapiit'ee, iru k'irapite panadak'āri.

¹⁶Waya chupiria iidit'ee parāpa mi pedee ūridamerā. Parādepema ūk'uruurāpa mi k'isia k'awa-ee pik'a ak'i p'ani mīda, mi ita-aria pedeepti. ¹⁷Tachi Waibiapa mimaa jarapi-e mia írā jarait'ee. K'isia k'awa-ee pik'a mia nāgí pedee audua pedeeit'ee ma seewa jarateepataarāpa oopatak'a. ¹⁸Māgiirāpa jarai awaa p'anadairā āchia oo p'ani, mia auk'a jarait'ee mia ooda. ¹⁹Māgiirāpa parā k'isia k'awaa p'anida a jōnapata. ¿Māga-ek'ā? Mamīda parā pia choopata ūridak'āri ma k'isia k'awa-ee beerāpa jara jōni. ²⁰Wāara pia choopata āchia parā chok'a p'ani mīda āchi esclavoorāk'a. Ichiaba choopata āchia parā k'ūra p'ani mīda imeraa pedee p'anipa, p'arat'a teedamerā maa-e pirā ijāadamerā āchia jaratee p'ani. Ichiaba māgá choopata āchi audua nida mīda pāchi t'āide, k'isia p'anadairā parā k'āyaara ne-inaa jōma pipiara k'awa p'ani. Ma awara parā māgá choopata āchia parāmaa ik'achia jara p'ani mīda. ²¹Mi k'ıra nejasia pik'a bi taipa māga ooda-e p'anadap'edaa perā parāmaa wādak'āri. Mamīda tai waawee pik'a p'anadairā, māga ooda-e paji. ¿Wāara-ek'ā?

Írata mi k'isia k'awa-ee pik'a pedeeit'ee. Mi āpíte pedeeptaarāk'a mia ooda jarait'ee.

Pablo chupiria nībada Jesucristopa pëida perā

²²Ma seewa jarateepataarāpa māgapata: “Táipata hebreo pedee pedeeptata.” Mi jida auk'a. Ichiaba māgapata: “Taita Ak'ōre eperāarā; Israel pidaarā.” Mi jida auk'a. Māgapata: “Taita Abrahamdeepa uchiadap'edaarā.” Mi jida auk'a. ²³¿Jarapata-ek'ā? “Taita Cristo-it'ee mimiapata.” Mi āchi k'āyaara Cristo-it'ee pipiara mimiapari. Írata mi eperā k'ıra k'awa-ee bik'a pedeeama bi. Āchi k'āyaara mi audupiara ne-inaa k'achia p'asapari: Cristode ijāadak'aa beerāpa mi carcelde t'i nībijida; mi wi iru p'anajida; mi perā piuji. ²⁴Mi wāda joisomaa wāru chaa judiorā waibiarāpa mi wipipachida. Wīda treinta y nueve wījida soopa. ²⁵Wāda ōpee wāru chaa Roma pidaarā waibiarāpa mi pak'urupa wipijida. Wāda abaade mi perā piuji judiorāpa māupa mimaa bat'adak'āri. P'usade wāda ōpeede barco pirubaaidachi māik'aapa ma wāda abaade barco pirubaap'eda, tok'esá mi pak'uru ři bataudachi k'āima aba. ²⁶Mi ode wā nide perā nāgá piuji: to choma nībide sīa wāde; nechiapataarāpa mi net'aa chia ata cherutade; mīchi auk'arā judiorāpa mi wawamaa

p'anide; judio–eerāpa mi p'ua oomaa p'anide. Ma awara p'uurude bide māik'aapa eperāarā p'anadak'aamāi ode wāde, mi jirijida peedait'ee. P'usade wādade nāumiapa barco atadachi. Edaare Cristode ijāapatada apataarāpa paara pedee k'achia jarajida mi āpite, mia jarateepari perā ūraa chiwidi Moisepa p'āda k'āyaara. ²⁷K'āima chok'ara mi iik'aa paji māik'aapa p'oyaa k'ai–e paji mimia nībipa maa–e pirā jaratee nībipa. Edaare jarrapisia nībaji maa–e pirā opisia. Ewari chok'ara mi nek'o–e paji. Ma awara jīsua nībaji, p'aru pia wēe bada perā. ²⁸Ma ne–inaa k'achiade māik'aapa awaraa ne–inaa k'achia mia nama jara–e bide, mi ichita k'isia nībaji ijāapataarā bee chaa, ārapa ijāa amaadai jīak'aapa. ²⁹Ijāapari aba juatau wēedaru pirā, mi jida mägadaipari. Jōdee awaraapa ma ijāapari p'ek'au k'achiade baaipiru pirā, mi k'īraudaipari mägí ome.

³⁰Mi pedee audua wāara jara k'inia bi pirā, mägara jarai mi juatau wēe bada, ijāadak'aa beerāpa mi miapidait'ee pak'āri. ³¹Tachi Ak'ōre, Tachi Waibia Jesucristo Ak'ōrepa k'awa bi mi seewa–e bi na jōma jarak'āri. iJōmaarāpa irumaa ichita o–ia it'aa t'īdaipia bi, irua ne–inaa jōmaweda oopari perā ichi juapa! ³²Wāara mi Cristode ewaa ijāa bak'āri, Tachi Ak'ōrepa mi uchiapiji mi miapidait'ee p'anadap'edaarā juadeepa. Māga paji mi Damasco p'uurude bak'āri. Rey Aretapa jaraji ma p'uuru pidaarā ak'īparimaa p'uuru jīa paraa bidamerā mi jita atadait'ee. ³³Mamīda mi k'ōp'āyoorāpa mi k'aripajida. K'oraa choma bide t'i atajida māik'aapa chi p'uuru ik'aawa t'īak'au jēra bi uria badadeepa mi irabai pēijida. Māgá mi mairā juadeepa uchijai.

Tachi Ak'ōrepa Pablomaa unupida

12 ¹Michi k'inia ne–inaa awaraa nepiriit'ee, parāpa k'awaadamerā michi ituaba na mimia p'oyaa ook'aa. Jarait'ee Tachi Waibiapa unupida mīmaa k'āimok'araa pik'a bide. Ne–inaa eperāarāpa waide k'awada–e p'anadap'edaa mīmaa k'awaapiji. ²⁻³Mia Cristode ijāapari k'awa bi. * Catorce años paru Tachi Ak'ōrepa iru ateeji ichi eujādee. K'awa–e bi ságá wāji, k'ap'iade wa jauredepai. Tachi Ak'ōrépata k'awa bi. Iru mágá ateeji ichide wāara ijāa bada perā. ⁴Mama it'ari bide irua ūriji ne–inaa Tachi Ak'ōrepa apidaamaa jarapik'aa. ⁵Pedee audua wāara jara k'inia bada paara, mia waapiara ma it'aa wādade jarak'aji. Mamīda jīp'a jara k'inia bi michi ituabaapa p'oyaa oo–e pada. ⁶Ak'ōrepa mīmaa unupida audua jarak'aji, k'īra k'awa–ee pik'a, wāara mia māga unuda perā. Mamīda mia māga oo–e pait'ee. K'inia–e bi awaraarāpa mi pia ak'īdamerā, Ak'ōrepa ichi eujā mīmaa unupida perā. Ma k'āyaara k'inia bi mi pia ak'īdamerā mia jaratee bi k'aurepa māik'aapa mi t'āri pia bi k'aurepa jōmaarā ome.

* 12.2-3 Ma ijāapari *Pablo* paji. Audua pedeeamaapa *mida* a–e paji.

7Ma awara audua banaamerã ma ne–inaa pi–ia unuda k'aurepa, Tachi Ak'õrepa mi miapiji Netuara Poro Waibia eere bi juapa. Ne–iiri tachi k'ap'iade awa nĩbik'a, mãga pik'a ma netuarapa mi miapipari. Mãgã mia nĩbide, maarepida mi pedee audua pedee–e bi, michi ituaba aideepa p'oyaa uchia–e bairã. 8Chupiria iidida õpee enenee nĩbaji Tachi Waibiamaa mi waa mãgã miapinaamerã. 9Mamĩda irua p'anauji: “Mãga–eda aji. Mia pi k'aripait'eeda aji, choomerã. Pi chupiria nĩbak'ãri mĩik'aapa choo–e pak'ãri, mia pi k'aripait'eeda aji, choomerã.” Tachi Ak'õrepa mãga jarada perã mi k'ĩra nejasia–e bi jarait'ee mi chupiria nĩbada. Mãgã jarai Cristopa mi k'aripapari perã choomerã. 10Wãara t'ãri o–ĩa bi Cristo k'aurepa mi nãgã chupiria nĩbak'ãri: mimaa awaraarãpa ik'achia jaradak'ãri; net'aa wẽe bak'ãri; mi imiatee iru p'anadak'ãri; mi k'ĩsia nĩbak'ãri; mãgã nĩbak'ãri. Mãgã t'ãri o–ĩa bai k'awa bairã michi ituaba p'oyaa choo–e pak'ãri, Cristopa mi k'aripait'ee.

Pablopa Corintodepema ijãapataarã k'inia iru bada

11Parã k'aurepa mi eperã k'ĩra k'awa–ee pik'a pedee audua pedeemaa bi. Parãpata mi t'o p'anadaipia bi, michi itu t'o bai k'ãyaara. Mi maarepida ek'ariara bi–e ma Cristopa pẽida apataarã k'ãyaara, ãchia mi k'awada–e p'anida a p'ani mĩda. 12¿Parãpa k'irãpada–e p'anik'ã Tachi Ak'õrepa ooda mi k'ap'ia pari parã t'ãide nipak'ãri? Ma ooda k'aurepapai parãpa ijãadaipia bi mita wãara Cristopa pẽida. Mamĩda mãga ooda–e paji. Mi k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa oo bi misa ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa, mi choopachi parãdepema ùk'uruurãpa mimaa imiateedap'edaa. 13Jõma mia ooda apemaarã ijãapataarã t'ãide auk'a ooji parã t'ãide. ¿K'ĩsia p'anik'ã parã apemaarã ijãapataarã ek'ariara p'ani, mia parã juadepema p'arat'a jita–e pada perã? Mãga k'ĩsia p'ani pirã, imi perdonãati!

Pablo waya Corinto pidaarã ak'ide wãit'ee bada

14iŪrĩti! Na wãrupa parãmaa wãda õpee pait'ee. Et'ewa jaradak'a mia maarepida iidi–e pait'ee parã juadepema. Parã p'arat'a k'inia–e. Jĩp'a k'inia bi parãpa wãara Cristode ijãadamerã. Warrarãpa ãchi ak'õreerã ak'idak'aa. Ak'õreerãpata ãchi warrarã ak'ipata. 15Mi parã ak'õrek'a bairã, mia iru bi jõmaweda teei, michi k'ap'ia paara, t'ãripa parãpa Cristode ijãadamerã. Mia parã mãgã audú k'inia iru bi. Jõdee parãpa mi mak'iaara k'iniada–e iru p'ani. ¿Wãara–ek'ã?

16Wãara mia maarepida p'arat'a iidi–e paji parã t'ãide bak'ãri. Mamĩda ¿mi ãpite pedeepataarãpa jara jõni–ek'ã mia parã k'ũraji? 17¿Parãpa k'ĩsia p'ani–ek'ã mia parã k'ũraji mi k'õp'ãyoorã pẽida k'aurepa? iMamĩda mãga–e! 18Wãara mia chupiria iidiji Titomaa parã ak'ide wãmerã mĩik'aapa iru ome awaraa ipema pẽiji. Mamĩda parãpa pia k'awa p'ani

Titopa parā k'ūra–e paji, iru auk'a mik'a t'āri pia bapari perā parā ome. Auk'a parā k'aripa k'inia p'anapata.

¹⁹¿Parāpa k'isia p'anik'ā mia ma jōma jara aupada jaraji p'anaut'ee mi āpite pedeepataarāmaa, māgá parāpa mi pia ak'idamerā? Māga–e. Tachi Ak'ōrepa k'awa bi mi t'āride iru bi, Cristo mi ome bapari perā. Iruata mimaa māga jarapiji. Īpemaarā k'iniarā, mia ma jōma jaraji parā k'aripait'ee pipiara Cristode ijāadamerā. ²⁰Mamīda waawee bi mi jāmaa wāk'āri, parā māga unu–e pai jīak'aapa. Wāara parā waide pia ijāada–e p'ani pīrā, parāpa ichiaba mi unu k'iniada–e p'anadai. Mi jāma panak'āri, unu k'inia–e parāpa nāga oomaa p'ani: nepira jirimaa chīara ome; chīara k'ira unuamaa net'aa k'aurepa; k'īrau jōni chīara ome; jōma k'īa jōni pāchi–it'ee; ik'achia jaramaa chīaramaa maa–e pīrā chīara āpite pedeemaa; audua jōni; pariatua ne–inaa oomaa p'ani. ²¹Ma awara mia waawee bi mi jāmaa wāk'āri, Tachi Ak'ōrepa mi waya k'ira nejasiapiit'ee, parāpa waide k'achia oo amaada–e p'anadairā. Wāara mi jēedariit'ee unuru pīrā parādepemaarā ūk'uru at'āri k'isia k'achia nipapata, k'ira nejasia wēe. ¿Parā at'āri wēraarā ome pariatua k'ai jōni–ek'ā, waide oo amaa k'iniada–e p'anadairā parāpa naawedapema k'achia k'ira t'ādo oopatap'edaa?

Pablopa jarada ichia ooit'ee bi Corinto p'uurude

13 ¹Mia et'ewa jaradak'a nāgí wārupa parā ak'ide wāda ōpee pait'ee. Jāma panak'āri, parā at'āri k'achiade p'ani pīrā, mia ooit'ee Tachi Ak'ōre Ūraa chonaarāweda p'ādade jara bik'a:

'Eperāpa chīara imiateek'āri, iru miapii naaweda, irua k'achia ooda unudap'edaarā omé wa ōpee jiridaipia bi, auk'a jaradamerā ārapa unudap'edaa.' (Dt 19.15)

²Mi parāmaa wāda omeede jaraji chi k'achia oo p'anadap'edaarāmaa mia āchi chupiria k'awa–e pait'ee, ma k'achia oo amaada–e p'ani pīrā, mi pai naaweda. Írá jōmaarāmaa mia jara pēiru wāara āchi chupiria k'awa–e pait'ee mi jāma panak'āri. ³Parāpa k'inia p'anida a p'ani mia ak'ipimerā Cristopa pedeepari mi k'ap'ia pari. K'awaadait'ee mi jāma panak'āri. Cristo eperā juatau wēe bik'a bi–e. Jōma oopari ichia k'inia bik'a, jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. Māgá auk'a ooit'ee parā t'āide, k'achia oo amaada–e p'ani pīrā. ⁴Wāara iru juatau wēe pik'a baji kurusode piuk'āri. Mamīda írá ichita chok'ai bi Tachi Ak'ōrepa iru chok'ai p'irabaipida perā. Tai jida juatau wēe pik'a p'ani. Mamīda iru ome araa p'anapata perā, ichiaba ichita chok'ai p'anapataadait'ee iru ome. Maperā taipa parā nepira ak'idai irua k'aripak'āri.

⁵Pia k'isiatí parā t'āri chaachaa. ¿Wāara Jesucristode ijāapatak'ā? Māgá ijāa p'ani pīrā, k'awa p'ani Cristo bapari parā ome. Mamīda p'oyaa ooda–e p'ani pīrā irua oopi bik'a, wāara iru ba–e parā ome. ¿Wāara–ek'ā?

⁶Parāpa taipa oopata pia ak'idak'āri, k'awaadai wāara Cristopa tai pēiji, taipa oopata perā irua oopi bik'a. ⁷Mamīda parāpa tai at'āri ak'ida-e p'ani mīda Cristopa pēidak'a, taipa it'aa iidimaa p'ani Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamerā ne-inaa k'achia oonaadamerā. Iidida-e irua parā t'āri p'uapimerā tai juapa. Jip'a iidi p'ani parāpa ne-inaa pia oodamerā irua ichideerāmaa oopi k'inia bik'a. Māga ooruta pirā, taipa apida t'āri p'uapida-e Tachi Ak'ōrepa taimaa oopiparik'a. ⁸Wāara Tachi Ak'ōrepa tai pēipari itriadamerā chi p'ek'au k'achia oopataarā ijāpataarā t'āide p'ani. Mamīda māgīrāpa Ak'ōremaa chupiria iididak'āri, ma k'achia oo amaa p'ani pirā, māgā itriada-e pait'ee, Ak'ōrepa chi chupiria iidirutaarā p'ek'au k'achia wēpapipari perā. ⁹Tai o-ia p'ani Tachi Ak'ōrepa tai pēi-e pak'āri ijāpataarā itriade. Mapa irumaa iidi p'ani parāpa pipiara ijāadamerā māik'aapa oodamerā Cristopa oopi bik'a. ¹⁰Ma-it'ee mia na k'art'a parāmaa p'āji mi wāi naaweda. Mia parā itria k'inia-e bi māik'aapa apida t'āri p'uapi k'inia-e bi, Ak'ōrepa mimaa māga oopi bi mīda. T'āri p'uapii k'āyaara, mia parā k'aripa k'inia bi pipiara ijāadamerā. Ma-it'eepi Tachi Ak'ōrepa mi parāmaa pēiji.

Pablopa jarada na k'art'a p'ā aupa wāde

¹¹Īrā ĩpemaarā, na k'art'a aupa k'inia bi. K'inia bi parā o-ia p'anapataadamerā māik'aapa ne-inaa jōmaweda oo k'inia p'anapataadamerā Cristopa oopi bik'a. T'āri auk'a, k'āiwee, chik'inia p'anapatáati mia ūraadak'a. Māgā Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'it'ee, irua eperāarā k'āiwee p'anapipari perā māik'aapa chik'inia p'anapipari perā.

¹²Īpemaarā ome chik'inia saludaapatáati parāpa ichita oopatak'a. Nāpema Cristode ijāpataarāpa parāmaa salude pēiruta.

¹³Taipa k'inia p'ani Tachi Waibia Jesucristopa parā k'aripamerā. Ichiaba k'inia p'ani Tachi Ak'ōrepa parā chik'inia p'anapimerā māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaurepa parā jōmaarāmaa k'awapimerā wāara Cristodeerā.

Māgapai paji.

GÁLATAS

San Pablopa K'art'a P'ãda Galacia Eujãdepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Na k'art'ade Pablopa k'irãpapi bi Galacia eujãdepema ijãapataarãmaa, ichiata ãchi t'ãide naapiara jaratee nipapachi Jesucristopa ooda ãchi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. P'anau bi judiorã, chi mama jarateepataarãpa Cristode ijãapataarã tauchaa bipidaipia bi ãchi imik'iraarã k'ap'iade maa–e pirã atuadait'ee. Pablopa jip'a jara bi eperãarã it'aa wãdait'ee wãara Cristode ijãapata perãpai.

Salude jarap'eda, naapiara Pablopa ma Galacia eujãdepema ijãapataarã itria bi Cristodepai ijãadai k'ãyaara, awara ijãa k'inia p'anadairã (cap. 1.1-10). Jara bi wãara ichi Jesucristopa jirit'erada mãik'aapa pëida ichi ùraa jarateede; awaraa Cristopa jirit'eradaarã Jerusalende p'aniirãpa irua jarateepata pia ak'ipata (caps. 1.11–2.21); sãap'eda Cristodepai ijãapataadaipia bi mãik'aapa sãap'eda jiridaik'araa bi oodait'ee Moisepa p'ãdade jara bik'a, Ak'õrepa ãra pia ak'imerã (caps. 3.1–4.31). Ùraa bi jip'a oopataadamerã Cristopa oopi bik'a mãik'aapa chik'inia p'anapataadamerã (caps. 5.1–6.10). T'ëepai jara bi Tachi Ak'õrepa eperãarã pia ak'i–e, ãchi k'ap'iade tauchaa iru p'anadairã maa–e pirã wëe p'anadairã. Jip'a pia ak'ipari t'ãri chiwidi pik'a p'anadak'ãri Jesucristode ijãapata k'aurepa (cap. 6.11-18).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablopa na k'art'a p'ãru parã Galacia eujãdepema Cristode ijãapataarãmaa. Eperãarãpa mi jirit'erada–e paji. Ichiaba mi pëida–e paji. Tachi Ak'õre, Cristo chok'ai p'irabaipidapata mi jirit'eraji mãik'aapa Cristopa mi pëiji. ²Jõma tachi ipemaarã Cristo k'aurepa nama mi ome auk'a p'aniirãpa salude pëiruta parã Cristode ijãapataarã it'aa t'ipata chaa. ³Taipa it'aa iidipata Tachi Ak'õre Tachi Waibã Jesucristo ome parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgá k'ãiwee p'anapataadait'ee. ⁴Tachi Ak'õrepa

k'isia iru badak'a Cristo piuji tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Ichi ita-aria peepiji tachi k'aripa atait'ee na p'ek'au eujãdepemaarãpa k'achia oopatadeepa. ⁵Maperã ichita it'aa t'ídama Tachi Ak'õremaa jaradait'ee iru jõmaarã k'ãyaara t'ãri piara bapari. Amén.

K'irak'aupai ijãadai awaraarãpa jaratee p'ani

⁶Mamída mi p'era pik'a bi taarã-e weda parãpa ijãa amaadaruta perã Tachi Ak'õrepa k'isia iru badade ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa parã chupiria k'awaaji mäk'aapa jiriji irude ijãadamerã mäk'aapa it'aa wãdamerã. Mamída parãpa mãga ijãa k'iniada-e p'ani. Ma k'ãyaara ijãa k'inia p'ani awaraa ne-inaa k'aurepa it'aa wãdai. ⁷iMamída mãga-e! Eperãarã ùk'uruurãpa parãmaa k'isia awara-awaraapiruta. Mãirãpa ne-inaa awara jaratee k'inia p'ani, Tachi Ak'õre pedee pia jarateedai k'ãyaara. ⁸Mapa taipa wa it'aripema angeleerãpa paara jarateeruta pijida taipa naaweda jarateeda awara, Tachi Ak'õrepa mãirã atuapiipia bi. ⁹Parãpa ijãajida taipa naaweda jarateedap'edaa. Mapa mia waya jarai ma et'ewa jarada. Abaapa jarateeru pirã taipa Cristode jarateeda k'ãyaara awara, mãgí atuapiia bi.

¹⁰Mia jara k'inia-e bi eperãarãpa mi pia ak'idamerã mia jaratee bi k'aurepa. Mãga ooda paara, p'oyaa oo-e pak'aji Cristopa oopi bik'a. Cristode ijãai naaweda, mãga ooji mída, írã jip'a na mimia oo k'inia bi Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, iruata mi pia ak'imerã.

Tachi Ak'õrepa Pablo jirit'erada Jesupa ooda jarateemerã

¹¹Ïpemaarã Cristo k'aurepa, mia nãga k'awapi k'inia bi parãmaa. Mia Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee parã t'ãide jaratee nipak'ãri, jaratee-e paji michi k'isidoopa ¹²maa-e pirã awaraapa mimaa jarateeda. Jara-e paji eperãpa jara pëida. Jip'a jaraji Jesucristopa mimaa k'awapida.

¹³Parãpa k'awa p'ani mia ooda at'ãri judiorãpa ijãapatade ijãa bak'ãri. Tachi Ak'õredeerã audú jiri nipapachi peeit'ee, mãirã jöpi k'inia bada perã. ¹⁴Maapai judiorãpa ijãapata audupiara k'awaa wãji, mi ome año auk'a iru p'anadap'edaarã k'ãyaara. Jõmaarã k'ãyaara pipiara oo k'inia baji judiorãpa oopata, chonaarãweda ùraapatap'edaak'a.

¹⁵Mãga baji mída, írã mia k'awa bi Tachi Ak'õrepa k'isia iru baji mi jirit'erait'ee oomerã ichia oopi bik'a. Mãga ooji mi t'oi naaweda, ichi wãara t'ãri pia bapari perã. ¹⁶Maperã ichi Warra k'awapiji mimaa, judio-eerã t'ãide mia jarateenamerã ichi Warrapa ooda eperãarã k'aripait'ee. Mamída mãga k'awapik'ãri, mi apidaamaa wã-e paji ùraa iidide. ¹⁷Ichiaba wã-e paji Jerusalendee Cristo ome nipapatap'edaarãmaa ne-inaa iidide, Cristopa ãra mi naa pëiji mída jarateede. Ma k'ãyaara, ma t'ëepai wãji Arabia eujãdee it'aa t'ide michi ituaba. Maap'eda waya cheji Damasco p'uurudee.

¹⁸Wāara, Cristode ijāadak'āriipa año õpee parumaa, mi Jerusalendee wāji Pedro ak'ide māik'aapa tomia omé mama beeji. ¹⁹Mamīda mama bide Cristopa jirit'eradaarā awara unu–e paji. Tachi Waibia Jesucristo ipema, Santiago aupaita unuji. ²⁰Tachi Ak'õrepa k'awa bi mia na p'ā bide seewa jara–e bi. Wāarata jara bi.

²¹Ma t'ēpai Jerusalendee wāji Siria eujādee māik'aapa Cilicia eujādee. ²²Maapai Cristode ijāapataarā Judea eujādepemaarāpa mi waide k'awada–e p'anajida. ²³Aba na pedee ūrijida awaraarā ijāapataarā it'aideepa: “Tachi jiri nipadapa ĩrá jarateemaa bi Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, naaweda irude ijāa amaapi k'inia baji mīda.” ²⁴Māga ūridak'āri, ma ijāapataarā o–īa it'aa t'ijida gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa mi pari.

Ak'õrepa jirit'eradaarā awaraarāpa Pablo pia ak'ipatap'edaa

2 ¹Ma naa wāda t'ēpai Jerusalendee, catorce años parumaa waya wāji tachi ipema Cristo k'aurepa Bernabé ome. Mia tachi ipema Tito auk'a ateeji. ²Wāji Tachi Ak'õrepa mīmaa k'awapida perā wāipia bi. Mama bide ijāapataarā ak'ipataarā taide mia jaraji pedee pia jōma mia Cristode jarateepari judio–eerā t'āide nipak'āri. Māga ooji k'awa k'inia bada perā ārapa pia ak'idai wa pia ak'ida–e pai mia jarateepari judio–eerāmaa. Māga k'awa k'inia baji pariatua na mimia oo k'inia–e bada perā. ³K'isia nībaji mīda ārapa jaradait'ee, māga uchīa–e paji. Mi k'õp'āyo, Tito, judio–ee paji mīda, maarepida jarada–e paji ichi k'ap'iade tauchaa bipimerā. ⁴Ma–it'eeta wājida āramaa iidide. Ūk'uru wāara Cristode ijāada–e p'anadap'edaarā mera t'ūjida judio–eerā ijāapataarā t'āide, tachi ijāapata Cristode pia k'awaade. Jarajida tauchaa bipidaipia bi judio–eerā ijāapataarā imik'īraarā k'ap'iade. Māgeerāpa k'iniada–e tachi ijāadamerā Jesucristodepai, Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'imerā. Tachi auk'a esclavoorāk'a p'anapi k'inia p'ani Moisepa p'āda jua ek'ari, judiorā chonaarāweda p'anapatap'edaak'a. ⁵Taipa maarepida k'īsiada–e paji oodait'ee māgeerāpa oopi k'inia p'anadap'edaak'a. Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, ma pedee wāara jīa k'inia p'anajida parā–it'ee.

⁶Ma awara tachi waibiarāda apataarāpa ne–inaa awara jarada–e paji mia jarateemerā. Mia jara bi “tachi ijāapataarā waibiarāda apata” ūk'uruurāpa at'āri jarapata perā Cristo ome nipapatap'edaarā awaraa ijāapataarā k'āyaara waibiara p'ani. Mamīda mia p'ua–e bi chisāgí ijāapari waibiara bi māik'aapa chisāgí ijāapari ek'ariara bi. Tachi Ak'õrepa ichideerā jōmaweda auk'a pia ak'ipari. ⁷⁻⁸Māgí ijāapataarā waibiarāpa ne–inaa awara jarateepidai k'āyaara mīmaa, mi bijida Tachi Ak'õre juade waapiara judio–eerā t'āide jarateenamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. K'awajida Tachi Ak'õrepa mi ma–it'ee jirit'eraji, Pedro jirit'eradak'a judiorāmaa jarateenamerā.

⁹K'awaadak'ári Tachi Ak'õrepa wāara mi k'aripa bi judio–eerāmaa jarateenamerā, Santiago, Pedro Juan ome, chi ijāapataarā ak'ipataarā waibiarāda apata, āchi jua teejida mimaa māik'aapa Bernabemaa. Māga oojida ak'ipidait'ee auk'a k'õp'āyoorāk'a taipa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee judio–eerā t'āide jarateedaipia bi. Jōdee āchia judiorā t'āide jarateedai. ¹⁰Jīp'a āchia taimaa iidijida k'īra atuanaadamerā k'aripadait'ee chupiria chedeerā āchi t'āide. Mia pida auk'a māga oo k'inia bi.

Antioquía p'uurude Pablopa Pedro itriada

¹¹Māgá āra t'āideepa t'āri o–īa uchijida mīda, Pedro Antioquía p'uurudee chek'āri, ijāapataarā taide mia iru itriaji judio–eerāmaa ne–inaa k'achia oo bada perā. ¹²Nāga ooji. Naa pachek'āri, iru auk'a nek'opachi judio–eerā ijāapataarā ome. Mamīda ai t'ēepai ūk'uru judiorā Santiago ome p'anadap'edaarā Jerusalendeepa pachejida. Māirāpa ijāapata judiorā nek'odaik'araa bi judio–eerā ome. Ma awara ijāapata tauchaa bipidaipia bi judio–eerā k'ap'iade. Maperā awara nek'ojida. Pedropa māga unuk'āri, auk'a awara nek'omaa beeji, māirāpa k'achia pedeenadamerā iru āpīte. ¹³Māpai Pedropa māga ooru unudak'āri, awaraa judiorā ijāapataarā Antioquiadepemaarā auk'a k'īra jīp'a–eedachida. Judio–eerā p'anadap'edaamāiipa awara nek'ojida, Bernabé paara. ¹⁴Mia āchi māga unuk'āri, k'awaaji āchia ooda–e paji Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēidak'a. Mapa jōmaarā ijāapataarā taide Pedromaa jaraji:

—Pichi t'oru weda pi judío mīda, nama bide judiorāk'a ba–e pajida aji. Māga bita, ¿sāap'eda pia judiorāpa oopata oopi k'inia bima aji, judio–eerāmaa?

Cristode ijāa p'anipapai it'aa wādai

¹⁵Wāara, tachi t'oru weda tai judiorāpa iru p'anapachida Tachi Ak'õrepa Moisemaa ūraa p'āpida. Tai Tachi Ak'õrede ijāadak'aa beerā–e, judio–eerāk'a. ¹⁶Mamīda Tachi Ak'õre Ūraa p'āda māgá iru p'ani mīda, taipa pida k'awa p'ani eperā apida pek'au k'achia wēe bait'ee Tachi Ak'õre k'īrapite māgipa oopari perā ma ūraa p'ādade jara bik'a. Moisepa p'ādade jara bik'a oo p'anipapai eperāarā p'oyaa wādak'aa Tachi Ak'õre truadee. Jīp'a eperā iru truadee wāit'ee Jesucristode ijāapari perā. Maperāpi tai auk'a Cristode ijāajida, iru k'aurepa Tachi Ak'õrepa tai pek'au k'achia wēe ak'imerā.

¹⁷Māgá Cristode ijāajida, pek'au k'achia wēe p'ana k'inia p'anadap'edaa perā Tachi Ak'õre k'īrapite. Uchijida ma ūraa p'ādade jara bi jua ek'ariipa māik'aapa judio–eerāk'a pajida. Māga oodak'āri, ¿ne–inaa k'achia oojidak'ā? Māgá ne–inaa k'achia ooda paara, māgara Cristopa taimaa ne–inaa k'achia

oopik'aji. iMamída mǎga–e! ¹⁸Michi k'inia wāara ne–inaa k'achia ook'aji eperāarāmaa waya oopida paara Moisepa p'ādade jara bik'a, oopii k'āyaara Tachi Ak'ōrepa jara pēidak'a Cristo k'ap'ia pari. ¹⁹Mia mǎga jara bi mia p'oyaa oo–e pada perǎ jōma ma p'ādade jara bik'a. Ma k'aurepa mi piudak'a baji, ne–inaa oo–ee Tachi Ak'ōre–it'ee. Mamída Cristode ijāak'āri, irua mi uchiapiji ma p'ādade jara bi jua ek'ariipa, wāara oomerǎ Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a. ²⁰Cristopa mǎga ooji, kurusode piuk'āri. Maperǎ mia jarai mi jida auk'a kurusode piu pik'aji Cristo ome, mǎgá uchiat'ee ma ūraa p'āda jua ek'ariipa mǎik'aapa araa bapariit'ee iru ome. Īrá iruta bapari mi ome mǎik'aapa iru mi poro waibia. Mapa mi chok'ai bi misa, ijāa bi Tachi Ak'ōre Warrade mǎik'aapa oo k'inia bi irua oopi bik'a. Mǎga oo k'inia bi irua mi audú k'inia iru bap'eda, piuda perǎ mi pari. ²¹Mia eperāarāmaa ijāapi k'inia–e bi ne–inaa awara, Tachi Ak'ōrepa pedee pia Cristode jara pēida k'āyaara. Cristo piuji tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, mǎgá Tachi Ak'ōrepa tachi pia ak'imerǎ. Tachi Ak'ōrepa eperāarǎ pia ak'ida paara oo p'anadap'edaa perǎ Moisepa p'ādade jara bik'a, Cristo pari piuk'aji.

Chisǎgide ijāadaipia bi; Moisepa p'ādade wa Cristode

3 ¹iAai, Galacia pidaarǎ! iParǎ k'ĩsia k'awada–ee beerǎk'api p'ani! ĩApidaapa parǎ poro p'ērebaipit'aajida–ek'ǎ? ĩK'irǎpada–e p'anik'ǎ taipa jarateedap'edaa parǎ t'ǎide nipadak'āri? Jesucristo kurusode piuda pia jarateejida parǎ jōmaarāmaa. ²Jip'a mia nǎga k'awa k'inia bi. ĩTachi Ak'ōre Jaure ba chejik'ǎ parǎ ome, oo p'anadap'edaa perǎ Moisepa p'ādade jara bik'a maa–e pirǎ ijāadap'edaa perǎ Tachi Ak'ōrepa jara pēida Cristo k'ap'ia pari? ³ĩParǎ wāara k'ĩsia k'awada–ee p'anik'ǎ? Naaweda Cristopa ooda eperāarǎ k'aripait'ee ūridak'āri, Cristodepai ijāajida mǎik'aapa p'aneejida iru Jaure ome. ĩĪrá k'ĩsiapatak'ǎ Tachi Ak'ōrepa parǎ pipiara ak'iit'ee oo p'ani pirǎ judiorǎ ūraa p'ādade jara bik'a maa–e pirǎ ne–inaa oo p'ani pirǎ pǎchi juadoopa? ⁴ĩJōma Tachi Ak'ōre Jaurepa pia ooda parǎ–it'ee pari oojik'ǎ? iWāara mǎga pari ook'aji, parǎ ijāa k'inia p'ani pirǎ ma ūraa p'ādade, Cristodepai ijāadai k'āyaara! ⁵Mia waya iidiit'ee. Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure pēik'āri parǎ ome bapariimerǎ mǎik'aapa parǎ t'ǎide ne–inaa oopimerǎ eperāarǎpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, ĩsǎap'eda mǎgá pēiparima? Pēi–e parǎpa oopata perǎ irua Moisemaa ūraa p'āpida jara bik'a. Ma k'āyaara pēipari Cristodepai ijāapata perǎ.

Tachi Ak'ōrepa Abraham pia ak'ida

(Ro 4.1-3)

⁶K'ĩsiadama judiorǎ chonaarǎwedapema Abrahamde. Tachi Ak'ōrepa ūraa p'āpidade chonaarāmaa jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāaji. Maperǎ Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ipachi.'

(Gn 15.6)

7 Mapa k'awaadaipia bi eperääräpa Tachi Ak'õrede ijãadak'ãri, ãchi wãara Abrahamdepa uchiadak'a p'ani. Iruk'a Tachi Ak'õrepa jarada ijãapata mãik'aapa iru k'irapite pia p'anapata. 8 Tachi Ak'õrepa naaweda k'isia iru baji judio-eerã o k'achiadepepa k'aripa atait'ee, wãara ijãadak'ãri. Mãga k'awapiji Abrahammaa. Tachia mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa Moisemaa nãga p'ãpida perã:

‘Tachi Ak'õrepa na pedee pia Abrahammaa mãgaji: “Mia na p'ek'au eujãdepemaarã jõmaweda k'aripait'eeda aji, pi k'ap'ia pari.”’ (Gn 12.3)

9 Ak'õrepa mãga jarada perã, tachia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa Abraham bendiciadak'a irua ijãada perã, awaraarã auk'a bendiciat'ee irude ijãadak'ãri.

10 Jõdee eperäärã k'achia ooit'ee, ichi ũraa p'ãdade jara bik'a ooruta pirã irua ãchi pia ak'imerã. ãchi atuapiit'ee p'oyaa ooda-e perã jõma ma ũraade jara bik'a:

‘Eperãpa oo-e bi pirã jõma Ak'õre ũraa p'ãdade jara bik'a, atuait'ee.’ (Dt 27.26)

11 Ma jõma jara aupadade k'isiadak'ãri, pia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa pia ak'i-e chi oo k'inia bïpapai iru ũraa p'ãdade jara bik'a. Jïp'a pia ak'ipari eperã irude ijãa bita. ¿Iru ũraa p'ãdade nãga jara bi-ek'ã?

‘Eperã Tachi Ak'õrede wãara ijãapari ichita bapariit'ee iru ome, p'ek'au k'achia wëe bairã iru k'irapite.’ (Hab 2.4)

12 Eperã ijãa-e bïpa ooda paara jõma Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bik'a, it'aa wãk'aji ichi k'iradoopa. Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bairã:

‘Eperãpa ook'ãri jõmaweda Ak'õre ũraade jara bik'a, ichita bapariit'ee ma ũraade jara bik'a.’ (Lv 18.5)

13 Mamïda tai judiorãpa oodak'aa jõmaweda Tachi Ak'õre ũraa p'ãdade jara bik'a. Mapa o k'achiade p'anajida mãik'aapa atuadait'ee paji. Mamïda Cristopa tai uchiapiji ma ũraa p'ãdade jara bi jua ek'ariipa, ma k'aurepa atuanaadamerã. Mãga ooji kususode piuk'ãri. Tachi Ak'õrepa iru k'achia ooji, tai k'achia ooi k'ãyaara. Mãgã tai k'aripaji. K'awa p'ani Cristo k'achiade baji Ak'õre ũraa p'ãdade jara bairã:

‘Eperã pak'urude bajjira bi k'achiade banait'ee.’ (Dt 21.23)

14 Jesucristopa mãgã tai k'aripaji parã judio-eerã paara ijãadamerã Abrahampa ijãadak'a. Ma awara mãgã tai k'aripaji tachi jõmaweda ichiaba ijãadak'ãri, iru Jaure tachi ome iru p'anadamerã. Mãgã Tachi Ak'õrepa ooji ichia jaradak'a Abrahammaa, jarak'ãri Abraham k'ap'ia pari ne-inaa pia ooit'ee na p'ek'au eujãdepemaarã jõmaarãmaa.

Moisepa p'ãda Tachi Ak'õrepa jarada ome

15 Ìpemaarã, k'isiadãma eperäärãpa oopatade. Eperãpa p'ãk'ãri k'airãpa ichi net'aa atadait'ee ichi piuk'ãri, chi firma p'ãp'eda, eperã

awaraapa ne–inaa awaraa p'ã–e pai ai p'ãdade, chi p'ãda chiparipa jara–ee. Maa–e pirã chipari piuk'ãri, awaraa eperãpa ne–inaa awaraa p'ã–e pai ai p'ãdade. Ichiaba ichi k'inia ma p'ãda jõpi–e pai. ¹⁶Tachi Ak'õrepa jara bëiji Abraham ome irudeepa uchiadait'eerã k'aurepa na p'ek'au eujãdepema jõmaarãmaa ne–inaa pia ooit'ee. * Mãga jarak'ãri, jara k'inia–e baji jõmaweda Abrahamdeepa uchiadait'eerã k'ap'ia pari ma ne–inaa pia ooit'ee. Jíp'a jara k'inia baji irudeepa uchiat'ee abaa k'ap'ia pari mãga ooit'ee. Mägí Jesucristo. ¹⁷Ma jara aupadade mia nãga jara k'inia bi: eperãpa p'ãda bëiparik'a k'awaadamerã k'aipa ichi net'aa atait'ee, mãga pik'a Tachi Ak'õrepa ichia jarada bëiji Abraham ome, iru t'ëe uchiadap'edaarãpa auk'a mãga k'awaadamerã. Jõdee, cuatrocientos treinta años wãyaada t'ëepai, ichi ùraa Moisemaa p'ãpiji. Mamída ma ùraa p'ãpik'ãri, ichia jara bëida Abraham ome at'ãri beejí. Ma ùraa p'ãdapa jõpi–e paji ichia naapiara jarada Abrahammaa. ¹⁸Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujãdepemaarã k'aripa k'inia bada paara Moisepa ùraa p'ãdade jara bik'a oopata k'aurepa, mãgara ichia jarada jara bëi–e pak'aji Abraham ome. Mamída mãga–e paji. Ichia jarada bëiji Abraham ome, k'inia bada perã Abrahampa ma jarada ijãamerã. Ma ijãada k'aurepa na p'ek'au eujãdepemaarã auk'a ijãadak'ãri, pia p'anapataadai Ak'õre k'ĩrapite.

K'ãare–it'ee Moisemaa ma ùraa p'ãpida

¹⁹¿K'ãare–it'ee ichi ùraa Moisemaa p'ãpijima? Mãga p'ãpiji eperãarãpa k'awaadamerã ãchi p'ek'au k'achia ooyaa p'anapata iru k'ĩrapite. Ma ùraa pëiji ichi angeleerã ome eperãmaa, mãgipa p'ãmerã eperãarã–it'ee. Tachi Ak'õrepa k'isia iru baji eperãarãpa ma ùraa p'ãda iru p'anadamerã, ma Abrahamdeepa uchiada na eujãdee cheru misa na eujãdepemaarã k'aripait'ee, Ak'õrepa naaweda jaradak'a. ²⁰Mãgá tee pëiji mída ichi ùraa Moisés k'ap'ia pari, mãga oo–e paji jarak'ãri Abrahammaa. Ichi it'aideepa jaraji ichia ooit'ee bada Abrahamdeepa uchiada k'ap'ia pari.

²¹Maperã eperãpa k'isiai Tachi Ak'õrepa k'isia awara–awaraa iru baji eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. iMamída mãga–e! Ichi ùraa tee pëidapa eperãarã o k'achiadeepa uchiapida paara, wãara p'ek'au k'achia wëe p'anak'ajida iru k'ĩrapite mãik'aapa it'aa wãk'ajida ma ùraa k'aurepa. ²²Mamída iru ùraa p'ãdade jara bi eperãarã jõmaweda p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata. Ara presoorã p'oyaa uchiada–e p'anik'a carceldeepa ãchi juadoopa, mãga pik'a eperãarã p'oyaa uchiada–e p'ek'au k'achia jua ek'ariipa ãchi juadoopa. Aba uchiadai Jesucristode ijãadak'ãri, iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa eperãarã k'aripapari perã, ichia jaradak'a Abrahammaa.

* 3.16 Gn 12.7.

²³Cristo chei naaweda, tai judiorã ichiaba presoorãk'a p'anapachida Moisepa p'ädade jara bi jua ek'ari. Ma ũraa carcel jïaparik'a baji. Tai ak'i baji Tachi Ak'õrepa unupiru misa ichia Abrahammaa jaradak'a.

²⁴Mimiaparipa warra ak'iparik'a, ma ũraa p'ädapa tai ak'i pik'apachi Cristo cheru misa, tai jida irude ijãadamerã mäik'aapa p'ek'au k'achia wêe p'anadamerã Ak'õre k'irapite. ²⁵Írá, Cristo cheda perã, mágá irude ijãadak'ãri, tai waa p'anadak'aa Moisepa p'äda jua ek'ari.

²⁶Ma k'ãyaara pipiara, parã jõmaweda Tachi Ak'õre warrarã, Jesucristode ijãapata perã. Mágá araa p'anapata Cristo ome. ²⁷Jõmaweda araa p'anapataarã Cristo ome Tachi Ak'õre warrarã iruk'a. Ma-it'ee tachia poro choopipata; ak'ipidait'ee araa p'anapata Cristo ome. ²⁸Mágá Cristo ome p'anapata perã, Tachi Ak'õrepa tachi ichi warrarãk'a auk'a unupari. Mága unupari judiorã mïda, judio-eerã mïda, esclavoorã mïda, esclavo-eerã mïda, imik'iraarã mïda, wëraarã mïda. Jõmaweda auk'a p'ani iru k'irapite Jesucristo ome araa p'anadak'ãri. ²⁹Ma awara tachi Cristo ome araa p'anapataarã wãara Abrahamdeepa uchiadap'edaarã, Tachi Ak'õrepa jara pëida ijãapata perã Abrahampa ijãadak'a. Maperã iru p'anadait'ee jõma Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi ichideerã-it'ee.

Tachi Ak'õre warrarã

4 ¹Piara k'awaadait'ee mia jara k'inia bi, k'isiatì nãgide. Eperã piuk'ãri warra k'aipeepai iru bi, ma-ãri weda ma warrapa atak'aa chi ak'õrepa net'aa atabëida. Awaraarã jua ek'ari chi ak'õre esclavok'a bapari, net'aa mak'iara wêe, chonaa paru misa. ²Mãimisa chi ak'ipataarãpa nipata chi ak'õrepa año jara bëida parumaa, ma net'aa teedai naaweda mäik'aapa chi te chipari papii naaweda. ³Mága pik'a tachi jida esclavoorãk'a p'anapachida, Cristo na eujãdee chei naaweda Tachi Ak'õrepa jara bëidak'a. Maapai chonaarãwedapema ũraa jua ek'ari p'anapachida mäik'aapa k'isia p'anapachida warrarãk'a. K'isia p'anapachida tachia ne-inaa k'awa p'anipa maa-e pirã ma ũraa jara bik'a oo p'anipa it'aa wãdai. ⁴Mamïda Tachi Ak'õrepa k'iniak'ãri, ichi Warra pëiji na p'ek'au eujãdee judío wërapa t'omerã. Mágá chi Warra bapachi Tachi Ak'õre ũraa p'ädade jara bi jua ek'ari mäik'aapa jõma oopachi ma ũraade jara bik'a. ⁵Mága ooda perã ichia aupai tai judiorã uchiapii ma ũraa p'ädade jara bi jua ek'ariipa. Ma-it'eeta Tachi Ak'õrepa ichi Warra pëiji; tai judiorã uchiapimerã ma ũraa jara bi jua ek'ariipa mäik'aapa Tachi Ak'õre warrarã papimerã iruk'a. ⁶Tachi Cristode ijãapataarãpa k'awaadamerã tachi wãara iru warrarã, Tachi Ak'õrepa pëiji ichi Warra Jaure tachi t'ãride bapariimerã. Mágá Jaurepa ichita Tachi Ak'õremaa jarapari: "Abbá, Mi Ak'õre." ⁷Mapa parãpa k'awaadai írá esclavoorã-e. Ma k'ãyaara Tachi Ak'õre warrarã. Mágá iru warrarã perã, iru p'anadait'ee jõma irua k'isia iru bi ichideerã-it'ee.

Pablo ijāapataarā-it'ee k'isia nībada

⁸Naaweda parāpa Tachi Ak'ōre waide k'awada–e p'ani weda, Tachi Ak'ōre–ee beemaa it'aa t'īpachida māik'aapa ma jua ek'ari p'anapachida esclavoorāk'a. ⁹Mamīda írā parāpa Tachi Ak'ōre k'awa p'ani; pia jarait'eera, Tachi Ak'ōrepa parā k'awa bi. Māga bita, ¿sāap'eda waya t'ūu k'inia p'anima ma naawedapema ne–inaa vale–ee baibi jua ek'ari, waya esclavoorāk'a p'anedait'ee? ¹⁰Parāpa iapata ewari, atane māik'aapa año, īipata ewate pak'āri maa–e pirā fiesta ewate pak'āri. ¿K'isia p'anik'ā māga oo p'anipa Tachi Ak'ōrepa parā pipiara ak'iit'ee apemaarā ijāapataarā k'āyaara? ¹¹Mi waawee bi, pari parā t'āide jaratee nipaji jiak'aapa.

¹²Īpemaarā, mia parāmaa enenee nībi mik'a uchiadamerā Tachi Ak'ōrepa ūraa Moisemaa p'āpida jua ek'ariipa. Naaweda parā ma jua ek'ari p'anada–e paji. Mapa parā t'āide nipak'āri, mia ma ūraa jaratee–e paji. Mama pak'āri, parāpa mi auteebaijida māik'aapa pia ak'ijida. ¹³Parāpa k'awa p'ani mi k'ayaa bada perā, ma naa wāyaa wādade parā t'āide, mama beeji jarateeit'ee Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. ¹⁴Ma k'ayaa k'aurepa parāpa mi yiarāa iru p'anak'ajida, maa–e pirā mi āpīte pedee k'achia jarak'ajida. Mamīda māga ooda–e paji. Ma k'āyaara mi pia auteebaijida, Jesucristo wa it'aripema ángel auteebaik'ajidak'a. ¹⁵Maapai parā o–īa p'anajida. Mia k'awa bi parāpa mi k'aripa k'iniapa pāchi tau paara ēek'ook'ajida mi k'aripadait'ee. Mamīda írā māga p'ani–e. ¿Parā, sāgajidama? ¹⁶Írā ¿mi k'ira unuamaa iru p'aneeruta–ek'ā, mia wāarata jara bairā parāmaa?

¹⁷Awaraa Ak'ōre Ūraa jarateepataarāda apataarāpa ne–inaa awara ijāapi k'inia p'ani, mia jaratee bi k'āyaara. Mapa parā t'āide t'āri pia māik'aapa iwarraa pedee nipapata. K'inia p'ani parāpa āchi ak'idamerā Cristode wāara ijāapataarāk'a. Mamīda māga p'ani–e. Mia jaratee bideepa parā āyaa atee k'inia p'ani āchi eere t'īudamerā. ¹⁸Mia māga jarak'āri, jara k'inia–e k'achia bi awaraarā t'āri pia nipadamerā parā t'āide mi wē–e pak'āri. Pia bi ne–inaa pia oo k'iniadak'āri parā ome. ¹⁹Michi warrarā, ara wēra bi p'irapa mia nībik'a ichi warra t'orumaa, māga pik'a mi k'isia nībipa waya mia nībi parāpa wāara oorutamaa Cristopa oopi k'inia bik'a. ²⁰Naapai mi parā ome bada paara, k'awa bak'aji k'āata jarait'ee parāmaa. Wāara mia k'awa–e sāgapi ooit'ee.

Pablo jarateeda Agarde māik'aapa Sarade

²¹¿Parā ūk'uruurāpa Moisepa p'ādade jara bi jua ek'ari p'ana k'inia p'ani–ek'ā? ¿K'isia p'ani–ek'ā ma ūraa jua ek'ari p'anaruta pirā, Tachi Ak'ōrepa parā piara ak'iit'ee? ¿Parāpa wāara k'awa p'anik'ā ma ūraade jara bi? ²²Nāga jara bi. Abrahampa warra omé iru baji; aba chi wēra esclava Agarpa t'oda, aba chi wēra Sarapa t'oda.* ²³Chi wēra esclava Agar ome ma warra ooji eperā jīp'aapa warra

* 4.22 Agar warrade nepirida unupata: Gn 16.1-16. Sara warrade nepirida unupata: Gn 21.1-7.

ooparik'a. Mamída mǎga–e paji chi wěra Sarapa warra t'oda ome. Naaweda Tachi Ak'õrepa jaraji Abrahampa warra ooit'ee chi wěra ome. Mǎgí warra t'oji Ak'õrepa jaradak'a, Abraham chi wěra ome audú chonaa p'anajida mída warra oodait'ee. Tachi Ak'õrepa k'aripaji mǎgí warra oodamerǎ. ²⁴ iK'ísíati nǎgide! Ma wěra chaa jara k'inia bi Tachi Ak'õrepa jara bëida aba. Irua jara bëida aba Sinaí eedepema paji, mama iru ũraa jarada perǎ Moisemaa, ichia ma ũraa p'amerǎ eperǎarǎ–it'ee. Mǎga jarap'eda, eperǎarǎ esclavoorǎk'a p'aneejida ma ũraa jarada jua ek'ari. Mǎgí jara bëida jara k'inia bi Agar. ²⁵ Maperǎ Abraham wěra esclava Agar jara k'inia bi Sinaí ee, Arabia eujǎde bi. Agardeepa uchiadap'edaarǎ ichik'a esclavoorǎ p'anapachida. Mǎga pik'a írá Jerusalén p'uurude p'aniirǎ esclavoorǎk'a p'ani, Tachi Ak'õre ũraa jarada Sinaí eede, ma jua ek'ari at'ari p'anapata perǎ. ²⁶ Jõdee Abraham wěra jara k'inia bi it'aripema Jerusalén. Tachi Cristode ijǎapataarǎ it'aripema Jerusalendepemaarǎ. Maperǎ p'anadak'aa ma Sinaí eede jarada jua ek'ari. ²⁷ Tachi Ak'õre pedee jarapari Isaíapa ichiaba jaraji ma Jerusalén omeede, chonaarǎweda nǎgí pedee p'ǎk'ari:

‘Pi, chi warra t'ok'aa bita, o–ía báji. O–íapa bíaji warra t'oru p'ua senti–e bi mída mǎik'aapa pi k'imapa pi yiaraa iru bi pijida. Na ewari pideepa uchiadait'eerǎ chok'araara pait'ee chi warra naa t'odadeepa uchiadait'eerǎ k'ǎyaara.’ (Is 54.1)

²⁸ ĩpemaarǎ, tachi Abraham warra Isaack'a. Tachi chi naa warra t'ok'aa badadeepa uchiadak'a p'ani, wǎara ijǎapata perǎ Tachi Ak'õrepa jara bide, Abrahampa ijǎadak'a. ²⁹ K'irǎpátí chi warra naapema Agarde t'oda eperǎ jip'aak'a t'oji. Jõdee chi warra t'ée t'oda Sarapa t'oji Tachi Ak'õre Jaurepa t'opidak'a. Mǎga baji mída, chi naapiara t'oda, Ismaelpa, nepira jiriji Isaac, chi t'ée t'oda ome. Írá mǎga pik'a Moisepa p'ǎdade oo k'inia p'aniirǎpa nepira jiripata tachi Cristode ijǎapataarǎ ome. ³⁰ Mamída mǎga baji mída Agar warra ome, Tachi Ak'õre ũraa p'ǎdade jara bi:

‘Áyaa pëipáde aji, ma esclava ichi warra ome. Ma warrapa chi ak'õrepa bëida ata–e pait'ee chi wěra warrapa ataparik'a.’ (Gn 21.10)

³¹ Mǎpai ĩpemaarǎ, Tachi Ak'õrepa tachi jère–e pait'ee. Tachi Cristode ijǎapataarǎ chi esclavadeepa uchiadap'edaarǎk'a–e. Jip'a chi esclava–e badadeepa uchiadap'edaarǎk'api p'ani. Mapa tachiata Tachi Ak'õre truadee wǎdait'ee.

Cristodeerǎ Moisepa p'ǎda jua ek'ari p'anadak'aa

5 ¹ Cristopa mǎgá tachi uchía atada perǎ Tachi Ak'õre ũraa Moisemaa p'ǎpida jua ek'ariipa, chóoti irude ijǎa p'anide. T'ĩunáati ma ũraa p'ǎdade jara bi jua ek'ari, waya esclavoorǎk'a p'anadait'ee.

² ĩŪrítí mǎ, Pablopa jara bi! Parǎpa pǎchi k'ap'íade tauchaa bipiruta pirǎ, k'ísia p'anadairǎ mǎga oo p'anipa it'aa wǎdai, Cristopa parǎ waa k'aripa–e pait'ee it'aa wǎdamerǎ. ³ Ichiaba waya jarait'ee. Parǎpa pǎchi

k'ap'iade tauchaa bipiruta pirã, t'ïudait'ee jômaweda Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade jara bi jua ek'ari. Mäga ooruta pirã, oodaipia bi jöma ma ùraade jara bik'a, Tachi Ak'õrepa parã pia ak'imerã. ⁴Parã, ma ùraade jara bik'a oo p'aniirã Tachi Ak'õrepa parã pia ak'imerã, Cristode ijãa amaadaruta mäik'aapa waa ichideerã p'anada-e pait'ee. ⁵Mamïda tachi Cristode ijãapataarãpa ijãa p'ani Cristopa tuchia p'ek'au k'achia oopata wëpapiipari, Tachi Ak'õre Jaurepa tachimaa mäga k'awapiipari perã. Maperãpi ni p'ani p'ek'au k'achia wëe p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'irapite iru ewari waibia ewate. ⁶Mägã ni p'ani k'awa p'anadairã Tachi Ak'õrepa tauchaa iru beerã apemaarã k'äyaara pipiara ak'i-e. Ma awara pipiara ak'i-e tauchaa bipida-eerã. Jïp'a pipiara ak'ipari eperã awaraarã k'inia iru bipa, Jesucristode ijãapari perã.

⁷Naaweda parãpa mäga ijãa p'anajida. ¿K'aipa ma wãara ijãa amaapijima, Cristopa oopi bi awara oo p'aneedamerã? ⁸iTachi Ak'õrepa-e paji! Iruata parã jiriji ichideerã p'aneedamerã. ⁹Levadura ma-ãriipa pan masa jômaweda waridaiparida apata. ¹⁰Mamïda mia ijãa bi parãpa mi ùraa ùridait'ee mäik'aapa ooda-e pait'ee seewa jarateepari apidaapa oopi k'inia bik'a. Mäga ijãa bi Tachi Waibia Cristo mägeerã k'äyaara mäik'aapa jömaarã k'äyaara waibiara bapari perã. Ichi k'aurepata tachi ijãapataarã araa p'anapata. Jödee mägeerãpa jarateepata k'aurepa Tachi Ak'õrepa ächi k'achia ooit'ee.

¹¹Ïpemaarã, ¿mägee jarateepataarãpa jarada-e p'anik'ã mia auk'a jarateepari eperãarãpa ächi k'ap'iade tauchaa bipidaipia bi, Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade jara bik'a? Wãara Cristode ijãai naaweda, mia mäga jarateepachi. Mamïda at'ãri mäga jarateeda paara, ächia mi ichiak'au bik'ajida, aupedeeda-ee. Mamïda mäga ooda-e p'ani. Ûridaamaa p'ani mia jarateek'ãri Cristo kurusode piuda, ma k'aurepapai tachi it'aa wãdai. ¹²¿Ärapa k'ïsia p'ani-ek'ã Tachi Ak'õrepa piara ak'ipari chi k'ap'ia t'ïipidap'edaarã? iMägara, ächi k'äratau paara t'iap'epidaipia bi!

Cristode ijãapataarã chik'inia p'anapataadaipia bi

¹³Ïpemaarã, k'irãpãti Tachi Ak'õrepa parã jiriji p'anapataadamerã Cristo jua ek'ari, ma chonaarãweda ùraa p'ädade jara bi jua ek'ari p'anapataadai k'äyaara. Mamïda k'ïsiadaik'araa bi oodait'ee pãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iaapa oopi k'inia bik'a. Jïp'a k'ïsiadaipia bi awaraarã k'inia iru p'anadait'ee mäik'aapa k'aripadait'ee. ¹⁴Nägí ùraa jara bik'a ooruta pirã, Tachi Ak'õre Ûraa chonaarãweda p'ädade jara bi jômaweda oodait'ee:

'Awaraarã k'inia iru baparíji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' (Lv 19.18)

* 5.9 Pia jarait'eera, seewa jarateepariipa jömaarãmaa ma seewa ijãapii.

15 Ma k'áyaara, awaraarā k'íra unuamaa iru p'anaruta pirā māik'aapa nepira jiriruta pirā āra ome chōodarutamaa, jōpidait'ee Cristopa oomaa bi parā t'āide māik'aapa waa t'āri auk'a p'anada–e pait'ee.

Oodaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a

16 Maperā oo wāk'āti wāti Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Māga ooruta pirā, ooda–e pait'ee parā p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a.

17 Oodak'āri tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a, p'oyaa ooda–e Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi k'inia bik'a. Jōdee oodak'āri Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, ooda–e pait'ee ne–inaa tachia oo k'iniata. Omee weda auk'a p'oyaa oodak'aa. Mapa parāpa oodaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, pāchia oo k'iniata oopiamaapa. 18 Māga ooruta pirā, p'anada–e pait'ee Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida jua ek'ari. Ma k'áyaara Ak'ōre Jaurepata oopiit'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a.

19 Jōmaarāpa k'awa p'ani eperāarāpa oodak'āri āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a, nāga p'anapata: miak'āi p'aniirā awaraarā ome k'āipata; k'īsiapata chíara ome k'achia oodait'ee; awaraarā jiripata āchi ome k'achia oodait'ee; 20 ne–inaa juapa ooda k'īrapite it'aa t'īpata; petau tau k'awaa beerāmaa wa jaipanaarāmaa wāpata chíara k'achia oodamerā; awaraarā k'íra unuamaa iru p'anapata; nepira jiripata chíara ome; awaraarā net'aa ata k'inia p'anapata āchi–it'ee; k'īrauyaa p'anapata; jōma k'inia p'ani āchi–it'ee aupai; t'āri auk'a bidak'aa awaraarā ome; k'isia awarapipata eperāarāmaa āyaa ateedait'ee awaraarā ik'aawaapa; 21 awaraarā net'aa k'inia p'anapata maa–e pirā āchik'a pa k'inia p'anapata, āchima ne–inaa k'achia oo k'iniadarutamaa; chíara peepata; it'ua toyaa p'anapata; pariatua nek'oyaa, toyaa, k'achia oodait'ee jiriyya p'anapata fiestade; māga bee. Mia naaweda jaradak'a waya jarait'ee. K'īrak'aupai mágá p'anadai. Māgee ne–inaa oopataarā p'oyaa wāda–e Tachi Ak'ōre truadee.

22 Jōdee chi oopataarāpa Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a nāga p'anapata: awaraarā k'inia iru p'anapata; t'āri o–īa p'anapata; k'āiwee p'anapata awaraarā ome; k'īrau–ee choopata awaraarā ome, nepirade p'ani mīda; awaraarā chupiria k'awaapata; t'āri pia p'anapata awaraarā ome māik'aapa awaraarā k'ūradak'aa; jīp'a oopata āchia jara p'anik'a; 23 audua nipadak'aa; ne–inaa pariatua oo k'iniadak'āri, māga oodak'aa. Ūraa wē–e jarait'ee māgee ne–inaa onaadamerā, pia p'anadairā. 24 Ma et'ewa jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani Jesucristode ijāapataarāpa oo amaapata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa ne–inaa k'achia k'íra t'ādoo oopata. 25 Tachi Ak'ōre Jaurepa tachi Cristode ijāapataarā k'aripapari perā, ichita oodáma irua oopi k'inia bik'a. Mágá wāra pia p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

26 Tachi k'inia nāga p'ananaadāma: audua; pedee–idaa; nepira jiriyya; chíara k'íra unuamaa ne–inaa iru bi k'aurepa.

Chik'aripa p'anapatáati

6 ¹Īpemaarā, mia ichiaba nāga ūraait'ee. Parādepema k'achiade baairu pirā, parā chi oopataarāpa Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, t'āri pia māgí k'aripadaipia bi ma k'achia oo amaamerā. Mamīda k'irak'aupai parāpa ne–inaa k'achia oodai, iru k'aripa p'ani misa.

²Chik'aripa p'anapatáati. Māgá jōmaweda choodait'ee nepirade baaidak'āri. Māgá chik'aripa p'anadak'āri, oopata Cristopa oopi bik'a.*

³Ijāaparipa k'isia bi pirā ichi pipiara bi awaraarā k'āyaara, ichi itu k'ūraru, jōmaweda auk'a p'anadairā Tachi Ak'ōre k'irapite. ⁴Ijāapari chaa k'isiaipia bi ichia ooparide. Pia oo bi pirā, t'āride o–ia bai pia bi. Mamīda awaraarāpa oopata ak'iik'araa bi k'awaait'ee auk'a pia wa mak'iaara pia–e bi ichia oo bi jīak'a. Tachia oo p'anidepai k'isiadaipia bi. ⁵Mia māga jara bi tachi chaachaa panadait'ee perā Tachi Ak'ōre k'irapite, irua tachia ne–inaa oodap'edaa ak'imerā.

⁶Ijāapataarā jarateepari it'aideepa parāpa ūridak'āri Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, ma jarateepari pia ak'i p'anadaipia bi māik'aapa ne–inaa pia teedaipia bi irumaa, iru mimia pari.*

⁷K'ūranáati pāchi itu. Tachi Ak'ōre oo iru p'anadaik'araa bi. Ne–uuparipa ne–uuk'āri, ma ne–uuda jīak'a ewait'ee. ⁸Māga pik'a k'achia k'ira t'ādo ooparipa ichia k'iniata oop'eda, ma k'achia jīak'a atait'ee, atuait'ee perā. Jōdee Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a ooparipa ne–inaa pia oop'eda, ma jīak'a atait'ee, it'aa wāit'ee perā. ⁹Maperā sēnaadāma ne–inaa pia oo p'ani misa. Māgá choo p'ani pirā, na ewari atadait'ee jōmaweda Tachi Ak'ōrepa iru bi ichideerā–it'ee. ¹⁰Maperā tachi na pek'au eujāde p'ani misa, eperāarā jōmaweda k'aripadāma. Mamīda naapiara tachi ĩpemaarā Cristo k'aurepa k'aripadaipia bi.

Pablopa ūraada māik'aapa salude tee pēida

¹¹Ak'iti mia nāgí letra waibiapa p'āru michi juadoopa. ¹²Ma tauchaa bipi k'inia p'aniirāpa parā k'ap'iade māga oopi k'inia p'ani judiorāpa āchi pia ak'idamerā. Jara p'ani judio–eerāpa māga ooruta pirā Tachi Ak'ōre Ūraa chonaarāweda p'ādade jara bik'a, pia p'anadai judiorā k'irapite. Mamīda wāara māga oopi p'ani judiorā waidoopa. K'iniada–e judiorāpa āchi jiridamerā miapidait'ee, Cristodepai ijāapata perā. ¹³Ārapa paara ne–inaa jōma ooda–e Tachi Ak'ōre Ūraa chonaarāweda p'ādade jara bik'a, āchi k'ap'iade tauchaa iru p'ani mīda. Māga bita, ¿at'āri parāmaa tauchaa bipi k'inia p'ani–ek'ā? Māgá awaraarāmaa audua jaradai āchiata parā k'ap'iade tauchaa bipidap'edaa. ¹⁴Taawa mia maarepida māga oo–e pai. Jīp'a mia nāgí audua pedee jarai: Tachi Waibia Jesucristo kurusode piuda

* 6.2 Jn 13.34; 15.12. * 6.6 Lc 10.7; Ro 15.27; 1 Co 9.11, 14; 1 Ti 5.17-18.

k'aurepapai mi it'aa wāit'ee. Ma k'aurepata ĩrá maarepida mia p'ua-e bi na p'ek'au eujādepema ne-inaa tachia oo k'iniata k'ĩra t'ādo. Māgee ne-inaa piu pik'a bi mi-it'ee. Jōdee na p'ek'au eujādepema ne-inaa oo k'inia p'aniĩrā-it'ee mi piu pik'a bi, māgee ne-inaa waa oo k'inia-e bairā. ¹⁵Ma awara Tachi Ak'õre-it'ee p'ua-e bi tachia tauchaa iru p'ani tachi k'ap'iade wa wēe p'ani. Jip'a irua k'inia bi Cristode ijāadamerā, māgá eperā chiwidi pik'a padaidamerā, araa p'anapata perā Cristo ome. ¹⁶Mapa mia parāmaa ũrapari ijāapataadamerā Cristodepai. Mi it'aa t'ĩpari Tachi Ak'õremaa irua parā chupiria k'awaamerā māik'aapa k'āiwee p'anapimerā jōmaweda nāgí ũraa jara bik'a oopataarā, wāara ichideerā perā.

¹⁷Māpai na pedeepapai na k'art'a p'ā aupait'ee. Waa apidaapa mi ome nepira jiridaik'araa bi. Mi k'ap'iade jidik'ada-idaa unurutapa k'awaadai mia oopari Jesucristopa oopi bik'a.

¹⁸Īpemaarā, mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristomaa irua parā pia ak'i bapariimerā, parā t'āride bi misa. ¡Amén!

EFESIOS

San Pablopa K'art'a P'ãda Éfeso P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. K'isiapata na k'art'a p'ãji Romade, carcelde bak'ãri. Na k'art'ade Pablopa jara bi Ak'õrepa k'isia iru bi ichideerã-it'ee, na eujãde p'ani misa mãik'aapa it'ari panadak'ãri. Pablopa k'inia baji na k'art'a pedeepidamerã jõmaweda ijãapataarãmaa chip'epata chaa.

Salude jarap'eda, naapiara jara bi Tachi Ak'õrepa eperãarã audú k'inia iru bapari (caps. 1.1–2.10). Maperã judiorã, judio–eerã paara jiripari Cristode ijãapataadamerã mãik'aapa araa p'anapataadamerã iru ome (cap. 2.11–22). Jara bi ichi mimiapari Cristo–it'ee, Cristopa jõmaweda k'inia iru bapari perã (cap. 3). Jara bi Cristode ijãapataarã k'ap'ia apai pik'a p'ani mãik'aapa iru ma k'ap'ia porok'a bi (cap. 4.1–16). Maperã p'ek'au k'achia oo amaadaipia bi (cap. 4.17–32). Jara bi ijãapataarã idaa pik'a bide p'anapataadaipia bi (caps. 5.1–6.9) mãik'aapa sãga chõodaipia bi netuara ome (cap. 6.10–20). T'ëepai jara bi ichia na k'art'a tee pëit'ee Tíquico ome (cap. 6.21–24).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablopa na k'art'a p'ãru Jesucristode wãara ijãapataarãmaa, Éfeso p'uurude p'ani. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa pëimerã ichi ùraa jarateede. ²Mia k'inia bi Tachi Ak'õrepa Tachi Waibia Jesucristo ome parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgá k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Cristo k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa tachi k'aripapari

³T'ãri o–ia gracias jaradáma Tachi Ak'õremaa! Iru Tachi Waibia Jesucristo Ak'õre! Iruata tachi bendiciaji tachi araa p'anapik'ãri Cristo ome, irude ijãapata perã. Cristo k'ap'ia pari irua it'aripema ne–inaa pia k'ira t'ãdo ooji tachi k'aripait'ee, it'aa wãdamerã piudak'ãri. Nãgee

ne–inaa pia ooji tachi–it'ee. ⁴Na eujã ooi naaweda, Tachi Ak'õrepa tachi jirit'eraji Cristode ijãadamerã. Mãga ooji tachi awara bi k'inia bada perã, ichi k'irapite p'ek'au k'achia wêe p'anadamerã. ⁵Ma awara iru t'ãri pia bapari perã mãik'aapa tachi k'inia iru bapari perã, k'isia iru baji tachi ichi warrarã papiit'ee ichi Warra Jesucristode ijãapata k'aurepa. ⁶Mãgã t'ãri piara bapari perã jõmaarã k'ãyaara, t'ãri o–ia gracias jaradãma irumaa. Maperã tachia ne–inaa oo–eeta, ichideerã papiji ichi Warra k'inia iru bi k'ap'ia pari. Mãga ooji ichi Warra pëik'ãri piumerã tachi pari. ⁷Ichi warra waa bat'ada k'aurepa tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerã mãik'aapa tachia p'ek'au k'achia oopata wëpapiji. ⁸iMãga ook'ãri, wãara tachi pia ooji! Mamida mägapai–e. ⁹Mãga ook'ãri, ichiaba tachi k'isia k'awaapiji ne–inaa pia oo k'awaadamerã irua oopi bik'a. Ichiaba k'awapiji ne–inaa awaraarãmaa waide k'awapi–e pada. K'awapiji ichia at'ãri k'isia iru bi ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. ¹⁰Nãga k'isia iru bi. Irua k'inia bak'ãri, ewari cherude ne–inaa jõmaweda na p'ek'au eujãdepema mãik'aapa it'aripema biit'ee Cristo jua ek'ari.

¹¹Tachi Ak'õrepa ne–inaa jõmaweda oopari ichia k'inia bik'a. Mapa ichia k'isia iru badak'a, tai judiorã naapiara jirit'eraji ichideerã papiit'ee. Mãga ooji Cristode ijãadak'ãri. Tai mägã ichideerã p'anadairã, iru p'anadait'ee jõmaweda irua k'isia iru bi ichideerã–it'ee. ¹²Tai judiorã mägã naapiara jirit'eraji, ni p'anadap'edaa perã Cristo waya cheit'ee na eujãdee. Tachi Ak'õrepa k'inia baji taipa jõmaarãmaa jaranadamerã iru jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. ¹³Mãpai taipa mãga oodak'ãri, parãpa ùrijida Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida Cristode. Mägã k'awaadak'ãri Cristopa eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atai, parãpa ichiaba irude ijãajida. Mapa Tachi Ak'õrepa parã auk'a ichideerã papiji mãik'aapa parã k'ap'iade ichi Jaure ba chepiji, irua ooit'eeda adak'a. Eperãpa tauchaa bipolarik'a ichi net'aade jõmaarãpa k'awaadamerã ichi ma net'aa chipari, mãga pik'a Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepiji ichideerã k'ap'iade, jõmaarãpa k'awaadamerã ichita ãchi chipari. ¹⁴Ma Jaure k'aurepata tachia k'awa p'ani wãara iru p'anadait'ee jõmaweda irua k'isia iru bi ichideerã–it'ee. Ma awara k'awa p'ani ichideerã perã ewari cherude tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iadeepa aweda uchiadait'ee, wãdak'ãri iru truadee. Mãga pak'ãripi, wãara t'ãri o–ia gracias jaradait'ee irumaa, iru k'ira wãree pia k'awadait'ee perã.

Pablopa it'aa iidida Cristode ijãapataarã pari

¹⁵Tachi Ak'õrepa ma jõma ooda perã tachi–it'ee, mia k'awaadak'ãriipa parã wãara ijãa p'ani Tachi Waibia Jesude mãik'aapa parãpa jõma Tachi Ak'õredeerã k'inia iru p'ani, mia nãga oopari. ¹⁶It'aa t'ik'ãri Tachi Ak'õremaa, ichita gracias jarapari parã pari. ¹⁷Iidipari Tachi Waibia Jesucristo Ak'õre k'ira wãree bïmaa, irua parã k'isia k'awaapimerã

ichi Jaure k'ap'ia pari. Māgá iru wāara pipiara k'awadait'ee. ¹⁸Parāpa māgá iru pipiara k'awa wādak'āri, t'āride k'awadait'ee Tachi Ak'ōrepa parā jiriji ichideerā papiit'ee. Māga ooji, jai-idaadak'āri iru trua k'īra wāreedee wādamerā māik'aapa iru p'anadamerā jōmaweda irua k'īsia iru bi ichideerā-it'ee. ¹⁹Ichiaba parāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda oopari. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bapari perā, tachi ijāapataarā k'aripai Cristo k'aripadak'a. ²⁰Cristo piup'eda, chok'ai p'irabaipiji māik'aapa su-ak'i beepiji it'ari ichi juaraare. ²¹Mama bijji ak'ipi k'inia bada perā Cristo jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Jōmaweda iru jua ek'ari ichita p'anapataadait'ee, na p'ek'au eujā jōru pijida. Na p'ek'au eujādepema poro waibiarā jōmaweda iru jua ek'ari p'anadait'ee, jōmaweda charraarā māik'aapa reyrā paara. Ichiaba na p'ek'au eujādepema-eerā iru jua ek'ari p'anadait'ee, angeleerā māik'aapa netuara eere p'aniirā paara. ²²Tachi Ak'ōrepa ma jōmaweda Cristo jua ek'ari māgá bida perā, iru ne-inaa jōma poro waibia; tachi ijāapataarā poro waibia ichiaba. ²³Iru tachi porok'a bi; jōdee tachi ijāapataarā iru k'ap'ia apai pik'a p'ani, chok'ara p'ani mīda. Tachi ijāapataarā wēe, Cristopa oo-e pai Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a na p'ek'au eujāde. Jōdee tachia pida p'oyaa ooda-e pai Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a, Tachi Poro Waibia Cristo wēe. Cristo k'aurepata ne-inaa jōmaweda nībi.

**Tachi Ak'ōrepa tachi k'inia iru bapari perā,
atuada-e pait'ee**

2 ¹Cristode ijāadai naaweda, Tachi Ak'ōre-it'ee parā piu pik'a p'anajida, irua oopi bik'a oodaamaa p'anapatap'edaa perā māik'aapa p'ek'au k'achia ooi awaa p'anapatap'edaa perā. ²Parāpa na p'ek'au eujādepemaarāpa ne-inaa k'achia oopata k'īra t'ādo o wāpachida. Oo k'inia p'anapachida jaure k'achia beerā poro waibiapa oopidak'a. Māgá Netuara Poro Waibiapa k'īsiapipari Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oodaamaa p'aniirāmaa, audupiara māga p'anadamerā. ³Wāara Cristode ijāadai naaweda, tachi jōmaweda māgee k'achia oopataarāk'a p'anapachida. Oopachida tachia oo k'iniata, tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopidak'a māik'aapa tachia pariatua k'īsiadap'edaak'a. Māgá p'anadap'edaa perā, Tachi Ak'ōre k'īraupi p'anapachida māik'aapa atuadait'ee paji apemaarā p'ek'au k'achia oopataarā ome. ⁴Māgá piu pik'a p'anajida mīda tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Tachi Ak'ōrepa tachi audú chupiria k'awaaji. Tachi k'inia iru bada perā, ⁵araa p'anapiji Cristo ome, maadamāiipa ichita chok'ai p'anapataadamerā iru k'īrapite. Irua māgá parā pia oo k'inia bada perā, parā o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā. ⁶Írá tachi ichita chok'ai p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite. ⁶Tachi Ak'ōrepa tachi Jesucristo ome araa p'anapida perā, jaradai irua Cristo chok'ai p'irabaipik'āri, tachi auk'a māgá chok'ai p'irabai pik'apiji.

Ma awara Tachi Ak'õrepa Cristo su-ak'i beepik'ãri ichi juaraare it'ari, tachi auk'a mama su-ak'i p'anee pik'apiji, Cristo ome araa p'anapata perã. ⁷Mãga ooji jõma t'ëe cherutaarãmaa ak'ipiit'ee ichia tachi Jesucristode ijãapataarã pia oopari, ichi t'ãri pia bapari perã. ⁸Maperãpi parã Cristode ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa parã o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerã. Pãchi k'iradoopa ma o k'achiadeepa p'oyaa uchiada-e paji. Tachi Ak'õrepapai eperãarã madeepa uchiapii. ⁹Eperãarã achi k'iradoopa madeepa uchiada paara, mågak'ajida: "Tachia pia oopata k'aurepa Tachi Ak'õrepa k'aripaji." Mamida mãga-e. Tachi Ak'õrepapai tachi ijãapataarã mágá o k'achiadeepa k'aripa atapari, apida pedee audua pedenaadamerã. ¹⁰Iruata tachi ooji Cristode ijãadamerã mãik'aapa iruata tachi araa p'anapiji Cristo ome. Mãga ooji Jesucristo k'ap'ia pari ne-inaa pia oodamerã, irua naaweda k'isia iru badak'a.

Cristo ome araa p'anapataarã k'ãiwee p'anapata

¹¹K'isiatì parã ijãadai naaweda p'anapatap'edaade. Naaweda parã Tachi Ak'õrede ijãadak'aa paji. Judio-eerã perã, k'awada-e paji Ak'õrepa jarada judiorãmaa, imik'iraarã k'ap'iade tauchaa bidamerã. Mapa judiorã, "chi tauchaa iru beerãda" apataarãpa at'ãri parã judio-eerã k'ira unuamaa iru p'anapata mãik'aapa parã ãpìte "chi tauchaa wëe beerã" apata. ¹²Ichiaba Cristode ijãadai naaweda, parãpa k'awada-e paji Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã jirit'erada ichi p'uuru pidaarã papiit'ee. Mapa maarepida k'awada-e paji Tachi Ak'õrepa jarada ãra chonaarãmaa: aba pëiit'eeda aji, eperãarã k'aripade. Mágá Tachi Ak'õre k'awada-e p'anadap'edaa perã, ichiaba k'awada-e paji sãga o k'achiadeepa uchiadai. Mágá p'anapachida na p'ek'au eujãde. ¹³Mamida ñrá mágá p'anada-e. Ijãapata perã Jesucristo piuji parã pari, araa p'anapata iru ome mãik'aapa Tachi Ak'õredeerã p'ani iruk'a. Naaweda t'imí pik'a p'anapachida Tachi Ak'õre ik'aawaapa. Mamida ñrá Jesucristo waa bat'ada k'aurepa parã Tachi Ak'õre k'ait'a pik'a p'ani, ichideerã perã.

¹⁴Maperã parã k'ãiwee p'anadai judiorã ome, ãra auk'a Cristode ijãadak'ãri parãk'a. Ichi k'aurepa waa k'irau p'anada-e. Jip'a araa p'anapata p'uuru apai pik'a. ¹⁵Naaweda Tachi Ak'õrepa ichi ùraa Moisémaa p'ãpiji, judiorãpa ma ùraade jara bik'a oodamerã. Ma ùraa k'aurepa judiorã awara p'anapachida parã judio-eerã k'ãyaara. Mamida Tachi Ak'õrepa ùraa chiwidi jara pëiji Cristo k'ap'ia pari. Mapa Cristo piuk'ãri, Ak'õrepa chi judiorã irude ijãa p'anadap'edaarã uchiapiji ma naawedapema ùraa jarada jua ek'ariipa. Mãga ooji Cristo k'aurepa judiorã judio-eerã ome p'uuru apai pik'a p'anadamerã mãik'aapa oodamerã irua oopi bik'a. Tachia mãga oodak'ãri, wãara k'ãiwee p'anapata. ¹⁶Ma awara Cristo kurusode piuk'ãri, tachi t'ãri auk'a bipiji Tachi Ak'õre ome. Naaweda tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachi pia

ak'i-e paji. Mamída Cristode ijāadak'āri, araa p'aneejida iru ome, k'ap'ia apai pik'a. Mapa írá Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'ipari. Ichiaba tachi k'írau-ee para bapari.

¹⁷Cristo cheji na pedee pia jarait'ee: ichiata eperāarā k'āiwee p'anapipari. Māga oopari parā Tachi Ak'õre ik'aawaapa t'imí pik'a p'anadap'edaarāmaa māk'aapa tai k'ait'a pik'a p'anadap'edaarāmaa paara. ¹⁸Írá irude ijāapata perā, tachi jōmaweda Tachi Ak'õre k'ait'a p'anapataadai iru Jaure k'ap'ia pari.

¹⁹Maperāpi parā waa p'anadak'aa k'íra tewaraarāk'a. Ma k'āyaara auk'a p'anapata awaraarā Cristode ijāapataarāk'a, auk'a Tachi Ak'õredeerā perā. ²⁰Parā te māudee oodák'api p'ani. Tai chi jirit'eradaarā Cristopa ooda jarateenadamerā basadepema máuk'api p'ani Tachi Ak'õre pedee jarapataarā ome. Jōdee Jesucristo chi te k'idaadepema māu pi-iara pik'a bi, ichi k'aurepa jōma ijāapataarā araa p'anapata perā. ²¹Tachi Ak'õrepa parā ijāapataarā araa p'anapipari Cristo ome māk'aapa awaraa ijāapataarā ome. Māgá tachi ichi tek'a oo wāpari māk'aapa tachi awara bi wāpari ichi-it'ee, irumaa it'aa t'ířpataadamerā. ²²Tachi māgá araa p'anapata perā Cristo ome, tachita Tachi Ak'õre te waibiak'a p'ani, iru Jaure tachi ome bapari perā.

Tachi Ak'õrepa Pablo jirida judio-eerāmaa jarateenamerā

3 ¹Maperā mi, Pablopa jarateepari Jesucristopa ooda, parā judio-eerā ichiaba araa p'anapataadamerā iru ome. Ma k'aurepata írá mi carcelde bi. ²¿Parāpa nāga k'awa p'ani-ek'ā? Tachi Ak'õre t'āri pia bapari perā, parā pia oo k'inia bi. Mapa mi jirit'eraji na mimia oomerā parā-it'ee. ³Naaweda Tachi Ak'õrepa k'isia iru baji māgá parā pia ooit'ee. Mamída māga k'awapi-e paji naawedapemaarāmaa. Jíp'a mimaa k'awapiji, mia pedee chok'ara-eepa et'ewa jaradak'a na p'ādade. ⁴Ma pedee waya leedak'āri, k'awaadai Tachi Ak'õrepa wāara mimaa k'awaapiji ichia k'isia iru bada ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. ⁵Naaweda eperā apidaapa ma k'isia iru bada k'awada-e paji. Mamída írá k'awaapiji ichia awara bidaarāmaa; māgíirā ichia jirit'eradaarā māk'aapa ichi pedee jarapataarā. Māgá k'awaapiji ichi Jaure k'ap'ia pari. ⁶Nāga k'isia iru baji. Judio-eerāpa ijāadak'āri Cristo piuji āchi k'aripait'ee, auk'a p'ani judiorā ijāapataarā ome. Tachi Ak'õrepa āchi auk'a araa p'anapipari Jesucristo ome, p'uuru apai pik'a p'anadamerā judiorā ome. Irua ooda k'aurepa āchi auk'a it'aa wādait'ee māk'aapa auk'a iru p'anadait'ee jōma Tachi Ak'õrepa jarada teeit'ee ichideerāmaa.

⁷Tachi Ak'õrepa k'inia bada perā, mi pia ooji jirit'erak'āri jarateenamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Iruata mimaa māgí jarateepipari. ⁸Cristode ijāai naaweda, mi apemaarā k'āyaara k'achiara bapachi. Mapa mi-it'ee, mi apemaarā ijāapataarā ek'ariara bi. Mamída

Tachi Ak'õrepa mi jiriji. Irua mi pia oo k'inia bada perã, mi jirit'eraji judio-eerãmaa jarateenamerã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee mäik'aapa irua ne-inaa pia oo k'inia bi irude ijãa p'aniirã-it'ee. ⁹Maperãpi mia jõmaarãmaa jarai Tachi Ak'õrepa na eujã ooi naaweda, k'isia iru bada parã judio-eerã k'aripait'ee. Awaraarãmaa mãga k'awapi-e paji mĩda, Tachi Ak'õre, chi ne-inaa jõmaweda nĩbi oodapa, mimaa mãga k'awapiji. ¹⁰Naawedapemaarãmaa k'awapi-e paji ichia k'isia iru bada judio-eerã-it'ee. K'inia baji ñrapemaarãpa mãga k'awaadamerã. Ichiaba k'inia baji it'aripemaarã, ichi angeleerãpa mäik'aapa netuaraarãpa paara k'awaa wãdamerã iru jõmaarã k'ãyaara k'isia k'awaara bi eperãarã k'aripait'ee. Mãgĩrãpa mãga k'awaadait'ee unudak'ãri judiorã judio-eerã ome p'uuru apai pik'a bi, Cristode ijãapata perã. ¹¹Wãara Tachi Ak'õrepa ooji ichia ichita k'isia iru badak'a ooit'ee Tachi Waibia Jesucristo k'ap'ia pari. ¹²Maperãpi tachi Cristode ijãajida. Iru ome araa p'anapata perã, waaweeda-e Tachi Ak'õre k'ait'a wãdait'ee it'aa t'ĩdak'ãri. ¹³Tachi Ak'õrepa ma jõma jara aupada ooda perã tachi ijãapataarã k'aripait'ee, o-ĩa para bati. Mi nama carcelde chupiria nĩbi mĩda parã judio-eerãmaa jaratee k'iniapa, parã pia-ee, k'isia paraa p'anadaik'araa bi. Ma k'ãyaara o-ĩa p'anadaipia bi Tachi Ak'õrepa parã judio-eerã ichiaba pia oo k'inia bairã Cristo k'ap'ia pari.

Cristo k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachi k'inia iru bapari

¹⁴Mia made k'isiak'ãri, Tachi Ak'õre k'ĩrapite bedabaipari mäik'aapa it'aa t'ĩpari irumaa. ¹⁵Iruta na p'ek'au eujãdepema ãreerã mäik'aapa it'aripema ãreerã ak'õre, ichia ãra ooda perã. ¹⁶Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bapari perã, ne-inaa jõmaweda k'awapari. Mapa mia it'aa iidi bi irua parã choopimerã pãchi t'ãride iru Jaure k'ap'ia pari, mãgã oodamerã irua oopi bik'a. ¹⁷Iidi bi Cristo bamerã pãchi t'ãride, irude ijãa p'ani misa. Mãgã parãpa Tachi Ak'õre mäik'aapa awaraarã k'inia iru p'anadait'ee. ¹⁸Ma awara mãgã parã mäik'aapa awaraa ijãapataarãpa k'awaadait'ee Cristopa tachi audú k'inia iru bapari. Ara to t'ai audú jet'ee bik'a, audú teesoo bik'a, audú nãpia bik'a, mãga pik'a Cristopa tachi audú k'inia iru bapari. ¹⁹P'oyaa k'awada-e p'ani mĩda Cristopa tachi mãgã audupai k'inia iru bi, mia iidi bi Tachi Ak'õrepa parãmaa mãga pipiara k'awapimerã. Parãpa wãara mãga k'awadak'ãri, ne-inaa jõmaade Tachi Ak'õrek'a p'anadait'ee.

²⁰iWãara Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi! Ichi tachi ome bak'ãri, tachimaa ne-inaa piara bi oopipari, irumaa iidipata k'ãyaara mäik'aapa tachia k'isiapata k'ãyaara. ²¹Mapa tachi Jesucristode ijãapataarã, ñrapemaarã mäik'aapa t'ãe cherutaarã, o-ĩa it'aa t'ĩdãma Tachi Ak'õremaa jaradait'ee iru ichita jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. ¡Amén!

Cristode ijäapataarã k'ap'ia apai pik'a p'ani

4 ¹Naaweda jaradak'a, mi carcelde bi parã judio–eerãmaa Tachi Waibia Cristopa ooda jarateepari perã. Maperãpi mia parã enenee nĩbi p'anapataadamerã Tachi Ak'õrepa k'inia badak'a parã naa jirik'ãri Cristode ijäadamerã. ²Nãga p'anapataadaipia bi: maarepida auduada–ee; t'ãri pia jõmaarã ome; choopari nepirade bi mĩda mãik'aapa k'ĩrau–ee choopari, awaraarãpa parã ome nepira jiri p'ani pĩjida. Mãga p'anapataadaipia bi chik'inia p'ana k'inia p'anadairã. ³Mãgã chik'inia p'anapataadak'ãri, Tachi Ak'õre Jaurepa parã k'ãiwee p'anapiit'ee, wãara araa p'anapataadamerã awaraa ijäapataarã ome. Mapa ne–inaa jõma pia oodaipia bi mãga p'anapataadamerã. ⁴Jõma Cristode ijäapataarã k'ap'ia apai pik'a p'anapata mãik'aapa Tachi Ak'õre Jaure apai iru p'anapata. Tachi Ak'õrepa parã jirik'ãri Cristode ijäadamerã, auk'a ijãa p'aneejida Cristo k'aurepa parã wãdait'ee Ak'õre truadee. Ma–it'ee aupai Tachi Ak'õrepa parã jiriji. ⁵Cristo apai iru p'ani. Iruuta Tachi Waibia. Mapa irudepai ijäapata mãik'aapa poro choopipata ak'ipidait'ee iru ome araa p'ani. ⁶Tachi Ak'õre apai iru p'ani. Iru tachi jõmaarã Ak'õre. Iru Tachi Waibia. Irua ne–inaa pia oopipari tachimaa, tachi ome bapari perã.

⁷Mamĩda tachi ijäapari chaa Cristopa ne–inaa pia awara–awaraa oo k'awaapipari, mãgã awaraarã k'aripadamerã. Tachi chaachaa auk'a oo k'awaapi–e. Oo k'awaapipari ichia k'inia bik'a. ⁸Mãga ook'ãri, oopari Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bik'a:

'It'aa wãk'ãri, p'oyaaaji ichi k'ĩra unuamaa iru p'anadap'edaarã mãik'aapa eperãarãmaa ne–inaa pia tee pẽiji.' (Sal 68.18)

⁹Ma ūraa p'ãdade "it'aa wãk'ãri" ak'ãri, jara k'inia bi ai naaweda edaa cheji na p'ek'au eujãdee chupirĩa nĩbade eperã jĩp'aak'a. ¹⁰Mãgĩ eperã edaa cheda chi it'aa wãda. Ichi it'aa wãji Tachi Ak'õre bimaa, jõmaarã k'ãyaara waibiara bade. Maperãpi iru k'aurepa ne–inaa jõmaweda nĩbi.

¹¹Ichiata tee pẽiji ichi Jaure, mãgipa ichideerãmaa oo k'awaapimerã ne–inaa pia awara–awaraa. Ūk'uru jirit'eraji jarateenadamerã irua ooda mãik'aapa jarada. Ūk'uru biji jarapataadamerã irua jarapi bik'a. Ūk'uru pẽiji jõmaarãmaa jarateepataadamerã irua ooda eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atait'ee atuanaadamerã. Awaraarã biji ichideerã ak'ipataadamerã mãik'aapa jarateepataadamerã irua eperãarãmaa oopi k'inia bi. ¹²Ma jõma oo k'awaapiji ichideerãmaa, iru mimia oo wãk'ãti wãdamerã. Mãgã ijäapataarã jõmaweda irude pipiara ijädait'ee mãik'aapa irua k'inia bik'a p'anapataadait'ee. ¹³Tachi jõmaarãpa mãga oo k'awaadak'ãri, wãara araa p'anapataadait'ee, auk'a Tachi Ak'õre Warrade ijädait'ee perã mãik'aapa iru auk'a k'awadait'ee perã. Mãga p'anapataadak'ãri, ne–inaa jõma oo k'awaadait'ee Cristopa oopi bik'a. Chonaarãpa ne–inaa pariatua ooda–e p'anik'a warra chak'eerãk'a, mãga pik'a tachi ijäapataarã ne–inaa

pariatua waa ooda–e pait'ee. ¹⁴Māgá p'anapataadak'āri, waa p'anada–e pait'ee warra chak'eerāk'a. Ma k'āyaara ik'awaa beerāpa Tachi Ak'ōre Ūraa awara jaratee chedak'āri, tachia ijāadak'aa pait'ee āchia jaratee p'ani. Pia k'awaa p'anadait'ee āchia jaratee nipapata wāara–e. Mapa k'ūrapida–e pait'ee ma k'īsia k'achia iru beerāmaa. ¹⁵Ma k'āyaara tachia ne–inaa wāara ijāapataadait'ee. Maperā p'anapataadaipia bi Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a. Ichita wāarata jarapataadaipia bi chik'inia p'ana k'inia p'anadairā. Māga p'anapataadak'āri, wāara jōma oodait'ee tachi poro Cristopa k'inia bik'a māik'aapa tachi jōmaweda iru k'ap'ia apai pik'a p'anadait'ee. ¹⁶Tachi ijāapataarā jōma araa p'ani, Cristo k'ap'ia ome apai pik'a p'anadairā. Chik'aripa p'anadak'āri māik'aapa chik'inia p'anapataadak'āri, oo k'awaa wāpata tachi poro Cristopa oopi k'inia bik'a.

Cristo ome sāga p'anapataadaipia bi

¹⁷Tachi Waibiapa mimaa nāga jarapiru. Waa p'ananāati ijāadak'aa beerāk'a. Āchi pariatua k'īsiapata. ¹⁸Āchi p'āriu pik'a bide p'anadairā, k'awa k'iniada–e Tachi Ak'ōre net'aa. Mapa ijāadak'aa Tachi Ak'ōrepa eperāarā k'aripai atuanaadamerā. Āchi k'īsia k'awada–ee, k'īiri k'isua p'anadairā. ¹⁹K'īra nejasia wēe pak'oodaida perā, āchia k'achia oo k'iniata ooi awaa p'anapata. Nāgee ne–inaa k'achia oopata: awaraarā wēra k'īapata mairā ome pek'au oodait'ee māik'aapa pariatua pek'au oo wāpata awaraarā ome.

²⁰Mamīda taipa parāmaa māga jarateedak'aa paji, jarateedak'āri Cristopa oopi k'inia bi eperāarāmaa. ²¹Parāpa māgí jarateeda ūrijida. ¿Wāara–ek'ā? Ma awara irude ijāajida māik'aapa k'awaajida Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida irude. ²²Ma k'aurepata k'awaajida parāpa naaweda oopatapedaa k'achia baji Ak'ōre k'īrapite. Mapa waa māga p'anapataadaik'araa bi. Oo amāati parā pek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oo k'inia bik'a. Ma k'aurepa k'achiade p'anapachida māik'aapa pāchi itu k'ūrapipachida k'achia oo k'iniapa. ²³Ma k'āyaara pāchi t'āri chiwidi pik'a papiti Tachi Ak'ōremaa māik'aapa k'īsīati irua k'īsīapi k'inia bik'a. ²⁴P'anapatāati k'ap'ia chiwidi iru p'anik'a, Tachi Ak'ōrepa ichideerā māga p'anapi k'inia bairā. Tachi ooi naaweda, Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru baji tachi ichik'a p'anadamerā, pek'au k'achia wēe. Māga p'anadai, jōma oodak'āri irua wāarata jara pēida jara bik'a.

²⁵Māga p'anadait'ee waa seewa jaranāati. Ichita wāarata jarapatāati awaraarāmaa, tachi jōmaweda k'ap'ia apai pik'a araa p'anadairā tachi poro Cristo jua ek'ari.

²⁶'K'īraudaruta pirā, ne–inaa k'achia oonāati.' (Sal 4.4)
K'īrau p'ananāati ak'ōrejīru baairumaa, ²⁷Netuara Poro Waibiapa eperā taarā k'īrau bi k'achiade baaipipari perā.

²⁸Ichiba mia jara bi chi nechīayaa bīmaa waa nechīanaamerā. Ma k'āyaara mimia piata oopīa bi, ne–inaa iru bamerā pīchi juadoopa. Māgā pia chupīria chedeerāmaa teei.

²⁹Ik'achia pedee p'ananáati. Ma k'áyaara pedee pia aupai jarapatáati, chi ūrirutaarāpa pia k'ĩsiadamerā mǎik'aapa pia oodamerā. Mǎgá parāpa āchi k'aripadait'ee. ³⁰Tachi Ak'õre Jaure t'āri p'uapináati, parāpa mǎgeee ne–inaa k'achia oo p'anipa. K'irāpáti iru k'aurepata k'awa p'ani tachi Tachi Ak'õredeerā. Iruta tachi ome bapariit'ee na eujādepema k'ap'iadeepa uchiarutamaa Cristo cheru ewate.

³¹Mapa parādepema apida nǎgá baik'araa bi: t'āri ārii; k'ĩrauyaa; t'āri k'achia; chōoyaa; ik'achia pedeeyaa maa–e pirā awaraarā āpíte pedee k'achia jarayaa; awaraarā k'ĩra unuamaa iru p'anapata. ³²Ma k'áyaara, t'āri pia para bǎti mǎik'aapa chupiria k'awaa para bǎti. Apemaarāpa ne–inaa k'achia oodak'āri, perdonaapatáati, Tachi Ak'õrepa tachia k'achia oopata perdonaaparik'a Cristo piuda k'aurepa tachi pari.

Sǎga Tachi Ak'õre warrarā p'anapata

5 ¹Tachi Ak'õrepa parā k'inia iru bapari ichi warrarā perā. Mapa k'awaa wǎk'āti wǎti awaraarā k'inia iru p'anadait'ee irua tachi k'inia iru baparik'a. ²Chik'inia p'anapatáati Cristopa tachi k'inia iru baparik'a. Tachi mǎgá k'inia iru bada perā, piuji tachi k'aripait'ee. Ichi k'ap'ia paara peepiji ak'ipiit'ee Tachi Ak'õre k'inia iru bi mǎik'aapa eperāarā ichiaba k'inia iru bi. Maperāpi Tachi Ak'õrepa irua ooda pia ak'iji.

³Tachi Ak'õrepa parā awara bida perā Cristok'a p'anapataadamerā, nǎgeee p'ek'au k'achia eperāarāpa oopata jida jaradaik'araa bi: miak'āi p'aniirā awaraarā ome k'āipata; k'ĩra nejasia wēe awaraarā jiripata p'ek'au oodait'ee āchi ome; awaraarā wēra wa net'aa k'ĩapata. ⁴Ichiaba parāpa nǎgeee k'achia oopata apida oodaik'araa bi: bisi pedeepata; pariatua pedeepata maa–e pirā bisi pedee pedeepata ēidamerā. Cristopa apidaamaa mǎgá pedeepik'aa. Mǎgá pedeedai k'áyaara, gracias jarapatáati Tachi Ak'õremaa. ⁵Parāpa k'awaadaipia bi chi nǎgeee k'achia oopataarā Cristodeerā–e: pariatua p'ek'au oo wāpata awaraarā ome; k'ĩra nejasia wēe awaraarā jiripata k'achia oodait'ee āchi ome; awaraarā wēra wa net'aa k'ĩapata. Mǎgeerā ne–inaa juapa ooda k'ĩrapite it'aa t'ĩpataarǎk'api p'ani. Ne–inaa awaraa k'iniara iru p'ani Tachi Ak'õre k'áyaara. Mapa wāda–e pait'ee iru truadee. ⁶Mǎgeee p'ek'au k'achia oopataarā atuadait'ee, Tachi Ak'õre k'ĩraupipata perā āchia k'achia oo jōnīpa mǎik'aapa oodaamaa p'anapata perā irua oopi bik'a. K'ũrapináati mǎgeee pariatua pedeepataarā apidaamaa, seewa jarateepata perā. ⁷K'õp'áyo meraanáati mǎgeee eperāarā ome.

⁸Wāara naaweda ichiaba parā mǎgeerǎk'a p'āriu pik'a bide p'anapachida, k'achiade p'anapataadap'edaa perā. Mamīda ĩrǎ parā araa p'anadairā Tachi Waibia ome, ĩdaa pik'a bide p'anapata. Mapa p'anapatáati Cristodeerǎk'a. ⁹Eperā ĩdaa pik'a bide bak'āri, nǎga bapari: t'āri pia jōmaarā ome; oopari Tachi Ak'õrepa oopi bik'a; ichita wāarata

jarapari. ¹⁰Mapa k'awaa wāk'āti wāti māgá p'anapataadait'ee. Māgá Tachi Waibia o-ia bait'ee parā ome. ¹¹Ijāadak'aa beerāpa ne-inaa k'achia oodak'āri, t'īunáati āchi ome, āchi p'āriu pik'a bide p'anapata perā. Ma k'āyaara āchi ūrapatáati k'awaadamerā atuadait'ee āchia k'achia oopata k'aurepa. ¹²Tachi k'īra nejasiadarii nepiriit'ee āchia ne-inaa k'achia mera oopata. ¹³Mamīda Tachi Ak'ōrepa māgee p'ek'au k'achia oopata paara wēpapii, ma eperāarāpa ūriruta pirā chi idaa pik'a bide p'aniirāpa Tachi Ak'ōre Ūraa jaradak'āri. Māga ūridap'eda, k'awaadai āchia ne-inaa k'achia oopata. ¹⁴Māpai Cristode ijāaruta pirā, āchi ichiaba idaa pik'a bide t'īudai. Mapa k'aride jara bi:

“Īrimāti parā k'āi pik'a p'aniirā, k'achia oomaa p'anadairā.

P'irabāiti parā piu pik'a p'aniirā, ijāadak'aa perā. Cristopa parā k'aripai idaa pik'a bide t'īudamerā.”

¹⁵Maperā k'īrak'upai p'anadai k'īsia k'awa-ee beerāk'a. Ma k'āyaara k'īra jīp'a, k'īsia k'awaa p'anapatáati. ¹⁶Ichita jīripatáati ne-inaa pia oodait'ee, ĩrapemaarā k'achia ooyaa p'anapata perā. ¹⁷K'īra k'awa-ee p'aniirāk'a p'ananáati. Ma k'āyaara jīripatáati k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa parāmaa oopi k'inia bi. ¹⁸It'uapa piu nipanáati, jāgipa eperāarā k'achiade baaipipari perā. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre Jaure ome o-ia nipapatáati oodait'ee irua parāmaa oopi k'inia bik'a. ¹⁹Awaraa ijāapataarā ome p'anadak'āri, k'ari para bāti salmos Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema māik'aapa Ak'ōre k'ari. K'aripatáati Tachi Ak'ōre Jaurepa k'aripi bik'a. T'āripa k'aripatáati Tachi Waibiamaa, parāpa iru k'inia iru p'anapata perā. ²⁰Tachi Waibia Jesucristode ijāapata perā, ichita gracias jarapatáati Tachi Ak'ōremaa, jōma irua oo bi pari tachi-it'ee.

Sāga p'anapataadaipia bi awaraa ijāapataarā ome

²¹Ak'īpidait'ee Cristo wāara pāchi poro waibia, ūripatáati awaraa ijāapataarāpa ūraa p'ani māik'aapa oopatáati ārapa jara p'anik'a.

²²Wēraarāpa oopataadaipia bi āchi imik'īraarāpa jara p'anik'a, Tachi Waibiapa māga k'inia bairā. ²³Imik'īra chi wēra poro waibia, Cristo tachi ijāapataarā poro waibia k'a. Tachi ijāapataarā Cristo k'ap'ia apai pik'a p'ani. Iruata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā. ²⁴Mapa ijāapataarā Cristo jua ek'ari p'anapata. Māgá ichiaba wēraarā nejōmaade āchi imik'īraarā jua ek'ari p'anapataadaipia bi.

²⁵Imik'īraarāpa jōdee āchi wēraarā k'inia iru p'anapataadaipia bi, Cristopa ijāapataarā k'inia iru baparik'a. Irua tachi ijāapataarā audupai k'inia iru bada perā, piuji tachi pari. ²⁶Māgá tachi ijāapataarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiji. Tachi sii pik'aji paniapa irude ijāa p'anida adak'āri, iru ūraa ūridap'eda. Māgá tachi ijāapataarā awara bīji ichi-it'ee. ²⁷Ara imik'īrapa wēra awēra k'īra wāree, t'āri pia, k'inia bik'a ai ome miak'āiit'ee, māga pik'a Cristopa k'inia bi tachi ijāapataarā Tachi

Ak'öre k'ira wãreek'a, t'ãri pia, maarepida k'achia wëe p'anapataadamerã ichi-it'ee. Ma-it'eeta tachi awara biji. ²⁸Cristopa tachi ijãapataarã, ichi k'ap'ia apai pik'a p'aniirã, mágá k'inia iru bapari perã, imik'iraarãpa ãchi wëaraarã ichiaba k'inia iru p'anapataadaipia bi ãchi k'ap'iak'a. Imik'irapa ichi wëra wãara k'inia iru bak'ãri, pia ak'i bapariit'ee, ichi k'ap'ia ak'i baparik'a. ²⁹Eperã apidaapa ichi k'ap'ia unuamaa iru bak'aa. Ma k'ãyaara nek'opari mãik'aapa ichi k'ap'ia pia ak'i bapari, Cristopa tachi ijãapataarã ak'i baparik'a. ³⁰K'awa p'ani Cristopa tachi ijãapataarã mágá ak'i bapari, tachi iru k'ap'ia apai pik'a p'anadairã. ³¹Tachi Ak'öre Ūraa p'ãdade jara bi: 'Mapa imik'irapa atabëit'ee chi ak'öre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wëra ome. Mágá eperã omee weda eperã apai pik'a p'aneadait'ee.' (Gn 2.24)

³²Mãgí jarada k'aurepa tachia ne-inaa wãarata k'awaadai, waide k'awada-e p'anadap'edaa. Mi-it'ee nãga bi. Cristo tachi ijãapataarã ome, imik'ira chi wëra ome bik'a bi. ³³Mapa waya jara k'inia bi parãmaa: Imik'ira chaa ichi wëra k'inia iru bai pia bi ichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a. Jõdee wëra chaa ichi imik'ira waaweeipia bi ichi poro waibiak'a.

Ūraa warrarã mãik'aapa ak'õreerã-it'ee

6 ¹Írá mia ūraait'ee warrarãmaa: Warrarã, parãpa Tachi Waibia k'inia iru p'anadairã, oopatãati pãchi ak'õreerãpa jara p'anik'a. Mãga k'inia bi Tachi Ak'õrepa parãpa oodamerã. ²Iru ūraa p'ãdade jara bi: 'Pichi ak'õre mãik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíiji mãik'aapa ãra pedee ūriparíiji.' (Ex 20.12)

Tachi Ak'õrepa jarak'ãri warrarãpa mãga oodamerã, ichiaba jaraji sãga k'aripait'ee chi ma jaradak'a oopataarã. ³Mãgaji: 'Pãchi ak'õreerã pedee ūriruta pirã, pia p'anapataadait'ee mãik'aapa taarã nipapataadait'ee na p'ek'au eujãde.' (Ex 20.12)

⁴Ak'õreerã, pãchi warrarã k'iraupináati. Ma k'ãyaara pia ak'i p'anapatãati. Mãga oo p'ani misa, ūraapatãati ne-inaa k'achia oonaadamerã. Ma awara jarateepatãati Tachi Waibiade ijãapataadamerã mãik'aapa oopataadamerã irua oopi bik'a.

Ūraa esclavoorã-it'ee mãik'aapa ãchi chipariirã-it'ee (Col 3.22-25; Tit 2.9-10; 1 P 2.18-20)

⁵Esclavoorã, oopatãati parã na p'ek'au eujãdepema chipariirãpa jara p'anik'a. Æra waaweepatãati mãik'aapa k'ira jip'a mimiapatãati, Cristo-it'ee mimiak'ajidak'a. ⁶Edaare esclavo k'ira jip'a mimiapari chiparipa ak'i bi misa aupai, ichi mimiayaa bida amerã. Mamãda parãpa mãga oodaik'araa bi. Ma k'ãyaara auk'a k'ira jip'a mimiapataadaipia bi, chipariirãpa ak'ida-e p'ani pijida. Mágá t'ãripa ichiaba oopatãati Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, Cristo parã chipari jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã.

7 Maperāpi parā mimiadai k'āyaara chi mimia chipariirāpa parā pia ak'idamerā, t'āriipa mimiadaipia bi Tachi Waibia-it'ee. 8 Māga oodaipia bi k'awa p'anadairā chi mimia pia oo bipa iru bait'ee jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi teeit'ee ichideerāmaa. Esclavoorā, esclavo-eerā auk'a māga iru p'anadait'ee āchi mimia pia oopata pari.

9 Parā, chi esclavoorā chipariirā ichiaba pia p'anapatāati pāchi esclavoorā ome. Ijāti pedeenāati p'eradamerā. K'irāpapatāati parā it'ari chipari ichiaba iru p'ani. Māgí Tachi Waibia Jesucristo. Iruata esclavo chipari pipiara ak'ik'aa chi esclavo k'āyaara, ichideerā jōmaweda iru k'irāpīte auk'a p'anadairā.

Armadura Tachi Ak'ōrepa teepari Cristode ijāapataarāmaa

10 Īpemaarā Cristo k'aurepa, ĩrā mia parā ūraait'ee t'āridepai choopataadamerā, araa p'anadairā Tachi Waibia ome. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, parā k'aripait'ee oodamerā irua k'inia bik'a. 11 Nāgá tachi k'aripait'ee. Īrapema soldaorāpa armadura jīpatak'a, Tachi Ak'ōrepa armadura teeda jīpatāati, Netuara Poro Waibiapa parā k'ūranaamerā. 12 Tachi chōoda-e p'ani eperāarā jīp'aarā ome. Jīp'a chōo p'ani na p'ek'au eujādepema-eerā ome; chi Netuara Poro Waibia eere p'aniirā ome. Māgiirā jua ek'ari na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā jōmaweda p'āriu pik'a bide p'anapata. 13 Maperā Tachi Ak'ōrepa teeda armadura jōmaweda jīpatāati. Māgá Netuara Poro Waibia eere p'aniirā chedak'āri parā k'achiade baaipidait'ee, parāpa māga oopida-e pait'ee. Mapa Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oo wāk'āti wāti, māgiirā p'oyaadait'ee āchi cheruta chaa.

14 Māga p'anadait'ee nāga oopatāati: soldaorāpa ne-inaa k'irride jīpatak'a, māga pik'a Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida k'awāati māik'aapa ichita wāarata jarapatāati. Soldaorāpa camisa hierrodee ooda jīpatak'a, māga pik'a Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a ichita oopatāati, netuara eere p'aniirāpa maarepida parāmaa k'achia oonaadamerā. 15 Soldaorāpa chancla jīpatak'a awara āyaa wādait'ee pak'āri, māga pik'a k'awāati jarateedait'ee Cristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa atak'āri, k'āiwee p'anapata, netuara eere p'aniirāpa nepirade baaipi cheruta pījida. 16 Soldaorāpa escudo atepatak'a, māga pik'a waapiara Cristode ijāapatāati. Māgá jaut'ī pik'a p'anadai Netuara Poro Waibiapa k'achia oopi k'inia bi parāmaa. 17 Soldaorāpa casco jīpatak'a, māga pik'a wāara ijāapatāati Tachi Ak'ōrepa parā o k'achiadeepa k'aripa ataji. Ma awara soldaorāpa espada atepatak'a, Tachi Ak'ōre Ūraa jara pēida ichi Jaure k'ap'ia pari t'āride atēeti.

18 Oodait'ee ma jōma et'ewa jarada, ichita it'aa t'īpatāati Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. It'aa iidipatāati Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamerā

ne–inaa jōmaade. K'irak'aupai it'aa t'ida–ee p'anapataadai. Ma k'āyaara jōmaarā ijāapataarā pari it'aa t'ipataāti. ¹⁹Ichiaba it'aa t'ipataāti mi pari, Tachi Ak'ōrepa ichia jara k'iniata mimaa jarapimerā. Iidipataāti mia jōmaarāmaa waawee–ee k'awapimerā Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bada eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, ichi Warra pëik'āri piumerā eperāarā pari. ²⁰Cristopa mi pëiji māga jarateemerā. Ma jaratee bi k'aurepata mi nama carcelde bi. Mamida it'aa t'ipataāti, mia at'āri waawee–ee māga jarateemerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a.

Pablopa salude tee pëida na k'art'a p'ā aupa wāk'āri

²¹Mia na k'art'a pëiru tachi ipema Cristo k'aurepa Tiquico ome. Mia iru k'inia iru bi, k'öp'āyo pia perā. Irua mi ichita k'aripapari, Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oo k'inia bairā. Irua parāmaa nepirinait'ee mia k'isia bi māik'aapa mia oomaa bi, parāpa ma jōma k'awaadamerā. ²²Ma–it'ee mia iru pëiru, parāpa pia k'awaadamerā tai p'anapata māik'aapa t'āri o–ia p'anedamerā irua jararu ūridak'āri.

²³Irā mia it'aa iidi bi Tachi Ak'ōrepa māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parā k'aiwee p'anapimerā jōmaarā ijāapataarā ome māik'aapa chik'inia p'anapimerā, Cristode ijāapata perā. ²⁴Ichiaba iidi bi ārapa pia ak'i p'anadamerā jōmaarā t'āripa Tachi Waibia Jesucristo k'inia iru p'anapataarā.

Māgapai paji.

FILIPENSES

San Pablopa K'art'a P'ãda Filipos P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. K'ĩsiapata na k'art'a jida p'ãji Romade, carcelde bak'ãri. Pablo naapiara jaratee nipapachi Filipos p'uurude. Ma p'uuru Macedonia eujãde bi. Mapa mãpema ijãapataarã k'inia iru bapachi. Na k'art'a p'ãji gracias jarait'ee ãramaa, ichi k'aripadap'edaa perã primisia tee pëidak'ãri. Ichiaba k'irãpapiji ichia Ak'õrepa wãarata jarateeda ãra t'ãide, k'urapinaadamerã seewa jaratee nipapataarãmaa.

Naapiara jara bi ichia it'aa t'ipari ãra pari mãik'aapa ichi bapata (cap. 1.1-11). Jara bi ichi bapari ooit'ee Cristopa oopi bik'a mãik'aapa waawee-e piut'ee, Cristo ome araa bapari perã (cap. 1.12-26). Ūraa bi ãrapa waaweenaadamerã miadait'ee Cristode ijãa p'ani k'aurepa; oopariidamerã iru ũraade jara bik'a mãik'aapa nipapataadamerã iruk'a: audua-ee, chupiria k'awaa (caps. 1.27-2.18). Jara bi ichia k'ĩsia iru bi oopiit'ee ichi k'aripapataarã Timoteomaa mãik'aapa Epafroditomaa (cap. 2.19-30). Nepiri bi ichi bapata Cristode ijãai naaweda. K'ĩsia baji mĩda Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ii Moisepa p'ãdade jara bik'a oopachi perã, ãrã k'awa bi Cristode ijãapata k'aurepapai Ak'õrepa eperãarã pia ak'ipari. Ichiaba jara bi Cristode ijãapataarã deporte jemenepataarãk'api p'ani maa-e pirã carrera p'irapataarãk'a (cap. 3). T'ẽepai ũraa bi ijãapataarã t'ãri o-ãa p'anapataadamerã mãik'aapa gracias jara bi ãrapa tee pëidap'edaa pari (cap. 4).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablo Timoteo ome oopata Jesucristopa oopi bik'a. Mapa na k'art'a pëiruta parã Jesucristode ijãapataarãmaa, Filipos p'uurude p'ani. Ichiaba salude pëiruta parã ak'ipataarãmaa ãra k'aripapataarã ome. ²K'inia p'ani Tachi Ak'õrepa mãik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Pablopa it'aa t'ida Filipodepema ijäapataarã pari

³Mia parã k'irãpak'ãri, ichita gracias jarapari Tachi Ak'õremaa, iru mi Ak'õre Waibia perã. ⁴It'aa t'iru chaa parã jõmaarã pari, mia t'ãri o-ãa gracias jarapari Tachi Ak'õremaa ⁵parãpa mi k'aripapachida perã mia jaratee bi misa Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Mãgã oopata Cristode ijãadak'ãriipa. ⁶Mãgã ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa parã t'ãri pia p'anapiji ichia k'isia iru badak'a. Mia t'ãride k'awa bi Tachi Ak'õrepa mãgã oo wãk'ãti wãit'ee, iruk'a t'ãri pia parutamaa Cristo waya chek'ãri. ⁷Pia bi mia mãga k'isiait'ee, t'ãriipa mia parã k'inia iru bapari perã. Tachi Ak'õrepa parã k'aripamaa bi mi k'aripaparik'a. Maperãpi parãpa mi k'aripapata nama carcelde bi misa mãik'aapa tachi ijãapataarã imiatee p'aniirãmaa p'anaumaa bi misa. Ichiaba mi k'aripapata jip'a jarateemaa bi misa Tachi Ak'õre pedee pia jara pëida Cristode. ⁸Tachi Ak'õrepa k'awa bi mia t'ãriipa parã k'inia iru bi, Jesucristopa audú k'inia iru baparik'a. Mapa parã audú unu k'inia bi.

⁹It'aa t'ipari parã pari, parãpa audupiara Tachi Ak'õre k'inia iru p'anadamerã mãik'aapa chik'inia p'anapataadamerã. Ichiaba it'aa t'ipari parãpa Tachi Ak'õre pipiara k'awa wãdamerã mãik'aapa ne-inaa jõmaade oo k'awaa wãdamerã irua oopi bik'a. ¹⁰Mãga k'awaadak'ãri, ichita jiridait'ee ne-inaa pipiara oodait'ee irua oopi bik'a. Mãpai mãga ooruta pirã, Cristo cheru ewate p'ek'au k'achia wëe p'anadait'ee eperãarã k'itrapite mãik'aapa Tachi Ak'õre k'itrapite. ¹¹Ma ewate ni p'ani misa, mia it'aa iidipari, Jesucristo k'ap'ia pari parãpa oodamerã ne-inaa pia k'ira t'ãdo, Tachi Ak'õrepa oopi bik'a. Mãga ooruta pirã, awaraarãpa jaradait'ee wãara iru jõmaarã k'ãyaara waibiara bi, irua parã mãgã k'aripapari perã.

Pablo bapari ooit'ee Cristopa oopi bik'a

¹²Ipemaarã Cristo k'aurepa, mia nãga k'awapi k'inia bi parãmaa. Mi nepirade nãbi mïda, ma k'aurepata chok'araarãpa k'awaa wãpata Cristopa ooda ãchi k'aripait'ee atuanaadamerã. ¹³Mi nama carcelde nãbairã, jõma César palacio jãapataarãpa awaraarã ome k'awa p'ani mi nama bi Cristode ijãapari perã mãik'aapa irua oopi bik'a oopari perã. ¹⁴Ma awara mi mãgã choo bairã nama, na p'uurudepema Cristode ijãapataarã chok'araarãpa waapiara waawee-ee jarateemaa p'ani Tachi Ak'õrepa Cristode jara pëida.

¹⁵Wãara, ùk'uruurãpa Cristopa ooda jarateepata eperãarã k'aripait'ee, eperãarãpa mi k'ãyaara ãchi t'o p'anadamerã. Mamïda awaraarãpa mãga jarateepata t'ãri pia p'anadairã. ¹⁶Mãgiirãpa mi k'inia iru p'anapata perã, Cristopa ooda jarateepata. K'awa p'ani Tachi Ak'õrãpata mi jirit'eraji jõmaarãmaa jarateenamerã irua Cristode jara pëida mãik'aapa

p'anaumerã tachi imiateepataarãmaa. ¹⁷Mamïda chi apemaarãpa k'ïra jïp'a jarateedak'aa. Imeraa jarateepata eperãarãpa ijãadamerã ãchia jarateeruta aupai. Mãga oopata mi k'ïsia p'uapiit'ee nama carcelde nïbide. ¹⁸Mamïda mia p'ua-e bi. Wãara mi o-ïa bi eperãarã ùk'uruurãpa Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee k'ïra jïp'a jarateedak'ãri. Mamïda awaraarãpa k'ïra jïp'a-ee jarateeruta pijida, mi o-ïa bi Cristopa oodata jaratee p'anadairã.

Ma awara mi audupiara o-ïa bait'ee nãga perã. ¹⁹K'awa bi mi nama p'asa nïbi pia uchiat'ee, parãpa it'aa t'ï p'anadairã mi pari mãik'aapa Jesucristo Jaurepa mi k'aripamaa bairã. ²⁰Mia ne-inaa oo k'inia-epi, ma k'aurepa k'ïra nejasia bait'ee. Ma awara ne-inaa jõmaade ichita waawee-ee oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a, naapai chupiria nïbik'a mãik'aapa chupiria wëe nïbak'ãri. Mãga oo k'inia bi awaraarãpa k'awaadamerã Cristo mi ome bapari. Ma awara mãga oo k'inia bi, chok'ai uchiaru jida na chupiria nïbideepa maa-e pirã piuru pijida. ²¹Mia nãga ijãapari. Mi bapari ooit'ee Cristopa oopi bik'a. Mamïda mia k'awa bi jai-idaak'ãri pipiara bapariit'ee, it'ari Cristo ome ichita bapariit'ee perã. ²²Maperãpi k'awa-e chisãgita pipiara bak'aji. Chok'ai uchiaru pirã na carceldeepa, mia waapiara ooi awaraarãpa Cristo k'awaadamerã. Jõdee jai-idaaru pirã, Cristo ome it'ari banai. ²³K'ïsia nïbi ome weda oo k'inia bairã. Audú uchua k'inia bi na pek'au eujãdeepa banait'ee Cristo ome. Ma pipiara bak'aji mi-it'ee. ²⁴Mamïda na k'ap'ïade beeru pirã, ma pipiara bak'aji parã-it'ee. ²⁵Maperã k'awa bi Tachi Ak'õrepa mi uchiapiit'ee na carceldeepa, at'ãri beemerã parã ome. Mãgã parã k'aripai pipiara ijãadamerã mãik'aapa o-ïa p'anadamerã, mãgã ijãapata perã. ²⁶Ichiaba mia k'ïsia bi Ak'õrepa mi uchiapiit'ee nadeepa mi waya unudak'ãri, parã audupiara o-ïa p'anadamerã mãik'aapa t'ãri o-ïa it'aa t'ïdamerã Jesucristomaa gracias jaradait'ee mi pari.

²⁷Mia nãgapai k'inia bi: parãpa oodamerã Tachi Ak'õrepa jara pëidak'a Jesucristo k'ap'ia pari mãik'aapa p'anapataadamerã Cristodeerãk'a. Mi na chupiria nïbideepa uchiaru pirã, parã mãgã unui jãmaa wãk'ãri. Mamïda uchua-e pijida, mia ùri k'inia bi parã t'ãri a-ba choo p'ani Cristode ijãa p'anide Tachi Ak'õre Jaure k'ap'ia pari. Ichiaba ùri k'inia bi parã auk'a jïrimaa p'ani awaraarãpa auk'a ijãadamerã Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida Cristode. ²⁸Mãga oo p'ani misa, mia ichiaba ùri k'inia bi parã maarepida waawee-ee p'ani, Cristo k'aurepa parã k'ïra unuamaa iru p'anapataarãpa parã jiridak'ãri miapidait'ee. Mãgã waawee-ee choodak'ãri, parã k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa mãirãmaa k'awapiit'ee ãchi atuadait'ee. Jõdee parãmaa k'awapiit'ee parã it'aa wãdait'ee, wãara ichideerã perã. ²⁹Mia mãga jara bi Tachi Ak'õre t'ãri pia bapari perã parã ome. Parãta jïrïji Cristode ijãapataadamerã mãik'aapa oopataadamerã irua oopi k'inia bik'a. Parã jïri-e paji jïp'a ijãadamerã. Ichiaba jïrïji miadamerã Cristo

k'aurepa. ³⁰Ma-it'ee Tachi Ak'õre k'ira unuamaa iru p'aniirãpa tachi auk'a jirima p'ani miapidait'ee. Tachi chõomaa pik'a p'ani mägiiã ome. Parãpa unujida mãirãpa mimaa oodap'edaa mi parã t'ãide nipak'ãri mãik'aapa irã waapiara k'awaa wãda mi nama ichiaba miapi iru p'ani.

Tachi Ak'õrepa Cristo jõmaarã k'ãyaara waibiara papida

2 ¹Wãara parã mägã choo p'ani pirã Cristodeerã perã, mãik'aapa t'ãri o-ia p'ani pirã irua parã k'inia iru bapari perã, mãik'aapa parã t'ãri auk'a bapari pirã Tachi Ak'õre Jaure ome, mãik'aapa parã k'õp'ãyoora chupiria k'awaa p'ani pirã t'ãriipa k'inia iru p'anadairã; ²mãgara mi audupiara o-ãpíti nãga oo p'anipa. T'ãri auk'a p'anapatãati oodait'ee Cristopa oopi bik'a. Chik'inia p'anapatãati mãik'aapa t'ãri a-ba p'anapatãati. Mägã p'anadai Tachi Ak'õre Jaurepa parã k'aripapari perã. ³K'isianãati pãchia oo k'iniata oodait'ee, audua p'anadairã. Ma k'ãyaara, audua-ee awaraarã pipiara ak'íti. ⁴Jirinãati ne-inaa oodait'ee awaraarãpa parã piara ak'idamerã. Ma k'ãyaara jiríti awaraarã k'aripadait'ee, achita jõmaarãpa pipiara ak'idamerã. ⁵K'isia p'anapatãati Jesucristopa k'isia badak'a na eujãde nipak'ãri. Irua oo k'inia baji chi Ak'õrepa oopidak'a. ⁶Bapachi Tachi Ak'õre Úraa p'ãdade jara bik'a:

- Iru Tachi Ak'õrek'a bapachi mïda, Tachi Ak'õrek'a ba k'inia-e paji.
- 7 Mãga ooji jõma ichia iru bada it'ari atabëik'ãri, t'o cheit'ee na p'ek'au eujãde. Jirit'eraji t'oit'ee na eujãdepema k'ap'iade, eperã jip'aak'a. Mimiaparipa eperã k'aripaparik'a, irua eperãarã k'aripapachi Tachi Ak'õrepa oopidak'a.
 - 8 Mãpai eperãarã t'ãide ma k'ap'iade chupiria nïbap'eda, audupiara chupiria nïbaji kurusode piu k'achia piuk'ãri, eperã k'achia piuparik'a. Mägã piuji oo k'inia bada perã Tachi Ak'õrepa oopidak'a.
 - 9 Ichi itu mägã chupiria papida perã, Tachi Ak'õrepa iru jõmaarã k'ãyaara waibiara papiji mãik'aapa irumaa t'ĩ pipiara biji, jõmaarã t'ĩ k'ãyaara.
 - 10 Tachi Ak'õrepa ma jõma ooji Jesús t'ĩ úridak'ãri, eperãarã jõmaweda bedabaidaidamerã iru k'irapite ak'ipidait'ee iru waawee p'ani. Mãga oodait'ee it'aripemaarã, na p'ek'au eujãdepemaarã mãik'aapa piudap'edaarã eujã ek'ari p'ani paara.
 - 11 Ma jõmaarãpa jaradait'ee: 'Jesucristota jõmaarã poro waibia.' Mãga jaradak'ãri, ak'ipidait'ee wãara Tachi Ak'õre waawee p'ani.

Cristode ijãapataarã ïdaa pik'a p'ani na p'ek'au eujãde

¹²Ïpemaarã k'iniarã, mia parã t'ãide jaratee nipak'ãri, parãpa ichita oopachida mia úraadak'a, ijãadap'edaa perã Tachi Ak'õrepa mi pëida.

Māga oodap'edaak'a ĩrá audupiara māgá oodaipia bi, mi t'imí bi mīda. Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa parā chaachaa k'aripaji atuanaadamerā. Maperā jirĩti oodait'ee Cristopa oopi bik'a, iru cheru misa. K'ĩra jĩp'a māga óoti, Tachi Ak'õre waawee p'anadairā. ¹³Māga oodai, Tachi Ak'õre parā ome bapari perā. Iruata parā k'aripait'ee oo k'inia p'anadamerā māik'aapa oodamerā Cristopa oopi bik'a. Māgá k'aripait'ee, t'āripa tachi ijāapataarā k'aripa k'inia bapari perā.

¹⁴Mamīda māga oo p'ani misa, nejõmaata óoti aupedeeda–ee māik'aapa pedee k'achia pedeeda–ee Tachi Ak'õre āpíte maa–e pirā awaraarā āpíte. ¹⁵Māga ooruta pirā, t'āri pia māik'aapa k'achia wēe p'anadait'ee, Tachi Ak'õre warrarā p'anadaipia bik'a. Māgá p'anapataada iřapema k'achia beerā t'āide p'ani mīda. Māgiirā chĩara k'ũrayaa; t'āri k'achia–idaa p'anapata. Jõdee parā pia p'anapata Ak'õrepa k'inia bik'a. Lucero ĩdaa pik'a p'ani na p'ek'au euĵā p'āriu pik'a nĩbide. ¹⁶Māga p'ani parāpa awaraarāmaa jarapata perā Tachi Ak'õrepa eperāarā k'aripait'ee it'aa wādamerā āchia Cristode ijāadak'āri. Māga p'anapata perā Cristo cheru ewate parā k'aurepa mia o–ĩa jarai wāara na mimia ichi k'inia oo–e paji.

¹⁷Nāgaweda mi o–ĩa bi parā ome, Cristode ijāapata perā. Maperāpi parāpa ne–inaa pia oomaa p'ani Tachi Ak'õre–it'ee. Mapa ijāadak'aa beerāpa mi peeruta pijida mia jarateeda k'aurepa parāmaa māik'aapa awaraarāmaa, māgá ichita o–ĩa bait'ee. ¹⁸Parā jida o–ĩa p'anadaipia bi mi ome.

Timoteo Epafrodito ome

¹⁹Mamīda mia ijāa bi Tachi Waibia Jesupa mi k'aripait'ee taarā–ee Timoteo pēimerā parā ak'ide. Māgá irua mi o–ĩapii ichiaba, nepĩri chek'āri parāpa oopata māik'aapa p'anapata. ²⁰Nama awaraa eperā iruk'a wē–e pēiit'ee. Iru mi ome t'āri auk'a bapari. Auk'a parā k'inia iru bapari māik'aapa ne–inaa jõmaade parā k'aripa k'inia bapari. ²¹Apemaarāpa jirĩmaa p'ani oodait'ee ne–inaa āchia oo k'inia p'ani, oodai k'āyaara Jesucristopa oopi k'inia bik'a. ²²Mamīda māga–e Timoteo ome. Parāpa pia k'awa p'ani irua oo k'inia bapari Cristopa oopi bik'a, māga unupata perā. Warra chok'ek'ee baparik'a chi ak'õre ome, māgá bi Timoteo mi ome. Taipa auk'a jiripata jarateedait'ee Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. ²³Māpai mia k'awaa atak'āri mi jīapataarāpa k'ĩsia iru p'ani oodait'ee mi ome, aramata Timoteo pēiit'ee parāmaa. ²⁴Mamīda mia at'āri ijāa bi Tachi Waibiapa mi k'aripait'ee ichiaba taarā–ee wāmerā.

²⁵Māgá nĩmaa bi misa, mia k'ĩsia iru bi tachi ĩpema Epafrodito pēiit'ee parāmaa. K'ĩsia bi iru wāipia bi parā ak'ide. Iru mi ome auk'a mimiapari Cristo–it'ee māik'aapa soldao chooparik'a chõo nĩbide, māga pik'a iru mi ome choopari, ijāadak'aa beerāpa tai imiatee jõnide Cristo k'aurepa.

Wāara parāpa iru namaa pëjjida mi k'aripamerā. ²⁶Mamīda iru parāmaa audú wā k'inia nībeeji māik'aapa k'isia p'ua nībeeji, ūrik'āri parāpa iru k'ayaa bada k'awaadap'edaa. ²⁷Wāara iru perā jai-idaaji mǎgǎ k'ayaapa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa iru chupiria k'awaap'eda, jipa beeji. Ak'ōrepa mǎga ook'āri, mi jida ichiaba chupiria k'awaaji, mi waapiara chupiria nībeepiamaapa. ²⁸Īrá Epafrodito mǎgǎ jipa beeji perā, mia parāmaa isapai pëiit'ee, parā waya o-īa p'aneedamerā iru unudak'āri. Mǎgǎ mi jida mak'iara waa k'isia nība-e pait'ee ma k'aurepa. ²⁹Iru o-īa auteebáiti Cristodeerāpa āchi ĩpemaarā auteebaidaipia bik'a. Iru māik'aapa iru ĩiak'aarā pia ak'i p'anáti. ³⁰Iru perā piuji Cristo mimia oo k'iniapa nama mi ome. K'ayaadachi oomaa bada perā parāpa p'oyaa ooda-e p'anadap'edaa mi k'aripadait'ee. Parā pari iru mǎgǎ chupiriadaida perā, parāpa iru pia ak'i p'anadaipia bi.

**Ak'ōre ewari waibia ewate
p'ek'au k'achia wēe p'anadait'ee**

3 ¹Māpai ĩpemaarā, t'āri o-īa p'anapatáati, Tachi Waibia parā ome bapari perā. Īrá mia parāmaa waya ūraait'ee naaweda ūraadak'a. Sē-ee mǎga ooi, parāpa waya ūridaipia p'anadairā. Nǎgǎ ūraa bīpa mia parā k'aripa k'inia bi apidaamaa k'ūrapinaadamerā. ²Tauk'a p'anapatáati parā t'āide t'ū k'inia p'aniirā ome. Tauchaa bipipataarā imik'īraarā k'ap'iade jōmaarā t'āide nipapata, ijāapataarā k'ap'ia t'īpi k'inia p'anadairā. Mǎgǎ jarateepataarā k'achia p'ani, mimia k'achia oomaa p'anadairā. ³Tachia, jōdee, ne-inaa piara iru p'ani tauchaa iru p'anadai k'āyaara tachi k'ap'iade, Tachi Ak'ōre Jaure bapari perā tachi t'āride. Iru k'ap'ia pari it'aa t'īpata Tachi Ak'ōremaa māik'aapa t'āri o-īa p'anapata Jesucristodeerā perā. K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa tachi piara ak'i-e pait'ee tauchaa bipiruta pirā tachi k'ap'iade. Mapa jiripata oodait'ee irua oopi bik'a, jiridai k'āyaara ne-inaa eperāarāpa jiripata pia p'anadait'ee iru k'īrapite.

⁴Māirāk'a mi audua bai, mi k'ap'iade tauchaa iru bairā māik'aapa oopari perā Moisepa p'ādade jara bik'a. Apidaapa k'isia bi pirā ichiata ma ne-inaa unu iru bi, mia audupiara mǎga k'isiai. ⁵Mi t'op'eda, k'āima ocho parumaa judiorāpa michi k'ap'iade tauchaa bijida. Mi Israel pidaarā p'uurudepema; Benjamín ēreerādeepa uchiada. Mi ak'ōreerāk'a māik'aapa āchi ēreerā naa p'anadap'edaarāk'a mi hebreo pedee pedeeperi. Tachi Ak'ōrepa Moisemaa Ūraa p'āpida pia k'awa bi māik'aapa judiorāpa ijāapata pia k'awa bi, mi fariseo pada perā. ⁶Maapai ne-inaa jōma auk'a ooji ma ūraa p'ādade jara bik'a. Mǎga ooji p'ek'au k'achia wēe ba k'inia bada perā Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mǎgǎ audú ijāa bada perā tai judiorāpa ijāapatade, mia Cristode ijāapataarā jiriji miapiit'ee. ⁷Mamīda ma jōma jiri bada Tachi Ak'ōrepa mi piara ak'imerā, ĩrá mia maarepida p'ua-e bi, Cristo ome bapari perā. ⁸Ma ne-inaa aupai mia p'ua-e bi. Īrá jōmaweda

mia ooda t'ári pia beeit'ee Tachi Ak'õre k'irapite nejarrak'a bi mi-it'ee, ne-inaa piara apida wē-e perā Michi Waibia Jesucristo k'awai k'āyaara 9 māik'aapa araa bai k'āyaara iru ome. Mapa waa jiri-e bi p'ek'au k'achia wēe pait'ee Moisepa p'ādade jara bik'a oo bipa. Ma k'āyaara k'awa bi Cristode ijāa bipapai mi p'ek'au k'achia wēe bapari Tachi Ak'õre k'irapite. Pia jarait'eera, Tachi Ak'õrēpata mi p'ek'au k'achia wēe bapipari, mia Cristode ijāapari perā. 10 Tachi Ak'õrepa mi mágá bapii, Cristopa p'ek'au k'achia jōmaweda p'oyaada perā, Ak'õre juapa chok'ai p'irabaik'ári. Maperā Cristo pipiara k'awa k'inia bi. Mia ne-inaa jōmaweda oo k'inia bi irua oopi bik'a, ma k'aurepa mi jiriruta pijida miapidait'ee, maa-e pirā mi piuru pijida iruk'a. 11 Ma jōma oo k'inia bi iruk'a chok'ai bapariit'ee p'irabaip'eda.

**Cristode ijāapataarāpa
jiridaipia bi iruk'a p'anadait'ee**

12 Wāara, waide mia ne-inaa jōmaweda oo-e Cristopa oopi bik'a. Mamīda mia jiri bi māga ooit'ee, ma-it'ee Jesucristopa mi jirit'erada perā. 13 Īpemaarā, mia michi bapata k'irāpak'ári, k'awa bi mi waide māga ba-e. Mamīda nāga oomaa bi. Eperā āpītee ak'i-e bik'a p'ira wāk'ári ne-inaa jītait'ee, māga pik'a mia waa k'isia-e mia naaweda oopatade. 14 Jīp'a jiri bi iru k'await'ee iruk'a parumaa, chok'ai p'irabaidak'ári. Ma-it'ee Tachi Ak'õrepa mi jiriji, it'aa wāmerā Jesucristo k'aurepa.

15 Tachi jōma Cristo pia k'awa p'aniirāpa auk'a k'isiadaipia bi et'ewa jara aupadak'a. Parāpa mágí k'isia awara k'isia p'ani pirā, Tachi Ak'õrepa k'awapiit'ee parāmaa. 16 Mamīda, mia jarada waide pia k'awada-e p'ani mīda, p'anapatáati Tachi Ak'õrepa naaweda k'awapidak'a parāmaa.

17 Īpemaarā, ne-inaa jōma oopatáati mia ooparik'a. Pia ak'íti ijāapataarā tai jīak'a p'anapata māik'aapa auk'a p'anapatáati. 18 Mia māga jara bi parā t'āide nipapataarā chok'ara mágá p'anadak'aa perā. At'apai mia jaradoo māirāpa ne-inaa k'achia oopata. Írá taubade waya auk'a jarait'ee māirā p'anadak'aa Cristopa k'inia bik'a. Oo amaa k'iniadak'aa āchia p'ek'au k'achia oopata, Cristo kurusode piuji mīda āchi p'ek'au wēpapiit'ee. Māga p'anapata perā, Cristo k'ira unuamaa iru p'aniirák'ata p'ani. 19 Māirā atuadait'ee. Āchi k'ap'ia āchi ak'õre waibiak'a iru p'ani. Mia māga jara bi oopata perā āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia oopi bik'a. Māga oopata k'ira nejasia wēe. Jīp'a k'isia p'anapata na p'ek'au eujādepema net'aade. 20 Jōdee tachi it'aripema p'uuru pidaarā, it'aripema net'aade k'isia p'anapata perā. Nīmaa p'ani Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari it'ariipa chemerā. Mágí Tachi Waibia Jesucristo. 21 Ichi chek'āripi, tachi chupiria nībi k'ap'ia ichi it'aripema k'ap'ia jīak'a papiit'ee; k'ap'ia k'ira wāree. Ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, māga ooi. Ma awara ne-inaa jōmaweda ichi jua ek'ari papii.

O-ia p'anapataadaipia bi

4 ¹Īpemaarã, mia parã k'inia iru bi. Mapa parã audú unu k'inia bi. ²Jõmaarãmaa mia o-ia jara k'inia bi parãpa wãara Cristode ijãapata. Īpemaarã k'iniarã, mia oomaa bik'a chóoti parãpa Tachi Waibiade ijãa p'anide.

²Īrá mia enenee nĩbi nãgí wẽraarã, Evodia Síntique ome, t'ãri auk'a p'anapataadamerã Cristodeerã p'anapataadaipia bik'a. ³Ichiaba pimaa, michi k'õp'ãyo k'iniara, chupiria iidi bi mãgí wẽraarã k'aripamerã. Pĩ mi ome auk'a wãara mimiapari Cristo-it'ee. Mapa mia k'awa bi pia ãra k'aripait'ee. Mik'a ãchia jirijida jarateedait'ee Tachi Ak'õrepa jara pẽida Jesucristode. Ichiaba mãgá oojida Clemente mãik'aapa awaraa mimiapataarã Cristo-it'ee. Tachi Ak'õrepa mãgiirã t'ĩ p'ã iru bi it'ari, Cristopa chok'ai p'anapidaarã t'ĩ p'ã jẽra bi librode.

⁴O-ia p'anapatãati parã Tachi Waibiadeerã perã. Waya auk'a jarait'ee; o-ia p'anapatãati. ⁵T'ãri pia p'anapatãati jõmaarã ome. Mãga p'anapataadaipia bi, iru taarã-e perã cheit'ee.

⁶Mak'iaara k'ĩsianãati. Ma k'ãyaara ne-inaa jõma p'asarutade it'aa t'ĩpatãati Tachi Ak'õremaa. Mãgá it'aa t'ĩ bide gracias jarãti irumaa mãik'aapa iidĩti irua parã k'aripamerã. ⁷Mãga ooruta pirã, Tachi Ak'õrepa parã k'ãiwee p'anapiit'ee. Tachi k'ĩradoopa pia k'awada-e pai mĩda, irua mãgá ooi Tachi Ak'õre perã. Iruata parã k'ĩsia mãik'aapa t'ãri jãapari Jesucristo k'ap'ia pari. Mãgá audú k'ĩsia jõnada-e pait'ee.

Ne-inaa pia aupai k'ĩsiadaipia bi

⁸Īpemaarã, at'ãri falta bi na ũraa jarait'ee. K'ĩsiapatãati nãgí ne-inaade: wãara pedeede; awaraarãde pedee pia jararutade; ne-inaa Tachi Ak'õrepa tachimaa oopi k'inia bide; ne-inaa p'ek'au k'achia wẽe bide; ne-inaa tachia k'inia iru p'anide; ne-inaa pia jõmaade; mãgee ne-inaade. Pia jarait'eera, k'ĩsiadaipia bi ne-inaa piadepai; ne-inaa jõmaarãpa pia ak'ipata.

⁹Parãpa ma ũraa ijãajida mãik'aapa awaraa jarateeda chok'ara ũrijida michi it'aideepa. Mi parã t'ãide nipai naaweda, awaraarãpa mi bapata parãmaa nepiripachida. Ma awara pãchi taupa unujida mia oopata jãma nipak'ãri. Mapa oo wãk'ãti wãti mia ooparik'a mãik'aapa p'anapatãati mi baparik'a. Mãga ooruta pirã, Tachi Ak'õre parã ome bait'ee mãik'aapa parã k'ãiwee p'anapiit'ee.

Filipos p'uurudepema ijãapataarãpa primisia tee pëidap'edaa Pablomaa

¹⁰Tachi Ak'õrepa mi t'ãri o-ĩapi bi parãpa waya mi k'aripa p'anedap'edaa perã. Gracias jara bi irumaa parãpa k'ĩsia p'anedap'edaa

perā mi waya k'aripadait'ee. Mia jara k'inia–e parāpa mi k'ira atua iru p'anajida. K'awa bi mi p'oyaa k'aripada–e p'anajida. ¹¹Ichiaba jara k'inia–e parāpa mimaa ne–inaa teedaipia bi, mia ne–inaa falta bairā. Ne–inaa faltak'ari, mia k'isia–e, k'awaa wāru perā t'ari o–ia bait'ee michia ne–inaa iru bi omepai. Ma awara māgá bai ne–inaa jōma mimaa p'asarude. ¹²K'awaa wāji māgá t'ari o–ia bait'ee chupiria nībide māik'aapa net'aara iru bide. Jōma mimaa p'asada k'aurepa mia nāga k'awaa wāji. Mi auk'a t'ari o–ia bapari bi jāwaa bak'ari chik'o paraa perā māik'aapa jarra ook'ari chik'o wē–e perā. Māgá ichiaba mi auk'a t'ari o–ia bapari, net'aara bak'ari māik'aapa net'aa wēe bak'ari. ¹³Mia ne–inaa jōma ooi Cristo k'ap'ia pari, irua mi k'aripapari perā. ¹⁴Māgá choo bi mīda, parāpa piata oojida mi chupiria k'awaadak'ari mi chupiria nībide.

¹⁵Parā Filipodepema ijāapataarāpa nāga pia k'awa p'ani. Mia parā k'aripaji parā t'āide jaratee nipak'ari Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Māgá k'aripap'eda, parā eujā, Macedoniadeepa uchiak'ari, parāpata jōdee mi k'aripajida. Parāpapai māga oojida, ewaa ijāa p'anedap'edaarā paji mīda. Awaraa p'uurudepema ijāapataarāpa Tachi Ak'ōre Ūraa auk'a k'awaajida mia jarateeda k'aurepa. Mamīda mimaa primisia tee pēida–e paji, parāpa oodap'edaak'a. ¹⁶Mi Tesalónica p'uurude bak'ari pida, at'apai parāpa mimaa tee pēijida ne–inaa falta bada. ¹⁷Māga jara–e bi k'inia bairā parāpa mimaa primisia tee pēipataadamerā. Jip'a k'inia bi Tachi Ak'ōrepa parāmaa waapiara teemerā ne–inaa ichia k'isiade iru bi teeit'ee Cristodeerāmaa; chi awaraarā k'aripadap'edaarāmaa. ¹⁸Wāara, parāpa primisia tee pēidap'edaa k'aurepa Epafrodito ome, irā mia audú iru bi mia falta bada k'āyaara. Ma primisia tee pēidak'ari mimaa, Tachi Ak'ōremaa tee pik'a p'anajida. Ne–inaa t'ua baparik'ata bi, eperāarāpa paapatap'edaa iru–it'ee. Māgí ik'ari, o–ia baji āra ome. Māga pik'a parāpa primisia teedak'ari mimaa, iru auk'a o–ia bapari parā ome. ¹⁹Parāpa māga oopata perā, mi Ak'ōre Waibiapa parāmaa ne–inaa falta p'ani jōmaweda teeit'eepi, ichia ne–inaa k'ira wāree iru bidepema. Māgí ne–inaa teeit'ee Jesucristo k'ap'ia pari. ²⁰iTachi Ak'ōre ichita jōmaarā k'āyaara waibiara bait'ee! iAmén!

Pablopa salude tee pēida

²¹Mia salude tee pēiru jōma Jesucristo k'ap'ia Tachi Ak'ōrede ijāapataarāmaa. Tachi ipemaarā nama mi ome p'aniirāpa parāmaa auk'a salude tee pēiruta. ²²Na p'uurudepema César palaciode mimiapataarāpa apemaarā ijāapataarā ome ichiaba parāmaa salude pēiruta.

²³Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristomaa irua parā pia ak'i bapariimerā.

Māgapai paji.

COLOSENSES

San Pablopa K'art'a P'ãda Colosas P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'aji. K'isiapata na k'art'a ichiaba p'aji Romade, carcelde bak'ãri. Ai naaweda Pablopa jaratee nipak'ãri Éfeso p'uurude, Colosas p'uurudepema Epafra Cristode ijãa beeji. Mãgipa Cristo ũraa jarateenaji ichi p'uuru pidaarãmaa. Mãgã ijãapataarã paraaji Colosas p'uurude. Pablopa Colosas p'uurudepema ijãapataarã ũraa k'inia baji, ichi jua ek'ari ijãapataarã Éfeso p'uurudepemaarãpa ma ijãapataarã k'aripapatap'edaa perã.

Naapiara jara bi ichi Timoteo ome o-ia p'ani ma Colosas p'uurudepema ijãapataarã Cristode pia ijãapata perã (cap. 1.1-14). ũraa bi ũrinaadamerã seewa jarateepataarãpa nãga jarateepata: Moisepa p'ãdade jara bik'a oopataadamerã mãik'aapa angeleerãmaa it'aa t'ipataadamerã. Cristodepai ijãadaipia bida a bi, iruta jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã (caps. 1.15–2.19). Jara bi Cristode ijãapataarã awara p'anapataadaipia bi, chiwidi pik'a p'anadairã Cristo k'aurepa (caps. 2.20–4.6). T'ëepai jara bi chi k'õp'ãyoorã mimiapatade mãik'aapa salude tee pëi bi ipemaarã Cristo k'aurepa, Colosas p'uurude mãik'aapa Laodicea p'uurude p'aniirãmaa (cap. 4.7-18).

Salude pëida

1 1-2Mi, Pablopa na k'art'a p'ã pëiru Tachi Ak'õredeerãmaa, Colosas p'uurude p'ani. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa pëimerã ichi ũraa jarateede. Na k'art'ade tachi ipema Cristo k'aurepa Timoteopa ichiaba salude pëiru parãmaa.

Ipemaarã Cristo k'aurepa, taipa k'awa p'ani parãpa wãara ijãapata Cristode. Mapa it'aa iidipata Tachi Ak'õrepa parã pia ak'i bapariimerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Pablopa it'aa t'ida ijāapataarā pari

³Tachi Ak'öre Tachi Waibia Jesucristo Ak'öre. Irumaa it'aa t'idak'āri parā pari, taipa ichita gracias jarapata, ⁴ūripata perā parāpa wāara Jesucristode ijāapata māik'aapa jōma Ak'ōredeerā k'inia iru p'anapata. ⁵Parā māga p'anapata ijāapata perā it'aa wādait'ee māik'aapa iru p'anadait'ee ne–inaa jōma Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi teeit'ee ichideerāmaa. Cristopa jirit'eradaarāpa irua wāarata jara pēida naa jarateedak'āriipa parāmaa, māga ijāapata. ⁶Ma jarateedak'a parāmaa at'āri jarateemaa p'ani to bee chaa. Mapa eperāarā chok'araara ichiaba ijāa p'ani parā ijāa p'anadap'edaak'a naa ijāadak'āri. Maapai parāpa k'awaajida wāara Tachi Ak'öre jōmaarā k'āyaara t'āri piara bapari. ⁷Tachi ipema k'inia Epafrapa māga jarateeki parāmaa. Tai pari irua oopachi Cristopa oopi bik'a parā t'āide. ⁸Taimaa nepiriji sāga parāpa mi māik'aapa awaraa ijāapataarā k'inia iru p'ani, Tachi Ak'öre Jaurepa oopi bik'a.

⁹Maperā taipa māga ūridap'edaadeepa it'aa t'ipata parā pari. Māga oomaa p'anide iidipata Tachi Ak'ōrepa parāmaa k'awaapimerā jōma ichia oo k'inia bi parā k'ap'ia pari. Ichiaba iidi p'ani Ak'ōrepa ichi Jaure k'ap'ia pari nejōmaade k'isia k'awaa papimerā. ¹⁰Taipa māga iidipata k'inia p'anadairā parā p'anapataadamerā Tachi Waibiadeerāk'a, ne–inaa jōma oomaa p'ani irua k'inia bik'a. Māga p'anadak'āri, ne–inaa pia k'ira t'ādo oodait'ee māik'aapa Tachi Ak'öre pipiara k'awaadait'ee. ¹¹Mamīda māga ooda–e pai irua k'aripa–e bi pirā. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bapari. Mapa ichiaba iidipata irua parā k'aripamerā. Māgā t'āri o–īa choodai, nepirade baairuta pijida. ¹²Maperā gracias jaradaipia bi irumaa. Iruata parā jirit'eraji jōma iru p'anadamerā irua k'isia iru bi teeit'ee ichideerāmaa, it'ari iru īdaade t'ūdak'āri. ¹³Ma awara, iruata tachi uchiapiji na p'ek'au eujādepema p'āriu pik'a bideepa māik'aapa biji it'aripema īdaa pik'a bide, ichi Warra k'inia iru bi jua ek'ari. ¹⁴Ichi Warra piuda k'aurepata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā māik'aapa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiji.

Cristo piuda k'aurepa tachi t'āri auk'a p'anadai Tachi Ak'öre ome

¹⁵Eperāarāpa Tachi Ak'öre p'oyaa unudak'aa. Mamīda irua unupiji ichi Warra k'ap'iade. Cristo Tachi Ak'öre k'irak'a bi. Jōmaarā k'āyaara waibiara bi, ne–inaa jōma ooda perā. ¹⁶Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa ooji ne–inaa jōmaweda it'ari nībi, māgī unudak'aa mīda. Ooji jōmaweda angeleerā poro waibiarā, netuaraarā poro waibiarā paara, ma jōmaweda tachi k'āyaara waibiara bee. Ichiaba ooji ne–inaa jōmaweda na p'ek'au eujāde nībi tachia unupata. Tachi Ak'ōrepa ma jōma ooji Cristo k'ap'ia

pari, iru-it'ee nībamerā. ¹⁷Cristo ichita bapari. Bapachi ne–inaa jōma ooi naaweda. Iru k'aurepata ne–inaa jōma nībi. ¹⁸Iru jōmaarā ijāapataarā poro waibia. Ma ijāapataarā iru k'ap'ia apai bik'a p'ani. Jōdee iru ma k'ap'ia porok'a. Iru k'aurepata ijāapataarā paraa. Jōmaarā ijāapataarā naa iru piup'eda chok'ai p'irabaiji, jōmaarā k'āyaara waibiara bait'ee. ¹⁹Cristo māga bi Tachi Ak'ōre ba k'inia bada perā ichi k'ap'iade. ²⁰Ichi Warra k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa ne–inaa jōma k'āiwee bapi k'inia baji ichi jua ek'ari. Eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa waa p'oyaa pia ak'i–e paji ichia ooda; na p'ek'au eujādepema ne–inaa, it'aripema ne–inaa paara. Mamīda kurusode ichi Warra waa bat'ak'āri, ma piuda k'aurepa irā ma ne–inaa jōma waya pia ak'ipari. Ma awara ichi t'āri auk'a bipari eperāarā ome Cristode ijāadak'āri.

²¹iK'īsīati nāgide! Parā ijāadai naaweda, t'imí pik'a p'anapachida Tachi Ak'ōre ik'aawaapa. Tachi Ak'ōre k'īra unuamaa iru p'anapachida. T'āri k'achia p'anapachida parāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ²²Mamīda irā Cristo chupiria piuda k'aurepa parā pari, t'āri auk'a p'anapata Tachi Ak'ōre ome. Irua parā māgá t'āri auk'a biji Ak'ōre ome p'ek'au k'achia wēe, maarepida imiateeda wēe p'anadamerā Ak'ōre k'īrapite, iru waya chek'āri. ²³Wāara māga p'anadait'ee, ijāa wāruta pirā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida eperāarāmaa. Ma jara pēida naa ijāadak'āri, k'awaajida parā piudak'āri, wāara it'aa wādait'ee. Māga ijāapatāati. Chok'araarāpa ūrimaa p'ani ma ūraa Tachi Ak'ōrepa jara pēida. Ma ūraata mi, Pablopa jarateepari, Cristopa mi pēidak'āriipa jarateemerā.

Pablo mimiada Cristode ijāapataarā k'aripait'ee

²⁴Irā mi chupiria nībi mīda, o–īa bi k'awa bairā mi nāga bi parā k'aripa k'iniapa. K'awa bi mi, awaraa ijāapataarā ome waapiara chupiria jōnadait'ee Cristo k'aurepa, iru k'ap'ia, chi irude ijāapataarā, k'aripa p'ani misa. ²⁵Tachi Ak'ōrepa mi na mimiade biji, parā Cristode ijāapataarā k'aripamerā. Mapa jarateepari jōma Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode. ²⁶Tachi Ak'ōrepa ma jara pēida k'awapi–e paji naawedapemaarāmaa. Mamīda irua k'inia bairā, īrapema ijāapataarāmaa k'awapiji. ²⁷K'awapi k'inia baji ichia ne–inaa pi–ia k'īsia iru bada parā judio–eerā–it'ee. K'īsia iru baji Cristo parā t'āride bapiit'ee. Iru wāara jāma bapari perā, parāpa k'awa p'ani na ewari iru k'īra wāree wāara unudait'ee.

²⁸Maperā irua oodata māik'aapa jaradata jarateepata jōmaarāmaa. Ūraapata eperāarā k'īra t'ādo, āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadamerā. Ma awara iididap'eda Tachi Ak'ōrepa taimaa k'īsia k'awaapimerā, jarateepata Cristode ijāadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. Taipa māga oopata āchi ijāadak'āri, araa p'anadamerā Cristo ome māik'aapa p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā. Māgá Tachi Ak'ōre

k'irapite panadait'ee tai ome iru ewari waibia ewate. ²⁹Ma-it'eeta mi mak'iaara sē-ee mimiapari. Jiripari jōmaarāpa ijāadamerā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode. Māga ooi Cristo, chi jōmaarā k'āyaara waibiara bipa, mi k'aripapari perā.

2 ¹Ma awara mia nāga k'awapi k'inia bi parāmaa. Mia ichiaba jiripari parā pipiara ijāadamerā Cristode. Mia mágá parā k'aripa k'inia bi. Ichiaba mágá k'aripa k'inia bi Laodicea p'uurudepema ijāapataarā māik'aapa jōma ijāapataarā, mi k'ira waide k'awada-e p'aniirā paara. ²K'inia bi parā jōmaweda t'āri o-īa Cristode ijāadamerā māik'aapa t'āri a-ba, chik'inia p'anapataadamerā. Māga p'anadak'āri, wāara k'awaa wādait'ee jōmaweda Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa k'awapi k'inia bi Cristode. Naawedapemaarāmaa māga k'awapi-e paji. Mamīda irapemaarāmaa Cristo k'awapiji. ³Iru k'āyaara ne-inaa pipiara wē-e k'awadait'ee, iruta jōmaarā k'āyaara k'isia k'awaara bapari perā. Mapa irua aupaita k'isia k'awaapii parāmaa. ⁴Mia māga jara bi parāpa k'ūrapinaadamerā apidaamaa, ne-inaa awara iwarraa jaratee p'ani mīda. ⁵Mi parā ome bi-e mīda, mi k'isia parā ome bi. O-īa bi k'awa bairā parā k'ira jip'a p'anapata māik'aapa wāara Cristode ijāapata.

Cristodeerāk'a p'anapatáati

⁶Ijāadak'āriipa parāpa wāara ijāapata perā Jesucristo Tachi Waibia, t'āri a-ba p'anapatáati iru ome. ⁷Parāmaa jarateedap'edaak'a naa ijāadak'āri, waapiara ijāapatáati Cristode māik'aapa k'awaa wāk'āti wátī oodait'ee irua k'inia bik'a. Ma jarateedap'edaa k'ira atuanáati. Ma k'āyaara ichita gracias jarapatáati Tachi Ak'ōremaa, irua mágá Cristo k'awapida perā parāmaa.

⁸K'irak'aupai ijāadai seewa jarateepataarāpa jara p'ani. Áchia jarateeda-e Cristopa ooda māik'aapa jarada. Ma k'āyaara áchi k'isiadeepa seewa jarateepata, chonaarāweda k'isia k'awaa beerāda apatap'edaarāpa jarateedap'edaak'a. Māirāpa jarateepachida eperāarā ne-inaa oo p'anipa Tachi Ak'ōre k'awadai.

⁹Mamīda māga-e. Cristo k'ap'iadeta Tachi Ak'ōre bapari. ¹⁰Mapa nāgaweda parāpa Tachi Ak'ōre k'awa p'ani, araa p'anapata perā Cristo ome. Iruta jōmaarā k'āyaara waibiara bi! Na p'ek'au eujādepema poro waibiarā, it'aripema poro waibiarā, netuaraarā poro waibiarā paara iru jua ek'ari p'ani. ¹¹Parā mágá araa p'anapata perā Cristo ome, jaradai irua tauchaa pik'a biji parā t'āride. Mia jara k'inia-e tauchaa biji parā k'ap'iade eperāarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara pipiara ooji parā ome. Uchiapiji parā p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa, t'āriipa oodamerā irua k'inia bik'a. ¹²Ma awara parā araa p'anapata perā Cristo ome, jaradai Cristo k'ap'ia piuda iadak'āri, parā auk'a ia pik'ajida. Ichiaba iru chok'ai p'irabaik'āri, parā auk'a p'irabai pik'ajida, ijāapata perā Tachi

Ak'õre, chi jõmaarã k'ãyaara waibiara bipa, Cristo p'irabaijiji. Ak'ipijida Cristo ome araa p'anapata poro choopidak'ãri. ¹³Ma awara parã araa p'anapata perã Cristo ome, jaradai Tachi Ak'õrepa Cristo chok'ai bapik'ãri, parã auk'a chok'ai p'anapijiji. Cristode ijãadai naaweda, Tachi Ak'õre-it'ee parã piu pik'a p'anajida parãpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Ichiaba piu pik'a p'anajida, Tachi Ak'õre Ũraa k'awada-e p'anadap'edaa perã. iMamĩda írã mãga p'ani-e! Tachi Ak'õrepa tachi ijãapataarã chok'ai p'anapik'ãri Cristo ome, tachia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wẽpapijiji. ¹⁴Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa tachi tewe paraa pik'a p'anapachida Tachi Ak'õre ome. Ooda-e p'anapachida irua jaradak'a iru ũraa pãdade. Mapa atuadait'ee paji. Mamĩda Tachi Ak'õrepa tachi chok'ai p'anapik'ãri Cristo ome, ma tewe paraa pik'a bada jõpijiji. Mãga ooji Cristo kurusode piuk'ãri tachi pari. ¹⁵Ma awara ma tewek'a bi kurusode jõpik'ãri Cristo ome, Tachi Ak'õrepa ichiaba netuaraarã poro waibiara jõmaweda p'oyajiji mãik'aapa jõmaarã taide áchi Cristo jua ek'ari bijiji.

K'írak'aupai úridai seewa jarateepataarãpa jara p'ani

¹⁶Tachi Ak'õrepa ma jõma ooda perã tachi k'aripait'ee, k'ísianáati awaraarãpa parã ápite pedee k'achia jararuta pirã ne-inaa k'opata k'aurepa maa-e pirã topata k'aurepa. Ichiaba k'ísianáati mãga ooruta pirã, parãpa iada-e p'anadairã ewari, atane mãik'aapa año, árapa ma ñipata ewate mãik'aapa fiesta ewate ipatak'a. ¹⁷Mãgee fiesta ewate, ñipata ewate, awaraa chonaarãwedapema ũraa ome Cristopa ooit'ee bada tauchaa pik'a baji. Mamĩda írã Cristo bapari tachi ome. ¹⁸Mapa k'ísianáati awaraarãpa jara p'ani mĩda parã atuadait'ee it'aa t'ĩdak'aa perã angeleerãmaa áchia oopatak'a. ¿Áchia jara p'ani-ek'ã tachia jĩp'a it'aa t'ĩdaik'araa bi Tachi Ak'õremaa, mãga ooruta pirã audua p'anida a p'anadairã? Angeleerãmaata it'aa t'ĩdaipia bida a p'ani, mãirãpa pedeedamerã Tachi Ak'õremaa tachi pari. Ichiaba nepiri p'ani áchia unupatada a p'ani; ne-inaa k'áimok'araa pik'a bide. Mamĩda ijãanáati áchi audua pedee, áchi k'ísiadeepapai mãga jara p'anadairã. ¹⁹Mãgee ne-inaade audú k'ísiapata perã, k'ísiadak'aa Cristopa áchima oopi k'inia bide. Iruta tachi ijãapataarã poro waibia. Jõdee tachi iru k'ap'ia apai pik'a. Maperã oo k'awaa wãpataadaipia bi Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a.

²⁰Parã Cristo ome araa p'anapata perã, iru piuk'ãri, parã jida piu pik'ajida. Mãgá uchijida eperãarãpa ne-inaa k'íra t'ãdo oopipata jua ek'ariipa. Mãga bita, parãpa ¿sãap'eda at'ãri ma ne-inaa oo k'inia p'anima? ²¹Eperãarãpa jarapata "Jãgí t'õbaináati; jãgí k'onáati; jãgí jitanáati." ²²Jõma "jãgí" jarada taarã-ee iru bap'eda jõdait'ee, na p'ek'au eujãdepema perã. Ichiaba jõma ma jarada tachia oonaadamerã jõit'ee, jĩp'a eperãarãpa jarateepata perã. ²³Ũk'uruurãpa jaratee p'ani jĩp'a it'aa t'ĩdaik'araa bi Tachi Ak'õremaa, tachi audú k'achia p'anadairã. Ichiaba

jaratee p'ani tachi k'ap'ia pia ak'idaik'araa bi, mak'iara pia-e bairã. Wãara eperãarã ûk'uruurãpa mãgee ne-inaa jaratee p'ani pia ak'ipata, pia pik'a ûripata perã. Mamïda tachia jõma ooruta pijida mãirãpa jaratee p'anik'a, at'ãri uchiada-e pai tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa. Cristopapai tachi mãgideepa uchiapii.

Cristode ijãapataarãpa it'aripema ne-inaade k'ïsiadaipia bi

3 ¹Mia naaweda jaradak'a parã p'irabai pik'ajida Cristo ome, iru chok'ai p'irabaik'ari. Mãgã eperã chiwidi pik'a p'aneejida; p'ek'au k'achia oo amaa p'anapataarãk'a. Mapa jiripataati it'aripema ne-inaa, Cristo mama bapari perã. Tachi Ak'õrepa Cristo ichi juaraare biji, tachi jõmaweda ak'i bamerã. ²Maperã it'aripema ne-inaade k'ïsia p'anapataati, na p'ek'au eujãdepema net'aadepai k'ïsiadai k'ãyaara. ³Cristo piuk'ari, parã jida piu pik'ajida. Ma awara Tachi Ak'õrepa Cristo waya chok'ai bapik'ari, parã auk'a chok'ai p'anapiji, ichita p'anapataadamerã iru ome. ⁴Maperã Cristo, chi ichita chok'ai p'anapipari waya chek'ari, parã auk'a chedait'ee iru ome iru k'ïra wãree unupide jõmaarãmaa.

Ne-inaa k'achia oopatap'edaa Cristode ijãadai naaweda oo amaadaipia bi

⁵Parã mãgã ichita chok'ai p'anadairã Cristo chok'ai bik'a, oo amãati ne-inaa k'achia k'ïra t'ãdoo parãpa oopatap'edaa irude ijãadai naaweda. P'ek'au oonãati awaraarã ome. Awaraarã jirinãati ãra ome k'achia oodait'ee. K'ïsianãati ne-inaa pãchia k'achia oo k'iniata oodait'ee. Pãchia net'aa iru p'ani omepai k'ãiwee p'anapataati, waapiara ata k'inia p'anada-ee. Chi net'aa k'iniayaa bipa net'aa k'iniara iru bi Tachi Ak'õre k'inia iru bai k'ãyaara. ⁶Eperãarãpa mãgee ne-inaa k'achia oodak'ari, Tachi Ak'õre k'ïraupipata. Mapa ewari cherude irua mãgee ne-inaa k'achia oopataarã miapiit'ee. ⁷Naaweda parãpa pida mãgee ne-inaa k'achia oopachida, oo k'iniadak'aa pada perã Tachi Ak'õrepa oopi bik'a. ⁸Mamïda ïrã mãga p'anadaik'araa bi. Mapa nãgee jõmaweda oo amãati. K'ïrau mãik'aapa t'ãri k'achia p'ananãati. K'ïsianãati chiãra k'achia oodait'ee. Pedee k'achia pedeenãati awaraarã ãpïte mãik'aapa ik'achia pedeenãati. ⁹Seewa jaranãati awaraa ijãapataarãmaa, parãpa mãgee ne-inaa k'achia oodaamaa p'anadap'edaa perã Cristode ijãadak'ari. Irude ijãadak'ari, oo amaajida ne-inaa jõmaweda pãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iaapa oopi bik'a. ¹⁰Ma k'ãyaara p'ana k'inia p'aneejida eperãarã chiwidi p'anik'a, Tachi Ak'õre, tachi oodapa parã ichi k'ïrak'a papimerã. Mãga p'anadai iru wãara k'awa wãdak'ari. ¹¹Tachi Ak'õrepa mãga oopari jõmaarã Cristode ijãapataarã-it'ee: judiorã-it'ee, judio-eerã-it'ee auk'a; chi k'ap'iaade tauchaa iru beerã-it'ee, chi tauchaa wëe beerã-it'ee; k'ïra tewaraarã-it'ee mãik'aapa sipanaarã-it'ee, esclavoorã-it'ee, esclavo-eerã-it'ee paara.

Ak'õrepa m̃aga oopari ma jõmaarã-it'ee, Cristo bapari perã jõmaweda irude ijãapataarã ome. Iruata ma jõmaweda k'aripapari, jõmaarã k'ãyaara waibiara bapari perã.

¹²Tachi Ak'õrepa parã m̃agá jirit'eraji ichideerã papiit'ee. Parã k'inia iru bapari perã, parã awara biji nãga p'anapataadamerã awaraarã ome: chupiria k'awaa; t'ãri pia; audua-ee; k'ĩrau-ee; t'ãripa choo, nepirade baairuta pijida. ¹³Mapa choopatãati awaraarãpa nepira jiri p'ani pijida parã ome. Parãdepemapa awaraa imiateeru pirã, ma imiateeda perdonãati, Tachi Waibiapa perdonaaparik'a parãpa k'achia oopata. ¹⁴Ma awara chik'inia p'anapatãati. M̃aga p'anapataadak'ãri, wãara oodai ma jõma et'ewa jarada Tachi Ak'õredeerãpa oopataadamerã. ¹⁵Oopiti Cristomaa irua oopi k'inia bik'a pãchi t'ãride. Irua parã t'ãri o-ĩapi k'inia bi, k'ãiwee para bamerã. Ma-it'eeta Tachi Ak'õrepa parã jiriji, k'ap'ia apai pik'a, k'ãiwee p'anapataadamerã. Mapa gracias jarapatãati Tachi Ak'õremaa.

¹⁶T'ãripa jiripataati Cristopa jarateeda waapiara k'awaadait'ee mãik'aapa p'anapatãati ma jarateedade jara bik'a. Iidíti Tachi Ak'õrepa parã k'isia k'awaapimerã mãik'aapa jaratãeti ma jarateeda awaraarã pãchi t'ãidepemaarãmaa. Ichiaba urãati oodamerã Cristopa oopi k'inia bik'a. Ma jõma oodai cheepurudak'ãri k'aride salmos Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdãdepema, Ak'õre k'ari mãik'aapa Tachi Ak'õre Jaurepa k'aripiru. M̃agí k'aridak'ãri, t'ãripa k'aridaipia bi Tachi Ak'õremaa, iru jõmaarã k'ãyaara t'ãri piara bapari perã. ¹⁷Wãara jõmaweda parãpa oopata oodaipia bi Tachi Waibia Jesupa oopi bik'a. Ichiaba jõmaweda parãpa jarapata jaradaipia bi irua jarapi bik'a. M̃aga oodak'ãri, iru k'ap'ia pari gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa.

Sãga p'anapataadaipia bi awaraa ijãapataarã ome

(Ef 5.22-33; 1 P 3.1-7)

¹⁸Wëraarã, imik'ĩra paraa beerã, chok'ek'ee p'anapatãati pãchi k'ima ome, Tachi Waibiapa k'inia bairã wëraarã irude ijãa p'ani m̃aga p'anapataadamerã. ¹⁹Jõdee imik'ĩraarã wëra paraa beerã, pãchi wëra k'inia iru p'anapatãati. K'ĩrau p'ananaãati ãra ome. Ma k'ãyaara t'ãri pia p'anapatãati.

²⁰Warrarã, ichita oopataati pãchi ak'õreerãpa jara p'anik'a, Tachi Ak'õrepa k'inia bairã m̃aga oodamerã. ²¹Ak'õreerã, pãchi warrarã k'ĩraupinãati, k'ĩra pia-ee p'ananaadamerã.

²²Esclavoorã, ichita oopataati pãchi chipariirãpa jara p'anik'a. Oonãati esclavoorã ùk'uruurãpa oopatak'a. Mãirã k'ĩra jĩp'a mimiapata ãchi chipariirãpa ak'i p'ani misa aupai, ãchi mimiayaa beeda adamerã. Mamĩda parãpa m̃aga oodaik'araa bi. Ma k'ãyaara auk'a k'ĩra jĩp'a mimiapataadaipia bi, pãchi chipariirãpa ak'ida-e p'ani pijida. M̃agá

ak'ipidai Tachi Waibia wāara waawepata. ²³Mimiapataadai k'āyaara eperāarā-it'ee aupai, t'āripa ne-inaa jōma oopataāti Tachi Waibia Cristo-it'ee, iru parā chipari waibiara bairā. ²⁴K'awa p'anī parāpa mimiapata pari iruata parāmaa atapiit'ee jōma Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi teet'ee ichideerāmaa. ²⁵Mamīda māga oo-e pait'ee chi ne-inaa k'achia oopari ome. Ma ne-inaa k'achia oopata pari Tachi Ak'ōrepa ichiaba māgimaa ne-inaa k'achia ooit'ee. Ichia māga k'isia iru bi ooit'ee jōma k'achia oopataarā ome; esclavoorā ome, esclavo-eerā ome auk'a, eperāarā jōmaweda auk'a p'anadairā iru k'irapite.

4 ¹Esclavoorā chipariirā, pāchi esclavoorā pia ak'i p'anapatāati, Cristopa k'inia bik'a. K'irāpāti it'ariipa pāchi chiparipa parā ak'imaai bi.

²Īrā parā jōmaarāmaa mia ūraait'ee: Ichita it'aa t'īpatāati. K'irak'aupai k'ira atuadai it'aa t'īdait'ee. Parā it'aa t'ī p'anide ichita gracias jarapatāati Tachi Ak'ōremaa. ³Māgā it'aa t'īdak'āri, ichiaba it'aa t'īti tai pari. Iidipatāati Tachi Ak'ōrepa taimaa waapiara jarateepimerā irua eperāarāmaa naaweda k'awapi-e pada: Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, irude ijāadak'āri atuanaadamerā. Māgī jaratee bi k'aurepata mi nama carcelde bi. ⁴It'aa iidipatāati mia māgī pi-ia jarateemerā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a, māgā jarateepia bairā.

⁵K'isia k'awaa p'anapatāati ijāadak'aa beerā ome. Unuruta chaa ne-inaa jōma ōoti āchimaai Cristode ijāapidait'ee. ⁶Ichita t'āri pia pedeeapatāati, āchia o-īa ūri k'inia p'anadamerā parāpa jara p'anī. Māga ooruta pirā, parāpa k'awaa wādaai pia p'anaudait'ee āchia ne-inaa iidiruta chaa.

Salude tee pēida na k'art'a p'ā aupa wāk'āri

⁷Mia na k'art'a pēiru tachi ipema Cristo k'aurepa Tíquico ome. Mia iru k'inia iru bi, k'ōp'āyo pia perā. Irua mi ichita k'aripapari, Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oo k'inia bairā. Parāmaa nepirinait'ee mia k'isia bi māik'aapa oomaa bi, ma jōma k'awaadamerā. ⁸Ma-it'ee mia iru pēiru; pia k'awaadamerā tai p'anapata māik'aapa t'āri o-īa p'anedamerā irua jararu ūridak'āri. ⁹Tíquico ome parā p'uurudepema Onésimo auk'a wāru. Taipa iru auk'a k'inia iru p'anī ipema pia perā māik'aapa oo k'inia bairā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Mapa āra wāruta parā ak'ide māik'aapa nāpema ijāapataarāpa oopata nepiride.

¹⁰Tachi k'ōp'āyo Aristarco ichiaba nama carcelde bi mi ome Jesucristo k'aurepa. Irua salude pēiru ichiaba. Bernabé primo Marcopa ichiaba salude pēiru. Mia naaweda jara pēidak'a, Marcos wāru pirā parāmaa, pia auteebāiti. ¹¹Ichiaba salude pēiru Jesupa; māgī ichiaba t'ījarapata Justo. Ma judiorā ōpeerāpapai mi k'aripamaai p'anī na mimia ome. Ārapa ichiaba k'inia p'anī eperāarāpa Tachi Waibia Cristode ijāadamerā, Tachi

Ak'õrepa k'inia bik'a. Ārapa mi māgá k'aripa p'anadairã, mi t'ãri o-ĩa bapari.

¹²Parã p'uurudepema Epafrapa ichiaba salude pëiru. Irua pia oopari Jesucristopa oopi bik'a. T'ãriipa it'aa t'ĩpari parã pari, Tachi Ak'õrepa k'aripamerã. K'inia bi parãpa wãara ijãadamerã jõma Tachi Ak'õrepa jara pëida parãmaa mäik'aapa t'ãriipa oo k'inia p'anadamerã irua oopi bik'a, ma awara choodamerã māgá ijãa p'anide, pariatua awaraa ne-inaa ijãada-ee. ¹³Michi taupa unudoo sāga Epafrapa jirĩpari k'aripait'ee parã jõmaweda; chi ijãapataarã Colosas p'uurudepemaarã, Laodicea p'uurudepemaarã mäik'aapa Hierápolis p'uurudepemaarã. ¹⁴Ichiaba Doctor Lucapa salude pëiru. Taipa iru k'inia iru p'ani, ichiaba k'õp'āyo pia perã. Tachi k'õp'āyo Demapa ichiaba salude pëiru.

¹⁵Mia parãmaa chupiria iidi bi, mi pari saludaadamerã tachi ĩpemaarã Cristo k'aurepa, Laodicea p'uurude p'ani. Ichiaba salude pëiru Ninfamaa mäik'aapa jõma Cristode ijãapataarãmaa iru tede it'aa t'ĩ chepata.

¹⁶Parãpa na k'art'a leedap'eda, Laodiceadepema ijãapataarãmaa péiti auk'a leedamerã. Jõdee parãpa atadak'ãri chi apema k'art'a āramaa p'ã pëida, māgí leedaipia bi. ¹⁷Arquipomaa nãga jaráti: “K'ĩra jĩp'a aupáji mimia Tachi Ak'õrepa awara bida pi-it'ee, Cristo ome araa bapari perã.”

¹⁸Mi, Pablopa nãgí p'ãru michi juadoopa. It'aa t'ĩdak'ãri, k'irãpáti iididait'ee mi pari nama carcelde nĩbairã. Mia pida it'aa t'ĩpariit'ee parã pari, Tachi Ak'õrepa parã pia ak'ĩ bapariimerã.

Māgapai paji.

1 TESALONICENSES

San Pablopa K'art'a Naapiara P'ãda Tesalónica P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. K'isiapata iru Corinto p'uurude baji na k'art'a p'ãk'ãri. Tesalónica p'uurudepema ijãapataarãmaa p'ãji. Tesalónica p'uuru waibiara baji Macedonia eujãde. Pablopa naapiara Jesucristo ũraa jarateeji ma p'uurude. Mamãda mama taarã ba-e paji, iru k'ira unuamaa iru p'anapataarãpa peet'aadait'ee jiridap'edaa perã. Ma t'ëepai Timoteopa ma Tesalonicadepema ijãapataarãde pedee pia jara chek'ãri, Pablo o-ia beeji.

Naapiara jara bi ichi o-ia bi k'awa bairã ãra pia nipapata Ak'õre ode. Jara bi ichia it'aa t'ipata ãra pari mãik'aapa ne-inaa ichia k'irãpa bi ãra t'ãide nipak'ãri (caps. 1.1–2.16). Jara bi ichi wã k'inia bi ãra ak'ide mãik'aapa Timoteopa ichimaa nepiri cheda, ãra t'ãideepa chek'ãri (caps. 2.17–3.13). ũraa bi audupiara ijãapataadamerã mãik'aapa oopataadamerã Cristopa oopi bik'a. Ichiaba jara bi sãga pait'ee Cristo waya chek'ãri mãik'aapa ijãa jai-idaadap'edaarã chok'ai p'irabaidak'ãri (caps. 4.1–5.11). T'ëepai jara bi ũraa awara-awaraa mãik'aapa iidi bi it'aa t'ipataadamerã iru pari (cap. 5.12-28).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablo Silvano ome mãik'aapa Timoteopa paara na k'art'a p'ã pëiruta parã Cristode ijãapataarãmaa, Tesalónica p'uurude p'ani. Taipa k'awa p'ani parã Tachi Ak'õredeerã mãik'aapa Tachi Waibia Jesucristodeerã, wãara ijãapata perã. Mapa it'aa iidi p'ani ãrapa parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Tesalónica p'uurudepema ijäapataaräpa ne–inaa pia oopata

²Tai it'aa t'ĩdak'äri Tachi Ak'õremaa, ichita gracias jarapata parä jõmaarä pari. ³Mägá irumaa gracias jara p'anide, k'iräpa p'ani paräpa ne–inaa pia oopata Ak'õrepa oopi bik'a, Cristode wäara ijäapata perä. Parä audú mimiapata awaraarä k'aripadait'ee, Cristo k'aurepa ära k'inia iru p'anapata perä. Mäga oo p'anide choopata, ijäapata perä Tachi Waibia Jesucristo unudait'ee, ichideerä ata chek'äri. ⁴Ïpemaarä Cristo k'aurepa, taipa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa parä k'inia iru bapari. Mapa ichia parä jirit'eraji ichideerä papiit'ee. ⁵Taipa parämaa jaratee nipadak'äri Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida Cristode, pedeepapai wa tai k'iradoopapai jarateeda–e paji. Ma k'äyaara Tachi Ak'õre Jaurepata taimaa mägá jarateepiji. Ichia tachi t'äride k'awapiji taipa wäarata jarateepata. Paräpa k'awa p'ani tai nipapatap'edaa parä t'äide, Cristode ijäadamerä.

⁶Taipa jarateedap'edaa ijäadak'äriipa parä p'ana k'inia p'aneejida tai p'anapatak'a mäik'aapa Tachi Waibia Jesús baparik'a. Ma k'aurepa awaraaräpa parä miapijida mīda, Tachi Ak'õre Jaurepa parä t'äri o–iäpiji. ⁷Ma awara, parä mägá p'anapata perä, ijäapataarä Macedonia eujädepema mäik'aapa Acaya eujädepema auk'a p'ana k'inia p'ani paräk'a. ⁸Ächia awaraarämaa ichiaba jara p'ani parä p'anapata, Tachi Ak'õrede ijäadak'äriipa. Mägá taipa maarepida jarada–eeta, awaraa eujädepemaaräpa k'awa p'ani Cristopa oomaa bi parä t'äide. ⁹Mäiräpa nepiripata paräpa tai pia auteebaidap'edaa, jaratee nipadak'äri parä t'äide. Ichiaba nepiripata parä ne–inaa juapa oodade ijäa amaadap'edaa, ijäa p'anedait'ee Tachi Ak'õre chok'ai bide, taipa jarateeda üridap'eda. Mägá Ak'õre wäarade ijäadak'äriipa, oo k'inia p'aneepachida irua oopi bik'a. ¹⁰Ma awara parä mägá ijäadak'äriipa, ni p'ani unudait'ee Tachi Ak'õre Warra, ichi chek'äri it'ariipa ichideerä atade. Tachi Ak'õrepa ichi Warra Jesús chok'ai p'irabaipiji eperäarä o k'achiadeepa k'aripa atamerä. Mapa Ak'õre ewari waibia ewate pak'äri, Tachi Ak'õre waa k'irau–e pait'ee tachi ome, tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

Pablo Tesalónica p'uurude mimiada

2 ¹Ïpemaarä, paräpata k'awa p'ani tai wädak'äri parä ak'ide, pia uchijai taipa oo k'inia p'anadap'edaa parä t'äide. ²Ichiaba k'awa p'ani ma wädade parä ak'ide, Filipos p'uurude jaratee nipadak'äri, jä p'uurudepemaaräpa taimaa ik'achia jara wäjida mäik'aapa miapijida. Filipode mäga paji mīda, Tachi Ak'õrepa tai k'aripaji ichia jara pëida waawee–ee jaranadamerä parämaa. Taipa mäga oojida eperäarä ük'uruuräpa jarateepiamaa jönajida mīda. ³Mama p'anide parä t'äide, wäarata jarateejida. Parä üraadak'äri, iwarraa pedee jarada–e paji parä k'achiade baaipidait'ee. Ma awara seewa jarada–e paji parä k'üradait'ee.

4Ma k'äyaara jïp'a jarateejida Tachi Ak'õrepa taimaa jarateepidak'a. Tachi Ak'õrépata tai jirit'eraji jarateenadamerã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Maperãpi mãga jaratee nipapata. Jarateeda–e eperãarãpa tai t'o p'anadamerã. Jïp'a jarateepata Tachi Ak'õrepa tai pia ak'ipariimerã. Iruata k'awa bi tai t'ãride k'isia iru p'ani. 5Parãpa k'awa p'ani taipa imeraa pedee jaradak'aa paji, parãpa tai k'inia iru p'anadamerã awaraarã k'äyaara. Ichiaba imeraa pedee jarateedak'aa paji, parã k'uradait'ee, taimaa p'arat'a teedamerã. iTachi Ak'õrepa k'awa bi mia wãarata jara bi! 6Ichiaba audú k'awaa beerãk'a jarateedak'aa paji parãpa wa awaraarãpa k'isiadamerã taipa pipiara jaratee p'ani awaraarã k'äyaara. 7Jesucristopa tai wãara pëida perã jarateede, parãmaa mãga k'isiapik'ajida mãik'aapa tai k'aripapik'ajida. Mamïda mãga ooda–e paji. T'ãri pia p'anapachida parã t'ãide. Ara nawepa ichi warrarã pia ak'iparik'a, mãga pik'a taipa parã ak'ipachida. 8Taipa parã k'inia iru p'anapata perã, Ak'õrepa jara pëida parãmaa jarateenajida, ma k'aurepa piuk'ajida mïda. 9Parãpa k'irãpa p'ani tai mimiapatap'edaa mama p'anadak'ãri. Ewari chaa parãmaa Tachi Ak'õrepa jara pëida jarateepachida. Së jõnide pida, p'arik'ua pida tai mimia oopachida nek'odait'ee. Mãga p'anapachida parã p'arat'a jita k'iniada–e p'anadap'edaa perã tai chik'o k'odait'ee.

10Parãpa k'awa p'ani mãik'aapa Tachi Ak'õrepa pida k'awa bi parã ijãapataarã t'ãide nipadak'ãri, ne–inaa k'achia ooda–ee nipapachida. Ne–inaa oopachida Tachi Ak'õrepa oopidak'a. Maperã apidaapa jarada–e pai taipa ne–inaa k'achia oojida. 11Ara ak'õrepa ichi warra pia ùraaparik'a, mãga pik'a taipa parã ùraapachida. 12Mãgã ùraa p'anide parã k'aripapachida ne–inaa jõma oo k'inia p'anadamerã Ak'õrepa k'inia bik'a. Tachi Ak'õrépata parã jiriji ichideerã papiit'ee mãik'aapa ichi trua k'ïra wãreedee wãpiit'ee ewari cherude.

13Maperã taipa ichita gracias jarapata Tachi Ak'õremaa. Taipa parãmaa jarateedak'ãri Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee, ma pedee ùri k'inia p'anajida mãik'aapa Cristode ijãajida. Ijãada–e paji tai pia pedee p'anadap'edaa perã. Jïp'a ijãajida ma pedee Tachi Ak'õrepa jara pëida perã. Maperãpi Tachi Ak'õrepa parã ijãapataarã k'aripamaa bi oodamerã ichia oopi bik'a. 14Mãga oopata perã, parã auk'arãpa parã jiripachida miapidait'ee, judiorãpa Judea eujãdepema Jesucristode ijãapataarã auk'a jiri p'anadap'edaak'a. 15Mãgee judiorãpa Tachi Waibia Jesús peepijida, ãchi auk'arãpa chonaarãweda Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepidap'edaak'a. Jesús peepidap'eda, t'ãri k'achiapa tai jida jiripachida miapidait'ee mãik'aapa t'imí jërek'oodait'ee ãchi eujãdeepa. Tachi Ak'õrepa mãgee eperãarã pia ak'i–e. Mãgeerãpa eperãarã jõmaweda k'ïra unuamaa iru p'ani. 16Mia mãga jara bi ãchia taimaa jarateepidaamaa p'anadairã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee; judio–eerã t'ãide paara. K'iniada–e apida o k'achiadeepa uchiadamerã Cristo k'aurepa. Mãga

oo p'ani k'aurepa, Tachi Ak'õre audupiara k'iraupiruta, iru naaweda k'iraupidap'edaa k'ãyaara, ãchia ne–inaa k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Maperãpi irua ãchi k'achia ooit'ee.

**Pablo waya wã k'inia bada
Tesalonicadepema ijãapataarãmaa**

¹⁷Ïpemaarã, taarã–e bi mĩda tai unudap'edaa, parã ichita iru p'anapata tai k'ĩsiade mãik'aapa waya wã k'inia p'anajida parã ak'ide. ¹⁸Mamĩda p'oyaa wãda–e paji. Michi ituaba wãda chok'ara wãit'ee paji. Mamĩda Satanapa taidepema apida wãpi–e paji. ¹⁹Parãpa pia ijãadak'ãri, jõmaarãmaa ak'ipipata wãara Jesucristo Tachi Waibia. Mapa tai o–ia p'ani parã ome mãik'aapa taipa awaraarãmaa jara k'inia p'ani parãpa ne–inaa pia oopata. Ichiaba parãpa mãga oopata perã, tachi jõmaweda o–ia p'anadait'ee Jesucristo k'irapite, iru na eujãdee waya chek'ãri. ²⁰¡Wãarapi! Parã mãgã ijãapata k'aurepa tai o–ia p'ani. Ma awara parã k'aurepata awaraarãpa tai ãpite pia pedeezata.

3 ¹Mãpai tai waa chooda–e pak'ãri parã ak'ida–ee, k'ĩsiajida: “¿sãga oodait'ee?” Tai jõma p'oyaa wãda–e pada perã parã ak'ide, mi ituaba beeji Atenas p'uurude. ²Jõdee tachi ïpema Timoteo pëjjida tai pari. Iru pia mimiapari Tachi Ak'õre–it'ee, Cristopa ooda jarateepari perã. Iru pëjjida Ak'õre Ûraa pipiara jarateemerã parãmaa mãik'aapa parã ùraamerã. Mãgã parã waapiara ijãadai, irua jara bi k'aurepa. ³Mãgã ijãadak'ãri, chupiria jõneeruta pjjida, apidaapa parã k'urada–e pai ijãa amaadamerã. Parãpa pia k'awa p'ani Cristode ijãa p'ani k'aurepa, awaraarãpa tachi ichita jiridait'ee miapidait'ee. ⁴Taipa mãga jarajida naaweda parã ome p'anadak'ãri. Parãpa k'awa p'ani wãara uchijai taipa jaradak'a. ⁵Maperãpi mia Timoteo pëjji irua k'awaamerã parã Tachi Ak'õre ome nipapata. Mia waa choo–e paji parã unu k'iniapa mãik'aapa k'ĩsia nĩbipa. Mãgã k'ĩsia nĩbaji Netuara Poro Waibiapa parã Cristode ijãa amaapii jãak'aapa. Mãga pada paara, tai mimia parã t'ãide atuak'aji.

⁶Mamĩda mãga–e paji. Parã ak'inap'eda, Timoteo waya chek'ãri, pedee pia nepiri cheji. Jaraji parã Tachi Ak'õre ome pia nidã mãik'aapa chik'inia p'anapata. Ichiaba jaraji parãpa tai k'irãpapata mãik'aapa tai unu k'inia jõnapata, taipa parã unu k'inia jõnik'a. ⁷Mapa ïpemaarã, ïrã tai jiri jõni mĩda miapidait'ee, k'ãiwee p'ani Timoteo it'aideepa ùridap'edaa perã parã at'ãri Cristode pia ijãa p'ani. ⁸Parã mãgã choo p'anadak'ãri Cristode ijãa p'anide, audupiara taipa jõmaarãmaa jaratee k'inia p'ani, awaraarãpa Cristode ijãadamerã parãk'a. ⁹¿Sãga gracias jaradaima Tachi Ak'õremaa parã pari? Parã k'aurepa tai t'ãri o–ia p'ani Tachi Ak'õre k'irapite. ¹⁰Ewari chaa, p'ãrik'ua pida, it'aa iidi p'ani Tachi Ak'õremaa, irua tai waya wãpimerã parã ak'ide. Jaratee k'inia p'ani Ak'õre net'aa parãpa waide k'awada–e p'ani. Mãgã parãpa pipiara oodai Ak'õrepa k'inia bik'a.

¹¹Māgá it'aa iidi p'ani misa, iidipata Tachi Ak'õre Tachi Waibia Jesucristo ome tai waya pëidamerã parã ak'ide. ¹²Ichiaba iidipata Tachi Waibia Jesucristopa parã waapiara chik'inia p'anapimerã. Ma awara iidipata irua parãmaa awaraarã k'inia iru p'anapimerã, taipa parã k'inia iru p'ani'k'a. ¹³Iidipata irua parã choopimerã pãchi t'ãride. Māgá chooruta pirã, k'achia wëe p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'irapite, Tachi Waibia Jesús chek'ãri jõma ichideerã it'ari p'aniirã ome.

Sāga p'anapataadaipia bi Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'imerã

4 ¹Māpai ipemaarã, Cristopa tai jirit'erada perã ichi ũraa jarateedamerã, nāga ũraa p'ani parãmaa. Taipa māk'aapa Tachi Waibia Jesupa k'inia p'ani parã p'anapataadamerã taipa jarateedap'edaak'a. Māgá p'anadak'ãri, Tachi Ak'õrepa parãpa oopata pia ak'iit'ee. Īrã wāara māgá p'anapata. Mamīda taipa k'inia p'ani waapiara oodamerã Cristopa oopi bik'a parãmaa.

²Parãpa k'awa p'ani taipa jarateedap'edaa, parã t'ãide nipadak'ãri. Jarajida Tachi Waibia Jesucristopa jarapidak'a. ³Tachi Ak'õrepa k'inia bi awara p'anapataadamerã ijāadak'aa beerã k'ãyaara. K'inia bi parãpa ne–inaa jõmaweda oodamerã irua oopi bik'a. Mapa taipa nāga ũraa p'ani. P'ek'au oonãati awaraarã ome. ⁴Ma k'ãyaara k'awaadaipia bi nāga oodait'ee. Wëra k'inia bi pirã, ma wëra ome béeji māk'aapa t'ãri pia baparĩji iru ome. Ai ome k'ãiparĩji, awaraa jiri–ee. Parãpa māgá ooruta pirã, pia oodait'ee Tachi Ak'õre k'irapite māk'aapa awaraarã k'irapite. ⁵P'ananãati ijāadak'aa beerã p'anapatak'a. Āchi pariatua p'ek'au oo wãpata chĩara wëra ome, Tachi Ak'õre k'awada–e p'anadairã. ⁶K'ĩrak'aupai pãchi ipemaarã Cristo k'aurepa k'ũradai, māga oo p'anipa āchi wëraarã ome. Māgá k'achia ooruta pirã, Tachi Ak'õrepa parã miapiit'ee, taipa naaweda jaradap'edaak'a. ⁷Tachi Ak'õrepa tachi jiri–e paji k'achiade p'anapataadamerã. Jiriji p'anapataadamerã ichia k'inia bik'a. ⁸Maperã na ũraa jara aupada ijāa k'iniada–e pirã, mia jara bi pedee ijāadaamaa p'ani–e. Jĩp'a Tachi Ak'õrepa pedee jarada ijāadaamaa p'ani. Ak'õrẽpata ichi Jaure ba chepipari parã ijāapataarã ome, ijāadamerã ichia jara bi.

⁹Taipa parã ũraada–e pait'ee chik'inia p'anapataadamerã awaraa ijāapataarã ome, parãpa māgá oo p'anadairã, Tachi Ak'õre Jaurepa k'aripap'eda. ¹⁰Māgá chik'inia p'anapata Macedonia eujãdepema jõmaarã ijāapataarã ome. Mapa ipemaarã, mia ũraa k'inia bi audupiara māga p'anapataadamerã. ¹¹Tachi Ak'õrepa parãmaa oopi k'inia bide k'ĩsiadap'eda, jiripataati k'ãiwee p'anapataadait'ee. Pedee–idaa bipa chĩaramaa ooparik'a ichita jaranãati āchia ne–inaa oodaipia bi māk'aapa k'oo–idaa p'ananãati. Ma k'ãyaara pãchi mimia óoti pãchi juadoopa, taipa jaradap'edaak'a parã t'ãide nipadak'ãri. ¹²Māga p'anaruta pirã, nida–e

pait'ee awaraarāpa teedamerā pāchi nek'odait'ee. Ma awara ijāadak'aa beerāpa parā pia unudait'ee.

Jesús waya chek'āri

¹³Īrá, ĩpemaarā, taipa nāgf wāarata k'awapi k'inia p'ani parāmaa. Tachi Jesucristode ijāapataarā jai-idaadak'āri, k'āi pik'a p'ani. Maperā parā ĩpemaarā Cristo k'aurepa jai-idaadak'āri, mak'iaara jēedaik'araa bi ijāadak'aa beerāk'a. Māirā Cristode ijāada-e p'anadairā, ijāada-e āchi k'ōp'āyoorā piudap'eda chok'ai p'irabaidait'ee māik'aapa p'ananadait'ee Ak'ōre eujāde. Mapa audú t'āri p'ua p'ani āchi k'ōp'āyoorā piudak'āri. ¹⁴Mamīda māga-e tachi ijāapataarā ome, tachia ijāapata perā Jesús piup'eda chok'ai p'irabaiji. Mapa ijāa p'ani Jesús k'aurepa Tachi Ak'ōrepa irude ijāapataarā auk'a chok'ai p'irabaijiit'ee. Māga ooit'ee Jesús waya chek'āri āchi jaureerā ome.

¹⁵Tachi Waibiapa parāmaa nāga jara pēiru: ichi na pek'au eujādee waya chek'āri ichideerā atade, tachi ijāapataarā at'āri chok'ai p'ani wāda-e pait'ee jai-idaadap'edaarā naa. ¹⁶Ma ewate Tachi Waibia chek'āri, naapiara chok'a pēiru pedeeta ūridait'ee māik'aapa angeleerā poro waibia pedee ūridait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre trompeta jiwaa nībi ūridait'ee. Māga nīde Cristo it'ariipa cheru unudait'ee. Mamata Cristode ijāa jai-idaadap'edaarā k'ap'ia naapiara chok'ai p'irabaidait'ee jāiradeepa. ¹⁷Māpai Tachi Waibiapa āchi it'aa ateeit'ee tachi chok'ai p'aniirā ome jjararade, iru ome unudait'ee pajāde. Māgá tachi jōma ichita p'anapataadait'ee iru ome. ¹⁸O-īa para bāti ma jara pēida ūridap'eda.

Cristo cheit'ee ewate nidaipia bi

5 ¹Īpemaarā, taipa jarada-e jōmasaa taarāit'ee Jesús cheit'ee. Naaweda jaradap'edaak'a, apidaapa k'awada-e sāapaita iru cheit'ee. ²Parāpa pia k'awa p'ani ma ewate pait'ee eperāarā atu p'anide. Nechiapari p'ārik'ua cheparik'a eperā temāi chi te chipari atu bide, māgá pait'ee. ³Cristode ijāadak'aa beerāpa jara p'ani misa: “Tachi k'āiwee p'ani, nepira wēe,” atu p'anide ma ewate cheit'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrepa āchi ĩri ne-inaa k'achia pēiit'ee, ichia k'ĭsia iru bi ooit'ee āchima. Ara wēra biak'oo bi atu baparik'a bi p'iradaik'āri warra t'oit'ee, māga pik'a ijāadak'aa beerā atu p'anadait'ee. Ma ewate apida uchiada-e pait'ee Tachi Ak'ōre juadeepa.

⁴Mamīda ĩpemaarā, parā p'āriu pik'a bide p'anadak'aa ma ijāadak'aa beerā p'anapatak'a, Tachi Waibia atu p'anide cheit'ee perā. ⁵Ma k'āyaara ma ewate nīmaa p'ani Tachi Ak'ōre ĩdaa pik'a bide p'anapata perā, Jesucristode ijāadap'eda. Irude ijāadak'āriipa tachi waa p'āriu pik'a bide p'anadak'aa. ⁶Ma et'ewa jarada wāara perā, k'āi pik'a p'anadaik'araa bi awaraarāk'a. Ma k'āyaara k'ĭra jĭp'a p'anadāma, Cristo cheit'ee

ewate ni p'ani misa. ⁷P'arik'ua eperãarã k'ãipata mãik'aapa it'ua topata, Tachi Ak'õre net'aa k'ĩsiada-ee. ⁸Mamĩda tachi ijãapataarã mãgá pariatua p'anadak'aa, Ak'õre ĩdaa pik'a bide p'anadairã. Mapa k'ĩra jĩp'a p'anapataadaipia bi. Waapiara Tachi Waibiade ijãadaipia bi mãik'aapa audupiara chik'inia p'anapataadaipia bi, k'awa p'anadairã Cristopa tachi ata chek'ãri, ichi ome p'ananadait'ee Tachi Ak'õre truade. ⁹Tachi Ak'õrepa tachi jirit'era-e paji tachi k'achia ooit'ee ma ewate. Jĩp'a jirit'eraji ichi truade ichita p'ananadamerã Tachi Waibia Jesucristo k'aurepa. ¹⁰Ma-it'ee Jesucristo piuji tachi ijãapataarã pari, ichi ome araa p'anapataadamerã, chok'ai p'ani mĩda wa piu p'ani pĩjida. ¹¹Maperã o-ĩa para bãti mãik'aapa chik'aripa p'anapatãati oodait'ee irua oopi bik'a, parãpa nãga weda oomaa p'anik'a.

Pablopa jarada na k'art'a p'ã aupa wãk'ãri

¹²ĩpemaarã, taipa enenee jõni waaweedamerã pãchi ijãapataarã poro waibiarã, ãchi audú mimiapata perã parã-it'ee. Æchia parã ũrapata mãik'aapa ak'ipata Tachi Waibiapa k'inia bik'a. ¹³Mapa parãpa ãchi pia ak'idaipia bi mãik'aapa k'inia iru p'anadaipia bi. K'ãiwee p'anapatãati ãchi ome mãik'aapa jõmaarã ijãapataarã ome.

¹⁴Ichiaba ĩpemaarã, taipa parã ũraadait'ee jaradamerã chi mimia k'iniada-ee p'aniĩrãmaa mimiadamerã. K'aripãti chi pia chooda-ee p'aniĩrã nepĩra k'aurepa. Ichiaba k'aripãti chi Cristode ijãadai naaweda ne-inaa k'achia oodap'edaarã, mãĩrãpa ĩrã oodamerã Cristopa oopi bik'a. Mãimisa t'ãri pia p'anapatãati jõmaarã ome.

¹⁵Pia p'anapatãati parãdepema apidaapa ne-inaa k'achia onaadamerã. Mãga p'anadaipia bi awaraarãpa parãmaa ne-inaa k'achia ooruta pijida. Ichita jiripataãti ne-inaa pia oodait'ee pãchi t'ãidepema ijãapataarãmaa mãik'aapa jõmaarãmaa.

¹⁶Ichita t'ãri o-ĩa p'anapatãati. ¹⁷Ichita it'aa t'ĩpatãati. ¹⁸Ichita Tachi Ak'õremaa gracias jarapatãati, Ak'õrepa mãgata k'inia bairã Jesucristode ijãapataarãpa oodamerã.

¹⁹Tachi Ak'õre Jaurepa ijãaparimaa ne-inaa jarapiru pirã maa-e pirã ne-inaa oopiru pirã, ita-aria oopĩti. ²⁰Pia ũrĩti apidaapa jaradak'ãri: "Tachi Ak'õre Jaurepa mimaa na pedee jarapimaa bi." ²¹Mãgĩ pedee ũridap'eda, pia k'ĩsĩfati k'awaadait'ee ũraa pia wa k'achia. ũraa pia bi pirã, óoti ma ũraade jara bik'a. Mamĩda pia-e bi pirã, Tachi Ak'õre Jauredepema-e. Mapa ne-inaa jõma mãgá ak'idaipia bi k'awaadait'ee wãara Ak'õrepa oopi bik'a wa mãga-e. ²²Ne-inaa k'achia apida oonãati.

²³ĩrã it'aa iidi k'inia p'ani Tachi Ak'õremaa parã pari. Iruata tachi k'ãiwee p'anapipari. Mapa iidi p'ani irua parã awara bĩmerã pãchi t'ãride, oo k'inia p'anadamerã irua oopi bik'a; pãchi k'ap'ĩade, p'ek'au k'achia oo amaadamerã; pãchi jaurede, parãpa iru Jauremaa oopidamerã irua oopi

k'inia bik'a parāmaa. Māgá irua parā pia ak'iit'ee Tachi Waibia Jesucristo waya chek'āri. ²⁴Tachi Ak'õre, parā jiridapa māga ooit'ee parā ome, oopari perā ichia jara bik'a.

Salude pëida

²⁵Ïpemaarã, ichiaba tai pari it'aa t'ïpatáati.

²⁶Tai pari saludaa para báti ak'ïpidait'ee chik'inia p'ani.

²⁷Tachi Waibia Jesucristopa mimaa jarapiru na k'art'a leedamerã tachi ïpemaarã jõmaarã taide.

²⁸Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i bapariimerã. Māgapai paji.

2 TESALONICENSES

San Pablopa K'art'a T'ëepema P'ãda Tesalónica P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ã pëiji Tesalónica p'uurudepema ijãapataarãmaa. Ūriji irua naapiara k'art'a pedeedak'ãri, mãpemaarã ũk'uru p'era pik'a p'aneejida. K'ĩsiajida Cristo taarã–e cheit'ee ichideerã atade. Mapa mimia amaajida ma cheru nidait'ee. Na k'art'ade Pablopa p'anau bi ma ijãapataarãpa jara p'ani.

Naapiara jara bi ichi o–iapa gracias jarapari Ak'õremaa ãra pari, Cristode pia ijãapata perã mãik'aapa audupiara chik'inia p'anapata perã (cap. 1.1-12). Jara bi wãara Cristo waya cheit'ee na p'ek'au eujãdee mãik'aapa Tachi Ak'õrepa wãara ak'iit'ee na p'ek'au eujãdepemaarãpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. Mamĩda ai naaweda p'ek'au k'achia ooi awaa bapari uchiat'ee na p'ek'au eujãde. Mãgipa eperãarã k'ũrait'ee ijãadaamaa p'aneedamerã Tachi Ak'õrede mãik'aapa Jesucristode (cap. 2). T'ëepai iidi bi ãrapa it'aa t'ĩpataadamerã ichi pari mãik'aapa k'ĩra jĩp'a mimiapataadamerã Cristopa k'inia bik'a (cap. 3).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablo Silvano ome mãik'aapa Timoteo paara na k'art'a p'ã pëiruta parã ijãapataarãmaa, Tesalónica p'uurude p'ani. Taipa k'awa p'ani parã Tachi Ak'õredeerã mãik'aapa Tachi Waibĩa Jesucristodeerã, wãara ijãapata perã. ²Taipa k'inia p'ani Tachi Ak'õrepa mãik'aapa Tachi Waibĩa Jesucristopa parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Sãga Tachi Ak'õrepa ijãadak'aa beerã ak'iit'ee Cristo waya chek'ãri

³ĩpemaarã Cristo k'aurepa, ichita gracias jarapata Tachi Ak'õremaa parã jõmaarã pari. Taipa wãara mãga oodaipia bi, írã parã waapiara

Cristode ijāapata perā, naaweda ijāa p'anadap'edaa k'āyaara. Ichiaba ĩrā audupiara chik'inia p'anapata awaraa ijāapataarā ome. ⁴Māgá p'anapata perā, taipa māga o-īa nepiripata awaraa Ak'ōrede ijāapataarāmaa, āra t'āide nipadak'āri. Nepiripata sāga parā choopata Cristode ijāa p'anide. Māgá choopata ijāadak'aa beerāpa parā jiri p'ani mīda miapidait'ee, ma ijāa p'ani k'aurepa. Ichiaba māgá choopata chupiria chitooni mīda. ⁵Māgá choopata perā āchia parā miapi iru p'ani misa, ak'ipipata wāara Tachi Ak'ōrepa parā k'aripapari māik'aapa parā pia ak'ipari. Ma awara irua parā māgá pia ak'ipari perā, parāpa k'awa p'ani ewari cherude wāara iru truadee wādait'ee.

⁶K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia. Maperā ichiaba k'awa p'ani irua parā miapi p'aniirā auk'a miapiit'ee. ⁷Jōdee parā waa nepira unuda-e pait'ee, tai jida ichiaba, irua tachi auk'a k'āiwee p'anapik'āri ichi truade. Māga ooit'ee Tachi Waibia Jesús it'ariipa chek'āri ichi angeleerā ome. Ma ewate jōmaarāpa āra unudait'ee t'ipitau urua pik'a nībide. ⁸Ma ewate Jesupa miapiit'ee Tachi Ak'ōre k'awa k'iniada-e p'aniirā māik'aapa ijāadaamaa p'aniirā Tachi Ak'ōrepa jara pēida Tachi Waibia Jesude. ⁹Māirā atuadait'ee. Ichita k'achiade p'anadait'ee māik'aapa t'imí p'anadait'ee Tachi Waibia bimāiipa. Ak'ōre Waibia truadee wāda-e pait'ee. Unuda-e pait'ee iru k'īra wāree māik'aapa irua ne-inaa pi-ia oo bi. ¹⁰Ma ewate Jesús chek'āri, ichi k'īra wāree unupiit'ee ichideerā k'ap'ia pari. Jōma irude ijāa p'aniirā o-īa it'aa t'īdait'ee irumaa, wāara k'awaadait'ee perā iru k'īra wāree. Ma ewate parā jida auk'a p'anadait'ee, taipa jarateepata ijāadap'edaa perā.

¹¹Maperā tai ichita it'aa t'ipata Tachi Ak'ōremaa, irua parā pia ak'imerā. Iruata parā jiriji Cristode ijāapataadamerā māik'aapa irua k'inia bik'a p'anapataadamerā. Iidi p'ani irua oopimerā jōmaweda parāpa ne-inaa pia oo k'inia p'ani iru Jaure k'ap'ia pari. ¹²Māga iidi p'ani parāpa māgá ne-inaa pia oodak'āri, awaraarāpa Tachi Waibia Jesús t'ī pia t'o p'anadamerā parā k'aurepa. Ma awara ārapa parā jida pia ak'īdait'ee, Tachi Ak'ōre Tachi Waibia Jesucristo ome parā māgá k'aripapata perā.

Tachi Waibia Jesucristo waya chei naaweda

2 ¹Īrā ĩpemaarā, taipa waapiara jaratee k'inia p'ani sāga pait'ee Tachi Waibia Jesucristo chek'āri ichideerā atade. ²Parā enenee jōni isapai k'īsia awara k'īsianaadamerā maa-e pirā p'eranaadamerā, ūiriruta pirā Tachi Waibia ewaa pacheji. Ijāanāati jara p'ani pijida Ak'ōre Jaurepa apidaamaa māga k'awapiji, maa-e pirā mi it'aideepa māga jaraji maa-e pirā taipa k'art'ade māga p'ājida. ³K'ūrapināati apidaamaa. Cristo che-e pait'ee nāga p'asai naaweda. Naapiara eperāarā chok'araarāpa Tachi Ak'ōre k'īra unuamaa iru p'aneedait'ee. Ma awara eperāarā t'āide eperā aba waibia uchiat'ee. Māgipa p'ek'au k'achia ooi awaa bait'ee perā,

Tachi Ak'õrepa iru t'imí peiit'ee k'achiade mianamerã. ⁴Mamĩda iru na eujãde bi misa, Tachi Ak'õre k'ĩra unuamaa iru bait'ee. Ma awara k'ĩra unuamaa iru bait'ee ne-inaa k'ĩra t'ãdoo, jõmaweda ai k'ĩrapite na p'ek'au eujãdepemaarã it'aa t'ĩpata. K'ĩsiaiit'ee ichi jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Mãga k'ĩsiaiit'ee perã, su-ak'ĩ beeiit'ee Tachi Ak'õre te edupiara bi cuartode mãik'aapa jarait'ee ichita Tachi Ak'õre.

⁵¿Parãpa k'ĩrãpada-e p'anik'ã mia jarateeda parã ome bak'ãri? ⁶Parãpa k'awa p'ani sãgap'eda mãgĩ eperã waide che-e. Abaapa ichi t'idik'a iru bi chepiamaapa, Tachi Ak'õrepa ewari awara bida ma-it'ee paru misa. ⁷Mãgĩ eperã waide che-e bi mĩda, ichi waibiapa nãgaweda eperãarãmaa mera k'achia oomaa bi, Tachi Ak'õrede ijãadaamaa p'aneedamerã. Mamĩda tachia k'awa p'ani ma ewari awara bida chi k'achia ooi awaa bee-it'ee che-e pait'ee chi t'idik'a iru bipa na p'ek'au eujãde bi misa. ⁸Mãpai chi t'idik'a iru bi na p'ek'au eujãdepa uchiak'ãri, mãgĩ k'achia ooi awaa bi pait'ee k'achia oode. Mamĩda Tachi Waibia Jesupa ichi pedeepapai mãgĩ peeiit'ee, ichi k'ĩra wãreede chek'ãri mãgĩ jõit'ee. ⁹Satanapa mãgĩ eperã chok'a peiit'ee eperãarã k'ũramerã. Mãga ooiit'ee ne-inaa eperãarãpa waide unudak'aa ak'ĩpi bipa mãik'aapa ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa oo bipa. Satanapa ma seewa oopiit'ee mãgĩ eperãmaa, eperãarãpa ijãadamerã mãgita Tachi Ak'õre. ¹⁰Mãgã k'achia oo bipa wãara mãgĩpa Tachi Waibiade ijãadaamaa p'aniĩrã k'ũrait'ee. Mãgĩ ome ãchi auk'a k'achiadee wãdait'ee, Tachi Ak'õrepa wãarata jara peida ijãa k'iniada-e p'anadairã. Wãarata ijãaruta pirã, Cristopa ãchi ma o k'achiadeepa k'aripa atai. Mamĩda mãga k'iniada-e pait'ee. ¹¹Maperãpi Tachi Ak'õrepa mãgĩ eperã chepiit'ee ãchi k'ũramerã ne-inaa oo bipa Satanás k'ap'ia pari. Mãgã Tachi Ak'õrepa wãarata jara peida ijãadai k'ãyaara, seewa ijãa p'aneedait'ee. ¹²Mãgã wãarata ijãadaamaa p'anadait'ee perã mãik'aapa k'achia ooi awaa p'anadait'ee perã, Tachi Ak'õrepa ãchi t'imí k'achiadee peiit'ee, eperãarãpa oopatap'edaa ak'ik'ãri ichi ewari waibia ewate.

Cristopa ichideerã o k'achiadeepa k'aripa atapari

¹³Ipemaarã, ijãadak'aa beerã ome mãga p'asait'ee mĩda, parã ãchik'a p'ana k'iniada-e, Cristode ijãapata perã. Mapa taipa ichita gracias jara k'inia p'ani Tachi Ak'õremaa parã pari. Tachi Waibiapa parã k'inia iru bi. Maperã na eujã ooi naaweda, Tachi Ak'õrepa parã jirrit'eraji ũridamerã Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee mãik'aapa ijãadamerã iruata parã o k'achiadeepa k'aripa atai. Ak'õrepa ichi Jaure pei k'inia baji parã awara bimerã ichi-it'ee, ma wãarata ijãadak'ãri. ¹⁴Ma-it'eeta ichia tai peiji parãmaa jarateede. Ichia parã jiri baji ijãadamerã taipa jarateepata Cristode. Ichiaba parã jiriji tai ome auk'a iru p'anadamerã jõma ichia k'ĩsia iru bi ichideerã-it'ee, Tachi Waibia Jesucristok'a it'ari k'ĩra wãre p'aneedak'ãri.

¹⁵Īpemaarā, maperā chóoti Cristode ijāa p'anide māik'aapa k'ira atuanáati taipa parāmaa jarateepatap'edaa, pedee jaradapa wa k'art'ade p'ādapa.

¹⁶Taipa it'aa iidi p'ani Tachi Waibia Jesucristopa māik'aapa Tachi Ak'orepa parā k'aripadamerā na eujāde p'ani misa. K'irāpāti Tachi Ak'orepa tachi Cristode ijāapataarā audú k'inia iru bapari perā, tachi ichita k'aripapari na eujāde p'ani misa. Ichiaba tachi t'āri o-īapipari k'īsiapik'āri tachia ne-inaa unudait'ee na p'ek'au eujādeepa uchiadap'eda, wādak'āri iru truadee. ¹⁷Irua parā t'āridepai choopipari ijāa p'anide, mágá ichita pedee pia jaradamerā māik'aapa ne-inaa jōmaweda pia oodamerā.

Pablopa iidida ichi pari it'aa t'īpataadamerā

3 ¹Īrá ĩpemaarā, parāmaa chupiria iidi k'inia p'ani tai pari it'aa t'īpataadamerā. Iidíti Tachi Ak'orepa tai k'aripamerā, jōmaarāmaa irua jara pēida isapai jaratee k'inia p'anadairā. Iidíti ma jaratee p'ani ūirutaarā t'āripa Cristode ijāadamerā, parā ijāadap'edaak'a. ²Ichiaba iidíti Tachi Ak'orepa tai k'aripa atamerā k'achia beerā juadeepa, chok'araarāpa tai jiripata perā miapidait'ee. Jāgīrāpa Tachi Waibia Jesucristode ijāa k'iniadak'aa. ³Mamīda k'awa p'ani Tachi Waibiapa oopari ichia jara bik'a. Iruata parā k'aripait'ee choodamerā parā ijāa p'anide māik'aapa k'achiadeepa k'aripait'ee k'achia beerā poro, Satanapa parā k'achiade baaiپی k'inia bak'āri. ⁴Tachi Waibiapa ichideerā mágá k'aripapari perā, taipa ijāa p'ani parāpa wāara oomaa p'ani taipa jarapatak'a māik'aapa māga oopataadait'ee. ⁵Maperāpi iidi p'ani Tachi Waibiapa parāmaa k'awapimerā sāga Tachi Ak'ore k'inia iru p'anadai, irua parā audú k'inia iru baparik'a. Māga k'awaadak'āri, chupiria jōneeruta pijida, pāchi t'āridepai choodait'ee, Cristopa māga oopipari perā.

Cristode ijāapataarā mimiadaipia bi

⁶Īpemaarā, Tachi Waibia Jesucristopa jara pēiru ichide ijāapataarā mimiadaipia bi, taipa naaweda jarateedap'edaak'a. Ijāaparipa ma ūraa ūriamaa bi pīrā, iru ik'aawaapa āyaa p'anéeti. ⁷Pāchia k'awa p'ani p'anadaipia bi tai p'anadap'edaak'a parā t'āide nipadak'āri. K'oo-idaa p'anadak'aa paji. ⁸Apidaamaa iidida-e paji taimaa chik'o pari teedamerā. Ma k'āyaara āstaawa, p'ārik'ua pida mimiapachida tai chik'o neto k'odait'ee. Māga oopachida parāpa chik'o tai-it'ee netonaadamerā. ⁹Tai mimiapata perā Cristo-it'ee, māga iidik'ajida. Mamīda māga ooda-e paji. Ak'ipi k'inia p'anapachida Cristode ijāapataarā sāga p'anapataadaipia bi. ¹⁰Parā ome p'anadak'āri, na ūraa jarajida: “Nek'opidaik'araa bida ajida, mimia k'inia-e bīmaa.” ¹¹Mamīda ĩrá taipa ūri p'ani parā t'āidepemaarā

ũk'uru mimiadak'aa. Jĩp'a nipapata k'awaadait'ee awaraarãpa oomaa p'ani mãik'aapa jara p'ani. ¹²Maperãpi Tachi Waibia Jesucristopa taimaa jarapiru: mãgee eperãarã k'ãiwee mimiadaipia bi mãik'aapa chik'o atadaipia bi ãchi juadoopa.

¹³Ichiaba apemaarã ãpemaarãmaa ũraa p'ani ichita ne–inaa pia oopataadamerã, sãda–ee. ¹⁴Mamĩda parã t'ãidepemapa na k'art'ade ũraa jara bik'a oo k'inia–e pirã, awaraa ijãapataarãmaa nepirĩti mãik'aapa mãgĩ ik'aawaapa ãyaa p'anéeti, k'ĩra nejasia beemerã. ¹⁵Mamĩda k'ĩrak'aupai mãgĩ ãpema Cristo k'aurepa k'ĩra unuamaa iru p'anadai. Jĩp'a ũrãati pãchi ãpema ũraapatak'a, irua oomerã Cristopa k'inia bik'a.

¹⁶Taipa k'inia p'ani Tachi Waibiapa parã ichita k'ãiwee p'anapimerã. Ichiata ichideerã mãgã bapipari, nepira wãe p'anide mãik'aapa nepirade p'ani pijida. Taipa it'aa iidi p'ani Tachi Waibia parã jõmaarã ome ichita bapariimerã.

¹⁷Mi, Pablopa nãgĩ salude p'ãru michi juadoopa k'awaadamerã mia na k'art'a pëiru. Nãgã p'ãpari michi juapa mia k'art'a jõma pëi bide. ¹⁸Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parã jõmaweda pia ak'i bapariimerã.

Mãgapai paji.

1 TIMOTEO

San Pablopa K'art'a Naapiara P'ãda Timoteomaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'aji Timoteomaa peiit'ee. Ai naaweda Timoteo jaratee nipapachi Pablo ome judio-eerã t'ãide. Mamïda Pablopa iru atabëiji Éfeso p'uurude, ijãapataarã k'aripamerã ichi pari. Na k'art'ade Pablopa Timoteo ùraa bi ma mimia pipiara oo k'awaamerã. Timoteo Listra p'uurudepema paji. Chi ak'õre judio-e paji; Grecia eujãdepema paji. Jõdee chi nawe Judea eujãdepema paji. Pablo Listrade jaratee nipak'ãri, Timoteo k'ùtrãa weda Cristode ijãa beejì. Mamãik'aapa Timoteo nipapachi Pablo ome. K'aripapari pia paji.

Salude jarap'eda, naapiara Pablopa ùraa bi Timoteo t'ïunaamerã seewa jarateepataarã ome, aupedeedak'ãri judiorãpa ijãapata k'ap'ia (cap. 1.1-11). Jara bi Tachi Ak'õrepa iru chupiria k'awaada Cristode ijãai naaweda (cap. 1.12-17). Ùraa bi Timoteo jip'a Cristode ijãapariimerã (cap. 1.18-20). Jara bi k'ãata oodaipia bi ijãapataarã chip'edaidak'ãri it'aa t'ïdait'ee (cap. 2); sãga ijãapataarã ak'ipataarã p'anapataadaipia bi (cap. 3) mãik'aapa k'ãata oodaipia bi seewa jarateepataarã ome. Mãirãpa jarateejida Cristode ijãapataarãpa chik'o k'ïra t'ãdoo k'odaik'araa bi mãik'aapa miak'ãidaik'araa bi. Ichiaba jarajida na p'ek'au eujãdepema net'aa, tachi eperã k'ap'ia paara, k'achia baji. Mapa eperãarãpa Tachi Ak'õre k'awada-e pai. Jip'a oodak'ãripi ãrapa jaradap'edaak'a, Tachi Ak'õrepa eperãarã pia ak'yada ajida (cap. 4). Ichiaba Pablopa jara bi sãga Timoteopa k'aripai ijãapataarã k'ùtrãarã, chonaarã, wëraarã, esclavoorã paara (cap. 5.1-20). T'ëepai ùraa bi Timoteo pia choomerã iru ijãa bide mãik'aapa ijãapataarã k'aripamaa bide, k'ùtrãa bi mïda (caps. 5.21-6.21).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablopa na k'art'a p'ã peiru Timoteomaa. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa peïmerã ichi ùraa jarateede. K'awa p'ani eperãarãpa Jesucristode ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa ãra k'aripait'ee

atuaaadamerã. Mapa tachia ijãapata mãik'aapa nipata irua jaradak'a oomerã. ²Timoteo, pi michi warrak'a, Cristode ijãapari perã mi k'aurepa. Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa mãik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa pi pia ak'i p'anadamerã mãik'aapa chupiria k'awaadamerã. Mãgá pi k'ãiwee bapariit'ee.

K'irak'aupai seewa jarateepataarãpa jarateepata ijãadai

³Naaweda mia enenee nãbaji pi beemerã Éfeso p'uurude, mi mamãik'aapa uchiak'ãri wãit'ee Macedonia eujãdee. At'ãri k'inia bi jãma beemerã, jãpemaarã ùk'uruurãpa ne–inaa awara jarateemaa p'anadairã mia jaratee ni k'ãyaara. Jarãji ma seewa waa jarateenaadamerã.

⁴Ichiaba ùrãaji jarateenaadamerã judiorã chonaarãpa chonaarãweda nepiridap'edaa. Jiridaik'araa bi ãchi chonaarãdeepa uchiadap'edaarã t'ĩ p'ã p'e iru p'ani ak'ipidait'ee jõmaarãmaa. Mãga oodak'ãri, aupedeepipata ijãapataarãmaa mãik'aapa maarepida k'aripada–e waapiara ijãadamerã mãik'aapa oodamerã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a.

⁵Mia jaraji mãirã mãgá ùraamerã k'inia bairã ijãapataarã chik'inia p'anapataadamerã. Mãga p'anapataadai wãara ijãadak'ãri mãik'aapa t'ãriipa oo k'inia p'anadak'ãri Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, k'isia p'ua wëe. ⁶Mamida ìrã jãpemaarã ùk'uruurãpa mãga ooda–e p'ani. Ma k'ãyaara awaraa k'isia atajida. Mapa pariatua pedee wãpata. ⁷Tachi Ak'õre Ùraa jaratee k'inia p'anida a p'ani. Mamida wãara k'awada–e p'ani irua jara k'inia bada ma ùraa Moisemaa p'ãpik'ãri. K'isia k'awaa beerãk'a jaratee p'ani mïda, mãga p'ani–e.

⁸Tachia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa Moisemaa ùraa p'ãpida pia bi, ma ùraade ijãa p'ani pirã Ak'õrepa k'inia bik'a. ⁹Ichiaba k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa ichi ùraa p'ãpi–e paji t'ãri pia beerã–it'ee. Ma k'ãyaara p'ãpiji nãgeerã–it'ee: oodaamaa p'aniirã iru ùraade jara bik'a; t'ãri k'achia–idaa beerã; p'ek'au k'achia ooyaa beerã; irude ijãadak'aa beerã; ak'õreerã peepataarã mãik'aapa eperã peepataarã; ¹⁰miak'ãi p'aniirã awaraarã ome k'ãipataarã; imik'ïraarã awaraa imik'ïra ome k'ãipataarã wëraarã ome k'ãirutak'a; chãara atapataarã esclavo papidait'ee; seewa–idaa beerã; seewa wãarak'a jarapataarã awaraarã k'ïrapite ijãadamerã; mãgeerã–it'ee mãik'aapa jõma irua jara pëidak'a oodaamaa p'aniirã–it'ee. * ¹¹Irua pedee pia jara pëiji ichi Warra Jesucristo k'ap'ia pari. Mapa Cristopata Tachi Ak'õre k'ïra wãree unupiji na p'ek'au eujãde nipak'ãri. Tachi Ak'õre, chi audú t'ãri pia baparipa, mi jirit'eraji Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee jarateenamerã.

Tachi Ak'õrepa Pablo chupiria k'awaada

¹²Mia gracias jara bi Tachi Waibia Jesucristomaa. Ichiata mi k'aripapari k'awa bairã mia ooit'ee ichia oopi bik'a. Mapa mi jirit'eraji na mimia oomerã. ¹³Mi chupiria k'awaaji, naaweda mia ne–inaa k'achia k'ïra

* 1.10 Ex 20.12-16.

t'ádo ooji mīda. Iru āpīte māik'aapa irudeerā āpīte ik'achia jarapachi. Ma awara irudeerā jirīji miapiit'ee. Māga ooji waide k'awa–e bada perā iru cheji eperāarā k'aripait'ee māik'aapa waide irude ijāa–e bada perā. ¹⁴Mamīda iru audú t'āri pia bapari perā, māga k'awapiji mimaa. Māgá mia irude ijāa beejī māik'aapa iru k'aurepa k'awaaji awaraarā k'inia iru bait'ee.

¹⁵Jōmaarāpa nāgí pedee ijāadaipia bi wāara perā. Jesucristo na p'ek'au eujádee cheji p'ek'au k'achia oopataarā k'aripait'ee atuanaadamerā. Mīa ma pedee pia k'awa bi, mi chi p'ek'au k'achia oopari k'achiara bairā. ¹⁶Maperāpi Jesucristopa mi chupiria k'awaaji ak'ipiit'ee ichia mi ome chooda. Māgá chooit'ee jōma p'ek'au k'achia oopataarā ome, irude ijāaruta pirā. K'inia bi jōmaarāpa ijāadamerā māik'aapa ichita ichi ome p'anapataadamerā. ¹⁷Maperā o–īa it'aa t'ídama Tachi t'aripema Reymaa. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Iru trua ichita bapari. Iru aupaita Tachi Ak'ōre. Ichita bapari. Eperāarāpa iru unudak'aa. ¡Amén!

¹⁸Timoteo, pi michi warrak'a bairā, mia na ūraa jararu. K'irāpāji Tachi Ak'ōrepa jarapida pīmaa ichi pedee jarapataarā it'aideepa. Ma jaradap'edaak'a ook'āri, k'isia p'ua–ee chooit'ee wāarata ijāa bide, soldaopa chooparik'a āpītee wā–ee chōo jōnide. ¹⁹Ūk'uruurāpa māga ooda–e p'ani. Māirāpa k'awa p'ani Cristopa oopi bik'a oodaipia bi. Mamīda irude ijāa amaa p'aneejida. Barco k'uadák'api p'ani, jōdait'ee perā. ²⁰Himeneo māik'aapa Alejandro māga p'ani. Mapa mia āchi bijī Satanás juade ichia oo k'iniata oomerā āchi ome. Māgá k'awaadai ik'achia jaradaik'araa bi Tachi Ak'ōre āpīte.

Sāga it'aa t'īdaipia bi chip'edaidak'āri

2 ¹Naapiara ūraait'ee parā Cristode ijāapataarā chip'edaidak'āri, jōmaarā pari it'aa t'ídamerā, Tachi Ak'ōrepa āra k'aripamerā. Chupiria iidíti pāchi pari māik'aapa awaraarā pari māik'aapa gracias jarāti Tachi Ak'ōremaa irua ne–inaa jōma ooda pari. ²Ichiba it'aa t'īdaipia bi na p'ek'au eujādepemaarā poro waibiarā pari māik'aapa jōmaweda eperāarā ak'ipataarā pari. Māgá tachi k'āiwee p'anapataadait'ee. Ma awara māgá oodait'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a māik'aapa jōmaarā taide k'ira jīp'a nipadait'ee. ³Māgá it'aa t'īdak'āri, pia oopata māik'aapa Tachi Ak'ōre, Tachi K'aripapari, o–īapipata. ⁴Ichia eperāarā jōmaweda o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bi. K'inia bi jōmaarāpa ichi wāarata k'awaadamerā. ⁵Tachi Ak'ōre apai māik'aapa eperā apaipa eperāarā t'āri auk'a bipii iru ome. Māgí eperā Jesucristo. ⁶Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bada ewate Cristo ita–aria peepiji jōmaarā pari, eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Māga ooji eperāarā uchiapiit'ee ma p'ek'au k'achia jua ek'ariipa it'aa wādamerā. Tachi Ak'ōrepa k'inia bi jōmaarāpa māga k'awaadamerā. * ⁷Ma–it'eepi ichia mi bijī māga jarateemerā. Mī

* 2.6 Pablopā māga jarak'āri, jara k'inia–e paji eperāarā jōmaweda it'aa wādait'ee. Tachi Ak'ōre Ūraade jara bi eperāarāpa k'awaadak'āri Jesucristo piuda āchi pari māik'aapa irude ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa āchi k'aripait'ee atuanaadamerā.

jirit'eraji Cristopa pëimerã ichi ũraa jarateede. Audú k'inia bi mia ma wãara pedee jarateenamerã judio–eerãmaa, ãchia ichiaba ijãadamerã. Wãara jara bi; seewa–e.

⁸Mia k'inia bi ijãapataarã chip'edaidak'ãri, imik'ĩraarã t'ãri pia beerãpa ãchia jua it'aa iadap'eda, it'aa t'ĩdamerã jõmaarã pari. Mamĩda ãchidepema k'ĩrau bi pirã maa–e pirã nepirade bi pirã awaraa eperã ome, it'aa t'ũik'araa bi.

⁹Ichiaba k'inia bi ijãapataarã wëraarãpa p'aru jĩdamerã wëra p'aru jĩp'a jĩpataarãpa jĩpatak'a. K'ĩra wãree p'anadait'ee mak'ĩara chi–oodaik'araa bi jĩdait'ee net'aa nēedee ooda, perladee ooda, p'aru ipiadee ooda maa–e pirã puda pi–ia bida p'anipa. ¹⁰Ma k'ãyaara p'anadaipia bi Tachi Ak'õrede wãara ijãapata wëraarãk'a; ne–inaa pia oomaa awaraarã k'aripadait'ee.

¹¹Ijãapataarã chip'edaidak'ãri Tachi Ak'õre Ũraa ũridait'ee, wëraarãpa k'ĩup'ee ũridaipia bi, ãchi k'ĩsia jarada–ee. ãchi jarateepataarã ichita waawee p'anadaipia bi. ¹²Mia wëraarãmaa imik'ĩraarã jarateepik'aa maa–e pirã chok'a pëipik'aa. K'ĩup'ee p'anadaipia bi ijãapataarã see jõni misa. ¹³Mia mãga jaraji Tachi Ak'õrepa eperãarã ook'ãri, naapiara Adán oop'eda, Eva ooda perã. * ¹⁴Ma awara Netuara Poro Waibiapa Adán k'ũra–e paji. Evata k'ũrat'aaji. Mãgã Evata naapiara k'achiade baaiji. * ¹⁵Ma k'aurepa eperãarã jõmaweda o k'achiade p'aneejida. Mamĩda wëraarã paara ma o k'achiadeepa uchiadai Cristode ijãaruta pirã mãik'aapa k'ĩra jĩp'a ooruta pirã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a; ãchideerã pia ak'ipataadamerã mãik'aapa awaraarã k'inia iru p'anapataadamerã.

Sãga ijãapataarã ak'ipataarã p'anapataadaipia bi

3 ¹Eperãarãpa wãarata jarapata jaradak'ãri: “Eperã ijãapataarã ak'ipari pa k'inia bi pirã, pia bida” apata. ²Maperã ijãapataarã ak'ipari jõmaarã k'ĩrapite t'ãri pia baipia bi; wëra apai iru baipia bi; k'ĩra jĩp'a; ne–inaa pariatua oo–ee; awaraarã auteebai k'awaa ichi temã; pia jaratee k'awaa; ³toyaa bak'aa; k'ĩrauyaa mãik'aapa nepira jiriyaa bak'aa; ma k'ãyaara ne–inaa pia oopari; p'arat'a ata k'iniyaa bak'aa. ⁴Ichi te pidaarã pia ak'ĩ baipia bi, chi warrarãpa ichi waaweedamerã mãik'aapa chok'ek'ee p'anadamerã. ⁵Imik'ĩrapa ichi te pidaarã p'oyaa pia ak'ĩ–e bi pirã, ¿sãga Tachi Ak'õrede ijãapataarã ak'ĩima? ⁶Eperã ewaa Cristode ijãa bi pirã, ijãapataarã ak'ipari paik'araa bi, auduadarii perã mãik'aapa Tachi Ak'õrepa atuapii perã Netuara Poro Waibia atuapidak'a. ⁷Ijãapataarã ak'ipari t'ĩ pia t'o p'anadaipia bi, Cristode ijãadak'aa beerãpa paara. Mãga–e pirã, Netuara Poro Waibiapa iru ãpĩte ne–inaa k'achia nepirĩpii eperãarãmaa, jõmaarãpa ma k'aurepa iru pia–e ak'idamerã.

Sãga ijãapataarã k'aripapataarã p'anapataadaipia bi

⁸Ijãapataarã k'aripapataarã diácono apata auk'a t'ãri pia p'anadaipia bi; k'ĩra jĩp'a; jĩp'a pedeepata; seewa jaradak'aa mãik'aapa chĩara ãpĩte pedee

* 2.13 Gn 2.7, 18-24. * 2.14 Gn 3.1-7; 2 Co 11.3.

k'achia pedeedak'aa; toyaa p'anadak'aa; p'arat'a ata k'iniyaa p'anadak'aa. ⁹Tachi Ak'õrepa wāarata k'awapida Cristo k'ap'ia pari t'āripa ijāadaipia bi, k'ĩsia p'ua–ee. ¹⁰Āchi mimiade t'ĩudai naaweda, awaraa ijāapataarāpa āchi p'anapata pia ak'idaipia bi k'awaadait'ee wāara p'anapata Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a wa māga–e. Imiateeda wēe uchiaruta pirā, ijāapataarā k'aripapataarā p'aneedai. ¹¹Wēraarā* ijāapataarāpa awaraa ijāapataarā ichiaba k'aripapataadai. Āchi t'āri pia p'anadaipia bi; k'ĩra jīp'a; chīara āpite pedee k'achia pedeeda–ee; ne–inaa pia oopata māik'aapa ichita oopata āchia jara p'anik'a. ¹²Ijāapataarā k'aripaparipa wēra apai iru baipia bi. Pia ak'iipia bi ichi warrarā māik'aapa awaraarā ichi tede p'anapata. ¹³Māgí k'aripapataarāpa āchi mimia pia ooruta pirā, ijāapataarāpa āra t'ĩ t'o p'anadait'ee. Māpai ārapa waawee–ee jaradait'ee āchia Jesucristode ijāa p'ani.

Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēida

¹⁴Taarā–ee mi wā k'inia bi pi ak'ide. ¹⁵Mamīda taarāru pirā, na p'ādapa pia k'awaait'ee sāga p'anapataadaipia bi apemaarā ijāapataarā ome. K'irāpapjī tachi ijāapataarā jōmaweda Tachi Ak'õredeerā. Iru ichita bapari tachi ome māik'aapa iru wāarata jara pēiji tachimaa jīadamerā māik'aapa jōmaarāmaa jarateedamerā. ¹⁶Wāara, awaraarāpa ma wāarata jara pēida k'awada–e p'ani mīda, tachia k'awa p'ani ma k'āyaara ne–inaa pipiara wē–e. Mapa Tachi Waibiamaa nāga k'aripata:

Na p'ek'au eujādepemaarāmaa pia unupipachi eperā jīp'aak'a.

K'achia oo–ee bapachi Ak'õre Jaure k'aurepa. Angeleerāpa pi unupachida. Na p'ek'au eujādepemaarāpa ūripachida pia ooda eperāarā k'aripait'ee māik'aapa chok'araarāpa pide ijāapachida. Tachi Ak'õrepa pi ateeji it'aa, ichi trua k'ĩra wāree nībide ichita bapariimerā.

Ūraa p'āda ijāa amaadap'edaarāde

4 ¹Mamīda Tachi Ak'õre Jaurepa jīp'a jara bi: Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda, eperāarā ūk'uru ma wāarade ijāa amaadait'ee. Cristode ijāadai k'āyaara, k'ūrapidait'ee netuaraarāmaa māik'aapa ijāadait'ee ma netuaraarāpa jarateepirutade. ²Ma netuaraarā jua ek'ari jarateepataarāpa jarapata: “Tachi Ak'õre Ūraa jarateemaa p'anīda” apata. Mamīda seewamaa p'ani. Āchi–it'ee p'ua–e bi ijāapataarā k'ūradait'ee. Tachi Ak'õre Jaurepa jarateepi bik'a p'oyaa jarateeda–e, netuaradeerā perā. ³Jāgīrāpa ūrapata miak'āidaik'araa bi māik'aapa chik'o ūk'uru k'odaik'araa bi. Mamīda tachia Ak'õre Ūraa wāarade ijāapata perā, k'awa p'ani irua ne–inaa jōma ooji, gracias jaradap'eda k'odamerā. ⁴Jōmaweda

* 3.11 Griego pedeede ichiaba jara bi *ijāapataarā k'aripapataarā wēraarā*.

Tachi Ak'õrepa ooda pia bi. * Maperã tachia it'aa t'iruta pirã gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa nek'opata pari, chik'o jõmaata k'odaipia bi. ⁵Tachi Ak'õre k'irapite tachi nek'opata pia bi, irua mãga jarada perã mãik'aapa tachia gracias jarapata perã irumaa ma chik'o pari.

Sãga ooit'ee Cristopa oopi k'inia bik'a

⁶Arii p'ani ipemaarãmaa mi ũraa jaratéeji. Mãga ooru pirã, pia ooit'ee Jesucristopa oopi k'inia bik'a. Iru mimiapari pia bait'ee ijãa bi misa Tachi Ak'õrepa jara pëida iru k'ap'ia pari mãik'aapa k'awaa wãru misa irua jarapida ichia jirit'eradaarãmaa.

⁷Mamida t'ünáaji ma chonaarãweda nepiridap'edaa jarateepataarã ome. Jãgiirãpa jarateeda—e Tachi Ak'õrepa jarapidak'a. Jarateepata chõtrãarãpa ũri k'inia p'anapata cuentok'a. Ñchi ome aupedeei k'ãyaara, jirfji pipiara k'awaait'ee Tachi Ak'õrepa jara pëida mãik'aapa óoji irua oopi bik'a. ⁸⁻⁹Jõmaarãpa nãgi pedee ijãadaipia bi, wãara perã. Tachi p'iradak'ari juataura p'aneadait'ee, tachi k'ap'ia k'aripapata. Mamida Tachi Ak'õrepa jara pëida k'awaa wãdak'ari, tachi jaure paara k'aripapata. Mãgã na p'ek'au eujãde p'ani misa, k'ãiwee p'anapata mãik'aapa k'awaapata tachi piudak'ari, it'aa wãdait'ee. ¹⁰Ma—it'eeta tachi choopata na mimiade, eperãarãpa ma ũraa jara pëidade ijãadamerã. Eperãarã ũk'uruurãpa tachia jarateepata ũridaamaa p'ani mida, ijãa p'ani Tachi Ak'õre ichita bapari mãik'aapa irua aupaita na p'ek'au eujãdepemaarã jõmaweda ak'ipari. Wãara, tachi Cristode ijãapataarã pipiara ak'ipari, tachi o k'achiadeepa k'aripa atapari perã.

¹¹Mia jõma jara aupada jaratéeji jãpemaarã ijãapataarãmaa mãik'aapa jaráji mãga oodamerã. ¹²K'ĩsiapináaji apidaamaa pi pedee ũridaik'araa bi, pi mak'iaara chonaa—e bairã. Ma k'ãyaara ak'ipiji pia wãara oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a, ãrapa auk'a oodamerã. Nãga baparíiji: ne—inaa pia jarapari; k'ĩra jip'a nipapari jõmaarã ome; awaraarã k'inia iru bapari; nepirade bi mida, Cristode ijãapari; ne—inaa k'achia oo—ee bapari; jõma oopari Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ¹³Mi jãmaa wãru misa, ijãapataarã chip'edaidak'ari, léeeji Tachi Ak'õre ũraa p'ãdap'edaa. Jaratéeji k'asaa jara k'inia bi mãik'aapa ũráaji ijãapataarã p'anapataadamerã ma jara bik'a. ¹⁴K'irãpãji Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa jaradap'edaa pĩmaa, ijãapataarã ak'ipataarãpa ãchi jua bidak'ari pi ĩri. Mãga oodak'ari, Tachi Ak'õre Jaurepa ne—inaa oopiji pĩmaa k'awaamerã k'ãare mimia ooit'ee Tachi Ak'õre—it'ee. Mãga óoji Ak'õre Jaurepa oopi bik'a.

¹⁵K'ĩsãji mia ũraadade na k'art'a p'ãdade mãik'aapa t'ãripa óoji aide jara bik'a. Mãga ooru pirã, awaraarãpa ak'idait'ee pia naawedapema k'ãyaara pipiara oomaa bi. ¹⁶K'ĩra jip'a óoji Cristopa k'inia bik'a

* 4.4 Gn 1.31.

māik'aapa jaratéeji irua jarapi bik'a. Chóoji māga oo bide k'awa bairã māga oo bipa, pi Ak'õre truadee wāit'ee māik'aapa pia jaratee bi ūirutaarã auk'a wādait'ee, pi k'aurepa Cristode ijāadak'ari.

Sāga Timoteo baipia bi ijāapataarã ome

5 ¹Ijāapataarã t'ãidepema chonaapa ne–inaa k'achia ooru pirã, itrianáji. Ma k'ãyaara pedéeji iru ome, pichi ak'õre ome pedeparik'a. Jõdee, k'ũtrãarã ūrãaji pichi ipemaarã ūraak'ajik'a.

²Chõtrãarã ak'iipia bi pichi nawe ak'iparik'a. Māgá ichiaba awẽraarã ak'iipia bi pichi ipewẽraarã ak'ik'ajik'a, āra ome k'achia oo–ee.

³Pia k'aripáji p'ẽtrãarã ẽreerã wẽe chitooni. ⁴Mamĩda p'ẽtrãapa warrarã wa āichak'eerã iru bi pirã, āchiata naapiara āchideerã ak'idaipia bi Tachi Ak'õre Ūraade jara bik'a. Māgá āchi nawe wa awela k'aripadai irua āchi k'aripadak'a āchi wari wāk'ari. Ma awara māga oodak'ari, Tachi Ak'õrepa āchi pia ak'ipari. ⁵Jõdee p'ẽtrãa ẽreerã wẽe k'iripa nipari Tachi Ak'õrepa k'aripamerã. Āstaawa, p'arik'ua pida it'aa t'ĩpari Tachi Ak'õremaa k'aripamerã. Māgee p'ẽtrãa k'aripaipia bi. ⁶Mamĩda māgee p'ẽtrãarã ūk'uruurãpa Tachi Ak'õre net'aade k'ĩsiadai k'ãyaara, āchia k'iniata oo wãpata. Māgeerã chok'ai p'ani mĩda, piudap'edaarãk'api p'ani. Mapa māgeerã k'aripaik'araa bi. ⁷Jarãji ijāapataarã pi ek'ari p'aniirãmaa oodamerã mia et'ewa jaradak'a. Māga ooruta pirã, awaraarãpa p'oyaa k'achia pedeeda–e pai tachi ijāapataarã āpite. ⁸Ijāaparipa ichi ẽreerã wa audupiara ichideerã ak'i–e pirã, baamaa bi Cristopa k'inia bik'a māik'aapa ijāadak'aa beerã k'ãyaara k'achia bi.

⁹P'ẽtrãa t'ĩ p'ãdai naaweda awaraa p'ẽtrãarã t'ĩ ome, iru bapata ak'idaipia bi. Māgí p'ẽtrãa imik'ira apai ome miak'ãi bap'eda, sesenta añodeepa waa iru baipia bi. ¹⁰Awaraarãpa iru t'ĩ pia t'o p'anadaipia bi, irua ne–inaa pia oopata k'aurepa nãgee jãak'a: ichi warrarã pia warida perã; eperãarã pia auteebaida perã; ijāapataarã p'asia chedak'ari, āra biiri siida perã; * chupiria chedeerã k'aripada perã; jãgee ne–inaa pia k'ira t'ãdoo ooda perã ichi t'ãripa.

¹¹P'ẽtrãarã sesenta años waide wẽe beerã t'ĩ p'ãdaik'araa bi awaraa p'ẽtrãarã t'ĩ ome, imik'ira waya k'iniadarii perã māik'aapa miak'aidarii perã, Cristo–it'ee mimiadai k'ãyaara. ¹²Māgee p'ẽtrãarãpa jaradap'eda Cristopa oopi k'inia bik'a oodait'ee, imik'ira ataruta pirã, Tachi Ak'õrepa k'ĩsia p'uapii maa–e pirã awaraarãpa pedee k'achia jaradai āra āpite. ¹³Ma awara, māgee p'ẽtrãarã k'oo–idaadaipata, ne–inaa pia mak'iaara ooda–ee. Māgá te chaa chĩara āpite jara nipapata māik'aapa pedee–idaa p'anadairã, ūraa wãpata āchi k'ĩsiadeepa. Māgá pedee k'achia jaradaik'araa bita jara wãpata. ¹⁴Maperã mia k'inia bi māgee p'ẽtrãarã

* 5.10 Judiorãpa āchi temaa chedap'edaarã biiri siipachida ak'ipidait'ee āra k'inia iru p'ani.

mak'iaara chōtrāa—ee p'aniirā, waya miak'āidamerā māik'aapa warra t'odamerā. Māgá mimiadait'ee āchi temāi, āchideerā ak'imaa p'ani misa. Māga oo p'ani pirā, tachi ijāapataarā k'ira unuamaa iru p'anapataarāpa p'oyaa k'achia pedeeda—e pai tachi āpīte ma p'ētrāarā k'auropa. ¹⁵Māgeee p'ētrāarā ūk'uruurāpa oo amaajida Cristopa oopi k'inia bi oodait'ee Satanapa oopi k'inia bik'a.

¹⁶Waya mia jara bi: Cristode ijāapari ēreerādepema p'ētrāa paraa pirā, ma ijāaparipa chi p'ētrāa k'aripaipia bi. Pēik'araa bi ijāapataarāmaa k'aripa iidide, ārapa ne—ināa iru p'ani araa—e pai perā audú chok'araarā—it'ee. Ijāapataarāpa ak'idaipia bi p'ētrāarā ēreerā wēe chitooni aupai.

Sāga ijāapataarā chonaarā ak'idaipia bi

¹⁷Ijāapataarā chonaarā waaweedaipia bi māik'aapa p'aadaipia bi āchi jua ek'ari p'aniirā pia ak'idak'āri māik'aapa k'aripadak'ari. Waapiara p'aadaipia bi awaraa ijāapataarā ak'ipataarā k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa jara pēida jaratedak'ari māik'aapa ijāapataarā ūraadak'ari. ¹⁸Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Pak'a it'ai jīnāati trigo t'iamaa bak'ari. Ita—aria k'opīti.' (Dt 25.4)

Ichiaba awara āi jara bi:

'Mimiaparipa p'arat'a ataipia bi chi poro waibia juadepema.' (Lc 10.7)

¹⁹Eperāpa ijāapataarā ak'ipari imiateeru pirā, ijāanāati māgīpa jara bi. Jīp'a ma pedee ak'idaipia bi eperāarā omé wa ōpee auk'a jararuta pirā.

²⁰Mamīda ijāapataarā ak'ipataarā k'achiade baai jōnaruta pirā, jōmaarā taide itriak'ōoji. Māgá awaraarāpa ne—ināa k'achia ooda—e pait'ee waaweepa.

²¹Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa Jesucristo k'īrapite, angeleerā jirit'erada k'īrapite paara, mia jara bi: ōoji mia et'ewa jaradak'a. Mamīda pichi k'inia aba pipiara ak'ināaji awaraa k'āyaara. ²²K'īrak'aupai ijāapari audú isapai awara bii ijāapataarā ak'ipari mimia—it'ee. Ma—it'ee pi jua bii naaweda māgí īri, iru bapata pia ak'iipia bi. Iru ne—ināa k'achiade ni pirā, awaraarāpa iru āpīte k'achia pedeedai māik'aapa pi āpīte auk'a māgadai, irua oopata pia pia ak'ii jīak'aapa. Mapa maarepida ne—ināa k'achia oonāaji. Ichita ōoji Cristopa oopi bik'a.

²³Pania aupai toik'araa bi. Pi ip'ii k'ayaa bapari perā, ichiaba vino ma—āri toipia bi bi p'irapiamaapa.

²⁴Jōmaarāpa k'awa p'ani eperāarā ūk'uruurāpa ne—ināa k'achia oopata, tau taawa oopata perā. Taarā—e nide pia k'awaai māgeerāpa oopata māik'aapa āchi jirit'era—e pait'ee ijāapataarā ak'ipari mimia—it'ee. Jōdee, awaraa eperāarā p'anapata ewaa ak'ik'āri, t'āri pia pik'a p'ani. Mamīda taarā pak'āri, pia k'awaa atai āchia ne—ināa k'achia mera oopata māik'aapa āchi jida jirit'era—e pait'ee ma mimia—it'ee. ²⁵Māgá ichiaba taarā—ee eperāarā ūk'uruurāpa ne—ināa pia oopata k'awaai, tau taawa

oopata perã. Mamída ne–inaa pia mera ooruta pijida, taarã–ee pia mãga k'awaa atai, Tachi Ak'õre Jaurepa k'awaapiit'ee perã. Mãgeerãta jirit'eraipia bi ma mimia–it'ee.

Esclavoorã sãga p'anadaipia bi

6 ¹Esclavo Cristode ijãa bipa chipari waaweeipia bi, ichi k'aurepa ijãadak'aa beerãpa ik'achia pedeenadamerã Tachi Ak'õre ãpite mãik'aapa taipa jarateedap'edaade. ²Chipari ichiaba Cristode ijãa bi pirã, ma esclavopa k'isiaik'araa bi oo–e pait'ee jõma chiparipa oopi bik'a, ichi ipema perã Cristo k'aurepa. Ma k'ãyaara audupiara t'ãripa ooipia bi chiparipa oopi bik'a iru k'aripait'ee mãik'aapa ak'ipit'ee iru k'inia iru bi Cristo k'ap'ia pari. Ma jõma jara aupada jãpema ijãapataarãmaa jaratéeji mãik'aapa ùrãaji mãga oodamerã.

Seewa jarateepataarã mãik'aapa p'arat'a audú ata k'inia p'aniirã

³Timoteo, abaapa jarateeru pirã Tachi Waibia Jesucristopa pedee wãara jarateeda awara maa–e pirã iru jirit'eradaarãpa jaratee p'ani awara, mãgipa ooamaa bi Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ⁴Jãgee eperã audua bi mãik'aapa wãara maarepida k'awa–e bi. Aupedeei awaa bapari Ak'õre Ûraade pedee jara k'inia bi k'aurepa mãik'aapa ichi t'ãridepai k'achia k'isiapari. Ichi jaratee bi k'aurepa ijãapataarã k'ira unuamaa para beepari; k'iraupik'a para beepari; ik'achia pedee para beepari mãik'aapa chiara pedee ijãada–e para beepari. ⁵Ichi mãik'aapa ichi jãak'aarã k'isia k'awada–ee p'ani. Jip'a aupedee k'inia p'ani, Tachi Ak'õre wãarata waa k'awa k'iniada–e p'anadairã. Jara wãpata “taita ijãa p'anida” apata, p'arat'a ata k'inia p'anadairã ãchia jaratee p'ani pari.

⁶Jõdee Cristode wãara ijãapataarã nãga p'anapata: t'ãri o–ia; k'ãiwee; awaraarã k'inia iru p'anapata. P'arat'a iru p'ani jida wa wëe p'ani pijida, auk'a t'ãri o–ia p'anapata. ⁷Tachi t'odak'ãri, maarepida net'aa wëe t'ojida mãik'aapa waya mãga p'anadait'ee piudak'ãri. ⁸Maperã ne–inaa k'opari mãik'aapa p'aru jipari iru p'ani pirã, tachi ijãapataarã t'ãri o–ia p'anadait'ee. ⁹Mamída eperãarã ùk'uru, audú p'arat'a ata k'iniapa, k'isia k'awa–eedaipata mãik'aapa k'achiade baaipata. Maap'eda bigi p'oyaa lazodeepa uchìa–e bik'a, mãga pik'a ãra ma k'achiadeepa p'oyaa uchiada–e p'aneepata. Mãgapi eperãarã atua wãpata. ¹⁰Mapa chi audú p'arat'a ata k'inia bipa k'achia k'ira t'ãdoode baait'ee. Wãara, p'arat'a ata k'iniapa ùk'uru ijãapataarãpa paara Cristode waa ijãa k'iniada–e. Mãirã k'isia p'ua p'anapata mãik'aapa ãchi t'ãride mia chitooi, k'achiade baaidap'edaa perã.

Pabloa t'ëe ùraada Timoteomaa

¹¹Timoteo, oonãaji mãirãpa oopatak'a, Tachi Ak'õrepa pi jirit'erada perã ichi–it'ee. Jip'a óoji Cristopa oopi bik'a, irude wãara ijãa bairã.

Chóoji Tachi Ak'õrepa jara pëida k'awa bide m̄aik'aapa t'ãri pia ma wāarata jaratéeji āramaa. Āra k'inia iru b̄aji Tachi Ak'õrepa āra k'inia iru bik'a. ¹²Ara chōopariipa jiriparik'a p'oyaaitee, m̄aga pik'a jiriji pipiara ijāapariitee Cristode m̄aik'aapa oopariitee irua oopi bik'a, ijāapari perā m̄aga oop'eda ichita bapariitee Tachi Ak'õre truade. Ma-it'eeta Tachi Ak'õrepa pi jiriji, eperāarā chok'ara n̄ibi taide waawee-ee jarak'ari pi Cristode ijāa bi. ¹³Īrá mia na ūraa jarait'ee Tachi Ak'õre k'irapite. Irua ne-inaa jōmaweda chok'ai bapipari. Ichiaba n̄aga jarait'ee Jesucristo k'irapite. Irua Poncio Pilatoma waawee-ee pedeeji. ¹⁴Nejōmaata óoji mia p̄imaa jaradak'a. M̄aga oo bi misa, parā ijāapataarā t'ãide t'ĩupinãaji k'ĩsia awara wa jarateeru awara apida. Chóoji m̄aga oo n̄ibide Tachi Waibia Jesucristo waya cheru misa na eujādee. M̄agá apidaapa pi itriada-e pai. ¹⁵Tachi Ak'õre Waibiapa iru p̄ei k'inia bak'ari, cheit'ee. Tachi Ak'õre aupai t'ãri piara bi m̄aik'aapa jōmaarā k'āyaara waibiara bi; jōmaweda reyrā k'āyaara m̄aik'aapa jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarā poro waibiarā k'āyaara. ¹⁶Iru aupai ichita bapari. Apida iru k'ait'a wāda-e pai, iru k'ĩra wāree ĩdaa chooda-e pai perā. Mapa apidaapa iru unuda-e pai. iTachi Ak'õre k'ĩra wāree! Jōmaweda iru jua ek'ari ichita p'anadait'ee. ¡Amén!

Ūraa ijāapataarā p'arat'ara beerā-it'ee

¹⁷Jaraji p'arat'ara beerāmaa na p'ek'au eujāde m̄agá p'arat'ara p'ani misa, k'ĩsianaadamerā āchi pipiara p'ani awaraarā k'āyaara. Ichiaba jaraji ijāadai k'āyaara āchi ne-inaa k'ĩra t'ādoo jōparide, ijāadamerā Tachi Ak'õrede, iru jōk'aa perā. iIru t'ãri pia bapari perā tachi ome, teepari jōma tachia iru p'ani o-ia p'anadamerā! ¹⁸Maperā jaraji āramaa t'ãri pia teedamerā awaraarāmaa m̄aik'aapa t'aripa ne-inaa pia oodamerā awaraarā k'aripait'ee. ¹⁹M̄aga ooruta p̄irā, t'ēepai ne-inaa pipiara iru p'anadait'ee p'arat'a k'āyaara. iIchita p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome m̄aik'aapa iru p'anadait'ee jōmaweda irua k'ĩsia iru bi ichideerā-it'ee!

²⁰Timoteo, j̄ajaji Tachi Ak'õrepa wāarata p̄imaa jara pëida. Ūrinãaji j̄a pariatua pedee wāpataarā, āchi k'ĩsiadeepa seewa jarateepata perā. “K'ĩsia k'awaa p'anida” a p'ani. Mam̄ida m̄aga p'ani-e. ²¹K'ĩsia k'awaa p'anadai k'āyaara, Tachi Ak'õrepa wāarata jara pëidade ijāa amaa p'ani, awaraa k'ĩsiade ijāa k'inia p'anadairā.

Mia k'inia bi Tachi Ak'õrepa pi pia ak'i bapariimerā m̄aik'aapa nejōmaade k'aripamerā.

M̄agapai paji.

2 TIMOTEO

San Pablopa K'art'a T'ëepema P'ãda Timoteomaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji Romade, carcelde bak'ari. Mama bide k'isiaji madeepa chok'ai uchia-e pait'ee. Mapa waya p'ã k'inia baji ichi k'öp'äyo pia bimaa.

Salude jarap'eda, naapiara gracias jara bi Tachi Ak'õremaa Timoteo pari, waapiara Cristode ijãapari perã mãik'aapa oopari perã irua k'inia bik'a. K'irãpapi bi Tachi Ak'õrepa iru jirit'erada mãik'aapa jara bi ichi chupiria, ituaba pik'a carcelde bi (cap. 1). Ūraa bi Timoteopa choomerã soldaopa chõomaa bide chooparik'a maa-e pirã deporte jemeneparipa chooparik'a, jemenemaa bide jemene k'awaa beerãpa oopatak'a. Ūraa bi Timoteopa ichi mimia pia oomerã Cristo-it'ee (cap. 2). Jara bi sãga na p'ek'au eujãdepemaarã p'anapataadait'ee Cristo ewaa chei naaweda mãik'aapa ūraa bi Timoteopa choomerã ichi ijãa bide, ma k'aurepa miapiruta pijida (cap. 3). T'ëepai ūraa bi Timoteopa ichita jarateemerã Cristopa k'inia bik'a mãik'aapa jara bi ichi k'isia t'ãridepai: taarã-e piut'ee. Maap'eda chupiria iidi bi mãga p'asai naaweda, Timoteo mama carcelde ichi ak'ide wãmerã (cap. 4).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablopa na k'art'a p'ã pëiru Timoteomaa. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa pëimerã ichi ūraa jarateede. Ma pedee jaratee bi k'aurepa eperãarã Cristode ijãapata mãik'aapa it'aa wãpata. ²Timoteo, mia pi k'inia iru bi michi warrak'a. It'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa mãik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa pi pia ak'i p'anadamerã mãik'aapa chupiria k'awaadamerã. Mãgã pi k'ãiwee bapariit'ee.

Pablopa Timoteo ūraada

³Michi chonaarā judiorāpa oopatap'edaak'a, k'īra jīp'a mia oo bi Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Mapa ichita pi k'irāpapari it'aa t'īk'āri; āstaawa, p'ārik'ua pida māik'aapa ichita gracias jarapari Tachi Ak'ōremaa pi pari.

⁴K'irāpa bi pi jēe nībada mi uchiak'āri pi ik'aawaapa. Mapa pi waya unu k'inia bi. Unuruta pirā, mi wāara o-īa bait'ee. ⁵Ichiaba mia k'irāpa bi pi Jesucristode ijāak'āri, t'āripa ijāaji pi awela Loida māik'aapa pi nawe Eunice ijāapatap'edaak'a. K'awa bi irā pi auk'a wāara ijāa bi ārak'a.

⁶Mapa k'irāpapi k'inia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa pīmaa oopida, mi jua pi iri bik'āri. Irua ichita māga oopi k'inia bi pīmaa. Mapa t'āripa óoji irua oopi bik'a. Māgá ijāapataarā pi jua ek'ari p'anī pipiara k'aripait'ee.

⁷Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure ba chepi-e paji tachi ijāapataarāmaa waawee-idaa p'anadamerā. Ma k'āyaara ichi Jaure pēiji māgí juapa tachia choodamerā irude ijāa p'anide; awaraarā k'inia iru p'anadamerā māik'aapa k'awaadamerā ne-inaa k'achia k'īra t'ādo o amaadait'ee.

⁸Maperā k'īra nejasianāaji jarateeit'ee Tachi Waibiapa ooda eperāarā k'aripait'ee. Ichiaba k'īra nejasianāaji mi pi k'ōp'āyo perā, mi carcelde nībi mīda Cristo k'aurepa. Ma k'āyaara, chóoji Cristode ijāa bide, awaraarāpa pi ichiaba miapiruta pījida ma ijāa bi k'aurepa. iTachi Ak'ōrepa pi k'aripait'ee! ⁹Ichiata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji māik'aapa tachi jiriji ichideerā papiit'ee. Tachi māgá k'aripa-e paji ne-inaa pia oopata perā. Jīp'a māga ooji na eujā ooi naaweda, ichia k'īsia iru bada perā tachi pia ooit'ee Jesucristo k'aurepa. ¹⁰Māgí k'īsia iru bada k'awapiji, Tachi K'aripapari Jesucristo pēik'āri na p'ek'au eujādee. Iru chok'ai p'irabaik'āri, ak'ipiji tachi jida māga oodai, irude ijāaruta pirā. Ma awara irua jarateeda k'aurepa k'awa p'anī na p'ek'au eujāde p'anī misa, irua k'inia bik'a p'anadai māik'aapa ai t'ēepai, it'ari ichita p'anadait'ee iru ome.

¹¹Ma jara pēidata jarateemerā Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji māik'aapa Jesucristopa mi pēiji. ¹²Ma k'aurepata mi mia nībi nama carcelde. Mamīda mi k'īra nejasia-e, k'awa bairā k'aideta ijāa bi. Māgí Jesucristo. Irua ne-inaa jōmaweda oopari. Mapa mia k'awa bi irua jarateepida mīmaa jīait'ee, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate paru misa.

¹³Ma jarateepidata pīmaa jaraji. K'irāpāji wāara perā. Ichiaba awaraarāmaa ma jīak'a jaratēeji. Māga ooru misa, chóoji Jesucristode ijāa bide māik'aapa awaraarā k'inia iru bāji iru k'ap'ia pari. ¹⁴Jīaji Tachi Ak'ōrepa wāarata pīmaa jara pēida. Tachi Ak'ōre Jaure, tachi ome baparipa pi k'aripait'ee.

¹⁵Pia k'awa bi perā jōma Asiadepema ijāapataarāpa mi yiarāa iru p'anī; Figelo, Hermógenes paara. ¹⁶Onesiforopa aupaita māga oo-e paji. At'apai mi k'aripa cheji. Mi carcelde nībi mīda, k'īra nejasia-ee baji mi k'aripa cheit'ee. Mapa mia it'aa iidi bi Tachi Ak'ōrepa Onesiforodeerā chupiria k'awaamerā.

¹⁷K'ira nejasia bai k'äyaara, Onesíforo Romade pachek'ári, ñi-ee mi jiri cheji unu atarumaa. ¹⁸Irua mi chupiria k'awaadak'a, mia iidi bi Tachi Ak'õrepa iru auk'a chupiria k'awaamerã iru ewari waibia ewate pak'ári. Pia pia k'awa bi jômaweda Onesiforopa ooda ichiaba mi k'aripait'ee, Éfeso p'uurude bak'ári.

Pablopa Timoteo ùraada waawee-ee oomerã Cristopa oopi bik'a

2 ¹Timoteo, pi michi warrak'a bi. Jesucristopa ichideerã k'aripapari perã, waapiara óoji irua oopi bik'a. ²Mia iru ùraa jaratee bak'ári ijãapataarã chok'ara nãbi taide, pia pida ùri baji. Auk'a jaratéeji k'ira jip'aarãmaa; chi jaratee k'awaa p'aniirã awaraarãmaa.

³Mi awaraa ijãapataarã ome mia jõni Jesucristopa oopi bik'a oopata perã. Waaweenãaji auk'a mia nãbait'ee. ⁴Ooipia bi soldaopa ooparik'a. Soldao t'iu-e eperãarã jip'aarãpa ne-inaa oopatade. Jip'a oopari ichi poro waibiapa jara bik'a. ⁵Ichiaba deporte jemeneparipa ooparik'a ooipia bi. Mãgipa oopari ma jemene pia k'awaa beerãpa jarapatak'a, ata k'inia bairã ne-inaa teepata chi p'oyaarutaarãmaa. ⁶Ichiaba ooipia bi ne-uuparipa ooparik'a. Mãgí ichi ne-uude sê-ee mimiapari naapiara ata k'inia bairã made chauru. ⁷K'isíaji mia et'ewa jaradade. Tachi Waibiapa k'awapiit'ee ma jômaweda k'ãata jara k'inia bi pi-it'ee.

⁸K'irãpãji Jesucristo chonaarãwedapema Rey Daviddeepa uchiada paji. Cristota piup'eda, chok'ai p'irabajji. Mia mãga jarateepari jõmaarãmaa jarateek'ári irua oodata eperãarã k'aripait'ee. ⁹Maperãpi k'achia ooyaa beerã carcelde t'ì nãbipatak'a, mi nama carcelde t'ì nãbijida, mia nãbapariimerã. Mamída, mi cadenapa jã iru p'ani mída, p'oyaa jarateepida-e pait'ee awaraarãpa jarateedamerã Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida Cristode. ¹⁰Maperãpi mia ne-inaa jõma choopari, mia nãbi mída. Mãgã choopari eperãarã Tachi Ak'õrepa jirit'erada Jesucristode ijãadamerã, o k'achiadeepa uchiadamerã mãik'aapa ichita p'anapataadamerã Tachi Ak'õre k'ira wãree eujãde.

¹¹Na pedee jõmaarãpa ijãadaipia bi, wãara perã:

Tachi pek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'aji Cristo ome, iru ome araa p'anadairã. Maperã jai-idaadak'ári, auk'a chok'ai p'irabaidait'ee iru p'irabidak'a mãik'aapa iru ome ichita p'anapataadait'ee.

¹² Tachi chooruta pirã irude ijãa p'anide, Ak'õre truade iru ik'aawa p'anadait'ee ne-inaa jômaweda ak'ímaa. Mamída iru meraruta pirã, irua auk'a tachi merait'ee Tachi Ak'õre k'irãpate.

¹³ Tachia jara p'anik'a ooda-e p'ani pijida, irua jara bik'a ichita ooit'eepe, ichita mãga oopari perã.

Mimiapari Tachi Ak'õrepa pia ak'ipari

¹⁴Mia jara bi k'irãpapjji ijãapataarãmaa. Ma awara Tachi Ak'õre k'irãpate ùrãaji aupedeenaadamerã Tachi Ak'õrepa jara pëida pedee jara

k'inia bi k'ap'ia. Māga oodak'āri, apemaarā maarepida k'aripada–e p'ani. Ma k'āyaara ijāa amaapi p'ani āchia jara p'ani ūrirutaarāmaa. ¹⁵Pia, jōdee, jōmaweda t'āripa óoji, Tachi Ak'ōrepa pi ak'imerā mimiapari piak'a. Māga ooru pirā, k'īra nejasia–e pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite, irua wāarata jara pēida pia jarateepari perā. ¹⁶Mamīda āyaa bēeji pariatua pedee wāpataarā ik'aawaapa. Āchia Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jaradak'aa. Māgá pariatua pedee p'ani k'aurepa audupiara k'achiade baairuta. ¹⁷Aida k'ayaa waibiara wariparik'a tachi chiara mik'iapit'ee, māga pik'a āchia jarateepata wari pik'adaipari ijāapataarā chok'araara ijāa amaapiit'ee. Māgá jaratee p'ani Himeneopa māik'aapa Filetopa. ¹⁸Āchia Tachi Ak'ōre wāarata jarateeda–e p'ani, jara p'anadairā tachi Cristode ijāapataarā ĩrá ichita chok'ai p'ani Tachi Ak'ōre–it'ee. Maperā piudak'āri, chok'ai p'irabaida–e pait'eeda apata k'ap'ia chiwidide Cristopa oodak'a. Ma seewa jarateepata k'aurepa ijāapataarā ūk'uru ijāa amaadaruta. ¹⁹Mamīda wāara Cristode ijāapataarāpa māga ooda–e pait'ee. Āchia choodait'ee Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida ijāa p'anide. Irua jōmaarāmaa k'awaapipari ichi ijāapataarā chipari ichi ūraa p'ādade. Māga k'awa p'ani ma p'ādade jara bairā:

'Ak'ōre Waibiapa ichideerā k'awa bi.' (Nm 16.5)

Awara āi ichiaba jara bi:

'Jōmaweda jara p'aniirāpa: “Cristo Tachi Ak'ōre Waibia” ne–inaa k'achia k'īra t'ādo o amaadaipia bi.' (Sal 34.14)

²⁰K'īsiadāma nāgide. P'arat'ara bi te choma bide paraa p'arat'u k'īra t'ādo, ūk'uru nēedee ooda maa–e pirā p'arat'adee ooda. Ma te chiparipa māgee jirit'erapari ichi–it'ee māik'aapa chi k'ōp'āyoorā–it'ee nek'odait'ee pak'āri. Jōdee p'arat'u pak'urudee ooda maa–e pirā yoorodee ooda iru bi ichi ek'ariirā–it'ee. ²¹Māga bi ichiaba tachi ijāapataarā ome. Apidaapa ne–inaa k'achia oo amaaruta pirā ooit'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, iru, tachi ijāapataarā chiparipa, ma ijāapari jirit'erapari oomerā ne–inaa pia k'īra t'ādo.

²²Maperā oonāaji ne–inaa k'achia k'īra t'ādo k'ūtrāarāpa oo k'inia p'anik'a. Ma k'āyaara jir'iji ne–inaa jōma ooit'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. T'āri jip'a nipaparīji Cristode ijāapari perā. Awaraarā k'inia iru bāji māik'aapa k'āiwee baparīji jōmaarā ome. Māga ooru pirā, ooit'ee jōma Cristomaa it'aa t'īpataarāpa oopatak'a, wāara t'āripa irude ijāapata perā. ²³Aupedeenaaji k'īsia k'awa–ee beerā ome, pariatua pedee wāpata perā. Pia k'awa bi māga ooru pirā, nepira jiridai pi ome. ²⁴Tachi Waibia mimiapari nepirade baik'araa bi awaraarā ome. Ma k'āyaara t'āri pia baipia bi jōmaarā ome; awaraarā jaratee k'awaaipia bi māik'aapa choopia bi, k'īrau–ee, awaraarāpa ne–inaa k'achia ooruta pijida. ²⁵T'āri pia ūraaipia bi Tachi Ak'ōre wāarata jarateeda–ee p'aniirā. Jaraipia bi āchia pia jarateeda–e p'ani. Pi ūraa ūriruta pirā, Tachi Ak'ōrepa āchi k'aripai ma

k'achia oo amaadamerã mãik'aapa irua jara pëida wãara k'awaadamerã.
 26 Mãgapi uchiadai Netuara Poro Waibia juadeepa. Ichia ãra atap'eda,
 trampade biji oodamerã ichia oopi k'inia bik'a. Mamïda Tachi Ak'õrepa ãra
 uchiapii mãgí juadeepa, wãara oodamerã ichia oopi bik'a.

Tachi Ak'õre ewari waibia k'ait'a pak'ãri

3 1 Timoteo, Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda, eperãarã
 audupiara k'achiade baaidait'ee mãik'aapa nepira jiridait'ee
 ijãapataarã ome. 2 Nãga p'anadait'ee: ãchi-it'ee aupai ooyaa; p'arat'a ata
 k'iniyaa ãchi-it'ee; auduayaa; ik'achia pedeeyaa; t'ãri k'achia-idaa; ãchi
 ak'õreerã pedee ùriamaa; gracias jaradak'aa apidaamaa; oodak'aa Tachi
 Ak'õrepa k'inia bik'a; 3 ãchideerã paara chupiria k'awadak'aa; k'ïra jõ-ee
 awaraarã ome; chiãra ãpïte pedee k'achia jarayaa; pariatua ne-inaa
 k'achia ooyaa; chiãra k'ïra unuamaa; ne-inaa pia k'ïra t'ãdoo oomaa;
 4 ãchi k'õp'ãyoorã paara traicionaapata; k'ïsiadak'aa ne-inaa ooi naaweda;
 auduayaa, pedee-idaa nipapata; ãchia oo k'iniata ooi awaa p'ani ne-inaa
 oodai k'ãyaara Tachi Ak'õre-it'ee, iru k'inia iru p'anadairã. 5 Mãgeerã
 chip'edaipata Cristode ijãapataarã ome it'aa t'ïde. Mamïda seewata mãga
 oo p'ani, oo k'iniadak'aa perã Cristopa oopi bik'a. iãyaa béeji mãgeerã
 ik'aawaapa!

6 Ìraweda mãgeerã jiak'a imeraa jara p'anipa eperãarã tede t'ïupata.
 Maap'eda iwarraa pedee p'anipa k'urapata wëraarã pia k'ïsia k'awa-ee
 beerã. Ma wëraarã k'ïsia p'ua p'anapata ãchia p'ek'au k'achia oopata
 k'aurepa. Mamïda k'achia oo amaadak'aa. Ma k'ãyaara oopata ãchia oo
 k'iniata, ne-inaa k'achia bi mïda. 7 Ma wëraarã mãga p'anadairã, ùri
 k'inia p'ani ne-inaa k'ïra t'ãdoo eperãarãpa jaratee p'ani. K'ïsia p'ani
 mãga ùridak'ãri, k'ïsia k'awaa padaridai. Mamïda ma k'ãyaara, audupiara
 k'awada-ee p'anapata Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida. 8 Mãgee
 jarateepataarãpa k'ïsiapata chonaarãwedapema petau tau k'awaa beerã,
 Janes, Jambres ome k'ïsiadap'edaak'a. Moisepa oo bak'ãri Tachi Ak'õrepa
 oopidak'a Egiptode, mãirãpa irua jarada ùridaamaa p'anajida. Mãga
 pik'a p'ani mãgee ìrapema jarateepataarã. Æchia ùridaamaa p'ani Tachi
 Ak'õrepa wãarata jara pëida jarateepataarã pedee. Jip'a k'ïsia k'awada-ee
 p'ani, wãara k'awa k'iniada-e p'anadairã Tachi Ak'õrepa jara pëida, mãga
 jaratee p'anida a p'ani mïda. 9 Mamïda ichita mãgã jarada-e pait'ee, Tachi
 Ak'õrepa jõmaarãmaa k'awapiit'ee perã ãchi k'ïsia atua p'ani. Tachia mãga
 k'awa p'ani chonaarãweda Ak'õrepa mãga ooda perã mãgí omeerã ome,
 p'oyaada-e p'anadak'ãri Moisés ome.

Pablopa Timoteo ùraada

10 Jõdee piata k'awa k'inia bi Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida. Mapa
 mimia bi Tachi Ak'õre-it'ee mi mimiaparik'a. Mi bapata unudoo. K'awa bi

mia jaratee bi m̄aik'aapa mia k'isia iru bi ooit'ee Tachi Ak'õre-it'ee. K'awa bi mia w̄aara ij̄apari Tachi Waibia Cristode m̄aik'aapa mia choopari m̄aḡa ij̄aa bide, awaraar̄apa nepira jiri p'ani m̄ida mi ome. K'awa bi mia awaraar̄a k'inia iru bi Tachi Ak'õrepa āra k'inia iru bik'a. Maper̄api chooi. ¹¹Ichiaba pia k'awa bi mi jiridap'edaa m̄aik'aapa miapidap'edaa Cristopa ooda jaratee bi k'aurepa. M̄aga oojida mi nipak'āri Antioquía p'uurude, Iconio p'uurude m̄aik'aapa Lистра p'uurude. M̄aḡa mia n̄ibaji m̄ida, choopachi m̄aik'aapa Tachi Waibiapa mi k'aripa ataji ma nepira jōmaadeepa. ¹²W̄aara, Jesucristodeer̄apa oo k'inia p'anadak'āri irua oopi bik'a, ij̄aadak'aa beer̄apa āra ichita jiridait'ee m̄aik'aapa miapidait'ee. ¹³M̄aḡi ij̄aadak'aa beer̄a m̄aik'aapa awaraa seewata: “taita Ak'õre Waibiapa p̄ida” a p'aniir̄a, k'achiade baaidait'ee. Maap'eda audupiara m̄aga baaidait'ee, āchi k'ūrapatak'a awaraar̄a k'ūrapata per̄a.

¹⁴Pi, jōdee, k'ir̄ap̄aji p̄imaa jarateeda m̄aik'aapa aide ij̄āj̄i naaweda ij̄aa badak'a. Pia k'awa bi ma jarateeda Tachi Ak'õrepa w̄aarata jara p̄ida. Ichiaba k'awa bi k'air̄a it'aidepata ma jarateeda ūriji. ¹⁵Warra weda pia Tachi Ak'õre Ūraa p̄āda ūripari m̄aik'aapa k'awa bi aide jara bi. Ma ūraa k'aurepata k'awa bi Tachi Ak'õrepa eper̄aar̄a o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bi, Jesucristode ij̄aadak'āri. ¹⁶Tachi Ak'õr̄epata ichi ūraa jōmaweda p̄āp̄iji ichideer̄amaa ichi Jaure k'ap'ia pari. Maper̄a k'awa p'ani ma ūraa p̄āda pia bi n̄agee ne-inaa-it'ee: jarateeit'ee Tachi Ak'õrepa w̄aarata jara p̄ida; eper̄aar̄amaa k'awapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata; k'aripait'ee eper̄aar̄a āchia p'ek'au k'achia oo amaadamer̄a; k'awapiit'ee Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bi eper̄aar̄amaa, m̄aga oodamer̄a m̄aik'aapa pia p'anapataadamer̄a iru k'ir̄apite. ¹⁷M̄agee jōma k'awaak'āri m̄aik'aapa Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oo k'inia bak'āri, eper̄a w̄aara mimiait'ee Tachi Ak'õre-it'ee m̄aik'aapa ooit'ee ne-inaa pia k'ira t'ādoo awaraar̄a k'aripait'ee.

4 ¹Jesucristo Tachi Rey Waibia. Iru cheit'ee ichideer̄a atade. Cheit'ee eper̄aar̄apa oopatap'edaa ak'ide, jarait'ee pia wa k'achia. M̄aga ooit'ee piudap'edaar̄a ome m̄aik'aapa ma ewate chok'ai p'aniir̄a ome. Ichi k'ir̄apite m̄aik'aapa Tachi Ak'õre k'ir̄apite mia jara bi: ²Jarat̄eeji Tachi Ak'õrepa jara p̄ida Jesucristo k'ap'ia pari. M̄aga ōoji pia jaratee bi ūri k'inia p'anadak'āri m̄aik'aapa ūri k'iniada-ee p'ani pijida. Eper̄aar̄apa ne-inaa k'achia oodak'āri, m̄aga k'awaap̄iji āchima. Ichiaba ūr̄āj̄i ma k'achia oo amaadamer̄a m̄aik'aapa oodamer̄a Cristopa oopi bik'a. Ichita jarat̄eeji t'āri pia, k'ir̄au-ee. ³Ewari cherude eper̄aar̄apa ūraa pia jōmaweda ūridamaa p'anadait'ee. Ma k'āyaara jiridait'ee āchia ūri k'iniata jaratee p'ani. M̄aḡa k'awaadait'ee eper̄aar̄apa jaratee p'ani k'ira t'ādoo. Mam̄ida āchia oo k'iniata oodait'ee. ⁴W̄aarata ūri k'inia p'anadai k'āyaara, chonaar̄awedapema cuento nepir̄ipatap'edaata ūri k'inia p'anadait'ee. ⁵Pi, jōdee, ichita k'ira j̄ip'a b̄aji. Waaween̄aji mia n̄ibait'ee Cristo k'aurepa.

Pichi wārúmaa jaratéjei Cristopa ooda eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Jōma ōoji Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a ichi mimiapataarāmaa.

⁶Mia māga jara bi taarā–e nide mi wē–e pait'ee perā. Ara vino jōdaiparik'a altarde weedak'āri Tachi Ak'ōre–it'ee primisiak'a, māga pik'a mi jōit'ee. Ara barco uchiaparik'a to ideepa jik'ara ērat'aadak'āri, māga pik'a mi uchiat'ee na p'ek'au eujādeepa. ⁷Mamīda mia k'isia–e, nama bak'āri, pia oopachi perā p'iraparipa ooparik'a jīp'a p'irak'āri tauchaa bidap'edaamaa, awaraarā p'oyaa k'iniapa. Jīp'a oopachi Cristopa mimaa oopi bik'a. Ma awara p'irapari naapiara panarupa p'oyaaparik'a, māga pik'a mia p'oyaaru, ooji perā jōma Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bada mia oomerā ichi–it'ee. ⁸Īrā p'irapari naapiara panarupa poro jīra ataparik'a, māga pik'a mia atait'ee Tachi Waibiapa k'isia iru bi mimaa teeit'ee. Iru tachi ak'ipari pipiara bairā, ne–inaa pia teeit'ee irua oopi bik'a oodap'edaarāmaa. Māga ooit'ee Ak'ōre ewari waibia ewate. Mimaa aupai ma ne–inaa pia tee–e pait'ee. Jīp'a māga teeit'ee jōmaweda iru cheru nimaa p'aniirāmaa, iru k'inia iru p'anapata perā.

Pablopa ūraa jarada Timoteopa oomerā

⁹Taarā–ee chéji mimaa. ¹⁰Demapa mi atabaibēiji wāit'ee Tesalónica p'uurudee, na p'ek'au eujādepema ne–inaa audú k'inia bairā. Ma awara Crescente wāji Galacia eujādee māik'aapa Tito wāji Dalmacia eujādee. ¹¹Lucas aupai nama bi mi ome. Pi chek'āri, Marcos atanāji pi ome chemerā. Irua mi k'aripai nama mimia bi misa Tachi Ak'ōre–it'ee. ¹²Mia Tíquico pēiji Éfeso p'uurudee. ¹³Pi chek'āri, anéjei mi ĩripema p'aru jīpari. Mia māgí atabēiji Carpo tede Troas p'uurude nipak'āri. Ichiaba anéjei mi libro jōmaweda, chi ne–animal ede p'āda paara.

¹⁴Alejandro, chi ne–inaa metaldee oopari, mimaa ne–inaa k'achia ooji. Tachi Ak'ōrepa māga k'awa bi māik'aapa ichiata k'awa bi sāga ooi iru ome, ma k'achia ooda pari. ¹⁵K'īrak'aupai jāgí eperā ome. Jāgipa apidaamaa ūripiamaa bi tachia jarateepata pedee.

¹⁶Naapiara mi ateedak'āri Romadepema poro waibiarā k'īrapite p'anaumerā mi imiateedap'edaa, eperā apidaapa mi k'ōp'āyada–e paji k'aripadait'ee. Jōma mi k'ōp'āyoorā nama p'anadap'edaarāpa mi ituaba atabaibējjida. Taawa Tachi Ak'ōrepa miapi–e pai, āchia oodap'edaa pari. ¹⁷Āchia mi māgá atabējjida mīda, Tachi Waibia Jesucristopa mi k'aripa baji. Mimaa jarapiji jōmaweda ichia ooda eperāarā k'aripait'ee, arii p'anadap'edaa ijāadak'aa beerā jōmaarāpa Tachi Ak'ōrepa jara pēida pia k'awaadamerā. Māgá ma ewate Ak'ōrepa mi chok'ai uchiapiji āchi juadeepa. León it'aideepa eperā chok'ai uchiak'ajik'a, māga pik'a mi uchiaji. ¹⁸Wāara, Tachi Waibiapa mi uchiapiit'ee jōmaweda k'achia beerā juadeepa māik'aapa mi jaure jīait'ee, iru truadee wāru misa. ¡Jesucristo, chi Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupipari, ichita bapari! ¡Amén!

Awaraarāmaa salude pēida

¹⁹Mia salude pēiru Priscilamaa Áquila ome. Ichiaba Onesiforodeerāmaa salude pēiru. ²⁰Mi nama che wāde awaraa k'ōp'āyoorā ome, Erasto beeji Corinto p'uurude. Jōdee mia Trófimo bëiji Mileto p'uurude, iru k'ayaa bada perā. ²¹K'inia bi pi chemerā, p'usa t'ojara pai naaweda.

Ichiaba salude pēiruta Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, jōmaweda tachi ñpemaarā Cristo k'aurepa ome.

²²Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa pi k'aripamerā māk'aapa parā jōmaweda pia ak'i bapariimerā.

Māgapai paji.

TITO

San Pablopa K'art'a P'ãda Titomaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a Titomaa p'ãji. Titopa Cristode ijãaji Pablopa jarateeda k'aurepa. Maap'eda nipapachi Pablo ome judio-eerã t'ãide. Pablopa iru atabëiji Creta islade mápema ijãapataarã k'aripapariimerã. Na k'art'a p'ãji Titopa ma mimia piara oo k'awaamerã.

Salude jarap'eda, naapiara Pablopa jara bi sãap'eda ichia Tito Cretade bëida: imik'ïraarã bimerã ijãapataarã ak'ipataarã mimia oodait'ee. Jara bi jarateepinaamerã tauchaa bipi k'inia p'aniirãmaa ijãapataarã imik'ïraarã k'ap'iade (cap. 1). Jara bi sãga ijãapataarã p'ananadaaipia bi (cap. 2); k'ïra jïp'a nipapataadaipia bi ãchi poro waibiarã jua ek'ari mãik'aapa awaraarã k'ïrapite (cap. 3.1-11). T'ëepai jara bi Titopa ichi k'ïrachuunamerã Nicópolis p'uurude (cap. 3.12-15).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pablo mimiapari Tachi Ak'õre-it'ee. Jesucristopa mi pëiji ichi ùraa jarateede, Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã irude ijãadamerã mãik'aapa iru wãarata jara pëida k'awaadap'eda, chok'ek'ee p'anadamerã. ²Ma awara ichideerãpa k'awaadait'ee piudak'ãri, ichita it'ari p'ananadait'ee ichideerã perã. Tachi Ak'õrepa mãga jaraji na p'ek'au eujã bai naaweda. Wãarapi; seewa jarak'aa. ³Tachi Ak'õreta Tachi K'aripapari. Irua k'inia bak'ãri, ma ùraa k'awapiji eperãarãmaa. Ichiaba mi jirit'eraji mágí jarateenamerã.

⁴Tito, na k'art'a pïmaa p'ãru. Pï k'inia iru bi mïchi warrak'a, Cristode wãara ijãapari perã mik'a. It'aa iidipari Tachi Ak'õrepa mãik'aapa Tachi K'aripapari Jesucristopa pi pia ak'ï p'anadamerã. Mágá pi k'ãiwee bapariit'ee.

Pablopa Titomaa mimia teeda

⁵Pï Creta islade atabëiji, ne-inaa mia jõma oo-e pada oomerã. Mïa naaweda jaradak'a, jirit'eraipia bi imik'ïraarã p'uuru bee chaã ijãapataarã

ak'ipataadamerā. ⁶Ijāapataarā ak'ipari t'āri pia bai pia bi Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ichiaba k'achia wēe bai pia bi eperāarā k'īrapite. Wēra abapai iru bai pia bi. Chi warrarā Cristode chok'ek'ee ijāadaipia bi. Ichiaba t'āri pia p'anadaipia bi, awaraarāpa jaranaadamerā āra k'achia–idaa p'ani, maa–e pirā k'īiri k'isua p'ani. ⁷Ichia Tachi Ak'ōredeerā ak'ipariit'ee. Maperā jirit'eraipia bi eperā k'īra jīp'a, k'achia wēe apemaarā k'īrapite. K'īiri k'isua baik'araa bi; k'īrauyaa; toyaa; chōoyaa; chīara k'ūrayaa p'arat'a jitait'ee. ⁸Ma k'āyaara awaraarā auteebaipia bi, ichi temaa chedak'āri. Ichiaba ne–inaa pia o–īa oopia bi; k'īsia k'awaa bai pia bi ne–inaa ooit'ee; t'āri pia awaraarā ome; pia bapari Tachi Ak'ōre k'īrapite; pia k'īsiapari ne–inaa ooi naaweda. ⁹Ichita Ak'ōre Ūraade ijāaipia bi tachia jarateedap'edaak'a, ma ūraa wāara perā. Ma ūraa k'āyaara Tachi Ak'ōrepa ūraa awara bik'aa. Māga ijāak'āri, k'aripait'ee ijāapataarāpa oodamerā Tachi Ak'ōre Ūraa chiwidi k'awa beerāpa jarateedap'edaak'a. Ma awara ma ūraa ūridamaa beerāmaa k'awapii ārapa k'achia oopata.

Pablopa jarada seewa jarateepataarāde

¹⁰Mia māga jara bi, māgee ūridamaa p'aniirā chok'ara paraa perā parā t'āide. Seewa āchi k'īsiadeepa pariatua jarateepata māik'aapa eperāarā k'ūrapata. Māgiirāpa jarateepata Cristo eere p'aniirāpa at'āri oodaipia bi Moisés eere p'aniirāpa oopatak'a; tauchaa bipidaipia bi imik'īraarā k'ap'iade. ¹¹Tito, māirāmaa jarateepināaji. Āchia jarateedaik'araa bi, ma k'aurepa imik'īraarā, wēraarā, āchi warrarā paara k'ūrapata perā. Māgeerāpa k'īra nejasia wēe seewa jarateepata p'arat'a atadait'ee āchi–it'ee.

¹²Chonaarāweda Creta isladepema k'īsia k'awaapari, āchi auk'aapa māgaji:

“iCreta pidaarā, seewa–idaa beerā, k'oo–idaa beerā, waibia nek'oyaa beerā! Parā jōmaweda t'āri k'achia–idaa p'anapata ne–animalaarā k'achiarāk'a.”

¹³Ma eperā k'īsia k'awaaparipa jaradak'a, māga p'ani ma seewa jarateepataarā. Maperā āchi māik'aapa chi seewa ūri k'inia p'aniirā paara itriak'ōoji jīp'a ijāadamerā. ¹⁴Māgá waa ijāada–e pait'ee chonaarāwedapema judiorāpa seewa nepiridap'edaa āchi k'īsiadoopa. Ichiaba waa ooda–e pait'ee Jesucristo ūraa wāara ūridamaa p'aniirāpa jara p'anik'a.

¹⁵Cristo k'aurepa p'ek'au k'achia wēe p'anadak'āri, ne–inaa jōmaweda pia bi tachi–it'ee; chik'o k'odait'ee māik'aapa it'abarreepema net'aa. Jōdee jāgee p'ek'au k'achia oopataarā–it'ee māik'aapa Cristo ūraade ijāadak'aa beerā–it'ee, maarepida ne–inaa pia wē–e. Āchi–it'ee jōmaweda k'achia bi. Āchi k'īsia paara k'achia bi, Ak'ōrepa k'inia bik'a k'īsiadak'aa perā. ¹⁶“Taipa Tachi Ak'ōrede ijāa p'anida” apata. Mamīda seewata māga jarapata. Tachia āchia

oopata unudak'ári, k'awapata áchia t'áripa ijáadak'aa. T'ári k'achia–idaa p'anadairã, Tachi Ak'õre k'irau bi áchi ome. Oodak'aa irua oopi k'inia bik'a. Mågeerãpa ne–inaa pia apida p'oyaa oodak'aa.

Såga ijåapataarã p'anapataadaipia bi

2 ¹Pi jõdee, jarateepia bi jip'a uchiamerã Jesucristo Ūraa Pia jara bik'a. ²Ūráaji ijåapataarã chonaarãmaa: ne–inaa oodai naaweda pia k'isiadaipia bi p'ek'au k'achiade baainaadamerã; k'ira jip'a p'anadaipia bi apemaarã k'irapite, pia k'isiadamerã áchide; ne–inaa pariatua oodaik'araa bi; wåara Cristode ijåadaipia bi; awaraarã wåara k'inia iru p'anadaipia bi Tachi Ak'õrepa k'inia iru bik'a; chupiria jõni jida, Cristode ijåadaipia bi.

³Måga pik'a chõtråarãmaa ūráaji: Tachi Ak'õre ome ewari chaa chok'ek'ee p'anadaipia bi; chåara åpите ik'achia pedeedaik'araa bi; it'uapa piudaik'araa bi. Áchi mågá pia p'anadaipia bi apemaarã wëraarã ne–inaa pia oo k'awaa wådamerã. ⁴Mågá ijåapataarã chõtråarãpa awëraarãmaa jarateedai áchi k'ima mãik'aapa áchi warrarã k'inia iru p'anapataadamerã. ⁵Ma awëraarãpa ne–inaa pariatua oodaik'araa bi; áchi imik'ira k'åyaara awaraa imik'ira ome t'ũdaik'araa bi; k'achia oodait'ee k'isiadaik'araa bi; t'ári pia mimiadaipia bi áchi te pidaarã ak'idait'ee; áchi imik'ira jua ek'ari chok'ek'ee p'anadaipia bi. Mågá p'anaruta pirã, ijåadak'aa beerãpa k'achia pedeeda–e pait'ee Tachi Ak'õre Ūraade åra k'aurepa.

⁶Auk'a ūráaji k'ũtråarã chok'ek'ee p'anadamerã mãik'aapa ne–inaa pariatua oonaadamerã. ⁷Tito, pi ichiaba nejõmaade ichita ne–inaa pia oopia bi. Mågá åramaa ak'ipiit'ee såga p'anapataadaipia bi. Åramaa Tachi Ak'õre Ūraa jarateek'ári, k'ira jip'a jarateepia bi åra pipiara p'anapataadamerã mãik'aapa Jesucristo k'inia iru p'anadamerã. Jarateek'araa bi pi waibiara pait'ee åra k'irapite. ⁸Pia jarateeru ichita wåara baipia bi. Mågá jarateeru pirã, apidaapa jarada–e pai pia pariatua jarateepari. Ma k'åyaara, pia jaratee bi ūridaamaa beerã k'ira nejasia p'anadai k'awaadak'ári pia ichita oopari pia ūraa bik'a. Ne–inaa k'achia maarepida unuda–e pai tachi åpите jaradait'ee.

⁹Ūráaji esclavoorã ijåa p'aniirãmaa: áchi chipariirã jua ek'ari chok'ek'ee p'aneadaipia bi; ne–inaa jõmaata t'ári pia oodaipia bi chipariirãpa oopi p'anik'a; pedee k'achia p'anaudaik'araa bi mimiade chok'a pëidak'ári.

¹⁰Chipariirã net'aa maarepida chiadaik'araa bi. Ma k'åyaara ak'ipidaipia bi ichita oodait'ee chipariirãpa k'inia p'anik'a, seewa jarada–ee. Mågá ewari chaa chok'ek'ee p'anaruta pirã, chipariirã awaraarã ome Tachi Ak'õre Ūraa pi–ia k'isiadai mãik'aapa iru ode t'ũ k'iniadai tachi ome, tok'arradee atuapiamaapa.

Såap'eda k'ira jip'a p'anadaipia bi

¹¹Tachi Ak'õrepa ak'ipiji eperåarã jõmaweda k'inia iru bi mãik'aapa k'inia bi o k'achiade atuanaadamerã. ¹²Tachia iru ūraade jara bik'a

oodak'āri, oo amaadait'ee ijāadak'aa beerāpa ne–inaa k'achia k'īra t'ādo oopata. Māgá jīp'a ijāadak'āri, pia k'īsia k'awaa wāpata māik'aapa k'īra jīp'a oopata tachia oodaipia bik'a Tachi Ak'ōre k'īrapite. Tachi māga p'anapata pirā na p'ek'au eujāde p'ani misa, pia p'anapataadait'ee iru k'īrapite, ichiaba awaraarā k'īrapite. ¹³Māga p'anapataadaipia bi Tachi Ak'ōre Waibia waya cheru misa. Tachi K'aripapari Jesucristo unu k'iniapa ewari chaa iru nīpata. Iru k'īra wāree unudak'āri, t'āri o–īa ak'itrua para nībeeit'ee. ¹⁴Ichi ita–aria peepiji tachi pari. Māgá tachi k'aripa ataji p'ek'au k'achia jua ek'ariipa. Māgá piuk'āri, tachia k'achia oopatap'edaa jōmaweda wēpapiji ichideerā p'aneedamerā. Maperā t'āripa ichi–it'ee ne–inaa pia k'īra t'ādo o k'inia p'ani.

¹⁵Māpai Tito, māgee ūraa mia jarada pia jaratéji Creta isladepema ijāapataarāmaa. T'āri pia ūrāji, jōmaweda pia jara bik'a oodamerā. Ūri k'iniada–ee p'ani pirā, k'awapīji āchia ne–inaa k'achia oo p'ani. Tachi Ak'ōrepa pi jirit'eraji āra ak'ipariimerā. Maperā māgá pedeeipia bi. Pi yiaara iru p'anadaik'araa bi.

Sāga Cristode ijāapataarā ijāadak'aarā awara p'anapataadaipia bi

3 ¹K'irāpapīji jāpema ijāapataarāmaa āra ichiaba p'anapata Creta isladepema poro waibiarā jua ek'ari. Maperā oodaipia bi māgī poroorāpa oopi p'anik'a. Ichita oo k'inia p'anadaipia bi ne–inaa pia awaraarā k'aripadait'ee. ²Jarāji chīara āpīte k'achia pedeenadamerā māik'aapa aupedeenadamerā awaraarā ome. Ma k'āyaara t'āri pia p'anadaipia bi māik'aapa pedee pia pedeedaipia bi jōmaarā ome. iMamīda, audua p'anadaik'araa bi!

³Naaweda tachia Cristo k'awada–e p'anadak'āri, k'achia p'anapachida. Oodaamaa p'anapachida Tachi Ak'ōrepa jara pēidak'a. Atua p'anajida, seewa jara p'anīpa tachi itu k'ūra p'anadap'edaa perā. Esclavoorāk'a p'anapachida, tachia oo k'iniata ne–inaa k'achia k'īra t'ādo oo nipapatap'edaa perā. T'āri k'achia–idaa p'anapachida. Awaraarā unuamaa iru p'anapachida, ne–inaa iru p'anadap'edaa k'aurepa. Chik'īra unuamaa p'anapachida. ⁴Māgá p'anapachida mīda, Tachi Ak'ōre, Tachi K'aripaparipa ichi warra tachimaa pēiji, tachi chupīria k'awaada perā. Peepiji tachi p'ek'au k'achia wēe p'aneedamerā. Māgá k'awaapīji ichia tachi k'inia iru bi. ⁵Ichiata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā. Māga oo–e paji tachia ne–inaa t'āri pia oopata perā. iMāga–e! Tachi k'aripaji tachi chupīria k'awaada perā. Tachia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wēpapiji māik'aapa ichi Jaure ba chepīji tachi k'apīade. Tachi piu pik'a p'anajida mīda p'ek'au k'achia k'aurepa, irua waya chok'ai p'anapīji ichi Jaurepa. Māga oop'eda, tachi p'aneepachida warra chai ewaa t'odak'a māik'aapa paniade k'uipidak'a. ⁶Tachi Ak'ōrepa

ichi Jaure ba chepik'ári tachimaa, pania waibia pik'a weeji tachi k'ap'ia ñri. * Māga ooji Jesucristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa atak'ári. 7 Ñrá Tachi Ak'õrepa jarai: “Mi Warra piuda k'aurepa parā p'ek'au k'achia wēe p'ani mi k'irapite.” Tachi Ak'õrepa māga ooji t'ári pia bapari perā. Tachia ne–inaa pia p'oyaa oodak'aa irua tachi chupiria k'awaamerā. Ma awara eperā piuda net'aa ome beeruk'a, māga pik'a tachi, Tachi Ak'õre warrarā p'aneeruta Cristo k'aurepa. Mapa k'awapata piudak'ári, wāara it'aa wādait'ee.

Titomaa ũraada

8 Mia et'ewa p'āda wāarapi. Maperā māgí ũraa ip'ii jarateepia bi ijāapataarāmaa, māga ũridak'ári, ne–inaa pia k'ira t'ādoosoo p'anadamerā. Māga oodak'ári, eperāarā jōmaweda k'aripadait'ee, Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. 9 Mamīda Tito, pariatua aupedeeyaa baik'araa bi audua beerā ome āchi chonaarāwedapema ēreerā k'ap'ia. Ichiaba t'ũuk'araa bi nepira jiri p'aniirā ome, āchi aupedeeyaa p'anadak'ári Moisepa p'āda jara k'inia bi k'ap'ia. K'irak'aupai t'ũ māgee ijaraapataarā ome. Māgee ne–inaa ooruta p'irā, maarepida k'aripada–e. 10 Eperāpa ijāapataarāmaa k'iraupik'ári, tachi ijāapataarā awara–awaraadaipata. Māgee eperā parā t'āide paraa p'irā, k'ira jip'a ũrāaji māgí k'achia oo amaamerā. ũri k'inia–e bi p'irā, waya ũrāaji. Māga ũraap'eda, at'ári ũriamaa bi p'irā, ijāapataarā t'āide waa t'ũpināati. 11 Māgee eperāarā ne–inaa k'achia oomaa p'ani, ijāa amaadaruta perā Tachi Ak'õrepa wāarata jara p'aida. Jōmaarāpa k'awapata āchi k'achia uchiadait'ee Ak'õre k'irapite, ũridaamaa p'anapata perā.

Pablopa na k'art'ade t'ēepai p'āda

12 Tito, mia Artemas maa–e p'irā Tíquico p'ima p'eiit'ee. Jāma panak'ári, p'oyaa bi p'irā, isapai wáji Nicópolis p'uurudee mi k'irachuude. Mi jāma banait'ee p'usa t'ojara bi misa. 13 Abogado t'ijarapata Zenas, Apolo ome jāmāik'aapa uchiadak'ári, k'aripáji nejōmaade pia wādamerā āchi ode. 14 Māgá tachi ipemaarā jāma p'aniirāpa ip'ii pia oodaipia bi awaraarā k'aripadait'ee māik'aapa chupiria chedeerā k'aripadait'ee chik'o, p'aru iru p'anadamerā. Māga oodaipia bi pariatua p'anapataadai k'āyaara, apida k'aripada–ee.

Pablopa awaraarā ome salude p'aida

15 Jōmaweda ijāapataarā nama mi ome p'aniirāpa p'ima salude p'airuta. Taipa ichiaba salude tee p'airuta tai k'õp'āyoorā Cristo k'aurepa k'iniaarāmaa. Mia it'aa iidi bi Ak'õremaa irua parā jōma pia ak'i bapariimerā.

Māgapai paji.

* 3.6 JI 2.28-32; Hch 2.17-18, 33; 10.45.

FILEMÓN

San Pablopa K'art'a P'ãda Filemonmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Carcelde baji na k'art'a p'ãk'ãri. P'ãji Colosas p'uurudepema ijãapari t'ijarapatap'edaa Filemonmaa. Chupiria iidi bi Filemonpa ichi esclavo t'ãri pia auteebaimerã, ai naaweda iru juadeepa uchiaji mïda. Mãgí esclavo, t'ijarapatap'edaa Onésimo, Cristode ijãa beejí Pablopa jarateeda k'aurepa carcelde bak'ãri.

Salude teep'eda, naapiara Pablopa gracias jara bi Tachi Ak'õremaa, k'awada perã Filemón Cristode wãara ijãapari perã mãik'aapa bapari perã irua k'inia bik'a (vs. 1-7). Jara bi Filemón esclavo bada pia bapata Cristode ijãadak'ãriipa mãik'aapa chupiria iidi bi Filemonpa ichi esclavo t'ãri pia auteebaimerã iru peik'ãri (vs. 8-22). T'ëepai salude pei bi chi k'õp'ãyoorã carcelde p'aniirã pari (vs. 23-25).

Salude pëida

¹ Mi, Pablo carcelde bi mia oopari perã Jesucristopa oopi bik'a. Mi tachi ipema Cristo k'aurepa Timoteo ome na k'art'a p'ã pëiruta Filemonmaa. Filemón, pi k'inia iru p'anipi, auk'a Cristode ijãapari perã mãik'aapa auk'a iru-it'ee mimiapari perã. ² Ichiaba na k'art'a p'ã pëiruta tachi ipewëra Apiamaa mãik'aapa tachi ipema Arquipomaa. Ijãadak'aa beerãpa nepira jiri p'ani mïda iru ome, taik'a iru choopari Cristode ijãa bairã mãik'aapa oomaa bairã Cristopa oopi bik'a. Ichiaba p'ã pëiruta jômaweda ijãapataarã pi tede it'aa t'ï chepataarãmaa. ³ It'aa iidipata Tachi Ak'õrepa mãik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parã pia ak'i p'anadamerã. Mãgá k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Filemonpa awaraa ijãapataarã k'inia iru bapari

⁴ Filemón, mia it'aa t'ik'ãri pi pari, ichita gracias jarapari mi it'aripema Ak'õremaa. ⁵ Ûridoo pi wãara ijãapari Tachi Waibia Jesude mãik'aapa

iru k'inia iru bapari. Ichiaba ūridoo pia jōma ijāapataarā k'inia iru bapari. ⁶Pi mǎgá chik'inia bapari perā tachi ijāapataarā ome, mia it'aa iidipari Tachi Ak'ōrepa pīmaa k'awapimerā ne–inaa pia jōma tachi Cristodeerāpa oodai irua k'aripak'āri. ⁷Mi ĩpema Cristo k'aurepa, mi o–īa bi pia awaraarā mǎgá k'inia iru bapari perā. Mǎga oo bīpa pia mi t'āri mǎik'aapa awaraa Cristodeerā t'āri o–īapipari.

Pablopa chupiria iidida
Filemón esclavo Onésimo pari

⁸Pi mǎga bapari perā, mia ne–inaa iidi k'inia bi pia mi–it'ee oomerā. Pia nǎga oopīa bi, ne–inaa pia bairā. Ma awara Cristopa mi jirit'erada perā, mia waawee–ee na iidiru oopīi pīmaa. ⁹Mamīda k'awa bairā pia jōma ijāapataarā k'inia iru bapari, mia pīmaa chupiria iidit'ee. Taawa pia ūrii mia iidiru, mi chonaa bairā mǎik'aapa na carcelde bairā Jesucristopa oopi bik'a oopari k'aurepa. ¹⁰K'inia bi pia auteebaimerā eperā nama bi mi ome. Iru michi warrak'a bi, mi k'aurepa iru Cristode ijāada perā mi nama carcelde bi misa. Na eperā pi esclavo iru bada, Onésimo.*

¹¹Mia k'awa bi naaweda irua pi k'aripa–e paji. Mamīda ĩrá mǎga–e bi. ĩrá audú chok'ek'ee bapari mi ome. Mia k'awa bi auk'a bait'ee pi ome. ¹²Mia iru pīmaa pēiru. Iru audupai k'inia iru bi. Mapa k'inia bi pia iru auteebaimerā mi auteebaik'ajik'a. ¹³Mia k'inia bak'aji iru mi ome beemerā, mi nama carcelde bi misa, Jesupa ooda jarateeda k'aurepa. Mǎgá irua mi k'aripak'aji pi pari. ¹⁴Mamīda mǎga oo–e paji, pia jara–e pada perā iru nama baipia bi mi ome. Mia k'inia–e pia iru auteebaimerā mia mǎga oopīru perā. Pia mi mǎgá k'aripa k'inia bi pīrā, k'aripaipia bi pichi k'īradoopa.

¹⁵K'īsáji nǎgide. Onésimo mak'iara taarā–e baji pi ik'aawaapa uchiada. ¿Tachi Ak'ōrepa iru mǎgá wāpīji–ek'ā aji, Cristode ijāap'eda, ĩrá pi ome ichita bapariimerā? ¹⁶Ma awara ĩrá iru auteebairu pīrā, iru pipiara bai esclavo k'āyaara. Pi ĩpema pia bait'ee auk'a Cristode ijāa bairā. Mia iru k'inia iru bi. Mamīda pia iru audupiara k'inia iru baipia bi, iru chok'ek'ee bairā mǎik'aapa iru pi ĩpema Cristo k'aurepa perā.

¹⁷Māpai pia mi iru bi pīrā pichi k'ōp'āyo piak'a, Onésimo auteebáji mi auteebaik'ajik'a. ¹⁸Irua pīmaa ne–inaa k'achia ooji pīrā maa–e pīrā pi net'aa chíaji pīrā, jara péiji. Mia p'aait'ee. ¹⁹Mi, Pablopa nǎgí p'āru michi juapa: miata p'aait'ee. Mamīda mia pīmaa nǎga k'irāpapi k'inia bi. Onésimo pi ome tewe iru bai k'āyaara, pia tewe waibiara iru bi mi ome, mi k'aurepa pia Cristode ijāada perā. ²⁰Maperā ĩpema, ĩrá mia k'inia bi pia jōdee mi k'aripamerā, Tachi Waibiapa pīmaa oopi k'inia bik'a. Chupiria k'awáaji mǎik'aapa Onésimo auteebáji. Mǎgá pia mi t'āri o–īapiit'ee.

* ¹⁰ Onésimo jara k'inia bi: k'aripayaa.

²¹Mia ijāa bi pia ooit'ee mia iidi bik'a. Mapa na k'art'a pīmaa p'āmaa bi. Wāara mia k'isia bi pia waapiara ooit'ee mia iidida k'āyaara. ²²Māga oo bi misa, cuarto awara bīji mi-it'ee, mi jāma panak'āri. Mia māga jara bi ijāa bairā parā it'aa t'īpata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa mi uchiapiit'ee na carceldeepa māik'aapa waya pēit'ee parāmaa.

Awaraarāpa salude tee pēidap'edaa

²³Tachi k'ōp'āyo Epafraſas ichiaba nama carcelde bi mi ome, Jesucristopa oopi bik'a oopari perā. Irua pīmaa salude tee pēiru. ²⁴Marcos, Aristarco, Demas māik'aapa Lucapa salude tee pēiruta. Āra mi ome auk'a mimiapata Cristo-it'ee.

²⁵Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parā jōmaweda pia ak'i bapariimerā.

Māgapai paji.

HEBREOS

K'art'a P'ãda Hebreo Pedee Pedeeapataarãmaa

K'awada-e p'ani k'aipa nãgí k'art'a p'ãji. Tachi Ak'õre Ūraa p'ãda pia estudia beerã ùk'uruurãpa k'isia p'ani Pablopa p'ãda; awaraarãpa k'isia p'ani Bernabepa p'ãda; awaraarãpa Apolopa p'ãda. Mamída jõmaarãpa k'isia p'ani nãgí ūraa p'ãji judiorã Cristode ijãadap'edaarã-it'ee. Jõmaweda judiorãpa hebreo pedee pedeeapatadap'edaa perã, nãgí p'ãda t'ĩ bijida Hebreos. Nãgí ūraa p'ãji ùk'uru judiorã Cristode ijãapataarãpa ijãa amaadait'ee k'isia p'anadap'edaa perã, jíp'a naawedapemak'a ijãapataadait'ee chonaarãwedapema Moisepa p'ãdade. Chi na ūraa p'ãdapa jara bi mãga oonaadamerã, Jesucristo jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã.

Naapiara k'irãpapi bi k'aita Jesucristo; chi Tachi Ak'õre k'ira wãree unupida (cap. 1.1-3). Jara bi Tachi Ak'õre k'irãpate Cristo waibiara bi angeleerã jõmaarã k'ãyaara (caps. 1.4-2.18) mãik'aapa Moisés k'ãyaara (cap. 3.1-6). Ūraa bi k'iiri k'isua p'ananaadamerã achi chonaarãk'a; ma k'ãyaara k'aiwee p'anapataadamerã Cristode ijãa p'anide (caps. 3.7-4.13). Jara bi Jesús tachi ijãapataarã it'aripema P'aareerã Poro Waibia (caps. 4.14-5.10) mãik'aapa ūraa bi Cristode ijãa amaanaadamerã, ma k'aurepa atuadai perã (caps. 5.11-6.12). K'irãpapi bi Tachi Ak'õrepa Cristode ijãapataarã pia ak'ipari (cap. 6.13-20). Jara bi Jesús chonaarãwedapema p'aare poro waibia Melquisedec jãak'a (cap. 7) mãik'aapa iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa ūraa chiwidi eperãarãmaa jara p'ẽida awara bi, chonaarãwedapema ūraa p'ãda k'ãyaara (cap. 8). Jara bi it'aripema Ak'õre Waibia tede mãik'aapa jara bi Cristopa waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wẽpapiit'ee (caps. 9.1-10.18). Jara bi Cristode ijãapataarãpa p'ek'au k'achia oo amaadaipia bi mãik'aapa iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õre k'ait'a wãdaipia bi it'aa t'ĩ p'anide (cap. 10.19-39). K'irãpapi bi Tachi Ak'õrepa chonaarãwedapema ijãapataarã pia ak'ida, irua jaradade ijãapatap'edaa perã mãik'aapa oopatap'edaa perã irua k'inia bik'a (cap. 11). Jara bi Cristode ijãapataarã jíp'a ijãapataadamerã achi piurutamaa (cap. 12). T'ẽepai ūraa k'ira t'ãdoo jarap'eda, jara bi ichia k'inia bi Cristopa ãra pia oomerã mãik'aapa k'aripamerã (cap. 13).

**Tachi Ak'õrepa
ichi Warra it'aideepa jarada**

1 ¹ Chonaarãweda Tachi Ak'õre pedeepachi tachi chonaarãmaa ichi pedee jarapataarã it'aideepa. Mãgiirãpa jarateepachida Ak'õrepa oopi k'inia bi eperãarãmaa. At'apai jarateepachida; ùraade mãik'aapa k'aride. ² Mamĩda Tachi Ak'õre Warra, Jesucristo chedak'ãriipa na p'ek'au eujãdee, Tachi Ak'õre pedeepari iru k'ap'ia pari. Ichi Warramaa ne–inaa jõmaweda it'ĩ nĩbi mãik'aapa eujãde nĩbi oopiji. K'isia iru baji ma jõmaweda teeit'ee chi Warramaa ichi–it'ee iru bamerã. ³ Chi Warra chi ak'õre jãak'a bi. Iru bi jõma chi ak'õre k'ira wãree. Iru pedeerupapai ne–inaa jõma iru juade nĩbi. Piup'eda Tachi Ak'õrepa tachia p'ek'au k'achia oopata wẽpapiit'ee, it'aa wãji mãik'aapa Tachi Ak'õre juaraare it'ari su–ak'i banaji.

Jesucristo angeleerã k'ãyaara waibiara bi

⁴ Tachi Ak'õrepa ichi angeleerãmaa “chok'apariirã” apari. Mamĩda chi warramaa “Warra” apari. K'awa p'ani eperã warra chi mimiapari k'ãyaara waibiara bi. Mãgã ichiaba Tachi Ak'õre Warra waibiara bi ichi angeleerã k'ãyaara. ⁵ Tachi Ak'õrepa waide jara–e paji ichi angeleerã apidaamaa:

‘Mia idi jõmaarãmaa jara bi pi mi Warra.’ (Sal 2.7)

Ma awara ichi ángel apidaamaa jara–e paji:

‘Mi pi ak'õre pait'ee. Jõdee pi mi warra pait'ee.’ (2 S 7.14)

⁶ Mamĩda chi Warra naapema jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã, iru na p'ek'au eujãdee pëik'ãri, jaraji ichi angeleerãmaa:

‘Bedabãiti mi Warra k'irapite mãik'aapa it'aa t'iti irumaa.’ (Sal 97.7)

⁷ Angeleerã nãga p'anida a bi ichi ùraa p'ãdade:

‘Irua ichi angeleerã nãuk'a papipari mãik'aapa wẽpapipari maa–e pirã t'ipitauk'a uruapipari mãik'aapa k'iipipari.’ (Sal 104.4)

⁸ Mamĩda nãga bida a bi chi Warra:

‘Tachi Ak'õreda, a bi, pi ichita jõmaarã rey bapariit'ee, na p'ek'au eujã jõru pijida. K'achia wẽe bapari perã, pia pia ak'i bapari pi jua ek'ari p'aniirã. ⁹ Ne–inaa pia aupai oo k'inia bapachi. P'ek'au k'achia oomaa bada perã, p'ek'au k'achia wẽe bi. Maperã pi Ak'õre, Tachi Ak'õrepa pi jirit'eraji waibiara pamerã pi k'õp'ãyoorã k'ãyaara. Mãga ook'ãri, pi o–iapiji.’ (Sal 45.6-7)

¹⁰ Tachi Ak'õrepa chi Warramaa ichiaba mãgaji:

‘Eperãarã Ak'ipari Waibia, ewaa weda piata pichi juadoopa ooji na p'ek'au eujã mãik'aapa pajã. ¹¹ Ma jõmaweda p'aru sorek'a pak'oodaridait'ee mãik'aapa jõdaridait'ee. Mamĩda pi ichita bapariit'ee, na p'ek'au eujã jõru pijida. ¹² Na eujã pari pia eujã mãik'aapa pajã chiwidi ooit'ee. Mamĩda pi jõ–e; ichita bapari perã.’ (Sal 102.25-27)

13 Tachi Ak'õrepa ichi ángel apidaamaa jara–e paji:

‘Pi mi ome auk'a waibia bairã, mi juaraare su–ak'i bééji, mia pi k'ïra unuamaa iru p'anapataarã p'oyaaru misa.’ (Sal 110.1)

14 Mãga jara–e paji, Tachi Ak'õrepa ichi angeleerã jômaweda pëipari perã na eujãdee eperãarã k'aripade. Æra eperã k'ap'ia wëe p'ani mïda, Tachi Ak'õrepa ãra pëipari ichimaa wãdait'eerã k'aripadamerã.

Jesucristopa jarada ùri k'iniada–e p'anadap'edaarã

2 1 Mãgá Cristo waibiara bairã angeleerã k'ãyaara, tachia pia k'awadaipia bi Tachi Ak'õrepa jara pëida iru k'ap'ia pari, Ak'õre odeepa uchiada–e pait'ee. 2 Tachi Ak'õre Ûraa jarada Moisemaa ichi angeleerã it'aideepa wãara paji. Mapa Tachi Ak'õrepa mägí ùraa ùri k'iniada–e p'anadap'edaarã miapiji. 3 Mãgá miapiji pirã ichi ùraa ùri k'iniada–e p'anadap'edaarã naaweda, ¿sãgá tachi irumaa wãdaima, iru ùraa jara pëida Cristo k'ap'ia pari ùri k'iniada–e p'ani pirã? Tachi Waibia Jesucristota naapiara cheji jarait'ee Tachi Ak'õrepa ùraa chiwidi iru bi irude ijãapataarã–it'ee. T'ëepai ma ùraa ùridap'edaarãpa tachimaa jarateejida. 4 Ma ùraa chiwidi jaratee p'anide Tachi Ak'õrepa ãramaa oopipachi ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa mãik'aapa Tachi Ak'õre Jaurepa ichia oopi k'inia bik'a ãramaa oopipachi.

Jesucristo eperã jïp'aak'a bada

5 Tachi Ak'õrepa Jesucristota jirit'eraji jamerã ma ùraa chiwidi mia jaramaa bi na p'ãdade. Maperã ma ùraade ijãa p'anadap'edaarã bi–e paji ichi angeleerã jua ek'ari. 6 Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bairã:

‘Ak'õre, ¿eperã pi–it'ee k'ãarema, pia ichi ak'i bapariimerã mãik'aapa k'inia iru bapariimerã? 7 Na p'ek'au eujãde bi misa, pia ichi ek'ariara biji pichi angeleerã k'ãyaara. Mãgá biji mïda, ichi waibia papiji mãik'aapa k'ïra wãree papiji pik'a. 8 Ne–inaa jõma nïbi ichi jua ek'ari biji.’ (Sal 8.4–6)

Mãga ooji mïda, waide ne–inaa jõma ichi jua ek'ari bi–e. 9 Mamïda Jesús jua ek'ari bi. Tachi Ak'õrepa Jesús ek'ariara biji ichi angeleerã k'ãyaara, taarã–e nide eperã jïp'aak'a bapariimerã. Eperãarã k'inia iru bairã, Jesús piupiji jõmaarã pari. Mãgá chupiria piuda perã, Tachi Ak'õrepa iru tachi rey waibia papiji mãik'aapa k'ïra wãree papiji.

10 Ne–inaa jõma nïbi Tachi Ak'õre–it'ee. Ichiata pia k'ïsia iru baji ichi Warra piuda k'aurepa awaraa warrarã chok'ara ichi ome p'anapataadamerã, ichi eujã k'ïra wãree bide. Mapa chi Warra chupiria piupiji. Cristopa jõma ooji ichi Ak'õrepa oopidak'a, mia nïbaji mïda mãga ooit'ee. Mapa ichia wãara Tachi Ak'õre o ak'ipii eperãarãmaa, aide t'ïudap'eda, it'aa wãdamerã. 11 Ma–it'eeta Tachi Ak'õrepa Jesucristo

jirit'eraji, iru k'aurepa eperãarã t'ïudamerã mãik'aapa Ak'õre ode p'anapataadamerã. Jõma eperãarã Tachi Ak'õre ode p'aniirã chi Warra k'aurepa ichiaba ichi warrarã. Mapa Tachi Ak'õre Warra k'ïra nejasia–e bi mägïirãmaa ïpema ait'ee. ¹²Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bairã:

'Tachi Ak'õre, mia pi k'awapiit'ee mi ïpemaarãmaa mãik'aapa pimaa it'aa t'ïit'ee k'ari nïbide ãra taide.' (Sal 22.22)

¹³Ichiaba awara ãi jara bi:

'Mia Tachi Ak'õrede ijãait'ee.' (Is 8.17)

Ichiaba jara bi:

'Mi nama bida aji, pia warrarã mimaa teeda ome.' (Is 8.18)

¹⁴Mãgï warrarã tachik'a p'anadairã, k'awa p'ani Jesucristo auk'a eperã paji. Mãga pa k'inia baji k'awada perã ichi piuda k'aurepa eperãarã irude ijãa p'ani uchiapiit'ee Netuara Poro Waibia jua ek'ariipa. Mãgipa eperãarã peepii awaa bapari. ¹⁵Mãgï jua ek'ari eperãarã esclavoorãk'a p'anapata, piudait'ee waawee p'anadairã. Mamïda Jesucristopa aweda Netuara Poro Waibia p'oyaada perã piuk'ãri, ichia eperãarã uchiapii mãgï jua ek'ariipa waa waaweenadamerã piut'ee. ¹⁶Maperãpi tachia k'awa p'ani Jesucristo che–e paji na p'ek'au eujãdee angeleerã k'aripait'ee. Ma k'ãyaara cheji k'aripait'ee Tachi Ak'õrede ijãapataarã Abrahampa ijãadak'a. ¹⁷Cristo mãgã cheda perã ichi ïpemaarã k'aripade, tachik'a baji na p'ek'au eujãde bak'ãri. Mapa P'aareerã Poro Waibiapa ooparik'a, tachi chupiria k'awaapari mãik'aapa it'aa t'ïpari tachi pari. Iru piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa wëpapipari tachia p'ek'au k'achia oopata, ma k'aurepa atuanaadamerã. ¹⁸Jesucristo tachik'a bada perã, auk'a chupiria nïbaji Netuara Poro Waibiapa irumaa ne–inaa k'achia oopi chek'ãri. Mapa ichia tachi k'aripai auk'a choodamerã mãik'aapa ne–inaa k'achia oonaadamerã.

Jesús Moisés k'ãyaara waibiara bi

3 ¹Ïpemaarã Cristo k'aurepa, Tachi Ak'õrepa tachi awara bida perã ichi ome it'ari p'anapataadamerã, k'ïsiati Jesucristopa oo bide tachi k'aripait'ee. Tachi Ak'õrepa iru pëiji jarateemerã iru ùraa chiwidi mãik'aapa P'aareerã Poro Waibiak'a it'aa iidipariimerã tachi pari, irude ijãapata perã. ²Tachi Ak'õrepa Jesucristo pëiji iru Ak'õrepa oopi bik'a oo k'inia bada perã, Moisepa oo k'inia badak'a, chonaarãweda Ak'õre eperãarã k'aripak'ãri. ³Mamïda Jesús Moisés k'ãyaara waibiara bi. K'ïsiadãma nãgide. Eperãarãpa te oopataarã pipiara ak'ipata, mãirãpa te oodap'edaa k'ãyaara. ⁴Eperãarãpa te chok'ara oodai. Mamïda Tachi Ak'õrépata ooji ne–inaa jõma nïbi. ⁵Moisés Tachi Ak'õredeerã ak'ipari pia paji, oo k'inia bada perã Ak'õrepa jaradak'a. Eperãarãmaa jarateepachi Tachi Ak'õrepa t'ëepai ooit'ee bada. ⁶Mamïda Cristo Tachi Ak'õre Warra perã, ichideerã pipiara ak'ipari Ak'õrepa k'inia bik'a. Tachita irudeerã

ichiaba, Cristode ijāa amaada–e p'ani pirā māik'aapa o–īa unu k'inia p'ani pirā ne–inaa pia Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi tachi–it'ee.

Tachi Ak'ōrepa ichide ijāapataarā k'āiwee p'anapipari

⁷Maperā pia ūridaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi iru ūraa p'ādade:

'Idi Tachi Ak'ōre pedee ūriruta pirā, ⁸k'iiri k'isua p'ananáati pāchi chonaarāk'a, āchi wāyaa wādak'āri eujā pania wēe bide. Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'ana k'iniada–e paji, āchia oo k'iniata oo k'inia p'anadap'edaa perā. ⁹Mapa Ak'ōrepa jaraji: “Cuarenta años pāchi chonaarāpa unupachida mia oo bada āchi k'aripait'ee. Mamīda at'āri mia jarada oo k'iniada–e p'anapachida. ¹⁰Maperāpi mi k'īraudachi ma eperāarā ome.” Māpai jaraji: “Na eperāarāpa āchia oo k'iniata oopata. Oodak'aa mia oopi bik'a, mi o k'awada–e p'anadairā.” ¹¹Māpai mi k'īrau bada perā āchi ome, juraaji: “Wāda–eda aji, mia k'āiwee p'anapiit'eeda ada eujādee.” ’ (Sal 95.7-11)

¹²Írá ipemaarā, māga bada perā tachi chonaarā ome, Tachi Ak'ōre ichita bapari odeepa uchianaadamerā, t'āri k'achia–idaa p'ananáati māik'aapa k'iiri k'isua p'ananáati. ¹³Ma k'āyaara, chok'ai p'ani misa, ewari chaa chik'aripa p'anapatáati waapiara ijādait'ee, apida Tachi Ak'ōre odeepa uchianaadamerā, p'ek'au k'achia oo k'iniapa. ¹⁴Tachi Ak'ōrede ijāadaipia bi tachi piurutamaa. Māga ooruta pirā, unudait'ee irua ne–inaa pia k'isia iru bi tachi–it'ee, Cristo tachi ome bapari perā.

¹⁵Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Idi Tachi Ak'ōre pedee ūriruta pirā, k'iiri k'isua p'ananáati pāchi chonaarāk'a, āchi wāyaa wādak'āri eujā pania wēe bide. Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'ana k'iniada–e paji, āchia oo k'iniata oo k'inia p'anadap'edaa perā.’ (Sal 95.7-8)

¹⁶Maperā k'isiadáma tachi chonaarāde. Moisés āchi poro waibia paji Egiptodeepa uchiadak'āri. Maapai Tachi Ak'ōrepa āchimaā jīp'a pedeeji ichi it'aideepa. Mamīda irua jaradak'a oo k'iniada–e paji. ¹⁷Maperāpi piuk'oodachida ma eujā pania wēe bide, wādai naaweda ma eujādee Tachi Ak'ōrepa p'anapiit'ee padamāi. Cuarenta años āchia oo k'iniata oo p'anīpa Tachi Ak'ōre k'īraupijida. ¹⁸Mapa irua nāga jaraji:

'Írá parā wāda–eda aji, mia k'āiwee p'anapiit'eeda ada eujādee.’ (Nm 14.22, 30, 35)

¹⁹Ma chonaarā wāda–e paji ma eujādee, Tachi Ak'ōrepa jarada ijāada–e pada perā.

4 ¹At'āri Tachi Ak'ōrepa tachi k'āiwee p'anapi k'inia bi. Maperā pia p'anapataadāma irua k'inia bik'a, apidaamaa irua jaranaamerā: “Mia k'āiwee bapi–e.” ²Mia māga jara bi Tachi Ak'ōrepa tachimaā ichiaba jara pēida perā ichia ooda eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Māga

ijãadək'ãri, k'ãiwee p'anapataadait'ee. Ichia chonaarãmaa jara pëidak'a, mägá ichiaba tachimaa jara pëiji. Mamída ãchi-it'ee pia uchìa-e paji, k'iiripapai ùridap'edaa perã, t'ãride ijãada-ee. ³Tachia ãchik'a oodaik'araa bi. Ijãada-e p'ani pirã, Tachi Ak'õrepa tachi jida k'ãiwee p'anapi-e. Mäga k'awa p'ani iru ùraa p'ädade jara bairã:

'K'ïrau bada perã ãchi ome, jurajji: "Wãda-eda aji, mia k'ãiwee p'anapiit'eeda ada eujãdee." ' (Sal 95.11)

K'awa p'ani na p'ek'au eujã ooi naaweda Tachi Ak'õrepa k'ïsia iru baji tachi k'ãiwee p'anapiit'ee ichi ome. ⁴Ma awara k'awa p'ani iru k'ãiwee bapari, awara ãi iru ùraa p'ädade jara bairã:

'K'ãima sieteede Tachi Ak'õrepa ichi mimia oo aupak'ãri, ïiji mäik'aapa k'ãiwee beejj.' (Gn 2.2)

⁵Mamída waya ùriti irua naaweda jarada ichi ùraa p'ädade:

'Wãda-eda aji, mia k'ãiwee p'anapiit'eeda ada eujãdee.' (Sal 95.11)

⁶Mäga jaraji ma naa ùridap'edaarãpa irua jara pëida ijãada-e p'anadap'edaa perã. Mamída irua at'ãri ichide ijãapataarã k'ãiwee p'anapi k'inia bi. ⁷Ma-it'ee ewari awara bijji. Mäga k'awa p'ani mägí chonaarã piudap'edaa t'ëepai, Tachi Ak'õrepa jarada perã Rey David it'aideepa:

'Idi Tachi Ak'õre pedee ùriruta pirã, k'iiri k'isua p'ananáati.' (Sal 95.7-8)

⁸Josuépa mägí chonaarã k'ãiwee p'anapida paara, ai t'ëepai David it'aideepa Tachi Ak'õrepa "idi" jara-e pak'aji. ⁹Mägara irude ijãapataarã idipema ewari ñidai ichiaba, Tachi Ak'õre ñidak'a na p'ek'au eujã oo aupak'ãri. ¹⁰Tachia oo k'iniata oopata oo amaadak'ãri oo k'inia p'anadairã Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, wãara iruk'a ñidait'ee mäik'aapa k'ãiwee p'anapataadait'ee. ¹¹Maperã jiridaipia bi iruk'a ñidait'ee. K'iiri k'isua p'anadaik'araa bi tachi chonaarãk'a.

¹²Iru ùraa ùridaipia bi Tachi Ak'õre Ùraa chok'ai pik'a bairã. Ma k'aurepa eperãarã ichita p'anapataadai. Ma awara iru ùraa waibiara bi awaraa ùraa k'ãyaara, irua jara bik'a mägá p'asapari perã. Espada k'ïraichaa weda p'ewedee bik'a, mäga pik'a iru ùraa ichiaba p'ewedee pik'a bi, ma ùraa tachi t'ãride t'ïupari perã. K'awapipari tachia k'ïsia bi mäik'aapa oo k'inia bi, pia wa k'achia. ¹³Ne-inaa apida wë-e Tachi Ak'õrepa k'awa-e pai. Iru-it'ee ne-inaa jõma ewaraa jëra bi. Ewari cherude tachi jõmaweda p'anadait'ee iru k'ïrapite mäik'aapa irumaa tachia oopatap'edaa jõmaweda jaradait'ee.

Jesús awara bida ijãapataarã P'aareerã Poro Waibia pamerã

¹⁴Írá mia waya k'irãpapi k'inia bi parãmaa: Tachi Ak'õrepa Jesús awara bijji waibia pamerã mäik'aapa it'aa t'ïpariimerã tachi pari. Maperã Tachi Ak'õre Warra Jesús tachi ijãapataarã P'aareerã Poro Waibia. It'ari bapari ichi Ak'õre ome. Mama it'aa t'ïmaa bairã tachi pari, t'ãripa irude

ijãadáma. ¹⁵Nãgí P'aareerã Poro Waibiapa k'awapari tachi t'ãride k'isia p'ani, tachik'a na p'ek'au eujãde bapachi perã. Mamída mágá bapachi mída, maarepida p'ek'au k'achia oo–e paji. ¹⁶Mágá P'aareerã Poro Waibia iruk'a iru p'anadairã, waaweenaadáma wãdait'ee Tachi Ak'õre Waibia k'ait'aara, tachi it'aa iididak'ãri. Ne–inaa jõma Cristo jua ek'ari nãbi mãik'aapa irua tachi k'aripa k'inia bi. Maperã chupiria iididáma, irua jara bik'a ooda–e pak'ãri. Ichiaba tachi k'iradoopa irua k'inia bik'a p'oyaa ooda–e pak'ãri, iididáma irua k'aripamerã, tachi k'inia iru bapari perã.

5 ¹P'aareerã poro waibia chaa tachi ome auk'a bi mída, Tachi Ak'õrepa mágí eperã awara bipari, ichimaa it'aa iidipariimerã eperãarã pari. Ma awara irua jitapari ne–inaa eperãarãpa aneepata teedait'ee Tachi Ak'õremaa. Ichiaba ne–animalaarã peek'ãri, irua paapari Tachi Ak'õre–it'ee, eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ²Mágí p'aareerã poro waibiapa tachik'a ne–inaa k'achia oopari perã, irua chupiria k'awaai chi ne–inaa k'achia oo p'aniirã, k'awada–e p'anadairã Tachi Ak'õrepa achimaa oopi k'inia bi. ³Maperãpi irua chupiria iidipari, ne–inaa teepari mãik'aapa ne–animalaarã peep'eda, paapari Tachi Ak'õre–it'ee, naapiara ichi k'ap'ia pari, maap'eda apemaarã pari.

⁴Eperã apida ichi k'iradoopa p'aareerã poro waibia pa–e pai. Tachi Ak'õrepata mágí mimiade bipari, chonaarãweda Aarón* bidak'a.

⁵Mãgapi Cristo ome baji ichiaba. Ichi k'iradoopa waibia pa–e paji. Tachi Ak'õrepata iru biji tachi ijãapataarã P'aareerã Poro Waibia pamerã. Mãga k'awa p'ani Ak'õre Úraa p'ãdade jara bairã:

'Mia idi jõmaarãmaa jara bi pi mi Warra.' (Sal 2.7)

⁶Ichiaba awara ãi jara bi:

'Pì ichita P'aareerã Poro Waibia pait'ee, Melquisedeck'a.' (Sal 110.4)

⁷Jesucristo na p'ek'au eujãde bak'ãri, at'apai taubade chupiria iidiji Tachi Ak'õrepa ichi k'aripamerã. K'awaji ichi piut'ee mãik'aapa Tachi Ak'õrepata ichi madeepa uchiapii. Tachi Ak'õrepa ma chupiria iidida ùriji, Cristopa oo k'inia bada perã chi Ak'õrepa oopidak'a. ⁸Tachi Ak'õre Warra paji mída, mia nãbide Tachi Ak'õrepa k'iniata oo k'awaa wã nipaji. ⁹Mapa chi Ak'õrepa oopi k'inia bada oo aupak'ãri, Tachi Ak'õrepa iru biji tachi o k'achiadeepa k'aripa atamerã. Mãga biji irude ijãapataarã Ak'õre truade ichita p'anapataadamerã iru ome, waa piuda–ee. ¹⁰Irua mágá ooi Tachi Ak'õrepa iru bida perã tachi ijãapataarã P'aareerã Poro Waibia pamerã Melquisedeck'a.

K'irak'aupai naapiara jarateedap'edaa ijãa amaadai

¹¹Mia pipiara jaratee k'inia bi sãga Jesucristopa ooda Melquisedecpa oodak'a. Mamída mãga oorurã pirã, parãpa pia k'awada–e pai, wãara

*5.4 Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Moiseama jaraji Aarón p'aareerã poro waibia bimerã, irua Tachi Ak'õre te ak'ipariimerã (Ex 28.1).

ũri k'iniada–e p'anadairã. ¹²iPächita Tachi Ak'õre Ūraa jarateepataarã pak'ajida, taarãruta perã Cristode ijãa p'ani! Mamïda mãga–e. At'ãri awaraarãpa parãmaa jarateepata, waide pia k'awada–e p'anadairã Tachi Ak'õre Ūraa jarateedap'edaa, ewaa irude ijãadak'ãri. Mãga p'ani ma ũraa pipiara k'awa k'iniada–e p'anadairã. ¹³Ara warra chak'e juto bi chik'o k'o atua bik'a, mãga pik'a parãpa ijãa p'ani mïda, k'awada–e p'ani chisãgí ne–inaa pia mãik'aapa chisãgí ne–inaa k'achia Tachi Ak'õre k'irapite. ¹⁴Jõdee Tachi Ak'õre Ūraa pipiara k'awa p'aniirã k'isia k'awaa p'ani, pia mãik'aapa k'achia k'awapata perã.

6 ¹Mapa oodãma Tachi Ak'õrepa oopi bik'a mãik'aapa iru ũraa pipiara k'awaa wãdãma. O–ia p'ananaadãma tachimaa naapiara jarateedap'edaa ome. Nãga jarateejida tachimaa: Eperãarãpa p'ek'au k'achia oo amaadaipia bi, ma k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi bimãi t'ĩupi–e pait'ee perã. Ijãadaipia bi Tachi Ak'õrepa Jesucristo pëiji eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atamerã, mãgá ãra p'anapataadamerã Ak'õre truade iru ome, waa piuda–ee. ²Poroo choopidaipia bi ak'ipidait'ee ãchi Cristodeerã. Ma t'ëepai, tachi naawedapemaarãpa oodap'edaak'a, ijãapataarã poroorãpa jua bidaipia bi ãra iri, Tachi Ak'õrepa ãramaa ichi Jaure pëimerã. Ichiaba ijãadaipia bi Cristo waya chek'ãri, ichide ijãa jai–idaadap'edaarã Tachi Ak'õrepa chok'ai p'irabaiipit'ee, k'ap'ia chiwidi p'anapataadamerã, waa piuda–ee. Jõdee Ak'õre ewari waibia ewate jai–idaadap'edaarã Cristode ijãada–ee, ichimãiipa pëiit'ee awara ãyaa, chupiria p'anapataadamerã, waa piuda–ee.

³Mãga paji ma naapiara jarateedap'edaa. Mamïda ma ũraa k'ãyaara waa k'awaadai, Tachi Ak'õrepa tachi k'ariparu pirã.

⁴Mia mãga jara bi eperãarãpa Cristode ijãa amaadap'eda, waya p'oyaa ijãada–e perã. Mãgãirãmaa Tachi Ak'õrepa k'awaapiji Cristopa ooda ãchi–it'ee. Maap'eda ãchia ijãajida iru piuji ãchi k'aripait'ee it'aa wãdamerã. Mãga ijãadap'eda, Tachi Ak'õre Jaure ba cheji ãchi ome, Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bi ãchimaa pia k'awaadamerã. ⁵Ichiaba k'awaajida Tachi Ak'õrepa jara k'ãri ichia ne–inaa pia ooit'ee, mãga oopari. Unujida Tachi Ak'õrepa ne–inaa ooda eperãarãpa p'oyaa oodak'aa, tau p'ãriu bada mãik'aapa chiwa bada jipak'ãri. K'awaajida mãgá ooit'ee na p'ek'au eujã jõrumaa. ⁶Mãga k'awa p'anide, Cristode ijãa amaaruta pirã, ne–inaa awaraa wë–e ãchi k'aripait'ee, waya ãchi p'ek'au k'achia oo amaadamerã mãik'aapa it'aa wãdamerã. Mãgá ijãa amaaruta pirã, oodai Tachi Ak'õre Warra peedap'edaarãpa oodap'edaak'a, iru kurusode bidak'ãri arii p'anadap'edaarãpa oo iru p'anadamerã.

⁷Mia jarait'ee sãga p'ani Cristode ijãa amaa p'aniirã. K'oi chek'ãri, eujã p'ũasaade t'ĩupari mãik'aapa madeepa ne–uuda uchiapari. Ma ne–uuda pia chauk'ãri, eperãarãpa p'epata k'odait'ee. Mãga bak'ãri, Tachi Ak'õrepa ma eujã pia ak'iparida apata. ⁸Mamïda k'oi che bi mïda, ne–iiri uchiaru

pirã, Tachi Ak'õrepa ma eujã pia ak'i-e bida apata, mãik'aapa ma eujã atabaibëipata, paa atapëidamerã.

⁹Ïpemaarã Cristo k'aurepa k'iniarã, mãga jara bi mïda, k'awa bi parãpata Cristode ijãa amaada-e p'ani, Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oo p'anadairã. Mãgã ak'ipipata parãpa wãara p'ek'au k'achia oo amaajida Cristode ijãapataadait'ee. ¹⁰K'irãpãti Tachi Ak'õrepa ichita pia oopari. Ichia k'ira atua-e bi parãpa irudeerã k'aripadap'edaa mãik'aapa at'ãri mãga oo p'ani, iru k'inia iru p'anadairã. ¹¹Mia k'inia bi parã mãga p'anapataadamerã piurutamaa. Mãga p'anaruta pirã, pia k'awaadait'ee Cristo k'aurepa iru p'anadait'ee jõma Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi parã-it'ee. ¹²K'inia-e bi k'oo-idaa p'anadamerã. Ma k'ãyaara k'inia bi parãpa ijãadamerã tachi chonaarãk'a, chi irua jarada pedee ijãa p'anadap'edaarã ãchi piurutamaa. Choojida unurutamaa jõma Tachi Ak'õrepa k'isia iru bada ãramaa teeit'ee.

Tachi Ak'õrepa ichia jaradak'a ooit'ee

¹³Tachi Ak'õrepa ichi pedee Abrahammaa jarak'ãri, awaraa ichi k'ãyaara waibiara wë-e paji ma k'irapite jarait'ee. Mapa ichi t'ïde jaraji:

¹⁴'Mia pi pia ak'i bapariit'ee. Pideepa warrarã chok'ara uchiapiit'ee.'

(Gn 22.16-17)

¹⁵Abrahampa ijãaji Tachi Ak'õrepa jarada, taarãji mïda ooit'ee ichia jaradak'a. Abrahampa mãgã ijãada perã, Ak'õrepa wãara ooji ichia jaradak'a.

¹⁶K'awa p'ani eperãrã nepirade p'anide ak'ipi k'inia p'anadak'ãri wãarata jara p'ani, juraapata eperã ãchi k'ãyaara waibiara bi k'irapite, chi ùri p'aniirãpa ijãadamerã. ¹⁷Mãga pik'a Tachi Ak'õrepa ak'ipi k'inia bak'ãri wãara ooit'ee ichia jaradak'a Abrahammaa mãik'aapa iruk'a ijãapatap'edaarãmaa, mãga jaraji ichi t'ïde, awaraa ichi k'ãyaara waibiara wë-e pada perã. ¹⁸Tachi Ak'õrepa ma pedee jarada perã mãik'aapa ichi t'ïde jarada perã, k'awa p'ani iru seewak'aa. Irua jara bik'a, ichita mãga oopari. Mapa tachi o k'achiadeepa uchiapata Cristode ijãadait'ee. K'awa p'ani irua tachi k'aripait'ee p'ek'au k'achia jua ek'ariipa, t'ãri a-ba p'anapataadamerã iru ome mãik'aapa iru p'anadamerã ne-inaa jõma irua k'isia iru bi tachi-it'ee. ¹⁹Maperã tachia ijãapata; ijãa amaada-ee. Ara anclapa barco pia jita iru bik'a ãyaa wãpiamaapa, mãga pik'a tachia pia ijãapata, k'awa p'anadairã Tachi Ak'õrepa tachi ateeit'ee ichimaa, Jesupa ooda k'aurepa. ²⁰Jesuta tachi k'ãyaara naapiara wãji Tachi Ak'õre baparimaa, t'ëepai tachi auk'a wãdamerã. Mama bak'ãri, Jesús tachi P'aareerã Poro Waibia beeji, ichita tachi pari it'aa t'ïpari perã, Melquisedecpa oodak'a.

P'aare waibia Melquisedec bapata

7 ¹Mãgí Melquisedec Salem p'uurudepema rey paji. Tachi Ak'õre Waibiapa iru p'aare waibia papiji. Abraham chek'ãri awaraarã

reyrã p'oyaap'eda, Melquisedec iru k'irapite uchijai mãik'aapa bendiciaji. ²Mãpai Abrahampa Melquisedecmaa teeji net'aa diezdepema chaa aba, irua net'aa jômaweda jãri atadadepema ma reyrã juak'aawa.* Melquisedec jara k'inia bi: “reypa ichi jua ek'ari p'aniirã ak'ipari Tachi Ak'õrepa oopi bik'a”. Ichiaba Salem p'uurudepema rey jara k'inia bi: “reypa ichi jua ek'ari p'aniirã k'ãiwee p'anapipari”. ³Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara–e bi Melquisedec nawe, chi ak'õre, chi ak'õchonaarã, chi t'oda, chi piuda. Ma awara jara–e bi chi p'aare mimia jõda. Iru Tachi Ak'õre Warrak'a, ichita p'aare waibia bapari perã.

⁴iK'isiatì nãgide! Melquisedec eperãarã poro waibia paji. Ichiaba tachi chonaarãwedapema ak'õchona Abraham tachi chonaarã poro waibia paji, Tachi Ak'õrepa irumaa naapiara jarada perã. Mamida Melquisedecmaa Abrahampa teeji net'aa ma reyrã juak'aawa jãridadepema; ma net'aa jômaweda diezdepema chaa, aba. ⁵Tachi Ak'õrepa Ûraa Moisemaa p'ãpidade jaraji Israel pidaarã poro waibiarãpa Leví èreerãdepemaarã ùk'uru awara bidamerã, p'aareerã mimia oodamerã. Ma ùraade ichiaba jaraji ma p'aareerãpa iidipataadamerã net'aa diezdepema chaa aba ãchi auk'aarãmaa, mãirã ichiaba Abrahamdeepa uchiadap'edaa paji mida ãchi jãak'a. ⁶Jõdee Melquisedec Leví èreerãdeepa uchia–e paji mida, Abrahammaa iidiji net'aa jãrida diezdepema chaa, aba. Ma awara Abraham waibia paji, Tachi Ak'õrepa irumaa jarada perã ichia k'isia iru bada warrarã chok'ara teetit'ee. Mãgã Abraham waibiara pik'a baji mida Melquisedec k'ãyaara, irua Abraham bendiciaji. ⁷Jõmaarãpa k'awa p'ani p'aare waibia, chi it'aa t'ipari awaraarã pari, waibiara bi eperã jip'aa k'ãyaara. ⁸Ma awara irapema net'aa diezdepema chaa aba iidipataarã jai–idaapata. Jõdee Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara–e bi Melquisedec piuda. ⁹Ma ewate Abrahampa Melquisedecmaa teek'ãri net'aa jãrida diezdepema chaa aba, jõma Leví èreerãdepema p'aareerã k'ap'ia pari teeji, ãra at'ãri t'oda–e p'anajida mida. ¹⁰At'ãri Leví uchìa–e baji mida Abraham k'ap'iadeepa, jaradai ma ewate Levideerãpa teejida Melquisedecmaa Abraham pari, ai t'èepai Abraham ãichak'e Jacobdeepa uchiadait'ee pada perã.

Jesucristopa p'aare waibia mimia oopari Melquisedecpa oodak'a

¹¹Moisepa Tachi Ak'õre Ûraa p'ãda teek'ãri Israel pidaarãmaa, awara bijì Leví èreerã, Aarondeepa uchiadap'edaarã p'aareerã mimia oodamerã. Mãgãrãpa Tachi Ak'õrepa jaradak'a oopipachida eperãarãmaa. Mamida, mãga oo p'anajida mida, ma p'aareerãpa p'oyaa wëpapida–e paji eperãarãpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa, Tachi Ak'õre k'ait'aara wãdamerã. Mãga oodap'edaa paara, Tachi Ak'õrepa awaraa pëi–e pak'aji

* 7.2 Gn 14.20.

Melquisedec jĭak'a. ¹²Mamĭda Tachi Ak'õrepa awaraa p'aare biji mĕga oomerĕ. Nĕgĭ bi–e paji Aarõn bidak'a. Ma k'ĕyaara Melquisedeck'a biji. Nĕgĭ p'aarepa ichi mimia ook'aa Aarondeepa uchiadap'edaarĕk'a. Oopari Tachi Ak'õre Ũraa chiwidade jara bik'a. ¹³K'awa p'ani nĕgĭ p'aare, mia jara bi, uchia–e paji Levĭ ěreerĕdeepa. Wĕara, na p'aare ěreerĕdeepa p'aare apida uchiadak'aa paji. ¹⁴Mĕga k'awa p'ani Tachi Waibia Jesuta uchiada perĕ Judĕ ěreerĕdeepa. Moisepa apida Judĕ ěreerĕ eerepema t'ĭjara–e paji, apemaarĕ p'aareerĕ awara bik'ĕri.

¹⁵Ichiaba nĕga perĕ audupiara k'awa p'ani Jesuta tachi ĭrapema p'aare waibia, Melquisedeck'a. ¹⁶Tachi Ak'õre Ũraa p'ĕdade jara bi Levĭ ěreerĕdepemaarĕ awara bidamerĕ p'aareerĕ mimia–it'ee. Ma mimia oodait'ee paji na p'ek'au eujĕde p'ani misa. Mamĭda mĕga–e paji Jesús ome. Iru Levĭ ěreerĕdeepa uchĕa–e paji awaraa p'aareerĕk'a, taarĕ–e weda ma mimia oomerĕ. Mĕga–e. Tachi Ak'õrĕpata Jesús awara biji ichita ma mimiade bapariimerĕ. ¹⁷Mĕga k'awa p'ani irumaa jara bairĕ Tachi Ak'õre Ũraa p'ĕdade:

'Pi ichita P'aareerĕ Poro Waibia pait'ee, Melquisedeck'a.' (Sal 110.4)

¹⁸Naaweda Tachi Ak'õrepa Moisemaa p'ĕpĭji ichia oopi k'inia bada ichi eperĕarĕmaa. Jaraji ne–animalaarĕ p'aareerĕmaa ateedamerĕ, ĕchia peedamerĕ mĕik'aapa paadamerĕ ichi–it'ee. Mamĭda ma p'aareerĕpa ma p'ĕpidak'a oo p'anĭpa, eperĕarĕ p'ek'au k'achĕa oopata p'oyaa wĕpapida–e paji. ¹⁹Maperĕ Tachi Ak'õrepa ma p'ĕpidak'a oodap'edaa waa oopi–e paji. Ma k'ĕyaara ichi ũraa chiwidi tachĕmaa k'awaapĭji, ichi k'ĭrapite p'ek'au k'achĕa wĕe p'anadamerĕ Cristode ĭĕadadak'ĕri. Ma awara mĕgĭ ũraa chiwidi k'aurepa ĭrĕ Tachi Ak'õre k'ait'aara wĕ p'ani it'aa t'ĭdak'ĕri.

²⁰Tachi Ak'õrepa Levĭ ěreerĕdepema p'aareerĕ awara bik'ĕri, awaraarĕ k'ĭrapite pedee–e paji. ²¹Jõdee, ĭrapema p'aare awara bik'ĕri, Tachi Ak'õrepa ichi t'ĭde pedeeji. Mĕga k'awa p'ani iru ũraa p'ĕdade jara bairĕ:

'Tachi Ak'õrepa ichi t'ĭde nĕga jara bairĕ, awaraa ne–inaa oo–e pait'ee. "Pi ichita p'aareerĕ poro waibia pait'ee." ' (Sal 110.4)

²²Tachi Ak'õrepa Jesumaa mĕga jarada perĕ mĕik'aapa Jesús k'aurepa ũraa chiwidi paraa perĕ, k'awa p'ani ma ũraa chiwidade jara bi tachĕmaa pipĭara bi irua Moisemaa jarada k'ĕyaara.

²³Tachi Ak'õrepa apemaarĕ p'aareerĕ chok'ara bĭpachi. Mamĭda ĕra mĕgĭ mimiade ichita p'anadak'aa, piupata perĕ. ²⁴Jõdee Jesús piuk'aa perĕ, Tachi Ak'õrepa awaraa p'aareerĕ poro waibia bi–e pait'ee iru pari. ²⁵Mapa irua k'arĭpai ichide ĭĕapataarĕ, p'ek'au k'achĕa wĕe p'anadamerĕ Tachi Ak'õre k'ĭrapite. Ichita bapari perĕ, ichita Tachi Ak'õremaa chupĭria iidipariit'ee tachi pari.

²⁶Nĕgĭ Jesús P'aareerĕ Poro Waibia tachĕa k'inia p'ani. Irua p'ek'au k'achĕa ook'aa, k'achĕa wĕe bairĕ. K'ĭsia k'achĕa k'ĭsiak'aa. Na p'ek'au eujĕde bak'ĕri, bapachi mĭda eperĕarĕ k'achĕa oopataarĕ t'ĕide, mĕga

ook'aa paji. Maperāpi Tachi Ak'õrepa iru jõmaarã k'ãyaara waibiara papiji. ²⁷Cristo apemaarã P'aareerã Poro Waibiarãk'a bi–e. Mãgiirãpa chok'apata apemaarã p'aareerã ewari chaa ne–animalaarã peedamerã paadait'ee Tachi Ak'õre–it'ee. Ma awara ne–animalaarã peedak'ari paadait'ee Tachi Ak'õre–it'ee, naapiara mãga oopata ãchi pari, maap'eda apemaarã pari, p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Jõdee Cristo piuda aba piuji, tachia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wẽpapiit'ee. ²⁸Ma jõma jara aupadade k'isiadak'ari, k'awa p'ani Moisepa p'adade jara bi p'aareerã poro waibia mimia–it'ee awara bidamerã eperã tachik'a, p'ek'au k'achia oopari. Mamida, ma p'ãpida t'ẽepai, Tachi Ak'õrepa ichi t'ide pedee bipa, biji ichi Warra, chi p'ek'au k'achia ook'aa bita, ichita tachi P'aareerã Poro Waibia pamerã.

**Tachi Ak'õre Ūraa chiwidide jara bi
Jesús tachi P'aareerã Poro Waibia**

8 ¹Mia na pedee jara che wã, nãgata jara k'inia bi. Cristota tachi P'aareerã Poro Waibia. Iru Tachi Ak'õre juaraare su–ak'i bapari Ak'õre truade. ²Ichi bimãi it'ari, mamata Tachi Ak'õre te waibia. Eperãrãpa mãgí te ooda–e paji. Tachi Ak'õrẽpata ooji. Mama Jesupa P'aareerã Poro Waibia mimia oopari tachi pari.

³Jõma P'aareerã Poro Waibiarã bipata, ãchia teedamerã Tachi Ak'õremaa ne–inaa eperãrãpa aneepata iru–it'ee. Mãgá Cristopa pida ne–inaa teeparì Tachi Ak'õremaa, ichi tachi P'aareerã Poro Waibia perã. ⁴At'ari Cristo na p'ek'au eujãde bada paara, Tachi Ak'õre te waibiade p'aare pa–e pak'aji, mãgee p'aareerã at'ari paraa perã. Mãirãpa oomaa p'ani Moisepa p'adade jara bik'a. Cristo nama bi–e perã eperã k'ap'iade, tachia k'awa p'ani iru mimia oomaa bi Ak'õre truade. ⁵Mamida na eujãdepema p'aareerãpa ne–inaa oo p'ani jip'a Cristopa oo bik'a it'ari. Mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa jarada perã ichi te oopiit'ee pak'ari Moisemaa:

‘Ooji ne–inaa jõmaata mia ak'ipidak'a, pi ee nok'ode bak'ari mi ome.’
(Ex 25.40)

⁶K'awa p'ani tachi P'aareerã Poro Waibiapa oo bi it'ari pipiara bi na p'ek'au eujãdepema p'aareerãpa oopata k'ãyaara. Mãga bi Tachi Ak'õrepa ichi ūraa chiwidide jara bairã tachi pia ak'ipariit'ee Cristo k'aurepa.

⁷Tachi Ak'õrepa naa ūraa jarada k'aurepa eperãrã p'ek'au k'achia wẽe p'aneedap'edaa paara, awaraa ūraa chiwidi jara–e pak'aji. Mamida ma naa ūraa jarada mãga–e pada perã, tachi chonaarãpa ūraa chiwidi jiri p'anajida. ⁸Ma awara Tachi Ak'õrepa unuk'ari eperãrãpa p'oyaa ooda–e ma naawedapema ūraade jaradak'a, jaraji:

—‘Mi, Ak'õre Waibiapa jara bi: iŪrítì! Ewari cherude
ne–inaa chiwidi ooit'ee. Ūraa chiwidi jarait'ee Judá

ëreerãdepemaarãmaa mäik'aapa awaraa Israeldeepa uchiadap'edaa ëreerãdepemaarãmaa.

- 9 Nãgí ùraa chiwidi awara bi. Israel pidaarã chonaarãmaa jaradak'a mia aneek'ári Egiptodeepa, mãga bi–e. Michi juadoopa áchi aneeji mĩda, áchia oo k'iniada–e paji mia jaradak'a. Mapa mia áchi ak'i k'inia–e paji. iMi, Ak'õre Waibiapa mãga jara bi!
- 10 Mamĩda ewari cherude Israel pidaarã jõmaarãmaa ùraa chiwidi jarait'ee. iMi, Ak'õre Waibiapa mãga jara bi! Nãgata ooit'ee. Ma ewatedeepa áramaa k'awapiit'ee mia oopi k'inia bi, mäik'aapa mãga oo k'inia p'anadait'ee, t'áripa k'inia p'anadairã. Mapa mimaa aupai Tachi Ak'õreda adai, mäik'aapa mia ára pia ak'i bapariit'ee, michi eperãrã perã.
- 11 Mãga bak'ári, apidaapa chíaramaa, chi k'õp'áyoorãmaa mäik'aapa chi ëreerãmaa jarateda–e pait'ee Tachi Ak'õre k'awaadamerã mäik'aapa irude ijãapataadamerã. Jõmaarãpa mi k'awa p'anadait'ee áchi Ak'õre Waibiak'a, chupiria beerãdeepa p'arat'ara beerãmaa.
- 12 Árapa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awaait'ee mäik'aapa wëpapiit'ee. Maap'eda waa k'irãpa–e pait'ee árapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa. (Jer 31.31-34)

13 Tachi Ak'õrepa “ùraa chiwidida” ak'ári, jara k'inia bi ma naa ùraa jarada Moisemaa sore pik'a bi. Ne–inaa soreдайparik'a, mãga pik'a ma naa ùraa jarada soreдай wã.

Jesupa ichi waa it'aripema te waibiade bida

9 ¹Naapiara Moisemaa ùraa jarak'ári Tachi Ak'õrepa jaraji sãgata irude ijãadai mäik'aapa irua jaradak'a oodai. Ma awara Tachi Ak'õre te ne–edee ooda oopiji. ²Ma te ne–edee oodade chi naapema quartode baji lámpara bipata mäik'aapa mesa pan p'epari Tachi Ak'õre–it'ee. Mãgí Cuarto Awara Bida apachida Tachi Ak'õre Net'aa–it'ee. ³Araarepema Cuarto Awara Bida apachida Tachi Ak'õre–it'ee. Mãgí t'iak'au baji p'aru teesoo bipa. ⁴Ma p'aru teesoo bi k'ait'a baji altar nëepa p'ëeda. Ai ïri ne–inaa t'úa bapari paapachida. Ma p'aru teesoo bi edupema eere baji baaltek'a bi nëepa p'ëeda. Ma baaltek'a bi eperãrãmaa k'irãpapi baji Tachi Ak'õrepa Moisemaa jarada. Mãgí edajãde baji *maná* chok'o nëedee oodade. Ichiaba baji Aarón pak'uru jua t'ono bada chonaarãweda mäik'aapa Tachi Ak'õrepa Moisemaa Ùraa mãude p'ãpida. ⁵Ma baaltek'a bada t'ap'a ïri baini p'anajida santok'a bee omé isia paraa. Mãgí jãpataarã k'ira wãree, Tachi Ak'õre ik'aawa p'anapata iru truade. Maperã santo mãgí jãak'a bijida ma t'ap'ade ak'ipiit'ee Tachi Ak'õre mama bi. Ma t'ap'ade p'aareerã poro waibiapa ne–animalaarã waa jãap'ejí Tachi Ak'õrepa

eperãarã miapinaamerã áchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamída mia naapai p'oyaa jōma jara–e.

⁶Israel pidaarãpa Tachi Ak'õre te cuarto omeede oodap'eda, p'aareerã ewari chaa t'ũpachida naapema cuartode áchi mimia oode, Tachi Ak'õrepa Moisemaa jaradak'a. ⁷Mamída chi araarepema cuartode p'aareerã poro waibia aupaita t'ũpachi, año chaa t'ũda aba. T'ũk'ãri, ateeapachi ne–animal waa biit'ee ma baaltek'a bi ñri. Mãimisa Tachi Ak'õremaa chupiria iidiji ichia p'ek'au k'achia oopata pari mãik'aapa Israel pidaarãpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa pari; áchia ne–inaa k'achia k'awada–ee oopatap'edaa paara. ⁸Mãga oopida k'aurepa Tachi Ak'õre Jaurepa eperãarãmaa k'awapi baji mãgí tede Tachi Ak'õre k'ait'a wãdaik'araa bi. ⁹Ma jōma oopida k'aurepa ma eperãarãmaa, Tachi Ak'õrepa jarateemaa baji ichia áramaa k'awapi k'inia bada mãik'aapa tachi ñrapemaarãmaa paara. Nãga k'awapi k'inia baji. Net'aa teedak'ãri mãik'aapa ne–animalaarã peepidap'eda, paapidak'ãri Tachi Ak'õre–it'ee, eperãarã at'ãri k'ĩsia p'ua p'anapachida áchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ¹⁰Chi mãga oopataarãpa ne–inaa k'odak'ãri, k'ap'ia siidak'ãri mãik'aapa ne–inaa todak'ãri Tachi Ak'õrepa Moisemaa p'ãpidak'a, ñripai o–ia p'aneepachida, Tachi Ak'õrepa pipiara k'awapirumaa ichia k'ĩsia iru bada áchi–it'ee.

Cristo waa bat'ada

¹¹Ma–it'ee Cristo cheji, tachi P'aareerã Poro Waibia pait'ee. Ichia k'awapipari Tachi Ak'õrede ijãapataarãmaa Ak'õrepa k'ĩsia iru bi áchi–it'ee. Mãga ooi ichi bapari perã Tachi Ak'õre it'aripema te waibiade. Mãgí te waibia pipiara bi na p'ek'au eujãdepema te waibia k'ãyaara, eperãarãpa ooda–e pada perã. Jip'a Tachi Ak'õrãpata ooji. ¹²Ma awara na eujãdepema p'aareerã poro waibia ma edupiara bi cuartode t'ũk'ãri, ne–animalaarã waa ateevari. Mamída Cristo t'ũk'ãri ma it'aripema tede chi cuarto edupiara bide, t'ũda aba t'ũji ichi waa bat'adata bide Tachi Ak'õre bimãi. Mãgá tachi neto pik'a ataji uchiadamerã tachia p'ek'au k'achia oopata jua ek'ariipa mãik'aapa atuanaadamerã. ¹³K'awa p'ani Tachi Ak'õrepa naa ũraa jaradadeepa Moisemaa eperãarã t'ũdaik'araa p'anadak'ãri Tachi Ak'õre te waibia bimãi, nãga oojida waya t'ũdaipia p'anadamerã. Chivo chak'eerã mãik'aapa p'ak'a chak'eerã ateejida p'aareerãmaa peedamerã mãik'aapa chi waa jiap'edamerã áchi ñri. Mãga–e pirã jiap'epipachida it'abarre p'ora p'ak'a wãra chak'e paadap'edaa p'oirada pania ome. Ma ne–animalaarã waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarã ñripema k'achia aupai wãpapiji. ¹⁴Mamída Cristo waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa ne–inaa pipiara oopari. Cristopa p'ek'au k'achia maarepida oo–e paji mĩda, Tachi Ak'õre Jaurepa k'aripaji iru tachi pari piumerã. Mãgá iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa wãpapiari

ne-inaa k'achia jōmaweda tachi atuapipari, ne-inaa tachi k'isia puapipari paara. Tachi Ak'ōre ichita baparipa māga oopari k'inia bairā tachia irude ijāapataadamerā māik'aapa oopataadamerā irua k'inia bik'a.

Cristopa ooda

Tachi Ak'ōre Ūraa chiwidide jara bik'a

¹⁵Tachi Ak'ōrepa māga k'inia bairā, Cristo pēiji irua oomerā Ak'ōre Ūraa chiwidide jara bik'a. Māgá chonaarāwedapema Tachi Ak'ōrede ijāapatap'edaarāpa auk'a iru p'anadait'ee ne-inaa jōma irua k'isia iru bada āchi-it'ee. Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa wēpapiji ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa, tachide ome auk'a. Māga ooji Cristo piuda perā jōmaarā pari, p'ek'au k'achia wēe ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'ōre k'irapite.

¹⁶K'isiadāma nāgide. Eperāpa k'art'ade p'ā iru bak'āri k'aimaa ichi net'aa bēiit'ee ichi piuk'āri, chi net'aa atait'ee bipa ma net'aa atak'aa chipari chok'ai bi misa. Mamīda ma k'art'a p'ā iru bi eperā piuk'āri, apemapa iru net'aa atapari. ¹⁷Māga pik'a Cristo piuji ooit'ee Tachi Ak'ōre Ūraa chiwidi jara bik'a. Piu-e pada paara, tachia iru p'anada-e pak'aji Tachi Ak'ōrepa jarada tachimaa teeit'ee. ¹⁸Māga baji ichiaba chonaarāweda, ne-animalaarā peedak'āri Tachi Ak'ōrepa oomerā ichia Moisemaa naa jaradak'a. ¹⁹Moisepa Tachi Ak'ōre Ūraa jōmaweda jarap'eda ichi p'uuru pidaarāmaa, p'ak'a māik'aapa chivo peejida. Māpai madeepa waa ataji māik'aapa p'oiraji pania ome. Oveja k'ara p'oree t'idapa *hisopo* jua chak'eerā k'ōrajīma abaade jīk'ooji. Mamāik'aapa māgipa waa jīap'ēji Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda īri māik'aapa eperāarā īri. ²⁰Māga oo bi misa, māgaji:

‘Nāgí waa jara k'inia bi Tachi Ak'ōrepa mimaa jaradak'a parā pia ak'iit'ee, irua oopi bik'a ooruta pirā.’ (Ex 24.8)

²¹Ichiaba Tachi Ak'ōre te ne-edee ooda edajāde māik'aapa chi ne-inaa jōma aide nībada īri ma waapa jīap'ēji. ²²Māga ooji ai naaweda Tachi Ak'ōrepa irumaa jarada perā māgí te māik'aapa net'aa jīap'emerā ne-animalaarā waapa. Māga ook'āri, Ak'ōrepa ne-inaa k'achia ma tede nībada waa ak'i-e paji. Māga bada perā ne-animalaarā waa ome, k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapi-e pait'ee, aba piu-e pirā āchi pari.

²³Moisepa ne-animalaarā waapa jīap'ēji na p'ek'au eujādepema te waibiade, Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā pia ak'imerā. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ma ne-animalaarā waa k'āyaara pipiara k'inia baji jīap'emerā ichi it'aripema te waibiade, ichia eperāarā jōmaweda pia ak'imerā. Mapa Cristo pēiji eperāarā pari piumerā. Cristo chok'ai p'irabaik'āri, ma it'aripema te waibiade ichi waa jīap'ēji eperāarā p'ek'au k'achia wēe p'anedamerā Ak'ōre k'irapite.

Cristo it'aripema te waibiade t'ïuda

²⁴Cristo t'ïu—e paji ma it'aripema jïak'aa tede; eperãarãpa te oodap'edaade. Ma k'ãyaara it'aripema te waibiadeta t'ïuji Tachi Ak'õre k'ïrapite, chupiria iidit'ee tachi pari. ²⁵Ma it'aripema tede t'ïuk'ãri, oo—e paji judiorã p'aareerã poro waibiapa ooparik'a. Mãgipa año chaa ne—animal waa atepari Tachi Ak'õre te waibia edupiara bi cuartode. Mamïda Cristopa ateeda apai ichi waa ateeji it'aripema te waibiade. ²⁶Mãga—e pada paara, Cristo piuda chok'ara piuk'aji, Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujã ooru weda. Mamïda Cristo cheda aba cheji mãik'aapa kurusode piuda aba piuji na p'ek'au eujã jõrumaa, tachi p'ek'au k'achia wëpapiit'ee. ²⁷Eperã chaa piuda aba piut'ee. Maap'eda Tachi Ak'õrepa ak'it'ee ma eperãpa pia maa—e pirã k'achia ooda na p'ek'au eujãde bi misa. ²⁸Mãga pik'a Cristo piuda aba piuji eperãarã chok'araarãpa p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee. Waya cheit'ee. Mamïda ma cherude tachia p'ek'au k'achia oopata wëpapide che—e pait'ee. Jïp'a cheit'ee ichi cheru ni p'aniirãmaa teede jõma Tachi Ak'õrepa k'ïsia iru bi ãchi—it'ee.

Jesude ijãapataarã Tachi Ak'õre k'ïrapite p'ek'au k'achia wëe p'anadait'ee

10 ¹Tachi Ak'õrepa Moisemaa p'ãpidak'a oopataarãpa waide k'awada—e jõmaweda Tachi Ak'õrepa k'ïsia iru bi ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. Maperã ip'iipai ne—animalaarã peedap'eda, paa p'ani mïda Tachi Ak'õre—it'ee, iru k'ïrapite p'oyaa p'ek'au k'achia wëe p'anadak'aa. ²Moisepa p'ãdade jara bik'a oo bïpa p'ek'au k'achia wëpapida paara, waa ne—animalaarã peedap'eda, paada—e pak'aji ãchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Mamïda at'ãri mãga oopata. Mapa k'awa p'ani ãchi at'ãri k'ïsia p'ua jõnapata. ³Año chaa ma ne—animalaarã peedak'ãri, ãchia k'achia oopata waapiara k'irãpapata, ⁴p'ak'a waa mãik'aapa chivo waapa p'ek'au k'achia wëpapik'aa perã.

⁵Maperãpi Cristo na p'ek'au eujãdee chek'ãri, ichi Ak'õremaa mãgaji:

—'Ne—animalaarã peepachida mïda pi—it'ee mãik'aapa ne—inaa atepachida mïda pimaa teedait'ee, wãara pia mãga k'inia—e paji. Maperã mi na eujãdepemaarãk'a t'opiji piumerã eperãarã pari.

⁶Ichiaba pi o—ïa—e baji ne—animalaarã peedap'eda, paadak'ãri ak'ipidait'ee pi k'inia iru p'ani, maa—e pirã chupiria iididait'ee ãrapa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ⁷Mapa mia mãgaji: "Pichá, Ak'õre, mi nama bipi ooit'ee pia k'inia bik'a. Pichi ùraa p'ãdade jara bik'a mia ooit'ee." ' (Sal 40.6-8)

⁸Cristopa mãga jarak'ãri, naapiara mãgaji:

—K'inia—e paji ne—animalaarã peedamerã mãik'aapa ne—inaa ateedamerã pimaa teedait'ee. Pi o—ïa—e bajida aji, ne—animalaarã

peedak'āri ak'ipidait'ee pi k'inia iru p'ani maa–e pirā chupiria iididait'ee āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

Cristopa māga jaraji Tachi Ak'ōrépata Moisemaa jaraji mīda ne–animalaarā peedamerā ma–it'ee. ⁹Maap'eda Cristopa māgaji:

—Ak'ōre, mi nama bi ooit'ee pia k'inia bik'a.

Māga jarada perā tachia k'awa p'ani chi naaweda oopatap'edaa Moisepa p'ādak'a jōru, Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa chiwidipida perā Cristo k'aurepa. ¹⁰Cristopa ooda perā Tachi Ak'ōrepa k'inia badak'a, kurusode piuda aba piu chek'āri tachi k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōrepa tachi p'ek'au k'achia wēpapiji. Maperāpi irā tachi ijāapataarā p'ek'au k'achia wēe p'ani Tachi Ak'ōre k'irapite.

¹¹Moisepa p'ādade jara bik'a, ewari chaa judiorā p'aareerāpa ne–animalaarā paapata. Māgá ip'iipai oopata, māga oopata k'aurepa p'oyaa p'ek'au k'achia wēpapidak'aa pai mīda. ¹²Jōdee Cristo piuda abaade p'ek'au k'achia wēpapiji. Maap'eda su–ak'i beeji Tachi Ak'ōre truade iru juaraare. ¹³Mama Cristopa nimaa bi Tachi Ak'ōrepa iru k'ira unuamaa iru p'anapataarā ichi jua ek'ari birumaa. ¹⁴Cristo piuda aba piuda perā tachi k'ap'ia pari, irude ijāapataarā p'ek'au k'achia wēe ichita p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'irapite.

¹⁵Tachi Ak'ōre Jaurepa ichiaba made jara baji jarak'āri:

¹⁶'Ewari cherude mia Israel pidaarāmaa ūraa chiwidi jarait'ee. iMi, Ak'ōre Waibiapa māga jara bi! Ma ewatedeepa k'awaapiit'ee mia āramaa oopi k'inia bi māik'aapa māga oo k'inia p'anadait'ee, t'āriipa k'inia p'anadairā.' (Jer 31.33)

¹⁷Māga jarap'eda, ichiaba jaraji:

'Mia waa k'irāpa–e pait'ee ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa.' (Jer 31.34)

¹⁸Tachi Ak'ōrepa māgá p'ek'au k'achia waa k'irāpa–e pait'eeda ada perā, k'awa p'ani Jesús piuda k'āyaara ne–inaa pipiara wē–e p'ek'au k'achia wēpapiit'ee.

It'aa t'īdak'āri, Tachi Ak'ōre k'ait'a wā dai

¹⁹Māpai ipemaarā, Jesucristo waa bat'ada k'aurepa nāgaweda tachi panadai Tachi Ak'ōre bīmaa. ²⁰¿Sāga jāma panadaima? K'irāpāti Ak'ōre te waibiade chi cuarto edupiara t'iak'au baji p'aru teesoo bīpa, eperāarā t'īunaadamerā Tachi Ak'ōre badamāi. Mamīda Jesucristo kurusode piuk'āri, Tachi Ak'ōrepa ma p'aru teesoo bi jēpiji ak'ipiit'ee ma k'āyaara ne–inaa chiwidi biit'ee, ma k'aurepa eperāarā t'īudamerā ichi bīmāi. Māgá Jesús k'ap'ia chok'ai p'irabaida. Ma k'aurepata tachi it'aa t'īdak'āri, it'ari t'īudai Tachi Ak'ōre bīmāi. ²¹Ma awara Cristo, tachi P'aareerā Poro Waibia perā, irua Tachi Ak'ōre it'aripema te ak'ipari. ²²Mapa it'aa t'īmaa bide t'āri pia wādāma Tachi Ak'ōre k'ait'a. Irua oopi bik'a oo k'inia

p'anadama mäik'aapa ijaadama irua tachi p'ek'au k'achia wēe ak'i bi. K'isia p'ua p'ananaadama tachia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa, Cristo waapa ma jōma wēpapida perā mäik'aapa ne-inaa k'achia oo amaa k'inia p'anida ada perā paniapa siidak'ari. ²³Māgapai-epi. Ichita p'anadama tachi p'anadap'edaak'a naa t'aripa ijāadak'ari, k'awa p'anadairā Tachi Ak'orepa teeit'ee ne-inaa jōma ichia k'isia iru bi tachi-it'ee. iTachi Ak'orepa ichita oopari ichia jara bik'a! ²⁴Jiridama chik'aripapataadait'ee, tachi jōmaweda chik'inia p'anapataadait'ee mäik'aapa ne-inaa pia oopataadait'ee. ²⁵P'ananaadama awaraarāk'a, chi cheda-e p'aniirā Tachi Ak'ore Ūraa ūride. Ma k'āyaara chip'edaidap'eda, chik'aripa p'anadama pipiara ijāadait'ee, Tachi Ak'ore ewari waibia ewate paru misa. Ma ewate Tachi Ak'orepa ak'iit'ee eperāarāpa pia mäik'aapa k'achia oopatap'edaa.

²⁶Ijāadak'ari Tachi Ak'orepa wāarata jara pēida Cristode, tachia oo k'iniata oo wāruta pirā, ijāa amaa k'iniapa, k'isiadaik'araa bi awaraa ne-inaapa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapii. Cristo awara ne-inaa wē-e tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. ²⁷Chi māga ijāada-e p'aniirāpa āchi piuda waaweedaipia bi, ai t'ēepai Tachi Ak'orepa āchia k'achia oopatap'edaa ak'ik'ari, āchi pēiit'ee perā t'ipitau jērajēra jira bide. Mamaata wādait'ee jōma Tachi Ak'ore jua ek'ari p'ana k'iniadak'aa p'aniirā. ²⁸Chonaarāweda eperāpa ooamaa bak'ari Moisepa p'ādade jara bik'a, māgipa p'ek'au k'achia oo bi unudap'edaarāpa, omé maa-e pirā ōpee, jarapachida āchi poroorāmaa. Māga k'awaadak'ari, peet'aapachida, chupiria k'awada-ee. ²⁹Chonaarāweda māga paji pirā, čaudupijara Tachi Ak'orepa nāgiirā miapi-e paik'ā? Ijāa amaa wāda Jesucristota Tachi Ak'ore Warra mäik'aapa Tachi Ak'ore Jaurepa oo bi eperāarā k'aripait'ee Tachi Ak'oredepema-e. Ma awara jara p'ani ichi Ūraa chiwidi jara bik'a Cristo waa bat'ada k'aurepa eperāarā p'ek'au k'achia wēpapi-e mäik'aapa māgá p'ek'au k'achia wēe p'anada-e Ak'ore k'irapite. ³⁰K'awa p'ani Tachi Ak'orepa māgiirā miapiit'ee ichia jarada perā:

'Miata p'ek'au k'achia oopataarā miapiit'ee. Miata āchi k'achia ooit'ee
āchia ne-inaa k'achia oopata pari.' (Dt 32.35)

Ichiaba ichi ūraa p'ādade jara bi:

'Tachi Ak'orépaata ak'iit'ee ichi eperāarāpa ne-inaa pia mäik'aapa
k'achia oopatap'edaa.' (Dt 32.36)

³¹Tachi Ak'ore Waibia ichita bapari. Ichi k'iraudaru pirā tachi ome, tachia waaweepa p'oyaa chooda-e pai.

³²Mamīda k'irāpāti parāpa naa Cristode ijāadak'ari, chupiria jōnadap'edaa. Tachi Ak'orepa parāmaa k'awapiji ichi ūraa chiwidide jara bi Cristode. Maap'eda awaraarāpa parā miapijida mīda, choopachida ijāa p'anadap'edaa perā. ³³Edaare choopachida ijāadak'aa beerāpa ik'achia jarapatap'edaa mäik'aapa parā oo iru p'anapataadap'edaa apemaarā taide. Ma awara parāpa unudak'ari pāchi ipemaarā Cristo k'aurepa māgá

chupiria chitooñi, k'aripapachida. ³⁴Ichiaba chupiria k'awaa jōnapachida ijāapataarā carcelde p'ani māik'aapa āra k'aripajida. Parā o-īa p'anapachida ijāadak'aa beerāpa pāchi net'aa jōma jāri atadak'āri, k'awa p'anadap'edaa perā it'ari iru p'ani ne-inaa pi-iara. Ma ne-inaa jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi tachi-it'ee jō-e pait'ee. ³⁵Jōma ma et'ewa jarada wāara perā, waaweenáati. Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi parāmaa ne-inaa pi-ia teeit'ee. ³⁶Mapa choo p'anapatáati pāchi ijāa p'anide Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oodait'ee. Māga ooruta pirā, unudait'ee jōma irua jarada teeit'ee parāmaa. ³⁷K'irāpāti irua jarada:

“Taarā-e nide chi cheit'ee bita cheit'ee. Taarā-e pait'ee. ³⁸P'ek'au k'achia wēe p'aniirā mide ijāapata perā, mi ome p'anadait'ee.

Mamīda waya naa para badak'a ijāada-e p'aneeruta pirā, mi o-īa ba-e pait'ee āra ome.”

(Hab 2.3-4)

³⁹Tachi Ak'ōrepa māga jaraji mīda, tachita atuada-e pait'ee ma ijāada-eerāk'a, Cristode wāara ijāapata perā. Maperāpi irua tachi k'aripait'ee irumaa parutamaa.

Chonaarāpa ijāapatap'edaak'a ijāadaipia bi

11 ¹¿K'āata jara k'inia bima Tachi Ak'ōrede ijāapari? Ijāapata perā k'awa p'ani wāarata uchiat'ee Tachi Ak'ōrepa jara bik'a, waide māga unuda-e p'ani mīda. ²Tachi chonaarāpa māgá ijāa p'anapatap'edaa perā, Tachi Ak'ōrepa āra pia ak'iji.

³Ijāapata perā tachia k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujā māik'aapa pajā ooji ichi pedeeppai. Mapa irā tachia jōmaweda unu p'ani irua ooda ne-inaa wē-e padadeepa.

⁴Abelpa ijāa bada perā, Tachi Ak'ōremaa ne-inaa pipiara teeji Caínpa teeda k'āyaara. Mapa Tachi Ak'ōrepa pia ak'iji Abelpa teeda māik'aapa irumaa jaraji: “Pi pia bapari mi k'irapite.” Abel piuji mīda, at'āri tachimaa k'awaapipari Tachi Ak'ōrede ijāadaipia bi māik'aapa oodaipia bi irua k'inia bik'a.

⁵Enocpa ijāa bada perā, Tachi Ak'ōrepa ateeji na p'ek'au eujādeepa, piu-ee. Maperā iru ik'aawa p'anapatap'edaarāpa waa unuda-e paji. Ma ateei naaweda Ak'ōrepa jaraji: “Enocpa mi t'āri o-īapiparida aji, mi k'irapite pia bapari perā.”* ⁶Mamīda eperāpa Tachi Ak'ōrede ijāa-e bi pirā, Tachi Ak'ōre p'oyaa t'āri o-īapi-e. Mapa eperā it'aa t'īmaa bak'āri, Tachi Ak'ōremaa k'ait'aara wā k'inia bi pirā, ijāaipia bi Tachi Ak'ōre ichita bapari. Ichiaba ijāaipia bi Tachi Ak'ōrepa k'aripapari ichide pipiara ijāarutaarā.

⁷Noépa ijāaji Tachi Ak'ōrepa jarak'āri na p'ek'au eujā jōma paniapa ūut'aait'ee, māga waide unuda-e paji mīda. Tachi Ak'ōre waawee bada

* 11.5 Gn 5.24.

perã, ooji barco choma ichi èreerã ome bataudait'ee, mǎgá piuda–e pait'ee. Ma barco mǎgá ook'ãri, apemaarãmaa ak'ipiji ichia ijãa bi. Mǎga unujida mǐda ijãada–e paji. Maperãpi k'iniijida. Mamǐda Noépa ijãa bada perã, Ak'õrepa jaraji: “Noé pia bapari mi k'irapite.”

⁸Abrahampa ijãa bada perã, Tachi Ak'õrepa jarak'ãri wãmerã ichia teeit'ee pada eujãdee, Abraham uchiayi ichi eujãdeepa. Mamǐda k'awa–e paji sãmaa wãru. ⁹Abrahampa ijãa bada perã, banaji ma eujã jaradade. Bapachi te ne–edee oodade awaraa eujãdepemaarãpa oopatap'edaak'a. Ichiaba mǎgá p'anapachida Isaac mãik'aapa Jacob, ijãadap'edaa perã Tachi Ak'õrepa jarada; ma eujã teeit'ee áchi èreerãmaa. ¹⁰Abraham mǎgá bapachi ijãa bada perã Tachi Ak'õrepa ichi ateeit'ee ichia p'uuru oodamaa; ma p'uuru jõ–e pait'ee.

¹¹Abraham audú chonaa baji warra ooit'ee. Ichiaba Sara warra t'ok'aa paji. Mamǐda Tachi Ak'õrepa warra oopiji Abrahammaa, ijãa bada perã Tachi Ak'õrepa ooit'ee ichia jaradak'a. ¹²Mãpai Abraham eperã piudak'a baji mǐda, warrarã chok'ara irudeepa uchiyajida, lucero pajãde nĩbik'a mãik'aapa p'usa ide ipu tau nãusaa nĩbik'a.

¹³Ma eperãrã jõmaarãpa ijãa p'anapachida áchi piurutamaa, at'ãri jõma Tachi Ak'õrepa jarada teeit'ee áramaa unuda–e paji mǐda. Mamǐda ijãa p'anadap'edaa perã, k'awa p'anajida Tachi Ak'õrepa ooit'ee ichia jaradak'a. Mapa o–ia k'ĩsiadak'ãri áchia ne–inaa iru p'anadait'ee Ak'õre juadeepa, apemaarãmaa jarajida ma eujã áchi p'anadap'edaamãi wãara áchide–e paji. ¹⁴Mǎga jarajida it'aripema eujãde k'ĩsia p'anadap'edaa perã. ¹⁵Áchi uchiadap'edaa eujãde k'ĩsia p'anadap'edaa paara, waya ápíteee wãk'ajida. ¹⁶Mamǐda wã k'inia p'anajida p'anapataade it'aripema eujãde, mǎgí na p'ek'au eujã k'ãyaara pipiara bairã. Mǎga k'ĩsia p'anadap'edaa perã, Tachi Ak'õre k'ĩra nejasia–e áchi Ak'õre Waibia pait'ee. Irua ãra–it'ee p'uuru oo iru bi ichi truade.

¹⁷Tachi Ak'õrepa k'awaa k'inia baji Abrahampa irude wãara ijãa bi wa mǎga–e. Maperã jaraji Abrahammaa chi warra Isaac peemerã mãik'aapa paamerã ichi–it'ee. ¹⁸Abrahampa ijãa bada perã, mǎgá peeit'ee paji chi warra apai Sara ome iru bada, Tachi Ak'õrepa ai naaweda Abrahammaa jaraji mǐda:

‘Mǐa Isaacdeepa uchiadait'eerã pia ak'it'ee pi mide ijãapari perã.’ (*Gn 21.12*)

¹⁹Abrahampa ijãaji Tachi Ak'õrepa eperã piuda chok'ai p'irabaipii. Wãara mǎga pik'a baji Isaac ome. Piuda p'irabaidak'a baji, chi ak'õrepa peei naaweda, Tachi Ak'õrepa peenaapáde ada perã.

²⁰Isaacpa ijãa bada perã, Tachi Ak'õrepa jarapidak'a jaraji Jacobmaa mãik'aapa Esaumaa. It'aa iidiji Tachi Ak'õrepa Jacob Esaú ome pia ak'í bapariimerã.

²¹Jacobpa Ak'õrede ijãa bada perã, ichi piut'ee pak'ãri, it'aa iidiji Tachi Ak'õrepa José warrarã bendiciamerã. Chonaa bada perã, ichi bordonde t'idik'aji mãga ook'ãri.*

²²Josepa Tachi Ak'õrepa jarada ijãada perã, ichi piut'ee pak'ãri, chi arii p'anadap'edaarãmaa jaraji Israel pidaarã Egipto eujãdeepa uchiadait'ee. Ichiaba jaraji mãga p'asak'ãri, ãrapa ichi biiri auk'a ateedamerã.

²³Moisés ak'õreerãpa ijãa p'anadap'edaa perã, Moisés t'ok'ãri mãik'aapa k'ïra wãree unudak'ãri, atane õpee mera bijida. Rey pedee waaweeda–e paji, irua jaraji mïda imik'ïra warra chak'eerã jõmaweda peepiit'ee.

²⁴Moisepa ijãa bada perã, chonaa pak'ãri, Faraón k'au warrak'a pa k'inia–e paji. ²⁵Ma k'ãyaara apemaarã Israel pidaarã chupiria chitooni ome auk'a ba k'inia baji mimia chaaree oomaa, p'ek'au k'achia ode o–ïa nipai k'ãyaara. ²⁶K'ïsiaji pipiara bai chupiria nïbait'ee Tachi Ak'õredeerã ome, ni p'anï misa Tachi Ak'õrepa peiit'ee bi ãchi k'aripamerã, Egiptodepema ne–inaa pia iru bai k'ãyaara. Mãga k'ïsiaji k'awa bada perã Tachi Ak'õrepa teeiit'eeda ada pipiara bi.

²⁷Moisepa ijãa bada perã wãji Egipto eujãdeepa, rey k'ïrau bi waawee–ee. K'awa baji Tachi Ak'õre ichi ome bi, ichi taupa unu–e paji mïda.

²⁸Moisepa ijãa bada perã Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã k'aripai, ãramaa Pascua fiesta oopiji. Mãgide oveja peepiji, maap'eda ãra te t'ïupata i chaa waa jïap'epiji *hisopo* jua chak'eerãpa. Mãga oojida ãchi warrarã naapemaarã peepiamaapa, Tachi Ak'õrepa jarada perã ichi ángel peiit'ee Egipto pidaarã warrarã naapemaarã peede.

²⁹Israel pidaarãpa ijãa p'anadap'edaa perã, Mar Rojo p'oo bide wãyaajida eujã pania wëe bik'a. Mamïda Egipto pidaarã auk'a wãyaadait'ee pak'ãri, jõma toida k'iniiijida.

³⁰Israel pidaarãpa ijãa p'anadap'edaa perã, ewari siete parumaa ewari chaa p'irrabaijida Jericó p'uuru ik'aawa, Tachi Ak'õrepa jaradak'a oodamerã. Mãgá oodap'eda, Tachi Ak'õrepa muralla choma ma p'uuru t'iak'au bada baaijiji.

³¹Prostituta Rahabpa Tachi Ak'õrede ijãa bada perã, ichi temãi o–ïa t'ïupiji Josuépa eperãarã omé pëida; ma p'uuru ak'ide chedap'edaarã. Maperã piu–e paji apemaarã ma p'uurude ijãadak'aa beerãk'a, Israel pidaarãpa ma p'uuru jõt'aa chedak'ãri.

³²¿K'ãata waa jaraima? P'oyaa jõma jara–e jua araa–e perã jarait'ee Gedeónpa ooda, Baracpa, Sansonpa, Jeftepa, Davidpa mãik'aapa Samuelpa oodap'edaa, Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa oodap'edaa paara. ³³Mãgiirãpa ijãa p'anadap'edaa perã, Tachi Ak'õrepa ãchi k'aripaji nãga oodamerã. Ûk'uru jura chõo p'oyaaajida; awaraarãpa pia ak'ijida ãchi jua ek'ari p'anadap'edaarã; awaraarãpa unujida Tachi Ak'õrepa

* 11.21 Gn 47.31.

ooit'eeda ada āchi chonaarā k'aripait'ee; awaraarāpa león it'ai jāpijida, Tachi Ak'õrepa k'aripap'eda; ³⁴Awaraarā t'ipitaudeepa paa–ee uchijida; awaraarā chok'ai uchijida espadapa pee k'inia p'anadap'edaarā juadeepa; ũk'uru juatau t'ūmaa p'anadak'āri, Tachi Ak'õrepa juataura papiji; awaraarā Tachi Ak'õrepa sõcharra papip'eda, chõojida āchi k'ira unuamaa iru p'anapataarā ome; ũk'uruurāpa āchi eujādeepa jërek'oojida awaraa eujādepema chõode chedap'edaarāpa. ³⁵Ichiaba wëraarā ũk'uruurāpa Tachi Ak'õrede ijāa p'anadap'edaa perā, unujida āchia k'inia iru p'anadap'edaa piudap'edaarā chok'ai p'irabairuta.

Jõdee, ijāa p'anajida mīda, ũk'uru piu k'achia piujida. Ijāadak'aa beerāpa mägīirā jita atadak'āri, māgapachida: “Pëida–eda apachida, Cristode ijāa amaarutamaa”. Mamīda māga ooda–e paji. Maperā piujida. Āchia k'awajida piudap'eda, Tachi Ak'õrepa āchi waya chok'ai p'irabaiipiit'ee iru ome p'anapataadamerā, waa piuda–ee. ³⁶Ichiaba ijāadak'aa beerāpa ũk'uru imik'iraarāmaa ik'achia jarajida māk'aapa wijida. Ma awara cadenapa jīdap'eda, carcelde t'i nībijida. ³⁷Awaraarā māupa bat'a peejida maa–e pirā serruchopa esājīak'a t'oop'e peejida. Ũk'uru peejida espadapa. Ũk'uru chupīria oveja e maa–e pirā cabra e jī nipapachida; jarra oopachida māk'aapa chíarapa āra k'achia ooruta choopachida. ³⁸Na p'ek'au eujāde ichita p'anadaik'araa baji, āchi ik'aawa p'anadap'edaarā k'āyaara pipiara p'anadap'edaa perā. Māga p'anajida Tachi Ak'õrede ijāa p'anadap'edaa perā. Nipapachida eujā pania wëe bide māk'aapa mēe, eera jëra bimāi. Maapai p'anapachida yooro te uriade māk'aapa māu te uriade.

³⁹Ma jōmaarāpa Tachi Ak'õrede ijāa p'anadap'edaa perā, irua āra k'aripaji māk'aapa pia ak'iji. Mamīda piudai naaweda, Tachi Ak'õrepa āramaa teeit'eeda ada maarepida unuda–e paji. ⁴⁰Irua k'inia baji ārapa ne–inaa pipiara iru p'anadamerā tachi ome auk'a. Iru ũraa chiwidi k'aurepa wëpapiji ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa tachide ome auk'a, jōmaweda p'ek'au k'achia wëe p'anadamerā ichi k'irapite.

Choodaipia bi Cristode ijāa p'anide

12 ¹Māpai ma ijāa p'anadap'edaarā chok'araarāpa tachi ak'īmaa p'anadairā Ak'õre truadeepa, p'anapataadāma āra p'anapatap'edaak'a. Ara p'irapataarā jīp'a p'irapatak'a panadait'ee āchi p'ira wārutamaa, māga pik'a Cristode ijāadāma. Oo amaadāma p'ek'au k'achia māk'aapa ne–inaa Tachi Ak'õrepa oopi–e bi. Jīp'a oodāma Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, irumaa p'ananaruta misa. ²Māga oo p'anide k'īsiadāma Jesucristode, irua naapiara ijāa bada perā ichi piurumaa. Īrā ichia mágá tachi k'aripapari, pipiara ijāa wādamerā piurutamaa. Ichi kurasode chupīria piuk'āri, k'ira nejasia–e paji mágá piut'ee, k'awa bada perā chupīria nībap'eda, o–īa bait'ee. Mágá ĩrá su–ak'ī bi Tachi Ak'õre su–ak'ī beepari juaraare.

³Parāpa k'ĩsiadaipia bi Jesús chupiria nĩbada ijāadak'aa beerā k'aurepa. Āchia ijāadaamaa p'anajida irua ooda unudak'āri māk'aapa irua jarada ũridak'āri. Māgá oojida mĩda, iru choopachi. Māgá parā auk'a choodaipia bi irude ijāa p'anide. Sēdaik'araa bi māk'aapa p'oyaa choo—eda adaik'araa bi. ⁴Parā māgá choo jōnide, waide p'ek'au k'achia oopi k'inia p'aniĩrāpa parā peeda—e p'ani Jesús peedap'edaak'a. ⁵¿K'ira atua p'anik'ā Tachi Ak'õrepa parā ũraada, eperāpa chi warra ũraa bik'a? Iru ũraa p'ādade jara bi:

'Warra, pia k'ĩsijaji Tachi Ak'õrepa jarateek'āri itria pik'a bide. Irua k'irāpapak'āri pia ne—inaa k'achia oopata, k'ira pia—ee beenáaji.

⁶Tachi Ak'õrepa māgá itria pik'a bide ak'ipipari pi k'inia iru bi māk'aapa wĩmaa pik'a bide miapik'āri, ak'ipipari wāara pi ichi warra.'

(Pr 3.11-12)

⁷Mapa choo p'anadaipia bi mia jōnide, Tachi Ak'õrepa jarateemaa bairā na eujādepema ak'õrepa ooparik'a. Māga oopari ichia k'inia bita oo k'awaadamerā. Na eujādepema ak'õreerāpa āchi warrarā ũrapata māk'aapa itriapata ne—inaa k'achia oodak'āri. ⁸Māgá ichiaba Tachi Ak'õrepa oopari. Māga oo—e pirā, parā ichi warrarā—e; jip'a awaraa ak'õredepema. ⁹Tachi k'aipee p'anadak'āri, ak'õreerāpa itriapachida ne—inaa k'achia oodak'āri. Mapa tachia āra waawee p'anapachida. Māgá bi pirā ak'õreerā na eujādepema ome, Tachi Ak'õre audupiara waaweedaipia bi irua tachi wĩmaa pik'a iru bak'āri, iru ome ichita p'anapataadait'ee perā. ¹⁰Taarā—e nide tachi k'aipee weda tachi ak'õreerāpa ũrapachida māk'aapa itriapachida tachimaa ne—inaa oopi k'inia p'anadak'āri. Jōdee Tachi Ak'õrēpata ichita pia ũrapari māk'aapa itriapari pipiara p'anapataadamerā, t'āri pia ichik'a. ¹¹Tachi Ak'õrepa tachi itriamaa bi misa, k'ira pia—ee p'anapata. Mamĩda ma t'ēepai pia k'ĩsia p'aneedak'āri, oo k'awaa wāpata irua oopi k'inia bik'a māk'aapa k'āiwee p'anapata.

¹²Maperā t'āridepai choopatáati ijāa p'anide. Parā ũk'uru p'irapataarák'ata p'ani. Māirā iyapaadaidak'āri, juatau t'ũmaadaipata māk'aapa biiri wēredaipata. ¡Māgá p'ananáati! ¹³Ma k'āyaara naawedapema oodap'edaak'a pia oopatáati Tachi Ak'õrepa parāmaa oopi bik'a. Māga ooruta pirā, pia ijāada—e p'aniĩrā pia ijāapidai. Parāpa oo p'anapatak'a āchia auk'a oo k'inia p'anadai.

K'irak'aupai Tachi Ak'õre Ũraa ũri k'iniada—e pai

¹⁴Jiridaipia bi k'āiwee p'anapataadait'ee jōmaarā ome māk'aapa oo p'anapatáati Tachi Ak'õrepa oopi bik'a. Māga oodaipia bi k'awa p'anadairā Tachi Ak'õrepa oopi bik'a ooda—e p'aniĩrā irumaa p'oyaa wāda—e. ¹⁵¡K'irak'aupai ijāa amaa p'aneedai Ak'õrepa Jesucristo pēida, ichia tachi k'inia iru bairā! Ichiaba apidaapa ũridaik'araa bi ijāa amaapi k'inia p'aniĩrāpa jaratee p'ani Jesucristopa oodade. Ma jaratee p'ani neera

k'achíak'ata bi, todak'ári, chok'ara peeperi perã. ¹⁶Apida awaraa ome k'áik'araa bi, miak'ái–e bi pirã. Ichiaba oodai'araa bi Esaúpa oodak'a. Ichia Tachi Ak'õre waaweek'aa paji. Jacobmaa teeji chi ak'õre net'aa atait'ee pada mäik'aapa Tachi Ak'õrepa iru pia ak'it'ee pada, warra naapema pada perã. Mäga teeji chik'o p'arat'u abaa pari. ¹⁷Parãpa k'awa p'ani ma t'ëpai pia k'ísiak'ári, chi ak'õrepa teet'ee pada net'aa audú ata k'inia baji mäik'aapa audú k'inia baji Tachi Ak'õrepa ichi pia ak'imerã. Mamída audupai jëeji mída, mäga uchía–e paji, ai naaweda chi ak'õrepa jarada perã Tachi Ak'õrepa jarapidak'a; Jacob pipiara ak'it'ee Esaú k'áyaara.

¹⁸iK'ísati! Tachi Ak'õre Ūraa chiwidi k'aurepa, parã iru k'ait'aara wãpata Israel pidaarã wãdap'edaa k'áyaara, irua Moisemaa jarada k'aurepa. Naaweda irua Moisemaa pedeeji ee it'ia bideepa, mama bada perã. Maapai tachi chonaarã mägi ee it'ia bi k'ait'a wãdap'eda, t'ipitau it'aa urua nĩbik'a unujida. Ichiaba unujida p'ariu jjararak'a ma ee aneu cheru. Ma awara ũrijida nãumia pururua nĩbi mäik'aapa pa jiwaa nĩbi. ¹⁹Mäga unudak'ári, ichiaba ũrijida trompeta jiwaa nĩbi mäik'aapa Tachi Ak'õre áchímaa pedeema bi. Chi mäga ũridap'edaarã audú p'era jónipa chupiria iidijida Moisemaa, Tachi Ak'õrepa áchímaa waa pedeenamerã. ²⁰Mäga oojida p'oyaa chooda–e pada perã Tachi Ak'õrepa jarak'ári:

‘Chi t'iaru na eede, ne–animal paara, peet'áati mäupa.’ (*Ex 19.12-13*)

²¹Ma ewate jõmaarãta p'era para baji. Mapa Moisepa pida mägaji:

‘Mi audú p'era nĩbida aji.’

(*Dt 9.19*)

²²Jõdee mäga–e parã ome. Jip'a it'aa t'ímaa bide k'ait'a wã p'ani Tachi Ak'õre bimaa it'aripema eede t'ijarapata Sión mäik'aapa Tachi Ak'õre, chi ichita chok'ai bi, k'írapite panapata it'aripema p'uuru Jerusalende. Mama unu p'ani angeleerã cho–k'ara see jõni, o–ía k'ari para bi.

²³Ichiaba mama unu p'ani Tachi Ak'õre warrarã, chi it'ari t'í p'ã jëra biirã. Mägiirã jõma Tachi Ak'õre warra naapemaarãk'a, Jesucristode ijãapata perã. Mama ichiaba unu p'ani Tachi Ak'õre, na p'ek'au eujãdepemaarãpa pia mäik'aapa k'achia oopata ak'ipari. Ma awara unu p'ani chonaarãwedapema ijãa p'anapatap'edaarã, p'ek'au k'achia wëe p'ani Cristo k'aurepa. ²⁴Mama unu p'ani Jesús, Tachi Ak'õrepa pëida ichi ũraa chiwidi jamerã. Mama iru waa jãap'eda k'aurepa Tachi Ak'õre bimã, parã p'ek'au k'achia wëe p'ani iru k'írapite. Ma waa awara bi Abel waa k'áyaara. Tachi Ak'õrepa Abel waa unuk'ári, chi Abel peeda k'achia oo k'inia baji. Mamída Cristo waa unuk'ári, irude ijãapataarã p'ek'au k'achia wëpapida perã mägi waapa, k'achia oo k'iniak'aa Tachi Ak'õrepa.

²⁵Mapa parãpa Tachi Ak'õre Ūraa ũridaipia bi. Ma ee it'ia bideepa pedeek'ári, Tachi Ak'õrepa chupiria k'awa–e paji pirã ichi ũraa ũridaamaa p'anadap'edaarã, audupiarã tachi iru juadeepa uchiada–e pai, ũridaamaa p'ani pirã iru ũraa jara pëida it'ariipa ichi Warra k'ap'ia pari. ²⁶Ma ewate

Tachi Ak'õrepa pedeek'ãri, eujã wëre jira ataji. Mamïda ñrapema ewari jara bi:

'Ewari cherude eujã waya wëre jira atait'eeda a bi, pajã paara.' (Hag 2.6)

²⁷Mãgí pedee waya jara k'inia bi ma wëre jira atarude Tachi Ak'õrepa jõt'aait'ee ichia ooda na p'ek'au eujãde nïbi mãik'aapa pajãde nïbi. Jõdee ne–inaa it'aripema mãik'aapa ichide ijãapataarã ichiak'au biit'ee. ²⁸Mãgá tachi, Tachi Ak'õre trua wërek'aade p'anadait'ee perã, gracias jaradãma irumaa mãik'aapa oodãma irua oopi bik'a, t'ãripa mãga oo k'inia p'anadairã. Ma awara Tachi Ak'õre waaweedãma, irua mãga k'inia bairã. ²⁹Ma jõma oodãma Tachi Ak'õrepa ichi ùraa ùri k'iniadak'aa p'aniirã k'achia ooit'ee perã. Ooit'ee t'ipitaupa ne–inaa paa jõt'aaparik'a.

Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a oodaipia bi

13 ¹Chik'inia p'anapatãati. Mãga p'anapataadaipia bi Cristode ijãapataarã, iru k'aurepa ñpemaarã p'anadairã. ²Parãmaa te iidi chedak'ãri, wãak'anãati. Tachi chonaarãpa te wãak'ada–ee, t'upipachida ãchi temãi pacherutaarãmaa. Ûk'uruurãpa k'awada–ee, angeleerã k'ãipijida.

³K'irãpãti mãik'aapa k'aripapatãati carcelde p'aniirã Cristo k'aurepa. Chupiria k'awãati parã jida mãga p'aneedai perã. Ichiaba ijãadak'aa beerãpa parã k'õp'ãyoorã miapi p'anadak'ãri Cristo k'aurepa, k'aripapatãati, parã jida mãga p'anadap'edaa perã.

⁴Miak'ãi p'aniirã awaraarã ome k'ãinãati, Tachi Ak'õrepa jara bairã chi miak'ãidapa awaraa iru baik'araa bi. Ichiaba tuu bipa awaraarã jiriik'araa bi mãirã ome k'ãiit'ee. Tachi Ak'õrepa chi mãga oo p'aniirã k'achia ooit'eeda a bi.

⁵P'arat'a waibia ichita jirinãati waa k'inia bairã. O–ia p'anãti pãchia iru p'ani omepai, Tachi Ak'õrepa jara bairã:

'Mia pi ak'i amaa–e. Ewari apida ituaba atabëi–e.' (Dt 31.8)

⁶Mapa waawee–ee tachia jaradaipia bi:

'Tachi Ak'õrãpata mi k'aripapari. Mapa mia eperãarã jua waawee–e bi.' (Sal 118.6)

Ijãadaipia bi naawedapema jarateepataarãpa jarateedap'edaa

⁷Naawedapema jarateepataarã k'irãpãti. Mãgiirãpa ãchi piurutamaa ijãapachida Jesucristopapai eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atai. Mãga parãmaa pia jarateepachida, auk'a ijãa p'anapataadamerã. Mapa ãrak'a ijãapatãati.

⁸Jesucristo awara pa–e pait'ee. Naawedapemaarã o k'achiadeepa k'aripa ataji, ñrapemaarã auk'a k'aripapari mãik'aapa waide t'oda–e p'anadait'eerã auk'a k'aripait'ee. ⁹Parãmaa naawedapema

jarateepataarāpa jarapachida Tachi Ak'õrepa Jesucristo pëiji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atade, tachi k'inia iru bapari perā. Ma wāara perā, t'āriipa waapiara ijāadāma irude. Ijāanāati awaraa ne–inaa k'īra t'ādoō jarateepataarā pedee. Māirāpa jara p'ani Tachi Ak'õrepa eperāarā k'aripapari k'o p'anadairā ne–animalaarā peedap'eda, paadap'edaa altarde. Mamīda māga oo bipa apida p'ek'au k'achia wēe bak'aa Tachi Ak'õre k'īrapite.

¹⁰Moisepa p'ādade jara bik'a oo p'aniirāpa p'oyaa k'awada–e Cristopa āchi pari kurusode ooda. ¹¹Ma jara bik'a oodak'āri, p'aareerā poro waibiapa ne–animal waa atap'eda, atepari ma cuarto edupiara bide Tachi Ak'õre te waibiade. Māgf waa bipari Tachi Ak'õre bimāi eperāarā miapinaamerā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamīda ma ne–animal peeda k'ap'ia p'uurudeepa taawaa ateeppata paadait'ee. ¹²Jōdee Jesús p'uurudeepa taawaa ateejida māik'aapa mama miapijida piurumaa. Māgá piuda perā eperāarā pari, āchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wēpapiji ichi waa bat'ada k'aurepa. Māga ooji āchi p'ek'au wēe p'aneedamerā Tachi Ak'õre k'īrapite. ¹³Moisepa p'ādade jara bi k'achia baji piut'ee p'uurude taawa. Māga baji mīda, Cristo māgá piuji k'īra unuamaa iru p'anadap'edaa perā. Mamīda irua māgide k'isia–e paji k'awa bada perā piut'ee tachi pari. Mapa wādāma iru ome p'uurudeepa taawaa pik'a. Uchiadāma ma chonaarāwedapema ūraa jua ek'ariipa p'anadait'ee ūraa chiwidi jua ek'ari, tachi k'īra unuamaa iru p'ani mīda Cristo iru p'anadap'edaak'a. K'īsiada–ee, waapiara irude ijāadāma. ¹⁴Na p'ek'au eujāde p'uuru apida ichita ba–e pait'ee. Maperā tachia k'isia p'ani it'aripema p'uuru k'īra wāreede. Mamata p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome. ¹⁵Māpai Jesucristo māgá piuda perā tachi pari māik'aapa tachi k'aripapari perā, it'aa t'īmaa bide ip'ii jaradāma: “Ak'õre, pi ichita t'āri pia bapari, Jesús tai k'aripamerā pēida perā.” ¹⁶Ichiaba k'īra atuanāati chik'aripa p'anapataadait'ee māik'aapa wēe beerāmaa teedait'ee pāchia iru p'ani net'aadepema, Tachi Ak'õrepa māgata k'inia bairā. Māga oodak'āri, Tachi Ak'õre t'āri o–īapidai.

¹⁷Ma awara oopatāati pāchi ak'ipataarāpa jara p'ani k'a, āchia parā ak'i p'anadairā māik'aapa parā k'aripa p'anadairā Tachi Ak'õre Ūraa k'awaadamerā. It'aa t'īmaa p'anide ārāpata jaradait'ee āchia parā ak'i p'anadap'edaa māik'aapa parāpa oodap'edaa. Maperā oo p'ani pirā āchia jara p'ani k'a, āchi o–īa p'anadait'ee Tachi Ak'õre k'īrapite, parāpa ijāapata perā. Mamīda māga ooda–e pirā, āchi k'isia p'ua p'anadait'ee iru k'īrapite.

¹⁸It'aa t'īpatāati Tachi Ak'õremaa tai pari. Taipa k'awa p'ani irua pia p'anaut'ee. Tachi Ak'õrepa tai k'isia p'ua k'isiapi–e, irua oopi bik'a oo p'anadairā māik'aapa māga oo k'inia p'ani jai–idaarutamaa. ¹⁹Ichiaba mia enenee nībi it'aa t'īpataadamerā mi pari Tachi Ak'õrepa mi k'aripamerā, waya isapai wā k'inia bairā parā ak'ide.

Na k'art'a p'ã aupak'ãri ũraada

²⁰Tachi Ak'õrepata tachi k'ãiwee p'ananipari. Jesús waa bat'ada k'aurepa ichia eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wẽpapiji, mãik'aapa Jesucristo chok'ai p'irabaipiji. Maap'eda ichi ũraa chiwidi k'aurepa Cristo biji tachi ak'ipari waibia, irude ijãapataarã ichita ak'i bamerã mãik'aapa k'aripamerã, oveja ak'iparipa ichi ovejaarã ak'iparik'a. ²¹It'aa t'ĩmaa bide parã pari mia jara bi: “Ak'õre, ãra pia ak'i baparíji, pia oopi bik'a oo k'awaa wãdamerã. Tachia mágá oodai mãik'aapa pi t'ãri o-ĩapidai Jesucristopa k'aripak'ãri. Ak'õre, iirua pi k'ĩra wãree ichita iru bapariit'ee! ¡Amén!”

²²Ïpemaarã, mia k'inia bi parãpa na k'art'a pia leedamerã mãik'aapa aide jara bik'a oodamerã. Na k'art'a mak'iaara teesoo–e bi, ne–inaa waa at'ãri p'ãi paraa perã.

²³Mia parãmaa k'awapi k'inia bi tachi ïpema Timoteo uchiaji carceldeepa. Nama mi bimãi isapai pacheru pirã, iru ome parã ak'ide wãit'ee.

²⁴Salude téeti parã ak'ipataarãmaa mãik'aapa awaraa Cristode ijãapataarãmaa. Italiadepema ijãapataarãpa parãmaa salude tee pëiruta.

²⁵Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã jõmaweda pia ak'i bapariimerã. Mãgapai paji.

SANTIAGO

Santiagopa K'art'a P'ãda Judiorã Ijãapataarãmaa

Santiago, Jerusalendepema ijãapataarã poro waibiapa na k'art'a p'ãji. Cristo chok'ai p'irabaip'eda, unupiji nãgí Santiagomaa (1 Co 15.7). Santiagopa na k'art'a p'ã pëiji judiorã Cristode ijãadap'edaarã, eujã awara-awaraade p'ananadap'edaarãmaa. Ma ijãapataarã ũraaji ichita ijãapataadamerã Cristopa k'inia bik'a.

Salude jarap'eda, naapiara Santiagopa jara bi ijãapataarãpa jiridamerã k'isia k'awaa p'anadait'ee mäik'aapa ijãa-ijãa p'ananaadamerã (cap. 1.1-18). Jara bi oopataadamerã Ak'õre ũraade jara bik'a; jip'a ma ũraa ũridai k'ãyaara (cap. 1.19-27) mäik'aapa eperãarã ũk'uru piara ak'inaadamerã awaraarã k'ãyaara, Tachi Ak'õrepa ijãapataarã jõmaweda auk'a pia ak'ipari perã Cristo k'aurepa (cap. 2.1-13). Jara bi k'ãata jara k'inia bi Tachi Ak'õrede ijãapari (cap. 2.14-26). Jara bi tachi k'ĩramede; sãga ma k'aurepa k'achiade baaidai (cap. 3.1-12). Jara bi wãara k'isia k'awaa p'aniĩrãde (cap. 3.13-18) mäik'aapa sãap'eda ijãapataarã chik'inia p'anada-e (cap. 4.1-12). Jara bi audua pedeenadamerã (cap. 4.13-17) mäik'aapa p'arat'ara beerã ũraa bi (cap. 5.1-6). T'ëepai jara bi choodamerã ãra ijãa p'anide mäik'aapa it'aa t'ipataadamerã k'ayaa beerã pari (cap. 5.7-20).

Salude pëida

1 ¹Mi, Santiagopa oopari Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a mäik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa k'inia bik'a. Na k'art'a pëiru parã Israeldeepa uchiadap'edaa èreerã docedepema ijãapataarãmaa, t'imí na p'ek'au eujãde p'ani chaa. Pia p'anáti.

Ijãapataarã nepirade p'ani pijida, o-ĩa p'anadaipia bi

²Ïpemaarã Cristo k'aurepa, parã nepirade p'anadak'ãri maa-e pirã chupiria jõnadak'ãri, waapiara Cristode o-ĩa ijãa p'anáti. ³Mãgã choodak'ãri, k'awa p'ani ne-inaa k'ĩra t'ãdoos choodai. ⁴Mãgã choo p'ani misa, ichiak'au Tachi Ak'õremaa oopíti irua k'inia bik'a. Mãgã

parāpa ne–inaa apida faltada–e pait'ee irua oopi k'inia bi parāmaa. Pia k'isiapataadai māik'aapa jōma pia oopataadai, irua k'aripa bairā.

⁵Mamīda parādepemapa k'awa–e bi pirā k'āata oopia bi chupiria nībide, it'aa t'iji Tachi Ak'ōrepa k'awapimerā. Tachia chupiria iidiruta pirā, iru k'irau–epi. Ma k'āyaara k'aripait'ee, ne–inaa jōmaade tachi k'aripa k'inia bapari perā. ⁶Mapa Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ik'āri, ijāaji wāara irua ooit'ee pia iidi bik'a. K'isianāaji: “¿Mia oo k'inia baik'ā irua k'inia bik'a wa māga–e?” Māgee eperā k'isia nāga bi: ara p'usa abamāi bak'āk'ata bi. ⁷Māgee eperāpa ijāa–e Tachi Ak'ōrepa ichi k'aripai. ⁸Idi ne–inaa aba ijāapari māik'aapa nu ne–inaa awaraa ijāapari. K'ira jīp'a ijāak'aa.

Chupiria beerā p'arat'ara beerā ome

⁹Piara k'awaadamerā sāga oodaipia bi chupiria jōnide, parāmaa nāga nepiriit'ee. Ijāapari aba chupiria bi pirā p'arat'a wēe, o–ia baipia bi Tachi Ak'ōrepa iru auk'a pia ak'ipari perā apemaarā ijāapataarāk'a. Ma awara o–ia baipia bi it'ari banait'ee perā. ¹⁰Jōdee ijāapari p'arat'ara bi o–ia baik'araa bi p'arat'ara bairā. Eperā p'arat'ara bi taarā chook'aa, nep'ono ewaraade bik'a. ¹¹Māgee nep'ono pi–ia bi t'ok'āri tap'eda. Mamīda ai īri ak'ōrejīru jēra nībeek'āri, pīdaipari wāsiapa. Taarā–e nide ma nep'ono pi–ia jōdaipari. Māga pik'a bi eperā p'arat'ara bee. Mimia oomaa p'anide pida, jōma āchia iru p'ani jōdarīi.

Tachi Ak'ōrepa k'isia k'achia k'isiapik'aa

¹²Tachi Ak'ōrepa o–īapipari eperā chupiria nībide maa–e pirā nepirade nībide, chook'āri Cristode ijāa bairā. Māgā chook'āri, Tachi Ak'ōrepa ma eperāmaa it'aripema poro jīra teeit'ee; pia jarait'eera, ichita ichi ome bapiit'ee. Ichia māga oopari jōma ichi k'inia iru p'anīrā ome, chonaarāweda māga jarada perā. ¹³Mamīda māgā nepirade jōnide abaapa k'isiaru pirā k'achia ooit'ee, jaraik'araa bi: “Tachi Ak'ōrēpata māga oopi bi”. Māga jaraik'araa bi Tachi Ak'ōrepa k'isiak'aa perā ne–inaa k'achia ooit'ee. Ma awara eperāmaa māga k'isiapik'aa. ¹⁴Jīp'a tachi t'ārideepata k'isia k'achia uchiapari. Maap'eda ne–animal trampade t'ūparik'a carnada k'oit'ee, māga pik'a eperā ichia k'isia k'achia oo k'iniadaik'āri, ¹⁵ma ne–inaa k'achia oopari. Chi māga ooyaa bi atuait'ee.

¹⁶Maperā īpemaarā k'inīarā, pāchi itu k'ūrapināati. K'īrak'aupai k'isiadai Tachi Ak'ōrepa k'isiapii ne–inaa k'achia ooit'ee. ¹⁷Māga–epi. Tachia ne–inaa pia jōmaweda iru p'ani Tachi Ak'ōre k'aurepata iru p'ani. Irua ooji ak'ōrejīru, atane māik'aapa lucero. Māgī edaare īdaapata, edaare īdaadak'aa. Tachi Ak'ōre māga bada paara, edaare k'isiapik'aji k'achia ooit'ee; edaare k'isiapik'aji pia ooit'ee. Mamīda māga–e. Ichita pia oopari. ¹⁸Māgā pia oopari perā, apemaarāpa irude waide ijāadai

naaweda, tachi judiorãmaa k'awapiji ichia wãarata jara pëida, ma ũraa wãarade ijãadap'eda, atuanaadamerã. Mãga ooji k'inia bairã ichi k'irapite pia nipadamerã.

Tachi Ak'õre ũraa ũripataarãpa oopata

¹⁹Ïpemaarã k'iniarã, Tachi Ak'õrepa mãga ooda perã tachi-it'ee, k'iiri ãesaa p'anãti iru ũraa ũridamerã. Mamida pia k'ĩsiati pedeedai naaweda. Ma awara isapai k'ĩraunãati. ²⁰Mia mãga jara bi chi isapai k'ĩrauyaa bipa ook'aa perã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ²¹Mapperã k'achia k'ĩra t'ãdoo k'ĩsia amãati. P'ananãati naaweda p'anapatap'edaak'a, waide ijãada-e p'anadak'ãri. Ma k'ãyaara audua-ee óoti Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Ichiaba k'ĩsiapatãati irua wãarata jara pëidade, ma k'aurepata ijãapata perã mãik'aapa it'aa wãdait'ee perã.

²²Mãga ooda-e pirã, pãchi k'inia ijãa p'aník'ata bi. Mia mãga jara bi ũk'uruurãpa k'ĩsiadai perã Tachi Ak'õre ũraa ũri bipapai oo p'ani irua k'inia bik'a. Mamida pãchi itu k'ũrapi p'ani. Tachi Ak'õre ũraa ũridak'ãri, oodaipia bi irua jara bik'a. ²³Chi mãga oo-e bipa ara eperãpa espejode ichi k'ĩra ak'iparík'ata bi. ²⁴Jãgí eperã espejode ak'i bak'ãri, ichi k'ĩra pia unupari. Mamida ma espejodeepa ayaa wãk'ãri, espejode unuda k'ĩra atuadaipari. ²⁵Mãga pik'a bi eperã ome Ak'õre ũraa ũrik'ãri. ũrii Tachi Ak'õrepa ichimaa oopi k'inia bi. Mamida, ai t'ẽepai ichia ũrida k'ĩra atuadaru pirã, oo-e pai Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Jõdee chi ooparipa Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a nãga bi. Tachi Ak'õrepa ũraa Pia jara pëida Cristode ũrik'ãri, aide k'ĩsia wãpari mãik'aapa Cristode ijãapari. K'ĩra atua-ee mãgí jara pëida, Cristopata k'aripapari perã ichia oomerã ma ũraade jara bik'a. Mãga ook'ãri, t'ãri o-ia bapariit'ee.

²⁶Eperãpa k'ĩsiai Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a oo bi, it'aa t'ĩpari perã maa-e pirã primisia teepari perã. Mamida ik'achia pedeeru pirã awaraarã ãpíte maa-e pirã audua pedeeru pirã, ichi itu k'ũramaa bi, wãara Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a oo-e bairã. ²⁷Wãara Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a ooparipa oomaa bapari ijãadak'aa beerãpa k'achia oopata k'ĩra t'ãdoo. Ma awara k'aripapari ak'õre wëe beerã mãik'aapa p'ẽtrãa beerã ãchi chupiria jõnide.

Sãgã awaraarã ak'idaipia bi

2 ¹Ïpemaarã, parãpa k'awa p'ani net'aa jõma Tachi Waibia Jesucristo jua ek'ari nĩbi. Iruata Tachi Ak'õre k'ĩra wãree iru bi. Mãga k'awa p'anita mãik'aapa irude ijãa p'anita, ¿sãap'eda parãpa aba k'iniara iru p'anapatama apemaarã k'ãyaara? Tachi Ak'õrepa mãga oopik'aa. ²¿Sãga pak'ajima parãpa mia jararuk'a oodap'edaa paara? Parã cheepurudak'ãri it'aa t'ĩdait'ee, pachei aba p'arat'ara bi mãik'aapa aba chupiria bi. ³Chi p'aru pi-ia jĩ bi mãik'aapa sortija nẽedee jĩ bi pipiara ak'idai chi p'aru sore jĩ bi k'ãyaara.

Jaradai ma p'arat'ara bimaa: “Nama su–ak'i ba chéji su–ak'i beepata pipiara bide.” Jōdee ma chupiria chimaa jaradai: “Jāma bainī banāji, maa–e pirā jāma su–ak'i banāji.” ⁴Māga oodap'edaa paara, Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a ooda–e p'anak'ajida. Mapa parāpa māgá oo p'ani pirā, pia ooda–e p'ani. Cristo Tachi Waibiada a p'ani mīda, jara p'ani chisāgita k'iniadaipia bi apemaarā k'āyaara. Māga oodak'āri, k'achia k'isia p'ani.

⁵Īpemaarā k'iniarā, iūrítí! Tachi Ak'ōrepa audú jirit'erajipi chupiria chedeerā, Cristode ijāadap'eda, o–īa p'anapataadamerā na p'ek'au eujāde, k'awa p'anadairā irua āchi k'aripapari. Ma awara āchi jirit'eraji it'aa wādamerā. Tachi Ak'ōrepa māga oopari āchi–it'ee māik'aapa jōma iru k'inia iru p'aniirā–it'ee, chonaarāweda māga jarada perā. ⁶Tachi Ak'ōrepa māgá chupiria beerā jirit'eraji mīda, parāpa p'arat'ara beerā pipiara ak'ipata chupiria beerā k'āyaara. ¿K'awada–e p'anik'ā p'arat'ara beerāpata parā chupiria oo iru p'anapata māik'aapa charraarā k'irapite atadaipata? ⁷Ma awara āchia Jesucristo t'ī ichi k'inia ik'achia jarapata. Māga oopata Tachi Waibia Jesucristopa jōmaarāmaa pia oopari mīda. Ilru t'īdeta parā poro choopijida! Māga bita, ¿sāga ārata pipiara ak'idaima chupiria beerā k'āyaara?

⁸Ma k'āyaara oodaipia bi Tachi Ak'ōrepa ūraa waibiara bide jara bik'a ichi ūraa p'āpidade:

‘Awaraarā k'inia iru baparīji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)

⁹Māgá parāpa eperāarā ūk'uru ak'i p'ani pirā pāchi k'ap'ia ak'ipatak'a, mamīda māga ooda–e p'ani pirā jōmaarā ome, k'achiata oomaa p'ani Tachi Ak'ōre k'irapite. Māgá oodak'āri, ooda–e p'ani iru ūraa p'ādade jara bik'a. ¹⁰Eperāpa Tachi Ak'ōrepa Ūraa jaradadepema aba oo–e pirā, ichita iru ūraade jara bik'a jōmaweda oo–e bi. ¹¹Iruata jaraji:

‘Miak'āi bi awaraarā ome k'āināaji.’

Ichiaba jaraji:

‘Eperā peenāaji.’

(Ex 20.13-14)

Mapa awaraa jiri–e pijida, eperā peeru pirā, ichita oo–e bi jōmaweda Tachi Ak'ōrepa jara bik'a. ¹²Mamīda parāpa Cristode ijāadak'āri, ma ūraa p'āda jua ek'ariipa uchijida. Mapa parāpa pia pedeedaipia bi awaraarāde māik'aapa jōmaarā auk'a ak'idaipia bi, ewari cherude Tachi Ak'ōrepa ak'it'ee perā ichide ijāapataarāpa oopatap'edaa māik'aapa pedeeatap'edaa. Māgá k'awaait'ee ichia jaradak'a oojida wa ooda–e paji. ¹³Māgá Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarāpa oopatap'edaa ak'ik'āri, chupiria k'awa–e pait'ee awaraarā chupiria k'awada–e p'anadap'edaarā. Jōdee chupiria k'awaait'ee awaraarā chupiria k'awaadap'edaarā. Māirā o–īa uchiadait'ee iru k'irapite, oodap'edaa perā irua jaradak'a.

Tachi Ak'ōrede wāara ijāapataarāpa oopata irua k'inia bik'a

¹⁴Māpai ĩpemaarā, k'īśīati mia jararude. Eperāpa Tachi Ak'ōrede ijāa bida ai. Mamīda māgipa chīara k'aripak'aa pirā Ak'ōrepa oopi k'inia

bik'a, ichi k'inia mǎga jara bi. Mǎga jara bipapai it'aa wā-e pait'ee. ¹⁵Pia jarait'eera, ijāapari abaapa unuru pirā awaraa ijāapari p'aru wēe bi jīsua-it'ee, mǎik'aapa chik'o wēe bi k'oit'ee, ʒsāgak'ajima nǎga jarada paara? ¹⁶“P'aru mōtaapa pira béeji jīsuiapiamaapa mǎik'aapa nek'óji bi jāwaa beerumaa. Maap'eda pia wǎji Tachi Ak'ōre ome.” Mǎga jara bide maarepida tee-e pirā ma ijāapari chupiria chimaa, ʒk'āare piata baima? Ichi k'inia mǎga jaraji. ¹⁷Mǎga pik'a bi chi jara bipa: “Mia Tachi Ak'ōrede ijāapari.” Mamīda mǎgí eperāpa ook'aa pirā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a ichi ūraade, ma eperāpa ichi k'inia mǎga jara bi.

¹⁸Ewaa eperāpa jarai: “Pia Tachi Ak'ōrede ijāa bi mǎik'aapa mia ne-inaa oopari irua jara bik'a. Mamīda pia ne-inaa oo-e pirā irua jara bik'a, mǎgara wāara ijāa-e bi. Jōdee mia mǎgá irua jara bik'a oopari perā, pia k'awaai mia wāara ijāa bi.” ¹⁹K'awa bi pia ijāa bi Tachi Ak'ōre apai. Wāarapi, mamīda mǎga ijāa bipa tachi it'aa wā-e pait'ee. Netuaraarāpa ichiaba mǎga k'awa p'ani. Mamīda p'era p'anapata k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōrepa achi k'achia ooit'ee. ²⁰Pariatua k'īsianáaji. Ma k'āyaara óoji Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. K'awáaji wāara Tachi Ak'ōrede ijāa bipa oopari irua oopi bik'a. ²¹Chonaarāweda auk'a mǎga paji. Tachi chonaarāwedapema Abrahampa ichi warra ateeji ee nok'ode biit'ee altar ʒri mǎik'aapa peeit'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, Tachi Ak'ōrepa irumaa mǎga jarada perā. Mǎgá Abrahampa chi warra wāak'a-e pada perā, wāara p'ek'au k'achia wēe beeji Tachi Ak'ōre k'ʒrapite. ²²Ai naaweda Abrahampa Tachi Ak'ōrede ijāaji. Mamīda ichia ook'āri Ak'ōrepa jaradak'a, ak'ipiji wāara ijāa bi. ²³Ma awara mǎga ook'āri, wāara uchiaji Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

‘Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāaji. Maperā Tachi Ak'ōrepa iru
pia ak'ipachi.’ (Gn 15.6)

Abrahampa ichia wāara ijāada mǎgá ak'ipida perā, Tachi Ak'ōre k'ōp'āyoda apachida.*

²⁴Māpai ʒpemaarā, Tachi Ak'ōrepa mǎga ooda perā Abraham ome, parāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia wēe ak'ipari eperā irude wāara ijāa bi mǎik'aapa irua jara bik'a oo bi. Mamīda mǎgá ak'i-epi eperā irude ijāa bida apari, mǎgipa oo-e bi pirā irua jara bik'a.

²⁵Tachi Ak'ōrepa Abraham ome oodak'a ichiaba ooji Rahab ome. Mǎgí prostituta baji. Mamīda Israel pidaarā chedak'āri iru baparimāi ma p'uuru ak'ide, irua ma Israel pidaarā k'aripaji ichi auk'arāpa jita atanaadamerā. Mǎga ooji Tachi Ak'ōrede ijāa bada perā. Mǎgá ooda perā mǎik'aapa wāara ijāada perā, Tachi Ak'ōrepa mǎgí wēra p'ek'au k'achia wēe ak'iji. ²⁶Māpai ma jōma jara aupadade k'īsidadak'āri, parāpa k'awaadai Tachi Ak'ōrede ijāa bida aparipa ook'aa pirā irua jara bik'a ichi ūraade, wāara ijāa-e bi. Iru tachi piuda k'ap'ʒak'ata bi.

* 2.23 2 Cr 20.7; Is 41.8.

Pariatua pedeedaik'araa bi

3 ¹Īpemaarā, parādepema Ak'ōre Ūraa jarateepari pa k'inia bi pirā, k'awaai pia bi apemaarā ijāapataarāpa oopatap'edaa ak'ii k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa taipa oopatap'edaa audupiara ak'it'ee jarait'ee pia wa k'achia. Māgā irua k'awaait'ee taipa jarateedap'edaa k'a p'anapachida wa māgā p'anadak'aa paji. ²Māga jara bi tai chi jarateepataarāpa chīara k'īraupidai perā taipa jarapata k'aurepa. Wāara tachi ijāapataarā jōmaarāpa edaare māga oopata māik'aapa awaraa ne–inaa k'achia pariatua oopata. Eperā pada paara chīara k'īraupik'aa ichi pedee, māgāpa awaraa ne–inaa k'achia apida ook'aa pak'aji.

³K'isiadāma nāgide. Ne–inaa ma–āri hierrodee ooda caballo it'aide bipata. Māgāpa wāpipata chi wāpi k'iniamaa. ⁴Ichiaba barco choma tok'esaa wāk'ari, nāupa golpe p'ua nībi mīda āyaa wāpiit'ee, ma barco p'eraparipa ichia atee k'iniamaa atee pari chi timonpa. Māga oopari ma barco k'āyaara timón ma–āriara bi mīda. ⁵Māga pik'a bi tachi k'īrame ome. Tachi k'ap'iade ma–āri bi mīda, māgāpa ne–inaa k'īra t'ādoos audua jarapata eperāarāpa. Ma awara k'awa p'ani t'ipitau ma–āriipa eujā āree paat'aa. ⁶Ma t'ipitāuk'ata bi tachi k'īrame. Tachi k'ap'iade ma–āri bi mīda, nepira waibiade baai pipari māik'aapa ne–inaa k'achia oopipari, madeepa na p'ek'au eujādepema pedee k'achia k'īra t'ādoos uchiapari perā. Ma awara madeepa netuarapa pedee pida uchiapari. Mapa k'awa p'ani tachi k'īramepa māgā nepirade baai pipariit'ee tachi t'oru wedapema piurumaa.

⁷K'awa p'ani eperāarāpa taunomaapata nāgee ne–animalaarā mēepema k'īra t'ādoos: wābaipata; eujāde nūteepata; eujāde bipa urt'ū nūteepata; p'usa jādepema; jāgee. ⁸Māga oopata mīda ne–animalaarā ome, apidaapa āchi k'īradoopa k'īrame p'oyaa t'idik'adak'aa. Māga p'oyaada–e tachi k'īramedeepa pedee k'achia k'īra t'ādoos pariatua uchiapari perā. Madeepa uchiada pedee k'achia neera k'achíak'ata bi, chīara miapipari perā.

⁹Tachi k'īramepa pedee pia jarapari Tachi Ak'ōremaa it'aa t'idak'ari. Mamīda māgāpa ichiaba ik'achia pedee jarapari chīaramaa. Māgā pedee k'achia jaradak'ari awaraarāmaa, ik'achia jara p'anik'ata bi Tachi Ak'ōremaa, irua eperāarā jōma ooda perā. ¹⁰Īpemaarā, Tachi Ak'ōrede ijāapataarā it'aideepa pedee pia pedee k'achia ome māgā uchiak'araa bi. ¹¹Pania poatri uchía bīmāi eujā ek'ariipa asia naap'ee ome uchiak'aapi. Ichiaba pania k'iyaa uchiaparimāiipa naap'ee uchía–epi. ¹²Ma awara higuera biirideepa orodak'aa olivo, māik'aapa uva k'arradeepa p'edak'aa higojō. Mapa ĩpemaarā, Tachi Ak'ōrede ijāapataarāpa pedee k'achia k'īra t'ādoos jaradaik'araa bi; jīp'a pia aupaita jarapataadaipia bi.

Wāara k'isia k'awaa beerā

¹³Parādepema k'isia k'awaa bi pirā, k'awaa wāipia bi ooit'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a māik'aapa māga ak'ipiipia bi apemaarāmaa. Chīara

ome t'āri pia baipia bi māik'aapa k'aripaipia bi, audua-ee. Māgata p'anapata wāara k'isia k'awaa beerā. ¹⁴Mamīda māga p'anapataadai k'āyaara, parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa jaratee k'inia p'ani pirā apemaarā k'āyaara waibiara pa k'iniapa, wāara Tachi Ak'ōre-it'ee k'isia atua p'ani, irua māga oopik'aa perā. ¹⁵Chi māgá k'isia p'aniirā ijāadak'arāk'api k'isiapata, āchia oo k'iniata oo k'inia p'anadairā. iNetuarapata māgá k'isiapipari! ¹⁶Eperā aba waibiara pa k'inia bak'āri apemaarā k'āyaara, jōmaarāpa ichi pedee aupai ūridamerā, nāgee ne-inaa k'achia k'ira t'ādoo ooi: nepira jiriyaa bai, pedee audua bai, maa-e pirā apemaarā k'aripak'aa bai. ¹⁷Mamīda chi wāara k'isia k'awaa bi Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a māgá nipak'aapi. Ne-inaa awaraa k'āyaara jōma oopari oo k'inia bairā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Nepira jirik'aa chīara ome; jip'a k'aiwee bapari. Chīara k'irau chok'ak'aa māik'aapa pia ūripari ne-inaa iidide chedak'āri. K'irau-ee oopari ichi poropa oopi bik'a. Awaraarā chupiria k'awaapari māik'aapa k'aripapari. Eperā aba pipiara ak'ik'aa apemaarā k'āyaara. Oopari ichia jara bik'a; seewata ne-inaa ook'aa. Māgeepa ne-inaa k'ira t'ādoo oopari chīara k'aripait'ee. ¹⁸Chi māga oopari k'inia bapari jōmaarā k'aiwee p'anapataadamerā ichik'a, Tachi Ak'ōre k'irapite māik'aapa apemaarā k'irapite. Mapa pia nipapari. Māgá ichi ik'aawa p'aniirā iruk'a p'ana k'iniadaipi.

4 ¹Ma k'isia k'awaa bi māga bapari mīda, parādepema chok'ara k'aiwee p'anadak'aa. ¿Wāara-ek'ā? Aupedee para bapari māik'aapa k'irau para bapari, pāchi t'āride k'isia k'achia iru p'anadairā. ¿K'āare k'aurepata māga para bapari? ¿Pāchia oo k'inia p'ani k'aurepa-ek'ā?

Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oodak'aarā

²Nāga oo p'ani. Parā waibiara pa k'inia p'anapata apemaarā k'āyaara maa-e pirā chīara net'aa k'īapata. T'ēepai ma net'aa p'oyaa atada-e pak'āri, ma net'aa chipari k'ira unuamaa iru p'aneepata, peet'aa k'iniadarutamaa. Māga oo p'ani mīda, atadak'aa parāpa k'inia p'ani, Tachi Ak'ōremaa iididak'aa perā. ³Jōdee Tachi Ak'ōremaa iididak'āri, pāchi-it'ee aupaita iidipata. Mapa Tachi Ak'ōrepa teek'aa pāchia iidi p'ani, māgá k'achia iidi p'anadairā. ⁴Pāchia oo k'iniata oo k'inia p'anadairā, Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oo k'iniada-e. Ara wērapa chi k'ima amaaparik'a awaraa ome banait'ee, māga pik'a parāpa oodaamaa p'ani ne-inaa Tachi Ak'ōrepa oopi bi, oonadait'ee irude ijāadak'aa beerāpa oopatak'a. ¿K'awada-e p'anik'ā māga oodak'āri, t'iu p'ani Tachi Ak'ōre k'ira unuamaa iru p'anapataarā eere? ⁵¿K'āata k'isia p'anima? ¿Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa p'ādade nāga pariatua jara bik'ā?

'Mia jaure bida eperā k'ap'iade k'inia bi michi-it'ee.'

(Dt 4.24)

* 4.5 Ex 20.5; Zac 8.2.

¡Tachi Ak'õrepa pariatua m̃ga jara–e paji! ⁶M̃ga jaraji tachi pia ak'i k'inia bairã m̃ik'aapa k'aripa k'inia bairã. Mam̃da w̃ara k'inia p'ani pirã irua m̃ga oomerã, p̃chia k'inia p'ani oo amaadaipia bi m̃ik'aapa irua jara bik'a oodaipia bi. M̃ga k'awa p'ani iru ũraa p'adade jara bairã:

‘Tachi Ak'õrepa k'aripa–e audua p'anapataarã, mam̃da t'ari pia k'aripapari audua–ee beerã.’ (Pr 3.34)

⁷Mapa ìpemaarã, oopíti Tachi Ak'õremaa irua oo k'inia bik'a p̃chi t'ãride m̃ik'aapa p̃chi k'isiade. Ma awara netuarapa k'isia k'achia k'isiapik'ari, oonáati ichia k'inia bik'a. Ma k'ãyaara chóoti m̃ik'aapa Tachi Ak'õremaa it'aa t'íti. M̃gá oodak'ari, ma netuara ãyaa w̃it'ee. ⁸Parãdepema ne–inaa k'achia oo p'aniirãpa jaráti Tachi Ak'õremaa jõma k'achia oodap'edaa, irua m̃gí w̃epapik'oomerã. Maap'eda k'achia k'ira t'ãdo o amáati. M̃ga ooruta pirã, irumaa it'aa t'idak'ari, irua waya ũriipi. Ichiaba pariatua k'isia p'aniirãpa m̃ga oodaipia bi. M̃geerã eda k'isiapata “m̃ia ooit'ee Tachi Ak'õrepa oopi bik'a” m̃ik'aapa eda k'isiapata “m̃ia ooit'ee michia oo k'iniata”. Tachi Ak'õrepa m̃gá pariatua k'isiapik'aa. ⁹Parã w̃ara pia nipa k'inia p'ani pirã Tachi Ak'õre k'irapite, k'isiati p̃chia oopatap'edaade. Maap'eda k'isia p'ua p'anáti. Èidai k'ãyaara, t'ari p'ua p'anáti m̃ik'aapa jéeti, p̃chia k'achia oopatap'edaa k'aurepa. ¹⁰M̃ga ooruta pirã, Tachi Ak'õremaa ak'ipidai w̃ara oo k'inia p'ani irua jara bik'a. Ma awara m̃gá oodak'ari, irua parã pia ak'ii.

Ak'idaik'araa bi ch̃iarapa oo p'ani ma t'èepai ãra ãp̃ite ik'achia jarait'ee

¹¹Mam̃da ìpemaarã, k'irak'aupai ch̃iara ãp̃ite pedee k'achia pedeedai, k'isia p'anadairã ãchia ooda–e p'ani Tachi Ak'õre ũraa p'ãpidade jara bik'a. M̃gá eperãpa pedee k'achia pedee'ari, ichiaba oo–e bi Tachi Ak'õrepa jara bik'a, ichi ũraade jara bairã ch̃iara ãp̃ite pedee k'achia pedeeik'araa bi. Ma awara ijãapataarãpa m̃ga oodak'ari, ak'ipipata k'isia p'ani ãchia Tachi Ak'õre k'ãyaara pipiara k'awa p'ani ch̃iarapa oo p'ani ak'idait'ee. ¹²M̃gá k'isiadaik'araa bi. Tachi Ak'õrepapaita eperãarãpa oopata ak'ipari, ichiata jarada perã s̃ga p'anapataadaipia bi. Ichia aupaita eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atapari ichi ome p'ananadamerã. Ma awara ichia aupai jarapari chisãg̃irã ichim̃iipa ãyaa p̃iit'ee. Mapa apidaapa ak'idaik'araa bi ch̃iarapa oopata, jarait'ee pia wa k'achia.

Ūraa audua pedenaadamerã

¹³Ūrítì parãdepema jarapataarã: “Idi maa–e pirã nu w̃adait'ee jãgí p'uurudee net'aa netode m̃ik'aapa ãno aba mama p'aneedait'ee mimiamaa p'arat'a jitadait'ee.” ¹⁴M̃ga jaradaik'araa bi parãpa k'awada–e p'anadairã nu chok'ai p'anadai wa p'anada–e pai. Parã nãupa j̃arara taarã–ee ãyaa p'ua atee'parík'ap̃i p'ani. ¹⁵Idi wa nu ne–inaa oodait'eeda

adai k'āyaara, jaradaipia bi: “Tachi Ak'ōrepa k'inia bi pirā māik'aapa chok'ai p'ani pirā, ne–inaa oodait'ee.” ¹⁶Mamīda parāpa māgadak'aa. Audua pedeepata, pāchia k'iradoopa ne–inaa jōmaweda oo k'inia p'anadairā. Mamīda māgá audua pedeedaik'araa bi, tachi jōmaweda Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anadairā. ¹⁷Māpai eperāpa k'awa bi pirā ne–inaa pia oopia bi, mamīda māga oo–ee, k'achia oomaa bi Tachi Ak'ōre k'irapite.

Ūraa p'arat'ara beerā–it'ee

5 ¹Īrá ūrítí p'arat'ara beerā. Jéeti māik'aapa bíati, parā miadait'ee perā Tachi Ak'ōrepa ak'ik'ari na p'ek'au eujādepemaarāpa oopatap'edaa. ²Ma ewate pāchia ne–inaa iru p'ani jōmaweda servi–ee baibeet'ee. Jōma pāchia k'odait'ee ia bidap'edaa mik'ia bait'ee. Ma awara parāpa p'aru pi–ia p'e iru p'ani jīdait'ee wiwirria jēra bait'ee, polillapa k'ok'ooda perā. ³Parā nēe māik'aapa p'arat'a p'e iru p'ani mogosia jēra bait'ee hierrok'a. Tachi Ak'ōrepa ma net'aa jōmaweda jōpiit'ee, ichi k'irapite servi–e bairā. Parāpa ma nēe p'arat'a ome māgá mogosiadaida unudak'ari, k'awaadait'ee pāchi k'ap'ia paara jōdait'ee, t'ipitaupa ne–inaa paa jōparik'a. Īrá parāpa māgee net'aa at'ari p'ema p'ani. Mamīda taarā–e Tachi Ak'ōrepa ooit'ee mia jara bik'a. ⁴ĪŪrítí! Parāpa mimiapataarā jiripata pāchi ne–uudap'edaa chauda p'edamerā. Mamīda ma mimiapataarāmaa p'aadak'aa. Mapa chupiria iidipata abaapa āchi k'aripamerā. Jōmaarā Ak'ōre Waibiapa āra chupiria iidida ūri bi. ⁵Na p'ek'au eujāde p'ani misa, jōmaweda pāchia oo k'iniata oopata māik'aapa net'aa k'iniata p'e wāpata. P'ak'a porepidák'api p'ani. Mamīda taarā–e ewari cherude p'ak'a ateeptak'a chi peepatamaa, Tachi Ak'ōrepa parā k'achia ooit'ee, ooda–e p'anadairā irua k'inia bik'a. ⁶Ma awara parāpa eperā t'ari pia p'aniirā charraarāmaa ateeptata, ne–inaa k'achia maarepida ooda–e p'ani mīda. Maap'eda charraarāmaa p'aapata ma chupiria chitooniirā peepidamerā. ¿K'aipa p'oyaaima parā ome?

Choodaipia bi chupiria jōnide

⁷Īpemaarā, Tachi Ak'ōrepa māgá ooit'ee perā māgeerā ome, choopataāti chupiria jōnadak'ari āra k'aurepa. Māga oodaipia bi Tachi Waibia Jesucristo cheit'ee perā. Iru māgá cheru misa, p'anapataadaipia bi ne–uupataarāk'a. Māirāpa ne–inaa uudap'eda, k'āiwee nīpata ijāa p'anadairā k'oi chek'ari, āchi ne–uudap'edaa t'onoit'ee māik'aapa wariit'ee. Ai t'ēepai waya nīpata k'oi waya chek'ari, ma ne–uudap'edaa chaumerā. ⁸Māga pik'a parā k'āiwee nīdaipia bi māik'aapa ijāapataadaipia bi Tachi Waibiade, iru taarā–ee cheit'ee perā, jōmaarāpa oopatap'edaa ak'ide. ⁹Mamīda ĩpemaarā, māgá k'āiwee nī p'ani misa ma chupiria jōnide, k'irak'aupai jaradai: “Jāgí ijāapari k'aurepa mi nāgá chupiria nībi.”

Tachi Ak'õrepa mǎgá k'achia k'ĩsiapataarǎ pia ak'i-e pait'ee, iru chek'ári jõmaarǎpa oopatap'edaa ak'ide. Taarǎ-ee iru waya cheit'ee na p'ek'au eujǎdee.* ¹⁰Piara k'awaadamerǎ sǎga choodaipia bi nepirade jõnide, mia k'irǎpapi k'inia bi Tachi Ak'õre pedee jarapataarǎ chonaarǎweda p'anapatap'edaa. Tachi Ak'õrepa ǎra pëiji jarade irua oopi k'inia bada eperǎarǎmaa. Mamĩda ma eperǎarǎpa ǎra miapijida, ǎrapa jaradap'edaa ũri k'iniada-e p'anadap'edaa perǎ. Mǎgá iru p'anajida mĩda, choopachida. ¹¹Tachi ijǎapataarǎpa pia pedeepata ǎra ǎpíte, waapiara ijǎapatap'edaa perǎ Tachi Ak'õrede ǎra chupiria jõnadak'ári. Parǎpa k'awa p'ani sǎga chooji chonaarǎwedapema Job, chupiria nĩbide. Mǎgá baji mĩda, Tachi Ak'õrede ijǎapachi. Maap'eda ma chupiria nĩbideepa uchiak'ári, Tachi Ak'õrepa Job k'aripaji pipiara bapariimerǎ naawedapema k'ǎyaara. Tachi Ak'õrepa mǎga ooji chupiria jõniirǎ chupiria k'awaapari perǎ.

¹²Írǎ ipemaarǎ, ne-inaa awaraa k'awapi k'inia bi parǎmaa. Juraadaik'araa bi ne-inaa apida k'irapite: pajǎ k'irapite, na eujǎ k'irapite, wa ne-inaa awaraa k'irapite. Tachi Ak'õrepa jõmaarǎpa oopatap'edaa ak'ik'ári, pia ak'i-e pait'ee mǎgá pariatua jarapataarǎ, chĩrapa ijǎadamerǎ ǎchia jara p'ani. Mǎgá juraadai k'ǎyaara parǎpa jaradaipia bi: "ooit'eepti" jaradak'ári ne-inaa oodait'ee mǎik'aapa "oo-epi" jaradak'ári ne-inaa ooda-e pait'ee.

¹³Mǎpai ipemaarǎ, parǎdepema aba chupiria nĩbak'ári, it'aa t'ĩpia bi. Jõdee o-ǎ bak'ári, Tachi Ak'õremaa k'ariipia bi. ¹⁴Ma awara parǎdepema aba k'ayaa bak'ári, jara pëidaipia bi tachi ijǎapataarǎ ak'ipataarǎmaa, ǎra chedamerǎ mǎik'aapa it'aa t'ĩdamerǎ iru pari. Iru ik'aawa pachedak'ári, ǎrapa it'aa t'ĩdaipia bi Jesucristopa iru jipamerǎ. Mǎimisa ǎradepemapa iru k'ap'ia p'uruipia bi aceitepa. ¹⁵Mamĩda it'aa t'ĩdak'ári, wǎara ijǎadaipia bi Tachi Ak'õrepa jipai. Mǎga ooruta pirǎ, Ak'õrepa ooit'ee ǎrapa iidi p'ani k'a. Ma k'ayaa wëpait'ee mǎik'aapa k'ayaa baji pirǎ p'ek'au k'achia ooda k'aurepa, ma p'ek'au k'achia wëpait'ee. ¹⁶Tachi Ak'õrepa mǎga oopari perǎ, k'ayaa beerǎpa jaradaipia bi ǎchia k'achia oodap'edaa awaraa ijǎapataarǎmaa, mǎirǎpa it'aa t'ĩdamerǎ ǎchi pari. Mǎgá Tachi Ak'õrepa ǎra jipaipi. Mia mǎga jara bi irua oopari perǎ ichi k'irapite pia nipapataarǎpa iidi p'ani k'a, wǎara ijǎadak'ári. Mǎga oopari ǎrapa ne-inaa chaaree iidi p'ani pijida. ¹⁷Mǎga ooji chonaarǎweda ichi pedee jarapari Elías ome. Elías eperǎ paji tachik'a. Mamĩda it'aa iidik'ári Tachi Ak'õremaa irua k'oi chepinaamerǎ, Tachi Ak'õrepa mǎga ooji, Eliapa wǎara ijǎa bada perǎ. Año õpee esa-auk'a k'oi che-e paji. ¹⁸Ma t'ëepai waya it'aa iidik'ári, Tachi Ak'õrepa k'oi chepiji mǎik'aapa ma eujǎde ne-uudap'edaa t'onop'eda mǎik'aapa warip'eda, chauji.

¹⁹Mǎpai ipemaarǎ, mia et'ewa jaradak'a chik'aripa p'anapatáati. Mǎgá parǎdepema aba k'achiade baairu pirǎ oo k'inia-e bairǎ Tachi Ak'õrepa

* 5.9 Griego pedeede jara bi: *ya puerta t'aimái bi*.

oopi k'inia bik'a, awaraarãpa iru k'aripadai, waya wãara ijãamerã
mãik'aapa k'achia oo amaamerã. ²⁰K'awadaipia bi chi mǎgá k'ariparupa
mǎgí eperã o k'achiadeepa uchiapiit'ee. Mǎgá Tachi Ak'õrepa irua k'achia
ooda jômaweda wěpapii.

Mãgapai paji.

1 SAN PEDRO

San Pedropa K'art'a Naapiara P'ãda

San Pedro, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ã pëiji Cristode ijãapataarã Ásia eujãde awara-awaraa p'anapatap'edaarãmaa. Chupiria p'anapatap'edaa perã ijãadak'aa beerã juade, Pedropa ũraa bi choodamerã áchi ijãa p'anide.

Salude jarap'eda, naapiara Pedropa k'irãpapi bi sãga Tachi Ak'õrepa ãra chupiria k'awaaji mãik'aapa k'aripaji Cristode ijãadamerã. Jara bi chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarãpa, iru angeleerãpa paara mãga k'awa k'inia p'anajida, mamida p'oyaada-e paji (cap. 1.1-12). Jara bi Ak'õrepa ijãapataarã mãgã o k'achiadeepa k'aripa atada perã, p'ek'au k'achia oo amaadaipia bi mãik'aapa irua oopi bik'a p'anapataadaipia bi (caps. 1.13-2.3). Jara bi Jesucristopa ãra jirit'eraji p'aareerãk'a p'anadamerã ichideerã t'ãide mãik'aapa awara p'anapataadamerã na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerã k'ãyaara (cap. 2.4-12). Jara bi áchi poro waibiarã waaweedamerã. Ichiaba jara bi Cristo miada ãra k'aripait'ee (cap. 2.13-25). ũraa bi miak'ãi p'anãirãpa k'awaadamerã sãga p'anapataadaipia bi Cristo jua ek'ari (cap. 3.1-7). Waya jara bi ijãapataarãpa naawedapema ne-inaa k'achia oopata oo amaadamerã mãik'aapa ne-inaa pia oopataadamerã, ma k'aurepa miaruta pijida (caps. 3.8-4.19). T'ëepai ũraa awara-awaraa jara bi ijãapataarã-it'ee (cap. 5.1-11) mãik'aapa ãramaa salude pëi bi (cap. 5.12-14).

Salude pëida

1 ¹Mi, Pedro Jesucristopa pëida ichi ũraa jarateede. Mia na k'art'a p'ã pëiru parã, Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarãmaa Cristode ijãadamerã; chi awara-awaraa p'anapataarã k'ira tewaraarãk'a nãgí eujãde: Ponto, Galacia, Capadocia, Ásia mãik'aapa Bitinia; mãgí eujãde. ²Tachi Ak'õrepa naaweda k'ãsia iru badak'a, parã jirit'eraji. Iru Jaurepa parã awara biji oodamerã Jesucristopa oopi bik'a mãik'aapa p'ek'au k'achia wëe p'anadamerã iru waa bat'ada k'aurepa. Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã audú pia ak'i bapariimerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee.

Cristode ijāapataarāpa it'ari ne–inaa pia iru p'anadait'ee

³O–īa it'aa t'īdāma Tachi Ak'ōremaa. Iru Tachi Waibia Jesucristo Ak'ōre. Tachi audú chupiria k'awaada perā, ichi Jaurepa tachi waya t'o pik'apiji ichideerā p'aneedamerā. Māga ooji Jesucristo piup'eda, chok'ai p'irabaipek'āri. Ma k'arepata k'awa p'ani tachi jida ichiaba chok'ai p'irabaidait'ee. ⁴Ma awara k'awa p'ani tachia iru p'anadait'ee ne–inaa jōmaweda Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi teeit'ee ichideerāmaa. Māgí ne–inaa ia iru bi it'ari parā–it'ee. Māgí ne–inaa pi–ia bi. Jōk'aa māik'aapa sore pak'aa, ne–inaa it'aripema perā. ⁵Parāpa wāara Tachi Ak'ōrede ijāapata perā, irua parā ak'i bapariit'ee māgí ne–inaa unurutamaa. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, parā ak'ipari atuanaadamerā ichi ewari waibia ewate, na p'ek'au eujā jōk'āri. Ma ewate irua unupiiit'ee jōma ichia k'īsia iru bi ichideerā–it'ee.

Ijāapataarā o–īa p'anapata

⁶Tachi Ak'ōrepa māga oopari perā parā–it'ee, t'āri o–īa p'anapata. Mamīda írā, taarā–e nide k'īsia p'uadaridai, nepira k'īra t'ādoode baaidak'āri. ⁷Parā nepirade baaipata k'awaadait'ee wāara Cristode ijāapata wa māga–e. K'īsiati nāgide. Eperāarāpa t'ipitaude nēe torrabaipata, nejarra uchiamerā. Māga pik'a parā nepirade baaipata, audupiara Cristode ijāapataadamerā. Nēe pi–ia bi, mamīda pipiara bi Cristode ijāait'ee. Nēe jōdaipari na eujādepema perā. Mamīda eperāpa wāara Cristode ijāak'āri, jō–e pait'ee. Mapa chóoti parā ijāa p'anide, nepirade baairuta pijida. Māga ooruta pirā, Jesucristo waya chek'āri, Tachi Ak'ōrepa pia pedeeit'ee parāmaa.

⁸Parāpa Cristo waide unuda–e p'ani mīda, iru k'inia iru p'ani. Ma awara írā unuda–e p'ani mīda, irude ijāapata. Mapa t'āri o–īa p'anapata. Pedee wē–e jarait'ee sāga parā audupai o–īa p'ani. ⁹Parāpa k'awa p'ani wāara ijāapata perā, Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamaa bi atuanaadamerā.

Chonaarāwedapemaarāpa k'awa k'inia p'anadap'edaa

¹⁰Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa pi–ia ak'ijida Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda k'awaadait'ee sāga Tachi Ak'ōrepa eperāarā k'aripait'ee atuanaadamerā, parā ome oomaa bik'a. Māgá ak'i p'ani misa, āchia jōma pia k'awada–e paji mīda, Tachi Ak'ōrepa jarapiji āramaa sāga irua parā írapemaarā k'aripait'ee baji, eperāarā jōmaweda k'inia iru bairā. ¹¹Cristo Jaurepa āramaa jarapipachi iru cheit'ee bada, chupiria nībait'ee bada māik'aapa k'īra wāree bait'ee bada, jōmaarā k'āyaara waibiara pak'āri. Mapa ārapa audú k'awa k'inia p'anapachida sāga māik'aapa sāpai ma jōma p'asait'ee paji. ¹²Mamīda Tachi Ak'ōrepa āramaa k'awapiji māgí pedee jaradak'āri irua jarapidak'a, āchi–it'ee–e paji. Ma k'āyaara

parã ñrapemaarã–it'ee paji. Mãgí pedee parãpa ùrijida Tachi Ak'õre Ùraa jarateepataarãpa parãmaa jarateedak'ãri Cristopa ooda parã o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Mãga jarateejida Tachi Ak'õre Jaure it'ariipa ãra ome ba cheda perã. ¡Angeleerãpa paara mãgí net'aa jõma k'awa k'inia p'anapata! Mamïda k'awada–e tachia k'awa p'anik'a.

**Cristode ijãapataarã
k'achia wëe p'anapataadaipia bi**

¹³Maperã k'ïra jïp'a p'anapatãati. Ichita k'ïsiati Tachi Ak'õrepa ooit'ee bide parã k'aripait'ee Cristo waya chek'ãri. ¹⁴Warrarã chok'ek'ee p'anapatak'a p'anapatãati. Ijãadai naaweda p'anapatap'edaak'a p'ananãati. Maapai Tachi Ak'õre k'awada–e p'anadap'edaa perã, ne–inaa k'achia pariatua oopachida; pãchia oo k'iniata. ¹⁵Ma k'ãyaara ne–inaa jõmaade k'achia wëe p'anapatãati, Tachi Ak'õre k'achia wëe bapari perã. Iruata parã jiriji mãga p'anapataadamerã. ¹⁶Iru ùraa p'ãdade auk'a jara bi:
'K'achia wëe p'anapatãati, mi mãga bapari perã.' (Lv 19.2)

Tachi Ak'õre waaweedaipia bi

¹⁷Tachi Ak'õre, “Ak'õreda” a p'ani pirã, iru waaweedaipia bi na p'ek'au eujãde p'ani misa k'ïra tewaraarãk'a. Iru waaweedaipia bi irua jõmaarãpa ne–inaa oopata auk'a ak'ipari perã jarait'ee pia wa k'achia. ¹⁸Pariatua parãpa ne–inaa k'achia oo wãpachida pãchi chonaarãpa oo p'anadap'edaak'a. Pia k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa parã k'aripa–e paji ma naaweda o k'achiade wãdadeepa, apidaapa irumaa p'aadap'edaa perã ne–inaa jõparipa, nëek'a maa–e pirã p'arat'ak'a. ¹⁹Ma k'ãyaara Tachi Ak'õrepa parã ma o k'achiadeepa k'aripa ataji Cristo waa bat'ada k'aurepa. Ma waa pipiara baji ne–inaa awaraa k'ãyaara, oveja chak'e waak'a bada perã. Chonaarãweda eperãarãpa oveja chak'e maarepida t'uda anida wëe ateedak'ãri peepidait'ee mãik'aapa paadait'ee Tachi Ak'õre–it'ee, irua ãra pia ak'ipachi. Mãga bi Cristo waa ome. Iru maarepida k'achia wëe baji. Mapa iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa irude ijãapataarã pia ak'ipari. ²⁰Na eujã ooi naaweda Tachi Ak'õrepa k'ïsia iru baji Cristopa ichi waa bat'amerã eperãarã k'aripait'ee. Mamïda ñrapaita, na p'ek'au eujã jõi naaweda, irua Cristo pëiji parã ñrapemaarã k'aripade. ²¹Ma awara Cristo chok'ai p'irabaijiji mãik'aapa it'aa ateeji ichi k'ïra wãree eujãdee. Mapa Cristo k'aurepa parãpa Tachi Ak'õrede wãara ijãapata mãik'aapa k'awapata jai–idaadak'ãri, irua parã ichiaba chok'ai p'irabaijiit'ee.

Chik'inia p'anapataadaipia bi

²²Parãpa ùridap'eda Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida Cristode, t'ãripa ijãajida mãik'aapa Ak'õrepa parã p'ek'au k'achia wëepajiji. Mapa ñrá wãara pãchi ñpemaarã Cristo k'aurepa k'inia iru p'anadai. Mapa jïp'a pãchi

t'āripa chik'inia p'anapatáati. ²³Māga p'anadaipia bi Tachi Ak'õre Jaurepa parā waya t'o pik'apida perā ichideerā p'aneedamerā. Māga padaida–e paji pāchi ak'õreerā k'aurepa, ewaa t'odak'a. Māgee ak'õreerā piupata. Mamīda Tachi Ak'õre ichita chok'ai bapari. Iruata parā ichideerā papiji ichi pedee k'aurepa. Māgí pedee jōk'aa. Ichita bapari Tachi Ak'õrek'a. Mapa parā jida ichita p'anapataadait'ee. ²⁴Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

'Eperāarā jōmaweda p'ūjajak'a p'ani. P'ūjara bap'eda, taarā–ee piidaipari. Ichiaba p'ūjara p'ono t'onop'eda, pi–ia unupata mīda, piu baaipari eujāde. ²⁵Mamīda māga–e Tachi Ak'õre pedee ome. Māgí ichita bapari.' *(Is 40.6-8)*

Parāpa māgí pedee ūrijida Tachi Ak'õre Ūraa jarateepataarāpa parāmaa jarateedak'āri Cristopa ooda parā k'aripait'ee atuanaadamerā. Māgí pedee pia k'aurepata parā jida ichita p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'õre Ūraa audú k'awaa k'inia p'anadaipia bi

2 ¹Maperā oo amáati ne–inaa k'achia k'īra t'ādo. Seewanáati māik'aapa seewata ne–inaa oonáati. Awaraarā k'īra unuamaa iru p'ananaáti ārapa net'aa iru p'ani k'aurepa. Pedee k'achia apida chíara āpíte jaranáati. ²Ma k'āyaara, ara warra ewaa t'oda juto k'inia bik'a, k'awaa k'inia p'anapatáati Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēida. Māgá oo wādait'ee irua oopi bik'a it'aa wārutamaa. ³Írá k'awa p'ani Tachi Waibia t'āri pia bapari.

Jesucristo ijāapataarā poro waibia

⁴Mapa óoti irua k'inia bik'a. Irua tachi k'aripapari ichita chok'ai p'anapataadamerā. Eperāarāpa iru yiarāa iru p'anapachida te oopataarāpa māu orp'e–ee yiarāa iru p'anapatak'a, māu basa–it'ee jirit'eradak'āri. Mamīda Tachi Ak'õre k'īrapite iru chi māu pipiara pik'a bi, Tachi Ak'õrepa iru jirit'erada perā. ⁵Parā jida ma ichita bapari tedepema máuk'api p'ani ichita p'anapataadait'ee perā. Mapa oopíti Tachi Ak'õremaa irua k'inia bik'a. Māga oodak'āri, parāpa mimia oodait'ee p'aareerāpa oopatak'a ne–animalaarā peedap'eda, paadak'āri Tachi Ak'õre–it'ee. Mamīda ma k'āyaara ne–inaa pipiara oodait'ee, Cristo k'ap'ia pari ne–inaa oodait'ee perā ichi Jaurepa oopi bik'a. ⁶Chonaarāweda Tachi Ak'õrepa māga jaraji ichi Ūraa p'ādade:

'Mía aba pi–ia bita jirit'eraji biit'ee michi it'aripema Sión p'uurude, parāpa irude ijāadamerā. Irude ijāapataarā k'īra nejasia p'anada–e pait'ee ma p'uurude panadak'āri, ichideerā perā.' *(Is 28.16)*

⁷Wāara parā ijāapataarā–it'ee iru jōmaarā k'āyaara pipiara bi. Mamīda māga–e ijāadak'aa beerā–it'ee. Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:

‘Te oopataarāpa māu k'iniada–e padap'edaa pipiara padachi.’ (Sal 118.22)

⁸Ichiaba awara āi Tachi Ak'õre Ũraa p'ādade jara bi:

‘Ara eperā māumaa t'ūtuparik'a, māga pik'a eperāarā chok'ara t'ūti pik'adait'ee ma māu pipiara papida k'aurepa.’ (Is 8.14)

Māgí māu Jesucristo. Wāara ijāadak'aa beerā t'ūti pik'apata, Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēida Cristo k'ap'ia pari ijāadaamaa p'anadap'eda, atuadait'ee perā Tachi Ak'õrepa k'isia iru badak'a.

⁹Mamīda Ak'õrepa parāta jirit'eraji ichideerā p'anadamerā. Ichiaba jōmaarā reypa parā awara bijii mimia oodamerā ichi pari, p'aareerāpa Ak'õre mimia oopatak'a. Ak'õrepa k'inia bi parā ichi p'uuru pidaarā p'anadamerā ichik'a, k'achia wēe. Ichideerā papiji parāpa jōmaarāmaa jaradamerā irua ooda eperāarā k'aripait'ee. Iruata parā jiriji uchiadamerā ijāadak'aa beerā p'āriu pik'a p'anideepa t'ūdait'ee īdaa pik'a pi–ia bidee iru ome. ¹⁰Naaweda parā Tachi Ak'õre p'uuru* pidaarā–e paji. Mamīda írā iru p'uuru pidaarā. Naaweda Tachi Ak'õrepa parā chupiria k'awa–e paji, ijāadak'aa p'anadap'edaa perā. Mamīda írā parā chupiria k'awaa bi, ichideerā perā.

Oopatáati Tachi Ak'õrepa oopi bik'a

¹¹Mapa ipemaarā k'inia, mia enenee nībi oonaadamerā pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi k'inia bik'a. Māgipa chōo pik'apari tachi t'āri ome. Parā k'ira tewaraarāk'a p'anapata ijāadak'aa beerā t'āide. Mapa oodaik'araa bi āchia oopatak'a. ¹²Ma k'āyaara āchi t'āide k'ira jip'a p'anadaipia bi. Māgá p'ananruta pirā, āchia “k'achia beerāda” aruta pijida parā āpīte, unudait'ee parāpa ne–inaa pia oo p'ani māik'aapa Tachi Ak'õre cheru ewate jaradait'ee iruata parāmaa māga oopiji.

¹³Na p'ek'au eujāde p'ani misa, óoti eperāarā poroorāpa jara p'anik'a, apidaapa Tachi Waibia āpīte k'achia pedeenadamerā parā k'aurepa. Māga oodaipia bi César ome, iru waibia bairā apemaarā poro waibia k'āyaara. ¹⁴Ichiaba māga oodaipia bi iru ek'ari p'aniirā ome. Irua āra pēipari k'achia beerā atadamerā māik'aapa miapidamerā; jōdee t'āri pia p'aniirāmaa pia pedeedamerā. ¹⁵Tachi Ak'õrepa k'inia bi parāpa ne–inaa pia aupai oodamerā. Māga ooruta pirā, chi k'isia k'awa–ee p'aniirāpa parā āpīte pariatua pedeeda–e pai. K'īup'ee p'anadait'ee.

¹⁶Parā esclavoorā–e. Mapa p'anapatáati esclavo–eerāk'a. Mamīda māimisa k'isianáati oodait'ee pāchia oo k'iniata, ne–inaa k'achia oorutamaa. Ma k'āyaara p'anapatáati Tachi Ak'õre esclavoorāk'a, oomaa irua oopi bik'a. ¹⁷T'āri pia p'anapatáati jōmaarā ome. K'inia iru

* 2.10 Chonaarāweda Tachi Ak'õrepa Israeldeepa uchiadap'edaarā jirit'eraji ichi p'uuru pidaarā p'aneedamerā (Ex 6.7).

p'anapataáti pāchi ñpemaarā Cristo k'aurepa. Tachi Ak'õre waaweeapatáati māk'aapa César waaweeapatáati, eperāarāpa āchi poro waibiarā waaweeepatak'a.

P'anadaipia bi Cristo mimiapataarāk'a

(Ef 6.5-9; Col 3.22-25; Tit 2.9-10)

¹⁸Teeda mimiapataarā, pāchi poro waibiarā waaweeapatáati māk'aapa oopataáti ārapa jara p'anik'a. Māga oodaipia bi āra t'āri pia p'ani pirā, maa–e pirā t'āri k'achia p'ani pijida. ¹⁹Ārapa parā miapidai, ne–inaa k'achia ooda–e p'ani mīda. Mamīda k'īrau–ee chooruta pirā oo k'inia p'anadairā Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, irua parā pia ak'it'ee. ²⁰Jõdee mágá ak'i–e pait'ee parāpa ne–inaa k'achia oodap'eda, k'īrau–ee chooruta pirā miapidak'āri ma k'achia oodap'edaa k'aurepa. Mamīda parā k'īrau–ee chooruta pirā miapidak'āri ne–inaa pia oodap'edaa perā, mágara Tachi Ak'õrepa parā pia ak'it'ee. ²¹Ma–it'ee Tachi Ak'õrepa parā jiriji, Cristo jiak'a p'anapataadamerā. Iru miaji parā k'aripait'ee. K'inia bi parāpa awaraarā auk'a k'aripadamerā, miaruta pijida māga oo p'ani k'aurepa. Tachi Ak'õre pedee jaraparipa irude nāga jaraji:

²²'Irua p'ek'au k'achia ook'aa paji. Seewa apidaamaa jarak'aa paji.' *(Is 53.9)*

²³Cristomaa ik'achia jaradak'āri, mágá p'anauk'aa paji. Miapidak'āri, maarepida jarak'aa paji k'achia ooit'ee iru imiateedap'edaarāmaa. Ma k'āyaara ma nepira ichiak'au biji Tachi Ak'õrepa oomerā ichia oo k'iniata. K'awaji Tachi Ak'õrepapai ak'ii eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. ²⁴Kurusode bak'āri, Cristopa ichi itu tachia p'ek'au k'achia oopata iru baji ichi k'ap'iade. Mágá piuji tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, tachi uchiadaidamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa māk'aapa k'achia wēe p'anapataadamerā Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Ma p'ek'au k'achia oopatap'edaa perā, parā k'ayaa pik'a p'anapachida. Mamīda Cristo miapida k'aurepa parā pari, jipa pik'a p'aneejida. Maperāpi írá parā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome. ²⁵Parāpa ijāadai naaweda, p'anapachida oveja o atua bik'a, Tachi Ak'õre k'awada–ee p'anadap'edaa perā. Mamīda írá, ma oveja āpítee cheruk'a ichi ak'ipari waya unu atarumaa, māga pik'a parā o k'achiade wādap'edaadeepa āpítee chejida unu atarutamaa pāchi ak'ipari, Cristo ome. Iruata parā t'āri ak'ipari.

Ūraa miak'āi p'aniirā–it'ee

(Ef 5.22-23; Col 3.18-19)

3 ¹Mia parā wēraarā miak'āi beerā ūraait'ee oodamerā pāchi imik'īraarāpa jara p'anik'a. Māga ooruta pirā, chi imik'īraarā ijāadak'aa p'aniirāpa Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēida ijāadai parā k'aurepa. Cristopa ooda āchimaā jarada–e p'ani mīda, āchia irude

ijãadai, ²unudak'ãri parãpa Tachi Ak'õre waaweeepata mãik'aapa ne-inaa k'achia oodaamaa p'anapata. ³Parã wẽraarã Cristode ijãapataarãpa jiridaik'araa bi k'ĩra wãree p'anadait'ee ñripai, pãchi poro pi-ia bida p'anipa maa-e pirã ne-inaa nẽedee ooda jĩ p'anipa maa-e pirã p'aru pi-ia jĩ p'anipa. ⁴Ma k'ãyaara jiridaipia bi t'ãride k'ĩra wãree p'anadait'ee, awaraarãpa mãgee k'ĩra p'oyaa unuda-e p'ani mĩda. Tachi Ak'õre-it'ee piara bi t'ãri pia mãik'aapa k'ãiwee p'anapataadamerã, ne-inaa ñripai oopata k'ãyaara. Mãgee ne-inaa jõpata, mamĩda ne-inaa t'ãride ichita bapari. ⁵Mãgã p'anapachida chonaarãwedapema wẽraarã, Tachi Ak'õrede ijãapatap'edaa. T'ãride k'ĩra wãree p'anapachida ijãapatap'edaa perã Tachi Ak'õrepa ãchi k'aripait'ee mãik'aapa oopatap'edaa perã ãchi imik'ĩraarãpa jaradap'edaak'a. ⁶Mãga paji Abraham wẽra Sara. Ichia oopachi Abrahampa jaradak'a mãik'aapa irumaa: "michi poro waibiada" apachi. Parã Sara k'aurãk'a p'ani, iruk'a ne-inaa pia ooruta pirã mãik'aapa ne-inaa apidaamaa p'erapida-e p'ani pirã.

⁷Ichiaba ùraait'ee parã imik'ĩraarã Cristode ijãapataarã k'ĩsia k'awaa p'anadamerã p'anapataadait'ee pãchi wẽraarã ome. Æra k'aripapatãati juatau mak'iara wẽe p'anadairã imik'ĩraarãk'a. Ma awara ãra pia ak'ipataãti, auk'a Cristode ijãapata perã mãik'aapa it'aa wãdait'ee perã Tachi Ak'õrepa k'aripap'eda. Æra mãgã pia ak'idaipia bi Tachi Ak'õrepa parãpa it'aa iidipata p'anaumerã.

Sãga p'anapataadaipia bi awaraarã ome

⁸Ma awara parã jõmaarãmaa ùraait'ee auk'a k'ĩsia p'anapataadamerã oodait'ee Cristopa oopi bik'a. T'ãri auk'a p'anapatãati mãik'aapa chik'inia p'anapatãati ipemaarã perã Cristo k'aurepa. Awaraarã chupiria k'awaa p'anapatãati mãik'aapa audua-ee p'anapatãati. ⁹Awaraarãpa parãmaa ne-inaa k'achia oodak'ãri, auk'a oonãati. Parãmaa ik'achia jaradak'ãri, auk'a jaranãati. Ma k'ãyaara ãchimaã pia pedẽeti mãik'aapa it'aa iiditi Tachi Ak'õrepa ãchi k'aripamerã. Ma-it'ee Tachi Ak'õrepa parã jiriji, parã jida k'aripa k'inia bada perã. ¹⁰Iru ùraa p'ãdade jara bi:

'Eperã t'ãri o-ia taarã ba k'inia bi pirã na p'ek'au eujãde, awaraarã ãpĩte pedee k'achia jara amaaipia bi mãik'aapa seewa amaaipia bi. ¹¹Ne-inaa k'achia k'ĩra t'ãdoo oo amaaipia bi mãik'aapa ne-inaa pia oopia bi. Jirĩpia bi k'ãiwee bapariit'ee jõmaarã ome.

¹²Ma jõma oopia bi Tachi Waibiapa ak'i bapari perã ne-inaa pia oopataarã mãik'aapa ùripari perã ãrapa it'aa iidipata. Mamĩda mãga oo-e ne-inaa k'achia oopataarã ome. Mãirã k'aripa-epi.' (*Sal 34.12-16*)

¹³Parãpa jiriruta pirã oodait'ee ne-inaa pia aupai, ÷k'airãpa parãmaa k'achia oodaima? ¹⁴Mamĩda awaraarãpa parã miapiruta pijida ne-inaa pia oo p'ani k'aurepa, o-ia p'anadaipia bi. Ma miapida k'aurepa Tachi

Ak'õrepa parã pia ak'iit'ee. Mapa p'erapináati parã jiripataarãmaa mãik'aapa k'isia jõnanáati áchi k'aurepa. ¹⁵Ma k'ãyaara k'irãpãti Tachi Waibia Cristo bapari pãchi t'ãride mãik'aapa irumaa it'aa t'íti. Apidaapa parãmaa iidiruta pirã sãap'eda Cristode ijãapata, ichita p'anáuti.

¹⁶Mamída mãga óoti t'ãri pia, audua–ee, Tachi Ak'õre waawepata perã. Ne–inaa pia aupaita oopatáati. Mãga ooruta pirã, k'isia p'ua p'anada–e pait'ee. Ma awara parã imiateepataarãpa parã ãpíte pedee k'achia jaradak'ãri, awaraarãpa áchi k'ira nejasiapidait'ee, parã wãara p'anapata perã Cristopa oopi bik'a.

¹⁷Piara bi miadait'ee ne–inaa pia ooda k'aurepa, mãga k'inia bi pirã Tachi Ak'õrepa, miadai k'ãyaara ne–inaa k'achia ooda k'aurepa. ¹⁸Ichiaba Cristo miaji piuk'ãri tachia p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee. Iru p'ek'au k'achia wëe baji mída, piuda aba piuji p'ek'au k'achia oopataarã pari, mágá tachi ijãapataarã t'itudamerã Tachi Ak'õre ode iru ome. Eperãarãpa iru peejida. Mamída aramata Tachi Ak'õre Jaure waya araa paji iru jaure ome. ¹⁹Mãpai iru wãji angeleerã, chi k'achia oodap'edaarã, jã paraa bimaa. Jaraji mãirãmaa irua áchi p'oyaada piuk'ãri eperãarã k'aripait'ee atuanaadamerã. ²⁰Mãga jaraji mãirãpa oodak'aa p'anadap'edaa perã Ak'õrepa oopi bik'a, chonaarãweda Noé na p'ek'au eujãde bak'ãri. Mãirã k'aurepa Tachi Ak'õrepa na eujãdepemaarã k'achia beerã audú miapi k'inia baji. Mamída chooji Noépa barco choma ooru misa, aide bataut'ee ichi ëreerã ome. Ára ochopai p'anajida. Mamída ma barcode bataudap'edaa perã, Tachi Ak'õrepa ãra k'aripaji k'iniinaadamerã awaraarã ome. Jaradai ma pania pëidapa k'achia beerã jõpiit'ee, Tachi Ak'õrepa Noé ichideerã ome k'aripaji chok'ai uchiadamerã. ²¹Tachi Ak'õrepa ãra k'aripadak'a chok'ai uchiadamerã ma pania k'aurepa, mãga pik'a írá pania k'aurepa Ak'õrepa parã jida k'aripapari ichita chok'ai p'anapataadamerã iru ome. Mãga oopari parã poro choopidak'ãri paniapa. Mãga oodak'ãri, íripai ooda–e, ma paniapa jaik'oo pãchi k'ap'iade siimerã mãik'aapa wëpapimerã. Ma k'ãyaara poro choopipata ak'ipidait'ee Jesucristo chok'ai p'irabaida k'aurepa t'ãriipa irude ijãa p'ani mãik'aapa iidi p'ani Tachi Ak'õrepa pãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapimerã. ²²Cristo chok'ai p'irabaik'ãri, wãji it'aa su–ak'i bapariit'ee Tachi Ak'õre juaraare. Mama bide jõma na p'ek'au eujãdepema–eerã iru jua ek'ari p'anadait'ee; angeleerã mãik'aapa Netuara Poro Waibia eere p'aniirã paara.

Ne–inaa oodaipia bi Cristopa oopi bik'a

4 ¹Parãpa k'awa p'anadairã Cristo miada mágá iru k'ap'iade, sõcharra p'anapatáati mãik'aapa auk'a k'isia p'anapatáati iruk'a. Miadak'ãri, p'ek'au k'achia oonáati. ²Oodai k'ãyaara pãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a, óoti Tachi Ak'õrepa oopi bik'a parã piurutamaa.

³Cristode ijāadai naaweda parāpa audupai oopachida ijāadak'aa beerāpa nāgee ne–inaa k'achia ooi awaa p'anapatak'a: pariatua p'ek'au ooyaa; ne–inaa k'achia ooyaa; it'ua toyaa; wēraarā pariatua jiriyaa mairā ome k'achia oodait'ee; k'ira nejasia wēe it'aa t'ii awaa ne–inaa juapa oodamaa; māgee ne–inaa k'achia. ⁴Írā māgee ijāadak'aa beerāpa k'awada–e p'ani k'āata k'isiadai, parā waa wādak'aa perā āchi ome māgee ne–inaa k'achia oode. Maperāpi pedee k'achia jarapata parā āpite. ⁵Mamīda ewari cherude Tachi Ak'ōrepa iidik'āri āchia ne–inaa jōmaweda oopatap'edaa pari, ichita p'anaudait'ee. Ma ewate iruata ak'iit'ee jōmaarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia; chok'ai p'aniirāpa oopata māik'aapa piudap'edaarāpa oopatap'edaa paara. ⁶Ma piudap'edaarā chok'ai p'anadak'āri, miapachida k'ap'iade māik'aapa piujida k'ap'iade eperāarā jōmaarāk'a. Mamīda ijāadap'edaarāpa Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida Cristode ichita chok'ai p'anapataadait'ee iruk'a, ma ijāadap'edaa k'aurepa āra jaure araa padaida perā iru Jaure ome. Ma–it'eepi Tachi Ak'ōrepa jara pēiji Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee.

⁷Taarā–e na p'ek'au eujā jōit'ee. Mapa it'aa t'ii k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, k'ira jip'a p'anapatāati māik'aapa k'isia k'awaa p'anapatāati. ⁸Ma awara nāga óoti awaraa ne–inaa jōmaweda oodai naaweda. T'āripa chik'inia p'anapatāati, mágá p'anadak'āri, maarepida k'irāpada–e pait'ee perā awaraarāpa parāmaa ne–inaa k'achia oopata māik'aapa jarapata. ⁹Awaraa ijāapataarā p'asianadak'āri parāmaa, t'āri pia auteebāiti, maarepida k'achia pedeeda–ee. ¹⁰Tachi Ak'ōre Jaurepa ne–inaa awara–awaraa oopipari parā chaachaa, mágá awaraarā k'aripadamerā. Mapa mágí ne–inaa pia oopatāati irua oopi bik'a. ¹¹Tachi Ak'ōre Ūraa jarateeparipa jarateepia bi Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a. Ichiaba ne–inaa ooparipa awaraarā k'aripait'ee, māga oopia bi Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Ne–inaa jōmaade māga ooruta pirā, ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi, Jesucristo k'ap'ia pari ne–inaa pia oopipari perā parāmaa. Iru ichita Tachi Waibia pait'ee! ¡Amén!

Cristode ijāapataarā miadak'āri

¹²Ípemaarā k'iniarā, p'eranáati awaraarāpa parā jiridak'āri miapidait'ee. Mágá chupiria p'anadak'āri, parāpa k'awaa atadai wāara Cristode ijāa p'ani wa mak'iara ijāada–e p'ani. K'isianáati parā miadaik'araa bi ichideerā perā. ¹³Ma k'āyaara o–ia p'anāti parā miapidak'āri Cristo miapidap'edaak'a, ne–inaa pia oo p'ani k'aurepa. O–ia p'anadai mágá miaruta misa na eujāde, k'awa p'anadairā na ewari wāara t'āri o–ia p'anadait'ee Cristo chek'āri ichi k'ira wāree unupide jōmaarāmaa. ¹⁴Ichiaba o–ia p'anāti ik'achia jaradak'āri parāmaa Cristode ijāapata perā. Mágá p'anadai k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōre Jaure, chi jaure pipiara bi, parā ome bapari perā. ¹⁵Awaraarāpa parā miapidait'ee. Mamīda k'irak'aupai miapidai parā t'āidepemapa nāgee

ne–inaa k'achia ooda pari: chíara peeda perã; chíara net'aa chiada perã maa–e pirã awaraa ne–inaa k'achia ooda perã chíaramaa; maa–e pirã pedee–idaa bapari perã; ne–inaa mãgee pari. ¹⁶Jõdee parã t'ãidepema ijãapari miapiruta pirã Cristode ijãapari perã, k'ïra nejasia baik'araa bi. Ma k'ãyaara Tachi Ak'õremaa gracias jaraipia bi, parã 'Cristodeerã' apata perã.

¹⁷Taarã–e Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujãdepemaarãpa oopata ak'it'ee mãik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Apemaarã k'ãyaara ichideerã naapiara mägá ak'it'ee mãik'aapa miapiit'ee chi ne–inaa k'achia oo p'aniirã, mägí k'achia oo amaadamerã. Irua tachi ome mãga ooru pirã, audupiara irua jara pëida ùridamaa p'aniirã uchiada–e pait'ee iru juadepa.

¹⁸'Tachi Ak'õre k'ïrapite k'achia wëe p'aniirã it'aa wãdai naaweda, Cristo k'aurepa miaruta pirã Ak'õre juade, audupiara miadait'ee p'ek'au k'achia ooyaa p'aniirã, irude ijãadak'aa perã. Mãgiirã atuadait'ee.' (Pr 11.31)

¹⁹Maperã parã miadak'ãri Tachi Ak'õrepa mãga k'inia bairã, audupiara irude ijãadaipia bi mãik'aapa ichita ne–inaa pia oodaipia bi. Mãga oodaipia bi k'awa p'anadairã iru, tachi oodapa oopari ichia jara bik'a. Tachi ak'i bapariit'ee ichimaa wãruta misa.

Ûraa Cristode ijãapataarã–it'ee

5 ¹Ïrá mia ùraait'ee parã t'ãidepema ijãapataarã chonaarã. Parã chonaarã jïak'a mia pida ijãapataarã ak'ipari. Michi taupa unuji Cristo miada tachi k'aripait'ee mãik'aapa michi it'aipa mãga jarapari eperãarãmaa. Cristo waya chek'ãri, mímãa ichiaba Tachi Ak'õrepa ichi k'ïra wãree unupiit'ee. ²Mapa ak'i p'anapatãati ijãapataarã parã jua ek'ari p'ani. Åra ak'i p'anadaipia bi oveja ak'iparipa ichi ovejaarã ak'iparik'a. Mãga oodaik'araa bi apidaapa mãga oopi p'anadairã parãmaa. Åra ak'i p'anadaipia bi, t'ãripa oo k'inia p'anadairã Tachi Ak'õrepa oopi bik'a. Ichiaba ma mimia oodaik'araa bi p'arat'a atadait'ee. Ma k'ãyaara óoti awaraarã k'aripa k'inia p'anadairã. ³Parã jua ek'ari p'aniirã chipariirãk'a p'ananaati. Ma k'ãyaara t'ãri pia p'anapatãati åra ome, åra parã jïak'a p'ana k'inia p'anedamerã. ⁴Mägá p'anaruta pirã, tachi ak'ipari waibiara bipa ichi waya unupik'ãri jõmaarãmaa, parãpata atadait'ee iru k'ïra wãree mãik'aapa ichita p'anapataadait'ee iru ome. Mägí pipiara bi na p'ek'au eujãdepema poro jïra atai k'ãyaara, Cristo k'ïra wãree jök'aa perã.

⁵Chonaarãmaa ùraadak'a ichiaba parã t'ãidepema k'ùtrãarãmaa ùraait'ee. Oopataati chonaarãpa jara p'anik'a. Parã ijãapataarã t'ãidepema apida audua baik'araa bi, Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bairã:

'Tachi Ak'õrepa k'aripa–e audua p'anapataarã, mamïda t'ãri pia k'aripapari audua–ee beerã.' (Pr 3.34)

⁶Maperãpi audua–ee p'anapatãati Tachi Ak'õre jua ek'ari, irua k'inia bi ewaride irua parã awaraarã k'ãyaara waibiara papimerã. ⁷Parã k'ïsia

jõnadak'ãri, ma k'isia jõmaweda jaráti Tachi Ak'õremaa, irua parã pia aki bapari perã.

⁸K'ira jip'a p'anapatáati mãik'aapa tauk'a nipapatáati, Netuara Poro Waibiapa parã k'ira unuamaa iru bapari perã. Ichia eperãarã jiri nipapari Cristode ijã amaapiit'ee, león bia nipaparik'a ne-inaa jiri nipak'ãri k'oit'ee. ⁹Ichia parã mágá jiri chek'ãri, chóoti Cristode ijã p'anide mãik'aapa oonáati mágípa oopi k'inia bik'a. K'irãpáti ichia auk'a jiripari parã ipemaarã Cristo k'aurepa miapiit'ee, na p'ek'au eujãde para bee chaa. ¹⁰Mamída taarã-e, parã miadap'eda, Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee ichia k'inia bik'a p'anapataadamerã mãik'aapa pipiara choodamerã pãchia Cristode ijã p'anide. Tachi Ak'õrepa mágá parã k'aripait'ee tachi k'inia iru bapari perã mãik'aapa tachi jirida perã, Jesucristo k'aurepa ichita p'anapataadamerã iru eujã k'ira wãreede. ¹¹Tachi Ak'õre ichita jõmaarã k'ãyaara waibiara bait'ee! ¡Amén!

Salude pëida

¹²Tachi ipema Cristo k'aurepa, Silvano, nama bi mi ome. Mia k'awa bi irua pia oopari Cristopa oopi bik'a. Mapa mia na k'art'a k'ak'at'ua p'ãpiji irumaa. P'ãpiji parãpa k'awaadamerã mia et'ewa jaradak'a Tachi Ak'õrepa parã k'inia iru bapari mãik'aapa wãara parã k'aripait'ee. Mapa mia ùraait'ee parã choodamerã Cristode ijã p'anide, maarepida ijã amaada-ee.

¹³Nama Babilónia p'uurude Tachi Ak'õrepa ichiaba eperãarã jirit'eraji Cristode ijãadamerã, parã ome oodak'a. Mãirãpa parãmaa salude pëiruta. Ichiaba salude pëiru Marcopa. Iru mi warrak'a bi, mi ome nipapari perã Cristopa ooda jarateede. ¹⁴Chik'inia saludaa para báti.

Mia it'aa iidi bi parã Cristodeerã jõmaarã pari, k'ãiwee p'anapataadamerã.

Mãgapai paji.

2 SAN PEDRO

San Pedropa K'art'a T'ëepema P'ãda

San Pedro, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'aji pëiit'ee jômaweda Cristode ijãapataarãmaa. Ūraa k'inia baji seewa jarateepataarãpa jarateepata ũrinaadamerã.

Salude jarap'eda, naapiara Pedropa jara bi sãga Cristode ijãapataarãpa waapiara oopataadai irua oopi bik'a (cap. 1.1-15) mãik'aapa k'irãpapi bi ichia Cristo unuda k'ira awaradaik'ãri. Ichiaba jara bi k'irãpadamerã chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarãpa jaradap'edaa ichita uchiapari, Ak'õre Jaurepa jarapida perã (cap. 1.16-21). Jara bi Tachi Ak'õrepa pia-ee ak'ipari seewa jarapataarã, ichide ijãapataarã k'urapata perã (cap. 2). Jara bi sãga pait'ee Cristo cheru ewate; na p'ek'au eujã jõ chek'ãri. Ūraa bi audupiara oopataadamerã Cristopa oopi bik'a mãik'aapa apidaamaa k'urapinaadamerã (cap. 3).

Salude pëida

1 ¹Mi, Simón Pedropa oopari Jesucristopa oopi bik'a. Irua mi pëiji ichi ũraa jarateede.

Mapa na k'art'a p'ãru parã Cristode ijãapataarã, tai jãak'a ijãa p'aniirãmaa. Jesucristo Tachi Ak'õre. Irua tachi o k'achiadeepa k'aripa atapari. Audú t'ãri pia bapari perã, tachi auk'a k'aripaji irude ijãapataadamerã. ²Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã audú pia ak'i bapariimerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee iru mãik'aapa Tachi Waibia Jesús ome k'awa wãdade.

P'anapatãati Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a

³Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bairã, tachimaa teepari ne-inaa jõma falta p'ani p'anapataadamerã irua k'inia bik'a. Mãgã p'anapataadait'ee iru wãara k'awaadak'ãri. Iruata tachi jiriji k'awapiit'ee ichi k'ira wãree mãik'aapa t'ãri pia, mãgã p'anapataadamerã ichik'a. ⁴Iru mãga bapari

perã, tachimaa jaraji jômaweda ne–inaa pi–ia ichia ooit'ee tachi k'aripait'ee. Måga jaraji paråpa ma jarada ijåa p'anipa iruk'a padaidamerå mãik'aapa uchiadaidamerå na p'ek'au eujådepema ijåadak'aa beeråpa ne–inaa k'achia oopata jua ek'ariipa. Åchia p'ek'au k'achia k'ira t'ådoo oopata, åchia oo k'iniata oopata perå. ⁵Tachi Ak'õrepa ma jõma ooda perå parå k'aripait'ee, jiripataåti Cristode wåara ijåapataadait'ee. Ma awara jiripataåti t'åri pia, k'isia k'achia wåe p'anapataadait'ee. Ma awara jiripataåti k'isia k'awaa p'anapataadait'ee. ⁶Ma awara jiripataåti oo amaadait'ee tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a. Ma awara jiripataåti choodait'ee påchi ijåa p'anide, nepirade baairuta pijida. Ma awara jiripataåti Tachi Ak'õre k'inia iru p'anapataadait'ee. ⁷Ma awara jiripataåti chik'inia p'anapataadait'ee påchi ipemaarå Cristo k'aurepa ome. Ma awara jiripataåti eperåarå jômaweda k'inia iru p'anapataadait'ee Tachi Ak'õrepa åchi k'inia iru baparik'a.

⁸Paråpa ichita waapiara jiriruta pirå mågá p'anapataadait'ee, Tachi Waibia Jesucristo wåara k'awa wådait'ee mãik'aapa p'anapataadait'ee irua k'inia bik'a. Oodait'ee irua oopi bik'a. ⁹Mamida chi jiri–e bipa mågá bapariit'ee k'isia k'awa–ee bi. Eperå tau t'awaa pik'a bi, k'ait'apai unupari perå. Mågipa na p'ek'au eujådepema net'aa audupiara k'awa k'inia bi, Cristo k'awai k'åyaara. K'iråpa k'inia–e ichia naawedapema p'ek'au k'achia ooda Tachi Ak'õrepa wëpapiji.

¹⁰Maperå michi ipemaarå, jip'a jiripataåti p'anapataadait'ee mia et'ewa jaradak'a. Måga ooruta pirå, ak'ipidait'ee Tachi Ak'õrepa parå jirip'eda, wåara jirit'eraji ichideerå papiit'ee. Ma awara måga ooruta pirå, k'achiade baaida–e pait'ee. ¹¹Ma k'åyaara ewari cherude Tachi Ak'õrepa parå o–ia auteebaiit'ee mãik'aapa wåpiit'ee Tachi Waibia, Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari Jesucristo truadee. Mågí trua jök'aa Tachi K'aripapari mama bapari perå.

¹²Ma jõma jara aupada mia paråmaa ip'ii k'iråpapiit'ee, mågí ũraa k'awa p'ani mida mãik'aapa ijåa p'ani mida jõma Tachi Ak'õrepa wåarata jara pëida paråmaa. ¹³Wåara, mia k'inia bi paråpa mågí ũraa k'iråpadamerå, mi–it'ee Tachi Ak'õrepa måga k'inia bairå. Mia måga ooit'ee chok'ai bi misa, ¹⁴Tachi Waibia Jesucristopa mimaa k'awapida perå taarå–e mi na k'ap'iadeepa uchit'ee piuk'åri. ¹⁵Mamida jiriit'ee paråpa mi ũraa ichita k'iråpa p'anapataadamerå, mi piuda t'ëepai.

Cristo k'ira awaradaida unudap'edaarå

¹⁶Taipa paråmaa jarateejida Tachi Waibia Jesucristopa ooda mãik'aapa iru waya cheit'ee. Maapai jarateeda–e paji eperåaråpa oopatak'a, åchi k'isiadeepa nepiridak'åri awaraarå k'uradait'ee. Ma k'åyaara tachi taupa taipa iru k'ira wåree unujida. ¹⁷Måga unujida Tachi Ak'õrepa taimaa ak'ipik'åri irua Cristo pia ak'ipari. Måga ooji iru k'ira wåree eujådeepa pedeek'åri:

'Nāgita mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Irua mi t'āri o-īapipari.' (Mt 17.5; Mr 9.7; Lc 9.35)

¹⁸K'iiripa taipa māgí otau it'ariipa pedeeda ūrijida, māga nide tai p'anadap'edaa perā Tachi Waibia ome ee awara bidade Tachi Ak'ōre-it'ee.

¹⁹Tachi Ak'ōrepa māgí pedee jarai naaweda, chonaarāweda ichi pedee jarapataarāpa iru Warrade jarajida māik'aapa p'ājida. Mapa taipa māgí pedee ūridak'āri tachi k'iiripa, k'awaajida wāara Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a, māgá ichita p'asait'ee. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda lámpara p'āriude bik'a bi, ĩdaaru misa; pia jarait'eera, Cristo waya cheru misa. Ma ewate irua na p'ek'au eujādepema p'āriu pik'a bi wēpapiit'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre wāarata jōmaweda k'awaapiit'ee tachi t'ārimaa.

²⁰Mamīda Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda māgá ak'idai naaweda, parāpa na pedee k'awaadaipia bi. Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa leedap'eda Ak'ōre Ūraa p'ādade, apidaapa jaradaik'araa bi ichi k'īsiadeepa ma pedee k'āata jara k'inia bi, jarateei awaraarāmaa. ²¹Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa pedee apida āchi k'īradoopa jaradak'aa paji. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre pedee jarapachida Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapidak'a.

Seewa jarateepataarā

2 ¹Mamīda maapai Israel pidaarā, tachi chonaarā t'āide ichiaba seewa jarateepataarā paraaji. "Tai ichiaba Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāda" apachida mīda, māga-e paji. Māirā ĵiak'a parā t'āide ichiaba seewa jarateepataarā paraait'ee. Māirāpa āchi k'īsiadeepa ijāapataarāmaa seewa imeraa jarateedait'ee. Meradait'ee Jesucristo tachi chipari, irua āchi neto pik'a ataji mīda āchi pari piuk'āri, atuanaadamerā. Ma meraruta k'aurepata, atu p'anide Tachi Ak'ōrepa āchi jōpiit'ee.

²Chok'araarāpa ma seewa ijāadait'ee māik'aapa pariatua p'ek'au oo p'anapataadait'ee māirā ĵiak'a. Ma k'aurepa jōmaarāpa pedee k'achia jaradait'ee Tachi Ak'ōre o wāara bide. ³Ma awara māirāpa p'arat'a audú ata k'inia p'anadairā, parā k'ūradait'ee seewa jaratee p'anīpa. Taarā weda Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi māgeerā atuapiit'ee. Tachia k'awa p'ani iru sēk'aa māik'aapa k'āik'aa. Irua wāara āchi jōpiit'ee.

⁴K'īsiadáma nāgide. Tachi Ak'ōrepa ichi angeleerāpa k'achia oodap'edaa wēpapi-e paji. Āchi pēiji eperāarā k'achia beerā piudap'edaarāmāiipa waawí māik'aapa ĵia paraa biji uria audú nāpia bide, mama iru ewari waibia ewate nidamerā. * ⁵Ichiaba chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa wēpapi-e paji eperāarāpa p'ek'au k'achia oodap'edaa. Āchi jōpiji na p'ek'au eujā jōma ūupirupa. Māga ooji ijāadak'aa p'anapatap'edaa perā. Ĵīp'a Noé awaraa eperāarā siete ome chok'ai uchua ataji, Noépa jarateepachi perā eperāarā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a p'anapataadamerā.*

* 2.4 Jud 1.6; Gn 6.1-4. * 2.5 Gn 6.9-10; 7.1.

⁶Ichiba Tachi Ak'õrepa wēpapi–e paji Sodoma p'uurudepemaarāpa ne–inaa k'achia oodap'edaa māk'aapa Gomorra p'uurudepemaarāpa ne–inaa k'achia oodap'edaa. Ma p'uuru omeē weda k'achia ooji t'ipitaupa jōpik'āri. Māga ooji mairā t'ēpai ijāadaamaa p'anadait'eerāpa k'awaadamerā irua k'achia beerā k'achia oopari. ⁷Māga ooji mīda ma p'uurudepemaarāmaa, ma p'uuru jōt'aai naaweda irude ijāa bada, Lot chok'ai uchiapiji. Māgí eperā pia baji Ak'õre k'irapite. Iru audupai k'isia nībapachi, p'ek'au ooyaa p'anapatap'edaarā t'āide bapachi perā. ⁸Ma p'uuru pidaarāpa oodak'aa paji Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Ma k'āyaara ne–inaa k'achia aupai oopachida. Mapa māgí eperā pia bita ichi t'ārīde miapachi, ewari chaa ma k'achia beerāpa oopata unupachi perā māk'aapa ūripachi perā.

⁹Mamīda Tachi Ak'õrepa Lot uchiapiji ma k'achia beerā t'āideepa. Tachi Ak'õrepa k'awa bi sāga k'aripait'ee ichide ijāapataarā, ne–inaa k'achia oonaadamerā māk'aapa irua k'inia bik'a oodamerā. Jōdee ichia k'awa bi sāga jā pik'a biit'ee k'achia oopataarā āchi miapirumaa māk'aapa atuapirumaa ichi ewari waibia ewate. ¹⁰Audupīara miapiit'ee oo p'anapataarāpa āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'īapa oopi bik'a. Mairāpa oodaamaa p'anapata Tachi Ak'õrepa oopi bik'a.

Māgí seewa jarateepataarāpa āchia oo k'iniata oopata. K'iiri k'isua p'anapata māk'aapa audua p'anapata. Waaweeda–ee pedee k'achia jaradait'ee angeleerā āpīte. ¹¹Jōdee angeleerā, mairā k'āyaara waibiara p'ani mīda, maarepida pedee k'achia jarada–e, k'achia beerā imiateenadak'āri Tachi Ak'õre k'irapite. ¹²Ma seewa jarateepataarā ne–animalaarāk'api p'ani. Ne–animalaarā k'īsiadak'aa eperāarāk'a. Oopata āchi k'ap'īapa oopi bik'a. T'opata eperāarāpa jita atadamerā māk'aapa peedamerā. Māga pik'a p'ani ma seewa jarateepataarā. Pedee k'achia jarapata ne–inaa jōma āchia k'awada–e p'ani āpīte. Ma k'aurepa Tachi Ak'õrepa āchi jōpiit'ee, eperāarāpa ne–animalaarā jōpipatak'a. ¹³Āchi miadait'ee ne–inaa k'achia oopata perā. Āstaawa pida oo k'inia p'anapata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'īapa oopi bik'a. Parā ijāapataarā t'āide paara māga oopata, t'īudak'āri nek'odait'ee parā ome. Māgá parā k'ūrapata auk'a oo k'inia p'anadamerā āchia oopatak'a. Āchi k'aurepata awaraarāpa parā pia ak'ida–e p'ani.

¹⁴Āchia wēraarā unudak'āri, audú k'āi k'inia p'anapata mairā ome. Ichita k'isia p'anapata ne–inaa k'achia oodait'ee. K'ūrapata pia ijāada–e p'aniirā, auk'a k'āi k'inia p'anadamerā āchi ome. Jiripata waapiara ne–inaa k'achia oodait'ee māk'aapa k'īapata ne–inaa jōma āchia iru p'anadaik'araa bi. Maperāpi Tachi Ak'õrepa āchi k'achia ooit'ee, ichia ooda mīda. ¹⁵Māgá p'ana k'iniapa āchia Tachi Ak'õre o atuajida. Oodai k'āyaara Tachi Ak'õrepa oopi bik'a, oopata chonaarāwedapema Bosor warra Balaampa oodak'a. Māgīpa ne–inaa k'achia ooit'ee paji, p'arat'a audú ata k'inia bada perā māga oorumaa. ¹⁶Mamīda Tachi Ak'õrepa iru

burromaa pedeeji itriat'aamerã. Ne-animal paji mīda, mǎgí burropa pedeeji mǎik'aapa oopi-e paji chiparipa ma ne-inaa k'achia k'ira k'awa-ee, pariatua oomerã.

¹⁷Ma seewa jarateepataarã pozo p'oo bík'api p'ani maa-e pirã jiarara pania wēe bík'api p'ani, parã k'aripada-e p'anadairã. Mapa Tachi Ak'õrepa áchi pēiit'ee p'ãriudee. ¹⁸Ma seewa jarateepataarãpa iwēsaa, pedee audua, pariatua nāga jarateepata: ijāapataarãpa oodai jōma áchia p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a. Ma awara áchia ijāapataarã jiripata k'achia oodait'ee ára ome. Mǎgá k'urapata ewaa uchiarutaarã ijāadak'aa beerã p'anapatadeepa. ¹⁹Jarapata áchi eere t'urutaarã apida jua ek'ari p'anapataadait'ee. Mamīda áchita p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata esclavoorák'a, oopata perã áchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a. Mǎgimaa p'oyaapijidapi. ²⁰Mǎirãpa Tachi Waibia, Tachi K'aripapari Jesucristo k'awadak'ari, oo amaajida na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerãpa oopata mǎik'aapa uchiájida p'ek'au k'achia jua ek'ariipa. Mamīda mǎga oodap'eda, waya baaijida p'ek'au k'achiade, p'oyaapidap'edaa perã áchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iamaa. Maperãpi irá k'achiara p'ani áchi ijāadai naaweda p'anadap'edaa k'áyaara. ²¹Piara bak'aji k'awada-e pada paara sǎga p'anapataadait'ee Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, mǎga k'awa p'anadap'eda, uchiadai k'áyaara iru jua ek'ariipa, ijāadaamaa p'anadairã irua ūraa pia jara pēida eperãarãmaa. ²²Mamīda mǎgiiirã p'anapata nǎgí wāara pedee eperãarãpa jarapatak'a:

‘Usapa ãp'op'eda, waya k'o chepari ichi ãp'oda.’ (Pr 26.11)
mǎik'aapa ‘Sina pania bēisāade k'ui'p'eda, waya yoorode t'ũpari.’

Tachi Waibia waya cheit'ee

3 ¹Īpemaarã k'iniarã, na k'art'ade mǎik'aapa apema k'art'a mia parãmaa p'ã pēidade, nǎgí ne-inaa jōma k'irãpapiji. Ma awara ūraaji jĩp'a k'ĩsiadamerã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ²K'irãpátí chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarãpa jaradap'edaa, jaradak'ari Tachi Ak'õrepa ooit'ee bada áchi t'ēepai. Ichiaba k'irãpátí Tachi Waibia, Tachi K'aripapariipa jarada tai k'ap'ia pari. Irua tai parãmaa pēiji jarateedamerã, mǎgá parãpa iru ūraa pia k'awaadamerã.

³Mamīda ma jōma jaradap'edaade k'ĩsiadap'eda, nǎgí audupiara k'irãpátí pia k'awaadamerã. Tachi Waibia waya chei naaweda, parã ijāapataarã t'áide Tachi Ak'õre Ūraa oo iru p'anapataarã uchiadait'ee. Mǎgiiirãpa oodait'ee áchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a mǎik'aapa parã oo iru p'anadait'ee. ⁴“¿Sǎgajima adait'ee, Tachi Ak'õrepa Cristo waya pēiit'eeda ada? Ma jarada ūridap'edaarã jai-idaadak'ariipa, na eujã aide nĩbi ome auk'a bi naawedapemak'a, Tachi Ak'õrepa ewaa ook'ari. ¡Cristo waya che-e pait'eeda!” adait'ee. ⁵Mǎirãpa mǎga jarapata k'irãpa k'iniada-e p'anadairã Tachi Ak'õrepa naaweda ooda. Ichi

pedeepapai pajā beeji māik'aapa auk'a ichi pedeepapai pania ũk'uru āyaa pēiji eujā uchiamerā paniadeepa. ⁶Ichiaba ichi pedeepapai ma p'ek'au eujā jōpiji paniapa ũpik'āri. ⁷Ma awara auk'a ichi pedeepapai pajā māik'aapa eujā jīa iru bi ichi ewari waibia ewate t'ipitaupa jōpirumaa. Ma ewate ijāadak'aa beerā jōmaweda atuapiit'ee.

⁸Īpemaarā k'iniarā, ichiaba k'irāpāti nāgí pedee. Tachi-it'ee k'āima aba mak'ara taarā-e; jōdee mil años taarāpari. Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee k'āima aba auk'a bi mil años ome. Jōdee mil años auk'a bi k'āima abaa ome. ⁹Eperāarā ũk'uruurāpa k'isia p'ani Cristo waide che-e bairā, Tachi Ak'ōrepa oo-e pait'ee ichia jaradak'a. Mamīda māga-e. Iru choo nībi māik'aapa parā chupiria k'awaa nībi, k'inia-e bairā apida atuadamerā. Ma k'āyara k'inia bi jōmaarāpa ne-inaa k'achia oo amaadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a, iru ewari waibia ewate pai naaweda.

¹⁰Tachi Ak'ōre māgá choo nībi mīda, ichi ewari waibia ewate pait'ee. Ara nechiapari p'arik'ua tachi atu p'anide paruk'a, māga pik'a eperāarā atu p'anide iru ewari waibia ewate pait'ee. Ma ewate golpe pururu nībide pajā wēpadariit'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrepa jōmaweda aide nībi atane, ak'ōrejīru, māgee t'ipitaupa jōpiit'ee. Auk'a na p'ek'au eujā māik'aapa aide nībi jōmaweda jōpiit'ee.

¹¹Māgá Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda jōpiit'ee perā, ĩsāga parā p'anapataadaipia bima? K'achia wēe p'anapataadaipia bi irua k'inia bik'a. ¹²Ni p'anadaipia bi iru ewari waibia ewate pamerā māik'aapa oodaipia bi irua oopi bik'a, ma ewate isapaira pamerā. Ma ewate pajā jōit'ee t'ipitaupa. Jōmaweda aide nībi māik'aapa na p'ek'au eujāde nībi auk'a jōit'ee. ¹³Mamīda irua jaraji ma t'ēpai pajā chiwidi māik'aapa eujā chiwidi ooit'ee. Māgí eujāde eperāarāpa irua oopi bik'a oodait'ee, aide ne-inaa k'achia wē-e perā. Māgí eujāta tachia nimaa p'ani.

¹⁴Maperā ĩpemaarā k'iniarā, parā ni p'ani misa Ak'ōrepa oomerā ichia jaradak'a, jiripatāati k'achia wēe p'anapataadait'ee iru k'irapite. Māgá t'āri auk'a p'anapataadai iru ome. ¹⁵K'irāpāti Tachi Waibia choo nībi k'inia bairā jōmaarāpa ichide ijāadamerā māik'aapa t'īudamerā Tachi Ak'ōre ode, ichi waya chei naaweda. Tachi ĩpema k'inia Pablopā ma ũraa ichiaba p'ā pēiji parāmaa, Tachi Ak'ōrepa iru k'isia k'awaapida perā. ¹⁶Irua k'art'a jōma p'ādade ma ũraa jaradoo, madepema pedee ũk'uru tachia pia p'oyaa k'awada-e p'ani mīda. K'isia k'awa-ee p'aniirāpa māik'aapa waide pia ijāada-e p'aniirāpa oopata māgí pedee ome, awaraa Tachi Ak'ōrepa ũraa p'āpida ome oopatak'a. Āchi k'isiadeepa ma ũraa seewa papipata māik'aapa awaraarāmaa ma seewa jarateepata. Maperāpi āchi atuadait'ee.

¹⁷Māpai ĩpemaarā k'iniarā, ĩrā parāpa k'awa p'anadairā māgee seewa jarateepataarā uchiadait'ee ijāapataarā t'āide, k'irak'aupai ijāadai ārapa jarateepata. Ichiaba k'irak'aupai oodai ārapa oopatak'a, oodak'aa perā Tachi Ak'ōre ũraade jara bik'a. ĩrā parāpa pia ijāapata. Mamīda

k'ürapiruta pirã ãramaa, parã ãyaa atadaridai Cristo ik'aawaapa. ¹⁸Ma k'ãyaara pipiara k'awa wãti Tachi Waibia, Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari Jesucristo mãik'aapa irumaa iidíti parã k'aripamerã. Mãgá p'anapataadait'ee irua k'inia bik'a. iIrua Tachi Ak'õre k'ĩra wãree ichita unupit'ee, na eujã jõru pijida! ¡Amén!

Mãgapai paji.

1 SAN JUAN

San Juanpa K'art'a Naapiara P'ãda

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Pëjji jômaweda Cristode ijãapataarãmaa. Ūraa k'inia baji jïp'a ijãapataadamerã Ak'õrepa jirit'eradaarãpa jarateedap'edaak'a, seewa jarateepataarãpa ijãapataarã k'ũra nipapatap'edaa perã. Na k'art'ade Juanpa audú jara bi sãga Tachi Ak'õrepa ijãapataarã k'inia iru bapari.

Naapiara jara bi ichia unuda Jesucristo, Tachi Ak'õre pedee chok'ai pik'a bi (cap. 1.1-4). Jara bi Tachi Ak'õre ìdaa pik'a bi mãik'aapa Cristode ijãapataarã iru ìdaa pik'a bide p'anapataadaipia bi (caps. 1.5–2.6). Jara bi ũraa chiwidi Cristopa jarateedak'a: chik'inia p'anapataadamerã. Ūraa bi warrarã chonaarã ome (cap. 2.7-17). Jara bi ijãapataarãpa k'irãpadamerã naaweda jarateeda ũridap'edaa mãik'aapa k'ũrapinaadamerã seewa jarateepataarãmaa (caps. 2.18–3.10). Jara bi Cristode ijãapataarã Tachi Ak'õre warrarã perã, p'ek'au k'achia jômaweda oo amaadaipia bi mãik'aapa chik'inia p'anapataadaipia bi, k'isia p'ua–ee (cap. 3.11-24). Jara bi sãga k'awaadai Ak'õre Jaurepa jarapi bi pedee mãik'aapa seewa pedee (cap. 4.1-6). Jara bi chik'inia p'anapataadamerã, Tachi Ak'õrepa ijãapataarã k'inia iru bapari perã (cap. 4.7-21). Jara bi jômaweda Tachi Ak'õre Warrade ijãapataarãpa p'oyaapata na p'ek'au eujãdepemaarãpa ne–inaa k'achia oopata (cap. 5.1-5). Jara bi Tachi Ak'õrepa ichita oopari ichia jara bik'a mãik'aapa ichi Warrade ijãapataarã o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerã (cap. 5.6-12). T'ëepai jara bi chik'aripa p'anapataadamerã, p'ek'au k'achia p'oyaa wãruta misa (cap. 5.13-21).

Jesucristopa ichi k'ap'ia eperã k'ap'iade unupida

1 ¹Tai Jesucristo ome nipapatap'edaarãpa nepiripata k'aita iru. Mia na k'art'a p'ã pëiru parãpa pida mãga k'awaadamerã. Na p'ek'au eujã bai naaweda, Tachi Ak'õre Pedeeta bapachi. Mãgí Jesucristo. Iru k'aurepata eperãarã ichita p'anapataadai Tachi Ak'õre ome iru truade. Jesucristo na p'ek'au eujãde nipak'ãri, taipa iru unujida eperã jïp'aa k'a. Taipa iru t'õbajida tachi juapa. Ichiaba ũrijida irua ũraa jarada. ²Cristo

Tachi Ak'õre ome ichita bapachi mīda, tai ĩrapemaarāmaa eperā k'ap'iade unupiji. Irua Tachi Ak'õre Ūraa jarateepachi eperāarāmaa, ma ūraa ijāadap'eda ichita p'anapataadamerā iru ome Tachi Ak'õre truade. Cheji na p'ek'au eujādee. Taipa unujida irua ooda māik'aapa jōmaarāmaa ma ooda nepiripata. ³Parāmaa jarapata taipa unudap'edaa māik'aapa taipa ūridap'edaa, parāpa māga k'awaadap'eda, araa p'anapataadamerā tai ome, tai araa p'anapatak'a Tachi Ak'õre ome māik'aapa iru Warra Jesucristo ome. ⁴Tachi jōmaarāta māga p'anapataadak'āri, wāara o-īa p'anadait'ee. Ma-it'eeta mia parāmaa na k'art'a p'āmaa bi.

Tachi Ak'õre ĩdaa pik'a bi

⁵Jesucristo k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa taimaa nāga jara pēiji. Tachi Ak'õre ĩdaa pik'a bi. ĩdaade maarepida p'āriu unuda-e p'anik'a, māga pik'a Tachi Ak'õrede maarepida k'achia unuda-e. ⁶Tachidepemapa jarai ichi araa bapari Tachi Ak'õre ome. Mamīda ma eperāpa at'āri ne-inaa k'achia oomaa bi pirā, seewamaa bi. Ichia oo-e bi Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēidak'a. ⁷Mamīda eperā wāara ĩdaa pik'a bide bapari pirā Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, araa bapariit'ee Tachi Ak'õre ome māik'aapa awaraa ijāapataarā ome. Ma awara Tachi Ak'õrepa ma eperā p'ek'au k'achia jōmaweda wēpapiit'ee, iru Warra Jesús waa bat'ada k'aurepa.

⁸Tachidepemapa jararu pirā ichi t'āride k'ĭsia k'achia wēe bi, ichi itu k'ūramaa bi, seewamaa bairā. Māgĭpa k'awa-e bi Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēida. ⁹Mamīda māgĭpa ichia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda jararu pirā Tachi Ak'õremaa, tachi t'āride k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa chupĭria k'awaait'ee. Ooit'ee ichia jara bik'a ichi ūraa jara pēidade. Ma eperā p'ek'au k'achia jōmaweda wēpapiit'ee. ¹⁰Mamīda abaapa jararu pirā ichia ne-inaa k'achia ook'aa, jōmaarāmaa ak'ĭpi bi ichia Tachi Ak'õre Ūraade ijāa-e. Māgĭ eperāpa k'ĭsia bi pirā ichia p'ek'au k'achia ook'aa, māgara ichiaba k'ĭsia bi Tachi Ak'õrepa seewa jara bi ichi ūraade.

Cristo Tachi K'aripapari

2 ¹Warrarā, * mia na k'art'a p'āru parāmaa ne-inaa k'achia oonaadamerā. Mamīda tachia ne-inaa k'achia ooruta pirā, Tachi K'aripapari iru p'ani irua chupĭria iidimerā Tachi Ak'õremaa tachi pari. Māgĭ Jesucristo, chi p'ek'au k'achia ook'aa bi. ²Iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapii atuanaadamerā. Wāara tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapii. Mamīda māgapai-e. Ichiaba wēpapii jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarāpa p'ek'au k'achia oopata.

³Tachia k'awadai Tachi Ak'õre wāara k'awa p'ani, iru ūraade jara bik'a oodak'āri. ⁴Awaraa eperāpa jarai ichia Tachi Ak'õre wāara k'awa bi.

* 2.1 Warrarā ak'āri, jara k'inia baji ijāapataarā jōmaweda.

Mamīda māgipa oo–e bi pirā Ak'ōrepa jara bik'a, seewamaa bi. K'awa–e bi Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida. ⁵Mamīda eperāpa ook'āri Tachi Ak'ōre Ūraade jara bik'a, Tachi Ak'ōre wāara k'inia iru bi māik'aapa chik'inia bapari iru ome. Nāgá k'awa p'ani tachi, Tachi Ak'ōredeerā. ⁶Eperāpa jara bi pirā wāara Tachi Ak'ōre k'awa bi, ma eperā baipia bi Jesucristo badak'a.

Juanpa jarada Cristode ijāapataarāpa oodamerā

⁷Īpemaarā k'iniarā Cristo k'aurepa, mia na jararu parāpa oodamerā ĩrapema–e, parāpa ūridooda perā Cristode ijāadak'āriipa. Chonaarāweda paara Tachi Ak'ōrepa jara pēiji eperāarāpa awaraarā ichiaba k'inia iru p'anapataadamerā. ⁸Mamīda na k'art'ade mia ma jarada chiwidi pik'a jara bi. Chik'inia p'anapatáati. Cristo wāara māga bapachi ichideerā ome. Parāpa pida k'awaa wāda māga p'anapataadait'ee. Parā Cristode ijāadai naaweda, p'āriu pik'a bide p'anapachida, awaraarā k'iniada–e p'anadap'edaa perā. Mamīda ĩrá ma p'āriu pik'a bideepa uchía wāda ĩdaa pik'a bidee.

⁹Ma jara aupada wāara mīda, parādepemapa jarai ichia awaraarā k'inia iru bi Tachi Ak'ōrepa jara bik'a. Mamīda chi ĩpema Cristo k'aurepa k'ĩra unuamaa iru bi pirā, wāara māga oo–e bi. At'āri ne–inaa k'achia oomaa bi, p'āriu pik'a bide ook'ajik'a. ¹⁰Jōdee abaapa chi ĩpema Cristo k'aurepa k'inia iru bak'āri, māgipa wāara oopari Tachi Ak'ōrepa jara bik'a. Wāara māgí eperā k'achiade baaipi–e. ¹¹Mamīda ma eperāpa chi ĩpema Cristo k'aurepa unuamaa iru bi pirā, ichi k'ĩradoopa k'achiade bi, oo–e bairā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a. Wāara māgí eperāpa k'awa–e Tachi Ak'ōrepa jara bi. Ma awara māgá ne–inaa k'achia oomaa bairā, p'oyaa oo–e Tachi Ak'ōrepa jara bik'a.

¹² Warrarā, mia parāmaa p'āru, Jesucristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapida perā.

¹³ Chonaarā, mia parāmaa p'āru, parāpa wāara Jesucristo k'awa p'anadairā. Iru bapachi na p'ek'au eujā bai naaweda. K'ūtrāarā, mia parāmaa p'āru, parāpa Netuara Poro Waibia p'oyaa wāda perā.

¹⁴ Warrarā, mia parāmaa p'āmaa bi, parāpa Tachi Ak'ōre wāara k'awapata perā.

Chonaarā, parāmaa p'āmaa bi, parāpa wāara k'awapata perā chi na p'ek'au eujā ooi naaweda ichita bapari.

K'ūtrāarā, ichiaba parāmaa p'āmaa bi, parā Cristode wāara ijāapata perā māik'aapa oopata perā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Ma awara parāmaa p'āmaa bi Netuara Poro Waibiapa oopi bik'a oodak'aa perā.

¹⁵P'ananaati na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā p'anapatak'a. Jirináati ne–inaa k'achia k'ĩra t'ādo na p'ek'au eujāde paraa. Māga jiriruta pirā, chik'inia

p'anada–e pai Tachi Ak'õre ome. ¹⁶Mia m̄aga jara bi na pek'au eujãde tuchia unupata perã nãgee ne–inaa k'achia k'ira t'ãdoo: ne–inaa k'achia oo k'inia p'ani tachi t'ãridepai; ne–inaa k'achia unudak'ãri tachi taupa, auk'a oo k'inia p'ani; pedee audua p'anapata ne–inaa iru p'anadairã. Tachi Ak'õrepa m̄agee ne–inaa k'achia apida oopik'aa eperãarãmaa. ¹⁷Mãgee ne–inaa m̄aik'aapa jõma ne–inaa k'achia na pek'au eujãdepemaarãpa oo k'inia p'ani jõdaridait'ee. Mamida chi Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oopataarã ichita p'anapataadait'ee iru ome.

**Wãara Cristode ijãapataarãpa k'urapida–e
seewa jarapataarãmaa**

¹⁸Warrarã, taarã–e na pek'au eujã jõdariit'ee. Parãpa ùrijida Anticristo cheit'ee. Wãara m̄agí jiak'aarã paraa tachi t'ãide. Mapa k'awa p'ani na pek'au eujã taarã–e jõdariit'ee. ¹⁹Mãgiirã tachi t'ãideepa uchijida Cristode wãara ijãada–e pada perã tuchia ijãapatak'a. Wãara m̄agá ijãadap'edaa paara, wãda–e pak'aji. Mamida uchiadak'ãri, unupijida ãchidepema apida Cristode wãara ijãada–e paji.

²⁰Jõdee parã jõmaweda Cristode wãara ijãa p'ani. Parãpa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa wãarata jara p̄eida, Jesucristo, chi pek'au k'achia w̄ee b̄ipa m̄aga k'awapida perã ichi Jaure p̄eik'ãri parã ome bapariimerã. ²¹Mia na k'art'a p'ãrupa jara k'inia–e bi parãpa k'awada–e Tachi Ak'õrepa wãarata jara p̄eida. Jip'a mia p'ãmaa bi parãpa k'awa p'anadairã ma wãarata jara p̄eidade seewa apida unudak'aa, Tachi Ak'õrẽpata ma wãara jarada perã. ²²Maperã abaapa jara bi pirã Tachi Ak'õrepa Jesús p̄ei–e paji eperãarã rey pamerã, m̄agí eperã seewamaa bi. Ma eperã Anticristo, jara bairã Jesús Tachi Ak'õre Warra–e m̄aik'aapa Tachi Ak'õre Jesús Ak'õre–e. ²³Chi m̄aga jara b̄ipa wãara Jesucristode ijãa–e bi m̄aik'aapa Tachi Ak'õre wãara k'awa–e bi. Jõdee chi jara b̄ipa Jesucristo Tachi Ak'õre Warra, Tachi Ak'õre wãara k'awa bi.

²⁴Maperã k'irãpãti parãpa naaweda ùridap'edaa, ewaa Cristode ijãadak'ãri. Maapai k'awaajida Tachi Ak'õrepa wãarata jara p̄eida eperãarãmaa m̄aik'aapa t'ãripa oo k'inia p'aneejida irua oopi bik'a. M̄agá oo wãk'ãti wãti. M̄aga ooruta pirã, t'ãri a–ba p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome m̄aik'aapa ichi Warra Jesucristo ome. ²⁵Cristopa m̄aga jara baji, jarak'ãri ichita p'anapataadai Tachi Ak'õre ome.

²⁶Mia naa jaradak'a m̄agee Cristo k'ira unuamaa iru p'aniirã tachi t'ãide paraa. M̄agiirãpa parã k'ura k'inia p'ani. ²⁷Mamida parãpa ùrida–e pait'ee m̄ageerãpa jarateepata, Cristopa ichi Jaure p̄eida perã parã ome bapariimerã. Ma Jaurepa parãmaa ne–inaa wãara jõmaweda jarateepari. Seewa jarateek'aa. Mapa irua jaratee bik'a oo wãk'ãti wãti. M̄agá wãara t'ãri a–ba p'anapataadait'ee Cristo ome.

²⁸Warrarã, m̄agá t'ãri a–ba p'antaruta pirã Cristo ome, parãpa waaweeda–e pait'ee iru waya chek'ãri na pek'au eujãdee. Ma ewate iru k'irapite k'ira nejasia–ee p'anadait'ee.

²⁹Parāpa k'awa p'ani Jesucristo, Tachi Ak'õre Warrapa ichita oopari ichi Ak'õrepa jara bik'a. Ichiaba k'awadaipia bi chi Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa auk'a Tachi Ak'õre warra.

Tachi Ak'õre warrarā

3 ¹IK'ĩsati! Tachi Ak'õrepa tachi audú k'inia iru bapari perā, jarapari tachi ichi warrarā. iWāarapi! Mamīda na p'ek'au eujādepema ijāadaka'aa beerāpa māga p'oyaa k'awada–e, wāara Tachi Ak'õre k'awadak'aa perā.

²Īpemaarā k'iniarā, ĩrā tachi wāara Tachi Ak'õre warrarā. Mamīda waide k'awada–e sāga p'anadai Cristo cheda t'ēepai. Aba k'awa p'ani Cristo waya chek'āri, iruk'a p'anadait'ee, iru k'ira wāree k'awadait'ee perā.

³Tachi jōmaweda māga k'awa p'aniirā nima p'ani iru cherumaa. Mapa māgá ni p'ani misa, ne–inaa k'achia jōmaweda oo amaadaipia bi, iruk'a p'anadait'ee, k'awa p'anadairā iru p'ek'au k'achia wēe bapari.

⁴Tachia k'awa p'ani chi ne–inaa k'achia oo bipa oo–e bi Tachi Ak'õrepa jara bik'a. Māga oo–e bak'āri, k'achiade bi. ⁵Parāpa ichiaba k'awa p'ani Jesucristo na p'ek'au eujādee cheji eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapiit'ee. Irua maarepida k'achia ook'aa paji. ⁶Mapa wāara oo k'inia p'aniirāpa irua oopi bik'a t'āri a–ba p'anapata iru ome. Ne–inaa k'achia oo k'iniadak'aa, ichideerā perā. Mamīda chi ne–inaa k'achia oopataarā t'āri a–ba p'anadak'aa iru ome, irude wāara ijāadaka'aa perā māik'aapa wāara iru k'awadak'aa perā.

⁷Warrarā, k'ūrapināati apida seewapataarāmaa. Chi ooparipa Tachi Ak'õrepa oopi bik'a t'āri pia bapari Tachi Ak'õrek'a. ⁸Jōdee chi ne–inaa k'achia ooparipa oomaa bi Netuara Poro Waibiapa oopi bik'a. Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujā oodak'āriipa, Netuara Poro Waibiapa p'ek'au k'achia k'ira t'ādo oopari. Ma–it'ee cheji Tachi Ak'õre Warra na p'ek'au eujādee: jōpiit'ee Netuara Poro Waibiapa ne–inaa k'achia oopata.

⁹Tachi Ak'õre warrarāpa p'ek'au k'achia oo k'iniadak'aa, Tachi Ak'õre Jaure āchi ome bapari perā. Wāara k'achiade p'oyaa p'anadak'aa, Tachi Ak'õre warrarā perā. ¹⁰Nāga k'awa p'ani chisāgí Tachi Ak'õre warrarā māik'aapa chisāgí Netuara Poro Waibia warrarā. Chi oo–e bipa Tachi Ak'õrepa oopi bik'a Tachi Ak'õre warra–e. Ma awara chi ĩpema Cristo k'aurepa k'ira unuamaa iru bipa Tachi Ak'õre warra–e.

Chik'inia p'anapataadaipia bi

¹¹Cristode ijāadaka'āriipa parāpa nāga ũridooda: chik'inia p'anapataadaipia bi. ¹²Tachia māga k'awa p'anadairā, oonaadāma Caĩnpa oodak'a. Ichia ooji Netuara Poro Waibiapa oopidak'a. Chi ĩpema k'ira unuamaa iru bap'eda, peet'aaji. ¿Sāap'eda māga ooji? Ichi t'āri k'achia bapachi. Jōdee chi ĩpema t'āri pia bapachi.

¹³Maperã ìpemaarã, k'ìsianáati na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerãpa parã k'ira unuamaa iru p'anadak'ãri. ¹⁴Naaweda tachi jida ãchik'a atuadait'ee paji, Tachi Ak'õrepa jara bik'a oodak'aa pada perã. Mamïda Cristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji, ichita p'anapataadamerã Tachi Ak'õre ome mãik'aapa oopataadamerã irua oopi bik'a. K'awa p'ani tuchia wãara mãga oomaa p'ani, tachi ìpemaarã Cristo k'aurepa k'inia iru p'anapata perã. Chi ìpemaarã k'ira unuamaa iru p'anapataarã atuadait'ee. ¹⁵Tachi Ak'õre-it'ee eperãpa ichi ìpema k'ira unuamaa iru bi pirã, auk'a bi eperã chïara peepari ome. Parãpa k'awa p'ani chïara peepataarã it'aa wãdak'aa. ¹⁶Nãgã k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa tachi k'inia iru bapari. Jesucristo piuji tachi pari. Mãga ooji tachi audú k'aripa k'inia bada perã. Mãgã tuchia pida tachi ìpemaarã Cristo k'aurepa k'aripa k'inia p'anadaipia bi, piuruta pijida ma k'aurepa. ¹⁷Mapa chi net'aa iru bïpa ichi ìpema Cristo k'aurepa chupïria nïbi unuru pirã, mamïda chupïria k'awa-e bi pirã, ma eperãpa ak'ipimaa bi ichia Tachi Ak'õre k'inia-e bi. ¿Sãga ichia Tachi Ak'õre k'inia iru bida aima, chi ìpema Cristo k'aurepa k'aripa-e bi pirã? ¹⁸Warrarã, pedeepapai tachi ìpemaarã k'inia iru p'anadaik'araa bi. Åra k'aripadaipia bi. Mãgã ooruta pirã, ak'ipidai wãara åra mãik'aapa Tachi Ak'õre k'inia iru p'ani.

Inejasia-ee it'aa t'ìpataadaipia bi Tachi Ak'õremaa

¹⁹Mãgã tachi ìpemaarã k'inia iru p'anadak'ãri, tuchia nãgí wãarata k'awaadait'ee. Tachi, Tachi Ak'õredeerã. T'ãride mãga k'awadak'ãri, inejasia-ee it'aa t'ìpataadait'ee irumaa. ²⁰Mamïda inejasiadarii tachi t'ãridepai k'ìsïaruta pirã: “Aai, mia wãara mi ìpemaarã Cristo k'aurepa mak'ïara k'aripa-e.” Mãga k'ìsïaruta pirã, k'irãpadaipia bi Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda k'awa bi. Tachi k'ãyaara k'awaara bi tuchia wãara oo k'inia p'ani ichi-it'ee. ²¹Jõdee, ìpemaarã k'inïarã, tuchia mãgã k'ìsiada-e p'ani pirã, wãara inejasia-ee it'aa t'ìpataadait'ee Tachi Ak'õremaa. ²²Ma awara it'aa iididak'ãri Tachi Ak'õremaa, irua ooit'ee jõmaweda tuchia iidi p'ani. Mãga ooit'ee tuchia oopata perã irua jara bik'a. ²³Tachi Ak'õrepa jara bi tuchia nãga oodamerã: Ijãadaipia bi Jesucristo wãara Tachi Ak'õre Warra mãik'aapa chik'inia p'anapataadaipia bi irua jaradak'a. ²⁴Chi ooparipa Tachi Ak'õrepa jara bik'a t'ãri a-ba bapari iru ome. Chik'inia p'anapata. Tuchia mãga k'awa p'ani Tachi Ak'õre Jaurepa tachimaa mãga k'awapipari perã. Ma-it'ee ichi Jaure pëiji tachi ome bapariimerã.

Sãga seewa jarapataarã k'awadai

4 ¹Ìpemaarã k'inïarã, na p'ek'au eujãde seewa-idaa beerã chok'ara paraa. Mãirãpa “Tai Tachi Ak'õre Ûraa jarateepataarãda” apata mïda, ijãanáati ãchia jara p'ani. Pia ùridaipia bi jõmaarãpa jaramaa p'ani, k'awaadait'ee wãara jara p'ani Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a wa mãga-e.

²Parāpa k'awaadai chisāgí eperāpa wāara jara bi Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapi bik'a. Chi jara bipa: “Jesucristo eperā jīp'aak'a na p'ek'au eujāde ba cheji” jara bi Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapi bik'a, wāara Cristode ijāapari perā. ³Mamīda chi māga jara—e bipa p'oyaa jara—e Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapi bik'a, māgí eperāpa ijāak'aa perā Jesús, Cristo paji. Anticristo na p'ek'au eujāde bada paara, māgí pedeeeparik'a pedeeek'aji. Parāpa k'awa p'ani iru cheit'ee t'ēepai. Mamīda nāgaweda iru jīak'aaarā na p'ek'au eujāde paraa.

⁴Warrarā, parā Tachi Ak'ōredeerā. Mapa parāpa oodak'aa māgí seewa-idaa beerāpa jara p'anik'a. Parāpa āchi māgá p'oyaadai chi parā ome bapari, Tachi Ak'ōre waibiara bairā chi na eujādepema ijāadak'aa beerā ome bapari, Netuara Poro Waibia k'āyaara. ⁵Āchi māik'aapa jōmaweda na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā Netuara Poro Waibia jua ek'ari p'anapata. Maperā na p'ek'au eujādepema k'īsia k'īra t'ādoos jara wādak'āri, awaraarāpa ma seewa ūripata māik'aapa aide ijāapata. ⁶Mamīda māga—e tai ome, tai Tachi Ak'ōredeerā perā. Taipa wāarata jarateepata Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapi bik'a. Mapa chi Tachi Ak'ōre k'awa beerāpa ūri k'inia p'anapata taipa jarapata. Mamīda chi Tachi Ak'ōre k'awa—e beerāpa ūri k'iniadak'aa taipa jarateepata. Āchia ūri k'inia p'ani seewa jarateepataarā, Netuara Poro Waibiapa jarapi bik'a. Nāga k'awaadai chisāgí wāarata jarateepataarā māik'aapa chisāgí seewa jarateepataarā. Tachi Ak'ōre k'awa beerāpa wāarata jarateepataarā ūri k'inia p'anapata. Jōdee Tachi Ak'ōre k'awa—e beerāpa seewa jarateepataarā ūri k'inia p'anapata.

Tachi Ak'ōrepa eperāarā jōmaweda k'inia iru bapari

⁷Īpemaarā k'iniarā, chik'inia p'anapataadāma, Tachi Ak'ōrepa māga oopi bairā. Jōmaarāpa awaraarā k'inia iru p'anapata māgá p'anapataadai, Tachi Ak'ōre warrarā perā māik'aapa Tachi Ak'ōre k'awa p'anapata perā. ⁸Chi awaraarā k'inia—e bipa Tachi Ak'ōre k'awa—e bi, Tachi Ak'ōrepa jōmaweda k'inia iru bapari perā. ⁹Nāgá Tachi Ak'ōrepa unupiji tachi audú k'inia iru bapari. Na p'ek'au eujādee pēiji ichi Warra apai iru bada, māgí k'aurepa tachi ichita p'anapataadamerā iru ome. ¹⁰Tachi Ak'ōrepa ichi Warra māgá pēik'āri, ak'īpiji tachi wāara k'inia iru bapari. Tachia iru māgá k'iniada—e paji. Iruata tachi k'inia iru baji. Mapa ichi Warra pēiji piumerā tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee.

¹¹Īpemaarā k'iniarā, Tachi Ak'ōrepa tachi māgá audú k'inia iru bapari perā, tachi jida chik'inia p'anapataadaipia bi. ¹²Apidaapa Tachi Ak'ōre k'īra unuda—e p'ani. Mamīda tachi chik'inia p'anaruta pīrā, t'āri a—ba p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. Māgá tachi k'ap'ia pari irua jōmaarāmaa unupiiit'ee wāara irua āra jida k'inia iru bapari. ¹³Nāga k'awa p'ani tachi t'āri a—ba p'anapata Tachi Ak'ōre ome. Irua ichi Jaure pēiji tachi

ome bapariimerã. ¹⁴Ma awara taipa Tachi Ak'õre Warra bapata unujida tachi taupa. Mapa jõmaarãmaa nãga nepiripata: Tachi Ak'õrepa ichi Warra pëiji na p'ek'au eujãdepemaarã o k'achiadeepa k'aripa atade. ¹⁵Mapa chi jara bipa Jesús Tachi Ak'õre Warra t'ãri a–ba bapari Tachi Ak'õre ome.

¹⁶Mãgá tachia Tachi Ak'õre k'awa p'ani mãik'aapa ijãa p'ani irua tachi k'inia iru bapari. Tachi Ak'õrepa eperãarã jõmaweda k'inia iru bapari perã, eperãpa auk'a Tachi Ak'õre k'inia iru bak'ãri, t'ãri a–ba bapari iru ome. ¹⁷Tachia Tachi Ak'õre mãgá k'inia iru p'anadak'ãri, oomaa p'ani irua k'inia bik'a. Irua k'inia bi waawee–ee p'anadamerã ichi k'irapite, ichi ewari waibia ewate pak'ãri. Wãara ma ewate mãga p'anadait'ee, na p'ek'au eujãde p'ani misa iru ome t'ãri a–ba p'anapata perã, Jesucristo iru ome t'ãri a–ba baparik'a. ¹⁸Wãara Tachi Ak'õre k'inia iru baparipa maarepida waawee–ee bapari, k'awa bairã Tachi Ak'õrepa iru auk'a k'inia iru bapari mãik'aapa maarepida iru k'achia oo–e pait'ee. Mamãda chi waide mãga k'awa–e bipa Tachi Ak'õre waawee bapari, k'isia bairã Tachi Ak'õrepa ichi k'achia ooi. Mapa tachia nãga k'awadai. Eperã abaapa waawee bi pirã Tachi Ak'õrepa iru k'achia ooit'ee, ma eperãpa waide pia k'awa–e bi Tachi Ak'õrepa iru audú k'inia iru bapari.

¹⁹Tachia Tachi Ak'õre k'inia iru p'ani, irua naapiara tachi k'inia iru bada perã. ²⁰Tachidepemapa jarai ichia Tachi Ak'õre k'inia iru bapari. Mãga jara bi mïda, ichi t'ãride chi ipema Cristo k'aurepa unuamaa iru bi pirã, mãgí eperã seewamaa bi. Ichi ipema unu bita k'inia–e bi pirã, ¿sãga k'inia iru bai Tachi Ak'õre, unu–e bita? ²¹Maperãpi Jesucristopa jaraji chi Tachi Ak'õre k'inia iru bipa ichi ipemaarã Cristo k'aurepa auk'a k'inia iru bai pia bi.

**Ne–inaa k'achia k'ïra t'ãdoo
oo amaa wãk'ãti wãpataarã**

5 ¹Jõmaweda Tachi Ak'õre warrarãpa nãga ijãapata: Jesús, Cristo, ichi ai, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã. K'ïsiadãma nãgide. Tachia k'awa p'ani eperã abaapa awaraa eperã k'inia iru bak'ãri, ma eperã warrarã paara k'inia iru bapariit'ee. ²Mãga bi ichiaba Tachi Ak'õre ome. Tachia Tachi Ak'õre k'inia iru p'anadak'ãri mãik'aapa oodak'ãri irua jara bik'a, k'awa p'ani iru warrarã jida k'inia iru p'anadait'ee. ³Oodak'ãri Tachi Ak'õrepa jara bik'a, ak'ipimaa p'ani wãara iru k'inia iru p'ani. Irua iidi–e bi oodamerã ne–inaa tachia p'oyaa oodak'aa. ⁴Tachia oodai Tachi Ak'õrepa jara bik'a, iru warrarã perã. Jõmaweda Tachi Ak'õre warrarãpa na p'ek'au eujãdepema k'achia k'ïra t'ãdoo oo amaa wãk'ãti wãpata, oo k'inia p'anapata perã irua jara bik'a. Tachia ne–inaa k'achia mãgá oo amaadai Cristode ijãapata perã. ⁵Mapa jaradai: “Tachia ijãadak'ãri Jesús Tachi Ak'õre Warra, irua k'aripapari tachia na p'ek'au eujãdepema ne–inaa k'achia jõma oo amaa wãk'ãti wãdamerã.”

Tachi Ak'õrepa jarada Jesús ichi Warra

⁶Jesucristo na p'ek'au eujádee chek'ári, ak'ipiji ichi Tachi Ak'õre Warra. Māga ooji paniapa poro choopik'ári māik'aapa ichi waa bat'ak'ári. Jesús, ichi ai, Cristo paji poro choopik'ári paniapa māik'aapa ichi waa bat'ak'ári. Tachi Ak'õre Jaurepata ichiaba tachimaa k'awapipari Jesús Tachi Ak'õre Warra. Ma Jaurepa ichita wāarata k'awapipari. Maperā ijāa p'ani wāara Jesús Tachi Ak'õre Warra. ⁷Māpai jaradai nāgí ne–inaa õpeepa auk'a tachimaa k'awapi p'ani Jesús wāara Tachi Ak'õre Warra: ⁸Tachi Ak'õre Jaurepa ma wāarata k'awapipari perā tachimaa; Jesupa ooda perā Tachi Ak'õrepa oopidak'a poro choopik'ári paniapa māik'aapa Jesupa ooda perā Tachi Ak'õrepa oopidak'a iru waa bat'ak'ári. ⁹K'isiadáma nāgide. Eperāarāpa charraarā k'irapite ne–inaa jaradak'ári, ijāapata māirāpa jara p'ani. Maperā audupiara ijāadaipia bi Tachi Ak'õrepa ne–inaa jarak'ári, ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bapari perā. Ichia jaramaa bi Jesucristo ichi Warra ma jarada õpeepa. ¹⁰Mapa chi Tachi Ak'õre Warrade ijāaparipa k'awa bi iru wāara Tachi Ak'õre Warra, Tachi Ak'õre Jaurepata ma eperā t'ārīde māga k'awapipari perā. Mamīda chi māga ijāa–e bipa jōmaarāmaa ak'ipimaa bi ichi k'isiade Tachi Ak'õrepa seewa jara bi. ¹¹Tachi Ak'õrepa jara bi tachia iru Warrade wāara ijāadak'ári, ichita p'anapataadait'ee iru ome. ¹²Mapa jaradai: “Chi Tachi Ak'õre Warrade wāara ijāapari it'aa wāit'ee. Mamīda chi Tachi Ak'õre Warrade ijāa–e bi it'aa wā–e pait'ee. Māgí atuait'ee.”

Juanpa awaraa ūraa jarada

¹³Mia jōma jara aupada na k'art'ade p'āji parā, Tachi Ak'õre Warrade ijāapataarā, k'awaadamerā wāara ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome.

¹⁴Maperā tachi inejasia–ee it'aa iidipata Tachi Ak'õremaa. T'ārīde k'awa p'ani tachia iidiruta pīrā Tachi Ak'õrepa ne–inaa oomerā ichia oo k'inia bik'a eperāarā k'aripait'ee, tachia iidiruta irua ūriit'ee. ¹⁵Ma awara k'awa p'anadairā irua ūripari māgá iididak'ári, ichiaba k'awa p'ani irua ooit'ee tachia iidi p'anik'a.

¹⁶Parādepemapa unuru pīrā pi ipema Cristo k'aurepa ne–inaa k'achia oomaa bi, it'aa t'īpia bi ma ipema pari, Tachi Ak'õrepa iru chupiria k'awaamerā. Māgá pia ma ipema k'aripai, Tachi Ak'õrepa iru it'aa wāpimerā. Māga ooi ma ipemapa oo bi pīrā ne–inaa k'achia, ma k'aurepa tachi atuapi–e. Mamīda ne–inaa k'achia paraa, ma k'aurepa tachi atuapipari. Irua māgí oo bi pīrā, mia parāmaa jara–e it'aa t'īdamerā iru pari. ¹⁷Wāara eperāarāpa ooda–e p'anadak'ári Tachi Ak'õrepa jara bik'a, ne–inaa k'achia oomaa p'ani iru k'irapite. Mamīda p'ek'au k'achia jōmaapa tachi atuapi–e.

¹⁸K'awa p'ani Tachi Ak'õre warrarãpa p'ek'au k'achia oo amaa wãk'ãti wãpata, Tachi Ak'õre Warra, Jesucristopa ãra k'aripapari perã. Irua ãra ak'ipari Netuara Poro Waibiapa ãramaa ne-inaa k'achia oopinaamerã. ¹⁹K'awa p'ani tachi Cristode ijãapataarã Tachi Ak'õredeerã. Jõdee apemaarã na p'ek'au eujãdepemaarã Netuara Poro Waibia jua ek'ari p'anapata. ²⁰Ichiaba k'awa p'ani Tachi Ak'õre Warra na p'ek'au eujãdee cheji Tachi Ak'õre k'awapiit'ee tachimaa, mãgã k'awaadamerã k'aita wãara Tachi Ak'õre. Tachi ijãapataarã chaa t'ãri a-ba bapari ma wãara Ak'õre ome, t'ãri a-ba bapari perã iru Warra Jesucristo ome. Mãgita wãara Tachi Ak'õre. Iru k'aurepata it'aa wãdait'ee. ²¹Chi mãga ijãada-p'aniirã seewadeta ijãa p'ani. Achia ijãapata chi ne-inaa juapa ooda k'irapite it'aa t'ipataarãk'a. Mapa ijãanáati achik'a. Mãgapai paji.

2 SAN JUAN

San Juanpa K'art'a T'ëepema P'ãda

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Ichia “mi Cristode ijãapataarã ak'ipari waibiada” apari, taarã ijãada perã, Cristo ome nipadak'ãriipa. Na k'art'a pëiji “Ak'õrepa jirit'eradaarãmaa”; pia jarait'eera, jirit'erada Cristode ijãapataadamerã.

Naapiara Juanpa jara bi ãra k'inia iru bi mãik'aapa o-ïa bi ùk'uru Ak'õre ode pia nipapata perã. Ùraa bi chik'inia p'anapataadamerã (vs. 1-6). K'irãpapi bi Cristo na p'ek'au eujãde nipada eperã jip'aak'a; mapa ùrinaadamerã seewa jaratepataarãpa jara p'ani mãik'aapa ãchi t'ãide mãirã auteebainadamerã (vs. 7-11). T'ëepai jara bi ichi wã k'inia bi ãchi ak'ide mãik'aapa salude pëiru (vs. 12-13).

Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidade jara bik'a p'anapataadaipia bi

¹Mi, Juan, Cristode ijãapataarã ak'ipari waibia. Mia na k'art'a p'ãru parã ijãapataarãmaa, Tachi Ak'õrepa parã jirit'erada perã Cristode ijãapataadamerã. Wãara mia parã k'inia iru bi. Mia aupaita parã mágá k'inia iru bi-e. Jõma Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida k'awa p'aniirãpa parã auk'a k'inia iru p'ani. ²Mia parã mágá k'inia iru bi ma wãarata ïraweda tachi t'ãride bapari perã mãik'aapa ichita bait'ee perã tachi ome. ³Wãara Tachi Ak'õre mãik'aapa iru Warra Jesucristo t'ãri pia p'anapata tachi ome. Mapa ãrapa tachi pia ak'i p'anadait'ee. Ma awara tachi chupiria k'awaadait'ee mãik'aapa k'ãiwee p'anapidait'ee. Mágá wãara p'anadai Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a mãik'aapa chik'inia p'anapataadai iru ome.

⁴Mi o-ïa beeji k'awaak'ãri parãdepemaarã ùk'uru p'anapata Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidade jara bik'a. ⁵Ïrã, ïpemaarã Cristo k'aurepa, mia parãmaa enenee nãbi tachi chik'inia p'anapataadamerã. Mia mágá

jarak'āri, jara–e bi ne–inaa parāpa waide k'awada–e p'ani. Tachia naa Cristode ijāadak'āriipa ma jarada ūridooda. ⁶Nāgá tachia ak'ipidai Tachi Ak'ōre māik'aapa awaraarā k'inia iru p'ani: oodak'āri Tachi Ak'ōrepa jara bik'a. Iruata jara bi tachi chik'inia p'anapataadamerā. Parāpa māga ūrijida naaweda Cristode ijāadak'āri.

K'irak'aupai seewa jarateepataarā t'īupidai parā t'āide

⁷Ma Tachi Ak'ōrepa jarada mia parāmaa k'irāpapi k'inia bi, na p'ek'au eujāde seewa–idaa beerā chok'ara paraa perā. Māgiirāpa ijāadak'aa Jesucristo na p'ek'au eujāde ba cheji eperā jīp'aak'a. Jaradak'aa Jesucristo Tachi Ak'ōre Warra. Māgá tachia k'awa p'ani āchia seewa jaratee nipapata. Āchi Anticristo jīak'aarā. ⁸K'irak'aupai ijāadai āchia jara p'ani. Māga ijāaruta pirā, jōpidait'ee jōma parāpa oomaa p'ani Tachi Ak'ōre–it'ee. Mia k'inia bi parāpa atadamerā jōma Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi teeit'ee ichideerāmaa it'ari, oopatap'edaa perā irua oopi bik'a.

⁹Eperāpa jararu pirā Cristopa jarateedak'a oo–e pait'ee, ichia ma jarateeda k'āyaara Tachi Ak'ōre net'aa waapiara k'awa bairā, māgí eperāpa wāara Tachi Ak'ōre k'awa–e bi. Jōdee chi Cristopa jarateedak'a oo bīpa wāara ijāapari Tachi Ak'ōre Warrade māik'aapa Tachi Ak'ōre k'awa bapari. ¹⁰Maperā māgee Cristopa jarateedak'a ooda–e p'aniirādepema aba parā t'āide cheru pirā, iru auteebaidaik'araa bi. Māgee jarateepataarā parāmaa chepidaik'araa bi. ¹¹Parādepema abaapa māgee eperā auteebairu pirā, k'aripait'ee irua waapiara k'achia oomerā ijāapataarāmaa, irua seewa jaratee bi k'aurepa.

¹²Mia parāmaa waa jara k'inia bi, mamīda k'art'a p'ādade māga oo k'inia–e. Parā ak'ide wā k'inia bi, k'irapite pedeedait'ee. Māgá tachia o–īa p'anadait'ee.

¹³Parā ipemaarā Cristo k'aurepa, chi nāpema Tachi Ak'ōrepa jīrit'eradaarā Cristode ijāadamerā, parāmaa ichiaba salude tee pēiruta. Māgapai paji.

3 SAN JUAN

San Juanpa K'art'a Araarepema P'ãda

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Na k'art'a pëiji Cristode ijãapari Gayomaa. P'ãji jarait'ee ichia jarateepataarã pëida auteebaidamerã ijãapataarã chip'epatamã.

Naapiara Juanpa pedee pia jara bi Gayomaa, Tachi Ak'õrepa iru pia oomerã. Jara bi ichi o-ia beeda nepiri chedak'ãri Gayo pia ijãapari Cristode. Gayomaa chupiria iidi bi ichia jarateepataarã pëida auteebaimerã mãik'aapa ãra k'aripamerã pia ijãapata perã Cristode (vs. 1-8). Jara bi jãpema Diotrefepa iru ùraa ùriamaa bi mãik'aapa irua pëida eperãarã auteebai k'inia-e bi. Ùraa bi Gayopa mãga oonaamerã; ma k'ãyaara jãpema Cristode ijãapari pia Demetriok'a bamerã (vs. 9-12). T'ëepai jara bi ichi wã k'inia bi Gayo ak'ide mãik'aapa salude pëiru jãpema k'õp'ãyoorãmaa (vs 13-15).

Juanpa Gayomaa jarada

¹K'õp'ãyo Gayo mia wãara k'inia iru bapari,

Mi, Juan, Cristode ijãapataarã ak'ipari waibiapa na k'art'a pimaa p'ãru. Wãara mia pi k'inia iru bi.

²Ïpema k'inia Cristo k'aurepa, mia it'aa t'ĩ bi ne-inaa jõmaade pi pia wãmerã mãik'aapa k'ap'ia pia bamerã pi t'ãride Tachi Ak'õre k'ĩrapite pia baparik'a. ³Ûk'uru tachi ïpemaarã Cristo k'aurepa nama chedak'ãri, nepirijida pia wãara oopari Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidak'a, mãgide ijãapari perã. Mãga ùrik'ãri, mi o-ia beeji. ⁴Wãara mi ichita o-ia beepari k'awaak'ãri ijãapataarã michi warrarãk'a p'ani p'anapata Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidade jara bik'a. Mi-it'ee mãga k'awaai k'ãyaara, ne-inaa awaraa pipiara wẽ-e mi o-ãpiit'ee.

⁵Ïpema k'inia, pia Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a pia oomaa bi k'aripak'ãri tachi ïpemaarã Cristo k'aurepa, chi awara ãi jaratee nipapataarã. Wãara pia ãra auteebaipari, ãra k'awa-e bi mĩda. ⁶Mapa nama chedak'ãri,

jōmaarã ijāapataarã taide nepiripata pia āra k'aripada, āra k'inia iru bapari perã. Māgá k'aripaparíji āchi ode pia wādamerã. Āra k'aripáji Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, ārapa iru mimia oomaa p'anadairã. ⁷Āra uchijida āchi t'āideepa jarateedait'ee Cristopa ooda māik'aapa irua jarada. Ma wādade ne–inaa maarepida iidi k'iniada–e paji ijāadak'aa beerã juadepema. ⁸Mapa tachia āra auteebaidaipia bi māik'aapa k'aripadaipia bi. Māga ooruta pirã, āra ome auk'a mimiadait'ee awaraarãpa Tachi Ak'ōre wāarata k'awaadamerã.

Diotrefepa k'achia ooda; jōdee Demetriopa pia ooda

⁹Mia auk'a jaraji awaraa k'art'a pēidade pi t'āidepema ijāapataarãmaa. Mamīda Diotrefepa mi pedee ūri k'inia–e, ichi audua bairã. Ichi ijāapataarã poro waibia pa k'inia bi. ¹⁰Ichia mi pedee māgá ūri k'inia–e bairã, mi wāk'āri parã ak'ide, k'irapite pedeeit'ee ichi ome. Mia k'irāpapiit'ee ichia pedee k'achia jaramaa bi tai Ak'ōrepa jirit'eradaarã āpīte. Māgapai oo–e ichia. Ichiaba tachi ipemaarã Cristo k'aurepa jaratee nipadak'āri ijāapataarã t'āide ichi k'ait'a, ichia māgīrã auteebaik'aa. Ma awara, awaraa ijāapataarãpa āra auteebai k'inia p'anadak'āri, ichia māga oopik'aa māik'aapa jērepari ma auteebai k'inia p'aniirã awaraa ijāapataarã ik'aawaapa.

¹¹Gayo, mi ipema k'inia, oonáaji ichia oo bik'a, ne–inaa k'achia oomaa bairã. Ma k'āyara pia óoji. Nāgí k'irāpáji. Chi ne–inaa pia oo bipa oopari Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Mamīda chi k'achia oo bipa Tachi Ak'ōre k'awa–e bi.

¹²Wāara Diotrefepa māgá ne–inaa k'achia oomaa bi. Mamīda Demetriopa māga oo–e bi. Ijāapataarã jōmaarãpa nepiripata irua ne–inaa pia oopari. Iru bapari Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidade jara bik'a. Tai nāpemaarãpa ichiaba jara p'ani iru t'āri pia bapari. Piata k'awa bi taipa seewadak'aa.

¹³Mia pīmaa waa jara k'inia bi, mamīda k'art'a p'ā bide māga jara k'inia–e. ¹⁴Taarã–e nide mi wā k'inia bi pi ak'ide. Māgá k'irapite pedeedai.

¹⁵Gayo, mia it'aa iidi bi Tachi Ak'ōrepa pi k'āiwee bapimerã. Tachi k'ōp'āyoorã nāpemaarãpa ichiaba pīmaa salude tee pēiruta. Tai pari salude téjei jāma p'ani k'ōp'āyo chaa.

Māgapai paji.

SAN JUDAS

San Judapa K'art'a P'ãda

San Judapa na k'art'a p'ãji. K'isia p'ani na Judas Jerusalendepema ijãapataarã poro waibia Santiago ïpema paji. Na k'art'a Cristode ijãapataarãmaa pëiji.

Salude teep'eda mãik'aapa pedee pia jarap'eda (vs. 1-2), Judapa naapiara ùraa bi ùrinaadamerã seewa jarateepataarãpa jaratee nipapata ãchi t'ãide. Jara bi Tachi Ak'õrepa ooda chonaarãweda mãgeerã ome (vs. 3-7). Ichiaba jara bi ma seewa jarateepataarãpa oodak'aa Cristopa oopi bik'a. Jip'a oopata ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a (vs. 8-16). K'irãpapi bi mãga pait'ee perã Cristo chei naaweda, k'ira jip'a p'anapataadamerã irua k'inia bik'a (vs. 17-23). T'ëepai iidi bi Ak'õrepa ãra pia ak'i bapariimerã mãik'aapa pedee pia jara bi Jesucristode (vs. 24-25).

Salude pëida

¹Mi, Judas, Santiago ïpema, mimiapari Jesucristo–it'ee. Na k'art'a p'ãru Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarãmaa. Irua parã k'inia iru bapari. Ma awara, Jesucristopa parã ak'i bapari atuanaadamerã ichi waya cheru misa.

²Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã audú chupiria k'awaamerã, k'ãiwee p'anapimerã mãik'aapa k'inia iru bamerã.

Sãap'eda na k'art'a p'ãda

³Ïpemaarã k'iniarã, mia t'ãripa p'ãit'ee paji jarait'ee sãga Cristopa tachi ijãapataarã jõmaweda o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerã. Mamãda, ma k'ãyaara, p'ãru ùraait'ee parãpa ijãa amaadamerã awaraarãpa seewa jarateepata mãik'aapa t'ãripa Cristopa k'inia bik'a ijãadamerã, tai naapema ijãapataarãpa naaweda jarateedap'edaak'a. ⁴Mãga jara bi ijãadak'aa beerã mera t'itudap'edaa perã parã t'ãide Tachi Ak'õrede ijãapataarãk'a. Tachi Ak'õrepa p'ek'au k'achia wëpapipari perã, pia bida a p'ani oodait'ee ne–inaa jõma tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a. iMamãda mãga–e! Ichiaba merapata Jesucristo Tachi Waibia, tachi ijãapataarã chipari. Tachi Ak'õre Ùraa chonaarãweda p'ãdade jara bi mãgeerã jõdait'ee iru juapa.

**Tachi Ak'õrepa ooda
naawedapema ijãadak'aa beerã ome**

⁵Parãpa nãgí k'awa p'ani mïda, mia k'irãpapiit'ee. Tachi Waibiapa Israel pidaarã jõmaweda Egipto eujãdeepa uchiapiji. Mamïda t'ëepai ijãa amaa p'anadap'edaarã jõmaweda ichi juapa jõpiji. ⁶Ma awara ai naaweda angeleerã ùk'uru uchijida Ak'õre jua ek'ariipa, ãchi awaraa angeleerã poro waibiarã p'anajida mïda. Irua ãchi p'anapatap'edaamãiipa pëik'ooji p'ãriudee. Mama at'ãri cadenapa jãa iru bi, ichi ewari waibia ewate nïmaa. Mãgí ewate irua jõmaarã k'irãpite ãchia k'achia oodap'edaarã jarait'ee. ⁷Awaraarã ichiaba ma angeleerã k'achia beerãk'a. Sodoma pidaarã mãik'aapa Gomorra pidaarã awaraa p'uuru k'ait'a p'anadap'edaarã ome ãchi k'ap'iapa p'ek'au k'achia oopachida; ne-inaa eperãarã jip'aarãpa yiarãa iru p'anapata. Maperãpi Tachi Ak'õrepa ma p'uurudepemaarã jõpiji t'ipitaupa. Mãgá apemaarãmaa ak'ipiji sãga t'ãri k'achia-idaa beerã jõpit'aait'ee t'ipitau k'ik'aa bipa.

**Ne-inaa Tachi Ak'õrepa ooit'ee
ichi ewari waibia ewate**

⁸Mãgí ijãadak'aa beerã parã t'ãide p'aniãrãpa auk'a oopata. Tachi Ak'õrepa ma k'achia beerãmaa mãga ooji mïda, irãpema seewa jarateepataarãpa mãirã jãak'a ãchia oo k'iniata oopata. K'ãimok'araa pik'apata perã, ãchia oopata ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a. Ma awara merapata Tachi Waibia ãchi chipari mãik'aapa angeleerã ãpite pedee k'achia jarapata. ⁹Jõdee Miguel, angeleerã poro waibia mïda, ak'ipiji ichi Tachi Ak'õre jua ek'ari bapari. Ik'achia pedee-paji Satanamaa aupedeedak'ãri Moisés k'ap'ia piuda pari; k'aipa atait'ee. Mãgaji:

‘Tachi Ak'õrépata pi itriait'ee.’ (Zac 3.2)

¹⁰Mamïda mãgí seewa jarateepataarãpa mãga ooda-e. Ne-inaa Tachi Ak'õrede pia k'awada-e pak'ãri, oo iru p'anapata pedee k'achiapa. Ne-animalaarãk'a ãchi k'ap'iapa oopi bik'a oopata, k'isidadak'aa perã Tachi Ak'õrepa k'isiapiparik'a. Mapa mia jõnãpa ãchi itu jõk'oodait'ee p'ek'au k'achia ooyaa k'aurepa.

¹¹iAai, Tachi Ak'õrepa ãchi k'achiadee pëiit'ee! P'ek'au k'achiade nipapata Caínpa oodak'a. * Ichiaba oopata Balaampa oodak'a. P'arat'a jita k'iniapa ichia Tachi Ak'õre eere p'anadap'edaarã p'ek'au k'achiade baapiji. * Ma awara ãchi poroorã ome chõo jiri p'ani, Corepa oodak'a

* ⁶ Eperãarã ùk'uruurãpa jarapata mãgí *angeleerã* k'ãipachida na p'ek'au eujãdepema wëraarã ome. Gn 6.2-4; 2 P 2.4. * ¹¹ Caínpa ichi t'ëepema peet'aaji. Gn 4.1-16; 1 Jn 3.12.

* ¹¹ Ap 2.14; Nm 22-24; 31.16; 2 P 2.15-16.

ichi eere p'anadap'edaarã ome. * Maperãpi Tachi Ak'õrepa ãchi ichiaba k'enak'ooit'ee iru k'irapite panadak'ãri.

¹²Parã chip'edaidak'ãri ne–inaa jedek'odait'ee, k'ira nejasiadaipata mãgí seewa jarateepataarã k'aurepa. Mamída ãchi k'ira nejasia wêe, waibia k'opata mãik'aapa waibia topata, ãchita poro waibiarãk'a Tachi Ak'õre k'irapite. Mãgá oodak'ãri, chupiria chitooñirã ak'idak'aa. Jõmaweda ãchi–it'ee aupai oopata. Jiarara pania wêe bák'api p'ani, nãupa ateeperi eujã p'ũasaadee. Ichiaba nejõ biirík'api p'ani chauk'aa bak'ãri, chaujara bi mída. Æchi piu pik'a p'ani ma pak'uru ãt'adak'a mãik'aapa p'oodak'a. ¹³P'usa t'ojara pak'ãri, k'iraudaipari mãik'aapa k'õp'ep'ee nejarra k'achia ome ipu ide atabëipari. Mãga pik'a mãgeerã. Golpe pedeeepata eperãarã waibiarãk'a. Mamída tachia unudai ne–inaa k'achia k'ira t'ãdoõ ãchia oopata. Lucero Ak'õrepa bidamãiipa uchiadák'api p'ani, awaraarãmaa Tachi Ak'õre o atuapipata perã. Mapa irua ãchi atuapiit'ee, ichita p'ãriude jã paraa p'anadamerã.

Enocpa seewa jarateepataarãde jarada

¹⁴Enoc Adandeepa uchiadap'edaarã sietede uchijai. Tachi Ak'õrepa Enocmaa pedeeipi mãgeerãde:

—iÛrítí mia jararu! Tachi Waibia cheit'ee ichi angeleerã cho–k'ara ome. ¹⁵Ak'í cheit'ee jõmaweda eperãarãpa oopatap'edaa, jarait'ee pia wa k'achia. Tachi Ak'õrede ijãadak'aa beerã k'achiadee pëiit'ee. Mãga ooit'ee ãchi irude ijãadak'aa p'anadairã; ne–inaa k'achia oopatap'edaa perã mãik'aapa iru ãpíte pedee k'achia jarapatap'edaa perã. *

¹⁶Mãgíirã t'ãri o–ia p'anadak'aa. Ik'iatí pedeeepata awaraarãmaa, ne–inaa oodak'ãri. T'ãride oodaamaa p'anadairã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a, oopata ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'íapa oopi bik'a. Audua pedeeepata awaraarãpa pia ak'idamerã mãik'aapa pedee pia jara p'anípa k'õp'ãyo meraa pik'apata, jõmaweda pia uchiamerã ãchi–it'ee aupai.

Jesucristo k'õp'ãyoorãpa naaweda jaradap'edaa

¹⁷Mamída ipemaarã k'iníarã, parã mãga p'anadak'aa. Mapa k'irãpátí Tachi Waibia Jesucristopa jirit'eradaarãpa jaradap'edaa:

¹⁸—Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda, ijãapataarã t'ãide uchiadait'ee Tachi Ak'õre Ûraa oo iru p'anapataarã. Mãgíirãpa oodait'ee ãchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'íapa oopi bik'a.

¹⁹Parã t'ãide mãgá p'asa bi. Mãgee seewa jarateepataarãpa parã k'irapipata pãchi auk'arã ome. Mapa awara–awaraadaipata. Æchia oopata na p'ek'au eujãdepema ijãadak'aa beerãpa oopatak'a, Tachi Ak'õre Jaure wêe p'anadairã.

* 11 Nm 16.1-35. * 15 Ma pedee Enocpa p'ãdãdepema paji.

Ūraada Cristode wāara ijāapataarā-it'ee

²⁰Jōdee parā, ĩpemaarā k'iniarā, māga p'anadak'aa. Mapa chik'aripa p'anapatāati waapiara Cristode ijāadait'ee māik'aapa pipiara k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa wāarata pedee jara pēida. Ma awara it'aa t'ĭpatāati Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. ²¹K'ĭra k'aupai k'ĭra atuadai Tachi Ak'ōrepa tachi k'inia iru bapari māik'aapa p'anapatāati ichia k'inia bik'a. K'āiwee nipatāati Tachi Waibia Jesucristopa chupiria k'awaaru ewate, ichita p'anapataadait'ee perā iru ome.

²²Pia ijāa–e beerā chupiria k'awāati waapiara Cristode ijāadamerā. ²³Eperāarā netuara o k'achiade nipapataarā k'aripāti ijāadamerā māik'aapa uchiadamerā t'ĭpĭtau urua nĭbideepa uchiak'ajidak'a. Eperā p'ek'au k'achia ooyaa bak'āri, ichiaba chupiria k'awāati. Mamĭda ichia p'ek'au k'achia oopata unuamaa iru p'anadaipia bi, p'aru mik'ia jo bik'a. Mapa k'ĭrak'aupai oodai āchia oopatak'a.

It'aa t'ĭda ijāapataarā pari

²⁴Tachi Ak'ōrépata parā k'aripai māirā k'achiade baainaadamerā. Ma awara ichia parā ateei ichimaa ichi k'ĭra wāree unudamerā māik'aapa t'āri o–ĭa, p'ek'au k'achia wēe bainĭ p'anadamerā ichi k'ĭrapite. Mapa o–ĭa irumaa it'aa t'ĭdāma. ²⁵Ichita Tachi Ak'ōre; awaraa Ak'ōre Waibia iru k'āyaara wē–e. Ichi Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari. Maperā t'āri o–ĭa it'aa t'ĭpata: “Jesucristo, pi jōmaweda na p'ek'au eujāde nĭbi Rey Waibia K'ĭra Wāree. Ne–inaa jōmaweda pi jua ek'ari iru bi. Ewaa weda ne–inaa jōmaweda chok'aji; at'āri chok'apari māik'aapa ichita māga bapariit'ee. Amén.”

APOCALIPSIS

Tachi Ak'õrepa k'awapida San Juanmaa

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na libro Apocalipsis apata p'aji. Apocalipsis jara k'inia bi Tachi Ak'õrepa k'awapida. Juanpa na pedee p'aji Cristode ijäapataarã ũraait'ee, Cesarpa ära miapi iru bada perã ichi jua ek'ari. Na p'ädade Juanpa jara bi Tachi Ak'õrepa unupida ichimaa k'äimok'araa pik'a bide, Patmos islade bak'äri. Made Ak'õrepa unupiji ichia ooit'ee bi netuara eere p'aniirã p'oyaait'ee.

Naapiara Juanpa jara bi Jesucristopa na pedee k'awapida ichi ängel k'ap'ia pari (cap. 1.1-3). Ijääpataarãmaa saludaap'eda, jara bi ichia Jesucristo unuda mäik'aapa ichia Cristopa jara pëida p'ã bi Ásia eujädepema Cristode ijääpataarã chip'epata siete p'aniirãmaa (caps. 1.4–3.22). Jara bi ichia Tachi Ak'õre rey su–ak'i beepari unuda (cap. 4); joip'aruk'a bi pirat'ida unuda mäik'aapa Oveja Chak'e unuda (cap. 5). Jara bi ma joip'aruk'a bi k'arada siete unuda mäik'aapa ichia unuda ma Oveja Chak'epa ma k'arada chaa ogat'aak'äri (caps. 6.1–8.1). Jara bi ichia unuda angeleeräpa trompeta seis chaadak'äri, Tachi Ak'õrepa ne–inaa k'achia oopii naaweda na p'ek'au eujädepemaarãmaa (caps. 8.2–9.21); ichia ängel unuda joip'aruk'a k'aipée bi ome (cap. 10) mäik'aapa ichia unuda Ak'õre pedee jarapataarã omé it'ariipa chedak'äri na p'ek'au eujädee mäik'aapa ma seis eerepema trompeta chaak'äri (cap. 11). Jara bi wëra je choma bi ome pajäde unuda (cap. 12); nemisia ne–animal k'achia ome unuda (cap. 13); Oveja Chak'e unuda ciento cuarenta y cuatro mil judiorã ome (cap. 14.1-5); angeleerã unuda ärapa na p'ek'au eujädepemaarã k'achia oodak'äri (cap. 14.6-20); k'ari ũrida mäik'aapa angeleerã siete unuda (cap. 15). Unuji awaraa ne–inaa siete p'asadap'edaa na p'ek'au eujädepemaarãmaa, angeleeräpa p'arat'u weedak'äri mäirã ñri (cap. 16). Jara bi Babilónia p'uuru unuda (cap. 17) mäik'aapa Tachi Ak'õrepa ma p'uuru jöpida (caps. 18.1–19.5). Jara bi Oveja Chak'e miak'äida fiesta unuda mäik'aapa säga pait'ee Cristo waya chek'äri (cap. 19.6-21). Jara bi Tachi Ak'õrepa Netuara Poro Waibia p'oyaada (cap. 20.1-10) mäik'aapa säga jömaweda eperäarã panadait'ee Tachi Ak'õre su–ak'i beepari t'orroo bi k'irapite (cap. 20.11-15). Ichiaba jara bi säga pait'ee Tachi Ak'õrepa ooit'ee bi eujä chiwidi mäik'aapa Jerusalén p'uuru chiwidi (caps. 21.1–22.5). T'ëepai jara bi na p'äda leerutaaräpa oopataadamerã na ũraade jara bik'a mäik'aapa ichita Cristode ijääpataadamerã (cap. 22.6-21).

Jesucristopa k'awapida

1 ¹Na p'ädade mi, Juanpa jara bi Tachi Ak'õrepa ne–inaa k'awapida Jesucristomaa. K'awapiji ichia na ewari ooit'ee bi, Jesucristopa jõdee ichideerãmaa mãga k'awapimerã. It'ariipa Cristopa pëiji ichi ángel mimaa, mi iru mimiapari perã. ²Na p'ädade mia jara bi Tachi Ak'õrepa mimaa unupida, ichia mimaa jara pëida mãik'aapa Jesucristopa mimaa jarada. ³Tachi Ak'õrepa pia ak'iit'ee na p'äda leerupa awaraarã taide, ichia jara pëida perã. Ichiaba pia ak'iit'ee na p'ädade jara bi ùridap'eda, oo p'anipa aide ùraa bik'a, ma jõma ooit'ee taarã–e perã.

Juanpa Ásia eujãdepema ijãapataarãmaa jarada

⁴Mi, Juanpa nãga p'ã pëiru parã Ásia eujãdepema ijãapataarãmaa, siete chip'epataarã chaachaa.

Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã pia ak'i bapariimerã. Mãgã k'ãiwee p'anapataadait'ee. Tachi Ak'õre ichita bapari; ichita bapachi mãik'aapa ichita cheit'ee. Mia ichiaba iidi bi Tachi Ak'õre Jaurepa parã k'aripamerã. Iru jaure siete pik'a bi Tachi Ak'õre su–ak'i beepari k'irapite.

⁵ Ichiaba mia iidi bi Jesucristopa parã k'aripamerã. Iruata wãara jarapari Tachi Ak'õrepa jara bi. Iruata piup'eda, naapiara chok'ai p'irabajji ichita bapariit'ee. Na p'ek'au eujãdepema reyrã jõmaweda p'anapata iru jua ek'ari. Iruata tachi k'inia iru bapari. Mapa tachi uchiapiji tuchia p'ek'au k'achia oopata jua ek'ariipa. Mãga ooji iru waa bat'ada k'aurepa kurusode piuk'ãri tachi pari.

⁶ Iruata tachi ichideerã papiji ichi Ak'õremaa p'aareerãk'a it'aa t'ipataadamerã eperãarã pari. Mapa jaradáma: “Jesucristo ichita jõmaarã k'ãyaara waibiara bapariit'ee.” ¡Amén!

⁷ ‘¡Úriti! Iru cheit'ee jjararade. Maapai jõmaarãpa iru unudait'ee; iru supidap'edaarã paara. Na p'ek'au eujãdepema to bee chaa eperãarã jarajëedait'ee waaweepa, irua ãchi miapiit'ee jãak'aapa ãchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mãga pait'ee. Amén.’ (Dn 7.13)

⁸Tachi Ak'õre Waibiapa jara bi:

—Mita Alfa; nejõmaata naa. Ichiaba mita Omega; nejõmaata t'ëe. Mita jõmaarã Waibia. Mi ichita bapari; ichita bapachi mãik'aapa ichita cheit'ee.

Juanpa Jesucristo unuda k'ãimok'araa pik'a bide

⁹Mi, Juan, parã ipema Cristo k'aurepa, parãk'a mi t'ãri a–ba bapari perã iru ome. Mi ichiaba parã k'õp'ãyo, tachi auk'a wãdait'ee perã Ak'õre truadee mãik'aapa ñraweda tachi auk'a choopata perã Jesude ijãa p'anide, tachi jiri p'ani mïda miapidait'ee ma k'aurepa. Mi Patmos islade pëijida Tachi Ak'õre Ûraa jarateepachi perã mãik'aapa Jesupa ooda jarateepachi

perã. ¹⁰Mama bide tomia ewate it'aa t'ĩmaa baji Tachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Mãga nide k'ãimok'araa pik'adachi. Mi ãpитеik'a eereepa ũriji eperã golpe pedeeru, trompeta golpe jĩwaaparik'a. ¹¹Mãgaji:

—P'ãji pia unuru maap'eda p'ẽiji ijãapataarã chip'epata bee chaa nãgi siete p'uurude: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia, Laodicea p'uurudee auk'a.

¹²Mãga ũrik'ãri, p'irrabaiji ak'iit'ee k'aipata mimaa mãga jara bi. Unuji lámpara bipata siete, awara-awaraa bainĩ bi. Mãgĩ chaachaa nẽedee ooda paji. ¹³Mãgĩ esajiak'a unuji eperãk'a. P'aru teesoo jĩ baji. K'irride ne-inaa nẽedee ooda jĩ baji. Nẽrabai baji ichi t'ũade. ¹⁴Ichi puda t'o-t'oo baji, oveja k'arak'a maa-e pirã nievek'a. Chi tau urua nĩbaji t'ipitauk'a. ¹⁵Chi biĩri jida urua baji, bronce irradak'ãri uruaparik'a. Chi otau ũriji to k'ida chaaree jĩwaaparik'a. ¹⁶Ichi jua juaraare lucero siete iru baji. Chi it'aideepa uchiaji espada choma, k'ĩraichaa weda p'ewedee bi. Chi k'ĩra urua nĩbaji ak'õrejĩru imat'ipa urua nĩbaparik'a.

¹⁷Mia iru unuk'ãri, eujãde baainaji iru k'ĩrapite mãik'aapa piudak'a baibeeji. Mãpai irua mi t'õbaiji ichi juarapa mãik'aapa mimaa mãgaji: —P'eranáaji. Mi nejõmaata naa mãik'aapa nejõmaata t'ẽe. ¹⁸Miata eperãarã chok'ai p'anapipari. Na p'ek'au eujãde bide mi jai-idaaji. Mamĩda chok'ai p'irabaiji, maadak'ãriipa ichita bapariit'ee. Mia llavek'a iru bi piudap'edaarãmãi ewait'ee. Madeepa eperãarã uchiapii mãik'aapa ãra k'aripai ichiaba chok'ai p'irabaidamerã ichita p'anapataadait'ee mi ome. Maa-e pirã, k'inia-e pirã, ãra mãgã uchiapi-e pait'ee. ¹⁹Maperã p'ãji pia unuru, ĩrã ne-inaa wãyaa nĩbi mãik'aapa ne-inaa t'ẽepai wãyaaait'ee bi. ²⁰Pia unu bi ne-inaa Tachi Ak'õrepa waide unupi-e pada apidaamaa: na lucero siete mi jua juaraare mãik'aapa jã lámpara bipata siete nẽedee ooda. Na lucero siete jara k'inia bi angeleerã siete bida ijãapataarã chip'epata siete aba-abaa ak'idamerã. Jõdee jã lámpara bipata siete jara k'inia bi ma ijãapataarã chip'epatamã siete.

Cristopa jara p'ẽida

Éfeso p'uurudepema ijãapataarãmaa

2 ¹Mãpai irua mimaa mãgaji:
—Nãgi pedee p'ã p'ẽiji Tachi Ak'õrepa ichi ángel p'ẽidamaa* Éfeso p'uurudepema ijãapataarã ak'imerã:

Nãga jara bi ma lucero siete iru bĩpa ichi juaraare, bi misa ma lámpara bipata siete nẽedee ooda ome. ²Mia k'awa bi parã Efesodepemaarã p'anapata. Pia mimiapata seewa-idaa beerã t'ũnaadamerã pãchi t'ãide mãik'aapa pia choopata mide ijãa p'anide. K'awa bi parãpa chooda-e, t'ãri k'achia-idaa beerã t'ũu k'inia

* 2.1 Griego pedeede jara k'inia bi *chok'a p'ẽida*.

p'anadak'āri pāchi t'āide. Māirāpa seewata taita Cristopa pēidada adak'āri, parāpa ak'ipachida āchia jarateepata, k'awaa atarutamaa āchi seewa-idaa bee. ³Maapai parāpa choopachida, māirāpa nepira jiripachida mīda parā ome. Sē-ee māgá choopachida, nepirade baaijida mīda mide ijāa p'ani k'aurepa.

⁴Māgá choopachida mīda, mia pia ak'i-e nāgf ne-inaa parāpa oopata. Mi māik'aapa pāchi k'ōp'āyoorā k'inia iru p'anada-e naawedapemak'a. ⁵K'irāpāti sāga p'anapachida ewaa mide ijāadak'āri. Parāpa ne-inaa k'achia oopata oo amāati māik'aapa t'āripa jōma oopatāati naawedapemak'a, mi k'inia iru p'anadairā māik'aapa pāchi k'ōp'āyoorā k'inia iru p'anadairā. Māga ooda-e pirā, mia pāchi lāmpara bipata āyaa atait'ee. Māgá mi waa parā ome ba-e pait'ee. ⁶Mia māga jara bi mīda, parāpa nāgf ne-inaa pia oopata. Mik'a parāpa auk'a unuamaa iru p'anapata Nicolaíta pidaarāpa k'achia oopata. ⁷K'iiri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa. K'achia p'oyaapataarāmaa mia k'opiit'ee eperāarā chok'ai p'anapipari pak'urudepema; māgf pak'uru Tachi Ak'ōre eujāde bi.

Cristopa jara pēida Esmirna p'uurudepema ijāapataarāmaa

⁸Māpai irua māgaji:

—Īrā nāgf pedee p'ā péiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Esmirna p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bi nejōmaata naa, nejōmaata t'ēe; chi jai-idaap'eda chok'ai p'irabaidapa. ⁹Mia k'awa bi parā Esmirnadepemaarā nepirade p'anapata eperāarāpa parā jiripata perā miapidait'ee. Unu bi parā chupiria jōnapata, wāara chupiria-ee p'ani mīda, it'ari iru p'anadairā jōmaweda Tachi Ak'ōrepa k'isia iru bi parā-it'ee. K'awa bi pedee k'achia judiorā apataarāpa jara jōni parā āpīte. Māirā Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede chip'epata mīda, wāara Tachi Ak'ōredeerā-e, michideerā jiripata perā. Tachi Ak'ōredeerāk'a p'anapataadai k'āyaara, Satanadeerāk'api p'anapata. ¹⁰Waaweenāati māgeerāpa parāmaa ooruta. iŪriti! Māgeerā k'ap'ia pari Satanapa parā ūk'uru t'ipiit'ee carcelde, mide ijāa amaadai jāk'aapa ma k'aurepa. Ewari diez mama p'anadait'ee. Mamīda chóoti mide ijāa p'anide, mama parā peeruta pijida. Māgá chooruta pirā, mia it'aripema poro jīra teeit'ee parāmaa, ichita p'anapataadamerā mi ome michi truade.

¹¹K'iiri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa. K'achia p'oyaapataarā piuda aba piudait'ee. Atuada-e pait'ee Cristode ijāadak'aa beerāk'a.

Cristopa jara pēida

Pérgamo p'uurudepema ijāapataarāmaa

¹²Māpai irua māgaji:

—Írá nāgí pedee p'ā péiji Tachi Ak'õrepa ichi ángel pëidamaa Pérgamo p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bi espada choma k'íraichaa weda p'ewedee iru bipa.
¹³Mia k'awa bi parā Pergamodepemaarā p'anapatamāi. Satanás rey su-ak'i beeparík'api bi, jāpemaarā chok'ara ichi jua ek'ari p'anapata perā. Mamida parāmaa ik'achia Cristodeerāda adak'ari, mi merada-e paji. Ma awara parā choopachida mide ijāa p'anide, parā k'õp'āyo Antipas peejida mīda mia ooda jarateeda perā. Parā mágá choojida, iru peejida mīda pāchi t'āide, Satanás baparimāi.

¹⁴Parā mágá choopachida mīda, mia pia ak'i-e nāgí ne-inaa parāpa oopata. Pāchi t'āide ūk'uruurāpa jarateepata Balaampa chonaarāweda jarateedak'a. Māgipa Balacmaa jaraji sāga k'ūrai Israel pidaarā, ārapa k'odamerā nechiara ata bidap'edaa ne-inaa juapa ooda k'īrapite, ai k'īrapite eperāarāpa it'aa t'īpata. Ichiaba k'ūraji ārapa k'achia oodamerā awaraarā ome. Israel pidaarāpa ma ne-inaa omé oodak'ari, Tachi Ak'õrepa āra pia ak'i-e paji.

¹⁵Ma jīak'a pāchi t'āide ichiaba ūk'uruurāpa jarateepata Nicolaíta pidaarāpa jarateepatak'a. ¹⁶iMa k'achia choonāati pāchi t'āide! Māirāpa jarateepata choodai k'āyaara, ma jarateepata k'īra unuamaa iru p'anapatāati, mia k'īra unuamaa iru baparik'a. Maa-e pīrā mia māirā miapiit'ee mi it'aideepa uchia bi espada choma bipa; mágí mi pedee.

¹⁷K'īiri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'õre Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa. K'achia p'oyaapataarāmaa mia k'opiit'ee it'aripema chik'o mera iru bi *maná* apata. Ma awara parā chaachaa mia teeit'ee māu t'orroo; t'ī chiwidi aide p'āda ome. Ma māu jitarupapai parāpa k'awaait'ee ichi t'ī aide p'ā bi.

Cristopa jara pëida

Tiatira p'uurudepema ijāapataarāmaa

¹⁸Māpai irua mājaji:

—Írá nāgí pedee p'ā péiji Tachi Ak'õrepa ichi ángel pëidamaa Tiatira p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bi Tachi Ak'õre Warrapa; chi tau urua nībi t'ipitauk'a māik'aapa biiri urua bi bronze irradak'ari uruaparik'a. ¹⁹Mia k'awa bi parā Tiatiradepemaarāpa oopata mide ijāapata perā. Chik'inia p'anapata māik'aapa choopata mide ijāa p'anide. Mapa awaraarā k'aripapata māik'aapa choopata, nepirade baairuta pijida. Audupiara māga oomaa p'ani naawedapema k'āyaara, mide ewaa ijāa p'anedak'ari.

²⁰Írá māga oomaa p'ani mīda, mia pia ak'i-e nāgí ne-inaa parāpa oopata. Ichiak'au bipata jā chonaarāwedapema wēra Jezabel jīak'aa,

ichia ne–inaa k'achia jarateemerã pãchi t'ãide. Ichi Tachi Ak'õre pedee jaraparida apari. Mamïda mãga–e. K'ũrayaa bapari. Ichia jarateepari pia bi michideerãpa p'ek'au oodamerã mãik'aapa pia bi ãrapa k'odamerã nechiarã ata bidap'edaa ne–inaa juapa ooda k'ĩrapite, ai k'ĩrapite eperãarãpa it'aa t'ĩpata. ²¹Mia jaraji ma k'achia oopata oo amaamerã. Mamïda mãga oo k'inia–e. ²²Mapa mia ichi k'ayaapiit'ee; ichi ome k'achia oo p'aniĩrã paara. Mãirã auk'a miapiit'ee, oo amaada–e pirã ma k'achia ichia oopida. ²³Ma awara mia peeit'ee ichia jaratee bide ijãapataarã, ichi warrarãk'a p'anadairã. Mãgapi mide ijãapataarã jõmaarãpa k'awaadait'ee mia nejõmaata k'awa bi; eperãpa t'ãridepai k'ĩsia bi mãik'aapa t'ãripa oo k'inia bi paara. Miata ak'it'ee pãchia oopata mãik'aapa ne–inaa teeit'ee eperã chaachaa irua ne–inaa oopata pari na p'ek'au eujãde bi misa; ne–inaa pia irua pia oopata pari maa–e pirã ne–inaa k'achia irua k'achia oopata pari.

²⁴Írã mia nãga jara bi parã apemaarãmaa Tiatira p'uurude p'ani. Parãpa pia oo p'ani k'awa k'iniadak'aa perã ma wẽrapa jaratee bi. Jiridak'aa Satanás net'aa k'awaadait'ee; jãgee net'aa eperãarãpa k'awadaik'araa bi. Parã ma k'achiade t'ũ k'iniadak'aa perã, mia ne–inaa awaraa iidi–e pait'ee parãpa oodamerã. ²⁵Jip'a k'inia bi parã choodamerã mide ijãa p'anide mãik'aapa ne–inaa pia oo p'anide, mi waya cheru misa.

²⁶Parãdepema k'achia p'oyaapataarã pia ak'it'ee mia oopi bik'a oo p'anadak'ãri parã jai–idaarutamaa. Parã biit'ee eperãarã p'uuru ak'ipataadamerã, reypa ooparik'a.

²⁷Mi Ak'õrepa eperãarã bidak'a mi jua ek'ari, mãgã mia eperãarã biit'ee parã jua ek'ari. Parãpa ma p'uuru pidaarã pãchi jua ek'ari iru p'anadait'ee mãik'aapa chupiria k'awaada–ee mi k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã jõt'aadait'ee. Reypa tuma hierrodee juade iru bipa ooparik'a, mãga pik'a parãpa oodait'ee.

'Mãirã ome oodait'ee eperãpa chok'o pak'urupa wik'ãri ooparik'a.' (*Sal 2.9*)

²⁸Ichiaba mia ïdatipodopa lucero teeit'ee parãmaa, mi jãak'a ïdaa pik'a p'anapataadamerã. ²⁹K'ĩiri eesaa p'anãti ũridamerã ma pedee Tachi Ak'õre Jaurepa jarada ijãapataarãmaa, ãchi chip'epata chaa.

Cristopa jara pëida

Sardes p'uurudepema ijãapataarãmaa

3 ¹Mãpai irua mãgaji:
—Írã nãgĩ pedee p'ã p'ëiji Tachi Ak'õrepa ichi ángel pëidamaa Sardes p'uurudepema ijãapataarã ak'imerã:

Nãga jara bi Tachi Ak'õre Jaure siete pik'a iru bipa; chi lucero siete iru bi ichi juade. Mia k'awa bi parã Sardedepemaarãpa ne–inaa oopata. Eperãarãpa jarapata: “Jã ijãapataarã chok'ai p'anida” apata, parãpa wãara mide ijãapata jãak'aapa. Mamïda mãga–e.

Piudap'edaarák'api p'ani, wāara ijāada–e p'anadairā. ²iMapa ūrítí! Parāpa mide ijāapata jōi naaweda, jiripataáti oodait'ee mia oopi bik'a. Mia unu bi parāpa ne–inaa oopata pia–e bi Michi Waibia k'irapite. ³K'ísíati parāpa naaweda ūridap'edaade Tachi Ak'ōrepa jara pēida jaratee chedak'ari. Parāpa ma jarateedap'edaa ijāajida. Mapa írá oopatáati ma jaradak'a. Parāpa ne–inaa k'achia oopata oo amáati. Māga ooda–e pirā, atu bide nechiapari cheparik'a, māga pik'a mi cheit'ee. Parāpa k'awada–e ewari mi cheit'ee parā miapide.

⁴Mamīda parā Sardedepema ijāapataarā jōmaweda nipadak'aa ijāadak'aa beerāk'a. Chok'ara–ee p'ani mīda, ūk'uru p'anadak'aa mairāk'a. Mapa parā it'ari mi ome nipapataadait'ee. P'aru t'o–t'oo jī p'anadait'ee, pia p'anapata perā Tachi Ak'ōre k'irapite. ⁵Wāara jōmaweda k'achia p'oyaapataarā p'aru t'o–t'oo jīpataadait'ee. Mia mairā tī wēpapik'aa pait'ee Tachi Ak'ōre ome ichita it'ari p'anapataadait'eerā tī p'ā jera bi librodeepa. Ma k'āyaara michideerā ait'ee mi Ak'ōremaa mairāaapa ichi angeleerāmaa. ⁶K'iiri ēesaa p'anáti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa.

Cristopa jara pēida

Filadelfia p'uurudepema ijāapataarāmaa

⁷Māpai irua māgaji:

—Írá nāgí pedee p'ā péiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Filadelfia p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bi p'ek'au k'achia wēe bi, chi wāara aupaita jaraparipa. Chonaarāwedapema Rey David jōmaarā poro waibia badak'a, mi jōmaarā poro waibia. Mia aupaita llavek'a iru bi eperāarā wāpiit'ee Ak'ōre truadee. Mi awara apidaapa wāpida–e pai mairāaapa apidaapa jarada–e pai wānaadamerā. ⁸Mia k'awa bi parā Filadelfiadepemaarāpa oopata. K'awa bi awaraarā k'irapite parā mak'iaara waibia–ee p'ani mīda, p'anapata mia jarateedak'a mairāaapa choopata mide ijāa p'anide, mi merada–ee. Māga p'anapata perā parā k'irapite mia o ooji, aide wādamerā. Miata ma o ooda perā, apidaapa jarada–e pai parā aide wānaadamerā.

⁹iŪrítí mia ooit'ee Satanadeerāmaa! Mairāpa tai wāara judiorāda apata; Tachi Ak'ōredeerā. Mamīda seewamaa p'ani. Mia mairā bedabaiipit'ee parā k'irapite. Māga ooit'ee āchia k'awaadamerā mia parā k'inia p'e iru bapari. ¹⁰Parāpa oojida mia jaradak'a. Choopata mide ijāa p'anide, ma k'aurepa nepirade baajida mīda. Maperāpi mia parā k'aripait'ee Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā miapik'ari ichia ewari awara bidade ma–it'ee. Ma ewate ichia ak'ipiit'ee chisāgiirā wāara ichide ijāapata mairāaapa chisāgiirā ijāadak'aa.

¹¹Taarã—e mi cheit'ee. Chóoti mide ijãa p'anide. K'irak'aupai apidaapa atuapidai it'aripema poro jïra* Tachi Ak'õrepa parãmaa teit'ee bi, ichita mi ome chok'ai p'anapataadamerã. Mãgá atuapidai mide ijãa amaapiruta pirã parãmaa. ¹²K'achia p'oyaapataarã mia te biiri mãudee oodak'a papiit'ee mi Ak'õre tede. Ichita p'anapataadait'ee jãma mi Ak'õre ome. Mia mi Ak'õre t'ï p'ãit'ee ma p'oyaapataarã ïri, jõmaarãpa k'awaadamerã mi Ak'õre ãchi chipari. Ma awara mia p'ãit'ee mi Ak'õre p'uuru t'ï, Jerusalén chiwidi, ãchi ïri, jõmaarãpa k'awaadamerã ãchi ma p'uurudepemaarã. Mãgí p'uuru Ak'õrepa pëiit'ee it'ariipa. Ma awara ãchi ïri mia p'ãit'ee michi t'ï chiwidi, jõmaarãpa k'awaadamerã ãchi michideerã. ¹³K'ïiri ëesaa p'anáti ùridamerã Tachi Ak'õre Jaurepa jara bi ijãapataarã jõmaarãmaa.

Cristopa jara pëida

Laodicea p'uurudepema ijãapataarãmaa

¹⁴Mãpai irua mãgaji:

—Ërã nãgí pedee p'ã p'ëiji Tachi Ak'õrepa ichi ángel pëidamaa Laodicea p'uurudepema ijãapataarã ak'imerã:

Chi nãga jara bi Amén apata. Irua ichita oopari ichia jara bik'a mãik'aapa Tachi Ak'õre wãarata jara pëida jarapari. Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa ne—inãa jõma ooji. ¹⁵Mia k'awa bi parã Laodiceadepemaarãpa oopata. K'awa bi parã k'úrasaa pik'a p'ani—e ijãada—e p'aniirãk'a. Mamída ichiaba wãsia pik'a p'ani—e wãara ijãapataarãk'a. Taawa parã k'úrasaa pik'a p'anapataadai maa—e pirã wãsia pik'a p'anapataadai. ¹⁶Mamída mãga p'ani—e. Ma k'ãyaara parã jïiria pik'a p'ani; ijãa—ijãa pik'a p'ani. Mapa mi choo—e parã ome. Parã yiarãa iru bait'ee. ¹⁷Mia parã choo—e pãchia mãgapata perã: “michi juadoopa nejõmaata iru bi. Mapa maarepida falta—eda” apata. Mãga jaradak'ãri, pariatua pedeeapata. P'arat'ara p'ani mïda, Tachi Ak'õre—it'ee parã wãara chupiria chitooñi; tau p'ãriu pik'a p'ani, mãik'aapa ãk'adaa pik'a p'ani. ¹⁸Mãga p'anadairã mia ùraait'ee mïmaata neto atadamerã ne—inãa nãe ewaa atadak'a t'ipitaudeepa. Ichiaba mïmaa neto atãti p'aru t'orroo jïdait'ee mia jïparik'a. Mãgá waa k'ïra nejasia p'anada—e, parã ãk'adaa pik'a p'anadairã. Ma awara mïmaa neto atãti neera pãchi tau—it'ee. Mãgá Tachi Ak'õre wãarata pia unudai.

¹⁹Mia itriapari mãik'aapa miapipari mia k'inia iru biirã jõmaweda. Maperã k'ïra jïp'a ijãapatãati. Pãchi audua pedee pedee amãati mãik'aapa óoti mia oopi bik'a. ²⁰Ïrítí! Eperã puerta t'aide t'ïjaramaa

* 3.11 *It'aripema poro jïra* jara k'inia bi *premio*.

bainī beeparik'a, māga pik'a mia parā t'ijaramaa bi. Chi mi pedee ūrik'āri, ichi puerta ewaru pirā, mi t'ūt'ee iru tede māik'aapa t'āri a-ba p'anadait'ee.

²¹K'achia p'oyaapataarā mia su-ak'i beepiit'ee mi ik'aawa, mi su-ak'i beeparik'a mi Ak'ōre ik'aawa. Mi mama su-ak'i beepari, k'achia p'oyaapari perā. ²²K'īri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa.

Tachi Ak'ōrepa it'aripema ne-inaa Juanmaa unupida

4 ¹Ma t'ēepai awaraa k'āimok'araa pik'aji. Unuji puerta Tachi Ak'ōre eujāde t'ūpata ewa nībi. Māpai ūriji ma otau naaweda ūrida golpe pederu trompeta jīwaaparik'a. Māgaji:

—Chéji it'aa. Mia ak'ipiit'ee ne-inaa Tachi Ak'ōrepa na ewari ooit'ee bi.

²Aramata Tachi Ak'ōre Jaurepa mi ateeji. Mama it'ari mia unuji rey su-ak'i beepari bainī bi. Ai īri Tachi Ak'ōre su-ak'i baji. ³Iru k'īra wāree baji. Urua baji māu pi-ia bēisāa jaspek'a māik'aapa māu pi-ia p'oree cornalinak'a. Chi su-ak'i beepari t'īak'au baji euma p'itria pik'a bipa; p'āwaraa bi māu pi-ia esmeraldak'a. ⁴Ma su-ak'i beepari wap'ira baji awaraa su-ak'i beepari veinticuattro. Ai īri su-ak'i p'anajida chonaarā poro waibiarā veinticuattro. P'aru t'o-t'oo jī p'anajida māik'aapa poro jīra nēedee ooda jī p'anajida. ⁵Tachi Ak'ōre su-ak'i beeparideepa pa tau p'orep'orepari nībaji māik'aapa pa jīwaa nībaji pedee ome. Ma su-ak'i beepari k'īrapite lámpara siete urua p'anajida. Māgí lámpara Tachi Ak'ōre Jaure siete pik'a bi. ⁶Ichiaba ma su-ak'i beepari k'īrapite mia unuji ne-inaa lago bēi-sāak'a vidriodee oodak'a.

Ma su-ak'i beepari k'ait'a; ai ik'aawa, āpīte māik'aapa k'īrapite bainī p'anajida ne-inaa chok'ai bi k'īmari; aba ik'aawa chaa. Māgiirā k'īrapite māik'aapa ek'arra eere tau-idaa baji. ⁷Aba león k'īrak'a baji; awaraa p'ak'a chak'e k'īrak'a; awaraa eperā k'īrak'a māik'aapa chi apema nejīpi wāabai wāk'a baji. ⁸Ma chaachaa paraaji isiak'ara seis. Ma isiak'ara ichiaba tau-idaa baji taawaik'a eere, edaik'a eere paara. Māirāpa āstaawa, p'ārik'ua pida Tachi Ak'ōremaa ĩida-ee nāga k'aripata:

—'P'ek'au wēe, p'ek'au wēe, p'ek'au wēe bapari Tachi Ak'ōre Waibia.

Ichita bapachi; ichita bapari; ichita cheit'ee.' (Is 6.2-3)

⁹Māirāpa k'aridak'āri, jarapata ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bi k'īra wāree. Ichiaba jarapata iru ichita bapari māik'aapa jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māgá k'ari p'anide ichiaba gracias jarapata irumaa. ¹⁰Māirāpa māga k'ariruta chaa, ma chonaarā poro waibiarā veinticuattro bedabaipata ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bi k'īrapite māik'aapa it'aa t'īpata irumaa, iru ichita bapari perā. Māga oo p'anide āchi poro jīra ēradak'āri, bipata iru k'īrapite māik'aapa jarapata:

¹¹ —Tachi Ak'ōre Waibia, pīmaa aupaita jaradaipia bi: Pi jōmaarā k'āyaara k'īra wāreera bi māik'aapa jōmaarā k'āyaara

waibiara bi. Nejōmaata pi jua ek'ari nībi, pia nejōmaata ooda perā. Pia k'inia bada perā, nejōmaata māga ooji.

Juanpa pedee p'āda māik'aapa Oveja Chak'e unuda

5 ¹Ma rey su–ak'i beeparide su–ak'i bi jua juaraare mia unuji joip'aruk'a bi pirat'ida pedee p'āda ome. P'ā baji taawaik'a eere, edajāde paara. Tauchaada siete tauchaa baji jirri torrabaidapa. ²Ichiaba unuji angeleerā poro waibia aba. Māgí golpe pedee baji. Iidiji:

—¿K'aipata nāga k'isia bima? “Michia jā tauchaada ogat'aai māik'aapa ewai jāgí joip'aruk'a bi.”

³Mamīda apidaapa ma joip'aruk'a bi ewada–e pai; it'aripemaarā apidaapa, na p'ek'au eujādepemaarāpa pida māik'aapa piudap'edaarā eujā ek'ari p'aniirāpa pida. ⁴Māpai mi jēedachi apida wē–e pada perā ma joip'aruk'a bi ewadait'ee māik'aapa ma pedee p'āda leedait'ee. ⁵Mamīda ma chonaarā poro waibiarā veinticuatrodepemapa mimaa māgaji:

—Jēenāaji. iAk'íji! León apata Judá ēreerādepema; chonaarāwedapema Rey Daviddepa uchiadapa k'achia p'oyaaaji. Iruata jā tauchaada siete ogat'aai māik'aapa jā joip'aruk'a bi ewat'aai.

⁶Ak'ik'āri, mia unuji Oveja Chak'e apata eperāarāpa peedap'edaak'a. Ichi bainī baji ma rey su–ak'i beepari k'irapite māik'aapa ma ne–inaa chok'ai bi k'īmari k'irapite, māirā ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro esajīak'a. Ichia cacho siete iru baji. Ichiaba tau siete iru baji. Ma tau siete jara k'inia bi Tachi Ak'ōre Jaure, jaure siete pik'a pēida na p'ek'au eujā jōmaade. ⁷Ma Oveja Chak'e wāji ma rey su–ak'i beeparide su–ak'i bi k'ait'a māik'aapa māgí jua juaraarepa ataji ma joip'aruk'a bi pirat'ida. ⁸Māga ook'āri, ma ne–inaa chok'ai biirā k'īmari weda māik'aapa ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro weda bedabaidachida iru k'irapite. Ma chonaa chaachaa iru baji arpa māik'aapa p'arat'u nēdede ooda. Ma p'arat'u chaa ipuru baji ne–inaa bajūbak'a t'ūa bipa. Māgí jara k'inia bi Cristodeerāpa it'aa t'īpata. ⁹Māga nide ma bedabaidap'edaarā jōmaarāpa k'ari chiwidi k'arījida:

—Piata ma joip'aruk'a bi atai māik'aapa ma tauchaada ogat'aai, eperāarāpa pi peet'aadap'edaa perā.

Pichi waa māgá bat'ada k'aurepa eperāarā uchiapiji p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

Māgá Tachi Ak'ōre–it'ee neto pik'a ataji eperāarā k'īra t'ādoo nāgee chaadepema: ēreerā, pedee, p'uuru, eujā, māgee chaadepema.

10 Pia āra Tachi Ak'ōre jua ek'ari bijī p'aareerāk'a irumaa it'aa t'īpataadamerā.

Ichiaba pia āra reyrāk'a papiit'ee na p'ek'au eujādepemaarā ak'ipataadamerā.'

(Ex 19.6)

¹¹Māpai mia unuji ma rey su–ak'i beepari, ma ne–inaa chok'ai bi k'īmari māik'aapa ma chonaarā poro waibiarā angeleerāpa wap'ira ata

p'ani. Audú cho–k'ara* paraaji; tachia p'oyaa juasiada–e. ¹²Māirāpa otau apai pik'a bide golpe pedeejida:

—Oveja Chak'e peedap'edaa; irumaapaita jaradaipia bi:

Jōmaweda pi jua ek'ari p'anapata, nejōmaata pērē perā.

Pi k'īra wāreera bi; jōmaarā k'āyaara k'isia k'awaara bapari; jōmaarā k'āyaara juataura bapari; jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

Mapa pīmaa it'aa t'īpata, awaraarāmaa it'aa t'īdai k'āyaara.

¹³Māpai mia ūriji jōma ne–inaa chok'ai p'aniirā it'aripema, na p'ek'au eujādepema, na p'ek'au eujā ek'aripema māik'aapa p'usadepema; ne–inaa jōmaweda Tachi Ak'ōrepa ooda. Māirāpa māgajida:

—Rey su–ak'i beeparide su–ak'i bimaa māik'aapa Oveja Chak'ema jōmaarāpa ichita it'aa t'īdaipia bi māik'aapa ichita jaradaipia bi parā jōmaarā k'āyaara waibiara bi, ne–inaa jōmaweda parā jua ek'ari bapari perā.

¹⁴Māga jaradak'āri, ma ne–inaa chok'ai bi k'īmariirāpa p'anaujida:

—iAmén!

Ma awara ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro waya bedabaidachida ma su–ak'i bi k'īrapite māik'aapa Oveja Chak'e k'īrapite.

K'āata jara k'inia bi ma tauchaada siete

6 ¹Tēepai mia unuji ma Oveja Chak'epa ogat'aaru chi naapiara tauchaada, ma tauchaada siete joip'aruk'a bide k'ara bada. Māga nide ma ne–inaa chok'ai bi k'īmariidepema abaapa pa jīwaaparik'a pedeeji:

—Chepāde aji.

²Mia ak'ik'āri, unuji caballo t'orroo. Ai īri su–ak'i badapa ichi juade ematrima ateeji. Angelpa teeji chōo p'oyaapataarā poro jīra irumaa, wāmerā na p'ek'au eujādee jura p'oyaade. Wāji.

³Māpai ma Oveja Chak'epa araarepema tauchaada ogat'aaji. Māga ook'āri, mia ūriji awaraa ma ne–inaa chok'ai bi k'īmariidepemapa jararu: —Chéji.

⁴Ak'ik'āri, unuji caballo p'oree. Ai īri su–ak'i bimaa Tachi Ak'ōrepa espada choma teeji māik'aapa māgí juade biji na p'ek'au eujādepemaarā jōmaweda, māgí k'aurepa waa eperāarā k'āiwee p'ananaadamerā. Maperā eperāarāpa chíara pee para beeji.

⁵Māpai ma Oveja Chak'epa omé eerepema tauchaada ogat'aak'āri, mia ūriji awaraa ma ne–inaa chok'ai bi k'īmariidepemapa auk'a jararu: —Chéji.

Ak'ik'āri, unuji caballo p'āimaa. Ai īri su–ak'i bīpa net'aa chaapari iru baji ichi juade. ⁶Māpai nāgí pedee uchijai ma ne–inaa chok'ai bi k'īmari t'āidepa:

* 5.11 Griego pedeede: *millones y millones*.

—Jarra óoji trigo kilo apai t'erabaidamerã ewari aba mimiada pari; maa—e pirã cebada kilo õpeepai t'erabaidamerã ewari aba mimiada pari. Mamída olivo mãik'aapa uva t'õbaináaji, aceite paraamerã mãik'aapa vino paraamerã.

⁷Mãpai ma Oveja Chak'epa õpee eerepema tauchaada ogat'aak'ãri, mia ùriji awaraa ma ne—inaa chok'ai bi k'ímariidepemapa jararu:

—Chéji.

⁸Ak'ik'ãri, unuji caballo k'uarak'uaraa bi. Ai ñri su—ak'i bada Piuda apachida. Mägí t'ëe cheda Piudaarã P'apatamãi apachida. Mägiirã juade Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujãdepemaarã k'ímariidepema chaa aba biji, ma eperãarã piudamerã jura chõo jõnipa, jarra oo jõnipa, k'ayaapa mãik'aapa ne—animal k'achia beerãpa.

⁹Mãpai ma Oveja Chak'epa k'ímari eerepema tauchaada ogat'aak'ãri, mia unuji altar baini bi mãik'aapa ai ek'ari unuji jai—idaadap'edaarã jaureerã. Ijãadak'aa beerãpa ma eperãarã peejida, Cristode ijãapatap'edaa perã mãik'aapa iru ùraa jarateedap'edaa perã. ¹⁰Mãirãpa otau apai pik'a bide golpe pedeejida:

—Tachi Waibia, pia nejõmaata k'awapari. Pi k'achia wëe bapari mãik'aapa ichita oopari pia jara bik'a. ¿Sãapai ak'it'eema eujãdepemaarãpa oopata jarait'ee pia wa k'achia? ¿Sãapai tai peedap'edaarã miapiit'eema? ajida.

¹¹Mägiirã chaachaa Tachi Ak'õrepa p'aru teesoo t'oroo bi teeji. Mãpai jaraji áchimaa taarãpai iidamerã mãik'aapa nidamerã áchi ipemaarã, chi Cristopa oopi bik'a oopataarã Tachi Ak'õrepa awara bida ma—it'ee, auk'a piudamerã k'achia beerã juapa.

¹²Mãpai ma Oveja Chak'epa joisomaa eerepema tauchaada ogat'aak'ãri, unuji na p'ek'au eujã golpe wëre nãbi awërachaipa. Ak'õrejiru k'ii pik'adachi. P'ãi—maa baji p'aru cabra k'aradee oodak'a; mãgee p'aru jipata chi—iadak'ãri. Ma awara atane p'oreedachi tachi waak'a. ¹³Lucero pajãdeepa jurruk'oodachida na eujãde, higojõ chik'aa jurrupatak'a higuera biirideepa nãumia p'uak'ãri. ¹⁴Pajã pirat'idaji joip'aru pirat'ipatak'a. Mãpai wëpadachi. Ma awara eera, isla ome áyaa wãjida ma badamãiipa. ¹⁵Mãga unudak'ãri, na p'ek'au eujãdepema reyrã, eperãarã poro waibiarã, soldaorã poro waibiarã, p'arat'ara beerã, juataura beerã, esclavoorã, esclavo—eerã; ma jõmaweda mirudachida mãu te uriade mãik'aapa eera jëra bi eujãde mãu—idaa bimãi. ¹⁶Mama p'anide biajida eemaa mãik'aapa mãu—idaa bimaa:

—iTai ñri baai chéti, rey su—ak'i beeparide su—ak'i bipa mãik'aapa Oveja Chak'epa tai ununaadamerã, tai jiripata perã miapidait'ee! ¹⁷Tachi Ak'õre ewari waibia ewate paji. Apidaapa iru k'irau chooda—e payada ajida.

Ciento cuarenta y cuatro mil Israel pidaarã

Tachi Ak'õrepa jirit'erada

7 ¹Ma t'ëepai mia unuji angeleerã k'ímari; aba baini bi norte eere; aba sur eere; aba ak'õrejiru uchiapari eere; chi apema chi baaipari

eere. Māgiirāpa madepema nāu t'idik'a p'anajida p'uanaamerā eujā ĩri, p'usa ĩri wa pak'uru ĩri. ²Ichiaba unuji ángel awaraa ak'órejĩru uchiapari eereepa uchía cheru. Māgipa ne–inaa tauchaa bipari iru baji ichi juade. Ma ne–inaapa tauchaa bidak'āri eperāarā ĩri, jara k'inia bi ma eperāarā Tachi Ak'óre ichita chok'ai baparideerā. Māgí ángel golpe pedeeji apema k'ĩmariirāmaa; māgí jirít'eradaarāmaa eujā māik'aapa p'usa āripidamerā:

³—Waide āripináati eujā, p'usa māik'aapa pak'uru, waide taipa tauchaa bida–e perā Tachi Ak'óredeerā tau biiride.

⁴Mia ũriji jaradak'āri jōmasaa eperāarā ĩri ma tauchaa bidap'edaa. Israel pidaarā ēreerādepemaarā ciento cuarenta y cuatro mil paji.

- ⁵ Judá ēreerādepema doce mil paji;
Rubén ēreerādepema doce mil paji;
Gad ēreerādepema doce mil paji;
- ⁶ Aser ēreerādepema doce mil paji;
Neftalí ēreerādepema doce mil paji;
Manasés ēreerādepema doce mil paji;
- ⁷ Simeón ēreerādepema doce mil paji;
Leví ēreerādepema doce mil paji;
Isacar ēreerādepema doce mil paji;
- ⁸ Zabulón ēreerādepema doce mil paji;
José ēreerādepema doce mil paji
māik'aapa Benjamín ēreerādepema doce mil paji.

Eperāarā chok'ara p'aru t'orroo jĩ p'anadap'edaa

⁹Ma t'ēepai unuji eperāarā audú chok'ara nāgí chaadepema: eujā, ēreerā, p'uuru, pedee; māgí chaadepema. Bainĩ p'anajida ma rey su–ak'i beepari k'ĩrapite māik'aapa ma Oveja Chak'e k'ĩrapite. Apidaapa āra p'oyaa juasiada–e, audú chok'ara p'anadap'edaa perā. P'aru t'orroo jĩ p'anapachida māik'aapa palma k'iru atepachida āchi juade ak'ipidait'ee o–ĩa p'ani. ¹⁰Jōmaarāpa golpe pedeejida:

—Tachi Ak'óre, ma rey su–ak'i beeparide su–ak'i bĩpa māik'aapa Oveja Chak'epa eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atajida atuanaadamerā.

¹¹Angeleerā, chi wap'ira atadap'edaa ma rey su–ak'i beepari, ma chonaarā poro waibiarā māik'aapa ma ne–inaa chok'ai bi k'ĩmari; māgí angeleerā bedabaidachida tau biiri te jāde t'ōbairutamaa ma rey su–ak'i beepari k'ĩrapite māik'aapa it'aa t'ĩpachida Tachi Ak'ōremaa.

¹²Māgapachida:

—iAmén! apachida. Jōmaarāpa it'aa t'ĩdaipia bi Tachi Ak'ōremaa māik'aapa jaradaipia bi: “Pi jōmaarā k'āyaara waibiara bapari; jōmaarā k'āyaara k'ĩsia k'awaara bapari; jōmaarā k'āyaara t'āri piara; jōmaarā k'āyaara juataura; jōmaweda pi jua ek'ari p'anapata. Māga ichita jaradait'ee, jō–ee. iAmén!”

¹³Māpai ma chonaarã poro waibiarãdepema abaapa mimaa iidiji:
—¿K'áirãma na p'aru t'orroo jĩ p'ani? ¿Sãmãik'aapa chejidama? aji.

¹⁴Mia p'anauji:

—Piata k'awa bida aji, mi k'ãyaara.

Irua mågaji:

—Ãchi jai-idaadak'ãri, uchijida audú miapi iru p'anadap'edaarã juadeepa. P'aru t'orroo jĩ p'ani, ãchi p'aru t'õdap'edaa perã ma Oveja Chak'e waade. Mågapi ãchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wẽpajida.

¹⁵ 'Maperãpi Tachi Ak'õre su-ak'i beepari k'irapite bainĩ p'ani.
Ãstaawa, p'ãrik'ua pida ãchia oopata Tachi Ak'õrepa oopi bik'a
ichi it'aripema te waibiade.

Ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bipa ãra ichita ak'i bapariit'ee,
ichita ãra ome bapariit'ee perã.

¹⁶ Waa jarra ooda-e pait'ee mãik'aapa waa opisiada-e pait'ee.
Ichiaba ak'õrejirupa waa paada-e pait'ee mãik'aapa waa wãsiapa
jia cheda-e pait'ee.' *(Is 49.10)*

¹⁷ Måga pait'ee ma Oveja Chak'e, rey su-ak'i beepari k'irapite bainĩ
bipa, ãra pia ak'i bapariit'ee perã.*

Ãramaa ak'ipit'ee pania poatri uchìa bimãi, mågí pania todak'ãri,
ichita p'anapataadamerã iru ome.*

Ma awara Tachi Ak'õre ãra ome bapariit'ee perã, waa t'ãri p'ua
p'anadak'aa pait'ee.*

Seis eerepema tauchaada ogat'aada

8 ¹Oveja Chak'epa ma seis eerepema tauchaada ogat'aak'ãri,
it'aripemaarã jõmaweda k'iuu nĩbeeji. Mågá p'aneejida perã
hora esa-auk'a. ²Ma t'ẽepai mia unuji angeleerã siete, iru k'irapite
bainĩ p'anapataarã. Mågí chaa trompeta ãchi chaachaa jitajida.
³Māpai ángel awaraa cheji mãik'aapa bainĩ beeji altar k'ait'a. Ichi
juade k'uuruk'a bi nẽedee ooda iru baji. Aide ne-inaa t'ũa bapari
paapachida Tachi Ak'õre-it'ee. Awaraapa irumaa ne-inaa t'ũa bapari
waibia teeji, p'oiramerã Cristodeerã it'aa t'ipata ome mãik'aapa bimerã
ma altar ãri Tachi Ak'õre-it'ee. Mågí biji altar nẽedee ooda ãri; ma
altar rey su-ak'i beepari k'irapite bainĩ bi. ⁴Ma ne-inaa t'ũa bapari
paak'ãri, chi nari Cristodeerã it'aa t'ipata ome ma ángel juadeepa it'aa
wãji Tachi Ak'õre baparimãi. ⁵Māpai ma angelpa t'ipitau atap'eda
altardeepa, ma k'uuruk'a bi ipurut'aaji. Māpai bat'at'aaji na p'ek'au
eujãdee. Måga oo bide mia ùriji pa jiwaa nĩbi pedee ome. Ichiaba
unuji pa tau p'orep'orepari mãik'aapa na p'ek'au eujã wẽre nĩbi
awẽrachaipa.

* 7.17 Sal 23.1; Ez 34.23. * 7.17 Sal 23.2; Is 49.10. * 7.17 Is 25.8; Ap 21.4.

Angeleerāpa trompeta chaadap'edaa

⁶Māpai ma angeleerā sieteerāpa trompeta iru p'ani āchi juade ewaa jirajida chaadait'ee.

⁷Chi naapiara angelpa ichi trompeta chaak'āri, angeleerāpa hielo k'oi tauk'a bat'ajida na p'ek'au eujādee. Ma hielo p'aira baji t'ipitau ome māik'aapa waa ome. Perá eujā esajīak'a* paadachi. Ichiaba pak'uru ōpeedepema chaa aba māik'aapa p'ūajara jōmaweda paadachi.

⁸Araarepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, māu choma t'ipitau ome urua nībi bat'ajida p'usa jādee. Māpai perá p'usa jā esajīak'a* waa padachi. ⁹Ma awara p'usadepema ne–inaa chok'ai bi ōpeedepema chaa aba piudachida. Ichiaba barco p'usade wā nipadap'edaa, mǎgí ōpeedepema chaa aba jōdachida.

¹⁰Ma omé eerepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, lucero choma t'ipitau ome urua nībi pajādeepa baaidachi na eujādepema to māik'aapa pania poatri uchiapata ĩri; ma ōpeedepema chaa aba ĩri. ¹¹Mǎgí t'ĭjarapata Lucero Asia. Mǎgí baaik'āri, to māik'aapa pania poatri uchiapata ōpeedepema chaa aba ĩri, pania asia ũu beeji. Eperāarāpa ma pania todak'āri, chok'ara piujida.

¹²Ma ōpee eerepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, ak'ōrejīru, atane, lucero āridachida. Perá ak'ōrejīru k'ĭra esajīak'a k'ĭidachi. Perá atane k'ĭra esajīak'a auk'a k'ĭidachi. Ichiaba perá lucero esa–auk'a* k'ĭidachida. Mapa āstaawa hora ōpeedepema chaa aba ak'ōrejīru jēra–e paji. Ichiaba p'ārik'ua hora ōpeedepema chaa aba atane lucero ome ĩdaada–e paji.

¹³Māpai mia unuji nejīpi pajāde it'ĭ wāabai ni. Ūriji ma nejīpīpa golpe pederu:

—iAai, eperāarā at'āri eujāde p'ani audú chupīria jōnadait'eeda aji, apema angeleerā ōpeerāpa āchi trompeta chaadak'āri!

K'ĭmari eerepema trompeta chaada

9 ¹Māpai ma k'ĭmari eerepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, mia unuji lucerok'a pajādeepa baai cheda na eujāde. Mǎgīpa llave jitaji ewait'ee arii uria bi, chi t'ai jā nībada perā. Ma uria audú nāpia baji. ²Ma uria t'ai ewak'āri, narira uchua nībeeji, nari waibia uchiaparik'a t'ipitau waibiadeepa. Ma nari k'aurepa p'āriudachi. Ak'ōrejīru māik'aapa pajā perá unu–e paji nari jīrak'awaa nībīpa. ³Ma nari ome netuaraarā sisi k'ap'īak'a uchiadachida māik'aapa wāaichoo chejida na p'ek'au eujādee. Eujāde pa wādak'āri, mia unuji ne–inaa Tachi Ak'ōrepa māirāmaa bīda; mǎgí ne–inaa tusōrepa iru bīk'a eperāarā k'aait'ee. ⁴Tachi Ak'ōrepa māirāmaa jaraji p'ūajara apida; pak'uru jida ārinaadamerā. Jīp'a p'ua

*8.7 Griego pedeede: *una tercera parte*. *8.8 Griego pedeede: *una tercera parte*. *8.12 Griego pedeede: *una tercera parte*.

oodaipia bida aji, chi Tachi Ak'õre tauchaa wêe beerã áchi tau biiride.

⁵Mamída jaraji eperãarã k'aa peenaadamerã. Jĩp'a p'ua oodaipia bida aji, atane joisomaa wãyaaru misa. Mãirãpa k'aada golpe p'ua nĩbaji tusõrepa k'aada p'ua nĩbaparik'a.

⁶Mãgá eperãarã k'aa jõnide, ma eperãarã audú piu k'inia p'anadait'ee. Mamída piuda–e pait'ee.

⁷Mia sisira unuji caballoorã uchiapatak'a jura chõode. Ne–inaa poro jĩra nêedee oodak'a jĩ p'anajida áchi porode. Áchi k'ĩra eperã k'ĩrak'a beeji.

⁸Áchi puda waree beeji; wêraarãdek'a mãik'aapa áchi k'ida león k'idak'a beeji. ⁹Áchi t'ũade ne–inaa jĩ p'anajida armadura hierrodee oodak'a. Wãaichook'oodaidak'ãri, áchi isia jĩwaapachida carro caballopa jidiupata jĩwaapatak'a, chok'ara uchiadak'ãri jura chõode. ¹⁰Áchi trude ne–inaa awapari iru p'anajida, tusõreerãpa iru p'anapatak'a. Mãgipa eperãarã k'aadait'ee atane joisomaa wãyaaru misa. ¹¹Áchi rey Satanapa ára chok'apari. Ichi ma uria nãpia bi jĩapari. Hebreo pedeede ichi t'ĩjarapata Abadón; griego pedeede Apolión; jara k'inia bi Eperãarã Peepari.

¹²Ma naapiara ne–inaa k'achiara wãyaaji. Ne–inaa k'achiara omé at'ãri falta bi.

Joisomaa eerepema trompeta chaada

¹³Mãpai ma joisomaa eerepema angelpa ichi trompeta chaak'ãri, mia pedee ũriji altar nêedee oodadeepa. Ma altar Tachi Ak'õre k'ĩrapite bainĩ baji. Ma altar auk'idaa k'ĩmariide cacho paraa. Madeepa ma pedee uchua baji. ¹⁴Jaraji ma angelpa trompeta iru badamaa:

—K'ena péiji angeleerã k'ĩmari Éufrates to ide jĩa paraa p'ani.

¹⁵Mãgí angeleerã k'ena pèik'ãri, uchijida peenadait'ee na p'ek'au eujãdepemaarã õpeedepema chaa aba. Ai naaweda jĩa paraa p'anajida ni p'ani misa año, atane, ewari mãik'aapa hora Tachi Ak'õrepa awara bidamaa paru misa. ¹⁶Mia ũriji jaradak'ãri jõmasaa soldaorã p'e atadap'edaa caballok'a bi ĩri wãdamerã áchi ome. Audú chok'ara; doscientos millones paji.

¹⁷Ma caballok'a bi mãik'aapa mãgí ĩri wãdap'edaarã mia unuji k'ãimok'araa pik'a bide. Áchi t'ũade armadura jĩ p'anajida. Ma armadura p'oree baji, t'ĩpitauk'a. Ichiaba p'ãp'ãraa baji mãu pi–ia jacintok'a. Ichiaba k'uaraa baji mãu azufrek'a. Ma caballoorãk'a beeda poro león porok'a beeji. Mãirã it'aideepa uchijaji t'ĩpitau, nari mãik'aapa azufre p'ora. ¹⁸Ma ne–inaa k'achia õpeepa; t'ĩpitaupa, naripa mãik'aapa azufrepa na p'ek'au eujãdepemaarã õpeedepema chaa aba piuji. ¹⁹Ma caballoorãk'a beerãpa eperãarã mãgá p'oyaajida áchi it'aipa mãik'aapa áchi trupa, áchi tru taama porok'a beeda perã. Mãgipa auk'a eperãarã p'ua oopachida.

²⁰Mãgá eperãarã chok'ara piujida mĩda ma k'achiapa, chi waide peeda–e p'anadap'edaarãpa áchia ne–inaa k'achia oopata oo amaa k'iniada–e

paji. It'aa t'ĩ amaa k'iniadak'aa paji netuaraarãmaa. Ichiaba it'aa t'ĩ amaa k'iniadak'aa paji ãchia ne–inaa juapa ooda k'ĩrapite; ne–inaa nēedee ooda, p'arat'adee ooda, bronedee ooda, māudee ooda, pak'urudee ooda. Māgí k'ĩrapite it'aa t'ĩ k'inia p'anapachida māgee ne–inaa p'oyaa ak'ik'aa mīda, p'oyaa ūrik'aa mīda māik'aapa p'oyaa t'iak'aa mīda. ²¹Ichiaba awaraarã pee amaa k'iniadak'aa paji. Jaipanaarãpa oopatak'a oo amaa k'iniadak'aa paji. P'ek'au oo amaa k'iniadak'aa paji māik'aapa nechia amaa k'iniadak'aa paji.

Joip'aruk'a bi pirat'ida k'aipee

10 ¹Māpai mia unuji angeleerã poro waibia awaraa. Māgí it'ariipa cheji jiarara pirat'i nĩbide. Euma paraa baji ichi poro ĩri. Chi k'ĩra urua baji ak'õrejĩruk'a māik'aapa chi jĩru t'ipitau urua nĩbik'a baji. ²Ichi juade iru baji joip'aruk'a pirat'ida k'aipee. Māgí ewat'i baji. Ma angeleerã poro waibia na eujãde bainĩ ba chek'ãri, chi jĩru juaraarepema biji p'usa ĩri. Jõdee chi jĩru juabi eerepema biji eujã ĩri. ³Golpe biaji león biaparik'a. Māgá biak'ãri, pa siete jiwaa nĩbeeji pedee ome. Māgá iru biak'ãri, papa p'anauji. ⁴Mia mąga ūrik'ãri, ma pedee p'ait'ee paji. Mamĩda it'ariipa pedee ūriji:

—Apidaamaa jaranáaji pia ūrida māik'aapa ma pedee apida p'ánáaji.

⁵Māpai ma ángel bainĩ bada p'usa ĩri māik'aapa eujã ĩri ichi jua juaraarepema iaji pajāmaa. Ooji eperāarāpa oopatak'a ne–inaa juraadak'ãri Tachi Ak'õre k'ĩrapite, awaraarāpa ijāadamerã wāarata jara bi. ⁶Māpai ma angelpa ne–inaa jaraji Tachi Ak'õre ichita chok'ai bapari k'ĩrapite. Iruata ooji pajã māik'aapa ne–inaa jōma aide nĩbi; na eujã māik'aapa ne–inaa jōma aide nĩbi; p'usa māik'aapa ne–inaa jōma aide nĩbi. Iru k'ĩrapite ma angelpa mągaji:

—i'Taarã—ee Tachi Waibiapa k'achia beerã jōpiit'eeda! aji.

⁷Angeleerã seis eerepemapa ichi trompeta chaak'ãri, aupait'ee Tachi Ak'õrepa k'ĩsia iru bada eperāarã—it'ee. Jōmaarāmaa mąga k'awapi—e paji. Ichi mimiapataarāmaa; ichi pedee jarapataarāmaa aupaita k'awapiji ichia k'ĩsia iru bada.

⁸Māpai ma naaweda it'ariipa pedee badapa waya mĩmaa ne–inaa jaraji:

—Atanáji ma joip'aruk'a pirat'ida k'aipee ewat'i bi, jāma bainĩ bi p'usa ĩri māik'aapa eujã ĩri iru bi ichi juade.

⁹Aramāgá mi wāji ma angelmaa ma joip'aruk'a bi iidide. Ichia p'anauji:

—Jitáji māik'aapa k'ot'áaji. Pichi it'aide k'ũ—ũa bait'ee mielek'a. Mamĩda pichi bimaa pak'ãri, asia bait'ee.

¹⁰Irua jaradak'a mia ma joip'aruk'a bi atanaji māik'aapa k'o pēiji.

Wāara, michi it'aide k'ũ—ũa baji. Mamĩda mit'aap'eda, michi bide pak'ãri, mi t'ãri urati nĩbeeji. ¹¹Māpai mĩmaa mągaji:

'Pia waya jaraipia bi Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a. Jaraipia bida aji, irua ooit'ee bi p'uuru pidaarã chok'ara ome, eujãdepemaarã chok'ara

ome, pedee chok'ara awara-awaraa pedeepataarã ome mãik'aapa reyrã chok'ara ome.

Tachi Ak'õrepa eperãarã omé pëida ichi pedee jaranadamerã

11 ¹Mãpai pak'uru sãautaa mimaa teeji, mägipa ne-inaa chaamerã. Mägaji:

—Wáji chaade Tachi Ak'õre te waibia chi altar ome. Ma awara ai tede it'aa t'ipataarã juasíaji. ²Mamída chaanáaji ma te átaude t'iak'au bimái, mägimái Tachi Ak'õrepa awara bida perã ijãadak'aa beerã-it'ee. Atane cuarenta y dos wãyaaru misa, mägiiirãpa áchi jua ek'ari iru p'anadait'ee Tachi Ak'õrepa p'uuru jirit'erada ichi-it'ee.

³Mãpai Tachi Ak'õrepa mägaji:

—Mia omé pëiit'eeda aji, chi-iapata p'aru jĩ p'anik'a p'ani. Mãirãpa jaradait'ee mia jarapi bik'a, ma k'áima mil doscientos sesenta wãyaaru misa.

⁴Mägiiirã omé olivo biirik'a p'ani mãik'aapa lámpara bipatak'a p'ani; Tachi Waibia, chi na p'ek'au eujã ooda k'irapite p'ani. ⁵Apidaapa ma omé jiriruta pirã miapidait'ee, t'ipítai uchia bi áchi it'aideepa paapeit'ee ára k'ira unuamaa iru p'anapataarã. Mägá piudait'ee jómaweda ára miapi k'inia p'aniirã. ⁶Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'ira t'ádoos áramaa oopiji. Mapa árapa pajã jã pik'adai k'oi chenaamerã, Tachi Ak'õrepa jarapidak'a jara p'ani misa. Ma awara árapa k'iniadak'ári, pania tachi waa papidai mãik'aapa eperãarã miapidai.

⁷Mamída jara aupadak'ári jómaweda Tachi Ak'õrepa k'isia iru bada jarapiit'ee áramaa, nemisia uchiat'ee ma uria nãpia bideepa mãik'aapa ára ome chõo jiriit'ee. Mägipa ára p'oyaaat'ee mãik'aapa peek'ooit'ee. ⁸Ára k'ap'ia piuda calle jãde baip'aneedait'ee p'uuru waibia Jerusalende; áchi waibia kurusode peedap'edaa p'uurude. Mägí p'uuru ichiaba Sodoma maa-e pirã Egipto apata. ⁹Mama p'aneedait'ee k'áima õpee ap'eda esa-auk'a. Mama p'anide eperãarã eujã k'ira t'ádoodepema, p'uurudepema, pedee k'ira t'ádoos pedeepataarã mãik'aapa éreerã k'ira t'ádoorãpa ára k'ap'ia piuda ak'idait'ee mãik'aapa jaradait'ee ára ianaadamerã. ¹⁰Na p'ek'au eujãdepemaarãpa ára piuda úridak'ári, o-ia p'aneedait'ee mãik'aapa regalo tee para bait'ee o-íapa, ma Tachi Ak'õre pedee jarapataarã omeerãpa ára miapidap'edaa perã.

¹¹Mamída k'áima õpee ap'eda esa-auk'a wãyaap'eda, Tachi Ak'õrepa ma omé chok'ai p'anapiji. Mägá ára p'irabaidachida. Jómaweda mägá unudak'ári, p'eradachida. ¹²Mãpai ma omé úrijida it'ariipa golpe pedeeru: —it'aa chéti!

Aramágá it'aa wãjida jãrarade, ára k'ira unuamaa iru p'anadap'edaarã taide. ¹³Aramata awërachai golpe wëre nãbeeji. Ma p'uuru pidaarã diezdepema chaa aba jödachi; mägá eperãarã siete mil k'iniidachida. Chi p'anedap'edaarã p'erarutapa áchia ne-inaa k'achia oopata oo amaa

k'inia p'aneejida. Mapa jarajida Tachi Ak'õre it'ari baparimaa, iruta wāara jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

¹⁴Ma ne–inaa k'achia aba eerepema aupaji. Mamīda omé eerepema taarā–e pait'ee.

Trompeta seis eerepema chaada

¹⁵Māpai ángel seis eerepemapa ichi trompeta chaak'āri, it'ariipa mia golpe pedee ūriji. Chok'araarāpa jara p'anajida:

—'Írá wāara na p'ek'au eujādepemaarā Tachi Ak'õre jua ek'ari p'ani māik'aapa Tachi Waibia Jesucristo jua ek'ari p'ani. Tachi Ak'õre ichita jōmaarā rey bapariit'ee.' (Ex 15.18; Dn 2.44)

¹⁶Māpai ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro su–ak'i p'ani āchi rey su–ak'i beeparide Tachi Ak'õre k'īrapite bedabaidachida irumaa it'aa t'īdait'ee. ¹⁷Māgapachida:

—Tachi Ak'õre Waibia, pita ichita bapari māik'aapa ichita bapachi. Gracias jara p'ani pīmaa.

iPita jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, jōmaarā rey paru!

¹⁸ Na p'ek'au eujādepema p'uuru pidaarā t'āri k'achia p'anapachida pī ome.

Írá jōdee, pī k'īrau bait'ee āra ome.

Írapī pia ak'īit'ee piudap'edaarāpa oopatap'edaa māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia pī k'īrapite.

Írá teeit'ee ne–inaa pia jōmaweda pia k'īsia iru bidepema teeit'ee pī mimiapataarāmaa, chi pī pedee jarapatap'edaarāmaa; pichideerā jōmaarāmaa māik'aapa pī waaweepataarā jōmaarāmaa, ek'ariara beerāmaa, waibiara beerāmaa paara.

Ichiaba írapī eujāde ne–inaa k'achia oopatap'edaarāmaa pia k'achia ooit'ee.

Juanpa Tachi Ak'õre it'aripema te waibiade unuda

¹⁹Māpai Tachi Ak'õre it'aripema te waibia ewadachi māik'aapa ma edajāde mia unuji baalte'k'a bi Tachi Ak'õrepa ūraa Moisémaa p'āpida ome. Māga nide pa tau p'orep'orepari unuji māik'aapa pa jīwaa nībaji. Ichiaba paraaji awērachai māik'aapa hieló k'oi tauk'a baaji.

Juanpa wēra je ome unuda

12 ¹Māpai mia ne–inaa awaraa waide unuk'aa pada unuji. Pajāde unuji wēra ak'õrejīru urua nībik'a jī bi. Bainī baji atane íri. Poro jīra lucero docedee ooda jī baji. ²Māgí wēra biak'oo baji. Bi p'ira baji chi warra ewaa t'oit'ee bada perā. Mapa bia nībaji.

³Māpai ne–inaa awaraa waide unuk'aa pada padachi pajāde. Unuji je choma. P'oree baji māik'aapa poro siete iru baji. Ma chaachaa poro jīra

jĩ baji. Ichiaba cacho diez iru baji. ⁴Māgí jepa ichi tru wirawiraarupa pajāde nĩbi lucero perá esa–auk'a * baaipiji eujādee. Māgí bainĩ banaji ma wēra k'irapite māik'aapa nimaa beeji iru warra t'omerā, ma warra chai k'o atapēiit'ee pada perā. ⁵Māpai ma wērapa imik'ira warra t'oji. Ma warrapa rey k'a na eujādepemaarā ichi jua ek'ari iru bapariit'ee. Reypa tuma hierrodee juade iru bīpa ooparik'a, māga pik'a irua ooit'ee. Māgí je choma mama baji mīda, ma warra chai p'oyaa k'o–e paji, Tachi Ak'ōrepa āyaa ateepeida perā ichi baparimaa ichi rey su–ak'i beeparide. ⁶Jōdee ma wēra mirudachi eperāarā mak'iara wēe jēra bimaa; Tachi Ak'ōrepa k'isia iru badamaa. Mama angeleerāpa nek'opijida māik'aapa pia ak'i p'anajida k'āima mil doscientos sesenta.

⁷Māpai it'ari jura paraaji. Angeleerā poro waibia Miguel awaraa angeleerā ome chōo jirijida māgí je choma bi ome. Māpai jepa ichideerā p'e atap'eda, chōojida. ⁸Mamīda ma je choma bi eerepemaarā chooda–e paji. Angeleerāpa āra it'ariipa jērek'oojida. ⁹Māgá bat'at'aajida ma je choma bi na p'ek'au eujādee. Māgí je choma chonaarāwedapema taama; Netuara Poro Waibia maa–e pirā Satanás apata. Māgí pata na p'ek'au eujādepemaarā k'ūrapari. Māgí bat'at'aajida na p'ek'au eujādee ichideerā ome.

¹⁰Māpai mia ūriji Tachi Ak'ōredeerā it'ariipa golpe pedee p'ani:

—Īrapĩ Tachi Ak'ōrepa k'achia p'oyaaji māik'aapa aupaji tachi o k'achiadeepa k'aripa atada atuanaadamerā.

Īrapĩ jōmaarā rey beeji māik'aapa ichia pēida, Cristo jua ek'ari jōmaweda p'anejida.

Māga bi jēret'aadap'edaa perā ma imiateeparipa tachi ĩpemaarā Cristo k'aurepa.

Māgí ĩi–ee tachi imiateepachi Tachi Ak'ōre k'irapite.

¹¹ Mamīda tachi ĩpemaarāpata iru p'oyaapachida Cristopa ichi waa bat'ada perā āra pari.

Ichiaba iru p'oyaapachida Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee awaraarāmaa jaradap'edaa perā.

Eperāarāpa āra peedait'ee pak'āri, waaweedak'aa paji piudait'ee ma jaradap'edaa k'aurepa.

¹² iO–ĩa p'anadāma angeleerā, it'ari p'anapata perā!

Mamīda chupiria p'ani parā eujāde p'anapataarā māik'aapa p'usade p'anapataarā Netuara Poro Waibia parā t'āide bapari perā.

Ichi audú k'irau bi k'awa bairā taarā–e Tachi Ak'ōrepa jōpiit'ee irua ne–inaa k'achia oopari.

¹³Māgí je choma bīpa k'awaa atak'āri ichi na p'ek'au eujāde bi, ichi jēredap'edaamāi, ma wērapa warra t'oda jirimaa beeji. ¹⁴Mamīda Tachi

* 12.4 Griego pedeede: *una tercera parte*.

Ak'õrepa nejĩpi tapia isiak'ara omé teeji ma wẽramaa, mágá ma je choma badamãiipa t'imí wãabaimerã ichia k'isia iru badamaa; eperãarã mak'iaara wẽ-ema. Mama nek'opidai mãik'aapa pia ak'i p'anadai año õpee ap'eda esa-auk'a wãyaaru misa. ¹⁵Mãga unuk'ãri, ma je choma bi it'aideepa pania jĩchooji to chomadarumaa, to chomaapa ma wẽra to barree ateei jĩak'aapa. ¹⁶Mamída eujãpa ma wẽra k'aripaji. Ewadachi mãik'aapa ma to choma je choma bĩpa jĩchooda weedachi ai uriade. ¹⁷Mãga unuk'ãri, ma je choma bi audupãara k'ĩraudachi ma wẽra ome. Mapa chõo jirinaji ma wẽradeepa uchiadap'edaarã ome; chi na eujãde at'ãri nĩbiirã ome. Mãirãpa oopata Tachi Ak'õre Ûraade jara bik'a mãik'aapa ijãapata Jesupa jarateeda ùraade. ¹⁸Mãpai mágí je choma bi bainĩ banaji p'usa ide.

Nemisia p'usa jãdeepa uchiada

13 ¹Mãpai mia unuji nemisia uchiaru p'usa jãdeepa. Mãgipa poro siete iru baji mãik'aapa cacho diez. Chi cacho chaa poro jĩra jĩ baji. Jõdee chi poro chaa t'ĩ p'ã baji. Tachi Ak'õre t'ĩ chok'ara made p'ã jera baji, irua mãga unuk'ãri, k'ĩraudaimerã. Mágá ma nemisiapa iru oo iru baji. ²Mágí nemisia imamak'a baji. Mamída chi biiri oso realdek'a baji. Chi it'ai león it'aik'a baji. Je choma bĩpa ma nemisia ichi jĩak'a papiji, mãgipa auk'a oomerã ma jepa ooparik'a mãik'aapa je choma bi jua ek'ari p'aniirã auk'a iru bamerã ichi jua ek'ari. ³Mágí nemisia poro aba supeet'aa baji espadapa, mamída ichia jĩpat'ajaji. Mapa na p'ek'au eujãdepemaarã jõmaarãpa iru pia unupachida mãik'aapa irua oopi bik'a oo k'inia p'anapachida. ⁴Tachi Ak'õremaa it'aa t'ĩdai k'ãyaara, je choma bĩmaa it'aa t'ĩpachida, iru juapa ma nemisiapa ne-inaa k'ĩra t'ãdo oopachi perã. Ma awara ma nemisiamaa paara it'aa t'ĩpachida. Mãgapachida:

—¿K'aita nãgí nemisiak'a bima? ¿K'aita chõoima iru ome?

⁵Tachi Ak'õrepa ma nemisia ichiak'au biji ne-inaa k'achia k'ĩra t'ãdo oo wãmerã atane cuarenta y dos wãyaaru misa. Mãgipa pedee audua pedeeepachi mãik'aapa ichi Tachi Ak'õreda a nipapachi. ⁶Mágá pedee k'achia jara wãpachi Tachi Ak'õre ãpíte mãik'aapa ichideerã it'ari p'ani ãpíte. ⁷Ma awara Tachi Ak'õrepa mágí ichiak'au bida perã, jura chõo beeji Cristodeerã, chi at'ãri na p'ek'au eujãde p'anadap'edaarã ome, ãra p'oyaarumaa. Ichiaba mágá ichiak'au bida perã, mãgipa ichi jua ek'ari p'e wãji eperãarã èreerã chaadepema, p'uuru chaadepema, pedee chaadepema mãik'aapa eujã chaadepema. ⁸Jõmaweda t'ĩ p'ã-ee p'aniirã Oveja Chak'e peedap'edaapa Tachi Ak'õre ome ichita p'anapataadait'eerã t'ĩ p'ã jera bi librode it'ari, mãirãpa ma nemisiamaa it'aa t'ĩdait'ee, tachia Tachi Ak'õremaa it'aa t'ĩpatak'a. Mãga p'anadait'ee Tachi Ak'õrepa na eujã ooi naaweda, ai p'ãdade ãchi t'ĩ p'ã-ee p'anadap'edaa perã.

⁹K'iiri èesaa p'anátĩ ùridamerã mia jararu:

¹⁰ —Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi pĩrã ma nemisiapa parãdepema aba ãyaa atemerã carcelde t'ĩ nĩbiit'ee, mãga pait'ee.

Jōdee k'isia iru bi pirā māgipa parādepema aba peemerā
espadapa, māga pait'ee.

Maperā Cristodeerā choodaipia bi āchi ijāa p'anide māik'aapa Cristode
ijāapataadaipia bi, ma k'aurepa piuruta pījida.

Ne-animal k'achia eujādeepa uchiada

¹¹Ma t'ēpai mia unuji awaraa ne-animal k'achia eujādeepa uchiaru. Cacho omé iru baji Oveja Chak'epa iru baparik'a. Mamīda pedeechachi je choma pedeechachi. ¹²Māgipa nemisia k'irapite ne-inaa k'ira t'ādo oopachi irua oo badak'a. Jaraji na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāmaa it'aa t'ipataadamerā ma nemisiamaa, chi poro aba supeedap'edaa jipada. ¹³Ichiaba ne-inaa k'ira t'ādo oopachi eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Eperāarā taide t'ipitau paara baaipiji pajādeepa na eujāde. ¹⁴Tachi Ak'ōrepa ichiak'au bida perā, māgee ne-inaa ooji. Māgā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oo bipa nemisia k'irapite, māgipa na p'ek'au eujāde p'anadap'edaarā jōmaweda k'ūrat'aaji. Ma awara jaraji āchia oodamerā māgī nemisia espadapa supee p'anadap'edaa chok'ai padaida k'irak'a. ¹⁵Tachi Ak'ōrepa māgī ne-animal k'achia ichiak'au bida perā, ma nemisia k'irak'a chok'ai pik'a beejī māik'aapa pedeeji. Maap'eda ma k'irak'a chok'ai pik'a padaidapa peepiji jōmaweda ichi waawee k'iniada-ee p'anadap'edaarā. ¹⁶Ma awara māgī ne-animal k'achia t'ēe uchiadapa tauchaa bipiji jōmaarā eperāarā jua juaraarede māik'aapa tau biiride. Ma tauchaa bijida ek'ariara beerāmaa, waibiara beerāmaa auk'a; p'arat'ara beerāmaa, chupiria beerāmaa auk'a; esclavo-eerāmaa, esclavoorāmaa auk'a. ¹⁷Ma tauchaa wēe apidaapa ne-inaa neto atada-e pai māik'aapa apidaapa ne-inaa neto pēida-e pai. Ma tauchaa ma nemisia t'ī maa-e pirā ichi número paji.

¹⁸K'isfatī mia jararude. Chi k'isia k'awaa beerāpa k'awaa atadai ma nemisia t'ī, ichi número juasiadak'āri. Ma número eperā número: seiscientos sesenta y seis.

Ciento cuarenta y cuatro mil ijāapataarā Oveja Chak'e ome

14 ¹Māpai mia unuji ma Oveja Chak'e bainī bi Sión ee nok'ode. Ichi ome p'anajida ciento cuarenta y cuatro mil eperāarā. Ichi t'ī māik'aapa chi Ak'ōre t'ī p'ā baji āchi tau biiride. ²Māpai it'ariipa ūriji ne-inaa to k'ida chaaree jīwaaparik'a maa-e pirā pa golpe jīwaaparik'a maa-e pirā arpa chaapataarā chok'araarāpa āchi arpa chaa p'anik'a. ³Ma eperāarā Oveja Chak'e ome p'anadap'edaarāpa k'ari chiwidi k'ari p'anajida Tachi Ak'ōre su-ak'i beepari k'irapite, ma ne-inaa chok'ai bi k'imari k'irapite māik'aapa ma chonaarā poro waibiārā veinticuatro k'irapite. Awaraarāpa māgī k'ari p'oyaa k'arida-e paji. Jīp'a ma ciento cuarenta y cuatro mil Cristopa na p'ek'au eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa atada, māirāpapaita māgī k'ari k'awajida. ⁴Māirā wēraarā ome k'āida-e

paji, āchi p'anapata awara bidap'edaa perā Tachi Ak'ōre–it'ee. Mapa āchi wāpata ma Oveja Chak'e wārumaa māik'aapa oopata irua ooparik'a. Cristopa āra na eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa ataji, awaraarā k'āyaara naapiara primisiak'a p'anadamerā Tachi Ak'ōre–it'ee māik'aapa ichi–it'ee. ⁵Āchia maarepida seewa jaradak'aa paji, p'ek'au k'achia jōmaweda oo amaadap'edaa perā.

Ángel opeerāpa jaradap'edaa

⁶Māpai mia unuji awaraa ángel it'ari wāabai ni. Māgipa Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida atee baji eperāarāpa irude ijāadamerā. Ma pedee ichita bapari, jō–ee. Ma pedee atee baji jarade na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāmaa; ēreerā chaadepema, p'uuru chaadepema, pedee chaadepema māik'aapa eujā chaadepema. ⁷Golpe pedeeepachi:

—Tachi Ak'ōre waawee p'anapatāati māik'aapa irumaa jarapatāati iru jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Ewari paji irua ak'imerā eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. It'aa t'īpatāati irumaa, iruata ooda perā pajā, na eujā p'usa ome māik'aapa jōmaweda pania poatri uchua bimāi.

⁸Māpai mia awaraa ángel unuji māgí uchiada t'ēe. Māgipa jaramaa baji:

—iJōdachi, jōdachipi p'uuru waibia Babilónia! Ma p'uuru k'aurepa eperāarā jōmaarāpa p'ek'au k'achia k'īra t'ādo oopachida. Eperāpa vino topi bik'a awaraamaa piudaimerā, māga pik'a ma p'uuru pidaarāpa p'ek'au k'achia k'īra t'ādo oopipachida awaraarāmaa.

⁹Māpai mia awaraa ángel unuji ma omé uchiadap'edaa t'ēe. Māgípata golpe pedeeji:

—Eperāarāpa ma nemīsiamaa māik'aapa māgí k'īrak'a bimaa it'aa t'īruta pirā māik'aapa māgīrā tauchaa bipiruta pirā āchi tau biiride wa juade, ¹⁰Tachi Ak'ōrepa āchi k'achia ooit'ee. Māgí eperāarāpa Tachi Ak'ōre vinota todait'ee. Māgí vino jara k'inia bi iru jīp'a k'īrau bait'ee āchi ome; chupīria k'awa–ee. Audú k'īrau bait'ee perā, āchi miapiit'ee t'ipītau azufre ome audú wāsia bīpa. Māga ooit'ee ichi angeleerā pia beerā k'īrapite māik'aapa ma Oveja Chak'e k'īrapite. ¹¹Irua māgīrā māgá īi–ee miapi bīpa nari jīrak'awaa nībait'ee āstaawa, p'ārik'ua pida. Tachi Ak'ōrepa māgīrā māgá miapi iru bait'ee, āchia it'aa t'īpatap'edaa perā ma nemīsiamaa ichi k'īrak'a bi ome māik'aapa ichi t'ī tauchaa bīpidap'edaa perā āchi k'ap'īade.

¹²Mapa Tachi Ak'ōredeerāpa choodaipia bi āchia oo p'anide iru ūraade jara bik'a māik'aapa āchi Cristode ijāa p'anide.

¹³Māpai mia ūriji it'ariipa nāga pedeeru:

—P'āji nāgí pedee: “T'āri o–īa p'ani Tachi Waibiadeerā, chi namāik'aapa waa piudait'eerā k'achia beerā juapa.”

Māpai Tachi Ak'ōre Jaurepa māgaji:

—Wāarapi. Māirā piudak'āri, waa mimiada—e pait'ee. Ma k'āyaara k'āiwee p'anadait'ee. Tachi Ak'ōre o—īa bait'ee āra ome, ārapa ne—inaa pia oopatap'edaa perā Cristo k'ap'ia pari.

Angeleerāpa na p'ek'au eujādepemaarā ewadap'edaa

¹⁴Māpai mia ak'iji māik'aapa unuji jīarara t'orroo. Ai īri su—ak'i baji Eperā Ak'ōre Truadepema. Māgipa poro jīra nēedee ooda jī baji. Ichi juade atee wāji nek'o esiiri jōree p'ewedee bi. ¹⁵Māpai unuji awaraa ángel uchua bi Tachi Ak'ōre baparimāiipa. Māgipa golpe pedeeji ma jīarade su—ak'i bimaa:

—Ara eperāarāpa net'atau waraa bi ewapatak'a nek'opa, māga pik'a jā p'ek'au eujādepema ijāapataarā p'e atāji. Ewari paji māga oomerā.

¹⁶Aramāgá ma jīarade su—ak'i bipa ijāapataarā p'e ataji.

¹⁷Maap'eda awaraa ángel uchiaji Tachi Ak'ōre it'aripema te waibiadeepa. Māgipa nek'o esiiri jōree p'ewedee bi ichiaba atee wāji ichi juade. ¹⁸Māga nide awaraa ángel uchiaji it'aripema altarmāiipa. Māgí ma altardepema t'ipítai jīapari paji. Māgipa golpe pedeeji ma ángel nek'o esiiri jōree p'ewedee iru bimaa:

—Eperāarāpa uva waraa bi k'imí t'iap'epatak'a nek'opa, māga pik'a jā p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā p'e atāji, ma—it'ee ewari pada perā.

¹⁹Aramāgá ma nek'o iru badapa na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā p'e ataji uva p'e atapatak'a. Māpai mimiapataarāpa uva p'e bipatak'a bōgo tapiade piart'idait'ee māik'aapa chi ba atadait'ee, māga pik'a ma angelpa ma ijāadak'aa beerā peek'ooji. ²⁰P'uurude taawa māga ook'āri, ma piudap'edaarā waa wee nībeeji trescientos kilometros parumaa; chi nāpia caballo t'ūa it'ia aba parumaa.

Ne—inaa k'achia siete p'asait'ee bada

15 ¹Māpai mia ne—inaa awara waide unuk'aa pada it'ari unuji. P'era pik'a beejī māga unuk'āri. Unuji angeleerā siete. Ma chaachaa ne—inaa k'achia atee wāji p'asapiit'ee eperāarāmaa. Māgí ne—inaa k'achia siete aupadak'āri, Tachi Ak'ōre k'īrau bada na p'ek'au eujādepemaarā ome jōit'ee.

²Ichiaba unuji ne—inaa lago bēi—sāa pik'a, vidriodee oodak'a, t'ipítai ome p'oirada. Ai ik'aawa bainī p'anajida chi p'oyaadap'edaarāpa māgí nemīsia, ichi k'īrak'a māik'aapa ichi t'ī maa—e pīrā número tauchaa bidaarā eperāarā k'ap'iade. Ma bainī p'anadap'edaarāpa arpa Tachi Ak'ōrepa āramaa teeda iru p'anajida. ³K'arimaa p'anajida Tachi Ak'ōre mimiapari Moisepa k'aridak'a māik'aapa Oveja Chak'edeerāpa k'aripatak'a:

—Tachi Ak'ōre Waibia, pia jōmaarā k'āyaara ne—inaa piara oopari. Pīta jōmaarā eujādepemaarā Rey.

Pia ne–inaa jōma pia k'isia iru bi māik'aapa ichita wāarata jarapari.

4 Tachi Waibia, ¿k'aipa pi waawee–e paima?

¿K'aipa pi t'ĩ t'o–e paima?

Pi aupai k'achia wēe bapari.

P'uuru pidaarā jōmaweda chedait'ee it'aa t'ĩde pi k'irapite, pia pia oopari perā k'achia beerā miapik'āri.

5Ma t'ēepai unuji Tachi Ak'ōre it'aripema te waibia ewa bi. Ma te edajāde unuji iru baparimāi. Māgimāi chonaarāwedapema Ak'ōre te ne–edee ooda edupiara bi cuarto jīak'aa paji. 6Māpai unuji ma te waibiadeepa angeleerā siete uchua p'ani. Māirā paji ne–inaa k'achia atepataarā p'asapidait'ee eperāarāmaa. P'aru linodee jī p'anajida. Ma p'aru maarepida t'āu–ee baji. Urua pik'a baji t'o–t'oo bada perā. Ne–inaa k'irride jīpatak'a nēedee ooda nērabai jī p'anajida āchi t'ūade. 7Māpai unuji ma Tachi Ak'ōre ik'aawa p'ani ne–inaa chok'ai bi k'īmariidepema abaapa vaso nēedee ooda teeru ma angeleerā chaachaa. Ma vaso chaa ipuru baji Tachi Ak'ōre k'irau bīpa. Iru ichita baparipi! 8Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, ichi k'ira wāree uchua baji ichi baparimāiipa ma te ipururumaa. Maapai apida ma tede t'ūdak'aa paji. Māga baji ma angeleerā sieteerāpa ne–inaa k'achia atee p'ani jōruta misa.

**Tachi Ak'ōrepa k'achia ooda eperāarāmaa
vaso wet'aada k'aurepa**

16 1Māpai mia ūriji Tachi Ak'ōre it'ari golpe pedeemaa bi. Ma pedee uchijai ichi it'aripema te waibiadeepa. Māgaji ma angeleerā sieteerāmaa:

—Wáti māik'aapa eujā ĩri wet'áati ma vaso siete ipuru p'ani mi k'irau bīpa. Māgá mia eujādepemaarā miapiit'ee.

2Aramāgá ma naapiara ángel wāji māik'aapa ichi vasode iru bada wet'aaji eujā ĩri. Māpai eperāarā jōmaweda ma nemisia k'irak'a bīmaa it'aa t'īpatap'edaarā māik'aapa ichi tauchaa iru p'anapatap'edaarā k'ayaadachida ne–inaa k'achiapa aida–idaa bik'a. Māgīpa āchi audú mia p'aneepachida, p'ua nībada perā.

3Māpai araarepema angelpa ichi vaso wet'aaji p'usa jāde. Māpai pania aide nībi eperā piuda waak'a padachi. Mapa ne–inaa chok'ai p'anadap'edaarā aide nībi jōmaweda piudachida.

4Māpai ma omé eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji to bee ĩri māik'aapa pania poatri uchiapata ĩri. Ma pania jōmaweda tachi waa padachi. 5Maap'eda ūriji ángel awara bīda pania jīamerā pedeemaa bi. Māgīpa māgaji:

—Tachi Ak'ōre, jōmaarā k'āyaara pia ne–inaa piara oo bi.

Pi ichita bapari māik'aapa ichita bapachi.

6 Pia pia ooji mǎgá pania waa papik'ári, jǎgí eperǎarǎpa pichideerǎ waa mǎik'aapa pi pedee jarapataarǎ waa bat'apidap'edaa perǎ, ǎra pee atapǎidak'ári.

Maperǎpi jǎgiirǎmaa waa topimaa bi.

Mǎgí todaipia bi jǎgeerǎpa.

7Ichiaba mia úriji ángel pedee uchía bi altardeepa:

—Wáarapi, Tachi Ak'óre Waibia.

Pia pia oo bi, mǎga ook'ári k'achia beerǎmaa.

8Mǎpai ma ópee eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji ak'órejírúmaa, ak'órejírúpa eperǎarǎ paak'oomerǎ t'ípitaupa paaparik'a. 9Mǎgá eperǎarǎ jómaweda mia p'aneepachida ma paada p'uapa. Mamída áchia ne–inaa k'achia oopata oo amaa k'iniada–e paji mǎik'aapa Tachi Ak'óre waawee k'iniada–e paji. Ma k'áyaara ik'achia jarapachida Tachi Ak'óremaa, irua ma k'achia áchímaa péida perǎ.

10Mǎpai ma k'ímari eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji mǎgí nemísia su–ak'i beepari íri. Mǎpai ma nemísia trua, na p'ek'au eujǎ jómaweda p'áriude beeji. Eperǎarǎ aide p'anadap'edaarǎpa áchi k'írame k'aak'oopachida, p'ua chooda–e p'anadap'edaa perǎ. 11Mǎgá mia p'anapachida mída, oo amaa k'iniada–e paji áchia ne–inaa k'achia oopata. Ma k'áyaara ik'achia jarapachida Tachi Ak'óre it'aripemamaa, áchi p'ua jónada k'aurepa mǎik'aapa áchi aida–idaa p'anadap'edaa k'aurepa.

12Mǎpai ma joisomaa eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji Éufrates to waibia jáde p'oodaimerǎ. Mǎgá reyrǎ ak'órejírú uchiapari eereepa jíp'a chedai.

13Mǎpai mia unuji jaure k'achia beerǎ ópee, baso k'ítrak'a bi. Mǎgiirǎ uchíajida je choma bi it'aideepa, nemísia it'aideepa mǎik'aapa ma ne–animal k'achia; chi seewa jarapari it'aideepa. 14Mǎgí jaure k'achia beerǎ netuaraarǎ. Mǎgiirǎpa oopachida ne–inaa eperǎarǎpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa. Wǎpachida na p'ek'au eujǎdepema reyrǎmaa mǎik'aapa úraapachida chip'edaidamerǎ jura chóode Tachi Ak'óre Waibia ome iru ewari waibia ewate.

15Mǎpai Tachi Waibiapa mǎgaji:

—iÚrítí! Parǎ atu bide mi cheit'ee nechiapari cheparik'a. Tachi Ak'órepa k'íra jíp'a nipapataarǎ pia ak'íit'ee. Máirǎ k'íra nejasiada–e pait'ee atu bide mi chek'ári.

16Ma reyrǎ jaure k'achia beerǎpa úraadap'edaa chip'edachida abaaamá, hebreo pedeede t'íjarapachida *Armagedón*.

17Mǎpai ma seis eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji. Mǎga nide Tachi Ak'óre golpe pedee uchíaji ichi it'aripema te waibiadeepa; ichi su–ak'i beeparideepa. Mǎgaji:

—iJódachida aji, mia k'ísia iru bada k'achia beerǎ miapiit'ee!

18Mǎga jararude pa baaiji, pa jíwaa nǐbaji mǎik'aapa awérachaipa na p'ek'au eujǎ golpe wéret'aaji. Audú golpe wéreji. Eperǎarǎ na eujǎde p'aneedak'áriipa awérachai apida ma k'áyaara golpeera wére–e paji.

¹⁹Māgá golpe wërek'ári, chi p'uuru waibia t'oodachi t'ooma õpeede. Apema p'uuru na p'ek'au eujãde p'ani jödachida. Tachi Ak'õrepa k'awaji ma p'uuru waibia Babilónia pidaarãpa oopatap'edaa. Audú k'írau bada perã áchi ome, mǎgí p'uuru miapiji. ²⁰Ma awara ma wëre nĩbide jómaweda isla ee ome wëpadachida. ²¹Māga nide it'ariipa hieló k'oi tau tapia bik'a baai cheji eperãarã ïri. Ma chaachaa cuarenta kilos waa paji. Māga bak'ári, eperãarãpa ik'achia jarajida Tachi Ak'õremaa ma hieló tau tapia k'aurepa, audú golpe tee bada perã.

**Tachi Ak'õrepa wëra t'ári k'achia-idaa bi
k'achia ooda**

17 ¹Ma angeleerã sieteerãpa vaso iru p'anadap'edaa, mǎirãdepema aba mimaa cheji mǎik'aapa mǎgaji:

—Chéji. Mia ak'ipiit'eeda aji, sǎga Tachi Ak'õrepa k'achia ooit'ee wëra jõmaarãpa k'awa p'ani. Mǎgí prostitutak'a bi su-ak'i baparík'api bi to k'ait'ak'ait'aa jëra bimái. ²Na p'ek'au eujãdepema reyrãpa p'ek'au oopachida, araa padak'ári mǎgí wëra ome. Ma awara na p'ek'au eujãdepemaarãpa ooi awaa p'anapachida ne-inaa k'achia k'íra t'ãdoo ichia oodak'a.

³Maap'eda ma k'áimok'araa pik'a bide Tachi Ak'õre Jaurepa unupida mimaa, ma angelpa mi ateeji eujã eperãarã mak'íara wëe jëra bidee. Mama bide unuji ma prostitutak'a bi su-ak'i bi nemisia p'oree bi ïri. Mǎgí nemisia k'ap'ia jõma ïri Tachi Ak'õre t'í p'ã jëra baji, oo iru bait'ee. Mǎgí nemisiapa poro siete mǎik'aapa cacho diez iru baji. ⁴Mǎgí wërãpa p'aru p'up'uchia p'oree ome jĩ baji. Ichiaba nëe, mǎu pi-ia mǎik'aapa perla jĩ baji. Ichi juade iru baji copa nēedee ooda. Mǎgí ipuru baji ne-inaa k'achia k'íra t'ãdoopa; ne-inaa jómaweda Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bi. ⁵Ichi tau biiride nǎgí t'í p'ã baji:

*P'uuru Waibia Babilónia,
Prostitutaarã
Mǎik'aapa Ne-inaa K'achia K'íra T'ãdoo
Oopataarã Nawe Apata.*

Eperã apidaapa k'awada-e ma t'í k'ãata jara k'inia bi. Tachi Ak'õrepapaita k'awa bi. ⁶Mia unuji mǎgí wëra piu pik'a bi. Eperã it'uapa piudaik'ári, o-íadaiparik'a, mǎga pik'a mǎgí wëra o-íadachi Tachi Ak'õredeerã, Cristode ijãa p'anadap'edaarã peepida perã.

Mǎgá ak'ímaa bide mi p'era pik'a beeji. ⁷Mǎpai ma angelpa mimaa mǎgaji:

—¿Sǎap'eda pi p'era pik'a nĩbima? aji. Mia jarait'ee ne-inaa pia waide k'awa-e bi. Jarait'ee k'ãata jara k'inia bi mǎgí wëra mǎik'aapa ichi su-ak'i bi ïri nemisia; mǎgí poro siete, cacho diez iru bi. ⁸Ma nemisia pia unuda naaweda chok'ai bapachi mĩda, ïrá wë-e. Mamĩda na ewari uchíait'ee ma uria nǎpia bideepa, wái naaweda Tachi Ak'õrepa jõt'aait'eemaa. Na p'ek'au eujãdepemaarã,

chi Tachi Ak'õrepa na eujã ooi naaweda tĩ p'ã-ee beerã Tachi Ak'õre ome ichita p'anapataadait'eerã tĩ p'ã jëra bi librode it'ari, mãirãpa ak'itrua para bait'ee mägí nemisia unudak'ari. Mägí bapachi mĩda, ñrá wë-e. Mamĩda waya cheit'ee.

⁹Mia nãgí pedee jararu k'isia k'awaa beerã-it'ee, aide k'isia p'anadamerã mãik'aapa k'awaadamerã wãara k'ãata jara k'inia bi. Ma nemisia poro siete jara k'inia bi ee siete. Mamãik'aapa ma wërapa eperãarã ak'ipari. Ichiaba ma poro chaachaa jara k'inia bi rey aba. ¹⁰Ma reyrã sietedepema joisomaa piujida. Ñrá abaapa eperãarã iru bi ichi jua ek'ari. Chi apema waide uchia-e. Mamĩda mägí t'ëepema rey uchiak'ari, taarã-epai eperãarã iru bapariit'ee ichi jua ek'ari. ¹¹Mägí nemisia chok'ai bada mamĩda ñrá wë-e ma reyrã siete t'ëe uchit'ee, ai eerepemak'a. Mamĩda wãara mägí ma sietedepema uchiada pait'ee. Waya eperãarã iru bapariit'ee ichi jua ek'ari. Mägita wãit'ee Tachi Ak'õrepa jõt'aait'eemaa.

¹²Mägí cacho diez pia unuda jara k'inia bi reyrã diez waide uchiada-e p'ani. Mamĩda ma nemisia uchiak'ari, taarã-e ma reyrã ichi ome eperãarã iru p'anadait'ee áchi jua ek'ari. ¹³Ma reyrã diez auk'a k'isiadait'ee mãik'aapa ma nemisia eere t'itudait'ee. ¹⁴Jura chõonadait'ee ma Oveja Chak'e ome. Mamĩda irua áchi jõmaweda p'oyaaait'ee. Iru eere p'anadait'eeda aji, eperãarã Tachi Ak'õrepa jirida irude ijãapataadamerã, chi jirit'eradaarã choopatap'edaa perã Cristode ijãa p'anide. Iru Rey jõmaarã rey mãik'aapa iru Poro Waibia jõmaarã poro waibia.

¹⁵Ma angelpa ichiaba mägaji:

—Ma to chok'ara k'ait'ak'ait'aa bimãi, mägí prostitutak'a bi su-ak'i pik'a bimãi, jara k'inia bida aji, eujãdepemaarã, p'uuru pidaarã, èreerã k'ira t'ãdoo mãik'aapa pedee k'ira t'ãdoo pedeepataarã. ¹⁶Ma reyrã diez pia unuda mägí nemisia ome, mägí prostitutak'a bi k'ira unuamaa iru p'aneedait'ee. Mapa áchia jãri atadait'ee jõmaweda ma wërapa ne-inaa iru bi, ãk'adaa pik'a beemerã. Maap'eda iru paa jõdait'ee. ¹⁷Tachi Ak'õrépata ma k'isia biji áchi t'ãride mãga oodamerã, ichia naaweda k'isia iru badak'a. Ichiaba ichiata k'isiapiji mägí reyrãmaa ma nemisia eere t'itudamerã ichia jarada jõru misa. ¹⁸Mägí wëra pia unuda jara k'inia bida aji, p'uuru waibia, ai jua ek'ari na p'ek'au eujãdepema reyrã p'anapata.

Babilónia p'uuru waibia jõda

18 ¹Ma t'ëepai mia unuji awaraa ángel it'ariipa baai cheru. Mägí angeleerã poro waibia paji. Mapa ichi baai cherude eujã ãdaadachi ichi k'ira wãreepa. ²Mägípa golpe pedeeji:

—iJõdachi; jõdachida aji, jã p'uuru waibia Babilónia!
Ñrá mägí p'uuru badamãi jaure k'achia beerã te padachi,
netuaraarã aupai mama p'anapata perã.

Mama ichiaba p'anapata ipanaarã k'ira t'ãdoo Tachi Ak'õrepa k'iniak'aa eperãarãpa k'odamerã.

- 3 Na p'ek'au eujādepemaarã jōmaarāpa mǎgí wěra vino topachida piudarutamaa.
 Pia jarait'eera, ne–inaa k'achia ooi awaa p'aneejida iru k'aurepa.
 Ichiaba na p'ek'au eujādepema reyrāpa p'ek'au k'achia k'ira t'ādo
 oopachida mǎgí wěra k'aurepa.
 Ma awara na p'ek'au eujādepema net'aa netopataarāpa p'arat'a
 waibia atapachidada aji, mǎgí wěrapa audú net'aa p'e wāda
 k'aurepa ichi–it'ee.

4 Māpai it'ariipa awaraa ūriji nāga pedeeru:

—Michideerā, uchiadapāde aji ma p'uuruudeepa, auk'a
 oonaadamerā mǎgí p'uuru pidaarāpa ne–inaa k'achia
 oopatak'a mǎik'aapa uchiadapāde aji, jōnaadamerā āchi ome.

- 5 Tachi Ak'ōrepa mǎgiirā miapiit'ee āchia ne–inaa k'achia oopata
 k'aurepa, audú ne–inaa k'achia chok'ara oopatap'edaa perā.
 6 Michi angeleerā, ne–inaa k'achia óoti mǎgí wěramaa, ichia
 awaraarāmaa ne–inaa k'achia ooda pari.
 Ne–inaa k'achia audú óoti irumaa, ichia ne–inaa k'achia ooda
 cha.

Mǎgá parāpa audupiara k'achia oodait'ee ichimaa, ichia ooda
 k'āyaara awaraarāmaa.

- 7 Ichi audú t'āri p'uapítí mǎik'aapa miapítí audua pedeeda pari
 mǎik'aapa net'aara iru bi pari.

Ichi t'āridepai audua pedee jarapari:

“iMita nama su–ak'i bi reinak'a!
 Eperāarā jōmaweda mi jua ek'ari p'ani.
 Mi t'āri p'ua ba–e p'ētrāk'a.
 Mi k'ima wē–e perā, mi chi–ia–eda” aji.

- 8 Ma audua pedee k'aurepa k'āima abaade ichi atu bide nāgee ne–
 inaa k'achia k'ira t'ādo p'asait'ee:

Piut'ee, t'āri p'ua bait'ee mǎik'aapa jarra ooit'ee.
 T'ipitaude paat'aadait'ee ichia k'achia oopata k'aurepa.
 Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bipata māga oopiit'ee.

9'Na p'ek'au eujādepema reyrā, ma p'ek'au k'achia oopatap'edaarā ma
 wěra ome mǎik'aapa p'arat'ara atadap'edaarā ichi k'aurepa jarajēedait'ee
 unudak'āri nari jīrak'awaa nībi ichi paadadeepa. ¹⁰Ichi mǎgá jōru misa,
 ma reyrā t'imí bainī p'anadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a miapii
 jīak'aapa. Māpai jaradait'ee:

“iAai, p'uuru waibia Babilónia; p'uuru jōmaarā k'āyaara waibiara bi!
 Hora abaade, taarā–ee jōpiji Tachi Ak'ōrepa.”

¹¹'Na p'ek'au eujādepema netopataarā ichiaba jarajēedait'ee ma
 p'uuru jōda k'aurepa. Māga oodait'ee waa wē–e pait'ee perā āchi net'aa
 netodamerā. ¹²Mama netopachida nēe; p'arat'a; māu pi–ia; perla; p'aru

linodee m̄aik'aapa sedadee, k'ira p'oree p'up'uchia ome; pak'uru t'ua; ne–inaa ooda marfildee,* pak'uru pi–iadee, broncedee, hierrodee, m̄au pia marmoldee. ¹³Ichiaba mama netopachida canela awaraa ne–aliño t'ua beepari ome; ne–inaa t'ua beepari eperāarāpa paapata; mirra k'era awaraa k'era ome; vino; aceite; harina n̄ausaa; trigo tau m̄aik'aapa n̄agee ne–animalaarā: p'ak'a, oveja, caballo; carro caballopa jidiupata m̄aik'aapa esclavoorā, eperāarā paara netopatap'edaa perā. ¹⁴Ma ne–inaa netopataarāpa jaradait'ee ma p'uuru jōdamaa:

“iĩrá pia chik'o pi–ia net'aa pi–ia ome wēe bida adait'ee!

Pia net'aara m̄aik'aapa p'arat'ara iru bada atuadachi.

Waa unudak'aa pait'eeda” adait'ee.

¹⁵Māgí netopataarā, chi p'arat'ara atadap'edaarā ma p'uuru k'aurepa, t'imí bainī p'anadait'ee ma p'uuru jōru misa, Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a miapii jīak'aapa. Māpai jarajēedait'ee:

¹⁶ “iAai, p'uuru waibia!

Pi wēra jīak'a bapachida adait'ee, p'aru pi–ia linodee ooda jī bi; p'aru p'up'uchia p'oree ome.

iNēe jī bapachi māu pi–ia ome, perla ome!

¹⁷ iTaarā–e nide jōmaweda pia ne–inaa pi–ia iru bada jōdachida adait'ee!”

'Ichiaba t'imí p'aneedait'ee barco p'erapataarā, chi barcode mimiapataarā m̄aik'aapa m̄airā ome nipapataarā. Jōmaweda p'anapataarā ne–inaa p'usadeepa ata p'ani k'aurepa t'imīpa jāgí p'uuru jōru unudait'ee. ¹⁸Nari jīrak'awaa n̄ibi ak'ì p'anide golpe pedeedait'ee: “¿Awaraa p'uuru paraajik'ā n̄agí p'uuru waibia'k'a?” ¹⁹Jarajēe bi misa, yooro p'ora it'aa bat'adait'ee baaimerā āchi poro īri. Māgá ak'īpipata āchi t'āri p'ua p'ani. Māpai golpe pedeedait'ee:

“iAai, p'uuru waibia!

Pichia net'aa p'e wāda k'aurepa p'usade nidá barco chipariirā jōmaweda p'arat'ara padachida.

ĩrá, taarā–e weda, pichia iru bada jōmaweda jōdachida adait'ee.

²⁰ O–ia p'anéeti angeleerā, Tachi Ak'ōrepa ma p'uuru jōt'aada perā. Ichiaba o–ia p'anéeti parā Tachi Ak'ōredeerā, Cristopa pēida m̄aik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā.

Tachi Ak'ōrepa ma p'uuru jōt'aaji, aide p'anadap'edaarāpa parāmaa ne–inaa k'achia oodap'edaa perā.”

²¹Māpai ángel juatura bīpa māu tapia k'ūrumak'a bi jira ataji m̄aik'aapa bat'at'aaji p'usade. Maap'eda māgaji:

—Jāgá pi baaiit'ee, p'uuru waibia Babilōnia.

Pi waa unudak'aa pait'ee.

* 18.12 *Marfil* elefante k'ida.

22 Pichi calle jãde waa ũridak'aa pait'ee arpa chaapata, flauta
chaapata wa trompeta chaapata.

Pichi jãde ne–inaa oo k'awaa bee apida unudak'aa pait'ee.

Ūridak'aa pait'ee eperãarãpa k'ũrumade ne–inaa bapata.

23 Pichi jãde lámpara ĩdaadak'aa pait'ee.

Miak'ãipata fiestade pedee o–ĩa ũridak'aa pait'ee.

Ma jõma wẽpait'ee, pichi netopataarã waibiara p'anajida mĩda

awaraa netopataarã k'ãyaara mãik'aapa pia p'uuru pidaarã

jõmaweda k'ũrapachi mĩda, petau tau net'aa k'awaa bi oo bipa.

24 Tachi Ak'õrepa ma p'uuru jõt'aaji, aide eperãarãpa peedap'edaa perã
iru pedee jarapataarã, ichideerã mãik'aapa awaraarã.

Angeleerãpa pedee pia jaradap'edaa

19 ¹Ma t'ẽepai mia ũriji eperãarã chok'ara it'ari golpe pedeemaa
p'anik'a:

—iIt'aa t'ĩdãma Tachi Ak'õremaa!

ĩru jõmaarã k'ãyaara waibiara bi!

Iruata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerã.

Mapa Tachi Ak'õre aupaita waaweedaipia bi mãik'aapa iru jua
ek'ari aupaita p'anapataadaipia bi.

² Irua aupaita wãara jarapari. Irua ne–inaa pia ooji ma prostitutak'a
bi jõt'aak'ãri.

Mãgipa eujãdepemaarã k'achiade baaipiji, audú ne–inaa k'achia
ãchima oopida k'aurepa.

Ma awara Tachi Ak'õredeerã peepachi.

Maperãpi Tachi Ak'õrepa jõt'aajida ajida.

³Mãpai waya golpe pedeejida:

—iTachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi!

Mãgĩ wera paa jõda nari jĩrak'awaa nĩbi ichita k'irãpadait'eeda ajida.

⁴Ma chonaarã poro waibiarã veinticuatro ma ne–inaa chok'ai bi
k'ĩmari ome bedabaidachida Tachi Ak'õre, ma su–ak'i beeparide su–ak'i
bi k'ĩrapite mãik'aapa mãgajida:

—iAmén! iTachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi!

⁵Mãpai mia ũriji ma su–ak'i beeparideepa pedeeru:

—Parã jõmaarãpa Tachi Ak'õremaa jarapatãati iru jõmaarã
k'ãyaara waibiara bi.

Parã jõmaarãpa oopata irua oopi bik'a mãik'aapa iru waaweepata,
ek'ariara beerã, waibiara beerãpa paara mãga jaradaipia bi.

Oveja Chak'e miak'ãit'ee bi fiesta

⁶Mãpai waya ũriji ma eperãarã chok'ara pedeemaa p'anik'a; to k'ida
chaaree jĩwaaparik'a maa–e pirã pa golpe jĩwaaparik'a:

—iHt'aa t'ídama Tachi Ak'õremaa!

iIru jõmaaraã k'ãyaara waibiara bi!

Tachi Ak'õre Waibiapa ne–inaa jõmaweda biru ichi jua ek'ari.

- 7 O–ia p'anadama mãik'aapa iru waaweedama, Oveja Chak'e miak'ãit'ee fiesta paru perã.

Wëra imik'ira ome miak'ãiparik'a bapariit'ee chi k'ima ome, mãga pik'a Cristode ijãapataarã ichita p'anapataadait'ee iru ome.

Ãchia miak'ãipata p'aru jã p'ani.

- 8 Tachi Ak'õrepa ma p'aru pi–ia teeji ãchimaã jã p'aneedamerã iru ome p'aneedak'ãri.

Mãgí p'aru lino nãusaadee k'ada.

T'o–t'oo bi maarepida t'ãu–e bairã.

Mãgí lino nãusaa jara k'inia bi Tachi Ak'õredeerãpa ne–inaa pia oopatap'edaa irua oopidak'a.

⁹Mãpai ma angelpa mimaa mãgaji:

—P'ãji nãgí pedee: “O–ia p'ani chi Tachi Ak'õrepa t'ĩ pëida eperãarã wãdamerã ma Oveja Chak'e miak'ãi bi fiestadee.”

Ichiaba mãgaji:

—Tachi Ak'õrëpata mãgí pedee jara bi wãara.

¹⁰Mia mãga ùrik'ãri, bedabaidachi ma ángel k'irapite irumaa it'aa t'it'ee. Mamída ichia mãgaji:

—iJãga oonãaji! Mi Tachi Ak'õre–it'ee mimiapari pik'a mãik'aapa pi ãpemaarãk'a; chi awaraarãmaa jarapataarãpa Jesupa ooda eperãarã k'aripait'ee. Tachi Ak'õremaa aupaita it'aa t'ĩpãde aji.

Tachi Ak'õre Jaurepata Jesupa ooda jarapi bi iru pedee jarapataarãmaa.

Caballo t'orroo ïri wãda

¹¹Mãpai mia unuji it'ari ewaraa k'obi. Aide caballo t'orroo unuji. Ma caballo ïri wã nipada t'ijarapata Ichita Oopari Ichia Jara Bik'a mãik'aapa Wãarata Jarapari. Mãgí t'ĩ jara p'anik'a ichia ak'ipari eperãarãpa oopata jarait'ee pia wa k'achia mãik'aapa chõopari ichi k'ira unuamaa iru p'anapataarã ome. ¹²Chi tau urua nĩbaji t'ipitauk'a. Poro jãra chok'ara jã baji ichi porode. T'ĩ p'ã baji ichi tau biiride. Mamída apidaapa k'awada–e pai ma t'ĩ k'ãata jara k'inia bi. Ichia aupaita k'awa bi. ¹³Ichi ãripema p'aru jã bada bek'ee baji waapa. Ichi t'ijarapata Tachi Ak'õre Pedee. ¹⁴Angeleerã chok'ara nipajida iru ome soldaorãk'a. Mãirã ichiaba wã nipajida caballo t'orroo ïri. P'aru lino nãusaadee jã p'anajida. T'o–t'oo baji, maarepida t'ãu–ee bada perã. ¹⁵Ichi it'aideepa uchia baji espada choma k'iraichaa weda p'ewedee bi. Mãgipa ichia jõpiit'ee na eujãdepemaarã chok'ara; iru k'ira unuamaa iru p'aniirã. Mãirã jõpiit'ee eperãpa net'aa jõpik'ajik'a pak'uru hierrodee oodapa. Uva piart'ipatak'a chi ba bõgo tapiadee wãmerã, mãga pik'a ichia ma k'achia beerã biit'ee Tachi Ak'õre juade piuk'oodamerã, iru

k'irau bairã ächi ome. ¹⁶Ichi ïripema p'aru mak'ara ïri jï badamãi nãgí t'ï p'ã baji:

Rey Jõmaarã Rey mãik'aapa

Poro Waibia Jõmaarã Poro Waibia.

¹⁷Mãpai mia unuji ángel bainí bi ak'õrejiru k'irapite. Mãgipa golpe pedeeji ipanaarã it'ï wãabaipataarãmaa:

—Chéti; cheepurúti k'odait'ee chik'o waibia Tachi Ak'õrepa teeru.

¹⁸Chéti piudap'edaarã chiara k'ode: reyrã chiara; soldaarã poro waibiarã chiara; eperãarã poro waibiarã chiara; ichiaba caballo chiara mãik'aapa ai ïri wãpataarã chiara; eperãarã jõmaarã chiara; esclavo–eerãde, esclavoorãde paara, ek'ariirãde, waibiarãde paara.

¹⁹Mãpai unuji mãgí nemisia na p'ek'au eujãdepema reyrã ome mãik'aapa ächi soldaarã ome. Mãgiirã chip'e p'anajida jura chõonadait'ee ma caballo t'orroo ïri wã nipada ome mãik'aapa iru eere p'anadap'edaarã ome. ²⁰Mamída ichia ma nemisia jita ataji ma ne–animal k'achia ome; chi mãgí nemisia k'irapite oodapa ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ächi juadoopa. Mãga oo bipa ma ne–animal k'achia, chi seewa jaraparipa eperãarã k'uraji ma nemisia tauchaa bipidamerã ächi k'ap'iade mãik'aapa ma nemisia k'irak'a bïmaa it'aa t'ipataadamerã. Ma caballo t'orroo ïri wã nipadapa ma nemisia ma seewa jarapari ome chok'ai bita bat'ak'ooji lagok'a t'ipitau azufre ome jërajëraa jira bidee. ²¹Mãgiirã ome nipadap'edaarã piuk'oojida mãgí espada uchiadapa ma caballo ïri wã nipada it'aideepa. Mãpai ipanaarãpa mãirã k'ap'ia piuda jõmaweda k'o chejida. K'ojida bi jãwaarutamaa.

Satanás mil años jia bada

20 ¹Mãpai mia unuji ángel it'ariipa baai cheru. Mãgipa ma uria nãpia bidepema llave cadena choma bi ome iru baji ichi juade.

²Ichia jita ataji mãgí je choma bi; mãgí chonaarãwedapema taama; Netuara Poro Waibia maa–e pirã Satanás apata. Ma cadenapa mãgí jï nãbiji mil años wãyaaru misa. ³Mãpai bat'at'aaji ma uria nãpia bidee. Jia nãbiji ma llavepa mãik'aapa ma uria pia jãat'aaji apidaapa ewanaadamerã. Mãga ooji ma je choma bipa na eujãdepemaarã waa k'uranaamerã ma mil años wãyaaru misa. Ai t'ëepai k'ena peiit'ee, mak'ïara taarã–eepai.

⁴Mãpai mia unuji rey su–ak'ï beepari chok'ara. Tachi Ak'õrepa jaraji aide su–ak'ï p'anadap'edaarãmaa reyrãk'a eperãarã ak'ipataadamerã. Mãirã ome unuji eperãarã jaureerã; chi otau t'iap'edap'edaa awaraarãmaa jaradap'edaa perã Tachi Ak'õre Ūraa mãik'aapa Jesupa ooda eperãarã k'aripait'ee. Mãgiirãpa it'aa t'ïdak'aa paji ma nemisiamaa maa–e pirã ichi k'irak'a bïmaa. Ichiaba mãgí tauchaa bipidak'aa paji ächi tau biiride wa juade. Mãgiirã chok'ai padaidap'eda, Cristo ome eperãarã ak'ipachida reyrãk'a, ma mil años wãyaaru misa. ⁵Ma chok'ai padaidaarã naapiara

eperãarã p'irabaidap'edaa paji ichita chok'ai p'anapataadamerã. Apemaarã piudap'edaarã p'irabaidait'ee ma mil años jõrumaa. ⁶O-ĩa p'ani Tachi Ak'õrepa awara bidaarã ichideerã p'anadamerã. Mãirãta naapiara chok'ai p'irabaidait'ee ichita p'anapataadait'ee. Atuada-e pait'ee. Ma k'ãyaara p'aareerã mimia oodait'ee Tachi Ak'õre-it'ee mãik'aapa Cristo-it'ee. Cristo ome ãrapa eperãarã ak'ipataadait'ee reyrãk'a, ma mil años wãyaaru misa.

Satanás p'oyaada

⁷Ma mil años wãyaap'eda, angelpa Satanás k'ena pëit'ee ichi jã badamãiipa. ⁸Mãpai ichi uchiat'ee na p'ek'au eujã jõmaade, jõmaarã eujãdepemaarã k'urade. K'urait'ee Gog mãik'aapa Magog, ãchi soldaorã chip'edaidamerã jura chõodait'ee Tachi Ak'õredeerã ome. ãchi soldaorã audú chok'ara p'anadait'ee, ipu tau nãusaa audú chok'ara paraaparik'a p'usa ide.

⁹Mãgiirã jichoojida na eujãde mãik'aapa Tachi Ak'õredeerã wap'irajida; ichia p'uuru k'inia iru bi t'iak'auda edajãde p'anadap'edaarã mãik'aapa taawa p'anadap'edaarã paara. Mamida mãga bi misa, it'ariipa t'ipitau baai cheji ãchi ñri mãik'aapa ãchi k'iniidachida. ¹⁰Mãpai Tachi Ak'õrepa Netuara Poro Waibia, chi eperãarã k'uradapa, bat'apit'aaji ma lagok'a t'ipitau azufre ome jërajëraa jira bidee. Mama ma nemisia, ma ne-animal k'achia, chi seewa jarapari ome ichita miapi bapariit'ee, jõ-ee.

Rey su-ak'i beepari waibia t'orroo bi

¹¹Mãpai mia unuji rey su-ak'i beepari waibia, t'orroo bi. Aide Tachi Ak'õre su-ak'i baji. Ichi k'irapite na eujã mãik'aapa pajã wëpadachida. Maarepida unu-e paji ma nãbadamãi, wë-e pada perã. ¹²Mãpai mia unuji piudap'edaarã; waibiara beerã, ek'ariara beerã paara. Mãirã baini p'anajida ma rey su-ak'i beepari k'irapite. Mãpai angeleerãpa librora ewat'ijida. Ma librode ne-inaa jõma eperãarãpa oopatap'edaa p'ã baji. Awaraa libro ichiaba ewat'ijida. Mãgide Tachi Ak'õre ome ichita p'anapataadait'eerã t'ĩ p'ã jëra baji. Tachi Ak'õrepa ma piudap'edaarãpa oopatap'edaa p'ãda mãik'aapa chok'ai p'aniirã t'ĩ p'ãda ak'iji jarait'ee chisãgiirã wãpii ichi truadee mãik'aapa chisãgiirã atuapii. ¹³Ma piudap'edaarã p'usadeepa p'irabai uchijida. Piudap'edaarãmãiipa ichiaba uchijida. Tachi Ak'õrepa ma piudap'edaarã jõmaarãpa ne-inaa oopatap'edaa ak'iji jarait'ee pia wa k'achia. ¹⁴Mãpai angeleerãpa k'achia beerã jõmaweda mãik'aapa piudap'edaarã p'anapatamãi bat'at'aajida ma lagok'a t'ipitau jërajëraa jira bidee. Maadamãiipa apida piuda-e paji. Mãgí lagok'a eperãarã piuda t'ëepema apata. ¹⁵Mamaa ichiaba bat'at'aajida jõmaweda t'ĩ p'ã-ee beerã ma libro chok'ai p'aniirã t'ĩ p'ã jëra bide.

Pajã chiwidi mãik'aapa eujã chiwidi

21 ¹Mãpai mia unuji pajã chiwidi mãik'aapa eujã chiwidi, naapema pajã mãik'aapa eujã p'usa ome jõdarida perã. ²Unuji p'uuru

Tachi Ak'õrepa ichi-it'ee jirit'erada. Māgí Jerusalén p'uuru chiwidi baai cheji it'ariipa, Tachi Ak'õre baparimāiipa. Pi-ia baji. Wēra chi-oo pi-ia jīparik'a miak'āiit'ee pak'āri, māga pik'a baji ma p'uuru. ³Māgá ak'imaā bide ūriji ángel Ak'õre su-ak'i beeparideepa golpe pedeeru:

—Írá Tachi Ak'õre bapari eperāarā t'āide. Bapariit'ee eperāarā ome. Ichi p'uuru padait'ee. Tachi Ak'õre ichi k'ap'ia bapariit'ee āra ome māik'aapa āra Ak'õre pait'ee. ⁴Ichia eperāarā tauba jōmaweda wēpapiit'ee. Māirā waa piuda-e pait'ee; waa jarajēeda-e pait'ee; waa p'ua sentida-e pait'ee, irua māgee naawedapema ne-inaa jōmaweda wēpapiit'ee perā.

⁵Māpai chi su-ak'i bīpa ma rey su-ak'i beeparide māgaji:

—Írapī mia ne-inaa jōma chiwidi papiit'ee.

Ichiaba mimaa māgaji:

—P'āji nāgí pedee, mia wāarata jarapari perā.

Maap'eda māgaji:

⁶—Oojipi mia k'isia iru bada. Mita Alfa; nejōmaata naa. Ichiaba mita Omega; nejōmaata t'ēe. Apida opisía nībi pīrā, mia pania pari teeit'ee eperāarā chok'ai p'anapipari, māgí pania poatri uchía bidepema. Māgí pania tok'āri, ichita mi ome bapariit'ee. ⁷K'achia p'oyaaparipa māgí ne-inaa chiwidi jōmaweda iru bait'ee. Ma awara mita iru Ak'õre pait'ee; jōdee iru mi warra pait'ee. ⁸Mamīda waawee-idaa beerā mide ijāadait'ee; ijāa amaarutaarā jōmaweda ijāadak'aa beerā ome; k'achia ooi awaa p'aniirā; chíara peepataarā; p'ek'au oopataarā; jaipanaarā petau tau k'awaa beerā ome; ne-inaa juapa ooda k'īrapite it'aa t'īpataarā māik'aapa jōmaweda seewa jarapataarā; māgeerā p'ananadait'ee ma lagok'a t'īpitau azufre ome jērajēraa jira bide māik'aapa t'ēepema piuda apata mama piudait'eeda aji, ichita māgá mi ik'aawaapa t'imí p'anapataadait'ee perā.

Jerusalén p'uuru chiwidi

⁹Māpai ángel mimaa cheji. Māgí angeleerā sieteerāpa vaso ne-inaa k'achiapa ipuru iru p'anadap'edaadepema paji. Māgīpa mimaa māgaji: —Chéji. Mia ma Oveja Chak'e wēra pīmaa ak'īpiit'eeda aji.

¹⁰Ma k'āimok'araa pik'a bide Tachi Ak'õre Jaurepa unupida mimaa, māgí angelpa mi ateeji ee it'ia bī nok'odee. Mama p'anide ichia mimaa ak'īpiji Tachi Ak'õre p'uuru jirit'erada, Jerusalén, baai cheru it'ariipa, Tachi Ak'õre baparimāiipa. ¹¹Ma p'uuru urua nībaji Tachi Ak'õre k'īra wāreepa. Urua baji māu pi-ia bēi-sāa jaspek'a. ¹²Ma p'uuru t'iak'au nībaji muralla waibia it'ia bīpa. Aide t'īupata doce paraaji. Ma t'īupata chaa ángel aba bainī baji. Ichiaba ma t'īupata chaa Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā docedepema t'ī aba p'ā baji. ¹³Ma muralla i chaa t'īupata ōpe-ōpee p'anajida. Ak'õrejīru uchiapari eere t'īupata ōpee paraaji; norte eere ichiaba; sur eere ichiaba; ak'õrejīru baaipari eere ichiaba. ¹⁴Ma p'uuru t'iak'au nībada muralla edupema basa doce iru baji. Ma basa māu pi-

iadee ooda paji. Māgí basa chaa ĩri Oveja Chak'e ome nipapatap'edaarã doce t'ĩdepema t'ĩ aba p'ã baji.

¹⁵Ma ángel mimaa pedee badapa pak'uru nēdeee ooda juade atee wāji. Māgipa ma p'uuru chaamaa beeji; chi muralla, chi t'ĩupatamāi paara.

¹⁶Ma p'uuru kuádria baji. Angelpa māgí pak'urupa chaak'āri, dos mil doscientos kilometros* baji. Chi teesoo chi jobia, chi it'ia paara dos mil doscientos kilometros baji. ¹⁷Ma muralla ichiaba chaaji. Sesenta y cinco metros* baji, eperāarāpa chaapatak'a, māgá chaa bada perā ma angelpa.

¹⁸Ma muralla māu pi-ia jaspedee ooda paji. Chi p'uuru nēdeee ooda paji; nēe pi-ia, maarepida nejarra wēe. Bēi-sāa baji vidriok'a. ¹⁹Ma muralla basadepema māu, māu pi-ia ome p'oira baji; nāgee māu pi-ia k'ĩra t'ādoo, chi naapema basa māu pi-ia jaspe ome; araarepema zafiro ome; omé eerepema ágata ome; õpee eerepema esmeralda ome; ²⁰k'ĩmari eerepema ónice ome; joisomaa eerepema cornalina ome; seis eerepema crisólito ome; siete eerepema berilo ome; ocho eerepema topacio ome; nueve eerepema crisoprasa ome; diez eerepema jacinto ome; once eerepema amatista ome. ²¹Ma murallade t'ĩupata doce perla docedee ooda paji; t'ĩupata chaa perla abaadee. Calle jā nēdeee ooda paji; nēe pi-ia, maarepida nejarra wēe. Bēi-sāa baji vidriok'a.

²²Mia Tachi Ak'õre te waibia unu-e paji ma p'uurude, Tachi Ak'õre Waibia mama bapari perā ma Oveja Chak'e ome. Ārata ma p'uurudepema Ak'õre te waibiaak'a, āramaa it'ari p'aniirāpa mama ichita it'aa t'ĩpataadait'ee perā. ²³Ma p'uurude p'aniirāpa ak'õrejĩru jĕra wa atane ĩdaa faltada-e pait'ee, Tachi Ak'õre k'ĩra wāreepa jĕrait'ee perā ma p'uuru ĩri māik'aapa ma Oveja Chak'e ĩdaait'ee perā lamparak'a. ²⁴Ma p'uuru ĩdaade na eujādepemaarā k'ĩra t'ādoo nipapataadait'ee māik'aapa na eujādepema reyrāpa āchi net'aa pi-ia anedait'ee ma p'uurudee, Tachi Ak'õremaa tee k'inia p'anadairā. ²⁵Ma murallade t'ĩupata jōmaweda ichita ewa nĕibait'ee. Jĕadak'aa pait'ee; mama p'ārik'ua wē-e pait'ee perā. ²⁶Na p'ek'au eujādepemaarāpa net'aa pi-ia iru p'ani anedait'ee māik'aapa Tachi Ak'õremaa teedait'ee. ²⁷Mamĕda ma p'uurude ne-inaa k'achia apida unuda-e pait'ee. K'achia oopataarā apida māik'aapa seewa jarapataarā apida mama unuda-e pait'ee. Aba unudait'ee Tachi Ak'õrepa t'ĩ p'āpidaarā Oveja Chak'e librode.

22 ¹Māpai ma angelpa mimaa ak'ipiji to uchua bi Tachi Ak'õre Oveja Chak'e ome su-ak'i beeparideepa. Aidedepema pania maarepida nejarra wēe baji. Bēi-sāa baji vidriok'a. Ma paniapa eperāarā ichita chok'ai p'anapata. ²Māgí to weepachi p'uuru calle jā esajĕiak'a. To i chaa pak'urura paraaji. Māgipa eperāarā chok'ai p'anapipari. Māgí neĕjō

* 21.16 Griego pedeede: *doce mil estadio* āchia chaapatap'edaak'a. * 21.17 Griego pedeede: *ciento cuarenta y cuatro codo* āchia chaapatap'edaak'a.

chauda doce chaupari año abaade. Chi k'irupa eperãarã k'ayaa k'ira t'ãdo jipapari. ³Ma p'uurude wẽ–e pait'ee ne–inaa apida Tachi Ak'õrepa k'achiade baaipida, naapema eperãarãpa p'ek'au k'achia oodap'edaa k'aurepa. Mãga pait'ee Tachi Ak'õre, Oveja Chak'e ome su–ak'i beepari ma p'uurude bapari perã. Mama ichideerãpa ichita it'aa t'ĩpataadait'ee irumaa. ⁴Iru k'ira unudait'ee mãik'aapa ãchi tau biiride iru t'ĩ p'ã iru p'anedait'ee. ⁵Mama p'ãriu–e pait'ee. Ichideerãpa lámpara ìdaa wa ak'õrejiru jëra faltada–e pait'ee, Tachi Ak'õre Waibia jërapariit'ee perã ãchi ìri. Reyrãk'a ichita p'anapataadait'ee iru ome iru truade.

Taarã–ee Jesucristo waya cheit'ee na eujãdee

⁶Mãpai ma angelpa mimaa mägaji:

—Nãgí pedee ijãaipia bi wãara perã. Tachi Waibiapa ichi Jaure pëiji wãarata jarapimerã ichi pedee jarapataarãmaa. Ichia aupaita pëiji ichi ángel, mägipa ichideerãmaa k'awaapimerã ne–inaa taarã–ee p'asait'ee.

⁷Jesupa mägã bi:

—i'Ûrítí! i'Taarã–e mi cheit'ee! O–ia p'ani jómaweda oopataarã Tachi Ak'õre Jaurepa jarapi bik'a na p'ãdade.

⁸Mi, Juanpata unuji mägí ne–inaa jómaweda angelpa mimaa unupida. Ichiaba miata ùriji ma pedee jómaweda irua mimaa jarada. Maap'eda mi bedabaidachi ma ángel k'irapite irumaa it'aa t'it'ee. ⁹Mamída ichia mägaji:

—iJãga oonáaji! Pik'a mãik'aapa pi ipemaarãk'a mi Tachi Ak'õre–it'ee mimiapari. Parã mimiapata iru–it'ee, jaradak'ãri Tachi Ak'õre Jaurepa jarapi bik'a mãik'aapa jómaweda ijãapataarã mimiapata iru–it'ee oodak'ãri na pedee p'ãdade jara bik'a. Tachi Ak'õremaa aupaita it'aa t'ipáde aji.

¹⁰Ichiaba mägaji:

—Ne–inaa maarepida oonáaji eperãarãpa k'awaanaadamerã Tachi Ak'õre Jaurepa jarapida na p'ãdade, taarã–e aide jara bi p'asait'ee perã. ¹¹Maperã awaraarãmaa ne–inaa k'achia oopataarãpa at'ãri mägã oopataadait'ee mãik'aapa k'achia ooi awaa p'anapataarã at'ãri mägã p'anapataadait'ee. Jõdee ne–inaa pia oopataarãpa at'ãri mägã oopataadait'ee mãik'aapa awara bidaarã Tachi Ak'õre–it'ee at'ãri oopataadait'ee irua oopi bik'a.

¹²Jesupa mägã bi:

—i'Ûrítí! Taarã–e mi cheit'ee ne–inaa mia k'ísia iru bi jõmaarãmaa teede. Ma ne–inaa teeit'ee eperã chaachaa, irua ne–inaa oopata pari na eujãde bak'ãri; ne–inaa pia irua oopata pari maa–e pirã ne–inaa k'achia irua oopata pari. ¹³Míta Alfa; nejõmaata naa. Ichiaba míta Omega; nejõmaata t'ëe.

¹⁴O–ia p'ani chi p'aru t'õdap'edaarã Oveja Chak'e waade, ãchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wëpamerã. Mãirãta k'odait'ee ma pak'uru eperãarã

chok'ai p'anapiparidepema māik'aapa t'ĩudait'ee ma p'uuru chiwidi t'ĩupatamāi. ¹⁵Mamīda ma p'uurude unudak'aa pait'ee nāgee eperāarā: k'achia ooi awaa p'anapataarā; jaipanaarā; petau tau k'awaa beerā; p'ek'au oopataarā; chīara peepataarā; ne–inaa juapa ooda k'ĩrapite it'aa t'ĩpataarā māik'aapa jōmaweda seewa jarapataarā chīara k'ũrapataarā ome. Māgeerāta unuda–e pait'ee ma p'uurude.

¹⁶Jesupa māga bi:

—Mi ángel pēiji irua na jōma k'awaapimerā pīmaa, pia jōdee k'awaapimerā mide ijāpataarāmaa, āchi chip'epata chaa. Mi Rey Daviddeepa uchiada. Mi chi ĩdatipododepema lucerok'a bi.

¹⁷Tachi Ak'õre Jaure māik'aapa Oveja Chak'e wēra; Cristodeerāpa eperāarāmaa jarapata:

—iChéti!

Jōmaarāpa na pedee ũrirutaarā auk'a jaradaipia bi:

—iChéti!

Jōma opisia p'aniirā chedaipia bi eperāarā chok'ai p'anapipari pania tode, mágá ichita p'anapataadait'ee. Mágí pania Tachi Ak'õrepa pari teepari chi to k'inia p'aniirāmaa.

Juanpa ũraada na libro p'ā auparude

¹⁸Írá mia ũraait'ee chi ũrirutaarāpa Tachi Ak'õre Jaurepa jarapida na p'ādade. K'ĩrak'aupai Tachi Ak'õre Jaurepa na p'ādade jarapida awara jarateedai. Apidaapa māga ooruta pirā, Tachi Ak'õrepa ma ne–inaa k'achia jarada na p'ādade, māga p'asapii āchima. ¹⁹Ma awara k'ĩrak'aupai wēpapidai Tachi Ak'õre Jaurepa jarapida pedee na p'ādade bi. Apidaapa māga ooruta pirā Tachi Ak'õrepa iru bapi–e pait'ee ichi p'uuru chiwidide, na p'ādade jara bi. K'opi–e pait'ee ma eperāarā chok'ai p'anapipari pak'urudepema, ai p'uurude bi.

²⁰Jesucristo, chi na p'ādade jara bi k'awapidapa māgapari:

—Taarā–e mi cheit'eeda apari.

Mi, Juanpa jara bi:

—iAmén! iChéji, Tachi Waibia Jesús!

²¹Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parā jōmaweda pia ak'i bapariimerā. Amén.

ÍNDICE TÓPICO

Na indicede unudait'ee pedee chok'ara Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade nîbi. Na ùraa k'awaa wädak'ãri mäik'aapa ijãadak'ãri, pipiara p'anapataadait'ee pãchideerã ome mäik'aapa awaraarã ome. Naapiara unudait'ee castellano pedeede. Ai edaik'a eere unudait'ee castellano pedeede k'äata jara k'inia bi eperã pedeede. Ak'õre Ûraa p'ädade cita jiridak'ãri, na pedee jara k'inia bi unudait'ee. Cita Antiguo Testamentodepema unudak'ãri, parenteside () unudait'ee.

Adopción

Tachi Ak'õrepa Cristode ijãapataarã ichi warrarã papipari.
Ro 8.14-17, 23; Gá 4.1-7; 1 Jn 3.2

Adulterio

Miak'ai p'aniirã awaraarã ome k'ãidaik'araa bi.
Mt 5.27-28; Jn 8.2-11; Ro 7.3; 13.9; 1 Co 5.1-2; 6.9-20; Gá 5.19;
Ef 5.3; Col 3.5-6; 1 Ts 4.1-8; He 13.4

Amigos y amistades

Tachi k'õp'ãyoora ome pia p'anapataadaipia bi.
Jn 13.35; 15.13; Ro 12.9-10; 2 Co 6.14; Gá 6.1, 10; 1 Ts 4.9; 1 P 1.22;
1 Jn 2.10; 4.7-8, 11

Amor

Tachi Ak'õrepa eperãarã k'inia iru bapari.
Jn 3.16; 16.27; 17.23, 26; Ro 5.8; Ef 2.4-7; 2 Ts 2.16-17; 2 P 3.9;
1 Jn 4.8-10, 16, 19

Tachia Tachi Ak'õre k'inia iru p'anadaipia bi.
Mt 22.37-38; Jn 13.35; 14.21; 1 Co 2.9; Ef 6.24; 1 Jn 5.3

Tachia awaraarã k'inia iru p'anadaipia bi.
Mt 5.44; 22.39; Jn 15.12, 17; Ro 12.9-10; 1 Co 13.4-8; Col 3.12-13;
1 Jn 2.9-11; 3.14; 4.7-11, 20-21

Ángeles

Tachi Ak'õrepa angeleerã eperãarãmaa pëipari.

Mt 1.20; 2.13, 19-20; 4.11; 25.31; Mr 12.25; Lc 22.43; Hch 1.10;
5.19; 12.7-10; 27.23-24; He 1.4, 14; 13.2; Jud 9; Ap 5.11; 7.11; 8.2-13

Armadura espiritual

Tachi Ak'õrepa ne–inaa teepari tachi k'aripait'ee netuara juadeepa.

2 Co 10.3-5; Ef 6.10-18

Ayunar

Tachi Ak'õrede ijãapataarã nek'oda–ee maa–e pirã ne–inaa awaraa ooda–ee p'aneepata, jïp'a iru net'aade k'ïsiadait'ee.

Mt 4.2; 6.16-18; 9.14-15; 1 Co 6.12-13; 7.5; 10.23-26; Hch 13.2-3;
14.23; Col 2.16-17; 1 Ti 4.3-5

Bautismo

Cristode ijãapataarãpa poRo choopipata ak'ïpidait'ee Cristo ome araa p'ani.

Mt 28.19; Hch 2.38, 41; 8.12-13, 16-17; 10.47-48; Ro 6.3-4;
1 Co 12.13; Gá 3.27; Col 2.12; 1 P 3.21

Bienaventuranzas

Cristopa pedee pia jarada eperãarã–it'ee bienaventuranzas apata.

Mt 5.3-12; Lc 6.20-23

Borracheras

Cristode ijãapataarã it'uapa piudaik'araa bi.

Ro 13.13; 1 Co 5.9-11; 6.9-10; Gá 5.19-21; Ef 5.18; 1 Ti 3.1-3; Tit 1.7;
1 P 4.3-5

Cena del Señor

Cristode ijãapataarã chip'edaidak'ãri, pan vino ome k'odaipia bi
Cristo piuda ãchi pari k'irãpadait'ee.

Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Lc 22.15-20; 1 Co 11.17-34

Cielo

Tachi Ak'õre bapari ichi truade.

Mt 5.12, 34; 6.10, 20; 22.30; Jn 14.2-3; 17.24; Hch 7.55-56; Ro 1.18;
1 Co 15.47-49; Col 1.5; 3.1; Ap 4.1-11; 21.9–22.5

Comunión cristiana

Cristode ijãapataarã chip'epataadaipia bi.

Mt 18.20; Hch 2.42, 46; 1 Co 1.10; Ef 1.22-23; 4.11-16; Col 3.15-17; He 10.24-25; 13.1

Conducta de los cristianos

Cristode ijāapataarā nāga p'anapataadaipia bi.

Mt 5.38-48; 7.12; Jn 13.34-35; Ro 12.9-21; 13.8; 1 Co 10.24; Gá 5.22-26; Ef 4.25-5.4; Fil 2.3-5; 4.8; Col 2.6-7; 3.8-10, 12-17; 1 Ts 5.12-22; 1 Ti 4.12; Tit 2.11-14; He 12.14-17; 13.1-9, 15-17; Stg 1.26; 3.9-10; 1 P 2.1-16; 2 P 1.3-9

Confesión de pecados

Tachia p'ek'au k'achia oopata jaradaipia bi Tachi Ak'öremaa.

Lc 15.11-24; Ro 10.9; 6.12-14; 2 Co 7.9-10; He 12.1-2; Stg 4.7-10; 5.16; 1 Jn 1.8-9

Confianza en Dios

Cristode ijāapataarāpa ijāapata Tachi Ak'örepa oopari ichia jara bik'a.

1 Co 10.13; Fil 1.6; 1 Ts 5.23-24; 2 Ti 2.13; He 4.16; 10.23, 35; 2 P 3.9; 1 Jn 5.14

Consagrado (ver también Santificación)

Tachi Ak'örede ijāapataarāpa iru-it'ee net'aa awara bipata.

(Ex 40.9-11); Mt 12.4; 23.19; 1 Co 16.2; He 9.2; 2 P 1.18

Tachi Ak'örede ijāapataarāpa eperāarā awara bipata iru-it'ee mimia oopataadamerā.

(Ex 40.12-15); Jn 10.36; 15.16; Hch 13.1-3; Ro 9.4; 11.16; 15.6; He 5.1; 1 P 2.9; Ap 14.4

Consuelo

Tachi Ak'örepa tachi k'aripapari t'āri p'ua p'anadak'āri.

Mt 5.4; 11.28-30; Jn 14.16-18, 26; Ro 15.4; 2 Co 1.4; Fil 2.1-2; 1 Ts 4.18; 2 Ts 2.16-17

Cosas dudosas

Ne–inaa oodait'ee k'awada–e p'anadak'āri k'āata oodaipia bi, acha p'ani versículo pedeedaipia bi.

Ro 14.1-23; 1 Co 8.9-13; 10.23-24, 31; Col 3.2, 17; 1 Ts 5.22; 1 Jn 2.15-17

Crecimiento espiritual

Tachi Ak'örepa k'inia bi tachia oo k'awaa wādamerā irua oopi bik'a.

Gá 6.1-4; Ef 3.16-19; Fil 4.4-9; Col 1.9-11; 2.6-7; 3.16; 2 Ti 2.15;
He 6.1-3; 1 P 2.2; 2 P 1.5-8; 3.18

Criticar o hablar mal de otros

Ik'achia pedeedaik'araa bi awaraarã äpíte.

Lc 6.37; Jn 8.1-11; 1 Co 6.1-8; Ef 4.31; Tit 3.1-2; Stg 3.5-12;
3 Jn 9-10

Cuentas rendidas a Dios

Tachi Ak'õrepa k'achia ooit'ee ichia oopi bik'a oodaamaa p'aniirã.

Mt 25.14-30; Lc 12.42-48; Ro 2.1-29; 14.10-12; 2 Co 5.10; He 4.13

Cuidados por Dios

Tachi Ak'õrepa ichi warrarã pia ak'i bapari.

Mt 6.33; Jn 10.9, 11, 14-15, 27-28; 2 Co 4.8-10; 9.8; Fil 4.19;
2 Ts 3.3; 1 P 1.5; 5.7

Demonios (espíritus malos)

Netuaraarã ächi poRo waibia jua ek'ari p'anapata.

Mt 4.24; 8.28-34; 25.41; Mr 7.25; Jn 10.20-21; Hch 16.16-18;
19.11-12; 1 Co 10.20-21; Ef 6.12; 1 Ti 4.1; Ap 9.20; 16.13-14; 18.2

Desánimo

Tachi Ak'õrepa tachi k'aripapari sēdaidak'ãri.

Lc 6.20-23; Jn 14.1-3, 27; 16.33; Ro 8.18-25, 28, 35-37; 12.12;
2 Co 1.3-5; 4.16; 1 Ts 3.3; He 13.5, 8; Ap 22.1-4

Desilusión

K'ĩra pia--ee p'aneedak'ãri ne--inaa tachia k'inia p'anik'a uchia--e bada perã, acha p'ani versículo pedeedaipia bi.

Mt 6.31-34; 11.28-30; Jn 14.27; Fil 4.6-7, 19; Col 1.5; Stg 1.2-4;
1 P 1.3-9, 21; 2.19-23; 5.7

Día de reposo

Tachi Ak'õrepa tomia chaa ewari aba awara biji ma ewate ñidamerã.

Mt 12.1-12; Lc 13.10-16; 14.1-6; Jn 5.9-18; Ro 14.5-6; Col 2.16-17

Diablo (Satanás)

Netuara PoRo Waibiapa k'iniak'aa eperãarãpa Jesucristode ijãadamerã.

Mt 12.24; 13.19; Lc 10.17-18; Jn 8.44; 14.30; 2 Co 4.4; 11.3, 14;
Ef 2.2; 6.12-16; 2 Ts 2.8-10; 1 Ti 3.6; Stg 4.7; 1 P 5.8-9; 1 Jn 3.8;
Ap 12.7-10; 20.1-10

Diezmos (ver Ofrendas)**Discípulo, seguidor de Cristo**

Cristode ijāapataarāpa oopata iru ūraade jara bik'a.

Mt 10.37-39; 16.24-26; Lc 9.23-26, 57-62; 2 Co 5.14-15; 2 Ti 2.1-13

Dios Padre

Tachi Ak'õre Waibia jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

Mr 12.29-30; Jn 4.23-24; Hch 14.14-17; 17.22-31; Ro 1.18-23;
11.33-36; 1 Co 8.4-6; 2 Co 1.3; 1 Ti 1.17; 6.15-16; He 4.13; 10.30-31;
Stg 1.17; 1 P 1.14-17; 1 Jn 1.5; 4.7-12, 16; Jud 24-25; Ap 4.8-11;
15.3-4

Divorcio

Mía amaadaik'araa bi.

Mt 5.31-32; 19.3-9; Mr 10.2-12; Lc 16.18; 1 Co 7.10-16

Dominio propio

Tachia ne–inaa pariatua oodaik'araa bi.

Ro 13.14; 1 Co 9.24-26; 16.13; Gá 5.22-25; 1 Ti 6.11-12; 2 Ti 2.3-5

Dones espirituales

Tachi Ak'õre Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa ne–inaa oopipari
chik'aripa p'anapataadamerā.

He 13.7-12; Ro 12.6-8; 1 Co 4.7; 12.4-31; 14.1-33; Ef 4.11-13;
2 Ti 1.6; He 2.4; 1 P 4.10

Enfermedad

Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi k'āata oodaipia bi k'ayaadak'āri.

Mt 4.23; 11.2-5; Jn 9.2-3; 11.4; Hch 3.1-6; 8.4-8; 19.11-16; 28.8-9;
1 Co 12.9, 29-30; 2 Co 12.7-10; 1 Ti 5.23; Stg 5.13-18

Esperanza

Cristode ijāadaipia bi, iru unuda–e p'ani mīda.

Jn 14.15-20; 20.29; Hch 26.6-8; Ro 5.3-5; 8.22-25; 12.12; 15.4;
1 Co 13.13; 15.19; Col 1.5, 23; 2 Ts 2.16; Tit 1.1-2; 2.12-13;
He 6.18-19; 7.19; 1 P 1.3-4, 13, 21; 1 Jn 3.3

Espíritu Santo

Tachi Ak'õre Jaurepa Cristode ijāapataarā k'aripapari.

Mt 1.18, 20; 3.16; 4.1; Lc 11.13; Jn 7.39; 14.15-26; 16.13; 20.21-22;
Hch 1.4-5, 8; 2.1-11, 38-39; 16.6; Ro 8.9-16, 26; 1 Co 2.9-16;

6.19-20; 12.1-11; 2 Co 5.5; Gá 5.16-18, 22-25; Ef 1.13-14; 4.30; 5.18;
2 Ts 2.13; 1 P 1.2; 2 P 1.21; 1 Jn 2.26-27; 4.1-3

Esposos y familia

Tachi Ak'õrepa miak'ai p'aniirã-it'ee ũraa jara bëjji.

Mt 5.31-32; 19.3-9; Lc 16.18; Ro 7.2-3; 1 Co 7.1-16; Ef 5.22-32;
Col 3.18-19; Tit 2.3-5; He 13.4; 1 P 3.1-7

Ũraa warrarã iru p'aniirã-it'ee jara bëjji.

Mr 9.36-37; 10.13-16; Hch 2.38-39; Ef 6.1-4; Col 3.20-21; 1 Ti 3.4-5

Ũraa ak'õreerã at'ãri chok'ai p'aniirã-it'ee jara bëjji.

Mt 15.3-6; Ef 6.1-3; Col 3.20; 1 Ti 5.4-8

Fe

Cristo ũraade ijãadaipia bi, iru unuda-e p'ani mĩda.

Ro 3.28-29; 4.2-5; 5.1; 10.17; Gá 3.1-14; Ef 2.8-9; He 11.1-40;
Stg 1.3-6; 2.14-26

Frutos del Espíritu

Tachi Ak'õre Jaure ijãapataarã ome ba chek'ãri, nãga p'anapata.

Mt 3.8-10; 7.16-20; 12.33; 13.8, 23; Ro 7.4; 2 Co 9.10; Gá 5.22-23;
Ef 2.10; 5.9; Col 1.6; Stg 3.18

Hijos de Dios (ver Adopción y Salvación)

Hombre viejo (ver Naturaleza vieja)

Humildad

Cristode ijãapataarã audua p'anadaik'araa bi.

Mt 5.3-12; 18.1-5; Mr 9.35; Lc 14.7-11; 18.9-14; Hch 20.19; Ro 12.3,
16; 1 Co 4.7; 2 Co 10.17-18; Gá 6.3-5; Ef 4.2; Fil 3.3-10; Col 3.12-13;
Stg 4.6, 10, 13-16; 1 P 5.5-6

Ídolos y dioses falsos

Cristode ijãapataarã it'aa t'ĩdaik'araa bi ne-inaa Tachi Ak'õre-ee
bimaa.

Mt 4.10; Hch 17.22-31; 1 Co 5.11; 6.9-11; 8.1-13; 10.1-22;
2 Co 6.14-18; Gá 5.19-21; 1 Ts 1.9-10; 1 Jn 5.21; Ap 21.8; 22.15

Iglesia, cuerpo de Cristo

Cristode ijãapataarã iru k'ap'iak'a p'ani; jõdee ichi ãchi poRo waibia.

Mt 16.18-19; Hch 2.47; 9.31; 20.28; 1 Co 1.10; 12.12-31; 14.4-5;
 Ef 1.22-23; 4.11-16; 5.22-32; Col 1.24; He 10.24-25; 1 P 2.4-10;
 Ap 1.6, 11; 2.1-3.2

Infierno

Tachi Ak'õrepa Cristode ijãadak'aa beerã tok'arradee pëit'ee.
 Mt 5.22; 10.28; 13.41-42, 47-50; 18.8-9; 22.13; 25.41, 45-46;
 Mr 9.48; Lc 16.23-26; Ap 20.14-15

Inmundicia o impureza

Eperãarãpa ne-inaa oo p'ani k'aurepa Tachi Ak'õrepa ãra pia-ee ak'ipari.
 Mt 15.11, 17-20; Mr 7.15, 18-23; Jn 18.28; Hch 10.14, 28; Ro 14.14;
 2 Co 6.17; Ef 5.5; Tit 1.15; Stg 3.6; Ap 3.2; 21.27

Inspiración de las escrituras (ver Palabra de Dios)

Ira o rabia

Cristode ijãapataarã k'ĩrau p'anadaik'araa bi.
 Mt 5.22; Ro 12.19-21; Gá 5.19-21; Ef 4.26-27, 31-32; Col 3.8; 3.13,
 21; Stg 1.19-20

Jesucristo es Dios

Jesucristo Tachi Ak'õre Waibia.
 Mt 16.13-17; 26.63-64; Jn 1.1-18; 5.19-29; 10.30; 11.25-27; 14.9;
 17.10; 20.28; Ro 1.3-4; 9.5; 2 Co 4.4-6; Fil 2.5-11; Col 1.15-20; 2.9;
 Tit 2.13; He 1.3, 8; 1 Jn 2.1; 5.20; Ap 19.11-16

Jesucristo era humano

Jesucristo t'oji eperã k'ap'iade tachi eperã jip'aak'a.
 Lc 1.26-38; 2.1-7, 41-52; Jn 1.14; Ro 1.3-4; Gá 4.4-5; Fil 2.5-9;
 1 Ti 2.5-6

Jesucristo, sus nombres y descripciones de él

Jesucristo t'ĩ chok'ara iru bi.
 Mt 1.23; 9.27; 12.18; 27.37; Mr 1.11; 10.17; 12.10; 14.61-62; Jn 1.9,
 14, 18, 36, 41; 3.2, 29; 4.19, 25-26; 6.35, 51; 8.58; 9.5, 17; 10.7,
 9, 11; 11.25; 12.13; 14.6; 15.1; 20.16, 28; He 3.14-15; 4.27; 5.31;
 7.56; 9.22; 10.36, 42; 13.47; Ro 1.4; 3.25; 8.29; 9.5, 23-24; 10.12;
 11.26; 1 Co 1.24; 2.8; 15.23, 45-47; 2 Co 4.4; 9.15; Ef 1.6, 22; 2.14;
 Col 1.13-20, 27; 2.9-10; 1 Ti 2.6; Tit 2.13; He 1.2, 6; 2.10; 3.1; 4.14;
 5.6; 6.19-20; 12.2, 24; 13.20; 1 P 2.4, 6, 22, 25; 5.4; 2 P 1.19; 1 Jn 1.1;
 2.1; 5.20; Ap 1.4-5; 3.14; 5.5; 13.8; 19.11, 13, 15; 21.6; 22.13, 16

Juicio de los incrédulos

Tachi Ak'õrepa Cristode ijãadak'aa beerã k'achia ooit'ee.

Mt 7.21-23; 12.36-37; 13.37-42; 24.50-51; 25.41-46; Lc 6.22-23;
 Jn 3.19; 12.47-48; Hch 10.41-42; Ro 2.2-16; 14.10; 2 Ts 1.6-9;
 He 10.30; 13.4; Stg 2.12-13; 3.1; 2 P 2.9; 3.7; Jud 14-15; Ap 14.7;
 20.11-15; 21.8

Juicio (disciplina) de los creyentes

Cristopa tachia ne–inaa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia.

Mt 6.2-4; 25.14-34; Jn 5.22-23, 27, 30; 1 Co 3.9-15; 11.31-32;
 2 Co 5.10; 2 Ti 3.16-17; 4.8; He 12.5-11; Ap 3.19

Juzgar a otros

Awaraarãpa ne–inaa oopatade ik'achia jaradaik'araa bi.

Mt 7.1-5; Lc 6.37; Ro 2.1-3; 14.1-13; 1 Co 4.3-5; 5.12-13; Stg 4.11-12

Libres de culpa (ver también Perdón)

Eperãarãpa Cristode ijãapataadak'ãri, atuada–e pait'ee ãchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

Ro 8.1-2; 2 Co 5.21; Ef 1.7; Col 2.13-14

Libertad cristiana

Cristopa tachi ijãapataarã uchiapiji tachia p'ek'au k'achia oopata jua ek'ariipa.

Jn 8.31-36; Ro 6.6-7, 17-22; 7.6; 8.1-4; Gá 5.1, 13-14

Liderazgo cristiano

Ijãapataarã poRo waibiarã k'ïra jïp'a p'anapataadaipia bi.

Mt 5.16; Jn 10.1-18; Hch 6.1-6; 1 Ti 3.1-7; 5.1, 17-19; Tit 1.6-9;
 Stg 5.14; 1 P 5.1-4

Maestros falsos y profetas falsos

K'ïrak'aupai ijãadai seewata Tachi Ak'õre Ûraa jarateepataarãda apata pedee mãik'aapa iru pedee jarapatada apataarã pedee.

Mt 7.15-20; 23.1-36; 24.11-24; Lc 6.26; 1 Co 11.13-15; 1 Ti 4.1-5;
 2 P 2.1-3; 1 Jn 4.1-3; Ap 16.13; 19.20; 20.10

Matrimonio (ver Sexo y matrimonio; también Esposos y familia)**Mentiras**

Cristode ijãapataarã seewadaik'araa bi.

Jn 8.44; Hch 5.1-11; Ef 4.25; Col 3.9; 1 P 3.10; Ap 21.8; 22.15

Muerte

Cristode ijāapataarā waaweedaik'araa bi piudait'ee.

Lc 23.43; Jn 6.39-40; 11.17-27; 14.1-3; Ro 8.38-39; 14.7-9;
1 Co 15.12-58; 2 Co 5.1-10; Fil 1.20-24; 1 Ts 4.13-18; 5.9-10;
2 Ti 4.6-8; He 2.14-15; 9.27; Ap 14.13; 20.4-6, 11-15; 21.1-4

Naturaleza vieja y nueva

Tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi k'inia bik'a oodaik'araa bi, Cristo k'aurepa t'āri chiwidi pik'a p'anapata perā.

Ro 6.1-23; 7.1-25; 2 Co 5.17; Gá 2.20; 5.16; Ef 4.22-24; Col 3.1-11;
2 P 1.3-4

Nuevo pacto

Jesucristo k'aurepa Tachi Ak'ōrepa ne–inaa chiwidi oomaa bi eperāarā k'aripait'ee.

Mt 26.28; Mr 14.24; Lc 22.20; 1 Co 11.25; 2 Co 3.5-6; He 7.18-22;
8.6-13; 9.11-28; 10.16, 29; 12.24; 13.20

Obediencia

Cristode ijāapataarāpa oopata irua oopi bik'a.

Mt 5.19; 7.24-27; 12.50; Lc 8.15; Jn 13.17; 14.16-23; 15.10; Ro 2.13;
6.16-18; 8.28; Gá 2.20; Ef 6.1; 2 Ti 3.16; Tit 3.1; Stg 1.25; 4.17;
1 P 1.14-15; 1 Jn 2.17; 3.22

Ofrendas y generosidad

P'arat'a teedaipia bi awaraa ijāapataarā k'aripadait'ee.

Mt 5.42; Lc 6.38; Hch 11.27-30; 1 Co 16.1-4; 2 Co 8.10-15; 9.1-15;
Fil 4.14-19

Oración

Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īpataadaipia bi.

Mt 6.5-13; 7.7-11; 18.19-20; Mr 11.24-25; Lc 18.1-8; 21.36;
Jn 14.13-14; 15.7; 16.23-24; 17.1-26; Hch 4.24-31; 16.25;
Ro 8.26-27; 10.9-13; 12.12; 2 Co 12.7-10; Ef 3.14-21; 5.20; 6.18;
Fil 4.3-7; Col 1.9-12; 4.2; 1 Ts 5.17-18; 1 Ti 2.1-4, 8; 4.4-5; He 4.16;
10.19-22; 11.6; 13.15; Stg 1.5-8; 4.2-3; 5.13-18; 1 P 3.7; 4.7; 1 Jn 1.9;
5.14-15

Oscuridad espiritual

Cristode ijāadak'aa beerā p'āriu pik'a bide p'anapata.

Mt 4.16; Lc 22.53; Jn 1.5; 3.19; Ro 13.12; 2 Co 4.6; 6.14; Ef 5.8-11;
Col 1.13; 1 P 2.9; 1 Jn 1.5-6; 2.8-11

Paciencia (ver también Perseverancia)

Choodaipia bi tachi Cristode ijãa p'anide.

Mt 10.22; 24.13; Mr 4.16-17; Jn 8.31; Ro 2.7; 12.12; 15.4; 1 Co 15.58;
Gá 6.9; Col 1.23; 2 Ts 3.13; He 12.1; Stg 1.13; 1 P 2.19-20

Palabra de Dios

Tachi Ak'õre Ūraa p'ãda leedak'ãri, k'awaadai irua tachimaa oopi k'inia bi.

Mt 24.35; Jn 5.39; Hch 20.32; Ro 10.17; 2 Ti 3.14-17; He 4.12;
Stg 1.21-25; 1 P 1.23; 2.2; 2 P 1.19-21

Pecado

Jesucristopa jarateepachi eperãarã p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata.

Mt 5.21-48; 15.11, 16-20; Jn 8.34; 16.8; Ro 3.23; 5.12; 6.16, 20, 23;
14.23; Stg 1.15; 4.17; He 3.13; 1 Jn 1.8; 3.4-8

Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bi Cristode ijãapataarãpa ne–inaa k'achia oodaik'araa bi.

Ro 1.18-32; 6.19-21; Gá 5.19-21; Ef 5.3-5; Col 3.5-10; Stg 4.17;
1 P 4.3; 1 Jn 2.15-17; 3.4-5

Peligro de riquezas

Net'aa audú k'inia iru p'ani pirã, Cristopa k'inia bik'a p'anada–e.

Mt 6.19-21, 24-34; 13.22; Mr 10.23-31; Lc 12.13-21; 16.9-13;
1 Ti 6.3-10, 17-19; Hch 20.35; 1 Ti 6.6-10, 17-19; He 13.5-6;
Stg 1.9-11; 2.5; 1 Jn 3.17

Perdón

Jesucristo piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa wēpapiit'ee eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata, chupiria iididak'ãri.

Mt 9.6; Mr 2.5; Hch 3.19; 10.43; Ef 1.7; Col 1.13-14; 2.13; 1 Jn 1.8-10

Cristode ijãapataarãpa perdonaadaipia bi awaraarãpa ãchimaa ne–inaa k'achia oodak'ãri.

Mt 5.44-45; 6.12-15; 18.15-35; Mr 11.25-26; Lc 6.37; 17.3-4;
Ro 12.17-21; 2 Co 2.6-8; Ef 4.31-32; Col 3.13

Persecución (ver también Sufrimiento)

Cristode ijãapata k'aurepa awaraarãpa tachimaa ne–inaa k'achia oodait'ee.

Mt 5.10-12; 10.22; Hch 5.41; Ro 8.17-18; 12.17-21; 2 Ti 3.12;
He 11.36-40; Stg 1.2-4; 1 P 2.19-21; 3.9-16

Perseverancia (ver también Paciencia)

Cristode ijāapataarā choodaipia bi āchi ijāa p'anide, awaraarāpa āchima ne-inaa k'achia ooruta pijida.

Mt 10.22; 24.13; Mr 4.16-17; Jn 8.31; Ro 2.7; 12.12; 1 Co 15.58; Gá 6.9; Col 1.23; 2 Ts 3.13; 2 Ti 2.3-4; He 3.6, 14

Preocupación (ver también Desánimo y Desilusión)

K'isia jōnadak'ari, k'irāpadaipia bi Tachi Ak'ōrepa tachi k'aripait'ee.

Mt 6.31-34; Fil 4.6-9, 19; 2 Ts 3.3; 1 P 5.7

Privilegios y bendiciones gozados por los creyentes

K'isia jōnedaik'araa bi, Cristode ijāa bi k'aurepa tachi jiridak'ari ne-inaa k'achia oodait'ee.

Hch 5.41; Ro 5.1-5; 8.15-17, 37-39; Stg 2.5; 2 P 1.3-4

Jesucristopa ichideerā o k'achiadeepa k'aripa atapari māik'aapa pia ak'ipari.

Jn 17.2-3; Ro 5.8-11; 8.32; 1 Co 6.11; Ef 1.3-14; He 2.10-18; 7.22-28; 1 P 1.3-5

Profecias cumplidas por Cristo

Cristo bapata uchijai Ak'ōre pedee jarapataarāpa chonaarāweda p'ādap'edaak'a.

(Is 7.14) Mt 1.23; (Mi 5.2) Mt 2.6; (Sal 2.7) Mt 3.17; (Is 35.5-6) Mt 9.35; 11.5; (Sal 78.2) Mt 13.34; (Zac 11.12) Mt 26.15; (Is 50.6) Mt 26.67; (Zac 11.13b) Mt 27.5a; (Is 53.7) Mt 27.12-14; (Is 53.5) Mt 27.26; (Sal 69.21) Mt 27.34; (Sal 109.25) Mt 27.39; (Am 8.9) Mt 27.45; (Sal 22.1) Mt 27.46; (Is 53.9) Mt 27.57-60; (Zac 13.7) Mr 14.50; (Sal 22.16) Mr 15.19-20, 24; (Sal 31.5) Lc 23.46; (Sal 38.11) Lc 23.49; (Sal 41.9) Jn 6.71; (Sal 22.18) Jn 19.23-24; (Sal 34.20) Jn 19.33; (Zac 12.10) Jn 19.34

Pruebas y dificultades

Ne-inaa k'achia p'asak'ari, jīp'a ijāadaipia bi Tachi Ak'ōrepa k'aripait'ee.

Ro 8.28; 2 Co 4.17-18; 1 Ts 3.3-4; He 12.7, 11; Stg 1.2-4; Ap 3.19

Pureza (santidad)

Jiridaipia bi k'achia wēe p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre k'irapite.
2 Co 7.1; Fil 2.14-15; 1 Ts 4.7; 5.22; 1 Ti 5.22; He 12.10, 14-16;
Stg 3.17; 4.8; 1 P 1.14-16; 1 Jn 3.3

Regla de oRo

Jesucristopa nāgf ūraa jaraji chik'inia p'anapataadamerā.
Mt 7.12; Lc 6.31

Reino de Dios

Ewari cherude Cristo judiorā rey beeit'ee na p'ek'au eujāde.
Mt 26.29; Lc 17.20-21; 19.11-27; 21.31; 22.16; Hch 1.6;
1 Co 15.24-26; Ap 11.15; 12.10

Jesucristode ijāapata k'aurepa eperāarā Tachi Ak'ōredeerā padaipata
māik'aapa ichita p'anapata iru jua ek'ari.

Mt 6.33; 12.28; 13.24-33, 36-50; 20.1-16; 25.1-30; Mr 4.26-29;
Lc 9.62; 17.21; Jn 3.3, 5; 18.36; Hch 28.31; Ro 14.17; 1 Co 4.20;
6.9-10; 15.20; Gá 5.21; Ef 5.5; Col 1.13; He 12.28; 2 P 1.10-11

Relación del cristiano al mundo

Na p'ek'au eujāde p'ani misa, p'anapataadaik'araa bi na p'ek'au
eujādepema ijāadak'aa beerā p'anapatak'a.

Mt 5.13-16; 16.26; Mr 4.19; Lc 12.29-31; Jn 15.18-21; 16.33;
17.14-18; Ro 12.1-2; 2 Co 6.14-18; Gá 6.14; 2 Ti 2.4; Tit 2.12;
Stg 1.27; 4.4; 1 Jn 2.15-17; 5.4-5

Responsabilidad del cristiano

Cristode ijāapataarāpa awaraarā chupiria k'awaadaipia bi māik'aapa
k'aripadaipia bi.

Mt 5.13-16; 7.12; Lc 3.10-14; 6.38; 1 Co 10.24; Gá 6.1-5; Col 4.1;
He 10.24; 13.1-3, 16; Stg 1.27; 2.15-16; 1 Jn 3.17-18

Cristode ijāapataarāpa āchi poRo waibiarā waaweedaipia bi
māik'aapa k'aripadaipia bi.

Mt 22.15-22; Ro 13.1-7; Col 3.22; 1 Ti 2.1-4; Tit 3.1; He 13.17; 1 P 2.13-17

Cristode ijāapataarāpa jōmaarāmaa jarateedaipia bi irua ooda
eperāarā k'aripait'ee.

Mt 5.16; 28.18-20; Mr 5.19; 16.15; Lc 24.47-48; Jn 20.30-31;
Hch 1.8; Ro 1.16; 10.13-14; 1 Co 5.18-20; 1 P 3.15

Resurrección

Jesucristo piup'eda, chok'ai p'irabajji ichi cheru ewate ichideerā auk'a
oodamerā.

Mt 22.30; Jn 5.28-29; 6.39; 11.25-26; 1 Co 15.12-32, 35-38, 51-57;
2 Co 4.14; Fil 3.20-21; 1 Ts 4.13-18; 1 Jn 3.1-2; Ap 20.6

Sabiduría

Cristode ijāapataarāpa jiridaipia bi k'isia k'awaa p'aneedait'ee.
Mt 7.24-27; 25.1-13; 1 Co 1.17-31; 3.18-23; 2 Co 4.6; Ef 5.15;
2 Ti 3.14-17; Stg 1.5-8; 3.13-18; 1 Jn 5.20

Salvación

O k'achiadeepa uchiadait'ee, naapiara Tachi Ak'ōremaa jaradaipia bi tachia p'ek'au k'achia oopata.

Ro 3.10-12, 23-24; 5.12; 6.23; Gá 3.22; 6.7-8; 1 P 4.3-5; 1 Jn 1.10;
2.1-2

Ijāadaipia bi Jesucristo piuda k'aurepa tachi pari, chupiria iididak'āri irumaa, tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee.

Hch 5.31; 10.43; 26.18; Ef 1.7; Col 1.13-14; 2.13-14; 1 Ti 1.15-16;
He 9.28; 10.17-18; 1 Jn 1.8-10; 2.1-2

Maap'eda iididaipia bi Jesucristomaa iru ba chemerā tachi ome iru Jaure k'ap'ia pari.

Jn 1.12; 3.1-20; 5.24; Hch 4.7-12; Ro 5.6-11; 10.9-13; Ef 2.8-9;
Tit 3.3-7; 1 P 1.21-23

Jesucristode ijāapataarā iru Jaure ome p'anedak'āri, k'awa p'ani it'aa wādait'ee jai-idaadak'āri.

Jn 5.24; 6.37; 10.27-30; Ro 8.15-16, 31-39; 10.9-10; 2 Co 1.21-22;
5.17; Ef 1.4-5; 2.1-6; Col 2.13; 2 Ti 1.12; 1 P 1.5; 1 Jn 5.11-13

Salvador

Jesucristopapai tachi o k'achiadeepa k'aripa atai.

Jn 1.10-12; 3.15-18; 3.36; 14.6; 20.31; Hch 4.12; 16.30-31;
Ro 3.20-22; 10.9-10; Gá 2.16; Ef 2.8-9

Santificación, santificado, santo

Jesucristodeerā awara p'anapata na eujādepema ijāadak'aa beerā k'āyaara. P'anapata Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a.

Jn 17.17; Hch 20.32; 26.18; 1 Co 1.2; 6.11; Ef 5.26; 1 Ts 5.23-24;
He 2.11; 10.10, 14, 29; 13.12; Ap 7.9-17

Segunda venida de Cristo

Jesucristo waya cheit'ee na p'ek'au eujādee.

Mt 24.3-44; 25.31-33; Mr 13.24-27; Lc 21.25-36; Jn 14.2-3;
Hch 1.11; 1 Co 4.5; 15.20-24; 1 Ts 1.9-10; 4.15-18; 2 Ts 2.1-4;
Tit 2.11-14; He 9.28; Stg 5.7-8; Ap 1.7-8; 3.11-12; 22.7, 12-14

Señales de los últimos tiempos

Cristopa jaraji sāga pait'ee Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujã jõpiit'ee pak'ãri.
Mt 24.3-44; Lc 17.22-37; 21.5-36; 2 Ts 2.1-12; 1 Ti 4.1-3; 2 Ti 3.1-5;
4.3-4; 2 P 3.3-13

Sexo y matrimonio (ver también Esposos y familia)

Cristode ijãapataarãpa pariatua p'ek'au oodaik'araa bi.
Mt 5.27-28, 31-32; 1 Co 6.13, 18-20; 7.1-16, 25-40; Ef 5.22-33;
Col 3.18-19; 1 Ts 4.3-8; He 13.4; 1 P 3.1-7

Soledad

Ituaba p'ani k'isia p'anadak'ãri, nãgí pedee wãarata k'irãpadaipia bi:
Cristo ichideerã ome ichita bapariit'ee.
Mt 28.20b; Jn 14.16-18; Col 2.10; He 2.11; 13.5b-6

Sufrimiento

Cristode ijãapataarã chupiria p'anedak'ãri, K'aripapari iru p'ani.
Jn 16.33; Ro 8.18; 2 Co 1.3-7; 12.7-10; Fil 1.29; 3.10; 2 Ti 2.11-13;
1 P 1.3-9; 2.19-21; 4.12-16; 5.8-10

Sujetos a Cristo

Cristode ijãapataarãpa oopata irua oopi bik'a.
Lc 6.46-49; Jn 14.21-24; Ro 6.12-16; 12.1-2; 1 Co 6.19-20; 2 Co 5.15;
Ef 5.24; Fil 2.9-10

Temor

Cristode ijãapataarã waawee p'anadak'aa, irua ne-inaa jõmaade tachi
k'aripapari perã.
Mt 10.28-31; Lc 12.32; Jn 14.27; Ro 8.14-15; 1 Co 16.13; Fil 4.13,
19; 2 Ti 1.7; He 13.6; 1 P 3.12-14; 1 Jn 4.18

Cristode ijãapataarãpa netuara waaweedaik'araa bi.
Mt 4.1-11; 6.13; Lc 22.31-32; Jn 17.14-19; Ro 8.37-39; 16.19-20;
Ef 3.20-21; 6.10-18; 1 Ts 3.5-8; 2 Ts 3.3; Stg 4.7-8; 1 P 5.8-11;
1 Jn 4.4; Ap 12.7-12

Tentación

P'ek'au k'achia oo k'inia p'anadak'ãri, it'aa iididaipia bi Cristopa k'aripamerã.
Mt 4.1-11; 6.13; 26.41; Jn 16.33; Ro 6.6-7, 11, 14; 14.13;
1 Co 10.12-13; Gá 6.2; Ef 6.10-18; Fil 1.6; 4.13; Col 1.11-12;
Tit 2.11-14; He 2.18; 4.14-16; Stg 1.2-4, 12-15; 4.7; 1 P 5.8-9; 2 P 2.9;
1 Jn 4.4; 5.3-5; Jud 24-25

Tristeza (ver también Desánimo y Desilusión)

Cristopa ichideerã k'aripapari, t'ãri p'ua p'aneedak'ãri.

Mt 11.28-30; Jn 16.20-22; 2 Co 1.3-5; 4.16-18; 6.10; 1 Ts 4.13-14;
Ap 7.17; 21.4

Unidad cristiana

Cristopa k'inia bi ichideerã chik'inia, t'ãri auk'a p'anapataadamerã.

Jn 13.34; 17.11, 20-23; Ro 12.10; 1 Co 1.10, 13; 10.16-17; Ef 4.2-6,
13, 31-32; Fil 2.1-4; 1 Jn 1.3, 7

Victoria

Cristo k'ap'ia pari ichideerãpa na p'ek'au eujãdepema k'achia
p'oyaadai.

Ro 8.35-39; 1 Co 15.55-57; 2 Co 2.12; 1 Jn 4.4; 5.4; Ap 2.7, 11, 17,
26; 3.5, 12, 21; 12.11

Vida cristiana (ver también Conducta de los cristianos)

Cristode ijãapataarã p'anapataadaipia bi iru bapatak'a.

Jn 15.4, 7, 10; 2 Co 5.17; Gá 2.20; Col 2.6-7; 1 P 2.2; 1 Jn 1.5-7

Viejo hombre (ver Naturaleza vieja)**Virgen María**

Tachi Ak'õrepa ichi Warra t'opiji awëra waide imik'ira ome k'ai-e
bimaa.

Mt 1.18-20; 2.11; 12.46-50; Mr 6.3; Lc 1.26-56; 2.1-51; 8.19;
Jn 2.1-5; 19.25-27; Hch 1.14

Voluntad de Dios

Cristode ijãapataarãpa ne–inaa pia oopata Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a.

Ro 8.27; 12.1-2; 2 Co 8.5; Ef 5.15-17; 6.6; 1 Ts 4.3-8; 5.18;
1 P 2.13-15; 3.17; 2 P 3.9; 1 Jn 2.17

GLOSARIO

Na glosariode unudait'ee pedee chok'ara Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade nîbi: eujã t'î, eperãarã t'î, fiesta t'î. Ichiaba awaraa pedee unudait'ee k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi, eperãarãpa k'awada–e p'anadak'ãri. Nãgí pedee Tachi Ak'õre Ûraa p'ädade unu k'inia bi pirã maa–e pirã waa k'awa k'inia bi pirã, jiridaipia bi referencia parenteside () bi.

Alfa, Omega Griego alfabetode chi naapema letra t'îjarapata *Alfa*.

Chi último letra t'îjarapata *Omega*. Jesucristopa jaraji: “Mita Alfa; jömaarã naapema mãik'aapa mita Omega; jömaarã t'ëe.” (Ap 1.8.)

Mãga jarak'ãri, jara k'inia baji ichi Alfadeepa Omega parumaa; mãga pik'a bi, ne–inaa maarepida falta–e bairã.

Altar Chonaarãweda, Jesucristo t'oi naaweda, Israel pidaarãpa *altar* oopachida aide ne–animalaarã peedap'eda paadait'ee Tachi Ak'õre–it'ee. Mãu p'e atadap'eda, pëi nîbipachida abaamã kuãdria beerumaa. Ichiaba Tachi Ak'õrepa jaraji Moisemaa *altar* acacia pak'urudee oomerã, maap'eda bimerã ichi te waibia k'ait'a. Oodap'eda, p'ëejida broncepta. Ma altar it'aik'a eere bat'ëe jãk'a oojida aide t'ipi p'edamerã mãik'aapa ma ïri ne–animalaarã paadamerã. Awaraa *altar* k'aipeera ichiaba oojida acacia pak'urudee, nëepa p'ëeda. Mãgí bijida Tachi Ak'õre te waibiade mãik'aapa aide p'aareerãpa ne–inaa t'üa bapari paapachida, Tachi Ak'õrepa ik'ãri, o–ïa beemerã. (Ex 27.1-8; 30.1-10; 38.1-2; Mt 5.23-24.)

Amén Hebreo pedeede Amén jara k'inia bi *Wãarapi* maa–e pirã *Mãgapi*.

Na pedee jarapata ak'ipidait'ee auk'a k'isia p'ani chi pedee bîpa jara bik'a. Maperã na pedee audú jarapata it'aa t'î aupadak'ãri.

Angeleerã Griego pedeede mãik'aapa hebreo pedeede t'îjarapata *ángeles*, jara k'inia bi *Tachi Ak'õrepa it'aripema chok'apariirã*. Angeleerã na eujãdepema–e; it'aripemaarã. Eperãarã–e mãik'aapa eperãarã

jai-idaadap'edaarã-e. Ichita it'ari p'anapata. Mamīda edaare Tachi Ak'õrepa ãra pëipari na eujãdee ichia oopi bik'a oodamerã eperãarã t'ãide: eperãarã k'aripadamerã (Hch 27.23) maa-e pirã irua jara pëida eperãarãmaa jaradamerã (Lc 1.26; 2.9) maa-e pirã eperãarã ak'idamerã (Hch 12.7-10). Mägá na eujãdee chedak'ãri, eperãarãk'a p'aneepata (He 13.2). Angeleerã ûk'uru Ak'õre ik'aawa p'anapata iru jãmaa (Ap 5.11). Awaraarã chõopata iru eere, soldaorã chõopatak'a ãchi rey eere. Mãirã chõopata awaraa angeleerã ome, chi Tachi Ak'õre eereepa wãdap'edaarã, Netuara Poro Waibia eere p'aneedit'ee. (Mt 25.41; 2 Co 11.15.)

Anticristo Na griego pedeede jara k'inia bi: *contra de Cristo*. Na p'ek'au eujã jõi naaweda, eperãarã t'ãide eperã k'achia ooyaa bi uchiat'ee. Mägí t'ijaradait'ee *Anticristo*. Mägipa Cristo ichideerã ome k'ira unuamaa iru bapariit'ee. Tachi Ak'õre te waibiade t'üt'ee mãik'aapa ichi Tachi Ak'õre Waibiada ait'ee (2 Ts 2.3-4). Netuara Poro Waibiapa ma eperã chok'apariit'ee Tachi Ak'õredeerã jirimerã peek'ooit'ee. Apocalipsis librode mägí t'ijarapata *nemisía*. Na eujãdepemaarã iru jua ek'ari p'anapataadait'ee año õpee ap'eda esa-auk'a (Ap 13.5-8). Mãpai Cristopa iru jõ cheit'ee (Ap 19.19-20). Cristopa jirit'erada Juanpa jaraji *Anticristo* jïak'arã na p'ek'au eujãde ichita paraait'ee ma wãara Anticristo chei naaweda (1 Jn 2.18).

Apóstol Griego pedeede *apóstol* jara k'inia bi: *pëida*. Na t'ĩ bijida Jesucristopa jirit'eradaarãmaa, irua ãchi pëida perã ichi ùraa jarateede. Jesús k'õp'ãyoorã docemaa audú *Cristopa jirit'eradaarã* apachida, awaraarã k'ãyaara iru ome audupiara nipapatap'edaa perã. Ichiaba Pablopa: “Mì jida Cristopa jirit'erada apachi, Cristopa mimaa unupida perã Damasco ode wãde.” (Mt 10.2-4; Hch 1.2, 12-13; 1 Co 15.8-10.)

Arameo pedee Ak'iji Hebreo pedee.

Areópago Na Greciadepema poro waibiarã chip'epatap'edaamã Greciadepema p'uuru waibia Atenas k'ait'a baji. Mama poro wësaa beerã chepachida ne-inaa jarateede, griego pedeeapataraã jarateepata k'ira t'ãdoó ùri k'inia p'anadap'edaa perã. Pablo ateejida Areopagodee Ak'õre pedee pia jarade ma poro wësara beerãmaa. (Hch 17.19-21.)

Artemisa Judio-eerãpa na ak'õre waibia apatap'edaamaa it'aa t'ipachida. Mägimaa audú it'aa iidipachida warrarã ïwapimerã. Ma ak'õre waibia

apatap'edaa te waibia oo iru p'anajida Éfeso p'uuru. Māgí p'uuru Ásia eujāde baji. (Hch 19.23-28.)

Ásia Ak'õre Ũraa p'ādade Ásia eujā apatap'edaa awara baji ĩrapema Ásia eujā k'āyaara. Chonaarāweda Ásia eujā ak'õrejĩru baaipari eere baji. (Hch 16.6.)

Beelzebú *Beelzebú* griego pedeede jara k'inia bi *te chipari*. Chonaarāweda Beelzebú Filisteadepemaarā ak'õre waibia paji. Jesucristo nipak'ari, Beelzebú jara k'inia baji *Netuara Poro Waibia* (Mt 10.25). Ichiaba Jesupa Beelzebumaa t'ĩjarapachi *Satanás* (Mr 3.22-23). Pablopa p'ādade Netuara Poro Waibia t'ĩjaraji *Beliál*; hebreo pedeede jara k'inia bi *servi-ee baibi* (2 Co 6.15).

Celote Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'ari, judiorā Romadepemaarā juade p'anapachida. Maperā judiorā ũk'uru chõopachida ma Romadepema soldaorā ome, āchi juadeepa uchiadai ĩjak'aapa. K'ĩsiajida Mesías chek'ari, rey pait'ee māik'aapa āchi k'aripait'ee. Tachi Ak'õre Ũraa k'awaa beerāpa k'ĩsiapata Romadepema soldaorā poro waibiapa *mēepemaarāda* ak'ari, Celote eerepemaarā paji. (Hch 21.38.) Jesús k'õp'āyo aba Simón Celote apachida, Jesude ijāai naaweda nipapachi perā ma *Celote* eerepemaarā ome. (Mt 10.4.)

César Chonaarāweda Romadepema reyrā poro waibia t'ĩjarapachida *César*. Jesucristo t'ok'ari, *César Augusto* Romadepema reyrā poro waibia paji (Lc 2.1). Ai eerepema *César Tiberio* paji (Lc 3.1) māik'aapa ai eerepema *César Claudio* paji (Hch 11.28; 18.2). Māgiirāpa awaraa eujā āchi jua ek'ari iru p'anapachida. Māgá ma eujāde p'anapatap'edaarā reyrā poro waibia paji.

Cristo *Cristo* griego pedee. Hebreo pedeede jara k'inia bi *Mesías*, Ak'õre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa chonaarāweda. (Is 9.6-7.) Naapiara jarapachida *Cristo Mesías*, chi cheit'ee bada eperāarā rey pamerā. Mamīda Jesús na eujāde nipada t'ēepai, iru t'ĩjara p'aneejida Jesús Cristo maa-e pirā Jesucristo, ĩrapemaarāpa t'ĩjarapatak'a. (Mt 1.17-18.)

Denario Romadepemaarā p'arat'a tau p'arat'adee ooda *denario* apachida. Hebreo pedeede *dracma* apachida. Ma p'arat'a taude Romadepemaarā reyrā poro waibia César k'ĩra p'ā baji. Maapai eperā ewari aba mimiapachi denario abaa pari. (Mt 20.2.)

Epicúreo eerepemaarã Na tĩ bijida griego pidaarãmaa, ãchi ũraapari *Epicúreo* apatap'edaa perã. Ma ũraaparipa jarateepachi ne–inaa jōmaa k'ãyaara eperãarãpa jiridaipia bi o–ĩa p'anapataadait'ee, k'ayaa wēe, waawee–ee. (Hch 17.18.)

Estoico eerepemaarã Na tĩ bijida griego pidaarãmaa, ãchi ũraapari t'ijarapatap'edaa Zenón pari. Ma ũraaparipa jarateepachi ne–inaa jōmaa k'ãyaara eperãarãpa jiridaipia bi k'ĩsia k'awaa, k'ĩsia k'achia audú p'oyaa p'anapataadamerã. (Hch 17.18.)

Fariseo Jesucristo na p'ek'au eujãde bapariik'ãri, *fariseorã* awara judiorã k'ãyaara audupiara Tachi Ak'õrede ijãapatada apatap'edaarã paji. Tachi Ak'õre ũraa p'ãda pia k'awapachida mãik'aapa ichita oopachida Moisepa p'ãdade jara bik'a. Ma awara jarateepachida awaraa ũraa ãchi chonaarãpa jara bẽidap'edaa. Jesucristode ijãai naaweda, Pablo fariseo paji. Fariseorãpa ijãapachida eperãarã piudap'eda, chok'ai p'irabaidait'ee. (Hch 23.6.)

Fiesta ewate Jesucristo bapariik'ãri, judiorã t'ãide fiesta oopachida Moisepa p'ãdade jara bik'a. Año chaa judiorã imik'ĩraarã wãpachida Jerusalendee nãgí fiesta oode Tachi Ak'õre–it'ee: Pascua, Pentecostés mãik'aapa Rancho Oopata fiesta.

Fiesta; Pan levadura wēe k'opata Judiorãpa Pascua fiesta oo p'anide naapiara atane ewari catorcede oveja chak'e peepachida mãik'aapa ma ewatedeepa ewari veintiuno parumaa pan levadura wēe k'opachida. Ma tomiade ãchi tede levadura maarepida iru p'anadaik'araa baji. Mãgá k'irãpapachida ãchi chonaarãpa pan levadura wēe k'opatap'edaa chonaarãweda Egipto eujãdeepa uchiadak'ãri. (Ex 12.15-20.)

Fiesta; Pascua Jesucristo bapariik'ãri, judiorãpa *Pascua fiesta* oopachida k'irãpadait'ee Tachi Ak'õrepa ãchi chonaarãwedapemaarã uchía atapida Egipto pidaarã juadeepa. K'irãpapachida Ak'õrepa ãchi warrarã naapemaarã k'aripa atada k'iniinaadamerã Egipto pidaarã warrarã naapemaarã ome. Irua judiorã chonaarã mãgá k'aripaji, ãrapa oveja chak'e maarepida anida wēe peedap'eda, chi waapa p'urudap'edaa perã ãchi puerta t'aide Ak'õrepa jaradak'a. (Ex 12.1-14.) Ma oveja waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa judiorã chonaarã k'aripa atajik'a Egipto pidaarã juadeepa, mãga pik'a Jesucristo waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa Cristode ijãapataarã k'aripa atapari o k'achiadeepa atuanaadamerã. Pascua fiesta ewate

Jesús piuji. Mapa Cristode ijāapataarāpa ma fiestade Jesús piuda k'irāpapata.

Fiesta; Pentecostés *Pentecostés fiesta* oodak'āri, judiorāpa gracias teepachida Tachi Ak'ōremaa āchi ne–uu chauda pari. Ma fiesta oopachida Pascua fiesta ewatedeepa k'āima cincuenta parumaa. (Lv 23.9-22.) Jesucristo it'aa wāp'eda, Pentecostés fiesta ewate Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Cristode ijāapataarā ome. Maadamāiipa p'uuru bee chaa waawee–ee jarateenapachida Jesupa ooda eperāarā–it'ee. Maperā irapema ijāapataarā ūk'uru Pentecostés eerepemaarā apata.

Fiesta; Rancho Oopata Judiorāpa *Rancho Oopata fiesta* oopachida k'irāpadait'ee Tachi Ak'ōrepa judiorā chonaarāwedapemaarā pia ak'ida cuarenta años wāyaaruta misa eujā pak'uru it'ia wēe jēra bide. Ma fiesta oopachida k'āima ocho paru misa. T'ijarapata *Rancho Oopata fiesta* judiorā chonaarā p'anadap'edaa perā te pia–eede māga wāyaaruta misa. Ma fiesta oodak'āri, judiorāpa te oopachida pak'uru juadee k'iru ome. Māgi te oopachida eperāarā p'anadak'aamāi maa–e pirā oopachida te k'iru p'ep'edee iri. Ma fiesta oo p'anī misa, p'anapachida āchi te pak'uru juadee oodap'edaade. Ma fiestade judiorāpa ichiaba gracias jarapachida Tachi Ak'ōremaa āchi ne–uu chauda pari. (Lv 23.33-43.)

Galilea Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, *Galilea eujā* Israelde norte eere baji. Chonaarāweda Israel pidaarā k'ira unuamaa iru p'anapataarāpa ma eujāde p'anapatap'edaarā ome chōodap'eda, t'imí ateejida āchi eujādee. Maap'eda Israel pidaarā waya p'ana chedak'āri āchi eujāde, miak'āipachida judio–eerā ome. Maperā awaraa judiorāpa Galileadepemaarā ek'ariara unupachida. Jesucristo wariji Galilea eujāde (Mt 2.22-23) māik'aapa ichi k'ōp'āyoorā ichiaba ma eujādepemaarā paji. Galilea eujāde lago bada ichiaba t'ijarapachida *Galilea* (Mr 1.16) maa–e pirā *Tiberias* (Jn 6.1).

Griego pedee Chonaarāweda Jesucristo t'oi naaweda, Grecia eujādepemaarāpa Israel eujā jāri atajida. Māgá ma eujā āchi jua ek'ari beeji. Maapai jōmaweda Greciadepemaarā jua ek'ari p'anapatap'edaarāpa griego pedee k'awaa wāpachida māik'aapa pedeepachida; ichiaba ma pedeede leepachida. Ma t'ēpai Romadepemaarāpa Israel eujā jāri atadak'āri Greciadepemaarā juadeepa, āchi pedee, latín pedee, pedeepida–e paji ma eujādepemaarāmaa. Ichiak'au bijida arameo pedee maa–e pirā hebreo pedee māik'aapa griego pedee pedee p'aneedamerā. Māgá

Jesucristo na eujāde bapariik'āri, Israel eujāde arameo pedee pedeepachida hebreo pedee ome. Ma awara eperāarā chok'ara griego pedee pedeepachida.

Hebreo pedee Chonaarāweda Israel pidaarāpa hebreo pedee pedeepachida. Mamīda Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, arameo pedee audú pedeepachida. Ma pedee perá auk'a baji hebreo pedee ome. Mamīda chonaarāweda Tachi Ak'ōre Ūraa hebreo pedeede p'ādap'edaa perā, ma ūraa p'āda jarateedak'āri, hebreo pedee aupai pedeepachida. (Fil 3.5.)

Hermes Chonaarāweda *Hermes* Greciadepemaarā ak'ōre waibia paji. K'isiajida Hermes awaraa ak'ōre waibiarā pedee jara chepachi eperāarāmaa. (Hch 14.12.) Romadepemaarāpa ma ak'ōre waibiada apatap'edaa t'ijarapachida *Mercurio*.

Herodes Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, na t'ī bijida rey chok'araarāmaa. *Chi naapiara Herodepa* Tachi Ak'ōre te waibia oopiji Jerusalende. Ichi bapariik'āri, Israel eujā jōmaweda ichi jua ek'ari baji (Mt 2.1). Ichi piuk'āri, chi warra *Arquelao* rey beeji Judea eujāde (Mt 2.22). Jōdee awaraa warra *Herodes Antipas* rey paji Galilea eujāde, Jesús mama jaratee nipak'āri (Mt 14.1). *Herodes Agripa I*, Herodes naapema āichak'e paji. Māgipa Jesús k'ōp'āyo Santiago peepiji espadapa (Hch 12.1-5). T'ēepai ichi warra *Agripa II* rey paji, Pablo carcelde bak'āri (Hch 25–26).

Hisopo Nuevo Testamentode *hisopo* jara k'inia bi ne–inaa joooro biirik'a bi; metro omé bi. Chi k'iru petau k'iruk'a bi. Mamīda chauk'aa petau chauparik'a. Chi k'īde net'a chaupari. Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, ma net'a bapachida k'odait'ee. Nāgee hisopo k'īde esponja sājida vinode Jesumaa teedait'ee kurusode bajjira bak'āri (Jn 19.28-29). Antiguo Testamentodepema *hisopo* apata awara bi. Chi k'iru k'ara–idaa bee. Mapa paniade sādak'āri, bek'eedaipari. Chonaarāweda judiorāpa hisopo sājida ne–animalaarā peedap'edaa waade jīap'edait'ee ne–inaa īri, ma ne–inaa awara bīdak'āri Tachi Ak'ōre–it'ee. Ichiaba Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā uchiapik'āri Egipto eujādeepa, hisopo jua chak'eerā waade sāp'eda, jīap'ejida āchi puerta īri māik'aapa ik'aawa, it'aripema angelpa āchi warrarā naapemaarā peenaamerā. (Ex 12.21-22, He 11.28.)

Impuesto p'epataarā (*cobradores de impuestos*) Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, na judiorā mimiapachida Romadepema poro

waibiarã pari. Judiorãmaa p'arat'a p'aapipachida tee pëidait'ee ma rey waibiamaa. Edaare reypa jarada p'arat'a ïri p'aapipachida ãchi-it'ee iru p'anadait'ee. Mapa judiorãpa ãchi k'ïra unuamaa iru p'anapachida. Jesucristo k'õp'ãyo aba, Mateo, ichiaba t'ïjarapatap'edaa Leví Cristode ijãai naaweda, ma mimia oopachi (Mt 9.9).

Israel Chonaarãweda, Jesucristo t'oi naaweda, Tachi Ak'õrepa arameo pida t'ïjarapatap'edaa Abraham pëiji ichia jarada eujãdee mãik'aapa jaraji irudeepa uchiadait'eerã ichi eperãarã papiit'ee (Gn 17.6-7). T'ëepai Abraham ãichak'e Jacob, ichiaba t'ïjarapatap'edaa *Israel*, ma eujãde bapachi. Maap'eda irudeepa uchiadap'edaarã *Israel pidaarã* t'ïjarapachida mãik'aapa ãchi p'anapatap'edaa eujã t'ïjarapachida *Israel*.

Israeldeepa uchiadap'edaarã Chonaarãweda, Jesucristo t'oi naaweda, Abraham ãichak'e Israeldeepa imik'ïra warrarã doce uchiajida. Tachi Ak'õrepa jaraji mãirãdeepa p'uuru pidaarã chok'ara uchiapiit'ee. Ma warrarãdeepa uchiadap'edaarã t'ïjarapachida *tribu*, mãirãdeepa èreerã chok'ara uchiadap'edaa perã. Ma èreerã chaa t'ïjarapachida ãchi chonaa mägã t'ïjarapatap'edaa perã. Pia jarait'eera, Israel warra Judadeepa uchiadap'edaarã t'ïjarapachida Judã èreerã; Rubendeepa uchiadap'edaarã t'ïjarapachida Rubén èreerã. ãchi jõmaweda mägã t'ï bi wãpachida. (Ex 1.2-4; Mt 19.28.)

ïipata ewari (*día de reposo, el sábado*) Na p'ek'au eujã ewaa ook'ãri, Tachi Ak'õrepa tomia chaa ewari aba awara biji, eperãarã ma ewate ïidamerã (Gn 2.1-3). K'inia baji ma ewate eperãarã mimianaadamerã; jïp'a iru net'aade k'ïsiadamerã. Hebreo pedeede ïipata ewari t'ïjarapata *sabat*, jara k'inia bi ne-inaa oopata ma ewate oodak'aa, jïp'a Tachi Ak'õre net'aade k'ïsiadait'ee maa-e pirã jïp'a *ïipata*. Judiorã sãbado ewari iapata, ãchi-it'ee Ak'õre ewari perã. Mamïda Jesucristo piup'eda, domingo wa tomia ewate chok'ai p'irabaida perã, irude ijãapataarãpa ma ewate audú iapata.

Jesucristo nepirida jarateeit'ee (*parábola*) Jesupa Tachi Ak'õre Ûraa jaratee nipak'ãri, audú nepiripachi jarateeit'ee. Jesupa mägã jarateepachi chi ùridap'edaarãpa pia k'awanaadamerã ma nepirida k'ãata jara k'inia bi, waide ichia k'awapi k'inia-e bada perã ichi Mesías, ãchi rey pait'ee bada. (Lc 8.10.)

Juan Bautista Nãgí Juan Zacarías warra paji. Zacarías p'aae paji. Tachi Ak'õrepa ma eperã k'aripaji iru chi wëra ome Juan oodamerã

chonaa bita mäik'aapa chōtrāa bita. (Lc 1.5-25.) Jesucristo jarateei naaweda, Juanpa jarateepachi eperāarāpa āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadaipia bi mäik'aapa poro choopidaipia bi ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrede wāara ijāa p'ani. Maperā iru t'ijarapata *Juan Bautista*, eperāarā māgá poro choo nipapachi perā. (Lc 3.3.)

Judea Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, *Judea eujā* Israel eujāde sur eere baji. Israel eujā t'oo baji eujā ōpeede: Galilea eujā norte eere; Siria eujā esa–auk'a mäik'aapa Judea eujā sur eere.

Judío Chonaarāweda Israel eujā rey jua ek'ari bak'āri, reyrāpa ma eujā t'oojida. Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā diez p'aneepachida norte eere. Jōdee Judá ēreerā p'aneepachida sur eere. T'ēepai k'īra tewaraarā jura chōo chejida mäik'aapa ma Judadeepa uchiadap'edaarā t'imí ateejida āchi eujādee. Maadamāiipa ma Judadeepa uchiadap'edaarā *judiorā* a p'aneejida. Taarā pak'āri, chi apema Israeldeepa uchiadap'edaarā paara māga ichiaba t'ijarapachida. Maperā Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, ichi auk'arā jōmaweda t'ijarapachida *judiorā*. (Hch 22.1-3.)

Junta Suprema Na judiorā poro waibiarā ichiaba t'ijarapachida *Sanedrín*. Setenta judiorā paji waa āchi poro waibia. Māgí chi māga weda p'aareerā poro waibia paji. Iru ek'ari p'anajida awaraa p'aareerā poro waibiarā jubilaadap'edaarā, p'aareerā poroorā ome; judiorā ēreerādepema poro waibiarā mäik'aapa Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepataarā. Māgiirā chok'ara fariseorā paji. Awaraa judiorā k'āyaara ma Junta Supremadepemaarāpa Moisepa Ūraa p'āda pipiara k'awapachida. Maperā Moisepa Ūraa p'āda k'ap'ia nepira paraa bak'āri, āchia ak'ipachida. Ichiaba charraarā jip'aarāpa nepira ak'idap'eda, p'oyaa jōpida–e pak'āri, pēipachida Junta Supremadee.

Kuruso Cristo *kurusode* peedap'edaa perā, iru it'aa wādak'āriipa, irude ijāapataarāpa kuruso unudak'āri, k'īsiapata irua oodade piuk'āri āchi pari. Maperā kuruso bīpata āchi it'aa t'īpatamāi mäik'aapa ũk'uruurāpa kuruso jīpata collarde, pulserade.

Lepra Na k'ayaa uchiapari tachi k'ap'iade. Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, tachi ede k'ayaa k'īra t'ādo t'ijarapachida *lepra*. Mamīda chi k'achiara bi barik'āri, eperāarā e t'o–t'oodaipachi mäik'aapa chi jua chak'eerā, biiri chak'eerā, k'ī paara berauk'oodaipachi. Ma k'ayaa chīaramaa bariipari perā, maapai leprapa k'ayaa beerā p'uuruudeepa taawa p'anapachida awaraa k'ayaa beerā ome mäik'aapa awara

āyaa wādak'āri, bia wāpachida: “iT'imí p'anéeti mi ik'aawaapa!” (Lv 13–14.)

Maná Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa na it'aripema chik'o pëiji Israel pidaarāpa k'opataadamerā ode wāruta misa āchi eujā atadai naaweda. Ak'ōrepa jaraji Moisemaa Israel pidaarāpa ma chik'o p'e atadamerā tap'eda chaa, ak'ōrejiru jēra nībeek'āri, torrabaidaipari perā. Iadaik'araa bida aji, ai noremepema–it'ee mik'iadaipari perā. Mamīda iipata ewate noreweda p'e bidaipia bida aji, ma ewate mimianaadamerā. (Ex 16.14-31.) Jesupa jaraji ichi ma it'aripema manak'a bi. (Jn 6.32-35.)

Mesías Mesías hebreo pedeede jara k'inia bi: *Tachi Ak'ōrepa jirit'erada*. Griego pedeede *Mesías* jara k'inia bi *Cristo*. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji Abrahammaa: “Pideepa uchiat'ee bīpa eperāarā jōmweda k'aripait'eeda” aji. (Gn 22.18.) T'ēepai ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa jaraji ma eperāpa eperāarā k'aripait'ee k'achia juadeepa. Maadak'āriipa judiorāpa nīpachida ma chonaarāpa jaradap'edaa k'aripapari chemerā āchi k'aripade. K'īsiajida iru āchi rey pait'ee māik'aapa āchi uchiapiit'ee chīara juadeepa. Taarā pak'āri, Jesucristo chek'āri, jaraji ichita *Mesías*. (Mr 14.61-62.) Mamīda iru che–e paji ooit'ee judiorāpa k'īsia p'anadap'edaak'a. Jīp'a cheji eperāarā jōmweda o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Moisés *Moisés* chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari paji. Tachi Ak'ōrepa iru jirit'eraji ichi p'uuru pidaarā uchīa atamerā Egipto eujādeepa. Maap'eda Tachi Ak'ōrepa ichi ley jaraji Moisemaa, irua jarateemerā Israel pidaarāmaa māik'aapa p'ā bēimerā āra–it'ee. (Ex 21.1.) Jesucristo na pek'au eujāde bapariik'āri, ichi auk'aarā, judiorāpa audú ijāapachida Moisepa p'ādade.

Moisepa p'āda jarateepataarā (*maestros de la ley, escribas*) Jesucristo na pek'au eujāde bapariik'āri, Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda k'awaara beerāpa iru ūraa jarateepachida. Judiorā chok'araarāpa k'īsiajida Jesús māgee jarateepari paji. Maperā *Tachi Jarateepari wa Rabuni* apachida irumaa. Mamīda māgaweda *Moisepa p'āda jarateedap'edaarāpa* iidida chok'ara iidipachida Jesumaa, Ak'ōre Ūraade jara bi merai jīak'aapa, āchia ijāadak'aa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōre Warra. (Lc 11.52.)

Ne–animalaarā pedap'eda, paapata (*sacrificar a Dios*) Chonaarāweda, Jesucristo t'oi naaweda, Tachi Ak'ōrepa jaraji Israel pidaarāpa ne–

animalaarã aneedamerã peepidap'eda, paapidait'ee p'aareerãmaa. Ma ne–animalaarãpa waa bat'adap'edaa k'aurepa Tachi Ak'õrepa ma aneedap'edaarã pia ak'iit'eeda aji. Ma ne–animalaarã peedap'eda, p'aareerãpa chi traã paapachida altarde, madepema nari ik'ãri, Tachi Ak'õre o–ãa beemerã chi aneedap'edaarã ome. Israel pidaarãpa ne–animalaarã mágá peepipachida ak'ipidait'ee Tachi Ak'õre waawee p'ani maa–e pirã ak'ipidait'ee Tachi Ak'õre k'inia iru p'ani maa–e pirã chupiria iididait'ee áchia p'ek'au k'achia oopata pari. (Nm 28.1-15; He 10.11-18.)

Ne–inaa t'úa bapari (*inciense*) Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Moisemaa jaraji p'aareerãpa ne–inaa t'úa bapari bajübak'a bi oodamerã mäik'aapa ichi tede paadamerã, ma ne–inaa ip'eda o–ãa bamerã Israel pidaarã ome. Ak'õrepa jaraji eperãarã jip'arãpa mágée ne–inaa t'úa bapari oonaadamerã. (Ex 30.1-9, 34-38.)

Netuara Poro Waibia Hebreo pedeede t'ijarapata *satán*; español pedeede, *Satanás*; jara k'inia bi *tachi k'ira unuamaa iru bapari* maa–e pirã *tachi imiateepari*. Tachi Ak'õre Ūraa k'awaa beerãpa jara p'ani na eujã bai naaweda, Satanás angeleerã poro waibia paji. Mamãda auduudaik'ãri, k'isijaji ichi Tachi Ak'õre k'ãyaara waibiara pai. Maperã Tachi Ak'õrepa iru uchiapiji it'ariipa. Mamãik'aapa uchiak'ãri, angeleerã ùk'uru ateeji ichi ome (Ap 12.4). Mägãirã ichideerã p'aneejida (Mt 25.41; Ef 6.12). Netuara Poro Waibiapa Tachi Ak'õre mäik'aapa Tachi Ak'õre Warra, irudeerã paara k'ira unuamaa iru bi (1 P 5.8). Audú k'inia bi eperãarã ichimaa it'aa t'ipataadamerã, Tachi Ak'õremaa it'aa t'ĩdai k'ãyaara (Mt 4.9; 1 Co 10.20; Ap 13.4). Eperãarã k'urapari ichia oopi bik'a oodamerã (2 Co 4.4 y 11.13-15; Ef 2.2; 2 Ts 2.9-10). Jesucristopa jaraji Netuara Poro Waibia eperãarã peeyaa bapari mäik'aapa seewa–idaa bapari (Jn 8.44). Mamãda Tachi Ak'õrepa k'inia bak'ãri, ichi, ichideerã ome jõpiit'ee (Mt 25.41).

Olivo Israel eujãde olivo pak'uru waibia waripari. Mamãda chi t'a ma–ãri bapari. Judiorãpa olivo t'a oropachida chi aceite–it'ee: áchi lamparade pëidait'ee, maa–e pirã k'ayaa beerã k'ap'iade p'urudait'ee maa–e pirã chik'ode pëidait'ee.

Oveja Chak'e Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Moisemaa jaraji Israel pidaarãpa oveja chak'e ateedamerã p'aareerãmaa, arãpa peedap'eda, paadamerã Tachi Ak'õre tedepema altar waibiade. Mágá irua áchi p'ek'au k'achia oopatap'edaa awara biit'eeda aji. (Lv 5. 14-19.) Jesucristo na p'ek'au eujãde bapariik'ãri, na t'ĩ bijida irumaa, iru

piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa irude ijãapataarã p'ek'au k'achia oopatap'edaa wẽpapipari perã (Jn 1.29).

Pedee pia (*evangelio, buenas nuevas*) Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëiji Cristode ijãapataarã k'ap'ia pari, jõmaarãpa k'awaadamerã Jesucristo bapata, ichi piuda eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atait'ee mäik'aapa ichi chok'ai p'irabaida. (Ro 1.1-4.)

Perla *Perla* mäu pi-ia bik'a bi; k'ïra t'orroo wa p'äimaa. Golfo Persicodepema ostión edajãde uchiapari. Eperãarãpa perla chok'ara-ee unupata perã, ïpia netopata. (Mt 7.6.)

Pórtico Tachi Ak'õre te waibia ãuk'idaa tarimbak'a oojida. Mãgí te k'iru iru baji, mamída pared wëe baji. Columna aupai iru baji. Mãgí tarimbak'a bi t'ïjarapachida *pórtico*. Jesús na p'ek'au eujãde bapariik'ãri, Tachi Ak'õre te waibiade bada pórtico t'ïjarapachida *Salomón Pórtico*, chonaarãweda Salomón judiorã rey waibia pada perã. (Jn 10.23.)

P'aareerã (*sacerdotes de los judios*) Moisés bapariik'ãri, Tachi Ak'õrepa jaraji Levideepa uchiadap'edaarã ùk'uru awara bimerã p'aareerã mimia-it'ee. Jaraji eperãarã jïp'aarã t'ïnaadamerã ichi te waibiade. Aba ne-animalaarã ateeapachida ma te taawapema altarmaa, mama p'aareerãpa peedap'eda, paadamerã Tachi Ak'õre-it'ee. Ma p'aareerãpa ichiaba nãgee mimia oopachida Tachi Ak'õre te waibiade: ne-inaa t'üa bapari paapachida ichi tedepema altarde; pan bipachida ichi tedepema mesade; lámpara k'oopachida ichi tedepema lámpara bipatade; it'aa chupiria iidipachida Israel pidaarã pari. (Lv 8-9.) Jesucristo it'aa wãda t'ëepai, irude ijãapataarã p'aareerãk'a p'aneejida na p'ek'au eujãde. (1 P 2.9.)

Saduceo Jesucristo na p'ek'au eujãde bapariik'ãri, *saduceorãpa* judiorã audú Tachi Ak'õrede ijãapatada apatap'edaarã paji. Tachi Ak'õre Üraa p'ãda pia k'awapachida mäik'aapa oopachida Moisepa p'ãdade jara bik'a. Ùk'uru p'aareerã mäik'aapa judiorã poroorã saduceorã paji. Saduceorãpa Moisepa p'ãdade aupai ijãapatada apachida. Ijãadak'aa paji eperã jai-idaap'eda, chok'ai p'irabai. (Mr 12.18.) Mapa k'ïsiajida ãchita fariseorã k'ãyaara pipiara p'anajida. Mamída fariseorãk'a Jesucristo auk'a yiaraa iru p'anapachida.

Salmos Chonaarãwedapema judiorãpa *salmos* p'ãjida k'aridait'ee Tachi Ak'õremaa chip'edaidak'ãri, maa-e pirã leedait'ee mäik'aapa aide k'ïsiadait'ee, audú Tachi Ak'õrede jarapata perã.

Samaria Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, Judea norte eere *Samaria eujā* baji. Chonaarāweda Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā diezdepemaarā uchiadak'āri Judá ēreerā ik'aawaapa, āchi p'uuru pidaarā chok'ara p'aneejida ma eujāde. T'ēpai Asiriadepemaarā jura chōo chedak'āri, ma eujā jāri atajida māik'aapa āchi auk'arā pēijida mama p'ananadamerā. Maap'eda Israel pidaarā waya p'ana chedak'āri ma eujāde, miak'āipachida ma Asiriadepemaarā ome, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara baji mīda māga oonaadamerā. Taarā pak'āri, Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, ma *Samaria pidaarā* chik'īra unuamaa p'anapachida Judea eujādepemaarā ome. Ijāadak'aa paji Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade. Jīp'a ijāapachida Moisepa p'ādade māik'aapa āchi eujāde it'aa t'īpachida, awaraa judioerēra oopatap'edaak'a. (Jn 4.9, 20.)

Suerte jemenepatap'edaa (*echar suertes*) Chonaarāweda judiorā jemene pik'apachida k'awaadait'ee ne–inaa āchia waide k'awada–e p'ani. (Hch 1.26.) Māga oopachida māu chak'eerā jitadak'āri, pak'uru jitadak'āri, maa–e pirā dado bat'adak'āri.

Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi ewari cherude eperāarā jōmaweda panadait'ee iru k'īrapite (Ap 20.11-15). Ma ewate irua ak'īit'ee eperāarāpa oopatap'edaa jōmaweda māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Chi pia oopatap'edaarā ichi Warra Jesucristode ijāapatap'edaa perā pēiit'ee ichi juaraare, ichi truade ichita p'anapataadamerā ichi ome. Jōdee ichi Warrade ijāadak'aa beerā pēiit'ee ichi jua bi eere atuadamerā t'īpitau jērājēraa jira bide.

Tachi Ak'ōre Jaure (*Espíritu Santo, Espiritu de Dios*) Jesucristo na p'ek'au eujādeepa uchiada t'ēpai, *Tachi Ak'ōre Jaure* pēiji ichide ijāapataarā ome bapariimerā. (Jn 14.15-21.) Māgá ichide ijāapataarāpa oopata ne–inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. (Hch 2.1-4.)

Tachi Ak'ōre jua (*el poder de Dios*) Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, ne–inaa k'īra t'ādo oopachi eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. K'ayaa beerā jipapachi, chik'o īwapiji, pania īri nipaji māik'aapa netuaraarā uchiapipachi eperāarā k'ap'iadeepa. Ma jōma oopachi *Tachi Ak'ōre juapa*, ichi Tachi Ak'ōre perā. (Lc 9.1.)

Tachi Ak'ōre k'ait'a wādaik'araa beerā (*los impuros, inmundos*) Chonaarāweda, Jesucristo t'oi naaweda, Tachi Ak'ōrepa jaraji ichi eperāarāpa ne–inaa ūk'uru oodap'eda, iru te k'ait'a wādaik'araa baji. Nāgí ne–inaa k'aurepa p'oyaa Tachi Ak'ōre k'ait'a wādak'aa paji: chik'o

irua k'oik'araa bida adadepema k'odap'edaa perã; leprapa k'ayaa p'anadap'edaa perã; piuda k'ap'ia t'õbaidap'edaa perã mãik'aapa waa t'õbaidap'edaa perã. (Lv 11–15; Mt 15.11.)

Tachi Ak'õre pedee jarapari (*profeta de Dios*) Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Israeldepemaarã ùk'uru jirit'eraji ichi pedee awaraarãmaa jaranadamerã. Ichi Jaure pëiji mägiiãrãmaa mãga oodamerã mãik'aapa edaare oodamerã ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Moisés Ak'õre pedee jarapari paji. Ak'õrepa ichi ùraa jaraji Moisemaa, irua Israel pidaarãmaa jarateemerã. Moisés k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa Mar Rojo esajiak'a t'oot'aaji Israel pidaarã p'oo bide wãyaadamerã p'usa esajiak'a. (Ex 14; 2 P 1.19-21.)

Tachi Ak'õre te waibia (*el templo de Dios*) Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa ichi te waibia oopiji Rey Salomonmaa. Ma tede Israel pidaarã p'aareerã it'aa iidipachida eperãarã pari mãik'aapa mimia oopachida Tachi Ak'õrepa jaradak'a. Rey Salomonpa ma naapiara te waibia pi–ia oopiji. (1 R 6.) Mamída Babilónia p'uurudepemaarã Israel pidaarã eujãde jura chõo chedak'ãri, mägí te jõt'aajida. T'ëepai Israel pidaarã ateedap'edaa Babilónia p'uurudee waya ãchi eujãdee chedak'ãri, te waibia chiwidi oo atajida Tachi Ak'õre–it'ee. (Esd 5.) Mamída Salomonpa oodak'a pi–ia ooda–e paji. Maap'eda Israel pidaarã Romadepemaarã jua ek'ari p'anapataadak'ãri, ãchi rey Herodepa ma te pi–iara oopiji. (Jn 2.20.) Ma te oo p'anajida sesenta y cuatro años wãyaaru misa. Mãpai aupap'eda, seis años parumaa Romadepemaarãpa jöpijida. Ma t'ëepai judiorãpa awaraa te waibia ooda–e paji Tachi Ak'õre–it'ee.

Tachi Ak'õre trua Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi ichi Warrade ijãapataarã jai–idaadak'ãri, p'ananadait'ee *Tachi Ak'õre truade*. Mama Tachi Ak'õre ichi Warra Jesucristo ome p'anapata perã, ne–inaa k'achia apida unuda–e pait'ee. Mama eperãarã waa jëeda–e pait'ee mãik'aapa t'ãri p'ua p'anada–e pait'ee. T'ãri o–ia p'anapataadait'ee, waa piuda–e pait'ee perã. (Ap 21.1-4.)

Tachi Ak'õre Ûraa Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa ichi ùraa p'ãpiji Moisemaa, irua Israeldeepa uchiadap'edaarãmaa jarateemerã (Ex 24.4). K'inia baji ãchi p'anapataadamerã ma ùraade jara bik'a mãik'aapa ma ùraa k'awapidamerã ãchi eujã ik'aawa p'anapatap'edaarãmaa. Ma t'ëepai waapiara ùraa jara pëiji ichi pedee jarapataarã k'ap'ia pari. Israel pidaarãpa ma ùraa p'ãda jômaweda iapachida mãik'aapa jãpachida, edaare ãchi poro waibiarã Tachi

Ak'õrede mak'iara ijãada—e p'anadap'edaa perã. Ma ũraa *Antiguo Testamento* apata. Mãpai Jesucristo it'aa wãp'eda, Tachi Ak'õre Jaurepa p'ãpiji iru bapata mãik'aapa jaratee nipada, ichideerãpa jaratee nipadap'edaa paara. Ma ũraa *Nuevo Testamento* apata.

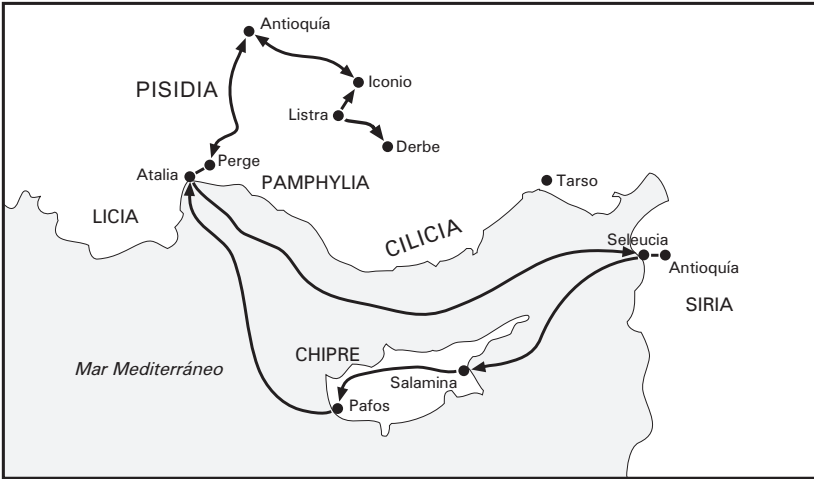
Tachi Ak'õre Ũraa jarateepata te (*sinagoga*) Chonaarãweda Israel pidaarã k'ira unuamaa iru p'anapataarãpa Tachi Ak'õre te waibia jõpijida mãik'aapa Israel pidaarã ũk'uru ateejida ãchi eujãdee. Maapai Israel pidaarãpa te awara bijida chip'edait'ee mãik'aapa Tachi Ak'õre Ũraa p'ãda leedait'ee. Naapiara p'aareerã jiripachida jarateedamerã. Mamida t'ẽepai chi Ak'õre Ũraa p'ãda k'awaara beerãpa jarateepachida mãgee tede. Maap'eda Israel pidaarã waya chedak'ãri ãchi eujãdee, Tachi Ak'õre te waibia chiwidi oo atajida mĩda, mãgee Ak'õre Ũraa jarateepata te ichiaba oopachida, p'uuru bee chaa made eperãarã it'aa t'ipataadamerã mãik'aapa Ak'õre Ũraa ũripataadamerã. (Mr 1.21; Lc 4.16.)

Tachi Ak'õrepa eperãarã bipari ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã (*reino de Dios, reino de los cielos*) Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Israeldeepa uchiadap'edaarã jirit'eraji ichi p'uuru pidaarã p'aneedamerã (Ex 6.6-8). Mamida ãra p'oyaa p'anadak'aa paji irua ũraa p'ã bẽidade jara badak'a. Mapa ichi Warra Jesucristo pẽiji ãra k'aripa atamerã o k'achiade wãdap'edaadeepa. Ichi Warrade ijãadak'ãri, ãra biji ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã. (Col 1.12-14.) Mãgã ichi Warrade ijãapata k'aurepa eperãarã jõmaweda, judiorã, judio—eerã paara, Tachi Ak'õre warrarã p'aneejida.

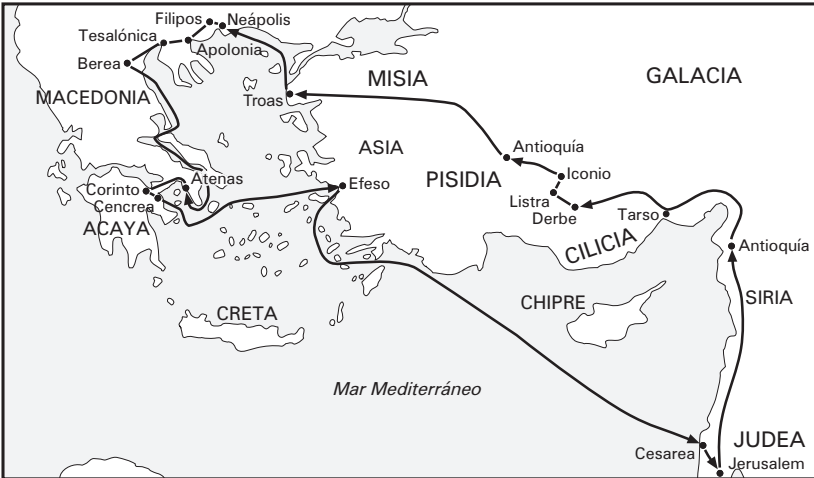
Tachi Ak'õre warrarã Jesucristo Tachi Ak'õre Warra. Eperãarã irude ijãa p'aneedak'ãri mãik'aapa oopataadak'ãri irua jara bik'a, *Tachi Ak'õre warrarã* p'aneepata mãik'aapa jai—idaadak'ãri, Tachi Ak'õre truade p'anadait'ee. (1 Jn 3.1-10.)

Tau chaa bidap'edaa imik'ira k'ap'iade (*circuncisión*) Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa jaraji ichide ijãapari Abrahammaa irua tau chaa bimerã ichi k'ap'iade, ichi warra k'ap'iade mãik'aapa imik'iraarã ichi tede p'anapata k'ap'iade. Jaraji ma imik'iraarã me e t'ii atamerã. Mãgã ãra awara p'aneedait'eeda aji, ichi eperãarãk'a. T'ẽepai Abrahamdeepa uchiadap'edaa imik'iraarã jõmaarãpa mãga oopachida ak'ipidait'ee ãchi Tachi Ak'õre p'uuru pidaarã. (Gn 17.1-14.) Mamida Jesucristo it'aa wãda t'ẽepai, irude ijãadap'edaarãpa waa mãga ooda—e paji. Ma k'ãyaara irude ijãadak'ãriipa, t'ãride tauchaa pik'a p'aneejida. (Col 2.11.)

Zeus Chonaarãweda Greciadepemaarãpa ãchi ak'õre waibia apatap'edaarã poro waibia t'ijarapachida Zeus. Romadepemaarãpa ma ak'õre waibia apata t'ijarapachida Júpiter. (Hch 14.12.)

PRIMER VIAJE MISIONERO DE PABLO

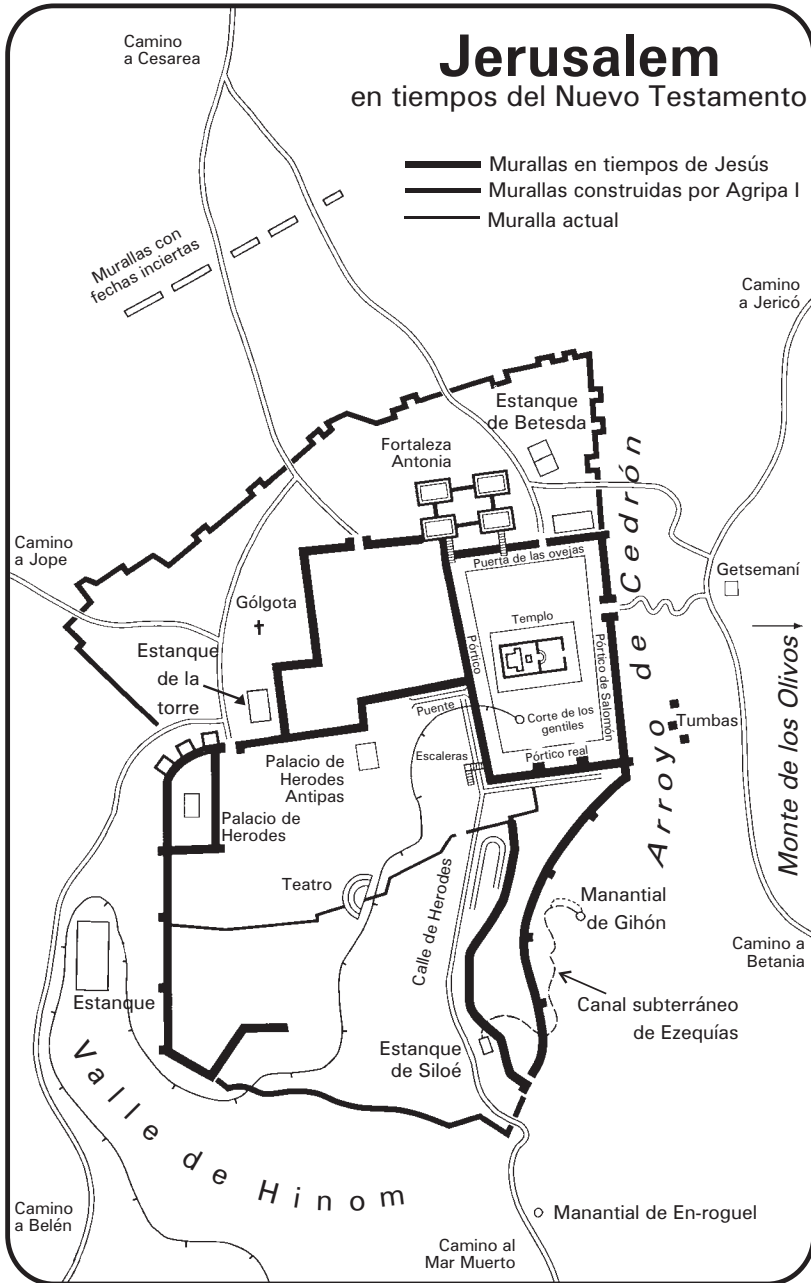
SEGUNDO VIAJE MISIONERO DE PABLO

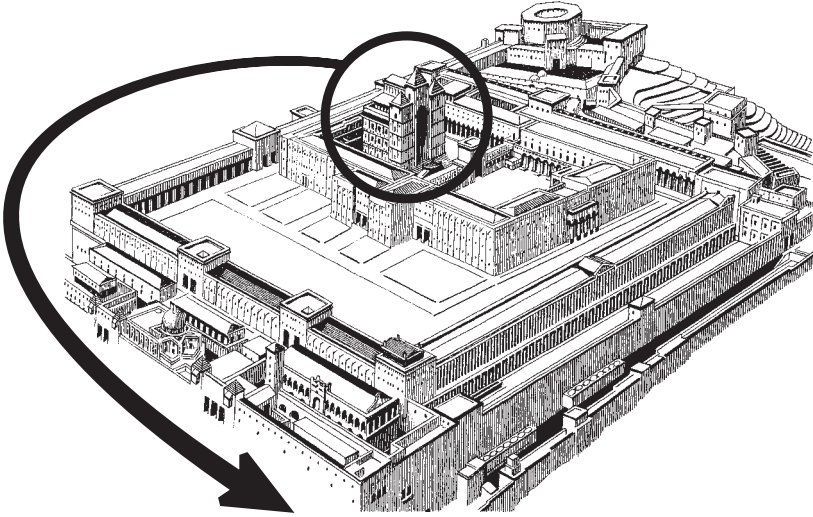
TERCER VIAJE MISIONERO DE PABLO

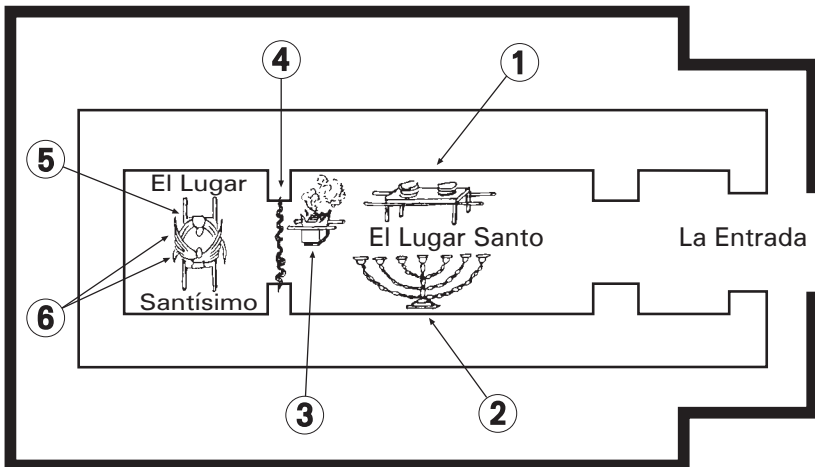
VIAJE DE PABLO A ROMA

El Templo en el tiempo de Jesucristo

Plano del Interior del Templo

1. La Mesa y los Panes de la Proposición
2. El Candelabro
3. El Altar del Incienso
4. El Velo
5. El Arca del Pacto
6. Los Querubines

